

VICENTE FERRER, Santo

Beati Vincentii... Praedicatorum
Ordinis... Sermones hyemales / eisdem
denuò summa cura per D. Damianum Diaz...
recognitis ; luculentae adnotationes in
margine accesserunt. -- Lugduni : Apud
Haeredes Iacobi Iunctae, 1558

[32], 752 p., *a-*b8, A-Z8, 2A-2Z8,
3A8 ; 8°

Marca de imp. en port. -- Apostillas
marginales

1. Año litúrgico-Sermones 2. Liturgi
urtea-Sermoiak I. Díaz, Damián, ed. lit.
II. Sermones hyemales III. Título

R-6180 Ejemp. falto de port., de 2 p.
del cuaderno de [32] p. y de p. 735-752.
-- Datos tomados de Palau, 293787. --
An. ms. -- Firma autógr. de Pedro de
Besga en 2I1v.

7-6180

INDEX

IN SE

LES S

ad

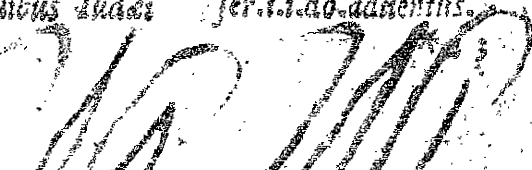

Et caliginosus in lo-
cu penalis de-
manu. Ser-
mo. in amon sea-
pinage. pag. 107
Audiendi verbu dei

tres modos. Require, sermone domini.
Iudica. 612
Augmentum corporale Christi. Requie-
re sermone tertio domini. infra octa.
Epiphan. 214
Auctoritate confitendi confessor habe-
re debes. Sermone quinto, ser. post Tu-
dica. 654
Auariæ species. Require sermone se-
cundo quartæ seræ post Inuocant.
421
Auariæ septem species, Require ser. ii.
quintæ ser. post Oculi. 557
Absoluit Christus mulierem in adul-
terio deprehensam, dicens sibi, Vade,
nullam penitentiam sibi adiungendo,
Require sermone sabbati post Oculi.
375
Acceptit Iesus duos sanctos veteris testa-
menti. Moysen videlicet & Heliam
in sua gloriosa transfiguratione. ser. i.
sabbati post Inuocant. 441
Acceptit Christus in sua gloriosa trans-
figuratione duntaxat tres discipulos.
Sermone primo sabbati post Inuoca-
uit. 449
Accusationes quatuor, quibus Iudæi

in cruce.
post Letare.
Accusationes septem, quas
baptismo decedentes faciunt. Sermo
de seræ seræ post dominicam Pal-
marum. 704
Ad habendum deum prope septem vie-
nobis necessarie sunt. Sermo. vii. ii.
domini. aduentus. 29
Adoratur Christus in spiritibus sex mo-
dis. Sermone sextæ ser. post Oculi.
566. 192
Aduentus Christi triplex ad quemlibet
peccatorem se convertere volentem.
ser. vii. iii. do. aduentus. 170
Ad adorationem perfectam duo requi-
runtur. Ser. i. Epipha. domini. 198
Adoratio digna trium regum. Sermo i.
Epipha. domini. 192
Adoratio gaudiosa qua Christum san-
cti patres in limbo adorauerunt, qua-
do ad ipsos in morte sua sanctissima
descendit. Habeat sermone sabbati
in vigilia Pasche. 150
Altare consecratum laicus accedere &
tangere non presumat. serm. in octa.
Epiphan. 348
Ambulatio fortis sanctorum trium regu
habet ser. i. in Epipha. domini. 192
Angeli sancti vtrum aliquid cooberen-
tur ad mortuorum resurrectionem
ser. i. i. do. aduentus.

Am

in clarè ipsis loquens
ut, cum tamen ipsis au-
ditur, quare hoc euangeli-
um primum do. in quibus

346

antes. sede generis nobilitate,
extra hos habetur moralizatio que-
dam. Sermonè v. ser. post Inuocauit.

426

. natiuita

160

. ser. i. in Epipha

194

. a bonæ & perfectæ post hominis
mortem statim tria contingunt. Ser-
monè in Epipha. domini. *

211

Anima quomodo ad purgatorium por-
tetur. Sermonè quarto Epipha. do-
mini.

213

Anima ab operibus que ab homine
sunt per prius meretur vel demere-
tur. Sermonè quarto Epipha. domi-
ni.

215

Anima Christi post mortem eius. sicut
Elisimam quod iuit aut quid fecit, per
pulchrè declaratur. Sermo in vigilia
Pasche.

746

Anima separate se mutuo cognoscunt.
Sermonè ii. dominicæ. in septuagesi-
ma.

399

Animam peccatricem Christus curare
volens, septem condiciones seruat, ut
habetur Sermonè v. ser. post diem ci-
nerum.

371

Anima ad Christum ascendere volens,
ad modum palmæ disposita esse de-
bet, quæ septem ramos habet, & fru-
per quemlibet aërem vnam & flo-
rem. Sermonè i. in die sancto palmar-
um.

677

Aperi sunt cæli cum Christus baptiza-
retur, cum tamen omnia Christo aper-
ta sunt. Ser. in octa. Epipha.

232

Aquila natura ad personam superbam
moralizata habetur Sermonè ii. do. infra
octa Epipha.

229

Articuli fidei quidam ad diuinitatē. qui-
dam verò ad humanitatem Christi
pertinent. Sermonè iiii. iii. domin. ad-
uentus.

111

Arma quibus demon erat armatus cernit
Christum in deserto tentauit. Ser. do.
Inuocauit.

398

Argumenta quatuor quæ Christus con-
tra Iudeos ad eorum superbiam cor-
rigendam & extirpandam arguit.
Sermonè quinquæ serie post Inuoca-
uit.

428

Arbitrium liberum deus vnicuique dia-
mittit. hoc declaratur ser. ii. sabbati
post Reminiscere.

314

Arma quibus nos sancta mater ecclesia
per tempus quadagesimale armavit.
Ser. i. do. Oculi.

530

Assumpsit Christus humanitatem. Ra-
tionem huius quare. ser. i. sabbati post
Inuocauit.

442

Asinus qui Christi natiuitati affuit quid
significet. Require Sermo. natiuitatis
Christi.

164

B.

Baptizare quare Christus voluit. Ra-
tio huius habetur Sermonè qui fit in
octa Epipha. domini.

249

Baptizare à te debeo, dixit beatus Ioan.
Christo, quare hoc. quare Sermonè in
octa. Epipha.

350

Baptismus

Alphabeticæ.

Baptismi effectus. Require Ser. i. do. in sexagesima. 324
Baptizari omnes qui saluari voluerint tenentur. Sermone secundo domini in sexagesima. 331
Bellum intrātes qualem intentionem, si martyres esse volunt, habere debeant. Sermone vi.ii. dominic. aduentus domini. 86
Biua septem volentium ire ad regna paradisi, Sermone primo in Epiphania domini. 195
Biua quinque quæ Christus ambulauit, & nos si bene ambulare volumus, ambulare oportet. ser. vi. in Epipha. domini. 220
Blasphemie tres species. Require sermone quarta ferie post Iudica. 654

C.

Capitanei demones septem peccatorum mortalium suggestus, qui sint & quomodo nominentur. Require Sermone ii. quarta fer. post Inuocauit. 421
Catholica fides à solo deo, habetur Sermone iii. dominic. infra octa. Epipha. domini. 153
Castitas utrum sit virius. hoc vide Sermone septimo prima dominic. aduentus. 48
Caste viuere volenti tria necessaria sunt seruanda Sermone i. do. octa. natiuitatis Christi. 167
Casus quibus persone à ieiunio excusantur. Sermone primo sabbati post Inuocauit. 443
Charitatis actus, & conditiones. Sermone tertio dominic. in quinquagesima. 361
Cæli empyrei conditiones. require Sermone quarto prima dominicæ aduen-

tus. 369
Celebrare an sacerdotem liceat quolibet die Sermone tertio, iii. domini aduentus. 369
Censualium duæ conditiones habentur. Sermone secundo iii. fer. post Inuocauit. 420
Ceremonie quæ in sepultura honorabilis personæ contingunt, quæ etiam demones in inferno in morte hominis peccatoris habent. Sermone v. fer. post Reminiscere. 501
Ceremonias septem Christus seruauit in sacri illuminatione, de qua est Ser. iiii. fer. Letare. 601
Ceremonias quinque Christus in Lazari resuscitatione seruabat, ut habetur in Sermone sexta ferie post Letare. 615
Circumcisionis dies propter tria in eo facta sollemnis dicitur Ser. in circumcissione domini. 176
Circumcidi quare Christus voluit, quare in Sermone de festo circumcissionis domini. 177
Circumstantiæ quæ in circumcissione domini seruata fuerunt, Sermo festi circumcissionis. 179
Circumstantiæ & conditiones sex quæ in Christi passione fuerunt, sex conditionibus siue preuaricationibus correspondentes, subtilissime declarantur. Sermone qui fit in die Parasceues. 727
Cithara qua David demonem ligauit, crucem domini sanctissimam significat. sermone dominicæ. Reminiscere. 454
Citharæ sonus, quo demon fugatur, septem verba quæ Christus in ara sanctæ crucis dixit significat. quare Sermone dominicæ Reminiscere. 454

Tabula

- Subara conditiones.** Require Sermo:
ne tertio dominic. in quinquagesi-
ma. 358
- Civitas una in caelo est, & non plures.**
Sermone septimo iii. dominic. aduen-
tus. 358
- Cognitio angelorum vtrum ad hominū**
cogitationes se extendat. Sermone
primo sextae fer. post diem cine-
rum. 376
- Conditiones personarum paradysum in**
iroeuntium. Require Sermone v. iii.
do. aduentus. 221
- Conditiones angelorum. require Ser-**
mone septimo iii. dominic. aduentus
domini. 128
- Contra percutientes pauperes nō se de-**
fendere volentes, require Sermone
primo, quarta dominic. aduentus do-
mini. 155
- Conditiones sex stultorum, require Ser-**
mone ii. dominic. infra octa. natiuit.
Christi. 175
- Communio duplex est spiritualis scilicet**
& sacramentalis, vt habetur ser-
mone secundo. in Epiphania domi-
ni. 201
- Conditiones tres defunctorū, & quale**
munus quilibet defunctorum deo offe-
rat, require Sermone iiii. in Epiphan.
domini. 213
- Conditiones purgatorii. require quar-**
to Sermone in Epiphan. domini.
end.
- Consicit sacerdos malus sicut bonus,**
Ser. vi in Epipha. domini. 222
- Conditiones quatuor, quibus seruatis**
aliquid meremur in hoc seculo. re-
quire Sermone iiii. dominic. infra
octa Epipha. 243
- Confessoris actus in confessione obser-**
uandos. require Sermone tertio pri-
mae dominic. post octa Epipha. do-
mini. 261
- Confitentis actus in confessione obser-**
uandos, require tertio Sermone pri-
mae dominic. post octa. Epipha. do-
mini. 262
- Conditiones tres hominum quomodo**
semper ad mortem parati fore debēt,
Sermone prima dominic. in septuage-
sima. 295
- Conditiones lepra, & quomodo moria-**
le peccatum lepra adequatur, Ser. qui
fit in die cinerum. 367
- Consuetus suis criminibus se non alium**
in confessione accusare debet. require
Sermone quinto fer. post diem cine-
rum. 372
- Conditiones septem ab omnibus seruan-**
dae in audiendo missam festiuit. diuini
require Sermone ii. iii. fer. post. Inuo-
cauit. 400
- Contemplationis deuote tres virtutes**
habentur Serm. i. sabbati post inuo-
cauit. 407
- Conditiones tres verae orationi maxime**
necessarias, require Ser. dominic. Re-
miniscere. 452
- Contritio vera quomodo esse debeat,**
& quomodo in duobus consistit, &
qua sit materia, & qua sit forma con-
tritionis. Haec omnia habentur Ser-
mone primo iii. fer. post Remini-
scere. 474
- Contendebant apostoli dei inter se quis**
eorum maior esset. Sermone ii. iii. fer.
Reminiscere. 485
- Conuersio peccatoris ad deum quinque**
necessaria habet. require Sermo-
ne secundo sabbati post Reminiscere.
514
- Confirmationis sacramentum quinque**
virtutes habet. Sermone ii. dominic.
Oculi. 527
- Conditiones quatuor gentium. de quibus**
514

Alphabetica.

- bus deus dat doctrinam qualiter con-*
regendi sunt. Sermone iii. fer. post
Oculi. 340
- Congregamur tribus modis in Iesu*
nomine. Sermone iii. fer. post Ocu-
li. 340
- Constitens qui constitetur alicui presby-*
tero, non potenti discernere pericula
peccatorum, vel non habenti potesta-
tem absoluedi, an talis sit absolu-
tus quare Sermone tertie fer. post
Oculi. 341
- Confessores quomodo Christi exemplo*
Lazarum resuscitantis se habere de-
beant in confessione. Ser. vi. fer. post
Letare. 312
- Consortium non habeant clerici cum*
laicis. Sermone ii. fer. post Letar-
re. 323
- Conclusiones sex inter Christum ex vna*
parte. & principes Iudeorum ex al-
tera parte de Christi passione dispu-
tate, habentur Sermone dominic. Iu-
dica. 626
- Congregationes sanctas quatuor Chri-*
sti Iesu, require. Sermone vi. fer. post
Iudica. 668
- Conditiones quinque gentium in hoc*
mundo requiruntur Sermone in vigi-
lia palmarum. 673
- Concurrunt ex Christi passione multa*
ad hominis saluationem pertinentia,
require Sermone in die Parasceues
sancta. 724
- Continentie tres gradus, require Ser-*
mone sexte ferie post Letare.
616
- Colligent angeli in seculi consumma-*
tione bonos & malos. Malos quidem
ad comburendum in fasciculos col-
ligent, bonos vero ad eterna gau-
dia. Sermone iiii. dominic. post octa.
Epipha. 238
- Correctio instructoria contra ip-*
modico vento moti, a proposito
no ad malum reciduant, require Ser-
mone primo iii. dominic. aduentus
95
- Correctionis iurantium tres modos, re-*
quire Sermone ii. ii. domini. post octa.
Epipha. 284
- Correctio blasphemie & iuramentoru*
quibus liceat require serm. v. fer. post
Letare. 608
- Correctiones peccatorum secundum pee-*
catorum diuersitatem applicande
sunt. Sermone ii. fer. post palma-
rum. 693
- Corpora sanctorum vtrum subtilia e-*
runt post resurrectionem. Sermone
primo i. dominic. aduentus domi-
ni. 6
- Corpora sanctorum post resurrectio-*
nem vtrum erunt impassibila. Ser-
mone primo prime dominice ad-
uentus. 9
- Corpora gloriosa post resurrectionis*
vtrum agilia erunt. Sermo. i. i. domin.
aduentus. eod.
- Corporis gloriosi dotes per imaginem*
regis, que in denario ipsius corona
quatuor liliorum significatur. ser. v.
do. in septuagesima. 315
- Culpa passionis domini que fuer. requi-*
re Sermo. ii. quarta fer. post festum
palmarum. 713
- Cursus Christiana eccl: sie, require*
Sermone iii. secunde dominic. aduent-
tus. 64
- Curie due in quibus deus omnipotens*
dat sententiam, require Sermone se-
cundo quarta fer. post Remini-
scere. 494
- Claritas vtrum corporibus gloriosis con-*
ueniat, require Sermone i. i. dominic.
aduentus. 3

Clarif.

Clarif.

Tabula

- Clarificationes septem, propter quas septies dicitur vox in Psalmio vigesimo octavo Sermone ii. fer. post palma rium.* 697
- Clarificationes decem quas Christus benedictus quo ad humanitatem petiit, & à deo patre obtinuit. ser. in vigilia Palmarum.* 671
- Clausula quinque in themate, Parate viam domini, &c. mysticè secundum ordinem exponuntur. Sermone tertio quartæ dominicæ. aduentus domini.* 141
- Clausula quatuor vitam & mortem Christi sanctissimam declarantes & significantes, in quadam auctoritate, Esai. 49. pulcherrimè designantur, ut habetur sermone sabbati in vigilia Pasche.* 748
- Creantur quindecim nobiles creaturæ in peccatorum remissione. Serm. v. fer. post Iudicæ.* 656
- Creationem uniuersæ non propter se, sed propter nos deus fecit. Ser. iii. in Epiphania domini.* 205
- Creaturarum triplex differentia, quas deus creauit. Sermo iiii. in Epiphania domini.* 210
- Credere quid Christianum oporteat, ut cuius Christi dicatur. Serm. iiii. fer. post Iudicæ.* 649
- Credentia virtualis apostolorum, habetur, Sermone i. de. post. octu. Epiphania domini.* 252
- Crescere Christus voluit ex pueritia sicut ceteri homines, quare hoc, quere sermone iiii. do. xi. infra octa. Epiphania domini.* 259
- D.
- D**amnatur infideles dicentes, si sciremus quod fides Christiana esse vera, & deus nobis eam reuelaret. quare hoc fiat, require Sermone. iii. fer. post Leuare. 504
- Deus ignis dicitur tripliciter, ut habetur Sermone septimo. i. dominicæ. aduentus.* 44
- Deus quot modis dicatur esse prope creaturis omnibus. Sermone. vii. ii. dominicæ. aduentus.* 87
- Declarationes tres huius verbi euangelici, scilicet. Erunt primi nouissimi, &c. Sermone i. dominicæ. in septuagesima.* 294
- Deceptiones quas diabolus ad hominem decipiendum facit. require Sermone tertio dominicæ in sexagesima.* 334
- Defensores fidei in aduentu antichristi cadent, & quare deus hoc permittet Sermone tertio ii. dominicæ. aduentus domini.* 106
- Demonum septem nomina, quorum quilibet vnus peccati mortalis capitaneus est. Sermone septimo, iii. dominicæ. aduentus.* 127
- Declinauerunt Is dei Christum per omnes casus Grammaticales in sua sanctissima passione. Hoc pulchrè declaratur sermone sextæ ferie post Iudicæ.* 667
- Deposito Christo de cruce, omnes plagæ & vulnera, præter quinque principalia, ob matris reuerentiam & consolationem non apparuerunt. ser. in die Parasceues.* 744
- Differunt iniquitas, peccatum, scelus & delictum. habetur ser. iiii. fer. post Leuare.* 602
- Dies quatuor à principio mundi vsque in finem mundi secundum quatuor leges. habetur sermone secundæ ferie post*

Alphabetica.

- post Palmarum. 636
- D**ifferunt sensus allegoricus, tropologicus, anagogicus, & quomodo quilibet istorum sensuum speciali virtuti theologicæ correspondet, ut habetur sermone secundo, feriæ post iudica. 639.
- D**issipationes septem in peccatorum remissione persona peccatrix habere debet, ut habetur Sermone v. fer. post iudica. 656
- D**isputationes tres magnæ inter Christum & alias personas, habentur ser. vi. fe. post Oculi. 361
- D**istinctionem & expositionem huius auctoritatis, scilicet. Hec est vita æterna, ut cognoscant se solam verum deum, in qua Arius hereticus multum erroneè locutus est quare ser. in vigilia Palmarum. 674
- D**ivinitas Christi sanctissima, postquam anima Christi sanctissima, & corpus eius sanctissimum diuisa fuerant, tota fuit carnis anima in limbo, & cum corpore in sepulchro, ut habetur ser. sabbati in vigilia Pasche. 747
- D**ivinitas Christi ostensa & manifestata fuit quadrupliciter secundum quatuor loca inferni, quomodo & qualiter require sermo, sabbati in vigilia Pasche. 748
- D**ie quolibet in principio creationis quid Deus fecit. quare sermone vii. ii. do. aduentus. 82
- D**ifferentiam inter Prophetam, & plus quam prophetam, require sermone sexto, tertiæ dominicæ aduentus domini. 121
- D**ifferentia vineæ ab agro, habetur ser. iii. do. in septuagesima. 340
- D**ifferentia est inter tempus carnale quadragesimale, ut habetur serm. iii. do. in quinquagesima. 357
- D**ifferri cognitio dei ab hominum cognitione. sermo. vi. feriæ post diem cinerum. 376
- D**ifferentia est inter comedere & mordere, sermone primo, ii. fer. post Inuocavit. 400
- D**ifferentiam inter vanitatem & superbiam, require sermone secundo iii. fe. post Inuo. 419
- D**ifferentiam inter natiuitatem & conceptionem Christi, require ser. in vigilia natiuitatis Christi. 150
- D**ignitates tres magnæ Christi in euangelio ostenduntur, de quo est sermo primus feriæ secunde post Reminiscere. 459
- D**ignitas in duo membra secatur, ut habetur sermone tertio, iii. dominicæ aduentus. 98
- D**iminutio status & vitæ hominum, habetur sermone ii. dominicæ post Epiphaniæ domini. 282
- D**imitit angelus proprius hominē quomodo & qualiter. require sermone vii. tertiæ dominicæ aduentus domini. 119
- D**isputatio quam Scribæ siue Doctores Iudæorum habuerunt, cum Christus in medio eorum in templo sedebat. habetur sermo iii. dom. infra octa. Epiphaniæ domini. 444
- D**octrinæ quatuor peruitiles quas Christus Iudæis dedit, & per Iudæos ad nos peruenerunt, habentur sermone primo quartæ feriæ post Inuocavit. 414
- D**octrinæ quinque morales Christi, saluationi nostre multum proficuo, habentur Sermo. iii. fer. post dominicam Oculi. 439
- D**octrinæ tres subtiles peccatores respicientes, ut à via peruersa se diuertat. habetur sermone secundo sabbati post

Tabula

- post Reminiscere. 514
- Doctrina quas beatus Ioannes prædica-
uit. Sermone primo.iiii.dominic ad
uentus. 131
- Doctrinas quas beatus Ioannes his qui
suo sermone attenderunt dixit & tri-
buit, & quomodo unicuique secundū
suum statum, require ser. i. iiii. domin.
aduentus. 132
- Dominica in septuagesima inter domi-
nicas maiores anni commemoratur. ra-
tionem huius quære ser. iii. do. in se-
ptuagesima. 303
- Dominica Iudica in quadragesima qua-
re dominica in passione domini intitu-
lectur, cum tamen Christus in tali do-
minica passus non fuerit, require ser.
do. Iudica. 625
- Dormire homines tripliciter dicuntur.
sermone iiii. dominic. post octauas
Epiphan. 289
- Dormire contingit tripliciter, hoc ha-
betur in notabili quod ponitur post
sermonem unicum iiii. dominic. post
ocla. Epiphan. 291
- E
- E**ucharistie sacramento venerabilis
fimo an sine eo saluari possimus,
ser. ii. in Epipha. domini. 204
- Euangelica lex gloriam cælestem omni-
bus generibus personarum promittit,
ut habetur sermone sabbati post La-
tare. 619
- Euangelium de sancta Maria Magdale-
na quare tempore passionis legatur.
ratio huius habetur sermo 7. ser. post
Iudica. 655
- Ecclesiasticum dominium in decem par-
tes diuisum est, ut habetur sermone
secundo secundæ dominic. aduen-
tus. 60
- Ecclesia sancta quare dominica in quin-
quagesima mentionem de Christi pas-
sione facit. require ser. i. dom. in quin-
quagesima. 347
- Ecclesia modos mulieris habet, quomodo
hoc quære Sermone ii. dominic. Oc-
culi. 525
- Efficitur homo pater, mater, & filius,
& filia Christi. per voluntatis Chris-
ti satisfactionē. Serm. primo. iiii. ser. post
Inuocauit. 417
- Elemosynæ quomodo sint dandæ, inue-
niantur tres subtile expositiones. ser-
mone i. vi. ser. post diem cine-
rum. 378
- Elemosynam te faciente nesciat sinis-
tra tua quid faciat dextera tua. Hoc
verbum tres expositiones habet. Ser-
mone i. vi. ser. post diem cinerum.
379
- Elongari quomodo homo à Deo poterit
cum Deus sit vbique. Sermo. ii. sabbati
post Reminiscere. 515
- Elemosyna si meritoria esse debeat,
tria exiguntur. sermone primo domi-
Oculi. 528
- Aequitas culpæ & pænæ. & e contra,
habetur sermone ii. domi. in septua-
gesima. 302
- Error credentium peccatum finire vita
hominis finita. sermone ii. dominic. in
sexagesima. 353
- Error dicentium virginem Mariam &
alios sanctos genuflectere, vel stare
in iudicio extremali. Ser. ii. ii. ser. post
Inuocauit. 404
- Ætates mūdi septem sunt require ser.
vig. natiuitatis Christi. 158
- Ætates humane naturæ septem sunt
ser. in octa. Epipha. 249
- Examinationes quatuor Iudæi fecerunt
de cæci illuminatione, ut veritatem
scirentur. de quo est sermo. iiii. se-
post Latare. 608

Alphabetica.

- Exultationes quatuor humanas Christi in nouo testamento reperimus. Ser. ii. fer. post Iudica.* 537
- Excellentiæ quatuor beati Ioannis super alios sanctos. quare Serm. iiii. do. aduentus domini.* 131
- Excellentiæ seu priuilegia beate virginis grandidæ super alias mulieres grandidas. require Sermone natiuitatis Christi.* 151
- Excellentiæ hominis super omnes creaturas. require Sermo. ii. do. infra octa. Epiphan.* 228
- Excellentiæ quinque quas populus spiritus sancto illuminatus, Christo attribuebat. require Sermo. i. iiii. fer. post Inuocauit.* 407
- Excellentias quatuor altissimas Christus de seipso declarat, vt habetur Sermone secundo ii. fer. post Reminiscere.* 463
- Excellentior est magnificentia in conseratione in pluribus, quam in incarnatione Christi, sicut habetur Ser. ii. do. Oculi.* 526
- Excellentias quatuor magnas & alias de Christo declarat euangelium, de quo est Ser. i. v. fer. post Oculi.* 550
- Excellentiæ tres Christi Iesu habentur Ser. ii. fer. post Letare.* 586
- Excellentias tres euangelica lex supra legem Mosaicã habet, vt habetur Ser. sabbati post Letare.* 619
- Exire de inferno non potest Lucifer, nisi in aduentu Antichristi, sed in interitu ad nos mittit alios demones. Sermone secundo, quarta fer. post Inuocauit.* 419
- Exemplum cuiusdam prouinciæ, in qua quolibet anno nouum ducem elegerunt. Sermone primo iiii. dominic. aduentus.* 94
- Exemplum virginis gloriose, quæ filium suum dilectissimum ab infantia ecclesiis applicauit, quomodo parentes pueros ecclesiis aptare debent. Sermone iiii. dominic. infra octauas Epipha.* 248
- Exemplum de quodam homine nequã, qui in eodem loco in quo matrẽ percussit, suspensus fuit. Ser. iiii. do. infra octa. Epipha. m.* 148
- Exemplum quomodo beatissima uirgo Maria pessimum peccatorem, qui sine confessione & contritione decessit a demonũ impugnatione redemit. Sermone i. dominic. i. post octa. Epipha.* 258
- Exemplum de archidiacono Lugdunensi, qui illo die quo moriebatur, mille hominum eodem die per mūdã moriebantur, quorum duntaxat quinque saluabantur. Sermone vi. dominic. in septuagesima.* 318
- Exemplum die iuuenē rapto ad iudiciũ Christi, qui subito præ timore factus est canus. Sermone tertio dominic. in sexagesima.* 338
- Exemplum trium latronum, qui cauesam fueris recenter suspensi inquisierunt. Sermo. primo dominic. in quinquagesima.* 350
- Exemplum quod dicit sanctus Hieronymus, quomodo pisces maris se supra aquas ante extremum iudicium uoluerando eleuabunt, Sermo. in uigilia Palmarum.* 470
- Exemplum de quodam scutifero in stabulo confesso, quomodo peccata cooperuit, habetur Sermo. i. ii. fer. post Inuocauit.* 408
- Exemplo mulieris Chananeæ orare nos docemur in quadam moralizatione. Ser. do. Reminiscere.* 452
- Exemplum mulieris Chananeæ, quando demonis suggestionem sentimus,*

Tabula

- ad dei filium confugere debemus. Ser.
do. Reminiscere. cod.
- Exemplum heremite, qui se orandi mo-
dum à pauperibus didicisse assererat,
vt habetur Ser. ii. iiii. ser. post Remi-
niscere. 393
- Exemplum de David cum vxore Vria
quomodo postea etiam virum eius-
dem interfecit, vt habetur ser. ii. iiii.
ser. post Reminiscere. 393
- Exemplum de Ezechia rege, contra quē
fuit data sententia iustitie Dei, vt
moretur, quæ historia quarti re-
gum xx. habetur, & recitatur. Ser-
mone secundo, iiii. ser. post Remini-
scere. 393
- Exemplum & similitudo declarans di-
uinitatem non dereliquisse animam,
nec corpus in sua sanctissima morte.
Sermone in sabbato sancto Pasche.
747
- Exemplum cuiusdam philosophi, qui se
quendam debitorem habere asser-
bat, quem in dies persoluisse, qui ta-
men minime contentaretur, quem de-
bitorem ventrem proprium existi-
mauerat, vt habetur Sermo. ii. v. ser.
post Oculi. 558
- Exemplum cuiusdam heremite inuita-
ti à quodam episcopo, qui comedere
noluit aliquod mortuum, vt habetur
Sermone secundo, quinta ferie post O-
culi. 560
- Exemplum de quodam religioso, qui in
predicando de sancta & indiuidua
trinitate confusus fuit, quod sibi con-
uincerat propter non petere consi-
lium & informationem ab expertio-
ribus se, vt habetur dominic. Latere.
570
- Exemplum de regis filia. quæ parenti-
bus orbata, expulsa per quendam de
regno proprio fuit. Et tandem per
alium filium regis ad propriam pas-
sionem rediit. quomodo de Chri-
sto & humana natura moralizetur.
ser. i. in die Palmarum. 679
- Exemplum de quodam magistro
qui per aliquot dies ad scrutandum
quoddam nobile dubium ieiunabat,
& angelus domini sibi postea appa-
rens, cum de dubio certificauit. vt ha-
betur Sermone dominicæ Latere.
588
- Exemplum de Pompeio, qui in omnibus
bellis victoriam habuit, sed postquam
templum domini dehonorabat, po-
stea in singulis bellis vincebatur, vt
habetur Sermo. secundo post Latere.
585
- Exemplum cuiusdam Lombardi ad quo-
tidie aliquam orationem dicendam
nos incitat. habetur Sermone do. Re-
miniscere. 458
- Exemplum de diabolo, qui in corpore ob-
sesso hominum peccata diuersa pender-
bat. Et quomodo peccatam vnius scu-
tiferi prodidit, qui tandem in stabulo
stabulario confessus, damnationem
euasit habetur in Sermone dominic.
Iudica. 627
- Exemplum de quodam inuido, super
quæ ex solo cogitatu domus sua cor-
ruit, vt habetur Sermone iiii ser. post
Iudica. 643
- Exemplum de quodam homine, qui ha-
buit tres amicos, quorum primum di-
lexit plusquam se, secundum sicut si-
ipsum, tertium parum dilexit. & quo-
modo ille quem parum dilexit in ne-
cessitatibus sibi assistit. vt habetur ser.
iiii. ser. post Iudica. 655
- Excommunicationem quomodo quis ca-
uere debeat ne ipsam inturret, exem-
plo cuiusdam qui breuiarium de eccle-
sia abstulit, & in quendam arborem
posuit

Alphabetica.

- posuit, quæ propter excommunicationem factam contra quemlibet habentem breuiarum, arescebat & perit, ut habetur. Sermo. ii. iii. fer. post Reminiscere. 480
- E**xemplum de quodam magistro, quia à quadam vetula more insolito baptizatus fuit. Sermone ii. dominic. Oculi. 526
- E**xpositio subtilis huius verbi, Omnis plantatio quam non plantauit pater meus, eradicabitur. habetur Serm. iiii. fer. post Oculi. 549
- E**xpositio & declaratio valde subtilis huius dicti quod Christus discipulis suis dixit, scilicet, Nonne. xii. hora sunt dici, ut habetur Sermo. vi. fer. post Latere. 612
- E**xpositio subtilis huius verbi quod Christus dixit, scilicet Pater & ego unam sumus, & quod dedit mihi pater maius omnibus est. habetur Sermone. quartæ feriæ post Iudica. 643
- E**xpositio subtilis huius auctoritatis Ezechielis 18. f. Si impius egerit penitentiam, &c. habetur Sermone do. Iudica. 627
- E**xpositio subtilis huius auctoritatis Matthæi 13. scilicet. Omni habenti dabitur. Sermone vi. fer. post Iudica. in fine. 669
- F.**
- F**acta nostra siue bona fuerint, siue mala, omnia à deo notantur, & tempore deo placente remunerantur, habentur Sermone ii. ii. fer. post Reminiscere. 470
- F**acta tria de Christo Iesu quæ habuit inter Iudeos tempore suæ amarissimæ, & impreciabilis sanctissimæque passionis, declarantur. Sermo. iiii. fer. post Iudica. 740
- F**ebres septem animæ, quæ per febres septem corporis significantur. Sermone secundo v. feriæ post Oculi. 556
- F**œnicis naturam, & quomodo Christus Fœnici assimuletur. Sermone i. in die Palmarum. 682
- F**errum quatuor conditiones ab igne, si ignitum fuerit, recipit, ut habetur ser. vii. i. domi. aduentus. 44
- F**esta quibus Iudæi templum in Hierosalem visitare tenebantur, habentur Sermone iiii. dominic. infra octauas Epiphan. 240
- F**idem solus Deus diuisit, ut habetur Sermone iiii. dominic. infra octa. Epiphania. 272
- F**ides arundinis conditiones habet, ut habetur Sermone iiii. iii. dominic. aduentus. 110
- F**igura quæ habetur Leuit. 3. ex qua declaratur quòd in principio, in medio, & usque ad finem misse homines perseuerent. Sermone ii. iii. fer. post Inuocauit. 412
- F**ilios tres habuit Oseas Propheta. Nomen primi erat Israël. Nomen secundi absque misericordia. Nomen tertii, non populus meus, quomodo isti tres filii, tres conditiones Christianorum significant. Sermone secundo, tertie feriæ post Inuocauit. 241
- F**ur vel raptor qui plura furatus est, & preuenitur infirmitate vel paupertate, sic quòd restituere non potest, quomodo satisfaciet. require Sermone iiii. i. dominicæ post octauas Epiphan. 273
- F**raçtio decem preceptorum quot modis contingit, quare Sermone domini. Inuoca. 393
- F**ragmenta sex quæ in mensa reperimus

Tabula

- ius subtiliter moralizata. Require*
Ser. ii. do. Latere. 576
Fructus sex quos deus vult, ex quibus
dat regnum caeleste. Sermo. i. sabbati
post Reminiscere. 500
Fructus septem penitentiae in palma col-
liguntur, quorum quatuor corpori
daduntur, reliqui vero tres animae,
vt habetur Sermone i. in die palma-
rum. 677
- G.**
- G**allus cantans predicatore quem-
 libet significat, probatur duabus
 rationibus. Sermone v. fer. post diem
 cinerum. 372
Gentium tres conditiones, quas Christus
de templo eiecit, vt habetur Sermo-
ne secundo, quartae fer. post Inuoca-
rit. 421
Genus humanum ex peccato primorum
parentum captiuum diabolo fuit. ser.
ii. iiii. fer. post Inuoca. 418
Gloria caelestis dicitur castrum siue cini-
tas propter tria. vt habetur Sermone.
iiii. i. do. aduentus. 26
Gloria caeli quot modis obsideatur. Ser.
iiii. i. do. aduentus. 27
Gloria caeli quomodo differenter deo &
nobis debeatur, vt habetur Ser. iiii. in
Epipha. domini. 206
Genes duplices, a fina & pullus, in qui-
bus Christus in die palmarum equita-
uit. significati, Serm. ii. in die palma-
rum. 684
Gloriam caelestem Deus diuisit, vt has
betur Sermo. iiii. domini. infra octa.
Epipha. 283
Gloriam aequalem vtrum habeant sancti
in paradiso. Ser. iiii. do. infra octaua
Epipha. 283
Gloria paradisi dicitur denarius, propter
quatuor denarii similitudines & con-
ditiones. Sermone v. dominic. in se-
- ptuagesima.* 374
Gloria paradisi ab omnibus in ea existi-
tibus non equaliter, sed secundum ma-
gis & minus participatur. Ser. v. do.
in lxx. eod.
Gloriae vanae quomodo septem modis
contingunt, pulcherrime habetur
Sermone secundo, iiii. fer. post Remi-
niscere. 477
Glosa & expositio super hoc verbo, Si
duo ex vobis consenserint super ter-
ram de omni re quamcunque petierit-
tis, fiet illis a patre meo, subtilissime
habetur Sermone iiii. fer. post Uculi.
543
Gradus tormentorum inferni inaequales
sunt Ser. iiii. Epipha. domini. 214
Gradus saluationis in caelis inaequales
sunt, vt habetur. iiii. Ser. in Epipha.
domini. 211
Gratiam spiritualem Deus diuisit. Ser-
mone iiii. dominic. infra octauas Epi-
pha. domini. 133
Gradus tres voluntariae paupertatis. ser.
i. domini. infra octa. Nati. 168
Gradus tres creaturarum. Serm. ii. do. in
septuagesima. 297
Gradus tres decedentium siue morientium
require Ser. ii. do. in lxx. 298
Gradus quatuor personarum quae seipsa
fos occidunt. Sermo. ii. ii. fer. post Re-
miniscere. 467
Gradus decem spiritualium creatura-
rum ab aeterno fonte sanctissime tri-
nitatis fluentium, require Sermone
secundo secunde fer. post Reminiscere.
468
Gradus corporalium creaturarum ab
aeterno fonte sanctae trinit. manantium
require. Ser. ii. ii. fer. post Reminiscere.
eod.
Gradus tres personarum bonarum. re-
quire Sermone ii. dominic. in quinquagesima.

Alphabetica.

gesma. 353
Gradus tres visionis & cognitionis dei. quare Sermonē ii. feriæ post palmarum. 689

H

H *Abitus electiuus quid sit require in Ser. iiii. iiii. dominic. aduentus domini.* 146

Habitationes tres quas Deus à principio creationis suis diuersis creaturis ordinauit. Ser. ii. quartæ domini aduentus domini. 193

Hierarchiæ tres sunt in celo, & qui ad ipsas deputentur, habetur Sermo. secundo sabbati post Inuocauit. 451

Historia quomodo deus totam Hierusalem, & totam terram promissionis destruerē voluit, & quomodo Propheta Ezechiel iram domini mitigauit. Serm. primo infra octauas natiuitatis Christi. 170

Historia omnium actuum trium regum in Epiphania domini factorum, habetur Sermone primo in Epiphania domini. 192

Historia Bartosine illius falsi incantoris habetur Serm. secundo in Epiphania domini. 202

Historia destructionis Hierusalem post Christi Ascensionem post certos annos pulcherrimè describitur. Sermonē in die parasceues sancta 726

Historia religiosi cogitantis hoc verbū, dirigite oram domini, quid sibi contigerat Sermo. secundo quartæ domini aduentus. 139

Historiam Alexandri monarchæ medicinā querentis ut deū viveret. quare Serm. ii. in Epiph. domini. 203

Historia moralizata mercatoris quie: ritie margaritam quam uxori custodiendā tradidit. Sermone. i. dominicæ

infra octa. Epiph. domini. 218
Historia visionis iacob, quæ habetur Genesis. 28. quomodo scalam vidit, & omnia quæ in scala contigerant, declaratur. Sermonē, iii. dominicæ in quinquagesima. 359

Historia de nobili ribaldo, & homine nouiter nobilitato, quoruū secundus dicebat, Nobilitas in me incipit, & in te finietur. Sermone. v. fer. post Inuocauit 426

Historia siue exemplum quomodo quedam mulier nobilis in confessione ex magna contritione obiit & saluata fuit. Sermone sextæ feriæ post Inuocauit. 438

Historia cuiusdam nigromantici, qui se dixit esse Messiam, qui genibus quendam montem deputauit, ubi in nube ad terram promissionis ipsos portaret. Sermo. secundo secundæ feriæ post Reminiscere. 467

Historia quomodo in tribus annis cum dimidio non pluit in regno Israël, sic quædā aues & iumenta fame moriebantur. Sermo. i. tertie feriæ post Reminiscere. 472

Historia quæ habetur Exodi. 14. quomodo Moyses desiderando & nouo paciferādo ad dominum orauit, ut haberetur. Sermone. secundo. ii. fer. post Reminiscere. 492

Historia de rege Achab idolatra, & demonum inuocatore, quomodo demonus ipsum per Heliam corripuit, habetur Sermone. ii. quartæ fer. post Reminiscere. 493

Historia adificationis templi Hierusalem, & lapidis quem edificantes reprobauerunt, qui factus est in caput anguli, quomodo i. h. istum qui lapis dicitur significat. Serm. primo

Tabula

- sabbati Reminiscere.* 511
- Historia quæ Iohelis primo habetur, quo modo iumenta ad implorandum suum creatorem processionanter ibant, & ad cælum suspexerunt. quære Ser. in vigilia palmarum.* 670
- Hominum sex iudicia. require Ser. mone iii. primæ domini. aduentus.* 20
- Honores magnos Christo Iesu factos, require Ser. secunde fer. post palmarum.* 693
- Horam qua gentes templum domini intrare debent, require Ser. secundo, iii. fer. post Inuocauit.* 410
- Humilitas vera in quibus consistit. require Sermone tertio in Epiphania domini.* 208
- Hydriarum sex, quæ posite erant, secundum purificationem vel consuetudinem Iudeorum, moralizatio per pulchra habetur. Sermone primo. i. dominic. post octa. Epipha. domini.* 254
- Hydræ sex in nuptiis posite more purificationis Iudeorum quid quælibet representet. habetur. Sermone iii. primæ dominic. post octauas Epipha.* 260
- I.
- I***eiuniorum afflictio quomodo feruanda sit, habetur. Sermo. in die cinerum.* 365
- Ieiunauit Christus vnam quadragesimam. Quæstio ex hinc quorundam fatuè dicentium, quare ergo ego qualibet quadragesima ad ieiunandum constringor? Sermone in die cinerum.* 365
- Ieiuniis quadragesimæ plures persone subiacent, sed multe debito iure excusantur, & quales, vide. Sermo. in die cinerum.* eod
- Ieiunia an de elemosynis vel aliter reddiri possunt. Sermone in die cinerum.* 366
- Ieiunare coram hominibus quid sit. Ser. i. vi. fer. post cinerum.* 376
- Ieiunare coram Deo quid sit. require. Sermone primo fer. sextæ post cinerum.* eod.
- Ieiunabant Iudæi certis diebus ex superiorum præceptis. Et quanto magis ieiunabant, tanto magis tribulatio eorum augmentabatur, Rationem huius quære. Sermo. primo vi. fer. post cinerum.* 378
- Ieiuniorum Christi quære quatuor modos. Sermone dominic. Inuocauit.* 393
- Ieiunium ad triplicem finem ordinatur. Ser. do. Inuocauit.* eod.
- Ieiunare debemus more Christi, Helie, & Moysi, quomodo habetur. Sermone secundo sabbati post Inuocauit.* 443
- Iordanis fluius vnde componatur, & quid signet. Sermone primo iii. domini. aduentus.* 97
- Iudicium quodlibet sex cõditiones habet in se. Sermone primo ii. dominic. aduentus.* 49
- Iudicio generali si omnes sancti pro indelicto & impenitenti intercederent, nihil obtinerent. Ser. quinto iii. domini. aduentus.* 118
- Iudicium durissimum cuiuslibet statim quando moritur fit. Sermone secundo ii. dominic. post octauas Epiphan. domini.* 182
- Iudicio extremo quid fiet, quomodo Christus cum electis suis sedebit. Sermone primo. ii. fer. post Inuocauit.* 9
- Iudicium quare in fine mundi fiat, cum tamq. quilibet hominum mox ipse*

Alphabetica.

- ipso tamen mortuo sententiatur. Ser-
mone ii. secundæ feriæ post Inno-
cauit. 403
- Judicio in extremo tria quæ à Christo
Iudice fiunt, habentur. Serm. ii. ii. fer.
post Innocauit. eod.
- Judicio in extremo sententia primo ma-
lis, postea bonis dabitur. Sermone
secundo secundæ feriæ post Inno-
caui. 404
- Iuramentum falsum maius peccatum
est quàm homicidium, vt habetur
Sermone secundo iii. fer. post Remi-
niscere. 478
- Ius habendi gloriam est obedientia. vt
habetur Sermone sexto iii. dominic.
aduentus. 122
- Ibat Iesus Christus secundum humilita-
tem sequendo tempus. Et nos max
nauire dicimur. Sermone secundo
secundæ fer. post Reminiscere. 466
- Ignis finalis conflagrationis in bonos &
in malos diuersimodè aget. Sermone
tertio, secundæ dominic. aduentus.
67
- Ignorantes & errantes interrogare non
formident exemplo Christi, cui nihil
absconditum est, nec vnquam fuit,
tamen à simplici apostolo Philippo
interrogabat. Vnde enemus panes,
&c. Sermone primo dominic. Leta:
re. 578
- Iesus hoc nomen nostræ redemptionis
tripliciter representat, vt habetur
Ser. de circumcissione. 176
- Intentio dantium pueros ad religionem
qualis esse debeat require Ser. ii. do.
aduentus. 86
- Impugnatio dura fidei habetur Sermo-
ne quarto tertiæ dominic. aduentus.
110
- Impugnatio articulorum fidei habetur.
Serm. iii. iii. do. aduentus. eod.
- Intellectum triplicem hoc verbum ha-
bet, scilicet. Erunt primi nouissimi,
&c. vt habetur. Sermone iiii. domini-
in. lxx. 308
- Instructiones duas pulcherrimas. & cor-
rectiones contra ecclesiasticos, & per-
rentum offensores, inuenies. Ser. iiii.
fer. post Oculi. 548
- Inuenire Christum possumus tribus ser-
uatis conditionibus, vt habetur Ser.
secundo fer. post Iudica. 638
- Inclinauit se Iesus bis cum Iudæi mulie-
rem deprehensam in adulterio accu-
bant, quid istæ duæ inclinationes signi-
ficant, habetur. sermone sabbati post
Oculi. 569
- Impedimenta prohibentia introitum cœ-
li, habentur. ser. quarto i. do. aduentus
domini. 20
- Impositio vestimentorum super asta-
nam in die palmarum, quomodo in-
iunctionem penitentiæ significat, ha-
betur. sermone secundo in die palmarum.
682

L.

- L**abor quem debet habere clerici &
laici ad possidendam gaudia æter-
na, & regna cœlestia. ser. iiii. domini-
septuagesima. 308
- Laboratores siue rustici dicuntur torren-
tes triplici ratione. ser. i. sabbati post
cinerum. 387
- Latrones, religiosi, clerici, & laici, ma-
li dicuntur. sermone i. do. in quinquæ-
gesima. 348
- Lectus peccatorum est mala societas, vt
habetur. sermone iii. fer. post Remi-
niscere. 480
- Legem aliquam probare volens, quid ha-
bere debeat. require ser. iiii. iii. domi-
a. luentus. 115
- Lepræ defectus habentur. sermone sea-
cundo ii. domin. post octauas Epipha-
* b z dominic.

Tabula

- domini. 281
- Letitie sex in die palmarum Christo facta, sex tristitinis in die veneris sancta oppositæ, habentur. Sermone tertio in die sancto palmarum.* 690
- Lex naturæ, gratiæ, & scriptæ, quid sit, & quomodo istæ leges differunt require Sermone iii. dominicæ in quinquagesima.* 359
- Liberatur homo à peccatis mortalibus, quomodo, require Sermone in die cinerum.* 370
- Liberare voluit & laboravit pro Christi redemptione Pilatus, ut habetur Serm. in die Parasceues.* 736
- Linguauium cæli quale sit, ex quo quis cælestis esse noscitur, require Sermone primo quinquæ feriæ post Inuocauit.* 427
- Linguagium terrenum quid sit, require Sermone primo quinquæ feriæ post Inuocauit.* eod.
- Linguauium inferni quid sit, habetur Sermone primo quinquæ feriæ post Inuocauit.* eod.
- Lingua prædicatorum aratro asseruatur Sermone tertio in sexagesima.* 330
- Loca quatuor in corde terre sunt, & quid in quolibet sit & contingat, require Sermone quinquæ feriæ post Reminiscere.* 498
- Loca animarum ex hac vita decedentium tria sunt, ut habetur Sermone secundæ dominicæ in quinquagesima.* 354
- Loca inferni quatuor, & quid Christus mox post suam sanctissimam mortem in quolibet perpetravit. Serm. sabbati in vigilia Pasche.* 748
- Loquebantur Moyses & Helias cum Christo, quid & de quo cum Christus ipsis apparuit. Ser. i. sabbati post Inuocauit.* 441
- Lumina quatuor nobis necessaria procedendo ad paradysum. Ser. vi. in Epiphania domini.* 219
- Lupanaria virum sine peccato à rectoribus communitatum sustineri possint. Sermo. iiii. dominicæ post octauas Epipha. 282. & sermo. quinta post Letare.* 609
- Luxuriosi homines exemplum ab angelis capere debent. Ser. vii. tertiæ aduentus domini.* 128

M

- M**ala tria Iudeorum in euangelio ostenduntur, de quibus est Ser. i. sabbati post Reminiscere. 312
- Mala pænæ à Deo, malæ verò culpæ à creatura sunt. Sermo. ii. iiii. fer. post palmarum.* 721
- Malamagna inter omnia mala huius mundi quæ sint. Serm. iiii. dominicæ in sexagesima.* 334
- Manifestauit se Deus paulatim hominibus, secundum tres leges. Sermone tertiæ dominicæ in quinquagesima* 359
- Manifestatio gloriæ Dei quibus persona fiat. Sermone. ii. primæ dominicæ post octa. Epipha.* 258
- Membra ad modum corporis, sed spiritualia enim habet: sermo. iiii. domini aduentus.* 105
- Medicina optima contra peccata passio Christi amara & lamentabilis est, iuxta tres species medicine. Sermone secundo quartæ feriæ post palma.* 711
- Mentio beati Ioannis quare tam sæpè & attentè fiat in aduentus tempore, cum aliundè de eo per anni circulum spiritualia festa habeantur. Ser. pri. quartæ do. aduentus.* 111
- Mendacium qualitercunque fiat, est peccatum.*

Alphabetica.

- peccatum, si perniciose mortale est, si iocose veniale est. sermo. v. ser. post Inuocauit. 428
- Membrum hominem scandalizans quomodo abiici debet. Et quid per membrum tale intelligatur. Ser. mone. i. tertia ser. post Reminiscere. 475
- Miracula tria in curatione infirmi qui xxxviii. annis infirmitate affligebatur à Christo facta. require ser. vi. fe. post Inuocauit. 433
- Miraculum quod in vitis parrū legitur de sancto Machario, quomodo pertranseundo nemo quoddam inuenit caput cuiusdam hominis, in quo sibi anima loquebatur, quomodo & qualiter, require. Ser. mone. iii. ser. post palmarum. 710
- Missæ sancti Amatoris quomodo cum illis agendū sit. quare in ser. iii. quartæ do. aduentus. 147
- Mysterium Dei ex mera Dei voluntate dependens, non nisi per Dei reuelationem sciri potest. Ser. vigil. natiuitatis Christi. 151
- Misericordia maternalis beatæ Mariæ virginis. Ser. i. primæ. do. post. octo. Epipha. domini. 253
- Misericordia domini quinque digitos habet, quibus peccatorem curat, ut à peccatis caueat. Ser. mone. v. ser. post cinerum. 371
- Modi quibus reuocari nos oportet ad cæleste regnum possidendum. Ser. vi. secundæ do. aduentus. 83
- Modi tres habendi regnum Dei in sacra scriptura inueniuntur. Ser. i. quartæ ser. post palmarum. 707
- Mollibus vestimentis qui vestiuntur reprehenduntur. Ser. v. tertiæ dominicæ aduentus. 119
- Mortalibus in peccatis homo dormire
- duur. ser. v. i. domini. aduentus domini. 33
- Mors damnatorum est amara, est amarior, est etiam amarissima. Ser. iiii. in Epipha. domini. 214
- Mors hominis cadere dicitur. ser. do. in sexagesima. 330
- Moriētium quatuor conditiones quare. Ser. ii. do. in sexagesima. 331
- Mori Christus voluit in cruce, cum tamen aliæ passiones quas ipse sustinuit sufficientes fuissent pro totius humani generis redemptione. Ser. in die sancta Parasceues. 737
- Motiuum sancti Petri Christum orantis ut tria in monte Thabor tabernacula faceret. Ser. mone, ii. sabbati post Inuocauit. 544
- Motus cæli empyrei qualiter à Deo patre factus sit. Ser. mone, natiuitatis Christi. 158
- Mulier Chananea, de qua. Mat. 15. mentio fit, Iesum filium Dauid, & nō deū vocauit, dicendo, filii Dauid miserere mei ser. do. Reminiscere. 452
- Mulier in adulterio deprehensa, de qua Ioannes loquitur, quid significet, & quare lapidari debuit, quare ser. sabbati post Octali. 569
- Multi sunt vocati, &c. hoc verbum difficultatem ex tribus habet. ser. vi. do. in septuagesima. 317
- Mundi vita respectu vitæ paradisi non dicitur tribus rationibus. ser. vi. i. do. aduentus. 39
- Mundus quare solitudo secundum Dauid Prophetam dicatur, ser. i. do. infra octa. natiuitatis Christi. 166
- Mundus dicitur mare triplici ratione. ser. mone. iii. dominicæ post octa. Epipha. domini. 288
- Mundus arbori comparatur. ser. do. Inuocauit. 398

Tabula

- N.
- N**atiuitas Christi gloriosa quinque pulcherrimis conclusionibus declaratur & ostenditur, Ser. natiuitatis Christi. 158
- Natiuitatem Christi sancti patres & Prophetæ qualiter à Deo patre desiderabant, Sermone natiuitat. Christi. 159
- Natiuitates tres in sacra scriptura inueniuntur. Sermo. tertia fer. post palmarum. 701
- Natiuitatem qua bonum fuisset Iudeorum non fuisse. require sermo. iii. fer. post palmarum. eod.
- Nauis ad quam ascendit saluator noster Christus in tempestatibus positam, ut dicitur Mar. 6. quomodo ecclesiam & statum ecclesie significat. Ser. sabbati post cinerum. 385
- Naufragia duo in natura humana habentur ser. in die cinerum. 364
- Nauicula ad quam Christus ad predicandam ascendebat. penitentiam tripliciter ratione significat. Sermone tertiae dominic. post octauas Epiphan. domini. 285
- Nobilitas unde ortum habeat. Serm. v. fer. post Inuocauit. 425
- Nobilis quis dicatur. Serm. i. quintæ fer. post Inuocauit. eod.
- Nomina bonorum in cathedris celestibus, & nomina malorum in inferno scribuntur. Sermone v. fer. post Reminiscere. 497
- Numerus iste scilicet septuagesiessepties tripliciter exponitur. Sermo. iii. fer. post Oculi. 539
- Nuncii Ioanni in vinculis per Christum missi qui sunt. Serm. iii. dominic. aduentus. 104
- Nuptiæ quæ iam in mundo sunt, septem peccata mortalia claudunt in se. habentur sermone i. i. dominic. post octa. Epiphan. domini. 253
- O.
- O**bedientiæ viam Christus sex conditionibus hominum tribuit, sicut habetur sermone. iii. in Epiphan. domini. 207
- Obedire dei mandatis est maximum operum, quod pro nostra salute facere possumus, hoc declaratur in triplici bono. sermone iiii. i. dominic. post octauas Epiphan. 263
- Obediendum est rectoribus, quantumcumque malis, propter doctrinas quas Christus posuit. Sermo. ii. iii. fer. post Reminiscere. 478
- Ociosus quis dicatur. require ser. ii. do. in septuagesima. 479
- Offerre debentus deo cum tribus regibus tria munerera, quæ sunt, quare ser. i. in Epiphan. domini. 193
- Operum viuorum, mortuorum, mortificationum, differentia. require sermone v. primæ dominic. aduentus domini. 33
- Opera Christi quæ Ioanni vinculato per nuncios significauit, quæ fuerunt. sermone. iii. tertiae dominic. aduentus. 104
- Opera quæ Deus à nobis vult fieri. sermone i. dominic. infra octa. Epiphan. domini. 224
- Opera tria peccatorum Christum perdentium ut ipsum rehabeant. sermone iiii. dominic. infra octa. Epiphan. 243
- Opera Christi principalia, quæ Christus à die qua de cælo descendit per incarnationem, vsque ad diem suæ gloriose ascensionis. Et quomodo quodlibet eorum in missa representatur, Sermone iiii. primæ dominic. post octa. Epiphan. domini. 263

Alphabetica.

- Opera propter quæ Christus maximè laudandus est sunt tria. ser. i. in quin quagesima.* 346
- Opera in peccato mortali facta animæ ad gloriam non profunt, sed tamen ad omnia alia profunt, vt habetur sermone primo tertiæ ser. post Reminiscere.* 472
- Opera bona quæ si ad visum hominum fiant, cum possent secretè fieri, an sit peccatum, require ser. ii. ser. post Reminiscere.* 478
- Opera dei quatuor manifestantur, quando infans innocens patitur. ser. iii. ser. post Letare.* 597
- Opera pœnitentialia duodecim, quæ pro via eundi ad paradysum sufficiunt. Sermone. i. quartæ ser. post palmarum.* 710
- Opera principalia quæ Deus in terra aliena, scilicet Iudeorum fecit. require sermone primo secundæ ser. post Oculi.* 531
- Opera quæ Christus fecit, sibi testimonium dabant de duobus, vt habetur sermone ser. quartæ post Iudicavit.* 648
- Originale peccatum quid sit. quere sermone. ii. dominic, in sexagesima.* 331
- Orationis deuotæ tres modi seruandi ser. in die cinerum.* 365
- Oratio ieiuniorum sunt maximè necessaria ad veram pœnitentiam. sermo. Reminiscere.* 452
- Oratio deuota quomodo fieri debeat: quere sermone ii. iiii. ser. post Reminiscere.* 491
- Oratio deuota quid sit. sermo. in vigilia palmarum.* 669
- Oratio peccatorum si à Christo exaudiri debeat, exemplo Christi tria debet habere in se requisita. sicut declaratur in euangelio, de quo est. sermo. in vigil. palmarum.* 670
- Orationes bonæ & exaudibilis à deo duos modos quere. ser. in vigilia palmarum.* 671
- Oratio impetratiua deo quæ accepta reipetita correspondeat. ser. vii. ii. domin. aduentus.* 82
- Ostio clauso orandum est, quomodo hoc intelligatur. quere serm. i. vi. ser. post cinerum.* 380
- Quis Christi homo ex quinque virtutibus efficitur. sermone iiii. ser. post Inuocauit.* 398
- P
- P***arcendi inimicis duos modos quere. sermone ii. ii. ser. post Reminiscere.* 467
- Participatio Christi cum septem statibus hominum. in sermo. v. iiii. domin. aduentus.* 116
- Passio & mors Christi quadrupliciter accipi potest secundum quod quater passio Christi tempore passionis Christi in ecclesia secundum quatuor euangelistas legitur. serm. iiii. in die palmarum.* 680
- Passio Christi amara comparatur tribus nauibus, quibus diuersarum conditionum homines nauigare debent. ser. doz Reminiscere.* 457
- Passio Christi est medicina confortatiua septem virtutum. Ser. ii. iiii. ser. post palmarum.* 719
- Pax dei seruatur tribus primis præceptis domini seruatis. Serm. ii. in Epiphania domini.* 204
- Peccans mortaliter perdit omnia bona & merita quæ congregauit. Sermone secundo sabbati post Reminiscere.* 516

Tabula

<i>Peccatum ingratiitudinis Iudae quam magnum sit, & quot enormia peccata fecerit. Sermonc tertius ser. post palmarum.</i>	702	<i>rum.</i>	714
<i>Peccator obligatur primò Christo, secundò beatæ virgini, tertio omnibus sanctis paradisi, quarto sanctis angelis, deinde animabus purgatorii, exhinc viuis, deinde proximo, vi habetur. Ser. vig. Epiphaniæ.</i>	189	<i>Pœnitentiæ tres gradus, contra confessores dicentes pœnitentiam esse arbitrarium. Sermonc. i. quintæ ser. post Oculi.</i>	553
<i>Peccata septem quæ communiter sunt secreta, habentur Sermonc sabbati Letare.</i>	623	<i>Pœnitentia mari assimilatur, propter quadam quæ in pœnitentia fiunt & fieri debeat. Sermonc primo dominic. Letare.</i>	577
<i>Peccata mortalia dupliciter committuntur. Sermonc. i. quintæ ser. post Oculi.</i>	551	<i>Pœnam inferni deus diuisit. Sermonc. iii. dominicæ infra octau. Epiphaniæ domini.</i>	133
<i>Peccata clericorû quatuor sunt in templo quæ sunt Deo maximè odibilia. Ser. ii. fe. post Letare.</i>	588	<i>Pœnitentia digna in quatuor consistit. Sermonc. ii. primæ domi. post octa. Epiphaniæ domini.</i>	360
<i>Peccatum angelorum & damnatorum animarum irrevocabile est. Ser. ii. do. in septuagesima.</i>	301	<i>Pœna æterna data pro peccato temporali vel momentaneo quomodo hoc fiat, & non tantum pro toto. ser. ii. in septuagesima.</i>	199
<i>Peccata tria diaboli, ex quibus Iudæi diabolo assimilantur, ratione quorum Deus ipsis dixit, Vos ex patre diabolo estis Sermonc. primo quintæ ser. post Inuocavit.</i>	425	<i>Pœnitentia est virtus moralis. Sermonc. iii. do. in sexagesima.</i>	337
<i>Peccatum mortale febris conditionem habet. Sermonc ii. quintæ ser. post Oculi.</i>	557	<i>Pœna damnatorum nunquam reuelabitur Ser. ii. do. in quinquagesima.</i>	355
<i>Peccator in peccato mortali existens per Ioannem incarceratum declaratur. Sermonc iii. tertiæ dominic. aduentus domini.</i>	146	<i>Pœnitentia pro consecutione regni cælestis post lapsum peccati mortalis necessaria est. Ser. in die cinerum.</i>	365
<i>Pœnitentia quomodo sit virtus vel passio habetur Sermonc. primo quartæ do. aduentus.</i>	134	<i>Pœnitentia vera iustitia dicitur. Ser. i. sextæ ser. post cinerum.</i>	375
<i>Pœnitens cuilibet persone in diuinis obligatur dare rationem pro peccatis. Sermonc vigilie Epiphaniæ domini.</i>	189	<i>Pœnitentiam veram tria concernunt. Sermonc primo sextæ feriæ post cinerum.</i>	379
<i>Pœna passionis domini à quo fuerit. Sermonc ii. quartæ ser. post palma-</i>		<i>Personarum in tria genera à Christo maximè diliguntur. Sermonc sabbati post Letare.</i>	619
		<i>Personarum quatuor conditiones. Requiere Ser. do. Letare.</i>	580
		<i>Pericula mundi aliqua signa cælestia precedunt. Sermonc. iii. secundæ domini aduentus.</i>	61
		<i>Personæ quæ certam spem hæreditis vitæ æternæ habere possunt quæ sint, patet Sermonc vigilie Epiphaniæ domini.</i>	189

Alphabetica.

- Petitio supplex Ioseph pro suspitione
impregnationis virginis Marie fa-
cta, sermone vigiliæ natiuitatis Chri-
sti.* 152
- Petendi gratias à domino. viii. modos
require sermo. ii. quarta feria post
Reminiscere.* 491
- Petere regnum Dei est oratio Deo per-
maximè placens sermo. i. quarta fer.
post palmarum.* 707
- Piscina Probatica quomodo est Hieroso-
lymis, in qua omnium languorum ge-
nera curabantur certis anni temporibus:
Et vnde illam virtutem talis pi-
scina habuit quare in sermone 6. fe-
rie post Inuocauit.* 433
- Piscina Probatica, & quid eius aqua si-
gnificet, habetur in serm. vi. ferie post
Inuocauit.* 434
- Piscina Probatica in qua natabat pars
ligni, quæ postea fuit facta pars san-
ctæ crucis, talis piscina habet quinque
porticus, sermone vi. feri. post. Inuo-
cauit.* eod.
- Pons per quem ad gaudia cælestia itur,
decem habet arcus. Sermo. vigil. Epi-
phaniam.* 188
- Positus quare sit saluator noster in sua
natiuitate inter animalia. ser. natiui-
tatis Christi.* 164
- Pueri sine baptismo decedentes quid cum
illis fiet & fit. quare serm. iii. ferie
post palmarum.* 703
- Pugnas tres fortes Iesu Christo à Iudeis
factas declarat euangelium, de quo
est sermo. quarta ferie post Iudi-
ca.* 648
- Puncta tria quæ Iudei in concilio de
passione domini fienda habuerunt.
Sermone sexta ferie post Iudica.*
662.
- Purgatorum duplex est, vt habetur
sermone. iii. iii. dominic. aduentus do-
mini.* 165
- Plagæ decem Ægypti, quæ figura Chri-
stianitatis fuerunt sermo. vi. i. domi-
ni. aduentus domini.* 39
- Præminentiam an habeant angeli in cœ-
lis super animas sermo. vii. iii. domi-
ni. aduentus.* 128
- Prædestinationem & præscientiã Chri-
sti, & quedam subtilia de his, quæ
re, sermone i. ii. fer. post Reminiscere.*
460
- Præparatio apta trium sanctorum re-
gnum ad offerendum regi nouiter na-
to, habetur sermone i. in Epiphania
domini.* 192
- Præparationis modus, quomodo Chri-
stum venturum nouum natum reci-
pere debemus. sermone iii. iii. domi-
nic. aduentus.* 148
- Princeps septem peccatorum mortalium
quis est. require, sermo. i. in Epipha-
nia domini.* 193
- Proditiones quas faciunt homines Chri-
stiani contra Christum serm. v. ii. do-
ni. aduentus.* 75
- Probatio certa fidei. Sermone iii. iii. do-
ni. aduentus.* 110
- Probatio fidei quomodo per Deum fiat.
Sermone iii. tertia dominic. aduen-
tus domini.* 114
- Promissio duplex stelle à Deo in lege
veteri & noua, habetur. Sermone. i.
in Epipha domini.* 192
- Processionem lamentabilem exitus Chri-
sti ad caluarie locum sanctus Bernar-
dus subtiliter describit. Sermo. in die
Parasceues.* 739

Q

Quare Christus saluator no-
ster permittit opera diabo-
li in Christianitatis destructionem.
Sermone. iii. secunda dominic. ad-
uentus.

Tabula

- uentus. 106
Quare Deus animam eternaliter damnat. ser. iiii. i. do. aduentus. 22
- Quatuor sunt quibus nos optime defendimus contra omnes impugnationes diabolicas coram Christo, ser. i. ii. fer. post Reminiscere. 455*
- Quæ & quot hebant dum sanctus Ioannes saluatorem nostrum baptizaret, ser. i. iiii. dom. aduentus. 93*
- Questio est, quare Christus tantum fecit mulierem Chananeam expectare quod petebat, duæ rationes ad hoc habentur sermone dominic. Reminiscere. 459*
- Questio est populi communis, verum hoc oporteat quod à rectoribus opprimatur. Vide ibidem quomodo retores maius onus portant. sermone secundo tertie fer. post Reminiscere. 478*
- Questio est, an aliquis qui est factus seruus diaboli per peccatum, an perdidit liberum arbitrium, sermone secundo sabbati post Reminiscere. 515*
- Questio est, cum Christus nomen dicitis epulonis sciuerat, de quo Luc. 15. habetur, quare ipsum proprio nomine non nominauerat. sermone v. fer. post Reminiscere. 496*
- Questio est, quare in simbolo canitur vel legitur, Confiteor vnum baptisma ser. ii. do. Oculi. 527*
- Questiones tres magne, quas Christus disputauit & determinauit habentur sermone iiii. fer. post Oculi. 345*
- Questio est quare Christus demonia quæ expulit ab obsessis, non sinebat loqui, huius rationes quare ser. i. v. fe. post Oculi. 354*
- Questio est, Christus in conuincio quod in deserto preparauerat quinque milibus hominum, quare noluit ne comederent nisi prius ordinati fuerint, sermone primo dominic. Letare. 576*
- Questio est, quare Christus vendentes & numularios de templo expulit, & quare id peccatum grandius ceteris correxit, sermone ii. ferie post Letare. 587*
- Questio est, an potius in die Iouis sancta vel in die Pasche communicandum sit. sermone iiii. ferie post palmarum. 705*
- Questio est, Christus tempore quo erat apud inferos in sua sanctissima morte, vtrum omnes animas quæ tunc erant in purgatorio liberauit. ser. sabbati in vigilia Pasche. 751*
- Questio discreta sanctorum trium regum, sermone primo in Epiphania domini. 192*
- Questio quid in isto casu faciendum sit à confessore, quando peccator non proponit abstinere à peccatis, &c. ser. iiii. fer. post. Oculi. 541*
- Questio est, quare Christus sanauit à febre socrum Simonis, cum tamen alios infirmos per manus impositionem sanauerat, sermone. ii. v. fe. post Oculi. 556*
- Questio est, vtrum vir posset dimittere uxorem propter Christum, ser. vi. fe. post Oculi. 565*
- Questio est, an in aliquo iudicio aliquis possit esse simul testis & iudex. ser. sabbati post Letare. 623*
- Questio est, illi Iudæi & ceteri homines qui sciuerunt Christum esse verum Messiam, vtrum ex hoc peccauerunt, quod Christum verum Messiam esse non dicebant, aut defensauerunt, ser. iiii. fer. post Iudica. 647*

Alphabetica.

- Quæstio est, cùm prædestinati sint de numero saluandorum, quare Christus pro ipsis orauit. Et valde subtilia inuenies dicta, & quarundam quæstionum solutiones, sermone in vigilia palmarum.* 674
- Quæstio est, quare Christus in tam parua via ad Hierusalem in duobus animalibus equitauit. serm. ii. in die palmarum.* 684
- Quæstio est, quia multi infirmi, & vulnerati in corpore communicant, qui tamen in anima non curantur, immo peccata in talibus magis augmentantur. Sermone in cœna domini.* 722
- Quæstio est, utrum aliquod aliud opus Christi sufficiens esset ad redemptionem generis humani præter eius mortem, & an esset de necessitate mortuus. Solutionem huius require sermo in die parasceues.* 740
- Quæstio est, quare de duobus latronibus cum Christo crucifixis vnus tantum, & non aliter conuersus fuit ser. in die sancta parasceues.* 741
- Quiescendi quinque modos in die festo, require, sermone iii. ser. post Latare.* 599
- Quid erit de pueris, qui moriuntur. sic quòd non fecerunt aliquod bonum aut malum. sermone i. aduentus domini.* 2
- R.**
- R**ationes quatuor quare discipuli nolebant quòd Christus iret in Iudeam, ubi tandem crucifixus fuit ser. fer. iii. post Iudæa. 641
- R**ecursus ad demones & diuinus prohibetur. sermone dominic. Reminiscere. 455
- R**educitur peccator quinque modis de tenebris peccatorum ad gratie claritatem. sermone iii. ser. post Latare. 602
- R**editus peccatorum ad deum cum ab eo per peccata elongati fuerint. sermone ii. ii. dominic. post Epiphan. domini. 285
- R**efrigerium sentit anima, in purgatorio statim ex his quæ pro ea fiunt. sermo. ii. dominic. in. lxx. 301
- R**eformatio hominis per tres virtutes erga deum, erga proximum, & erga proprium corpus. ser. ii. do. infra octa. Epiphan. 219
- R**eformatur peccator tripliciter, sermone primo dominic. infra octau. Epiphan. 215
- R**egula generalis diuina prouidentie ab initio mundi à Deo seruata. sermone septimo tertie dominic. aduentus. 125
- R**egnum cœlorum quot modis à nobis haberi potest. sermone vi. ser. post Reminiscere. 504
- R**egnum cœlorum pueri mox nati & baptizati decedentes, qui nullam bonam fecerunt, quomodo adipiscuntur. sermone vi. ser. post Reminiscere. 504
- R**eligiosi quatuor habent, quæ si regu lariter & bene viuere voluerint, custodire debent. sermo. vi. ser. post Reminiscere. 508
- R**emouere si aliquenz uellent prælati à suis ordinationibus, à Deo, aut à gratia Dei, quomodo ipsis sit obediendū, & quomodo non. serm. ii. iii. ser. post Reminiscere. 479
- R**eprobauerunt pontifices Iudeorū Christum sextupliciter. ser. i. sabbati. post Reminiscere. 512
- R**emedium quòd peccata hominū in iudicio Christi in scandalū peccatorū non uidez

Tabula

- videantur . sermone sabbati post Oculi.* 574
- Remissionem peccatorum quatuor causas concernunt . sermone v. fer. post Iudica.* 655
- Remittere peccata nullus nisi Deus habet . rationem huius quare ser. v. fer. post Iudica.* 656
- Residentia angelorum & animarum, vtrum scilicet angeli à dextris, & anime à sinistris resideant in regno Dei . ser. vii. iii. domini . aduentus.* 128
- Resurgentium quatuor conditiones, quare ser. iii. do. in. lxx.* 303
- Res diuinae in sacra scriptura sub figuris, parabolis, & similitudinibus ponuntur . ser. i. do. in. lxx.* 292
- Responsonem nullam Christus dedit Petropetenti vt tria tabernacula in sua sanctissima transfiguratione faceret . Sermone . i. sabbati post Inuocauit.* 440.
- Responsones tres quas Christus dedit interrogantibus, scilicet hoc modo, Quanta audiuimus de te facta in Capernaum, fac & hi . sermo . ii. fer. ii. post Oculi.* 536
- Responsones tres quas Christus Iudeis dedit super accusationes mulieris in adulterio reperte . sermone sabbati post Oculi.* 569
- Responsones reprehensivae sex pro iudicibus secularibus in iudiciis & sententiis seruandae, habentur ser. sabbati post Oculi.* 579
- Responso duplex Christi, quam Deus dedit Iudeis cum ipsum Samaritanum esse dicebant . sermone . dominice . Iudica.* 625
- Responso ad quandam questionem quam fatui facere solent dicentes, Quid mihi prodest passio Christi, si ego penitentiam agere habeo? sermone . do.*
- Iudica.* 626
- Retributionis quatuor modos inter homines, require sermo . v. fer. post Iudica.* 661
- Reuelationem impregnationis suae virgo Maria castissima sponso suo admodum maesto non statim fecit . ser. vigil. natiuitatis Christi.* 150 152.
- Ritus & modus quem virgo Maria electissima in sui dilectissimi filii passionem habuit . Sermone in die parasce.* 738
- Ros qui repertus fuit in vellere Gedeonis, de quo habetur historia iudic. 6. quid significet . habetur sermo . ii. fer. post Iudica.* 637.
- S.
- S**acramenta septem quomodo in Psal. 28. vbi septies dicitur, Vox, pulcherrime designatur . sermo . ii. dominici . Oculi.
- Sacerdos simplex an conferre possit sacramentum confirmationis . ser. ii. do. Oculi.* 527
- Saluatio hominis necessario tria requirit . sermone . i. quartae fer. post Reminiscere.* 486
- Saluationem caelestialem Christus maxime fidei attribuit . serm. . vi. fer. post Iudica.* 665
- Secreta octo, quae Christus de sua passione discipulis reuelauit, & quomodo in euangelio ostenditur, de quo est, sermone . i. iiii. fer. post Reminiscere.* 487
- Secreta fidei quae Christus ore proprio reuelauit . habetur serm. . vi. iii. domini . aduentus domini.* 128
- Seduxit Euan serpens quibusdam questionibus, vt habetur sermo . iiii. fer. post Letare.* 605
- Semita à via differt . serm. . iiii. domini . aduentus.* 148

Alphabetica.

- Sepultura electio in ecclesia vtrum in-*
uet animam, vel an sit peccatū cum
tamen deus expulit vna animalia
de templo. Ser. v. fe. post Letare. 389
- Sequebantur Christum plurimæ turbae,*
cum de ciuitate in ciuitatem ad præ-
dicandum iret quare hoc, quære Ser-
mo. i. dom. Letare. 577
- Sequi Christum debemus quatuor mo-*
dis Sermone. i. dominic. ii. post octa.
Epiphaniæ. 277
- Sermo Christi exemplo ieiunio stoma-*
cho fiendus est. Sermone vi. fer. post
Oculi. 568
- Seruitia tria magna, quæ Christo die pal-*
marum à tribus conditionibus gentiū
facta sunt, habentur Ser. ii. in die pal-
marum. 682
- Sex secreta valde subtilia de Christo,*
nota. Sermone sextæ fer. post Ocu-
li. 562
- Signa fienda in extremo iudicio, quære*
sermone. i. ii. dominic. aduentus domi-
ni. 48
- Signa duodecim quæ sol anno quolibet*
pertrāsit, habentur sermo. ii. ii. dom.
aduentus. 53
- Signa quæ faciet antichristus per demo-*
num ministeria, sermone. iii. ii. domin.
aduentus. 61
- Signa septem inhonestæ mulieris. quære*
Sermone vigiliæ natiuitatis Christi.
153
- Signa tria in Christo nato comparata*
cuiuslibet paradysum intrare volenti.
sermone. i. dominic. infra octau. nati-
uitatis Christi. 166
- Signo Ithai qualiter omnes serui dei*
signantur in frontibus eorum. sermo.
ii. dominic. infra octa. natiuitatis
Christi. 172
- Signa euidentia aduentus antichristi*
in notabili posita post sermonem
quartæ dominic. post octau. Epipha-
domini. 298
- Signa quindecim quæ Christus Iudeis*
manifestauit, ex quibus se verum
Messiam ostendebat. Sermone. ii. fer.
post Letare. 590
- Signa tria spiritualia Christus suis elec-*
tis præbet. vi. habetur. Sermo. vi.
fer. post Iudica 654
- Signum primum quod fecit Iesus est*
conuersio aquæ in vinum. Sermone
ne. i. i. dominicæ post octauas Epi-
pha. 255
- Solutio cuiusdam apparentis contra-*
rietatis verborum Christi. Quia in
vno loco dicit. Attendite ne facia-
tis iustitiam vestram coram ho-
minibus. Et in alio loco dicit.
Vidant opera vestra bona. Ser-
mone primo sextæ feriæ post cine-
rum. 375
- Solutio afine, quam discipuli domini*
soluerunt in die palmarum domino
ad equitandum, quomodo solutionem
à vinculis peccatorum signat. Ser. ii.
in die palmarum. 682
- Superbia quatuor modis contigit. Ser-*
mone sextæ feriæ post Oculi.
565
- Suscitauit Christus publicè iuuenem des-*
fundum. Luc. vii. quare hoc, habe-
tur. Ser. v. fer. post Letare. 607
- Superbientes ex bonis temporalibus stul-*
ti demonstrantur. Ser. iii. iiii. domi-
ni. aduentus. 143
- Suscitatoris Lazari tres mirabiles casus*
se notantur in euangelio, de quo est
Ser. vi. fer. post Letare. 612
- Scire quatuor nos oportet nobis multā*
necessaria ad bonum regimen nostræ
vite. Sermone v. feriæ post Remini-
scere. 496
- Speculatignes tres altissimas de Christo*
declas

Tabula

- declarat euangelium. de quo est Sermo. pro secunda fer. post Reminiscere.* 465
- S***peculatiua doctrina est, quomodo Christus in primo aduentu venit ad homines qui perierunt, sed in ultimo ad omnes. Sermone domini. Reminiscere.* 453
- S***piritus sanctus, cum Christus baptizaretur, in specie columbae, super ipsum descendit. Sermone. in octa. Epiphaniae. domini.* 251
- S***tatus septem Christianorum. Serm. v. iii. do. aduentus.* 117
- S***tatus religiosorum quinque à Christo recepit, in quibus eorum dispositio consistit. Sermone v. iii. domi. aduentus.* eod.
- S***tatus clericorum duo à Christo recepit. ser. iii. do. infra octa. Epipha.* 236
- S***tatus secularis unum à Christo recepit sermo eod.* 236
- S***timuli quatuor quibus à Christo diuinius excitamur ad paradysum. serm. iii. domini. in xl.* 419
- T.
- T***empus quadragesimale bello committitur. Sermone primo i. domini. Oculi.* 419
- T***erram sanctam potius Agareni & infideles possident quàm fideles. ser. iiii. fer. post Letare.* 606
- T***erra promissionis ultra mare in duas partes diuidebatur, Et qui & quales in qualibet parte morabantur. Ser. iiii. fer. post iudica.* 640
- T***erribilia quae sunt tempore Antichristi habentur. sermo. iiii. do. ii. aduentus domini.* 69
- T***erra vel regio ad quam finaliter ibimus quae sit require. Ser. iiii. in Epiphania domini.* 205
- T***erra natura ex diuersis temporibus anni ad personam luxuriosam moratur. sermone secundo domi. infra octauas Epipha.* 231
- T***estimonium sacrae scripturae maius est quàm cuiuscunque resurgentis. Sermone vii. fer. post Reminiscere.* 505
- T***estimonium Christi esse verum. Christus tripliciter probat contra Iudeos Ser. sabbati post Letare.* 629
- T***urturis naturam quare. Serm. i. in die palmarum.* 678
- T***habor mons est, in quo Christus semper benedictus transfiguratus est. Ser. ii. sabbati post Inuocauit.* 441
- T***heologia sacra utrum acceperit rationes humanicus inuentas serm. iiii. iii. do. aduentus.* 110
- T***ransitus terrae & caeli qualis fiet post extremum iudicium. habetur ser. vi. ii. do. aduentus.* 82
- T***ransfigurari quando Christus voluit, quare secum tres discipulos assumpsit. Sermone ii. sabbati post Inuocauit.* 445
- I***n Transfiguratione Christi quare duo sancti veteris testamenti ibi fuerunt, Moyses scilicet, & Helias. Sermone secundo sabbati post Inuocauit.* 446
- T***ransseunt beati ad damnatos obiectaliter, & damnati transeunt ad sanctos obiectaliter. Sermone v. fer. post Reminiscere.* 501
- T***ransfigurationis gloriose Iesu Christi tres subtile contemplationes habentur. Sermo. primo sabbati post Inuocauit.* 440
- T***ransfigurari quare Christus voluit. ser. i. sabbati post Inuocauit.* 441
- T***ransfiguratio Christi ab apostolis Moyses & Helia placide accepta fuit. ser. i. sabbati post Inuocauit.* eod.
- Tri:

Alphabetica.

- T**ribulationes in hunc mundum in breui venturae habentur ser. iii. ii. do. aduentus domini 61
- T**riunita quae Ioseph vir sanctus ex Caesaris Augusti edicto habuit. Ser. natiuitatis Christi. 160
- T**ribulationes quatuor huius mundi, & quae harum martyrem efficiat. ser. vi. Epipha. domini. 186
- T**ristitia quam virgo Maria sanctissima & Ioseph vir sanctus, cum Christum perdidit in Hierusalem, quae & qualis erat. sermone iiii. dominic. infra octa. Epipha. 240
- T**ria Christus de se in euangelio ostendit de quo est ser. vnic. iiii. do. post Epiphaniam domini. 289
- T**rucidari quare deus suos permittet ab antichristo. Rationem huius require sermone iiii. dominic. ii. aduentus domini. 62
- V
- V**anitates mulierum plerumque viros in excessu labi nituntur. ser. v do. iii. aduentus. 120
- V**eni quatuor fidem Christiani agitates. sermo. quarto iiii. dominic. aduentus domini. 114
- V**erba nostra si recta esse debeant, ac deo placita, tres conditiones habere oportet. Sermone sexto ii. dominic. aduentus. 84
- V**erbum dei septem virtutes habet. serm. i. do. in sexagesima. 324
- V**eni Christus septies in Hierusalem, & nunquam tantus honor sibi exhibitus fuit, sicut in die palmarum. quare hoc quare ser. iii. in die palmarum. 678
- V**eritas triplex regni dei ostenditur. ser. i. iii. ser. post Inuocauit. 406
- V**erbum ociosum est quod sine ratione factum est. require ser. secundo iii. ser. post Reminiscere. 479
- V**eritates quinque quas Christus Iudaeis predicauit ser. do. Iudica. 628
- V**eritatem circa fidei aliquis tripliciter peccare potest. require in serm. iii. ser. post Iudica. 647
- V**este duplici secundum duos aduentus Christi Christus indutus est. Ser. v. iiii. do. aduentus. 116
- V**ia domini quae sit, per quam itur ad Christum. Sermone secundo iii. do. aduentus domini. 101
- V**ictoria Christi septem demonum ad peccata mortalia irritatum. Ser. vii. iiii. dom. aduentus. 127
- V**iam paradisi ante Christi natiuitatem nullus quantumcunque sanctus inuenire potuit, ratio huius habetur sermone i. dom. infra octauas natiuitatis Christi. 166
- V**ia paradisi à primis parentibus tribus modis errata fuit, ser. tertio in Epiphania domini. 208
- V**iae tres quibus post lapsum in peccata directè ad deum reuertimur, quas Christus ordinauit, Sermone tertio in Epiphania domini. 107
- V**itium triplex ociositatis habetur serm. vii. do. in septuagesima. 324
- V**iatori ascensuro ad castrum altè situm cuiusmodi est regnum caelorum, tria necessaria sunt, Ser. secundo dominic. in quinquagesima. 318
- V**iae tres sunt, quas per fidem scimus. ser. ii. in quinquagesima. 60.
- V**iae tres quas nos Christus ambulare iubet, Sermone primo ii. ser. post Inuocauit. 401
- V**olentiam opera poenitentialia requirunt, quomodo hoc, ser. ser. vi. post Reminiscere. 306
- V**irtutes quatuor quibus saluator Ioannem extollebat, nobis etiam admodum necessariae, pro via nostrae reparationis.

Tabula

- ratione . sermone ii. tertiæ dominic. aduentus. 59
- Virtute quadruplici via domini regitur, sermone ii. quartæ dominicæ aduentus domini. 138*
- Virtutis diffinitio habetur. Ser. iiii. quartæ dominicæ aduentus domini. 145*
- Virginitas semel amissa recuperari non potest. Sermo. i. tertiæ ser. post Reminiscere. 475*
- Vir lineis indutus quis sit, ut dicit historia. Ezech. 9. ser. ii. dominicæ infra octauas natiuitatis. 172*
- Viri sex interficiētes non significatos qui sunt, de quibus dicit historia Ezech. 9. Ser. ii. dominicæ infra octa. natiuitatis Christi. 174*
- Virtutes septem in quibus Christus moratur, habentur serm. ii. in Epiphania domini. 200*
- Virtutes quatuor nobis ad sciendum maxime necessariæ, quibus placidari effici-mur Christo. Serm. iiii. dominicæ post octa Epiphaniæ. 285*
- Via quâ Christus tenuit in die palmarum veniendo in Hierusalē in sex punctis subtiliter comprehenditur, ser. iiii. in die palmarum. 686*
- Visitationes tres Dei in hoc mundo nota. Ser. quintæ ferie post. Letare. 611*
- Vita quæ saluator noster habuit ad vitam nostræ instructionem. Sermone i. iiii. ad aduentus. 94*
- Vita sancta & virtuosa est via per quâ itur ad Christum. serm. ii. quartæ do. aduentus. 138*
- Vitari & reprobari à nobis quatuor vult Christus, quæ habentur Sermone ii. ferie tertiæ post Reminiscere. 686*
- Vocat Deus peccatorem tripliciter, ut venator falconem, Ser. v. in Epiphania domini. 216*
- Vocantur homines ad gaudia cœlestia secundum quinque ætates principales hominum. serm. i. dominicæ in septuagesima. 292*
- Vocatio duplex, qua Deus operarios ad se vocat. Sermone. iiii. domi. in septuagesima. 303*
- Voluntas Dei est, ut omnes homines saluentur quare tunc damnantur. Serm. primo dominicæ infra octa. Epiphaniæ domini. 224*
- Vexatio ipsius Saul à demonio quomodo David demonem cithara amnuuit, Sermone dominicæ Reminiscere. 454*
- Vox de cœlo à Deo patre quādo Christus baptizatur quare fiebat, cū certum sit quod Christus tunc non incepit esse filius Dei, quia est Deo patri coæternus, Sermone, in octaua Epiphaniæ domini. 238*
- Vtrum opera extra charitatem facta aliquis boni saltem temporalis sint meritoria. Sermone quinto primæ domini. aduentus. 93*
- Vtrum post hanc vitam sit purgatorium. Sermo. iiii. primæ dominicæ aduentus. 24*
- Vtrum resurrectio futura mortuorum sit naturalis. Sermone primo aduentus. 4*

F I N I S.

Dominica I. Aduent. Domini.

DIVI NI verbi præconis & prædicatoris ac sacrarum literarum interpretis & professoris subtilissimi sancti Vincentij confessoris de valentia Ordinis diui Prædicatorum Sermones fructuosissimi hyemales de tempore incipiuntur feliciter.

Dominica I. aduentus Domini. Sermo 1.

Benedictus qui venit in nomine Domini. Habetur verbum istud Mat. 21. c. & officiat in euangelio hodierno. Ista dominica est de maioribus dñicis totius anni, quia est prima dominica aduentus Domini in qua sancta mater ecclesia dimittit officium quod antè faciebat, & incipit officium aduentus Domini. Ideo

volens me conformare cū sancta matre ecclesia, cogitavi nunc prædicare de aduentu Domini nostri Iesu Christi. s. quomodo veniet in fine mundi iudicare bonos & malos, retribuendo cuiuslibet secundū opera eius. Si placet Deo habebimus multas bonas instructiones. Sed primò salutetur virgo Maria, &c. Benedictus q̄ venit, &c. Verbum propositū est vna breuis cātilena quæ fuit à pueris & turbis cantata in aduentū Christi in ciuitatē Hierusalem dicentibus, Benedictus qui venit, &c. Pro huius verbi maiori declaratione & materiæ prædicandæ introductione, sciendum quòd in sacra scriptura clarè & manifestè inueniuntur tres aduentus Domini in hunc mundum & solennes & notabiles, generales & principales.

Tres Domini aduentus.

Primus fuit de humilitate virtuosa.

Secundus de charitate gratiosa.

Tertius de maiestate rigoroza.

Primus aduentus iā est præteritus, secundus præsens, tertius est venturus. Ex his tribus aduentibus correspondent tres hebdomadæ aduentus, & de tertio aduentu vltimo & maiori intelligitur thema principaliter, quia tūc dicet boni, Benedictus qui venit, &c. Primus aduentus Domini fuit de humilitate virtuosa, & iste iam est præteritus, quādo scilicet voluit descendere per incarnationem, cōuersationem, captiuationem, flagellationem, & passionem, vt sibi credentes ac obediētes ascenderent in celū. ratio quare venit in tanta humilitate, fuit superbia Adæ & Eux: quia noluerunt obedire Deo: sed potius proprię voluntati. Peccatum enim Adæ fuit superbia, vt dicit beatus Tho. 2. senten. dist. 22. q. 1. ar. 1. & 2. 2. q. 143. art. 1. Et vt dicit sanctus Tho. Inobediētia in eo causata fuit ex superbia: & ideo Aug. dicit ad Orosium, quod homo elatus superbia suasioni serpentis obediēs præcepta Dei contempsit. Verum etiam in peccato primorum parentū, vt dicit sanctus Tho. 2. 2. vbi supra in solu. ad 2. argumen. gula locū habuit. Dicitur enim Gene. 3. Vidit mulier quod lignum esset bonum ad vescēdum, & pulchrum oculis, aspectu delectabile, & tulit de fructu eius & comedit, non tamen ipsa bonitas

Adamus superbiens peccauit.

A & pul-

Dominica I. Aduent. Domini.

& pulchritudo ibi fuit primum motuum ad peccatum, sed potius
suasio serpentis, qui dixit, Aperientur oculi vestri, & eritis sicut dii.
¶ appetendo superbiam mulier incurrit, & ideo peccatum gulae deri-
uatum est ex peccato superbiae, quoniam ideo prius fuit peccatum
superbiae quam gulae. Et superbia est fundamentum omnium peccato-
rum. Verbi gratia. Quare aliquis est auarus? ex superbia est, quia non vult
obedire praeccepto Dei dicentis: Non concupisces, vel non furtum fa-
cies, &c. Quare aliquis est luxuriosus, nunquid non ex superbia, quia
non vult obedire praeccepto, non fornicaberis? Idem de gula & aliis pec-
catis. Aucto. Initium omnis peccati est superbia. Eccl. 10. Ideo Chri-
stus ad reformandum venit in magna humilitate, quasi famulus ad-
ministrandum nobis opera redemptionis per humanam incarnationem.
Sed vultis intelligere bene hanc maximam Christi humilitatem? cogi-
tate quod si essent multi magni domini & parui congregati in conui-
uio, & non haberent seruitorem aliquem, quod sciens filius regis de-
posita veste regali simpliciter indutus veniret ad seruiendum omni-
bus. Primo dedit aquam manibus. Secundo ministrando escas. nunquid
ista esset magna humilitas filii regis? maior fuit incomparabiliter hu-
militas filii Dei. Omne genus humanum erat congregatum in sala hu-
ius mundi, spectans bonum praedium caelestium epularum, sed non ha-
beamus seruitorem qui illas nobis ministraret, propter quod filius
Dei mutata, immo magis occultata veste deitatis, & assumpta veste
humanitatis venit ad ministrandum nobis, licet per incarnationem
nullo modo mutatus fuerit. De hoc vide in 3. par. S. Tho. q. 1. ar. 1. ad
1. & q. 2. ar. 6. ad 1. & 3. scrip. dist. 1. q. 1. ar. 1. ad 1. Aucto. Qui cum in for-
ma Dei esset indutus. s. veste deitatis, semetipsum exinavit. i. hu-
militer, formam serui accipiens, in specie despecta in similitudinem
hominum factus & habitu inuentus ut homo. ad Phil. 2. scilicet ut
nobis seruiret & ministraret. Et primo dedit aquam manibus nostris
immundis, quia omnes eramus concepti, nati, & nutriti in peccatis. Di-
cit enim Apostolus ad Ro. 5. Per unum hominem in hunc mundum peccatum
intrauit, & per peccatum mors, & ita in omnes homines mors pertransiit, in
quo omnes peccauerunt. Et habetur de conse. dist. 4. c. firmissime te-
ne. propter hoc primo ordinavit sanctum sacramentum baptismi. Ba-
ptismus enim est ordinatus in remedium contra peccatum originale,
est enim quaedam spiritualis regeneratio & ianua sacramentorum. Un-
de & pueri carentes omni actuali peccato propter peccati origina-
lis infectionem in quo concepti sunt baptizantur. Eramus, inquit Apo-
stolus, natura filii irae, ad Ephe. 2. Hoc enim peccatum per actum na-
turae siue per vitiatam originem a patre in prolem reducitur. de quo
S. Tho. luculenter & subtiliter tractat. 2. scrip. dist. 31. q. 1. ar. 1. & 2. &
etiā 1. 2. in q. 81. Deinde dedit escas di. Ecce iam triduo sustinent me,
nec habent quod manducent. Mar. 8. & dedit escas spirituales. s. do-

*Super-
bia ra-
dix est
peccato-
rum om-
nium.*

*Venit
Chri-
stus ut
famu-
lus.*

crinas euangelicas & celestes. Secundò dedit escas miraculorum,
 infirmos curado, mortuos suscitado. Tertio dedit escas virtutum.
 Nota quomodo erant sapidae & confirmabiles. deinde post pradium
 iterum dedit aqua calidã manibus & pedibus: etiã in cena aqua ca-
 lidã, q̃a de latere suo exiuit sanguis & aqua. Prima aqua fuit bap-
 tismi, secũda verò p̃c̃nitentiæ quæ à Christi passione habet virtutem
 & efficaciam lauãdi animas à sordibus peccatorum. De isto seruitio
 humilitatis ipsemet Christus dicit, filius hominis non venit mini-
 strari, sed ministrare, & dare animã suã in redemptionẽ pro multis.
 Mat. 20. & loquitur de primo aduentu iã prãterito, de quo oportet
 ipsum cõmendare & laudare, vnã dictionẽ thematis mutando & di-
 cendo, Benedictus q̃ venit in noĩe famuli. In primo aduẽtu Christi
 venit vt famulus, sed in isto secundo aduẽtu venit vt socius. Ratio,
 quia cõsuetudo & modus sociorũ est simul stare, simul ire, simul cõ-
 uersari, simul comedere & bibere. ita Dominus Iesus Christus ve-
 nit de celo ad domũ nostrã ad simul prãdendum nobiscũ in cõmu-
 nione. O qualis refectio est aĩe deuote quãdo homo paratus cõmu-
 nicatur, reficitur intellectus fidei claris illuminationibus, memo-
 ria optimis recordatiõibus, volũtas sanctis & bonis desideriis. Os
 deuotis orationibus & finaliter totum corpus fortificatur ad peni-
 tentiã & bonã vitã cõtinuandã, nec recedit à nobis post cõmunionẽ,
 nisi demus sibi cõgerium p̃ peccatũ mortale, q̃a aliàs nõ recederet,
 tãtum placet sibi nostra societas. Ideo dicit ipsemet. Deliriẽ meã ef-
 se cũ filiis hominum. Prou. 8. No. cum filiis hominum. s. Patriarcha-
 rum, Prophetarum, Apostolorum, & Doctorum, qui nos genuerũt
 de fide catholica. Ecce quomodo est socius noster. Auctori. Fidelis
 Dñs in omnibus verbis suis. s. cõplendo promissum, quia dictis ver-
 bis siue à bono siue à malo presbytero statim venit in hostiam. Se-
 cundus aduentus est de charitate gratiosa. & iste est prãsens, quia
 quolibet die in sacramẽto altaris in hostia cõsecrata est ita realiter
 sicut venit in primo aduentu in vterũ virginis dictis verbis à virgi-
 ne Maria, Ecce ancilla Domini, &c. Ita in qualibet missa dictis ver-
 bis cõsecrationis à sacerdote venit Christus in hostiã. Ideo nos ip-
 sum in sacramẽto altaris adoramus. De isto aduẽtu debem⁹ ipsum
 cõmendare & laudare di. Benedictus q̃ venit in nomine socii, quia
 ibi nõ ostẽdit suũ dominiũ. Tertius aduẽtus erit de maiestate rigo-
 rosa, quãdo, s. veniet ad iudiciũ ad retribuendum iudicialiter. Licet
 quãdo homo moritur, aĩa statim vadat ad iudiciũ, & dñs sibi retri-
 buit secundum opera eius quẽ fecit hĩc: q̃a si hĩc fecit de peccatis cõ-
 dignã penitentiã, statim dat sibi gloriã eternã. si aut̃ sit mala & impẽ-
 nitens, dat sibi p̃nam infernalem, si aut̃ fuit mediocris, q̃a nec ex
 toto bona nec mala, sed mediocris. s. quia fuit confessa, satisfecit &
 remisit iniurias, &c. sed nõ fecit cõdignã p̃nitentiã, dat sibi retribu-

*Venit
 vt so-
 cius.*

*2. Aduẽ-
 tus.*

*Veniet
 tertio.*

tionē pœnæ purgatorij, sed istæ retributiones iohū. n̄ sunt animarū, q̄ corpora tā bonorū q̄ malorū quæ iuuarunt animas adhuc nō habēt retributionē, sed sunt incinerata. Ideo veniet Dominus ad iudiciū generale & retribuet nō solū animabus, sed etiā corporibus secundū opera eorū. Iudiciū enim generale futurū est in fine mundi, vt ex tribus B. Tho. probat in 4. di. 47. art. 1. Primò vt sicut Deus in principio omnia creauit simul, ita simul iudicet omnia, & sic vniuersale iudiciū correspōdet ex aduerso primæ rerū productioni inesse. Secundò quia vt dicit B. Tho. vbi supra in solutione ad 2. ar. homo dupliciter cōsiderari potest. s. vt homo singularis, & vt pars multitudinis, vnde & duplex ei iudiciū debetur. Vnum singulare quod de eo fiet post mortē, quando recipiet iuxta ea quæ in corpore gefit, quāuis nō totaliter, quia nō quo ad corpus, sed quo ad animam tantum. Aliud iudiciū debet esse de eo secundū q̄ est pars totius humani generis, & sic de eo fiet iudiciū in vniuersali & generali iudicio, nec tamē Deus bis iudicat in idipsum, quia nō infert duas pœnas, p̄ vno peccato, sed pœna quæ ante iudiciū cōpletē inflicta non fuerat, in vltimo iudicio cōplebit, cū mali & imp̄i puniētur simul in corpore & anima. Terriò patet, quia licet quilibet dānatus sit certus de sua dānatione, & beat⁹ de sua gloria, nō tamē omnib⁹ omnium dānatio vel præmiū innotescit, q̄ tamē expedit vt ab omnibus sciat, vt ab omnib⁹ appareat Dei iustitia, & hoc cōmuniter fiet in generali iudicio, vbi omnes simul cōgregabūtur. De hoc aduētū dicit ipsemet, Fili⁹ hominis vētur⁹ est in gloria patris sui cū angelis suis, & tūc reddet vnicuiq̄ secundū opera eius. Mat. 16. tūc nō veniet in humilitate, paupertate, & simplicitate, vt in primo, nec soci⁹, vt in secūdo, sed veniet vt domin⁹ cū tāta maiestate, & potestate q̄ tot⁹ mūdus timebit & tremet. Veniet enim ad instar potētissimi regis, q̄ veniet ad villā vel ciuitatē sibi rebellē vel inobediētē cū gētib⁹ armorum cū hōbardis & balistis, &c. ita veniet dñs ad villā seu ciuitatē huius mūdi in q̄ sunt multi rebelles & inobediētes regi Christo, q̄ vult & præcipit humilitatē, & ipsi sunt superbi, vani, &c. præcipit misericordiā & liberalitatē, & ipsi sunt auari, vsurarij, latrones, raptore: pessimi. præcipit castitatē, ipsi sunt luxuriosi. Idē de aliis. Credētia autē sine obediētia nō saluat hominē, nullus rex vel dñs esset cōtētus de credētia subditorū sine obediētia, p̄pter hoc veniet Chri-

In die vltimi iudicii nulla creatura in celo manebit. sus ad ciuitatē huius mūdi nō vt famulus, nec vt socius, sed vt dñs cū multis gētibus, q̄ in illa die celū euacuabitur, q̄ nulla creatura humana nec angelica ibi remanebit, quia oēs veniēt cū rege ad iudiciū. tubæ siue trōpetē erūt tonitrua, fulgura, &c. intantū q̄ celū & terra cōtremiscēt. No. si celū & terra & creaturæ quæ nūquā peccauerūt cōtra deū, nō poterūt ipsum aduētum sustinere, qd faciēt tūc peccatores q̄ tot peccata fecerūt cōtra Deū: tūc magis vellēt esse in

in inferno, q̄ videre deū. De hoc dicit Iob in persona peccatoris, Quis mihi hoc tribuat vt in inferno protegas me, & abicōdas me donec pertrāseat furor tuus. Iob 14. Sed in illa die boni stabūt securi nec tēmebūt. Ideo sancta mater ecclesia orās, p̄ quolibet fideli dicit, Libera me domine de morte æterna in die illa tremēda quādo cœli mouēdi sunt & terra, dū veneris iudicare sæculū per ignē. Tunc Christus ostēdet se vt dñs, & oēs gētes cognoscent eius dominium. Dauid, Cognosceatur dñs iustitia faciens in operibus manuū suarum cōprehensus est peccator. Psal. 9. Tunc beati & boni de eius aduētū leti dicēt thema in propria forma, Benedictus qui venit in nomine domini, patet thema. In isto aduētū ad iudicium Christus Iesus vt Dominus faciet quatuor secundum sanctā scripturam, quæ debent fieri in omni bono iudicio maximē in criminali, quæ quatuor sunt.

Conuocatio vniuersalis.

Ordinatio diuinalis.

Diffusio sententialis.

Executio perpetualis.

Et p̄ quolibet istorū debemus Deū laudare & dicere, Benedictus q̄ venit in nomine domini. Primū ergo q̄ faciet Christus in isto iudicio, erit cōuocatio vniuersalis, quia oēs partes ibi cōuocabūtur, vt audiāt ibi sentētiā diffinitiuā, & iudex manifestabit se omnibus & videbit̄ ab omnibus, quia alias sentētia posset dici p̄phana. No. practicē quomodo illo die Christus cū matre sua, angelis, archāgelis, *Questio* principatib⁹, &c. patriarchis, p̄phetis, apostolis, & ceteris beatis cū *de gene-* gloria descēdet ad iudicandū. Queritur à quibusdā ad qd erit nece- *rali iud-* sariū istud iudiciū, cū iā animē tā bonorū q̄ malorū sunt iudicare & *dicio.* sentētiare. Respōsio, q̄ illud iudiciū est necessariū, quoniā Christus vt iustus iudex retribuit vnicuiq̄ secundū opera eius bona p̄ mala quæ facit, & quia dicta opera p̄ prius fiunt ab aīa cogitādo, tractādo, deliberādo, & delectādo. Deinde exequūtur à corpore. ver. gra. primò de bonis operibus, deinde de malis. No. practicē. Ratio: quia anima prius demeretur vel meretur q̄ corpus, ideo iustum est vt aīa p̄ prius habeat gloriā vel p̄nā q̄ corpus. vt de animabus sanctorū Petri & Pauli, &c. & malorū, vt Iudæ & Machometi, &c. Et quia in executione dictorū operū corpora sociabātur aīabus, ideo in generali iudicio resurgēt corpora & associabūtur animabus, vt habeāt simul gloriā quantū ad bonos, vel p̄nā & dānationem quantū ad malos. Ecce hīc ratio iudicij generalis & resurrectionis vniuersalis corporū quæ tāgitur ab Apost. dicēte: Omnes nos manifestari oportet ante tribunal Christi, vt referat. i. reportet vnusquisq̄ p̄pria corporis, put gessit siue bonū siue malū. 2. Cor. 5. No. q̄ in resurr. nouissima anima idē corpus numero resumet. secundū illud Iob, In carne mea videbo Deū saluatorē meū. 19. Loquitur autē Iob de visione post resurrectionē, q̄ patet ex hoc q̄ præcedit, In nouissimo inquit die de terra resurrecturus, ergo idem corpus numero resurget. Itē sicut

6 Dominica I. Aduent. Domini.

Damasc. di. 4. lib. de resurrectione, q̄ cecidit secunda resurrectio, sed hoc corpus q̄ nunc gerimus p̄ mortē cadit, ergo idē numero resurget. Dicit enim B. Tho. in 4. di. 44. art. 1. quod ad hoc q̄ fit vera resurrectio, oportet quod idē corpus q̄ cecidit resurgat, & anima resumatur, q̄ resurrectio est iterata resurrectio. eiusdē autē est surgere & cadere: vnde resurrectio magis respicit corpus q̄ animā, quia corpus post mortem cadit, sed aīa post mortem viuit: & ita si non esset idem corpus q̄ aīa resumit, non diceretur resurrectio, sed magis noui corporis assumptio. Et oppositū dicere, sicuti quidā hæretici dixerūt, est veritati resurrectionis p̄iudicare quā sacra scriptura affirmat. No. practice hęc cōuocationē seu citationē faciendā secundum aliquos docto. per S. Michaēlem in voce tubę. i. terribili, quoniā nō erit ibi tuba materialis, sed vox Christi imperātis resurrectionē q̄ clamabit fortiter ad quatuor partes mūdi dicēs, surgite mortui, venite ad iudiciū. Tūc virtute diuina subito tā boni q̄ etiā mali resurgēt: & quilibet inueniet suū corpus. Quærit S. Tho. in 4. di. 44. vtrū resurrectio futura corporū erit naturalis. Resp. S. Tho. vbi su. ar. 1. q. 3. q̄ resurrectio erit miraculosa simpliciter. s. ex parte principij supernaturalis. i. dei. Sed naturalis, secundū q̄ ratione termini. Idē dicit cōtra gentiles. 4. li. c. 81. fina. Itē ā priuatione in habitū nō fit regressus secundū naturā. Sed mors est priuatio vitę, ergo resurrectio p̄ quā est reditus de morte ad vitam, nō est naturalis. Sic ergo resurrectio erit & fiet diuina virtute. Et erit in instanti, ergo ad illud q̄ fiet virtute Dei, nō autē quo ad illud quod fiet per ministeriū angelorum, vt di. S. Tho. in 4. di. 43. arg. 3. q. 3. si instans dicat indiuisibile tēporis, q̄ angeli nō sunt potētiz infinitę. Sed si instās accipiatur p̄ tēpore imperceptibili, tūc etiā ex parte angelorū erit in instanti. i. tēpore imperceptibili. Dicit enim apost. 1. Cor. 15. Omnes quidē resurgemus in momēto in istu oculi, ergo resurrectio erit subito quo ad id q̄ fiet in ea immediate virtute Dei. Item virtus infinita subito operat. Sed sicut Damasc. dicit, Crede resurrectionem futurā diuina virtute de qua cōstat q̄ infinita est, ergo resurrectio fiet subito, & in instanti quo ad id q̄ fiet in virtute Dei immediate. Quærit idē S. Tho. vbi su. & alij doct. Vtrū angeli aliquo modo ad resurrectionē cooperentur. Respōdet S. Tho. vbi su. ar. 2. q. 3. q̄ in resurrectione est aliquid ad trāsmutationē corporū pertinēs. s. collectio cinerū & eorū p̄paratio ad reparationē humani corporis. vnde quantum ad hoc in resurrectione vtetur Deus ministerio angelorū. Quia sicut dicit Aug. 3. de tri. sicut corpora crassiora & inferiora p̄ subtiliora & potētiora quodā ordine reguntur, ita oīum corpora reguntur p̄ spiritum vitę rationalē. Et hoc etiā Greg. in 4. dialo. tāgit. Vnde in omnibus quę corporaliter a Deo fiūt, vtitur Deus ministerio angelorū. Sed aīa sicut immediate a Deo creata est, ita immediate a

Deo

*Resur-
rectio
quid.*

*Resur-
rectio
partim
erit na-
turalis,
partim
super-
naturalis.*

*Quid di-
uus Pau-
lus per
momen-
tū inteli-
gatur.*

Deo corpori reuinetur. Similiter etiā gloriā corporis ipse faciet absq; ministerio angelorū, sicut & aiā immediatē glorificat. Hæc S. Tho. vbi sup. De ista resurrectione dicit Christus. Nolite mirari hoc quia veniet hora in qua oēs qui in monumētis sunt audiēt vocē filij Dei Ioan. 5. No. Nolite mirari, quoniā ille qui de nihilo omnia creauit potest de puluere reformare corpora nostra vt argētari⁹ phidā de argēto puduerisato. Nō mirabatur de hoc Iob qui dicebat, Scioq; redēptor meus viuit, & in nouissimo die de terra surrecturus sum, & in carne mea videbo Deū saluatorē meū &c. Iob. 23. No. scionō dicit opinor, q; redēptor meus viuit. Argu. est insolubile cōtra Iudæos ad pbandū diuinitatē Christi secundū quā viuebat ante incarnationē suā. No. audiēt vocē filij Dei. cū tamē dicatur vox archāgeli Michaēlis. Respōsio q; ista vox citatoria erit Christi imperatū, & erit vox Michaēlis in executione siue executiue. Aucto. Hoc enim vobis dicimus, in verbo Domini, Quoniā ipse dominus in iussu & in voce archāgeli & tuba dei descēdet de celo, & mortuū quū in Christo sunt resurgēt primi, &c. 1. Tess. 4. Et pcedent qui bonaecerūt, in resurrectionē vitæ. s. gloriosę, & in etate 30. annorum. Qui verò mala, in resurrectionē iudicij. Ioā. 5. Quærit S. Tho. in 4. sc. dis. 44. arg. 3. q. 1. Vtrū oēs resurgēt in eadē etate. s. iuuenili. Respōdet vbi su. q; oēs resurgent in etate iuuenili: nō quo ad numerū annorū, sed quantū ad statū qui ex annis in corpore humano relinquitur. Vnde Adā dicitur in etate iuuenili formatus, ppter talē corporis cōditionē quā primò die formationis suę habuit. Primū pbat S. Tho. 2. argu. 1. qd nō oēs resurgēt in eadē etate. s. iuuenili quo ad numerū annorū. Quia etas cōputatur secundū mēsurā tēporis præteriti. sed impossibile est tēpus quod fuit præteritū nō præterisse, ergo impossibile est eos q; maioris ætatis fuerūt ad etatē iuuenilē reduci, sup. quo ad numerū annorū. Secūdū, pbat S. Tho. in corpore articuli. s. q; oēs resurgēt in etate iuuenili quo ad statū, &c. Quia homo resurget absq; omni defectu humane nature. qa sicut De⁹ humanā naturā absq; defectu instruit, ita sine defectu reparabit. Deficit autē humana natura dupliciter. Vno modo, quia nōdū pfectionē vltimā est cōsecuta. Alio modo, quia ab vltima pfectione iā recessit. Et primo modo deficit in pueris. Secūdo deficit in senib⁹. Et ideo in vtrisque reductur humana natura p resurrectionē ad statū vltimæ pfectionis q; est in iuuenili etate, ad quā terminatur mor⁹ augmēti, & a quo incipit motus decremēti. hoc S. Tho. cōfirmat p id qd dicitur Ephe. 4. Donec occurramus oēs in virū pfectū in mēsurā plenitudinis Christi. Sed Christ⁹ resurrexit in etate iuuenili, quę circa 30. annos incipit, vt Aug. dicit, ergo & alij in illa etate resurgent oēs. Præterea homo in maxima pfectione resurget. Sed natura humana perfectissimū statū habet in etate iuuenili, ergo in illa etate re-

Argu
vtrū
contra
Iudæos.

Quomodo
omnes
in eadē
etate
resur
gent.

furgēt omnes. Hęc S. Tho. vbi supra, & bene. Querit idē S. Tho. in scrip. vbi supra quęst. 2. Vtrū omnes resurgēt eiusdē stature. Ad hoc respōdet S. Tho. q̄ omnes resurgēt in eadē quāritate. Sed quilibet resurget in illa quāritate in qua fuisset in termino augmēti, si natura nō errasset vel defecisset: qđ autē super est vt in gygātibus, velq̄ deficit in homine vt nanis, refecabit vel supplebit diuina potentia. Huius rationē dat S. Tho. vbi sup. quia in resurrectione reparabitur natura humana nō solū quātū ad idē in specie, sed etiā quātū ac idē in numero. Et ideo in resurrectione nō solū atēndendū est quicōpetat naturę speciei, sed quid cōpetat naturę indiuidui. Natura autē speciei habet aliquā quantitātē quę nec excedit nec ab ea deicit absq̄ errore, quę tamē quāritas habet aliquos gradus latitudinis. & nō est accipiēda secundū vnā mēsurā determinatā. Vnū quodq̄ autē indiuiduū ex specie humana assequitur infra terminos illius latitudinis aliquē gradū quāritatis quę cōpetit naturę indiuidui, & ad hęc pducitur in termino augmēti, & hoc si nō fuit aliquis error in opere naturę per quē sit aliquid additū vel subtractū prædictę quāritati. cuius quidē mensura accipitur secundum proportionē caloris extendentis & humidi extēnsibilis, quod nō est eiusdē virtutis in omnibus & ideo nō omnes resurgēt in eadē quāritate, sed in quā peruenissent natura nō errāre, remotō superfluo vt in gygātibus, & suppleto defectu vt in nanis. Ex quo patet q̄ in nouissima resurrectione nulli erūt gygātes vel nani: quanquam nō omnes resurgētes erūt equē magni. ita ponit S. Tho. 4. cōtra gētiles. c. 81. 4. 98. Sed quia in præfata apost. auctoritate dicitur, donec oēs occurramus in virum perfectū. Ideo alia quęstio occurrit. Vtrū omnes resurgēt in sexu virili. Ad hęc S. Tho. in 4. & supra quęst. 3. respōdet q̄ nō omnes resurgēt in sexu virili, sed omnes viri in suo sexu. s. virili, & feminę in suo sexu. s. fœmineo: q̄ sic pbat, quia sicut cōsiderata natura indiuidui debetur quāritas diuersa diuersis. i. omnibus. ita cōsiderata natura indiuidui debetur diuersis diuersus sexus. Et ideo sicut in diuersa quāritate, ita in diuerso sexu resurgent. Hęc etiā diuersitas sexus cōpetit perfectioni speciei, cuius diuersi gradus implētur per dictā diuersitatē sexus vel quāritatis. Et ideo sicut resurgēt homīnes in diuersis staturis, ita in diuersis sexibus. Nec cōfundētur ratione mutę visionis, sicut nunc fieret si mutuo se viderēt, quia in patria aberit & cessabit siue nō erit libido incitās ad turpes actus, ex quibus cōfusio & verecūdia hęc causatur. Nec obstat verbum Apost. præallegatū. Quia vt dicit S. Tho. vbi supra ad 1. arg. dicuntur omnes Christo occurrere in virum perfectū, nō propter sexum virilē, sed propter virtutē animi quę erit in omnibus & viris & mulieribus, hoc idē patet per B. Aug. qui dicit 2. lib. de ciui. dei. Melius sapere vidētur qui vtrumq̄ sexum resurrecturū esse nō dubitant.

*Resur-
gent om-
nes in ea
quanti-
tate ad
quā per-
uenisset
natura
nō errā-
re, nihil
existēte
super-
fluo seu
diminu-
to.*

*Post re-
surre-
ctionem
nec gy-
gantes,
nec pu-
miliores
erunt.*

*Mane-
bit se-
xuum di-
uersitas
post re-
surre-
ctionē.*

Sermo I.

bitat. Cōfirmatur hoc idē. Deus reparabit in resurrectione quod in
 homine fecit in prima cōditione. sed ipse fecit mulierē de costa vi-
 ri, vt patet Gen. 2. ergo ipse sexum foemineū in resurrectione repa-
 rabit. hęc S. Tho. vbi sup. No. hic de pulchritudine, impassibilitate,
 agilitate, subtilitate, claritate, & odore corporis gloriosi. Quærit
 S. Tho. 4. scrip. dist. 44. q. 2. de cōditionibus beatorum, & circa hoc
 quatuor mouet quæstiones secundū quatuor dotes corporum glo-
 riosorū: quę sunt vt dicūt impassibilitas, subtilitas, agilitas & cla-
 ritas. Primō igitur quærit vtrum corpora sanctorum post resurre-
 ctionē erūt impassibilia, ad quā respōdet vbi su. ar. 1. q. 1. q̄ corpora
 sanctorū erunt impassibilia, passione ppriē dicta quę abicit à sub-
 stantia patientis, secundū q̄ dicimus illud pati qđ virtute agētis tra-
 hitur extra naturā suā ad naturā agentis, sicut ligna patiuntur ab
 igne. Et ratio huius est victoria animę supra corpus. Quia enim p-
 fectē anima subiicietur Deo, & corpus perfectē subiicietur animæ,
 ita vt in corpore glorioso non poterit esse aliqua mutatio cōtra dī-
 spositionē illā qua perficitur ab anima, & ita corpora illa erunt im-
 passibilia passione ppriē dicta vt dictū est. Erunt tamē passibilia
 passione quę est salus & perfectio, quę passio nihil abicit à substā-
 tia, sed in sola receptione cōsistit & passim perficitur, sicut aēr à lu-
 mine solis patitur quādo illuminatur passione nō abiciēte sed per-
 ficiente. Ratio dicti est, quia nihil quod est perfectionis corporib⁹
 gloriosis auferendū est. Ad idē. s. q̄ corpora sanctorū erūt impassī-
 bilia passione ppriē dicta, quia omne passibile hoc modo est corru-
 ptibile, quia passio magis facta abicit à substantia, sed corpora san-
 ctorū post resurrectionē erūt incorruptibilia, vt dicitur. 1. Cor. 15.
 Seminatur in corruptione, resurget in incorruptione, ergo erūt il-
 lo modo impassibilia. Itē fortius non patitur à debiliore, sed nullū
 corp⁹ erit fortius corporib⁹ sanctorū, de quib⁹ dicitur. 1. Cor. 15. Se-
 minatur in infirmitate, surget in virtute, ergo erunt impassibilia. s.
 passione ppriē dicta. S. Tho. vbi sup. in corpore ar. duplicē distin-
 guit passionē. s. cōmuniter dictā, & ppriē dictā. Vide eū ibidem.
 Primo modo passio perfectiua dicitur passio inquātum omnis re-
 ceptio dicitur passio, sed nō secundo modo, quā Damasce. sic diffi-
 nit in. 2. libro, passio est motus præter naturā. Vnde immoderatus
 motus cordis passio eius dicitur, sed moderatus dicitur eius ope-
 ratio &c. Hęc autē impassibilitas in corporibus beatis existēs erit
 inæqualis in beatis, si secundum suam causam consideretur, & erit
 maior hoc modo in vno beato q̄ in alio. Quia causa eius est domi-
 nium animæ super corpus, quod quidem dominium causatur ex
 hoc q̄ fruitur Deo immobiliter. Vnde in illo qui perfectius fruitur
 est maior impassibilitatis causa, & maior impassibilitas secūdum
 suā consideratā. Addo si secundum suā causam cōsideretur, quia si

*Quatuor
 or cor-
 poris do-
 tes glo-
 riosi cor-
 poris.*

*Duplex
 passio.*

Senti-
ent bea-
ti.

secundum se consideretur impassibilitas, quia solā priuationē vel ne-
gationem importat, nō suscipit magis & minus, sed erit æqualis in
omnibus beatis. Hæc S. Tho. 4. vbi in. quæst. 2. Nec hæc impassibi-
litas tollet sentire à beatis, quia per passionem hanc quæ est in actu
sentiendi, quæ nō est aliud q̄ receptio secundū immutationem spi-
ritualē sensus à sensibili: nō trahitur corpus extra naturalem suam
qualitatem, sed spiritualiter perficitur. Hæc S. Tho. vbi supra qu. 3.
Addit idē doctor, vbi supra quæstiuncula sequēti, quod omnes sen-
sus beatorū post resurrectionem erunt in suis operationibus secun-
dum quod spiritualiter immutantur. Quia sensus est perfectior cō-
iunctus actui, quā sine actu. Quærit secundò S. Tho. circa cōdi-
tiones corporum beatorum. Vtrum corpora beatorum erunt subti-
lia. Ad hoc respondet S. Tho. in. 3. dist. 44. q. 2. ar. 2. q. 1. quod corpora
gloriosa erāt subtilia, nō subtilitate quæ est per rarefactionē, quæ-
admodum aër dicitur subtilis, sed erunt subtilia propter perfectio-
nē spiritus supra corpus. Vnde per hunc modum corpora in quibus
forma multū dominatur supra materiam solemus vocare subtilia,
sicut aurum dicitur subtile quādo perfectissimē cōpletur in esse &
virtute speciei suæ. Quia ergo corpus glorificatū perfectissimē cō-
pletur in esse per spiritū. ideo subtile & spirituale est. dicitur enim
corpus gloriosum spirituale, quasi omni spiritui subiectum. Quæri-
tur tertio vtrum corpora gloriosa erunt agilia. Ad hoc respōdet S.
Tho. vbi supra art. 3. q. 1. quod sic. Ratio quia corpus gloriosum erit
omnino subiectum animæ glorificatæ, non solum vt nihil in eo sit
quod resistat voluntati spiritus, quia hoc etiā fuit in corpore Adæ,
sed etiam vt sit in eo aliqua perfectio effluens ab anima glorificata
in corpus, per quā habile reddatur ad subiectionē prædictā, quæ
quidē perfectio dos glorificati corporis dicitur, anima autē dupli-
citer cōparatur ad corpus & eidē dupliciter vnitur. svt forma, & vt
motor, & vtroq; modo oportet q̄ corpus gloriosum animæ glorifi-
catæ sit summæ subiectum. Vnde sicut per dotē subtilitatis subiicitur
ei totaliter in quantum est forma corporis dās esse specificum,
ita per dotem agilitatis subiicitur ei in quantum est motor, vt scili-
cet sit expeditum & habile ad obediendū spiritui in omnibus mo-
tibus & actionibus animæ. Sic ergo causa agilitatis attribuitur ani-
mæ, à qua gloria in corpus emanat. Verum vt dicit S. Tho. vbi sup.
in solu. ad tertium. Per dotem agilitatis corpus gloriosum redditur
habile, non solum ad motum localem, sed ad sensum & ad alias om-
nes operationes animæ exequendas. Vtentur etiam beati aliquan-
do sua agilitate, ita quod aliquando mouebuntur vt dicit sanctus
Thom. vbi supra. 1. quæst. 2. artic. 3. q. 2. sicut & corpus Christi mo-
tum est in sua ascensione, & corpora sanctorum quæ de terra resur-
gent, ad cœlum empyreum ascendent. Etiam postquam ad cœlum
empy-

Erunt
corpora
gloriosa
subtilia
ratione
perfecti-
onis spir-
itus su-
pra cor-
pus.

Agili-
tas glo-
rificati
corpo-
ris.

empyreum ascendent, verisimile est quod aliquando moueantur a libito suę voluntatis, vt illud quod habent in virtute actu exercentes diuinam sapientiam commendabilē ostēdant. Et etiam vt visus eorum reficiatur pulchritudinē creaturarum diuersarū, in quibus Dei sapientia eminenter relucebit. Sensus enim nō potest esse nisi pręsentium, quamuis magis à longinquo possint sentire corpora gloriosa quā non gloriosa. Nectamen per motum perit aliquid de eorū beatitudine quę consistit in visione Dei quem vbiq̄ue pręsentem habent, sicut & de angelis dicit Greg. quod intra Deū currunt quocunq̄ mittantur. Et hoc est quod dicitur Esa. 40. Current & nō laborabunt, volabunt & non deficient. Et similiter Sap. 4. dicitur. Fulgebunt iusti: & tanquā scintillę discurrunt in arundinetis.

ergo erit aliquis motus corporum gloriosorum. Quæritur quarto *Claritas glori* vtrum corpora gloriosa erunt clara, vel vtrū claritas cōueniet *tas glori* corporibus gloriosis? Ad hanc quęstionem respondet S. Tho. in 4. dis. *ficati* 44. q. 2. ar. 4. q. 1. quod sic. & hoc oportet ponere propter auctorita- *corporis* tem sacrę scripturę quę hoc promittit. Et claritas illa causabitur *erit ex* ex redundantia glorię animę in corpus. Quomodo enim recipi *habitus* tur in aliquo? non recipitur per modum influentis, sed per modum *dine ani* recipientis, & ita claritas quę est in anima spiritualis recipitur in *me me-* corpore vt corporalis, & ideo secundū quod anima erit maioris cla- *ritis clar* ritatis secundum maius meritum, ita etiam erit differētia claritatis *re* in corporibus, vt patet per Aposto. 1. Cor. 15. vbi dicit, Stella à stella differt in claritate, sic & in resurrectione mortuorum, quia erit & manifestabitur vnus splendidior altero, & ita in corpore glorioso cognoscitur gloria animę, sicut in viro cognoscitur color corporis quod cōtinetur in vase vitreo, vt Greg. dicit super illud Iob. 28. Non adæquabitur aurū ei vel vitrū. Item Mat. 13. dicitur, Fulgebunt iusti sicut sol in regno patris eorum. in ista resurrectione gloriosa dicit David de malis. Nō resurgent impij in iudicio, neq̄ peccatores in cōsilio iustorū. Vnde sequitur intantum q̄ si à nobis possent videri, &c. De supradięta auctoritate. Ioan. 5. Qui verò mala egerūt in resurrectionem iudicij, s. damnationis. Nō. de turpitudine & fetore corporis dānati. Quærit S. Tho. in 4. dist. 44. q. 3. ar. 1. q. 1. vtrū corpora dānatorum cum suis deformitatib⁹ resurgent. Ad hoc doctor vbi supra in sententia respōdet, quod deformitas corporis est duplex. Quædā est accidētalis & propter naturę defectū adueniēs, *Resur-* sicut febris & mutilatio mēbrorum. Quædam verò deformitas est *gent ma* naturalis quę omne corpus naturale consequitur, sicut pōderositas *li cum-* & passibilitas. Et cū prima quidē deformitate nulla resurgent cor- *deformis* pora damnatorum, sed cum secunda. Cuius ratio est, quia vt dictū *tate na-* est prius, auctor qui naturam condidit, in resurrectione eam inte- *turali.* grē reparabit. Et ideo tolletur omnis defectus accidentalis vel ex *nati-*

naturæ corruptione procedēs vel ex ipsius debilitate, sed gloria resurrectionis excludent etiā defect⁹ naturaliter cōsequētes à corporibus glorificatis beatorū. Sic igitur boni resurgēt sine omni deformitate, nō autē mali, qui vt patuit resurgēt sine defectib⁹ accidentibus. Dicitur enim 1. Cor. 15. Mortui resurgēt incorrupti. S. Tho. in 4. vbi supra exponit. i. sine aliqua diminutione mēbrorū: ergo mali resurgēt saltē sine aliquibus deformitatibus. Præterea in dānatis nō erit aliquid q̄ sensum doloris in eis impediāt. Sed egritudo impedit sensum doloris in quātū p̄ eā debilitātur organa sentiēdi. Similiter, etiā defect⁹ mēbri impediret nec esset vniuersalis dolor in corpore, ergo sine istis defectib⁹ dānati resurgēt. Et si dicatur, sicut resurrectio sanctorū erit ad vltimā p̄fectionē, sic & resurrectio impiorū ad vltimā miserā. Sed sanctis resurgētibus nō auferetur q̄ aliquid ad eorū p̄fectionē pertinere possit, ergo nec impiis resurgētibus aliquid auferetur q̄ ad eorū defectū vel miserā pertineat. Huiusmodi autē sunt deformitates, ergo videtur q̄ dānati cū omnibus deformitatibus resurgēt. Respondet S. Tho. vbi supra ad 1. arg. q̄ nō est similis ratio de bonis, & de malis, eō q̄ potest aliquid esse purū bonū, nō autē purē malū. Vnde vltima sanctorū felicitas hoc requirit, vt ab omni malo pœnitentibus sint immunes, sed vltima malorū miseria nō excludit omne bonū, quia malū si integrū sit, non corrūpit semetipsum, vt Philoso. dicit in 4. Ethic. Vnde oportet q̄ miserie dānatorū substernatur nature bonū in ipsis, q̄ est opus cōditoris p̄fecti q̄ ipsam naturā in p̄fectione suæ speciei reparat. Erūt autē corpora dānatorū turpia & deformia, sed incorruptibilia. Quod erūt incorruptibilia patet, quia dicitur Apo. 9. In diebus illis quærūt homines mortē, & nō inuenient eā, & desiderabūt oēs mori, & fugiet mors ab illis. Itē dānati puniētur in aīa & corpore p̄na perpetua. Mat. 25. Ibūt hi in suppliciu æternū. Sed hoc esse nō posset, si eorum corpora corruptibilia essent, ergo eorū corpora erūt incorruptibilia. Nō tamē eadē ratione, vt dicit S. Tho. in summa in 4. q. corpora beatorū. Nihilominus erūt corpora dānatorū passibilia, q̄ corpus cooperatur animæ ad peccatū. Ergo post resurrectionē corpora cū

*Aborti- animabus puniētur, q̄ nō esset si impassibilia foret dānatorū cor-
ui etiam pora. Queritur, quid erit de pueris qui sic moriuntur q̄ nunquā fece-
in etate rūt aliquod bonū, vel malū. Respondet q̄ oēs resurgēt etiā in ætate
perfecta 30. annorū vel circiter, quo ad statū. Etiā qui mortui fuerūt in vtero
resur- matris, & cognoscētur à matre. Et illi qui decesserūt cū baptismali
gent, à innocētia, tūc resurgēt, & veniēt ad iudiciū, ad ostēdendum q̄ non
matri- p̄p̄ius meritis, sed merito passionis Christi sunt saluati. Illi verò q̄
busque absq̄ baptismo decesserūt, resurgēt, & veniēt ad iudiciū ad accusan-
agnoscē- dū vel excusandū parētes, vel alios, quorū culpa mortui sunt absq̄
tur. baptismo, secūdū aliquos. Dicatur quomodo mulier grauida se de-
bet*

bet custodire, cauere, & abstinere à multis. Et est bene tractāda à viro, vel accusabantur in illo iudicio. Dicatur cōtra mulieres quæ ad cooperiēdū peccatū pcurāt sibi abortum. Cōtra medicos & apothecarios ipsas adiuuātes, quomodo accusabuntur in illo iudicio? De ista vniuersali puocatione dī. Athanasi⁹, Ad cui⁹ aduētū oēs hoīes resurgere habēt cū corporib⁹ suis, & reddīturi sunt de factis ppiis rationē. secundū quod erit in isto iudicio erit ordinatio iudicialis, quæ quæ sunt à Deo ordinata sunt, vt dī. Apost. Rom. 13. De ista ordinatione dicit ipsemet iudex, Cū venerit filius hominis in maiestate sua, & oēs angeli eius cū eo, tūc sedebit sup sedē maiestatis suæ: & cōgregabuntur ante eū omnes gentes, & separabit eos ab inuicē, sicut pastor segregat oues ab hœdis, & statuet oues quidē à dextris, hœdos autē à sinistris. Mat. 25. Vbi erūt ordinati in tres partes. Quoniā apostoli & viri apostolici erūt tūc Christo in aère cōiudices cū Christo, boni verò erūt in terra à dextris Christi, mali autē à sinistris. Modò est hīc quæstio, qualiter apostoli & viri apostolici stabūt cū Christo, vtrū stādo, an sedēdo. Itē qualiter stabit tūc sancta Maria. quæ depingitur quæ tunc virgo Maria orabit, &c. quod est falsum & erroneū, quia tūc virgo Maria sedebit. Aucto. iuxta intellectū allegoricū. Sedit rex Salomō sup thronū suū, positusq; est thronus matris regis qui sedit ad dexterā eius. 3. Reg. 2. Et erit iudex cum filio. Apostoli etiā & viri apostolici oēs sedebūt. Aucto. Dixit Petrus ad Iesum, Ecce nos reliquimus oīa & secuti sumus te. quid ergo erit nobis. Mat. 19. Respondit Christus, Amen dico vobis quod vos qui securi estis me, in regeneratione cū sederit filius hoīs in sede maiestatis suæ, sedebitis & vos super sedes duodecim iudicātes 12. tribus Israēl. Nota iudicātes, non dicit iudicādi 12. tribus Israēl. i. vniuersitatem gentiū. Dic vbi erunt beati in die iudicij. s. B. Dominicus, B. Frācisus, & boni religiosi de vita apostolica, quia cū Christo iudicātes, vbi Aug. & glose, de quolibet viro apostolico dicūt idē esse intelligendum. Nota quantū laboraret quilibet si sciret, quod suis laboribus posset acquirere honorē vel coronā papalē vel regnum, quod nihil est respectu illi⁹ honoris vel coronæ. Dic practicē quomodo si aliquis religiosus de vita apostolica casu remaneret in terra ad dexteram, quomodo Christus ipsum vocaret, & ipsum faceret ascendere, & in cathedra collocaret. Aucto. Quis sicut Dominus Deus noster qui in altis habitat, & humilia respicit in celo & in terra? Psal. 112. A dextris autē statuet oues. i. obedientes qui habent cōditiones ouium, s. obedientiam, patientiā, & erubescentiā. Sunt autē obedientes illi pastorī qui dicit. Ego sum pastor bonus. Ioā. 10. qui in suis actibus nō sūt se regere iuxta suā inclinationē, sed iuxta pastoris ordinationē, nec secundū eorum sensualitatē, sed secundum pastoris voluntatem. Item ouis est patiēs & videtur habere verecundiam, quia

*Maria
virgo
nō erit
aduoca-
ta in vltimo iudicio.
Nō de-
erit in vltimo iudicio
ordo.*

cauda cooperit verēda sua. Secus de hœdis siue de capris, &c. Si pœnitētes cauda finalis pœnitētiæ cooperunt verēda suorū peccatorū, ita in die iudicij nō apparebūt peccata in cōfutionem ipsorū. Auēt. Dauid. Beati quorū remissę sunt iniquitates, & quorū tēsta sunt peccata. Psal. 31. A sinistris verō statuet hœdos. i. inobediētes & impœnitētes qui nolunt se regere in suis operibus iuxta pastoris ordinationē, sed secundum malā inclinationē. Pastor autem præcepit humilitatē, & ipsi nolunt esse superbi, vani, &c. Præcepit vt vadāt per viā misericordiæ & liberalitatis, & ipsi ad instar hœdorum deueniāt per viā auaritiæ, cupiditatis, & sic de aliis, qbus dicit Christus, Vos non estis ex ouibus meis, oues meæ vocē meā audiunt. Ioā. 10. Itē hœdi vidētur inuerecurdi verēdā ostēdendo, sic impœnitentes & notorij peccatores inuerecurdi sunt, quia notoriē peccāt & nō cooperiunt eorum peccata cauda pœnitentiæ. Si hœdi erunt a sinistris, vbi tunc erūt capræ. i. mulieres cornutæ. Respōdeo q̄ ibidē cum hœdis. patet ergo ordinatio iudicialis. Tertium est, vel erit diffinitio sententialis. De practicē quomodo Christus forte secundum aliquos interrogare poterit matrē suam, & alios, qd̄ fiendū primō de his qui sunt a dextris, &c. Licet nō indigeat cōsilio alicuius, nihilominus tamē volens honorare matrē suā & apostolos, & apostolicos viros interrogabit eos, &c. Quemadmodū Salomō sapiētissimus honorādo suos cōsiliarios ipsos interrogabat, licet ipse melius sciret quid facturū esset. Et licet secundū aliquos illud iudiciū fiat mentaliter, vel secundum aliquos vocaliter, siue vocaliter & mētaliter secundum aliquos. Ego dicā vobis vt intelligaris. Tunc Christus poterit interrogare matrē suā dicēdo: Mater mea quid vobis videtur faciendū. Respōdebit virgo Maria. Ex quo multa fecerunt vobis, & mihi, videtur mihi q̄ isti qui sunt a dextris, ex quo vixerūt in mūdo iuxta vestrā ordinationem, &c. q̄ sint hīc nobiscum in gloria. Idē de interrogatiōe, & responsonē apostolorū. Tunc dicit Christus. Et ego vt iudex & dominus vniuersalis dico, vt fiat prout dicitis. Tunc vertens se ad bonos facie læta dicet ad eos, Venite benedicti patris mei, &c. Tunc boni sibi regratiando forte dicēt, Gloria tibi Domine qui natus es de virgine, &c. & statim virtute gloriæ ascēdent cum angelis in aëra. Auētō. Hoc enim vobis dicimus in verbo Domini, quia nos qui viuimus qui residui sumus in aduētū Domini, simul rapiemur cū illis in nubibus obuiā Christo in aëra, & sic semper cum Domino erimus. 1. Thess. 4. Dic etiam practicē de malis qui erunt a sinistris, quomodo Christus interrogare poterit matrē & apostolos, & datā sententiā irreuocabiliter cōtra illos vertens se ad malos terribiliter di. Discedite a me maledicti in ignē æternū, &c. Tunc illi fientes facient plāctum. Hier. 20. Maledicta dies in qua natus sum, dies in qua peperit

*Iudiciū
vltimū
mentale
per pet.*

Sermo. II.

5

perit me mater mea nō sit benedicta, me ledictus vir quī annuntiauit patri meo, dī. natus est tibi puer masculus. & quātō in hoc mundo amores fuerunt maiores, tātō tunc erit vnus cōtra alium peior, s. vir contra vxorem & econuerso, pater contra filium & econuerso. Quartū erit executio perpetualis, nō vt faciunt aliqui Domini quī datam sententiam nunquam exequuntur. Dum autem mali sic fiēbunt, Christus clamare poterit voce magna dī. Inferne aperi os tuū & degluti omnes impios istos. Dicit Christus de Iuda damnando, bonum erat ei si natus non fuisset homo ille. Mat. 26. Dicit hīc glo. ordinaria, Melius fuisset Iudæ nunquā fuisse quān damnatum esse. Deinde Christus cum matre ascendet in cœlum præcedentibus Angelis & cantantibus & sequentibus sanctis sicut venerunt, qui quādo oculis corporalibus videbunt Solem, Lunā, cœlum, &c. dicere possunt Christo, cui poterunt loqui vt patri. O Domine ista est Luna, vel Sol qui illuminat nos. Idē quādo videbunt pulchritudinem cœli empyrei, in quo quilibet inueniet suā cathedrā paratā inter angelos cū nomine suo scripto. Ideo Christus dicit, Gaudete & exultate, quia nomina vestra scripta sunt in cœlis. Luc. 10. tunc quilibet eorum accipiet coronā gloriæ de manu Dei. O qualis honor. Col. 3. *Nullus* locabuntur in sua cathedra, & sic æternaliter stabunt in illa gloria. *post inc* Et de cætero nullus habitabit in isto mundo. q̄ naturaliter potest *judiciū in* ostendi, quia habito sine cessant ea quæ sunt ad finem secundū *hoc mūdo* Philosophum. Et habito termino cessat motus, *physicorum.* *do habitabit.*

Dominica I. aduentus Domini. Sermo II.

Ecce rex tuus venit tibi mansuetus. Mat. 21. Aduentus filij Dei in hunc mundum est triplex principaliter, scilicet,

Per incarnationem in ventre virginali.

Per iustificationem in mente humanali.

Per retributionem in iudicio generali.

Triplex aduentus Christi insignis utilitas.

Isti tres aduentus Domini mysticē notātur in euā. q̄ hodie legitur de hac causa quāuis eius historia pertineat ad diē Ramorū. Primus in principio vsq; Soluite & adducite mihi. vbi nota quatuor. s. sine ppter quē venit qui est pacificatio hominis cum deo & cū angelis, & cum seipso & cū proximis. ibi, Cū appropinquasset Iesus Hierosolymis. Nā Hierosolyma pacificatio vel viūo pacis interpretatur. Ephe. 2. Ipse enim est pax nostra qui fecit vtraq; vnū, & veniēs euāgelizauit nobis pacē. Via per quā venit est virgo Maria. Ber. Virgo egregia ipsa est via regia, per quā saluator venit ad nos ibi. Et cū venisset Bethphage q̄ interpretatur domus oris, quia in apertione oris p cōsensum dicēdo, Ecce ancilla Dñi, &c. facta est domus Dei. Ideo cātatur. Domus pudici pectoris tēplum repēte sūz Dei, &c. Cau sa quare venit est eminentissima misericordia diuina ibi, Ad mon tē oliueti. Ephe. 2. Deus qui diues est in misericordia propter nimiam chari-

charitatē suā quā dilexit nos, cū essemus mortui peccatis cōiuiuificauit nos. Actus ad quā venit qui est illuminatio mūdi nō tantū per se, sed etiā per discipulos, & quantū ad gentē Iudaicā, & quantū ad populū gentilē ibi. Tunc misit duos discipulos, &c. Ioā. 12. Ego lux in mundū veni, vt omnis q̄ credit in me, in tenebris nō remaneat. Secundus in medio. Dicite filiæ Sion, id est animæ humanæ. Ecce rex tuus venit tibi mansuetus. Nota quatuor circa aduentū istū, pp̄inquitatē adueniētis: quia ecce scilicet præsens est ad ostiū, ideo citō recipiendus. A poc. 3. Ego sto ad ostiū & pulso, si quis audierit vocem meā & apparuerit ianuā, introibo ad illū, & cœnabo cū illō, & ille mecū. Eius dignitatē, quia rex tuus: ideo hospitium præparandum est ei diligētē. Greg. in hom. p̄tecostes. Tergat sordes prauis operis qui Deo præparat hospitium cordis. Aduētus vtilitatē: quia venit tibi. i. ad vtilitatē tuam. Ideo vehemētius desiderandus. Mat. 8. Ego veniā & curabo eum. Adueniētis humilitatē: quia māsuētus. Ideo imitandus. Mat. 11. Discite à me quia mitis sum, & humilis corde, &c. Tertius in fine, ibi, Turbæ autē quæ præcedebant, & qui sequebantur, &c. Cōmune canticum omnium bonorū erit in die iudicij, Benedictus qui venit in nomine Domini. Mat. 23. Non me videbitis donec dicatis, Benedictus q̄ venit in nomine Domini. Quibus respōdebit Christus, Venite benedicti patris mei, possidete paratum vobis regnū à cōstitutione mūdi: Esuriui enim & dedistis mihi, &c. Mat. 25. Diuersum erit canticū malorū. Hier. 20. Maledicta dies in qua natus sum: dies in qua peperit me māter mea nō sit benedicta, &c. Quibus respōdebit Christus, Discedite à me maledicti in ignē æternum: qui paratus est diabolo, & angelis eius. Mat. 25.

Dominica I. aduentus. De animabus. Ser. III.

Dicite filiæ Sion, Ecce rex tuus. Mat. 21. Secundū materiam quam volo prædicare hoc sermone, verbum propositum est verbū Dei ad sanctos Angelos, vt loquantur amicabiliter animæ sanctæ, bonæ & iustæ, ab hac vitā recedenti, tanquam concui eorum, & coheredi dicentis, Dicite filiæ Sion, id est animæ sanctæ, quando repræsētatatur regi Christo per angelos, dicentes animæ, Ecce rex tuus quem tam ardentē desiderasti, amasti, & curam fideliter seruiuisti. Iuxta prosecutionē huius intellectus inueniō in sacra scripturā quōd anima nominatur quadrupliciter, siue sit bona, siue sit mala: iuxta quatuor operationes ipsius animæ nouiter ab hoc mundo recedentis, ex quolibet opere anima nominatur proprio nomine.

Primum opus animæ est exitus corporalis.

Secundum ambulatio spiritalis.

Tertium introitus patriæ cœlestis.

Quartum præmiatio meritalis.

Ex primo opere si anima sit sancta & bona, nominatur filia principis. Si autem mala, dicitur filia latronis.

Ex secundo opere, si est bona, dicitur filia Sion. Si est mala, dicitur filia Edom.

Ex tertio si est bona, dicitur filia Iuda. Si sit mala, dicitur filia Babylonis.

Ex quarto, si sit bona, dicitur filia Hierusalem. Si sit mala, dicitur filia Belial.

Ecce hic tota materia de secundo opere. Christus sanctis angelis loquitur in themate, Dicite filiae Sion. Primum opus animae nouiter recedētis de hoc mundo est exitus corporalis. Oportet enim dimittere corpus, & si anima sit bona, sancta, & penitens, & cōtrita, & confessa, remisit, satisfecit, non exit sola de hoc mundo, quia si est in puncto exeūdi de corpore, subito angelus bonus custos ipsius qui prauidit horā mortis suae, ascēdit ad Christū, qui licet sciat omnia, tamen potest tibi dicere quae facimus. Cui dicere potest angelus, Domine, talis quae commendaſtis mihi, vixit in bonis operibus, seruauit praēcepta vestra, noluit viuere secundū sensualitatē, sed iuxta vestrā voluntatē, nec secundū suas inclinationes, sed secundū vestras ordinationes, modō est in articulo mortis. statim tunc Christus mittit filios, & filias, si quas habet in paradiso, ad sociandū animam illam quandoq; vt piē creditur. Et hoc patet ex multis miraculis: & quando aīa exit de corpore, statim videt angel⁹ filios & filias, quos optime cognoscit, & nominat ipse angelus filios, & filias, quae honorifice associatur ab eis. Ex isto opere aīa dicitur filia principis. Ratio illius est, qā sicut filia principis in die nuptiarū nō vadit sola corā spōso, sed notabiliter associata baronibus, militibus & scūtiferis: sic aīa bona & sancta angelis. Auēt. Quid videbis in sunamite, nisi choros castrorū, quā pulchri sunt gressus tui in calceamētis filia principis. Can. 7. No. sunamitis interpretatur mortificata. qā psona sancta & bona in hoc mundo mortificat corpus suū p penitentiā ipsa castigando, eō q; inclinat ad vitia & peccata. Ideo dicit Apostolus, Mortificate mēbra vestra, quae sunt super terrā. ad Col. 3. Quid ergo videbis in sunamite. i. persona per penitentiā mortificata, nisi choros castrorum. i. angelorū qui dicuntur castra Dei: ita vocauit eos Iacob cū sibi in itinere obuiarēt dicēs, Castra Dei sunt haec. Gen. 32. Quā pulchri sunt gressus tui. i. passus virtutum, quia sicut pedibus ambulamus in hoc mundo, sic virtutibus & operibus meritoriis ambulamus ad Deū. Dauid, Ibūt de virtute in virtutē, videbitur Deus deorū. i. angelorū in Syon. Psal. 82. ita vitiis, peccatis & malis operibus ambulamus ad infernū, quia sicut optima calciamēta ornant & decorant pedes, ita intentiones rectae ornāt & decorāt bona opera nostra. Quā pulchri sunt gressus tui. s. virtutū & bonorū operum in calceamētis. i. intentionibus rectis versus Deum filia principis

cipis. Per oppositum autem si anima sit mala impoenitēs, dicitur fi-
 lia latronis. Ratio, quia sicut quando latro data sentētia cōtra eum
 debet duci ad furcam & ad portam carceris, sunt sagiones expectā-
 tes eius exitum. Ita de anima impoenitēte filia latronis Adē, qui cō-
 tra voluntatem & præceptū Dei de horto paradisi furatus fuit fru-
 ctum vitium, propter quod ibant omnes ad furcam inferni. Nota
 contra furantes fructus, ita peccator contra præceptum Dei furatur
 fructus de arbore superbiæ, de quo præcepit Deus ne homo cōme-
 dat. Cuius fructus sunt, vanitas, pōpositas, vana gloria, præsumptio,
 de quibus latro, id est peccator, recipit. Idem de arbore auaritię, cu-
 ius fructus sunt viura, rapina, retentio, calumnia, fraus &c. Idē de ar-
 bore luxurię, cuius fructus sunt fornicatio, adulterium, incestus,
 raptus, &c. Idē de arbore inuidię, cuius fructus sunt odium, rācor,
 mala volūtas, diffamatio, &c. Idē de arbore gulę, cuius fructus sunt
 comestationes, ebrietates, ieiuniorum fractiones &c. Idem de arbo-
 re irę, cuius fructus sunt vindictę, vulnera, damna, propter hęc in
 exitu animę de carcere corporis expectant sagiones inferni filiam
 latronis. Aucto. Nunc vastaberis filia latronis. Micheę. 5. Dicit ani-
 ma mala pro se & aliis, Obsidionem posuerunt super nos. ibidē. Ita
 est tunc de ista misera anima, sicut de ista perdice in mata, intra quā
 est a venatoribus obfessa, ita de anima. Caro est mata intra quā est
 anima abscondita, & in morte compellitur exire baculis dolorū, &
 infirmitatū David. Psal. 17. Circumdiderūt me dolores mortis, Ca-
 nes autem inferni itant in circuitu, & potest dicere misera anima,
 Circumdederunt me carnes multi. Psal. 21. Falcones in aēre, sunt dę-
 mones in media regione commorantes. ideo potest dicere anima,
 Obsidionem posuerunt super nos. Ad quā demones, Nunc vastabe-
 ris. nunc. s. in exitu de corpore. vastaberis, id est, destructa eris, fi-
 lia latronis. i. peccatoris impoenitentis. Secundum opus ipsius ani-
 mę. Post exitum a corpore est ambulatio spiritalis. Corpus rema-
 net ibi anima autem vadit sursum versus cœlū, si est bona: vel deor-
 sum versus infernum, si est mala: & hęc dicitur ambulatio spiritua-
 lis, quia spiritus vadit sine corpore. Nota quomodo ab hinc vsq; ad
 cœlum empyreum est via longissima, & in media regione est maxi-
 ma multitudo dæmonū, qui ibi remanserunt quādo de cœlo ce-
 ciderunt. Modō videamus quomodo anima poterit trāsire. Dico q̄
 si anima est bona & sancta & sanctis angelis sociata, dæmones fu-
 giunt & dimittunt eam in pace, & anima videt eos & cognoscit ip-
 sos a quibus in hoc mundo fuit tentata, & cuilibet dicere poterit, O
 prolixor nūquid tu es leuiathan qui tētasti me de superbia, &c. Sed
 Deus sua misericordia me iuuat. Idem de mammona, asmodeo &c. et
 teris, & sic anima sancta transit liberē sine timore. Ex isto aspectu
 anima bona dicitur filia Syō. i. speculationis. Auct. Non trāsibit su-
 per

Spiritu
 de latro
 cōmuni.

Cogno-
 scet ani-
 ma dia-
 bolos a
 quibus
 hęc tēta-
 ta est.

per eos ultra exactor, quia nunc vidi oculis meis, exulta satis filia
 Syon. Zach. 9. No. exactor significat diabolus qui exactè prouocat
 hominem ad peccandum. Non transibit super eos vl. Ecce quare di.
 the. animę sanctę. Dicite filię Syon. Si verò anima sit mala, vadit ad
 infernum, & non dicitur filia Syõ, sed filia Edon, quę interpretatur
 sanguinea, quia peccata mortalia in sancta script. dicuntur Sanguis.
 Ideo David post peccata sua orando dicebat ad Dominum, Libera
 me de sanguinibus. i. peccatis; Deus Deus salutis meę. Psal. 50. pro-
 pter hoc anima impenitēs & peccatis plena dicitur filia Edon. Au.
 Filia Edon quę habitas in terra Hus, ad te quoque perueniet calix,
 & inebriaberis atque nudaberis. Tren. 4. No. Hus. i. cõsiliatoris seu
 festinantis, quia diabolus dicitur festinās, quia festinanter peccauit,
 quia statim quādo fuit creatus, voluit parificari Deo, & multi ange-
 li sibi consenserunt, ideo facti sunt dæmones, & multi sibi contradix-
 erunt. Pro dictorum intelligentia nota q̄ dæmones non sunt na-
 tura mali, vel naturaliter, sed propria volūtate, vt dicit Dion. 4. c. de
 diuinis nominibus. cuius rationem ponit B. Tho. 1. par. q. 83. art. 4.
 quia quælibet natura intellectualis habet ordinē ad bonum velle,
 quod potest apprehendere & quod est obiectum voluntatis, modo
 si sit aliquid cuius natura ordinetur in aliquod bonum secundum cõ-
 muniem boni rationem. hoc secundum suam naturā non potest ren-
 dere in aliquod malum; sed dæmones sunt substantiæ intellectuales,
 igitur nullo modo possunt habere inclinationem naturalem in ali-
 quod quodcunq; malum, & ideo non possunt naturaliter esse ma-
 li. vnde Aug. 10. de ciui. Dei reprehēdit Porphyrium de hoc q̄ Por-
 dixit q̄ demones erāt naturaliter fallaces, dicens eos non naturali-
 ter esse fallaces, sed propria voluntate. vt dicit S. Tho. in. 1. fo. ad pri-
 mum. Oēs enim angeli boni, & mali fuerunt in gratia à Deo creati,
 vt dicit B. Tho. in 1. par. q. 63. ar. 3. dicit enim B. Aug. 12. de ci. Dei, q̄
 Deus similiter erat in eis condens naturam & largiēs gratiam, an-
 geli tamen in gratia creati peccare potuerunt, quia non fuerunt in
 gratia confirmati, vt dicit B. Tho. q. 93. art. 1. in d. de facto aliqui pecca-
 uerunt qui & dæmones effecti sunt secundum illud Iob. 4. In ange-
 lis suis reperit prauitatem, & à creatione sua vsque ad peccatū, & à
 paradisi expulsionē vix transiuit spatium vnus momēti. ecce quo-
 modo fuit festinās qui habitas in terra Hus. i. festināris ad te quo-
 que perueniet calix. de quo Iob. Sibent de vino irę Dei quod mixtū
 est mero in calice irę ipsius. Apoc. 14. & inebriaris: quia sicut ebrī⁹,
 nescit quid facit, sic nec anima quando sentit pœnas intolerabiles
 inferni & nudaberis, scilicet; meritis gaudiis & omnibus bonis. Ca-
 uete ergo ne anima vestra sit filia Edon. Tertiū opus est introit⁹ pa-
 trię cęlestis, quia si aīa sit bona, intrat patriā paradisi; si mala patriā
 inferni. Ex ingressu paradisi dicitur filia Iudę ex ingressu inferni,

Dæmo-
 nes pro-
 pria vo-
 luntate,
 nō autē
 naturali-
 ter mali
 sunt.

Omnes
 angeli
 & mali
 & boni
 in gra-
 tia fuerunt
 conditi.
 Ecce
 quādiu
 angeli
 mali in-
 gratia
 perstite-
 runt.

filia Babylonis. Postq̄ anima est à corpore egressa cū illa honorabilis comitatus intrat cœlum empyreū, & vidēs illam inæstimabilem pulchritudinē cœli admiratur valdē, & animæ beatorū & sancti angeli vidēt animā nouiter intrantē & regratiātur Deo, & salutare eā possunt di. O benedicta creatura benedicta dies & hora in q̄ dimissi si pōpam, vanitatē, &c. & fecisti penitentiā. Quæ stupefacta respōdere poterit, Nō nobis dñe nō nobis, sed nomini tuo da gloriam. Ex isto introitu aīa dicitur filia Iudæ. Aucto. Audiuit & lætata est Syō, & exultauerūt filiæ Iudæ propter iudicia tua Domine. Psa. 98. No. lætata est Syō. i. aīa sancta quæ dicitur filia Siō ppter egressum spiritualē: & exultauerūt filiæ Iudæ. i. cōfidentes ex ingressu paradisi

Sex anime iudicia. ppter iudicia tua Dñe. Quæ quidē iudicia sunt sex: tria in hoc mūdo: & tria in alio quæ attribuūtur Deo. Primū iudiciū in hoc mūdo est cōtritio cordis, quādo hō dolet de peccatis & recipit bonū ppositū cōfidenti di. O miser qd̄ erit de me, ego sum religiosus, &c. Dic de quolibet statu. Ecce primū iudiciū in quo peccator iudicat & corrigit se. Secundū est oris cōfessio, quādo hō dicit cōfessori oīa sua mala & peccata tanq̄ iudici, & hoc iudiciū est necessariū, q̄a de glādula curāda necessariū est, vt inde exeat corruptio. Idē de peccatore. Et posteaq̄ cōfessor qui est iudex dicit secundū q̄ video ex dictis vestris, vos estis superb⁹, &c. ideo decetero humilietis vos. Idē de aliis. tūc cōfessor vt iudex absoluit eū. Tertiū iudiciū est corporis afflictio. optimū iudiciū est castigare carnē ne castigetur in alio mūdo à sagionibus inferni. In alio mūdo sunt alia tria iudicia. Primū est associatio sanctorū angelorū in exitu aīæ à corpore, ex quo aīa fuit in hoc mūdo associata virtutibus & operibus bonis, iudicat dominus vt tūc associetur aīa sanctis angelis, vt piē credendū est. Secundū est dæmonū fugatio in media regione aëris, iudiciū est rectū ex quo anima in hoc mūdo fugit & vitauit tētationes dæmonū, & tunc ipsi fugiant & permittāt eā liberē trāsire. Tertiū est ipsius aīæ cōmendatio & laudatio in introitu paradisi, ex quo aīa in hoc mūdo benedixit & laudauit Deum, iudicat Deus vt in introitu paradisi laudetur & cōmēdetur à sanctis angelis & animabus. Ecce quare dicit, Exultauerūt filiæ Iudæ propter iudicia tua Domine. Modò gira chartā per oppositū, si aīa sit mala & impenitēs intrat patriā inferni. Dic quādo est in ianna inferni, quō statim aperitur, & exit inde fetidus sum⁹ de sulphure & horribilis. Et anima misera flēs & clamās dicere potest, O misera & huc intrabo & quid forte erit de me vltra: vltra dicūt dæmones, traditor quia hīc oportet vos stare in eternū. Et ex isto introitu aīa dicitur filia Babylonis. i. confusionis quia sicut in paradiso est optima ordinatio angelorū & sanctorū, per oppositum in inferno est inordinatio & confusio. Vbi nullus ordo, sed sempiternus horror inhabitat. Iob. 14. ideo anima dicitur

Filia Babylonis. Auc̄t. Filia Babylonis misera. Beatus qui retribuet tibi retributionē tuā quā retribuisti nobis. Psal. 136. verba sunt sanctarū personarū. Beatus. Est ille qui retribuet tibi retri. &c. Quia in hoc mūdo peccatores & mali persequuntur bonos. ipsis multipliciter iniuriando dicendo hypocrita beghart, &c. & in hoc mūdo à nullo reprehēduntur, sed in alio mūdo grauiter puniētur à Deo. Ideo beatus qui retri. ti. &c. Quartū opus est recipere præmiū meritale, vel in cœlo si est bona, vel in inferno si est mala. Dic quō ex quo anima sancta est in paradysum introducta venit ad cathedrā Christi, cui deuotē osculatur manus & pedes etiā virgini Mariæ quibus regratiatur, vt pbabile est, &c. & ibidem à Christo coronatur corona glorię. Auc̄t. Accipiet regnū decoris & diadema speciei de manu domini. Sap. 5. Demū collocatur in cathedra glorię in aliquo ordine angelorū vbi erit æternaliter in pace cōtinua. ex quo aīa dicitur filia Ierusalē, quæ interpretatur pacifica. Aut. Letare & exulta in omni corde filia Ierusalē, abstulit Dñs iudiciū tuum, auertit inimicos tuos. Rex Israēl Dñs in medio tui, nō timebis malū vltra. Soph. 3. No. differentiā inter letitiā & exultationē. quia lætitia consistit intus in corde, exultatio autem cōsistit in corpore & ostēditur extra. vnde exultatio quasi extra saltatio p̄ gaudio. Sic verbi gratia quando dicitur vobis, filius vester est sanus, vos de hoc habetis letitiam, licet si dicatur vobis q̄ filius vester factus est episcop⁹, vel cardinalis, tūc habetis etiā exultationē, sic aīa sancta quādo intrat paradysum habet letitiā, sed in die iudicij maximā habebit exultationē: quia tūc gloria & lætitia aīæ saltabit extra p̄ redundantiā, quia sicut mō esse aīæ cōmunicatur corpori, ita etiā esse glorię ipsius animæ cōmunicabitur corpori. Ecce qualiter dicit auc̄t. Letare & exulta. &c. Per oppositū si anima est mala, recipit in inferno præmiū suū iuxta peccata & mala opera quæ fecit ver. gra. Si in hoc mūdo p̄sona fuit superba, vana, p̄pōsa, se super alios eleuādo, talis anima in inferno recipit salariū, quia ibi humiliatur in maximis pœnis, & calcatur pedibus dæmonū. Si verò fuit persona auara, vsuraria, crudelis & sine misericordia, in morte mittitur aīa in plumbū liquefactū, & ibi coquitur, &c. si luxuriosa, ponit̄ in veru cū meretrice sua ad in- ar ci- rogillorū, & ibi se calefaciūt. Si iracūda aīa est, in cōtinua guerra & diuisionibus, & sic de aliis peccatis. Et ex hoc aīa dānata dicitur filia Belial. Auc̄t. Quasi vna de filiabus Belial. i. Reg. i. Belial, dupliciter interpretatur. primò Belial. i. sine iugo. secundò Belial. i. absq̄ dño. Prima interpretatio ostēdit quare aīa dānatur, quia fuit absq̄ iugo, secundò q̄ Deus imposuit nobis iugū præceptorū di. Tollite iugū meū super vos, & discite à me quia mitis sum & humilis corde, & inuenietis requiē animabus vestris. Iugū enim meū suauē est & onus meū leue. Mat. ii. Leue est p̄rui pōderis, quia solum 10. li-

brarū. Prima est. Non habebis deos alienos, &c. Multi nolunt iugū istud portare. ecce absq; iugo qlibet vult viuere ad libitū iuxta suas inclinationes malas, & nō curat quod præcepit Dominus. ecce hic culpa ppter hoc sequitur pœna quā habet aīa in inferno, q̄ ostenditur in secūda interpretatione ab ip̄ Dño, quē nūquā videbit, quia si

An iuste anima dātur Deo æternali- ter dātur.
 bi in hoc mūdo nō obediuit. **Quæstio** est hic ad clarificādū intellēctus nostros, quare De⁹ dānat æternaliter animā, nūquid sufficeret q̄ tātū duraret pœna quātū culpa seu peccatū. s. tātū, p. peccato, vt si peccatū durauit per horā siue per diē vel p̄ mēsem vel per annū &c. q̄ tātū duraret pœna, & hoc esset iustū & rationale. Sed p. peccato vni⁹ horē vel diē &c. q̄ anima dānetur æternaliter, hoc nō videtur iustū & rationale. Pro responsione sciēdū, q̄ quādiu anima est vnita & cōiūcta corpori essentialiter, anima recipit aliquas cōditiones a corpore vt focus a socio. Cōditio corporis est q̄ est mutabile & variabile, quia modō est sanū, mō infirmū, mō letū, mō triste, mō calidū, mō frigidū &c. hāc cōditionē recipit aīa a corpore quandiu est sibi cōiūcta, licet de se sit immutabilis & inuariabilis. Sed vnita corpori est mutabilis & variabilis, quia licet mō sit bona, potest esse mala, & econuersō, mō est in gratia Dei, mō in ira & in peccato. mō deuota, mō indeuota. **Auct.** Corpus q̄ corrūpitur aggrauat animā. Sap. 9. s. trahēdo ipsam ad cōditiones corporis. Sed a corpore anima separata efficitur immutabilis & inuariabilis, quia si in gratia recedit a corpore, ita cōfirmat in eo, q̄ nō potest ipsam perdere nec amittere aliquo modo, ideo habebit æternaliter gloriā. Si autē recedit a corpore in culpa & peccato, ita cōfirmatur & obstinatur in ipso q̄ nō potest pœnitere nec ab eo exire, ideo æternaliter habebit pœnā. ver. gra. si anima in morte recedit a corpore in culpa seu peccato supbia &c. sic obstinatur & cōfirmatur in illa, q̄ nō potest pœnitere. Itē de aliis peccatis. **Au.** Si ceciderit lignū ad austrū aut ad aquilonē, in quocūq; loco ceciderit, ibi erit. Eccl. 11. Loquitur de homine q̄ est vt arbor plātata in viridario ecclesie. Mar. 4. Video homines velut arbores scindi per mortē corporalē. Iā enim securis ad radicē arboris posita est. Mat. 3. Auster q̄ est pars calida & humida, signū ē personā q̄ est in statu gratiē quē est calida per deuotionē, & humida ex peccatorū cōtritione iacrymādo. Aquilo qui est pars frigida & sicca significat personā quē non est in gratia Dei, quē est frigida ex indeuotione, & sicca & sterilis ex operib⁹ misericordiē & pœnitētiē Dī. ergo. Si ceciderit &c. Ex quo ergo peccatū seu culpa durat æternaliter in aīa, imō pœna erit etiā æterna, patet ratio. Tu forte credebas q̄ aīa recedēs p mortē corporalē dilueret peccatū & culpā q̄ nō facit nisi in gratia recedat. ideo mō est hora pœnitēdi. Ecce qualiter aīa dānata dicitur filia Belial sine iugo vel absque domino. Pro dictōrū pleniori intelligētia, nota q̄ **B. Tho. 4. sen. di. 46. q. 1. ar. 3. hanc**

Quoniam anima separata est immutabilis, sit vt nec mere- ri possit.

hęc mouet quęstionę, Vtrū ex diuina iustitia inferatur peccato-
 rib9 æterna pœna. Ad quā vt supra respōdet, q̄ sic, loquędo de culpa
 mortali, quia duratio pœnę nō respōdet duratiōi culpę. Dicit Aug.
 21. de ci. Dei, Nō enim adulteriū quod in momęto tēporis perpetra-
 tur, momętanę pœna punitur, etiā secūdū leges humanas. Sed du-
 ratio pœnę respicit dispositionē peccātis. Quādoque enim ille qui
 peccat in aliqua ciuitate, ex ipso peccato efficitur dign9 vt totaliter
 expellatur à societate ciuitatis, vel per exiliū perpetuū, vel etiā per
 mortē. Quādoq; verō nō redditur dignus vt totaliter à societate ci-
 uitiū excludatur, & ideo vt possit esse cōueniēs mēbrū ciuitatis, pœ-
 na ei plōgatur vel breuiatur secūdū q̄ ei9 expedit correctioni, vt in
 ciuitate cōueniēter & pacificē viuere possit. Ita secūdū diuinā iusti-
 tiā aliquis ex peccato dign9 redditur penitūs à ciuitatis Dei cōsor-
 tio separari, q̄ fit per omne peccatū quo quis cōtra charitatē peccat,
 qui est vinculiū vniēs ciuitatē prædictā, & ideo p̄ peccato mortali,
 q̄ est cōtrariū charitati, aliquis in æternā à societate sanctorū exclu-
 sus eterne pœnę adiicitur. Quod autē pœna quā ciuitas mūdana in-
 fligit perpetua nō reputatur, hoc est per accidēs, inquātū homo nō
 perpetuō manet, vel inquātū etiā ciuitas ipsa deficit. Vnde si hō in
 perpetuū viueret pœna exiliū & seruitutis quę per legē humanā in-
 fertur, in eo perpetuō permaneret. Qui verō hoc mō peccāt, vt ta-
 mē nō reddātur digni totaliter separi à sanctę trinitatis cōsortio, si-
 cut peccātes venialiter, tātō eorū pœna erit breuior vel diuturnior,
 quātō magis vel min9 purgabiles erūt, secūdū q̄ peccata eis pl9 vel
 min9 inhæserūt: q̄ in pœnis hui9 mūdi & purgatorij secūdū diuinā
 iustitiā seruetur. Inueniūtur & alię rationes à sanctis assignatę, qua-
 re iustē p̄ peccato tēporali, s. mortali aliqui pœna æterna puniātur.
 Vna est quia peccauerūt cōtra bonū æternū, dū cōtēpserūt vitā eter-
 nā. Et hoc est q̄ Aug. in li. p̄dicto dicit, fact9 est malo dign9 eterno,
 quia hoc in se paremit bonū, q̄ esse ei possit æternū. Alia rō, q̄a hō
 in suo eterno peccauit. Vnde di. Gre. in 4. dialo. q̄ ad magnā iustitiā
 iudicātis ptinet, vt nūq̄ careāt supplicio, qui nunq̄ carere voluerunt
 peccato. Et sic obicitur, q̄ qdā peccātes mortaliter pponūt vitam
 suā in meli9 quādoq; cōmutare, & ita secūdū hoc nō essent digni e-
 terno supplicio, vt videtur dicēdū, q̄ ex hoc ipso q̄ mortaliter pec-
 cat, finē suū in creatu. cōstituit. & q̄a ad finē vitę tota vita ordinatur,
 ideo ex hoc ipso tota vitā suā ordinat ad illud peccatū, & velle ppe-
 tuō in peccato pmanere, si hoc esset sibi ipunē. Et hoc est q̄ Gre. di.
 21. mor. sup illud Iob. Estimauit abyssū quasi senescētē. Iniquo ideo
 cū sine deliqrūt, q̄a cū sine vixerūt, voluissent q̄pe sine fine viuere,
 vt q̄ sine fine potuissēt in iniquitate pmanere. Pōt & alia. s. tertia rō a
 signari, quare pœna peccati mortalis sit æterna q̄a p̄ eā cōtra deū qui
 est infinit9 peccator, vnde cū nō possit esse infinita per intētionē, q̄a

Ratio-
 ne obiet
 ti est
 peccatū
 infinita
 tunc.

creatura non est capax alicuius qualitatis infinitæ: requiritur q̄ sit saltē duratione infinita. Est & quarta ratio ad hoc idem. quia culpa manet in æternū, quæ culpa cū nō possit remitti sine gratia quā hō nō potest post mortē acquirere, nec debet pœna cessare, quādiu culpa manet. Cōfirmatur quod dictum est per id quod dicitur Mat. 25. Ibi hī. s. peccatores, in suppliciiū æternū. Itē sicut se habet præmiū

*Cū peccatū infini-
tū sit
obiecti:
uē, meri-
to pœna
infinita
est extē-
siuē, ta-
men iur-
ta crea-
tura ca-
pacita-
tem.*

ad meritū, ita pœna ad culpā. Sed secundū diuinā iustitiā merito tēporali debetur præmiū æternū. Io. 6. Omnis qui vidit filiū hominis & credit in eū, habet vitā æternā. ergo & culpæ tēporali secundū diuinā iustitiā debetur pœna æterna. Præterea secundū philoso. 5. Ethic. Pœna taxatur secundū dignitatē eius in quē peccatur. Vnde maiorī pœna punit qui percutit alapa principē, quā aliū quēcunq̄, sed qui peccat mortaliter, peccat cōtra Deū cuius præcepta trāsgrēditur, & cui⁹ honorē aliis impartitur cū in alio finē cōstituit. Maie-
stas autē Dei est infinita, ergo quicūq̄ mortaliter peccata dignus est infinita pœna, & ita iustē pro peccato mortali aliquis perperuō punitur. Hęc S. Tho. vbi supra. Idē ponit 1. 2. q. 88. ar. 3. vbi cōcludit, q̄ peccatū mortale quātū est de se, inducit reatū pœnæ æternæ. Idē in secundo scripto dist. 42. ar. 5. in quo ponit differētiā inter peccatū veniale & mortale, per pœnā æternā & tēporale. De animabus autē quæ nō statim vadūt ad paradysum, quia nō sunt cōdignæ nec perfecte pœnitētes, nec vadunt ad infernū, quia ante mortē habuerunt cōtritionē de peccatis & fecerūt cōfessionē & nō plenā satisfactiōnē. Tales vadūt post mortē corporis ad purgatoriū ad purgādū pœnitētiā, qua cōpleta introducūtur in celū. Pro dictorū maiori intel-
ligētia queritur vtrū post hāc vitā sit purgatoriū. Ad hanc quēstionē resp. S. Tho. 4. scrip. 21. dist. q. 1. ar. 1. q. 1. q̄ sic, & q̄ de necessitate fidei est ponere purgatoriū. Quia iustitia hoc exigat, vt peccatū per pœnam debitā ordinetur. modō multi sunt qui absoluti sunt & quibus culpa est dimissa, sed nondū compleuerūt pœnitētiā, eō quōd per contritionem deleta culpa nō tollitur ex toto reatu pœnæ. nec etiam semper venialia dimissis mortalibus tolluntur, quibus restat aliqua pœna tēporalis perficiēda, & ideo oportet q̄ taliter decedētes post contritionē de peccatis & absolutionē ante satisfactiōnem debitā post hāc vitā puniētur. Et ita oportet locū dare in quo tales animæ puniantur. Et hęc dicitur purgatoriū. Et ideo illi qui purgatoriū negāt, contra diuinā iustitiā loquuntur, & propter hoc erroneum est & à fide alienū. hoc idē tenet Grego. Nicenus, qui dicit, Si aliquis Christo amico cōsenties in hac vita purgare peccata minus potuerit post trāsitum hinc per purgatoriū ignis conflationē expedire. Hoc prædicam⁹ dogma veritatis seruātes. & ita credimus. Hęc ille. Hoc etiā vniuersalis ecclesia tenet pro defunctis orans vt à peccatis soluantur, quōd non potest nisi de illis qui sunt in purgatorio

*Proba-
tur ex-
tare pur-
gatorii.*

intel-

intelligi. Ecclesie autem auctoritati quicumque resistit, hæresim incurrit, quod confirmatur. Quia dicitur 2. Macha. 12. Sancta & salubris est cogitatio pro defunctis exorare, ut à peccatis soluantur. Sed pro defunctis qui sunt in paradiso nõ est orandũ, quia illi nullo indigent. Nec iterum pro illis qui sunt in inferno, quia illi à peccatis solui nõ possunt. ergo post hanc vitam sunt aliqui à peccatis nondũ absoluti, qui solui possunt, & tales charitatẽ habent sine qua non fit peccatorũ remissio, quia vniuersa delicta operit charitas. Pro. 10. Vnde ad mortem æternam nõ deueniẽt, quia qui viuit & credit in me nõ morietur in æternum. Io. 11. nec ad gloriam inducentur nisi purgati, quia nihil immundũ ad illam perueniet, vt patet. Apoc. 21. vbi dicitur. Non introibit in ea aliquid coinquinatum. ergo aliqua purgatio restat post hanc vitam, & sic est ponendum purgatorium. Idem ponit S. Tho. 4. contra gentiles. ca. 91. Item idem est ignis inferni & purgatorij, vt dicit S. Tho. vbi supra. f. 4. scrip. dist. 2. q. 1. art. 1. q. 2. Et ignis purgatorij est æternus secundum substantiam, sed temporalis secundum effectum purgationis. Dicit enim B. Greg. q̄ sicut sub eodem igne aurum rutilat & palea fumat. Ita sub eodem igne peccator crematur & electus purgatur. Ergo idem est ignis inferni & purgatorij. Stultum est tamen differre satisfactionem vsque post mortẽ, quãuis possit in purgatorio fieri, & sit plenẽ solutio. Quia vt dixit S. Tho. vbi supra. q. 3. Pœna purgatorij minima, excedit maximam pœnam huius vitę. Est enim in purgatorio duplex pœna, vna damni, inquãtum. s. retardantur à diuina visione, alia est sensus secundum quod ab igne corporali puniuntur. Et quantum ad vtrũque pœna purgatorij minima, vt dicit S. Tho. vbi supra, excedit maximam pœnam præsentis vitę. Quantõ enim aliquid magis desideratur, tãtõ eius absentia est molestior, & quia affectus quo desideratur summum bonum post hanc vitã est intentissimus, quia non retardatur affectus mole corporis. Et etiã quia terminus fruẽdi summo bono iam aduenisset nisi aliquid impediret, ideo de tardatione maxime dolent. Et ista pœna est maxima pœna. Similiter etiam cũ dolor non sit læsio, sed læsionis sensus, tanrõ aliquis magis dolet de aliquo læsiuo, quantõ magis est sensituum. Vnde læsiones quę fiunt in locis maxime sensibilibus, sunt maximum dolorem causantes. Et quia totũ sensus corporis est ab anima, ideo si in ipsam animam aliquod læsiuũ agat de necessitate oportet quod maxime affligatur. Quod autem anima ab igne corporali patitur ad præsens supponitur. hoc enim sanctus Thom. 4. dist. 44. in fine distinctionis pulchrẽ probat. Et hoc patet ex sententia Domini Mat. 25. Ire maledicti in ignem æternũ qui paratus est diabolo & angelis eius. Et ideo patet quod pœna purgatorij quantum ad pœnam damni & sensus excedit omnem pœnam istius vitę. Quidam autem assignat

Idẽ est ignis & inferni & purgatorij.

Duplex pœna damni & sensus.

rationē ex hoc q̄ anima tota punitur, nō autē corpus. Sed hoc nihil est, quia sic p̄na dānatorū esset minor post resurrectionē quā ante, q̄ est falsum. Hęc S. Tho. vbi supra. Stultū igitur est vsq̄ ad pur-

Non pu gatoriū differre p̄nitentiā & satisfactiōnē. Purgātur autē in purga-
riuntur torio, vt dicit S. Tho. vbi. sup. q. 1. ar. 1. q. 5. electi sola diuina iustitia,
crime non ministerio dāmonū, quorū victores extiterūt, nec ministerio
in pur- angelorū, qui ciues suos non tā vehemēter affligerent. Sed ramen
gatorio possibile est, q̄ eas ad loca p̄narū deducāt. & etiā ipsi demones quī
demonū de p̄nis hominū latātur, eas concomitātur & assistunt purgādis,
ministe- tum vt eorum p̄nis fatientur, tum vt in earū exitu à corpore suo
rio. aliquid ibi reperiant. hęc S. Tho. vbi supra. De istis etiā dī. Christus
 angelis, Dicite filiæ Syon, &c. pro earū consolatiōe. Deo gratias.

Dominica I. aduentus Domini. Sermo IIII.

Ite in castellum quod contra vos est Mat. 21. Sermo noster est quomo-
 do oportet nos parare in hac vita, vt vadamus ad gloriā æter-
 nā finaliter. Materia erit utilis & proficua, sed vt sit Deo acce-
 ptabilis & gratiosa, salutetur virgo Maria gloriosa. Ite in castel-
 lum, &c. Hoc verbū ad literā dixit Christus duobus discipulis suis
 quos mittebat in Hierusalem di. Ite in castellū, &c. Christus ciuita-
 tem Hierusalem vocabat castrū, quia habebat conditiones castri ad
 literā quantum ad sitū, & quantum ad fortitudinē magnā quam
 habebat in muris, turribus, fortalitiis & huiusmodi, & erat in alto.
 posita ad instar castri fortissimi & quasi inexpugnabilis. ideo di-
 cit, Ite in castellū quod contra. i. ante vos est. sed spiritualiter maxi-
 mē anagogicē, ab ana quod est sursum, & gogæ ductio, quasi sur-
 sum ductio, cœlesti gratia dicitur castrum siue ciuitas propter tria,
 vel propter tres proprias conditiones castri.

*Prima quia castrum est situm in loco alto & eminenti, sed nihil crea-
 tum est altius celo empireo.*

Secunda, quia castrum est inexpugnabile.

Tertia, quia est prouisum de omnibus necessariis.

Primo est in alto positū. Dauid Psal. 90. Altissimū posuisti refugium
 tuum. No. altissimū. Alti sunt montes & elementa, sed altiores sunt
 cœli lunæ, Mercurij, &c. Sed super omnes altissimū est cœlum empi-
 reum, intantum q̄ physici nō peruenerūt ad eius cognitiōnē, quia
 non potuerunt tātum ascendere. Dicit S. Tho. 2. scri. di. 2. q. 2. ar. 1. vbi
 querit, Verū cœlū empireum sit corpus, q̄ cœlum empireum ratio-
 ne inuestigari nō potest, quia quidquid de cœlo cognoscimus, hoc
 est aut per visum aut per motū. Cœlū autē empireū nec visui subia-
 cet nec motui, vt habetur in litera 2. senten. dist. 2. sed per auctori-
 tatē est habitum, & est corpus illud quod principaliter ordinatum
 est vt sit habitatio beatorū, & hoc magis propter homines quorum
 corpora glorificabuntur, quibus locus debetur, quā propter Ange-

Ios, qui loco nō indigēt. Et quia illa gloria excedit inuestigationē
 humanā, ideo etiā cœlū empireū. Et est cœlum empireum corpus,
 secundū q̄ dicitur 2. sen. di. 2. intellectuāle & intelligibile & nō visi-
 bile, quia nō subiācet nostro visui, sed intellectu tantū capitur, & est
 immobile. Et imō philosophi ipsū nō cognouerūt, vt dicit S. Tho. *Cœlum*
 vbi supra in solutione ad quartū. nec aliquam de eo mentionē fece- *empireū*
 runt, quia nec motui nec visui subiācet, itē cœlū empireum, vt dicit *minimē*
 S. Tho. vbi supra ar. 2. est incorruptibile, immobile & lucidū, q̄ cū *visibile*
 omnis res determinetur à fine, oportet cōditiones cœli empirei ac- *est &*
 cipere secundū q̄ conuenit statui beatorū propter quos factum est. *motui*
 Et quia illi sunt in plena participatiōe æternæ lucis, quietis & æter- *no- i suba*
 nitatis: imō decet empireū cœlum lucidū, immobile, & incorrupti- *est.*
 le esse. Vnde 2. sen. dist. 2. in litera dicitur, q̄ dicitur empireū non ab
 ardore sed à splendore. Dicitur etiā q̄ à volubilitate mundi secretū
 est, vt dicitur etiā q̄ non habet ardorem. non autē dicitur lucidum
 hoc modo, q̄ radios suos emittat nostro sensui visibiles, sed quia in
 natura sua lucē habet, eō q̄ est maximē formale. Hæc S. Tho. vbi su-
 pra. Itē 1. par. q. 66. ar. 3. Secundō est inexpugnabile. Dauid, Non ac-
 cedet ad te malū. s. culpe. & flagellum non appropinquabit taberna-
 culo tuo, Psal. 90. Tertiō est ibi omniū bonorū p̄uisio. Vnde Boët. 3.
 de conso. philoso. dicit, q̄ beatitudo est status omnium bonorum
 aggregatione perfectus. Dicitur etiā gloriosa ciuitas signata per ci-
 uitatem Hierusalē, eō q̄ habebāt multas libertates, & caput & ma-
 ter erat aliarū ciuitatum. Ita etiā gloria cœlestis. Aucto. Illa quæ sur-
 sum est Hierusalē libera est, quæ est mater nostra. ad Gal. 4. Patet er-
 go, ratio quare gloria cœlestis dicitur ciuitas vel castellū, de qua ana-
 logicē dicit Christus in themate omnibus nobis, Itē in castellū q. *Beatitudi-*
 d. in hoc mundo nō potestis diu stare, imō oportet nos habitatio- *nis de-*
 nem mutare, quia nō habemus hic manentē ciuitatem, sed futurā *fnitio.*
 inquitimus, vt dicit aposto. Heb. 13. Imō dicit, Itē. s. per bona opera,
 per passus virtutū, in castellum scilicet gloriæ cœlestis, quod cōtra
 vos est. Sed quare dixit quod cōtra vos est, nunquid gloria cœlestis
 est inimica nostra? Modō iuxta hoc inuenio in sacra scriptura, qd̄
 gloria cœlestis est pro aliquibus, & est, cōtra aliquos. Primō gloria
 cœlestis est pro innocētibus in baptismo purificatis. Secūdo gloria
 cœlestis est cōtra delinquentes criminaliter alienatos. Dico primō
 & c. quia ipsi nunquā peccauerūt, nec corde malē cogitādo, nec ore
 malē loquēdo, nec opera cōtra Deū, nec cōtra p̄ximū, imō cœlestis
 gloria est, p̄ istis. Ratio patet per regulā philoso. 4. phy. q̄ locus &
 locatū debēt p̄portionari, vel quilibet loc⁹ cōpetit locabili sibi nō
 cōtrario sed p̄portionato. ver. gra. Mare siue aqua maris cōpetit pi-
 scibus. q̄ ille locus est eis naturalis iuxta eorū proprietates & con-
 ditiones, aēr autē est pro auibus. Terra verō, p̄ animalibus, quia ha-
 bent

bēt cōditiones & pprietates similes loco. Modo videamus si pueri nouiter baptizati habēt qualitates & cōditiones & pprietates similes cœlo empyreo, & apparet q̄ sic, quia cœlū est loc⁹, habitatio seu domus Dei propriē. Licet enim Deus sit in omni loco, tamē in celo maximē manifestat gloriā suā sanctis. Ideo Dauid, Ad te leuauī oculos meos. s. in oratione, qui habitas in cœlis. Pl. 122. Cū isto loco dicti cœli in pueri habēt cōueniētiā, quia per sanctū baptismū facti sunt filii Dei cœlis p̄ & sanctæ matris ecclesie. cū ante baptismū essent solū filij Adæ. Di. t̄usque enim B. Aug. in lib. de baptismō paruulorū, & habetur de cōle. dist. alibi ha. 4. Ad hoc valet baptismus, vt baptizati Christo incorporentur vt bizare. mēbra capiti, De hoc di. S. Tho. 3. par. q. 79. ar. 5. q̄ incorporatio est effect⁹ baptismi. quia per baptismū aliquis regeneratur in spiritua. lē vitā quæ est propriē fidelium Christi. Vita autē nō est nisi mēbrorū capiti vnitorū a quo motū & sensum suscipiūt. Idē di. S. Tho. 4. dist. 4. q. 2. ar. 2. q. 5. Et in signū q̄ sunt filij Dei dātur eis per baptismum matrinx & patini, quia sicut a parētibus carnalibus recipiunt esse carnale, ita a parētibus spiritalib⁹ recipiūt esse spirituale. Hæreditas autē patris quæ est cœlū, optimē cōpetit filiis, & est p̄ filiis. Quis ergo, phiberet filiis ne ingrederētur domū patris eorū? Ista ratione dictis pueris locus paradisi cōuenit, ideo apost. dicit, Ipse spirit⁹ testimoniū reddit spiritui nostro q̄ sum⁹ filij Dei. Si autē filij, & hæredes: hæredes quidē Dei, cohæredes autē Christi. Ro. 8. Secūda cōditio cœli est, quia vbi est plena sanctitas, nō est ibi aliquod peccatū, nec actuale, mortale, seu veniale, nec originale. Oēs sunt ibi sancti. Auēt. Omnis qui relictus fuerit in Syō & residuus in Hierusalē sanctus vocabitur, omnis qui script⁹ est in vita in Hierusalē. Esa. 4. No. omnis qui relictus fuerit. hoc dicitur p̄pter dæmones qui fuerunt creati in celo, sed p̄pter peccatū inde expulsi sunt, & oēs angeli qui ibi remāserūt sancti sunt. Ideo dicit, Qui relict⁹ fuerit in Syō. i. gloria in qua Deus cōtēplatur, sanctus vocabitur. Hęc cōditionē habēt pueri nouiter baptizati q̄ oēs sancti sunt virtute baptismi, qui non solū dictos pueros sanctificat, sed etiā adultos infideles, nisi fictē accedāt ad eā. Ideo dicit apost. talibus, Templū Dei sanctū est q̄ estis vos. 1. Cor. 6. Tertia cōditio cœli empyrei est pulchritudo corporalis, quæ tāta est q̄ si a nobis modō posset videri, nolemus comedere nec bibere &c. Ideo Dauid. Quām dilecta tabernacula tua Domine virtutum, concupiscit & deficit anima mea in atria Domini. Psa. 83; ita etiā animæ dictorum pueroꝝ tantā habent pulchritudinē, q̄ si nos possemus eas videre, essemus extra nos ipsos præ admiratione. Et in signum huius pulchritudinis ponitur eis cappa alba in baptismo variata picturis & ornata. Itē dicit S. Tho. 3. par. q. 66. ar. 10 ad 3. q̄ baptizatis traditur candida vestis in signum gloriose resurrectionis, ad quam homines per baptismum regenerantur, & ad signifi-

gnificādū puritatē vitę quā debēt post baptisimū obseruare, secundū illud Ro. 6. In nouitate vitę ambulem⁹. Quarta conditio cęli est, q̄ ibi est continua claritas & est corpus lucidū & incorruptibile, imō nō emitrat radios visibiles secundū S. Tho. 1. par. q. 66. & 2. scri. di. 2. Secus in hoc mūdo in quo diuiditur in diē clarā & noctē obscurā, sed in cęlo semper lucet ibi sol. nō iste sol naturalis. quia ciuitas illa nō eget sole neq; luna vt luceāt in ea. Apoc. 21. sed illuminatur ā sole iustitię Christo. de quo dicitur virgini Marię, Ex te ortus est sol iustitię Christus Deus noster. Hanc cōditionē etiā habēt dicti pueri. Dicit philosophus 3. de anima. q̄ anima in sua prima creatione est tanq̄ tabula rasa in qua nihil est depictū, sed in baptisimo recipit claritatē & abūdantiā omniū virtutū habitualiter. de quo S. Tho. 3. par. q. 79. ar. 5. vbi dicit quorūdam reprobās opinionē falsam, q̄ necesse est q̄ pueri in baptisimo recipiāt influxū gratię & virtutis. & pbat dupliciter, quia pueri sicut & adulti in baptisimo efficiuntur mēbra Christi, vnde necesse est q̄ ā capite recipiāt influxum gratię & virtutis, sicut & dēmoni prohibebatur virtute diuina inuestigatio virginitatis B. Marię, nec nōuerat diuinitatē Christi, sed cōfitebatur suspiciādo, vt dicit S. Tho. 4. scri. dist. 30. q. 2. ar. 1. & 3. par. q. 29. 12. ar. 14. & 48. Secundo, quia nisi pueri in baptisimo reciperēt gratiam & virtutes, pueri decedētes post baptisimū nō peruenirēt ad vitā æternā, quia vt dicitur ad Ro. 6. Gratia Dei est vita æterna, & ideo nō p̄fuisset eis ad salutē baptizatos fuisse. Idē tenet S. Tho. 4. scri. di. 4. q. 2. ar. 2. q. 1. Sed impeditur earū virtutū visio ā corpore, quia non potest puellus eas statim ostēdere, sicut nec tassa argētea multū lucida & clara sub chlamyde abscondita nō potest ostēdere suā claritatē, sed ad solē posita fulget intātū q̄ mirū est ita q̄ obscurat visum. Idē de anima pueri sub chlamyde carnis abscondita, sed ā corpore separata, statim habet tantū lumē & claritatē scientię plusquā habuerit aliquis nunq̄ in hoc mūdo, & in signū huius claritatis quādo pueri baptizātur accēditur lumē. Si ergo quilibet loc⁹ naturaliter cōpetit locabili & c. ideo possunt dicere. Qui nō est aduersum nos. s. loc⁹ cęlestis, est p̄ nobis. Mat. 9. Imō quādo tales moriūtur in statu innocentie baptismalis, dicitur eis, Ite in castellū quod p̄ vobis est. Dicam vobis vnā gratā historiā quę recitatur ā trib⁹ Euāgē. Mat. 19. Mar. 10. & Lu. 18. Semel cū Christ⁹ prædicasset post sermonē gētes ex deuotione portabāt filios suos ad Christū vt eis daret suā benedictionē & rot veniebant ad eū q̄ dicit texus q̄ discipuli increpabāt eos & prohibebant ne Christo appropinquaret. hoc vidēs Christus indignē tulit & dixit discipulis. Sinite paruulos venire ad me, & nolite prohibere eos, talis enim est regnū cęlorum. di. Mar. Et amplexās eos & imponens manus suas sup illos benedicebat eos. Nota cū dī. sinite paruulos & c. vbi ponit tres clausulas secundū q̄ sunt tria magna

Beate
Marię
virginitas
la-
tui dicit
bolum.

*Beata
Marie
privile-
gium.*

*Pauci-
tas ser-
uando:
rum.*

gna impedimēta volentibus cēlū intrare. Primū est in morte in qua veniunt dæmones. solū virgo Maria obtinuit per gratiā ne venirēt in morte sua, vt piē creditur, & multi qui in morte credūt ascendere in cœlum, tunc capiuntur à dæmonibus & descēdunt in infernū, ppter eorum mala & peccata, sed dicti pueri nō timēt, quia tūc Christus dicere potest dæmonib⁹, p̄ditores finite paruulos venire ad me. De multis aut pauci saluātur, quia ferē oēs sunt aut iūperbi, aut auari, aut luxuriosi &c. No. dictū archidiaconi Lugdunēsis, q̄ de 30. milibus solūm quinq; fuerunt saluati, imō gaudēdū esset de morte puerorum innocētū. Secundū impedimētum est post mortē in aēre in media regione, vbi est maior multitudo dæmonū, & multi q̄ fortē euadūt primū impedimētū, capi possent in isto secūdo, secundū q̄ reuelatū fuit B. Antonio. De dictis pueris dicet Christus dæmonibus, nolite, phibere eos. Tertiū impedimētū est in porta cēli, in qua portari frictē examināt, q̄ multæ animæ nō solū bonæ sed etiā malæ permissiōne diuina possunt venire vsq; ad portā. Auc̄. Cū intrauerit paterfamilias, s. Christ⁹ in die ascētionis, & clauerit ostiū, incipietis foris stare & pulsare ad ostiū dicētes, Domine domine aperi nobis. Et respondēs dicet vobis, nescio vos vnde sitis. Tunc incipietis dicere, Manducauimus corā te & bibimus, & in plateis nostris docuisti. Et dicet vobis, nescio vos, discedite à me oēs operari iniquitatis. Lu. 13. No. cūm dicit, nescio vos. Et nūquid scit omnia, dico q̄ Christus scit omnia sciētia simplicis intelligētix, sed nō sciētia apphationis. Sed de dictis pueris dī. Christ⁹ portariis, Dimittatis ipsos intrare, quia taliū est regnum cœlorū. Ergo ite in castellū quod p̄ vobis est. Dico secūdo q̄ gloria cœlestis est cōtra delinquētes. Ratio fundatur per regulā philosophiæ dicētis, Omnis locus est cōtrarius locabili cōtrarias qualitates habenti ad ipsum. verb. gra. Aqua est auib⁹ loc⁹ cōtrarius & animalibus; terra verō piscibus ex cōtrariis qualitatibus. Modō videamus si peccatores habēt cōtrarias qualitates & cōditiones cōtra locū cēli. Prima cōditio cœli vt dixi est, quia locus habitatio est & domus Dei & filiorū suorum. Sed peccatores non sunt filij Dei, sed inimici, licēt fiunt filij Dei. Alia ratio istius est, quia secundum S. Tho. super Ioan. 12. aliquis sit filius Dei tripliciter secundum triplicē assimilationē hominis ad Deum. s. per gratiā, per perfectionē operum, & per gloriā. Et nihil horum habēt peccatores, ergo nō sunt filij, licēt aliquo mō possunt dici filij secundum similitudinē naturæ vestigiū & imaginis, non tamen gratiæ & gloriæ: quia secundum S. Tho. 3. p. q. 11. ar. 3. aliquis secundū istā quintuplicē similitudinē dicitur filius Dei, sed tamen propriē secundū illā triplicē assimilationē hominis ad Deum, inimicus Dei est, quia secundum S. Tho. super Esa. 50. Homo per peccatum vendit quatuor per que incurritur inimicitia Dei. s. animi virtutē, cœlestē hereditatem,

tem, animæ libertatē, & diuini amoris honorē. tamē ex peccatis facti sunt ei inimici, quia quanto magis augmentantur, & crescunt in corpore vel scientia vel potentia vel officiis, tanto sunt peiores in conscientia Superbi, præsumptuosi nolētes obedire præceptis Dei, sunt inimici Dei Aucto. Inimicos meos illos qui nolunt me regnare super se. Luc. 19. Verbum est Christi. Patet ergo quod habent contrariam qualitatē. Secunda conditio celi est, quia est locus sanctitatis, vt dixi: sed peccatores sunt maculati, corrupti & abominabiles facti. Esa. 7. Vegēti peccatrici, populo graui iniquitate, semini nequam, filiis sceleratis Dereliquerunt Dominum & blasphemauerūt sanctum Israël, alienati sunt retrorsum. Nota, vā genti peccatrici, quantum ad peccatum superbię: populo graui iniquitate, quantum ad auaritiā semini nequam, propter luxuriā: filiis sceleratis, quantum ad inuidiam dereliquerunt Deum propter gulam. Blasphema-uerūt sanctum Israël propter iram. Alienati sunt retrorsum propter acidiam. Tertia cōditio celi est pulchritudo, sed peccatores sunt immundi & turpissimi, intātum quod quado anima peccatoris venit ad portam paradisi, possunt angeli & sancti clamare ad infernū, de qua Hier. 2. Quā vilis facta est nimis iterans vias tuas. s. peccatorū. & ab Aegypto confunderis sicut confusa es ab Assur, dicit Dominus. Quarta conditio celi est, quod celum est clarum, & peccatores sunt tenebrosi. David. Nescierunt neque intellexerunt, in tenebris ambulant, quia secūndum S. Tho. super Io. 5. Effectus peccati in mēte est quadruplex. s. infirmitas, cæcitas, instabilitas, & indeuotio. Et quatuor vultura sunt causata in anima ex peccato Adę primo & cōsequuntur ex aliis peccatis. s. infirmitas in irascibili, concupiscentia in concupiscibili, ignorātia siue cæcitas in ratione, & malitia in voluntate, ad quæ sequuntur alia duo mala. s. dolor, & error. 1. 2. q. 85. ar. 3. Et etiā secundum S. Tho. Psa. 50. Mali non cognoscunt suā peccata triplici ratione. s. cæcitatē, obliuionis, & adulationis. Itē in celo est maxima pax & cōcordia quidquid placet vni & alteri. Sed peccatores semper sunt in guerra vel contra proximum, vel contra patrem, matrem, vxorē, filios & fratres &c. No. hīc secundum S. Tho. super Esa. 59. Peccatum causat quadruplicē diuisionem, discordiā à proximo contrarię affectionis à seipso, auersionis à Deo, & dissimilitudinis à sanctis. Itē dicit S. Tho. 2. 2. q. 29. art. 2. ad tertium q. pax vera est tantū in bonis, & bonorum. apparet autem in malis. Itē ad quartum dicit, quod perfecta pax est tantū in beatis, sed imperfecta est in viatoribus. ideo quilibet peccator potest dicere, Qui nō est mecum. s. concorditer, contra me est. Mat. 12. Licet ergo locus celi empyrei non sit pro peccatoribus, imō sit contra eos, vt probauit, nihilominus tamen, ne desperent, dicit eis Christus in themate, Ite in castellum, quod contra vos est, quasi dicat, Ite quemamodū vadunt

Peccatō
effectus.
Qua-
tuor ani-
me vul-
nera ex
peccatō.

vadunt peccatores & gentes armorum ad capiendū castrū eis contrarium vi armorum. ita etiā capi potest castrū cœli. Hoc nō auderē dicere nisi quia Christus di. A diebus Ioan. Bapt. vsq; nūc regnum cœlorū vim patitur, & violenti rapiūt illud. Mat. 11. Hęc violētia fit per penitentiā, q̄ innuitur ibi, A diebus Ioā. Bapt. quia ille qui primus prædicauit q̄ regnum cœlorū potest haberi per penitentiā, fuit ipse. Ideo cœpit prædicare & dicere, Penitentiā agite, appropinquabit enim regnū cœlorum, Mat. 3. ideo tanquā boni bellatores debemus obsidere castrū cœli & ipsum impugnare. Primò cum bombardis, q̄ fit per lamentabilem confessionē, sicut in bombardā est foramen vbi ponitur puluis, & magister mittit ferrum ignitū, & puluis inflāmur, & lapis sic mittitur contra castrū, & capitur. Isto modo in confessione foramen vbi est puluis niger & fœditus peccatorum est cor vel memoria, ibi debent congregari peccata. Ferrū ignitum est compunctio seu contritio cordis quæ à magistro seu à spiritu sancto mittitur & inflāmur cor. & tunc proicitur lapis magn⁹ peccati mortalis, & perforatur murus paradisi. Propter hoc dicit Iob, Tædet animā meam vitæ meæ, dimittam aduersum me eloquiū meū, loquar. i. in confessione in amaritudine animæ meæ. Iob. 14. Secūdo trabucando per secretas inderationes. Trabucus etiā lapides mittit cōtra castrū, sed nō cum clamore nec sonitu sicut bombardā, sed secretē. Sic etiā est de elemosyna quæ secretē est faciendā. Confessio debet fieri cū clamore & tumultu gemituum & suspiriorum, sed elemosyna secretē mittendo vicinæ pauperi vīduq; &c. panem vel vinū, vel vestē, vel pecunias captiuis vel puellis dando dotē 10. florenos vel 13. sic diruitur turris muri parad. ideo Christus, Cum facis elemosynā, noli tuba ante te canere, sicut hypocritæ faciunt. Te autem faciente elemosynā: nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua. Mat. 6. Tertio balistando per efficaces orationes, vnde os nostrum ad instar balistæ est factū duorum lignorum. Arcus balistæ est lingua. Sagittæ verò oratio. Et lignū per medium arcus est rectitudo orationis. Ideo auisā cogitādo cū quo loqueris in oratione, quia cum Christo dicendo Pater noster, vel cū virgine Maria dicēdo Ave Maria &c. Cogitādo q̄ vides Christū in cathedra sedentem iratū contra te, & sic mittitur sagitta deuotę orationis, & vulneratur Christus vel virgo Maria, quod vulnus bene placet eis, & tūc licet est iratus cōtra te ex peccatis tuis, parcit & remittit tibi peccata, dicēs, vulnerasti me, ideo parco tibi. Idem de virgine Maria. Ideo de sagitta deuotę oratiōis dicit scriptura. Oratio humiliantis se nubes penetrabit. Ecclesiast. 35. Quarto scalando castrum per scalam virtutum ascendendo ad instar hominū armorum qui cum scala ascendunt secretē, & quando sunt superius clamant fortiter, viuat viuat. Ita bona vita & virtuosa est scala cuius gradus,

gradus est humilitas, castitas, paupertas, temperantia, iustitia, &c. Ideo Dominus, Consurgete & ascendite ad genem quietam & habitantem confidenter. Hier. 49. No. ex eplū de Eustachio & uxore, vt habetur in Vitis patrum. Ideo regnum cœlorum vim paritur. Matt. 11. Qui potest capere capiat. Matth. 19. Ergo ite vos peccatores per penitentiam ad castellum quod contra vos est. Deo gratias.

Dominica prima aduentus Domini, Sermo V.

Ora est iam nos de somno surgere. ad Rom. 13. & in epistola.

&c. Pro huius verbi declaratione & prædicandæ materiæ

introductione sciendum quod in sacra scriptura status

mortalis peccati dicitur dormire, quandiu enim homo

est in peccato mortali, tandiu dormit duplici ratione. Prima quia

sicut ille qui dormit nihil operatur nec loquitur aliquid, sic nec per-

sona quæ est in peccato mortali nihil operatur meritorie, quia

gratia est principium merendi remotum, charitas vero proximum

3. scrip. dist. 30. sed talis caret vtraque, quia licet

facere multa

bona opera de genere, quia peccatum mortali non aufert homi-

ni liberum arbitrium, tamen ex illis operibus nihil lucratur pro

gloria paradisi. Licet enim ex ipsis lucretur bona temporalia, scili-

cet, sanitatem, filios, honores, diuitias, & ex illis meretur exire de

peccato mortali aliquo modo dispositiue. Vt dicit S. Tho. in 4. dist.

15. q. 2. art. 3. q. 4. & 3. par. q. 79. arti. 6. ideo quando homo sentit se in

peccato mortali, nõ debet dimittere bona opera sed magis augmen-

tare. sed non sunt lucratiua gloriæ, quia quando in sero mortis ho-

mo venit ad computum cū Christo ipse dat retributionem solū pro

bonis operibus factis in statu gratiæ, quia erunt viua per charita-

tem secundum S. Tho. ibidem. sed de bonis operibus factis in statu

culpæ nil retribuet, quia sine charitate facta sunt, ergo mortua, &

per consequens nullo modo meritoria, ibidem, &c. quia iam in hoc

mundo ipse dedit retributionē pro illis, propter hoc dicebat Chri-

stus, Manete in me & ego in vobis, quia qui manet in me & ego in

eo, hic fert fructū multum, quia sine me nihil potestis facere. s. me-

ritorie. Ioan. 15. Pro dictorum intelligentia nota differentiam inter

opera viua, mortua & mortificata. Nam illa opera hominis proprie

dicuntur viua. vt dicit S. Thom. 4. scrip. dist. 14. q. 2. argu. 3. q. 2. quæ

hominem ad æternam vitam perducere possunt, quia omnia illa di-

cuntur viuere quæ habent debitam operationē vel effectum, & illa

quæ priuantur hac dicuntur mortua, sicut dicimus aquam viua

quæ est in impetu fluendi: proprius autem effectus humanorum

operum est quod per ea homo ad vltimum finem humanæ vitæ

perueniat, scilicet, ad beatitudinem. idem dicit sanctus Tho. 3. parte

quæst. 89. artic. 4. sic igitur opera viua dicuntur, quæ fiunt & sunt

cum charitate, sed illa opera hominis dicuntur mortua quæ hoc fa-

C

ciendi

Opus bonū ex genere, & ex charitate.

Opera mortua, viua & mortificata.

ciendi potestatem non habet, & quæ fiunt sine charitate, dicit enim S. Tho. 4. par. q. 89. ar. 9. in solu ad secundum, quod opera de genere bonorum sine charitate facta dicuntur mortua propter defectum charitatis & gratiæ sicut principij, sed opera hominis dicuntur mortificata quæ hanc potestatem perducendi ad æternam vitam amiserunt, cum prius eam habuerint, & sic opera mortificata dicuntur quæ fiunt cum charitate, sed non sunt cum ea propter sequens peccatum mortale. Et ideo opera bona ex charitate facta in eo qui gratiam habet, viua sunt, in eo autem qui gratia caret, non ex charitate facta mortua sunt: opera autem prius in charitate facta in eo qui gratiam amittit per peccatum, mortificata sunt, quia peccatum sequens impedit quod homo per illa opera non possit ad vitam introduci. hæc S. Tho. 4. scrip. dist. 14. vbi supra. Nota etiam secundum S. Tho. in 3. parte. q. 89. ar. 6. quod à peccatis aliquid dicitur mortuum dupliciter, vno modo effectiue, quia scilicet est causa mortis. & hoc modo peccatum siue opera peccati dicuntur opera mortua, secundum illud ad Heb. Sanguis Christi emundabit conscientias nostras ab operibus mortuis ad seruiendum Deo viuenti. ad Heb. 9. Alio modo dicitur opus mortuum priuatiue, quia scilicet caret vita spirituali quæ est ex charitate per quam anima Deo coniungitur ex quo viuit, sicut corpus per animam, & sic operatio sine gratia dicitur opus mortuum. Et per hunc modum etiã fides quæ est sine charitate, dicitur mortua, secundum illud Iacob. 2. Fides sine operibus mortua est. Quærit S. Tho. in 4. dist. 15. q. 1. ar. 3. q. 4. vtrum opera extra charitatem facta sunt alicuius boni meritoria saltẽ temporalis. Ad quã quæstionẽ respondet quod opera extra charitatem facta non sunt meritoria ex cõdigno, neq; æterni temporalis alicuius boni apud Deũ, dicit enim Augu. quod peccator non est dignus pane quo vescitur, sed quia diuinam bonitatem decet, vt vbicumque dispositionem inuenit, perfectionẽ adiciat. Ideo ex merito congrui dicitur aliquis mereri aliquod bonum per opera extra charitatẽ facta. Et secundum hoc opera ista valent ad triplex bonum. scilicet ad temporaliũ consecutionem, ad dispositionem, ad gratiam, & ad assuetudinem bonorum operum. concordat dominus Albertus in 4. dist. 14. & 15. Concordat etiam cum dictis Raymundus. Quia tamen hoc meritum non proprie meritum dicitur, ideo magis concedendum est quod huiusmodi opera non sũt alicuius meritoria quã quod sint. Hæc S. Thom. vbi supra. De hoc etiam S. Thom. 3. par. q. 89. arti. 6. in solu. ad tertium. Item. 2. scrip. dist. 27. ar. 4. in corpore dicit S. Thomas quod opera bona ante donum gratiæ facta præmio sibi proportionato non carent. Causant enim quandam habitudinem ad gratiam, & secum etiam quandam honestatem & pulchritudinem habent, in quibus præcipue eorum præmium consistit. Et aliqua
etiam

etiam per accidens causant vt bonorum temporalium affluentiam aut aliquid huiusmodi, quia frequenter vt dicit Greg. Deus in hoc mundo remunerat quod præmium futuræ gloriæ non meretur, vt sic nullum bonum irremuneratum inueniatur. Hæc ille. Secunda ratio quia sicut persona quæ dormit, nullum habet sentimentum, nec videt, nec audit, nec odorat, nec tangit, quia omnes potentie sensitivæ & intellectivæ sunt ligatæ. Ita de persona quæ est in statu peccati mortalis, totum sentimentum rerum spiritualium perdidit. licet sentiat sapes rerum temporalium, tamen non videt periculū in quo est propter peccatum, nec audit Deū per veram obedientiam ad eius mandata, nec odorat per deuotionem, nec tangit per penitentiam, nec gustat per communionem. De his quæ re 1. 2. q. 85. ar. 3. Animalis homo non sentit ea quæ spiritus Dei sunt. 1. ad Corinthi. 2. si ergo persona quæ in peccato mortali est, nihil lucratur merito-rie, nec sentit res spirituales, ergo dormit: patet ratio quod status peccati mortalis dicitur dormire. Ideo sicut homini qui diu dormiuit, dicitur, surge, quia diu dormiuiisti, ita dicit Apost. cuilibet peccatori, surge qui dormis, & illuminabit tibi Christus. ad Ephesi. 5. Nora exurge a mortuis. i. a peccatis mortalibus & * illuminabit tibi Christus. Quare dicit tibi, & nõ te? Respõdeo, regula generalis est sacre scripturæ, quod vbi videtur incongruitas, ibi est magnum secretum, vt hic: quia plus est illuminare homini quàm illuminare hominem. verbi gratia. Deus illuminat solem, sed nõ illuminat soli. id est, non dat sibi lumen ad vtilitatem sui, sed ad vtilitatem nostram. ita multi sunt illuminati a Deo de magna scientia vel de magno intellectu: sed non ad vtilitatem suam, sed ad deceptionem aliorum. sed quando de scientia seu intellectu sciunt se bene regere in saluationem aliorum & ipsorum, tunc deus illuminat eis. s. ad vtilitatem propriam, sed videtur incongruitas. Ideo dicit Aug. indignum vehementer existimo vt verba sacri eloqui restringã regulis Donati, ecce quare dicit, Illuminabit tibi Christus, id est ad vtilitatem tuam. Ideo dicit thema, Hora est iam nos, quia iam claritas solis iustitiæ oritur in officio ecclesiæ. patet thema. Inuenio quod 10. sunt seruanda & fienda in surgendo a somno peccati mortalis quæ sũt & seruantur in surgendo a somno corporali nocturno in quo homo facit cõmuniter decem. Primò homo aperit oculos ad videndū quæ hora est: & si est dies, dicit homo, O surgamus quia dies est clara: ita ille qui dormit in peccatis debet primò aperire oculos per peccatorum cognitionem & periculi in quo est. Cognitio in qua est primus actus in omnibus operationibus quæ fiãt electiue: quia electio in hominibus sequitur inquisitionem, & præsupponit cognitionem, vt dicit S. Tho. 1. scrip. dist. 41. ar. 1. in sol. ad primum. Est enim electio actus voluntatis non absolutè, sed in ordine ad intel-

Nullum bonū ira remuneratum.

πρὸς αὐτὸν
οὐκ ὄντι

Decem que accidant dū quis a somno peccati expergiscitur.

lectum ordinante. Actus autē volutatis cognitionē presupponit, eō
 q̄ voluntas de se cæca est & mouetur ab intellectu presentante sibi
 suum obiectum specificatiuē. licet etiā voluntas mouet intellectum
 quo ad exercitium actus quādo religiosus aperit oculos, recogno-
 scendo se dicit, O miser & tot anni sunt q̄ sum in ordine, &c. modō
 aperit oculos. Idē de clerico dissoluto. Idē de Christianis qui solo
 nomine dicuntur Christiani, sed nō regunt se iuxta diuina præce-
 pta, sed iuxta eorum sentitmentum. Ecce hic apertio oculorum spi-
 ritualium. Ideo David postquā aperuit oculos & cognouit statum
 peccati & periculum in quo erat dicebat Deo, Amplius laua me ab
 iniquitate mea, & à peccato meo mūda me, &c. & allegat rationem
 di. Quoniā iniquitatē meā ego cognosco &c. Psal. 50. Ecce quomo-
 do tenebat oculos apertos. Ita debet facere quilibet peccator cogi-
 tādō suam malā vitam quā tenuit. Secundō homo in lecto erigit se
 quasi sedendo. Ita qui surgit à peccato debet erigi per cōtritionem,
 qui sedet in lecto est erect⁹. I. à cingulo superius, sed iacet inferius,
 Ita cōtritio vera importat duo. Primō dolorem & displicētiam de
 peccatis, iam iacet basse. Secūdō per respectū ad Deū quē offendit,
 modō est erectus: quia si dolor vel displicentia peccatorū venit re-
 spectu mundi, fameꝝ vel periculū, nihil valet, totus iacet basse in ter-
 ra, oportet q̄ displicentia sit respectu Dei, tunc est cōtritio. de hoc
 4. scrip. distin. 16. Ita faciebat ille rex Ezechias di. Recogitabo tibi
 omnes annos meos in amaritudine animę meę. Esa. 38. No. tibi, nō
 dicit, mundo, fameꝝ, nec periculo, sed tibi, ideo quādo homo recor-
 datur de peccatis debet percutere pectus eleuando oculos versus
 celū dicēdo: Tibi soli peccaui Domine miserere mei. Tertiō indui-
 tur camisia & cæteris indumentis. Ecce propositi boni assumptio.
 Firmū enim propositum in bonū nō est sine indumēto diuinę gra-
 tię, quia hoc nō est sine perfecta præparatione ad gratiā quę est si-
 mul cū infusione gratię, & meretur gloriā & nō gratiā, quę iā ha-
 betur 1. 2. q. 112. ar. 2. ad. 1. Si enim volūtas prōpta est secundū illud q̄
 habet accepta est nō secundū id q̄ nō habet 2. Cor. 8. Alię virtutes
 sunt, aliā indumenta, dic vt videbitur expedire. ideo Apost. Induite
 vos electi Dei sicut sancti & dilecti viscera miŕericordię, benigni-
 tatē, humilitatē, modistiā, patientiā supportantes inuicē, ad Coll. 3.
 Quartō à lecto recedit, ecce recessus à mala societate & ab occa-
 sionibus. De hoc pulchrē vide S. Tho super Mat. 3. c. Aliter propo-
 sitū abscedendi à peccato nō est perfectū nec firmum. ideo di. scrip.
 Salua animā tuam, noli respicere post tergum tuū, nec stes in omni
 loco circa regionē, sed in mōte saluum te facne & tu simul pereas.
 Gene. 19. ideo recedite statim, quia si modō proponitis nō peccare,
 quia estis modicū deuoti, tamen post prandiū vel cenā habita oc-
 catione peccabitis. ideo etiā Poëta hoc dicit, Quę nocitura tenes
 quanuis

quanuis sine chara relinque. Quinto sputa & huiusmodi emittuntur propter ebullitionem stomachi. Ecce oris confessio, quæ verè non est nisi spucere slegma putridum de peccatis. sic autem purificatur stomachus nostræ cōscientiæ. Aucto. si cōfitemur peccata nostra fidelis & iustus est Deus vt remittat nobis peccata nostra & emudet nos ab omni iniquitate nostra. i. Ioan. i. Sexto calciatur homo. ecce iniuriarū remissio. Qui incedit discalciatus statim sentit punctiōnes lapidum & spinarū, secus quando homo incedit calciatus. qui nō sentit se de iniuriis ad vindicandū sed totum remittit, talis calciatus incedit, sed ille qui indignatur & querit vindictā nec vult dimittere incedit discalciatus. Ideo dicit scriptura sancta. Omnis iniuriæ proximi ne memineris, & nihil agas in operibus iniuriæ. Eccle. 10. ideo calcia te per bonā patiētiā iniurias remittendo. iuxta illud, State calciati pedes in præparatione euangelij pacis. Ephesi. 6. Septimo cingitur homo. ecce hic debitorū restitutio. Quidam incedunt sine cinctura, scilicet, amplos ventres portātes in magnis pōpis & vsuris de bonis alterius quæ habent per vsuras, rapinas, calūnias, &c. Ideo oportet se cingere stringēdo se cum bonis suis de bono iusto, restituendo omnia alia de malo & iniusto. Aucto. Reddite omnib⁹ debita, nemini quidquā debeatis nisi vt inuicem diligatis, &c. Ro. 13. Null⁹ debet se ampliāre in bonis alienis. ideo dicit Christus, sint lumbi vestri præcincti & lucernæ &c. Luc. 12. Lucernæ ardentes sunt opera meritoria, quæ nō ardent quandiu homo retinet bona alterius iniuste. Octauo manus lauantur. Ecce eleemosynarū largitio: quando facta est restitutio, de hoc quod superest de bono iusto homo facit eleemosynam quæ mundat & purificat animam à peccatis. Auctoritas. Quod superest date eleemosynam, & ecce omnia munda sunt vobis. Luc. 11. Nono, manus applicātur ad aliquod opus. ecce spiritualis oratio quæ communi cursu debet fieri eleuariis manibus sursum. q. d. Domine pauper sum, ideo leuo manū dexteram vt detes mihi spiritualia, & sinistrā vt deris mihi bonā temporalia. Volo viros orare in omni loco leuantes puras manus sine ira & disceptatione. i. ad Ti. 2. Decimo & vltimo cibus sumitur hora prandij. ecce eucharistiæ communitio in qua anima reficitur & recreatur, quia recipit Christum qui dat vitam gratiæ & vitam gloriæ. ideo dicit ipse, accipite & manducate, hoc est corpus meum. i. ad Corinth. 11. Qualiter debet accipi ostenditur ibidem cum dicitur, probet autem se ipsum homo & sic de pane illo edat & de calice bibat. qui enim manducat & bibit indignè, iudicium sibi manducat & bibit. Vbi dicit glos. Ambro. ita punietur ac si Christum propriis manibus interfecisset. ecce quomodo debemus surgere à somno peccati mortalis, propter hoc dicit thema. Hora est iam nos de somno surgere. Deo gratias.

Nox præcessit, dies autē appropinquauit. ad Rom. 13. Thema propositū & etiā tota epistola declarāt nobis finē mundi esse de propinquo vt nullus ponat in ipso spē nec amorē suū, quia quādo homo scit quod domus sit antiqua & minatur ruina, nullus nisi stultus vult in ipsa remanere ad habitandum. idem de nauī antiqua ad nauigandū: ita est de domo huius mundi antiqua & ruinosa, ideo nullus nisi sit stultus debet ipsa appetere, nec diligere, nec in nauib⁹ vitæ nauigare. Sed vt materia præsentis sermonis sit Deo acceptabilis & gratiosa, & nobis utilis & pficua, salutetur virgo Maria. Nox præcessit, &c. Pro hui⁹ verbi declaratione & materiæ prædicandæ introductione sciendum est quod in diuersis locis sacre scripturæ reperitur quod vita huius mundi dicitur nox respectu vitæ paradisi. Hoc declaratur per tres proportionēs. scilicet solis, lunæ & Iesu Christi. Luna habet claritatē, sed sol habet maiore septēpliciter, vt dicūt doctores & etiam glo. ordi. super illud Esa. 30. Erit lux lunæ sicut lux solis, & lux solus erit septēmpliciter sicut lux septem dierum. ex peccato Adæ sol & luna perdidērunt multū de claritate. Nota tamen secundum S. Tho. in 4. dist. 48. q. 2. ar. 3. ad 3. q̄ probabilius dicitur q̄ illa minoratio luminis ex lapsu primi parentis non est secundum realē luminis defectum, sed quo ad vsum hominis qui non tantum beneficium ex lumine corporū celestium cōsecutus est quantū ante fuisset: nec sequitur si lux corporum celestium minorata nō est in homine peccante, q̄ realiter non sit augenda in eius glorificatione, quia peccatū hominis nō immutauit statum vniuersi, cum etiam homo prius & post habuerit animalem vitam quæ motu & generatione creaturæ corporalis indiget: sed glorificatio hominis statū totius creaturæ corporalis immutabit: ideo non est simile. vnde tunc facta fuit luna vt præesset nocti. Gene. 1. & in resurrectione erit lux lunæ sicut lux solis. Esa. 30. si tamen non peccasset, tantum commodum habuisset ex lumine lunæ, sicut nunc ex lumine solis, sed ipsam recuperabunt in iudicio generali, sed claritas Christi incomparabiliter excedit claritatem solis, modo in hac vita sol & luna dant nobis claritatem, sed non illuminant celū nec infernū, sed cælum illuminatur a Christo. Ciuitas illa non eget sole neq̄ luna vt luceāt in ea, nam claritas Dei illuminat eam. & lucerna eis est agnus, id est Christus. Apoc. 21. Nota, lucerna eius est agnus, id est Christus. cuius cæra est caro, quæ ad instar cære liquefacta fuit in passione igne amoris, bōbix albus, anima eius mīssima, lumē diuinitas sanctissima. Modō fiat ratio. Si tēpus præsens illuminatū claritate solis dicitur dies, quātō magis cœlū claritate Christi illuminatū debet dici dies, respectu cuius diei dies iste temporalis dicitur nox. Ideo quando anima de hinc trāsit & intrat cælum

cœlum inter cœtera de quibus miratur, est de tãta claritate, di. Cre-
 debã esse in die & erã in nocte, nocte ad instar noctuæ, quæ lumen
 lunæ credit esse magnum lumē: sed si posset videre solis lumē, lumē
 lunæ quasi nihil reputaret. Ita anima nostra modò credit habere
 magnam claritatē, sed quãdo videbit Christi claritatē, hæc claritas
 nihil est, & poterit dicere tũc anima nox. s. vitæ tēporalis præcesit,
 dies autem appropinquauit. Thema propositũ innuit q̄ finis mun-
 di est prope, & potest hoc declarari per 10. plagas Ægypti quæ fue-
 runt figura christianitatis. Auct. Omnia in figura cõtingebant il-
 lis, scripta sunt autē ad correptionē nostrã, in quos fines seculorum
 deuenerũt. 1. Cor. 10. Prima plaga Ægypti fuit sanguis, quia volũta-
 te Dei tota aqua Ægypti tã fontiuũ q̄ fluminũ fuit cõuerſa in sangui-
 nem, & omnes pisces mortui fuerunt. Hæc plaga fuit magna Ægy-
 ptis, de qua Exod. 7. dicitur, q̄ Moyses eleuãs virgã percussit aquã
 fluminis coram Pharaone & seruis eius, quæ verſa est in sanguinē,
 & pisces qui erant in flumine, mortui sunt, sed fuit figura nobis
 Christianis de passione martyrũ, in qua aqua. s. baptisimi conuerſa
 est in sanguinē martyrũ in persecutione tyrãnorũ, in qua pater ac-
 cusabat filium, & ecõuersõ. d. q̄ erat Christianus, vir vxorē, & ecõ-
 uersõ, quæ quidem plaga durauit vltra. 200. annos vsq̄ ad tempus
 S. Syl. Papæ quãdo Rom. Imperator, qui erat fons istius sanguinis,
 effectus fuit Christianus. De hac plaga prædixerat Christus. Venit
 hora vt omnis qui interfecit vos, arbitretur obsequium se præstare
 Deo. Io. 16. Secunda plaga fuit ranarũ quæ exhibãt de aquis in tanta
 multitudine q̄ intrabãt domos, cameras, lectos, furnos, nec cõbu-
 rebantur, & etiã intrabant ollas. extendit Aarõ manũ super aquas
 Ægypti, & ascēderũt ranæ super terrã Ægypti. Exo. 8. Maxima plaga
 fuit tũc Ægyptis, sed fuit figura nobis Christianis de errore hære-
 ticorũ, & sicut ranæ sunt lacuales, ita hæretici qui ad instar ranarũ
 exhibant de aquis baptisimi, quia Christiani non erant sed hæretici,
 & intrabãt domos, & ad omnē locũ peruertendi articulos fidei se-
 minãdo varios errores, intantũ q̄ Christiani nesciebãt cui credere
 debebãt, hæc plaga maximē abundabit tēpore Eusebii Vercellensis,
 & Athanasii, qui contradixerũt eis. Hæc plaga fuit à B. Pet. prophe-
 tata, dic. erũt magistri mēdaces qui introducent sectas perditionis
 2. Pet. 2. Tertia plaga fuit cinisum de puluere terræ exeuntium cru-
 deliter mordentium. extendit Aaron manu virgã tenēs, percussitq̄
 puluerem terræ, & facti sunt cinifes in hominibus & iumentis.
 Exod. 9. plaga fuit Ægyptis, sed fuit signum Christianis & figura-
 bat persecutionem infidelium qui exierunt de terra, quia infideles
 nihil habent in cœlo. hanc plagam permisit Deus in Christianita-
 te, quia ex quo Christiani fuerunt liberati à sanguine martyrũ &
 ab errore hæreticorũ, dederunt se vitis, & peccatis, viuendo quie-

te, propter hoc misit Deus illud flagellū. s. persecutionē infidelium quæ fuit tempore B. Aug. ideo dicitur in eius histo. inter quæ mala fuerūt Augustino lacrymæ suæ panes die, ac nocte. ideo Apostol^o. Omnes qui piè volunt viuere in Christo Iesu, persecutionē patientur. ad T. 1. 3. Quarta plaga fuit muscarum grauissimarū, venit musca grauissima in domū Pharaonis, & in domū seruorum eius, & in omnē terram Ægypti. Exo. 8. significabāt quartum malū Christianitatis. s. principum importabilem tyrannizationem volentium facere de regnis, villis & populis, ac si esset hæreditas, vel possessio eorū, & nō est ita, quantū possessio est, ad hoc vt seruiat homini, sed reges sunt, ad hoc vt seruiant regno, & nō ecōuersò, quia rex in regno debet esse sicut Deus in mundo, & anima in corpore, id est iustus, & clemens secundū S. Tho. in de regno ad regem Cypri. c. 12. sed modò est oppositum, & iā tempore B. Greg. multi tytānicè ceperunt regnare, & ciuitates, vt proprias possessiones habere, & inceperunt vendere iustitiā, & depredari populos. vnde princeps auferēs per vim aliena, rapinā cōmittit, & tenetur restituere nisi sit secundum iustitiam pugnando, vel puniēdo, 2. 2. q. 9. ar. 8. ecce musca asini, & fuit completa propheta. Esa. 1. Principes tui infideles, socii furum, omnes diligunt munera, sequuntur retributiones, pupillo non iudicant, & causa viduæ non ingreditur ad eos. Quinta plaga fuit mors omnium animalū Ægypti. s. equorum, mulorum, & omnium boum, vaccarū, & asinorum, &c. Exo. 12. quæ fuit figura quinti status Christianitatis. s. bonorū defunctionis. Vnde animalia ab anima dicta significant personas iustas, & deuotas quæ debēt habere animas. i. bonas cōscientias. sed istæ iā sunt defunctæ. Vbi inuenies hodie religiosus, qui habeat conscientiam de fractione regulæ, votorū, ceremoniarum? Vbi inuenies clericū deuotum, castū, & honestum, &c. vbi inuenies prælatū, qui magis curat de animabus quàm de redditibus? Vbi sunt domini temporales conscientiosi, & milites cōtenti de suis redditibus? planè omnes sunt defuncti. Vbi sunt aduocati iusti, mercatores, plani, sine fraude, vsura, dolo, &c. Vbi sunt laboratores qui bene soluunt decimas & primitias, vbi sunt mulieres bonæ & honestæ? omnes volūt dici honeste & bonæ, sed oppositū ostēdunt in vanitate, &c. omnes sunt defunctæ, iā completa est propheta Miche. 7. Væ mihi, quia factus sum sicut qui colligit in autūno racemos vindemiæ. Nō est botrus ad comedendū. Perit sanctus de terra, & rectus in hominibus non est. Omnes in sanguine insidiantur, vir fratrem suū ad mortē venatur. Malum manū suarū dicunt bonū. Qui optimus est in eis, quasi paliurus, & qui rectus, quasi spina de cæpe. Sexta plaga fuit vlcera turgentium. s. de apostematibus quasi glādulis, sed dabant eis maximum dolorē. Exo. 9. Hæc figurabat sextum statū Christianitatis. s. animosam diuisionē quando

quando gentes nō occidūt se, sed intus sunt tumētes veneno odi, rancoris, inuidiæ & malæ volūtatis. De inuidia quere 2.2.q.36. & de odio ibidē q.34. & de discordia ibidē q.38. & de seditionibus ibidē: 42. Diu est quod hęc plaga incēpit, & adhuc durat in multis locis. Extra enim ostēdunt bonā voluntatē, sed intus guerrā: caue quia si possunt nocēt, &c. Cōtra tales orauit Dauid di. Qui loquūtur pacē cū proximo suo, mala autē in cordibus eorū, Da illis secundū opera eorū, & secundū nequitia adinventionum ipsorū, Psal. 27. No. quomodo est magna stultia portari odiū, irā, seu malā volūtātē in corde, iuxta responsionē quā fecit magister Vincētius cuidā mercatori di. qđ parceret sibi ipsi, &c. Qui querit se vindicare de inimico, primō occidit animā suā gladio quo vult occidere inimicū, & sic intelligitur verbū Christi di. Omnis qui accipit gladiū. s. contra inimicum, gladio peribit. s. eodē Mat. 26. Itē Dauid. Gladius eorū. s. vindicatorum, intret in corda ipsorum. nō dicit in corpora, sed in corda. Psal. 36. Septima plaga Ægypti fuit grandinum cū tonitruis, & fulguribus destruentibus domos, arbores, vineas & plantas. Exo. 9. Hęc plaga incēpit iā in Christianitate, modo sunt 80. vel 90. anni, quoniā ante nō erant tēpestates istæ, & modō nō est annus in mundo qđ nō sunt tēpestates in aliqua parte, vel mortalitates, quæ antiquitus erant inauditæ, & modō non recedunt de mundo. Ratio est quantum ego possum cognoscere ex magnis blasphemis quę dicuntur quotidie cōtra Deum, quoniā vt dicit S. Tho. 2.2. q. 13. art. 3. & 3. par. q. 81. ar. 3. Post idolatriam blasphemia est de maioribus peccatis quæ possunt fieri contra Deum. Et modō pro nihilo statim blasphemant, ideo Deus mittit istas tempestates & mortalitates quæ destruunt totum mundum: Vnde sicut contra illos qui balistis & sagittis oppugnant turrim, mittūt de sursum lapides, siue lateres defendendo se: sic contra Christianos, qui blasphemando impugnāt Deum, mittuntur de sursum lapides, &c. Quæ quidē cōsuetudo seu abusus iurādi, & blasphemandi incēpit ab octuaginta, vel nonaginta annis aut circiter, ideo ab illo tempore veniunt nobis prædicta mala, secundum quod de hoc prophetauit Moyses di. Generatio peruersa est, & infideles filii, ipsi me prouocauerunt in eo qui non erat Deus, & irritauerunt me in vanitatibus suis. ignis succensus est in furore meo, & ardebit vsque ad inferni nouissima. Deorabitq; terram cum germine suo, & montium fundamenta comburet. Congregabo super eos mala, & sagittas meas complebo in eis. Deutero. 32. Nota generatio peruersa, quia Dominus dedit nobis linguam ad ipsum laudandū, & nos peruertimus eam ad ipsum blasphemandum. Octaua plaga fuit locustarum deuorantium omnia viridia, & de hoc est tex. Dixit Dominus ad Moysen. Extende manum tuam super terram Ægypti ad locustiam, vt descēdat super ter-

ram, & deuoret omnem herbam quæ residua fuit grandini. Exo. 10. & ista plaga significauit hypocritarum multiplicationem. Nam hypocritæ dicuntur locustæ. Ratio, quia locustæ videntur quod sint aues volâtes, & non sunt, immo statim cadunt in terram. Talis est conditio hypocritarum qui videntur volare per bona opera, & verba deuota, sed statim descendunt ad terram ad habendum terram, scilicet: pecunias, familias, &c. Quot religiosi & clerici, quot falsi sunt beguinæ qui volunt viuere otiosi, qui comedunt domos viduarum. Matt. 23. De quibus dicit Christus. Attendite à falsis prophetis, qui veniunt ad vos in vestimentis ouium, intrinsecus autem sunt lupi rapaces à fructibus eorum cognoscetis eos. Matt. 7. de hypocritis vide 2. 2. q. 133. Nona plaga fuit tenebrarum terribiliū per tres dies, intantum quod nullus de loco in quo stabat poterat se mouere. Istud signum, vel plagam videtur tangere tex. Exo. 10. Extendit Moyses manum in cælum, & factæ sunt tenebræ horribiles in vniuersa terra Ægypti tribus diebus, & nemo vidit fratrem suum, nec mouit se de loco in quo erat. Hoc signum currit modò propter scisma præsens ex ignorantia veri Papæ, & durat per tres dies, quia tres dicunt se esse Papas, & hoc est ita obscurum, & tenebrosum, quia ab vtraque parte sunt magni Doctores, & magistri principes, & prælati, & sancti quæ fecerunt miracula. De his tenebris dicit quod nescierunt neque intellexerunt, in tenebris ambulat, immo nec mouentur de loco in quo conclusi sunt ab his tenebris, dicendo, ex quo habeo hic dignitatem, beneficium & redditus meo teneo cum isto. idem illi de Francia etiam dicunt, Si fuisset in Francia tenuissem cum illo, &c. De scismate. 2. 2. q. 39. Decima & vltima plaga fuit angeli percutientis omnia primogenita Ægypti, & statim fuit finalis egressus de Ægypto, vt habetur Exo. 11. vbi dicit tex. media nocte ingrediar Ægyptum, & morietur omne primogenitum in terra Ægyptiorum à primogenito Pharaonis, qui sedet in solio eius vsque ad primogenitum ancillæ qui est ad molâ, & omnia primogenita iumentorum &c. Ecce hic subuersio Christianorum per antichristum. Angelus enim percutiens figurabat Christum, qui percutiet omnia primogenita, id est principes Christianorum ex parte quorum fient preconizationes contra Christum & virginem Mariam, &c. Et post statim sequitur finalis destructio mundi. De hoc dicit Apostolus. Mittet illis Deus operationem erroris, vt credant mendacio, vt iudicentur omnes qui non crediderunt veritati, sed consenserunt iniquitati. 2. ad Thessaloni. 2. Nota cum dicit, Mittet, non solum permittet, sed mittet etiam. Et nota quod in persecutione antichristi erunt duo. Primò culpa & malitia ipsius antichristi, & hanc permittet Christus. Secundo ibi erit poena, & punitio malorum, quantum ad hoc Deus mittet antichristum.

Cum

Cum ergo iam diu sit quod sumus in nona plaga, patet quod dicit thema. Nox præcessit, dies autem, &c. Et statim veniet angelus percipiens remedium ergo quod habemus, ostenditur in epistola huius Dominicæ, cum dicitur. Abiciamus ergo opera tenebrarum, &c. Deo gratias.

De eadem dominica, Sermo VII.

Induimini Dominum Iesum Christum. ad Ro. 13. Hoc verbum propositum habet magnam difficultatem in theologia quomodo Christus potest indui cum non sit vestis, quia dicit thema. Induimini Dominum Iesum Christum. pro cuius declaratione sciendum est quod vita Domini nostri Iesu Christi sancta, & virtuosa quam tenuit in hoc mundo, dicitur vestis in sacra scriptura. Ratio, quia vestes propter duo inuentæ fuerunt, scilicet, propter honestatem ad cooperiendum carnes, Secundo propter frigiditatem. Adam & Eva ante peccatum in statu innocentie non indigebant vestibus, quia nihil erat eis inhonestum, nec verecundum, nec immundum, nec in paradiso terrestri vigeat frigus, de hoc pri. per c. q. 2. artic. 2. Sed statim post peccatum ex quo anima fuit inobediens Deo, etiam caro fuit inobediens animæ, & habuit frigus. Ideo tunc Deus fecit eis tunicas pelliceas. Et quemadmodum vestis cooperit corpus seu carnem, sic virtus cooperit animam. Quia secundum S. Tho. in Esa. 52. vestes sanctorum sunt ad protegendum, calesciendum, & ornandum, & sunt alba, munda, & odorifera. Et secundum eundem Psal. 44. vestis ecclesie est duplex, scilicet, doctrina utriusque testamēti, & opera virtuosa, ideo dicit Phil. 2. Eth. quod virtus est habitus electius. Ideo de virtutibus dicit Apostolus. In hoc ingemiscimus habitationem nostram quæ de celo est, superindui cupientes, si tamen vestiri & non nudi inueniamur. Nam & qui sumus in hoc tabernaculo, ingemiscimus grauati eo quod nolumus spoliari, sed superuestiri. 2. ad Corin. 5. Ecce ergo hinc quomodo oportet nos induros esse vestibus virtutum. Et patet responsio ad vnam quæstionem quam facitis vos, vtrum in alio mundo erimus nudi, vel induti maxime post diem iudicii. Dico quod boni & saluati erunt induti, mali autem & damnati erunt nudi. Beati enim erunt induti virtutibus, vt sol est indutus claritate. Ideo dicit beatus Ioannes Apocalyp. 16. Beatus qui vigilat, & custodit vestimenta sua ne nudus ambulēt, & videant turpitudines eius. Cum ergo vita Domini nostri Iesu Christi, quam tenuit in hoc mundo, fuerit sancta & virtuosa, intantum quod Christus dicitur non solum virtuosus, sed etiam virtus primæ ad Corinth. primo. nos predicamus Christum Dei virtutem. Persona ergo quæ viuit virtuosè, induit Christum, ipsum imitando in vita virtuosa: & secundum hunc modum dicit Apostolus in themate. Induimini Dominum Iesum

*Post iudicium
ultimū
beati indu-
duti erunt, ma-
li vero
nudi.*

Chri-

Christū. i. Christū imiramini, in sancta & virtuosa vita, & cōuersatione, patet the. Modò vt meli⁹ possim vobis declarare, qualiter poterimus induere Christū, ipsum imitādo, reperiō motiuū à quadā auctoritate sacre Scripturæ que vocat Christū ignē, dicēs: Deus noster ignis consumēs est. Heb. 12. Notat S. Tho. Esa. 10. quod Deus dicitur ignis, quia subtilis est tripliciter. s. secundū substantiā, scientiā & apparentiā: & lucidus, quia manifestat, delectat & dirigit: & calidus, quia viuificat purgat & deuasat: & leuis propter motū, sitū & impermixtionē. & ibid. 33. Dominus dicitur ignis, quia purgat, insūamat & condēnat: & idē Heb. 12. Dñs dicitur ignis quia ignis inter sensibilia est nobilior, clārior, actiuior, actualior, altior, magis purgās & cōsumēs sicut Deus. sicut enim ferrū in fornace induitur igne, sic nos possumus induere Christū, quod potest fieri quadrupliciter secūdam quatuor cōditiones quas ferrum recipit ab igne.

Prima, quod sit clarum & lucens.

Secunda, calidum & ardens.

Tertia, molle se extendens.

Quarta, pulchrum & nitens & patens.

Sic ad instar ferri igniti nos debemus induere quatuor virtutes, & sic iuxta consiliū thematis. Induimini Dominū Iesum Christū. Prima cōditio ferri quā recipit in fornace, quādo induitur igne, est claritas lucens, quia totū induitur claritate cōtra suā conditionē, quia de se ferrū non lucet. Sic nos induendo Christum, recipimus in nobis claritatē fidei Christianæ, amouēdo à nobis tenebras & obscuritates errorū, & dubitationū, & induimur claritate fidei in fornace sanctæ matris ecclesiæ, tenēdo eius determinatonē & veritatē. Et si fortē aliquis nostrū aliquādo dubitauit in aliquo articulo, ponat se in fornace ecclesiæ, eius sentētix & determinatione firmiter stādo, & nō intellectu suo diffiniat & determinet aliter q̄ ecclesia determinauit. Si enim darētur tibi 12. floreni de florentia, & tu velles ipsos probare ad lumē paruū cādele, faceres magnā stultitiā, quia iā probati sunt per tot fornellos quos trāsierūt. Idē de 12. veritatibus & articulis fidei que p̄ tot fornellos trāsierunt. De hoc habetur 2. 2. q. 1. ar. 10. & de. po. q. 10. ar. 4. Prima per illū fornellū ardētissimū prædicationis Christi qui mētiri nō potest, & tot miraculis probauit:

Absque miraculis tenebantur Iudei credere in Christum. imò si Christus nō fecisset miracula, adhuc omnes tenerentur sibi credere, vt dicit Tho. quodlibeto 2. q. 4. & supra. Ioan. ca. 15. Secundò per fornellū publicationis apostolorū, & passionis martyrum qui pro ista veritate probanda mortui sunt plurima miracula faciēdo. Tertiò per fornellū disputationis doctorum cū philosophis, imperatoribus & regibus intātum quod nullū potest esse dubium in fide quod nō sit examinātū & probatū. Patet ergo stultitia illorum qui lumine paruo sui intellectus volunt probare articulos dicētes:

Videa-

Videamus quomodo tres personæ diuinæ sunt vnus Deus, &c. quia totum hoc est iam examinatum & disputatum & determinatum. Ideo ad instar optimi floreni mittatur in bursa conscientie per puram credentiam, di. Credo dñe. Circa prædicta & prædictorum intelligentiam quaerit S. Tho. 1. par. q. 32. ar. 1. vtrum Trinitas diuinarum personarum possit per naturalem rationem cognosci. Ad quam quaestionem idem S. Tho. respondet dicens quod impossibile est per naturalem rationem ad cognitionem Trinitatis diuinarum personarum peruenire, quia homo per rationem naturalem in cognitionem Dei peruenire non potest nisi ex creaturis: secundum illud Ro. 1. Inuisibilia Dei per ea quae facta sunt, intellecta concipiuntur. Creaturae autem dicunt in Dei cognitionem sicut & effectus in causam. Hoc igitur solum ratione naturali de Deo cognosci potest, quod competere ei necesse est secundum quod est omnium entium principium. Virtus autem creaturae Dei est communis toti trinitati. vnde pertinet ad essentiam vnitatem non ad distinctionem personarum. per rationem igitur naturalem cognosci possunt de Deo ea quae pertinet ad essentiae vnitatem, non autem ea quae pertinet ad distinctionem personarum. Qui autem nititur probare Trinitatem personarum naturali ratione, fidei dupliciter derogat. Primo quidem quantum ad dignitatem ipsius fidei, quae est ut sit de rebus inuisibilibus quae rationem humanam excedunt. Vnde Apostolus dicit Heb. 11. quod fides est de non apparentibus: & dicit 1. Cor. 13. Sapientiam loquimur inter perfectos, sapientiam vero non huius saeculi neque principium huius saeculi qui destruuntur, sed loquimur Dei sapientiam in mysterio quae est abscondita. Secundo talis derogat fidei quantum ad utilitatem trahendi alios ad fidem. Cum enim aliquis ad probandum fidem inducit rationes quae non sunt cogentes, cadit in derisionem fidelium. credunt enim quod huiusmodi rationibus innitatur, & propter eas credamus. Quae igitur fidei sunt, non sunt tentanda probare nisi per auctoritates eius qui auctoritates suscipiunt. Apud alios vero sufficit defendere non esse impossibile quod praedicat fides, dicit enim Hila. in li. de trini. Non putet homo sua intelligentia generationis secretum posse consequi. Ambr. etiam dicit. Impossibile est generationis scire secretum, mens deficit, vox file. haec S. Tho. vbi supra. Sic igitur articulis fidei firmiter adhaerendum non est propter rationem naturalem, sed propter Diuinam reuelationem & per fidem. Sic enim induimur Christum recipiendo in nobis claritatem fidei. talibus sic indutis dicit Apostolus. Eratis aliquando tenebrae, nunc autem lux in Domino ut filii lucis ambulate. Ephe. 5. super hoc dicam vobis vnam figuram quam legimus Ezech. 1. vbi dicit Ezech. quod Deus ostendit sibi inter caetera animalia vnum animal quadrifaciatum, dicens quod emittebat scintillas claras quasi aspectus aeris candentis. Allegorice hoc animal figurabat quemlibet Christianum, quoniam omnis bonus Christianus habet vnum caput quadrifaciatum. Caput est fi-

Ecce quid potest de Deo cognosci ductu rationis naturaliter.

Non est impossibile quod fides praedicat.

des catholica, quatuor facies sunt quatuor euāgelistę. Prima facies à parte ante est facies hominis. ecce euangeliū B. Matt. qui per hominē figuratur. Secunda facies à dextris est facies leonis. ecce euāgelium B. Marci. Tertia facies à sinistris est bouis. ecce euāgelium B. Lucę. qui per bonē figuratur. cōp̄ tractat de sacrificio. Quarta facies retro altior est aquilę. Ecce euangeliū B. Ioannis. qui altius aliis tractat de Christi diuinitate. Si bonus Christian⁹ quilibet debet habere vnum corpus & vnum caput quadrifaciatum, & debet emittere scintillas claras. s. confitendo articulos fidei: quia non sufficit habere claritatem fidei in corde, sed oportet emittere scintillas, alias extinguitur fides in corde sicut lucerna ardens in laterna quę non potest spirare. Ideo emittere debet scintillas dicens. Credo quolibet die mane & sero cū profectione, & hoc consiliū est. B. Hier. Et ita faciebat Dauid qui dicit de se, Credidi. s. in corde. propter quod locutus sum. s. in ore emittendo scintillas. & quomodo? Ego autem humiliatus sum nimis. Pro premissorum intelligētia secundum S. Tho. nota. 2. 2. q. in prin. siue in cōtinuatione q̄ duplex est actus fidei. s. interior & exterior. interior actus fidei est credere, sed cōfessio oris eorum quę sunt fidei est actus fidei exterior. de actu primo siue interiori qui est credere, agit S. Thom. 2. 2. q. 2. per totum. Et de actu fidei exteriori qui est cōfessio, agitur q. 3. Credere aliqua quę sunt supra rationē naturalē. est de necessitate salutis, similiter fides dicit S. Tho. vbi suprā. q. 2. 2. scrip. & 3. di. 24. ar. 3. q. 1. immo credere aliqua quę ratione naturali demonstrantur, est necessarium. 2. 2. vbi suprā. ar. 4. Sine fide inquit Apost. ad Heb. 11. impossibile est placere Deo. Credere autē ea quę sunt supra rationē, non est leuitatis, vt dicit S. Tho. 3. di. 24. ar. 3. q. 2. Idē cōtra gētiles li. 1. c. 3. Itē quærīt S. Tho. de actu fidei exteriori. s. cōfessione. vtrum cōfessio fidei sit de necessitate? Ad quā rationē respondet. 2. 2. q. 3. ar. 2. q̄ cōfessio fidei est de necessitate salutis, tunc solū quando ex eius omissione periclitatur honor Dei vel vtilitas proximi: puta si aliquis interrogat⁹ de fide taceret, & ex hoc crederetur vel q̄ nō haberet fidem, vel q̄ fides nō esset vera, vel aliq̄ per eius taciturnitatem auerterentur à fide. in huiusmodi enim casibus cōfessio fidei est de necessitate salutis. Auctoritas ad hoc, ad Rom. 10. Corde creditur ad iustitiam, ore autem confessio fit ad salutem. Dico secundo q̄ ferrum in fornace non solū recipit claritatem. sed etiam calorem ardentem contra suam naturam, sic nos induendo Christum, nō solū recipimus claritatem fidei, sed etiam calorem ardentis charitatis contra frigiditatem in deuotionis & negligentię faciendo opera Dei cū ardore & seruore spiritus diligenter. De isto ergo ardore dicit Christus, Ignem veni mittere in terram, & quid volo nisi vt ardeat. Luc. 2. Ardet autem ignis charitatis quando religiosus non est negligens sed

*Duplex
fidei a
Eius.*

*Quando
fidei con
fessio
est de ne
cessitate
salutis.*

sed diligens. Itē dicatur de clericis & laicis secundum q̄ expediens erit. De isto igne charitatis dicā vobis vnā figuram, de qua Leui. 6. præcepit Deus di. Ignis in altari semper ardebit quē nutriet sacerdos subiiciens ligna mane per singulos dies imposito holocausto de super. Allegoricē altare est cor deuoti Christiani in quo offertur Deo illud sacrificium de quo dicit Dauid, sacrificium Deo spiritus contribulatus, quod fit quando homo recedit de peccatis in mala vita quam tenuit. & cōiuniter offertur Deo isto modo sacrificium in altari cordis. De quo dicit. Ignis in altari semper ardebit. si ignis ardētis charitatis, sed statim extinguitur. Sic religiosi in nouiriatiu incipiūt bene & deuotē seruire Deo, sed extinguitur postquā sunt professi, & habent partem in cauda asini, quia, &c. Idem de clericis quando dicunt missam nouā, sed post extinguitur, &c. Idem de laicis in quibus accēditur ignis charitatis & deuotionis in aliquo sermone, sed post statim extinguitur. O benedictus esset si moreretur dum ignis ardet. ideo dicit, Ignis in altari semper ardebit. Sed quomodo fiet? dicit. Quē nutriet sacerdos, &c. Ille ignis accenditur in missa cum lignis, quod fit quando dicitur, Cōfiteor Deo omnipotēti. Introitus, &c. Deinde ponuntur magna ligna in canone, & sic tādē venit Christus in hostiā consecratā. ideo dicit. Quē nutriet in missa sacerdos sufflādo in prædicatione. ita faciebat Christus & Apostoli, & ignis accēdebat in corpore populi. ideo dicit, ignis ille erit perpetuus qui nunquam deficiet in altari. Leui. 6. Dico tertio q̄ quando ferrum induitur igne, recipit mollitiē cōtra cōditionem suā duritiē, sic & nos induendo Christum debemus recipere molliem remissionis iniuriarum contra implacabilitatē impatiētię: ideo ad instar ferri igniti quod per multos ictus mallei extēditur, sic & nos per multas malleationes tribulationum debemus extendi ad omnes diligendo & iniurias remittendo. iuxta illud quod dicit Apost. Estote benigni inuicem, misericordes, donantes inuicē, sicut & Deus in Christo, donauit vobis. ad Ephe. 4. Nota quod benignitas refertur ad socialem conuersationem. Missa ad pauperum compassionem. Donatio ad iniuriarum remissionem. Hęc tria habemus exemplariter in Christo, & concludit. Sicut Deus in Christo donauit vobis. Dico quarto quod quādo ferrum induitur igne, recipit ex eo pulchritudinem delectabilem. & sic nos Christum induentes debemus recipere in nobis pulchritudinem placentis honestatis, quod fit per puram continentiam & castitatem, dimittendo immunditiam carnalitatē, quoniā inter alias virtutes pulchrior est castitas quæ multum placet Deo & angelis, ideo Sapientiæ 4. O quam pulchra est casta generatio cum charitate. Querit S. Tho. 2. 2. quæstio 151. artic. 1. vtrum castitas sit virtus? & respondet quod sic, quia in hoc ratio virtutis humanæ consistit quod sit aliquid secundum

*Castitas
proprie
dicta
versa
tur cir-
ca mate-
riam spi-
rituali.*

dū rationē modificatū. sed nomē castitatis sumitur ex hoc q̄ per ra-
tionē concupiscētia castigatur, quæ ad modū pueri est refrēnāda vt
patet p̄ philosophū; Ethi. Vnde manifestū (inquit S. Tho.) est ca-
stitatem esse virtutē, & est subiectiuē in anima, sed materiā habet in
corpore, & castitas pprie dicta est virt⁹ spiritalis habēs spiritalē
materiā. s. cōcupiscētiās delectabiliū quæ sunt in venereis: sed largē
dicta siue metaphoricē est generalis virtus, vt di. S. Tho. vbi su. art.
2. & ista dicitur castitas spiritalis cui opponit fornicatio spiritalia.
per quālibet enim virtutē retrahitur mēs humana ne reb⁹ illicitis
delectabiliter cōiungatur, principaliter tamē ratio hui⁹ castitatis
est generalis virt⁹ & dicitur metaph. cōsistere in charitatē & in aliis
virtutibus theologis quib⁹ mēs Deo cōiungitur, & modō chari-
tas est pulcherrima virtutū. No. cū charitate magis q̄ cū tumiditate.
ideo Esa. 52. Mundamini qui fertis vasa domini: & subditur. Præ-
cedet enim vos domin⁹ & cōgregabit vos Deus Israël. In hac aucto-
ritate p̄pheta ponit tres rationes ostēdentes quomodo castitas est
magis necessaria modō q̄ ante incarnationē Christi. Prima ibi, Mū-
damini qui fertis vasa domini. vasa dñi sunt nostra corpora quæ
portamus, quæ sunt vasa animæ. sed ante Christi incarnationē non
erant vasa domini, quia ipse non habebat corpus. secūda ibi, præ-
cedet enim vos Dominus. s. Christus in puritate, quia Christus nescit
quod est illud experimentaliter, licet sine peccato potuisset habere
vxorē, sed noluit vt daret nobis exēplum castitatis. Tertia ibi, Cō-
gregabit vos De⁹ Israël. s. cū angelis suis purissimis & castis. Apoc.
21. Nō intrabit aliquid in eā coinquinatum aut abominationē fa-
ciēs. ecce quare dicit thema. Induimini Dominū Iesum Christum.

Dominica II. aduent. Domini. Serm. I. de Euangelistis.

E runt signa in Sole & Luna & Stellis. Luc. 21. In ista dominica
sancta mater ecclesia facit officiū de aduētū Christi ad iudi-
ciū, & in sancto euāgelio hodierno Christus ostendit nobis
sex quæ requiruntur in omni iudicio quæ semper debēt fieri.

Primum est intimatio temporis.

Secundum, preparatio loci.

Tertium, citatio partium.

Quartum, comparatio personalis.

Quintum, diffinitio iudicialis.

Sextum, executio effectualis.

Et de primo. s. intimatione temporis, quia iā scitis quomodo iudex
assignat tēpus partibus, dicens, tali die venietis ad audiendam sen-
tentiam. Sic facit Deus, non quod dicat nobis diem, sed dedit no-
bis signa in quibus cognosceretur tempus iudicij, dicens: Erunt si-
gna in Sole, Luna & Stellis, quia dies iudicij non est notus nisi soli
Deo. 4. scrip. distin. 44. quæst. 2. & dist. 46. quæst. 1. Non dat nobis
signa

signa in rebus occultis, sed in manifestis quæ toto mundo videntur, vt totus infidus possit illud tēpus iudicij cognoscere. Nota secundum S. Thom. in 4. d. 47. q. 1. & 48. quod non omnia signa in euangelio pertinentia ad generale iudicium, imò fortè nulla, sed alia signa erunt ibi. Quæ autem sint ista signa, hoc declarat ipsemet Matt. 24. dic. Sol obscurabitur, & Luna nō dabit lumen suum, & stelle cadent de cœlo. Item Iohel. 2. Sol eōuertetur in tenebras, & Luna in sanguinē antequam veniat dies domini magn⁹ & horribilis. No. secun. S. Tho. in 4. scrip. dist. 46. q. 1. Sol & Luna obscurabuntur p priuationem sui luminis vel simul vel diuerso tempore circa diem iudicij, non autem illo die nec post. Obscuritas illa solis potest intelligi iuxta obscuritatem tenebrarum solis, quæ fuerūt tempore Mosi in terra Ægypti, secundum q̄ legitur Exo. 10. Quia gentes nō poterant se mouere de loco in quo erant, nec se videre, nec se iuuare mutuo, & durauerūt p tres dies. Modò hīc cogitate. Si deus volens dare finem vni regno, tantam induxit obscuritatē solis. s. p tres dies, quantam ergo obscuritatem dabit in fine mūdi, quādo dabit finem & terminum toti mūdo, non solū per tres dies, sed fortè per 30. nec aliqua lux cerei vel lucernæ poterit in mundo lucere. Ecce hīc signa quæ erunt in Sole. Luna autē conuertetur in sanguinē, quia tota erit in calore sanguinis &c. Dicit enim Hier. q̄ ante diem iudicij arbores & plantæ emittent sanguinem, & stellæ cadent de cœlo, quia tunc assub & fulgura erunt de cœlo, hoc intelligitur de assub quæ videtur quasi stella cadens de cœlo, quia tunc assub & fulgura erunt per totum mundum & p totum aërem & comburēt villas, ciuitates, castra, & domos. Ecce quomodo ad literam erūt signa in Sole, & Luna, & stellis. No. tamē secundum S. Tho. in 4. scrip. di. 48. q. 1. q̄ signa. 15. non asseruntur à beato Hier. sed dicit se reperiisse in annalibus Iudæorum, & habent parū verisimilitudinis. Sed spiritaliter loquendo hæc signa sunt iam cōpleta. Quoniam in sacra scriptura, intelligitur status papalis per Solē, per Lunam status mūdalis, per stellas autem quelibet persona spiritalis. Sol autem, id est status papalis iam obscuratus est. Triginta enim anni sunt q̄ nō videtur certissimè quis verus sit Papa. Quidā dicūt, talis est. Alij nō, imò talis est. & ab vtraque parte sunt magni magistri & dōctores: & q̄ fortius est, sancte personæ clarētes miraculis: imò sunt modò tres soles. quale signū esset de sole materiali, si diuideretur in duos vel tres soles: hoc signū est modo cū stat⁹ papalis diuinus sit in tres personas: hoc signum ergo intimat nobis tempus iudicij quod citò & in breui erit Auctoritas. Diuisum est cor eorum, nunc interibūt Osee 10. Item Luna, id est status mundalis, siue potestas, conuersa est iam in sanguinem intantum q̄ reges & principes, & domini temporales se trucidant, & occidūt, intantum quod in toto mundo est

guerra: quot mille moriuntur quotidie in bellis: de isto signo **Auct.** Sanguis sanguinem tetigit, propter hoc lugebit terra. **Osec. 4.** Sanguis. s. iniuriati tetigit sanguinem iniuriantis. Tertio stelle cadent de celo. Stella dicitur quelibet persona deuota que fixa stat in celo per deuotionem, de quibus dixit deus Abraham, Multiplicabo semē tuum sicut stellas celi. **Gen. 22.** Sed modò iam ceciderunt de celo ad terram. Primò religiosi quoq; affectio debet esse tota in celo, sed iā ceciderunt in terra affectates terrena. s. diuitias, honores, dignitates, magistratus, &c. Idem de clericis, & laicis, iam nullus respicit celā sed terrā. Ideo verificatur illud Dauid, Oculos suos statuerunt declinare in terram: & sequitur. Susceperunt me, sicut leo paratus ad prædam, hoc dicitur propter Antichristū. Patet ergo intimatio temporis iudicii per signa manifesta. Ideo Christus dās nobis vnā cōparationem de signis, dicit, Videte ficulneā, & oēs arbores cū producunt iam ex se fructus, scitis quia propè est iā æstas: ita & vos cū videritis hæc fieri, scitote quia propè est regnum dei. i. Christus, ad iudiciū. **Luc. 21.** Secundū q̄ erit in iudicio, erit loci præparatio, quæadmodū præparatur locus iudicialis regi volenti facere iudiciū: idē de rege Christo qui habet iudiciū facere in communi loco, ne sit alicui partialis, quia oēs tā boni quā mali, id est tā beati quā damnati habent interesse in illo iudicio. ideo si illud iudiciū fieret in celo, posset esse locus suspectus damnatis, si in inferno, nō esset locus cōgruus beatis: ideo fiet in terra, qui est locus cōmunis omnibus. **Autoritas,** Ecce dies veniunt, dicit dominus, & suscitabo. Dauid germen iustum, & regnabit rex; & sapiens erit, & faciet iudiciū & iustitiā in terra. **Hier. 24.** No. in terra, non in celo, nec in inferno. **Quomodo autē intelligendū est quòd fiet iudiciū in terra,** habes supra in sermone primo aduentus domini. No. suscitabo Dauid germen iustū, & regnabit rex & sapiēs erit, & faciet iudiciū & iustitiam in terra, quia modò videtur quòd dormiat cū tot mala & peccata fiāt, & ipse tacet, nec punit omnia. Ideo oportet q̄ locus paretur, quoniā si rex deberet hic tenere curias in domo in qua habitauerunt porci, & iumēta, illa domus mūdaretur, & purificaretur. Idē de domo huius mundi in qua habitauerunt iumenta, qui viuūt. ibi secundum rationem, sunt homines qui viuūt secūdum sensualitatem, sunt bestie, superbi sunt leones, auari vulpes, luxuriosi porci, inuidi sunt canes, gulosi sunt lupi, iracundi serpentes siue viperæ, pigri autem sunt asini, propter quòd domus huius mundi est corrupta, immūda & infecta, **Computruerunt iumēta in stercore suo, Iohel. 1. & 2. cap.** Necessariū est ergo vt mundetur & purificetur, quæ purificatio fiet per ignē qui accendetur & inflāmabitur ad quatuor partes mundi in Oriente, & Occidente, &c. & cōburet totum mūdum. Iste ignis secundū **S. Tho. 4. scrip. di. 27. quō. 2.** ascendet tantū quantum aquæ diluū

diluuij ascenderunt. s. vsq; ad medium aëris interstitium, & ista purgatio elementorū fiet per ignem in fine, quia est similior gloriæ, & actiuor, & minus inficitur. Et iste ignis conflagrās mundū quo ad purgationē præcedet iudiciū, sed quo ad inuolutionē impiorum sequetur. Post hæc descendet Christus ad iudiciū cum virgine Maria matre sua, & baronibus, & militibus cœli, Si autē domus mundi non esset purificata, diceret fortē virgo Maria filio suo. O fili mi, vbi me adduxisti in loco tam foetido. Si dicatur, O frater, non sentimus nos foetorem, &c. nec pisces sentiunt amaritudinem maris, quia ibi sunt nati & nutriti, nec stabularius sentit foetorem stabuli, sed miles sentit quando ibi intrat: sic nec nos sentimus foetorem huius mundi, quia nati sumus & nutriti in isto foetore, sed si veniret vnus beatus de paradiso, ille sentiret. De hac præparatione dicit propheta Dauid. Ignis ante ipsum præcedet & inflammabit in circuitu inimicos eius. Alluxerunt fulgura eius orbi terræ, vidit, & commota est terra. Montes sicut cera fluxerunt à facie domini, à facie domini omnis terra. Psal. 96. No. inimicos eius, qui sunt eius inimici, & quomodo illi solum sentiunt illum odorem maximum in illo igne? quia amici Christi sine dolore morientur in illo igne. Sicut quinquaginta rhetores beatæ Katherinæ. Alluxerunt fulgura. Dic quomodo vno fulgure vna domus destruetur, alia remanebit: vir occidetur, & vxor remanebit, &c. Et econuerso. De isto dicit euangeliū: Erit in terris pressura gentiū præ cōfusione sonitus maris & fluctuum, arescentibus hominibus præ timore, & expectatione quæ superueniet vniuerso orbi, dic quomodo illi qui modò nolunt confiteri, tunc quærent confessorem. Idem de vindicantibus qui modò nolunt remittere nec pacem facere: idē de vsurariis qui modò nolunt restituere: idē de clericis qui non habent modò breuiarium: idem de religiosis qui modò nihil seruat de suo ordine, nec de regula, nec de ceremoniis, &c. Tertium quod erit in illo iudicio, erit partium citatio. Iudex quando vult dare sententiā, facit citare partes. Ita faciet dominus noster Iesus Christus rex & iudex Michaël vt præco clamabit voce magna, dicens, Surgite mortui, venite ad iudiciū. Quomodo hæc intelligantur, quære in primo sermone primæ dominicæ aduentus. De illa voce dicit Hier. Siue comedam siue bibam, semper videtur mihi sonare in auribus meis illa vox, Surgite mortui, & cætera, De hac voce dicitur in euangelio. Veniet hora in qua omnes qui in monumentis sunt, audient vocem filij dei principaliter. Ioann. quinto. illa vox erit filij Dei principaliter, sed erit beati Michaëlis instrumentaliter. Sicut vox præconis est vox regis imperatiuè, & ipsius præconis executiuè. Et subitò omnes resurgent: de hoc habes pulchrè in primo sermone primæ dominicæ aduentus. Dic quomodo gaudebit

anima beata, quādo induetur corpore glorioso, sicut gaudet sponsa in die nuptiarum quādo induitur pretiosa veste sibi missa à sponso. Oppositum erit de dānatis. Quartum est comparatio personalis, quoniam in illo magno iudicio nullus poterit comparere per procuratorem, sicut fit modò hic in curia regis, sed omnes tam magni domini quam parui habēt ibi cōparare personaliter, & dare rationē de seipso, quantumcunq; sit rudis & grossus. Auct. Vnusquisq; nostrum pro se rendet rationē deo. Ro. 14. Hoc iudiciū faciet Christus in illis partibus vbi iniuste fuit iudicatus. s. in valle Iosaphat, vt dicit S. Thomas in quarto scripto. distinct. quadragesima septim. questio. prima, articulo quarto. Iohel 3. In diebus illis & in tempore illo cum conuertero captiuitatem Iuda & Hierusalem congregabo omnes gētes, & deducam eas in vallem Iosaphat, & ibi disceptabo cum eis, quasi dicat, Ibi sedebo vt iudicem omnes gentes in circuitu. Si quæratur quō ibimus illuc vel p mare, vel p terrā, &c. Dic qd quilibet tam bonus quam mal^o portabitur illuc à bono angelo vt creditur, tunc enim virtutes cœlorum mouebuntur, scilicet, ad portandum. Dic practicè quomodo boni portabuntur honorabiliter, mali autem vituperabiliter. Sanctus Thom. tamen dicit in 4. scrip. dist. 47. quæstione 1. articulo 4. quod virtutes cœlorum, id est angeli, tunc mouebuntur non secundum statum gloriæ, sed ex admiratione vel à motu cœli cessando. Quintum erit diffinitio iudicialis, quæ ostenditur ibi. Et tunc videbunt filium hominis venientem in nube cum potestate & maiestate magna, Dic quomodo Christus tunc veniet cum manifestate associatus angelis, archāgelis, &c. ad saluādos bonos. & cū potestate vel maiestate ad damnandū malos. No. Christus apparebit in iudicio corporaliter, vt dicit. S. Thom. 4. dist. 48. q. 1. arti. 1. 2. & 3. Item contra gentiles lib. quarto cap. 96. & 31. Quæratur etiam Sanctus Thom. in 4. dist. 48. quæst. 1. arti. 1. Vtrum Christus in forma serui siue hominis sit iudicaturus. Respondet quòd sic, dicitur enim Ioannis 5. Potestatem dedit ei iudicium facere, quia filius hominis est. Item Iob. 36. dicitur, Causa tua quasi impij iudicata est. Glos. à Piatto. ideo iudicium causamq; recipies, Glosa vt iuste iudices, sed Christus secundum humanā naturam iudicatus est à Pilato, ergo secundū humanam naturā iudicabit. Item eius est iudicare cuius est legē condere, sed Christus in humana natura apparens nobis. legem euangelij dedit, ergo & secundum eandem naturam iudicabit, quia in dicta authoritate Luc. 21. Tūc videbūt filium hominis venientem in nube cum potestate magna, & maiestate. Maiestas autem & potestas ad gloriam pertinent. Ideo quæratur vtrum Christus in iudicio apparebit in forma humanitatis gloriosa. Ad quam quæstionem respondet Sanctus Thomas in quarta parte distinctione 40. 8. quæstion. prima articulo secundo quod sic, quia

sicut

Locus in quo erit iudiciū conuener. sale.

Quomodo virtutes cœlorum mouebuntur.

Christus corporaliter veniet ad iudiciū.

sicut quando iudicandus aduenit, in forma infirmitatis apparuit: ideo oportet quod quādo iudicaturus adueniet, in forma gloriosa appareat, iudicari enim infirmitatis est, & iudicare authoritatis, & gloriae. Et quia in secundo aduentu ad hoc veniet vt iustitiā patris in homines exequatur, dignum est & cōgruū vt in forma gloriae, & authoritatis appareat. Et sicut visio gloriae humanitatis Christi, ve dicit Sanctus Thomas vbi supra in solutione ad quartū, erit iustis in premiū, ira inimicis erit eis in supplicium, quia sicut gloria amicū est delectabilis, ira gloria, & potestas eius qui odio habetur maxime contristat. Vnde Esa. vigesimo sexto. Videant, & confundantur zelantes populi, & ignis, scilicet, inuidiā, hostes tuos deuoret. Poterit autē corpus Christi gloriosum ab omnibus videri in generali iudicio etiam a nō glorificatis. Quia corpus gloriosum habet in potestate sua vt se demonstret, vel non demonstret oculo non glorioso. hęc Sanctus Tho. vbi supra in solutione ad tertium. Sententia diffinitiuā pro bonis erit. Venite benedicti patris mei, possidete paratum vobis regnum a constitutione mundi. Matth. 25. Sententia autem diffinitiuā pro malis erit. Discedite a me maledicti in ignem æternum, &c. ibidem. Sextum erit executio effectualis ibi. Cælum, & terra transibunt, scilicet, quantum ad istas operationes, & qualitates. Verba autem mea non transibunt, supple sine effectu executionis, Tunc Christus fortē clamabit voce magna dicens. Inferne aperi os tuum, & degluti impios istos. Tunc subito terra aperietur, & mali in corpore, & animæ descendent in infernum, vbi erunt sine fine, & non poterunt mori nec pœnitere. Dixit Christus ad Iudam. Bonum erat ei si natus non fuisset homo ille. Deinde faciet executionem de bonis, ipsos introducendo in cælum cum coronis, & cathedris gloriae ipsos collocando. Esa. trigesimo quinto, venient in Syon cum laude, & lætitia sempiterna: super capita eorum gaudium, & lætitiā obtinebunt, & fugiet dolor & gemitus.

Domini a secunda. Aduentus Domini. Sermo secundus.

E runt signa in Sole. Lucae. vigesimo primo & in euangelio hodierno. Materia præsentis prædicationis erit de sancto Euangelio & habebimus si deo placet multas bonas declarationes ad intelligendum prouidentiam diuinam quomodo gubernat istum mūdum a principio vsque ad finem. Sed primò salutetur virgo Maria & cætera. Erunt signa in sole. Sanctum Euangelium hodiernum loquitur de signis terribilibus venturis in fine mundi ante diem iudicij. Et ponit signa futura. Primò in cælo. Secundò in terra. Tertiò in angelis. de signis quæ erunt in cælo, loquitur thema dicens. Erunt signa in sole. Pro huius declaratione, & materie introductione sciendum quod in sacra scriptura Christus di-

A malis etiam vbi debetur Christus in corpore glo: rioso.

Quomodo cæli & terra transibunt.

citur sol. patet ratione: quia dat sciētiam, & auctoritatem quæ con-
 firmat credentiam. Ratio quare Christus dicitur sol, est, quia tota
 vita Christi in summa repræsentatur in sole in eius motu & cursu
 quem facit. Iam videtis quomodo quolibet die sol de nocte est ab-
 sconditus à nobis & secretus, sed in aurora oritur: & sic transiens
 finaliter visitat totum mundū, ipsum illuminando, calefaciēdo ani-
 malia, homines & plantas fructificare faciendo vsq; ad occasum:
 sic & Christus aliquando fuit absconditus & secretus in mundo
 quādo fuit in ciuitate Nazaret in domo matris, quousq; habuit etā
 tem 30. annorum, nec cognoscebant quod esset Deus. Propter hoc
 dixit Ioannes Baptista Iudæis, Medius autem vestrum stetit, quem
 vos nescitis: ipse est qui post me venturus est. Qui sol sequitur luci-
 ferum. Ioan. 1. sed ortus fuit in aurora suæ prædicationis, & cœpit
 illuminare mundum qui erat in tenebris errorum, & falsarum opi-
 nionum: sanè Christus sua prædicatione illuminauit in tantum q̄
 plus scit modò vna vetula de virtutibus fidei, quā antiquitus vnus
 magnus Philosophus, ipsi gratias soli. Secundò calefacit totum
 mundū in amore Dei, in ardore & desiderio paradisi. Tertiò fecit
 fructificare humanū genus in bonis operibus, virtutib⁹ & meritis,
 trāseundo vt sol de villa in villā, discurrendo prædicādo vsq; ad oc-
 casum. s. mortis. Ecce quomodo motus & cursus solis in eius influē-
 tia repræsentat vitā Christi: & tunc fuit cōpleta prophetia Zacha-
 riæ dicētis. Visitauit nos oriens ex alto. Illuminare his qui in tene-
 bris, & in vmbra mortis sedent ad dirigendos pedes nostros in viā
 pacis. Luc. 1. Nota illuminare, scilicet contra errores. Ecce primus
 effectus his qui in tenebris & in vmbra mortis sedēt. Ecce secūsus
 contra frigiditatem dilectionis Dei ad dirigendos pedes nostros
 in viam pacis, scilicet ad meritoriè operandum. Ecce tertius. Ecce
 ratio quare Christus dicitur sol. Auctōr. Orietur vobis timentibus
 nomen meum sol iustitiæ, non dicit sol naturæ. Mal. 4. Verbum est
 dei patris. Item in nouo testamento dicit sancta mater ecclesia vir-
 gini Mariæ. Ex te ortus est sol iustitiæ Christus deus noster. De isto
 sole ego intelligo thema propositum. Erunt signa in sole, id est, in
 Christo vero Deo & homine, patet thema. Et sum in materia præ-
 dicanda, licet sit subtilis, & difficilis, tamen bene poteritis eam in-
 telligere, si vultis attendere diligenter. Dicunt Astrologi, & verum
 dicunt, & concordant cum eis Theologi, quòd sol nature in anno
 pertransit semel 12. signa Zodiaci cuiusdam circuli, quæ Astrologi
 notant in cœlo, quasi coronam diuidentem cœlum, in quo sunt 12.
 partes æquales, & vocantur secundum constellationes.

Prima pars dicitur aries.

Secunda taurus.

Tertia gemini.

Quarta cancer.

Quinta leo.

Sexta virgo.

Septima

*Septima libra.**Octava scorpio.**Nona sagittarius.**Decima capricornus.**Undecima aquarius.**Duodecima piscis.*

Et ita sunt duodecim menses in anno. primus mensis fuit Martij. in isto sol stat in primo signo, scilicet ariete. In secundo mense, scilicet Aprilis, in secundo. s. tauro, & in tertio mense, scilicet Maij, stat in geminis, & sic per totum annum pertransit ista 12. signa, quæ ab Astrologis dicuntur constellationes: à Theologis autem signa dicuntur, quia signant. n. status mundi huius, in quibus debuit esse Christus sol iustitiæ à principio mundi vsque ad finem. Et tunc erit sol iustitiæ in signis, scilicet transitivè. De hoc Gene. i. Fiant luminaria in firmamento, & diuidant diem ac noctem, & sint in signa, & tempora, & dies, & annos: sed quando dicitur. Erunt signa in sole, scilicet causatiuè. Primum signum dicitur aries. Ratio, quia si illæ stellæ linearètur quæ sunt in 1. parte Zodiaci, facerètur figurâ arietis cū suis cornibus. & in illo primo signo stat sol in primo mēse, scilicet Martij. Hoc signat primum statum mundi à creatione Adæ, & durauit vsq; ad Moysen. Tunc enim filius dei fuit in signo arietis. Ratio, aries totâ suam fortitudinē & virtutē habet in capite, Sic tunc in primo statu mundi gentes se gubernabant solo intellectu capitis in credendo, & in bene viuendo, quia tunc non habuerunt magistros, neque doctores, neque etiam libros, sed ad instar illius qui intrat magnum palatium per intellectum naturalem statim cognoscit q; magnus dominus debuit esse qui illud ædificauit, licet ipsum nō videret. Sic tunc gentes quæ fuerunt in primo statu mundi, ex magnitudine operis siue palatij huius mundi cognoscebant deum & eius infinitam potentiam, gubernabant se in bona vita intellectu naturali, di. Quilibet dominus vult seruos fideles ne vadant ad suos inimicos: & sic iam naturaliter seruabāt primum præceptū. Non habebis deos alienos. Itē quilibet dominus vult honorem à suis subditis, & q; cum reuerentia loquantur de ipso: & sic seruabant secundum præceptum. Item quilibet dominus in domino suo aliquod seruitium vult: ideo eligebant vnam diem quam dabant domino in hebdomada. Item quilibet dominus vult vt minores honorent maiores. Ecce quartum præceptum, scilicet, honorationem parentum. Item nullus dominus vult quod sui recipiant vindictam in præsentia sua. Ecce quintum præceptum, Non occides. Item vult quod nullus tangat filias nisi petat eas in vxores. Ecce sextū, Nō mœchaberis. Itē quilibet dominus vult q; ipse sit contētus de parte quam ipse dedit. Ecce septimum præceptum, Nō furtū facies. Item quod nullus diffamet alium. Ecce octauū præceptū, Falsum testimonium non proferes, & sic de aliis. Ecce quare dicebat quod sol esset in signis tanquam in effectu. De hoc auctoritas. Cūm gentes quæ

tes que legē nō habent, naturaliter ea quæ legis sunt faciunt, huiusmodi legem nō habentes, ipsi sibi sunt lex Ro. 2. Quia omnia præcepta moralia semper seruari debēt ab omnibus, q̄a sunt de lege nature, vt dicit Tho. Matt. 23. Et omnes actus virtutum inquantū vir-

De lege naturali sine iure omnia moralia præcepta sunt, nec non et actus, quate nus studeo si ex genere, secus autem secundum speciem.

tuosi sunt de lege nature nō autem secundum species suas. 1. 2. q. 97. art. 3. sed illa, lex nature fuit obfusata in gentibus quo ad multa. 4. scrip. di. 33. q. 1. art. 3. & prima secundæ, quæstion. 94. arti. 4. 5. & 6. & q. 99. art. 2. Ecce primum signū. Secundum signum est taurus in quo stat sol secundo mense, scilicet, Aprilis. Ratio quare dicitur taurus, est q̄a si illæ stellæ quæ sunt in lineatione zodiaci, linearētur, facerēt figurā tauri. Hoc signum significat secundū statum huius mūdi, scilicet, à tempore Mosi vsque ad Ioannem Baptistam, in quo fili⁹ dei fuit in tauro. Ratio: quia taurus est animal terribile, & prouocatus statim ferit cornibus. Ita tunc deus data lege scripta si irritabatur & prouocabatur ab aliquo, statim percutiebat puniēdo. Verbi gratia. Exod. 31. quando populus fecit vitulum, &c. tunc irritauerūt taurū, id est dei filium qui percussit de populo quasi. 23. milia quos occidit. Item quando murmurauerunt contra deum. Numeri 14. prouocauerunt eum qui percussit & occidit de ipsis sexcenta milia. Item in murmuratione principum, scilicet, Chore, Dathā & Abiron, Numeri. 15. prouocatus occidit eos. Item ex peccato luxuriæ cum filiabus Moab. Numeri. 25. prouocauerunt eum & occidit ex ipsis 24. milia. Item postquam fuerunt in terra promissionis, prouocauerunt eum idolatrando, propter quod eiecit. 10. tribus de terra promissionis, vt patet quarto. regum. 17. Ecce quomodo erat tunc in tauro, quia non expectabat ipsos ad penitentiam sicut nunc, sed sicut taurus prouocatus statim percutit. de hoc prophetauerat iam Moyses dicens in persona filij dei. Ipsi me prouocauerunt in eo qui non erat deus, & irritauerunt in vanitatibus suis. Et ego prouocabo eos in eo qui non est populus, & in gente stulta irritabo eos. infra. Cōgregabo super eos mala, & sagittas meas complebo in eis. Deuter. 32. de hoc vide S. Tho. ad Hebr. 10. cap. & ratio omnium penarum veteris legis ponitur prima secundæ q. 5. art. 2. Tertium signum dicitur gemini. Ratio, q̄a si de vna stella ad aliā protraherentur lineæ, facerēt figurā geminorum omnino similiū. In isto signo stat sol in 3. mense, scilicet, Maij. in isto signo fuit sol iustitiæ, in tertio statu mundi, scilicet, in sua benedicta incarnatione, quando in vtero virginis duæ substantiæ, scilicet, humanitatis & diuinitatis in vnitae suppositi, coniunctæ sunt. Christus autem in sua incarnatione à diuinitate habuit duo, scilicet, essentiā diuinalem, & suppositum personale, à nobis habuit solum vnum, id est humanitatem, sed nō personalitatem, quia nō assumpsit personam sed humanitatem in supposito diuino suppositā, & fuit completa pro-

Non assumpsit Christus personā.

phetia

pheta dicta figuratiuè. Iam tempus parienti aduenerat & ecce gemini in eius utero reperti sunt Gen. 15. De hoc in tertia parte in pluribus quæstionibus, & in tertio scripto in pluribus distinctionib⁹. Quando autem Christus dixit, Erunt signa in sole, loquebatur de nouem signis futuris. Quia de tribus prædictis dixit. Fecerunt signa in sole, vt in causa. vel erit Sol in signis, scilicet causatiuè, sicut fuit in tribus signis prædictis transitiuè. Quartum signum dicitur cancer. ratio vt supra de aliis. In isto signo stat sol quarto mēse, scilicet Iunij. in isto signo fuit filius dei in sua passione. Ratio, quia sicut cancer non incedit rectè, sed retrogradè, & abscondit se intra arenam: sic filius dei in sua passione ibat per trāuersum, quia primò uoluerūt ipsum facere regem, vt patet Io. 6. & in passione dicebant. Non habemus regem nisi Cæsarem, Primò dicebant ipsum esse regem & deum creatorem, & in passione dicebant Christum esse hominem incantatorem. Prius honorabāt eum, & in passione uituperabant ipsum. Prius associabāt eū, & in passione dimittebāt ipsum solum. Item in die ueneris sancta cum cruce in collo per trāuersum ducebatur cespitando. & impulsus vsque ad locum passionis. Ecce quomodo fuit vt cancer transuerse, quousq; fuit absconditus in monumento. Et fuit completa propheta Esa. in persona dei patris di. ad filium in quantum homo. Ecce, intelliget seruus meus, & exaltabitur & eleuabitur & sublimis erit valdè. Sicut obstupuerunt super eum multi, sic inglorius erit inter uiuos aspectus eius, & forma illius inter filios hominum. Esa. 52. Verba sunt dei patris ad Christū hominem, qui in quantum homo, est seruus dei patris. Et sicut in quantum ad humanitatem fuit passus, sic etiā in quantum homo fuit exaltatus in uirtutib⁹, prædicationibus, & miraculis multis: & quātò magis fuit exaltatus, tātò magis in passione fuit inglorius, De hoc. 4. parte. q. 49. art. 6. & in primo sermone aduentus domini, & de passione eius. quæ 46. 47. & 48. & 3. scriptu. distinct. 19. 20. & 21. & c. Quintum signum fuit leo, ratione prædictorū. In isto signo stat sol in. 5. mense. scilicet Iulij. In hoc signo fuit sol iustitię Christus in sua resurrectione gloriosa. Ratio, quia sicut leo quando uult capere prædam, ponit se in saltu in porta spelunçæ, Sic Christus cuius corp⁹ fuit in sepulchro vt leo uirtute diuinitatis, aīa uerò vt leena in limbo, quæ in die resurrectionis saltauit resurgēdo, & cœpit prædam sanctorū patrū quos eduxit de limbo. Ecce quomodo sol iustitię fuit in leone. De hoc propheta Iacob patriarchæ dicentis de Christo. Ad prædam ascendisti fili mi, requiescens accubuisti vt leo & quasi leena. Gene. 49. Nota, ad prædam ascēdisti, scilicet arborem crucis, ubi recepit totius mundi dominiū uniuersaliter. Specialiter autē omnes credentes sibi & obedientes. De hoc dicit ipsemet. Ego si exaltatus fuero à terra, omnia traham ad meipsum. Iob. 12. Requiescēs

accubuisti vt leo, quantum ad corpus in sepulchro, & quasi leona quantum ad animam, in limbo. Ideo Hier. 4. Ascēd. leo de cubili suo, & prædo gentium se leuauit. de hoc 4. parte. q. 53. & 3. scrip. dist. 21. Sextū signum dicitur virgo. Ratio, vt. supra. In hoc signo stat sol in sexto mēse: in hoc signo fuit sol iustitiæ Christ⁹ deus noster in sua gloriosa ascēsiōe quādo fuit in ecclesia triūphāte, quæ dicitur virgo purissima. Dic q̄o est duplex ecclesia. s. militās, quæ est præsens, in qua militam⁹ cōtra mundū, cōtra carnē, & cōtra dæmones, & cōtra malas inclinationes. Alia est ecclesia triumphans. s. illorum qui habuerunt hīc victoriam de mūdo, & carne, & diabolo. & differūt, quia in præsentī ecclesia militāte multæ sunt corruptiones ex defectibus tā in religioſis quā in clericis & laicis. David dicit, Corrupti sunt & abominabiles facti sunt, nō est qui faciat bonum. s. pœnitentiam, non est vsq; ad vnum. s. de adultis. Isto respectu præsens ecclesia militās nō potest propriè dici virgo, quia virgo est quæ nunquā nec mente nec corpore fuit corrupta: sed ecclesia triūphans nullam habet corruptionem, nec maculam, nec defectum alicuius peccati. ideo dicitur virgo purissima, de qua dicit Apostolus. Respondi enim vos vni viro virginem castam. 2. ad Corint. 11. In hac virgine fuit Christus in die ascensionis quando recessit de ecclesia militante, & intrauit ecclesiam triumphantem. Et fuit completa propheta Esa. 62. Habitabit iuuenis cum virgine, & habitabunt in te filij tui. Iuuenis est Christus qui surrexit in ætate. 30. annorū qui habitabit cum virgine. s. sine corruptione. De ascēsiōe eius vide S. T. 3. par. q. 57. & 3. scrip. dist. 22. Septimum signum dicitur libera ratione prædicta, quia stellis lineatio remanet signū de libra. In hoc signo fuit sol iustitiæ Christus deus noster in septimo statu mundi. s. in persecutione sanctorū martyrorū quādo imperiū Romanorū quod dominabatur toti mūdo, p̄sequebatur xp̄ianos, quia malè pōderabāt ar. fidei & legē Christi. Quādo beati Apostoli Petrus & Paulus incēperūt prædicare Rome, q̄ deus vnus qui est primū principii & prima causa, erāt tres personæ realiter distinctę. Romani hoc pōderantes dicebant, Videamus qui sunt isti qui hoc dicūt, quia Piscatores: deinde videamus qd dicūt Philosophi. Philosophi dicūt quod primū principium est impartibile, & verū dicunt, sed cum hoc stat q̄ tres sunt personæ diuinæ, & q̄a malè pōderabāt, ideo ipsos occidebāt. Idem quādo prædicabāt de incarnatione filij dei in qua de⁹ factus fuit homo. Sed philosophi dicebāt q̄ finiti ad infinitum nulla est proportio. verum est equalitatis, sed tamen est causalitatis proportio, quia infinitum est causa finiti. Idem quādo prædicabant de Christi resurrectione, quæ fuit valdè difficilis ad credendū, philosophis dicētibus qd a pura priuatione nō est regressus ad habitū, verū est naturaliter, imō est regressus ad habitū supernaturaliter. Idē

quando

quando prædicabāt de sacramento altaris dicētibz philosophis, & locus & locatū debent proportionari seu adæquari, nō intelligētes posse diuinū q̄ intra tunicā auellanæ posset totū mūdū cōcludere, ideo malè pōderabāt, Hæc statera fuit ostēsa B. Ioanni euang. ideo dicit, Vidi & ecce equus niger, & qui sedebat super eū, habebat staterā in manu sua. Apoc. 6. Equus niger figurabat imperiū Romanorum nigrum ex errore infidelitatis. Miles qui sedebat super eū, erat imperator. s. Nero & cæteri mali imperatores. De hoc vide de regno & rege ad regem Cypri. libr. 3. Octauum signū dicitur scorpione ratione prædicta, in hoc signo fuit sol iustitiæ tpe hæreticorū quādo cessauit persecutio martyrum tēpore Syluestri per cōuersionē imperatoris Cōstātini, tūc venit persecutio hæreticorū. s. malorum Christianorū q̄ ad instar scorpionū ibāt capite inclinato humiliter & simpliciter, sed eleuabāt caudā venenatā, mordēdo, seminādo errores & falsas opiniones p̄ mūdū, corrūpētes & destruētes fidē catholicā in cordibus gētiū, & durauit bene 300. annis. Et fuit cōpleta prophetia B. Ioannis Apost. di. De fumo putei exierūt locustę in terrā, & data est illis ptās sicut habēt ptātem scorpiones terre. Apoc. 9. Fumus putei infernalis sunt tērationes fidei quas dāt hæretici, qui dicūtur locustę, quę volare vidētur per simulatā deuotionē quam ostendunt. Nota hīc de illo episcopo hæreticorum disputāte cū magistro Vincentio, asserente, quōd vera ecclesia esset apud ipsos & nō apud nos, quoniā ecclesia Christi fundata in paupertate & humilitate quam ipsi tenent, solum: ideo, &c. Responsio sciētialis est, quā ibi est fallacia figurę dictionis, quia mutatur quid in quāle. A simili. vxor regis quę prius erat pauper & humilis, nigra, post efficitur diues, superba, & alba: ergo nō erit vxor regis, nō valet ista consequētia, quia mutatur quid in quāle, quia ex hoc nō definit esse vxor regis. idē de ecclesia. Nota de hoc pulchrē in quolibeto. 12. quæsti. 19. quomodo est vna ecclesia veritate fidei & sacrorum auctoritate & professione, licēt sit aliud tempus ecclesię nunc, quā in tēpore apostolorū, vel status eius. Nonū signum dicitur sagittarius rōne prædicta. hoc signū figurat nouū statū huius mūdi, scilicet tēpus sanctorum doctōrū & prædicatorū. s. Gregorū, August. quia quilibet verus & bonus prædicator est balistarius, cuius balista est prædicatio, arcus est vita aspera reflexa per pœnitentiā: chorda recta est doctrina sancta & determinatio ecclesię: sagittę sunt auct. rōnes & similitudines quę vulnerāt corda peccatorū: quādo superb⁹ & vanus ex ali qua bona prædicatiōe humiliatur & recipit bonū, ppositū, talis vulneratus est in corde. idem de aliis, Dauid Sagittę potētis acutę. Nota potētis. i. prædicatoris q̄ debet esse potēs per bonā vitā & sanam doctrinā. Acutę, quia potest vulnerare reges, principes & barones, ciuitates & cōitates, tunc sol. i. Christus fuit in sagittario. De hoc prophetia.

prophetia. Apoc. 6. Vidi, & ecce equus alb⁹, & qui sedebat sup eū habebat arcum, & data est ei corona. Nota, equus albus significat castitatem, & puritatē prædicatoris, cui datur corona singularis in paradiso ratione prædicationis, Rō, quia sicut miles cui rex commisit castrum in terra inimicorum, lucratur coronam si ipsum bene custodit & fideliter, singularem tamē coronam meretur miles qui non solum custodit castrum sibi cōmissum fideliter, immo scaramussando & bellando acquirit regi multa alia castra inimicorum. Ita in proposito deus cōmisit cuilibet nostrū castrū propriū corporis positū inter inimicos vt ipsum custodiamus fideliter, & ex hoc mereamur coronā in paradiso, sed singularem coronam meretur prædicator, qui fideliter custodit castrum propriū corporis regi Christo & ipsum prudēter gubernat, & vltra hoc prædicādo acquirit Christo multa castra. i. pctōres qui sunt castra diaboli, de præmio & aureola doctorum & prædicatorum. in 4. scrip. di. 49. & q. 5. & di. 33. q. 3. ar. . Decimum signū dicitur capricorn⁹, vt rōne vt supra hoc figurat illū statū in quo sum⁹ modō, quātū popul⁹ Christian⁹ cōsuevit esse vni⁹ cornu ex vnico papa, sicut vnicornis cornu habet vnicū. s. Christi vicariū, modō autē habet tria cornua. i. tres papas, consilium Constantiæ. s. ann. No. de bestia quā vidit Dan. 100. 7. quæ habebat cornua. 10. inter quæ exiuit cornu paruulum, &c. sup. quæ dicūt omnes glossæ ordinariæ, & doctores qd' ista quarta bestia figurabat imperium Romanum quādo iam est diuisum in 10. partes, nec potest intelligi de diuisione dominiū temporalis, quia iam diu perditum est, sed intelligitur de diuisione dominiū ecclesiastici, quod iam nūc diuisum est in decem partes siue diuisiones.

Prima est Indorum sub presbytero Ioanne.

Secunda est Assyriorum sub Aquino quodam tyranno.

Tertia est Africanorum sub Machometo.

Quarta est Græcorum sub imperatore Constantino.

Quinta est Armeniorum sub eorum rege.

Sexta est Georgianorum sub quodam pseudopropheta.

Septima est Arrianorum documenta sub quodam heresiarcha.

Octaua est Italicorum sub Bartholomeo Barenfi.

Nona est Gallicorum sub Petro de Candia.

Decima verò pars populi catholici est Hispanorum sub domino

Benedicto nostro, vicario Iesu Christi.

Istæ decem diuisiones simul iam stāt, ita q̄ possumus di. In fortitudine nostra assumpsim⁹ nobis cornua. Amos. 6. scismatis. 2. 2. q. 39. p.

Qui di. catur. s. potestate & intentione separāt se ab vnitāte ecclesiæ, renuētes subscismat esse papæ communicare membris ecclesiæ. Vndecimum est aquarius eadem ratione, & figurat. i. statum mūdi huius futurum post mor-

tem

tem Antichristi, quia tunc soli iustitiæ erit in aquario: nam tunc omnes generationes infidelium baptizabuntur. O qualis pressura erit *Omnes* ad baptismum, non sufficient clerici, nec compadres, nec cōmatres, *gentium* nec patrini & matrinæ: tunc cōplebitur propheta Ezeç. 36. Tollam *gentes* quippe vos de gentibus, & congregabo vos de vniuersis terris, & *autē finē* adducam vos in terram vestram scilicet ecclesiam militatē & ef- *mūdi ba* fundam super vos aquam mundam, & mundabimini ab omnibus *ptiza:* inquinamentis vestris, & ab vniuersis idolis vestris mūdabo vos. *buntur.* Duodecimū & vltimum signum dicitur pīces, eadem ratione. Et signat duodecimum statum huius mundi futurū, scilicet finē mundi, & diem iudicij, quia tunc soli iustitiæ scilicet Christus erit in piscibus, quando ad instar piscatorum qui extrahunt sagenam de mari, & eligunt bonos pīces, & malos proiciūt. Sic modō ecclesia militans quæ est sagena continēs bonos pīces & malos, scilicet Christianos, trahitur continuē, & in die iudicij erit vsq; ad litus, tūc eligenter boni pīces, scilicet personæ deuotæ, humiles, pœnitētes, & ibunt ad gaudium paradisi, mali autem pīces, id est mali Christiani indeuoti, impœnitentes, ibunt in ignem inferni æternū. De hoc ad literam dicit Christus, Simile est regnum cœlorū glos. ecclesia militās sagenæ missæ in mari, & ex omni genere pīcium cōgregati, quam cum impleta esset educētes, & secus littus sedentes elegerūt bonos in vasa sua, malos autem foras miserunt: sic erit in consummatione seculi, exhibunt angeli, & separabūt malos de medio iustorum, & mittēt eos in caminum ignis, ibi erit fletus & stridor dentium. Mat. 13. Modō scitis totum statū mundi, & prouidentiam diuinam, & gubernationem mundi. ecce quare dicit thema, erunt signa in sole. Si autem volumus loqui de effectibus, dicitur, erit sol in signis. Si autem volumus loqui de causā, dicemus Erūt signa in sole. Et iuxta istum modum prædicaui ego. Et sic patet quōd finis mundi est prope. Patet Sermo.

De eadem dominica. Sermo tertius.

Erum signa in Sole, & Luna, & Stellis. Luc. 21. Sermo noster erit de sancto euangelio hodierno q̄ totū est doctrina, & instructio Iesu Christi, auisando nos de magnis malis, & tribulationibus venturis in fine mundi, & de signis quæ erunt ante eius aduentum ad iudiciū. Credo quod erit materia nobis utilis, & cætera. Erunt signa, & cætera. Pro huius verbi declaratione, & materiæ prædicandæ introductione sciendū est, secundū quod inuenitur in scriptura diuina, & patet experiētia sensuali, quando aliqua magna, & grauis tribulatio est in hunc mundū ventura, cōmuniter ostēduntur aliqua signa prænūtiatiua in cœlo, vel in aëre, & hoc fit ex misericordia dei, vt scilicet gentes præuidētes per signa tribulationē futurā, per orationes & bona opera sententiā dei cōtra illos in curia

curia cœlesti datam reuocare obtineant in curia misericordiæ, vel saltem per pœnitentiam & vitæ emendationem, se præparent contra venturam tribulationem, ideo communiter ante mortalitates solem apparere congressus, & ante fames terræ motus, & ante terrarum vastationes terribiles visiones. Dicuntur hæc signa terribilia præostētia Iudeis per multū tēp^o ante desolationē ciuitatis Ierusalem, & tēpli. Contigit autē per vniuersam Hierosolymorū ciuitatē, videri diebus. 40. per aëra equites discurretes, auratas stolas habetes & hastas quasi cohortes armatas, & cursus equorū per ordines digestos, & cōgressiones fieri cominus, & scutorū motus & galeatorum multitudinē gladiis districtis, & telorū iactus, & aureorū armorum splendorē omnisq; generis loricarum, quapropter omnes rogabāt mōstra in bonum cōverti. post hoc Antiochus interfecit populū, & depredatus fuit tēplū. 2. Machab. 5. Ideo. Exod. 7. Ego multiplicabo signa, & ostenta mea in terra. Modò tres magnæ, & omnium grauissimæ tribulationes sunt in breui in hoc mūdo venturæ terribiles. Prima erit tribulatio Antichristi hominis diabolici. Secunda erit conflagratio mūdi terrenalī. Tertia erit tribulatio iudicij vniuersalis. Et in his tribulationibus finietur iste mundus, ergo secundum regulam diuinæ prouidentię prius declaratā antē hæc erunt signa prænūtiāntia in cœlo, in sole & luna & stellis, vt dicit nostrū the. ad litteram, patet thema. Prima tribulatio in breui grauissima in hoc mundo vettura erit tribulatio Antichristi hominis diabolici qui tribulabit rotum mūdum: quæ subtiliter tãgitur in principio Euang. cum dicitur, Erunt signa in sole, luna & stellis, & in terris pressura gentium præ confusione sonitus maris, & fluctuum. In hoc textu sunt quatuor clausule in quibus tanguntur quatuor modi, quos tenebit Antichristus ad decipiēdū Christianos. Prima clausula est ibi. Erūt signa in sole. Sciē. q; in sacra scriptura Christus dicitur sol: ratio, quæ vos videris ad oculū q; de pulchrioribus creaturis corporalib^o a deo creatis est sol, in quo sunt tres literę. s. o. l. i. sol sup omnia lucēs, secū dū etymologiam: sic Christ^o est pulchrior omnib^o sanctis, & lucet sup oēs in claritate gloriæ, nō solū in quantū deus, sed etiā in quantū hō. Et sicut oēs stellæ recipiūt claritatē a sole, & ipse eā a nullo recipit, sic oēs sancti recipiūt a Christo claritatē gloriæ, sanctitatē, virtutē, sapientiā & intelligentiā, & influētiam: ecce ratio quare Christus dicitur sol, & nōie solis, pmissit ipsum deus pater mittere in mūdo. dic. Vobis timētibus nomen meū orietur sol iustitię. nō dicit sol naturę. Mal. 4. Item ecclesia dicit in laudē virginis Marię. Felix nāq; es sacra virgo Maria, & omni laude digna quæ ex te ort. est sol iusti. Christus deus noster. Dicit ergo prima clausula q; tpe Antichristi erūt signa in sole. i. in Christo, quæ aut erūt ista signa, declarat Mat. di. sol obscurabitur non in se, sicut nec sol naturæ obscuratur in se, sed ex

*Tres
grauissi
me tri
bulatio
nes que
nos ma
nent.*

*Anti
christus
trifariā
venta
bit.*

sed ex interpositiōe vaporū, & nubiū videtur nobis obscurari, sic tē
 pore Antichristi sol iustitiæ obscurabitur ex interpositiōe bonorū
 diuitiarū tēporaliū quę dabit Antichrist⁹: intātū q̄ claritas fidei Ie-
 su xpi, & bonę vitę nō lucebit in Christianis, quoniā dñi tēporales,
 reges, & principes, &c. ne amittāt dominiū, statim erūt cū Antichri-
 sto. Idē Prælati ne amittāt dignitates, religiosi & presbyteri, vt ha-
 beāt honores, & diuitias, dimitēt fidē Christi & adherēbūt Antichri-
 sto, q̄ erit ver⁹ hō: sed ira supbus, q̄ nō solū debet velle hab. dominiū
 vniuersale tori⁹ mūdi, sed etiā dicet De⁹, & faciet se adorare, vt deū.
 Auc̄t. reuelabitur vt hōmo peccati fili⁹ pditionis q̄ aduersaf, & ex-
 tollitur supra oē q̄ dicitur De⁹, aut q̄ colif, ita vt in tēplo dei sedeat,
 ostēdens se tanq̄ sit de⁹. 2. Thes. 2. vide ibidē in postilla pulcherrima
 S. T. Sed qualiter ad hoc pueniet, dic q̄uo Antichrist⁹ mīsterio demo-
 nū habebit oē aurū, & argētū terrę & maris, & margaritas, & lapides
 pretiosos mūdi. Auc̄t. Dominabitur thesaurorū auri & argēti, & in
 omnibus pretiosis Ægypti. i. mūdi. Dā. ii. in fine. Cū his cōgregabit
 oēs gētes armorū mūdi ad pugnādū cōtra oēs sibi cōtrarios. Auc̄t.
 Seducet gētes quę sunt super 4. angulos terrę Gog. & Magog, con-
 gregabit eas ad præliū, quorū numer⁹ est sicut arena maris. Apo. 20
 No. seducet gētes. i. auro, & argēto, & honoribus. Gog. i. tectū, & Ma-
 gog. i. detectū. q̄ tā tecti quā detecti. i. occultē mali, & manifestē
 erūt cū eo, tūc dñi tēporales & prælati ecclesiastici timore perdendī
 regnū, vel prælationē, statim erūt cū eo, q̄ null⁹ erūt rex, nec Chri-
 sti⁹ nisi quos ipse volet. Ceteri aut, vt religiosi, & presbyteri, & laici, vt
 habeāt, &c. statim erūt cū eo: tūc erūt signa in sole. i. iustitiæ. q̄ obscu-
 rabit in corde Christianorū q̄ nō dabit claritatē fidei. cessabit prædi-
 catio melioris vitę ex interpositione vaporū & nubiū. i. bonorū tē-
 poraliū. Aut. Multiplicabit gloriā, & dabit eis potestātē in multis, &
 terrā diuidet gratuito. i. ad suū placitū. Dā. ii. Quæstio quare de⁹ p-
 mittet istū errorē in Christianitate, cū sit de⁹, & homo potētissim⁹,
 &c. Respōsio p̄ quādā regulā theologię quę dicit, Per quę quis pec-
 cat p̄ hæc & torquet. Sa. ii. Per quę peccāt gētes hodie in hoc mūdo
 cōtra deū, p̄pter honores habēdos, diuitias, & dignitates, &c. ideo
 permittet de⁹ q̄ tūc decipiātur ab Antichristo, honoribus, diuitiis,
 &c. Si ergo tūc nō vultis decipi, modò in cordib⁹ vestris contēna-
 tis & despiciatis bona terrena, honores, &c. & appetatis bona cę-
 lestia cogitādo q̄ bona hui⁹ mūdi sunt trāsitoria, & vana & cęlestia
 seu spiritualia, æterna: & sic eritis fōrtes. hoc cōsiliū dat B. Io. Nolite
 diligere mūdū neq; quę in mūdo sunt, quoniā trāsit mund⁹ & cōcu-
 piscētia ei⁹. 1. Io. 2. Secūda clausula dicit, Erūt signa in luna. Sciēdum
 q̄ in sacra scrip. luna sig. sanctā matrē ecclesiā vniuersalē, seu vniuer-
 sitatē Christianorū, q̄ quādo hō noīat ecclesiā, nō loq̄tur hō de lapi-
 dib⁹ & parietib⁹, sed de cōgregatiōe fidelīū q̄ dicit ecclesia, & eccle-
 signifi-

significatur per lunā, & quinque status in quibus fuit ad instar lunæ quæ 1. est noua, 2. crescēs, 3. est plena, 4. est minuta, 5. est gyrata seu uersa: talem cursum facit ecclesia Christianorū. 1. fuit noua. s. tempore Christi. & sicut quando luna est noua, uideretur 1. quasi filum cornutum, & habens cornua, & sequitur solem, sic ecclesia tempore Christi fuit, primò habēs duo cornua. i. duos apostolos solum. s. Andrēam & Petrum, qui sequebantur Christum. 2. fuit crescens, quādo Christus habuit 12. apost. & 72. discipulos, deinde fuerunt. 120. deinde tria milia, &c. Tertio fuit plena, quia in omni parte mūdi, regno, & provincia fides Christi fuit recepta. Dauid, In omnē terram exiuit sonus eorum, &c. Quarto fuit minuta, quia nescierunt conseruare quod sancti apostoli lucrati fuerāt. primo fuit minuta per totam Indiam per illum qui dicitur presbyter Ioānes. Secundo in regno Assyriorum per vnum tyranum, Tertio in regno Africanorū per Machometum. Quarto Græcorum cum imperatore Constātino. Quinto Armeniorum cum eorum rege. Sexto Georgianorum, cū quodam pseudopropheta. Septimò per Arrianorum documēta cū quodam hæresiarcha. Octauo Italicorum cum Bartholomeo Barenfi. Nonò fuere seducti Galli cum Petro de Candia. Quinto modo est gyrata seu uersa, quia modò iam nō est in illo statu ecclesia in quo Christ⁹ eam fundauit. Ecclesiā Christus fundauit in magna humillitate & paupertate, modò iam totum uersum in superbiam, pompā, & uanitatē, ut patet in quolibet statu. De misericordia & liberalitate cōuersa est in symoniam, vsurā, rapinā, &c. De castitate in luxuriam, immunditiā, & corruptionem. De claritate in inuidiā, & malignitatem. De tēperantia in gulam, & voracitatem. De patientia in irā, & guerram, & diuisiones. De diligētia in negligentia. solum restat ut eclipsetur quod fit per interpositionem terræ inter ipsam & solē, ut fit in plenilunio. Auctorit. Peccata uestra diuiserūt inter me & uos. Ecclesia eclipsabitur tempore Antichristi ut luna, quia tunc luna, i. ecclesia non dabit lumē suum Mat. 24. tunc quia nullū facient miraculum Christiani quātumcunq; sint sancti, sed Antichristus, & sui facient miracula, nō tamen uera, sed tantū apparentia, & falsa ad decipiendum gentes. De quibus Ioan. Apoc. 13. dicens, quod facient ignem descendere de cœlo, id est, de sphaera ignis: quia hoc potest facere diabolus deo non impediēte, & permittēte, sicut fecit iam antiquitūs ad comburēdum oues Iob, ut habetur ibid. i. ca. O quomodo gentes hīc mirabuntur, hīc cadent multi. Non quod Antichristus faciet aliqua uera miracula quo ad naturam rei uirtute dæmonum, sed falsa quo ad rationem miraculi. de hoc 1. quæst. 110. art. 4. Secundo faciet loqui imagines, & pueros vnius mensis. dic practicē quomodo interrogabunt imagines uel pueros, ut dicant ueritatem de illo domino qui uenit nouissimus an sit saluator, &

diabolus

Quo igitur
me diabo-
lus oues
Iobi cō-
bussit.

diabolus mouebit labia sua, & formabit verba sic dicendo, & ille est verus saluator mundi, hic cadent multi. Et luna. i. ecclesia, nullū faciet miraculum. Si dicatur ab aliquo, illa miracula nō sunt vera. s. suscitare mortuos, sicut fecit dominus Iesus Christus, Dic practicē quō fictē suscitabunt mortuos patrē tuum, & matrē tuā, &c. & dicēt idē vos faciatis in nomine vestri Iesu Christi. Christiani nō poterūt facere. De his falsis miraculis & signis auiauit nos Christus dicens, Surgent pseudochristi, & pseudoprophetę. i. filij Christianorū qui perdidērunt iam fidem, corrupti donis Antichristi, & dabunt signa magna & prodigia, vt in errorē inducātur, si fieri potest etiam electi. Ecce prędixi vobis. Mat. 14. Quomodo si dicatur, quare Christus permittet ista opera diaboli in destructionem Christianitatis? Responso iuxta regulam Theologię. Per quę quis peccat, per hęc & torquetur. Sapiē. 11. Et quia gentes mūdi operibus diabolicis peccant cōtra deū recurrendo ad diuinos, sortilegos cōtra deum in necessitatibus suis, scilicet, pro rebus perditis, pro filiis habendis, pro sanitate obtinēda, cum tamē deberent recurrere ad deum omnipotentem, ideo permittet deus, vt tunc operibus dæmonū decipiantur, qui ergo tunc noluerit decipi, ponat totam suam spē, & confidentiā in nomine Iesu Christi, &c. & nolle miracula aliqua nisi fierēt in nomine Iesu, & sic eritis fortes. De hoc Dauid, **Beat⁹ vir cui⁹ est nomē domini spes eius, & nō respexit in vanitates, & in sanias falsas.** Psal. 27. Nomen domini est Iesus. Lucę. 2. Vocatum est nomē eius Iesus. Dic practicē quō debet poni super plagā deuotē cum signo crucis. Antichrist⁹ assumet omnia alia nomina Christi, sed hoc nomē Iesus persequetur, vt dicunt plerique sancti. Ideo per oppositū hoc nomē Iesus debet à Christianis maximē honorari quando nominatur in ecclesia inclinando caput, vt patet extra lib. 6. c. decet, &c. quia aliās quodlibet nomen dei est honorandum septupliciter secundū San. Tho. & Esai. 36. quia. s. est magnum ad timendū, sanctum ad venerandū, dulce ad meditandū, copiosum ad miserandū, efficax ad impetrandū, virtuosum ad saluandū, & occultum ad sciendū. Esai. 30. dicit quod filius Dei est nomen patris tripliciter, scilicet, quod honoratur, inuocatur, & manifestatur, & 3. part. quęstio. 37. ar. 2. dicit quod in omnibus nominibus quę ponuntur Esa. 7. 8. & 9. significatur hoc nomē Iesus, quod est significatiuum salutis, ergo & maximē honorandū. **Tertia clausula dicit. Erunt signa in stellis.** In sacra scriptura stellę clarę lucētes, dicuntur literari, sicut Magistri in theologia, Doctores & Licentiati Auctoritas. Qui ad iustitiā erudiunt multos, quasi stellę in perpetuas eternitates. Dan. 12. in his stellis, id est literatis, erunt signa tempore Antichristi, quia stellę cadent de cęlo, vt dicit Christus Mat. 24. & hoc in tertio bello Antichristi. s. disputationis. Tunc stellę, id est literati cadent de cęlo, id est à veritate.

Theologia
re
gala

ritate fidei catholice. Dic practicam disputationis nuntiorum Antichristi: cum literatis erit solum de textu biblie veteris testamēti, & literati non poterūt respondere, imò nec loqui, tunc stelle id est magistri cadent de celo, id est de altitudine fidei. Auct. Et faciet iuxta voluntatem suam rex. i. Antichristus. & eleuabitur, & magnificabitur contra omnem Deum, & aduersus Deum deorum loquetur magna. i. insolubilia quantum ad homines. Dan. 11. **Q**uestio, quare Christus permittit hoc & illi qui habet defendere fidē, cadent, &c. **R**esponso, & hoc permittet Christus duplici ratione. Prima iuxta regulam theologie, per quæ quis peccat, &c. quia modò ferè nullus magister curat de biblia, sed de poetis, &c. Secunda ratio est dolorosa, & mala vita, & peccatis literatorum, quia vt in pluribus, quātò sunt maioris scientiæ, tātò sunt peioris cōscientiæ, vel sunt superbi, elati, ebriosi, &c. **Q**ui ergo potest ligare leenam, bene potest ligare ouē, si ergo diabolus iam mentes tenet ligatas literatorum propter eorum prauam vitā, quid mirum si tunc potest ligare ouē. i. linguā ne possint loqui. Multò melius fuisset talibus & fuissent ignorantes quia scientia inflat. i. Cor. 8. vt patet in multis doctoribus, medicis, &c. Si ergo vultis esse fortes, teneatis consiliū apostoli dicentis. Fides vestra non sit in sapientia hominū. i. fundata, sed in virtute Dei. i. Cor. 2. **R**ationes & argumenta bona sunt ad confortandū intelligentiā, sed non ad firmandum credentiā. Amb. Tolle argumenta, vbi fides queritur. **Q**uoniā fides tenenda ex obediētia, quia Christus ipsam nuntiauit, & Apostoli ipsam prædicauerūt, & sancta mater ecclesia ordinauit. Ideo credo Domine, &c. **Q**uarta clausula dicit. Et in terris pressura gentium præ confusione sonitus maris, & fluctuū. Ecce hic tormenta antichristi quæ dabit, & in terris pressura gentium præ confusione sonitus maris, & fluctuū. i. præconizationes, quas faciet tunc domini qui iam erūt cū antichristo, quia nullus audebit Christum, nec virginē Mariā nominare sub pœnā mortis. & fluctuum. i. tormentorum quæ nunquā fuerunt ita terribilia, sicut erunt illa quæ antichristus dabit. De hoc iam auisauit nos Christus. Erit tūc tribulatio magna qualis nō fuit ab initio mūdi vsq; modò nec fiet, & nisi abbreviati fuissent dies illi non fieret salua omnis caro: sed propter electos abbreviabūtur dies illi. Mat. 24. No. breuiabūtur. Apoc. 17. **Q**uādiā antichristus regnabit. **C**um venerit oportet illum breue tēpus manere. Dicūt Doct. cōmuniter & antichristus regnabit solū tribus annis cū dimidiō qui faciunt dies mille ducētos & nonaginta. de hoc vide Dan. 12. & Lyrā. ibidē. Si dicatur quare Deus permittet & Christiani ita trucidētur &c. respondeo iuxta regulā theologie, Per quæ quis peccat, per hæc & punietur. Quia modò gentes peccant contra Deū, per guerras & diuisiones, & blāditates, & scindūt se gladiis, occidēdo se mutuo. Ideo permittet Christus & tunc scindantur & occidantur ab Antichristo.

christo. si ergo tunc non vultis scindi, modò cū omnibus habeatis
 pacem & concordiam, iuxta consiliū Apostoli dicentis. Cū om-
 nibus hominibus pacē habete, nō vos defendētes charissimi. i. vin-
 dicantes, sed date locum iræ. Scriptū est enim. Mihi vindictā, & ego
 retribuā dicit Dominus. Ro. 12. & Deu. 32. Secundum malum siue re-
 tributio erit conflagratio mūdi terrenalīs quæ tāgitur in secūda par-
 te Euāgelij. Arescētibus hominib⁹ præ timore & expectatione quæ
 superueniet vniuerso orbi, nā virtutes cœlorum mouebūtur. Quia
 mortuo antichristo à fulgure in mōte Oliueti, & diuulgata ei⁹ mor-
 te per mundū, mūdus iste solum durabit. 45. diebus. Nō dico annis,
 sed. 45. diebus, vt clarè inuenitur Dan. 12. A tēpore quousque ablatū
 fuerit iuge sacrificiū & posita fuerit a hominatio in desolationē dies
 mille ducenti nonaginta. Beatus qui expectat & peruenit vsque ad
 dies mille 335. Dicunt hīc sancti doct. q̄ illos 45. dies dabit Deus, ad
 conuersionē & pœnitentiā his qui per Antichristū fuerint seducti,
 sed tot erunt diuitiæ & delitiæ ab Antichristo dimissæ, q̄ vix gētes
 cōuertētur ad fidē Christi: nō enim est alius saluator nisi Christus,
 non tamen cōuertentur ad bonā vitā. Tūc in quatuor partibus mū-
 di. s. in Oriente, Occidente, Aquilone, & Meridie virtute diuina ac-
 cendetur ignis. sic modū, & totū mundū inflammabit successiue &
 nihil elementarū remanebit in mūdo. Tunc quando gentes sentiēt
 tumultum ignis, & vibebunt fulgura ab ipso procedentia, & curren-
 tia, & discurrentia, &c. arescentibus hominibus præ timore, scilicet
 illius ignis, & expectatione, scilicet, dānationis æternæ, &c. De hoc
 dicit Apostolus. Terribilis namque est expectatio iudicij; & ignis
 emulatioq; consumptura est aduersarios Heb. 10. Nam virtutes cœ-
 lorum mouebuntur. Hoc dicitur ad innuendum q̄ ille ignis nō ve-
 niet naturaliter, vt aliqui falsè opinātur dicendo q̄ ante annos 40.
 non pluet, &c. Sed ille ignis veniet rigore diuinæ iustitiæ & mini-
 sterio angelorum. quod ostenditur ibi, nā virtutes cœlorum moue-
 buntur. Et ille ignis descendet ad purgandū alia tria elementa, quæ
 ex peccatis hominum sunt in festa & corrupta. De illo dicit David,
 Ignis ante ipsum præcedet & inflāmabit in circuitu inimicos eius.
 Alluxerunt fulgura eius orbi terre, vidit & cōmota est terra. Mon-
 tes sicut cera fluxerunt à facie Domini, à facie Domini omnis ter-
 ra. Psal. 96. Nota inimicos eius. Dic quomodo peccatores sunt ini-
 mici Christi. Sed quare dicit q̄ inflāmabit inimicos, cum tam boni
 quam mali moriētur in illo igni. Ratio, quia boni & amici Dei mo-
 riantur in illo igne, sed sine pœna & dolore, sed mali & inimici mo-
 riantur cū maxima pœna & dolore. Ideo solū nominat inimicos Christus
 sibi. No. pulchrè de hoc 4. scri. di. 47. ar. 6. q. 5. & 3. & 1. q̄ ignis ille fina-
 lis conflagrationis quantū ad hoc q̄ iudicium præcedet, aget vt in-
 strumentum diuinę iustitię, & iterū per virtutē naturalē ignis, quā-
 tum per-

Quādiā
 mundus
 manebit
 Antic-
 christo
 mortuo

Varius
 erit ef-
 fectus
 ignis
 quæ-
 ritur
 Christus
 mun-
 dus
 com-
 flagra-
 bitur

tum pertineat ad virtutem naturalem ipsius simul aget in bonos & malos qui viui reperientur vtrorūque corpora in cinerem resoluen- do, in quantum verò aget, vt instrumentum diuinę iustitię, diuersi- modè aget in diuersos quantum ad sensum pœna. Mali enim per actionem ignis cruciabūtur, boni verò in quibus nihil purgādū in- uenietur, omnino nullum dolorē sentient: sicut nec pueri senserunt in camino Dan. 3. quamuis eorū corpora nō seruentur integra, sicut puerorū seruata fuerunt: & hoc diuina virtute fieri potest vt sine do- loris cruciatu resolutionē corporis patiantur boni verò in quibus aliquid purgādū reperietur, sentient cruciatū doloris ex illo igne, plus vel minus pro meritorū diuersitate, & illi subito purgari pote- rūt propter tres causas. Vna est quia pauca purgāda in eis inueniē- tur, cū terroribus & persecutionib⁹ precedētib⁹ fuerint purgati. Se- cūda est quia viui & volūtarij sustinebunt pœnā. Pœna autē in hac vita voluntariē suscepta, multo plus purgat quā pœna post mor- tē inflictā: vt patet in martyrib⁹: quod si quid purgandum in eis in- uenitur passionis falce tollitur, vt Aug. dicit, cū tamen pœna mar- tyrum breuis fuerit, in comparatione ad pœnā quę in purgatorio sustinetur. Tertia est quia calor ille recuperabit in intēsiōne quan- tum amittit in temporis abbreviatione. Sed quantū ad actum quē post iudicium ignis ille habebit, in damnatos tantū aget, quia om- nes boni habebūt corpora impasibilia. Moraliter nota hīc contra illos, qui nolunt facere pœnitentiā: modò quod domini tēporales, quod Pręlati ecclesiastici, &c. tunc vellent facere quando videbunt ignem, sed nihil valebit, quia non charitate sed timore seruili fiet. Dic prędicte de quolibet statu, ideo modò faciatis pœnitentiā, remittatis iniurias, restituatis ablata, seruate religionem vestram, cōfiteamini, clerici ematis briuiaria. Quoniam si essetis certi quod ista villa deberet in breui cōburi, quid faceretis? nūquid mutaretis omnia bona vestra? sic est de mundo isto in breui comburendo. Ideò mittatis corda vestra in cęlum, & os loquendò de Deo, cum re- uerentia & opera bona faciendò. Hoc consiliū est Christi dic. Nolite thesaurizare thesauros in terra, vbi ærugo, & tinea demolitur, & vbi fures effodiunt & furantur. Matth. 6. Nota vbi ærugo & tinea. i. antichristus & ignis deuorabūt omnia. Tertiū malū erit tribulatio iudicij vniuersalis, quę tãgitur in tertia parte euāgelij ibi. Tūc vide- bunt filiā hominis venientem in nube cum potestate magna & ma- iestate. Dic practice quō post mundi cōflagrationem Christ⁹ domi- nus iudex cū virgine Maria, & cū omnibus angelis & sanctis descē- det ad faciendum iudicium sedens in throno in aere: & archāgelus Michaël clamabit voce magna dicens, Surgite mortui, venite ad iudicium. Tunc subito virtute diuina resurgēt omnes mortui, tam boni quā mali, etiā pueri resurgent, adulti, & oēs congregabūtur ad iudi-

ad iudicium, etiam illi qui mortui fuerunt in utero matris, ut di. S. Tho. ad accusandū illos quorum culpa mortui sunt sine baptismo, & oēs resurgent in ætate. 30. annorum: ut supra patuit in primo sermone primę dominicę aduentus. de isto iudicio vniuersali dicit ipsemet Christus. Cūm venerit filius hominis in maiestate sua & omnes angeli eius cū eo, tunc sedebit super sedē maiestatis suę & congregabātur ante eū oēs gentes: & segregabit eos ab inuicem, sicut pastor segregat oves ab hœdis, & statuet oves quidē à dextris eius, hœdos autē à sinistris Mat. 25. Athanasius, Ad cuius aduentum omnes homines habent resurgere cum corporibus suis, & reddituri sunt de factis propriis rationem, & qui bona egerunt, ibunt in vitā æternam: qui verò mala egerunt, in ignem æternū. Dic quę sunt oves & qui sint hœdi, & quomodo dicet Christus his qui erūt à dextris? Venite benedicti patris mei &c. Hœdis autem qui erunt à sinistris dicet. Discedite à me maledicti, &c. & ibunt hi. scilicet mali in supplicium æternum: iusti autē in vitā æternā. Mat. 25. Et decetero nullus habitabit in isto mundo: quia habito sine cessant ea quę sunt ad finem, & habito termino cessat motus. Ideo ecclesia, in persona cuiuslibet Christiani dicit orādo, Libera me Domine de morte æternā in die illa tremēda quando cęli mouēdi sunt & terra, &c. Deo grati

De eadem Dominica. Sermo IIII.

Erum signa in Sole & Luna & Stellis. Luc. 21. Euang. hodiernum non declarat quę signa erunt ista, Sed Ioannes cui Christus reuelauit declarat ista signa. Apoc. 6. dic. Ecce terremotus magnus factus est, & Sol factus est niger tanquam saccus cilicinus, & luna tora facta est sicut sanguis, & stellę ceciderunt de cęlo super terrā, sicut ficus emittit grossos suos cū a vento magno mouetur, & cęlū recessit sicut liber inuolutus. In his quinque clausulis ponit Beatus Ioannes signa terribilia quę erunt tempore Antichristi, de quibus dicit thema propositum. Erunt signa in sole, &c. Prima clausula dicit, ecce terremotus factus est magnus. Ecce hic subiugatio humanalis, quia ille maledictus Antichristus subiugauit omnem terram diuersis modis. Ideo dicit Ecce terræmotus factus est magnus. Et loquitur de futuro ac si iam fuisset præteritum propter certitudinem prophetiæ: quia sicut præteritum non potest esse non præteritum, sic istud impossibile est non euenire. Antichristus subiugauit sibi omnes generationes mundi. Primò Iudæos quos decipiet dic. quod ipse est Messias promissus in lege, & recipiet circumcisionem, & statim Iudęi sequentur eum dicendo, Viuat viuat, iste est noster Messias, quia sicut cæcus postquam amittit bordonem seu ductorem suum nihil afferre per se potest, sic populus Iudaicus postquam amittit bordonem suum, id est Christum Messiam verum ipsum negando, de quo tamen dicit Deus pater,

ter, Ecce testem populi dedi eum ducem ac præceptorum gentibus. Esa. 35. Nota testem. s. de secretis fidei, ducem ac præceptorem, quia cepit Iesus facere & docere. Act. 1. Et Iudæi habebant ipsum in manibus, quia inter ipsos fuit natus, nutritus & conuersatus. Sed miserunt eum eorū culpa & non Christi, dicentes coram Pilato. Non habemus regē nisi Cæsarem. Ideo modò recipiunt vt cæci oēs quotquot veniunt, vt patet de Barcosina, quem receperunt vt Messiam, & regnauit 30. annis idē de Bencosina incātatore. idē de diabolo in insula Candia, vt patet in historia ad vincula sancti Petri. Idem de Tabellano. Auct. Ambulabunt vt cæci, quia Domino peccauerunt. Sopho. 1. Ideo tunc statim recipient antichristum qui fraudulentis & cooperto modo recipiet circuncisionem & seruabit sabbatum & alias cærimonias propter hoc dicitur gog. i. coopertus. Eze. 38. Factus est sermo Domini ad me dī. Fili hominis. i. Adæ pone faciem tuam contra gog. Tunc Iudæi vt reprobatī istum recipient. De hoc dicit Christus Iudæis, Ego veni in nomine patris mei & non accepistis me, si verò quis alius venerit in nomine suo, illū accipietis. Io. 5. Secūdo subiugauit sibi omnes Agarenos, turcas & infideles non coopertē sed discoopertē & per violentiā per homines armorū, quia dicit scriptura q̄ erit Dominus omnū thesaurorū auri & argenti & margaritarū quę sunt & fuerunt in venis terræ siue in mari. Dan. 11. Et omnia ista habebit ministerio demonū Deo permittente. Secus modò, quia diabolus non potest dare obolū, quia Deus modò non permittit, sed tunc permittet propter peccata hominū, & faciet præconizationē q̄ dabit cuilibet homini armorū mille flore. pro mense, vt faciant guerrā contra infideles, & statim oēs gentes de Frācia, de Italia, &c. erunt cū eo, & cum istis subiugabit sibi oēs infideles, discooperto modo, & propter hoc dicitur alio nomine magog, id est discoopertus. nō credatis q̄ gog & magog sunt illæ decē tribus quę sunt vltra mōtes Caspios, de quibus loquūtur doctores opinatiuē sed nō determinatiuē, sed ille gog & magog est antichristus. de quo Eze. 38. Fili hominis pone faciē tuam cōtra gog & magog & terrā. i. contra gentes terrenas, &c. Tertio subiugabit sibi Christianos qui sibi facient maiorē resistentiā quā infideles, eo q̄ sunt iam aduisati per scripturam sacrā & per prædicatores, & propter hoc dicitur antichristus ab anti q̄ est cōtra & Christus. i. q̄ est cōtra Christū. i. Christianos. de isto nomine dicit B. Ioā. Filioi mei nouissima hora est & sicut audiistis antichristus venit. 1. Io. 2. Ecce quomodo subiugabit sibi totū mundū. de hoc ad literā dicit Daniel vt expōnitur ab omnibus doctōribus. Ingredietur terras & cōteret & pertransiet & intrabit in terrā gloriosam, & multæ gentes corruēt. Hæ autē solē saluabuntur de manu eius Edom & Moab & principes filiorum Ammon. Daniel. 11. Nō. ingreditur terras. s. infidelū, &c. &

Opinio
de gog
& ma-
gog.

conteret & pertransiet &c. & introibit in gloriã. s. christianitatis. Et multæ. s. gentes christianæ corruent, sed non omnes, hæ autē solæ saluabuntur. EDOM quod interpretatur sanguinea, quia gentes sanguinæ saluabuntur. s. illæ quæ potius eligent mori, quàm abnegare Christum. & Moab quod interpretatur de patre vel ex patre. Ecce hic innocentes qui non negabunt fidem Christi. Et principes filiorum Ammon. quod interpretatur populus meroris. ecce hic penitentes omnes isti saluabuntur principes & principaliter penitentiam faciētes. Ecce quare dicit prima clausula, terremotus factus est magnus. O qualis terræmotus erit quando oēs reges, principes & domini terrarum erunt sibi subditi. Et a motis armis & signis Christi ponetur arma & signa antichristi & fient preconizationes, ordinationes & leges ex parte antichristi, & omnes erunt contra Iesum Christum. Secūda clausula dicit q̄ sol factus est niger tanquã saccus cilicinus, quia ex falsis miraculis antichristi & suorū discipulorum christiani perdent fidē. Isto modo sol iustitiæ fiet niger in cordibus christianorū, & tanquã saccus cilicinus. quia non retinebūt aquam baptismalē, imò negabunt fidē Christi, & sicut cilicium est asperū & durū, sic tunc fides christiana videbitur aspera & dura cōfitentib⁹ eā. Ad practicā de falsis & apparentibus miraculis antichristi dicit B. Ioannes apostolus Apoc. 13, q̄ faciet descendere ignē de cœlo, & faciet loqui imagines virtute diabolica. Tunc dicet gentes, Et nunquid vidistis tam magnū miraculū. Ista debet esse veritas q̄ iste est saluator mūdi, & sic denigrabitur Christus in cordibus christianorum, si dicatur eis faciatis miracula quæ fecit Christus, suscitare mortuos, &c. Dic practicē quomodo facient hæc virtute diabolica ad decipiendum gētes. Ecce quomodo sol factus est niger, nō in se, sed in suis christianis sic deceptis qui perdent fidem. Ideo Christus auisando nos dicit, Surgent pseudochristi & pseudoprophete & dabūt signa magna & prodigia, ita vt in errorem inducātur si fieri potest etiā electi. Ecce prædixi vobis. Mat. 24. Tertia clausula dicit. Et luna facta est tota sicut sanguis. ecce hic tormenta quæ dabit antichristus, quoniam erant multæ sancte persone quæ non credent illis falsis miraculis, imò stabunt fortes in fide Christi. Cōtra istos dicit antichristus, & sui moriantur, & dabūt illis talia tormenta q̄ tormenta primorū martyrorū. s. Bartholomei, Vincentij. Katharine, &c. nihil fuerūt respectu istorū, quia durabūt per annū vel plus scindēdo mēbra corporis per articulos, &c. Secundū tormētum erit cordis quādo coram parentibus recipient filium per pedes dicendo quis viuet Christus an antichristus, si dicit viuat iste Dominus, erit damnatus, si dicit viuat Christus, coram te occidet filium tuum qui erit martyr Christi. De hoc auisando nos dicit Christus, Erit tunc tribulatio magna qualis non fuit ab initio mundi usque modo, neque fiet,

& nisi abbreviati fuissent dies illi, non fieret salua omnis caro, sed propter electos breuiabuntur dies illi. Matt. 24. & antichristus solū regnabit tribus annis cum dimidio. Daniel. 12. & Apoca. 17. Cū venerit, scilicet, antichristus oportet illum breue tempus manere. Quarta clausula dicit, & stellæ de cælo cadent super terram sicut ficus emittit grossos suos cū a vēto magno mouetur. Ecce quartus modus, scilicet, disputationum, quia verba non sunt nisi ventus. Dicent discipuli antichristi. Veritas non quærit angulos, ideo dispute mus. Dic practicam disputationis, & quomodo illi arguent cum argumentis sophisticis, & rationibus palliatis, quia diabolus loquetur in ore ipsorum intantum quod nec magistri nostri nec doctores poterunt eis respondere, quia diabolus ligabit linguam ipsorū permittente Deo propter malam vitam literatorum. Qui ergo ligare potest lænam, id est, animam, bene potest ligare ouem, id est, linguam quæ non est nisi fructum carnis. Item quia illæ disputationes non erunt nec fient de rationibus philosophorum nec poëtarum, sed de biblia, & prophetis, & modo nullus curat de biblia, imò de regrossa vel materia, &c. Ideo tunc Christiani cadent de cælo, quia perdent fidem dicendo. O magistri non possunt respondere, factū est, ista est veritas, tunc stellæ cadēt de cælo, &c. si verò aliquis post disputationem secretè vellet petere consiliū vel inquirere veritatem ab aliquo magistro vel a suo confessore quid credendum est respondebit, expectetis vnū modicum videbo quid dicit litera vel glosa ordinaria super. Tunc stellæ cadent de cælo, &c. de hoc prophetia. Faciet iuxta voluntatem suam rex, & eleuabitur, & magnificabitur aduersum Deum deorum. i. angelorum, & loquetur magnifica. Daniel. 11. Quinta clausula dicit. Cælum recessit sicut liber inuolutus. i. abscessus. Ecce hic quintus modus. s. donorum, & promissionum bonorum terrenorum. Tunc cælum recedet, quia pauci curabunt de cælo, id est, de promissionibus cælestibus a Christo factis, sed de promissionibus antichristi. Dic quomodo antichristus mittet discipulos suos per mundum qui prædicabunt aliquas veritates, scilicet, quod finis mūdi instat, ideoque parent se singuli per opera misericordiæ & pietatis, quia multum placent Deo, & vt credatis quod nos non solū verbo prædicamus, sed etiam opere, si inter vos sunt aliquæ personæ indigentes veniant ad nos, & faciemus eis misericordiam. Nota practicè quomodo viduæ dicent commatribus. Audiuitis hodie istos sanctos homines. Ideo vadamus. Dic quomodo non solū viduæ, sed etiam mulieres, milites, & scutiferi pauperes: qui omnia expendunt in vanitatibus, venient ad eos qui dabunt eis denarios ad copiam. Tunc dicent gentes. Isti sunt boni prædicatores qui dant nobis, & non illi qui semper petunt, intantū, quod tūc gentes nolent audire sermones prædicatorum nec mino-

rum, immo deridebāt sermones illorum. Tunc dicet vxor viro suo, quare vos non vaditis ad istos sanctos homines, vt dent vobis sicut vicinus noster, talis iuit, & habuit tantum ab eis, & modò est diues, cum tamen esset pauper, & modò iam maritauit vnā filiam suā, &c. Qui respondebit, O mulier pro certò istud nō est bonum signum, malus est bolus qui strangulat hominem. Et vxor. O benedictus Deus tam sanctus estis, &c. Isto modo habebit omnes auros. Item dabit honores, dominationes, potestates, prælaciones, reges amouendo, & principes terræ, & alios sibi obedientes constituendo. Sic habebit omnes reges, dominos, principes, & prælatos terræ, & quilibet festinabit ad obediendū ei, vt præueniat inimicū suum. Item dabit abundantiam ciborum, & escarum dicēs, Comedatis, & bibatis bene, & quare factæ sunt escæ? Ille verò Iesus pauper prohibuit ne comederetis. Et etiam de anno amquebit quadragessimam. De mensibus quatuor tempora. De hebdomada diem veneris. Isto modo habebit omnes gulosos. Item dabit omnes delectationes carnis. Franget totam legem matrimonij. Licentiabit clericos, & religiosos vt ducant vxores. O dicent mali clerici, & religiosi, Iste est bonus dominus, viuat viuat. Et dicent religiosi antiqui clerici, & etiam moniales, O iste bonus dominus, & tātū tardauit. Quilibet habebit quatuor, vel quinq; vxores. Si dicatur non sufficient mulieres. Nota de dæmonibus succubis, vt tēpore Noë, & faciet matrimonium sine literis in taberna, & ipse prouidebit omnibus de pecuniis, & isto modo habebit omnes luxuriosos. O miser, & quis remanebit cum Christo? pauci. Auctoritas de hoc propheta. Multiplicabit gloriam suis, & dabit eis potestatem in multis, & terram diuidet gratuito. Ratio, dominabitur thesaurorū auri, & argenti. Daniel. vndecimo. ad literam exponitur de antichristo. Ecce quare dicit thema. Erūt signa in sole, & luna, & stellis. Remedium contra prædicta mala est illud Hier. 15. Si conuertetis, conuertam te.

Dominica secunda Aduentus Domini.

Sermo V.

Respiciete, & leuate capita vestra. Luc. 21. In præsentī sermone habeo declarare rationes propter quas Christus permittet, & sustinebit quòd ille iniquus, & filius perditionis antichristus faciet tot mala in Christianitate sicut heri dixi vobis, quibus declaratis nullus mirabitur, imò mirabuntur omnes quare tātū tardat venire. Spero in Deo q̄ erit bona materia ad peccatorum correctiones, sed primò saluetur virgo Maria, &c. Respiciete, & le. ca. ve. Pro breui huius verbi declaratione & materiæ prædicandæ introductione sciendum, quod omnium scientiarum humano intellectui inuentarum principium fuit admiratio. *Quia*

do enim antiqui philosophi videbant mirabiles effectus rerum mirabantur, & eleuabant intellectum ad inquirendum, & sciendū causas talium effectuum. Ideo dicit philosophus. Vnumquodque scire arbitramur cum causas cognoscit. Et alibi dicit. Scire est rē per causam cognoscere. propter hoc antiqui philosophi videntes effectus mirabiles admirantes moti sunt vt scirēt causas quibus scitis intellectus eorum quiescebat. Ideo dicit philosophus I. Meta. propter admirari incēperunt philosophi philosophari, id est, inquirere de causis & rationibus effectuum. verbi gratia. Videntes philosophi q̄ in vere terra produxit herbas virides, & arbores, flores, folia, & fructus, & in autumno omnia dimittit quasi mutando se. philosophi admirabantur quare hoc, & vnde talis effectus, & ordinatio & incēperūt quærere, & inuestigare de causa, & inuenerunt, quod euenit propter motum solis qui in vere ascendit, & trahit secū sursum humores. Ideo terra, & arbores fructus produciūt, &c. In autumno verò sol descendit. ideo deponunt omnia folia, &c. Item quādo videbant in mari illas magnas vndas, & aliquādo est ita planū quod vna gallina posset ibi bibere, & vna scutella natate, & videntes fluxum, & refluxum maris magis admirantes quæsierūt, & inuenerūt quod hoc fit propter lunā quæ in plenilunio, &c. semper habet singularē influentiā super aquas, & super humida, ita quādo videbant in aere, nubes, fulgura, & impressiones, & tonitrua admirabātur, & quæsiuerunt causam, & inuenerunt quod hoc proueniebat ex certis constellationibus, & motibus planetarum. Item quādo videbāt eclipsim lunæ mirabantur, & inuenerunt causam. quoniam luna semper eclipsatur in plenilunio quando sol est sibi ex opposito. & tunc interponitur terra inter ipsam, & solem, & tūc ipsa eclipsatur. idem de eclipsi solis de quo videtur quod sol moritur, qui admirantes inuenerunt quod fit ex interpositione lunæ inter solem, & nos in coniunctione. Dicit magister historiarum quod in die Veneris sancta fuit eclipsis generalis solis, qui voluit indui de nigro sicut milites morte Regis. Quod vidēs Dionysius magnus philosophus admirans, quia tunc erat plenilunium iuxta pascha Iudæorū dixit, Aut Deus nature patitur, aut tota machina mūdi dissoluetur. patet ergo quod omnis scientia humanitus inuenta habuit suū initium in admirari. Ad propositum. Heri fuistis admirati de effectibus siue operibus antichristi in hunc mundum in breui venturis. Et admirantes quæritis causam quare Christus permittet Christianitatem sic destrui, & corrumpi, & subuerti. Respondet the. Respicite, scilicet causam iustā destructionis, & subuersionis antichristi, & leuate capita vestra glo. mentes vestras. Quia nihil sine causa fit in terra. Iob 5. Respicite ergo diligenter, & videte causas, & rationes quare Deus permittat prædictos effectus seu mala antichristi cōtra Christiani-

stantiam. Totum ostendam vobis in vna parabola seu similitudine quam vobis dicam, quia subtilia melius intelliguntur ab hominibus, & retinētur per parabolas, & similitudines. Ista est parabola. Sciendum, quod quidam rex nobilissimus, & potentissimus ædificauit ciuitatem quandam magnā, & egregiam cum multis sumptibus, & laboribus, & periculis exponendo omnes thesauros in eius ædificatione. Deinde dotauit eam multis priuilegijs, & gratijs magnis, quam fecit metropolim, & sedem regni sui. In qua ipse rex, & vxor sua cum filiis morabatur in castro. Ciues autem dictæ ciuitatis proditores, & ingrati dicto regi inter alia plurima grauamina, & enormia quæ fecerunt contra regem, fuerunt septem magnæ prodiones. Prima rumpendo iuramentum fidelitatis quod fecerunt regi, habebant sua consilia, tractatus, & parlamenta secreta cum inimicis capitalibus ipsius regis, & hoc sciente rege cui summe displicuit. Secunda proditio, quia reprehēdebat eos, ciues de hoc ingrati, & indignati cum maximis iniurijs, & vituperijs, armati ensibus euaginati expulerūt regem de ciuitate sua. Tertia, quia postquam rex fuit expulsus, misit dici ciuibus quod ad minus darēt sibi suos redditus, qui negauerunt sibi, & noluerūt sibi dare sed suis inimicis. Quarta, quia expulso rege denudauerunt reginam vxorem dicti regis, & cum verberibus, & contumelijs eiecerunt ipsam de ciuitate: quod maxime displicuit regi. Quinta quod filias regis quæ remāserunt in palatio, ciues dederunt eas ad lupanaria, & luxurias, & corruerunt eas. Sexta quia vnicum filium regis qui remanserat in palatio etiam sciderunt, & diuiserunt per medium in duas partes, & in paruas minutas, & decollauerunt, cum tamen esset iā mortuus. Septima, quia omnia signa seu arma sui regis amouerunt de palatio, & posuerūt ibi signa seu arma inimici regis. Nūquid videntur vobis parux istæ prodiones? Nihilominus rex benignus post tot prodiones misit eis nuntios quærens cum eis reconciliari, & habere cum eis pacem promittendo plenam remissionem omnium offensarum. Sed ciues noluerūt, immo cōtinuē multiplicabant offensas propter quod post multos annos rex misit vnum capitaneum cum infinita gente armorum, & tradidit ciuitatem in manus suas, qui totam ciuitatem destruxit. Nūquid de hoc debet aliquis admirari aut dicere, quare rex fecit hoc? & certè non, immo dicere debet quilibet quod rex fecit optimè. Modò videntum est quis est iste rex, & quæ est ista ciuitas, & qui sunt isti ciues proditores. Rex iste nobilissimus, & potentissimus est ille de quo Ioan. in Apocalyp. 19. Habet in vestimento, & in femore suo scriptum Rex regum, & Dominus dominantium. Nota in vestimēto, id est, in humanitate, humanitas Christi dicitur vestimentum. Ratio, quia sicut vestimentū cooperit personā, ita humanitas Christi

coopersebat diuinitatem. Cum ergo dicitur, habet in vestimento, & in femore suo scrip. &c. vult dicere quod Christus inquātū Deus per generationem temporalem, & inquātum Deus per generationem æternam est Rex regum, &c. Ciuitas magna nobilis, & egregia quam Christus ædificauit est Christianitas. Ideo venit in hunc mundum vt istam ciuitatem ædificaret. In cuius ædificatione laborauit 33. annis. quam cum magnis laboribus, & periculis, & expēsis ædificauit, & magnis priuilegiis, & gratis ipsam dotauit, scilicet sanctorū septem sacramentorū. De qua ciuitate dixit Dauid. Gloriosa dicta sunt de te ciui. Dei. Psal. 86. Ciues hui⁹ ciuitatis sunt omnes Christiani, quorū admirantes aliqui quærūt quare Rex Christus tam nobilis, & potens permittet hanc ciuitatem destrui, & perdi ab antichristo. Quia dicit the. Respiciite, & leuate capita vestra, & videte quoniā propter septem magnas proditiones incorrigibiles quas faciunt dicti ciues regi suo Domino nostro Iesu Christo. Prima, quia tam homines quā mulieres contra iuramentum Regi Christo factum in baptismo recurrunt, & habent sua colloquia cum inimicis Regis Christi, scilicet cum dæmonibus, qui licet posset eos subito annihilare in puncto, tamen non vult. Quoniam diuini, sortilegi, coniuratores, & incantatores cū dæmonibus faciunt quidquid faciunt. Quoniā si aliquid perdidistis vel pro sanitate vel pro filiis habendis ad quem recurritis? nō ad Christum nec ad bonum medicum, sed ad diuinos inimicos Christi. O proditor nūquid non in baptismo fecisti Christo iuramentū fidelitatis, & abrenuntiasti diabolo, & pompis eius? Idem pro filiis habēdis, & sanitate obtinenda recurrunt ad diuinos, & sortilegos, oēs tales sunt proditores, quia si essent fideles recurrerent ad Regem Christū potentissimum dicendo. Domine ego perdididi hoc vel illud, vos scitis quis habet. Ideo ponatis in corde suo vt tradat mihi, & ego habeo quod meum est, & ipse saluabit animam suam, tunc esses fidelis. Irē pro sanitate, & filiis obtinendis. Quia dæmones nesciunt secreta omnia, quia in tenebris sunt, & diffamant aliquos qui nō sunt culpabiles vt seminant discordias. Idem de sanitate, & filiis, quia nullus potest dare sanitatem nec filios nisi Deus, ad quem debetis recurrere dicendo. Domine vos dedistis mihi istum filium qui patitur, &c. vel Domine ego sum de matrimonio, ideo Domine detis mihi fructum matrimonij, quia aliās modicum valet totum illud quod fit. Alij recurrunt ad diuinos vt sciant quid faciat vxor, quā ostendunt in amphora aquæ quod peccat cum tali, &c. & forte est vna sancta mulier, sed diabolus mentitur, quia mendax est, & pater eius. Ioan. 8. Quot sunt qui quando sunt vltra mare dicunt. Certē ego vellem scire quid modō faciat vxor mea, & recurrunt, &c. Alij recurrunt vt possint habere mulieres ad libitum. Alij vt inueniant thesaurum

thesaurum absconditū, alij vt sciāt quid erit de tali bello vel facto. O quot proditores sunt in mundo. Etiam si alia non esset in mūdo, ista sola est sufficiens causa vt veniat antichristus tanquam capitaneus ad destruēdum ciuitatem christianitatis, dicēte sibi Christo, Gog habes gētes armorum. Ita Domine vt arena maris, ideo vade ad ipsos vt moriantur. dicit de hoc Moyses in persona Christi. Generatio peruersa, & infideles filij, ipsi me puocauerūt in eo qui nō est Deus, & irritauerunt in vanitatibus suis, & ego prouocabo eos in eo qui nō est populus, & in gente stulta, id est, antichristi, irritabo illos. Ignis succensus est in furore meo: & ardebit vsq; ad inferni nouissima. Deute. 32. De peccato diuinationis, & eius speciebus. 2. 2. q. 97. Secunda proditio est, quia ciues ense euaginato expellunt regem Christum de ciuitate Christianitatis. Ensis est lingua ad formam ensis facta. Inuaditur rex Christus iurādo, & diuiditur membratim, quia Iudci nescierūt ipsum diuidere. Ideo Christiani quādo sunt in Iudo dicunt per caput, per corpus, per cor, &c. Domine ecce gratias quas faciūt vobis Christiani, q̄a eos redemistis. Quia quādo tu iuras per caput, vel per corpus, tantum reputatur tibi ac si amoueres sibi caput, vel corpus, &c. Item balista sagittas eum quādo eū blasphemias. Iam videtis quod labia sunt vt arcus balistę duorum lignorum. Lingua est medium rectum per modum balistę super quod ponitur sagitta. Sagittę toxicatę sunt blasphemię, scilicet malas grates habeat Deus, &c. percutere crucem denarij, dicendo verba cōtra Christum, & virginem Mariam. Quia mirum est quod terra tales non deglutit viuos vt vadant in abyssum. Nunquid est ista parua proditio? De hoc propheta Dauid di. Filij hominū dētes eorum aīna, & sagittę, & lingua eorum gladius acutus. Ideo Domine, exaltare super cęlos, scilicet fugiendo. Psalm. 56. Ad hoc iam deuenit mundus quod minus datur pro negando Deum quā̄m pro destruendo vnam formicam, vel pro interfectione vnus formicę, im̄mo pro vna vrbāitate etiam in minimis rebus dicitur, renego Deum si facio. Ideo quādo antichristus veniet non oportebit face re magnam vim talibus sic assuetis ad renegandum, quia statim renegant Deum, im̄o renegare Deum ponitur iam in truffa, quia ad ridēdum prouocant aliquem vt iuret, & reneget, &c. Domini tēporales, & iurati qui circa hoc deberēt prouidere nō curant. Ideo Dominus conqueritur de ipsis di. Dominatores populi mei iniquę agunt dicit Dominus, & iugiter tota die nomen meum blasphematur. Propter hoc sciet populus meus nomē meū in die illa, quia ego ipse qui loquebar. s. p̄cipiēdo, ecce adsum, scilicet puniēdo. Esa. 52. Ideo dicit Christus antichristo. Capitaneę habetis gentes armorū. Ita Domine ideo vadatis. Tertia proditio est, quia regi Christo sic turpiter a terra expulso negatur sibi reditus, & datur eius inimicis,

Reditus

Reditus quos sibi Christus retinuit de duobus sunt quæ nobis pauperibus dedit, scilicet terra, & tēpus. De terra retinuit sibi redditus decimarum, & primitiarum, & fructuū, & vult, quod bene soluantur. Dic quomodo antiquitus menurando numerabāt vnum duos tres, &c. & decimum mittebatur ad templum Domini, scilicet de grano, vino, oleo, capris, &c. Sed modo decimæ & primitiæ dantur inimicis Christi. Aliqui nihil soluunt, aliqui soluunt nō decimam, sed vigesimam vel trigessimam. Quidā dicunt. O est istud tā bonum dare sacerdoti, dabo ei caligā plenā arena. Dic quod non sacerdoti, sed Deo qui illa dat suis seruitoribus, quia ipse pro se non indiget. Dicunt quidam. O clerici sunt mali, &c. Ergo nunquid erit melius vt ego dem filiis meis, & familiæ meæ quā ipsis? Responso. Nunquid esset bona ratio. Nō demus regi redditus suos, quia ipse tenet malos seruitores & prauos ribaldos, &c. Quid faceret rex de nobis si propter hoc negaremus sibi redditus? ita in pposito de rege Christo, si ipse in domo suā sustinet malos seruitores, ipse corrigit eos vel in hoc mundo vel in alio, & propter hoc nō debet fraudari suis redditibus, nec dari debent inimicis suis. s. peccatis, pompis, vanitatibus, ornamentis, &c. Non opus est falso suspēdere cymbala collo. Ideo quia sic fraudatis Christum regē veniunt mali anni ita sæpē. Ideo dicit ipse, si homo affiget Deū, quia vos configitis me. Et dicitis in quo cōfigimus te, in decimis & in primitiis, & in penuria vos maledicti estis, & me vos configitis gens tota. Inferte omnē decimationē in horreum meū vt sit cibus in domo mea, & probate me super hoc dicit Dominus, si non aperuero vobis cataractas cæli & effudero vobis benedictionē vsq; ad abundantiam, &c. Malach. 3. Secundo dedit nobis tēpus quod suū est de quo sibi retinuit decimā pro redditu septimanæ, diem. s. Dominicam, totū tempus currit in septem diebus, & ipse diuisit, dedit tibi diē Lunæ & Martis, &c. ad laborandum & operandum, &c. Dominicā verò retinuit sibi. Ideo non transgredere illam, sed modo quomodo soluitur, quia non datur Deo, sed diabolo eius inimico, quia ita aperiuntur apothecæ & operatoria ad operandum & advendendū merces sicut in aliis diebus, & fiunt contractus & mercatus liberē. Ecce qualiter redditus temporis tollitur Deo & datur diabolo. Itē in diebus ferialibus homines negotiantur, mulieres operantur in domibus suis, sed in die festo ornāt se homines. ex vna parte, & mulieres ex alia isto modo redditus Domini datur diabolo vocato Leviatham, qui tētat de superbia. Alij verò vt lusores taxillorum dant diabolo vocato Mammon, qui tentat de auaritia, nec debet dici ludus, sed furtum vel rapina quia nihil potest ibi lucrari, &c. Alij vadunt ad lupanaria, &c. Isti dant Asmodeo, qui tentat de luxuria. Alij sedent in portis iudicantes & inuidentes trāseuntibus, & sic dantur Beelzebub. Alij bi-
 bunt

sunt & comedunt excessiue & visitant tabernas, & sic datur Beel-
 zebor, &c. Alij congregant amicos vt tractent de vindicta, sic dan-
 tur Baalberith. Alij stant otiosi in platea cum deberent audire mis-
 sam, sermonem, vespas, &c. Isti dantur Astaroth, quia quando non
 solumus redditus temporis recipit sibi in commissum. & tunc facit
 vindictam di. Cum accepero tempus, ego iustitias iudicabo. Psal. 74.
 Propter hoc veniunt mortalitates ita sepe. Contra hoc peccatum pre-
 cepit Deus di. Memento vt diem sabbati sanctifices. Exod. 30. Nul-
 lum preceptum incipit per memento nisi istud, quasi dicat, ex quo
 laborasti pro te & domo tua feria secunda & tertia, &c. in Dominica
 memento vt quiescas ab omni opere seruili. Nunquid non videtur vo-
 bis magna proditio ista, negare regi regulas suas & redditus suos,
 ideo, &c. Quarta proditio est quod reginam vxorem regis nudan-
 tes & verberantes cum vituperiis & contumeliis abiecerunt. Regi-
 na vxor & sponsa Christi est ecclesia sancta. Talem habet sponsam
 quale & matrem quae virgo concepit & virgo peperit. Et de eccle-
 sia intelligitur principaliter illud Dauid. Astitit regina a dextris
 tuis in vestitu deaurato circumdata varietate. Psal. 44. Secundo intel-
 ligitur de virgine Maria. Nota quomodo ecclesia generat filios re-
 gi Christo. Cuius uterus est fons baptismi qui concipitur semine
 verbi Dei. Luc. 8. Semen est verbum Dei. Nunquam aliquis rex tantum
 dilexit vxorem suam quam Christus dilexit ecclesiam. Sed mo-
 do haec regina denudatur auferendo ab ea, & occupando sibi bonam
 ecclesiam, & iurisdictionis. Sicut priuat religiosos & faciunt ipsos ar-
 restari. haec iniuria est maior quam si coram rege offenderetur re-
 gina. O quod peccatum est tangere tales de quibus dicit Dauid in
 persona Dei. Nolite tangere Christos meos. scilicet sacerdotes vinctos, &
 in prophetis meis, scilicet religiosis, nolite malignari. Iam scitis
 quomodo vos facitis nihil respiciendo dignitatem personae. Quinta
 proditio est de filiabus regis datis & laxatis siue traditis lupanari.
 Filiae regis Christi sunt omnes mulieres Christianae quas genuit in
 baptisma. Dicunt aliqui. O & quod peccatum est solutus cum soluta
 quam ego non decepi immo solui & sibi placuit & mihi. No. simili-
 tudinem de filia regis soluta. & sibi placet & tibi, & dicis cui facio
 iniuriam, nunquid regi? cui facis proditionem agendo cum filia sua,
 sed si ipse dat eam tibi in vxorem, tunc fac placitum tuum cum ipsa.
 Sed modo totum est corruptio, non sufficiunt lupanaria publica quae
 possunt sustineri sine peccato dominorum quia sunt in remedium,
 sed hospitia & tota ciuitas est plena meretricibus secretis quae sunt
 in laqueum & damnationem rectorum, &c. Contra hoc vitium dicit san-
 cta scriptura. Abominatio facta est in Israel & in Hierusalē filia dei
 habuerunt alieni. Malach. 2. Not. in Israel. i. in Christianitate, & in
 Hierusalē, id est in ecclesiasticis. Sed filia Dei habuerunt alieni, qui
 scilicet

Possunt
 lupana-
 ria circa
 pecca-
 tum te-
 lerari.

scilicet nō sunt eius viri. Sexta proditio est, quia filium dei vnicū regis iam iuratum in regno sciderunt, & diuiserunt per medium. Hic filius vnicus & primogenitus regis Christi est populus Christianus. de quo scilicet apostolus dicit. Itaque iam non est seruus, sed filius, quod si filius, & hæres per deum. ad Galat. 4. Sed iste filius est iam verè scissus & diuisus in tres partes propter istud schisma. Non fit nisi vnus verus papa. Loquitur de tempore quo scisma tempore B. Vincentij fuit in ecclesia. Idem de qualibet communitate, villa seu ciuitate totus populus est diuisus. Quis habebit regimen propter quod communitates destruuntur? Dic quomodo rex offenderetur si in præsentia sua suus primogenitus diuideretur. magis offenditur Christus rex ex talibus diuisionibus. ideo dicit Christus. Diuisum est cor eorū, nunc interibunt. Ozeq. 10. Nota diuisum est cor, &c. Multi volunt se excusare dicentes. Ex istis diuisionibus non sequuntur vulnera, &c. Et nūquid potest esse peius vulnus quā diuisio cordis quod est principium vitæ, quia diuisa manu vel pede adhuc potest homo viuere, sed diuiso corde non. Quicumq; ergo est causa & occasio harum diuisionum tenetur ad omnia damna & expensas quæ sequuntur si vult saluus fieri. Item tenetur restituere communitati quicquid iniuste recepit ab ea vel ratione ambasiante vt ad expensas communitatis faciat sua negotia, &c. Septima proditio est quia signa & arma regis amouerunt, & posuerūt sibi signa & arma inimici sui. Signū & arma Christi est sancta Crux ex quo in ea passus est. De quo Elaias 47. Hæc dicit Dominus Deus. Ecce leuabo ad gentes manum meam, & exaltabo ad populos signum meum. signum & arma diaboli eius inimici est circulus, quia sicut deuoti & boni clerici quando inuocāt Deum & incipiunt diuinū officium, faciunt signum Christi, scilicet crucis. sic filij diaboli, scilicet diuinatores, & inuocatores dæmonum faciunt circulum vel rotam, de quibus dicit Dauid. In circuitu impij ambulant Psalm. 11. Signum & arma Regis Christi ponitur in portis palatii, corporis in baptismo, scilicet in portis quinque sensuum corporaliū. Sed vos amouetis signando vos non faciendo signum Christi, sed signum diaboli. Dic quomodo & quando intrant ecclesiam & recipiunt aquam benedictam qualiter signant se non faciēdo signum crucis Christi, sed signum siue circulum diaboli. Itē quando ponunt se ad mensam & comedendum cum signo diaboli. Item quando ponunt se in lecto ad dormiendum, item mulieres quādo ponunt infantes in lecto. idē de clericis aliquibus, quod dico cum dolore cordis, quā in sancto sacrificio vbi deberent facere signum Christi, faciunt signum diaboli ex indeuotione & nimia festinatione. O quod peccatū est. Idem de benedictione aquæ & panis, & in benedicēdo populum in fine missæ cum signo diaboli mittunt ipsos ad domū suam.

Ostende

Ostende hinc quomodo se debent signare, & dic rationem quare *Quid*
 cum dicitur, In nomine patris, teneas manum altè. quia pater ab *modis*
 alto misit filium suum in virginis vterum. Item quando dicitur & nos mu- *nos mu-*
 filij, manum debes tenere iuxta vterum, & significatur Christi in- *medi si-*
 carnatio. Quando autem dicitur & spiritus sancti, debes manum *quo crus*
 tenere per transuersum transeunte manu à sinistro humero ad dex- *teram*
 trum. Ratio quia spiritus sanctus largè fuit effusus in die Pente- *gnificet*
 costes super Apostolos & discipulos Christi. Item quia spiritus
 sanctus ducit personas de sinistra culpæ ad dexteram gratiæ, & non
 econuerso. Sinistra ergo significat culpam, peccatum & maledi-
 ctionem, dextera verò significat misericordiam, gratiam, & bene-
 dictionem. Nota contra illos qui signando dicunt, In nomine pa-
 tris in longum, quia pater maior est filio, quod error est. Et ad dex-
 teram dicunt & filij, quia sedet ad dexteram patris, & spiritus san-
 cti ad sinistram, quia sedet ad sinistram, quod est error, quia filius
 & spiritus sanctus sunt ad dexteram, id est in æqualitate patris, &
 esse ad sinistram est esse inæqualem patri, quod est error. Alij fa- *Quid si-*
 ciunt crucem beati Petri ab inferiori incipientes. Ideo de hoc con- *gnificet*
 queritur Christus dicens in persona Trinitatis. Signa nostra nõ vi- *filium*
 demus, iã non est propheta, & nos nõ cognoscet amplius. Psalmus *& spiri*
 septuagesimustertius. Signa nostra non videmus, scilicet in Chri- *tũ san-*
 stianis. iam non est propheta, quia signum crucis est reali prophe- *tũ esse*
 ta quod homo est de populo Christi. Sed modò iam non est. Quæ- *ad pa-*
 libet prædictarum rationum est causa efficiens quod Antichristus *tris dex-*
 veniet. Quanto ergo magis omnes simul septem rationes concur- *xtram.*
 rentes? Propter hoc dicit thema. Respiciite & leuate capita vestra.
 Sed diceret contra me aliquis subtilis argumentator. Frater, vos *Christus*
 innuitis in verbis vestris quod Christus non solum permittet An- *partim*
 tichristum venire, sed etiam quod Christus ipsum mittet. Respon- *Antic-*
 deo quod sic. sed hoc non auderem dicere nisi quia habeo aucto- *christũ*
 ritatem sacre scripturæ. Apostolus enim dicit. Eò quod charita- *mittet,*
 tem veritatis non receperunt vt salui fierent, ideo mittet illis Deus *partim*
 operationem erroris vt credant mendacio. secundæ ad Thessalo- *permita-*
 nicenses secundo. Non ideo mittet illis Deus. Ecce non solum per- *tet.*
 mittet, &c. item Ezechielis trigesimo octauo. Vaticinare fili homi-
 nis, & dices ad gog, &c. In nouissimis diebus eris, & adducam te su-
 per terram meam scilicet Christianitatem. Quod intelligitur sic,
 in aduentu & operatione Antichristi erit tibi & culpa & pœna.
 Quantum ad illud quod erit culpæ Christus non mittet eum, sed
 permittet, quantum ad illud quod erit malum pœnæ Christus non
 solum permittet, sed etiam mittet, quia omne malum pœnæ à Deo
 est effectualiter.

Cœlum & terra transibunt. Lucæ 21. Verbum propositum ostendit subtiliter statum huius mundi post diem iudicij, de quo fratu volo modò prædicare, quia ista materia consequens est ad materiam diei Dominicæ in qua audiuistis totum statum huius mundi à principio vsque ad diem iudicij. Ideo modò loquar de statu mundi huius post diem iudicij, sed primò salutetur virgo Maria, &c. Cœlum & terra transibunt. Hoc verbum habet difficultatem in Theologia. Ratio, quia inueniuntur auctoritates dicentes quod cœlum & terra habuerunt principium essendi per creationem: tamen nec cœlum nec corpora cœlestia, nec terra habebunt finem in duratione, immo propheta David loquens de cœlo, Sole & Luna, & Stellis di. Statuit ea in æternum & in sæculum sæculi. Psalmus 148. Similiter dicit Salomon de terra. Generatio præterit & generatio aduenit, terra verò in æternum stat. Ecclesiasti. 1. Quare ergo dicitur thema, Cœlum & terra transibunt? Patet difficultas. Dico quod illæ auctoritates non repugnât themati, quoniam dupliciter possunt loqui de cœlo & corporibus cœlestibus & de elementis, vel quantum ad substantiam essentialem: vel quantum ad qualitates & condiciones & operationes accidentales quas habent. Primo modo cœlum & terra semper erunt quantum ad eorum substantiam essentialem, sed transibunt quantum ad qualitates eorum & condiciones & operationes accidentales, & recipient meliores qualitates sicut racea argenti antiqua, immunda, conquassata, postquam argētarius sculpsit & renouat eam, videtur noua & lucet. Et licet substantia sit eadem, tamen recipit nouam qualitatem & est renouata. Ita erit de isto mundo antiquo, immundo, conquassato & cōfracto. ideo Christus tanquam bonus magister & argentarius renouabit cœlum & terram & omnia elementa. Terra verò quæ nunc est immunda ex nostris peccatis, post iudicium erit munda & pura, quia nulla immunditia remanebit in ipsa post iudicium, quia igne purgabitur nec remanebunt in ipsa arbores, nec montes, sed elementum terræ remanebit vt farina alba. Et feces omnium rerum cadent in inferno super capita damnatorum secundum quod dicunt sancti doctores. Aqua etiam purificabitur, quæ demittet omnes qualitates accidentales, quia nō erit falsa, nec mouebitur de cætero, quia cessante motu primi mobilis cessabunt etiam alij motus naturales. Aër etiam purificabitur, quia nunquam de cætero erit nubilosus, nec tempestuosus, nec mittet grandines, nec pluuiam. Cœlum non mouebitur amplius. Item sol, luna, & stellæ erunt septempliciter clariores. Esaiæ trigesimo. Et erit lux lunæ sicut lux solis. Et lux solis septempliciter sicut lux septem dierum in die qua alligauerit Dominus vulnus, scilicet peccatū

dat se ad delectationes carnales, bestiales, & brutales, quia animalis homo non percipit ea quae spiritus Dei sunt. i. ad Cor. 2. sed personae deuotae spirituales quae gustant delectationes angelicas orando, vel legendo, audiendo vel contemplanando non curant de delitiis carnalibus, immo si Deus diceret eis, do tibi licentiam, &c. dicerent Deo, Domine nolo talem licentiam. sicut Dauid di. Renuit consolari anima mea. Glos. in delitiis carnalibus. Memor fui Dei, & delectatus sum. Psalm. 76. Videns ergo Dauid quod sine aliqua delectatione homo non potest viuere, ideo orando dicebat Deo. Emitte spiritum tuum, & creabuntur. s. delectationes spirituales, & fugient delectationes carnales, & renouabis faciem terrae. s. bonam famam. Nec sufficit dicere, quid curo ego quod dicunt gentes, &c. Si factum, vel opus non habet bonam faciem, oportet quod renouetur, quia si tu tenes malam mulierem in domo, & omnes loquuntur, oportet ipsam expellere. Idem de clericis, & religiosis qui nimis frequentant monasteria fororum, oportet quod illa quae non habent bonam famam facie renouetur. Si dicatur ego habeo bonam intentionem, non sufficit, quonia non solum cauendum est a malo, sed ab omni specie mali. Ecce quare dicit, Et renouabis faciem terrae. s. opera exteriora. Apostolus. Et prouidentes bona non tantum coram Deo, sed etiam coram omnibus hominibus, ad Rom. 12. Dico secundo quod debemus renouari in anima per claram beneuolentiam ad instar aquae quae renouabitur post iudicium, quia non habebit amaritudinem, nec faciet undas &c. sic modo renouanda est anima dimittendo amaritudines odij, rancoris, & male voluntatis, & undas desiderij vindictae, & parcendo inimicis, remittendo iniurias. sic enim dulcoratur anima, & renouatur. De hoc dicit scriptura sancta. Renouamini spiritu mentis vestrae, & induite nouum hominem qui secundum Deum creatus est in iustitia, auctoritate, & veritate, ad Ephe. 4. Dico tertio quod debemus renouari in ore per veram eloquentiam, ad instar aeris post iudicium, quia tunc erit ita clarus quod nullam habebit obscuritatem nubium, tempestatem vel fulgura, sic modo renouandum est os nostrum, ut non sint in eo obscuritates mendaciorum, nec tempestates verborum superbiorum, nec fulgura minarum, nec tonitrua iuramentorum. de ista renouatione dicit scriptura sancta. Nolite conformari huic saeculo sed reformamini in nouitate sensus vestri, ut probetis quae sit voluntas Dei bona, & beneplacens & perfecta, ad Rom. 12. Nota nolite conformari huic saeculo, id est gentibus mundanis, nota uoluntas Dei bona, & beneplacens, & perfecta. Nota hic tres regulas verborum nostrorum. Prima quod uerba nostra habeant ueritatem, & ista est uoluntas Dei bona, secunda quod habeant charitatem, & ista est uoluntas Dei beneplacita, tertia quod habeant sanctitatem, & ista est uoluntas Dei perfecta, quia multum placent Deo,

*Quibus
circum
stantis
loqui de
bemus.*

propter

propter primam dicit Apostolus, deponentes mendacium, loqui-
mini veritatem vnusquisque cum proximo suo, ad Ephesios 4. &c.
propter sanctam charitativam correctionem dicit Christus, Si pec-
cauerit in te, id est, coram te, quia tu vidisti, frater tuus, &c. vade, &
corripe ipsum inter te, & ipsum solum, Matthæi 18. propter tertiam
quæ sunt verba sanctitatis, scilicet laudis Dei, vel deuote orationis
dicit Dauid in Psalm. Benedicam Dominum in omni tempore, sem-
per laus eius in ore meo, & ista est volūtas Dei perfecta. Dico quar-
tò quod debem⁹ renouari in opere per diligentiam, ad instar ignis
qui post iudiciū erit clarior, & purior, sic & nos in nostris operib⁹.
Auctoritas, quomodo surrexit Christus à mortuis per gloriam pa-
tris, ita & nos in nouitate vitæ ambulemus. ad Romanos sexto.
Christus surrexit cum quatuor qualitatibus corporis gloriosi, sci-
licet cum agilitate, subtilitate, impassibilitate, & claritate. Sic &
nos in renouatione operis per diligētiā debemus renouari qua-
tuor conditionibus. Primò certam orationem recipere, & ipsam
mane, & sero deuotè dicere iuxta dictum Christi, oportet semper
orare, & non deficere. Lucæ decimo octauo. Nota semper, id est
mane, & sero. Secundò in qualibet hebdomada Dominicam ser-
uare audiendo missam completè, & cum silentio, & ab omni ope-
re seruii abstinendo. Tertio quolibet mense confiteri de bono
consilio. Ratio, sicut quolibet mense abluitur camisia corporis,
etiam quolibet mense debet lauari camisia animæ quæ est conscien-
tia. Quarto, quolibet anno in pascha communicare iuxta dictum
Christi, Accipite & manducate, hoc est corpus meum. Matthei
vigesimo sexto. Et qui manducat hunc panem viuet in æternum.
Ioannis sexto. Ecce qualiter, & quomodo Christus surrexit. Dico
quintò quod debemus renouari in intētiōe per cœlestialem emi-
nentiam ad instar celi, quod post iudiciū recipiet qualitates altas,
& claras. Sic nos in operibus nostris debemus ordinare intentio-
nem, vt sit alta propter Deum, & non sit bassa propter mundana
scilicet laudem, vel vanam gloriam. Sed quæ sursum sunt quærite,
non quæ super terram, vt dicit Apostolus. ad Colossē. 3. Dic quo-
modo aliquando maiora opera mundi perduntur propter intētiō-
nem sinistra, & malam. Maius opus quod homo potest facere in
hoc mundo, propter Deum, est pro ipso accipere martyrium. Au-
ctoritas. Maiorem charitatem nemo habet, vt animam suam ponat
quis pro amicis suis. Ioannis 15. Quod tamen perditur propter ma-
lam intentionem, & sinistra, verbi gratia. de captiuo Christiano
qui cogitur ad negandum fidem, sed ipsam non vult negare, immo
vult citius mori, tamen non propter Deum, sed ne sibi improperet-
tur dicēdo renegauit, vel vult mori intētiōe, vt reputetur sanctus,
nihil valet eius mors, quia non propter Deum, sed propter inanem

gloriam permittit se interficere. Ideo Apostolus. ad Corin. 13. Si tradidero corpus meum ita vt ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest. Secundum opus maius post martirium est ingredi religionem, & renuntiare voluntati proprie pro Deo, sed perditur sinistra intentione, quando hoc facitis, vt filius vester sit abbas, vel episcopus, nihil valet. Idem de monialibus quando mittitis filiam vestram in religionem, quia est lippa, vel claudicat, vel gibbosa, vel ne habeat dotem, nihil valet. Sed intentio recta parentum debet esse, dicendo, quia nos non possumus orare, nec magnas poenitentias facere, ideo dabimus filium nostrum, vel filiam Deo, vt oret pro nobis, & saluabit se & nos. Tertium opus est praelium iustum in quo si moriuntur efficiantur martyres, sed perditur mala intentione quando fit propter rapinam habendam, vel amorem dominorum, quia tales si moriuntur, damnantur. Sed debent dicere vadamus, quia iustitia est pro nobis, ideo erit vnum de duobus, vel pradebimus in incendiis inimicorum nostrorum, vel in caelis cum ordinibus angelorum. Tales possunt habere corda leonum. Si dicatur quod si nescitur an praelium sit iustum, vel iniustum. Responso quod tunc periculum est maiorum qui debent ponere se in ratione. Si autem ratio non acceptetur, tunc praelium est iustum, sed in incertis obedientia excusat, quia illi qui tracti vadunt ad praelium incerti an iustum sit, excusati sunt, & si moriuntur saluantur. Quartum opus magnum est remittere iniurias inimicis propter Deum, sed perditur sinistra intentione quando remissio fit non propter Deum, sed propter Dominum qui vos rogauit, meritum perdidistis, quia non dedistis honorem Deo qui praecepit quod homo remittat, sed non illi Domino. Ideo quando aliquis Dominus rogat vos, vt dimittatis iniurias, debetis respondere non remittam propter vos, sed propter Deum, vt ipse remittat mihi, &c. Dic quomodo in morte offendit se cuilibet Christus dicens, Ecce quod feci pro te, &c. Videamus quid fecisti pro me. Hanc renouationem petebat Dauid dicens, Cor mundum crea in me Deus, & spiritum rectum innoua in visceribus meis. Psalmo quinquagesimo. Et tunc verificabitur thema, Caelum & terra transibunt. Deo gratias.

*Obedi-
tia erga
principē
excusat,
in bello,
quod in-
certū est
num in-
stum sit.*

De eadem dominica.

Sermo VII.

Scitote quia propè est regnum Dei. Luc. 21. Thema propositum dat mihi montium praedicandi de quadam materia satis speculatiua, scilicet propinquitate Dei ad creaturas, sed primò saluetur virgo Maria, &c. Scitote, quia propè est reg. &c. Modò iuxta intellectum quem volo pertractare, cum dicitur regnum Dei, est constructio intransitiua, quia nō dicuntur diuersa: regnum Dei

Dei idem est quod regnum quod est Deus, sicut dicitur regnum Aragoniæ, vel Catheloniæ, constructio est intransitiua. Ita accipio regnum Dei, id est, regnum quod est Deus, & est modus loquendi scripturæ in qua Deus dicitur regnum, possessio, & hæreditas sanctorum. Auctoritas. Dominus possessio, & hæreditas eorum. Deuterono. 10. & 18. cap. Etiam est regnum sanctorum de quo dicitur thema. Scitote quia prope est regnum Dei. quomodo & qualiter Deus sit prope creaturas, inuenio tres modos siue rationes proprietatis, quoniam prope est.

Primo per suam effectiuam operationem.

Secundo per suam perceptiuam exauditionem.

Tertio per suam perfectiuam incarnationem.

Ex hoc dicitur the. Scitote quia prope est regnum Dei. Dico primo quod Dominus est prope omnibus creaturis per suam effectiuam operationem. Quoniam Deus ex suis operibus est prope, & immediatus creaturis, quia ipse est causa omnium creatorum. Dicitur regula philosophiæ, Rerum naturaliter productarum quedam permanent sine causa sua productiua, quedam vero minime, verbi gratia. De lumine in lucerna accenso quod permanet sine causa agente, & de caliditate in aqua calefacta, & de domo quæ permanet sine causa agente, id est sine magistro, qui forte iam est mortuus, & sic de multis aliis effectibus. Quidam vero alii effectus sunt qui non habent permanentiam nisi in presentia agentis, ut aer qui de se est obscurus, & tenebrosus, & illuminatur a sole, tamen nescit retinere claritatem solis nisi in presentia ipsius. Idem de camera obscura a cæreo illuminata. Idem de speculo quod recipit imaginem, sed ipsam non potest retinere nisi in presentia agentis, patet regula philosophiæ. Modò videamus in theologia quæ dicit quod Deus est agens, & causa effectiua, & productiua omnium rerum corporalium, & spiritualium, visibilium, & inuisibilium, corruptibilium, & incorruptibilium, nunquid eius effectus permanet sine causa? Dico quod non, quoniam nisi Deus esset presentis, & continuè influeret, sol statim perderet claritatem, & luna, & stelle. Et idem est de omnibus creaturis. Ideo dicit Gregorius, quod si mundus non retineretur manu Dei, statim annihilaretur, ideo est prope, & immediatus cuilibet rei, sicut lumen est prope aerem quem illuminat. Ecce ergo quomodo Deus est prope creaturas per effectiuam operationem. De hoc dicit Apostolus. Ex ipso, & per ipsum, & in ipso sunt omnia, ipsi honor, & gloria. Ad Rom. 11. Nota ex ipso. scilicet initialiter per ipsum duratiue, & in ipso. scilicet conseruatiue sunt omnia. De ista materia Augustinus dat talem considerationem. Anima rationalis est perfectio totius corporis, & membrorum eius, quia ipsa dat virtutem, & operationem, & efficaciam omnibus membris corporis. Et si quæ-

*Ecce
quomo-
do ani-
ma est
in cor-
pore.*

ratur ubi est anima, diceret aliquis ignoras, in capite, verum est, sed non solum ibi: vel in corde, verum est, sed non solum ibi. Dicit Aug. & etiam philosophi quod anima est tota in toto corpore, & tota in qualibet parte eius, nec est diuisibilis per partes. Sed in capite ostendit maiores operationes, & perfectiores, & excellentiores. Ita Deus est totus in toto mundo, & est totus in qualibet parte eius, & in qualibet creatura. Sed in capite, id est, in celo empyreo ostendit se magis sanctus, & beatus, propter quod homo orando eleuat oculos ad celum, licet Deus sit hic, & vbique. Sicut ergo anima dimittendo corpus, statim corpus annihilatur, ita si Deus dimitteret creaturas, statim annihilarentur. Legitur. Act. 17. quod Apostolus venit Athenas, & volens extirpare errores philosophorum qui ponebant primam causam, vel primum motorem esse solum in caelis, & non in terris dicit Apostolus. Non longe est Deus ab vnoquoque nostrum. In ipso enim vivimus, mouemur, & sumus. Act. 16. Nota. In ipso tantum vivimus sicut pisces in aqua, quae non solum ad extra circuit eos, immo intrat intus. Ita diuinitas in nobis. Secundo in ipso mouemur sicut aues in aere. Tertio in ipso sumus sicut stellae in caeli firmamento ubi habent suum esse, ita nos in Deo, quia intra Deum stamus, mouemur, & sustinemur. Ecce qualiter Deus est prope per effectiuam operationem. Ideo dicit David in Psal. Prope es tu Domine, & omnes viae tuae veritas. Psal. 118. Sed est hic argumentum in oppositum, quia dicit scriptura. Longe est Deus ab impiis. Prouerb. 5. Quomodo ergo est prope? Respondeo, & dico quod Dominus dicitur longe vel prope a creaturis dupliciter, vel per distantiam localem, vel per differentiam formalem. Primo modo dicitur longe Roma, vel Valentia quae localiter multum distat. Non possumus dicere quod isto modo Deus sit longe, quia propinquior est tibi quam camisia, vel claritas aeri, vel color panno. Hier. 23. Caelum & terram ego impleo, ait Dominus. Secundo modo dicuntur esse longe duo panni, quorum vnus est delicatus, subtilis, & bonus, alter rudis, & vilis, & grossus, licet

*Dicitur sine simul, tamen dicuntur esse longe per distantiam, & differentiam Deus lo-
formalem. Isto modo dicimus quod Deus est longe ab impiis, quia
ge esse Deus est sanctus, & iustus, & impius est peccator, & iniustus. Deus
ab im- est humilis, impius superbus. Deus est liberalis, & misericors, im-
piis per pius avarus. Deus est purus, ille est luxuriosus, vt porcus: Deus est
differen- charitatus, impius est plenus malitia. Deus seruat pondus, & men-
tia for- suram in suis factis, & impius comedit, & bibit sine mensura: Deus
male, non est benignus, & pariens, & impius impatiens, iniquus, & vindicati-
autem- uus: Deus est diligens in suis operibus, & impius otiosus, & negli-
per lo- gens. Ecce quomodo Deus dicitur longe non per distantiam loca-
calem di- lem, sed per differentiam formalem, quia per distantiam localem prope
stantiam. est, quia Deus in omnibus rebus est, quia vbicumque aliquid opera-
tur,*

tur, ibi est, sed Deus ubiq; operatur, secundum illud Esa. 26. Omnia opera nostra operat⁹ es in nobis Domine. Ergo Deus est in omnibus rebus, de hoc vide S. Tho. 1. 2. q. 8. ar. 1. Itē Deus est ubiq; ubi sit. ar. 2. secundū illud Hier. 23. Cælum & terram ego impleo, ideo dicit prop̄ es Domine. s. per distantiam localem, & omnes viæ tuę veritas. In oppositum, quia illud quod est prop̄ alicui non indiget viis ad illud, quare ergo dicit, Et omnes viæ tuę veritas? Responsio ad habendum Deū prop̄ per essentiã, præsentiam, & potentiam non est necessaria via aliqua, quia semper est præsens, sed ad habendū Deū per gratiam sunt nobis necessarię multę viæ. Prima est cordis contritio quando religiosus conteritur dicendo, O miser ego sum religiosus, &c. per istã viã Deus venit ad eum per gratiam, licet esset iam præsens per essentiã, præsentiam, & potentiam. Secunda via est oris confessio, quoniã si in contritione capiendo contritionē generaliter in quantum extendit se ad attritionē quę est displicentia de peccatis in formis non habuisti gratiam, habebis in confessione, vel econuerso, nisi sis terribilis & obstinatus in mente. Tertia via, est deuota oratio, cogitãdo quod vides Deū cōtra te iratū. Hoc modo fecit ille Publicanus qui orando dixit, Deus propitius esto mihi peccatori. & habuit Dei gratiã de quo dicit Christus, Descendit hic iustificatus in domum suã. Luc. 18. Quarta via est Euangelicalis prædicatio, ad quã multi veniūt peccatores, sed totum est virtus Dei quando deuotē prædicatur & auditur attentē quod frangitur cor & cōteritur &c. & sic habetur gratia. Quinta via est elemosyna propter Deum rectã intentione facta & data, quę est tãte virtutis quod sicut elemosyna transit de manu tua in manum pauperis, ita gratia Dei transit in te. Sexta via est iniuriarū remissio quando fit propter Deum ne ipse faciat vindictam de te. Septima via est audire missam deuotē, ideo recipitur aqua benedicta in ingressu ecclēsię, & homo signat se in frōte ad claudendū intellectū, & cor ne homo cogitet & os ne homo loquatur de mundanis. Per hanc viã venit Deus per gratiã vt ostendit Christ⁹ in die Veneris sancta quãdo dixit missam in pontificalibus cū casula rubea, seu sanguine rubricata. mitra fuit corona spinarū. Sandalia in manibus & pedib⁹ clauī. Diaconus & subdiaconus fuerūt latrones, acoliti virgo Maria & Ioannes euangelista. in qua missa Christus cantauit septies. Propter hoc episcopi in missa solenni cantant septies, in qua missa multi obtinuerūt gratiã, quoniã vt dicit B. Lucas. Omnis turba eorum qui simul aderant ad spectaculum illud, & videbant quę fiebāt percutientes pectora sua reuertebantur. Luc. 23. Nota percutiebant pectora sua ex contritione & flebant fortē dicentes: Quare suspensus est sanctus homo iste qui nuper suscitauit filium meum? & sic de aliis, qui fortē prius erāt peccatores. patet ergo quare dicit, omnes

*Penes
quid attritio, et
cōtritio,
differunt.*

via tuæ veritas, quia non sunt viæ falsæ. Moraliter ex quo Deus est ita propè, multum deberemus timere & cauere à peccatis. Quis in conspectu Regis committeret furtum vel homicidium siue luxuriam & huiusmodi, cogitâdo quod rex videt, &c. Modò leuate oculos, quia Deus est magis propè, quia videt omnia quæ facitis. Quæ mulier viro aspiciente per fenestram auderet loqui cum amasio suo siue philocapto? Si ista cogitaremus non peccaremus. Ideo Apostolus dicit. Modestia vestra nota sit omnibus hominibus, quia Dominus propè est. Ad Philip. 4. Nota modestia, id est cōuersatio, vocabulum est generale ad omnes virtutes, quia dominus Deus, papa & rex præsens est vbique, Dico secundo quod Deus est propè per suam perceptiuam exauditionem, quia ipse audit omnes supplicationes & orationes nostras quomodocunq; fiant, siue cantando vt faciunt ecclesiastici, siue loquendo, vt faciunt deuoti, siue mentaliter vt faciunt contemplatiui. Ecce quomodo propè est, verbi gratia. In missa aliqua dicuntur cātando vt introitus. Kyrieleison. Gloria in excelsis, &c. Aliqua secretè vt canon. Aliqua mentaliter, vt in primo & secundo Memento. Bene esset propè qui totum hoc audiret. Deus est ita propè quod totum audit, immo etiã audit affectiones cordis. Dicam vobis hîc vnum miraculum quod legitur in biblia. Exod. 14. quando filij Israël exiuerunt de Ægypto & venerunt ad mare vt intrarēt desertum, rex Pharao & omnis populus Ægypti persequebatur eos, & Iudæi erant in quodam passu stricto, & ad vnā partē erat mēs altissimus inaccessibilis, ad aliam partem habebant mare rubrum, nec poterant fugere aliquo modo, intantum quod se reputabāt mortuos, & incœperunt murmurare cōtra Moysen dicentes: Quare eduxisti nos vt hîc moriamur, nunquid erant sepulchra in Ægypto? Moyses autem eleuatis oculis respiciebat cælum. non legitur quod diceret aliquid ore, sed corde. Cui respōdet Deus, Quid clamas ad me? potuit Moyses dicere. O Domine estis ita propè, ego aspiciēbā vos in cælo & vos estis hîc. Ecce quomodo Deus est propè per perceptiuam orationē vel exauditionē. ideo dicit David. Desideriū pauperum, s. qui habent necessitatem, exaudivit Dominus, præparationem cordis eorū audiuit auris tua. Psal. 9. Item propè est Dominus omnibus inuocātibus eum, omnibus inuocantibus eum in veritate. Psal. 144. Nota omnibus inuocantibus eum in veritate. Quid est veritas? Respondit Philosophus. Veritas est adæquatio rei ad intellectum, vt ita fit in re sicut est in intellectu. Quando opus concordat cum verbo, tunc est propositio vera, verbi gratia. Si ego dico, hodie est dies Veneris & ita est, tunc intellectus adæquatur rei, aliàs non. Sic etiam orationes nostræ nō sunt nisi propositiones quas proponimus coram Christo. Modò videamus qualiter debent fieri in veritate, vt scilicet intellectus quem

*Veritas
est adæquatio
rei ad intellectu.*

dant

dant fiat in veritate seu concordet cum veritate. verbi gratia, quan-
 do in oratione dicitis Christo, Domine Domine, tunc innuitis,
 quod ipse est Dominus vniuersorum, & ita est. ideo faciatis quod
 opus concordet ad extra, ne recurratis ad suos inimicos, scilicet
 sortilegos, &c. Secundo in oratione ipsum laudatis, & commenda-
 tis, quia laudabilis & commendabilis est & gloriosus. Ideo con-
 cordet opus ad extra, ne per ipsum iuretis in vanum, nec falsum,
 nec blasphematis ipsum, &c. Tertio in oratione petitis ab eo pro-
 uisionem & abundantiam bonorum temporalium, cōcordat opus
 ad extra quando seruatis Dominicam, quia Domino qui prouidet
 debet homo facere aliquod seruitium, alias aufert prouisionem.
 Quarto dicitis in oratione. Pater noster. concordat opus ad extra
 quādo honoratis patres vestros corde, ore, & opere, &c. Quinto in
 oratione petitis & dicitis, Dimitte nobis debita nostra, concordat
 opus ad extra quādo remittitis iniurias inimicis vestris. Ecce qua-
 re dicit, Propè est Dominus omnibus inuocantibus eum in verita-
 te. Sed sunt multi qui non in veritate, sed falsitate ipsum inuocant
 quando opus ad extra non concordat cum dictis, de quibus dicit
 Propheta. Plantasti eos & radicem miserunt, proficiunt & faciunt
 fructum. Propè es tu ori eorum, & longè à renibus eorum. Hiere. 12.
 Nota plantasti eos, scilicet in iardino ecclesiæ, scilicet in baptismo.
 In quo de nemore Adæ transplantantur in iardino, siue virida-
 rio ecclesiæ Christi, & radicem miserunt, scilicet in terram & non
 in cœlum, proficiunt, scilicet in diuitiis, honoribus & officiis, nec
 contentantur, & faciunt fructum, scilicet filiorum & filiarum. pro-
 pe es tu ori eorum, quia quotidie dicunt, Domine Domine, &c. &
 longè à renibus eorum, id est, ab operibus. Sed quare nō dicit lon-
 gè à pedibus vel tibiis eorum, sicut dicit à renibus? quia dicit bea-
 tus Gregorius quod radix luxuriæ in renibus cōsistit propter quod
 peccatum Deus elongatur à natura humana plus quàm ab aliis pec-
 catis, quia plurimi damnantur isto peccato. Dicit glosa Remigii su-
 per illo verbo Christi, Sinite paruulos venire ad me, &c. Tanta est
 labes luxuriæ in humano genere quod maior pars saluandorum
 creditur esse puerorum innocentium. Ecce quare dicit longè à re-
 nibus. Dico tertio quod Deus dicitur propè per suam perfectiuam
 incarnationem, quia amore nostri voluit incarnari. Ante suam in-
 carnationem maior distantia erat inter Deum & hominem loquē-
 do de distantia formali, non autem locali, quàm inter aurum & lu-
 tum, inter angelum & asinum, inter solem & lapidem, & inter cœ-
 lum & terram. Ideo dicit Esa. in persona dei, Sicut exaltantur celi à
 terra, scilicet sine mensura, sic exaltatæ sunt viæ meæ à viis vestris,
 & cogitationes meæ à cogitationibus vestris. E. ai. 55. Sed per suam
 benedictam incarnationem factus est nobis ita propè non solum
 per

Labes
 venered
 quā per-
 nitiose
 in huma-
 no gene-
 re grafa-
 setur.

per effectiuam operationem, nec per perceptiuam exauditionem, quia ex his Deus non est homo, licet sit in homine, nec est homo Deus, sed per incarnationem Deus est homo, & homo est Deus, scilicet, vnitatem personæ, & in ipso stat nostra perfectio & etiam totius mundi, dicunt Geometrici quod figura sphaerica siue circularis nunquam est perfecta quousque finis iungatur principio, regula est Geometriae. Sciatis quod Deus fecit totum mundum in figura sphaerica siue circulari, scilicet, stellas & elementa & coelum & terram, licet in alia figura potuisset fecisse, perfectio igitur mundi in hoc stabat vt finis vniretur principio, & econuerso principium mundi est Deus. nec aliquis diceret oppositum. Anis fuit homo, quia vltimo fuit creatus prima die Deus fecit lumen, secunda firmamentum, tertia planetas, quarta solem & stellas, quinta aues & pisces, sexta animalia & hominem. figura ergo circularis fuit perfecta quando finis, scilicet, homo fuit vnitus principio, scilicet, Deo per benedictam incarnationem. Ex hoc opinantur aliqui Doctores quod si Adam non peccasset etiam Deus incarnatus fuisset ad dandum perfectionem suis operibus. Ideo dicit ipse Deus. Audi me Iacob & Irael quem ego voco. ego ipse, ego primus & ego nouissimus. Esaiæ quadragesimo octauo. Nota ego primus, id est ego sum Deus, & ego nouissimus, id est ego sum homo. Et de ista propinquitate dicit Esaiæ quinquagesimo primo. Propè est iustus meus, & egressus est saluator meus. Nota egressus est, scilicet, de coelo vt radius à sole, qui licet veniat in hunc mundum, tamen non recedit à sole. Septima die Martij exiuit & venit ad nos, via per quam venit ad nos est virgo Maria de qua dicit Bernardus. Virgo egregia ipsa est via regia per quam saluator venit ad nos & iam ambulauit in nostra humanitate tot dietas, dicatur quot, & in die natiuitatis intrauit mundum. Ecce quomodo est prope iustus & saluator noster. Sterit in via, scilicet, in vtero virginis. 277. diebus. Ideo sicut quando domina honorabilis debet parere, parentes, fratres, sorores, & amici parant gallinas, salsam, & bonum vinum, & sibi praesentant in partu. Sic virgo grauida magna domina cito est paritura, quid sibi praesentabitis? quia non indiget gallinis, &c. Sed praesentare sibi Aue Maria deuotè dicatis tot quot diebus ipsum portauit in vtero, scilicet. 277. & totidem Pater noster, & poteritis in die natiuitatis recipere filium eius pansis inuolutum in sacramento altaris communicando. Ideo occurramus ei per diligentem vitae praeparationem quia propè est vt veniat tempus eius, & dies eius non elongabuntur. Esai. 14. Deo gratias.

*Etiam
Adamo
non peccante
Deus
fuisset
incarnatus.*

Dominica tertia. Sermo primus.

Tu es qui venturus es, an alium expectamus? Matth. 11. Sermo noster erit de sancto Euangelio hodierno, Si placet Deo multas habebimus doctrinas speculatiuas & morales. Sed primo salutetur virgo Maria, &c. Tu es qui ven. &c. Secundum euangelium hodiernum in summa continet vnā ambassiatam quam B. Ioan. Bap. misit Domino nostro Iesu Christo, rex autem Herodes incarcerauit Ioan Bap. eò quòd reprehendit eum de graui peccato di. Non licet tibi habere vxorem fratris tui Philippi. Mar. 6. Et cum esset in carcere audiuit mirabilia & miracula quæ Christus faciebat, qui vocauit duos discipulos di. eis. Ite ad Christum & dicite sibi, Tu es qui venturus es an alium expectamus? Hoc thema habet magnam difficultatem in theologia. Quoniam certum est & patet ex multis auctoritatibus euangelicis quod B. Ioan. Bap. antequam esset captus firmiter credidit & affirmavit quod Christus erat verus Messias, & saluator mundi in lege promissus, verus Deus & homo, quia cum esset adhuc in vtero matris suæ, cognouit Christum in vtero matris existentem & exultauit & tripudiauit, vt dicit B. Ber. propter quod dixit Elisabet virgini Mariæ. Ex quo facta est vox salutationis tuæ in auribus meis exultauit in gaudio infans in vtero meo. Luc. 1. Super quo dicit Tho. de Aqu. de ordine predicatorũ in. 4. sententiariũ, quod vsus rationis fuit acceleratus in B. Ioã. Bap. in vtero matris. patet ergo quod habuit certā & claram scientiam & cognitionem de saluatore antequam fuisset natus. Itē postquā Ioannes exiuit desertum, cum prædicaret & baptizaret circa Iordanem Christus venit & Ioannes ipsum ostendit di. Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi, hic est de quo dixi, Post me venturus est & ante me factus est, quia prior me erat, & ego nesciebam eum. Ioan. 1. Item quando venit ad eum vt baptizaretur ab eo quē Ioannes spiritu sancto inspiratus cognouit & dixit. Domine ego à te debeo baptizari & tu venis ad me. Matth. 3. ecce Baptista contremuit, & non audet tangere sanctum Dei verticem, sed clamauit cum tremore, sanctifica me saluator. ista est forma quæ tenuit Ioannes baptizando Christum. Tertio postquā Christus fuit baptizatus cælum fuit apertum & spiritus sanctus descendit super eum corporali specie sicut columba & vox Dei patris intonuit di. Hic est filius meus dilectus in quo mihi complacui. Matt. 3. De hoc dicit ipsemet Ioan. Ego vidi & testimonium perhibui, quia hic est filius Dei. Io. 1. Ecce quomodo erat certus de ipso. Quarto quando Iudæi voluerunt se certificare de Messia. Ioannes dixit eis quod ipse ostenderet eum ipsis. & dum semel Christus transfret solus, cū Ioannes predicabat, dixit Io. populo. Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi. Io. 1. ergo Ioan. antequā esset captus ab Herode firmavit

*Forma
in Chri:
sti bap-
tismo.*

nam & indubitabilem credulitatē habuit de Christo, ideo est hęc difficultas modò, quia quando fuit captus misit Christo ambasiatam ac si dubitaret ipsum esse saluatorem dicens. Tu es qui venturus est, &c. Ideo sermo noster erit ad declarandum hanc difficultatem, pro quo notandum quod tres magni doctores ecclesię declarant istam magnam difficultatem diuersimodè. Primò Chrysostramus. secundò Ambrosius. tertio Gregorius. Tamen concordant in hoc quod B. Io. non quærit. Tu es, &c. vt esset dubius de Christo, immo sicut ante captionē erat certus quod Christus erat saluator, ita & post captionem, ergo quare misit Christo ambasiatam dicens: Tu es qui venturus est, &c.

Chrysostramus dicit quod hoc fecit per charitatem fraternalem.

Ambrosius dicit quod hoc fecit per fidelitatem cordiale m.

Gregorius dicit quod hoc fecit per dignitatem personalem.

Beatus Ioannes misit Christo dicens, Tu es qui venturus es, an alium expectamus?

Quantum ad primum dicit Chrysostramus quod hoc fecit Ioannes ex charitate fraterna, & ista expositio est magis communis. Beatus Ioannes habebat quàm plures discipulos qui non credebant Christum esse verum Messiam, immo reputabant Ioannem meliorem & sanctiorem Christo, Ratio quia comparabant vitam Ioannis vitę Christi dicendo, magister noster Ioannes fuit in deserto 35. annis in magna pœnitentia, non comedit panem nec bibit vinum, sed eius cibus erat locustę & mel syluestre, bibit aquam, dormiuit super terram, indutus fuit pellibus camelorum, erat valdè macer & solitarius. Ideo credebant ipsum esse saluatorem mundi. Ex alia parte videbant vitam Christi communem, quia comedebat & bibebat de his quę sibi dabantur. Induebatur de panno non solum vnā tunica sed quatuor, & morabatur inter gētes, ecce ratio dubitationis eorum, sed errabant ex ignorantia. Quoniam sanctitas vitę non consistit in asperitate solum, licet sit bona, quia si sic, nullus esset sanctior diabolo, quia nullus facit tāta ieiunia, quia ipse nunquā comedit nec bibit, nec dormit, nec induitur, disciplinatur quotidie, &c. Asperitas vitę bona est ad refrænandum malas inclinationes quas Christus non habebat, sed vita Christi fuit exemplaris, quia taliter in hoc mundo viuere voluit vt daret omnibus spẽ saluationis. Primò 30. annis voluit esse in domo cum nutritio suo Ioseph laborādo vt daret exemplum & spem saluationis laboratoribus & ministralibus, quod si volunt bene & fideliter operari & tenere bonam vitam, possunt saluari. Secundò quando fuit 30. annorum intrauit desertum vbi tenuit vitam solitariam magis duram & asperam quàm Ioannes, vbi stetit. 40. diebus quod nihil comedit nec bibit, dormiuit super terram nudam, dando exemplum heremitis

*Probat
sur ma-
gis Chry-
sostrami
expositio
in
hunc lo-
cum.*

mitis & sp̄ saluationis si volunt seruire Deo bene, &c. Tertio post hoc tenuit vitam pauperis mendicantis eundo, prædicando, &c. circumsp̄ctis omnibus. Marc. ii. glos. an aliquis ipsum inuitaret ad prædium amore Dei, aliàs ibat ad domū Marthæ seu Magdalene comedebat de cibis crudis, &c. dando sp̄m & exemplum m̄dicantibus, &c. Quarto pauit multitudinem magnam hominum & mulierum in deserto. Ioan. 8. Dãdo exemplum dominis, prælatis & diuitibus, vt faciant magnas eleemosynas si volunt saluari. Quinto quandoque fugiebat gentes, dando exemplū debilibus ne stent inter peccatores, & cadant in peccata, sed fugiant consortium, &c. Sexto quandoque stabat cum peccatoribus & publicanis. Luce quinto, & inter infirmos & imperfectos ad corrigendū omnes dando exemplum personis bonis, & perfectis, &c. Sed beatus Ioannes tenuit vitam vniformem, quia nō pertinebat ad eum vt esset tam exemplaris sicut Christus, propter quod eius discipuli decipiebantur comparando vitam Ioannis vitæ Christi. Videns ergo Ioannes quod discipuli sui erant sic increduli, immo etiam inuidebāt Christo zelantes pro magistro suo, cui dicebant, Rabbi qui erat tecum trans Iordanem, cui testimonium perhibuisti, ecce hic baptizat, & omnes veniunt ad eum. Respondit Io. In hoc gaudiū meum impletum est. Illum oportet crescere, me autem minui. Io. 3. Ideo B. Ioā. sciens quod in breui erat moriturus nolens suos discipulos relinquere in tali statu incredulitatis, ideo ex charitate fraterna misit illos ad Iesum, vt ab ipso certificarētur de veritate, quasi dicat nō verendumini, immo ex parte mea interrogate ipsum, quasi vellet dicere Ioannes, ego non possem vel non possum istos conuertere, sed ipse statim conuertet eos, & hoc patet ex Christi respōsione. Quoniam vt dicit Luc. Christus corā discipulis Ioannis prædicauit populo, & laudauit, & cōmendauit multum paupertatem volūtariam di. Beati pauperes spiritu, quoniā ipsorum est regnum cœlorum. Matth. 5. Deinde post sermonem sanauit multos infirmos, cæcos, & claudos, surdos, leprosos, & suscitauit mortuos. quo facto dicit ambasiatoribus Ioānis, Euntes renūtiare Ioanni quæ audistis, & vidistis, cæci vident, claudi ambulāt, leprosi mundantur, surdi audiūt, mortui resurgunt, pauperes euangelizantur, & beatus est qui non fuerit scandalizatus in me. Qui recepto à Christo congerio redierunt ad Ioannem cum illa respōsione. Cui dixerunt quod Christus nō respondit ad eos vel ad eorum quæstionem. Immo dixit Ioannes, Respondit vobis clarè faciendo corā vobis signa, & miracula quæ debebat facere Messias de quibus Esaias. Tunc, scilicet tempore regis Messie, aperientur oculi cæcorum, id est cæci videbunt, & aures surdorum patebunt, id est surdi audient: tunc saliet sicut ceruus claudus, & aperta erit lingua mutorum. Esa. 35. Et dixerunt disci-

discipuli, quid est quod dicit pauperes euangelizantur? Quibus respondit Ioannes. Ecce de hoc quid dicit Esa. in persona regis Messie. Spiritus Domini super me eo quod vnixerit me. Ad annuntiandum mansuetis misit me, vt mederer contritos corde, & predicarem captiuis indulgentiam, & clausis apertione, &c. Esa. 61. Ecce hic ratio quare Ioannes misit discipulos ad Iesum. scilicet ex charitate, & non ex sui dubitatione, aut in Christi commendationem. Quoniam postquam discipuli recesserunt a Christo, quia ipsi coram populo dixerunt Christo ex parte Ioannis, tu es qui, &c. populus potuit dubitare, & dicendo dure intra se, Nunquid Ioannes dixerat de isto quod erat Messias, & modo dubitat, &c. Ideo postquam Christus satisfecit discipulis Ioannis verbis, voluit etiam satisfacere populo di. Quid existis in desertum videre, &c. scilicet tunc quando Ioannes predicabat, arundinem vento agitatam? Non credatis quod Ioannes dubitet de me, & forte Christus dixit populo rationem quare Ioannes miserat ad eum suos discipulos. Hoc modo Christus eiecit discipulos Ioannis de errore, & populum de falsa opinione, & prouidit omnibus. Moraliter B. Ioannes bene curabat de illuminatione, & saluatione omnium, sed precipue domesticorum, & discipulorum suorum dando nobis exemplum quod non solum debemus curare de propria saluatione, sed etiam omnium aliorum, & maxime domesticorum. Verbi gra. Si vir sit bonus, & deuotus, & vxor sit vana &c. non debet dicere vir quid ad me de vxore mea, sed debet laborare vt ipsam conuertat, & conuerso. Ideo dicit Apostolus, Sanctificatus est vir infidelis per mulierem fidelem, & sanctificata est mulier infidelis per virum fidelem. i. Cor. 7. vt saepe contingit. Item filios, & filias non solum debetis curare vt sint bene induti, & pasti, sed etiam vt sint bene nutriti vt saluentur. Ideo quando sunt parui sunt nutriendi taliter. Ideo bona mater tenetur eos docere Pater noster, &c. Quia sicut bonus hortulanus adaptat arbores teneras, &c. Secus de iam magnis, quae non possunt nisi per ignem adaptari. Ita vos de matrimonio estis hortulani qui plantatis arbores in horto vel iardino christianitatis, ideo, &c. Propter hoc dicit scriptura sancta. Patres nolite ad iracundiam prouocare filios vestros, sed educate illos in disciplina & correptione. Ad Ephesi. 6. Item si habetis famulos, & ancillas tenemini saluationem eorum procurare, scilicet, vt confiteantur, &c. & faciant penitentiam, & audiant missam, & communicent, & non dicatis sufficit quod seruiant mihi. immo dicit scriptura sancta, Si quis suorum, & maxime domesticorum curam non habet, fide negauit, & est infideli deterior. i. ad Ti. 5. Quantum ad secundum dicit beatus Ambrosius. quod Ioannes misit discipulos suos ad Christum per fidelitatem cordialem. Sciens beatus Ioannes quod confessio fidei est summe necessaria ad saluationem: de quo supra vide in ser. vlt.

*Expositio
Ambrosii.*

Sermone vltimo Dominicæ primæ aduentus, quia Deus non solum vult fidem cordis firmam, sed vult etiam quod reuerenter confiteatur ore, & est tantæ virtutis quod ducit hominem ad bonum finem, & saluationem. Aucto. Si cōfitearis in ore tuo Dominum Iesum, & in corde tuo credideris quod Deus illum suscitauit à mortuis, saluus eris. Corde enim creditur ad iustitiam, ore autem confessio fit ad salutem. Ad Romanos 10. Tota fides Christiana consistit in Credo. Dicatur si ego sum in peccatis, nūquid ero saluus ex confessione fidei? &c. Respondeo quod sic, quia fides quando firmiter creditur, & deuotè confitetur, inducit hominem ad contritionem, nec permittit hominem mori sine vera pœnitentia. Deuotio enim vt dicit sanctus Thomas 2. 2. quæstio. 82. ad secundum, est pinguedo animæ causata à charitate, & conseruans eam. Et est actus religionis, & virtutis. Ideo Ioannes qui quotidie expectabat mortem, fidem quam habebat in corde de Christo voluit ipsi Christo ore cōfiteri coram Iudeis, & quia per se nō poterat, quia in vinculis erat, ideo misit discipulos suos dicens, Tu es qui venturus es hic enim versus terminatur assertiue di. Ioannes credit firmiter quod tu es ille qui erat venturus, & modo per nos confitetur ore. An alium expectamus? non. quasi dicant non expectamus alium. de quo dicit ipsemet Christus Iudeis, Ego veni in nomine patris mei, & non accepistis me. Si alius venerit in nomine iuo, scilicet Antichristus, illum accipietis. Ioannis 5. Isto modo an alium expectamus, non est quæstio dubitativa, & ad istud propositum facit responsio Christi informando populum, ostendendo, & faciendo signa, & miracula quæ Messias debebat facere, & commendando Ioannem di. Quid existis in desertum videre, hominem mollibus vestitum? Ecce qui mollibus vestiuntur in domibus regum sunt, &c. quasi dicat. Iam videtis quod adulatores seu ioculatores adulātur regibus, & dominis vt habeant vestes, quasi velit dicere Christus, Non credatis quod propter adulationem Ioannes dicat mihi. Tu es qui, &c. sperans à me vestē habere. Ideo potestis sibi credere indubitanter. Dic hoc quod Christus dicit, Cæci vident, &c. Ecce quomodo secundū Ambrosium fuit ambasiata Ioannis ad Christum ex fidelitate cordiali. Moraliter instruiuntur hęc vt omnes sciatis Credo in Deum. & quolibet die ipsum cōfiteamini mane, & sero cum protestatione. Hoc tamen debet fieri maximè in articulo mortis, siue per se, siue per alios in persona suā: quia tunc dæmon tentat maximè de fide faciendo suas falsas rationes, di. Quomodo tu potes credere, & turbat intellectum, & tentat de fide quæ est fundamentum, quod si cadit, totum ædificium virtutis ruit. Væ terræ. i. hominibus terrenis, & mari, id est hominibus luxuriosis, quia descendit diabolus ad vos habens iram magnam, sciens quod modicū tempus habet, Apo. 12.

Definitio deuotionis.

Ideo in nostro sancto ordine, scilicet Prædicatorum est laudabilis consuetudo, quod quando aliquis frater debet mori, pulsatur tabula, & omnes fratres veniunt, & confitentur fidem pro infirmo, dic. Credo in Deum, &c. Ideo Ioānes quādo debuit mori voluit fidem Christo confiteri, sic debemus nos facere. Nos habētes eundem spiritum fidei sicut scriptum est. Credidi propter quod locutus sum. Et nos credimus propter quod & loquimur. 2. ad Corint. 4. Quantum ad tertium, dicit beatus Gregorius, quod Ioannes misit discipulos suos ad Christum per dignitatem personalem. Sciebat Ioannes quod Christus merito suæ passionis liberaret omnes sibi credentes, & obediētes in hoc mundo, & etiam mortuos in limbo existentes ex prophetia Zacha. Tu quoque in sanguine testamenti tui emisisti vinctos tuos de lacu in quo non est aqua. Zacha. nono. Nota in sanguine testamenti tui, scilicet noui per mortem confirmati. Ioannes autem qui optime sciebat istam prophetiam, sciebat quod sancti patres sanguine Christi erant liberandi. Sed dicit Gregorius quod Ioannes nesciebat an Christus ipse personaliter descēderet ad limbum, an mitteret aliquem angelum. Ideo quia Ioannes erat citò moriturus, voluit scire à Christo, vt sicut ipse Ioannes in hoc mundo habuerat dignitatem præcursoris, sic etiam hanc dignitatem haberet in alio mundo in limbo. Ideo per discipulos volens se certificare, di. Tu es qui venturus est, &c. vnde non de præterito, sed de futuro quærit. Et ad hoc tendit Christi responsio, quia etsi mira faciat, tamen abiecta perpeti nō dedignatur, propter hoc dixit Christus discipulis Ioannis. Dicite Ioanni, Beatus, inquit qui non fuerit scādalizatus in me, quia ego volo personaliter illuc descendere. Modò cogitate quale gaudium fuit sanctis patribus quādo Ioannes eis nuntiauit aduentum Christi personalem. Ex ista ratione Christus vocauit Ioannem prophetam dicens populo. Quid existis videre, &c. scilicet quando veniebatis ad sermones Ioannis, prophetam etiam dico vobis plusquam prophetam. Propheta erat quando viuus prophetabat viuus, sed plusquam propheta quando mortuus prophetauit mortuis, quia hoc solū cōuenit angelis, ideo etiam ex hoc Ioannes dictus est angelus dicēte Deo patre filio suo de Ioanne, Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam. Malach. 3. Mitto non solū in hunc mundum, sed etiam in alium, scilicet in limbum. Moraliter instruiamur, hic Ioannes autem fuit propheta in hoc mundo, sed non fuit contentus, sed etiam voluit prophetare in alio mundo. Hic habemus exemplum quod in hoc mundo habemus dignitates, prælationes, excellentias, officia, & diuitias, & non sumus contenti. sed faciamus quod in alio mundo habeamus honores, & dignitates in paradiso alias modicum valeret, & fructum esset velle honorari in hoc mundo, & non in alio. Mo-

*Tertius
sensus
qui est
Grego-
rii.*

ad audite historiam, inter multos stultos quomodo vnus fuit sapiens. Noueritis quod in quadam patria erat talis cōsuetudo quod quolibet anno faciebant vnum ducem, qui quandiu erat in dignitate abundabat, & dabat se delitiis, &c. & transacto anno eiciebatur nudus in exilium ad quandam insulam vbi moriebatur fame. O dixit vnus, Ego scio quid faciam. vnde cum esset in dignitate, & honore, prouidit vt post haberet vnde viueret. Quis ipsorum fuit stultus vel sapiens iste, vel illi qui dixerunt, ex quo tam parū durat. Satisfaciam delectationibus meis per omnem modum, &c. an ille qui dixit, Ex quo ista parum durat, prouidebo mihi in futurū, &c. Ira de nobis dignitates, beneficia, & officia huiusmodi, parum durant. Ideo prouide, & mitte in alium mūdum bona opera, & hīc castigate, scilicet humiliando, deponendo pompas, superbiam, excessus vestium, caudarum, manicarum, &c. & mittite elemosynam dando pauperibus, captiuis, puellis, ecclesiis, &c. Et quando illi in hoc mundo se dant delitiis, moriuntur in alio mūdo fame, vos autem abundabit, & sedebitis in mensa Christi. Ecce exēplum quod hīc habemus a beato Ioāne, de quo dicit Christus, Inter natos mulierum non surrexit maior Ioanne Baptista. Matth. 11. Tamen non fuit contentus, sed voluit etiam esse in alio mundo magnus. Ideo curemus de alia vita. Iuxta illud Apost. ad Colossen. 3. Quæ sursum sunt quærite, vbi Christus est in dextera Dei sedens, quæ sursum sunt sapite, non quæ super terram.

De eadem Dominica.

Sermo II.

Cœpit Iesus dicere ad turbas de Ioanne. Matth. 11. In præsentī sermone volo declarare virtutes necessarias ad perseuerandum in bona vita, & sancta illis qui incœperunt. Sed primò saluetur virgo Maria, &c. Cœpit Iesus, &c. Pro huius verbi declaratione, & materiæ prædicandæ introductione sciendum, quod quædam dixit Christus Ioanni, quædam verò dixit Christus de Ioanne. Ioanni dixit Christus per nuntios opera miraculosa. De quibus dixit sanctum euangeliū, Renuntiate Ioanni quæ vidistis, cæci vident, claudi ambulant, leprosi mundantur, surdi audiunt, mortui resurgunt, pauperes euangelizantur, & beatus est qui non fuerit scandalizatus in me. De Ioanne autem dixit Christus populo virtutes, & res mirabiles, & pretiosas. De quibus dixit thema. Cœpit Iesus dicere ad turbas de Ioanne. Quid existis in desertū videre, &c. Quatuor virtutes multū pretiosas dixit Christus ad turbam de Ioanne, valde necessarias illi, qui vult perseuerare in bona, & sancta vita, & sunt istæ quæ sequuntur.

Prima est virtuosa firmitas,

Secunda est rigorosa asperitas,

Tertia est operosa fidelitas,

Quarta est gratiosa puritas.

De his dicit thema propositum, Cœpit Iesus dicere ad turbas de Ioanne, scilicet has quatuor virtutes. Dico primò quod prima virtus multum necessaria personæ volenti perseuerare in bona vita incepta est virtuosa firmitas, hæc est necessaria tam religiosis quàm ecclesiasticis, tam heremitis quàm etiam illis de matrimonio tenere fortiter in bona vita incepta, & non desistere, nec carnis inclinatione, nec diaboli tentatione, nec mundi occasione. Antequam homo eligat statum debet bene respicere, & deliberare quæ vita, quis modus viuendi, quis status sit melior, & magis pro sua complexione. Religio enim eligibilis est, si tamen seruetur, sic etiam de aliis, qua electa oportet continuare, & perseuerare firmiter. Auctoritas. Esto firmus in via Domini, in veritate sensus tui, & scientia. Ecclesiastic. 5. Nota quod via Domini est bonus status quem elegeris, per quem Deus venit ad te, & tu vadis ad eum per gratiã, in veritate sensus tui, scilicet quod tibi, & tuæ complexionis sit proportionatus, & scientia, vt si nescis eligere quis status sit melior, pete consilium à scientibus, &c. & continua, non sicut pueri qui quotidie vellent mutare magistrum. De hac virtute Christus laudauit, & commendauit Ioannem dicens, Quid existis in desertum videre arundinem vento agitatum? quasi dicat, non talis Ioannes, sed fortissimus, vt rupes, & immutabilis à sancta vita quam elegit in sua pueritia. Moraliter. O quot arundines variables, & mutabiles sunt hodie in mundo quæ modico vento tentationis mutantur. Verbi gratia. Quot sunt qui in aliquo bono sermone recipiunt bonum propositum emendandi se dicendo, O miser tam malè feci vsque modò: de cetero volo corrigere vitam meam, &c. tunc est canna reeta. Sed cadit vento tẽtationis, quando dæmon vel amici dicunt, & quid creditis facere modò, quoniam estis iuuenis, &c. omnes faciẽt trussam de vobis. Ex isto vento quam plures mutant propositum, & cadunt, quia sunt debiles. Item multi vsurarij qui proponunt restituere vsuras, furta, rapinas, &c. & proponunt de cetero viuere de suis laboribus, &c. sed cadunt vento tentationis quãdo dicitur eis, quid vultis facere miser homo. Sic clerici etiã, & talis bonus homo facit idem, & ecclesia permittit, &c. & sic mutant suum bonum propositum, & cadunt. Item de luxuriosis. Quando religiosus clericus vel laicus est inuolutus luto luxuriæ, qui quandoq; habent remorsum conscientie, & proponunt viuere castè, & dimittere malã societate, tunc canna est reeta, sed cadit vento tentationis diabolicę, quando mulier dicet sibi flendo coram eo, & dicendo, O quid faciam, modò vultis

dō vultis me dimittere? Ego fui vobiscum semper dum eram iuue-
 nis, & quid faciā modo, &c. Idem de vindicatis, quando aliquis
 iniuriatur, proponit remittere propter Deū, facere pacem cum ini-
 micis iuxta voluntatem Dei, tunc canna recta est, sed cadit vento
 tentationis, quando dicunt amici, quid facietis modo? dicēt omnes
 quod estis timidus & nihil valetis, & sic mutat propositū & cadit.
 Item quot sunt qui incēperunt bonam vitam, sed modico vento
 derisionis statim desistunt? Ideo dicit scriptura sancta. Non vētiles
 te in omnem ventum, & non eas in omnem viam. Ecclesiast. 1. Ma-
 gnus defectus est illorum qui ex locutionibus gentium statim di-
 mittunt bonum propositum & bonam vitam incēptam, quia sem-
 per fuit quod mali loquuntur cōtra bonos. Nunquam fuit vita ita
 sancta sicut Christi, tamen mali obloquebantur de ipso. tamen nec
 propter hoc Christus propositū mutauit. Scitis qualiter est de oblo-
 quentibus & desistentibus à bono incēpto. sicut de paruo puero
 qui à matre mittitur aliquō qui ex latratu caniculi timet nec aude-
 transire, immo reuertitur, cū tamen caniculus non potest sibi no-
 cere in aliquo. Talis enim stultitia est illorum qui ex locutionibus
 gentium non volunt bonam vitam continuādo transire. Pater no-
 ster Christus & mater nostra ecclesia sancta mittit nos vt vadamus
 ad ciuitatem paradisi. Et quādo homo incipit bonam vitam, tenet
 homo viam paradisi, & caniculi, scilicet mali, id est male personę la-
 trant dicendo. Hypocrita, &c. Sed non timeas transire, permittas
 ipsos latrare, quia nō mordēt te. videtur ergo bene quod estis pue-
 ri, quia ex hoc dimittitis viā paradisi. De ista malitia dicit prophe-
 ta David. Sagittæ paruulorum factæ sunt plagæ eorū & infirmatæ
 sunt contra eos linguæ eorū. Conturbati sunt omnes qui videbāt
 eos. & timuit omnis homo. Psal. 63. Nota sagittæ paruulorum sunt
 sagittæ quibus pueri sagittant muscas. dicit quod tales sunt sagittæ
 obloquentium quæ non vulnerant, quod declarat dicēs. Infirmatæ
 sunt contra eos linguæ eorum, scilicet obloquentium, quia nullam
 habent fortitudinem, tamen vt pueri conturbati, scilicet qui timēt
 eos, qui videbant eos, scilicet obloquentes, & timuit omnis homo,
 qui scilicet dimittit ex hoc viam paradisi. Quot religiosi videntur
 ad oculum qui vadunt ad infernum via recta? quia nihil seruant de
 promissis? Idem de clericis & aliis, & isto timore, non audent inci-
 pere bonam vitā. Sed illie trepidauerūt timore vbi non erat timor:
 Psal. 13. ideo necessaria est firmitas. Secundum quod est necessarium
 est rigorosa asperitas. s. contra carnem. Ratio. Caro enim nostra ha-
 bet cōditiones anguillæ vel murenę quę labitur, nec potest retineri
 nisi sit voluta in arena vel cum arena. Ita est de carne nostra, quā si
 vultis tenere delicatē in cibo, potu, vestib⁹ & lecto, &c. nō poteritis
 retinere eā, ideo necessaria est religiosa asperitas in cibo & potu, &

fic teneb̄ris eam. Ita est ratio, quare modò in mundo sunt tot mali religiosi, clerici &c. qui volunt viuere delicatè sine aliqua asperitate. Ideo dicit Apostolus ad Romanos decimotertio, Induimini Dominũ Iesum Christum & carnis curã ne feceritis in desiderijs. Nota, induimini Dominum Iesum Christum, scilicet, per vitę asperitatem, quia eius vita fuit semper dura & aspera. Induitur Christus per imitationem: & curam carnis ne feceritis in desiderijs, licet tamen in necessarijs. De ista virtute Christus laudauit Ioannem dicens. Quid existis videre hominem mollibus vestitum? ecce qui mollibus vestiuntur, in domibus regum sunt. Dicit hic Gregorius. Si in mollibus & pretiosis vestibus culpa non esset, nequaquam tam vigilanter sermo diuinus Ioannem de asperitate vestium collaudasset. Innuitur ergo quod magnum peccatum est velle mollibus indui. Si dicatur & si ego de meis diuitijs de bono iusto acquisitis facio mihi vestem pretiosam, quod peccatum est? dicit hic Gregor. quod non est aliqua quantumcunque honorabilis persona quę curet in domo vt honorabiliter vestiatur. Idẽ de mulieribus, sed quãdo habet ire extra & videri. Ergo non fit nisi ad pascendum oculos gentium, & nõquid esset melius ad pascendum ora pauperum qui moriuntur fame, & ad redimẽdum captiuos, qui sunt in pũcto abnegandi fidem? Ideo non est sine culpa qui in his facit superfluitatem. Ideo Apostolus, habentes alimenta & quibus tegamur his contenti simus. primæ Timoth. sexto. Nota habentes alimenta, non dicit delectamenta. & quibus tegamur, non dicit quibus ornemur. Itẽ quod vitra hoc est, peccatum est, & etiam stultitia. Verbi gratia. Si quis ex crimine sententiatus ducitur ad furcam equitando, cui vellet ponere vinculum in collo de corda, & ipse diceret non, quia ego sum diues, ideo volo vinculum de serico, & quando ipse teneret in collo rideret, & se de vinculo appretiaret, nõquid iudicaretur stultus? In hac stultitia sumus nos. Quare vestis fuit data homini, nõquid ex quodam furto nostri patris Adæ, ex quo Deus sententiauit hominem ad mortem, & vestiuit eum vt cum illa duceretur ad mortem? Quando ergo vos dicitis, Certè volo mihi facere talem vestem, &c. O stulte, tu vis te appretiari de signo furti. Et ex ista ratione dicit scriptura sancta, In vestitu ne glories vnquam. Eccl. ii. Si dicatur, ad minus in die festo vel nuptiarum gloriabor, respõdet dicens. Nec in die honoris tui extollaris. ibidem. Tertium quod est necessarium est operosa fidelitas, vt, scilicet, fides quę est intus in corde exeat extra per bona opera. Ratio quia fides Christiana cõparatur Racheli vxori Iacob pulchrę, quę vidēs quod non generaret, dixit viro suo Iacob. Da mihi liberos alioquin moriar. Gen. 30. Ecce fides Christiana, Rachel interpretatur visum principiũ. Principiũ omnium rerum est deus, Ego principium qui & loquor vobis. Io. 8.

Hoc principium videtur per fidem nunc; sed quādo erimus in patria
 diso videbimus facte ad faciem sicuti est. Fides autem catholica est
 Rachel pulchra & clara sine errore quæ dicit viro, scilicet, vero fi-
 deli. Da mihi liberos alioquin moriar. Quid proderit fratres meī
 si fidē quis dicat se habere, opera autē non habeat, nunquid fides
 poterit saluare eum? sequitur, Fides sine operibus mortua est. Iaco.
 2. Ideo requiritur operosa fidelitas, scilicet, vt illud quod credimus
 intus in corde, ponamus extra in opere. verbi gratia. Creditis vos
 quod Christus descenderit de cælo & humiliauerit se & intrauerit
 vterum virginis. Ideo istam credentiam ponatis in opere humiliam-
 do vos de superbia, pompa, vanitate & statu, &c. Item creditis quod
 Christus fuit pauper in hoc mūdo quod nihil voluit habere in hoc
 mūdo. Ideo ponatis in opere cauendo ab omni auaritia, vsura, rapis-
 na, &c. Item creditis vos, quod Christus voluit concipi & nasci sine
 omni corruptione, & voluit semper virginitatem conseruare. Ideo
 ponatis illam credentiam in opere cauendo ab omni luxuria corru-
 ptione, &c. Item creditis, quod Christus ex amore & dilectione vo-
 luit mori & pati pro nobis. Ideo caueatis ab inuidia. Item creditis
 vos quod fuit abstinens, quia non comedebat nisi semel in die, nec *Semel*
 comedit carnem nisi de agno paschali ex ordinatione legis. Ideo *tantum*
 abstineatis vos ab excessibus cibi & potus seruando ieiunia eccle- *in vita*
 siæ, non comedendo ante missam in Dominica. Item creditis vos, *Chri-*
 quod Christus fuit patiens, qui cum à nulla creatura posset cogi, pa- *stus car-*
 tienter tamen voluit subiici iudiciis & sagionibus, &c. precau- *nes edia*
 tis ab ira; non queratis vindictā ab aliqua iniuria. Itē creditis vos,
 quod Christus fuit diligētissimus. Ideo vos non sitis otiosi in ope-
 ribus spiritualibus. Hæc est fides operosa. De ista Christus laudauit
 & commēdauit Ioannem decens. Quid existis videre, prophetam?
 Immo dico vobis plusquam prophetam. Nota prophetam à procul
 fante, scilicet, loquente procul vel quæ ex tempore, vel quæ ex na-
 tura in scientia distant, hoc est officium prophetæ, sed dicitur plus-
 quam propheta, quoniam illud quod dixit ore, ostendit digito. Pro-
 pheta fuit Ioannes quādo dixit. Post me venturus est cuius nō sum
 dignus calciamenta portare. Matth. 3. Sed fuit plusquam propheta
 quando digito ipsum ostendit populo dicens, Ecce agnus Dei qui
 tollit peccata mundi. Ioan. 1. Ita est ille, qui scit Credo in Deum,
 quando ipsum dixit, est propheta à procul fante, præcipuè quando
 dicit, inde venturus est iudicare viuos & mortuos, quia distāt à co-
 gnitione eius naturali. Sed est plusquam propheta quādo facit ope-
 re quod dicit ore, & ita ostendit aliis vt faciāt & potest dici digitus
 Dei est hic. Exod. 3. De quolibet tali dicit Christus angelis custodi-
 bus nostris. Quid existis videre prophetā? Respondent sancti ange-
 li, etiam Domine plusquā prophetam. Sed eo modo iam completus

est planctus Dauid in persona Dei dicentis. Signa nostra non vidimus, iam non est propheta, & nos non cognoscat amplius. Psal. 73. Nota signa nostra. s. opera bona exteriora que sunt signa fidei interioris. Iam non est propheta. Et hoc quantum ad illos qui nesciunt, Credo in Deum, vel sciunt non curant ipsum dicere mane & sero deuote. Quantum quod est necessarium est gratiosa puritas, quonia ad conuiuium paradisi non intrat aliquis immundus & inhonestus. Apoc. 21. Non intrabit in eam aliquid coinquinatum, & abominationem faciens & mendacium. Immundi & inquinati sunt illi qui peccant corde ex immundis cogitationibus, & non audet facere opus timore scandali. Sed totaliter se balneat in istis cogitationibus abominationem facientes, quando faciunt opere peccatum quod cogitauerunt in corde. Mendacium faciunt illi in matrimonio qui non seruant fidem sibi mutuo promissam. Ideo necessaria est gratiosa puritas. De ista virtute Christus comendauit & laudauit Ioannem dicens. Hic est enim de quo scriptum est. Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam. Non quod Ioannes fuerit angelus in natura, sed dignitate & puritate. Ideo multum debemus cauere ab immunditatis luxuria. memorari quare sumus creati, quia sumus loci sanctorum angelorum in paradiso. Vnde Christus, Cum autem a mortuis resurrexerint non nubent neque nubentur, sed erunt sicut angeli Dei in ccelis. Hec sententia habetur. Mat. 22. & Marc. 12. Ideo imitemini condiciones angelorum, quia si vos vultis ponere filium vestrum in curia regis vel prelati, iam ante incipitis ei ostendere mores curia, alias reputabitur pastor ouium. idem de nobis, &c.

De eadem Dominica. Sermo III.

Renumiate Ioanni que vidistis & audistis. Matth. 11. Nunc volo predicare de sancto euangelio secundum intellectum spiritualem. Sed primo salutetur virgo Maria, &c. Renuntiate Ioanni. Thema istud est responsio quam fecit Christus Ioanni per nuntios dicens. Renuntiate, &c. sed spiritualiter maxime tropologicè, seu moraliter. Sed oportet primo declarare duo verba thematis. Primo quis sit iste Ioannes incarceratus. Secundo qui sunt isti nuntii quos Christus misit sibi dicere, Renuntiate, &c. Quantum ad primum Ioannes incarceratus est quilibet Christianus existens in peccato mortali. Ioannes autem interpretatur cui facta est donatio a Deo. Modò nullæ creaturæ humanæ donauit Deus tantum quantum dedit Christiano. Cui primo Deus dedit beneficium generale, scilicet imaginem suam propriam in creatione: quia sicut Deus est vnus in essentia, & trinus in personis, ita anima est vna in essentia & tres potentie. Item Deus pater dedit filium

suum Christiano in socium in hoc mūdo. 33. annis qui ore proprio
 prædicauit secreta fidei de gloria Dei, de gaudio paradisi, de pœnis
 inferni & purgatorij. in quo dedit nobis suam sapientiam. Item
 dedit nobis suam potentiam in miraculorum operatione quando
 dicta sua miraculis confirmabat. Item Christiano vitam suam de-
 dit & sanguinem proprium in nostra redẽptione, quia nihil aliud
 fuisset sufficiens pretium. Item dedit dilectam animã suam, quando
 in morte fuit à corpore separata, vt nobis daret in hoc mundo vitã
 gratiæ & in cœlo vitã gloriæ. Item dat nobis corpus suum in com-
 munionem, & suam diuinitatem in fruitione, & cœlã pro habitatio-
 ne. Si ergo secundum interpretationem Ioãnes est cui facta est do-
 natio à Domino, & cum Christianis Deus dederit tot dona, meri-
 to quilibet Christianus dicitur Ioãnes. & possumus dicere de Deo,
 Maxima & pretiosa nobis promissa donauit, vt per hoc efficiamur
 diuinæ consortes naturæ. 2. Pet. 1. Sed Ioãnes, id est, Christianus est
 in vinculis, id est, incarceratus, quãdo est in peccato mortali. Culpa
 est captio. Vincula sunt peccata mortalia, & quot peccata habet ho-
 mo tot vinculis ligatur. Pro quo notandum quod anima habet om-
 nia membra vt corpus, sed sunt spiritualia sicut membra corporis
 sunt corporalia, & secundum membrum per quod peccat, sic anima
 ligatur cathena cuius caput est in inferno. Vt bi gratia, quando ho-
 mo peccat per gulam vel linguam malè loquendo contra Deum
 vel contra proximum, statim anima ligatur in gutture. Itẽ frangen-
 do ieiunia ecclesiæ vel pœnitentiæ vel voti, siue nimis comedendo
 vel bibendo, inebriando se, quoties in hoc peccasti tot cathe-
 nis es ligatus in gutture. Item quando peccas corde superbiendo,
 inuidendo, irascendo, malè desiderando, vel cogitãdo tot catenis
 es ligatus iuxta cor in pectore. Item quando homo peccat mani-
 bus furando, proximum percutiando, vel inhonestè tangendo, &c.
 Item quando homo peccat renibus per luxuriã quando vt dicit
 Gregorius, Peccatum luxuriæ in renibus habet suã radicem. Item
 de pedibus eundo ad fortilegos, vel ad alia mala cum sociis. Isto
 modo Christianus vinculatur & incarceratur in captione culpæ.
 Auctoritas. Iniquitates suæ capiunt impium, & funibus peccato-
 rum suorum constringitur. Prouerbio. 5. Nota impiũ, quia magna
 impietas est captiuare filiam regis, scilicet animam filiam Dei, quæ
 nihil habet à patre carnali, quia anima hominis à solo Deo creatur
 infunditurq; corpori, licet materia ad eam per patrem disponatur,
 quam peccator vendit diabolo modico pretio delectationis. Ecce
 quis est Ioannes captus & vinculatus. Quantũ ad secundum viden-
 dum est qui sunt nuntij, quos Christus misit ad Ioannem captum
 dicens, Renuntiate Ioanni, &c. Dico quod isti nuntij sunt prædica-
 tores. s. omnes illi qui habent officium prædicandi. Auctor. Quo-
 modo

modo autem prædicabunt nisi mittantur? Ad Romanos. 10. Nota quomodo audient, scilicet populi præcepta & illa quæ habent credere sine prædicatore. Quomodo verò prædicabunt nisi mittantur, vel per apertam reuelationem, sicut misit apostolos dicēs. Ecce ego mitto vos sicut oves in medio luporum. Matth. 10. Lupi sunt detractores qui mordent murmurando, &c. vel mittuntur à Deo per secretam inspirationem, quando proponunt prædicare bonas doctrinas. Secus quando prædicat doctrinas poetarum, quia tunc nõ mittuntur à Deo, sed à diabolo. Ideo quasi per impossibile dicit Apostolus, Quomodo prædicabunt nisi mittantur prædicatores? ergo qui mittuntur à Deo debent renuntiare Ioanni, id est Christiano capto & vinculado ea quæ in sacra scriptura audierunt legendo, vel viderunt contemplando & studendo, quomodo poterit liberari & exire de captione culpæ. Ecce quare dicit thema. Renuntiate scilicet vos prædicatores nuntij mei, Ioanni, id est, Christiano in vinculis cõstituto, quæ audistis & vidistis, scilicet in scriptura sacra. Propter hoc volo modò vobis nuntiare illa quæ vidi & audiui studendo sanctum euangelium, & sunt septem quæ Christus dixit nuntiis Ioannis, scilicet Cæci vident, claudi ambulant, leprosi mūdantur, surdi audiunt, mortui resurgunt, pauperes euangelizantur. Beatus est qui non fuerit scandalizatus in me. Ista septem sunt necessaria ad exeundum de peccato, quæ sunt peccatori nuntianda secundum quod dixit Christus, Renuntiate Ioāni quæ vidistis & audistis, &c. Primum est. Cæci vident. Cæci sunt peccatores in mala vita viuentes. Pater iudicio vestro. Quoniam si vos de fenestra videtis aliquem transeuntem per vicum cespitantem & cadentem, modò inter lapides, modò in luto, modò in spinis, & vadit sic impingendo, ac si deberet frangere collum, statim vos iudicabitis quod talis est cæcus. Sic incedit peccatores per viam huius mundi impingendo, quia modò cadunt in luto luxuriæ, modò inter spinas auaritiæ, modò inter lapides iræ, modò in aqua peccati gulæ, ideo rectè sunt cæci. Aucto. dicit de peccatoribus. Ambulabunt, vt cæci, qui Domino peccauerunt. Sophoniæ 1. Modò videndum est qualiter isti cæci vident. Dico quod in cõtritione illuminantur à Deo. Tunc enim Deus aperit oculos animæ, & vident. Primò quomodo sunt in ira regis Christi. Nullus vestrũm esset lætus qui sciret se esse in ira Domini sui, quantò ergo magis de Christo rege? Secundò vident quomodo ex peccatis perdiderunt omnia bona opera, & merita, & virtutes, &c.

Præfens Qualis dolor, & tristitia est mercatori quando nuntiatur quod nauis in qua habebat magnum lucrũ, & bona sua, est submersa. idem, *quid sit,* &c. Terriò, vident quod perdiderunt dignitatem, & honorem quia *iudica* secundum præsentem iustitiam erant scripti in libro Dei in celo. *hic.* Ac si Papa haberet aliquẽ sacerdotem scriptũ in libro suo pro cardinali,

finali. Sed propter peccatū suum ipsum radit & facit simplicē scho-
larem, vel sacerdotem, qualis dolor, & tristitia? Idem de rege qui
haberet nomen tuum scriptum, vt faceret te militem, sed propter
proditionem tuam quam sibi fecisti, facit te seruum, & abiectum,
qualis tristitia, idem, &c. Quando vident pœnas, & tormēta eis iā
parata in inferno, & timent, & conteruntur, tunc cæci vident. Et
tunc quilibet talis potest dicere, Vnum scio, quia cæcus cum essem
modò video. Ioānis nono. Secundum est, Claudi ambulār, Claudi
sunt peccatores. patet ad oculum. Si vos vaditis ad beatam Mariam
Aquisgrani, & in via inuenitis hominē sedentem immobiliter, &
quoties inde transitis, ipsum ibi inuenitis, nunquid claudem, debi-
lem, & impotentem ipsum iudicabitis? immo. Idem de peccatori-
bus. Quot dies sunt siue menses vel anni quòd vos estis in peccato
superbiæ, vel auaritiæ, tot anni sunt quod vos statis immobiliter,
quia non vaditis vltra per viam paradisi per bona opera & merita,
quia non habetis gratiam gratum facientem, ideo statis immobili-
ter vt claudus. Ideo dicitur de peccatore. 2. Regum. 4. cecidit, clau-
dus effectus est. Sed incipiunt ambulare in boni propositi assum-
ptione quando superbus dicit, O miser, verè vsq; modò malè vixi
superbè, & pomposè, sed de cetero volo dimittere istā superbiā, &c.
Itē de avaro, & luxurioso, &c. Quibus dixit Christus. Ambulate
dum lucem habetis, vt non tenebræ vos comprehendāt, qui ambu-
lat in tenebris nescit quo vadat. Ioannis duodecimo. Nota ambu-
late dum lucem, scilicet, contritionis habetis, &c. Tertium est, Le-
prosi mundantur, scilicet, à lepra. Lepra propter septem malas con-
ditiones, quas habet, significat septē peccata mortalia. Prima, quia
facit hominem inflare. ecce hīc peccatum superbiæ. Secunda, quia
facit sitire, ecce hīc peccatum auaritiæ. Tertia est morbus cōragio-
sus. ecce hīc peccatum luxuriæ. Quarta, quia consumit humidum
radicale, vt dicunt Medici. ecce peccatum inuidiæ, quod consumit
charitatem quæ dat vitam animæ. Quinta, quia facit anhelitum fet-
tidum. ecce gula. Sexta, quia facit vocem raucam. ecce ira. Septima
debilitat omnia membra, ecce acidia. ideo de peccatore dicitur. 4.
Regum quinto. Egressus est quasi nix ab eo leprosus. Nota egressus
est, scilicet, peccator ab eo, id est, à Deo, quando ab ipso recedit pec-
cando mortaliter. sed isti leprosi mundantur in cōfessione. O si es-
set fons curatiuus omnium infirmitatum, totus mundus ad ipsum
accederet. Talis est confessio vbi curantur omnes infirmitates ani-
mæ. Ibi enim mundamur & purificamur ab omni lepra & macula
peccatorum. In cuius figura dixit Helifæus propheta principi Naa-
man leproso, vade, & lauare septies in Iordane, & mundaberis. 4.
Regum quinto. Nota in Iordane, quod est nomen compositum de
Ior, id est, flumen, & dan, quod est iudicium, id est, quasi flumen iu-
dicij.

*Multi-
plex est
gratia*

*Iorda-
nis cōfes-
sionem
sacramē-
talem si-
gnificat.*

dicij.

dicij. Ideo significat confessionem quæ dicitur flumen, quoniam potestas confessoris lauandi animam procedit à fonte diuinæ potentia. Mat. 9. Glorificauerunt Deum qui dedit potestatem talem hominibus, scilicet, post eius incarnationem. Dicitur etiam confessio iudicium, quia ibi est reus, scilicet, peccator, & iudex, scilicet confessor. Ideo debet sedere pro tribunali, &c. Dixit ergo propheta. Vade & lauare septies, quia oportet confiteri de septem peccatis mortalibus, in quibus omnia peccata mortalia includuntur. Tunc se profundantur, quia confiteri de vno peccato, & non de alio, nihil valet. Augu. caueas ne verecundia ductus diuidas confessionem, quia hoc est semper venia carere ad quã puras per frustra peruenire. Quartum est, surdi audiunt. Surdi sunt peccatores vt patet ad oculum. Si omnia cymbala modò sonarentur, & vos diceretis nos non audimus, tales meritò surdi iudicarentur. Idem de multis tubis sonantibus, siue bombardis. Sic peccatores surdi sunt qui fortissimos sonitus bombardarum, tubarum. s. diuinarum prædicationum & cõmunionum non audiunt, nec præcipiunt. Non enim audiunt vocem illius tubæ dicentis, Qui facit superbiam in hoc mundo, damnabitur æternaliter in alio, & sic de aliis peccatis. Propter quod quilibet peccator dicere potest. Ego autem tanquam surdus non audiebam. Psal. 137. Sed isti surdi audiunt in pœnitentiæ iniunctæ acceptatione, quando dicit confessor, video ex vestra confessione quod fecistis hoc & hoc, &c. propter hoc facietis hoc & hoc, &c. Et peccator dicit placet mihi. Tunc surdus audit quãdo gratanter acceptat pœnitentiam confessoris dicens, Ex ista euadam pœnam inferni, ergo audite audiētes me, & comedite bonum, & delectabitur in crassitudine anima vestra. Esa. 55. Nota audite. s. auribus animæ audientes me. scilicet auribus cordis. Quintū est, mortui resurgēt. Mortui sunt peccatores. Ratio ad oculum. Si aliquis coram vobis bibit taceam venenosissis potionibus plenam, nunquid iudicabitis ipsum mortuū, imò. O quod sunt hodie mortui in mūdo veneno odij, & rancoris, odiū enim est venenum, quia occidit animam tuam, & non tangit inimicum tuum. Ideo est magna stultitia velle recipere vindictam de aliquo quod non est nisi bibere venenum. Ideo. 1. Ioan. 3. Qui non diligit. s. proximum suum, manet in morte. Omnis enim qui odit fratrem suum homicida est. Sed isti mortuū resurgunt amabili dilectione remittendo iniurias, faciendo pacem, petendo veniam ab iniuriato siue ab inimico, emendam faciendo si opus sit, & tunc possunt dicere, Nos scimus quoniam translati sumus de morte ad vitam, quoniam diligimus fratres. primę Ioannis tertio. Sextum est, Pauperes euangelizātur siue laudantur, vel prædicantur. Pauperes sunt illi qui soluerunt vsuras, vel rapinas, vel qui amiserunt bona sua per furtū, vel huiusmodi, quia licet aliàs fuissent diuites, tamē pauperes

sunt propter ea quæ amiserunt. De his dicit scriptura sancta, Venatio leonis onager in heremo, sic & pascua diuitem sunt pauperes. Ecclesia. 13. Vult dicere quod sicut asinus syluester est cibus leonis, ita &c. sed isti pauperes euangelizantur in restitutione, quando Dominus restituit rapinam vassallis suis, vsurarius vsuram, iurista calumnia, Dominus salarium seruatoribus. Tunc pauperes euangelizantur. Et potest dicere ille qui restituit, verbum Christi, Spiritus Domini super me propter quod vixit me. Euangelizare pauperibus misit me. Esa. 61. & Luc. 4. Nota spiritus Domini super, quoniam ante erat spiritus diaboli super eum, ideo faciebat rapinam, vsuram, furtum, &c. Septimum est, beatus est qui non fuerit scandalizatus in me. Scandalon Græcè idem est quod cespitare Latine. Via eundi ad paradysum est Christus. Ioan. 14. Ego sum via, veritas, & vita. in hac vita impingunt, & cespitant illi qui tenent bonam vitam, & faciunt penitentiam, sed nolunt communicare in pascha dicendo, Domine non sum dignus, vt intres sub tectum meum. Matt. 8. &c. & sic frangunt sibi collum. Dicta auctoritas facit multos cespitare dicendo, Domine non sum dignus, &c. No. quod duplex est dignitas, scilicet, æquarantie seu æqualitatis, & sufficientiæ. De prima nullus est dignus, nec etiam angeli. Et de ista dignitate dixit ille Centurio Christo, Domine non sum dignus, sed non dixit nolo quod intretis. Dignitas sufficientiæ est quando homo conteritur de peccatis cum proposito non recidiuandi, &c. Si estis digni dignitate sufficientiæ vt Christus intret, Dominus exercituum erit vobis in sanctificationem, in lapidem offensionis, & in petram scandali. Esa. 8. Nota cum dicitur Dominus exercituum erit vobis in sanctificationem, loquitur his qui deuotè communicant. Vobis autem in lapidem offensionis, loquitur illis qui nolunt communicare, quia ibi frangunt sibi collum. Et in petram scandali, hic loquitur de clericis qui tenentur sæpè communicare celebrando, & ipsi non curant. Quæstio fit in theologia vtrum sacerdos teneatur celebrare quolibet die, dicit S. Tho. quod non, sed taliter debet viuere quod quolibet die sit paratus celebrare. Sed dat vnã regulam generalem in tertia parte. q. 82. arti. 20. & quorundam narrata, & improbata opinione, sic cõcludit sanctus Tho. Sacerdoti etiam si non habet curam animarum, non licet omnino à celebratione cessare. Sed saltem videtur quod celebrare teneatur in præcipuis festis, & maxime in illis diebus in quibus fideles communicare consueuerunt, hinc est quod dicitur. 2. Mach. 4. quod iam non circa altaris officia dediti erant, sed contempto tẽplo, & sacrificiis neglectis. Hæc S. Tho. in forma vbi supra. Ambro. etiam dicit in quadã oratione, Graue est quod ad mensam tuã mundo corde, & manibus innocentibus non venimus, sed grauius est si dum peccata metuimus, etiam sacrificium non reddamus. De ista

Dignitas ad corpus Christi recipiendū qua sit.

Quando quilibet sacerdos sacrificare tenetur.

ista materia vide sanctum Tho. in. 4. dist. 11. quæst. 1. ar. 2. qu. 1. vbi etiam probat quod non licet sacerdoti etiam curam animarum nō habēti omnino cessare à celebratione. Quia secundum Greg. cum crescut dona, rationes crescut donorum, sacerdoti autem data est potestas nobilissima, ergo reus negligentia erit nisi illa vtatur ad honorem Dei, & ad salutem suam, & aliorum viuorum, & mortuorum, secundum illud. 1. Pet. 4. Vnuiquisq; gratiam quam accepit in alterutrum illam ministrantes, &c. Nisi fortè aliquis ex familiaribus spiritus sancti instinctu dimittit, sicut legitur de quodam sancto patre in vitis patrum, qui ordinatus nunquam postea celebravit. Hæc S. Tho. in. 4. vbi supra, & quam optimè, sed de bona ratione sepe tenetur celebrare, vt satisfaciat. Sed modò volunt habere magnos redditus & celebrare paucas missas. Quando celebrāt semper videntur celebrare missam nouam. Dicunt ipsi. Religiosi tenentur celebrare qui recipiunt eleemosynas. Et nunquid vos recipitis maiores eleemosynas quam religiosi? Nunquid redditus quos recipitis sunt de patrimonio vestro an de eleemosynis? Nūquid pater dimisit ipsos vobis in testamēto? ecce quare dicit, Beatus est qui nō fuerit scandalizatus in me. Sed vitatur hoc scandalum fideliter, & deuotè sumendo Christum iuxta suam ordinationem. Psalm. 118. Pax multa diligentibus legem tuam, & non est illis scandalum.

*De eadem Dominica. Ser-
mo quartus.*

Existis videre arundinem vento agitatam. Mat. 11. Thema propositū iuxta intellectum allegoricum dat mihi motiuum prædicandi de fide catholica. Sed primò salutetur virgo Maria: &c. de claretur thema ad literam. Modo iuxta intellectu allegoricū seu figurālē, qui est quādo homo loquitur de illis quæ debet credere. volens ergo vobis loqui de sancta fide catholica, volo vobis tria declarare in præsentī sermone de sancta fide.

Primò de sua vera conditione, quia dicit arundinem,

Secundò de sua dura impugnatione, quia dicit vento agitatam,

Tertiò de sua certa probatione, ibi, existis videre.

Primum quod volo vobis declarare de fide est de sua vera conditione, quia dicit thema arundinem. Arundo enim significat fidem catholicam propter tria quæ habet. Primum quia habet canutorum diuersitatem siue multiplicitatē. Secundum canutorum vacuitatem. Tertium foliorum venustatem, quæ optimè cōueniunt fidei. Primò arundo habet canutorum multiplicitatē. Secus de lancea quæ est vniformis, nec habet canutos. ecce hīc prima conditio fidei. s. articulorum diuersitas seu multiplicitas. Fides quam de Deo habuerunt Philosophi erat, vt lancea vniformis, quia non

erat

erat diuersa per articulos, scilicet, quod erat vnus Deus, vna prima
caussa, vnus primus motor, vnum primum principium. Idem de fi-
de Iudæorum quam habebant de Deo ex lege Moyfi. Audi Israël
Dominus Deus vester, Deus vnus est. Deut. 6. Sed fides nostra
christiana nō est, vt lancea vniformis, sed ad instar arundinis diui-
sa, & multiplicata per articulos. 14. quorum septem pertinent ad
Christi diuinitatem, & alij septem ad Christi humanitatem: quo-
niam ille idem Deus quem Philosophi, & Iudæi dicunt esse vnum,
nos etiam Christiani dicimus vnum esse in essentia, sed trinum in
personis, scilicet Patrē, Filium, & Spiritum sanctum. Et potest ostē-
di in Sole vno in quo est substantia, splendor, & calor, &c. Septem
autem articuli pertinentes ad diuinitatem sunt isti. Primus quod
est creator omnium visibilium rerum, & invisibilium corporalium,
& spiritualium. Secundus quod est iustificator peccatorum peni-
tentium. Tertius quod est resurrectio omnium hominum in die iu-
dicij. Quartus quod est retributor iuxta merita omnium bonorū,
& malorum, & sic de alijs. Alij septem pertinent ad Christi huma-
nitatem. Primus de ipsius incarnatione. Secundus de eius natiuitate.
Tertius de eius passione, vt saluaret omnes sibi credētes, & obe-
dientes. Quartus de descensu eius animæ ad inferos. Quintus de
eius resurrectione tertia die post mortē facta. Sextus de eius ascē-
sione. Septimus de eius aduētū ad iudiciū ad iudicandū bonos &
malos. De ista enumeratione articulorū fidei S. Tho. facit vnū ar. 2.
a. q. 1. ar. 8. In quo. 14. articulos ex parte credibilium ponit. ecce ratio
quare fides dicitur arūdo, quia ad instar arūdinis diuisa, & distincta
est per canutos, scilicet, articulorum fidei. De hac arundine fidei
auctoritas. Qui loquebatur mecum habebat mensuram arundi-
neam auream, vt metiretur ciuitatem, & portas eius, & murum. Et
ciuitas in quadro posita est, & longitudo eius tanta est quanta &
latitudo, & mensus est ciuitatem de arundine aurea per stadia. 12.
millia. Apocalip. 21. Nota qui loquebatur mecum, scilicet, filius
Dei, quia ille fuit nobis locutus de fide quam tenemus. Ecce certi-
tudo fidei Christianæ. Moyses fuit locutus Iudæis de hoc quod au-
diuit, sed non vidit, sed nobis locutus est Deus qui omnia vidit.
Ideo Apostolus dicit. Multipharie multisq; modis olim Deus lo-
quens patribus in prophetis, nouissimè diebus istis locutus est no-
bis in filio, ad Hebr. 1. Et ipse filius Dei habet arundinem auream
in manu, scilicet, fidem catholicam qua aurum purum colat &
probat in fornellis Apostolorum, martyrum, & doctorum. Cuius
mēsurā est. 14. articulorum fidei prædictorum, quibus nihil est ad-
dendum, vel minuendū. Ideo dicit Apostolus non plus sapere quā
oportet sapere, sed sapere ad sobrietatem, & vnicuique sicut diuisa
mensuram fidei, ad Roma. 12. Nota, cum dicit per stadia. 12. si dica-
tur ab-

*Agitur
hic lucu-
lenter
de fidei
articu-
lis.*

Num fr
dei arti
culi fini
12. aut
14.

tur ab aliquo, vos frater computatis. 14. sed ipse filius Dei solum po-
nit 12. Respondeo quod de articulis fidei possumus loqui duplici-
ter, scilicet respectu Apostolorum qui publicauerunt arundinem fi-
dei qui fuerunt 12. ideo dicit per stadia 12. Sed quia vnus Apostolus
fecit duos articulos, ideo sunt 14. Hanc distinctionem de numero
articulorum sanctus Thom. ponit 2. scri. dist. 25. q. 1. ar. 2. vbi dicit in
principio corporis articuli quod articuli fidei distinguuntur dupli-
citer. Vno modo quantum ad ipsa credibilia, & sic sunt 14. Alio mo-
do quantum ad ipsos qui articulos distinxerunt, & sic sunt 12. secun-

Quid su
fidei ar-
ticulus.

dum numerum 12. Apostolorum. articulus autem est indiuisibilis
veritas de Deo arctans nos ad credendum, vt dicit Richar. Sed qua-
re dicitur 12. millia. Ratio quia numerus millenarius est numerus
perfectus, & significat perfectionem fidei Christiane. Sed quare ar-
ticuli dicuntur stadia? Nota, quod stadium, dicitur tantum spatium

Quid di
catur
stadiū.

quantum ille gigas vocatus Hercules poterat transire vno anheli-
tu. Et dicitur quod ibat currendo sine missione anhelitus quantum
essent duo iactus balistæ. Sic nos dicendo, Credo in quolibet articu-
lo, debemus facere stadium contemplationis. Secunda conditio arū-
dinis est canutorum vacuitas. Secus de canna mellis, quia cannu-
ti sunt pleni. Idem de arundine fidei cuius articuli debent esse
vacui ab argumentis & rationibus. Ambro. Tolle argumenta vbi
fides quæritur, Dicit S. Tho. 1. par. quæst. 1. ar. 8. vbi quæritur vtrum
sacra doctrina, id est theologia, sit argumentatiua in solutione ad
primum argumentum respondendo ad verbū beati Ambr. allega-
tum, quod argumenta rationis humanæ non habet locum ad pro-
bandum ea quæ fidei sunt. Addit tamen quod ex articulis fidei hæc
doctrina ad alia argumentatur. Et vbi supra in solutione ad secun-
dū dicit idem S. Tho. quod argumētum ex auctoritate est maximè

Quomo-
do argu
menta
in theo-
logia lo-
cum ha-
bent.

propriū huius doctrinæ eò quod principia huius doctrinæ per reue-
lationē habentur, & hæc principia sunt articuli fidei. Et sic oportet
quod credatur auctoritati eorū quibus reuelatio facta est. nec hoc
derogat dignitati huius doctrinæ. Nā licet locus ab auctoritate quæ
fundatur super ratione humana sit infirmisimus locus, vt etiā in-
quit Boëtius, locus tamen ab auctoritate quæ fundatur super reue-
latione diuina est efficacissimus. Hæc S. Tho. vbi supra. Dicit enim
idē sanctus Tho. vbi supra in corpore articuli, quod sicut aliæ scien-
tiæ non argumentantur ad sua principia probāda, sed ex principiis
argumentantur ad ostendendum alia in ipsis scientiis. Ita hæc do-
ctrina non augmētatur ad sua principia probanda quæ sunt articu-
li fidei. Sed ex his procedit ad aliud ostendendum, sicut Apostolus
1. ad Cor. 15. ex resurrectione Christi argumentatur ad resurrectio-
nem communem probandam. Articuli igitur fidei debent esse va-
cui ab argumentis, & rationibus teste Ambr. in lib. de sacramētis,

qui dicit vt prædictum est. Tolle argumenta vbi fides queritur, eo modo quo supra tactum est, sed crede simpliciter ea quæ sunt fidei. Non debes dicere ego credo istum articulum tali argumēto vel tali ratione, sed dices, quia Christus & Apostoli hoc prædicauerunt & dixerūt. Argumenta & rationes bona sunt ad confortandū intelligentiā, sed non ad fundandū credentiā. August. & alij sancti doctores habebant rationes & argumenta solūm ad confortandū intelligentiā, sed non ad fundandū credentiā, immo si tunc fuisset dictū Augustino quare vos creditis trinitatem? Non respondisset ego credo tali argumento vel ratione, sed respondisset credo quia Christus hoc dixit, prædicauit & reuelauit. Ideo dixit Apostolus, Fides vestra non sit in sapiētia hominū. s. argumētis & rationibus, sed in virtute Dei. 1. Corin. 2. De arundine fidei loquens David ecclesiæ dicebat. Increpa feras arundinis, congregatio taurorū in vacis populorū, vt excludant eos qui probati sunt argento. Psal. 67. Non increpa feras arundinis. Fera arundinis sunt naturales rationes philosophiæ vel rationes humanales, quæ fiūt pro vel contra. Dicit ergo propheta. Increpa feras arundinis. Verbi gratia. Si occurrat imaginationi tuæ quomodo est possibile quod in hostia sit Christus, &c. & quādo frangitur hostia quod nō frāgatur Christus, &c. Increpa feras, &c. Sicut bona mulier malā increpat mulierē ipsam volentē inclinare ad peccatum, nec ponit se in rationibus cum ea vel argumentis, dicēdo quomodo fieret, quia perdita essem, sed increpat & viriliter eam expellit. Sic etiā increpādi & expellēdi sunt leones inferni quando loquuntur imaginationi, quomodo, &c. Si queratur qui sunt illi qui maximē habent illas feras. Respōdeo, illi supple, qui sunt in vaccis populorum. Vaccæ populorū sunt ecclesiæ Christianorum quæ nutriūt vitulos, id est Christianos in vita fidei vberibus collationis sacramentorū & prædicationis euangeliorū. Et veniunt tauri, id est philosophi qui cornibus logicæ & philosophiæ nituntur probare fidem, volentes sustinere regulas philosophiæ & logicæ, propter quod cadūt in errores contra fidem. Notā contra illos qui nimis se dant logicæ & philosophiæ & dimittunt sacrā theologiam. Ideo auisando Apostolus dicit. Videte fratres ne quis vos decipiat per philosophiā & inanē fallaciā, id est logicā, secundū traditionem hominū, secundū elementa mundi, & non secundum Christū, ad Coloss. 2. Nota vt excludant eos. s. Christianos a vera credentiā fidei, qui probati sunt argento. s. fide clarissima a Christo Apostolis prædicata & publicata. Tertia cōditio arūdinis est foliorū venustas quā habet. Secus de iunco qui est sine foliis, sed arundo est foliis ornata. Sic arundo fidei debet ornari foliis bonorū operum. Quoniā fides sine operibus mortua est. Iaco. 2. Dic quomodo Christus in cruce dixit. Sitio, Currens autem vnus ex eis

*Iudiciū
duplex.*

accepta spongia impleuit aceto & imposuit arundini & dabat ei bere. Matth. 27. Sed ille potius nō placuit Christo, quia arundo non erat ornata foliis, sed sicca erat. Talis est fides malorum Christianorum qui habent arundinē fidei, sed non est ornata foliis bonorū operum nec bonæ vitæ, cum spongia exuta, quia sine charitate cum aceto malitiæ peccatorū. His tribus rationibus patet quare fides catholica dicitur arundo. Secundò quod volo vobis declarare de fide, est iua dura impugnatio, cum dicitur veto agitatum. Nota quatuor sunt venti principales qui insurgunt cōtra arūdinem fidei ad diuendū eam. s. Orientalis, Occidentalis, Septētrionalis, & Meridionalis: Orientalis est præsumptio intellectualis, quæ dicitur Orientalis, quia tam à natiuitate sunt acuti & ingeniosi & præsumptuosi. Isto vento agitatur arundo fidei quando ex præsumptione queruntur rationes & argumenta ad probandum fidē quia multis est occasio damnationis. Simples autem personæ omnia quæ fidei sunt credunt firmiter, & non curant de argumentis, de rationibus, nec de disputationibus. & sic de aliis. No. ad hoc Io. 9. de illis qui simpliciter recipiebant doctrinā, sed Pharisei & Doctores præsumptuosi contradicebant, de quibus dicebat Christus. In iudiciū ego in hunc mundum veni, vt qui non vident videant, & qui vident cæci fiant. Nota in iudiciū, non retributionis pro tunc, sed discretionis, vt qui non vident. s. simplices & ignorantes videant, & qui vident. s. acuti & præsumptuosi cæci fiant. Responderunt præsumptuosi dicentes. Nunquid nos cæci sumus? Dixit eis Iesus. Si cæci. i. ignorantes essetis, non haberetis peccatum. Nunc verò dicitis, quia videmus, peccatum vestrum manet. Ioan. 9. Secundò arundo fidei agitatur vento occidentali. s. sæculi occupatione, quando personæ in omnibus negotiis huius mundi volunt tenere malum vel pedē, sic fides moritur & occiditur in cordibus talium. Quia sicut multitudo malarum herbarum suffocat triticum in agro, ideo mundatur, sic multitudo negotiorum mundanorum suffocat fidem in corde Christiani. Dicitur autem ventus Occidentalis, quia omnia mundi negotia ad finem tendunt, quia omnia breuiter finiuntur. Ideo dicit Luc. 3. quod semen scilicet fidei cecidit inter spinas, & simul exortæ spinæ suffocauerunt illud. Iam sunt multi Christiani qui nullam fidē habent intus in corde, sed timore nō audent ostēdere exterius. Terriò agitatur veto aquilonari, id est cōscientiæ infrigidatione qui non permittit aliquod bonū operari. Et ideo sicut perla perditur in sterquilinio, sic margarita fidei perditur in conscientia stercore plena, quoniā vera credētia nō potest diu stare cū mala conscientia. Apostolus. Bonam conscientiam quam quidam repellentes circa fidem naufragauerunt. ad Timoth. 1. Est enim fides vt nauis magna, conscientia verò vt parua barcha, Sed ex mala vita naufragatur, id est cadunt

sunt infra nauem & barcham & sic percunt, vā illis qui sic cadunt.
 Quarto agitur vēto australi, id est concupiscentiæ inflammatione.
 Ventus australis est calidus & humidus, sic concupiscentia diuitia-
 rum, honorū, deliciarum carnalium, & huiusmodi, quæ intantū, in-
 grossiant & inducunt concientiā, quod totaliter perdit nō ē, quia tan-
 ta est altitudo & puritas fidei quod non potest stare cū tanta concu-
 piscentia rerum temporalium, ideo Apostolus, Radix omnium ma-
 lorum est cupiditas, quā quidā appetētes errauerunt fide. 1. Tim. 6.
 Nota errauerunt à fide. via paradisi est fides. 2. Corinth. 5. per fidem
 ambulamus, sed quidā ex excessiua concupiscentia errat circa fidei
 viā. de hoc figura. Daniel. 7. Vidi & ecce quatuor venti celi pugna-
 bāt in medio mari, supple huius mundi contra arundinē fidei. nam
 cū in omnem terram exiuerit sonus fidei catholicæ, iā modō his
 quatuor ventis expulsa est à Barbaria, Tartaria, Turchia, Græcia. &
 modō inter Christianos agitur. propter hoc dicit Christus filius
 hominis veniens supple ad iudicium. putas inueniet fidē in terras
 Lu. 18. Ideo Apost. Vosmetipsos tēate si estis in fide, ipsi vos proba-
 te. 2. Cor. vlt. Tertium quod habeo vobis declarare de fide est sua
 certa probatio cū dicitur, Existis videre. probatio magis certa est
 de visu, iuxta illud Io. 3. quod scimus loquimur, & quod vidimus te-
 stamur, quia ergo fides Christiana habet certissimā probationem
 dicit existis videre. Nota quod qui vult probare aliquā legem duo
 debet videre, scilicet quod sit probata per auctoritatem diuinalem.
 Secundō quod sit obseruata per sanctitatē humanalem: Quantum
 ad primum certum est quod Deus nō est testis mendaciū. Num. 24.
 Nō est Deus quasi homo vt mētiatur. Si dicatur quomōdo erimus
 certi quod Deus probet fidē, &c. respōdeo. Sicut enim literis regis
 credit homo propter hoc quia est ibi sigillū regis impressum, quia
 aliās litera non haberet aliquam auctoritatē, ita etiam de fide Chri-
 stiana proprio sigillo Dei signata, scilicet miraculis quæ non pos-
 sunt fieri nisi à solo Deo. Ideo David. Testimonia tua credibilia fa-
 cta sunt nimis. Psalmo. 92. Secus de lege Moyse quia illa miracula
 etiam per creaturam poterant fieri, vt patet Exod. 7, & 8. cap. Idem
 etiam de se cta Machomeri. Sed fides Christiana est miraculis con-
 firmata quæ non possunt fieri nisi à Deo, sicut illuminare cæcos,
 curare surdos, suscitare mortuos, & huiusmodi quæ nō possunt fie-
 ri nisi à Deo. Dicit hoc idem S. Thom. 1. par. q. 104. ar. 14. quod solus
 Deus potest per se facere vera miracula. Idem dicit in de po. q. 6. 3. 4.
 Miraculum enim propriè est præter ordinem totius naturæ crea-
 tæ. 3. par. vbi supra ad secundum. Vnde Angeli & alij sancti faciunt
 miracula ministrando & impetrando, vt dicit S. Thomas 1. q. 11. 4.
 15. & in de potentia. q. 6. 4. Si dicatur quomodo sumus certi de hoc
 quod Deus fecerit illa miracula. Respondeo quod hoc testantur

quatuor euāgelistæ. 12. aposto. 72. discipuli Christi, tot millia doctorum ecclesiæ. Secus de lege Moyſi, quia ipsa sola testatur de se. Ecce quare dixit. Existis videre, &c. Quoniã fides catholica debet esse ita certa sicut illud quod videtur ad oculum. Quantum ad secundum requiritur quod sit obseruata per sanctitatē humanalem. Illud nō erit in doctrina Antichristi qui laxabit gentes ad omnia peccata. Sed Deus nō potest esse testis mendaciū nec auctor iniquitatis. Lex autem immunda & maculata nō est à Deo, ideo nō excusantur recipientes doctrinā Machomeri. In lege etiam Moyſi essent multæ stultitiæ iudicio philosophorum, sed capiuntur à nobis figuratiuè. Sed in lege Christiana non sunt ibi nisi virtutes & sanctitates, ideo Aposto. Scio cui credidi & certus sum. 2. ad Timot. 1. Patet ergo certissima probatio fidei Christianæ. Ecce. Deo gratias.

De eadem dominica. Sermo V.

Existis videre hominem mollibus vestitum. Matth. 11. Secundum diuersos intellectus huius verbi propositi oportet modò prædicare de diuersis materiis tam speculatiuis quàm moralibus. Sed primò salutetur virgo Maria, &c. Et declaratur themaliter. Deinde hoc verbum est declarandum tripliciter secundum tres intellectus mysticos siue spirituales.

Primò allegoricè siue figuratiter.

Secundò tropologicè seu moraliter.

Tertiò anagogicè seu supernaturaliter.

Et tunc thema non est interrogatio, sed est ibi versus. Existis videre hominem mollibus vestitum. Quantum ad primum allegoria Græcè dicitur ab allon, id est alienum vel extraneum, & gōre locutio, scilicet aliena siue extranea locutio quando factum vel dictum de vno exponitur de alio, sicut quādo ista verba. Existis videre, &c. quæ fuerunt dicta de beato Ioanne Baptista exponuntur de Christo secundū illa quæ de Christo debemus credere. Cū igitur dicitur, Existis videre ho. id est Christum mollibus vestitū, loquitur personis pœnitentibus. Pro quo sciendum quod sicut sunt duo aduentus Christi principales, primus de incarnatione humana, secundus de retributione iudiciali. primus est iam præteritus. secundus est futurus. sic inuenio quod Christus est indutus diuersis vestibus, quia secundum primum aduentum est indutus mollibus vestibus, scilicet misericordiæ & pietatis siue benignitatis & non asperitatis: secundum quod fuit ostensum beato Ioanni euangelistæ in quadam contemplatione in qua audiuit vocem de cœlo dicentē sibi, Leua oculos tuos & vide. Et visa visione ipsam scripsit dicens: Vidi septem candelabra aurea, & in medio septem candelabrorum aureorum similem filio hominis vestitum podere & præcinctum ad mammillas zona aurea. Apo. 1. Nota quod illa septem candelabra aurea sunt

septem

septem status Christianorum, in quibus cōsistit tota virtus & perfectio Christianorum vel Christianitatis. Dicuntur aurea propter fidem & charitatem quā debent habere. Primus status est dominorum temporalium, s. imperatorū, regum, &c. & in isto candelabro debet ardere lucerna iustitiæ, s. ministrare debent iustitiam omnibus generaliter tã magnis q̄ paruis, tam diuitibus q̄ pauperibus, tam priuatis q̄ extraneis, tam amicis q̄ inimicis, &c. Secundus est prælatorum ecclesiasticorum, in istis debet ardere lucerna diligentiæ, curando de animabus vt saluentur bonis doctrinis, exemplis & sacramentis. Tertius est religiosorum, in istis debet ardere lucerna obedientiæ, non solum in votis essentialibus seruandis, sed etiam in ceremoniis & aliis ordinationibus bonis. Quartus est simplicium clericorum sine cura animarū: in istis debet ardere lucerna sanctimonie viuendo honestè & castè, considerando officium quod habent in ore consecrandi, in manibus corpus Christi tractandi, in corpore communicandi. Quintus est coniugatorum, in istis debet ardere lucerna amoris & beneuolentiæ mutuo se diligendo & proles nutriendo secundū Dei voluntatē. Sextus est continentium viduorū & viduarum: in istis debet ardere lucerna pœnitentiæ, quia tales sine præiudicio partis possunt opera facere pœnitentialia, secus de cōiugatis. Septimus est virginū, in quo debet ardere lucerna abstinentiæ, ciborū & deliciarū corporalium, quia sic cōseruatur virginitas. In his septē statibus stat tota Christianitas, qui sunt septem candelabra lucētia in conspectu Dei. Apoc. 1. Et in medio septē candelabrorum aureorum similit̄ filio hominis, scilicet Christum quī est in medio istorum septem statuum. Ratio, quia dicit philosophus quod medium participat naturam extremorū, vt patet si essetis in medio inter ignem & niuē, &c. Sic Christus fuit in medio quia participauit cum septem prædictis statibus cum dominis tēporalibus qui habent prouidere multis personis, sic & Christus rex regum & dominus dominantium. Apoc. 19. prouidit in deserto ultra quinque millibus personis. Itē cum prælatis ecclesiasticis quādo in die Veneris sancta in pōtifficalibus dixit missam cum indumētis rubeis. Mitra eius fuit corona spinea, annuli clauī, sandalia pedū clauī. Diaconus fuit latro dexter, subdiaconus latro sinister, acolyti virgo Maria & Ioānes euangelista. Heb. 9. Christus existēs pontifex futurorum bonorū, &c. vbi septem vicibus cātavit. Tertiō participauit cū religiosis, quia nunquā voluit habere aliquid propriū. Mat. 8. Filius hominis nō habet vbi caput suū reclinet. Quarto cū clericis supplicibus dicēdo missam submissē in die Iouis sancta in cornaculo Dauid. Tu es sacerdos in eternū secundū ordinē Melchisedec. Psal. 109. & Heb. 7. Contestor enim inquit apostolus, quoniā tu es sacerdos in eternū secundū ordinē Mel. Quinto cū cōiugatis, quia eius spō-

la est ecclesia. Io. 3. Qui habet sponsam sponus est. Ideo David. Ipse
 tanquã sponus procedens de thalamo suo. Sexto cũ viduis eu con-
 tinẽtibus. s. in triduo passionis quãdo perdidit sponsam, id est eccle-
 siam, vel societatem apostolicã per incredulitatẽ Christianorũ. Se-
 ptimò cũ virginibus, quia sicut sanctus, innocens, impollutus, segre-
 gatus à peccatoribus. Heb. 7. Ecce quomodo participauit cum om-
 nibus, innuendo quod venerat ad saluandum omnes. Vnus est me-
 diator Dei, & hominum homo Christus Iesus qui dedit in redem-
 ptionẽ semetipsum pro nobis. 1. ad. Tit. 2. Nota vestitum podere, id
 est, camisia quã est vestis amplã, alba, longa, & lata, & significat hu-
 manitatẽ longã & latã à capite vsq; ad pedes. Ezechiel concordat cũ
 Ioãne, di. Vir quoq; vnus. s. Iesus Christus in medio eorum vestitus
 erat lineis. Eze. 9. Ecce quomodo in primo suo aduentu fuit molli-
 bus vestitus, zona aureã. s. charitate præcinctus, quia quicquid fe-
 cit erga nos, totum fecit amore vel dilectione. Sed si volumus loqui
 de secũdo aduẽtu eius. s. quãdo veniet per tribulationẽ iudicalem,
 tunc nõ veniet mollibus vestitus, sed duris & ferreis induetur. Au-
 ctori. Accipiet armaturã zelus illius ad vltionẽ inimicorũ. Induet
 pro thorace iustitiã, & accipiet pro galea iudicium rectum. Sumet
 scutum inexpugnabile æquitatẽ, acuet autem dirã iram in lancea,
 & pugnabit cum illo orbis terrarũ cõtra insensatos, &c. Sap. 5. No-
 ta pro thorace. s. thoracem de iustitia rigorosa, quia tunc quicunq;
 peccator peteret veniam, & misericordiã flendo non obtineret nisi
 rigorẽ iustitiã, quia indutus iustitia vt lorica, & galea salutis in ca-
 pite eius. Etã. 59. Sequitur Sap. 5. Accipiet pro galea iudiciũ rectum.
 Modò nõ videtur habere iudicium cũ tot peccata fiant in mun-
 do tam publicẽ quã secretẽ quã nõ puniuntur. Sed tunc in iudi-
 cio de omnibus peccatis faciet iudicium rectum dicendo cuilibet
 peccatori tu fecisti hoc. O Domine, & vos vidistis, &c. Sed modò
 videtur surdus nõ audiẽdo blasphemias, &c. & cæcus non videndo
 peccata quã fiunt, sed tunc faciet iudicium, & iustitiã in terra. Hie-
 re. 23. Tunc sumet scutum inexpugnabile æquitatẽ. Illa æquitas quẽ
 dicitur scutum, ita erit tunc inexpugnabilis, quia si virgo Maria &
 omnes sancti patriarchæ & prophetæ tunc orarent pro vno pecca-
 tore, nihil obtinerẽt, secũs modò, quia minor sanctus paradisi obti-
 neret. & zelus & furor viri id est Christi, nõ parceret in die vindictæ,
 s. iudicij, neq; acquiescet cuiusquã precibus nec suscipiet pro redem-
 ptione dona plurima. Prou. 6. Quoniã si tũc oēs prophetæ, patriar-
 chæ, &c. offerẽt tunc Christo oēs misericordias quas fecerũt pro ali-
 quo auaro, nihil obtinerẽt. Nec prophetæ si offerrent omnes deu-
 tiones eorum pro aliquo inuideo. Nec apostoli omnes charitates
 pro aliquo inuido. Nec martyres eorũ patientiã pro aliquo iracundo.
 Nec cõfessores suã poenitentia pro aliquo impoentite. Nec vir-
 gines

gines suā puritatē p aliquo luxurioso obtinerēt, quia nō suscipiet pro redēptione dona plurima. Et in manu accipiet lācēā acutissimā dure sentētię, & irreuocabilis, quādo dicit ore suo malis, Discedite a me maledicti, &c. Mat. 25. Modō faciamus conclusionē huic parti. In hebdomada p̄terita vidistis Christū vestitū asperis, & duris vestib⁹, quia euāgelii illi⁹ dominicę loquitur de iudicio finali, & rigoro sed in do minica currēte existis videre Christum mollibus vestitū quia euangelium loquitur de eius primo aduētu. propter hoc dicit euangelii thema, Existis videre hominem mollibus vestitum. Quantū ad secundū thema est declarandum tropologicē seu moraliter, & hoc fit quādo facta vel dicta exponuntur de his quę tenemur facere. Cū ergo dicitur Existis videre, &c. Loquitur sanctis angelis vestris custodibus in reprehēsiōne personarum vanarū pomposarū dicens angelis. Existis videre hominem mollibus vestitum, quem ego in principio indui tunicis pelliceis pro necessitate. Gen. 3. Iam modō induitis mollibus, & pretiosis pro vanitate vel ad vanitatem: hoc est multum reprehensibile triplici ratio.

Prima per fatuitatem.

Secunda per superfluitatem.

Tertia per iniquitatem.

Quantū ad primū reprehēnsibilis est homo cū mollibus, & pretiosis vestibus cū fatuitate, quia fatuitas est gloriari de sepulchro, & signo proditionis, seu latro. inñ vnde si latro qui ducitur ad furcā nō contēteretur de vinculo de cānabe, sed vellet habere vinculū de serico, & de auro, & de quo si appretiaretur talis fatuus reputaretur. Talis stultitia est inter nos, quare vestris est inuētā nōne ex perditione, & furto Adę qui cōtra voluntatē Dei furatus est pomū de horto paradisi? Ideo omnes sumus filii furis Adę. Et in signū huius portamus vestes, quoniā antē nudi incedebamus, & sine verecūdia sicut pueri parui. Aucto. Erat vterq; nudus, Adā scilicet, & eius vxor, & nō erubescēbāt, Gen. 2. sed commisso peccato sentētia fuit data. In quocunque die comederitis ex eo, morte moriemini Gen. 2. Et fuit executā, quia cinis es, & in cinerē reuerteris. Et in pōnā fuerunt datę homini vestes, quasi vinculum latroni in signum furri, de quibus nos appretiamur faciēdo vanitates, & fatuitates. Contra hoc dicit scriptura sacra, In vestitu nō glories vnquam, nec in die honoris tui, In nuptiarū exrollaris Ecclesiast. 11. Ideo reprehēdendo istā fatuitatē dicit Christus sanctis Angelis. Existis videre hominem, &c. Quantū ad secundū reprehēnsibilis est homo ex superfluitate, quoniam iā necessitas paulatim reducta est in magnā superfluitatē, quoniam primum indumentum hominis fuit vnum pellicetum. Gene. 3. Fecit Deus Adę, & vxori suę tunicas, & induit eos. Et pellis ibat versus carnem, & lanā ad extra, ad innuendum quod homo ex pec-

catis effectus est similis bestis. David, Homo cū in honore esset nō intellexit: comparatus est iumentis insipientibus, & similis factus est illis. Et durauit diu quod homines sic induebantur. Et in hyeme conuertebant lanam ad carnem. Deinde incēperunt pingere pelles, postmodum cogitauerunt facere tunicas de lino ad carnem, & sic cum vna veste de lino ad carnem, & desuper pelliceo transferūt per magna tempora. Deinde dixerunt quare non facimus vestes de lana sine cōrio tundendo lanam, & ipsam lauādo & filando. Et fecerunt pannum de lana, & omnes vestes erant eiusdem coloris de lana alba vel nigra, quia nondū erant tinctorēs. Deinde dixerūt, quare non damus colores? tunc incēperunt tinctorēs, deinde sartores, & personæ pauperes statim voluerunt facere sicut diuites. Propter quod diuites fecerunt sibi vestes de serico, scilicet, tempore regis Saul. Sed idem voluerunt facere pauperes. Propter quod diuites fecerunt sibi vestes de panno aureo, &c. Deinde fecerunt subducturas, & idem pauperes, sed modò nō possunt inuenire differentiā in materia, ideo faciunt differentiā in forma, scilicet, longas manicas, &c. non opus est falso suspendere cymbala collo. Idem in fodaturis, dixerunt mulieres, & nos nihil faciemus? Nota hīc cōtra superfluitatem manicarum, & caudarum, intantū quod sartores iam nesciunt quid faciant. Quia quid dicetis Deo de istis excessibus & superfluitatibus? Vultis cognoscere quod peccatum est, sicut cibus & potus sunt data pro teriaca propter necessitatem contra quatuor qualitates contrarias in nobis, sed gulosi faciunt de cibo & potu venenum, quo moriuntur citius ex superfluitate. Idem de vestibus inuentis pro necessitate, pro quibus superbi, vani & pomposi, habēt facere rapinam, vsuras, furta, &c. Ideo Apostolus, habentes alimenta, & quibus tegamur, his contenti simus. i. Timoth. 6. Nota alimenta, non dicit delectamēta: & quibus tegamur, non dicit quibus ornemur, his contenti simus. Ideo dicit Christus sanctis angelis. Existis videre hominem, &c. Quantum ad tertium reprehensibilis est homo ex iniquitate. Tot sunt enim excessus, superfluitates & varietates, & vanitates mulierum quod viri ad supplendum eis habēt facere vsuras, rapinas, falsas sententias, calumnias & furta, & huiusmodi. Ideo dicitur Amos. 8. Audite hoc qui conteritis pauperem, & deficere facitis egenos terræ, dicentes. Quando transibit mēsis, & venundabimus merces & sabbatum, & operiemus frumentum vt imminuamus mēsuram, &c. Iurauit Dominus si oblitus fuero omnia opera eorum, &c. Ecce quid fuit ostensum beato Iohanni de quadā ciuitate vana & pomposa, quæ ex illis vanitatibus debuit destrui, de qua dicit Iohannes. Vē vē ciuitas illa quæ amicta erat bysso, purpurā, & cocco, & deaurata est auro, & lapide pretioso, & margaritis, quoniam vna hora destructa sunt tanta diuitia, Apoc.

18. Nota primum vā, quantum ad damnationem animæ : & secundum vā, quantum ad damnationem corporis. Ecce qui mollibus vestiuntur in domibus regum sunt, id est, in habitationibus dæmonum secundum Hilarium. Ecce quare dicit Christus, Existis videre &c. Quantum ad tertium anagogicè, ab ana quod est sursum, & gogè ductio, quasi sursum ductio, quando dictum vel factum exponitur de his quæ debemus sperare. Cum ergo dicit thema, Existis videre. Loquitur Christus animabus sanctis de hoc mundo egredientibus dicens eis, Existis hominem, scilicet, Christum mollibus vestitum, Impœnitentibus & asperis, & durissimis indumentis, vestibus, scilicet, rigoris, & iustitiæ. Sed animabus pœnitentibus sanctis & iustis est mollis & dulcis, quib⁹ dicit. Existis videre, &c. Auctoritas, Gloria Libani data est ei decor Carmeli, & Zaron. Esai. 35. Nota tres conditiones personarum quæ habent gloriam paradisi, & non plures. Prima est innocentum, quibus datur gloria Libani, scilicet, candoris baptismalis. Secunda est obedientium, quibus datur decor Carmeli, scilicet, delicatus vel mollis, quia obedientes habent conscientiam delicatam vel mollem ad obediendum citò præceptis Domini. Tertia est pœnitentium, quibus datur gloria in Zaron, id est, principatus mœroris : quia pœnitentes plorant peccata sua. De his dicitur Esaiæ. 33. Regem in decore suo videbunt. Ecce quare dicit thema, Existis videre hominem, &c.

Item in eadem Dominica. Sermo VI.

Existis videre prophetam, & plusquam prophetam. Matth. 11. Præfens sermo fundabitur in intellectu allegorico : propter hoc declarare oportet differentiam inter prophetā, & plusquam prophetam. Propheta est ille qui ex diuina reuelatione seu spiritali illuminatione reuelat futura vel præterita, occulta & secreta. Hoc etiam dicitur vulgariter, sicut patet de muliere Samaritana, cui dicit Christus omnia quæ facerat, quæ dixit Christo, Domine video, quia propheta es tu. Io. 4. Sed plusquam propheta est ille, qui futurum secretum quod reuelat ore, ostendit ad oculum opere. Sicut Ioannes Baptista qui fuit propheta quando dixit, Post me veniet cuius non sum dignus calciamenta portare. Matth. 3. Sed fuit plusquam propheta quando ipsum ostendit digito dicens. Ecce agnus Dei, ecce qui tollit, &c. Io. 1. Glosa. Ioannes propheta, & plusquam propheta est, quia quod ore dixerat, digito ostendebat. Ad propositum inuenio quod inter omnes personas mundi quæ maiora secreta fidei catholicæ dixit, & reuelauit, fuit Iesus Christus Dominus noster, & sicut ore dixit, & reuelauit in hoc mundo, ita opere clarè ostendit in alio, ideo bene potest dici propheta, & plusquam propheta. Ideo vobis qui existis de domibus vestris ad videndum Christum in missa sacramentaliter, & in

*Quid sit
anagogicus sensus.*

prædicatione modo mētāliter dico, Existis videre prophetam, & plus quām prophetam. Secreta autem fidei quæ hic propheta dominus Iesus Christus nobis dixit, & reuelauit ore proprio in hoc mundo sunt multa, sed solū loquar de tribus modis, scilicet,

Saluatione cœlestiali. Damnatione infernali. Afflictione purgatoriali.

Quantū ad primū secretū quod Christus nobis reuelauit est de saluatione cœlestiali, quia nūquā nec Moyses nec aliquis propheta manifestauit, nec reuelauit quod bonis operibus possit haberi gloria cœlestis, imō dicit Dauid propheta, Cœlū cœli Domino, terrā autē dedit filiis hominū, cœlū cœli. i. gloria, sed uenit Christi⁹ propheta qui nobis reuelauit, & promisit nō bona tēporalia ut Moyses, imō dicit ut despiciamus, sed promisit saluationē cœlestē dicens: Qui fecerit uolūtatē patris mei qui in cœlis est, ipse intrabit in regnū cœlorū. Mat. 7. Ecce hic, pphetat de magno secreto, quia nunquā ante per aliquē fuit reuelatū. Moraliter nota, quomodo totū ius habēdi gloriā fundatur in obediētia, ibi, qui facit uolūtatē. nō ergo illa gloria potest haberi iure domināi vel prælationis, nec sciētia, nec pōpa, nec genere, nec pulchritudine, nec fortitudine. Dic practicē quādo moritur aliquis magnus dominus in hoc mūdo qui fuit domino inobediēs qui magis uoluit regi & gubernari propriis inclinationibus quā diuinis ordinationibus, proprio sensu quā Dei mādato. quādo uenit ad portā paradisi pulsans, & dicens: Domine domine aperi nobis, &c. Allegando respōdebit Christus, Amē dico uobis nescio uos. s. sciētia approbationis. Item de prælatis, magnis doctoribus, & de omnibus inobedientibus qui nō gubernarunt se secundum Dei uolūtatē, sed per suā sensualitatem & uanitatē. Idē de mulieribus in corpore pulchris sed in anima turpissimis. omnes tales Christus remittet ad infernū: sicut enim per inobediētiam amisimus paradysum, ita per obediētiam oportet nos ipsum obtinere. Ideo perimus in oratione dominicali, Fiat uoluntas tua sicut in cœlo, & in terra. Sed Christus est plus quām propheta in alio mundo, quando opere ostendit bonis ea quæ hic promisit uerbo, quando enim bona persona moritur & obediens, & anima pulsāt ad portā paradisi, & allegat quomodo fuit in domino seu prælatione, & uixit secundū Dei ordinationē seruando præcepta, tunc Christus facie læta dicit. Euge serue bone & fidelis, quia super pauca fuisti fidelis, supra multa te constituiam, intra in gaudium Domini tui. Mat. 25. Nota euge interiectio est lætitiæ, serue bone & fidelis. ubi ostenditur examen quod fit in iudicio, quod est de duobus. s. de bonis operibus. ideo dicit, Euge serue bone. sed modicum esset facere bona opera nisi fierent intentione recta. ideo dicit fidelis, regalia quæ Deus sibi retinuit de bonis operibus sunt quod fiāt amore sui, & ad utilitatem tuam, tecum diuisit per mediū. Caueas ergo tu ne ipsum defraudes, quod bona ope-

Sciētia
est mul-
tiplex
Deo.

ra facias amore alterius. s. vanę glorię vellaudis, vel honoris, vel familiaritatis, &c. Sed solam amore sui vt laudetur & ametur, talis est fidelis. Ecce quare dicit, Euge serue bone ex operibus materialiter, & fidelis. s. formaliter. Ratio, quia super pauca fuisti fidelis, ad ostend. dū q̄ licet bona opera & intētio sint necessaria ad saluationē, tamē magis requiritur intētio recta, ideo dicit sup pauca fuisti fidelis. Opera autē bona si intētionē mala sint facta, nihil valēt, videtur q̄ de^o in examine animarū teneat modū aquilę zeloris, quę volēs pbare filios suos extrahit eos de nido, & illis qui rectē respiciunt rotam solis, puidet tāquā filis, alios autē prouicit tāquā nō suos. Sic rectē facit domin^o de^o, qui extrahit nos de nido hui^o mūdi p mortē proralē, & si rectē respexisti solū iustitię in bonis operib^o. i. habens intentionē rectā, bene stas, De^o puidet tibi de gloria. Si autem per oppositū habuisti intētionē sinistra. s. per hypocrisim, &c. prouiciet te in inferno. Ecce quare dicit, quia sup pauca fuisti fidelis. Cū ergo dicit thema sanctis animabus, Existis videre prophetā. respōdent etiā plus q̄ prophetā. Quantū ad secundū secretū. s. de dānatione infernali, secretū autem dānationis fuit ita occultū antiquitus q̄ Iudei adhuc ipsam nō credūt, imō sup illud Iob. 21. Ducūt in bonis dies suos, & in puncto ad inferna deicēdunt. Dicunt Iudei ad inferna deicēdunt. i. ad fossam. Sed venit Christ^o qui tanq̄ propheta hoc reuelās dicit. Dico vobis q̄ si pœnitentiā nō habueritis, omnes simul peribitis. Lu. 13. Nota, simul ad aliquid refertur. Dicit histo. de quadā parte ciuitatis Hierualē quę vocabatur syloa. vbi cecidit turris alta quę oppressit. 18. homines. de hoc loquēs Christ^o cū aliquibus dixit, dico vobis q̄ si pœnitentiā nō habueritis, oēs simul sicut illi. 18. homines peribitis. Notāda sunt hic tria. Primò, qd est syloa. Secūdo, quę est turris illa. Terriò, qui sunt illi. 18. homines oppressi. No. q̄ syloa idē est q̄ missus ei. Iste est Christ^o, de quo dixit Iacob patriarcha. Nō auferetur sceptrū de Iuda, neq̄ dux de femore eius donec veniat q̄ mittēdus est, &c. Gen. 49. Ecce hic syloa quę interpretatur missus ei. Ideo dicitur. 1. Io. 4. In hoc apparuit charitas Dei in nobis quoniā filiū suū vnigenitū misit de^o in mūdū vt viuam^o p eū. Turris altissima est Christi iustitia quę altissima est, quia nō est ibi appellatio ad maiorē, & fortis, q̄ sentētia irreuocabilis. De hac turre auēt. Nasus tu^o sicut turris Libani, quę respicit cōtra Damascū. Can. 7. Nasus est iustitia domini rigorosa, quia homo furibūd^o naso respicit furibūdē, secundū illud, Quiescite ab homine cu^o spirit^o est in narib^o ei^o, quia excelsus reputat^o est ipse. Esa. 2. Sicut turris Libani. i. cādoris clara, quia in hoc mundo iustitia Dei nō est nobis clara & manifesta. Quę respicit contra Damascū. s. sanguine lauati. Ecce Christianus sanguine Christi lauatus in baptismo. Hic est qui venit per aquā & sanguinē Iesus Christ^o, nō in aqua solū, sed per aquam & san.

& sanguinē. i. Ioan. cōtra Damascum. i. cōtra Christianū. Quare maiorē rigore iustitiæ ostendit Christus cōtra malū Christianum quā cōtra Iudæā vel Agarenū? Responso, propter maiores gratias quas à Christo recepit. Nota. 18. homines significat. 18. peccata, secundum enim quod sunt peccata cōputantur peccatores. Peccata autē capitalia sunt septem, & transgressiones præceptorū sunt. 10. que faciunt. 17. peccata, sed ex his nō dānatur homo, immo ad hoc quod homo damnetur necessarium est. 18. peccata, quod est finalis impoenitentia. Tunc enim turris diuinæ iustitiæ cadit super. 18. & opprimitur in inferno, Ecce quare dicit Christus, Dico vobis, &c. Hoc di. verbo ostendit se prophetam, sed est plus quā propheta in alio mūdo, quando opere dat Christianis malis quod hic promisit verbo, quando de facto dat eis damnationem infernalem. Verbi gratia, quando moritur malus religiosus qui non curauit seruare regulā nec vota, &c. Idem de malo clerico, idem de malo laico, de quibus dicit textus euāgelij. Cum intrauerit pater familiās & clauerit ostium, incipietis foris stare & pulsare ostium dicentes, Domine aperi nobis. Et respondens dicet vobis. Nescio vos vnde sitis, &c. Tunc incipietis dicere. Māducauimus corā te & bibimus, & in plateis nostris docuisti. Et dicet vobis. Nescio vos vnde sitis. Discedite à me omnes operarij iniquitatis. Ibi erit fletus & stridor dētium. Luc. 13. Si ergo diceret animabus dānatis, Existis videre Prophetā, responderent etiam plus quā Prophetam, Quantum ad tertium secretū de afflictione purgatoriali. Hoc secretū fuit antiquitus ita occultū quod intellectus humanus non poterat concipere quod in alio mūdo Deus daret tempus & locum ad complendum pœnitentiam de peccatis venialibus & de penitentiis mortalium peccatorum non completis, sed venit Christus qui hoc secretum reuelauit dicens: Ego sum vitis vera, & pater meus agricola est. Omnem palmitem in me non ferentem fructum tollet eum, & omnem qui fert fructū purgabit eum vt fructum plus afferat. Io. 15. Nota. Ego sum vitis vera, nos sumus palmites qui per verā fidem manemus in vite: de quibus dicit, Omnem palmitem in me non ferentem fructum, scilicet, bonorum operum, virtutum & meritorum, tollet eū, id est, excidetur & in ignem, scilicet in infernum mittetur. Et omnem qui fert fructum purgabit eum, & nunquid tam boni quā mediocres transibimus per purgatorium? dico, quod sic. Sed est duplex purgatorium, scilicet voluntarium, & illud est in hoc mundo, & violentum in alio, & nūquam fuit aliquis nec erit saluus in Paradiso qui transferit per aliquod istorum nisi Christus & virgo Maria. ideo dicit, Purgabit eum vt fructum plus afferat, quia sicut hic fecit fructum gratiæ, ibi faciet fructū gloriæ. Sed ostendit se Christus plus quā Prophetā in alio mundo quādo moriuntur personę in gratia

Dei,

Ab eo
amplius
exagitur
cui ma-
gis tri-
butum
est.

Dei, sed nō cōpleuerunt hic penitentiā & veniunt corā Christo ad iudiciū & inde mittuntur ad purgatorium, quo portatur per angelum bonū. Dic practicē quomodo Christus dicit angelo, porta istum ad purgatorium & stet ibi per tantū tempus, &c. Dic quomodo angelus mittet ipsum in purgatoriū. Authoritas in igne probatur aurū & argentum, homines verō receptibiles in camino humiliationis. Eccle. 2. Si queratur ab eis. Existis videre Prophetam. Respondent etiā & plus quā prophetam. Secundum hoc dicere possumus de Domino Iesu Christo, Propheta magnus surrexit in nobis. Et quia Deus visitauit plebem suam. Luc. 7. Deo gratias.

Dominica III. Aduentus Domini.

Sermo VII.

Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam. Mat. II. Verbum *Qua-*
propositum potest declarari quadrupliciter siue quatuor mo *tuor scri-*
dis, iuxta quatuor intellectus sacræ scripturæ. *pturæ*
sensus.

Primus erit secundum intellectum historicum seu literalem.

Secundus erit secundum intellectum allegoricum seu figuralem.

Tertius iuxta intellectum tropologicum seu moralem.

Quartus secundum intellectum anagogicum seu supernaturalem

Quantum ad primum iuxta intellectum historicum, seu literalem est verbum Dei patris, ad Christum eius filium loquentis de sua benedicta incarnatione qua Christus venit pro redemptione humani generis, & de suo præcursore dicit Deus pater filio. Ecce mitto angelum. ad literam loquitur de Ioanne Bap. quia angelus Græcè idem est quod nuntius, siue missus Latine, sicut enim rex vēturus ciuitati præmittit nuntium ad præparandum, sic & Deus. Ideo sequitur, Qui præparabit viam tuam ante te. Pro cuius fundamento sciendum quod regulā est generalis diuinæ prouidentie quam seruauit à principio mundi vsque ad finem: quod quando aliqua magna immutatio vel innouatio debet in hoc mundo fieri semper Deus præmittit aliquam vt gentes se præparent. Verbi gratia. Deus ordinauit magnam immutationem & innouationem in hoc mundo, scilicet, vt totus mundus lauaretur & mundaretur à peccatis hominū & renouaretur aquis diluuij, propter quod præmisit amicum suum Noë qui prædicauit centum annis vt gentes se præparent per penitentiam, qui erat quingentorum annorum *Centum*
quādo incepit predicare, & deridebant & truffabāt de ipso, intan *annos*
tum quod infra centum annos non poterat conuertere nisi septē *predica*
personas, scilicet, vxorem suā & tres filios, & tres vxores filiorum, *uit Noë.*
& venit diluuium & perdidit omnes quotquot erāt in mūdo. Gen. 6. & 7. Secundo patet hoc idem quando Deus voluit innouare terram Ægypti & liberare filios Israël & destruere Ægyptios. Sed antè præmisit filium suum ad Moysen prophetam vt auisaret regem Pharaonem & Ægyptios, qui prædicauit ibi, & multa miracula fecit,

cit, sed nullum Ægyptium conuertit, immo fuerunt omnes in mari submersi. vt patet Exod. 14. Tertio patet idem quando Deus voluit eicere decem tribus de terra promissionis propter peccata eorum. Sed ante præmisit Amos prophetam vt hoc eis nunciaret & prædicaret. Quarto patet hoc idem quando Deus voluit destruere terram promissionis & captiuare duas tribus quæ remanserant, scilicet tribus Iuda & Benjamin. Sed ante præmisit eis Hieremiã prophetam volens seruare regulam suã providentiæ. Quinto patet hoc idem quando Deus ordinauit destruere maiorem ciuitatem mundi, scilicet, Niniue propter peccata eorum, sed ante præmisit Ionam & Naum prophetas, vt prædicarēt eis vt se præpararēt. Ionæ. 1. 2. & 3. Sexto patet quando voluit renouare & mutare totum mundum per aduentum Messia, sciens quod multi de Iudæis non crederēt in eū propter quod essent dispersi per mundum. Sed ante præmisit Ioannem Baptistam qui nunciavit aduentum Christi pro mundi redemptione, & Iudæorum destructione dicens. Jam enim securis ad radicē arboris posita est. Mat. 3. antiquitus securis fuit posita solū ad ramos, sed tunc ad radicem. s. ad totalem Iudæorū destructionē. Modò autem veniet maior mutatio & maior innouatio quam vnquam fuit in mundo. s. destructio & finis mundi, scilicet, aduentus antichristi & iudiciū generale. Ideo Deus præmisit sanctos, scilicet Lomnicum & Franciscum cum suis religiosi, vt de quolibet istorum legitur. vicinum creditur præuenisse iudicium, sed nunc gētes non possunt credere. quod autem nunciū missi dicantur angeli. Auctoritas. misit Deus patrum istorum per angelum suum reuocare eos, propter quod parceret illis & tabernaculo suo. Ipsi veri ò subianabant in Angelis suis. 2. Esdræ. 1. Ecce regula & ordo diuinæ iustitiæ. Quia ergo Ioannes fuit à Deo missus ad nunciandum Christi aduentum, ideo in themate dicit vel vocat ipsum angelum di. Ecce ego mitto, &c. Moraliter nota quomodo B. Ioannes nunciavit aduentum Christi tripliciter, prædicando, baptizando, & demonstrando pro primo dicebat. Ipse est qui post me vēturus est, qui ante me factus est, cuius ego nō sum dignus vt soluam eius corrigiam calceamenti. Ioan. 1. Pro secundo dicebat, Ego baptizo vos aqua, medius autem vestrūm stetit quem vos nescitis. Io. 1. Pro tertio dicebat demonstrando ipsum, Ecce agnus Dei. Sic enim quando Deus vult venire per gratiam in mentē alicuius ad ipsum iustificandum, primò præmittit Ioannem prædicantē. Io. 1. gratiã prædicationis, quia singularis introitus Dei in corde peccatoris est per prædicationē, ideo præmittit Ioanem. i. prædicatorem qui prædicat exterius ad aures. sed Christus prædicat interius in corde. Ideo dicit Greg. In vanum laborat exterius lingua prædicatoris, nisi adsit interius gratia saluatoris. Et Aug. In celo cathedrã tenet qui corda hominum docet.

Secundo

Tripliciter Ioan. Christi nunciavit aduentum. Non sufficit prædicatio ad salutem nisi Deus intus in pectore sese iniiciat.

Secundò Ioānes venit baptizado, & hoc quādo peccator tactus in prædicatione plorat peccata sua per contritionē, quoniā ille lachrymā baptizant, iauant, & purificāt an. mā ab omnibus culpis & maculis peccatorum mortalium. Tertio venit Ioannes demonstrādo, & hoc quando peccator contritus de peccatis ostendit ea sacerdoti per confessionem sacramentalē. De his omnibus dicit David. Emitter verbum suum & liquefaciet ea, stabit spiritus eius & fluēt aqua. Qui annuntiat verbum suum Iacob. Psal. 147. Nota emittet verbum suum. Ecce Ioannes prædicans: stabit spi. eius. & flu. aqua. Ecce Ioannes baptizans. Qui annuntiat verbum suum Iacob. i. cōfessori denuntiando sibi propositum cordis. Ecce Ioānes demonstrans. Quantum ad secundū intellectū allegoricū seu figuralem tunc thema est Dei patris ad populum Christianum dicentis de filio suo, Ecce ego mitto angelum meum quia licet sit Dominus angelorū, dicitur tamen angelus, quia missus a Deo patre. Ideo Esa. Paruulus natus est nobis & filius datus est nobis. Et factus est principatus super humerum eius, & vocabitur nomen eius admirabilis, consiliarius, secundum. 70 interpretes magni cōdīlij angelus, Deus fortis, pater futuri sæculi. Etia. 9. Mittitur autem coram nobis tanquam princeps & bellator fortis & valens ad prælium. Sicut legitur in Iulio Cæsare qui nunquam dixit, ite, sed venite. Ita Christus ad præliū iuit prius corā Christianis vt ipsum sequatur, ideo dicit Deus pater, Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam, loquens populo Christiano ad bellandum cum inimicis. s. dæmonibus & peccatis, vt nobis Christianis daret cor, virtutem & audaciam. De hac figura legitur quod in terra promissionis habitant septem conditiones gentium antequam illuc venisset populus Israël de terra Ægypti, scilicet, amorrhæi, geresæi, ethæi, pheresæi, chananæi, euæi, & iebusæi. Et erāt tot filij q̄ filij Israël timebāt illuc intrare. Sed Dominus dixit populo Israël. Ne timeas præcedet te angelus meus qui introducet te ad amorrhæum ethæum & pheresæū, chananæū & euæum, & iebusæum, quos ego cōteram, &c. Exod. 23. Figura fuit Christi, quoniam ante aduentum Christi erāt septem cōditiones malarum gentium. s. septem dæmones qui sunt capitanei septē peccatorum mortalium. Primus fuit populus amorrhæorū, quorū capitaneus significabat Leviathā capitaneum superborum. Secundus geresæorum qui significabat Mammonam capitaneum auarorū. Tertius ethæorum Asmodæū capitaneū luxuriosorum. Quartus pheresæorum, Beelzebub capitaneum inuidorū. Quintus chananæorum, Beelphégor, capitaneum gulosorum. Sextus euæorū. Baalberith, capitaneum iracundorum. Septimus iebusæorū. Astaroth capitaneum acidiosorū. Modò videamus quis faciet præliū pro populo Christiano, maximè cōsiderata pompa dæmonis maxima, intā-

tum quod nullus homo esset sufficiens, Ideo Deus pater filiū suū di. populo Christiano, Ecce ego mitto angelum meū. s. Christū qui debellabit istos capitaneos. Primò debellauit & vicit Leuiathā capitaneū suberbiam virtute humilitatis, quia nūquā fuit aliquis humilior Christo. Secūdo vicit Mammonā ex paupertate volūtaria quā semper voluit seruare. Tertio vicit Beelzebub virtute charitatis & dilectionis, quia quidquid fecit, fecit charitatiuē. Quarto vicit Asmodaēū virtute puritatis & virginitatis. Quinto vicit Beelphegor virtute abstinētiae. Sexto vicit Baalberith virtute patiētiae. Septimò vicit Astaroth virtute diligētiae. Ecce quare Deus pater dicit populo Christiano. Ecce ego mitto angelū, &c. Ideo nō oportet nos multū pra liari, sed intrare campū bonae vitæ & recipere arma. s. humilitatē dimittendo superbiam, ideo dixit Christus, In mūdo pressurā habebitis, sed cōfidite ego vici mūdum. Ioā. 16. Quantum ad tertium intellectū. s. tropologicū seu morale, thema est verbū Dei ad quemlibet nostrum dicētis. Ecce ego mitto Ange. &c. Determinatio est cōmunis omnium sanctorū cōcorditer dicentiū quod in cœlo nō erunt duæ ciuitates hominū & angelorū, sed solū vna, quia omnes stabimus simul cū sanctis angelis in diuersis vicis siue plateis. i. ordinibus angelorum, vt habetur Mat. 22. & Luc. 20. Nota historiā de Sadducæis cum Christo disputātibus, de muliere septē viros habente, quibus respōdit Christ⁹ dicēs, Erratis nesciētes scripturas neque virtutem Dei. Cum enim a mortuis resurrexerint nō nubēt neque nubentur, sed erunt sicut angeli Dei in cœlis. Mar. 12. Luc dicit, æquales angelis erunt. Ex ista Christi responsione patet solutio duarum quæstionum antiquarum. Prima de præminētia vtrum sancti angeli præmineant sanctis animabus, vel econuerso an sint æquales. Secūda de residentia, vtrū angeli resideāt ad dexterā Christi, & animæ ad sinistrā, vel ecōuerso. Solutio primæ patet cū dicit Christ⁹, æquales angelis erūt. Solutio secūde dū dicit, erūt sicut angeli Dei. Cū ergo dicit Deus ecce mitto angelum, &c. antē faciē mentis humanæ, Deus proponit angelum considerandum vt homo se disponat iuxta conditiones angelicas. Quemadmodum bonus pictor proponit coram discipulo pulchrum exemplar imaginis ad pingendum. Si ergo volumus cum sanctis angelis habere societatem in cœlis, oportet nos cōformari eorū cōditionibus hic in terris, & virtutibus hic in via. propter hoc dicit nobis Deus. Ecce ego mitto angelum meum. s. tanquam exemplar virtutum, vt ab eo recipias exemplum. De virtutibus & conditionibus angelorum dicit Dauid Psalm. 103. Qui facis angelos tuos spiritus, & ministros tuos ignem vrentem. Vbi patent tres conditiones & virtutes Angelorum. Prima est, quod sunt spiritus. ibi, Qui facis Angelos tuos spiritus. Secūda, quod sunt ministri. ibi, & ministros tuos.

Ad angelorū ordines omnes beate anime assumētur.

Tertia, quod sunt ignis. ibi, ignē ventē. In quo ostenditur quod sancti angeli habent puritatē in se, quia spiritus: pietatē ad nos, quia sunt ministri: charitatē ad deum, quia ignis vrens. Quantū ad primum, sancti angeli habēt puritatē, quia spiritus carnē & ossa non habet. Luc. 3. Ideo tu luxuriose recipe exēplum ab angelo vt sis sibi simili in puritate, depinge cor tuū ad nō cogitandū, nec ad desiderandū illam materiā luxuriæ, & os ad nō loquendū, & aures ad nō audiendū, oculos ad non respiciendū, & etiā ad nō tangendū, & c. alias nunquā eris socius angelorū in celo, quia non intrabit in eam aliquid coīquinatū aut abominationē faciens Apoc. 21. Secundō sancti angeli habent ad nos pietatē, quia respiciunt nos per fenestras, & quādo vident nos in periculis, & miseris, veniunt ad defendendum nos. Angeli enim deputantur ad hominū custodiam, vt dicit sanctus, Thom. 1. parte. q. 113. & 1. script. dist. 11. q. 1. secundū illud. Psal. Angelis suis mandauit de te vt custodiant te in omnibus viis tuis. Cuius ratio est, quia inter Deum & homines media est angelica natura, modō secundū legem diuinæ prouidentię, & sapientiæ, hoc est ordinatum, vt inferioribus per superiora prouideat. Secundū enim ordinē diuinæ prouidentię in rebus omnibus inuenitur quod mobilia, & variabilia per immobilia, & inuariabilia mouētur & regulantur, sicut omnia corporalia per substantias spirituales, & immobiles, & corpora inferiora per superiora quæ sunt inuariabilia secundū substantiā. Sed & nos ipsi regulamur circa cōclusiones in quibus diuersimodē possumus opinari per principia quæ inuariabiliter tenemus. Manifestum est autem quod in rebus agendis cognitio, & affectus hominis multipliciter variari, & deficere possunt à bono. Hoc igitur fuit necessarium quod hominibus angeli ad custodiam deputarentur per quos regularentur, & mouerentur ad bonū. Exequuntur enim angeli ad diuinam prouidentiam circa salutē hominum adiuuando ad differendum in finem, & liberando ab eis quæ impediunt processum in finem. Et hæc executio diuinæ prouidentię per angelos de hominibus vocatur custodia angelorū. Item angelus hominē custodiens secundum quid hominem cui custos deputatus est derelinquere dicitur, in quantum exponit tribulationibus, vel etiā iusto Dei iudicio ab aliquo peccato non retrahit, nunquam tamē ita derelinquit quin sit aliquis effectus custodię in quantum aliquod malū prohibetur, & aliquod bonū promouetur. Nec obstante quod Damascenus dicit quod Angeli cum sint hic nobiscum non sunt in celo. ergo videretur quod nos derelinquerent. Quia vt dicit S. Thom. 1. part. qu. 113. art. 6. in solu. ad 3. & si angelus custos interdum derelinquat hominem loco, non tamen derelinquit quantum ad effectum custodię, quia etiam dum est in celo cognoscit quid circa hominem agatur. Neque indiget mora temporis ad mo-

tum localem, sed statim potest adesse. Idem dicit S. Thom. 2. scrip-
 vbi supra zrt. 4. in solu. ad. 5. vbi dicit quod quodocunque aliquod
 agens imprimat fortē impressionem: remanet illa impressio in pa-
 tiente per aliquod tempus, etiā ad absentiam agentis, vt patet in mo-
 tibus violentis. Et ita dico inquit S. Tho. quod ad vnā actionē ange-
 li in homine potest homo bonā dispositionem accipere quæ manet
 in eo ad aliquod tempus, vt patet, quādo aliquis semel deuotē orat
 ad plures dies remanet deuotior. Er ita angelus quāuis nō semper
 præsens sit, potest tamen semper custodire in quantum effectus eius
 manet post actionem. Patet ergo quod angeli sancti habent ad nos
 pietatē, quia respiciunt nos etiam dum sunt in celo empyreo, & lo-
 co distātes à nobis, & quando vidēt nos in periculis veniūt ad nos
 defendēdum. Nōne omnes sunt administratori spiritus in mini-
 sterium missi propter eos qui hereditatē capiunt salutis? Ad Heb. 1.
 Ergo recipe exemplum ab angelo, depinge in corde tuo pietatem
 erga pauperes dando vel mutuādo, vel vendendo sine vfura, nō plu-
 ris vendendo propter solutionis dilationem, nec minoris emendo
 propter denarios paratos, &c. Exerce te ipsum ad pietatem. Nā cor-
 poralis exercitatio ad modicum utilis est: pietas autē ad omnia vti-
 lis est promissionem habens vitę quæ nunc est, & futuræ. 1. ad The.
 4. Tertio sancti angeli habent charitatem in Deo. quia ignis vrens
 sunt in amore Dei in fruitione. Nota historiam Iudicum. 13. de pa-
 rentibus Samsonis quibus apparuit angelus, qui cum offerrent Deo
 sacrificium angelus salutauit in flamma. dicit textus. Cum ascēde-
 ret flamma altaris cœlum angelus Domini pariter in flamma ascen-
 dit. Iudic. 13. Istud lapideum altare figurabat altare Christianorum
 quoniam nō debet dici missa nisi in altari lapideo, vel super aram.
 Iudæi habebāt altaria de terra, vel de lapidibus impositis. In sacri-
 ficio autem missæ in quo conficitur corpus Christi de quo exit flā-
 ma ignis, quę inflammat corda Christianorum in remissionem pec-
 catorū sunt. Nota quid accidit Herdo de fratre Bartholomeo Tho-
 mæ sancti nostri ordinis scilicet Prædicatorū cui reuelauit angelus
 quod omnes qui fuerunt in illa missa fuerunt absoluti à pœna, &
 culpa, ergo exēplo angeli qui ascendit in flamma debet quilibet no-
 strum ascendere in hoc sancto sacrificio per deuotā cōtemplatio-
 nē. Isto modo accenditur in nobis ignis ille charitatis, de quo dicit
 Christus. Ignem veni mittere in terram, & quid volo nisi vt accen-
 datur? Luc. 12. Quantū ad quartum intellectū, scilicet anagogicum
 seu superna ruralē, tunc thema est verbum Christi ad quamlibet bo-
 nam animam ex hac vita transituram, ipsam consolando dicentis,
 ecce mitto angelum meum, &c. Magna asscuratio, & cōsolatio est
 mercatoribus quando habent transire inter gētes armorum, & la-
 tronum, si à capitaneo eorum habēt saluum conductum, & guida-
 gium,

gium, sed maior securitas eis esset si paratarium domini præcederet eos associando per passus periculosos. Sic quilibet nostrum in morte habet transire passus periculosos inter dæmones qui expectant animam in morte. Auctoritas Dauid. Inhabitabunt, & abscondent, & ipsi calcaneum meum obseruabunt, Psalm. 55. Nota inhabitabunt, scilicet dæmones in hoc mundo, & abscondent supple se, & ipsi calcaneum meum obseruabunt in finem que est vltima pars vitæ, sicut calcaneus vltima pars hominis. Sed si homo tenet bonam vitam, assecuratur à Deo qui mittit paratarium suum scilicet sanctum angelum qui præcedit animam, & ipsam associat, & sic transit secure inter dæmones. Auctoritas. Ecce ego mitto angelum meum qui præcedat te, & custodiat in via, & introducat in locum quem præparauit obserua eum, & audi vocem eius Exod. 23. Nota qui præcedat te, scilicet egredientem de corpore, & custodiat in via, scilicet à turba dæmonum in aère caliginoso existentium, & introducat te in locum quem præparauit, scilicet in paradiso, vbi sunt portæ sanctus Michaël pro angelis, sanctus Petrus pro hominibus. Et angelus pulsat dicens. Attollite portas principes vestras, ecce quare dicit, ecce ego mitto angelum meum.

Dominica quarta Aduentus Domini. Sermo primus.

Ego vox clamantis in deserto. Ioan. 1. Verbum propositum est beati Ioannis Baptiste respondendo ad nuntios Hierosolymitanos dicens, Ego vox clamantis in deserto. Pro huius verbi declaratione, & materie prædicandæ introductione recipio duas breues questiones. Prima quare sancta mater ecclesia in hoc sancto tempore aduentus, in quo totum officium debet esse de Christo facit tam magnam mentionem de B. Ioanne Baptista in euangelio hodierno, & etiam in dominica præterita. Nunquid sufficerent B. Ioanni duo festa quæ de ipso facit ecclesia, scilicet natiuitatis, & passionis? Pro cuius responsione inuenio in beato Ioanne quatuor excellentias plusquam in aliis sanctis. Prima est natiuitas gratiosa, quia iam erat sanctus antequam natus. Secunda est passio dolorosa, quia fuit decapitatus ex tripudio vnius puellæ. Tertia est vita virtuosa, quia statim quando fuit quinque annorum, dimisit mundum, & intrauit heremum. Quarta est doctrina fructuosa nunciando, & prædicando aduentum Messie. Ex his quatuor excellentiis Deus exaltauit Ioannem super omnes sanctos dicens, Inter natos mulierum non surrexit maior Ioanne Baptista. Mat. 23. Propter hoc sancta mater ecclesia, quater in anno facit festum de B. Ioan. Primum de eius natiuitate. Secundum de passione. Tertiū de eius virtuosa vita, vt in dominica præterita. Quartum de eius prædicatione fructuosa, & de hoc legitur euangelium hodiernum. De nullo alio sancto fit festum

Duo in quibus baptista Ioannes ceteros præcelat sanctos.

quater in anno, nisi de beato Ioanne Baptista. De beato Petro Apostolo facimus tria festa. De beato Paulo duo, sed de beato Ioanne quatuor. Et de festo hodierno dicit ipsemet. Ego vox clamantis in deserto, scilicet ex efficacia prædicationis, & doctrinæ suæ, patet prima quæstio. Secunda quæstio, & subtilior est, quare beatus Ioannes volens suam doctrinam declarare dixit se vocem, dicens, Ego vox clamantis, &c. Nunquid dixisset melius, ego habeo vocem? Responso quod beatus Ioannes dixit se esse vocem duplici ratione. Prima demonstrando suum officium excellenter, quantum ad primam rationem. Officium proprium vocis est manifestare, & ostendere propositum cordis, siue mentis conceptionem. Philosophus. Voces sunt signa earum quæ sunt in anima passionum. Primò per hermenias. Propriè loquendo magna est differentia inter verbum, & vocem, licet vulgariter sumatur pro eodem, quia verbum est conceptio mentis antequam ore exprimat, sed voces sunt quæ proferruntur. Ideo dicit logica. Vox est sonus ab ore animalis prolatus, propriè loquendo, Christus est verbum æternum, quia erat absconditum in mente diuina. Ioan. I. In principio erat verbum, & verbum erat apud Deum, & Deus erat verbum, &c. scilicet absconditum, & secretum. Sed Deus pater misit vocem. scilicet Ioannem Baptistam, vt manifestaret, & ostenderet verbum diuinum sicut fecit quando dixit, Ecce agnus Dei, &c. ecce Ioannes dicit se esse vocem ad ostendendum differentiam inter verbum, & vocem temporalem ipsam demonstrando. Quantum ad secundam rationem. Exercitium prædicatoris est, quia omnia eius membra, & potentia debent prædicare. Non solum os prædicatoris debet prædicare, sed etiam vita, mores, & fama. Item intellectus studendo, memoria contemplando, cor, manus, gestus, & continenter, siue compositè faciendo. Ita bonus prædicator totus debet esse vox. Dicunt logici quod vox est homogeneum, quia quilibet pars vocis est vox. Sic omnia quæ sunt diligentis prædicatoris debent esse vox. Hieron. Omnia sacerdotis debent esse vocalia, propter hoc beatus Ioannes respondendo nuntiis sibi missis dixit: Ego vox, quasi dicat. quicquid est in me, totum est vox, quia totum prædicat, patet thema. De ista voce ego inuenio vnã mirabilem prophetiam Dauid, qui allegoricè prophetando de beato Ioanne dixit. Vox Domini super aquas. Deus maiestatis, intonuit Dominus super aquas multas. Vox Domini in virtute, vox Domini in magnificentia. Vox Domini confringētis cedros, & confringet Dominus cedros Libani. Vox Domini intercidentis flammā ignis, vox Domini concutientis desertū, & cōmouebit Dominus desertū cades. Vox Domini præparantis ceruos, & reuelabit cōdensa, & in tēplo eius omnes dicēt gloriā. Vbi Ioānes septies dicitur vox propter septem doctrinas, quas beatus Ioānes prædicabat.

*Vox
quid.*

Prima erat doctrina baptismalis.

Secunda erat doctrina penitentialis.

Tertia erat doctrina magistralis.

Quarta erat doctrina increpativa.

Quinta erat doctrina correctiva.

Sexta erat doctrina reprehensiva.

Septima erat doctrina instructiva.

Dico primò, quod prima doctrina B. Ioannis erat baptismalis. Dicunt omnes euangelistæ quod quando beatus Ioānes exiuit de deserto in quo steterat. 25. annis, vt dicit Hugo, in maxima penitētia. Et quando etatis erat 30. annorum, exiuit de deserto, in cuius exitu incēpit prædicare circa regionem Iordanis baptismum penitentiæ. Luc. 3. Venit in omnē regionē prædicans baptismū penitentiæ in remissionē peccatorum dicens, Medius vestrum stetit quem vos nescitis, Ioā. 1. Sed ego ostendā ipsum vobis, ideo recipiatis eius doctrinā, dicebant sibi gētes, Et quid debemus facere, vt ipsum possimus dignē recipere? Respondebat eis quod reciperent signum baptismi in aqua, qui baptizabat eos sub tali forma, Ego te baptizo in nomine venturi. Ille baptismus Ioānis erat signum Christi, sicut crux datur in cruciata in signum. Ex ista prædicatione doctrinæ baptismalis beatus Ioānes dicitur vox Domini super aquas, scilicet Iordanis: Glo. vnum baptismum prædicabat, & aliū dabat, quia baptismū aquæ dabat & baptismū gratiæ prædicabat in remissionem peccatorum, De hoc Auctoritas. Ego baptizo vos in aqua, qui autem post me venturus est fortior me est, cuius non sum dignus calciamēta portare, ipse vos baptizabit in spiritu sancto, & igni. Mat. 3. Nota igni ablatiui casus secundum grammaticam antiquam. sed quare dicit igni? Nota errorem illorū qui dicūt quod aliqui baptizantur igne. Sed dicitur igni duplici ratione, Prima in primitiua ecclesia in baptismo descendebat spiritus sanctus visibiliter in forma ignis, & ista expositio est communior ad ostendendū quod spiritus sanctus erat datus, & ostendebat se exterius signo ignis visibiliter. Secunda ratio, quia sicut mundus debuit mūdari, & purificari per aquam, scilicet tempore Noë, quia gentes erant nimis calidæ per luxuriam, ideo venit aqua diluuij, sic purgabitur per ignem in fine mundi propter frigiditatem charitatis. Matth. 24. Quoniam abūdabit iniquitas, refrigescet charitas multorum. Hanc rationem facit Sanctus Tho. de Aquino ordinis Prædicatorū in quarto sententiarum. Sic etiam Deus ordinauit duo diluuiā ad purificandum animas, scilicet diluuiū aquæ baptismalis ad refrigerandū fomitem culpæ originalis. Secundò diluuium ignis purgatorialis, quia post baptismum refrigeramur, & efficiamur negligentes, & maculamur peccatis, ideo Deus ordinauit fontē purgatorij, vbi anima baptizatur.

tu. ab angelo bono, vt determinat S. Tho. quia diabolus iam victus est, per illum qui ducitur ad purgatorium, ideo victus non debet incarcerare victorem. Hic baptismus est durus, & terribilis. De quo potest dicere anima quæ illic debet baptizari. Baptismo autem habeo baptizari, & quomodo coarctor. Luc. 12. Ecce quare dicitur vox Domini super aquas. Et quia tunc Ioannes baptizauit Christum ideo subditur, Deus maiestatis intonuit, Dominus super aquas multas. Secunda doctrina quam beatus Ioannes prædicauit, erat doctrina penitentialis. Matth. 3. In diebus illis venit Ioannes Baptista prædicans in deserto Iudææ, & dicens, Pœnitentiã agite, appropinquabit enim regnum celorum. Postquã baptizauerat eos dabat eis pœnitentiam dicens, Ex quo recepistis baptismum meum in signum, ideo ne peccata impediant vos, ad cognoscendũ, & recipiendum regem Messiam, faciatis pœnitentiam. Dicit beatus Mat. 3. quod confitebantur peccata sua generaliter dicẽdo. Ego fui superbus, vanus, pomposus, &c. Et beatus Ioannes dabat eis pœnitentiam humilis orationis. Luc. 11. Ioannes docebat suos discipulos orare. Alius confitebatur generaliter dicendo, Pater ego fui auarus, vsurarius, &c. cui Ioannes dabat pœnitentiã restitutionis, ne puluis auaritię clauderet sibi oculos ne Christum agnosceret. Alius veniebat, & dicebat. Pater ego sum luxuriosus, &c. cui dabat pœnitentiam abstinentiæ ieiuniorum, & affectionum. Mar. 2. Discipuli Ioannis ieiunabãt, idem de aliis peccatis. ecce quomodo Ioannes prædicabat doctrinam pœnitentiã, ideo dicitur, Vox domini in virtute, scilicet pœnitentiam indicendo. Nota vox domini in virtute, nõ dicit in sacramento. Nota, quomodo sancti doctores in theologia distinguunt de duplici pœnitentia, scilicet de pœnitentia sacramentali, & de pœnitentia virtuali. Pœnitentia sacramentalis est, quando homo confitetur peccata sua, & absoluitur, talis pœnitentia dicitur sacramentũ. Pœnitentiæ sacramentũ habet partes tres, quę sunt contritio, confessio, & satisfactio. Pœnitentia autem virtualis nõ habet partes sicut nec alia sacramenta, vt dicit S. Tho. 3. parte q. 91. & 4. distin. 16. q. 1. art. 1. q. 1. & 4. Et quando Ioannes prædicabat nondum erat ordinatum hoc sacramentum, nec potestas remittendi peccata erat hominibus concessa, ideo Ioannes non dicitur vox Domini in sacramento. Alia est pœnitentia virtualis voluntaria, & virtuosa quę nõ est sacramentum vt ieiunare, peregrinari, disciplinare se, & huiusmodi. Et de ista dicitur, vox Domini in virtute, &c. quia beatus Ioannes iniungebat pœnitentiam non sacramentalem, sed virtualẽ, & concordat David dicens alibi, Ecce dabit voci suæ, scilicet beato Ioanni vocem virtutis, non dicit sacramenti. Psal. 67. No. vt dicit sanct. Tho. 3. par. q. 8. 4. distin. 14. q. 1. art. 1. quia pœnitentia vt est dolor voluntatis cum electione recta est virtus vel actus virtutis, non autẽ vt est passio. Et

est penitentia virtus specialis, quia habet materiã generalẽ sub ratione speciali pro obiecto. s. omnia peccata vt emendabilia per actũ hominis vt dicit S. Tho. 3. parte. q. 85. art. 2. Et est virtus moralis non theologalis, & est pars iustitię. Tertia doctrina erat magistralis, quia sicut bonus magister diuersis pueris dat diuersas lectiones, sic beatus Ioannes diuersis cõditionibus hominum dabat diuersas doctrinas. Dicit beatus Lucas. 3. cap. quod veniebant ad eum diuersę conditiones gentium interrogantes ipsum & dicentes. Magister quid faciemus? Verbi gratia. Primò venerunt diuites dicendo, magister quid debemus facere nos? Respondit. Qui habet duas tunicas det vnã non habenti. Et qui habet escas similiter faciat. Luc. 3. duę tunicę sunt, vna necessitatis, secunda superfluitatis, quę corrumpitur & pauperes moriuntur frigore. Quot sunt mulieres pauperes quę propter defectum mantelli non possunt ire ad missas, & vos diuites tenetis vestes superfluas, &c. Idem de escis, &c. Deinde venerunt Publicani dicentes ei, Quid faciemus magister. Dicit hic *Quisbie* glosa, quod sumitur hic Publicanus pro illo qui habet officium dicitur publicum, quia vel est balliuus vel iustitiarius vel iuratus, &c. Qui *publicas* bus Ioannes respondit, Nihil amplius quã constitutum est vobis *mus.* faciatis. Si erant rectores dicebat, Quid tenemini facere recordamini de iuramento quod fecistis quando recepistis officium, scilicet, quod facietis iustitiam, & corrigetis populum & peccata notoria, & respiciatis in omnibus vtilitatem cõmunitatis. Ideo ita faciatis, aliàs caueatis, &c. Tertio venerunt ad eum milites & scutiferi dicentes, quid faciemus & nos. Et ait illis, Neminem concutiatis, nec calumniam faciatis & contenti estote stipendiis vestris. Ecce *Regula* regula & doctrina militũ. Nota neminẽ cõcutiatis. Dic contra illos *ad m-* qui statim trahunt & habent dagam siue gladium in manu ad per- *star cum* cutiendum pauperes & miseros qui non possunt se defendere. *ius militu* Item neque calumniam faciatis subditis vestris ab eis exigendo *tes se ge* pecunias & bona eorum diuersimodẽ, & decipiunt conformes di- *vere de-* cendo quod sunt gratiosi in exigendo cum tamen includant eos *bent.* in castro vel in ecclesia quosque dederint & tenentur restituere. Itẽ contenti estote stipendiis vestris de salario, de redditibus quos recipitis pro defensione populi. Nolite facere superfluitates, nec vanitatem, sed computate quid habetis & quantũ potestis expendere & de bonis vestris detis pro anima vestra quartã vel ad minus quintã partem amore Dei. Nunquid totũ dabitis ventri & iumentis & scutiferis ribaldis, &c. Ecce quare dicit, Vox Domini in magnificentia, s. tribuẽdi cõsilia & modũ viuẽdi vnicuiq;. Magnificẽtia opus eius. s. B. Io. & iust. ei? manet in seculũ seculi. Psal. no. Quarta doctrina erat increpatiuã, reprehendẽdo vitia & peccata, dicẽdo, Progenies vipe rarũ quis demonstrauit vobis fugere à ventura ira? Facite ergo fructũ

dignum pœnitentiæ. Matth. 3. Nota progenies viperarum. dicit hic glo. quod viperę trahunt venenũ ab vtero matris & à natura habent venenũ. Talis est conditio Iudæorum, ideo Ioannes vocauit eos genimina viperarum di. Genimina viperarũ, quis demõstrauit vobis fugere à vinturaira quasi dicat, nullus. Facite ergo fructum dignũ pœnitentię. s. vt iuxta qualitatem & quantitatem peccatorum faciatis pœnitentiam. Nota quomodo tunc Iudæi decipiebantur sicut modo decipiuntur multi Christiani di. Nunquid Deus promisit Abrahamę & semini eius benedictionem? Gene. 22. Sed hoc dicebat Deus propter Mesiã filiũ Abrahamę secundũ carnẽ. ideo dixit Christus Iudæis: Si filij Abrahamę estis, opera Abrahamę facite. Io. 8. In hac cecitate & errore sunt multi Christiani, malę vitę, qui nullam pœnitentiã faciunt de peccatis, & quando de hoc reprehenduntur respondent, Qui crediderit & baptizatus fuerit, saluus erit. Marc. vlti. Vultis cognoscere istam stultitiã. Nota de Domino faciente conuiuium nuptiarum qui per totam terram fecit pœconizari, Quicumque mihi fidelis fuerit & manus mundas habuerit, mecum prandebit, Dichistoriam de rustico, &c. idem de Domino & rege nostro Iesu Christo, ex cuius parte est pœconizatũ. Qui crediderit, &c. In morte autem homo vadit ad conuiuiũ, si tunc homo credit & habet manus mũdas, bene stat, aliã restat furca inferni, quoniam ista verba, qui crediderit & baptizatus fuerit, non sunt pœteriti temporis, sed futuri coniũctiui. Tu credidisti & purificatus fuisti in baptismo, sed ex tunc sorditatus fuisti, &c. necessarium est ergo quod quando homo vadit ad conuiuium credat, & manus mũdas habeat. Ideo dicebat Esa. Lauamini, mundi estote. Esa. i. Deponatis ergo istam vanã cõfidetiã. Ex ista doctrina increpatiuã B. Ioannes dicitur vox Domini confrigentis cedros, id est superbos. Quinta doctrina erat correctiuã in corrigendo & refrenãdo inuidiam discipulorũ suorũ. Discipuli autẽ Ioannis zelantes pro magistro suo Ioanne inuidebant Christo, quia quãdo Christus incepit pœdicare & baptizare trahabat ad se populum & dimittebant Ioannem: nec mirum. De hoc discipuli Ioannis dixerũt Rabbi qui erat tecum trans Iordanẽ cui testimonium perhibuisti. Ecce hic baptizat & omnes veniunt ad eũ. Ioan. 3. Ecce flamma ignis inuidiã quam Ioãnes intercudit per doctrinã suã correctiuã dicens. In hoc gaudium meum impletum est. Illum oportet crescere, me autem minui. qui de sursum venit super omnes est. Io. 3. Ex hoc beatus Ioannes dicitur vox Domini intercidentis flammã ignis inuidiã quę nimis ardet in mundo nõ solũ de inuidia bonorum temporalium, sed etiam de quadã inuidia quę est peccatũ contra spiritum sanctum. s. inuidentiã fraternę gratię, verbi gratia. Si aliquis religiosus vult seruare regulam

Iā, &c. statim alii inuidētes murmurant & ipsum impugnāt vocātes
 ipsum hypocritā singularē, &c. & sic flāma ignis inuidiæ accēditur.
 Secus si est ribaldus, imò cōmendatur di. O quomodo est gratus ta-
 lis frater, &c. Itē si habet aliquā gratiā deuotionis vel prædicationis
 vel huiusmodi. Idē de clericis, laicis & mulierib⁹. No. ad hoc plāctū
 prophete. Ad te Domine clamabo, quia ignis comedit speciosa deser-
 ti, & flāma succidit omnia lingua regionis. Iohel. i. Nota quod deser-
 tū significat religionem propter aupertatē vitæ in qua religiosi de-
 berent viuere, sed ignis inuidiæ totū comedit. Ligna religionis sunt
 seculares quos iam flamma inuidiæ succēdit. Sexta doctrina erat re-
 prehensua reprehendendo & arguendo regem Herodē cōcubina-
 riū qui habebat vxorem, sed quia non erat ita alba nec pulchra nec
 ornata & composita vt ipse vellet, tamen erat filia regis, qua despe-
 cta, Herodes duxit concubinam. hoc vidēs Ioannes venit ad ipsum
 reprehendēdū di. Herodes non licet tibi habere vxorē fratris. Mat.
 14. & Marc. 6. Ex hoc beatus Ioann. dicitur vox Domini concutien-
 tis desertū. Moraliter, vtinam multæ domus huius ciuitatis non
 sint desertum Herodis per luxuriam despiciendo vxores & respici-
 endo concubinas. Sed hoc desertum commouebitur non à Ioanne,
 sed à Christo iusto iudice in die iudicij, ideo subditur. Et commoue-
 bit Dominus desertum cades. i. mutati. s. luxuriosi qui mutant se cū
 alia muliere. Septima doctrina est instructiua, sicut bon⁹ pater quā-
 do nescit vel non potest instruere filios, mittit eos ad magistrum vt
 instituantur ab eo. Sic fecit beatus Ioannes de discipulis quos in-
 struere non poterat vt crederent in verum Messiam Iesum Chri-
 stum, propter hoc quando fuit captus & propinquus morti misit
 ipsos ad Christū tanquā ad magistrū vt instruerentur ab eo de ve-
 ritate. Mat. 11. Cū audisset Ioannes in vinculis opera Christi, mit-
 tēs duos de discipulis suis, ait illi. Tu es qui vēturus est an alium ex-
 pectamus, &c. Ex hoc beatus Ioannes dicitur vox Domini preparā-
 tis ceruos, nota quod boni Christiani dicuntur cerui propter ma-
 gnū saltū quē faciunt de terra ad cœlū. ideo Dauid in persona Chri-
 sti dicit. Qui perfecit pedes meos tanquam ceruorum super excelsa
 statuēs me. Psal. 17. Pedes quibus saltamus ad Paradisum, sunt vera
 credentia & obedientia. Pes dexter est vera credentia. Sinister verò
 obedientia. Sed aliqui errant saltando qui credunt ascendere in cœ-
 lum & descendunt in infernum, quia habent pedem dextrum fra-
 ctum vel sinistrum vel vtrumque, vt Iudæi & Agareni qui vtrun-
 que pedem habent fractum, quia nec habent fidem nec bonam vi-
 tam. Pedem dextrum habent fractum illi qui dubitant in fide, ideo
 non possunt saltare in cœlum. Sinistrum illi qui habent verā credē-
 tiam, sed nō habēt obediētiam nec bonam vitā. Discipuli autē Ioan-
 solo pede dextro claudicabāt, qz nō credebant sed nō sinistro, quia

*Mona-
 sterium
 est ere-
 mo per
 simile.*

bene viuebant. Ideo Ioannes misit eos ad Christum vt ip̄os curaret. Quibus curatis dixit Christus. Claudicabant, &c. sequitur. Postquam dixit vox Domini preparatis ceruos & reuelabit condensam. Iesus Christus ex eius miraculis quę fecit quę viderat discipuli Ioannis & in templo eius omnes dicent gloriam. Ecce quare B. Ioannes dixit nuntiis, Ego vox clamantis in deserto, &c.

De eadem dominica. Sermo I I.

Dirigite viam Domini. Io. I. Preparare seu dirigere debemus viam Domino Iesu Christo in breui venturo in ciuitatem huius mundi ne habeat deuiare & ire in circuitu. Dicit hinc Greg. quod via Domini qua venit ad nos & nos vadimus ad eum, est bona, sancta & virtuosa vita. Ad hoc declarandum habeo duas rationes. Prima est quia communiter quando quis continuat aliquam viam, dicitur ista via est talis. Et licet hoc sit clarum, tamen Auct. Omnis via viri recta sibi videtur. Prouer. 21. Secunda ratio quia via quę ducit ad talem villam dicitur via illius villę, licet illa villa nunquā transeat per illā. Auct. Iob. loquens de mala persona di. Maledicta sit pars eius in terra, nec ambulet per viā vinearū. Iob. 24. nō quod vineę vadāt, sed quia per illā via homo vadit ad vineas. Et ista est intētio beati Grego. scilicet quod via Domini qua venit ad nos per gratiā, & nos vadimus ad eū per gloriā, est bona vita, sancta & virtuosa, intantū quod si infidelis teneret bonā vitā cauendo à superbia, auaritia, luxuria, &c. ante quā moreretur, Deus veniret ad eū per gratiā ipsum illuminādo de veritate, Hinc patet respōsio ad quęstionē illorū quare dānabitur infidelis, quia nō cognoscit Christum &c. quia peccata eius impediunt ne ipsum agnoscat, quia si teneret bonā vitā, Deus veniret ad eum, quāto magis ad Christianū? Auct. Christi. Si quis diligit me. scilicet naturali amore, quia tunc nō loquebatur Christus de amore charitatis, diligeretur à patre meo, & ego diligam eum, & manifestabo ei me ipsum. Io. 14. Ideo de via bonę vitę & virtuosę dicit Esai. Hęc est via Domini, ambulate in ea & non declinetis ad dexteram neque ad sinistram. Esai. 30. de ista via dicit the. propositum, dirigite viam Domini, scilicet, per bonam vitam & virtuosam. Nota quod quatuor virtutibus dirigitur via domini. scilicet bona vita, quarum tres sunt theologales, & quarta est moralis,

Prima est fides cordialis.

Secunda spes celestialis.

Tertia charitas integralis.

Quarta obedientia generalis.

Per istas quatuor virtutes dirigitur via Domini. ideo dicit thema, Dirigite viā Domini. Dico primò q̄ prima virtus directiua vie Domini est fides cordialis, scilicet, habere in corde fidem veram, scilicet illā quam Christus dixit, reuelauit & predicauit, & non regere se in
his

In fidelis bene viues naturalibus dignus est super naturaliter illuminetur.

his quæ fidei sunt per rationes naturales nec per argumenta. Nota ad hoc similitudinē de hortulano sulcante hortum per chordā tēsam ab vno capite ad aliud. Sic rectē facit Christus in horto huius mundi in quo quilibet nostrū tenetur facere sulcū siue canalē rectū de bona & sancta & virtuosa vita. Caules seminādi, sunt virtutes & opera bona & meritoria, hæc. s. fides catholica erit vobis directā via, ita vt stulti nō errēt per eā. Esa. 35. Sultitia sumitur hic pro ignotiātia, sicut Luc. 24. O stulti & tardi corde ad credēdum. In hoc errauit Arrianus qui sine chorda voluit facere sulcū, quādo dixit mundū fuisse ab æterno sine principio & sine fine. Plus scit modò vna vetula de his quæ fidei sunt quā sciuerunt oēs antiqui Philosophi, ratio propter chordā fidei. Secūda declaratio est de scriptoribus qui regulāt per lineā rectā, &c. & sic scribūt rectē. Sic cogitate quod vita nostra est vt liber in quo scribēda sunt omnia bona quæ facimus. Et ne erremus, Christus regulauit. 12. lineis, id est. 12. articulis fidei, qui continētur in Credo in Deū. Ideo iuxta illas regulas regulemus nos: alias nunquā anima nostra est recta. Auctoritas. Ecce qui incredulus est nō erit recta anima eius in semetipso. Iustus autē in sua fide viuet. Abacuc. 2. Iustus, id est, rectus qui regulat suā vitā iuxta regulā a Deo sibi datā. Patet ergo quod virtus fidei est directiua vitæ nostræ. Secunda virtus directiua vitæ nostræ est spes celestialis, quādo homo nō sperat, nec cōfidit in diuitiis huius mūdi quæ facilliter possunt amitti, & perdi, nec in dominio, nec in persona, nec in genere, nec in scientia, nec in fortitudine, vel pulchritudine, quia omnia ista sunt vana & transitoria, sed totā spem ponit in Domino qui non potest deficere in gaudiis & thesauris, honoribus, diuitiis & deliciis Paradisi, talis dirigit viā suam. Nota ad hoc miraculū in religioso cogitante verbum thematis, dirigite viam, &c. Quomodo mentaliter fuit sibi visum quod erat in quodam terribili deserto vbi a longe vidit ciuitatē terribilē, & videbatur sibi quod a deserto vbi ipse erat vique ad ciuitatē esset flumē ignis terribilis & profundissimus, vbi vidit pontē strictissimū, in cuius trāsitu omnes qui aspiciebant ad dextrā vel sinistrā in flumen ignis cadebāt, & solum illi transibant qui rectē aspiciebant ad terminū. Et audiuit vocem dicentem sibi, per hunc pontem te oportet transire. Hic patet quomodo via nostra est dirigenda. Desertum illud significat istum mundum. Ratio, quia sicut locus desertus est locus ferarū & non hominum, sic iste mundus. Deus a principio fecit tres habitationes. s. cælum pro angelis. Paradisum terrestre pro hominibus, & istū mundū pro bestiis. Sed propter peccatum Adæ fuimus eiecī de loco nostro, & vt exules sumus in deserto huius mundi in loco bestiarum de quo dicit Dauid. In terra deserta inuia & in aquosa, Psalmus, 62. Ciuitas mirabilis est Paradisus in qua nullus est desertus nec

Stultitia interdum in sacris literis pro ignorantia accipitur.

Tria tātum loca ad habitandū Deus ab initio cōdidit.

ctus nec miseria, nullus infirmatur, nec senescit, nec moritur. De ista ciuitate dicit Deuid. Gloriosa dicta sunt de te ciuitas Dei. Flumen ignis profundissimū & terribile est infernus. de quo dicit Daniel. Fluius igneus rapidusq; egrediebatur a facie Dei Daniel 7. A facie Dei, id est, a sapiētia Dei, quia Dominus sapiēs simul ordinat palatium pro se, & carcerem pro criminosis. Pons lōgus & strictus est vita bona & virtuosa. Lōgus quia tot dietas habet quot diebus uiuit homo. Strictus. Mat. 7. Angusta est porta & arcta via quæ ducit ad vitam, & pauci sunt qui inueniūt eā. Porta bonæ vitæ est cōtritiō de peccatis vel confessio, vel restitutio, quæ angusta est. Ideo dicit quod pauci sunt qui inueniunt eam. Casus respicientium ad dextram est spes de prosperis, & ad sinistrā desperatio de aduersis, Dauid. Cadēt a latere tuo mille, & decē milia a dextris tuis. Psal. 90. Aspectus autem directus ad terminum est spes in Deum secuta. Ideo dicit scriptura sancta in his omnibus deprecare altissimū vt dirigat in veritate viam tuam. Ecclesiast. 37. Tertia virtus directiua vitæ nostræ est charitas integralis, quæ est amor Dei supremus, & amor proximi ordinatus. Amor Dei in homine debet esse sicut oleū in lampade quod semper natat super aquā. Sic amor Dei in corde debet natare super omnes alios amores. Talis charitas integra est directiua vitæ nostræ iuxta similitudinē ædificatorū domorū qui dirigunt parietes duplici regula, superius cum chorda, inferius cū plumbo. Ecce duplex dilectio integræ charitatis, scilicet, Dei & proximi. Hac duplici regula dirigenda est vita nostra. Auctoritas. Hoc mandatum habemus a Deo vt qui diligit Deum, diligat & fratrem suum. 1. Ioan. 4. Ideo dicitur Can. 1. Memores vberū tuorū recti diligunt te. Duo vbera sunt duo præcepta, charitas scilicet Dei, & proximi. Dextrum dat lac vitæ contemplatiuæ, sinistrum vitæ actiuæ. Contra quemlibet non habentem charitatis regulam dicitur Auct. 8. Cor tuum nō est rectum coram Deo in felle amaritudinis, & obligatione iniquitatis, video te esse inquit Petrus ad Simonē magum volentē emere spiritū sanctū. Quarta virtus directiua vitæ nostræ est obediētia generalis quando homo se regit in faciedis secundum diuinas ordinationes, & non secundum suas inclinationes, & secundum diuina præcepta, & nō iuxta sua sentimēta, talis obediētia generalis dirigit vitam. Sicut dicunt Geometrici quod rectum est cuius medium non deuiat ab extremis. Extremū & principium vitæ nostræ est Christus Ioannis 8. Tu quis es? Respondit eis Iesus. Principium qui & loquor vobis. Ego sum alpha, & omega, principium, & finis. Apoc. 1. Medium est vita nostra quæ dicitur recta quando non deuiat ab extremis, scilicet a principio, fine, nec per eleuationē nec depressionē, aut sinistrationē, Tūc medium dicitur esse rectum quādo vita nostra rectē tendit ad finē, scilicet,

licet, à principio ad finē, scilicet, à Deo ad Deū. Contra huiusmodi quatuor diuisiones prædictas sunt diuersa præcepta, quorū obediētia generalis tenet viatorē rectū in via huius vitæ. Ideo dicit sacra scriptura. Audi fili mi, & esto sapiens, & dirige in via animum tuū. Prou. 23. Ecce quare dicit thema. Dirige viam Domini, &c.

De eadem Dominica. Sermo tertius.

Parate viam domini. Math. 3. Sermo noster erit qualiter nos debemus præparare ad recipiendum Dominum nostrum Iesum Christum, qui iuxta representationem sanctę matris ecclēsię debet nasci post cras, & intrare ciuitatem huius mundi. Ideo vt inueniat nos bene ordinatos, volo vobis ostendere qualiter nos debemus præparare, sed primò salutetur virgo Maria, &c. Quando aliquis rex vel magnus princeps debet intrare nouiter aliquam ciuitatem, iustū est, & dignum vt vassalli parent sibi viam, ne sint ibi lapides, spinę, &c. hoc dicit ratio & etiam consuetudo, quia ergo rex noster imperator, & princeps, & Dominus noster naturalis Iesus Christus debet nouiter intrare ciuitatem huius mundi, ideo à nobis præparanda est sibi via per quam debet transire, ideo proposui vobis The. di. Parate viam domini. Diceret aliquis frater magnam rationem dicitis, quia via est sibi præparanda, sed ostendatis nobis modum quomodo est paranda. Dico quod hoc ostēdit nobis B. Lucas in euāgelio hodierno. & Esa. 40. cap. dicētes, parate viā domini, rectas facite semitas eius, omnis vallis implebitur, & omnis mons, & collis humiliabitur, & erunt praua in directra, & aspera in vias planas, ibi ponuntur quinque clausule mysticę exponendo. Prima est parate viā domini, rectas facite semitas eius. Nota differentiam inter semitam, & viā, quia via est carrucarum, & curruum, siue via ampla per quam vadunt animalia, sed semita est methodus qua itur expeditius, & citius. Sic etiam spiritaliter via Domini communis, & generalis per quā Christus venit ad nos per gratiam, & nos vadimus ad eum per gloriā, est communis obseruatio. 10. præceptorum necessaria ad salutem, per istam possunt transire nō solū homines scientifici sed etiam bestię, id est, ignorantes personę. Semitę sunt obseruantię, & perfectiones euangeliorum, ad quas homo nō tenetur nisi per votum se obligauerit ad eas voluntarię. Verbi gratia, Non assumere nomen Dei in vanū, nec enormiter iurare. Ista est via cōmunis, quia omnes tenemur ad hoc nec pro toto mundo saluando debet homo false iurare, sed Deum laudare, orare officinando, celebrando, prædicando, &c. totum hoc est semita, quia non omnes tenentur ad hoc, sed solū illi qui se obligauerunt ad hoc per votum. Item abstinere ab omni opere seruilī, in diebus festiuis audire missam, & sermonē, est via generalis, quia omnes tenentur ad hoc, sed qualibet die audire officium diuinū,

*Elegans
inter vi
am & se
mitam
differen
tia.*

scilicet.

scilicet missam, & sermonē, semita est quæ citius ducit ad terminū paradisi. Item honorare parentes via est generalis, quia quilibet tenetur ad hoc, sed recipere patrē sanctū spiritualē, & obligare se illi ad obediendum propter Deum semita est. Item nō recipere vindictam de iniuriis via est generalis, sed loqui cum ipsis, & salutare, & benefacere eis est semita. Item non facere luxuriā via generalis est, sed viuere castē, & nō nubere propter Deum semita est. Itē nō furari aliquo modo via est cōmunis, sed omnia dimittere propter Deū, & nō habere proprium semita est. Itē nō diffamare aliquem est via generalis, sed propter Deum seruare silentium semita est. Itē confiteri, & communicare semel in anno est via generalis, sed sæpe est semita, &c. Patet ergo differentia inter semitā, & viā spūaliter. Ideo David, Vias tuas do. dem. on. mi. & sem. tu. edo. me. Psal. 24. Patet ergo quō dicitur. Parate viā domini, & loquens de semitis non dicit parate, sed rectas facite semitas eius. Ratio, quia qui seruat præcepta ad saluationē necessaria cōiter occasionē vanæ glorię nō habet, sed illi qui nō solum seruāt præcepta Dei, sed etiā consilia euāgelica occasionem habent vanæ glorię dicendo intra se. O dicetur modō quod ego sum vna persona sancta, propter hoc dicit rectas facite semitas eius. Via ergo Domini est parāda ad penitentialē correctionē. Semitæ autē sunt rectificāde per celestē intentionē. Secūda omnis vallis implebitur. Iā scitis quod si in via per quā rex debet trāsire sunt aliquæ fosse, implentur. Sic spiritualiter fundum siue valles, signant personas luxuriosas. Ratio quia sicut ad valles descendunt aquæ, & immunditiæ, sic ad personas luxuriosas quæ nō curant de supernis dilectionibus, sed de infimis descendunt aquæ corruptionum, & immunditiarum, & pollutionum, & abominationum. ideo implēdæ interius in anima sunt timorosis cogitationibus, & exterius operosis occupationibus, & operibus sanctis, quia nulla res facit personā ita luxuriosam sicut otiositas, quia corpus nostrū est de terra, & ideo sicut terra inculta facit herbas malas, spinas, & tribulos in quibus absconduntur bestię venenosæ, ita est de terra nostri corporis inculta, & otiosa quæ germinat spinas tentationū, & malarū cogitationū. Ideo dicit Hier. semper aliquid boni facito, vt te diabolus inueniat occupatum. Ideo sunt in mundo tot mali religiosi, clerici, moniales, & laici, quia nō habent laborare, habent suos redditus, & stant otiosi visitantes mulieres, monasteria monialiū, &c. Ideo facto officio diuino homo debet se occupare studēdo, legēdo vel scribendo, & huiusmodi. propter hoc Beatus Bern. ordinauit vt sui monachi qui nō habēt studere irēt ad laborē vsque ad prandiū. Itē quare sunt tot mali milites, ciues, & scutiferi, quia nō habent laborare, stant otiosi in platea iudicantes transeuntes, Ecce quid faciunt tempore pacis, quia tempore guerrarum satis sunt occupati.

Idem.

*Eximium
paradig
ma ad
penitio
sum
otium
vitan
dum.*

Idem de laboratoribus in diebus festiuis, quando debent se occupare in bonis operibus, audire missam, sermonē, & sanctificare dominicā, ipsi vadunt ad lupanar, vel ad ludum, vel ad tabernā. Secus in diebus ferialibus, quia sunt occupati in negotiis tēporalibus. Idē de mulieribus otiosis, quoniā mulier otiosa est luxuriosa. O dicunt ipse, ego portauī tantū de dote, siue bonā dotē viro meo, certē nō intrabo coquinam, sed quando sentit transeuntes percurrere, statim est in fenestra, Bona mulier semper est occupata in aliquo bono opere. Legitur de Iulio Cēsare, quod habebat plures filias, & omnibus dedit officiū suū, scilicet filare, nere, texere de serico, &c. ne essent otiosæ. Ideo inquit Dauid in persona Christi. Conuertetur populus meus hic, scilicet, in hoc mundo, quia qui non conuertetur hic, ille nunquā conuertetur in alio mūdo. imō dicit sanctus Tho. quod persona quæ moratur in peccato luxuriæ, semper habet desiderium ad illud peccatum, sed quando nō potest ipsum opere perficere, augmētatur sibi dolor. Ideo dicit, Cōuertetur populus meus hic. Domine quomodo respondet, Dies pleni inuenientur in eis. Psalm. 7. 2. Nota dies pleni inuenientur in eis, scilicet bonis factis, & honestis operibus. Isto modo omnis vallis implebitur. Tertia omnis mons & collis humiliabitur. In via regia non solūm vāllēs implentur, sed etiam altitudines humiliantur. sic spiritualiter in via regis Christi omnis mōs humiliabitur. Nota duas cōditiones personarum superbarum. Quidam superbiūt de bonis spiritualibus, quia magister in theologia vel doctor famosus, vel ex deuotione, tales sunt montes alti. Alij superbiūt de bonis temporalibus, de dignitate, prælatione, officio, genere, vel diuitiis. Hi sunt colles, oportet vt humiliantur. Ratio, quia Christus non requiescit in montibus nec in collibus, &c. Auctoritas. Ecce iste venit saliens in montibus, transfiliēs colles. Cant. 2. Verbum est spiritus sancti de filio Dei. Nota saliens in mōtibus. Ille qui saltat rāgit ibi vbi recipit saltum, & inde saltando mutat se. Sic Christus tangit montes quando dat eis gratias spirituales, vt scientiam vel deuotionem, vel vt faciant penitentiam. Sed quando ex hoc homo superbit, Christus saltat inde & transit colles, quia illos non tangit dando eis gratias spirituales & ponit se in plano, id est, in persona humili, & ibi crescit. propter hoc dicit scrip. sancta. Quanto maior es humilia te in omnibus & coram Deo inuenies gratiam. Eccle. 3. Vultis agnoscere stultitiam illorum qui superbiunt de bonis spiritualibus vel temporalibus? Si enim de plumato coruo sibi apponeret quis plumas magnas paucis de quibus ipse gauderet, & superbiret, cum tamen deberet tristari si haberet rationem, quia non sunt suæ. Idem est de illis qui superbiunt, &c. Quid est esse scientem vel deuotum? nihil aliud nisi quia perdidit plumas nigras ignorantie vel peccatorum, & Deus posuit in

Ridiculu præbet qui se plumis induit alienis.

fuit in eo plumas angelorum scientiæ, & virtutum debiliter firmatas, scilicet, feruore deuotionis. Si ergo perditis deuotionem, perditis etiam plumas virtutū. Ideo persona deuota semper debet stare cum magno timore ne amittat plumas virtutum quæ nō sunt iuæ, sed à Deo sibi impositæ. Talis cogitatio expellit superbiã, & vanã gloriam. ideo dicit. **Quintò maior es. s. in bonis spiritualibus, humiliare, &c.** Paret ergo stultitia illorū qui superbiūt de bonis tēporalibus. Si autem rex accommodaret alicui vestrū. 20. milia fiarenorū cum tali conditione q̄ sub pœna capitis reddat sibi quādo exiget ab eo cum aliis decē milibus de lucro. si ille gauderet, & superbiret de illis pecuniis, nūquid esset bene fatuus, & stultus, cū teneat ipsas cum tanto onere, & periculo sita in proposito de bonis tēporalibus vobis à rege Christo mutuatis, quia totū est mutuū, cui habetis restituere quādo cunque ipse voluerit cū magno lucro, scilicet operū misericordiæ, & pietatis, aliàs dicit, quare nō posuisti pecuniã meã ad mensam nūmulariorū. Mat. 25. Mensa nummulariorū sunt manus pauperū. Promitto vobis si ista cogitaretis, nullus diues superbiret de diuitiis, nec domini tēporales, nec domini spirituales superbiret. Sicut nec bastaxus superbit de onere auri vel argēti seu margaritarū quod portat, imò humiliatur. Et quid sunt domini tēpora vel prelati nisi bastaxi onerati auro, &c. Ideo humiliare ad instar bastaxi dicēdo, domine magnū onus porto supra me. ergo humiliamini in cōspectu Dei & exaltabit vos. Ia. 4. No. in cōspectu Dei habetis dare rationē, cōputum de omnibus bonis. **Quarta erūt praua indirecta.** In ingressu regis praua via. i. torta, dirigitur & fit recta. Sic spiritualiter debet fieri modò in introitu regis Christi. praua seu torta sunt corda, & verba, & opera auarorū, qui incedūt tortuose ad instar serpētis, & vulpis. verbi gratia. Vsurarius incedit viã rectã quādo aliqua cōitas vel persona particularis venit ad eū vt sibi mutuet tantū quo indiget. Respōdet statim. Placet mihi amore tui. Totū hoc est rectū. Sed quando dicit, pro decē dabitis mihi duodecim. Ecce prauitas, & tortuositas, & ita ponetur in charta, ne dominus vel episcopus poscit, &c. Item vendēdo pluris propter spem, totū hoc est prauū, vel emēdo minoris propter denarios quos citò datis pro re emenda, vel mutuando super possessiones, & interim recipere fructus, totum est prauū, & tortū, sed esset rectū bonum, & meritorium si fieret propter Deum. Ideo dicit. Erunt indirecta. Talibus vsurariis dicit Deus. Generatio praua atque peruersa. hæccine reddis Domino popule stulta, & incipiēs. Deut. 32. Hæccine reddis Domino, scilicet de tibi cōmissis ab eo popule stulte quia cū posset lucrari in hoc mundo gratiã, & gloriã in alio perdit propter vsurã, sed erunt praua in directa faciendo restitutionē. Ideo dicit scriptura, **Dirige semitas pedibus tuis, & omnes viæ tuę stabili-**

stabilientur. Auerte pedē tuū à malo. Vias enim quæ à dextris sunt nouit Dominus: peruersæ uero sunt quæ sunt à sinistris, ut est uia uirtutis, &c. Pro. 4. Quia, & aspera in uias planas, ut sit in regis introitu, ita etiā faciendū est spiritualiter in introitu regis Christi. Aspera sunt corda, ora, & opera inuidorū, iracundorū, & vindicatiuorū. Corda sunt aspera per malitiam, ora per detractiones, quia semper persona inuidiosa habet linguā diffamatricem. Noueritis quod in principio diabolus duxit malitiā in uxore, quæ secum semper erit unita ut uxor viro, ideo semper erit damnatus, ex qua genuit filium, & filiam. Filius est cor inuidi. filia uero linguā eius. Ideo sunt fratres, & simul frant. primogenitus est cor inuidi: si aliquis homo dicit inuido, Cognoscitis talem tam bona persona uidetur, statim dicit non si cognoueritis eū sicut ego, ipse est unus talis, & talis, &c. Inuidi nullum bonum uolunt audire nec loqui de illis quibus inuident. Item iracundus nihil scit dicere dulciter sed asperè tam uxori quàm filiis, tam parētibus quàm etiam familiæ domus. Idē de vindicatiuo dicēte, per caput, & per corpus Dei, &c. ego vindicabo me de tali. De his dicit Dauid, Quorum os maledictione, & amaritudine plenum est, ueloces pedes eorum ad effundendum sanguinē Psal. 13. Ideo modò in introitu regis Christi fiant aspera in uias planas, pacificando nos, remittendo iniurias sicut pueri qui in absentia matris se percutiunt, sed quando sentiunt matrē uenientē, quiescunt, & se pacificāt, Sic & nos sumus pueri sine intellectu. Ideo modò in aduentu matris nostræ, & regis nostri pacificemus nos dimittendo odia, rancores, & malas uoluntates, & sic erūt aspera in uias planas. Cuilibet etiam magistro uel domino displicet multum quādo inuenit discipulos uel uasallos discordes, &c. Ideo dicit Esa. prædicato ribus. Præparate uiam populo, planū facite iter, & eligit lapides, & leuate signum ad populos, Ecce saluator tuus uenit, ecce merces eius cum eo, & opus eius coram illo. Esa. 62. Nota quod lapides duri sunt malitia, & duritia cordis, uerba mala, & iniuriosa, & diffamatoria. De his dicit propheta, Eligit lapides, id est, expellite malitiā, duritiam, &c. & eleuate signum ad populos quātum ad publicationem pacis, quia si mala uolūtas fuit publica, & notoria, etiā pax, & concordia debet esse publica. hoc modo signum pacis eleuatur ad populos. Sed si mala uolūtas fuit occulta, & secreta, tūc sufficit remittere secretē, & assignat rationem, Ecce saluator tuus uenit.

De eadem Dominica. Sermo IIII.

Medius uestrum stetit quem uos nescitis. Ioan. 1. Verbum propositum dat mihi motiuum prædicandi de uirtutibus moralibus pro bono regimine morali uitæ nostræ, quas omnes extrahem de uita gloriosa Domini nostri Iesu Christi. Sed primò salutetur uirgo Maria, &c. Primò declarabo quid est

K

uirtus,

virtus, & inter multas definitiones virtutis magis mihi placet definitio philosophi dicentis. Virtus est habitus electiuus. i. inclinans ad faciendum omnia bona opera delectabiliter, in medio consistens, prout sapiens ordinauit. Habitus electiuus est quedam qualitas in anima, generata siue causata ex multis bonis operibus, inclinans animam ut assimilaretur illi qui illam qualitatem generauit seu causauit in ea. ver. gra. quandiu aliquis nostrum habet tedium ieiunandi vel abstinendi, non habet virtutem abstinentiae, sed intantum poterit habituari ad virtutem abstinentiae quod sine tedium imò delectabiliter ieiunabit. Itē omnes inclinamur ad luxuriam, ideo cum magno labore abstinēt multum. Sed intantum homo poterit habituari ad virtutem castitatis occasiones & opportunitates vitando quod causabitur in anima vnus habitus quo sine labore abstinebit ab illo actu, quia habitus electiuus inclinatur ad virtutem castitatis. Idē de aliis virtutibus. No. in medio consistens prout sapiens ordinauit. In medio. s. inter nimis & paucum, quia facere nimis & excessum vitium est & non virtus. Item facere modicum, sed facere ad sufficientiam est virtus prout sapiens vir ordinauit. No. similitudine B. Greg. de illis qui temperant citharam, seu lirā, aut testudinē, qui premunt clauos trahendo nō nimis chordā nec modicum, sed quantum sufficit. Sic debet facere quaelibet persona discreta de operibus virtutum. Clauus quo debet temperare est sapientia cogitatio sic. Videamus istud quod ego volo facere in tali vel tali gradu quādiu poterit durare, ita ut opus cōpetat terminis, loco, personae, & sic de aliis circūstantiis requisitis in bonis operibus, alias si indiscretē fieret non esset virtus sed vitium, quia tantum posset homo vigilare vel ieiunare quod perderet intellectum. Anselmus. Quidquid cum discretionē feceritis virtus est, virtus autē indiscreta pro vitio reputatur. Cum Christus sit essentialiter nō solum virtuosus, sed virtus. Auct. Nos predicamus Christum Dei virtutem & Dei sapientiam. 1. Cor. 1. Sibi ergo competit medium propter quod dicitur Iudaeis in extremis vitiorum conuersantibus. Medium vestrum stetit. s. ille qui est virtus quem vos nescitis. Nota quod in hac vita Christus tenuit medium quater faciens commendationem quatuor virtutum cardinalium, quae dicuntur cardinales à cardine, quia in his quatuor voluntur omnes, & ad istas reducuntur aliae virtutes morales. Ideo istae quatuor dicuntur principales. Ideo qui habet istas quatuor est vniuersaliter virtuosus. Nota quod Christus tenuit quater remedium.

Primo in natiuitate.

Secundo in disputatione.

Tertio in predicatione. Quarto in passione.

Dico primo quod Christus tenuit medium in natiuitate, quia virgo Maria post partum ipsum pannis inuoluit, & posuit in praesepe in medio animalium. Iuxta prophetiam Abacuc secundum. 70. In medio duorum anima-

anima-

animaliū cognosceris. Abacuc. 3. Ecce primū mediū quod Christus tenuit ad cōmendandū primā virtutē moralē quæ est prudētia, quæ auisat hominē circa pericula huius mundi tā animæ q̄ corporis quā bonorū. Auisat etiā circa fraudes diaboli & mundi, ideo hæc virtus est primò necessaria. Ideo Petrus apost. Estote prudētes & vigilate. *Prudētia.*
 1. Pet. 4. Hęc virt⁹ prudētiæ habet duo extrema. s. nimis & modicū. Modicū est facultas in alio extremo. s. nimis sunt illi qui nihil sciūt facere, nec in verbis, nec in factis sine fraude & dolo, qui sunt ita astuti q̄ intra vnguē inuenirēt pilos. Virtus enim cōsistit in medio, non decipere aliquē, nec permittere se decipi ab aliquo, ista est prudentia. Dominus Iesus Christus volens ostēdere istā virtutē, voluit poni in medio duorū animalīū. s. inter bouē cornupetā qui diuidit vngulā, in quo designatur duplicitas dolositatis, & asinū grossum, in quo designatur fatuitas, Christus verò cōtra dolositatē & fatuitatē stetit in medio. Ideo dicit nobis apost. Sicut modò geniti infantes rationabiles contra fatuitatē sine dolo cōtra nimīā subtilitatē. 1. Pet. 2. Hic deficiunt multi, vt fatui, qui statim credunt quod eis dicitur. Dic historiā de concubina cuiusdā clerici, quæ compuncta de peccato voluit recedere ab eo. Cui dixit clericus. O misera. & quid vis facere? modò habes magnū honorē quia es propè Deū, & es nurus virginis Mariæ. propter quod ipsa gaudens remāsit cū eo. Ecce fatuitas. Nota q̄ graue peccatū est facere luxuriā cum sacerdote vel religioso. Cū quolibet tali multò magis peccat mulier q̄ cum laico, quia fornicatio minus peccatū est quā sacrilegiū q̄ cōmittitur cum clericis. Contra hoc extremū vitiū dicit apost. Fratres volo vos sapiētes esse in bono & simplices in malo. Ad Ro. 6. Alij autē sunt nimis astuti & intricati, intantū q̄ de bono faciūt vitiū & malum ex dolositate. verbi gra. De missis sancti Amatoris quæ licet de se sint bonæ, tamē multi astuti faciūt ibi multas dolositates, & fraudes. Prima quia cū missæ sancti Amatoris nō sint nisi 30. dicūt q̄ sunt. 33. Secūda quia dicūt q̄ cantentur sine interuallo, cū tamen clerici nō sint ita bono parati modo q̄ quilibet die celebrēt cū nō teneāt talē vitā, & dicēs missam malè paratus siue cum consciētia peccati mortalis, incurrit & cōmittit peccatū mortale. Tertia quia dimittūt missam de tēpore per ecclesiā ordinatā. Quarta de certis cādelis cū certis pecuniis. Quinta quia gētes credūt q̄ illa anima pro qua dātur missæ ex hoc exeat de purgatorio, q̄ nōn semper fit. Animæ enim impari reatu pœnæ sunt plerunq̄ obligatæ, quare & nōnunquā inæqualibus pro eorū liberatione indigent suffragiis, quia sicut infirmitates corporis nō sunt eadē, &c. No. de medico de cæpa cruda, &c. Ideo amoueat ista dolositas, quia missæ de se bonæ sunt, sed quærat bonū sacerdotē, ne sit cōcubinarius, vsurarius, &c. Aliàs di. Grego. Cum is qui displicet ad intercedendum mittitur, irati animus ad

deteriora prouocatur. Ecce ratio quare Christ⁹ voluit poni in medio duorū animalium. Auctoritas. Qui audit increpationes vitę in medio sapiētum cōmorabitur. Prou. 15. Non in extremis, quia auisatur. Secūdo fuit Christus in medio doctorū in disputatione quādo fuit duodecim annorū. Luc. 2. Inuenerunt eū in tēplo sedentem in medio doctorū audientē illos & interrogantē. Isto secundo medio Christus ostēdit secundā virtutē moralē quæ est iustitia. Iustitia verò est reddere vnicuiq; quod suū est secundū August. Iustū est est quod operarius vel seruus det bonū opus vel seruitiū Domino, & quod Dominus det sibi suū salariū. Item. Iustum est quod vir diligit vxorē suam & econuerso. Item quod filius honoret parentes, & quod discipuli credant suis magistris, & sanus seruiat infirmo, &c. Hęc virtus iustitię est magis & maximē necessaria dominis tēporalibus & rectoribus cōmunitatum, quibus dicit scriptura sancta. Diligite iustitiā qui iudicatis terrā. Sap. 1. Extrema virtutū seu virtutis sunt remisibilitas & crudelitas. Nimia remisibilitas est quādo pro modica ratione vel occasione dimittitur iustitia. Nimia crudelitas quādo iudex nihil respicit, dicēdo moriatur. Sed virtus est quando secundū legē vel diuinalem vel emperialē, vel secundū canones pontificales vel rationes naturales ministratur iustitia vnicuiq;. Et illā ostendit Christus quando inuenerunt eū sedentem in medio doctorū illorū qui erant iudices terrę qui stabant in extremis, quia parentibus & amicis erant nimis remissi. Extraneis autē & viduis & pupillis erant crudeles. Ideo dixit eis Christus quando incepit prædicare. Væ vobis Scribæ & Pharisei Hypocrite qui decimatis mentā & anethū & cyminum, & relinquitis quæ grauiora sunt legis, iudiciū & misericordiā, & fidem. Hęc oportuit facere & illa non omittere. Duces cæci excollantes culicē, camelum autē glutientes. Mat. 23. Nota quod scriba est nomen æquiucū, quia vel dicitur à notitia scripturarū vel officio scribendi, & primo modo sumitur hęc. Nota decimatis mentam, quia si pauper habuit in horto decē folia de menta, decima erat tēpli. Idē de anetho & cymino & saluia. Sed in iudicio erant remissi, quia nō faciebant iustitiā de diuitibus, nec puniebant proditores qui destruebant & corrumpebant ciuitatē. Item faciebant exactiones cōtra pauperes, & dimittebant misericordiam, & dicebant quod darent templo illud quod debebant dare patri vel matri pauperibus, & quod essent excusati etiā si morerentur fame. Itē ponderabāt cyminū quod est quædam species quæ comeditur, & dimittebant fidem de Christo. Ideo dicit Christus, Cæci & duces cæcorum, quia populus non debebat eis asferre, cōtra ista extrema Christus voluit stare in medio doctorū, propter hoc dicit Deus iudicibus. Audite illos, & quod iustum est iudicate. Siue ciuis sit ille, siue peregrinus, nulla erit distātia personarum,

Iustitia.

*Bonum
ex inte-
gra cau-
sa con-
stat.*

narum,

narum, ita paruum audietis ut magnum, nec accipietis cuiusquam personam, quia Dei iudicium est. Deut. 1. Et potest dicere bonus iudex, In viis iustitiae ambulo in medio semitarum iudicij. Prou. 8. Non in viis iustitiae. s. interrogando, audiendo, scrutando, & iuris defensiones dando in medio semitarum. i. rigoris iustitiae, ideo dicit thema medius. Tertio stetit Iesus in medio persecutorum in predicatione, quando fuit 30. annorum incepit predicare Capharnaum & mirabilia facere. Deinde venit Nazareth ciuitatem suam ubi fuit nutritus ubi nullum fecerat miraculum, ideo indignati contra eum dixerunt sibi, quanta audiimus facta in Capharnaum fac & hic in patria tua. Lu. 4. Respondit Iesus quia ipsi non erant digni, quia deridebant eum dicendo. Ecce filius filatricis Mariae, nunquam didicit literas & vult predicare. Ecce filius fabri, & irridebant, propter hoc dixit quod non erant digni ut ibi faceret miracula dei. Nemo propheta acceptus est in patria sua. Vide ibi plura propter quod ibi voluerunt eum precipitare. Dicit textus. Iesus autem transiens per medium illorum ibat. Luc. 4. Ecce quomodo stetit in medio persecutorum. In hoc ostendit tertiam virtutem moralem. s. fortitudinem, quia virtus fortitudinis ostenditur maxime in tribulationibus, fortitudo autem moralis est quaedam virtus seu qualitas existens in anima quae refrigerat cor hominis ne faciat aliquid contra Deum, & quod non timeat pericula, nec famam, nec personam, nec bonorum, nec etiam mortem propter Deum, ideo de persona quae habet hanc virtutem dicit sacra scriptura. Fortitudo & decor indumentum eius, Prou. 6. Haec habet duo extrema. s. nimis & parum, siue temeritatem & pusillanimitatem. Temeritas nimia est quando nihil respiciunt, sed ad instar fatuorum impingunt se, hoc est vitium. Pusillanimitas est quando miles qui est timidus non audet intrare bellum seu campum timore sagittarum, sed medium est habere se moderate, ideo dicit, Iesus autem transiens per medium illorum ibat, & venit Capharnaum. Christus in ciuitate Nazareth habebat parentes, amicos, & natos, & eius parentes erant pusillanimes timores de morte Christi. alij autem erant temerarij nihil respiciendo volentes ipsum occidere. Sed Christus tenuit medium, quia non timuit precipitium, neque temerarie in illos impedit, sed securus transiit per medium, ita debes tu facere in praelio spirituali. Non sis temerarius nec pusillanimis. Non quomodo religio est ut capus praehensum in quo quidam sunt pusillanimes & timidi sicut illi qui timet quod non possint seruare regulam, &c. quomodo post martyrium maius seruicium quod homo potest facere Deo est intrare religionem. ideo dicitur. Eccl. 7. Noli esse pusillanimis in animo tuo. Quidam autem sunt temerarij qui nihil seruant de religione, ideo debes tenere medium & sperare in Deo, ut det tibi medium contra temeritatem & pusillanimitatem. Sicut Dauid qui dixit. Expectabam eum qui saluum me facit a pusillanimitate spiritus & tempestate. Psal. 54. De isto medio possumus dicere illud Dan. 3.

Fortitudo.

*Tempe-
rancia.*

Fecit medium fornacis quasi ventum roris flantem. No. historiam breuiter de tribus pueris. Quarto stetit Iesus in medio in passione quando in fine vitæ suæ voluit suspendi in medio duorum latronū. Ioan. 19. Crucifixerunt eū & cū eo alios duos hinc & hinc, medium autem Iesum. Hic Christus ostendit virtutē tēperantiæ quæ est quasi mensura deliciarū, ne homo recipiat plus vel minus, sed recipere debet necessitatē, non nimis comedere, nec bibere, dormire, ridere, loqui seu truffare, & sic de aliis. Hoc dicit scriptura sobrietatē commendās. 1. Pe. 5. Fratres sobrii estote & vigilate, quia aduersarius vester diabolus tanquā leo rugiens circuit quærens quē deuoret. Hæc habet duo extrema, nimiā macerationē siue acerbitatē, & curiositatem. s. nimis curare de cibo & potu, & vestitu & huiusmodi. Vnum extremum est nimia austeritas, non recipiēdo necessitatem vitæ in cibo & potu, &c. vel nimiā pœnitētiam faciendo, &c. intantū quod se interficiunt. Ideo quilibet debet tenere mediū, & tēperare vitam suā iuxta suā qualitātē & cōplexionem, quilibet scit quantū potest portare a finis suus. ideo cauere debet à magis & minus. Hoc ostendit Christus quādo voluit suspendi in medio duorū latronū. Latio sinister significat prosperitatē tēporalem. Quidā sunt latrones de bonis tēporalibus nimiū recipiendo. Ecce curiositas vitiosa. Latio dexter, qui veniā finaliter impetrauit, signat illos qui cupiūt esse in dextra gloriæ cœlestis, qui sunt latrones, non quod furētur aliquid de mundo, sed furantur vitā corpori proprio modicū comedendo & bidēdo, &c. Ecce austeritas vitiosa. Ideo ponamus nos in medio recipiendo necessitatē, & sic erimus in medio cum Christo in cruce pœnitentiæ. Ideo dicit scriptura, Obsecro vos fratres per misericordiā Dei, vt exhibeatis corpora vestra hostiā viuentem sanctā, Deo placentem, rationabile obsequiū vestrum. Ro. 12. No. Deo placētē, magis & minus non placet Deo. Nota de patre nostro Dominico orante, cui appropinquauit dæmon, qui tripudiādo cantabat hanc cantionem. Magis & minus, magis & minus, Cū autē fuisset adiuuatus à beato Dominico quid sibi hoc vellet: respondit quod quidquid ipsi lucrantur in hoc mūdo, totū fit per maius vel minus. Mediū autem est quod placet Deo, & displicet diabolo. De persona autem vitiosa potest dici, Surge, supple de extremis, & sta in medio dixit Christus ad hominem aridam manum habentem qui surrexit & stetit. Lucæ 6. ergo mediū vestrum stetit, &c.

In vigilia Natiuitatis Christi. Sermo vnicus.

Inuenta est in vtero habens, &c. Mat. 1. Totus sermo noster est de impregnatione virginis Mariæ. Sed vt istam materiam sentiatis in animabus vestris per dulcedinem deuotionis primò salutabimus virginem grauidam, &c. Inuenta est, &c. Inter Christi conceptionem, & eis natiuitatem inuenio magnam differentiā in sacra scriptura

scriptura, singulariter in hoc, quia Christi natiuitas non fuit omnino occulta & secreta, imò voluit q̄ esset mundo nuntiata & publicata tā per angelos, quā per cœlos, per stellam orientis, per animalia, per reges orientis, secundū quod iam fuit prophetatum. Ego cōmouebo cœlū & terrā & mare & aridam, & mouebo omnes gentes, & veniet desideratus cunctis gentibus. Aggæi. 2. No. cœlū, id est, sanctos angelos. Sed circa eius conceptionem voluit q̄ esset occulta, quia nulli personæ huius mundi fuit reuelata, non patriarchis, nō prophetis, nec sanctis personis, nisi solū archangelo Gabrieli & virgini Mariæ. secundū quod fuit prophetatū per Ea. A finibus terræ laudes audiuius gloriā iusti, & dixi, secretum meū mihi. Esa. 24. Et loquebatur Propheta in persona Gabrielis & virginis Marię. No. a finibus terræ. Fines terræ capiūtur dupliciter vel localiter, vel tēporaliter. Quantū ad primū cōputando à centro terrę, illud quod magis distat à cētro est circūferentia. Terra est cētrum, circūferentia est cœlū empireū. Ecce fines localiter à quibus Gabriel & virgo Maria audiuerūt laudes iusti. i. saluatoris, quia regula est in sancta theologia quod cum dicitur iustus, absolutè intelligitur semper de saluatore. Quantū ad secundū, fines possunt capi tēporaliter. Et septē sunt c̄tates mūdi tēporales. Prima fuit ab Adā vsq̄ ad Noē. Secunda à Noē vsque ad Abraham. Tertia ab Abraham vsque ad Moysen. *Septem mundi-*
atates. Quarta à Moysē vsque ad Dauid. Quinta à Dauid vsque ad, transmigrationē Babylonis. Sexta à transmigratione Babylonis vsq̄ ad Christū. Septima & vltima à Christo vsque ad finem mūdi. De qua dicit Apost. Nos sumus in quos fines sæculorū deuenerunt. i. Cori. 10. Ecce fines tēporaliter, de quibus dicunt Gabriel & virgo Maria. A finibus terræ. i. in vltima ætate mūdi laudes audiuius gloriā iusti. i. saluatoris. Dicatis angele Gabriel de his laudibus, & gloria saluatoris, dicatis nobis aliquid. Respōdet secretū meū mihi, supple tenebo, Ecce quomodo Christi cōceptio fuit occulta, & secreta. De qua Dauid. Descendet, sicut pluuia in vellus, & sicut stillicia stillātia super terrā. Psal. 71. Patet ergo differentia inter natiuitatē Christi, & eius conceptionē. Tamen licet eius cōceptio à principio fuit ita secreta, tamē paulatim fuit manifestata, quia mulier grauida ad minus in partu manifestat suū partū. Sic fuit de virgine cuius vēter, & vter⁹ intumuit, & nō potuit suā impregnationē occultare, ppter hoc dicit thema propositū, Inuenta est in vtero habēs, patet thema. Et quia sum in materia deuota virginis grauidæ, inuenio q̄ virgo Maria fuit inuenta grauida, à sponso suo Ioseph triplici ratione.

Primò per experientiam sensualem.

Secundò per sapientiam diuinalem.

Tertiò per excellentiam specialem.

Pro qualibet istarum dicit thema, Inuenta est in vtero, &c. Dico

*Quic-
quid in
intelle-
ctu est
humana-
no, neces-
se est, vt
prius
fuerit in
sensu.*

primò quod virgo Maria fuit inuenta grauida à sponso suo Ioseph per experientiam sensiualem. Omnis cognitio habetur per aliquod sentimentum, per visum cognoscimus colores, per auditum sonos, per olfactum odores, per gustum sapores, per tactum durū, vel molle, calidum, vel frigidum. Si dicitis alicui, quomodo scitis hoc? Respondet, quia vidi, vel audiui, &c. Pater ergo quod omnis nostra cognitio est per sensus. Philosophus, Sensus non decipitur circa proprium obiectum maxime visus nisi sit defectus, propter hoc domini iudices faciunt magnam differentiam inter testes de visu, & de auditu, & de credentia, quia testis de visu est maior. Ideo Christus reprehendebat Iudæos qui volebant credere dicens, Quod scimus loquimur, & quod vidimus testamur, & testimonium nostrum non accipitis. Io. 3. Nota quod scimus. Sego, & sancti prophetæ loquimur, hoc modo. s. per visum. Virgo Maria inuenta est in vtero habens à sponso suo Ioseph. Dic quomodo postquam Maria concepit tota læta iuit ad visitandū Elizabeth consanguineam germanā suā grauidā de B. Ioan. Bapt. vt angelus sibi dixerat, cū quā stetit tribus mensibus, vt dicit Lu. Sponsus autem Ioseph venit Nazareth ad visitandum ipsam, & vidit vterum eius ingrossatū, sic inueniet ipsam grauidam. Cogitate qualiter Ioseph debuit admirari, quia ipse non tetigit eam, imò vt dicunt sancti doctores postquā fuerunt desponsati virgo Maria induxit spōsum suum qui etiā erat virgo, vt simul facerēt votū virginiratis. Iam amplius debebat adminari quādo ipsam videbat grauidam. Ideo dicit principium euangelij hodierni, Cū esset desponsata mater Iesu Maria Ioseph, antequam conuenirent. s. ad simul habitandum, & faciendum nuptias, inuenta est in vtero habens de spiritu sancto. Ioseph autē cū esset iustus, & nollet eam traducere, voluit occultè dimittere eam. Mat. 1. Cogitate etiam quando fuit inuenta grauida à parentibus nō credentibus q̄ ipsa peccasset, sed mirabātur quid hoc esset, ex vna parte cogitabāt suam magnam deuotionem, ex alia videbāt ipsam grauidam. Dicebat sibi mater, Filia, quid est hoc? Respōdebat virgo Maria, hoc est illud, quod placet Deo qui potest facere de suis creaturis, illud quod sibi placet. O filia quid dicent gentes quod filia mea sit grauida antequam nuptiæ sint factæ. Cogitate dolorem virginis quæ non audebat reuelare, quia secretum meum mihi, cogita perplexitatem in qua erat Ioseph qui erat senex, & pauper, & virgo Maria iuuenis, & pulcherrima, & formosa. Dicit Bernar. q̄ Ioseph ex vna parte considerabat sanctitatem virginis, quod nō poterat esse quod peccasset, & ex alia parte videbat ipsam grauidā. Et cū naturaliter mulier nō possit concipere sine homine, ideo ad instar oliuæ cor suū erat inter duas molas. Et quia erat prudēs, & sapiens considerabat omnia signa malæ mulieris, quæ sunt indeuotio cordis, garrulatio oris, in-
 compo-

compositio corporis, ingurgitatio comedendi, & bibendi, otiositas operis, vanitas ornatus, despectio viri, quodlibet istorum signorum indicat mulierem esse malam. Sed Ioseph nullum signum istorum inueniebat in virgine Maria, imò totum oppositum. s. omnia signa bonæ mulieris. Primum signum inhonestæ mulieris est indeuotio cordis ad Deū, missas, & sermones floccifaciens, quia nō timet Deū, Deus custodiat ipsam ab importunitate, quia nisi mulier retineatur timore Dei, nullo alio timore retrahitur à malo. Timor Dei, & deuotio retinuit Susannā ne peccaret, quādo dixit, Angustie sunt mihi vndique, quid eligam ignoro, sed melius est mihi absque opere incidere in manus hominū quā peccare in cōspectu Domini. Dan. 13. Ioseph autem cogitabat de sponsa sua vtrū erat deuota, vel indeuota, & videbat quod nunquā viderat tam sanctā, & deuotā mulierem, quia semper volebat orare, vel legere, vel contēplari. Et in isto fundamēto deuotionis mulier se deber fundare, aliās cadet. Fundamētū aliud nemo potest ponere præter id quod positū est. 1. Cor. 3. Sed ista Ioseph nō inuenit in beata virgine Maria, cum esset deuotissima, & ardētissima in Deū. Vnde scriptura de ea dicit Pro. vi. Mulier timens Deū, ipsa laudabitur. Secundū signū, est garrulatio oris loquax. Deus custodiat ipsam ab opportunitate. Ratio, quia ex verbis nulla deuotio remanet in anima, sicut nec odor in capsula cū muscato quæ est aperta continet. Auct. Vbi autē verba sunt plurima, ibi frequenter egestas. s. bonitatis. Prou. 14. Ideo nutriatis filias vestras puellas ne sint loquaces. Ideo. 1. Timot. 2. Mulier in silētio discat cū omni subiectione, aliās malum signum est. Sed mulier taciturna est bona. Nota de signis taciturnitatis beatæ virginis, quia depingitur cum maiori oculo, quā ore, sic propriè depingitur ad innuēdum quod habebat oculum cordis magnum ad cogitandum & contemplantum, sed os paruum ad pauca loquendum. Mariā autem conseruabat omnia verba hæc in corde suo. Lu. 2. &c. Ioseph autem considerabat in se si sponsa sua erat loquax, siue garrula, & videbat quod non, immo nolebat loqui in signum huius, vt dixi, virgo habebat magnum oculum, & paruum os, vt patet in imagine sua quam depinxit beatus Lucas quæ est Romæ. Tertium signum est incompositio corporis, quando mulier incedit tota lasciuia, vel dissoluta ribalda, viditur quod habeat formicas in pedibus. Ambr. Corpus hominis est simulachrum mentis. Item Salomon, Mulier in ornatu meretricio præparata ad decipiendas animas garrula, vaga, quietis impatiens, nec valens domi consistere pedibus suis, nunc foris, nunc in plateis, nunc iuxta angulos insidians. Prouer. 7. Et statim ponit se ad fenestras, &c. Sed hoc signum Ioseph nō inuenit in beata virgine, quia nunquam exhibat domū nisi quando ibat ad templū. Et tūc ibat tota cōposita, semper habebat oculos suos ad terram cum gestu

Handwritten note: *Stabat in c. demone...*

sanctitatis, nūquā tripudiabat, sed oculis dimissisibat, ideo de ipsa dixit scriptura. Quā pulchra es amica mea, quā pulchra es, oculi tui columbarū absque eo quod intrinsecus latet. Can. 4. dixit Spiritus sanctus ad virginē bis, quā pulchra es, quia pulchra in corpore, & pulchra in anima. Nota oculi tui colūbarū, non dicit falconū. Quartum signum est ingurgitatio ventris. s. cibi & potus. Malū signū est in homine, & in muliere, quia illæ partes vicinæ sunt, & inuitant se, vnde venter plenus statim inuitat vicinū, suū, propter hoc persona gulosa necessario est luxuriosa, ideo de personis gulosis dicit scrip. sancta, Comedent, & ad iniquitatem eorū subleuabunt animas eorum. Oze. 4. sed virgo Maria valdè parū comedebat solū pro sustentatione corporis, & ferè semper ieiunabat, & abstinebat. Quintum signū est otiositas, vt aliquæ dicētes, non laborabo, ego portauit tantum de dote viro meo. Ideo Bern. Otiositas est mater filiorū, & nouerca virtutū, vnde quia corpus nostrū est de terra, habet conditiones terre, quæ si dimittitur inculta, facit, vel generat spinas luxuriæ, & malas herbas malarū cogitationū, & peccatorū. Idem de corpore otiosi, propter hoc de corpore dicit scrip. sancta, Mitte seruū. i. corpus quod ad instar serui est gubernādū in operationē ne vacet. Multa enim malitiam docuit otiositas. Eccl. 33. Sed virgo nunquā fuit otiosa, imò erat semper occupata in sanctis operibus. Dicit Hier. q̄ surgebat in media nocte, & orabat. Deinde filabat, texebat, &c. Sextum est vanitas ornatus, & superfluitas. Mulieres se possunt ornare decenter, & honestè iuxta statū, & conditionē earum, sed quādo totum tempus & studium suum ponūt in ornando se, siue corpus, & non curant de anima. Deus custodiat ipsas, quia tales vanæ sunt, & habent cor vanū. Ideo dicit scriptura, Vanitas vanitātū, & omnia vanitas. Eccl. 1. Nota regulā Apostoli. Mulieres in habitu ornato, cū verecundia, & sobrietate ornātes se & non in tortis crinibus, aut auro, aut margaritis, aut veste pretiosa, sed quod decet mulieres promittentes pietatem, per opera bona. i. Tim. 2. No. sobrietatē in mensura. s. iuxta cōditionē sui status, & facultatē sui viri. Sed sunt multæ mulieres, quæ nihil respiciunt, & deberent verecundari quod portant, quasi habitum, siue ornamētū, quod à meretricibus portatur, & ideo dicit scrip. Fallax gratia, & vana est pulchritudo, mulier timens Deum ipsa laudabitur. Prou. vlt. Sed virgo beata, nō curabat de ornamētis, bene abluebat faciē suam, cū aqua distillata. s. lachrymarum. beata autē Anna mater sua multum diues ornabat eam, & ipsa amore matris portabat in domo, sed nō extra domum, sed oppositum faciunt moderni temporis filiæ. Septimum signum est, despectio viri, vnde signum est, quod habet cor ad alium, quando dispurat cum viro de genere, & de aliis statim vult ipsum iuppeditare. Et secundum scripturam, mulier debet honorare virum suum, ideo præcipit

De muliere decenti ornata.

præcepit Apostolus di. Mulier in silentio discat, cū omni subiectione. Docere autem mulieri nō permitto neque dominari in virum, sed esse in silentio. 1. Tim. 2. etiam legitur Hester. 2. quod Assuerus, & sui dicebant, Cunctæ vxores tam maiorum quàm minorū deferrant maritis suis honorem, & sciāt viros esse maiores in domibus suis. Sic nec istud signum despectionis reperiebatur in virgine gloriosa, quia licet esset iuuenis pulchra & nobilis, & diues, & eius spōsus senex, & pauper, tamen ipsa honorabat ipsum super omnes mulieres mundi. In tantum quod Ioseph nullum signum male mulieris inuenit in virgine Maria, sed omnes virtutes, & afflictiones bonæ mulieris. Ex alia parte cōsiderabat, an natura permetteret mulierē concipere sine viro, & videbat q̄ non. ecce qualiter fuit perplexus, & cor eius erat quasi inter duos lapides moalres, ex vna parte timebat ipsam diuulgare, quia statim fuisset lapidata, secundū legem, ex alia parte cū iustus esset ne videretur consentire, cogitauit occultè recedere, & dimittere eam. Et fuit cōpleta prophetia Dauid dicentis in persona Ioseph. Timor, & tremor venerunt super me, & contexerunt me tenebræ. Et dixit quis dabit mihi pennas, sicut columbæ, & volabo & requiescam. Psal. 54. Et mansi in solitudine. Quantum ad propositum. Nota timor. s. consentire in peccatum si cum ea maneret, & tremor. s. ne innocentem diffamaret, ideo proposuit dimittere eam. patet ergo, quomodo virgo Maria inuenta est in vtero, &c. Moraliter auisitis vos, vt Ioseph, ne sint impedimenta, quando volueritis facere matrimonium, scilicet, parentelæ, vel affinitatis, vel aliàs. Ideo est ordinatio ecclesiæ, vt denūtietur, ideo dicit scriptura. Honorabile connubiū est in omnibus, & thorus immaculatus. Ad Hebr. vlt. Honorabile est, quando non est impedimentum. Dico secundò quod virgo Maria fuit inuenta in vtero habens, per sapientiam diuinalem. Hoc fundatur per regulam theologiæ, dicit S. Tho. in. 1. par. quod mysteria Dei. i. secreta, ex mera eius voluntate dependentia, non possunt sciri nisi per ipsius reuelationē, quia nullus vestrū potest scire cor meum nisi ego reuelē, & manifestē, quantò magis de Deo. Sed illa quæ cōtingūt naturaliter possunt sciri. Isto modo medici sciunt horā mortis infirmi, quia licet effect⁹ sit futurus, tamē causa est iā præsens. Non est sic de voluntate Dei, ideo dicit scrip. Quis hominū poterit scire cōsiliū Dei, aut quis poterit cogitare, quid velit Deus. Subditur. Sensem tuū quis sciet nisi tu dederis sapiētiam, & miseris Spiritū sanctū tuū de altissimis. Sap. 9. Ioseph autē cū videret spōsam suā grauidā, nec naturaliter poterat scire veritatē, quia cōceptio Christi nullā habebat causam naturalē, quia nō venit per constellationes cœlestes, nec per operationes angelicales, nec elementales, nec humanales, ergo nō poterat sciri, nisi per diuinam reuelationē. Cogitate ergo quomodo Ioseph, qui erat sanctus homo,

*Quæ
diffama
tiones
vitanda
sunt.*

*Axioma
in
theologia.*

homo, iustus, & bonus orādo recurrit ad Deum, super hoc, sibi Dei beneplacitum reuelari supplicando, iuxta illud Iacobi. 2. Si quis vestrum indiget sapientia postulet à Deo, qui dat omnibus affluēter, & dabitur ei. Ita fecit Ioseph, quando voluit de nocte recedere, posuit se primò in oratione dicēdo. Domine vos fecistis mihi magnā gratiam, dando mihi in sponſam istam domicellam, sed domine vī deo quod est grauida, quid est hoc quod tam sancta mulier sit grauida, & similia verba, & flebat multū. Credo ego etiā quod beata virgo ex alia parte orabat Deum, affectuose se compatiens suæ perplexitati, & quod eius sponſus tristis cōsolaretur. Credo quod etiā mater sua. s. virginis orabat ne venirent ad diffamationem, &c. Cogitate quod illas deuotas orationes Deus exaudiebat. Dicit euāgelīū. Hæc autem eo cogitante: ecce angelus Domini apparuit in somnis Ioseph dī. Ioseph filiū Dauid noli timere accipere Mariā coniugem tuam. Quod enim in ea natum est de spiritu sancto est. Pariet autē filiū, & vocabis nomen eius Iesum. Ipse enim saluū faciet populum suum à peccatis eorū. Hoc autē totū factū est, vt adimpleretur, quod dictū est à Domino, per prophetā dicentē, Ecce virgo in vtero habebit, & pariet filiū, & vocabitur nomen eius Emanuel, quod est interpretatū, nobiscū Deus. Cogitate q̄ angelus dixit sibi illā prophetiā. Esa. Ecce virgo concipiet, & pa. si non patrem, nec spiritum sanctum. Esa. 7. Cogitate quāle gaudiū habuit Ioseph, quādo sciuit veritatē. Et hoc modo quæstio emergit, quare virgo non reuelauit sibi quādo videbat suā tristitiā, & perplexitatē, quia ipse credidisset sibi, licet modò sponſus nō crederet sponſæ suæ. Respondeo quod reuelari secretum commissum, non est reuelādum, vbi deuotē committitur nequit. ex quo secretum est bonum, iustū, & sanctū, quia aliās reuelandum est Sacramentum regis abscondere bonum est, Tob. 12. Ideo virgo Maria, quæ habebat conscientiam delicatissimā, noluit reuelare timens ne regem offenderet, vel Deū præcipuē. Nota contra multas personas vanas, quæ non possunt tacere, si Deus dat eis aliquā gratiam vel reuelationem, statim reuelant, & malè, nisi super hoc sciāt expressè voluntatem Dei maximè, quia quandoq̄ credunt, q̄ diaboli illusiones sint diuinæ reuelationes. Tales sunt similes gallinæ quæ nō potest tacere quousque prodit ouū, quod posuit. De talibus dicit scriptura. Qui denudat arcanā amici, fidem perdit, & nō inueniet amicum ad animum suum, Eccle. 27. Ecce ratio, quare virgo Maria nō reuelauit Ioseph, nec matri suæ secretū sibi cōmissum, sed spiritus sanctus reuelauerat Elizabet. Dico tertio, quod virgo Maria fuit inuenta in vtero habens per excellentiā specialem, Mulieres cōmuniter, quādo sunt grauidæ fiunt macræ discoloratæ, tædio sæ, appetunt varia. Sed nō fuit sic de beata virgine, imò dicūt aliqui sancti doctores, quod ex quo virgo fuit grauida radī splēdo-

ris procedebant de facie sua, & maxime quādo fuit iuxta partum. Hoc potest probari tripliciter, per philosophiā, per theologiā & per experientiam. Quantum ad primū dicit Philosophus, q̄ omne agens naturale quantū dat de forma substāiali, tantū dat etiam de accidentibus consequentibus formā, vt qui dat ignem, dat etiam calorem & splendorem: ita Deus pater de sua forma substāiali dedit filium suum virgini Mariæ. Quod autem filius Dei dicatur forma. Auct. Ad Phil. 2. Qui cū in forma Dei esset semetipsum exinaniuit formā serui accipiens. Neque mirum ergo si dedit splendorem sibi in facie, &c. Ideo grauida existens, virgo erat pulchrior & clarior. Secūdo probatur theologicē. Legitur Exod. 34. Quod quia Moyles locutus fuerat cum Deo in monte, propter hoc radij splēdoris procedebant de facie eius, intantū q̄ populus nō poterat eū respicere. Fiat ergo ratio. Si facies erat ita splendens ex sola Dei locutione, quantō ergo magis facies virginis Marię ex filij Dei conceptione. Hanc rationē facit apostolus dicēs, Si ministratio mortis literis deformata in lapidibus fuit in gloria, ita vt non possent intēdere filij Israhēl in faciē Moyfi propter gloriā vultus eius quę euacuatur, quomodo non magis ministratio spiritus erit in gloria? 2. Cor. 3. Ministratio mortis fuit lex Moyfi quę nō dabat vitā glorię. Tertio probatur per experientiā de laterna crysalli, quę de se est pulchra & clara, sed si intus mittatur lucerna accēsa pulchrior erit & clarior. Idē de virgine Maria. Cogitate eius corpus pulchrū & mundū ad instar laternę. & lucerna intus illuminās totū mundū est filius Dei. Nī mirū ergo si virgo erat tūc clarior & pulchrior, intantū q̄ dicit tex. q̄ Ioseph nō cognoscebat eam. Mat. 1. Ex illis radiis splēdoris, quia lux eterna erat in ea. Nō hic quomodo Ioseph habita diuina reuelatione suppliciter petebat veniā a virgine de suspitione quā de ipsa habuerat dicēdo. O benedicta quare nō dixistis mihi, quia ego credidissem vobis. Et quā dulciter ipsa ipsum cōsolabatur cōgratūlando q̄ esset spōsus & socius matris filij Dei & eius nutritius. O benedicta societas. Itē quā reuerēter vterq; Deū adorabat in vtero virginis incarnatū. Ideo si vultis habere societate istā vobiscū, faciatis sicut faciebat vnus mercator Valētinus, qui quolibet anno in die natiuitatis inuitabat vnum pauperē senem & aliquā mulierem habentē filiū paruulū, qui repræsentabant sibi virgine cum filio & Ioseph. De quo fuit reuelatum quod in morte apparuerūt sibi virgo cum filio & Ioseph, dicentes, quia recepisti nos in domo tua, ideo nos recipimus te in domo nostra. De hoc dicit Christus Matth. 25. Amē dico vobis quidquid fecistis vni ex minimis meis, mihi fecistis. Ideo illud quod expēderitis in ludo, detis pauperibus amore Christi, pauperes autē qui nō habēt nec possunt sibi pręsentare pecunias, possunt ad minus pręsentare cras tot Ave Maria, quot diebus

bus ipsum portauit in utero, vel tot quod hebdomadis vel mensibus. Hebdomadae sunt quadraginta, menses vero nouem, dies vero. 277.

In Natiuitate Christi. Sermo vnicus.

Natus est vobis hodie saluator, Luc. 2. Sermo noster erit de natiuitate Domini nostri Iesu Christi & virginis partu. Sed vt sentiatis dulcedinē spiritualē huius festi, salutabimus matrem Dei gloriosam, &c. Natus est vobis, &c. A principio mundi vsque ad natiuitatem Christi non fuerunt auditi tam boni rumores, nec tā tiles hominibus sicut sunt rumores thematis propositi dicētis, Natus est vobis hodie saluator, &c. Omnibus qui cratis per diti & ad infernū damnati & sentētiati. Declarationē huius benedictae natiuitatis comprehendo quinque conclusionibus.

Prima, quod ista benedicta natiuitas fuit antiquitus per sanctas personas desiderata ardentē.

Secunda, quod ista benedicta natiuitas fuit per Indeos minus appetiata crudeliter.

Tertia, quod ista benedicta natiuitas fuit per Deum celebrata potenter.

Quarta quod ista benedicta natiuitas fuit per virginem Mariam abscondita humiliter.

Quinta, quod ista benedicta natiuitas fuit per sanctos angelos publicata patenter dicentes,

Natus est vobis hodie, &c. Et qui vellet curiosē prædicare omnes quinque conclusiones essent nimis prolixæ. Et omnes tanguntur in themate. In quo quinque sunt cōditiones. Prima ergo tangitur per primam dictionem. Secūda in secunda. Tertia in tertia & sic de aliis. Dico primò quod ista benedicta natiuitas fuit antiquitus per sanctas personas ardentē desiderata. Et vt melius istam conclusionem intelligatis audite parabolam. Noueritis quod fuit quædam magna & nobilis ciuitas optimē populata, quæ fuit ab inimicis crudeliter obsessa impugnantibus eam omni genere armorum, intantū quod iam eis deficiebant cibaria tantū durauit obsidio, nec inimici volebant eos recipere ad vitam, nec misericordiam facere aliquā, imò occidebant eos statim. Sciens autem hoc rex & dominus ciuitatis secretē misit nuntios & literas ciuitati, eis intimādo quod ipse veniret ad eos personaliter & liberaret eos cum esset potēs. De quo ciues fuerunt multum gauisi, & ardentē quotidie expectabāt eius aduentum. Rectē ita fuit de isto mundo. Ciuitas ista magna & nobilis fuit, & est natura humana. & quis posset numerare quot ciuitates fuerunt & habitatores in ea. Ab Adam vsque ad natiuitatem Christi, cum trāsierunt secundum aliquos doctores vltra. 5000. annorum, quæ fuit obsessa quotidie à crudelibus inimicis. S. infinitis dæmonibus impugnantibus eam diuersis tentationibus, cum bali-

his, miseris & afflictionibus, intantū q̄ iam deficiebant vidualia
 spiritalia. de quibus dicit Christus, Non in solo pane viuit ho-
 mo, sed in omni verbo quod procedit de ore Dei. Mat. 4. Licet ha-
 berent doctrinā Mosaicam, sed nō dat vīram æternā, nec habebant
 potum. i. promissionē spiritalium, quæ refrigerat animas. Et quā-
 do aliquis exibat de ciuitate. s. per mortē, statim sine misericordia
 capiebatur, & in carcere inferni incarcerabatur. Deus autē Domi-
 nus huius mundi volens consolari ciues, secretē misit eis nuntios. s.
 sanctos Patriarchas & Prophetas cum literis suis nunciando eis q̄
 ipsemet personaliter veniret ad liberandū eos. De quo multū gauisi
 ciues & habitatores ciuitatis mittebant sibi supplicationes. s. deu-
 otas orationes vt veniret & liberaret ciuitatē. Primō venit Moyses
 dicēs Deo patri, Obsecro Domine mitte quem missurus es. Exod. 4.
 prout promisisti. Secundō Dauid ex parte ciuitatis totius di. filio,
 Domine excita potētīā tuā & veni vt saluos facias nos. Psal. 79. Ter-
 tiō Salomō di. spiritui sancto, Mitte illā de cælis sanctis tuis, & a se-
 de magnitudinis tuę, vt mecū sit & mecū laboret. s. cōtra inimicos.
 Sap. 9. No. mitte illā. s. personā Christi in carne humana, quæ mitti-
 tur a patre & spiritu sancto quantū ad humanitatē. Quartō Esa. di-
 cēs, Vtinā dirumperes cœlū & descēderes. Esa. 64. Alij dicebāt, Veni
 Domine & noli tardare, relaxa facinora plebis tuę Israël, &c. Rex
 autē, auditis his supplicationibus, misit secretē vnū nuntiū ciuitati
 qui diceret ex parte sua, Apparebit in finē, nō mētietur. Si morā fe-
 cerit expecta illū, quia veniens veniet & nō tardebit. Abac. 2. Ecce
 quō ardēter desiderabatur, & dicebāt secundū Aug. Quādo veniet,
 quādo nascetur, quādo apparebit. Purāsne videbo, purāsne durabo,
 putas hic me inueniet illa natiuitas. O si oculi mei videbūt, per quē
 oculi cordis reuelabuntur. O si oculi mei videbūt q̄ credo in script.
 Dei. Et quantō magis appropinquabat, tātō magis desiderabatur.
 Viā veniendi incepit ipse in die suę cōceptionis. Ideo feruētissimē
 desiderabatur a B. virgine matre sua & sancto Ioseph qui quotidie
 computabant dietas cupiētes videre diē ingressus sui id hunc mū-
 dū. Virgo ipsum portauit. 9. mēsis & sex diebus qui sunt. 277. dies.
 Ideo in persona Christi dicit scriptura sancta. Sū, inquit, & ego mor-
 talis homo similis omnibus & in vētre matrīs figuratus. s. figura ho-
 minis siue caro. 10. mensū tēpore. Sap. 7. Propter hoc virgo Maria
 & Ioseph scientes suū aduentū propē properabant se ad ipsum de-
 notē recipiendū. Virgo autē præparabat panniculos de lana & de li-
 no, sicut faciunt mulieres quādo sunt iuxta partū. Ioseph autē eme-
 rat vnum vitulū vt facerēt illa die natiuitatis magnū festū. Sed in-
 terim dicit. Lu. q̄ exiit edictū a Cæsare Aug. vt describeretur vniuer-
 sus orbis. Lu. 2. Ideo voluit describere mūdū Aug. quia voluit scire
 quor essent puincię, quot ciuitates, quot homines. No. magnā tristitiam

Missio
 lūi Dei in
 carnem.

tiam Ioseph, quādo audiuit edictum Imperatoris quod sub pena mortis singuli proficiscerentur in ciuitatē natiuitatis suæ. Ioseph, qui erat de ciuitate Bethleē, de genere Dauid, incēpit fleredicēs, O miser si vado Bethleem, nō videbo istam benedictā natiuitatē a sanctis patribus, tandiu desideratam, si nō vado, ero inobediens & occidar, nec etiā videbo dictam natiuitatē, sic tristis venit ad domū. Virgo autē Maria cōsolabatur eū, ita debet facere vxor, dicēs, O pater quid habetis modō, quia deberetis gaudere, quia saluator est nasciturus in bēni. Tunc Ioseph narrauit virgini Mariæ edictū Imperatoris & causam suæ tristitiæ. Ad quod virgo respōdit, Pater nō ploretis, quoniā ego pro cōsolatione vestra vadā vobiscum, quia etiā sum de progenie Dauid. Ioseph ex vna parte lætabatur quod virgo veller ire, ex alia parte dubitabat quid dicerēt sibi gentes, quod duceret secū mulierē iuuenē grauidā & partui propinquā. Itē, quid si pareret in via? Ad quē virgo, Pater nō curetis de locutione gentiū ex quo intētio est bona. Volūtas Dei est quod vadam⁹ Bethleē, quoniā nasciturus est ibi saluator. Iuxta prophetiā Mich. 5. Et tu bethleē effrata paruulus es, scilicet, locus, in millibus Iuda, ex te enim egredietur qui sit dominator in Israël. Virgo autē Maria melius iciebat bibliā quā prophetæ, vt dicit Origenes. & paraue rūt se & recesserūt de ciuitate Nazareth Ioseph cū virgine in asino equitatē, Ioseph præcedere vinculum asini & bouis quem ducebat trahendo. Ecce regina paradisi qualiter ibat associata. Tunc fuit cōpleta prophetia Aggei de hac mutatione dicētis, Adhuc vnū modicum est & ego cōmouebo cælum & terrā & mare & aridā, & mouebo omnes gentes, & veniet desideratus cunctis gentibus. Aggei. 2. Nota vnū modicū, quia modicum tempus fuit à prophetia Aggei vsque ad Christū, & ego commouebo cælum, vbi loquitur de cælo empyreo immobili. Dicit S. Tho. in prima parte, quod quando aliquis angelus habet à Deo aliquā reuelationē, statim ille reuelat aliis ita quod ibi nihil teneatur secretum. Ideo archangelus Gabriël in cōfessorio sanctę trinitatis quādo habuit reuelationē incarnationis & natiuitatis filiū Dei, de qua ipse erat nuntius, statim ipse reuelauit omnibus aliis, & sic cælum fuit commotum ad gaudiū & lætitiā & tripudiū propter corū ruinæ reparationē. Item, ego cōmouebo terram, terra virginea dicitur virgo Maria, quæ debuit producere fructum vitæ quę fuit mota in angeli salutatione, cū turbata cogitabat qualis esset ista salutatō. Lu. 1. Item, cōmouebo mare, & aridā quādo ex edicto Imperatoris gentes profitebantur in ciuitatibus suis, quædam per mare, quædam per aridā. Tunc veniet desideratus cunctis gentibus. Paret prima conclusio. Secunda conclusio dicit quod hæc benedicta natiuitas fuit p Iudeos minus appreciata crudeliter. Dicit historia q̄ quādo Ioseph cū virgine fuerūt in ciuitate Bethleē

*Eximīa
diuina-
rū liera
rū ha-
buit bea-
ta Dei
Gemitrix
Scientiā.*

*Revela-
tio vniū
gelo fa-
cta, aliis
ab eodē
cōmuni-
catur.*

non inuenerūt hospitium nec aliquam domū nec hospitale vbi vellēt eos recipere. Ad hoc assignātur tres rationes. Prima quia venerunt de vltimis & habuerūt ire lētē per viā. Ideo qui venit extremus iratū sæpē videmus. Secūda licet illa ciuitas Bethleē esset parua, abundabat tamē multū in militibus & ciuibus & nobilibus, qui erant de genere Dauid qui fuit natus in illa ciuitate qui miserāt nūrios pro habendis hospitibus. Tertia ratio fuit auaritia hospitaliariorum, quā quādo videbāt Ioseph pauperē cum muliere grauida, cogitabant quod occuparent vnā domū & quod modicū lucrarentur cū eis. Ideo, &c. Ad practicā etiā potestis cogitare quomodo fuit quādo Ioseph cum virgine in asino equitate intrauit per portā ciuitatis. statim diuertit ad primū hospitium ne haberet discurrere per ciuitatē quærens si posset ibi hospitari. Cui dixerūt & quot estis, &c. & quādo videbāt quod erāt solū duo & cū boue & cū asino, cogitātes, modicū habere mus, dixerunt sibi transeatis vltra, quia hīc nō est locus pro vobis. Qui iuerūt ad aliud hospitium. Responderūt quod totū erat plenum. Cogitate hīc tristitiā Ioseph & verecundiam virginis Mariæ sic ire ostiatim. Sed virgo patiēter sustinebat & cōsolabatur Ioseph. Dein de iuerunt ad aliud hospitium vbi dixerunt quod totū erat plenum pro tali domino & pro tali vcturis, &c. Vidēs Ioseph quod pro pecuniis nō inueniebat hospitium, querebat amore Dei vt in aliqua domo illa mulier grauida partui propinqua reciperetur, nec inuenit in tota ciuitate, imō dicebāt sibi, O antique bene videtur certē quod estis zelotipus de vxore vestra, & quare posuistis ipsam grauidā in via. Et pauper homo flebat. Ad quē virgo. Pater habeamus patientiā & perquiramus aliquod hospitale, & sic iuerūt ad vnū hospitale, querendo si possent ibi recipi amore Dei. Respōdit hospitalarius: Vos sani estis, & domus ista est pro infirmis, nec potestis ibi recipi, ideo parcatis. Cū autē hora iā esset tarda nec inuenirēt aliquod hospitium, dicebat Ioseph. O Domine hæc sunt peccata mea. Cumq; inuenissent vnā porticū in via publica in qua erat præsepe in qua forenses quandoq; ponebant animalia sua, dixit virgo. Pater hīc poterimus stare, quia nō est honestū ire per villā tali hora. Dixit Ioseph, O miser. & nūquid inueniemus aliquā domū. Dixit virgo Maria. Pater totus mūdus est domus Dei, ideo stemus hīc. Tunc Ioseph cū maxima reuerētia deposuit virginē de asino & intrauerunt porticum, & Ioseph posuit vnā flariatam quā portauerat in asino pro cortina ne viderētur, & iuit ad emendum paleā & carbones propter frigus. Et de modica palea fecit lectū reginæ cœli di. O Domine quid dicetis mihi quod in tali lecto collocauerim matrem vestram, & in illa porticu steterunt ad minus 13. diebus, quia dicit glos. super Mat. 2. quod reges orientis adhuc inuenerūt regem Christum in illa porticu. Ecce palatium reginæ Paradisi, ecce quomodo illa natiuitas

In pra-
sepio a-
dor me-
rūt Chr-
stūm.

gloriosa fuit à Iudæis minus appretiata. Hoc reuelauerat Deus Hier. prophetæ qui flens dicebat in persona Iudæorum, Tibi peccatum^s expectatio Israël, saluator noster in tēpore tribulationis. Quare quasi colonus futurus es in terra, & quasi viator declinās ad manendum. Quare futurus es sicut vir vagus & fortis qui non potest saluare. Hier. 14. Tunc ista prophetia fuit completa. patet secunda conclusio. Moraliter, quislibet vestrūm modò in corde suo dicit. O si ego fuisset tūcibi & cognouisset eum, ego recepisset eum in domo mea, &c. Vtinā vos non sitis in eadem condemnatione vel crudelitate cū Iudæis. Et nūquid hodie vidistis virginem grauidam in ista villa cum Ioseph, & tamen non recepistis eos. Virgo grauida de filio Dei est hostia consecrata quam ducit sacerdos vt Ioseph. Quis vestrūm recepit eā communicando deuotè? credo quod nullus. De bono cōsilio debebatis sibi præparare domum cōscientiæ per contritionē, confessionē, & satisfactionē. sed multæ excusant se vt Iudæi dicentes: Ego habeo recipere vnū magnum militē. s. dominum Caponē, dominum Hædum, dominū Porcum. Alius dicit. Ego habeo recipere magnā dominā nobilem. s. dominā Gallinā, alius dominā Perdicē, &c. sed nolunt recipere Dominum Iesum Christum. De quibus dicit Ioannes in Euange. In propria venit, & sui eū non receperunt. Quotquot autē receperunt eum, dedit eis potestātē filios Dei fieri. Ioan. 1. Tertia conclusio dicit q̄ ista benedicta natiuitas fuit per Deum celebrata potenter. Virgine Maria existentē in illa porticu vt dixit in medio paramentorum circa mediā noctem venit hora partus, quā sensit virgo Maria, nō sicut ceteræ mulieres, quia priusquā sentiunt partum, habēt dolores, miserias & tristitias in corpore, & facies mortificatur. Sed virgo Maria habuit alia signa scilicet illuminationes singulares, consolationes & dulcedines cordis & delectationes maximas magis quā ceteræ, & facies eius resplenduit, Quod vidēs Ioseph dixit. Benedicta quid est hoc. Respōdit. Pater, modò venit hora partus mei. Ioseph surrexit subitò vt vocaret obstetrices, sed virgo prohibuit eū di. Pater sicut in conceptione nulla creatura fecit aliquid, sic nec etiam in natiuitate. cogitate quomodo dixit Ioseph, Benedicta vos non estis super hoc

Ad in- experta neque ego, &c. Et virgo, pater non curetis, quia pater cele-
stis ra- stis prouidebit, id est Deus. Ideo liber de infantia saluatoris qui pō-
dit sola- nit quod ibi fuerūt mulieres, est reprobatus ex decreto Pelagii Pa-
ris per pæ. Hiero. Nulla ibi obstetrix, nulla muliercularum sedulitas inter-
fenestrā fuit, sed subitò sicut radius solis transit per fenestram vitream sine
excursis fractione, sic Christus sol iustitiæ transiuit per portā vteri virgina-
peperit lis sine aliqua fractione, & corruptione tanquā sponsus de thalamo
virgo suo. Quem virgo recepit manibus propriis genibus flexis cū ma-
Jesum. xima reuerentia, & veneratione adorando ipsum, & dicēdo: O Do-
 mine

mine vos bene veneritis de celo in terrā pro saluatione hominum. O Domine desiderate à sanctis Patriarchis, & Prophetis adoro vos, quia in quantum Deus estis creator meus, in quantum homo estis filius meus, & osculabatur eum modò in pedibus tāquam Deū, modò in ore tanquam filium, modò in manibus tanquam creatorem omnium rerum, modò in fronte tanquam filium suum dicens: O Domine tantam gratiā mihi fecistis, adorauitq; eum centū vicibus. Et vt quidam dicunt ait, Tu es dominus Deus meus, tu es redēptor meus, tu es filius meus dilectus. Ambro. O beata virgo quis nobis pōset arcana tui cordis referare, cum hinc adorares fiatū tuum vt Deum, & hinc osculareris vt filium. Ioseph autem flens præ gaudio dicebat, Benedicta permittite mihi adorare filium tuum, & filiū Dei tandiu desideratum, &c. Dic quomodo adorabat eum dicēs. O Domine tātam gratiā mihi fecistis, quod Reges, & Prophetæ voluerunt vos videre, & non viderunt, & mihi peccatori fecistis tantam gratiā vt vos videam. Tunc infans propter frigus incēpit flere. Statim Ioseph calefecit panniculos, & virgo inuoluit. Deinde Ioseph voluit vocare aliquam mulierem quæ lactaret, &c. sed virgo prohibuit. Ad quam Ioseph, Benedicta quid facietis, quia non habetis vos lac. Dicunt Medici quod ab eadem radice procedunt lac, & proles. Ideo mulier quæ non cognouit virum non habet lac. Respondit virgo. Pater, Deus prouidebit. Tunc virgo flexis genibus orauit Deum patrem dicēs: Deus pater vos & ego habemus vnum filium cōmunem, ideo vos qui prouidetis omnibus creaturis prouideatis sibi de lacte. Tunc subito vbera virginis fuerunt plena lacte, de celo sibi misso. Ideo dicit ecclesia. Neiciens virgo virum peperit sine dolore saluatorem sæculorum. Ipsum regem angelorum sola virgo lactabat vbera de celo pleno. patet tertia conclusio. Quarta conclusio dicit quod illa benedicta natiuitas fuit per virginem abscondita humiliter. Dichistoriam quod statim quando Christus fuit natus corpus suum resplenduit sicut sol quando oritur, & nox facta est vt meridies, & ita claruit. Cogitate quomodo multi qui non dormiebant admirantes de tanta claritate voluerūt videre fontem luminis, & concurrentibus eis ad tam magnum spectaculum luminis virgo sentiens tumultum gentis, filium posuit in præsepio. Iudæi autem venerunt, & viderunt vnde lumen procedebat. Dixerunt aliqui, propheta dicit quādo Messias nascetur, nox sicut dies illuminabitur. Dixerunt aliī, si esset fortè iste. Dixerunt quidam, taceatis non curetis, si Herodes sciret, interficeret nos. Ita quod timore Herodis non fuerunt ausi recipere regem Messiam. De isto lumine propheta, Populus qui ambulabat in tenebris vidit lucem magnam: habitantibus in regione vmbrae mortis, scilicet peccati ingratiitudinis, lux orta est eis. Multiplicasti

Eadem est causa in matre lactis, quæ prolis.

gentem. s. ad videndū lumen, non magnificasti latitiā, quia nullum xenium sibi miserunt nec virgini. De quo lumine loquitur, ostēditur cum dicitur, & sequitur. Paruulus natus est nobis, & filius datus est nobis non pater, nec spiritus sanctus. Esa. 9. Et hīc quæstio quare virgo beata posuit filium suum in præsepio inter bestias. Quid si bos cornibus & asinus dēribus impetissent? Beatus Lucas vult excusare virginem dicens: Reclinauit eum in præsepio, quia non erat ei locus in diuersorio. i. in ista porticu. Sed hīc posset homo B. Luce respondere. Et nunquid virgo quæ sine dolore, & miseria peperit, poterat ipsum ponere siue tenere in gremio vel brachiis, quare posuit eum inter animalia? Respondetur quod triplex fuit ratio.

Prima ad complendum veritatem scripturalem.

Secunda ad subleuandum necessitatem corporalem.

Tertia ad docendum nos bonitatem moralem.

Quantum ad primum fuit prophetatū quod inter animalia debet poni, & p ea adorare humiliter. Cogitate quale gaudiū habuit beata virgo quādo vidit filiā suum adorari a boue, & asino. Et quale tristitiā quando videbat ipsum a Iudæis refutari. Et fuit impleta prophetia Esa. dicētis. Audite celi, & auribus percipe terra, quoniā Dominus locutus est. Filios enutriui, & exaltaui, ipsi autē spreuerūt me. Cognouit bos possessorem suum, & asinus præsepe domini sui, Israël autem me non cognouit Esa. 1. Quantum ad secundam rationem, iā videtis quomodo viget frigus in isto tempore. Cogitate si virgo Maria habebat frigus, quia non legitur quod portaret vestes foderatas. propter hoc posuit filium suum in præsepio vt animalia calefacerent eum cum anhelitu prout fuit reuelatum Abacuc Prophetæ, qui de hoc dixit, Domine audiui auditū tuum, & timui. Domine opus tuum cōsideraui, in medio duorum animalium cognosceris. Abacuc. 3. secundū 70. Quantum ad tertiam rationē hoc fecit virgo vt nos instrueret in bonitate morali. Bos est animal magnū habens duo cornua, quæ significant dominos temporales, & rectores cōmunitatū. Asinus qui portat onus significat vasallos, & subditos. Et virgo posuit filium suum in medio, ostendēs quod omnes possunt bene saluari, Domini saluando iustitiā, quod nec odio nec amore nec timore nec munere faciant contra iustitiā, vasalli etiam seruando fidelitatem, obedientiam, & reuerentiā dominis, Secūdo bos est animal mundum qui antiquitū sacrificabatur Deo. Ideo signat sacerdotes qui offerunt sacrificiū Deo. Asinus rudis significat laicos. virgo posuit filium suum in medio innuēs quod omnes possunt saluari. Tertio bos q nō portat onus significat diuites qui manibus non laborant. Asinus significat laboratores si sint patientes. Quarto bos qui habet cornua significat personas deuotas, & sanctas. Duo cornua sunt vera prudētia siue credētia ad fidē, & prom-

pta obedientia ad mādāta. Afinus acidiosus, significat peccatores, si sint pœnitētes possunt saluari. Quintò bos qui ruminat, & diuidit vngulā significat literatos magistros, & doctores qui rumināt studēdo, & diuidunt vngulā. i. habēt scientiā veteris & noui testamēti. Afinus significat ignorātes, Christus ponitur in medio, &c. & verificatur illud Dauidicum. Homines, & iumenta saluabis Domine, quemadmodū multiplicasti misericordiā tuā Deus. Psal. 25. Nota homines tam potentes q̄ impotentes, tam sapiētes q̄ diuites, & iumenta. i. peccatores rudes, & ignorantēs saluabis Domine. Quinta cōclusio dicit quod hęc benedicta natiuitas fuit per sanctos angelos patēter publicata quando apparuit pastoribus dicēs optima noua. Natus est vobis hodie saluator qui est Christus dominus in ciuitate Dauid. modū narrat B. Lucas. dicatur historia breuiter de angelis in natiuitate Christi quod Deus pater misit de cœlo, vbi fiebat magnum festum de natiuitate Christi ad terram vt etiam fieret ibi festum. Hęc benedicta natiuitas fuit reuelata pastoribus vigilantibus nō imperatori Octauiano dormiēti, nec in Hierusalem magistris & doctoribus, nec sacerdotibus, sed pastoribus carmina cātantibus. Quare hoc dicit Bern. quod pastores habebant quinque conditiones, in quibus ostenditur quibus personis Deus reuelat sua secreta, & dat suam gloriam. Primò pastores vigilabāt super gregem &c. In quo ostenditur quod pastores tam tēporales quā ecclesiastici debent vigilare super gregem eis cōmissum, ne à lupis peccatorum maxime notiorū deuorētur, quia ex peccatis secretis non punitur cōmunitas, talibus pastoribus reuelat Deus suā gloriam, & gratiā. Secundò sonabant cōcorditer fistulas, in quo ostenditur q̄ personis deuotis, & pacificis quæ sonant per orationes, & supplīcationes, Deus reuelat suā gratiā & gloriā. Tertio, quia erant in deserto in asperitate pœnitentię, &c. vbi malè comedebāt & bibebāt, & dormiebāt, &c. In quo ostēditur q̄ personis quæ viuunt in aspēritate pœnitentię, &c. Quartò quia erant homines pauperes, &c. Ideo Christus. Væ vobis diuitibus qui hīc habetis consolationem vestrā, &c. Luc. 6. Quintò, quia erant homines simplices, neminem despiciebāt. talibus dat Deus suam gratiā. Auctoritas Christi. Confitebor tibi pater Domine cœli, & terræ, quia abscondisti hęc à sapientibus, & prudentibus, & reuelasti ea paruulis. Mat. 11.

Dominica infra oct. natiuitatis Christi. Sermo. I.

Ecce positus est hic in signum cui contradicetur. Luc. 2. Certum est, & per sanctam scripturam probatum est, & clarum quod ante aduentum, & natiuitatē Christi nullus quantumcunq; sanctus potuit inuenire viam paradisi vt posset gloriam habere. Ratio, quia si præcedentes ductores errant in via, oportet etiam sequētes deuiare. Sic à principio Deus dedit humano generi duos

166 Dominica infra octa. Natiuitatis Christi.

ductores. ſ. Adam, & Euam, qui in prima dieta errauerunt à via gratiæ, & conſequenter à via gloriæ. Ideo oportuit ſequentes ipſos errare, & deuiare per deſertum huius mundi inter lupos, & feras infernales qui deuorabant omnē hominem. De hoc dicit Dauid. Errauerunt in ſolitudine in inaquoſo, viam ciuitatis habitaculi non inuenerunt. Pſal. 106. Nota in ſolitudine, id eſt, in deſerto. Quare hoc, cum tamen in mundo eſſent multæ gentes? Quare ergo dicit in ſolitudine in inaquoſo? Reſponſio quod niſi homo habeat Deum ſecum per gratiam, ipſe eſt ſolitarius, & deſertus, quantumcunq; ſit multis gentibus aſſociatus. Et quia tunc mūdus nō habebat Deum incarnatū, nec aquas doctrinarū euangelicarū, ideo vocat mundum deſertū, & inaquoſum. Si dicatur ab aliquo Iudæo, Nunquid fons doctrinarū Moyſi rigabat totū mundū, &c. Dico quod nō fuit fons aquæ, ſed arenæ terrenorū. Patet ergo quomodo totus mundus errauit à via Paradifi. Sed modò iā poſſumus ire viam rectā ad paradifum, quia in Chriſtianitate inuenimus viā, quia ſicut peregrini qui vadunt ad aliquā notabilem peregrinationem, in biuiis inueniunt aliquod ſignū, vel crucis, vel lapidis. ſ. monſtrans viā rectam ne errēt in via, ſic Deus pater nobis viatoribus, & peregrinis miſit filium ſuū quē nobis dedit in ſignum certum ne erremus viā Paradifi. Ideo de eo dicit Luc. in themate, Ecce poſitus eſt hic in ſignum, ſ. viæ paradifi. Patet thema. Deinde dicit euangelium, Cui cōtradicitur. Nota in Chriſto nouiter nato triplex ſignum pro eundo ad paradifum, & cuilibet ſigno contradicitur à multis quæ ſigna dedit angelus paſtoribus dicens, Hoc vobis ſignum. Inuenietis infantem pannis inuolutū & poſitū in præſepio. Luc. 2. Vbi dicit tria ſigna. ſ.

De integra puritate, cum dicit inuenietis, &c.

De p̄oluntaria paupertate, cum dicit pannis, &c.

De vera humilitate, cum dicit poſitum in præſepio.

Pro quolibet triū dicit thema, Ecce poſitus eſt hic in ſignum. Dico primò quod primū ſignū quod habemus in Chriſto nouiter nato eſt integra puritas. Puritas dicitur integra, quādo cōſiſtit tã in corpore q̄ in anima, quia anima nō eſt homo, nec corpus eſt homo, ſed totum ſimul, corpus & anima eſt homo. Sic quādo homo ſeruat puritatē in corpore à prauo opere, nō dicitur propriè purus, niſi etiā præſeruet puritatē in anima, expellēdo ab ipſa malas cogitationes, & deſideria pro ſuo poſſe. Hinc eſt q̄ Dominus dans legē dedit duo præcepta puritatis: vnū pro corpore dicēs: Non merchaberis aliud pro anima dicens: Non cōcupiſces vxorē proximi tui, quaſi dicat, nō ſufficit ſeruare corpus purū, ſed etiam animam. Hoc ſignum puritatis dedit angelus de Chriſto dicens: Inuenietis infantem. Noluit Chriſtus naſci iam adultus vt Adā, ſed infans paruulus vt ceteri, & hoc in cōmendationem puritatis, quia infantes nullā habent corru-

corruptionē luxuriæ, nec in corpore, nec in anima. Dic exemplū de euāgelio quod recitatur à tribus euāgelistis. Mat. 19. Mar. 10. & Lu. 18. de gentibus quæ ex deuotione portabāt infantes ad Iesum Christum, vt tangeret ipsos, quos discipuli prohibebant, sed Iesus indignē tulit decēs: Sinite paruulos venire ad me, & nolite phibere eos, taliū enim est regnum cœlorū: quasi dicat, quod magni, & luxuriosi vadunt ad infernum! Dicit Marc. quod amplexabatur infantes de vno ad alium imponēdo manus super illos. Quo factō dixit. Amen dico vobis, quicumque nō receperit regnū Dei sicut puer, nō intrabit in illud Lu. 18. Nota vt puer. i. purus. Patet ergo quod signum in Christo nobis datum est integræ puritatis, cum dicitur, Inuenietis infantē. Hoc signum secretē fuit ostensum Raab meretrici, vt legitur Iosue. 2. quando filij Israel debuerant intrare terram promissionis vt caperent ciuitatem Hierico, & miserunt exploratores. dixit Raab meretrix exploratorib⁹ Iudeorum. Noui quod Domin⁹ tradiderit vobis terrā hāc. Etenim irruit in nos terror vester, & elāguerunt omnes habitatores terræ. Dominus enim Deus vester ipse est Deus in cœlo sursum, & in terra deorsum. Detis mihi verum signū vt saluetis patrē meum, & matrē, fratres ac sorores meas, & omnia quæ illorum sunt, & eruatis animas nostras à morte. Qui dederunt sibi funiculum cocchineum, vt ipsum poneret in fenestra appensum, & hoc signo saluata est. Talis est persona luxuriosa. Deus ordinauit, & restrinxit illud op⁹ ne fiat nisi inter virum, & vxorē matrimonia liter coniunctos. Hæc mulier Raab nomine, & etiā officio significat personam luxuriosam. Raab enim interpretatur dilatata, sed luxuriosus vult dilatari, & ampliari dicens: O vxor mea est senex vel infirma, turpis, vel sterilis, vel dimisit me, ideo, &c. Ecce hæc Raab dilatata meretrix de qua dicit Dauid in persona Christi. Memor ero Raab, & Babylonis. i. personæ luxuriosæ, & confusæ, quæ nullū ordinē seruat nec modum, de qua memor est Christus in die mortis, & iudicij. Signum quo poterit saluari est suspendere funiculū cocchineum in fenestra. Funiculus iste est castitas, & est de tribus filijs, quia qui vult viuere castē, oportet quod seruet tria, scilicet,

Orationem spiritualem.

Afflictionem corporalem.

Vitationem socialem.

Oratio spiritalis est quādo fit deuotē flexis genib⁹, mēte eleuata, cogitādo quod videatis Christū iratū cōtravos, &c. hoc modo anima retinetur à malis cogitationib⁹, & desiderijs. Quātū ad secundū necessaria est afflictio corporalis, ne caro saltet siue rebellet quoniā sicut oratio eleuat animā, ita afflictio corporalis deprimat carnem. Tertiū necessariū est vitatio socialis sine qua nihil valēt alia duo p^{ri}ma. Cauere ab omni cōsortio mulierum, ab omni mala societate, &

168 **Dominica infra octa. Natiuitatis Christi.**

opportunitate isto modo seruetur castitas. Ecce funiculus triplex de quo Salomon. Funiculus triplex difficile rumpitur. Eccle. 4. Secus si sit solū simplex vel duplex. Quare dicit quod erat coccineus? ego dicā, quia castitas debet seruari in memoriā passionis Iesu Christi qui erat totus coccineus, id est sanguineus in die suę passionis dicendo intra se, Christus ita pro me fuit passus, & ego dabo corpori delectationē, absit. Ideo dicit Apostolus. Recogitate eum qui talem sustinuit a peccatoribus aduersus semetipsum contradictionem, ut non fatigemini animis vestris deficientes. Nondū enim vsq; ad sanguinē restitistis aduersus peccatum repugnantes. Heb. 12. Quare dicitur quod appendatur ad fenestram? nunquid sufficeret ipsum tenere in foramine? Dico quod quilibet debet se taliter habere in sua conuersatione in incessu, statu & habitu, quod omnes dicant, verē persona casta est ista. Ecce qualiter funiculus castitatis appenditur in fenestra conuersationis. Aliqui tenēt ipsum absconditum in foramine, & quando redarguūtur dicūt, sufficit mihi, Deus hoc scit, sed nihil valet, oportet enim quod sit in fenestra. Ideo dicit Apostolus. Prouidentes bona non tantū corā Deo, sed etiā corā omnibus hominibus. Ro. 12. Ut omnes dicant, verē bonus homo vel bona mulier & casta videtur in omnibus. Ecce signū puritatis. de quod dicit thema. Ecce positus est hic in signū. Huic signo cōtra dicitur a multis. O & quot cōtradictionēs fiunt quotidie Christo in isto signo tā a religiosis personis & clericis q̄ laicis, demonstrando & aliis, quia totus mundus est corruptus. De ista cōtradictione dicit Propheta. Vā qui cōtradicit factori suo, testa de samis terræ. Esa. 45. Samia dicitur a quadā insula sic vocata Samos, in qua fuit primo inuēta operatio de terra. personam luxuriosam vocat testam de samis terrę. i. illius terrę, quia ad instar operis terrę luxuriosus ad extra est tot⁹ pictus siue ornatus, sed intus est totus corruptus & prauus, & hoc de primo signo. Secundū signum est voluntarię paupertatis. Si dicatur quid est paupertas voluntaria? Ego dicā, Nota hic primo tres gradus paupertatis voluntarię. Primus est ex principio, Secundus ex fine, Tertius ex medio. Primus gradus in principio, est quādo homo dimittit diuitias voluntariē habitas & habēdas, & amore Christi vult viuere in paupertate. Iste gradus est maior. & istū habuerūt apostoli sancti dicentes. Ecce nos reliquimus omnia. Mat. 19. nō dicit omnia dereliquerūt nos, sed nos reliquimus omnia. Si nō habebāt omnia quomodo reliquerūt omnia? Respōsio, reliquerunt omnia quę habebāt, & etiā omnia illa quę poterāt habere, & voluntatē habendi. Ad istū gradū paupertatis voluntarię tenētur religiosi ex obligatione voti. Secundus grad⁹ paupertatis voluntarię dicitur ex fine quādo diues quouis modo dimisit omnia & displicet sibi, sed post cogitās intra se dicit, quare tristor? quia etiā habebā dimittere & amittere

*Fiebant
sultē in
bac insu
la ficti-
ua vasa
egregiē
ex creta
fabrica-
ta.
Et si
tres sint
pauper-
tatis
gradus,
primus
ac praci-
piuus ta-
mē est,
nō ea so-
lū relin-
quere
propter
Christū
quę ha-
bes, sed
et volū-
tatem
haberi
di.*

tere hodie vel cras, & sic facit de necessitate virtutē, se cōsolando & acceptando quod Deus fecit, talis paupertas bona est, sed prima est melior. In isto gradu fuit Iob qui omnia perdidit & displicuit sibi à principio, & scidit vestimēta sua, & tōso capite corruit in terrā. Sed postmodū consolando se dixit. Nudus egressus sum de vtero matris mee, & nudus reuertar illuc. Dominus dedit, Dominus abstulit, & c. sit nomen Domini benedictū. Iob. 1. Nota nudus egreditur homo de ventre matris, cū miserabili camisia quæ statim laceratur ab obfetrice, & nudus reuertitur homo cum alia miserabili camisia. s. lino. Hæc paupertas est etiā bona & meritoria ratione patientiæ, vt dicit Ambro. dist. 47. Sicut hi. non tamen vt prima. Tertius gradus paupertatis voluntariæ non ex principio neq; ex fine, sed ex medio est, quādo homo, licet habeat multas diuitias & possessiones & redditus, non tamē ponit ibi cor suum, sed de ipsis seruit sibi in necessariis, & de residuo facit magnas & largas elemosynas. Tales pauperes reputantur. De istis dicit Dauid. Diuitiæ si affluant. s. de bono iusto, nolite cor apponere, licet possint manus apponere ad licitē congregandū, computandū, distribuēdum. De his tribus gradibus paupertatis voluntariæ dixit angelus ad pastores de Christo. Hoc vobis signum, inuenietis infantē pānis inuolutum. Luc. 2. Nota pānis, nō dicit sericis inuoluit eum, sed pānis, quod notat paupertatē, quia pauper dicitur pannosus. De hoc signo habetur figura. Gen. 9. dic breuiter historiā quomodo Noë & filij eius cum vxoribus post diluuium fuerunt quando extra arcam Deus consolando eos, quia timebant ne pluuia rediret, cū iam per annū integrū stetissent in arca dixit eis, non timeatis. Arcum meum ponā in nubibus cœli, & erit signum fœderis inter me & terram. Gen. 9. No. quod iste arcus cœlestis signat paupertatē voluntariā. Ratio, quoniam arcus est curuus, ita & pauper vadēs humillter. Secus de diuite qui incedit totus rectus & superbe. Item arcus dicitur cœlestis, sic ex voluntaria paupertate Deus promittit cœlum. Mat. 5. Beati pauperes spiritu quoniam ipsorum est regnum cœlorum. Item cōmuniter arcus ille est trium colorum. s. de igneo, de liuido siue blaueo, & de viridi. In colore ignis representatur primus gradus paupertatis qui est ex principio, quia persona inflammata igne amoris & deuotionis Dei nō vult aliquid in isto mundo. In colore liuido ostēditur secundus gradus qui est ex fine quādo persona cōsolatur de amissis ex desiderio cœli. In tertio colore de viridi representatur tertius gradus paupertatis qui est ex medio, quia sicut arbor viridis facit fructum, ita qui sunt in isto gradu faciunt fructū elemosynarum & misericordiarum. Diuitibus huius sæculi præcipe non sublime sapere neq; sperare in incerto diuitiarum, sed in Deo viuo qui præstat nobis omnia abundē ad fruendum. Quid ergo est præcipiendum bene agere, diuit-

Displicuit quia de Iob rerū suarū præuatio: nunquā tamen ob id peccauit.

re, diuites fieri in bonis operibus. 1. Tim. 6. Cum ergo dicit Dominus, Arcum meum, id est, paupertatē voluntariam ponā in nubibus cœli, id est, in sanctis apostolis & viris apostolicis. Et erit signum fœderis inter me & terram, quia sicut nubes sunt mediæ inter cœlum & terrā à quibus venit pluuia, tonitrua, & fulgura, sic apostoli & viri apostolici sunt mediæ inter Deum & nos, à quibus descendit pluuia. s. doctrinarum tonitrua cōminationum, & fulgura inflāminationum in amore Dei & proximi. De quibus dicitur, Qui sunt isti qui vt nubes volant. Esa. 60. Huic signo cōtradicitur à cupidis & auaris & dominis temporalibus per rapinā, à prelatis per simoniā, à Iudicibus & aduocatis & procuratoribus per calumniam, à diuitibus & mercatoribus per vsurā, à religiosis per proprietatē, &c. intantum quod Christus dicit, Tota die expandi manus meas ad populū non credentē, sed contradicentem mihi. Esa. 65. & ad Ro. 10. No. tota die expandi manus meas. s. dando pluiā, rorem, panē, vinum, & omnia necessaria, &c. ad populum non credentem. s. mandatis nec consiliis meis, sed cōtradicētem mihi. Tertium signum veræ humilitatis est quādo gestus corporalis & signa exteriora cōcordant cum corpore, vt si homo habet verba & oculos humiles, quod etiam cor sit humile, aliās dicit scriptura sancta, Est qui nequiter se humiliat & interiora eius plena sunt dolo. Ecclē. 19. Propter quod angelus ostendens nobis signum veræ humilitatis dicit. Hoc vobis signum, inuenietis infantem pannis inuolutum positum in præsepio. Ecce hīc exemplum infinite humilitatis. Lu. 1. Magna humilitas fuit filij Dei quando voluit humiliari infra seraphinos, cherubinos, thronos & dominationes, virtutes & potestates, principatus, archangelos & angelos vt esset homo. Nusquam angelos apprehendit, sed semina Abrahæ apprehendit. ad Heb. 2. Sed maius signum humilitatis fuit quando inter bestias voluit poni in præsepio, qui dicit patri, Vt iumentum factus sum apud te & ego semper tecum Psal. 72. Ecce signum veræ humilitatis, & signum saluationis. Nota figurā quæ habetur Ezech. 9. vbi legitur quod Ezechiel propheta vidit Deum iratum & furiosum volentē destruere ciuitatem sanctam Hierusalem & totam terrā promissionis. Ad quem Propheta, O Domine Deus quare hoc? Cui dixit Deus, Veni & ostendam tibi peccata populi, & videbis rationem quare. Dic historiam de illo homine qui venit cum atramentario scriptoris, & de sex aliis hominibus ipsum sequentibus, quorum quilibet habebat arma in manu sua ad occidendum. Dixit Dominus illi qui portabat atramentarium, Transi per mediam ciuitatem Hierusalem, & signa thau super frontes virorum gementium & dolentium super cunctis abominationibus quæ sūt in medio eius. Deinde dixit sex hominibus, ipsum sequentibus. Transite per ciuitatem sequētes eum & percutite. Non parcat oculus

Ius vester, neque misereamini. Senē, adolescentulum, & virginem,
 paruulum & mulieres interficite. Omnem autem super quem vide-
 ritis signum thau ne occidatis, & a sanctuario meo incipite. No. pra-
 cticā signationis quomodo fiebat. Quando ille notarius transeun-
 do videbat sacerdotes ridentes, & gaudētes, &c. dicebat eis, de quo
 ridetis ita & gaudetis? Respondebant, Et nunquid debemus lætari
 & gaudere, &c. quia habemus tot reditus, &c. Dicebat ille, expecte-
 tis modicum, quia alij soluent vobis, &c. Quando videbat aliquos
 sacerdotes plorantes dicebat. Quare ploratis? Respōdebant. O mi-
 seri. Et nunquid debemus flere, quia tot peccata sunt cōtra Deum?
 Tunc dicebat, amoueat capitiū. & signabat eos signo thau in fron-
 te. Idem fecit de militibus, ciuib⁹, & de aliis & de mulieribus. Tunc
 Propheta incepit clamare & dicere heu heu heu Domine Deus.
 Interiectio est dolentis. Ecce historiam. Hoc signum thau significat
 humilitatē, triplici ratione. Prima quia significat crucem Christi in
 qua Christus voluit humiliari, & in maximo gradu humilitatis.
 Apost. Humiliauit semetipsum, factus obediens vsque ad mortem,
 mortem autem crucis, ad Philip. 2. Secunda quia thau interpretatur
 subter. talis est humilitas vera. Tertia quia thau est vltima litera He-
 braica: si semper humilis vult esse vltimus in omnib⁹. Notarius est
 Christus, vt dicit gl. interli. quia ipse signat signo thau, quia ipse dat
 humilitatē paratis. Ideo Io. Apoc. 7. Vidi alterum angelū ascenden-
 tē ab ortu solis habentem signum Dei viui, & clamauit voce magna
 quatuor angelis quibus datum est nocere terræ & mari, dicens. No-
 lite nocere terræ, & mari neq; arboribus, quousq; signemus seruos
 Dei nostri in frontibus eorum. No. alterum angelū. s. Christum, nō
 angelum natura, sed officio: signemus, nō dicit signabo, quia oportet
 quod homo se iuuat ad signandū, cogitando cū dolore peccata
 que fecit, & sic homo se humiliat, Nota in frōtibus eorum, quia ma-
 gis apparet, vbi notatur quod humilitas debet apparere in incessu,
 in vestitu, in ornatu & in aliis omnibus, quia qui nō signatur hoc si-
 gno humilitatis, venit in posse illorum sex hominum armorum,
 qui significāt sex ordines sanctorū, qui licet modò orēt pro nobis,
 tamē in iudicio armabuntur cōtra nos. Sap. 5. Armabit creaturā ad
 vltionē inimicorum. Patriarchæ armabuntur, & percutiēt cum gla-
 dio de misericordia & liberalitate. Prophetę cum ense deuotionis.
 Apostoli cum gladio charitatis. Martyres cū scuto patientiæ. Con-
 fessores cū balista diligentiæ. Virgines cū gladio munditiæ. Respi-
 ciamus ergo thau, id est signū humilitatis, vt dicit Dauid. Fac me-
 cum signum in bonum, vt videant qui oderunt me & confundātur,
 quoniam tu Domine adiuuisti me & consolatus es me. Huic signo
 contradicitur a superbis, vanis & pomposis, de quibus Propheta
 dicit Christo. Hi contradicunt sacerdoti. Oseæ 4. Nota sacerdoti,
 id est,

id est, Christo, cui dicit Deus pater, Tu es sacerdos in æternū secundū ordinē Melchisedech. Psal. 109. Ideo dicitur Christus, Discite à me quia mitis sum & humilis corde. Mat. 11. Ecce hic tria signa posita in via paradisi. Sed vrinā nō cōtingat nobis sicut B. Machario cuius signa arūdinea diabolus sibi amouit de via. Ita Deus pater, filiū & spīritus sanctus in nemore huius mundi posuerunt nobis tria signa. s. puritatis, paupertatis & humilitatis, sed diabolus iam amouit. Ideo pater, filius & spīritus sanctus cōqueruntur dicentes Psal. 73. Signa nostra nō vidimus, iam nō est propheta, quia iā inter religiosos nō apparet signum puritatis, paupertatis & humilitatis, nec inter laicos, nec clericos. Ideo Dauid, Posuerūt signa sua signa, & nō cognouerūt. Psal. 73. quia iam per diabolū amota sunt de via.

De eadem dominica.

Sermo II.

Ecce positus est hic in signum. Luc. 2. Deus pater fecit nobis de filio suo sicut solet fieri euntibus ad S. Iacobū vel ad notabilem peregrinationem. Nam in biuiis occurrentibus ponitur aliquod signum, vel crucis, vel lapidis in via directa ne erretur, maximē quādo est stricta & vix apparens, & alia via est patens & lata. Sic in proposito iuxta illud Mat. 7. Spatiosa est via que ducit ad perditionem, & multi sunt, qui intrant per eam, quā angusta porta & arcta est via que ducit ad vitam, & pauci sunt qui inueniunt eam. Ideo ne erremus in eundo. Deus pater posuit nobis in via directa pœnitentiæ filium suum in signū dicens: Hoc signū vobis inuenietis infantem inuolutum pānis, positum in præsepio. Ideo dicit thema, Ecce positus est hic in signum. Nota hīc figuram de signo thau, quo soli signati saluabantur à morte. Ezechie. 9. vbi declaranda sunt tria, scilicet.

Primò, de viro induto de lineis.

Secundò, de figuratiōe quam fecit.

Tertiò, de sex viris interficientibus non signatos.

Quantū ad primū, vir lineis indutus est Christus, vt dicit gl. quia quādiu sumus in ista vita, Christus est nobis indutus de lino propter dulcedinē misericordiæ quā habet erga peccatores pœnitētes. Auct. Apoc. 1. Cōuersus vidi similitē filio hominis vestitū podere. s. alba. No. cōuersus, quia quātumcūq; homo fecerit plura peccata & graua, & vult cōverti & facere pœnitentiā, videbit Christū indutū scilicet, de lino misericordiæ. Sed post hāc vitam videbit ipsum armatum totum de ferro, vt homo armorum Auctoritas. Accipiet armaturā zelus illius, induet pro thorace iustitiam, & pro galia iudicium certum. Sumet scutum inexpugnabile æquitatē acuet autē diram iram in lanceam, & pugnabit cum illo orbis terrarum cōtra insensatos, &c. Sap. 5. Nota zelus illius, quia nunquā aliquis homo fuit ita zelotipus de vxore sua, sicut Christus de anima nostra,

quam

quam tanto pretio emit & redemit, secundū illud, Empti estis pretio magno. 1. Cor. 6. Ideo dicit Deus, Ego sum Dominus Deus tuus fortis & zelotes. Exod. 20. Et sicut homo armaret se contra uxorem si recederet ab ipso, & iret ad lupanar cum aliquo ribaldo vel lenone, ita Christus qui in baptismo despōsat animam. Osee. 2. Sponsabo te mihi in fide. Ecce qualis honor. Sed quanda peccat mortaliter, recedit a sponso suo Christo, & vadit ad lupanar. Et sunt septē lupanaria & septē lenones. Primum lupanar est de superbia, cuius leno est Leuiathan. Quando ergo Christus quærit a scutifero. s. angelo, vbi est spōsa mea? Respōdet angelus, Domine recessit & iuit ad lupanar cum Leuiathan, propter quod Christus armatur. Et cōcordat Esa. 9. dicens, zelus domini exercituum faciet hoc. Et sic de aliis lupanaribus. Christus armat se primò thorace vel lorica de iustitia. Nunc ipse portat camissiam lineā, intātum quod si mittis sibi irato vnam sagittam deuotæ orationis, vt dimittat tibi peccata, statim vulneratur. De hoc ipsemet dicit, Vulnerasti cor meum foror mea sponsa, vulnerasti cor meum in vno oculorum tuorum, & in vno crine colli tui. Cant. 4. Nota quomodo oratio fit duobus modis, siue duplex est oratio. Quædam est intellectualis, de qua Exo. 14. de Moyse qui orabat & tamen ore nihil dicebat, & talis oratio vocatur ictus oculi, & sagitta quæ vulnerat cor Christi. Ideo dicit, Cor meū in vno oculorū tuorū. Alia oratio est vocalis, quæ fit ore, & ista exit per collum, & vocatur telum quod mouetur cum pōdere, & de ista dicit in vno crine colli tui, & ista oratio vocatur crinis, quia mouetur vna sufflatione. Sed post hęc vitā in alio mundo Christus est ita armatus, intantū q̄ si homo moritur impœnitens, nō potest Christus ab eo vulnerari nec tangi. Ratio, quia est armatus de thorace rigoris iustitiæ. Vnde legitur Luc. 17. de illo diuite qui nō potuit obtinere guttā aquæ quā petebat orādo dicēs: Pater Abraham, &c. Et in capite accipiet p̄ galea iudiciū certū. Modò videtur surdus & cæcus. Surdus quia videtur quod nō audiat iuramēta & blasphemias quas facitis. Et cæcus, quia videtur quod nō videat tot peccata quæ fiunt, quia nō facit iustitiā. Videtur quod nullū habeat iudiciū, sed post mortem accipiet pro galea iudiciū certum, quia sicut galea stat in capite, ita ibi erit sapientia iudiciū. Tunc dicet, Non es tu ille, qui fecisti talia, &c. O Domine credebā quod essetis surdus, & cæcus. dico autem vobis, quoniam omne verbum otiosum quod locuti fuerint homines reddēt rationē de eo in die iudiciū. Mat. 12. Hieremias, Regnabit rex, & sapiens erit, & faciet iudiciū, & iustitiam in terra. Hiere. 23. Item sumet scutum inexpugnabile, nō de asseribus, sed scutum forte de cornu cum venis, &c. Inexpugnabile cum quo fugabit omnes sagittas supplicationum, & orationum, etiam omnium sanctorum si orarēt pro aliquo impœni-

*Septem
lupanaria
septēque
lenones
spirituales.*

*Oratio
altera
mētalis,
altera
vocalis.*

penitente, quia non possunt scutum penetrare. Secus modò, quia si tu ipse mittis sibi vnâ sagittâ, siue vnum telum orationis deuotè dicendo, Deus propitius esto mihi peccatori, statim penetrat. Item, in manu dextra accipiet lanciâ, quæ vno ictu penetrabit omnes peccatores impenitentes, dâdo sententiâ definitiuâ dicens: Discedite à me maledicti, &c. Mat. 5. Ab illa læcea custodiat nos Dominus. Patet ergo quis est iste homo indutus de lino. Nunc ergo cõuertimini ad dominum Deum vestrum, quia benignus & misericors est, & indutus de lino mundo. Quantum ad secundû, videndum est de signatione, quâ fecit tinctor, & significat suâ magnâ charitatē. Calam^o suâ magnâ misericordiâ. Tincta siue incaustû est sua magna gratia erga nos. Signatur persona signo thau. i. cõfessione quâdo confessor absoluit peccatorem ad extra. Similiter Christus signat ipsum in anima intus. De hoc dicit Christus cõfessoribus, Signemus seruos Dei nostri in frõtibus suis. Apoc. 7. Non est sit character indelebilis, sed est quidâ ornatus ad instar mulieris pulchrâ coronam portâtis, in qua adderetur pulchra stella pro ornatu. Sed nota quibus personis debet dari signum thau, super frontibus virorum gementium & dolentiû super cunctis abominationibus. Nõ ergo debet dari illis qui veniunt ridèdo vel excusando se, vel peccata abscondendo. Tales nõ sunt signandi signo thau, imò damnatus est cõfessor qui tales absoluit, sed debet eis dicere, Vadatis, quia ira Dei soluat, &c. Ideo dicit, Signemus seruos Dei, nõ seruos diaboli. s. nõ cõtritos. Idẽ de mulieribus quæ quando sunt ad pedes cõfessoris dicunt Pater noster vel aue Maria: vel dicunt nõ recordor de aliquo peccato. Sed si cõfessor esset astutus, & interrogaret & diceret, Quid de tali vicina vestra, ipsa diceret de illa omnia peccata mortalia & etiâ venialia, sed de se non recordatur. Dic quomodo confessio est faciẽda, ad instar alicuius, qui habet reddere computum, & cogitat & videt & numerat, idem, &c. Deinde signatur signo thau, contra irâ Dei vitandâ, & anima portat illud signum in fronte, & quando exit de corpore, demones quâdo vident illud signum, turbantur. Auct. Turbabuntur gentes, supple infernales, & timebunt qui habitât terminos, à signis tuis exitus matutini, & vesperæ delectabis. Psal. 64. Propter hoc Dauid sciens virtutē huius signi orando dicebat Deo, Fac mecum signum in bono, vt videât qui oderunt me & confundantur, quoniam tu Domine adiuuisti me, cõsolatus es me. Psal. 85. Quantum ad tertium de sex viris armorum interficientibus non signatos. Hi sunt sex ordines sanctorum qui sunt in cœlo, scilicet patriarchæ, prophetæ, apostoli, martyres, cõfessores & virgines, qui modò sunt ad instar Christi induti, sed post hanc vitam armabuntur cum Christo. Auctori. Armabit creaturam, id est, vniuersitatem sanctorum, ad vltionem inimicorum, & pugnabit cõtra insen-

Abbas Leo Augustinus

insensatos. Sapient. 5. Nota contra insensatos ergo non contra me dicit sapiens. Sed quot sunt qui non credunt, immo putant se esse sapientes. Nota sex conditiones stultorum. Prima est auarorum, qui totam vitam suam ponunt in pecuniis & bonis temporalibus, & non curant de spiritualibus. Contra istos insensatos pugnabit Christus in iudicio, quando anima exit de corpore dicens Michaëli, Voca Patriarchas, qui venient armati, quibus dicet Christus, vos qui fuistis misericordes, &c. quid vobis videtur faciendum de illo auaro usurario, &c. Tunc illi gladio liberalitatis percussent dicendo, Iudicium sine misericordia fiet illi, qui non fecerit misericordiam. Iacobubi secundo. Isto ictu miser cadit in infernum. Secunda conditio stultorum est indevotorum, qui non honorant Deum, nec sanctos, nec ecclesias, nec seruos Dei, immo iurant & blasphemant Deum & sanctos, de ecclesiis faciunt lupanaria, vituperant seruos Dei. Quando tales moriuntur & sunt in iudicio, vocabuntur prophete qui venient armati, quibus dicet Christus, Vos qui fuistis homines deuoti, quid videtur vobis faciendum de his indevotis, &c. Qui lancea deuotionis percussent dicentes, Domine maledicti erunt qui contempserunt, & condemnati qui blasphemauerunt te, Tom. 17. Tertia est inuidorum, qui non possunt videre bonum proximi absque dolore cordis, qui percussuntur ab Apostolis ense charitatis dicentibus, quia non fuerunt charitatiui. Omnes qui odit fratrem suum homicida est. Et scitis quoniam omnis homicida non habet vitam aeternam in se manentem. primæ Ioannis. 3. Quarta est vindicatiuorum, qui nolunt remittere iniurias propter Christum. Nunquid esset magna stultitia percutere seipsum gladio in pectore? Ita faciunt vindicatiui, qui primo occidunt animam suam, vt possint occidere asinum proximi, id est, corpus. Qui percussuntur à sanctis martyribus, Georgio, Vincentio, &c. qui fuerunt patientes, qui percussunt cum axa dicentes, Vos Domine dixistis vindicatiuis, Pater meus celestis tradet vos tortoribus nisi remiseritis vnusquisque fratri suo de cordibus vestris. Matthæi decimo octauo. Quinta otiosorum, qui volunt laborare in bonis operibus, quibus contingit vt mercatori stulto, qui non vult emere tempore feriæ, sed post, & emet pro floreno, quod poterat habere pro vno denario tempore feriæ, qui percussuntur à sanctis confessoribus, scilicet, Martino, Dominico, &c. Qui fuerunt diligentes, cum Apostolus dicat, Si quis non vult operari, non manducet & cetera. Thessalonicentium tertio. sed mittentur ad hospitale miserorum, scilicet, infernum. Sexta est luxuriosorum, qui sunt insensati ad instar illius, qui in superiori domo tenebat magnas mercantias, & in domo inferiori tenebat paleam, volebat se calefacere, incendit paleam, & amisit omnes merces & cetera. Sic domus

Sex conditiones eorum qui sibi videntur sapere nunc, cum toto corde aberrent.

*Admissio
sermo
dilatatur
mortalis
crimine
cetera
quodam
modo iam
dimissa
veniunt
scunt.*

superior est mens ubi sunt merces meritorum. Domus inferior, ubi sunt paleæ sensualitatis. Quando ergo luxuriosus vult se calefacere ascendit ignem in domo inferiori, scilicet, in sensualitate, & comburitur etiam quicquid est in domo superiori, quia amittit omnia merita. per unum enim peccatum luxuriæ puta fornicationis vel adulterij, &c. omnia merita mortificatur, similiter & per quodlibet mortale. De quo vide S. Tho. pulchrè differentem. Ignis est usque ad summationem devorans & omnia eradicans genimina. Job. 31. Et loquitur de luxuriosis, qui percutiuntur à virginibus, scilicet Catharina, Ursula, &c. quæ propter foetorem claudunt sibi nasum cum manica dic. non intrabit in eam, scilicet, gloriam aliquid coinquatum aut abominationem faciens & mendacium. Apocal. 21. Attredamus ergo ad signum de quo dicit the. Ecce positus est hic in signum, scilicet virtutum, & in viam rectam, scilicet poenitentia, vt habeamus gratiam in presenti & in futuro gloriam.

In festo Circumcisionis Christi. Sermo unicus.

Apparuit benignitas & humanitas saluatoris. Ad Tit. 3. & in epistola ad missam. In hac die quæ est caput anni sancta mater ecclesia facit festum circumcisionis Domini, quem hodie voluit recipere propter tres rationes quas declarabo. Materia erit satis speculativa, & continet multa secreta. Sed si bene vultis attendere, optimè eam intelligetis. Sed primò salutetur virgo Maria, &c. Apparuit benignitas, &c. Dies ista dicitur solennis propter tria singulariter, quæ hodie fuerunt facta in persona infantis Domini nostri Iesu Christi, quæ tanguntur in themate.

Primum fuit susceptio circumcisionis dolorosæ.

Secundum fuit effusio sanguinis pretiosi.

Tertium fuit donatio nominis virtuosæ, quæ notantur in themate.

Primum, ostenditur cum dicitur, Apparuit benignitas. Secundum, cum dicitur, & humanitas. Tertium, cum dicitur, saluatoris, ergo apparuit, &c. Primum, quod hodie fuit factum in persona infantis Domini nostri Iesu Christi, fuit susceptio circumcisionis dolorosæ. Omnes intelligitis quid est circumcisio, scilicet, incisio præputij illius partis hominis verecundæ, quæ cum magno dolore & periculo dabatur infantum quod multi pueri ex hoc moriebantur, hanc circumcisioem voluit hodie habere siue recipere Dominus Iesus Christus, octo dierum iuxta præceptum Moyse dicentis, Infans octo dierum circumcidetur in vobis. Omne masculinum in generationibus vestris tam vernaculus quam emptitius circumcidetur, & quicumque non fuerit de stirpe vestra, eritque pactum meum in carne vestra in fœdus æternum. Masculus cuius præputij caro circumcisa non

fuit

fuerit, delebitur anima sua de populo suo, quia pactū meū irritum fecit. Gene. 17. idem præcipitur Leuit. 12. Mulier quæ suscepto semine peperit masculum, immunda erit septem diebus, & die octauo circuncidetur infantulus, ecce præceptum legis strictum, graue & dolorosum. Hoc præceptum Christus voluit seruare, & complere, in quo videtur mihi, quod Christus tenuit modū diuitis plures captiuos habentis, qui volens suos captiuos custodire dat eis signum annuli in tibia. Sic fecit Dominus Deus, qui recepit populum Israël vt seruiret sibi, & ipse esset dominus eius. Dedit eis hoc signum circuncisionis dicens Abrahæ, qui fuit primus qui ipsum recepit, Circuncidetur carnē præputij vestri, vt sit in signum fœderis inter me, & vos. Gene. 17. Item Dominus Deus, qui tunc præcepit, & dedit illud signū populo Iudæorū factus homo, hodie recepit illud signū, vt captiuos liberaret ab illo signo. Ecce ratio quare Christus voluit hodie recipere circuncisionem, in qua ostendit suam infinitam benignitatē. Ideo dicit prima clausula, Apparuit benignitas. De qua benignitate dicit B. Lucas, ipse benignus est super ingratos, & malos. Luc. 6. Ingrati, & mali sunt Iudæi, qui noluerunt Dominū suum recipere, qui maximam benignitatē ostendit volens se subiici legi ad quam non obligabatur, sed vt nos liberaret, & in filios nos adopteret. Hanc rationem tangit apostolus di. At vbi venit plenitudo tēporis, misit Deus filium suū ex muliere factū sub lege, vt eos qui sub lege erant redimeret. i. liberaret, vt adoptionem filiorū Dei reciperemus. Ad Gal. 4. patet per prædicta ratio. No. venit plenitudo temporis. Dominus Deus omnibus rebus mundi huius dedit certū tempus, & certam durationem. Salomon. Omnia tempus habēt. s. determinatum, & limitatum, & suis spatiis transcunt vniuersa sub cœlo. Eccle. 3. Circuncisioni dedit Deus certū tēpus determinatum, & limitatum, & principium, & finē, & debuit durare quasi per duo millia annorum. principium eius fuit in patriarcha Abrahā. Finis eius in Domino nostro Iesu Christo. Inter istos duos terminos durare debuit pactum circuncisionis. Auc̄t. Dixit Deus Abrahæ, Ego sum Dominus Deus omnipotens. Ambula coram me, & esto perfectus, ponamque fœdus meum inter me, & te. Infra hoc est pactum meum quod obseruabitis inter me, & vos, & semen tuum post te. Circuncidetur ex vobis omne masculinum. Gene. 17. Complementum ergo, & plenitudo temporis denotatur hīc. Hīc potes cogitare & videre quanta est cæcitas Iudæorum, quos Deus liberauit, & liberos fecit, & ipsi volunt esse captiui. Moraliter, modo nullus vestrum obligatur ad istam circuncisionem materialem, quia finita, & terminata est in Christo. Sed obligamur ad circuncisionē moralem siue spiritualem. Sicut enim tunc circuncidebatur superfluum illius partis, & remanebat illud quod erat necessarium, ita moraliter est nūc

faciendum. Circumcidere oportet superfluum in illis partibus gladio discretionis. Illi qui non sunt de matrimonio non curēt de illo actu, nec cogitando, nec loquendo, nec operādo aliquo modo: imō occasiones, opportunitates & corruptiones vitare debēt. Sed vir cū uxore, hoc quōd est necessariū pro cōseruatione humanæ naturæ, sine peccato cōmittere potest, seruandō modum debitum omnibus superfluis circumcisis. Hæc circumcisio est nobis necessaria ad saluationem. Ideo Christus, Sunt eunuchi qui seipso castrauerunt propter regnum cœlorum. Qui potest capere capiat. Mat. 19. Talibus dicit Apostolus, In Christo Iesu circumcisi estis circumcisioe non manufacta in expoliatione corporis carnis, sed in circūcisione Christi, scilicet spirituali, &c. Ad Collocens. 2. Nota expediēs, quod sicut quælibet persona tenetur ad istam circūcisionem moralem, ita & quælibet cōmunitas debet circumcidere publicas putas seu meretrices quæ stant per vicos ciuitatis, & expellere eas de cōmunitate, & solum retinere lupanaria ad remedium. Secundū quod hodie fuit factum, In persona infantis Iesu Christi fuit effusio sanguinis pretiosi. Et hoc ostēditur cū dicitur, Apparuit humanitas. Vera humanitas Christi apparuit in circūcisione, in sanguinis effusione, sine qua non poterat dari. Ideo legitur Exod. 4. de Sephora, Tulit ilicō Sephora petram acutissimam & circumcidit præputium filij sui dicens: Sponsus sanguinum tu mihi es ob circūcisionem. Videtur mihi quōd Christus in sua circūcisione tenuerit modum magni mercatoris venientis ad feriam pro emendo pretiosas merces, quas non soluit, sed dat signum vel arram. Deinde tempore statuto soluit totum pretium. Ita fecit Dominus noster Iesus Christus, qui venit de cœlo in terram, in quam intrauit in die natiuitatis ad emendum pretiosas margaritas, id est, animas in feria huius mundi, dicens mundo. Da mihi animas, cetera tolle tibi. Gene. 14. Pretium emptionis fuit totus sanguis Christi soluendum in die Veneris sancta in mensa cambij, scilicet arboris sanctæ crucis secundum quod erat ordinatum. Sed hodie dedit signum vel arram vt se tenerent pro eo. Ecce hæc est secunda ratio quare Christus voluit hodie recipere circūcisionē, in qua apparuit humanitas. Sciebat Christus esse aliquos hæreticos futuros ex ignorantia dicentes quod non assumpsit veram carnem humanam, sed corpus aëreū, vt angeli faciunt, quando apparent hominibus, hoc est erroneum, & contra articulum fidei dicētis, Qui propter nos homines & propter nostram salutem descendit de cœlis, Et incarnatus est de Spiritu sancto, ex Maria virgine, & homo factus est. Athanasius, Perfectus Deus, perfectus homo ex anima rationali & humana carne subsistens. Et fuit completa prophetia Dauid de ista humanitate dicens: Homo natus est in ea, scilicet virgine Maria, & ipse fundavit

Ecce quod, quomodo, & vbi, pretium nostre redemptionis per solutum est.

dauit eam altissimus, Constructio incipit hic, Ipse altissimus fundauit eam. Fundamentum redemptionis humanæ aliud nemo potest ponere præter id quod positum est. 1. Cor. 3. In hoc fundamento passionis Deus fundauit hodie virginem Mariam. Et ecce modum quem quia circuncisio, quæ dabatur antiquitus, erat figura passionis Christi, ex decem circumstantiis, quæ ibi obseruabantur, quæ etiam seruata fuerunt in circuncisione Iesu Christi. Virgo Maria optimè intelligebat quia secundum quod dicit Origenes, omnes prophetias intelligebat mirabiliter. Prima circumstantia quæ etiam iuxta circuncisionem est, fuit quando Ioseph hodie dixit virgini Mariæ, Est voluntas Dei quod filius vester accipiat circuncisionem, quia hodie sunt octo dies à sua natiuitate, hodie ergo debet dari. Respondit virgo Maria, quod erat voluntas Dei. Tunc Ioseph recessit à Christo & à virgine Maria matre, & iuit ad rabinos, &c. Hoc figurabat, quod sic in passione vnus discipulus eius recederet ab eo, & iret ad Iudæos dicens: Quid vultis mihi dare, & ego vobis eum tradam? Quod intelligens virgo plorabat. Secunda fuit, quando Ioseph venit cum multitudine Iudæorum, quia sicut nos cõgregamur in baptismo pueri, ita tunc Iudæi in circuncisione. Hoc figurabat turbam magnam quæ venit cum gladiis & fustibus ad accipiendum Christum in nocte suæ passionis. Tertia fuit quãdo virgo recepit filium suum. Et ipso recepto de præsepio præsentauit ipsum rabinis. Hoc figurabat quod sic in passione Christus præsentaretur Iudicibus Annæ & Cayphæ, Pilato & Herodi. & virgo plorabat continuè. Quarta imponebatur sibi hoc nomen Iesus. Hoc figurabat sententiam passionis irreuocabiliter datam, per quam saluum fecit populum suum à peccatis eorum. Quinta fuit quando Iudæi eleuauerunt sibi vestes, quod figurabat nudationem Christi in passione iuxta crucem, quod intelligens virgo flebat vberimè. Et dicebãt sibi Ioseph & rabini, bene videtur certè quod estis iuuenis. Sexta fuit in circuncisione præputij, tunc ex dolore intans Iesus clamauit flendo, quod figurabat clamorem quem fecit in cruce in passione alta voce. Cogitare fletum virginis Mariæ. Septima, quando virgo in pãno de lino recipiebat sanguinem circuncisionis, quod figurabat quod sic in passione in pede crucis virgo Maria in suo velo reciperet sanguinem eius. Octaua, quando imponebatur sibi vnguentum in vulnere circuncisionis, quod figurabat vnctionem sui corporis in sepulchro siue sepultura. Nona, quando virgo cum Ioseph posuerunt filium in præsepio, quod figurabat quod sic in passione corpus poneretur in sepulchro per Ioseph ab Arimathia & Nicodemum. Decima quando virgo plorat super præsepe respiciendo filium, quod figurabat quod sic in passione virgo faceret planctum super sepulchrum. Ecce quomodo altissimus fundauit eam, scilicet

Admirabilis scientia dei genitricis in intelligendis prophetiis.

virginem Mariam in fundamento passionis. Ideo dicit. Fundamenta eius in montibus sanctis. Psal. 86. Nota in montibus sanctis propter altitudinem contemplationis passionis Christi in dictis circumstantiis. Ex his Leo Papa extrahit moralitatem dicens. Agnosce & Christiane dignitatem tuam, & diuinæ consors factus naturæ noli in veterem vilitatē de genere conuersatione redire. Memēto cuius capitis & cuius corporis sis membrum. Reminiscere, quia erutus de potestate tenebrarum translatus es in lumen & regnum. Nolite iterum seruituti diaboli subiicere, quia pretium tuū sanguis Christi est, qui veritate te iudicabit, qui misericordia te redemit. Ergo ex quo pretium nostrę redemptionis est tam magnum & tāti valoris, cauamus ne vendamus nos diabolo modico pretio superbix. Superbus vendit se diabolo modico v̄to superbix & vanitatis. Auarus vno denario. Luxurius modica dilectione. Gulosus vno cibo vel vna tacea vini. Ad cognoscendā quanta est culpa illius qui peccat mortaliter, nota hīc parabolā de mercatore qui emerat margaritam pretiosam, quā commisit vxori ad custodiendū in panno inuolutam quam dedit pro folio lactucę. Quilibet nostrum reputat hanc mulierem fatuam fuisse. Sed vtinam nos non simus in eadem fatuitate. Hic mercator est Christus. Lapis pretiosus seu margarita est anima nostra quę plus valet quā aliquid corporale, quę est empta pretioso sanguine Iesu Christi. i. Pet. 1. Nō corruptibilibus auro vel argento redēpti estis de vana vestra conuersatione paterne traditionis. i. v̄ditionis, sed pretioso sanguine quasi agni immaculati Christi. Hanc margaritam panno carnis inuolutam Christus cōmisit mihi & tibi & illi. Mulier transiens portās lactucas vel huiusmodi est tentatio. calor æstatis est ardens desiderium illius rei pro qua peccas mortaliter, tunc tradis diabolo margaritā pro tribus lactucis. s. cogitatione, locutione, & operatione. Ideo caueatis. Alias dicit David. Frater nō redimit, quia nullus purus homo poterat redimere. Dicit S. Tho. 3. par. q. 1. ar. 2. ad 2. quod nulla pura creatura potuit satisfacere pro natura humana. Item 3. scrip. dist. 4. ad nonū. Sed satisfactio pro tota natura humana debuit fieri per mortem Christi, quia debuit esse vniuersalis & exemplar cuiuslibet alterius, vt dicit sanctus Tho. 3. dist. 2. ad 7. ca. 3. & in de veritate. q. 29. ad 7. Vnde David subdit. Redimet homo. s. Deus, & non dabit Deo placationem animæ suę. Et sequitur pœna. Laborabit in æternā & viuet adhuc in finem, quia æternaliter erit in pœna, ergo auitemur ne peccemus mortaliter. Tertium quod hodie fuit factum in persona infantis Iesu Christi, fuit donatio nominis virtuosī: cum dicitur saluatoris, sicut nos modō imponimus nomen in baptismo. Hoc nomen Iesus est virtuosum, quia omnes virtutes quas Deus posuit in herbis, lapidibus, verbis, planetis, stellis, cōstellationibus, omnes sunt & continentur

Nulla
pura
creatura
pro natura
humana
satisfacere
poterat.

ainentur in hoc benedicto nomine Iesus, quod fuit hodie datum *Res in*
 Christo. Lucæ 2. Postquam consummati sunt dies octo vt circunci- *cta suas*
 deretur puer, vocatum est nomen eius Iesus. Circa hoc nota quod *proprietates no-*
 nomen Iesus conuenienter Christo impositum est in sua circunci- *tates no-*
 sione, vt dicit sanctus Tho. 3. par. quæst. 27. ar. 2. quia nomina debent *mina*
 proprietatibus rerum respondere. Et hoc patet in nominibus ge- *fortium-*
 nerum & specierum, quia vt dicitur 4. Metaphisicæ. Nomen est ra- *tur.*
 tio, quam significat diffinitio quæ designat propriam rei naturam.
 Nomina autem singularium hominum semper imponuntur ab ali-
 qua proprietate eius cui nomen imponitur, vel à tempore vel à co-
 gnatione, vel etiam ab euentu vel ex aliqua qualitate. Horum om-
 nium exempla doctor sanctus vbi supra in corpore articuli ponit.
 Sed nomina quæ imponuntur aliquibus diuinitus semper signant
 aliquod gratuitum donum eis diuinitus datum, sicut Genesi. 17. di-
 ctum est Abrahamæ, Appellaberis Abraham, quia patrem multarum
 gentium constituit te. Et Matt. 16. Dicitur est Petro, Tu es Petrus, &
 super hanc Petram edificabo ecclesiam meam. Quia igitur Christo *Ecce*
 hoc minus gratiæ collatum erat vt per ipsum omnes saluarentur, *quomo-*
 ideo conuenienter vocatum est nomen eius Iesus, id est, saluator, *do nomē*
 angelo hoc nomen prænuntiante non solum matri, sed etiam Io- *Iesus sit*
 seph qui erat futurus nutritius. Item sanctus Thomas vbi supra in *Christo*
 solutione ad 2. dicit quod hoc nomen Iesus est nomen proprium *proprium.*
 Christo in quantum significat spiritualem & vniuersalem salutem,
 non autem vt particularem & temporalem. Sic enim his qui fuerunt *Nomen*
 ante Christum potuit conuenire hoc nomē Iesus, & pluribus ante *Iesus hu-*
 Christum fuit in veteri testamento impositum, vt patet etiam ex *manam*
 genealogia Christi: vbi dicitur, qui fuit Her, qui fuit Iesu, qui fuit *naturā*
 Helicet. Luc. 3. Item hoc nomen Iesus significat humanam natu- *de si-*
 ram, sed Christus naturam diuinam & humanam vt dicit sanctus *gnat.*
 Thomas 3. parte quæst. 16. ar. 5. in corpore articuli. vbi dicit quod in *Christus*
 hoc nomine Christus intelligitur & diuinitas vngens, & humani- *verō e-*
 tas vncta. Et in tertia scrip. distin. 10. & 11. contra gentiles 4. cap. 24. *tiam dis-*
 Hic nota pulchram speculationem. Videtur mihi quod spiritus san- *uinam.*
 ctus tenuerit erga Christum modum quem tenet doctores vel scri-
 ptores erga librum, & libro composito imponunt sibi nomen vel
 titulum de litera rubea iuxta materiam de qua tractat liber, vt de
 anima, vel de cælo & mundo, & sic de aliis. Sic etiā spiritus sanctus
 composuit & scripsit librum, scilicet corpus Christi ipsum forman-
 do & organizando, & animam cum potentiis creando, in quo scri-
 psit omnes virtutes theologales, morales, &c. Ideo dicebat Deus
 pater spiritui sancto. Sume tibi librum grandem & scribe in eo stilo
 hominis. Esaiæ octauo. Magnus liber fuit Christus, quia existens
 in terra tangebatur cælum & non habebat titulum, sed hodie cū ver-

milione de illo cornu spiritus sanctus ipsum intitulauit nomine Iesus. Nec habet aliud proprium nomen nisi istud. Ideo quando hoc nomen Iesus nominatur in ecclesia, omnes Christiani debent inclinari, quia idē est quod saluator. Ideo dixit angelus Ioseph, Vocabis nomen eius Iesus, Ipse enim saluum faciet populum suum à peccatis eorum. Mat. 1. Populus eius sunt credentes in eum & sibi obediētes. Nota quomodo Iesus repræsentat nobis modum nostræ saluationis tripliciter,

Primò interpretatione.

Secundò pronuntiatione.

Tertiò representatione.

Primo modo Iesus interpretatur saluator. Secundò in hoc nomine Iesus sunt duæ syllabæ. Prima est Ie, in qua sunt duæ literæ scilicet *i* & *e*. Hæc prima syllaba significat humanitatem, quæ consistit in duabus substantiis, scilicet corporis & animæ. Non enim anima rationalis est homo, sed homo est aliquid compositum ex anima & corpore, vt dicit sanctus Tho. 1. par. q. 75. articulo 4. Vnde & Augu. 19. de ciui. Dei. commendat Ciceronem, qui hominem nec animam solam nec solū corpus, sed animā simul & corpus esse arbitrabatur. Similiter nec anima est humanitas, quia vt doctoris sancti probabilior est sentētia. In rebus materialibus forma totius sicuti humanitas distinguitur realiter, saltē partialiter à forma partis, vt ab anima rationabili. Sic igitur humanitas Christi in duabus consistit substantiis saltem, scilicet corporis & animæ. Hanc distinctionem B. Tho. ponit 4. distinct. 44. q. 1. ar. 1. Idem in quodlib. 2. q. 2. Hæc litera *I* significat animam, & litera *e* significat corpus. Secunda syllaba est *sus*. Hæc significat vnitatem Christi propter accentum alium. Et habet tres literas significantes triplicem honorem qui Christo debetur secundum quod dicit apostolus, Deus dedit illi nomen quod est super omne nomen, vt in nomine Iesu omne genu flectatur cælestium, terrestrium & inferorum. Ad Philip. 2. Tertiò representatione. quilibet vult habere tabulā ad imaginē crucifixi. Dico quòd hoc nomen Iesu si subtiliter contempletur, repræsentat crucifixionem Christi, in qua fuit nostra salus siue saluatio. Primò hæc litera *h* significat crucifixum, quia dicit Priscia, quòd *h*, non est litera, sed asperationis nota. ideo significat Christum in cruce existentē, quia tunc nō fuit litera legibilis, quia vix cognoscebatur. Vidimus eum & non erat aspectus. Esa. 53. Sed fuit asperationis nota, quando clamans voce magna expirauit. Secundò in hac litera *h*, sunt tres lineationes. s. linea recta quæ significat animam Christi rectissimam. Secunda est linea retorta quæ significat corpus Christi passibile & retortum in cruce. Tertia linea est titulus desuper, quæ significat deitatem quæ est super omnia. Litera *I*, significat latronem bonum ad de-

ad dextram crucifixi, crucifixum duplici ratione, quia sicut est parua litera, sic latro paruulum se reputabat, & humilem, quando cognoscens suos defectus, dixit alteri latroni, Nos quidem iuste digna factis recipimus, hic autem nihil mali gessit. Luc. 23. Secunda ratio, quia sicut hæc litera I, est recta, sic latro fuit rectus quãdo dixit Christo, Domine memento mei dum veneris in regnum tuum. Hæc litera S, significat latronẽ à sinistris Christi crucifixũ. Ratio, quia sicut hæc litera S, est retorta, sic ille latro fuit tortuosus & blasphemus, quãdo dicebat Christo, si tu es Christus, saluum fac teipsum & nos. Lu. 23. Duo puncta quę fiunt in hoc nomine Iesus, significant virginem Mariam & Ioannem Euangelistam, quorum vita stabat in puncto propter dolorem passionis Christi. Ideo hoc nomen Iesus est venerandum, & sperandum est in eo. David, Beatus vir cuius est nomen Domini spes eius & non respexit in vanitates & insanas falsas. Psal. 39. Ideo beatus Petrus postquam in nomine Iesu curauit vnum claudum, dixit, Non est aliud nomen sub cœlo datũ hominibus in quo oporteat nos saluos fieri. Act. 4. Nota saluus fieri non solum in anima, sed etiam in sanitate corporali intelligitur. Dic moraliter cõtra illos qui recurrũt ad diuinos, sortilegos, comuratores & huiusmodi. Ideo David, Si oblitus sumus nomen Dei nostri, & si expandimus manus nostras ad Deum alienum, nõne Deus requiret ista, scilicet, ad puniendum & vindicandum? ipse enim nouit abscondita cordis. Psal. 43. Deo gratias.

In vigilia Epiphania Domini.

Sermo vnicus.

Hæredes sumus secundum spem vite æternæ. Ad Titum. 3. & in epistola. In presenti sermone volo vobis declarare quot modis homo potest habere hereditatẽ paradisi. Sed vt materia sit Deo acceptabilis & gratiosa, nobis utilis & proficua, saluetur virgo gloriosa. Hæredes sumus, &c. In sententia effectus huius verbi est, quod habeamus spem firmã quod erimus hæredes vite æternæ. Inuenitur clarẽ in sacra scriptura quod ad istam spem habendẽ hereditatem vite æternæ, quę est maior spes quã homo potest habere, gradatim Deus duxit hominẽ. Verbi gratia. Post peccatũ Adẽ homines habuerunt spem vite inferni, non dico spem mortis inferni, quia tunc in inferno erat vita & mors. Quia boni & sancti in limbo sanctorum patrũ existentes non habebant spem vite inferni, & nõ habebãt pœnã sensus, sed erant in tenebris, quia non habebant præsentiam Dei, & ille locus erat vita inferni. De isto loco dixit Iacob patriarcha. Descendã ad filiũ meum lugens in infernũ. Gen. 37. Ergo Iacob iam intelligebat qd filius erat in inferno. Ecce spem antiquorum tẽpore legis veteris. Ideo dicebat S. Iob, In profundissimũ infernũ descendet anima mea. Iob, 17. Nõ loquebatur de inferno dam-

no damnatorum, sed de limbo patrum sanctorum qui dicitur profundissimus respectu cœli & elementorum. Deinde Deus mutauit spem hominum quando dedit legem scripturæ, quia tunc dedit eis spem vitæ terrenæ pro hereditate. Quia lex Moyfi nō promittebat sanctis personis & deuotis nisi bona terrena & tēporalia huius mūdi. Leui. 26. Si in præceptis meis ambulaueritis, dabo vobis pluuias temporibus suis, & terra gignet germen iuum, & pomis arbores replebuntur. Ibidem, Dabo pacem in finibus vestris, dormietis & non erit qui exterreat. ibidem. Comedetis panem vestrum in saturitate, &c. Vide ibi totum capitulum & multum pulchrū. ideo dicebat Esa. populo Israel in persona Dei. Si volueritis & audieritis me, bona terræ comederis. Esa. 1. de hoc Tho. 1. 2. q. 99. ar. 6. plenè determinat & rationem dicti assignat. Deinde venit filius Dei in carne humana, & dedit legem gratiæ & eleuauit spem hominum in altum. s. hæreditatis vitæ æternæ. Quia modò boni qui tenent sanctam vitam & iustam non expectant vitam internalem nec temporalem, sed expectat vitam æternam. Exaltari oportet filium hominis vt omnis qui credit in ipso non pereat, sed habeat vitam æternam. Io. 3. Propter hoc dicit the. propositum, Hæredes sumus secundum spem. s. legis gratiæ, vitæ æternæ, patet the. Pro dictorū intelligentia nota quod lex diuina distinguitur in veterem & nouam, non sicut in species omnino diuersas, sed sicut in imperfectum & perfectum in eadem specie, vt dicit S. Tho. 1. 2. q. 91. ar. 5. & q. 97. ar. 1. Lex vetus erat bona, quia reprimebat concupiscentias & consonabat rationi, sed erat imperfecta, vt dicit S. Tho. prima secundæ q. 93. arti. 1. nec conferebat gratiam, quia hoc Christo reseruatum fuit à Deo, & assimilatur puero vt imperfecta, sed lex noua viro assimilatur vt perfecta, vt dicit sanctus Thom. 1. 2. quæst. 91. ar. 5. & q. 99. ar. 6. Et lex noua principaliter promittit spiritualia, & ordinat actus etiam interiores. & est lex amoris, ideo est perfectior lege veteri quæ habet opposita, vt dicit sanctus Thom. 1. 2. quæstio 91. ar. 5. & qu. 99. ar. 6. Inuenio quod quatuor conditiones personarum possunt habere spem certam hæreditatis vitæ æternæ secundum quod in hoc mundo aliqui consequuntur hæreditatem.

Primò filij & filie legitimè generati,

Secundò parentes sanguine propinqui.

Tertiò amici cordialiter amati.

Quartò pauperes ab omnibus bonis separati.

*Christi
coheredes
qui
sunt.*

Et non inuenio plures, ergo hæredes sumus, &c. Dico primò quod in hoc mundo consequuntur hæreditatem filij vel filiæ legitimè generati. Hoc est clarum, & secundum rationem naturalem, & iura imperialia, & pōtificalia, & etiam theologalia. Legitur ad Gala. 4. de quodam puero de quo erat magna quaestio, nō debebat habere hæ-

redita-

1817/16

reditatem patris, an non. Quidam dicebant quod sic, quidam quod non. Quæstio venit ad Apostolum Paulum legistam, & canonistam, & compromiserunt in eum. Qui non curauit de aliquo alio nisi scire an ille puer erat legitimus. Quo scito statim dedit sententiam dicens. Itaque iam non est seruus, sed filius, quod si filius & hæres per Deum. ad Gal. 4. Modò videamus qui sunt filij legitimi Domini nostri Iesu Christi. Dico quod solùm pueri nouiter baptizati, quia licet nos fuerimus eius filij, tamẽ ex peccatis nostris facti sumus eius inimici, filij legitimi sunt quando sunt geniti de viro, & vxore legitima. Hoc modò Christus sponsus de ecclesia vxore sua, & spõsa legitima generat filios, & filias in baptismo. Io. 1. Dedit eis potestatem filios Dei fieri his qui credunt in nomine eius, qui non ex sanguinibus. i. seminibus patris, & matris. neque ex voluntate carnis. & mulieris, neque ex volũtate viri, sed ex Deo nati sunt. ecce qui sunt filij Dei legitimi. Ergo certum est quod erunt heredes vitæ æternæ, si decedant antequam peccent mortaliter. Filij legitimi absq̃ quæstione, & contradictione intrant domum patris, quasi dicerent illud apostoli. Spiritus sanctus testimonium reddit spiritui nostro quod sumus filij Dei. Si autem filij, & hæredes, hæredes quidem Dei, coheredes autem Christi. Rom. 8. Pro dictorum pleniori intelligentia vide q. 69. 7. patris Thomæ doctoris. s. in qua ponit varios baptismi effectus, scilicet, spiritualem regenerationem. vt patet ar. 8. in corpore articuli. Incorporationem etiam pro effectu baptismi S. Thom. assignat, & illuminationem simul, & fecundationem. vt patet vb̃ supra ar. 5. De quibus etiam effectibus notabiliter in 4 disti. 4. q. 1. determinat. Quare isti pueri dicuntur filij Christi legitimi? nunquid habet filios illegitimos seu bastardos? Dico quod sic. Deus habet vnam ancillam seu capriuan, scilicet, carnem siue naturam ex qua generat filios spurios seu bastardos, scilicet, omnes infideles qui veniunt per generationem seu naturalem siue carnalem. Ideo isti nõ consequuntur hæreditatem vitæ æternæ. Auctoritas. Abraham duos filios habuit, vnum de ancilla, aliũ de libera. Qui autem de ancilla secundum carnem natus est, sed qui de libera per repromissionem. Hæc autem per allegoriam dicta sunt. ad Gal. 4. Et loquitur de Christo cum dicit hæc per allegoriam dicta sunt. Dominus noster Iesus Christus habet duos filios, vnum de libera, scilicet, ecclesia sponsa, & vxore sua, ex qua genuit populum Christianũ. Alium de ancilla siue de captiua natura vel carne, scilicet, populo infideli. Sed quid dicit scriptura? Eice ancillam, & filium eius, non erit heres filius ancille. ad Gala. 4. Ratio, quia non est filius legitimus, quia quod natũ est ex carne, id est generatione carnali, caro est. ideo non potest coram intrare, sed quod natũ est ex spiritu, id est, per generationem spiritualem, spiritus est. ideo, Amen amen dico vobis nisi quis renatus fuerit

fuerit ex aqua & spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei. Io. 3. Sed Deus tenet modum boni patris: bonus pater filius bonus, & legitimis dat hereditatem, malis autem filiis, & in obedientibus nihil dat, immo ipsos flagellat, filiis autem illegitimis, & bastardis non dat hereditatem, sed dimittit eis certum quid pro vita. Rectè ita facit Christus qui filiis legitimis bonis, & obedientibus dat hereditatem Paradisi, malis autem filiis, & inobedientibus sicut sunt infideles, dat pœnam inferni ubi flagellantur, bastardis autem, scilicet, pueris illegitimis sine baptismo solum cum originali peccato descendentes dat vitam in limbo. Ideo de filiis bonis, & legitimis dicit Propheta Dauid, Cum dederit dilectis suis somnum. Ecce hereditas Domini filij, merces fructus ventris. Psal. 126. Ecce notat immediationem, hereditas Domini quæ est merces filij legitimi, quia est fructus ventris ecclesiæ, sup. ipsos Christi. Ecce prima conditio. Secundo dico quod in hoc mundo consequuntur hereditatem parentes ex sanguine coniuncti, sicut sunt germani, parentes, nepotes, & huiusmodi. Hoc patet ad practicam. Et ita voluit iura tam diuina quam humana. Num. 27. Homo cum mortuus fuerit absque filio, ad filiam eius transibit hereditas. Si filiam non habuerit, habebit successores fratres suos. Quod & si fratres non fuerint dabitur hereditatem fratribus patris eius. Sin autem nec patruos habuerit, dabitur his qui proximi sunt, &c. Modò videndū est qui sunt parentes Christi sanguine, & propinqui. Dico quod sancti martyres qui pro fide Christi vel iustitia vel veritate vel virtute quacunque mortui sunt, quia tunc per martyrium quod recipiebant in memoriam passionis Christi ipsi miscebantur. Legitur Apocal. 7. quod Deus ostendit beato Ioanni gloriam suam in qua vidit Christum sedentem super thronum, & multi sancti stabant coram eo in albis cum palmis in manibus suis in signum Victoriae, & fuit dictum Ioanni, Hi qui amicti sunt stolis albis, qui sunt, & vnde venerunt? Dixit Ioannes, Domine tu scis. Nesciuit respondere. Cui Christus. Hi sunt qui venerunt ex magna tribulatione, & lauerunt stolas suas, id est, virtutes, & dealbauerunt eas in sanguine agni. Et nunquid in sanguine proprio? Dico quod non, quia sanguis proprius nullam habet virtutem vel efficaciam, nisi misceatur cum sanguine agni per fidem, & memoriam passionis Christi. Nota qui venerunt ex magna tribulatione, Quatuor tribulationes sunt in hoc mundo, & quarta quæ est maior facit martyrem. Prima est malorum verborum quando bonis, & deuotis personis dicitur. Vos estis hypocrita fictus, falsus, & huiusmodi. Magna tribulatio est huiusmodi, licet respectu aliarum sit modica, quia verba non sunt nisi ventus, & statim transeunt, & est magnum meritum, quando sustinentur patienter. De quibus dicit Dauid, Verba iniquorum, id est, in aliarum personarum preualuerunt super nos. Sed quid mere-

meremur ex hoc, ostenditur ibi. Et impietatibus nostris tu propitiaberis. Psal. 54. Secunda tribulatio est quando non solum verbo, sed etiam facto furatur bona, & officium, &c. etiam parua est, quia bona huius mundi sunt etiã amittēda, &c. sed meritum est magnū. Nota exemplū de heremita cui quidā bonus homo portabat quotidie panem amore Dei. Et quidam iuuenis heremita furabatur medietatem. Quod sciens sanctus heremita patienter sustinuit, licet ex defectu panis efficeretur macer, & impotens. Et quando debuit mori congregati sunt ad eum omnes heremitæ. Qui videns illum qui furabatur sibi panem, vocauit eū, & osculabatur sibi manus dicens. O benedictæ manus quæ tantum meritum acquisiuerunt. de quo alij mirātes qui sciebant illum esse in deuotum satis, &c. Ideo Apostolus, Rapinam bonorū vestrorum cum gaudio suscepistis, cognoscentes vos habere meliorem, & manentem substantiam, scilicet, in celo. Hebr. 10. Tertia tribulatio est vulnerum. Ista est modica respectu meriti magni, & præmij, intantum quod dicit Apostolus, Si quid patimini propter iustitiam beati. i. Petri. 3. De hoc sanctus Thomas. 1. 2. quæst. 114. art. 3. Quarta tribulatio est mors, & hæc est maior, quia omnium terribilium terribilissimum est mors, vt dicit Philosophus. De ista dicit Christus, Hi sunt qui venerūt ex magna tribulatione, & lauerūt stolas suas in sanguine agni. Apoc. 7. Quia prima tribulatio, secunda, & tertia licet sint magni meriti si patienter suscipiuntur, tamen non faciunt hominem martyrem, sed quarta facit hominem martyrem, & quando moriuntur, statim cōsequuntur hæreditatem vitæ æternæ. Auctoritas, & est verbum Christi ad patrem dicētis. Quoniam tu Deus meus exaudisti orationem meā, dedisti hæreditatem timentibus nomē tuum. Psalmo. 60. Nota exaudisti orationem meam, scilicet, illam quam Christus fecit in nocte suæ passionis, quando orauit dicens. Pater omnia tibi possibilia sunt, transfer calicem hunc a me. Marci. 14. Quam orationē exponens Hylarius dicit, Non dicit quod non veniat calix passionis, sed orat vt transeant ab eo martyres, Quoniam ex ista oratione Christus dedit fortitudinem, & virtutē hominibus, & mulieribus, etiam pueris, & puellis sustinendi martyrium pro ipso. Item dedit hæreditatem timentibus, scilicet, timore filiali, quia potius voluerunt mori quàm aliquid facere cōtra Deum. Iuxta consiliū Christi dicentis, Nolite timere eos qui occidunt corpus, animam autē non possunt occidere, sed potius timete eum qui potest animam, & corpus perdere in gehennam. Matt. 10. Dico tertio quod in hoc mundo consequuntur hæreditatem amici cordialiter amati. Sunt multi qui non habent filios nec parētes, sed habēt bonos amicos quibus dimittunt hereditatē quādo moriuntur. Modò videamus qui sunt amici chari, & cordiales Christi. Illi de quibus dicit ipsemet, Vos amici

cimeis estis si feceritis quæ ego præcipio vobis. Ioan. 15. Ergo obedientia facit hominem esse amicum Dei: per oppositum, inobediencia & peccatum facit esse inimicum suum. Obedientes verò tanquam amici charissimi Christi consequuntur hæreditatem vitæ æternæ, quos ipsemet Christus inuitat di. Transite ad me omnes qui concupiscitis me. Eccle. 24. Nota cum dicit transite. in quo innuitur, quod ipse est in vna parte, & nos in alia. Fluuius terribilis est mors quæ oportet transire, & habet duas ripas. Vna est vita æterna in qua est Christus. Alia est vita tēporalis in qua nos sumus, & Christus vocat nos dicens, Transite ad me. Domine & per quem pontem transibimus, non possumus transire per alium pontem vitæ æternæ, nisi per pontem obedientiæ & præcepta Dei. Mat. 19. Si vis ad vitam ingredi, serua mandata. Hic pons habet decem arcus. Primus est cōfidentia Dei, vt in omnibus necessitatibus nostris recurramus ad Deum & non ad dæmones, sed ad Deum. Non habebis Deos alienos coram me. Exo. 20. Secundus est reuerentia vocalis, vt quādo homo loquitur de Deo, loquatur cū reuerētia sicut homo loquitur cū personis honorabilibus reuerētialiter. Nō assumes nomē domini Dei tui in vanū. Exo. 20. Tertius est reuerentia realis de modico seruitio quod vult de nobis, vt seruemus festa diligēter, alias, &c. Memēto vt diē sabbati sanctifices. Exo. 20. Quartus est obseruantia parentalis, honorate patrem & matrem corde, ore & opere, inuando & seruiēdo eis de omnibus. Honorā patrē tuum & matrē tuam, Exo. 20. Quintus est concordia fraternalis, non recipere vindictam, sed remittere iniurias propter Deum, & facere pacem. Non occides. Exo. 20. Sextus est munditia personalis, cauēdo a luto luxuriæ & immunditiæ. Nō mœchaberis. Septimus amicitia proximalis, non furari, nec proximum in aliquo damnificare. Non furtum facies. Exo. 20. Octauus prudentia vocalis, neminem diffamando, nec verbis iniurijs seu duris afficiendo. Non falsum testimonium dices, Nonus munditia cordialis, non concupiscere agrum, vineam, hortum & huiusmodi, nec bona proximi. Non concupisces rem proximi tui. Exo. 20. Decimus munditia mentalis, non concupiscere vxorem proximi. Nō concupisces. vxorē proximi tui. Exo. 20. Ecce quare dicit Christus. Transite ad me. Nō concupiscitis me. i. diligitis, quia obedientia nō potest bene seruari sine dilectione & generationibus meis. i. virtutibus quas Deus generat in anima deuota, implemini. Spiritus enim meus super mel dulcis, hic tangit gloriam animæ. Et hæreditas mea super mel & fauam, hic tangit gloriam corporis. Sicut enim in fauam mellis mel est incorporatum cere, sic in iudicio gloria animæ redūdabit in corpus. Dixi quarto quod in hoc mundo consequuntur hæreditatē pauperes ab omnibus bonis separati, vt sunt pauperes, virgines religiosi & huiusmodi. Pauperes sunt peccatores pœnitētes qui fecerunt

fecerunt plura peccata. In quorum persona dicit Dauid, Cito anticipent nos misericordie tue, quia pauperes facti sumus nimis Argumentum, Diceret hic aliquis, quare poenitentes dicuntur pauperes? quia quando erant in peccatis, tunc erant pauperes. Sed poenitentes qui habent thesaurum gratiae. s. septem dona spiritus sancti, & alias virtutes, quomodo sunt pauperes? Dico quod poenitentes sunt pauperes, verbi gratia, si aliquis vestrum habet decem millia florenorum, diues est, sed si obligaretur in centum millibus, non diceretur diues, licet habeat decem millia, certe non imò diceretur pauper propter tam magnam obligationem, imò diceretur, talis nihil habet, pauper est. Idem est de poenitente. Poenitens qui habet gratiam Dei & septem dona spiritus sancti, virtutes theologicales & morales, diues est. Sed propter obligationem pauper est. Et primò Deo patri obligatur ex peccatis quae fecit ex fragilitate, quia Deo patri attribuitur potentia. Et qui peccat per fragilitatem, peccat contra Deum patrem, ergo obligatur sibi, quia ipsum offendit. Soluitur autem ista obligatio per asperam, duram & magnam poenitentiam. Secundò poenitens obligatur filio Dei, cui attribuitur sapientia ex peccatis quae commisit per ignorantiam vel stultitiam ignorans quod tenebatur scire. Soluitur autem ista obligatio audiendo sapientiam diuinam, missas, sermones, bonas lectiones. Tertiò obligatur poenitens spiritui sancto, cui attribuitur bonitas, ex peccatis quae commisit per malitiam & iniquitatem. Soluitur autem ista obligatio per bonitatem faciendo bona opera misericordie, tam corporalia quam spiritualia, Pro dictorum euidetia nota quod essentialia attributa tribus personis diuinis cõmunia cõuenienter appropriantur & attribuitur diuinis personis, vt dicit sanctus Thomas 1. par. q. 39. art. 7. & 8. quia conueniens est vt diuinæ personæ nobis manifestentur, modo attributa essentialia sunt nobis magis nota quam personæ vel personalia vel notionalia, & appropriatio est manifestatio diuinarum personarum per attributa essentialia, ergo cõuenienter fit attributio siue appropriatio, & sic patri attribuitur potetia, filio sapientia, spiritui sancto bonitas. Huius appropriationis, rationem doctor ponit vbi supra, art. 7. Idem dicit primò scrip. di. 31. q. 1. & 2. Quartò obligatur homo Christo ex peccatis quae commisit ex carnalitate, quia Christus fecit lixiuam de sanguine suo. Soluitur cum disciplinis, cilicio, ieiuniis, &c. Quintò obligatur virgini Mariæ quae est aduocata peccatorum quae continue aduocat, & multas sententias in curia iustitiæ filij Dei fecit reuocare ex suis allegationibus. Soluitur presentando sibi aue Maria. Sextò poenitens obligatur omnibus sanctis paradisi, ratio, quia qui offendit communitatem omnibus obligatur, & tenerur ab omnibus petere veniam propter offensam. Sic nota communitas sanctorum offenditur ex peccatis nostris, quia

Attributa personarum in diuinis.

*Peccati
culpa ad
custodiē
angelū.
Opus
operātis
et opera
rum.*

factor, & fumus peccatorū nostrorum ascēdit sursum ad eos. Soluitur per deuotā, & sanctam conuersionē. Septimō obligatur sanctis angelis custodibus, sicut discipuli qui resiliunt, & cōtradiciunt magistro. Soluitur orādo ipsos, & supplicando, & dicēdo, Angele qui meus es custos pietate superna, Tu me governa ne moriar morte æterna, &c. Octauō obligatur animabus purgatoriū. i. animabus patris, & matris, &c. quia quādiu homo est in peccato mortali nō proficiunt eis orationes quas facit homo pro eis. Quod dictum est sanē intelligendum ex parte operis operantis secundū quod operatio peccatoris suffragia faciētis cōsideratur vt est eius. i. peccatoris. Sic enim operatio peccatoris cōsiderata nullo modo meritoria esse potest, nec sibi, scilicet, operanti, nec aliī, vt dicit sanctus Thom. in. 4. dist. 45. q. 2. art. 1. q. 3. in corpore articuli. Qui quærit vtrū suffragia per peccatores facta mortuis profint. Verum dicit idem sanctus Thom. vbi supra. quod suffragia peccatorum profunt mortuis ex opere operato sicut est sacrificium altaris, quia nostra sacramēta efficaciam habēt ex seipsis absque opere operātis, quā æqualiter explent per quoscunque fiāt, & sic quantū ad hoc, scilicet, ipsum opus operatum suffragia per malos facta defunctis profunt. Profunt etiā ex opere operante in quantum peccator suffragia faciens gerit personam totius ecclesiæ, sicut sacerdos cū dicit in ecclesia exequias mortuorum. Et quia ille intelligitur facere cuius nomine vel vice fit, vt dicit Dionysius in. 13. cap. cœlestis Hierarchiæ. inde est quod suffragia talis sacerdotis, quāuis sit peccator, defunctis profunt. Profunt etiā suffragia per peccatorem facta ex opere operante in quantum peccator est, & agit vt instrumentū alterius, vel ex alterius imperio agit. vnum si aliquis in charitate decedens præcipiat sibi suffragia fieri, vel alius præcipiat charitatem habens, illa suffragia valent defunctis, quāuis illi per quos fiunt in peccatis existāt. Magis tamen valerent si in charitate essent, quia tunc ex vtraque parte illa opera meritoria essent, Hec S. Tho. vbi supra in corpore articuli. Nō obligatur viuus ex vsuris quas homo fecit de eis. Decimō obligatur proximo si fuit sibi furatus famam. Soluitur sibi famam restituendo. Ecce hīc debita & obligationes pœnitentis. Cui dicit Ioānes, Dicis quod diues sum & locupletatus, & nullius egeo & nescis, quia tu es miser & miserabilis, & pauper & cæcus & nudus. Apo. 3. His pauperibus dat Deus hæreditatem vitæ æternæ si faciunt pœnitentiam. Mat. 18. Oblatus est ei vnus, qui debebat ei decem millia talenta. Cū autē non haberet vnde redderet, iussit eū Dominus eius venundari & vxorem eius & filios & omnia quæ habebat & reddi, Procidens autem seruus ille rogabat eum di. Patiētiam habe in me. & omnia reddam tibi. Misertus autem dominus serui illius dimisit illum, & debitum dimisit ei. Per pœnitentiam ergo solui-

go soluitur omne debitum pœnæ, & consequitur hæreditas paradisi. Nōne Deus elegit pauperes in hoc mundo, diuites autem in fide & hæredes regni, quod repromisit Deus diligentibus se? *Iac. 1.*

In Epiphania Domini.

Sermo primus.

Procidentes adorauerunt eum. *Mat. 2.* Festum hodiernum vulgari-
ter dicitur epiphania seu apparitio, quod idem est. Quia par-
tus virginis qui fuerat abconditus, & secretus hodie fuit gē-
tibus manifestatus. Ideo ecclesiastici dicunt & vocant hoc fe-
stum epiphaniā, ab epi, quod est supra, & phanos, quod est appari-
tio, quia stella desuper gentibus apparuit. Vt ergo Deus velit no-
bis dare sentimentum dulcedinis huius festi in nostris animabus,
salutemus virginem Mariam, & cetera. Procidentes adorauerunt eū.
Verbum propositum declarat nobis breuiter magnam & perfe-
ctam reuerentiam quam tres reges orientis fecerunt hodie Domi-
no Iesu Christo procidentes, & cetera. Non solum disce operuerunt
capita, nec fuerunt cōtenti flectere genua, brachia & manus, imò to-
tum corpus flexerunt. Et procidentes adorauerunt eū. Modò ad dā-
dum nobis rationē huius adorationis, quia ratio dat scientiā, &
auctoritas cōfirmat credentiā, inuenio in sacra scriptura quod ad
verā, deuotam, & perfectam adorationem requiruntur duo. s. reue-
rentialis affectus mentis interior, & humilis gestus corporis exte-
rius. De primo quando homo cogitat infinitā Dei incōprehensibi-
lemq; maiestatem, & potentiam eius transcendentē, venit timor reuerē-
tialis interior in anima, & ex hoc sequitur humilitas exterior in
corpore. s. iungendo manus, flectendo genua vel prosternendo se
orando Deum. In his enim duobus consistit adoratio diuinalis.
Pro intellectu huius rationis, sciendū quod Deus creauit, hominē
in esse substāiali aliter quā aliæ creaturæ sunt creatæ. Quia homo
est cōpositus de substāiali quantū ad animā, & materiali quantum
ad corpus. Nō sic de angelis, qui solū sunt substātiæ spirituales, nec
de animalibus quæ sunt substātiæ materiales, propter quod homo
est similis angelis & animalibus, quia habet vtrūq;. Ideo Deus de
vtrōq; vult adorari. s. de anima cogitando maiestatem Dei, & de cor-
pore per gestus humiles, sicut dominus qui agrū & lineā laborato-
ri pro certo cōsu quo ad vsum cōcessit, qui de vtrōq; vult habere cē-
sum, aliter recipiet sibi totū commissum. Ita Deus de nobis, qui de-
dit nobis vineam. s. animā quæ inebriabit cor amore Dei, & agrum
corporis, vt faciat fructum pœnitentiæ & misericordiæ. Ideo de
vtrōque vult habere cēsum deuote adorationis. De angelis nō vult
nisi adorationē spirituale. s. motus reuerētiales mētis. De animalibus
solū vult gestus corporis reuerentiales, sicut fecerunt bos & asinus
quando adorauerunt Christum in præsepio, quoniam solūm flexe-
runt genua, sed interior nihil cogitabāt. Sed de nobis vult Deus to-
tum,

tum. s. motus reuerētiales inētis, & gestus corporales. Auēt. Christi dicētis. Venit hora, & nūc est, quādo veri adoratores adorabunt patrem in spiritu & veritate. Nam & pater tales querit qui adorant eū. Spiritus est Deus, & eos qui adorant eū in spiritu & veritate oportet adorare. Io. 4. Nota venit hora. s. tēpore legis gratiē, quando veri adoratores adorabūt patrem in spiritu quantū ad animam & in veritate quantū ad corpus, quia tunc est veritas quādo corpus cōformatur & correspondet menti. Et assignat rationē dī. Spiritus est Deus, & ideo oportet ipsum adorare in spiritu & veritate. Dic miraculum quod legitur Io. 9. de cæco à natiuitate illuminato à Christo, cui dixit Christus. Tu credis in filiū Dei? Respōdit ille & dixit, Quis est Domine vt credā in eum? Et dixit ei Iesus. Et vidisti eū, & qui loquitur tecum ipse est. At ille ait. Credō Domine, & procidens adorauit eū. Ecce motus reuerentialis intus in anima, & gestus corporalis exterius, quia procidens adorauit eū. Ita fecerunt isti sancti tres reges quādo viderunt eū, scilicet, infantē Iesum, subitō in animas ipsorum intrauit motus timoris reuerētialem ex præsentia maiestatis diuinę. Ideo corpore procidentes adorauerunt eum. De his tribus regibus declarabo quatuor puncta.

Primum quomodo se parauerunt diligenter,

Secundum quomodo ambulauerunt fortiter,

Tertium quomodo quæsierunt firmiter,

Quartum quomodo adorauerunt firmiter.

Et de quarto puncto loquitur thema, procidentes adorauerunt eum. Primus punctus est ad declarandum quomodo isti tres sancti reges se parauerunt aptē. Pro quo sciēdum quod ex quo Deus promissit Abrahamæ, & sanctis patriarchis, quod mitteret filium suum in hūc mundum nasciturum de muliere virgine verum Deum, & verum hominē. De hoc Deus dedit prophetias claras, & signa nō solum Iudæis in Iudæa, sed etiam in diuersis mundi partibus, in signū quod non solum veniret ad saluandum Iudæos, vt ipsi false credunt, sed etiam omnes in seipsum credentes, & obedientes. Singulariter dedit prophetias in partibus orientibus, vbi crant magni propheta, & sapientes per prophetam Balaam dicentem. Videbo eum sed non modo. intuebor illum sed non prope. Orietur stella ex Iacob, & consurget virga de Israël & percutiet duces Moab.

Balaam propheta post annos 1500. adimpletus est.

Nu. 24. Nota videbo eum, scilicet, Christum, quem vidit nō per se, sed per suos successores intuebor illum, sed non prope, quia secundum textū biblię à Balaam vsque ad Christum cōputantur mille & quingenti anni. Sed isti tres reges erāt de suo genere, & dedit ipsis signum dī. Orietur stella ex Iacob. i. de terra promissionis & consurget virga de Israël, id est, rex Messias saluator, & percutiet duces Moab qui interpretatur ex parte. Et significat diabolus, qui est

pater

pater peccatorum, quibus dixit Christus, Vos ex patre diabolo estis, Ioan. 8. duces Moab, id est, diaboli seu Luciferi. Et sunt septem principes qui sunt capitanei septem peccatorum capitalium. Primus dux & capitaneus superbiæ dicitur Leuiathan. Iob. 41. Ipse est Rex super omnes filios superbiæ. Secundus dux & capitaneus auaritiæ dicitur Mammona, de quo dixit Christus Mat. 6. Non potestis Deo seruire & Mamonæ. Tertius dux & capitaneus luxuriæ dicitur Asmodeus, de quo Tob. 6. Dæmō nomine Asmodæus, occidit eos. s. luxuriosos. Quartus dux inuidiæ dicitur Beëlzebub. Luc. 11. In Beëlzebub Principe dæmoniorum eicit dæmonia. Verbum fuit inuidorum Iudæorum contra Christum. Quintus dux galæ dicitur Beelphegor, Psal. 105. Initiati sunt Beelphegor, & comederunt sacrificia mortuorum. Sextus dux iræ dicitur Baalberith. Iudic. 9. De fano Baalberith, conduxit sibi viros. Septimus dux acidia dicitur Astaroth. 1. Reg. 7. Auferre Deos alienos de medio vestri Baalim & Astaroth, & præparate corda vestra Domino. Hos septem duces percussit Dominus noster Iesus Christus virga suæ prædicationis. De qua Dauid, Virgam virtutis tuæ emittet Dominus ex Syon, &c. Psalm. 109. Super hanc prophetiam Balaam dicit Chrysostomus, quod eius discipuli, & illi qui erant de genere eius post eius mortem voluerunt obseruare illam stellam. Et ordinauerunt, quod certi de ipsis starent in monte victoriam alto ad melius contemplandum cælum vbi se lauabant, credentes ex hoc remitti peccata, & orabant dicentes: O Deus cæli, Deus Israel, mitte illam stellam, & quando complebitur illa prophetia, & sic per partes diuidebant sibi tempus. Et in nocte natiuitatis, quod accidit diuina ordinatione, isti tres Reges Orientis magni Philosophi & Astrologi fuerunt in monte victoriam obseruantes dictam stellam. Et in hora qua Christus exiuit de vtero Virginis stella apparuit eis clarissima & bassa in aëre, nec claritas Solis impediēbat eius aspectū. Et recitat Chrysost. opinionem quod in illa stella erat forma pueri, cum cruce in fronte. Dicunt aliqui quod Magi voluerunt adorare stellam. Sed dicit August. quod Angelus Domini dixit eis quod nō adorarent stellā, sed quod irent adorare creatorem nouiter natum. Tunc Reges tenuerunt consiliū quomodo irent, qualiter se præpararent, & quid sibi portarent & offerrent dicentes. Iste Rex magnus est & potens, offeramus ei aurū, & est Deus & creator, quia stellæ sibi seruiūt. Ideo offeramus ei incensum, & in hoc signo crucis ostenditur, quod debet pati in cruce, ideo offeramus ei myrrham amaram. Ecclesiast. Magi videntes stellā dixerunt adinuicem. Hoc signum magni Regis est. Eamus & inquiramus eum & offeramus ei munera, aurum, thus, & myrrham. Credo ego, licet nō legatur, quod rationabiliter sancti Reges in muneribus significabant, quod de Christo credebant. Credo quod etiam in vestibus, quia Rex qui portabat aurū, voluit indui

Quomodo stella in victoriam monte magis in ipso Christi ortu apparuit.

de p̄ano aureo, & ille qui portabat thius, de purpura alba, & qui myrrham, scarlata rubea. Ecce quomodo parauerunt se apte tam in numeribus quam in vestibus. Moraliter inuenio in sacra scriptura quod Deus promissit hominibus duas stellas, vnā in veteri lege, scilicet istam quæ apparuit regibus Orientis, quæ figurabat redemptionem humanalem. Secundam meliorem promiserat in nouo testamento dicens, Qui vicerit & custodierit vsque in finem opera mea, dabo illi stellam matutinam. Apoc. 2. Hæc figurabat saluationem celestialem. Nota qui vicerit, scilicet diabolum per humilitatem, carnem, per castitatem, & mundum per paupertatem, & custodierit vsque in finem opera mea, dabo illi stellam matutinam, id est angelum bonū perducentem animam vsque ad Christum. Dic quomodo angeli in sacra scriptura dicuntur stellæ. Ratio, quia sicut cælum firmamenti decoratur & ornatur stellis, sic cælum empiricum decoratur, & ornatur angelis sanctis, propter quod dicuntur stellæ. Auctoritas. Stella dederunt lumen in custodiis suis, & lætatz sunt, vocatz sunt & dixerunt, adsumus, & luxerunt ei cum iocunditate qui fecit illas, &c. Baruch 3. Nota stellæ, id est angeli, dederunt lumen in custodiis suis, id est hominibus quos custodiunt. David angelis suis mandauit de te, vt custodiant te. Ipsi dant in intellectu quid sit credendum, in memoria quid sit timendum & retinendum, in voluntate quid sit sperandum, & in opere quid sit faciendum. Et quando homo recipit lumen instructionis eorum, ipsi lætantur. Et in fine quando homo est in articulo mortis, Deus mittit stellam matutinam, id est angelum qui ducit animam ad Christum, sicut illa stella duxit reges ad Christum. Fiat ergo ratio. Si hæc stella hodierna corruptibilis, quia statim conuersa fuit in præiacentem materiam, ita fuit obseruata, & desiderata, quanto magis nos debemus expectare illam stellam incorruptibilem, lauando nos ab omnibus immunditiis & peccatis. Primò lauando cor ab ira, odio, rancore, & mala voluntate, os à blasphemis, mendaciis, & detractionibus, manus à furtis & vsuris, & sic de aliis, & totum corpus à corruptionibus luxuriæ & carnalitatibus. Nota pro dicti præcedentis euidentia quod illa stella quæ magis apparuit in natiuitate Christi, non fuit vna celestium stellarum, quintuplici ratione, quas S. Thom. ponit 3. par. q. 36. artic. 7. Et dicit S. Tho. aliorum narratis opinionibus, De illius stellæ quidditate probabilius viderat, quod fuerit stella de nouo creata, nō in cælo, sed in aëre vicino terræ, quæ secundum diuinam voluntatem mouebatur. Quod & Augustinus sentit, scilicet quod non fuerit de stellis celestibus, quia dicit in libro contra Faustum, Non ex illis erat stellis quæ ab initio creatæ itinerum suorum ordinem sub creatoris lege custodiunt, sed nouo virginis partu nouum sydus apparuit. Item sentit Chrysoſtomus. Secundus punctus est ad declarandum quomodo

*Stella
in ortu
Christi
Magis
docēs, de
numero
celestiū
stellarū
nō fuit.*

do isti tres reges sancti ambulauerunt fortiter, quia de capite mundi, scilicet Oriente uenerunt intra tredecim dies usque ad Iudæam, quæ est in medio mundi. Ad practicam secundum quod inuenio in textu, & in glossis doctorum, ipsis præparatis statim incœperunt uiam, & stella præcedebat ostendens eis uiam quam debebant facere. Ita quod quando habebant ascendere collem, prius stella ascendebat, & quando habebant descendere, descendebat. Item quando habebant transire flumen, stella ostendebat eis locum transitus. Et quando erant in uillis in quibus habebant quiescere, stella stabat immobiliter super hospitium. Deinde in recessu stella incipiebat uiam & ipsi sequebantur. Nunquid uideretur uobis istud fuisse magnum miraculum. Hoc modo uenerunt usque ad terminum terræ promissionis. Et in crastinum quando debuerunt intrare terram Iudææ, stella disparuit eis. Cogitate qualem tristitiam habuerunt dicentes. O miseri quid est hoc? ex aliquo peccato alicuius nostrum stella disparuit. quid faciemus? Dicit Sanctus Thomas, quod tenuerunt consilium quid facerent. Quidam dicebant quod redirent, quoniam querere regem nouum in terra aliena magnum periculum esset. Alii dixerunt quod irent ad minus usque ad ciuitatem Hierusalem, quia tantus rex in nobili ciuitate deberet esse natus, vel ad minus scirent ubi erat natus, quia ibi erant magni rabini, & doctores, ideo faciamus, quod in nobis est. Et uenerunt in ciuitatem Hierusalem. Et tunc fuit completa prophetia Esaiæ, dicentis. Surge illuminare Hierusalem, quia uenit lumen tuum, & gloria Domini super te orta est. Quia ecce tenebræ operient terram, & caligo populos, super te autem orietur Dominus, & gloria eius in te uidebitur. Et ambulabunt gentes in lumine tuo, & Reges in splendore ortus tui &c. Et. Esaiæ sexagesimo. Et loquitur genti Iudaicæ quasi personæ dormienti dicens: Surge, scilicet ciuitas Hierusalem, illuminare scilicet lumine claritatis fidei, quia uenit lumen tuum, scilicet Christus. Nota & ambulabunt gentes in lumine tuo, non solum Iudæi. Moraliter super hoc, quod reges, amissa stella uenerunt Hierusalem, ut ibi certificarentur. Sic debemus nos facere quando amittimus stellam gratiæ Dei. Sciendum quod gratia Dei dicitur stella, per stellam regum significata. Ratio, quia sicut illa stella dirigebat, & ducebat reges ad Christum in Iudæam, sic gratia Dei dirigit nos & ducit, & ostendit uiam Paradisi illis, qui habent eam. Primum in biuio ostendit uiam dextram. O quot biuia sunt in hoc mundo illis, qui nolunt ire ad Christum. Primum est superbiæ, & uanitatis ad sinistram, mansuetudinis, & humilitatis ad dexteram. Stella gratiæ Dei ostendit ire ad dexteram humilitatis, quæ est uia recta, plana & bona & absque periculo. Secundum est auaritiæ & cupiditatis, & misericordiæ & liberalitatis. Tertium est luxuriæ & carnalitatis, & munditiæ & puritatis.

Quartum est inuidiæ & malignitatis ad sinistram, & benevolentie & qualitas ad dextram, quam ostendit stella gratiæ. Quintum est gulae & voracitatis, & abstinentiæ & paritatis. Sextum est inuicis & reuerentiis, & pacis & unitatis. Septimum est aciditiæ & onositas, diligentie & operositatis: in his stella gratiæ Dei dirigit nos, item stella gratiæ Dei ostendit viam, ascendendo per viam contemplatiuam, & descendendo per viam actiuam ad opera misericordie & pietatis. Item, ostendit transitum in flumine delectationum mundi, vbi quamplures submerguntur vt homo non recipiat de ipsis necessaria, & secundum legem & non extra, ne submergatur in cibo & potu & vestitu, sopore, &c. Ideo dicebat B. Ioannes, Vnctio quam accepistis ab eo maneat in vobis, & non necesse habetis vt aliquis doceat vos, sed sicut vnctio eius docet vos de omnibus. 1. Ioã 2. Nota vnctionem. Glos id est, gratiam diuinam. Sed quid est a nobis faciendum, quando stella diuinæ gratiæ amittitur, quæ non perditur nisi per peccatum mortale? Dico quod debemus facere sicut fecerunt illi sancti Reges, scilicet ire in Ierusalem, id est, ad Ecclesiam, confiteri peccata nostra, & sic recuperabitur stella gratiæ Dei. Ideo dicit Christus Paulo, qui perdiderat stellam, Ingredere ciuitatem, & ibi dicetur tibi quid te oporteat facere, Act. 9. Nota ciuitatem, s. Damascum, quæ interpretatur sanguinea, & significat Ecclesiam in qua consecratur, & sumitur corpus & sanguis Christi. Tertius punctus est ad declarandum, quomodo isti tres sancti Reges quæsierunt Christum discretè, siue locum natiuitatis Christi, postquam fuerunt in ciuitate Ierusalem. Dic practicè, quando Reges fuerunt propè ciuitatem. Cogitate qualis commotio fuit in ciuitate, maxime, quia Herodes qui fuit nouus Rex, & extraneus a populo Iudæorum, timebat sibi, & custodiebat se ab eis. Cogitate quod statim Herodes misit ad Reges ad sciendum, qui erant, & quem quærebant, & quare veniebant. Responderunt Reges quod ipsi veniebant quærrere Regem Iudæorum, nouiter natum. Credatis quod fuit eis dictum, Non dicatis, alias Herodes persequeretur vos. Dixerunt, Non negabimus veritatem. Vidimus enim stellam eius in Oriente, & venimus adorare eum. Chrysostomus, Considera deuotionem Regum, nondum Christum viderant, & pro eo mori parati erant. Fuit dictum Herodi propter quod venerant. Cogitate qualis dolor & timor intravit in cor eius, maxime, quia de hoc iam timebat. Et mirabilia quæ in natiuitate Christi fuerant facta, audiuerat, propter quod reputauit se perditum & destructum. De hoc dicit Euangelista Matth. Audiens Herodes Rex turbatus est, & omnis Hierosolyma cum illo. Sed dissimulauit suam malitiam, ostendendo lætitiã de natiuitate Christi. Et quia Reges Orientis venerunt simpliciter & sine armis, permisit ipsos intrare ciuitatem, & recepit eos honorificè. Postea dixit eis, Domini, quare venistis? Responderunt, Quærimus vbi est

est qui natus est rex Iudæorum. Ecce in quo periculo ponebāt se Herodes verò dissimulans dixit, Audisti aliqua de hoc, sed nescio an sit certum quomodo sit natus. Responderunt reges, Certū est, quia nos vidimus stellam eius in Oriente. Tunc dixit Herodes, Et modo dominū quid vultis. Responderunt, Venimus cum munere ibus adorare eum. Tunc Herodes clam vocatis Magis, diligenter didicit ab eis tempus stellæ, quæ apparuit eis, dicens Regibus, Ex quo vos certificastis me de die & tempore natiuitatis, ego cum Magistris, Doctoribus & Rabinis certificabo vos de loco vbi natus est, vt omnes in ipsum adoremus. O proditor, & ex alia parte parabat iam gladium, vt ipsum iugularet, si posset. Et congregans omnes Principes Sacerdotum & Scribas, sciscitabatur ab eis vbi Christus nasceretur, qui omnes concorditer responderunt, quod in ciuitate Bethleem, secundum prophetiam Micheæ, Et tu Bethleem terra Iuda nequaquam minima es in millibus Iuda, ex te enim exiet dux qui regat populum meum Israēl. Nota qui regat in virtutibus exemplo conuersionis & prædicationis. Tunc Herodes certificauit Reges de loco, & mittens eos in Bethleem dixit, Ite & interrogate diligenter de puero, & cum inueneritis, renuntiate mihi, vt & ego ventiens adorem eum. O proditor Eccles. hostis, Herodes imple Christum venire quid times? non arripit mortalia, qui regna dat cœlestia. Ecce quomodo sancti reges quæsiuerunt discretè cum magna diligentia. Moraliter, ibi sancti reges antequam venirēt ad Herodē, dirigebantur à stella, sed postquā venerūt ad regem Herodē, habuerunt recurrere ad scripturas sanctas ad se gubernandum, &c. Herodes signat antichristum, quia sicut Herodes volens Christum occidere, occidit innocentes: sic antichristus volens destruere fidem Christi, occidet Christianos sibi contradicentes. Et illa stella significat scientiam humanam s. logicā philosophiā, leges, canones, quibus modò dirigimur & gubernamur. Sed quando erimus in tempore antichristi, oportebit recurrere ad scripturas sacras, quia antichristus non credet logicę, nec philosophiæ, nec poëtriæ, nec legibus, &c. Solum cum sacra scriptura habebimus stare contra ipsum, ergo quanta culpa est modò, quia nullus curat de Biblia. Seculares dant se scientiis lucratuiis. Religiosi qui deberent studere sacram scripturam, vnus dat se Virgilio, alius Ouidio, alius Terentio & sic de aliis. Hoc est signum inter alia propinquitatis antichristi, quia antichristus, ad probandum suum errorem quod est Messias & filius Dei, &c. non allegabit nisi textum Bibliæ & prophetias. Quomodo te defendes ad improbandum eum, si ignoras Bibliam? De hoc habetur prophetia Salomonis dicentis, Cum prophetia defecerit, dissipabitur populus. Prou. 29. Prophetia notat vetus testamentum, ideo dicebat Christus omnibus, Scrutamini scripturas, quia vos putatis in ipsis vitam æternam habere, & illæ sunt,

que testimonium perhibent de me. Ioan. 7. Quartus punctus est, quos modo ipsum adorauerunt digne postquam receperunt congerium siue licentiam recedendi ab Herode, & quando fuerunt ad portam ciuitatis Hierusalem stella apparuit eis. O si quis posset declarare gaudium quod ipsi habuerunt. Et hoc dicit Mattheus. Videntes autem stella gausi sunt gaudio magno valde. Modo apparet ratio, quare stella disparuit eis: vt duplici signo, scilicet stellæ, & scripturæ, essent certificati de veritate, & haberent duplex testimonium. Et stella antecedebat eos, vt prius, & quando fuerunt prope Bethleem forte ad mediam leucam, iurati, & proceres ciuitatis Bethleem, qui audierant eorum aduentum venerunt obviam eis dicentes: Quid placet, & quæ causa aduentus? Qui dixerunt, vbi est qui natus est Rex Iudæorum? Vidimus stellam eius in Oriente, & venimus adorare eum. Qui dixerunt, Nos nescimus alium Regem nisi Herodem. O proditores, illa stella illuminavit istos tres Reges, & Sol, id est, Christus non potuit illuminare eos, eorum culpa impediente, & obicem ponente in nocte natiuitatis, quando refulsit. Et stella videbatur ab omnibus, vt dicit Maximus in sermone hodierno. Recte autem vna stella respanduit cuius gens perfida, nec radios occultare possit, nec abscondere veritatem, vbi cælum ipsum vniuersorum oculis syderio lumine fulgebat. Cogitate quando Iudæi aspiciebant stellam, quæ bonis dat deuotionem, & malis incutiebat terrorem, quem modo mirabantur, quoniã non extabat multum alta, quam sequebantur Reges, & intrauerunt ciuitatem, & finaliter venerunt ad locum vbi erat puer. Dicunt S. Doctores quod adhuc virgo Maria erat in illa porticu cum puero vbi pepererat. Et dicit glos. quod non erat ibi tunc Ioseph ordinatione diuina, ne putaretur pater ipsius pueri. Cogitate quando virgo Maria sensit venire illam militiam quod timuit, & abscondit puerum in præsepio, & ipsa suebat, silabat, vel orabat, & totum cor contremebat. Stella autem stetit supra vbi erat puer. Et Reges mirabantur cum non viderent ibi palatium, nec magnam domum, & aspiciebant se mutuo dicentes, Quid est hoc quod stella non mouetur? Dicit Maximus, quod stella emittebat novos radios & clariores, q. d. Regibus, Hic est Rex quem queritis. Reges autem descenderunt ad terram de equis, vel animalibus suis, & vnus eorum veniens ad porticum cleuauit modicum staciatum di. Quis est hic? Et vidit virginem stantem, vel sumentem. Et accedentes alii duo Reges, quando viderunt virginem Mariam, statim habuerunt magnam deuotionem. Quæ dixit eis, Domini, quid placet vobis? Qui dixerunt, Scitis vos vbi est, qui est natus Rex Iudæorum, quia volumus ipsum adorare? Virgo Maria non dixit se nescire, sed dixit, Domini, hoc deberent scire magni domini, & rabini, & rectores ciuitatis. Et verum dicebat, & interim Reges totaliter in corde fuerunt calefacti. Et inde exeuntes respexerunt stellam quæ stabat superius

*Non de
sunt hoc
die, etiã
benè de
fide sen
tientes,
qui tam
de loco
quã de
tempore
aliter
censeant.*

perius immobiliter, & pulchrior. Et iterum redierunt ad virginem, & dixerunt sibi, Vos habetis filium. Quæ respondit, Ita Domini. Et est diu quod peperistis? Respondit, Domini, hodie sunt. 13. dies. Dixerunt Reges, Bona iuencula, si placet vobis ostendatis ipsum nobis. Tunc Virgo sciens quod pro bono veniebant, recepit filium de præsepio, & ostendit eis. Qui dixerunt, Quomodo vocatur? Virgo Maria respondit, Iesus. Quo nomine auato, procidentes adorauerunt eum dicentes, O saluator, vos bene veneritis. O Domine, tanta est humilitas vestra quod voluistis venire in stabulum huius mundi miseri. Vos qui estis infinitus in diuinitate, estis restrictus in humanitate. Vos qui estis creator, estis factus creatura. Vos qui estis salus immortalis, & impassibilis, estis factus passibilis, & mortalis. O Domine tanta gratia est ista. Et stantes osculabantur pedes eius: Deinde adorantes matrem, dicebant, O camera Paradisi, templum Dei, sacrum Spiritus sancti. O benedicta, vos postastis nobis saluatorem. Dicit euangelista quod apertis thesauris suis obtulerunt ei munera, aurum, thus, & myrram. Aurum tanquam Regi magno, thus tanquam Deo vero, & myrram amaram tanquam passuro. Et fuit completa prophetia Dauid de ista die dicentis, Reges Tharsis, & insulæ munera offerent, Reges Arabum, & Saba dona adducent. Et adorabunt eum omnes Reges, & omnes gentes seruient ei. Psal. 71. Nota seruient ei, scilicet propter lucrum bonum, & remunerationē, quam dat suis seruitoribus. Secus qui seruit mundo, qui suis seruitoribus dat mortem, & animam diabolo, qui dat penam æternam. Sed Christus suis seruitoribus dat gratiam in hoc mundo, & gloriam in alio. Ideo sibi est seruiendum, ideo Christus, Dominum Deum tuum adorabis, & illi soli serues. Matthæi quarto. Deinde sancti Reges fecerunt orationem Deo, vt ostenderet eis si redierint ad Herodem. Sed dicit Euangelista, quod responso accepto in somnis, scilicet ab Angelo ne redirent ad Herodem, per aliam viam reuersi sunt in regionem suam. Contemplamini hęc modicum, quando venit Ioseph & vidit Ioseph tantum aurum, thus, & myrram, quomodo gaudebat, sed ex alia nō inter parte tristabatur, quod non fuit dignus interesse tanto festo. Dicit fuit Bernardus quod totum aurum dederunt amore Dei. Moraliter nos gorum exemplo Regum debemus offerre aurum bonæ reformationis, & ta adora: lis poterit dicere cum Dauid, Dilixi mandata tua super aurum, & to: tioni. pazion, qui est lapis pretiosus. Propterea ad omnia mandata tua dirigebar, omnem viam iniquam odio habui. Psalm. 118. Secundò thus deuotæ orationis dicendo, Dirigatur ad te Domine, oratio mea sicut incen. Psalm. 140. Tertiò debemus offerre myrram penitentialis afflictionis. Et dicere poterit talis, Viuificabis me, ecce in pace amaritudo mea amarissima. Tu autem eruisti animam meam, vt non periret. Esa. 38.

Vbi est qui natus est Rex Iudæorum? Matth. 2. Tota materia huius sermonis erit moralis tam de virtutibus moralibus, quæ theologalibus. Sed primò salutetur virgo Maria, &c. Vbi est qui natus, &c. Hoc proprium verbum fuit quæstio interrogatiua trium Regū Orientis, qui cum magna diligentia perquirebant Christum, dicentes, Vbi est qui, &c. de isto intellectu pro nunc non curo. Sed tropologicè siue moraliter declarando thema, dico quod hoc nomen Iudæorū idem est, quod glorificatorū in gloria. Cum ergo quæritur, vbi est qui natus est Rex Iudæorū, id est, glorificatorum, de hoc Rege David fecit quæstionē in spiritu prophetiæ dicendo: Quis est iste Rex gloriæ? Cui respondit spiritus sanctus, Dominus virtutū ipse est Rex gloriæ. Sicut Rex est Dominus ciuitatum sui regni, ita Christus est Dominus omnium virtutū, quæ dicuntur ciuitates suæ. Si ergo volumus ipsum perquirere cum sanctis Regibus Orientis, quæramus eum in suo dominio, quia Rex cōmuniter moratur in suo regno. Sic Christus Rex gloriæ moratur in suis ciuitatibus virtutum. Cum ergo dicit thema, Vbi est qui natus Rex Iudæorum, id est, glorificatorum. Respondetur in ciuitatibus suis. s. virtutibus seu virtutum. Patet thema, Vbi autem sit à nobis quærendus ostendit Propheeta dicens, Disce vbi sit prudentia, vbi sit virtus, vbi sit intellectus, vt scias simul vbi sit longiturnitas vitæ, & victus, & vbi sit lumen oculorum, & pax Baruc. Hic ponit septem virtutes tanquam septem ciuitates siue villas domini Regis Christi in quibus ipse moratur, quarum quatuor sunt morales, & tres theologales. Morales sunt sitæ in plano, Theologales verò in montibus altissimis.

Prima est prudentia rationalis.

Secunda fortitudo spiritualis.

Tertia iustitia intellectualis.

Quarta temperantia corporalis.

Quinta, & est prima theologalis, est spes.

Sexta fides.

Septima charitas

In his septem includuntur omnes virtutes. Cum ergo quærit thema, Vbi est qui natus, &c. Respondetur quod in his septē virtutibus. Dico primò quod quærendus est Christus in sua ciuitate plena, quæ dicitur prudentia rationalis, cum dicitur, Disce vbi sit prudentia. Prudentia autem auisat hominem, vt inter tot pericula huius mūdi tam animæ quam corporis, famæ & bonorū sciat regere & gubernare vitam suam cauendo à periculis, maxime à periculis animæ. De hac virtute auisauit Christus Apostolos, & per ipsos nos, quando misit eos ad prædicandū, di Ecce ego mitto vos sicut oues in medio luporum, Estote ergo prudentes sicut serpētes. Mat. 10. Nota, quod lupos vocat dæmones,

demones, & malas personas, & lupinas à quibus prudenter debet se
 homo custodire. Nota, sicut serpentes. Dicunt Philosophi, qui tractant *Aspidia*
 de proprietatibus rerum, quod est quædam natura terpenis, qui di- *proprie*
 citur aspis multum bona & necessaria pro theriaca, & est talis condi- *tas.*
 tionis, quod non potest capi nisi incantetur, propter hoc si incanta-
 tores possunt proferre certa verba, ipso audiente capiunt eum, alias
 non. Ideo quid facit ipse instinctu naturali? quando audit vocem in-
 cantatoris ponit unam aurem super lapidem, & cum cauda claudit
 aliam ne audiat verba incantatoris, & sic non incantatur, nec capitur.
 Dicit Christus, quod ita faciamus nos quod habemus prudentiam ser-
 pentis, quando demones, vel alie malae personae volunt nos incanta-
 re, vel capere, & impedire ne vadamus ad Paradisum, tentantes nos,
 dicendo aliqua verba ad aures corporis, vel cordis, sicut serpentes fa-
 cere debemus, & ponere aurem dextram super illum lapidem. De quo
 dicit Paulus 1. Cor. 10. Petra autem erat Christus, & claudere aurem
 sinistram cum cauda. s. mortis, quia sicut cauda est ultima pars serpen-
 tis, sic mors est ultima pars hominis. Verbi gratia. Si diabolus, vel alia
 qua mala persona vult te incantare de superbia, dicendo, Quare tu
 non incedis ornatus sicut talis, vel associatus, cum sis de meliori ge-
 nere, magis dives, &c. statim ponas aurem in lapide, cogitando quo-
 modo Christus fuit indutus, quia 33. annis portavit eandem tunicam,
 & cauda mortis claudere aliam aurem. s. sinistram, scilicet, cogitando
 quid portabis tecum, & quid dices Deo de vanitate vestium, &c. Ecce
 quare dicit, Estote ergo, &c. Item si vult te incantare de avaritia,
 luxuria, gula, vindicta, &c. Cogita de Christo, & in morte quid eris,
 & qualis sententia datur avaris, luxuriosis, &c. ergo discere ubi sit sa-
 pientia. Secundò discere ubi sit virtus. hic ostenditur fortitudo spiri-
 tualis, quæ notanter dicitur virtus, & non fortitudo. Quoniam for-
 titudo est duplex, scilicet corporalis & spiritualis: fortitudo corpo-
 ralis non est virtus in qua Deus sit quærendus, quia animalia bruta
 sunt fortiora hominibus verbi gratia, Fortitudo est luctari, sed versus
 vincet vos. Idem de cursu, sed vnus equus superabit vos. Item de sal-
 tu sed vnus ceruus saltabit per vos. Item fortitudo est portare onus, sed
 plus portat mulus, licet ergo fortitudo corporalis sit bona & seruiat
 quandoque, non tamen est virtus. Sed fortitudo spiritualis sicut est
 resistere & contradicere peccatis, ita est virtus, non dimittere bonam
 & sanctam vitam interceptam nec poenitentiam, ista est virtus. Item
 tenere & seruare firmiter bonas ordinationes pro utilitate commu-
 nitatis, hæc est virtus spiritualis, de qua debet homo gloriari & se ap-
 pretiari, & non de fortitudine corporali quæ est communis homini-
 bus & iumentis. De ista fortitudine corporali non se appretiabatur
 Dauid, licet esset fortissimus, quia adhuc puer sexdecim annorum
 quando custodiebat oves patris sui, & ad eas veniebat leo vel versus,

David aufererat ab eis prædium & occidebat eos, ut patet i. Reg. 17. Nam leonem & vrsum interfeci ego seruus tuus. Sed gloriabatur de fortitudine spirituali de qua dicebat Deo, Fortitudinem meam ad te custodiam, scilicet resistendo & contradicendo peccatis, quia Deus susceptor meus es. Psalm. 52. Ideo sanctus Paulus pro nobis orando dicebat, Det vobis Deus secundum diuitias gloriæ suæ virtutem, scilicet fortitudinis spiritualis, corroborari per spiritum eius in interiori homine. Ephes. 3. Tertio discite vbi sit intellectus. Ecce iustitia iudicialis siue intellectus quæ pertinet ad Iudices. Dicit aliquis, improprie loquitur quod virtus iustitiæ dicatur intellectus. Responsio, quod hoc notanter dicit ad ostendendum Iudicibus quod iustitia non est facienda secundum sensualitatem, sed rationabiliter per intellectum. verbi gratia, Si litigant coram Iudice diues & pauper, diues promittit Iudici pecunias, &c. Pauper vero plorat. si Iudex vult iudicare secundum sensum visus, quia videt diuitem promittentem sibi, &c. pauperem silentem, non bene iudicabit. Sed per intellectum examinata prius causa debet dare iustitiam pro illo qui habet bonum ius siue sit diues siue pauper. Item non debet sensu auditus iudicare, verbi gratia, Si nobilis, baro, miles & rusticus litigant coram Iudice, & nobilis loquitur comminando, &c. Iudex non debet iudicare secundum aures, sed per intellectum dando iustitiam rectam & sententiam pro illo qui habet ius rectum, & nihil debet timere. Item nec sensu tactus, verbi gratia, Si consanguineus Iudicis litigat coram eo cum extraneo vel Iudæo, vbi pater vel frater vel consanguineus tangat Iudicem in carne vel sanguine, non debet iudicare secundum tactum, sed per intellectum & rationem, quoniam Iudex in iudicio non debet cognoscere nec patrem, nec matrem, nec fratrem, nec amicum, sed extra iudicium faciat eis bonum festum. Item nec sensu olfactus. Nota quod legitur in Talmuth, de illo falso Messia Barabasa incantatore, qui dicebat se per odoratum iudicare quis esset bonus vel malus, quem Iudæi voluerunt probare, & clausis sibi oculis statuerunt coram eo duos homines, & vnus erat bonus, & alius prauus & malus. Qui malè sententiauit, ideò fuit malè sententiarus. Item nec sensu gustus, scilicet propter conuiuia vel dona vel xenia. Dic de illo Rege qui fuit præsentata pulchra anguilla, & quia sapuit sibi, dedit sententiã pro illo qui præsentauerat sibi anguillam. Cum autem Cancellarius contradiceret, quia contra iustitiam. Respondit Rex, verè anguilla sapuit nobis. Ideò de Iudice dicit scriptura sancta, Nō secundum visionem oculorū iudicabit, neq; secundum auditū aurium arguet, sed iudicabit in iustitia pauperes, & arguet in æquitate pro mansuetis terræ. Isa. 11. Quarto discite vbi sit longiturnitas vitæ. Ecce hic temperantia corporalis. Sed quare vocat eam sic & non proprio suo nomine, quia sicut iustitia ex sua causa dicitur intellectus, ita temperans

temperantia ex suo effectu, quia dat longam vitam, ideo vocatur longiturnitas vitæ. Verbi gratia, Dentur duo homines quorum vnus sit abstiniens & alter gulosus, naturaliter multo amplius viuere abstiniens. Dicunt medici quod plures interficit cibis quam gladius, cum tamen moriantur tot in præliis, in gueris. Ideo temperate comedere & bibere debemus. Nota quod legitur de Magno Alexandro, qui cum fuisset Monarcha, & fuisset in Oriente ad Bracmanas, admirans de eorū antiquitate, cogitauit quod aliquā medicinā debebāt habere ex qua eorum vita cōseruabatur, & petiuit vt eam sibi ostenderēt vt ipsa vteretur. Qui dixerūt quod nō placeret sibi. Respōdit quod imō. Tunc dixerunt sibi quod eorū medicina erat temperantia, quia semel in die comedebāt de vno solo cibo, & nō placuit ei. De hac dicit scriptura, Noli auidus esse in omni epulatione, & nō te effundas super omnem escā. In multis enim escis erit infirmitas, & auiditas appropinquabit vsq; ad cholera, Propter crapulā multi obierunt, qui autem abstiniens est adiciet vitā. Eccles. 37 Nota sicut dicunt Medici quod prima digestio debet fieri in olla, secunda in ore, tertia in stomacho. Item non te effundas super omnem escam. Nota cōtra diuites tam laicos quam ecclesiasticos qui vtuntur multis escis, & de quilibet volūt comedere, & cōfundunt sibi stomachum, quia quilibet cibus habet suam digestionem. Ideo dicit, In multis escis erit infirmitas. Quia sicut in olla in qua decoquitur de boue & de porco & de pullo, &c. quādo vnus cibus est coctus, alius est cōsumptus: propter hoc magni Domini & Prælati viuunt parū, ideo dicit propter crapulā, id est, crudā epulam, secundū etymologiā, multi obierūt. Qui autem abstiniens est adiciet vitā. Quinta, ciuitas in alto monte sita est, quinta virtus quæ est prima theologalis, s. spes quæ ostēditur cum dicitur, Disce vbi sit victus, sed quare dicitur victus, quia tota spes Christiana consistit in victu, quia victus sacræ Eucharistiæ est radix spei nostræ? Ratio, quia sicut totum malum destructionis nostræ humanæ nature venit ex cibo, s. vetito: sic vult Deus quod totum bonum nostræ saluationis veniat ex cibo Eucharistiæ. Quærit S. Tho. in 4. vtrum sacramentū Eucharistiæ sit ita necessarium quod sine illo nō possimus saluari. Et arguit quod non est ita necessarium, quia pueri absq; cōmunionē saluantur. Sed finaliter respondet determinādo quod nullus potest saluari nisi in virtute huius sacramenti. Quid ergo de pueris, &c. Respondetur per talem similitudinē, quia quādo homo comedit in prandio vel cœna, solum vnum membrū corporis, s. os comedit & recipit cibum, & omnia alia membra reficiuntur. Ita de sacramento altaris: Tota Christianitas est vnū corpus fide & charitate cōiunctum habens multa membra. Sacerdos est os huius corporis. Cum ergo Sacerdos cōmunicat, quisquis omnia mēbra reficiuntur. Ideo etiā pueri qui sunt mēbra huius corporis. Ideo dicit Ecclesia in collecta, Refecti cibo, potuq; cœlesti Deus existit noster,

Horū vitā describit Bar desanes Babyloniis.

Vna cū sacerdote te Christus sum in Missa sit mēte sibi ritueliter cōmunicat in gratia existit.

nollet, non dicit refectus de cibo sacerdotis. Si dicatur ex quo iam comunicamus ore sacerdotū audiēdo Missam, quid ergo oportet nos comunicare in Pascha? respōde quod duplex est cōmunitio. scilicet spiritualis & sacramētalis. Cōmunitio spiritualis fit quotiescumq; homo audit Missam in charitate, tunc homo cōmunicat spiritua-liter tanquā membrū Ecclesiæ. Alia est cōmunitio sacramētalis quæ præcipitur heri semel in anno. scilicet in Paschate, ad quam tenentur omnes virtutes ieiunius, cum ad annos discretionis peruenerint. De ista virtute spei dicit David, Oculi omnium in te sperāt Domine, & tu das escam illorum in tempore opportuno. scilicet in Missa, quia illud tempus est ordinatum. Aperis tu manū tuam, & implet omne animal benedictione. Psalm. 118. Sexta est fides, ibi, Disce vbi sit lumen oculorū. Sed quare nominatur sic? Respōdeo quod sicut corpus habet duos oculos quibus videt, ita anima habet duos respectus tanquam oculos. scilicet respectum diuinitatis Christi quasi oculum dextrū, & respectum humanitatis eius quasi oculum sinistrum. In his duobus consistit tota fides catholica, quæ habet quatuordecim articulos fidei. scilicet septem diuinitatis & septem humanitatis, & omnes simul continentur in Credo in Deum. Benedictus est ille qui habet istos duos oculos claros & bonos, de quibus dicit Christus. Non turbetur cor vestrū neque formidet, creditis in Deū, & in me credite. Ioan. 14. Creditis in Deum. Ecce oculus dexter, & in me credite, id est, in meā humanitatem. Ecce hic oculus sinister. Ideo David orando dicebat, Illumina oculos meos ne vnquam obdormiam in morte, ne quando dicat inimicus meus, præualui aduersus eum. Psalm. 118. Non loquitur de oculis corporis, quia non legitur fuisse cæcus, sed de oculis animæ vt illuminarentur sibi ne peccaret contra fidem, quia si fundamentum cadit, totum eius ædificiū corruet. De hoc S. Tho. 2. 2. q. 4. ar. 7. vbi quæritur vtrum fides sit prima virtutum, & ostenditur præcipuè in solutione ad quartum quomodo ipsa sit fundamentum secus de aliis virtutibus. Sed quidam sunt cæci oculo dextro, vt Agareni, qui non habent fidem Christianitatis Christi, quidā oculo sinistro, vt Manichei, qui negant humanitatem Christi, sed utroq; sunt cæci Iudæi miseri. Septima est charitas generalis quæ cōsistit in amore Dei & proximi, quæ ostēditur ibi, Disce vbi sit pax. Quæ sic vocatur ab effectu quia pacificat creaturam cum creatore quando ipsam diligit super omnia. Et ista pax conseruatur quandiu creatura seruat tria pri-ma præcepta, scilicet, Non habebis Deos alienos. Secundum, Non assumes nomen Domini Dei tui in vanū. Tertium, Memento vt diem sabbati sanctifices. Ideo Christus Mat. 22. Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota animā tua, & ex tota mente tua. Secūdo charitas facit pacem cum proximo quæ seruatur seruando alia septem, vt si vis honorari à filiis tuis, honora parentes tuos. Secūdo si non vis occidi, non occidas. Tertio si non

¶ non vis vxorem tuam tangi ab alio, non tangas vxorem alterius. Quattò si non vis depædari, non furtum facias. Quintò si non vis diffamari, non falsum testimonium dicas. Sextò si non vis in aliquo damnificari, nulli damnum inferas. Septimò si non vis vt vxorem tuam aliquis concupiscat, non concupiscas vxorem proximi tui. Hæc est charitas generalis Dei & proximi. Ideò dicit Christus de pace Dei & proximi. Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis, &c. Ioan. 14. Dauid, Pax multa diligentibus legem tuam, & non est illis scandalum. Psalm. 118. Quia in dilectione Dei & proximi vniuersa lex pendet & Propheta. Deo gratias.

In Epiphania Domini. Sermo III.

Per aliam viam reuersi sunt in regionem suam. Matth. 2. Hoc verbum secundum intellectum historicum declarat viam reuersionis trium Regum, scilicet per aliam viam reuersi sunt in regionem suam, & non per illam per quam venerant, iuxta diuinam ordinationem & Angeli reuelationem, dicentis eis ne redirent ad Herodem, sed iuxta intellectum allegoricum & spiritualem dicitur de nobis quid debemus facere, scilicet ire ad regionem nostram, non per viam per quam venimus, sed per aliam, propter quod oportet declarare tria puncta.

Primus qualis est terra vel regio nostra propria ad quam debemus ire finaliter.

Secundus qualis est via per quam possumus errare vt caueamus ab ea prudenter.

Tertius qualis est via per quam sine errore perueniamus ad patriam securiter.

Quantum ad primum dico quod gloria cœlestis illa est terra propria & regio ad quam debemus ire finaliter quæ nostra est triplici ratione & iure, scilicet,

Creationis,

Redemptionis,

Legationis.

Quantum ad primum, quare creditis quod Deus creauit cœlum non pro se? quia iam habebat habitationē latam, scilicet suam æternitatem, & verius dicitur quod cœlum & terrā stant in Deo quam quod Deus stat in cœlo vel in terra, quia Deus non indiget sustentamento. Nec cœlum creauit pro Angelis ex necessitate. Ratio, quod cum sint creaturæ spirituales, non indigent loco corporali, sed ipsum creauit pro nobis qui sumus corporales, ideò indigemus loco corporali, ergo iure creationis illa regio est nostra. Auctoritas. Annunciat de ea, scilicet gloria amico suo quod possessio eius sit, & ad eam possit ascendere. Job 36. Nota amico suo, quia solum amici Dei intrant illo. Inimici autem faciunt se indignos intrare illuc. Et ad eam

eam possumus ascendere, scilicet per scalam virtutum & honorum operum. Sed est hic argumentum in opposita, quia dicit David Prophetam, Cælum cæli Domino; terram autem dedit filiis hominum, Psalm. 113. Cælum, id est gloria cæli Deo. Quomodo ergo dabitur homini iure creationis? Responsio quod per essentiam & naturam gloria cæli soli Deo debetur, quia sua est essentialiter & naturaliter, terra autem competit homini, sed gloria cæli competit homini per administrationem diuinalem. Ideo dicit, annunciat de ea amico suo. Secundus est nostra iure redemptionis, quia Christus emit ipsam nobis magno pretio, scilicet sanguine suo. Non enim emit ipsam pro se, quia iam erat sua, sed pro nobis, quia nullus sanguis humanus nec omnium creaturarum factarum & faciendarum suffecissent ad emendum illam gloriam solum ad horam vnâ. Sed venit filius Dei qui dedit pretium magnum & superabundans. Ideo sancti qui sunt in gloria dicunt Deo, Redemisti nos Deus in sanguine tuo ex omni tribu & lingua, & populo, & natione, & fecisti nos Deo nostro regnum & sacerdotes, & regnabimus super terram. Apoc. 5. Redemisti nos, non dicit emit, sed redemisti, id est, iterum emisti. Dicunt omnes sancti Doctores concorditer, quod tanta erat virtus sanguinis Christi quod minima eius gutta fuisset pretium sufficiens & superabundans. Cum ergo tot guttas effuderit, primò in circumcissione, &c. ideò non solum emit, sed redemit. Et fecisti nos Deo nostro regnum & Sacerdotes. Nota dicit regnum & Sacerdotes, quia omnes qui intrant gloriam Paradisi sunt regnum quantum ad animam, in qua Deus regnat in intellectu per cognitionem, in memoria per beneficiorum recordationem, in voluntate per amorem & deuotionem. Et sunt sacerdotes quantum ad corpus ipsum Deo sacrificando, per penitentiam, & sic exponit glo. Et regnabimus super terram, non dicit in terra. Patet ergo quod illa patria est nostra iure redemptionis. Tertius est nostra iure legationis, quia Dominus noster Iesus Christus in suo ultimo testamento ipsam nobis dimisit. Deus fecit duo testamenta, scilicet vetus & nouum. In veteri testamento non dimisit illam alicui, sed dimisit argentum, aurum, panem, vinum, cibum & potum, fructus & victoriam inimicorum. Deinde fecit aliud testamentum, scilicet nouum, morte ipsius confirmatum, testamentum enim nouum in morte Christi confirmatum est, ergo & primum est cassatum. In nouo autem testamento legauit gloriam cælestem dicens, Nolite timere pusillus grex, quia complacuit patri vestro dare vobis regnum. Luc. 12. Nos sumus pusilli respectu sanctorum Angelorū. Et ne desperemus dicit, quomodo & nos habebimus regnum Dei? Ideò dicit Christus, Nolite timere, &c. Sed sunt multi in mundo qui magis audiunt & curant de promissionibus veteris testamenti, quam de promissionibus noui testamenti, quia non curant de gloria æterna & futura, sed de pecu-

*Regio
cælestis
iure re-
demptio-
nis ad
homines
pertinet*

*En quo
modo fit
sacerdos
quilibet
Christia-
nus.*

de pecuniis, de honoribus, dignitatibus, & victoria inimicorum, &c. que omnia sunt transitoria & temporalia. Ideo de legato æterno debemus curare & ipsum appetere & desiderare. Si aliquis miles dimisisset vobis aliquod castrum in suo testamento, de quo nondum haberetis possessionem, nocte & die laboraretis ut ipsum haberetis, quanto ergo magis de castro gloriæ nobis à Christo dimissio? Sed pauci sunt qui laborant ut obtineant possessionem. Ideo dicit Cyprianus in sua epistola de mortalitate. Patriam nostram Paradisum computemus, parentes, Patriarchas, & Prophetas iam habere cepimus, ut quid non properemus, ut quid non curimus ad patriam nostram, ut videre & parentes nostros visitare possimus? Magnus illuc charorum numerus nos præcessit, & expectat turba filiorum parentum & amicorum qui iam sunt de sua salute securi, adhuc de nostra solliciti. Patet primus punctus. Secundò videndum est qualis est via per quam errauerunt primi parentes, & nos similiter errare possemus, ut caueamus. Dico quod in principio mundi via fuit errata per Adam & Euam, qui inuenerunt tres vias tortas, quibus deuiauerunt, & amiserunt Paradisi patriam, & venerunt in hanc vallem miseriæ, & lachrymarum.

Prima fuit via superbia.

Secunda fuit inobedientiæ.

Tertia fuit gula.

Non credatis quod peccatum gulæ fuit primum, imò dicit sanctus Thom. in 1. parte, quod antequam de fructu vitæ comederent iam erant in eis peccata superbiæ, quia quædo serpens dixit Eux. Cur præcepit vobis Deus, ut nō comederetis ex omni ligno Paradisi. Gen. 3. hæc fuit prima quæstio mundi à diabolo inuenta, qui fuit primus sophista in specie serpentis faciem humanam habentis: ut dicit Magister Historiarum. Statim facta quæstione Eua habuit superbiam, & quare non comederemus ex omni fructu? statim cor eius elatum est ex superbia. Ecce deuiatio quomodo incipit in Eua. Ideo dicit scriptura, Initium omnis peccati est superbia, qui tenuerit eam implebitur maledictis, & subuertet eum in finem. Ecclesiast. 10. Nota subuertet eum, quia superbus vult esse elatus super alios, sed in fine ibit caput subuersus in infernum. Secundum peccatum fuit inobedientia, sicut fuit in Adam, quod fuit grauius, quia magis debuît ipse cauere. Sed dicit Augustinus, quod Adam peccauit nolens contristare suas delicias. Primò vxorem quæ erat pulcherrima, & Adam multum diligebat eam, ideò amore ipsius comedit, quia si Adâ nō comedisset, ipsa sola fuisset damnata, & non filij, nec fuisset peccatum originale, sed postquã ipsa comedit de fructu, attulit Adæ ut comederet. O dixit Adâ non comedatis ne moriamini. Respondit Eua, Ego comedi, & non sum mortua, ideò comedatis. Adam nolens eam contristare, comedit. Ecce hinc secundum peccatum, s. inobedientiæ. O quot Adam sunt hodie in mundo, qui

Primum peccatum fuit superbia.

Edit Adâ de ligno vitæ, ne Eua contristeret.

In solo Adamo tanquã principio oēs peccauimus, omnesque morimur.

do, qui volentes complacere in alienis in vanitatibus suis faciunt vsuras, rapinas, malas aduocationes, falsas sententias, furta, retentiones, & huiusmodi. Ideo Apostolus: Si adhuc hominibus placerem, Christi seruus non essem. ad Galatas 1. Dauid: Deus dissipabit ossa eorum qui hominibus placent, conuulsi sunt, quoniam Deus preiue eos. Psalm. 52. Nota quod ossa sunt virtutes, quia sicut ossa sustinent corpus, ita virtutes sustinent animam. Sed ossa virtutum illorum qui hominibus placent contra Deum dissipantur, & confunduntur in morte quando remittuntur in infernum. Tertium peccatum fuit secutum quando Adam comedit, ecce peccatum gulæ. Omnis labor hominis in ore eius, sed anima eius non implebitur bonis. Eccles. 6. Nota quod vbi nos habemus, hominis, Iudæi habent Adæ, quia omnes labores ipsius Adæ, & filiorum suorum in ore eius, id est, ex peccato gulæ venerunt, & dum os impleteretur illo fructu, anima fuit euacuata virtutibus, & meritis. Ideo dicit anima eius non implebi ut bonis, imò euacuabitur. Ecce secunda via deuiationis à Paradisi via. Tertio videnda est via per quam debemus reuerti directè, quia dicit thema quod per aliam viam reuersi sunt in regionem suam. Iuxta illud Deut. 10. Dominus præcepit vobis, vt nequaquam per eandem viam reuertamini. Item mandatū est mihi in sermone Domini præcipientis. Non reuertes per viam qua veneris. 3. Regum 13. Oportet ergo redire per alias vias tribus modis prædictis contrarias, quas Christus ordinauit, & ostendit nobis.

Primò contra superbiam ostendit viam humilitatis.

Secundò contra inobedientiam ostendit viam obedientiæ.

Tertiò contra gulam ostendit viam temperantiæ.

Dico primò quod Deus ordinauit, & ostendit nobis contra viam superbiæ viam humilitatis, quam primò ostendit opere quando descendens de cælo voluit humiliari nostras miseras assumendo. Deinde ipsam ostendit verbo, quando dixit, Discedite à me, quia mitis sum, & humilis corde. Matth. vndecimo. Ergo dimittatur via Adæ, & Euxæ superbiæ, & sequamur Christum per viam planam securam humilitatis. De qua Esaiæ 35. Erit ibi semita, & via sancta vocabitur. Non transibit per eam pollutus, & hæc erit vobis via directa, ita vt stulti non errent per eam. Non erit ibi leo, & mala bestia non ascendet per eam, nec inuenietur ibi. Nota erit, scilicet in nouo testamento via & semita, quia vera humilitas consistit in duobus, scilicet in fundamento, & in ornamento. Fundamentum humilitatis est in corde, non superbire de aliqua gratia perfectione vel dono, sed magis humiliari ad instar bastaxi, qui quanto plus portat maius onus, tanto plus inclinatur nec se appretiat de pretiositate oneris quantumcunque sit pretiosum. Idem si portatis onus deuotionis sanctitatis vel diuitiarum, vos portatis pretiosum scrinium mercatoris Christi,

Christi, ideo caueatis ne ipsum perdatis, Qui hoc cogitaret, de nullo superbi- ret. Hæc consideratio humiliabat beatam virginem Mariam, quæ portabat thesaurũ, & clenodium pretiosum cum esset mater Dei. Talibus considerationibus humiliabantur sancti Apostoli & omnes sanctæ personæ. Secundo ornamentũ humilitatis cõsistit ad extra in operationibus, quia si estis verè humiles in corde, non portabitis vanitates ad extra in corpore. Ecce quare dicit Propheta, Erit sibi semita, scilicet in corporis humilitate ad extra in operibus, ita vt stulti non errent per eam, quia nullus potest excusari quin possit per viam humilitatis incedere. Non erit ibi leo, id est, superbus, nec mala bestia, id est, mulier vana & superba. De euntibus ad Paradisum per hanc viam humilitatis potest dici thema, per aliã viam, &c. Secundo contra viã inobedientiæ Christus ordinavit, & ostendit nobis viam obedientiæ. Primò de factò, & opere, quia fuit in omnibus obediens Deo patri, ideo Apostolus, Factus obediens vsque ad mortem, mortem autem crucis, Ad Philippen. 2. Et nota qualem obedientiam habuit, & ostendit, nõ solũ Deo patri, sed etiam Virgini matri, & Ioseph nutritio, quia erat subditus illis, Luc. 2. Item crucifixoribus quando dixerunt ei, expolia te, & ipse statim obediuit, &c. Ideò amore sui simus obediens ei, & præceptis Dei. Hanc viam obedientiæ petebat Dauid di. Legẽ pone mihi Domine, viam iustificationũ tuarũ, & exquisitam eam semper. Psal. 118. Not. quòd Christus dedit legẽ, & viã obedientiæ sex cõditionibus gentiũ mundi. Prima est dominorũ Prælatorum quibus Christus dedit legẽ & viã iustificationũ dicens, Pascite qui in vobis est gregẽ Dei, Dei prouidentes non coactè, sed spõtanè secundũ Deum, neq; turpis lucri gratia, sed voluntariè, neq; vt dominantes in cleris, sed forma facti gregis ex animo, & cum apparuerit Princeps pastorũ percipietis immarcescibilẽ gloriæ coronã. 1. Pet. 5. Not. turpe lucrũ est quando propter simoniã faciunt. Per hanc viam debent ire obedienter domini Prælati. Secunda est dominorũ temporalium, quibus Christus dedit legẽ obedientiæ, & viã iustificationũ dicens, Domini, q; iustũ est & æquũ seruis præstare, sciẽtes quomodo & vos dominũ habetis in cælo. Ad Col. 4. Tertia est religiosorum, dicitur, Obedite Præpositis vestris, & subiaccite eis. Ipsi enim peruigilant quasi rationẽ pro animabus vestris reddituri. Ad Heb. vi. Quarta est simplicium clericorũ dicens, Sint lumbi vestri præcincti, & lucernæ ardentes in manibus vestris, &c. Luc. 12. Quinta est diuitũ, quibus dedit legem misericordiæ dicens, Estote misericordes sicut & pater vester misericors est, Date, & dabitur vobis, &c. Luc. 6. Sexta est pauperum quibus dedit legẽ patientiæ dicẽs, In patientia vestra possidebitis animas vestras. Luc. 21. Ecce hinc quare dicit, Legẽ pone mihi Domine, &c. De obedientibus dicitur thema, Per aliã viã reuersi sunt. Tertiò Christus contra viã gulæ ordinavit nobis viam temperantiæ seu abstinentiæ.

stinentiæ. Primò de facto, & opere, quia statim baptizatus à Ioâne in-
trauit desertum, & ieiunauit quadraginta diebus, & quadraginta no-
ctibus quod nihil comedit. Item verbo dicens, Pœnitentiã agite, scili-
cet abstinendo à delectationibus cibi, & potus, & aliorum. Ideò pri-
mum præceptum quod Deus dedit post diluuiã fuit abstinencia, scili-
cet cõtra gulã di. Carnem cum sanguine non comedetis. Gen. 9. Ideò
dicit Greg. super illo verbo, Per aliã viam reuerfi sunt, quia à Paradi-
si gaudiis per cibum cecidimus, ad hæc per abstinenciam quantũ pos-
sumus resurgamus. Ista est via de qua dicit Christus, Arcta est via
quæ ducit ad vitam, & pauci sunt qui inueniunt eam. Matth. 7. Certè
isti qui tendunt per istam viã, vadunt rectè ad Paradisum. De quibus
dicit themã, Per aliam viam reuerfi sunt in regionem suam.

In Epiphania Domini.

Sermo IIII.

Obtulerunt ei munera, aurum, ibus, & myrrham. Mat. 2. Hoc verbum
ad literam loquitur de illis tribus Regibus qui obtulerunt mu-
nera, &c. Sed iuxta intellectu anagogicũ quem volo pertra-
ctare, sciendũ quod Deus in hoc mundo fecit creaturas in tri-
plici differentia. Quasdam creaturas fecit omninò spirituales, vt sunt
S. Angeli. De quibus dicit scriptura sancta, Qui facit Angelos suos
spiritus. Item Luc. vlt. Spiritus carnẽ & ossa non habet. Altas creatu-
ras facit omninò corporales, quia tam corpora quam animæ fiunt de
terra. Dicit Philosophus quod anima bruti educitur de potẽtia mate-
riæ, Item dicit tex. Producat terra animã viuentem in genere suo, iu-
menta, & reptilia, & bestias terræ. Gen. 1. Ideò quando moritur bru-
tum, moritur etiã anima eius. Hoc satis tradit S. Tho. 1. part. q. 5. art.
6. in solu. ad primum. Auctoritas. Cuncta, supple quæ sunt in anima:
li bruto, subiacent vanitati, & omnia pergunt ad vnũ locum: de ter-
ra facta sunt, & in terram pariter reuertuntur. Eccles. 3. Tertiò fecit
Deus creaturas simul spirituales, & corporales, scilicet, hominem,
qui quantum ad corpus est corporalis de terra factus sicut animal
brutum. Genes. 2. Formauit Deus hominem de limo terræ quantum
ad corpus. Sed quantũ ad animam est spiritualis similis Angelis, quia
anima hominis non educitur de potentia materiæ, sed creatur à Deo
vt Angelus, & creando infunditur corpori, & infundẽdo creatur ad
gubernandum, & custodiendum castrum corporis ad instar militis,
cui Rex committit castrum inter inimicos positum. Si benè custodit
castrum, præmiatur à Rege. si autem malè, & permittit intrare inimi-
cos Regis, tanquã proditor punitur à Rege. Et ita moritur sicut ani-
mal brutum quantum ad corpus. Auct. Vnus est interitus hominis, &
iumentorum, & æqua vtriusque conditio, sicut moritur homo, sic &
illa moriuntur. Et nihil habet homo iumento amplius, scilicet quan-
tum ad corpus. Ecclesiastic. 3. Sed quantum ad animam homo est si-
milis Angelis, quia anima hominis est immortalis, vt Angelus, quod
enim

Quod
anima
bruti si-
mul cũ
corpore
moriuntur
in causa
est, quia
de poten-
tia mate-
riæ edu-
citur.
Anima
hominis
simul à
deo crea-
tur, &
corpore
infundi-
tur.

enim anima hominis sit incorruptibilis, probat efficaciter Thomas 1. parte. q. 75. art. 6. Et in morte corporis anima redit ad Deum, vt redat computum Deo, & rationē de gubernatione corporis. Auct. Reuertatur puluis in terrā suam vnde erat, scilicet quātum ad corpus, & spiritus redeat ad Deum qui dedit illum. Eccle. vii. Cui dicit Christus, Redde rationem vilicationis tuę. Luc. 16. Apoit. Statutum est hominibus semel mori quantū ad corpus, & post hoc iudiciū, quantum ad animam. Hebr. 9. Modò secundum Augustin. in lib. de cura pro mortuis agenda, tres conditiones sunt defunctorum.

Quidam sunt boni perfectè, & isti offerunt Deo aurum per magnum vtilorem.

Quidam sunt boni mediocriter, & isti offerunt Deo thus per bonum odorem.

Quidam sunt mali peruersi, & isti offerunt Deo myrrham per amaritudinem.

De his omnibus dicit thema, Obtulerunt ei aurū, thus, & myrrham. dico primò quod quidam defuncti sunt boni perfectè, sicut sunt deuoti religiosi, clerici, & laici, qui licet fecerūt plura peccata, tamē pro tempore conuerterunt se ad Deum, & fecerunt magnā penitentiam de peccatis suis. Primò habuerunt magnam contritionem. Secundò propositū non redeundi ad peccata. Tertiò fuerunt confessi. Quarto satisfecerunt. Quintò remiserūt iniurias, &c. orabāt, & ieiunabāt, cōmunicābant, faciēbant magnas eleēmosynās, & multa opera bona, intantum quod si in statera diuinæ iustitiæ ponerentur bona, & mala quę fecerunt, plus ponderarent bona quā mala: tales sunt aurum purum propter pœnitentiam in hoc mundo factam: ideo quando tales decedunt non transcunt per Purgatorium, quia eorū animæ iam fuerunt in hoc mundo purgatæ in fornello pœnitentiæ, ideo vt aurum purum bonum statim ponuntur in cofris thesaurorum Dei, scilicet in ordinibus Angelorum. Sicut dicit Ecclesia de B. Magdalena. In thesauro Regis reposita est drachma perdita. Et talibus dicit Petrus Apostolus, Modicū nunc si oportet cōtristari in variis tentationibus vt probatio fidei vestræ multò pretiosior sit auro quod per ignem probatur, inueniatur in laudem, & gloriam, & honorē, & reuelationem Iesu Christi. 1. Pet. 1. No. modicum nunc, scilicet in hac vitā presenti, si, pro quā, oportet cōtristari, quia quodlibet opus pœnitentię infert tristitiā, & dolorem homini. vnde dolor, & tristitia est cōterri de peccatis quę tantū placuerunt. Item dolor est recipere propositū nō redire ad ea, ad quæ homo inclinatur naturaliter. Idem de cōfessione, quasi se diffamādo siue diffamare se, & sic de aliis operibus pœnitentiæ, ideo inducuntur variæ tentationes. Sed in morte talis anima inuenitur in laudem, gloriā, & honorē. Vbi tanguntur tria quę sunt animæ bonę, & perfectæ. Primū est in mortis articulo, Angelus

cussos subito totus latus ascendit in caelum dicens, Christo quomodo sibi talis commissus est in extremis. Et Christus licet sciat omnia, tamen ad inhar iudicis interrogat iustum, & impiū, & audit relationē angelī qui laudat illum de bona vita, & de penitentia quam fecit. Ecce quare dicit, inueniatur in laudem. Tunc Christus precipit aliis angelis, vt descēdant ad associandum illā animā, qui tantum nos diligunt quod quilibet ingerit se, dicēs. Ecce ego domine mitte me. Item filij perunt mitti qui simul cum angelis descendunt ad associandum animam patris vel matris, &c. Statim anima a corpore separata videt eos & cognoscit eos di. Vnde mihi tantus honor? ideo Iob loquens de persona bona, & perfecta dicit. Si fuerit pro eo angelus loquens vnus de milibus vt annuntiet hominis æquitatē, id est, penitentiam, miserebitur eius, & dicit. Libera eum, vt nō descendat in corruptionē. Inueni in quo ei propitius, scilicet penitentiam condignam. Iob. 33. Ideo David Psal. 32. Exultate iusti in domino, rectos decet collaudatio. Secundō dicit, vt inueniatur in gloriam, quia talis anima sic perfecta sanctis angelis associata, vadit ad instar spōse in die nuptiarum. O qualis gloria quod tales, & tanti reges, duces, & nobiles, & barones paradisi associāt ipsam. Et qualia festa sūt ei in qualibet platea Paradisi per sanctos, &c. di. O benedicta anima, &c. Et ipsa inclinando se dicit. Non nobis domine non nobis, sed nomini tuo da gloriam. Propter hoc dicitur, Non sunt condignę passionēs huius temporis ad futuram gloriam quę reuelabitur in nobis. Ad Ro. 8. Huius intellectum sanctus Thom. ponit. 1. 2. q. 114 artic. 3. vbi querit vtrum homo ex condigno possit mereri vitam æternam. Tertio dicit, vt inueniatur in honorem, & hoc quando sancta anima sic associata venit vsque ad cathedram Christi, vbi a Christo recipit coronam glorię. O qualis est gloria coronari a summo Pontifice, qualis honor est Regi quando coronatur ab archiepiscopo, qualis est honor Casari Augusto coronari a Christi vicario Romano pontifice, quod tamen nihil est respectu illius coronationis. Sap. 5. Iusti in perpetuum viuent, & apud dominum est merces eorum, & cognitio illorum apud altissimum. ideo accipient regnum decoris, & diadema speciei de manu domini. De quibus dicit thema. Optulerunt domino aurum. Dico secundō, quod quidam sunt boni medio modo, sicut sunt illi qui faciunt penitentiā de peccatis suis, conteruntur quidem de peccatis, sed non tantum sicut Magdalena, tamen, si est vera contritio non est sine gratia Dei, confitentur semel in anno & seruat penitentiā eis datam siue iniunctam, nihil aliud addentes, audiunt missam solum in diebus dominicis, & festis communicant in paschate, ieiunant precise ieiunia ecclesię, & nihil aliud faciūt, nisi illa ad quę tenētur. Tales boni sunt, sed quia penitentia est modica respectu peccatorū, ideo modicū redoler, sed tales quādo decedunt

*Opera
penalia
non sunt
quidē cō
digna,
quantū
ad sub:
stantiā
operis
attinet
secūs ra
tione
gratia*

dunt offerunt Deo thus in igne purgatorij, vbi tunc ardentem desiderant Deum. De quibus dicit scriptura sacra, Quasi thus redolens in diebus ætatis, quasi ignis effulgens, & quasi thus ardens in igne. Eccl. 50. In dicta Auctoritate sunt tres clausule. Prima declarat conditionem animarum imperfectarum, cum dicit, Quasi thus redolens in diebus ætatis. In diebus hyemis thus non redol. t propter frigus, sed in diebus ætatis redolet modicum, sed in igne multum redolet. Sic personæ imperfectæ modicum redolent. si seruant illa ad quæ tenentur, & nihil aliud addunt. Vnde si dicatur eis in diebus ferialibus, vt vadant ad Missam, respondent, nō teneor, &c. Idem de aliis bonis operibus. Ideo recipiunt illas bonas delectationes, & solatia quæ possunt sine peccato mortali, & seruant præcepta Dei. Secunda clausula inuit & declarat conditiones Purgatorij, cum dicit, Quasi ignis effulgens. Non intelligaris quod ille ignis Purgatorij sit de lignis, sed est flamma pura & clara. Secus de igne inferni, qui est tenebrosus ad ignis sulphurei. Sed ignis Purgatorij est clarus, quia animæ quæ sunt in Purgatorio, sunt claræ in fide catholica, & in cōscientia per gratiam Dei quam habent secum, sed purificantur in illo igne. Si dicatur iuxta regulam Philosophiæ. Omne agens præstantius est suo passo. Cum ergo anima sit præstantior igne, quomodo ergo torquetur illa illo? *Re. Purgatorio nec* Purgatorij agit naturaliter, nec virtute propria, quia si sic, tunc non *naturaliter, nec* posset animas cruciare, quia nullum corporale potest agere naturaliter in rem spiritualem. Sed ille ignis Purgatorij agit supernaturaliter tanquam instrumentum diuinæ iustitiæ, nec agit tanquam principale agens. *virtute propria agit.* Quoniam si Deus vellet, vna formica posset vnum Angelum cruciare. Et virtute diuina ille ignis durabit absq; lignis, ideo dicitur, Quasi effulgens cruciat animam. Vnde de anima quæ vadit in Purgatorium dicit Apostolus, Detrimentum patietur, ipse autem saluus erit, sic tamen quasi per ignem. 1. Cor. 3. Tertia clausula declarat modum quomodo portatur anima ad Purgatorium, & ponitur cum dicitur, Quasi thus ardens in igne. Dic secundum S. Tho. quod anima portatur ad purgatorium à bono Angelo & non à malo vt dicunt aliqui, quia talis anima exit cum victoria de campo belli huius mundi deuicto diabolo. non est ergo verisimile quod victor capiatur à victo & portetur. Ideo secundū S. Tho. portatur ibi à bono Angelo. Dic practicè quomodo mittitur thus in thuribulo, &c. Sic bonus Angelus recipit thus. s. animā de vasculo corporis, dicens corā summo sacerdote, benedicite. Christus verò. dat sententiā, quod sit tanto tēpore in Purgatorio quasi thus in thuribulo, & tunc anima est quasi thus ardens in igne euaporās sursum fumū laudis, & benedictionis ad Deū, quia euasit pœnas horribiles inferni. Secus de animabus inferni quæ euaporant sursum ad Deū fumū fetidum blasphemiarū, & maledictionum.

Vedictionū. Nota exemplū de duobus varletis, vel de seruis, quos do-
minus vult corrigere, quorū vnus humiliter petit veniā, alius nō, &c.
De illis de inferno B. Ioannes dicit, *Estuauerunt æstu magno.* Idem
Ostendi nati, blasphemauerunt nomen Dei. Apoc. 16. **Q**uæstio, Vtrum anime
zuz simi Purgatori n̄ possint adiuuari suffragiis nostris quantū ad diminutio-
litudi- nem temporis & penarū. Responso quod sic. Declaretur hoc iuxta
ne, ani- similitudinē membrorū corporis, quia omnia membra corporis con-
mas in iuncta vno spiritu viuificatur & reſciatur cibo ab ore sumpto. Secus
purgato de membris ablatis, & a corpore præcisīs. Idem de corpore mystico
rio pos- Ecclesie cuius corporis anime Purgatori n̄ sunt membra, quæ eodem
se no- spiritu, scilicet sancto viuificantur. Secus de damnatis, quia sunt mem-
stis sus bra ablata & scissa a corpore Ecclesie. Prouer. 11. Mortuo homine im-
fragiis pio nulla erit ultra spes. Taliter ergo anima Purgatori n̄ potest iua-
uari. ri suffragiis parerum, & amicorum, quod statim liberabitur, quia sen-
tentia quæ datur à Christo standi in Purgatorio tanto vel tanto tem-
pore conditionaliter datur. Ideo Apost. ad Rom. 8. **Q**ui secundum
spiritum sunt spiritus sentiunt. Dic practicè quomodo factō suffragio
pro ipsis, vt dicta Missa, vel oratione, vel absolutione facta, vel eleē-
mosyna data, statim sentiunt alleuiationem penarū. Dic quomodo suf-
fragium principale, quod potest fieri pro ipsis, est suffragium Missa-
rum. Seruatis tamen duabus conditionibus. Prima quod nō fiat pre-
tium in Missis, &c. Secundum quod sacerdos sit bonus homo & ami-
cus Dei, tantum quantū homo potest cognoscere ad extra, ne sit con-
cubiniarius, &c. Greg. Cū is qui displicet ad intercedendum mitti-
tur, irati animus ad deteriora prouocatur. Item Ioan. 9. Scimus enim
quod peccatores Deus non exaudit. Sancta ergo & salubris est cogi-
tatio pro defunctis exorare vt à peccatis soluantur. 2. Mach. 12. vide de
hoc supra. ser. 4. dominicæ. 4. aduentus. Tertia cōditio defunctorum
est quorundā qui sunt mali peruersi. Dic de quolibet statu sicut sunt
illi qui sciunt se viuere in peccatis mortalibus, & recta via ire ad in-
fernum, & nolunt dimittere peccata, vt superbiam aut auaritiam vel
luxuriam, &c. imò truffando, ridendo, comedendo, bibendo, & dele-
ctando, vadunt ad infernum. De quibus dicit scriptura sacra, Ducunt
in bonis dies suos & in puncto ad inferna descendunt. Job. 21. Tales
in morte descendunt statim in infernum vbi offerunt Deo myrrham
amarā per magnum dolorem. Ideo in persona damnati dicit scrip-
tura sancta, *Amaritudo mea amar.* Esa. 38. Nota mors damnatorum
est amara, quia in morte corporali perdunt omnia bona huius mun-
di. Secundò est amarior quando datur à Christo sententia damna-
tionis irreuocabiliter. Tertio est amarissima quando iam cruciantur
in inferno, & post iudicium cruciabuntur simul in corpore. Dic quo-
modo Deus dat gloriam, vel penam in alio mundo secundum ope-
ra bona, vel mala, quæ homo fecit in hoc mundo. Vbi sciendū quod
sicut

sicut in æterna vita siue beata diuersæ māsiones secundū verbū Christi sunt, quia quidā clarius, quidā minus aliis vidēt diuinā essentiam: ita etiā sunt inæquales gradus in tormētis infernalibus. Nam & si omnes damnati in pœnis infernalibus quo ad durationē siue quo ad perpetuitatē sint pares, sunt tamen impares, quo ad acerbitatē. Sicut etiā *Sicut est gloria* omnes beati sunt pares in æternitate, supple participata diuinę visio: *essentia-* nis, & fructiois, sunt tamen inæquales, & impares quo ad gradū vi- *lis & ab-* sionis secundū diuersam mensurā facultatis quam fortiūtur ex diuer- *cidentia-* sa participatione luminis glorię. Qui enim, plus abundauerit in lus- *lis, ha-* mine glorię, clarius & limpidius videbit diuinā essentiā & intensius *betque* fructione fruetur, &c. Hoc veritas est, & Doctoris sancti sententia in *gradus,* plerisq; passibus eiusdē resolutoriē determinata. Nota quomodo ope- *ita pena-* ra bona vel mala per prius fiūt ab anima cogitādo, deliberādo, ordi- *apud in-* nando, proponēdo, ideō anima per prius meretur, vel demeretur, sed *feros.* in executione operis corpus cooperatur. Verbi gratia, de aliquibus operibus propter quæ anima prius habet gloriā vel pœnam, Deinde post iudicium corpus etiā habebit gloriā vel pœnam. Deo gratias.

De eodem.

Sermo V.

AB Oriente venerunt Hierosolymam. Matth. 2. Hoc verbum ad literam declarat terminum à quo venerunt Reges, cum dicitur, Ab Oriente venerunt Reges, non tracti violenter, sed liberè, cum dicitur venerunt, supple liberè, & terminū ad quē, cum dicitur Hierosolymam. de isto intellectu non cura amplius, sed iuxta intellectum spiritualem intendo declarare quomodo Gentes, quæ sunt in peccatis possunt venire ad illam cœlestem Hierusalem. De hoc David in Psalm. 106. Qui redempti sunt à Domino quos redemit de manu inimici, de regionibus congregavit eos, A Solis ortu & occasu ab aquilone & mari. Itē Luc. 13. Venient ab oriente & occidente & aquilone & austro, & accumbent in regno Dei. Ex his patet quod à quatuor partibus mundi gentes veniunt ad cœlestem Hierosolymam quadruplici ratione vel modo, scilicet,

Ab oriente iuuentutis,

Ab occidente senectutis,

Ab aquilone aduersitatis,

A meridie siue austro prosperitatis.

De primis dicit the. Ab oriente venerūt. Dico primò, qd aliqui veniūt ad Deum in hoc mundo per gratiā, & in alio per gloriā ab oriēte iuuentutis, & isti veniūt tracti per amorē sicut sunt homines, & mulieres iuvenes, qui in flore iuuentutis dant se deuotioni, & bonę vitę & seruitio Dei orādo, ieiunādo, nō iurāt, nec mentiuntur, nec nocēt alicui, sed audiunt Missas, & sermones deuotē, tales veniunt ad Deum ab oriente iuuentutis. Iam videtis quomodo claritas diei in oriente incipit. Sic in talibus claritas bonę vitę incipit in oriente iuuentutis.

Si tu haberes in manu tua rotam pulcritā recentē, & Rex peteret eam a te, & ex alia parte peteret eam cloacarius, & ex alia vnus captiuus, nunquid esset prius danda Regi antequā alius? imō, Idem de rota seu flore iuuentutis, quam a te quærit Rex Christus, & ex alia parte vnus cloacarius, scilicet mundus qui non curat, nisi de fumo transitorio, & & ex alia parte petit ipsam captiuus, scilicet dæmon. Cui ergo est danda clarum est, quod Regi Christo. Ideō Threno. 3. Bonū est viro cū portauerit iugum ab adoleſcentia sua. Patet hic stultitia illorum qui dicunt, Non placet mihi equus faleratus, nec iuuenis, volens videri deuotus. Tales veniūt ad Deū ab Oriente tracti amore, quos Dominus vocat. Auctoritas. Esaias. 46. Ego sum Dominus vocans ab Oriente auem, & de terra longinqua virum voluntatis meæ. Auis dicitur iuuenis duplici ratione. Prima est, sicut auis confidit in alis ad volandum. Iob. 5. Auis nascitur ad volatum, & homo ad laborem, &c. sic iuuenis confidit de iuuentute sua ad ambulandum. Secunda, quia sicut auis nutrita quando esurit, statim venit quando vocatur: secus si habet stomachum plenum. sic iuuenis, quādo vocatur a Deo in aliqua bona prædicatione, statim venit, maximè si videt rubricaturam passionis Christi. Nota quomodo venator vocat falconem tripliciter. Primò ostendendo sibi rubedinem. Secundò partem de carne. Tertio clamando. Sic Christus nos vocat primò ostendendo rubedinem, scilicet crucem, in qua eius caro fuit pro nobis suspensa, rubea, & sanguinolenta, & quādo iuuenis cogitat Christi passionem, & dolorem, statim venit ad eum per deuotionem, quia adhuc nō est intricatus cum mundo. Secundò vocat nos Christus, vt venator gustato de venatione, quādo iuuenis audit Missas, sermones libenter, & cogitat delectabiliter gaudia Paradisi. dicit iuuenis, O tam bonū est illud, & sequitur Christum per bonam vitam. Ideō David Psal. 31. Gustate, & videte quoniam suavis est Dominus. Tertio vocat clamando ore prædicatoris. Mat. 10. Non enim vos estis qui loquimini, sed spiritus patris vestri qui loquitur in vobis. Iuuenis statim venit, secus de senibus qui sunt vt falco qui habet stomachum plenum, qui licet a Domino vocetur, nō venit, sed fugit. Idem de senibus qui sunt pleni diuitiis quādo audiunt Deum clamantem ore prædicatoris, dicunt cras, in quadragesima sequenti, vel in alio anno, & interim venit mors, &c. Sed iuuenis statim venit, ideō dicit Iob in persona iuuenis, Vocabis me, ego respondebo tibi. Iob. 14. Secundò dixit de terra longinqua, duplici ratione, scilicet naturali & morali. Ratio naturalis est, quia iuuenis secundum cursum naturæ longè est a morte, licet in macello mactentur tot vitali quot boues. Secunda ratio moralis est, quia iuuenis multum est longè a Deo quando non vult ieiunare, nec orare, &c. David, Longè a peccatoribus salus. Tertio dicit virum voluntatis meæ. Nota virum, id est, virtuosum, quia talis placet Deo.

Die exemplū quod narratur à tribus Euangelistis, s. Mat. 19. Mar. 10. Luc. 18. De pueris qui portabantur ad Christum vt. Ipsos tangeret, & benediceret quos Apostoli prohibebāt, quod Christus indignè tulit & dixit Apostolis, Sinite paruulos venire ad me, talium est enim regnum cœlorum. Dixit Marcus quod amplexabatur eos. Dico secundo, quod aliqui veniunt ad Deum ab occidente senectute, & isti veniunt tracti per timorem. Sicut sunt illi qui totam suam iuuetutem dederunt mundo in vanitatibus superbie, luxurie, auaritie, &c. & quando sunt sedes abique moralibus, iam non possunt ire, nec comedere, nec dormire, nec iam vult ipsos mundus, tunc ipsi dant se Deo. Tales dicuntur venire de occidente, quia iam sunt in fine. s. iuxta mortem, & veniunt timore mortis, Deus non deberet tales recipere in seruitium octogenarium, vel nonagenarium, quia non faciunt, nisi comedere & dormire, sed Deus est pius, & benignus, & ideo recipit ipsos, quasi diceret, O vos stulti & tardi ad credendum. Luc. 24. De talibus deberet facere Deus, sicut fecit quidam Rex de suo seruitore, qui dimisso Rege iuit ad inimicos Regis cum quibus expedit totam suam iuuentutem, faciēdo guerram pro domino suo. Et quando fuit senex rediit ad Regem qui suspendit ipsum in furca vt merebatur, Non sic facit Deus cum sit totus pius de his, qui veniunt ad ipsum ab occidente timore. De quibus dicitur Esa. 59. Timebunt qui ab occidente nomen Domini, & qui ab ortu Solis gloriam eius, cum venerit quasi fluuius violentus quem spiritus Domini cogit. Nota timebunt qui ab occidente, supple veniunt, nomen Domini, non dicit nomen creatoris, vel redemptoris seu saluatoris, sed dicit nomen Domini. Quoniam ista nomina faciunt quam plures stare in peccatis, cogitantes, quod Christus est creator, & non in vanum creauit nos, sicut argentarius non in vanum facit cupā argenteā vt ipsam proficiat, &c. Idem de nomine redemptoris, quia redemit nos, &c. Et de nomine saluatoris, quia cum sit saluator, saluabit nos. Idem de nomine gubernatoris, ideo gubernat nos. Sed timebunt nomē Domini quod est nomen iustitiæ. Ideo Hierē. 10. Non est similis tui in Diis, Domine magnus es tu, & magnum nomen tuum in fortitudine. Quis non timebit te, ô Rex gentium. Hoc nomen Dominus tangit cor quando homo cogitat, quod Deus est Dominus, & ego sum seruus. Ideo si non facio sibi bonum seruitiū ipse damnabit me. Isto modo venit timor Domini, sed timor solus modicum valet, ideo oportet, quod ibi sit amor. Secundo dicit quasi fluuius violentus quem spiritus Domini cogit. Si dicatur, quando senex timebit nomen Domini? Respondeo cum venerit quasi fluuius violentus. s. cōtritio. Quando senex videt se propinquum morti & cogitat penas inferni, & quid erit de ipso, tunc sicut oliua conteritur inter duas molas, sic senex. Mola superior est rigor diuinæ iustitiæ. Mola inferior est pena inferni, tunc venit

quasi fluuius violētus, scilicet cōtritio cum iachrymis, de quo multū gaudet Deus & sancti. Dauid, Fluminis impetus iustificat ciuitatem Dei. Psal. 45. Luc. 15. Gaudiū est Angelis Dei super vno peccatore penitentiā agēte. & Ezech. 3. Ab h̄i amarus in indignatione spiritus mei, manus enim domini erat mecum cōfortans me. Nota quomodo manus Domini habet quinque digitos. Pollex est cordis contritio. Index oris cōfessio. Medius debitorū restitutio. Medicus iniuriarū remissio. Auricularis Eucharistiæ communicatio. Fiat manus tua vt saluet me, Dauid, Dico tertio, q̄ quidā veniūt ab aquilone aduersitatis per dolorem, sicut sunt illi qui in aduersitate cōuertuntur ad Deū, & veniūt ad ipsum tracti per dolorem. Quia sicut aquilonaris ventus est frigidus, & stringit homines, ita aduersitas vel tribulatio stringit hominem cum Deo. Iob. 37. Ab Aquilone venit aurū. i. ex tribulatione venit homo ad Deū, quia sicut aurū purgatur in furnello, ita peccator purificatur in tribulatione. Sunt multi qui quādo sunt in prosperitate nō curāt de Deo, sicut mulieres pulchrę & iuvenes, sed curant de ornamentis, tripudiis, &c. sed quando Deus mittit eis tribulationes, aduersitates, infirmitates, diuisiones cum viris suis, tunc veniūt ad Deū, ieiunāt, deponunt vanitates, &c. Item homines luxuriosi, auari, superbi, parum curant de Deo. Nota similitudinē, Luc. 14. de illo qui fecit cenā magnam, & vocauit multos, qui cenā parata noluerunt venire, &c. Qui misit seruum dicēs, Compelle eos intrare. i. per aduersitates, dolores, & tribulationes, &c. Item de hominibus mundanis, qui se excusant de cenā glorię, nec curant ire per bonā vitam seu viam quam nobis parauit Christus. De qua dicit Ioan. Apoc. 19. Beati qui ad cenā nuptiarū agni vocati sunt. A qua aliqui se excusant dicentes, Villā emi, ecce superbiā. Quidā dicunt, Iuga bouum emi quinq; ecce auaritiā. Quidā dicunt, Vxorē duxi, ecce luxuriā, sed cōpelluntur venire aduersitatibus, tribulationib⁹, infirmitatibus, &c. & sic veniūt ab Aquilone. Greg. Mala quę nos h̄ic premunt, ad Deum ire cōpellunt, sicut puer cōpellitur à patre, vt vadat ad scholā percutiēdo. De istis potest dici illud, Ab Aquilone venit aurū. Iob. 37. Dico quarto quod quidā veniunt ad Deū à meridie prosperitatis. Isti veniunt tracti per rigorem. Meridies quę est regio rigida, & fertilis, significat prosperitatē, quę est habere abundantiam bonorū temporalium, honorū, dignitatū, diuitiarū, sanitarū, &c. quę retrahūt homines ne veniāt ad Deū. Auct. Incrassatus, impinguatus, dilatatus, dereliquit Deū factorem suum, & recessit à Deo salutari suo. Deut. 32. Sed quādo tales, qui sunt in prosperitate cōuertuntur ad Deū, vt Dauid & Patriarchę, dicuntur, venire à meridie prosperitatis ad Deū. Auct. Deus ab Austro veniet, & sanctus de mōte Pharam, Pharam. i. abundās. De his quatuor simul vna auctotitas, Ab Oriente adducam semen tuū, & Occidēte cōgregabo te, Dicā Aquiloni, da: & Austro, noli prohibere. Esa. 44. No. ab Aquilone

Ione adducam semen tuum. s. non violenter, sed per amorem, & liberè ab Occidente congregabo te. Dic de sacco tritici in agro dispersi quomodo non potest congregari nisi à Deo, sic nec homines mundani qui habent cor dispersum hinc inde in diuitiis, & honoribus omnes radices cordis ponunt hinc inferius. Dicam Aquiloni, id est, tribulationi, da. & Austro, id est, prosperitati, noli prohibere.

In Epiphania Domini. Sermo VI.

Ambulabunt Gentes in lumine tuo, Esa. 60. Pro declaratione, &c. Sciendum quòd Dominus noster Iesus Christus volens offendere, & declarare differentiam inter tempus ante suam incarnationem, & tempus post, dixit, Si quis ambulauerit in die, non offendit, quia lucem huius mundi videt. Si autem ambulauerit in nocte, offendit, quia lux non est in eo. Ioan. 11. In ista auctoritate Christus cõparat tempus ante incarnationem nocti, & tempus post incarnationem diei. Ratio, quia sicut dicitur dies, quando Sol lucet, & dicitur nox absentia Solis. Idem de Christo Sole iustitiæ de quo dicitur virgini Mariæ, Felix nanque es, sacra virgo Maria, &c. Hic Sol iustitiæ ex peccato Adæ fuit absens generi humano. Volens Adã plus complacere vxori quàm Deo, comedit de cibo vetito, &c. Aug. Adã peccauit nolens cõtristari suas delicias. Quia sic Adã interposuit mulierem inter se & Deũ, quemadmodũ terra interponit inter nos, & Solẽ quãdo occidit, &c. Ideò David, Sol cognouit occasum suũ, posuisti tenebras, & facta est nox. Psal. 103. Sol. s. Christus iustitię cognouit occasum suum, quãdo Adã peccauerat, interponẽdo vxorem, &c. Posuisti tenebras. s. peccatorũ, miseriarũ, & dolorũ, & facta est nox quæ durauit quinq; millibus annorum & vltra. Ideò tunc temporis entes quæ ambulabant per istũ mundũ, cadebant in errores, &c. quia nõ habebant claritatẽ scientiẽ euãgelicẽ. Ideò dicit Christus illo tempore. Si quis ambulauerit in nocte, offendit, quia lux non est in eo. Sed orato Sole iustitiæ super terrã in die natiuitatis, incepit dies clara dans claritatem doctrinarũ Euangelicã, & instructionũ moralium. De isto die dicit Christus, Si quis ambulauerit in die nõ offendit. i. non cadit in errorem, vel dubitationẽ, vel falsam opinionem, imò credit fidem catholicam à Christo prædicatam, quia non fallit, nec fallitur, nec decipit, nec decipitur. ideò Apost. Nox præcessit, dies autem appropinquabit. Rom. 13. De isto die dicit Propheta spiritu prophético Domino nostro Iesu Christo. Ambulabunt Gentes in lumine tuo. Patet the. Modò ad eundum ad Paradisum ne cadamus, sunt nobis necessaria quatuor lumina, quæ habemus à Domino, scilicet,

Lumen intelligentiæ naturalis,

Lumen doctrinæ spiritualis,

Lumen exempli virtualis,

Lumen gratiæ diuinæ.

De quo:

De quolibet istorū luminum dicit thema, Ambulabunt gentes in lumine tuo &c. Primum lumen nobis necessarium pro eundo ad paradisum ne cadamus, est lumen de intelligentia naturali ne homo sit stultus. Vnde intellectus seu ratio naturalis nihil aliud est quā quoddam lumen illuminans cameram cōscientiæ quemadmodum cereus accensus illuminat domum ad dirigendum in agendis. De isto lumine loquitur Dauid Deo dicens. Signatum est super nos lumē vultus tui domine, dedisti lætitiā in corde meo. Psal. 4. Nota super nos nō dicit infra nos, scilicet in sensualitate, sed super nos, scilicet in mēte, Cum isto lumine homo potest regere se benē, & gubernare in tribus singulariter, scilicet in credendis, in faciendis, & in sperādis. Primō in credēdis, quia sicut ille qui viget intellectu naturali, quādo intrat magnā domū, vel palatium, intellectu naturali cognoscit potentiam Domini, qui illud fecit, &c. Sic persona quę viget intellectu naturali, quando videt palatiū huius mundi, cuius cameræ sunt in celo vbi sunt filij, & amici Dei. Stabulū est hīc vbi sumus nos cum bestiis. Carcer inferni est inferius in corde terrę pro malefactoribus. Ex aspectu ergo Palatiū huius mundi potest cognosci potentia Domini, qui talem domum creavit solo intellectu naturali absque Magistro & Doctore, quia nulla domus fit à seipsa. Item in ordinatione, & motu corporum cœlestium intellectu naturali potest cognosci sapientia Dei. Item ex eorum utilitate, quia influunt hīc quotidie, & continuē potest cognosci bonitas Dei, hoc dicit Apostolus ad Romanos primo, Inuisibilia Dei à creatura mundi per ea quę facta sunt intellecta conspiciuntur, ita vt sint inexcusabiles. Nota inuisibilia Dei sicut sunt attributa diuina, vt potentia, sapientia, bonitas, &c. à creatura mundi, scilicet, ab homine intellectu vigente per ea quę facta sunt, &c. ita quod sunt inexcusabiles, scilicet illi qui non credunt.

Secundō lumine intellectus naturalis possumus nos gubernare in faciendis, vnde dato quod Deus non dedisset nobis decem præcepta moralia, per intellectum naturalem possent sciri, & teneri. Quoniam intellectu naturali scitur, & ostenditur, & seruatur quod nullus fidelis seruus, & bonus debet pro aliqua re recurrere ad inimicos domini sui, nec cum illis aliquid tractare contra Dominum suum qui dat sibi vitam, & provisionem, sed quod in suis necessitatibus debet recurrere ad Dominum suum potentem, & bonum, ecce primum præceptum. Non habebis Deos alienos. Secundō, intellectus naturalis ostendit, & iudicat quod serui, & subditi debent loqui de Domino suo cum reuerentia. Ecce secundum, Non assumes nomen Dei tui in vanū. Tertiō, intellectus naturalis dicit quod serui faciant aliquid & tenentur facere aliquod seruitium Domino suo, ex quo ipse prouidet ipsis de victu. Ecce tertiū. Memento vt diem sabbati sanctifices. Quartō intellectus naturalis dicit quod quilibet Dominus vult

quod

Præcepta decalogi lumine rationis naturali intelliguntur.

quod in domo sua iuvenes honorent senes. Ecce quartum, Honora patrem & matrem tuam, &c. Quinto nullus dominus vult quod in domo sua aliquis recipiat vindictam de iniuria sibi facta, sed quod petat ab eo iustitiam. Ecce quintum, Non occides. Sexto nullus dominus vult quod in domo sua aliquis cum filiabus, vel ancillis suis carnaliter conueniat, nisi ipse dederit in coniugium. Ecce sextum, Non mechaberis. Septimo nullus dominus vult quod in domo sua aliquis recipiat aliquid ab eo, vel ab alio, sed quod sit contentus de parte sua quam dominus sibi dedit. Ecce septimum præceptum, Non furtum facies. Item quod nullus diffamet alterum, & sic de aliis. Patet ergo, quod lumen intellectus naturalis dicat nobis quid faciendum. Auct. Cum gentes quæ legem non habent, naturaliter ea quæ legis sunt faciunt, eiusmodi legem non habentes ipsis sunt lex qui offendunt opus legis scriptum in cordibus suis, testimoniū reddente illis conscientia ipsorum. Rom. 2. Tertio lumen intellectus naturalis sufficit ad ostendendum nobis quid à Deo sit sperandum. Quoniam ratio naturalis dicat quod quilibet bonus dominus potens, sapiens, & iustus det retributionem suis bonis seruatoribus, & malis seruatoribus det punitionem. Cum ergo Deus sit summe bonus, iustus, potens & sapiens, ideo oportet dicere de necessitate, quod præmiat suos bonos seruitores qui seruiunt sibi iuxta suam voluntatem, & quod punit malos, &c. Hæc autem retributio bonorum, vel punitio malorum seruatorum non sit in hoc mundo, ergo oportet dicere, & necessario credere quod est alia vita in qua præmiat bonos, & punit malos, vel Deus esset iniustus, quod absit. De hoc Apostolus, Sine fide impossibile est quenquam placere Deo. Credere enim oportet accedentem ad Deum, quia est, & quod in quærentibus se remunerator sit. ad Hebr. 11. De isto lumine intellectus naturalis dicit thema, Ambulabunt gentes, &c. Dico secundo quod secundum lumen nobis necessarium est lumen de doctrina spiritali. Ratio, quia primum lumen, scilicet, intellectus naturalis solum nobis declarat quod habemus credere vnum Deum, & quid faciendum, & quid sperandum, sed non declarat nobis, nec ostendit quod ille Deus vnus sit in essentia, & trinus in personis, quia intellectus naturalis non sufficit ad hoc declarandum, vt pulchre ostendit sanctus Thomas 1. parte, quæst. 32, art. 1. Huius rationem superius in quodam sermone reperies. Ideo fuit nobis necessarium lumen, doctrinæ spiritalis ab ore Dei incarnati, dicens, Tres sunt qui testimonium dant in cælo, pater, verbum, & spiritus sanctus. Et hi tres vnus sunt. 1. Ioan. 5. Item lumen intellectus naturalis non sufficit nobis ad declarandum qualiter de illis tribus personis diuinis, nec pater, nec spiritus sanctus, sed filius fuit incarnatus, sed ostenditur lumine doctrinæ, cum Apostolus dicat, Qui cum in forma Dei esset non rapinam arbitratus est esse se æqualem Deo, sed semetipsum exinaniuit, formam

formā serui accipiens, in similitudinē hominū factus, & habitu inuentus est vt homo. Phil. 2. Item nō sufficit intellectus naturalis ad declarandū quomodo virgo cōcepit, & peperit, & quomodo post partū virgo permāsit. Sed hoc nobis ostēditur lumine doctrinæ spiritualis dicentis, Ecce virgo cōcipiet & pariet filiū, nō patrē nec spiritū sanctū, & vocabitur nomen eius Emanuel. Esai. 7. Item quod Christus sit passus in cruce non in quantum Deus, sed in quantum homo non sufficit intellectus naturalis ad declarandum. Ideo fuit necessarium lumen doctrinæ spiritualis, quod ostendit quomodo Christus voluit suspendi in cruce, ne aliquis sibi credens & obediens suspendatur in furca inferni, & ipse diues voluit soluere pretium redemptionis pro nobis pauperibus. Ad Philip. 2. Humiliauit semetipsum factus patri obediens vsque ad mortem, mortem autem crucis. Item, non sufficit intellectus naturalis declarare quomodo Christus in sacramento altaris verus Deus, & verus homo, & perfectus, imō fuit necessarium lumen doctrinæ spiritualis ab ore Dei incarnati dicens. Caro mea verē est cibus, & sanguis meus verē est potus. Ioan. 6. No. verē est potus non similitudinariē. Si dicatur, Et si sacerdos est malus ribaldus, &c. nunquid verē conficit? Respondeo quod sic. Ita verē sicut sacerdos bonus & sanctus, quia non sit virtute sacerdotis, quia solum est instrumentum, sed sit virtute verborum Christi. Sed est ibi talis differentia, quia missa boni & deuoti sacerdotis est in saluationē sui & aliorum. Missa autem mali sacerdotis est in damnationem sui & aliorum, vel illorum qui ipsam audiunt, si publicus fuerit. dist. 32. Nullus, &c. seq. præter hoc nihilominus consecrat, sed ad sui damnationem, &c. Greg. de conse. dist. 2. Quid sit sanguis. Quis enim fidelium dubium habere possit in ipsa immolationis hora ad sacerdotis vocem cælos aperiri, & in ipso Iesu Christi mysterio Angelorum choros adesse, qui recommendant Christi bonum sacerdotem, malum verò detestantur petentes à Christo licentiam ipsum occidendi? Quibus respondet Christus. Nolo mortem peccatoris, sed vt magis conuertatur & viuat. Ezech. 13. Item, non sufficit lumen intellectus naturalis ostendere omnia quæ debemus facere, vt quod debeamus baptizari, & quod ibi mundemur à peccatis, à culpa & pœna. Ideo fuit necessarium lumē doctrinæ spiritualis di. Nisi quis renatus fuerit ex aqua & spiritu sancto, nō potest introire in regnū Dei, &c. Io. 3. Itē non sufficit intellectus naturalis ad intelligendū, quod si post baptismū peccamus quod per pœnitentiā iterū sanctificemur, sed necessariū est lumē doctrinæ Christi di. Quorum remisistis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta sunt. Io. 20. Itē nō sufficit lumē intellectus naturalis ad sciendū quid sperandū est in alio mūdo quantū ad gloriam animæ, vel quid horrendum & timendum, quantum ad damnationem, & de resurrectione, quantum ad corpus, ideo necessarium est

est lumen doctrinę spiritualis dicens. Venit hora in qua omnes qui in
monumētis sunt audient vocē filij Dei, & procedēt qui bona fecerūt
in resurrectionē vitę, qui verò mala egerunt in resurrectionem iudi-
cij. Ioan. 5. Licet enim intellectus naturalis sufficiat intelligere quod
habeamus à Deo retributionem, non tamen declarat qualē. De isto
lumine doctrinę spiritualis Auct. Esaię. 2. Domus Iacob, id est, Chri-
stiani, venite & ambulemus in lumine Dei nostri. Nota, non dicit in
lumine intellectus nostri. Ideo dicit Christus aliquibus qui erāt con-
tenti de primo lumine. scilicet intellectus. Adhuc modicum lamē est in vo-
bis. Ioan. 1. 2. Tertium lumē nobis necessarium, est lumen de exem-
plo virtuali, ratio, quia viatores qui habent ire per longam viam &
periculosam, necesse est vt habeant ductorem, qui eis ostendat viam,
nec sufficit doctrina, scilicet dicere eis verbo, sed opus est etiam facto,
maxime cum in via sint plures vię, sicut in via abhinc vsque ad cę-
lum, in qua primi ductores fuerunt Adam & Eua, qui in prima dieta
errauerunt in via, & consequenter omnes ipsos sequentes, Psalmo,
Ipsi verò non cognouerunt vias meas, quibus iuravi in ira mea, si in-
troibunt in requiem meam. Psalm. 94. Sed venit alius ductor, scilicet
Christus, qui nunquā errauit viam. Io. 1. Pet. 2. Sequamini vesti-
gia eius qui peccatum non fecit, nec inuentus est dolus in ore eius.
Et cum in dicta via siue via Paradisi sint multa biuia, non oportet re-
spicere nisi per quā Christus ductor vadit. Primum biuium est ad si-
nistram superbiz & vanitatis. At dextram mansuetudinis & humi-
litis, & per istam viam iuit Christus. Ideo dicit ipse, Discite à me,
quā mitis sum & humilis corde, &c. Mat. 11. Secundum est auaritia
& cupiditas, & misericordia & liberalitas. Per primum vadūt ad in-
fernum auari, vsurarij, raptores, fures, &c. Respicite per quam viam
iuit Christus ductor, qui dicit Luc. 6. Estote misericordes sicut & pa-
ter vester misericors est. Tertium est luxurię & carnalitatıs per quam
vadunt luxurio stad infernum & munditię, & puritatis per quā iuit
Christus. Ideo dicit scriptura sacra. Hęc est voluntas Dei sanctifica-
tio vestra, vt abstineatis vos à fornicatione, vt sciat vnusquisque vas
suum possidere in sanctificatione. 1. ad Thessalonicen. 4. Quartum
est inuidię & malignitatis, & ad dextram est via amoris & charitatis
per quam iuit Christus. De quo Ioan. Apocalyp. 1. Dilexit nos &
lauit nos à peccatis nostris in sanguine suo. Quintum est gula & vor-
acitatis, per quod vadunt gulosi, & aliud est abstinentię & purita-
tis, per quod iuit Christus, Ideo dicit ipsemet Luc. 21. Attendite ne
grauentur corda vestra crapula & ebrietate, & sic de aliis. Vnde pos-
sumus dicere Christo illud Genesis. 33. Præcedat Dominus Deus, &
ego paulatim sequar. De isto lumine dicit iste sanctus senex Simeon,
Viderunt oculi mei salutare tuum. Lumen ad reuelationē gentium.
Luc. 2. De isto dicit thema, Ambulabūt gētes in lumine tuo. Quartū

lumen est de gratia diuinali. Vnde sunt multi qui habent tria prædicta lumina, non tamen vadunt ad Paradisum, quia non habuerunt istud quartum lumen propter eorum malam vitam & defectum. De quibus dicit Iob 34. Ipsi fuerunt rebelles lumini, scilicet gratiæ diuinæ. Ideò necessarium est illud de gratia diuinali, scilicet gratia gratum faciens, quæ est quoddam lumen à Deo infusum in anima. Cuius effectus sunt illuminare intellectum de credendis, inclinare voluntatem in faciendis, & inflammare affectum in desiderandis. De isto lumine Eliaz 60. Surge illuminare Ierusalem, in persona Christiani tropologicè, quia venit lumen tuum, & gloria Domini super te orta est, quia ecce tenebræ operient terram & caligo populos, super te autem orietur Dominus, scilicet lumen gratiæ. Ex his sequitur quòd Deus reputat nos personas nobiles, & vult quod cum quatuor luminibus, id est, quatuor cereis accensis vadamus ad Paradisum, cum tamen nos simus vermes putridi, & vult quod honorabiliter vadamus ad Paradisum. Ideò dicit thema, Ambulabunt gentes, scilicet ad Paradisum, in lumine tuo, &c.

Dominica infra octa. Epiphaniæ. Sermo I.

Voluntas Dei bona, benè placens, & perfecta. Rom. 12. & in Epistola. Iuxta motiuum thematis in sermone volo vobis declarare breuiter quid vult Deus à nobis, quia hoc est nobis multum necessarium ad sciendum pro habendo hic diuinam gratiam & in futuro gloriam Dei. Sed primò salutetur virgo Maria. Voluntas Dei bona, &cæt. Pro huius verbi declaratione & materiæ prædicandæ introductione, sciendum quod inter omnia nobis multum necessaria ad gubernationem vitæ est scire quid vult Deus de nobis. Ratio, quia nullus seruus potest benè seruire domino suo, nisi sciat eius voluntatem, quæ sunt illa quæ sibi placent, & illa quæ sibi displicent, aliàs credens sibi seruire benè, malè seruiret. sic nos omnes Christiani sumus seruitores Christi, in domum cuius intramus ad seruiendum sibi in baptismo in quo promittitur nobis vita æterna siue salarium vitæ æternæ, quando sacerdos quærit quid petis, &c. Respondet, vitam æternam, ergo abrenuntia satanæ & pompis eius. Respondet, abrenuntio. Ideò oportet nos scire quid vult Deus de nobis de quolibet statu, quid vult à religiosis, quid à clericis, quid à dominis, quid à Prælatiis, quid à diuitibus, quid à pauperibus, quid à sanis, quid ab infirmis, vt quislibet gubernet se iuxta voluntatem Dei. Propter hoc David orando dicebat & quærebat à Deo vt sibi ostenderet quid volebat, dicens, Domine ad te confugi, doce me facere voluntatem tuam, quia Deus meus es tu. Psal. 142. Nota, Domine, ad te confugi, scilicet ad tibi seruiendum, ideò doce me facere voluntatem tuam, quæ non potest sciri nisi ab eo reueletur. Quis enim hominū poterit scire consilium Dei, aut quis poterit cogitare quid velit Deus? Sap. 11.

Arguen;

Arguendo à minori. s. si voluntas hominis non potest sciri nisi reuelatur ab homine, quomodo sciretur voluntas Dei, nisi ab ipso reuelatur? Ideo modo in nouo testamēto reuelauit nobis clarè quid vult à nobis, propter hoc deuotè dixit Apostolus in themate. Voluntās Dei bona beneplacēs & perfecta. Vbi ostendit Apostolus quod Deus vult à nobis tria principaliter ad quæ omnia sunt reducibilia.

Vult enim à nobis primò conuersionem pœnitentialem, idè dicit voluntas Dei bona.

Secundò durationem virtualem, idè dicit voluntas Dei beneplacens.

Tertiò saluationem cœlestialem, idè dicit voluntas Dei perfecta.

Dico primò quod Deus vult à nobis conuersionem pœnitentialem, quia omnes sumus peccatores, nec aliquis potest se de peccato excusare. I. Ioan. I. Si dixerimus quoniam peccatum nō habemus, ipsi nos seducimus & veritas in nobis non est. Ideò vult Deus de peccatoribus cōuersionem pœnitentialem, quia peccando quilibet vertit dorsum Deo, & faciem ad bona huius mundi. Verbi gratia, Superbus vertit dorsum Deo & faciem ad honores & dignitates & officia, &c. Idè de aliis peccatis auaritiæ, luxurię, &c. vult ergo Deus vt peccator conuertat se, scilicet vt vertat dorsum bonis huius mūdi, honoribus, dignitatibus, &c. & cōuertat faciem ad ipsum Deum ad seruiendum sibi & obediendum, amandum & desiderandum, &c. Istam cōuersionem pœnitentialem vult Deus à nobis. Auctor. Nunquid voluntatis meæ est mors impij dicit Dominus Deus, & non vt couerratur à viis suis & viuat? Ezech. 18. De ista voluntate Dei dabo vobis vnā pulchram rationem. Sicut argentiarius postquam fecit vnā pulchram cupam vel taceā de auro vel argento quæ cadit in terram, vel lutum & frangitur ac deturpatur, propter hoc argentiarius nō proicit illam cupam vel taceam, cum sit de materia pretiosa: secus de vase modicæ valoris, de vitro, terra vel ligno, sed vult ipsam cupam vel taceā reformare iterum & renouare in fornace vel incude. Sic Deus ab initio fecit diuersa vasa vel taceas de stanno vel de plumbo, de argento & auro s. diuersas creaturas, sed solum hominē fecit de auro, quia est ad imaginem Dei. Ideò de aliis creaturis corporalibus si cadant & frangantur, Deus non multum curat, sed de homine quādo cadit in peccato mortale superbię & auaritiæ, &c. multum curat, quia materia est pretiosa. & nō vult vt perdetur vel annihiletur per mortem, sed vult quod reformetur & renouetur ad instar vasis auri vel argenti in fornace pœnitentiæ. Nota q̄ sicut cupa reformatur tripliciter, s. in fornace vel incude, vel aliās, sic peccator tripliciter reformatur. Primò in fornace contritionis conterendo & dolendo de peccatis suis, &c. Secundò in incude confessionis confitendo peccata feriendo cum martello accusationis, accusando seipsum fortiter seruata veritate. Tertiò reformatur seruando pœnitentiam iniunctam à confessore. Hæc est

*Non pu-
gnat vo-
luntas
dei, qua
omnes
homines
vult sal-
uos fieri
cū libe-
ro arbi-
trio ne-
que est
hic ser-
mo de
volūta-
te bene-
placiti,
sed de
volūta-
te signi-*

voluntas Dei bona. Ideo apostolus. Hoc bonum est & acceptum co-
ram saluatore Deo nostro qui vult omnes homines saluos fieri & ad
agnitionē veritatis venire. 1. Tim. 2. No. qui vult omnes homines, sci-
licet, peccatores saluos fieri per conuersionē penitentialē, & ad agni-
tionem veritatis venire quantum ad infideles. Si dicatur, quare ergo
nō omnes saluātur ex quo ipse Deus vult, &c. Respōdeo quod tu nō
vis fieri. Si dicatur nūquid volūtas Dei est maior, & efficacior quā
mea? Respondeo quod imō, sed dimittit ipsam in libertate. Dico se-
cundō quod post cōuersionem penitentialē vult Deus à nobis dura-
tionem virtualē & perseverantiam in bona vita incepta, non cōten-
tatur Deus de sola inchoatione bonæ vitæ. imō vult durationē. Sunt
multi qui subito conuertuntur ad deum quando aliquā audiunt bonā
prædicationem, & proponunt benè viuere, sed paulatim desistūt. Hoc
nihil valet, ideo vult Deus durationem virtualē. Ratio, quilibet mer-
cator vult vt bene conseruetur & custodiantur merces prætiōse quas
ipse emit, & quanto sunt meliores & prætiōsiores, tātō magis vult vt
diligentius custodiantur. Idem de domino nostro Iesu Christo opti-
mo mercatore, qui optimè cognoscit merces, & iocalia prætiōsa, qui
venit ad nundinas huius mūdi ad emendum animas nostras, dicens
mundo, Da mihi animas, cætera tolle tibi. Gen. 14. Modō in hoc mū-
do nullæ aliæ merces nec iocalia sunt ita prætiōsa sicut est anima ho-
minis vel mulieris. Vnde si omnes creaturæ corporales. s. sol, luna,
aurū, &c. essent simul in vna statera, plus ponderaret vna sola anima
in valore, quā omnes tales creaturæ corporales. Ideo Christus bonus
mercator non auro nec argento emit animas nostras, quia nō fuisset
pretiū sufficiens, sed emit eas prætiōsissimo sanguine infiniti valoris,
1. Pet. 1. Non corruptilibus auro vel argento redempti estis, sed præ-
tiōsissimo sanguine Christi Iesu. Anima est tam prætiōsum iocale &
tanti cōstitit Domino Iesu Christo, quod vult q̄ nō perdarur nec fu-
retur à latrone. s. diabolo, sed quod cōseruetur & duret in bona vita.
Dauid. Psal. 29. Domine in volūrate tua præstitisti decori meo virtutē
.i. animę meę virtutē. s. duratiōis virtualis. Modō cogitate quod ma-
lū est peccare mortaliter & perdere animā tā prætiōsum iocale à Chrī-
sto tam carè emptum. Nota ad propositū parabolā illius mercatoris
qui in nundinis emit prætiōsissimam margaritā pro qua dedit quid-
quid habebat, quā commisit vxori custodiendam in quodam panno
rudi inuolutam. Quæ nesciens eius valorē ipsam dedit pro duabus
lactucis, propter quod irarus vir occidit eam gladio. Hic mercator est
Christus qui emit prætiōsissimam margaritā. s. animā meam & tuam
&c. pro qua dedit totum sanguinem, cuius vna gutta plus valet quā
quidquid creauit. Quam animā committet Christus vxori. s. perso-
næ Christianę quę est spōsa Christi. Ozeq. 2. Sponsabo te mihi in fide
&c. Dicit Christus personæ Christianæ, Ego teneo meā, tu tuam. &
ille

ille suam in corpore, & venit lactuca. i. tentatio diabolica tēpore cita-
 ris, quando persona est calida per concupiscentiā de muliere, vel be-
 neficio, vel de honore, vel de dignitate, &c. Et venit tentatio lactucā
 portans, & loquitur imaginationi di. Tu poteris habere quod vis si
 facias hoc, &c. si das tantum &c. & vis recreari, consentis; tentatio
 ni, tunc tradis margaritā diabolo. i. animam tuā. Item emedo vel vē-
 dendo cū vsura, tūc das animā diabolo. Idē de quolibet peccato mor-
 tali potest dici, quando mercator Christus venit. s. in morte vel in iu-
 dicio querens a te margaritā, quid dices? Cogita quid tūc faciet Chri-
 stus de te, faciet sicut mercatur fecit de vxore sua stulta. Ideo vult
 Deus vt feramus & perseueremus in bona vita custodiendo diligen-
 ter animam nostrā, dicente Christo de quolibet quod dicit Iesus de
 Ioanne. Sic eum volo manere. s. in bona vita, donec veniā. Io. vlt. quę
 exiit in gratia Dei dicitur Ioannes. i. cui data est gratia. Ideo dicit
 Christus de ipso, sic eū volo manere, &c. Beatus qui potest respōdere
 Christo, Domine ecce animā meā quā custodiui vobis diligēter. Hęc
 est voluntas Dei beneplacēs. De qua Dauid. Beneplacitū est Domino
 super timentes eum. Psal. 146. quoniam timor custodit virum. Dicit
 quomodo mulier timeret adulterari cogitādo quod vir eius respice-
 ret eam per fenestram. Sic nihil possumus facere in hoc mundo quin
 totum videat Deus per fenestrā suę cōscientiæ. Ideo timere debemus
 ad instar mulieris quę nō audet loqui cū amasio suo respiciente viro.
 Quia timor domini expellit peccatū, & qui sine timore est non potē-
 rit iustificari. Eccl. 1. & Eccl. 27. Si non in timore Domini tenueris te
 instāter, citō subuertetur domus tua. Tertio vult a nobis Deus salua-
 tionē cœlestialē. Post conuersionē penitentialē & durationem vir-
 tualem, vult de nobis Deus saluationē cœlestialē. Ratio, quia quęlibet
 persona prudēs & discretā vult ducere opus suū ad finē propter quē
 fit illud opus, aliās esset defectus vel potētīę, vel sapētīę, vel iustitię.
 Modō videamus propter quem finem fecit nos Deus vt non habite-
 mus in hoc mundo finaliter, quoniā mūdus iste non est nisi via quā
 intramus per portā natiuitatis, & eximus per portā mortis. ver. gra.
 vbi sunt illi qui erant modō, sunt tot anni? Nec fecit nos Deus isto
 fine, vt congregemus pecunias nec reditus, &c. quia omnia sunt di-
 mittēda in morte, quā tam Reges, Domini quā etiam Papa & Prela-
 ti dimittunt suas dignitates, &c. Nec fecit nos Deus vt demus nos
 delectationibus carnalibus, &c. ad instar animalium brutorum, quę
 etiam habēt illas delectationes. Sed fecit nos Deus isto fine vt habe-
 mus vitam æternam. Ad Romanos. 6. Finem verō vitam æternam,
 scilicet habere. Si ergo quęlibet persona vult quod opus suum ven-
 niat ad finē, multō magis Deus. Ideo vult Deus de nobis saluatio-
 nem cœlestialē quę est finis noster. Auct. Luc. 19. Venit filius hominis
 querere & saluū facere quod perierat. Subditur, Nō est volūtas ante

patrem vestrum qui in caelis est, ut pereat vnus de pusillis istis. Mat. 18.

Quaestio. Diceret aliquis, si voluntas Dei est ut omnes saluentur, quare tot damnantur cum sua voluntas sit omnipotens? Quare ergo damnantur tot infideles, Iudaei, Agareni, & tot mali Christiani? Si Deus vult ut omnes habeant saluationem caelestialem, quare ergo tot vadunt ad damnationem. **Responsio,** Voluntas Dei est ut omnes saluentur, sed tu non vis saluari. Sed dices, volo saluari. **Responsio,** verum est verbo, sed non de facto. Vnde qui dicit se velle ire ad Nusciam verbo, & recepit facto viam versus Magunciam, mentitur. Item superbus dicit verbo, quod vult saluari & ire ad Paradisum, sed facto recipit viam inferni. Idem dicatur de quolibet peccato. Vnde non est voluntas, sed velleitas, ut dicit S. Tho. in his qui volunt per viam peccatorum ire ad paradisum. Patet ergo quod tu non vis saluari voluntate proprie dicta, dum intendis in peccatis permanere. **Nota de Rege similitudinem,** qui vult quod omnes de ciuitate habeant bonum & viuant, si dicatur ergo quare suspendis illum. **Responsio,** quia fecit contra ordinationem meam. Ego ordinavi propter bonum ipsorum ne furentur aliquid, sed iste fecit oppositum, ergo, &c. Idem de aliis peccatis. Idem de Deo qui vult quod omnes habeant bonum saluationis caelestis. Ideo ordinauit quod omnes infideles veniant ad fidem & baptizentur, & ipsi nolunt obedire, ideo damnantur, quia Deus non vult cogere liberum arbitrium. Ideo de Christianis ordinauit decem praeccepta, &c. & nolunt facere. Idem de religiosis & clericis ordinauit ut viuant honeste, &c. & nolunt. Sicut enim bonus dominus & iustus vult quod omnes sibi subditi habeant bonum seruando suas ordinationes, ita & Deus, quia ista est Dei voluntas perfecta. De qua dicit Apostolus, Qui cepit in vobis opus bonum perficiet usque in diem Iesu Christi. Ad Philip. 1.

Dominica infra octa. Epiphania. Sermo II.

Reformamini in veritate sensus vestri. Ad Romanos. 12. Et in epistola Dominicae currentis. Pro declaratione, &c. Sciendum quod inter omnes creaturas quas Deus fecit, singulariter aliquid fecit in homine. Quoniam aliae creaturae aut sunt pure spirituales ut Angeli, aut pure corporales ut iumenta, sed homo habet vtrunque. Habet autem animam spirituales per quam participat cum Angelis, corpus cum animalibus. Deus fecit ut Doctor qui fecit aliquem librum, & post in fine libri totum epilogat in vno capitulo. Ita fecit Deus qui fecit vnum magnum librum, scilicet istum mundum. In quo qui vult legere, potest sibi legere diuinam potentiam in creatione, Dei sapientiam in ordinatione, Dei misericordiam in conseruatione. Fecit omnes creaturas corporales & spirituales, & vltimo hominem qui participat cum omnibus creaturis, tam spirituales quam corporalibus, cum lapidibus in esse, cum plantis in esse & vine.

Aliud voluntas est, aliud velleitas

Cum vniversis creaturis homo participat.

& viuere, cum iumentis in esse, viuere & sentire, cum Angelis in esse, viuere & sentire, & intelligere. Illud videtur dicere scriptura sacra Gen. 2. Formauit Deus hominem de limo terræ quantum ad corpus. Et factus est homo in animam viuentem. Et hoc sequitur contradi- *Constat*
ctio in homine, quia homo est ex duabus naturis contrariis. i. corpo- *homo ex*
rali & spiritali. Corpus naturaliter vult descendere ad delectatio- *duabus*
nes, &c. Anima autē vult ascendere per contemplationem, &c. Ecce *naturis*
contradictio. Auct. Ad Gal. 5. Caro concupiscit aduersus spiritū, spū- *inter se*
tus autē aduersus carnē, &c. Angelo nihil contradicit, nec iumentis, *inuicem*
sed homini, quia quando vult facere aliquod bonum, statim sequitur *pugnans*
contradictio, hoc bellū portamus nobiscum. Et quia ex hoc sunt mul- *tibus,*
ti inordinati in hoc mundo, propter hoc dicit nobis Apost. in thema *idque*
te: Reformamini in nouitate sensus vestri. non dicit carnis, sed sen- *vt vi-*
sus. i. animæ. Ego quæsiui amore vestri per quas virtutes homo potest *strici*
reformari, & inueni quod per tres. Prima ordinat hominem erga *parti*
Deum, Secunda erga proximum, Tertia erga corpus proprium. *palma*

Prima est vera humilitas,

Secunda liberalis pietas,

Tertia vera castitas.

tribua-
tur.

Ex his dicit thema, Reformamini in no. &c. Dico primò quod pri-
ma virtus qua homo potest reformari est vera humilitas quæ ordi-
nat hominem erga Deum. Nota quod quasi totus mundus secutus
est doctrinam illius mali magistri, scilicet Luciferi qui docuit super-
biam. Dic quomodo in serpente venit ad mulierem ad patrem debi-
liorem, scilicet & legit sibi lectionem superbix, quando dixit quod
essent sicut Dii scientes bonum & malum, quæ statim superbiuit. Si-
cut enim habemus carnem nostram ab Eua, sic etiam inclinamur ad
superbiam. Sed vide qualiter Deus reformauit mundum cum tanta
humilitate, quod non potuit esse melior, docens & prædicans quod
non sequantur doctrinam illius falsi magistri Luciferi, sed quod di-
scant ab ipso dic. Discite à me, quia mitis sum & humilis corde, & in-
uenietis requiem animabus vestris. Matth. 11. Scutifer vel miles non
vellet ire equitando, si Rex suus iret peditando, nec sedere in scamno,
si Rex federet in terra. Ideò Christus qui est forma humilitatis dedit
nobis exemplum eius. De quo Apostolus ad Phillip. 2. Qui cum in
forma Dei esset, semetipsum exinaniuit, formam serui accipiens. hu-
milliuit semetipsum, ergo reformamini iuxta formā, & exemplum à
Christo vobis datum. No. ad propositum experimentū quod dicunt
naturales de aquila, quando ex antiquitate propter nimiam curuita-
tem rostri non potest cibum capere aluidendo rostrū ad perrati reno-
uatur. De hoc di. David Psal. 102. Qui replet in bonis desiderii tuum
renouabitur vt aquilæ iuuentus tua. Aquila antiqua, persona est su-
perba, curuitas rostri est quædā consideratio propriæ excellentiæ vel
P 3 generis,

generis, quia miles est vel nobilis, &c. quia Magister vel Doctor in scientia, vel quia diuites sunt, & possent emere omnes istos, vel quia iuuenis vel fortis est, & sic despicit alios, ex tali consideratione venit superbia. Item de mulieribus quando mulier cogitat, ego sum pulchrior de villa, scio tripudare, cantare, &c. Venit superbia in corde. Idem etiam de excellentiis spiritualibus de quibus deberent Deum laudare, curuant rostrum ad propriam excellentiam. Nota ad hoc exemplum quod habetur Lucæ 18. de Pharisæo qui dicebat, Deus gratias ago tibi, quia non sum sicut cæteri hominum raptores, iniusti, adulteri. Ieiuno bis in sabbato, decimas do omnium quæ possideo: Ecce quomodo curuabat rostrum ad seipsum. Ex quo sequuntur duo mala. Primum quod non potest sumere cibum, scilicet spiritualem, quia ex illa superbia perdit consolationes, & dulcedinem animæ, & clausa est ianua per superbiam. Ideo 1. Petri 5. Humiliamini sub potenti manu Dei. & paulò antè, Quia superbis Deus resistit, humilibus autem dat gratiam. Secundum malum quod sequitur, quia persona superba ad instar aquilæ tota est pomposa. Primò, in magnis manibus. Secundò in caudis. Ecce aquila. Istis clausa est ianua Paradisi. Rostrum habent curuum, dicendo, Ego sum de magno genere. Ego portauit tantum. Salomon, Vanitas vanitatum & omnia vanitas. Eccles. 1. Remediũ quod habemus ad instar aquilæ quæramus lapidem fortem. iste lapis est Christus, de quo David, Lapidem quem reprobauerunt ædificantes, hic factus est in caput anguli. Psalm. 117. In isto lapide percutiamus rostrum, considerando humilitatem Christi præteritæ. Si quis habet desiderium ascendendi ad dignitatẽ, regimen, &c. Cogita si Christus voluit habere regimen, dignitatem, honores, & inuenies quod non. Idem de desiderio ornandi. Respice si Christus voluit ordinari & vestiri, & inuenies quod triginta tribus annis portauit eandem vestem pauperimam. Idem de superbia in equis, mulis, &c. Percute rostrũ ad petram qui nunquã voluit equitare nisi pro necessitate in asino. Zach. 9. & Matth. 21. idem de superbia recipiendi vindictã, Christũ respice, & videbis quod noluit se vindicare de inimicis, licet esset magnus, imò dixit, Pater, dimitte illis, quia nesciunt quid faciũt. De hoc aucto. David Psal. 136. Beatus qui tenebit. s. humilitatem, & allidet paruulos suos. s. motus superbiæ, ad petram, id est, ad Christum. Tunc poterit recipere cibum animæ. Secunda virtus necessaria ad reformationem vitæ est liberalis pietas, quæ ordinat hominem circa proximum, quãdo de gratis sibi à Deo factis facit partem proximo. verbi gratia. Si Deus facit tibi gratiam de intellectu, iuuu ignorantem ne erret, v. decipiatur. Si es deuotus, & timens Deum, & proximus est peccator, dulciter corrige ipsum. Si habes bonam eloquentiam, loquere pro proximo qui nescit loqui, &c. Si facis partem sibi de bonis spiritualibus, idem facias de bonis temporalibus,

bus, & corporalibus. Si tu es fortis, & proximis fit violentia, defende. Si tu es nobilis vel miles potens in villa, defende viduas & pupillos qui persecutionem patiuntur. Idem de pecuniis da pauperibus. Ecce quid est liberalis pietas, benedictus qui sic reformatur. Auctor. Vnusquisque sicut accepit gratiam in alterutrum illam admittit: atque sicut boni dispensatores multiformis gratiæ Dei. I. Petri 4. Nota de hoc experimentum in natura de serpente probatū à Philosophis. Nam quando serpens propter duritiam pellicis non potest se bene mouere, abstinere per multos dies, tandem transit ad strictum foramen, & dimittit pellem duram. Hic serpens significat personam auaram, duplici ratione. Prima, quia Deus dedit serpenti terram ad comedendum. Ait Dominus Deus ad serpentem. Terram comedes cunctis diebus vitæ tuæ. Gen. 3. Sic auarus comedit terram, quia semper habet farinam, vel terrena in ore suo loquendo de mundanis, foris, &c. Secunda ratio, quia serpentes non incedunt rectè, sed serpendo tortuose. Item de diuite avaro quando pauper homo venit ad eum, ut mutuet sibi amore Dei decem florenos. Si respondet, certè libenter amore vestri, modò incedit rectè. Sed quando dicit. Ecce quando veniet notarius dices, quod sint duodecim, & ita ponetur in charta. Ecce ra-
Casus in quibus comittitur vsu:
 ce tortuosus. Vel quando recipit possessiones in pignore, & interim recipit fructus. Ecce iniquitas. Vel quando vendit pluris propter solutionis dilationem, vel quando emit pro minori pretio propter denarios promptos, vel solutionis anticipationem. ecce dolum, vel quando obligat ad molendum in suo molendino, &c. De tali dicit scriptura sancta, Cor tuum non est rectum coram Deo, in felle amaritudinis, & obligatione iniquitatis video te esse. Act. 8. Ecce serpens cum duritia pellicis qui non potest se mouere ad opera misericordie, & pietatis. Remediū ergo ad instar serpentis qui facit duo. Primò abstinere, & caro restringitur. Secundo transit per strictum foramen, & dimittit pellem. Ita debet facere vsurarius. Primò debet abstinere ne decetero faciat vsuras, iuxta consiliū Apostoli. Qui furabatur iam nō furetur, magis autem laboret manibus suis quod bonū est, ut habeat unde tribuat necessitatem patienti. Ad Ephe. 4. Secundo oportet ipsum transire per strictum foramen restitutionis. Dicunt aliqui, Non habeo de quo restituam, credunt quod ex quo nō habent pecunias superfluas, quod non teneantur restituere: vendatis agrum, domū, vineam, seu vasa argentea. Quoniam regula est theologorū, & etiā legistarum, quod non dimittitur peccatum nisi restituatur ablatum. 14. q. 6. Si res de restitutione. S. Tho. pulchrè, & salubriter determinat 2. 2. quæst. 62. qui in articulo dicit quod restituere est de necessitate salutis, sicut etiam seruare iustitiam. Alius dicit, Ego ponam in testamento, &c. Iterum tu ibis ad infernū. Illi autem qui faciūt restitutionem, saluantur solū. Restituatis, & eritis reformati ad instar serpentis in via vestra.

De hoc aucto. Expoliantes vos veterem hominem cum actibus suis, & induentes nouum hominem qui renouatur in agnitionem Dei secundum imaginem eius qui creauit eum. Ad Colossen. 3. Tertia uirtus quæ facit reformare creaturam, est pura castitas, quæ ordinat hominem erga corpus proprium. Si quis vixerit luxuriose, decetero corrigat, & emendet se. Dic quid est luxuria. Vir & vxor seruantes modum debitum, non faciunt luxuriam quæ sit peccatum mortale. Sed omnes alij qui volunt gustare, &c. peccant mortaliter. Ideo Apostolus, Obsecro vos per misericordiam Dei, vt exhibeatis corpora uestra hostiam uiuentem, sanctam, Deo placentem, rationale obsequium uestrum. Et nolite conformari huic sæculo, sed reformamini in nouitate sensus uestri. Rom. 12. Nota ad propositum aliud experimentum in natura de terra. Nam cum in hyeme sit lutoia, & sterilis, tandem in æstate mundatur, & fructificat. Idem de persona luxuriosa, quando perdit calorem ignis diuini amoris, & bonorum operum, amittit delectationes Angelorum, & dat se delitiis porcorum. Sed quando venit ætas, scilicet calor amoris Dei, persona mundatur, & fructificat. Aucto. Emitte spiritum tuum, & creabuntur, & renouabis faciem terræ. Psalm. 103. Deo gratias.

Dominica infra octa Epiphaniæ.

Sermo III.

Deus diuisit mensuram fidei. Rom. 12. Sciendum quod Apostolus Paulus uolens nobis declarare dignitatem, & excellentiam fidei Christianæ super omnes alias doctrinas dicit, Tantam nos habentes impositam nubem testium, deponentes omne pondus, & circumstans nos peccatum, per patientiam curramus ad propositum nobis certamen, aspicientes in auctorem fidei, & consummatorem Iesum. Ad Hebræos. 12. Nota nubem testium, id est, multitudinē testium. Ex hac auctoritate habetur, quod licet sint multi testes fidei catholice, tamē est vnus Magister solus, & Doctor principalis, scilicet Christus. Sicut in schola vnus est Magister principalis, & Doctor, & alij Baccalarij, & repetitores. Sic in schola Christianitatis vnus est Doctor, & Magister, scilicet principalis Christus. Ideo dixit ipse, Nolite vocare Rabbi, id est, Magistri, scilicet, in fide Catholica, vnus est enim Magister uester, Mat. 23. Apostoli autem solum fuerunt Baccalarij, & repetitores fidei. Ideo dicit, Aspicientes in auctorem fidei, id est, inuentorem, & consummatorem, quia Christus declarando fidem ipsam consummauit seu perfecit, & confirmauit per miracula quæ à solo Deo possunt fieri & non per creaturam. Omnes aliæ scientiæ seu doctrinæ mechanicæ habent inuentorem purum hominem, vt sunt septem artes liberales. Idem de medicina, & de cæteris legibus. Item de arte politica, & œcono-

nia. Sed fides catholica est à solo Christo primo inuentore, & principalior est fides catholica, & sacra doctrina, & theologia omnibus aliis scientiis humanitus inuentis, vt di. S. Tho. 1. par. q. 1. art. 5. quod probat de speculatiuis, & practiis. De speculatiuis probat tum propter certitudinem, tum propter materiæ dignitatem. De practiis vero probat ex parte finis. Et ita concludit doctrinam sacrâ secundum omnem modum digniorē esse aliis scientiis, sup. humanitus inuentis. Quod cōfirmat arguendo in oppositū, quia aliæ scientiæ dicuntur ancillæ huius. Prouer. 9. Misit ancillas suas vocare ad arcem. Non incongrue, vel irrationabiliter, quia omnes aliæ scientiæ, & doctrinæ sunt sub intellectu humano. sed fides catholica, & eius veritates sunt supra omnem intellectū humanū. Ideo oportebat quod à Deo qui mentiri non potest nec falli reuelaretur. Ideo securè, & firmiter possumus credere. propter hoc scrip. sacra di. Quæ. s. fides catholica cum inuētū accepisset enarrari per Dominum ab eis qui audierunt, in nos cōfirmata est, constante Deo, signis, & portentis, & variis virtutibus, & spīritus sancti distributionibus secundū suam voluntatē. Hebr. 2. Patet ergo quomodo fuit à Christo inuēta tanquam ab auctore, & doctore, & magistro principali, & per Apostolos fuit repetita in prædicationibus. Ideo di. the. Deus diuisit mensuram fidei. No. Deus, nō Patriarcha, nec Propheta, nec Apostolus, nec Philosophus, nec aliqua pura creatura, sed Deus diuisit, &c. Patet the. Inuenio in sacra script. quod quatuor sunt quæ Deus diuisit, & dat nobis ad mensuram. s.

Credentia Euangelicalis,
Gratia spiritualis,
Pœna infernalis,
Gloria cœlestialis.

De primo dicit thema, Deus diuisit mensuram fidei. De secundo potest dici, Deus diuisit mensuram gratiæ spiritualis. Idem de tertio, & de quarto. Dico primò, quod deus diuisit, & dat nobis ad mensuram credentiam Euangelicalem, scilicet fidem Catholicam, quia non plus nec minus. Quoniam veritates fidei supra intellectum naturalem sunt. Ideo si homines mensurassent fidem, multum errassent. Vnde antiqui Philosophi multas veritates cognouerunt de Deo, & habuerunt, sed cum multis erroribus. Dicebant quod erat vnus solus Deus, & verum dicebant, sed errabant quia dicebant quod erant tria principia, scilicet materia, forma, & priuatio, in 1. Physicorum. Item dicebant verum, quod Deus est æternus, sed errabant cum dicebāt quod esset idea, scilicet materia prima, & æterna. Item dixit Plato de ideis. Item dicebant verū quod mundus gubernatur à Deo, sed errabāt dicendo, quod mundus non habuit principium, nec habebit finem. Sciens ergo Christus, quod intellectus hominū nō est sufficiens ad habendū plenā cognitionē de Deo, noluit dimittere iudicio ho-

*Errores
circa prin
cipium.*

minum mensuram fidei, sed eam reuelavit Apostolis, quam expresserunt Apostoli in 12. articulis fidei, sicut ipsam audiuerant à Christo.

Si fidei articuli cū Apostolis cōferentur, sunt 12. Si cum illis que credere oportet, sunt 14.

Sunt enim 12. articuli fidei si eorū accipietur numerus ex parte Apostolorum qui ipsos articulos posuerunt, quamuis sint 14. si eorū sumatur numerus ex parte credibilium, vt dicit S. Tho. 3. scri. dist. 25. art. 2. & hi 12. articuli ab Apostolis expressi in Credo in Deū, siue in Symbolo Apostolorū sunt contenti. Dicatur semel Credo in Deum. Ecce hīc mensuram fidei 12. conclusionibus. Omnes libri sanctorum Doctorum sunt ad declarandum has 12. conclusiones, & ad istam mensuram oportet nos venire, nec aliquis quantumcunque subtilis debet aliquid addere, nec quantumcunque rudis debet aliquid diminuerē. Moraliter nota hīc cōtra subtiles præsumptores qui hanc mensuram volunt transcendere dicentes, Quomodo est Christus in hostia, si frangitur, vtrum diuiditur Christus. Hæ sunt quæstiones diaboli loquentis imaginationi, vt nescias respondere, & dubites, & damneris. Ideo in talibus quæstionibus diabolicis debet homo respondere per illum articulum fidei, Credo in sanctam Ecclesiam catholicam, &c. id est, credo determinationes Ecclesie quæ errare non potest in his quæ fidei sunt. Ideo nō plus sapere, quam oportet sapere. De hoc dicit Apostolus Corinthiis disputantibus, quod locus, & locatū debent proportionari, &c. di. Timeo ne sicut serpens Euæ duxit astutia sua, ita corrumpantur sensus vestri, & excidant à simplicitate, scilicet fidei quæ est in Christo. 2. Corinth. 11. No. practice quomodo Eva fuit decepta à diabolo quæstionando, siue quærendo, Cur præcepit vobis Deus, vt nō comederetis ex omni ligno Paradisi. Gen. 3. Ecce hīc prima quæstio mundi. Eva autem quæ debuit viriliter respōdere, & diabolum expellere dicendo, Et tu vis mecum disputare de voluntate Dei, &c. non fecit, sed voluit disputare cum diabolo di. Ne fortè moriamur, id est, dubitando, quia Deus non dixit, Fortè moriemini, sed moriemini. Ideo nolite disputare cum diabolo. Deus fecisset gratiam multis si fuissent rudes, qui confidentes de ingenio, & subtilitate intellectus intra se disputant de fide. Ideo dixit Christus Iudæis disputantibus. In iudicium in hunc mundum veni, vt qui non vident, videant, & qui vident, cæci fiant. Ioan. 9. Nota in iudicium, scilicet discretionis, vt qui non vident, scilicet per scientiam videant, & qui vident, cæci fiant, Qui respōdentes dixerunt Christo, Nunquid & nos cæci sumus? Dixit eis Iesus. Si cæci essetis, id est, ignorātes, peccatum, scilicet infidelitatis non haberetis. Nunc verò, quia dicitis videmus, peccatum vestrum manet. Qui vident, supple per præsumptionem, & scientiam acquisitam, cæci fiunt per minus credētiā. Dic etiam contra simplices, & rudes, ne deficient minuendo fidem catholicam, quia nesciunt Credo in Deum, nec excusantur, quia benè addiscūt, & sciūt cantilenas siue carmina huius mundi, &c. Dic quomodo Christus in iudi-

In iudicio Interrogat quemlibet cuius conditionis est prout fuit re-
 latum beato Hieronymo. Si aliquis dicit se esse Christianum, si ne-
 gat Credo in Deum, est ridiculum, sicut si ego dicerem, Ego sum
 frater, sed nescio cuius ordinis. Ideo Apostolus, Dico enim per gra-
 tiam quæ data est mihi, omnibus qui sunt inter vos non plus sapere
 quam oportet sapere, sed sapere ad sobrietatem, & unicuique sicut
 Deus diuisit mensuram fidei. Ad Romanos 12. Nota, dico per gra-
 tiam, scilicet Apostolicam. Et loquitur subtilibus non plus sapere quam
 oportet sapere, quia caderetis in errorem. Deinde dicit simplicibus,
 Unicuique sicut Deus diuisit mensuram fidei, illam scilicet velitis te-
 nere, nihil minuere. Ideo est optimum consilium bis in die, scilicet
 mane, & sero, actualiter mensurare mensuram fidei genibus flexis di-
 cendo, scilicet Credo, ad instar militis homagium facientis Regi, &
 attendatis bene si cor vestrum adhæret cuilibet articulo, & sic salui
 eritis. Rom. 10. Si confitearis in ore tuo Dominum Iesum Christum,
 & in corde tuo credideris quod Deus illum suscitauit a mortuis, sal-
 uus eris, &c. Quia omnis scientia acquisita obliuioni datur nisi repe-
 tatur actuali consideratione, & verbali, quanto magis scientia infusa
 Ideo Apostolus, Vosmet ipsos tentate si estis in fide, ipsi vos probate,
 2. Corinth. ultimo. Secundo Deus dat ad mensuram suam gratiam spi-
 ritualem, quia quidam habent plus, quidam minus. Ratio, quia da-
 tur secundum dispositiones creaturarum. Nota exemplum de duo-
 bus pannis vel vitris, scilicet quorum vnus est bene mundus, alius
 immundus, quoniam mundus recipit maiorem claritatem & fulgo-
 rem ad Solem quam immundus, licet ambo æqualiter sint ad Solem.
 Item si vultis in vobis recipere claritatem gratiæ spiritualis, attenda-
 tis, quod cor vestrum sit bene mundum & purum ab inuidia, odio,
 rancore, & mala voluntate, a malis desideriis, & cogitationibus im-
 mundis. Sic enim illuminabitur a Sole iustitiæ Domino nostro Iesu
 Christo, qui quantum in eo est, æqualiter illuminat omnem hominem.
 Si autem cor vestrum sit rubiginatum rubigine odii, inuidiæ, rancori-
 ris, &c. non illuminabitur. Paret ergo ratio, quando dispositio est
 causa materialis. Eadem ratio potest dari de cholericis, & phlegmati-
 cis ad Solem æqualiter existentibus, quoniam cholericus magis sentit
 calorem Solis quam phlegmaticus. Idem de Sole iustitiæ Christo, qui
 magis calefacit cholericos, id est, siccos a delitiis & delectationibus
 mundanis, quam phlegmaticos vitiosos, & deliriosos. Ideo dicit scri-
 ptura ad Ephe. 4. Unicuique nostrum data est gratia, secundum mensu-
 ram, id est, secundum dispositionem cuiuslibet personæ. de ista mate-
 ria dicit Christus Mat. 25 per modum parabolæ, Homo quidam pe-
 regrinatus proficiscens vocauit seruos suos, & tradidit eis bona sua. Et vni
 dedit quinque talenta, alii autem duo, alii verò vnum. Unicuique se-
 cundum propriam virtutem. Exponunt Doctores, i. secundum pro-

*Doce-
 tur simi-
 litudine
 quare
 non aqua-
 lis gra-
 tia omni-
 bus a
 Deo in-
 funditur*

grauius peccauit secundū hoc ei grauior pœna infligitur. Vnde Apo-
 calip. 18. Quantum glorificauit se & in delitiis fuit, tantum dat illi
 tormentum & luctum. Non autem respondet duratio pœnæ dura-
 tioni culpæ, vt dicit Aug. 21. de ciui. Dei. Hæc S. Tho. vbi supra. Item,
 idem S. Tho. dicit vbi supra in solutione ad secundum argumentū,
 in quo sic arguit, duorum peccatorum mortalium, vnum est grauius
 & maius altero, ergo vnum debet maiori pœna quā alterum pu-
 niri, &cæ. Soluit quod quantitati peccati responderet quantitas pœnæ
 secundum intensionem. Et ideo peccatorum mortalium inæqualium
 erunt pœnæ inæquales intensione, æquales autem, duratione. Idem
 dicit 3. li. contra gentiles. cap. 104. vel secundum aliam quotationem.
 c. 42. Dic quomodo secundum Aug. in quolibet peccato sunt duo sci-
 licet auersio ab incommutabili bono, & conuersio ad bonum com-
 mutabile. scilicet ad temporalia & terrena. Ideo sunt in inferno duæ pœnæ
 correspondentes, scilicet pœna damni & pœna sensus. vt dicit S. Tho.
 4. contra gentiles. c. 90. vbi sic dicit, Peccatum quod in Deum com-
 mittitur, non solum pœna damni, sed etiam pœna sensus debetur.
 Pœna enim sensus responderet culpæ quantum ad conuersionem in-
 ordinatam ad commutabile bonū, sicut pœna damni responderet cul-
 pæ, quantum ad conuersionem ab incommutabili bono. Hæc ille in
 forma. Prima scilicet damni est nunquam videre Deum, secunda est
 torqueri & pati à creaturis. Verbi gratia, de peccato superbix vbi est
 auersio & conuersio, quia Deus præcepit nobis & ostendit in se hu-
 militatem, & superbus auertit se nolens Deo obedire; & conuertit se
 ad superbiam, pompam, &c. Ideo superbus in inferno nunquam vi-
 debit Deum, nec habebit honores Paradisi, sed erit in inferno in ca-
 cabis de plumbo liquefacto. Ratio, quia superbus est omnibus one-
 rosus, ideo, &cæ. Item, Deus præcepit ne homo faciat auaritiam, Luc.
 12. Videte & caute ab omni auaritia. O dicit auarus, non curo de
 præcepto Dei, &c. Ego non essem diues. Ideo in inferno habebit pœ-
 nam damni, & nihil poterit habere de his quæ desiderat, vt patet de
 diuite epulone, &c. Et pœnam sensus, quia erit in auro & argento li-
 quefacto. Ideo quia propter aurum & argentum fecit contra Deum,
 Idem de peccato luxuriæ Deus præcepit ne illud fiat nisi inter vi-
 rum & vxorem. Sed luxuriosus non curat de præcepto Dei, ideo pu-
 nietur pœna damni, quia non habebit delectationem paradisi, &c.
 Et pœna sensus in veru ad instar cyrologij, &cæ. quia hic voluit ita
 calefieri per luxuriā. Idem de peccato inuidiæ. Deus præcepit vt
 diligamus inuicem, &cæ. sed inuidus non curat, imò inuidet proxi-
 mo, ideo punietur pœna damni, quia non sentiet delectationes nec
 amorem paradisi. Et pœna sensus in feruētī picē, quia habuit cor ni-
 grū per inuidiā. Idē de peccato gulæ di. Attendite ne grauentur cor-
 da vestra crapula & ebrietate, Luc. 21. sed gulosus non curat, ideo pu-
 nietur

metur pœna damni, quia nō gustabit de escis Paradisi. Et pœna sensus in calice vbi semper esuriet & sitiet. Idem de peccato iræ, de vindicta cæcius & iracundis, quia nolunt remittere iniurias, &c. puniētur pœna damni, quia nunquam habebunt pacem Paradisi. Et pœna sensus, quia semper erunt guerra in inferno. Idē de acidiosis, qui nunquam habebunt quietē gloriæ. De qua Io. Amodō iam dicit spiritus, vt requiescant à laboribus suis, opera enim illorū sequantur illos. Apoc. 14. Et habebunt pœnā sensus, quia semper laborabunt inter serpentes, qui non permittent ipsos quiescere. Ecce quomodo pro mensura peccati erit & plagarū modus. Idē Esa. 27. In mensura contra mensuram cum abiecta fuerit, iudicabit eam. No. in mensura. s. culpæ, cum abiecta fuerit. s. anima à corpore de hoc mūdo, iudicabit eam. De ista potest dici the. Deus diuisit mensurā. s. pœnæ. Quarto dat Deus ad mensurā gloriā cœlestem, quia non omnes beati qui sunt in Paradiso habent æqualem gloriā, sed quidā maiore, quidā minore secundum mensurā bonorum operum quæ fecerunt in hoc mundo. Auct. Mensuram bonam & confertam & coagitatam & superfluentem dabunt in sinū vestrū. Eadem quippe mensura qua mensi fueritis, remetietur vobis. Luc. 6. de hoc S. Tho. tractat in 4. di. 49. q. 1. ar. 4. q. 2. vtrū beatitudo ab omnibus æqualiter participabitur. Respondet quod non æqualiter beatitudo participabitur ab omnibus beatis ex parte subiecti siue operantis, quia vnus beatus erit magis perfectus lumine gloriæ, secundum gradum charitatis suæ, & sic erit potētior ad illam visionem diuinæ essentiæ quā alius: & sic operatio in vno peccato erit perfectior & delectatio maior. Et hoc confirmat per illud quod dicitur 1. Corinth. 15. Stella differt à stella in claritate: sic erit resurrectio mortuorum, ergo vnus resurgentium maiorem gloriam habebit, quā alius. Item ad idem, Præmium debet responderē merito, sed quidam sunt excellentioris meriti aliis, ergo cum beatitudo siue gloria cœlestis sit virtutis præmiū, vnus potest habere maiorem gloriam & beatitudinem, & gaudebit si fuerit perfectus maiori lumine gloriæ quā alius. Idem dicit eadem di. q. 2. quæ est de diuisione diuinæ essentiæ, ar. 4. Et. 1. par. q. 12. ar. 6. Sed ex parte obiecti erit æqualis gloria & beatitudo in omnibus beatis: quia obiectū operationis, in qua beatitudo consistit, est omnino vnū & idem, s. diuina essentia, ex cuius visione omnes erunt beati. Et ex hac parte non erit aliquis gradus in beatitudine, quia Deus omnibus beatis se vt obiectum beatificans ostendet. Et sic valet intellectus dictæ auctoritatis, eadē quippe mensura qua mensi fueritis, remetietur vobis. Luc. 6. In dicta auctoritate ponuntur quatuor cōditiones, secundum quod quadrupliciter meremur in hoc mundo, scilicet,

Benè cogitando,

Benè loquendo,

*Ratione
subiecti
non est
beatitudo
omni
b^{us} æqua
lis: est
autē ra
tiona ob
iecti.*

Benè operando,

Et aduersa patienter tolerando.

Cogitando meremur expellendo statim malas cogitationes de corde, tanquam prunas ignitas de manu, quia licet imaginatio sensualis sit aperta diabolo, qui potest ibi ponere prunas ardentes malarum cogitationum, tamen in libertate nostra est comburi delectabiliter, vel non comburi viriliter expellendo. Verbi gratia, Si diabolus ponit in nostra sensualitate malam cogitationem de superbia, &c. vos potestis ipsam expellere cogitando Christi humilitatē. Idem potest dici de aliis peccatis. Isto modo meremur mensurā bonā, quia bonæ personæ iam in hoc mundo consolantur. Bern. Multi vident cruces nostras qui nō vident cōsolationes nostras. Secundō meremur ore, cauendo à falsis & enormibus iuramentis, à mendaciis & diffamationibus, sed affirmare debemus per aduerbia dicendo, ita, non, &c. Hoc modo meremur mensurā confertam, imō plenā in fine, quādo Angelus à dextris, & diaboli à sinistris expectant animæ exitū de corpore, quæ si bona fecerit, recipitur à bono Angelo. Ecce hīc mensuram confertam. Tertiō meremur, benè operando in operibus misericordiæ, penitentiæ & iustitiæ à peccatis cauendo, festa deuotē seruando. Isto modo meremur mensuram coagitatam, id est, calcatā, & hoc quando anima intrat Paradisum & salutatur cum gaudio ab animabus beatis, &c. Quarto meremur, patienter aduersa & mala tolerando. isto modo meremur mensuram superfluentem, i. superius effluentem, hoc erit post diem iudicij quando gloria animæ redundabit in corpus, ecce quare dicit, Eadem quippè mensura qua mensi fueritis, remetietur vobis, de ista potest dici, Deus diuisit mensuram, scilicet gloriæ.

Dominica infra octauam Epiphaniæ.

Sermo IIII.

Proficiēbat sapientia, etate & gratia. Luc. 2. Sanctum Euangelium cōtinet in effectu tria singularia de Domino Iesu Christo, quæ sunt magnæ difficultatis.

Primum est clementum corporale,

Secundum documentum spirituale,

Tertiū exemplū virtuale, quæ ostenduntur clarè in themate proposito.

Primum, cum dicitur, proficiebat etate. Secundum, cum dicitur, proficiebat sapientia. Tertium, cum dicitur, proficiebat gratia. Primum quod ostenditur in sancto Euangelio de Domino nostro Iesu Christo, est augmentum corporale, ibi, proficiebat etate. Sciendum quod Dominus Iesus Christus exiens de vtero matris, noluit subito magnus apparere, cum potuisset ita magnus nasci, ut fuit Adam in principio mundi, qui exiuit de vtero matris suæ, scilicet terete iam magnus & homo perfectæ etatis 30. annorum. Hoc tangit

textus

textus di. Formauit Deus hominem, non dicit puerum vel infantem, sed hominem de limo terræ, & inspirauit in faciem eius spiraculum vitæ, & factus est homo, non dicit infans in animam viuentem. Gen. 2. Certum est quod ita potuisset facere Christus de seipso, sed noluit, imò voluit, vt ceteri, paulatim crescere. Primò voluit esse infans vt ceteri, non loquens nec ambulans. Secundò, voluit esse puer. Tertio, adolescens, Quartò, iuuenis, & tandem vir perfectus, vnde debuit per omnia fratribus assimilari, Hebr. 2. Ratio, ad ostendendum quòd veniebat pro saluatione omnium. Venit enim saluare. Primò, infantes per innocentiam. Secundò, adolescentes per generalem obedientiam. Tertio, iuuenes per sacramentalem penitentiam. Ideo debuit per omnia fratribus assimilari qui vult omnes homines saluos fieri. 1. ad Tim. 2. Si dicatur, Non videtur venire ad saluandos senes, quia noluit esse senex, sed voluit mori in flore iuuentutis & dare vitam suam in ætate in qua magis vita diligitur. Iuxta prophetiã Hier. 12. in persona Christi dicēs, Reliqui domum meam, dedi dilectam animam meam, id est, vitam in manus inimicorū meorū. Respondeo quod imò venit etiam saluare senes. Licet ipse non fuerit senex, tamen à senibus voluit benedici, s. à Simeone & Anna. Ideo postquam sancta mater ecclesia festinauit de infantia saluatoris in festis transactis, modò incipit facere officium de eius pueritia, quando fuit. 12. annorum. De hoc dicit principium Euangelij. Cum factus esset Iesus annorum 12. ascendentibus illis Hierosol. secundum consuetudinem diei festi consum. quæ die. cum redi. reman. puer Iesus in Hier. & non cogno. paren. e. Exist. autem illum esse in comitatu ve. iter diei, &c. Nota post triduum inuenerunt eum in templo in medio doctorum. Dic quomodo virgo Maria ibat ad templum Domini in Hierusalem in festiuitatibus ordinatis, secundum legem quia in tota Iudæa non erat nisi vnum templum, scilicet, in ciuitate Hierusalem, in quo possent offerre sacrificium, propter quod Iudæi ter. in anno tenebantur venire ad templum in Hierusalem. s. in festo Paschatis, Pentecostes & Zenopegiz, id est, tabernaculorum fixationis ex præcepto legis. Virgo Maria in dictis festiuitatibus, etiam volebat venire de Nazareth, quæ distabat à Hierusalem per 40. miliaria. Et ex magna dilectione nolebat dimittere filiū suum Iesum, sed ipsum portabat in brachiis, quando erat infans: sed quando fuit puer, ducebat ipsum per manū. Nota hic contemplando quomodo virgo Maria ibat cum filio aliquando cum calore, aliquando cum frigore, pluuia, niue, vento, ad templum. Si fuisset sibi dictum, Virgo benedicta quò vaditis modò cum tali tempore, respondisset virgo Maria, Vado ad templum Domini in Hierusalem. O virgo benedicta, & nunquid vos estis templum Dei magis sanctum quam illud de quo dicit Ecclesia, Templum repente sit Dei intacta nesciens virum, verbo concepit filium

Et sic breues de M. quod debet fieri ad q. d. Nos quædam

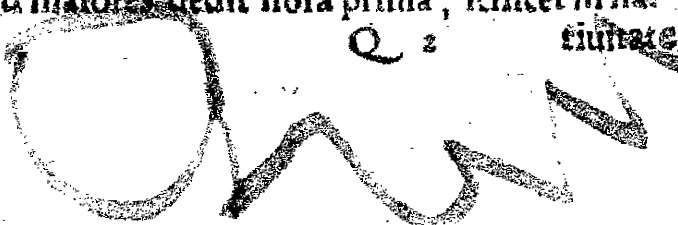
Num. Et nunquid filius vester est templū diuinitātis. Hoc autē dicebat de templo corporis sui. Ioā 2 Sed respōdisset Virgo finaliter, hoc facio in exemplū Christianorū, vt quādo audierint hoc, nullus, quantumcunq; delicatus excuset se, ne vadet ad Ecclesiam ratione caloris seu pluuiæ, frigoris, &c. Hoc dicit expresse Bedā in homil. hodierna, quod virgo Maria vt daret exemplū, ibat ad templū, idēo memento, vt diem sabbati. i. quietis sanctifices. Exod. 16. A negotiis temporalibus quiescēdo, & in spiritualibus se occupādo. Nota me. In nullo alio præcepto dicit memento, nisi in isto vt postquā laborasti in negotiis temporalibus feria 23. &c. De dominica dicit memēto, &c. Exemplo etiā Virginis parēs debent ducere filios, & filias ad Ecclesiam. Nota cōtra malam consuetudinē de puellis, quæ nō vadūt ad Missam, idēo sunt tot malæ, quia tunc habēt opportunitatē faciendi malum, quod non possunt intra hebdomadā, quia parentes sunt in domo. Inde veniunt aliquæ grauidæ ad nuptias, vel iam pepererūt bis vel ter. Idēo ducendæ sunt ad ecclesiā vt habeant deuotionē, quia nisi deuotio retineat mulierē, &c. Idēo filij sunt ducendi ad ecclesiā per patrem, vel matrem, &c. Completo autē festo septē diebus, consummatisq; diebus cūm redirent remansit puer Iesus in Ierusalē. Non per parentum negligentiam, sed per diuinā prouidentiam. Et non cognouerūt parētes eius. Ratio, quia erat cōsuetudo Iudæorum ex honestate, vt homines hoc est viri irent per vnam viam, mulieres autem per aliam, vel homines præcedebant, & mulieres sequebātur. Pueri ergo poterant ire cum patre, vel matre. Quādo ergo Maria recessit de templo, & non vidit iuxta se filium suum Iesum, credidit quod esset cum Ioseph, & veniret cum eo. Idem credidit Ioseph, quando non vidit Iesum, cogitauit quod esset cum matre. Hoc tangit Euangelista breuiter dicēs, Cogitātes eū in comitatu esse, venerūt iter diei. Credo quod Ioseph aliis vicibus fuit prius in Nazareth, quia homines vadunt velocius, & vt pararet cœnam, & quando Virgo intrabat domū, filius occurrebat sibi, quoniā veniebat prius cum Ioseph, & faciebat sibi magnum festum. Sed nunc quando Virgo intrauit, & non vidit filiū suū, dixit Ioseph, Vbi est filius meus? Respondit Ioseph, Et nō erat vobiscū? O miser, ego credebā ipsum esse vobiscū. Tunc Virgo plangens dixit, O misera, quid est de filio meo, & statim magnus clauus intrauit in cor, quia diligebat ipsum plus quā omnes matres. Ratio, quia aliæ matres diligūt filios suos tanquā creaturas suas, sed Virgo diligebat ipsum etiam tanquā suum creatorē. Item aliæ matres perdunt virginitatē propter filios, sed ipsa non. Item aliæ matres dolent in partu, sed Virgo nihil. Et Virgo plorādo intrauit cameram dicēs, O fili mi, vbi estis vos modō, vtinā non in manibus Archelai filij Herodis. O fili, vbicunq; sitis vos, scitis modō benē dolorem meum, & timorem. Tunc cor Virginis erat inter duas molas. Ex vna parte cogitabat

virum ascenderit in celum ad patrem. Ex alia parte dicebat. Quomodo recessisset quod nihil mihi dixisset, nec prædicasset euangelium, nec instituit sacramenta. Ex alia parte cogitabat ne ipsum teneret filius Herodis, qui tunc regnabat. Ioseph ex alia parte plorabat dicens, O miser quid dicet mihi Deus pater, quia tam malè custodiui filium suum. O miser, quid dicam de tanta mea negligētia. Secus de multis matrimonio cōiunctis. Nonnunquā dum quid aduersitatis turbationisq; occurrit in domo, contendunt vir, & vxor dicentes. Vos fecistis, immo vos fecistis. Sed virgo, & Ioseph mutuo se consolabantur. Dicebat virgo Ioseph, Pater cornetis, quia ego non possum comedere, nisi vos comedatis. Dixit virgo Ioseph. Pater perquiramus filium meum inter vicinos & apud notos, & amicos. Dic quomodo ibant de nocte cum laterna plorantes, & ipsum quærentes, & omnes mirabantur. Et multæ mulieres associebantur eis per Nasareth, & ipso non inuento redierunt ad domum. Et virgo intrauit cameram suam, & flexis genibus lachrymando dicebat. O Deus pater vos scitis vbi est filius vester & meus, virtute cuius concepī, velitis me consolari. O fili, vbi estis modo? iam amplius non possum pati. Idem faciebat Ioseph ex alia parte, nec de tota nocte dormierunt. In trastino bono mane redierunt in Ierusalē, & fuerunt ibi in sero. Cogitate quomodo in nocte circuibant per ciuitatē cum laterna. s. per ciuitatē Ierusalē quærentes ipsum inter cognatos, & notos, de quo gentes mirabantur quod tali hora iret per villā cum esset famosa de maxima honestate, & sanctitate vitæ. Cogitate quando inueniebatur per vigiles, quomodo dicebant. O quis vadit illuc, &c. Transactis tribus diebus dixit virgo. Vadamus ad templum Domini, & oremus, vt ipsum inueniamus. Dicit euangelium, Et factum est post triduum inueniunt illum in templo sedentē in medio Doctorū. Statim virgo ascendens ad eum dixit. Fili quid fecisti nobis sic? scilicet nobis ignorātibus. Sed nō fuit increpātio, sed quæstio. Ecce pater tuus, scilicet putatiuus, & ego dolentes quærebamus te. Cogitate quomodo Christus cōsolabatur matrem suā dicens: Quid est, quod me quærebātis, nesciebatis, quia in his quæ patris mei sunt oportet me esse? De tota ista materia, vel speculatione, ecce propheta loquens in persona virginis Mariæ. Adiuro vos filiæ Ierusalem, quæsiui quem diligit anima mea, quæsiui illum, & non inueni, surgam, & circuibō ciuitatem per vicos, & plateas, quæram quem diligit anima mea, tenui eum, nec dimittāt. **Ca. 3.** Moraliter nota quantū dolere debemus cum Iesum perdimus. **Virgo Maria in festiuitate perdidit filium suum, tamen sine peccato perdidit.** Et nos in festiuitatibus perdimus Christum propter peccata. Quia in diebus festis plura peccata mortalia committuntur. Dic de quolibet statu ad libitum. Ideo dicit Christus nobis. Festiuitates vestras odit anima mea. **Esaia 1.** Nota, & post triduum inueniunt

fuit eum in templo, quare post triduum, & non ante? Ratio, quia qui per-
 dit Christum ex peccato, non potest ipsum inuenire nisi post triduum,
 id est post tria opera penitentialia. Primum est cordis contritio, quae di-
 citur dies naturalis, includens noctem culpae, & diem gratiae, quia vera
 contritio non est sine claritate diuinæ gratiae, ex quo dolet de culpa
 praeterita. Secundum est oris confessio quae etiam dicitur dies natura-
 lis, cuius nox est prolatio peccatorum quasi se diffamando. dies clara
 est remissio peccatorum, quae fit in absolutione, & oritur claritas gra-
 tiae, quam iam habebat ex contritione, augmētatur ex confessione, &
 absolutione. Tertium est vitae correctio, cuius nox est labor corre-
 ctionis, & mutatio malae inclinationis, dies verò claritas conscien-
 tiae, & bonae famae. Correctio fit, quia si fuisti superbus, vanus, pom-
 posus, &c. de cætero sis humilis, & sic de aliis vitiis & virtutibus. hoc
 modo post triduum inuenitur Christus in templo in manibus sacer-
 dotis ad dignè communicandum. Auctoritas allegoricè. Ibi via
 trium dierum in solitudinem, vt immolemus Domino Deo nostro.
 Exo. 3. Patet primus punctus. Secundum est documentum spiritua-
 le, cum dicitur, proficiebat sapientia. Hoc verbum habet magnam
 difficultatem in theologia. Nam omnis doctrina theologorum, sin-
 gulariter magister sentē. in 3. dicit quod Christus non solum inquan-
 tum Deus, sed etiam in quantum homo in primo instanti creationis
 animae habuit tantam sapientiam, quantā habet modò in cælo. Au-
 thoritas. Esa. Butyrum, & mel comedet, vt sciat reprobare malum, &
 eligere bonum. Esa. 7. Nota, vt pro quauis Christus in primo crea-
 tionis instanti sciret reprobare malum, & eligere bonum, tamen vt
 cæteri pueri voluit comedere butyrum & mel. Item Iere. 31. Creauit
 Dominus nouum super terrā, femina circundabit virū, scilicet statim
 perfectum in omnibus. Quomodo ergo dixit euāgelista quod Chri-
 stus proficiebat sapientia? Respondeo quod hoc potest dupliciter in-
 telligi, quia proficiebat sapientia habitualiter, vel effectualiter. Habi-
 tualiter autem Christus non profecit in sapientia, sed profecit effe-
 ctualiter, quia quanto magis crescebat in corpore, tanto maiores ef-
 fectus ostendebat sapientiae. Exemplum de sole, qui licet tantam cla-
 rritatem habeat hora prima quantam hora tertia habitualiter, & tan-
 tam hora tertia quantam hora meridiæ, tamen sol effectualiter pro-
 ficat in claritate, quia maiorem claritatem ostendit hora tertia quam
 hora prima, & maiorem in meridiæ. Ita etiam est de Iesu Christo so-
 le iustitiæ. Licet in instanti creationis haberet tantam claritatem sa-
 pientiae quantam habet modò in cælo habitualiter, tamen effectua-
 liter in sapientia crescebat, & profecit. Quoniam in aurora, scilicet
 antequam virgo ipsum pareret, nondum ortus erat super terram,
 & iam dabat aliquos radios claritatis, scilicet virgini Mariæ, Io-
 seph, & Elizabeth. Sed maiores dedit hora prima, scilicet in na-

Quis sit
 effectus
 confessio-
 nis post
 veram
 contritio-
 nem & cō-
 fessionē
 in votis.

Christus
 quatenus
 homo
 mox in
 primo
 instanti a
 sua crea-
 tione tan-
 ta fuit
 praeditus
 sapientia,
 atque ho-
 die est,
 habitu-
 liter: se-
 cus effe-
 ctualiter
 seu expe-
 riment-
 taliter.

tuitate per tot mirabilia. Sed adhuc maiores dedit hora tertia, scilicet quâdo fuit. 12. annorū disputatio cum doctoribus. Sed multo maiores emisit adhuc in meridie, scilicet quando fuit triginta annorū in prædicatione euangelica, & miraculorū operatione. Ecce quomodo Christus proficiat sapientia effectuali. De hoc Propheta in persona Dei patris loquens de Christo homine dicens, Ecce intelligeseruus meus, & exaltabitur, & eleuabitur, & sublimis erit valdè. Eſa. 52. Vbi ponitur quatuor gradus exaltationis effectualis. Primus ibi. Ecce intelliget seruus meus, scilicet statim in instanti conceptionis, & exaltabitur scilicet hora tertia, & prima in natiuitate, & eleuabitur, scilicet disputando cum doctoribus, & sublimis erit valdè scilicet in prædicatione euangelica. Modò videamus de radiis sapientiæ quos emisit quâdo fuit. 12. annorum, de hoc dicit Euangelista, Inuenerunt eum in templo sedentem in medio doctorum audientem illos, & interrogantem. Stupebant autē omnes, qui eum audiebant super prudentia, & responsis eius. Ego amore vestri quæsiui de modo sedendi quomodo Christus sedebat in medio doctorum, & de materia de qua disputabant. Modum sedendi declarat Beda in homilia hodierna dicens, quod Christus tenuit formam discipuli, quod fuit magnæ humilitatis indicium, immo eximium discendi humilitatis exemplum. Quidam dicunt quod Christus sedebat in cathedra in medio doctorū, & ita pingunt pictores, & malè. Dic quomodo in angulo tēpli doctores habebant scāna circulariter posita pro consiliis, & disputationibus, vbi erat rota tota libris plena, & quando doctores disputabant, pueri maximè ingeniosi ponebant se in medio doctorum in terra sedēdo, & doctores audiendo, & de dubiis ipsos interrogando, sed non contra doctores arguendo. Hunc modum aliorum puerorū voluit tenere Christus. Ideo dicitur, inuenerunt eum sedentē in medio doctorū audientem illos, & interrogantem, non dicit arguētem. Materiam autē de qua tunc doctores, & rabini disputabant inueni in epistola gloriosi Hieron. ad Paulinum cap. 4. vbi dicit, Duodecim annos saluator impleuerat, & in templo sedens de quæstionibus legis interrogans, non dicit disputans, vel arguens, magis docet dum prudēter interrogat. Notā de quæstionibus legis practicè quomodo fuerunt rationabiliter quæstiones legis, & quæ tunc maximè disputabantur erāt de aduentu Messia, omnes doctores nullo discrepante sciebāt tēpus aduētus Messia esse completū ex prophetia Iacob. Gen. 49. Non auferetur sceptrū de Iuda, & dux de femore eius, donec veniat qui mittendus est. Quia tunc regnabat Herodes. Itē ex hebdomadibus Danielis. Modò ponamus disputationes in forma. Cū essent ibi doctores multi, & magistri, & rabini sedentes in scamnis, & pueri in medio eorū, vt dictū est, inter quos erat Christus, vnus doctor proposuit quæstionem dicens, Quid vobis videtur de aduentu

Messie? Responderunt aliq. Pro certo aduentus Messie est completus, tamen si habeatis aliquam rationē, vel prophetiā in oppositu dicatis. Respondit alius doctor dicēs, Bene videtur mihi, quod aduentus sit completus secundū prophetias, sed tamē dubito ex quauā prophetia Aggei, 2. di. in persona Dei, Hæc dicit dominus Deus. Adhuc vnū modicū, & ego commouebo cœlū, & terrā, & mare, & aridā, & mouebo omnes gentes, & tunc veniet desideratus cœctis gētibus. Aggei. 2. Modò Domini mei reuerēdi nondū vidimus ista signa, quia non vidimus nouū motum in cœlo, nec in terra. Verum dicitis dicebant aliq. Ideo cogitemus super hoc. Et nesciebant aliud dicere. Tunc surrexit Christus in forma discipuli manibus plicatis, & obtenta licentia loquendi dixit. Domini si recordamini, modò sunt duodecim anni quod cœlum fuit motum per nouā stellā, quę duxit tres reges Orientis secundum quod ego audiui à parentibus meis. Si videtur vobis, quod iste motus fuerit nouus. Itē terra fuit tunc commota, & mare, quando ex præcepto Imperatoris quilibet ibat, vt profiteretur in ciuitate sua, si fortē esset hoc. Ecce interrogans, sed verba sua veniebant ad cor cum lumine prout sibi placebat. O dixerūt ipsi, verū dicit, pro certo ego recordor quod tunc fuit magnus motus in cœlo, & in terra. Dixit Christus. Domini, parcatis si pueri quærunt. Ecce quomodo quæstionibus legis interrogans magis docet dum prudenter interrogat. Deinde alius dixit. Domini aliud signū dedit Esa. di. Populus qui ambulabat in tenebris, vidit lucem magnā habitātibz in regione vmbre mortis, lux orta est eis, &c. Paruulus natus est nobis, & filius datus est nobis, & factus est principatus super humerum eius &c. Esa. 9. Hoc signū debuit esse in natiuitate Regis Messie. Sed hoc signū non vidimus. Dicebant aliq. Verū dicitis. Et voluebāt, & reuoluebant libr. Dixerunt Christo. Quid dicitis vos hîc fili. dubitatis in aliquo? Et resurrexit humiliter & loquēdo cū magna reuerētia dixit. Audiui quod in ciuitate Bethleem in media nocte modò sunt 12. anni apparuit magna claritas, intātum quod nox videbatur meridies, iuxta illud Psal. Nox sicut dies illuminabitur. Et audiui quod angeli apparuerūt pastoribus cum magna claritate, inter quos loquebatur vnus dicens, Euāgelizo vobis gaudiū magnū, quia natus est vobis hodie saluator, &c. Dicebant doctores. Respondit benè. Recordor quod talis fama fuit publica. Nūquid recordamini quomodo fuit scriptū vobis de hoc? Mi fili, bonas gratias dicimus vobis, quia ita clarificatis intellectus nostros. Ecce quomodo de quæstionibus legis interrogans magis docet, &c. Alius doctor dixit suspirans. O Domini, dubito quod totū nostrū gaudium, & spes sit perdita, & nunquid dicit propheta quod statim veniet ad templū suū dominator quem vos quæritis, & angelus testamenti quē vos vultis. Malac. 3. sed nondum venit. O fatui, & inscī cū habebāt ipsum præsentem, & propter hoc

dixit eis Ioannes, Medius vestrum tenet quem vos nescitis. Ioan. 1. Et interrogauerunt eum quid diceret. Qui respondit, O Domini quid possunt dicere pueri inter vos. Audiui à parentibus meis, quod post miraculū de lumine in media nocte in ciuitate Bethleem apparente, in. 40. die vna mulier iuuenis cum puero in brachijs eum baiulans venit ad templum, & S. Simeon, & Anna prophetissa prædicauerunt eum dicētes, q̄ ille erat verus Messias, & Saluator mundi. Dixerunt ipsi, Per Deū verū dicit, Simeon erat consanguineus meus, & amicus meus, à quo ego audiui. Dixit alius, & ego audiui ab Anna cōsanguinea mea, O benedicaris fili, & addiscas benè. Deinde rabi Samuēl suspirās, & quasi flens dixit, Et nunquid recordamini quomodo Herodes Rex occidit omnes pueros, ergo & illum, ergo domini detis rationes, & erant tristes, & nō poterāt respondere. Qui dixerunt Christo, quid dicitis vos hic fili? quī cum magna humilitate respondit, ne notaretur de præsumptione. Domini reuerēdi ego legi Exod. 23. Non coques hœdū in lacte matris suę. Modò domini pueri possent hic dubitare, nō dixit q̄ ipse dubitaret, an Deus vellet ostendere quomodo esset decoquēdus hœdus, vel an esset propheta de Messia, ne in lacte matris moreretur dum esset puer. Moyses in tribus locis dicit, Non coques hœdū, &c. quia tripliciter fuerunt innocentes ab Herode occisi, quidam gladijs, quidam lancijs, alij balistis, ne parentes, &c. vel dicas sic, quidam gladijs, quidam suffocati siue strangulati, quidam fuerunt percussi ad parietes, vel quia Herodes voluit occidere Christum ter. s. in natiuitate, in aduentu Regum, & purificatione, &c. Sed Christus, nec sic, nec fuit ab Herode interfectus. Ideò dixit sibi Moyses, Non coques hœdū, id est, Christum, &c. Hoc intellexerunt Doctores & Magistri dum Christus loqueretur virtute diuina dicētes, Verum dicit, quia pro certo illud fuit propheta de Messia. Ideò sine dubio non fuit ab Herode occisus. Et dum essent sic consolati, venit virgo Maria dicēns, Fili quid fecisti nobis sic, &c. Cui dixerunt Rabini, Est filius vester iste? Respondit virgo Maria, Ita Domini. O tam bonum, & tam gratū filiū habetis, addiscat, quia adhuc erit magnus rabinus. Non ostendatis ei officium viri vestri. O quales stulti, habebāt Christum præsentem, & non cognoscebant. De ista sapientia Christi propheta fuit tunc completa, Ego sapientia habito in consilio, & eruditus intersum cogitationibus. Prouerb. 8. Ecce quomodo proficiebat sapientia effectualiter. Tertius punctus est de exemplo virtuali, cum dicitur, Proficiebat gratia. Similis difficultas est de profectu gratiæ, sicut de profectu sapientiæ. Et similiter respondetur quoniam Christus in instanti suæ cōceptionis habuit tantam gratiam habitualiter quātam habet nunc in cœlo. Sed sicut dixi de claritate Solis quę magis oritur hora tertia quā prima, &c. ita etiam potest dici de claritate gratiæ, quoniam Sol habitualiter habet tantam claritatem hora

prima quantam habet hora tertia, &c. Sed effectualiter Sol magis ostendit claritatē suam hora tertia quā hora prima, & magis hora meridie quam tertia, quia dicit Philosophus, quod lux est veniculum caloris. Item de Christo Sole iustitiæ. Ideo Apostolus, Apparuit gratia Dei & Saluatoris nostri omnibus hominib⁹, erudiens nos. ad 1^{am} Tim. 2. Nota, apparuit gratia, nō dicit creuit gratia, sed apparuit, effectualiter, erudiens nos, scilicet dando exemplum virtuale nobis, de quo dicit Euāgelista in tertia parte, descendit cum illis in Nazareth, & erat subditus illis vsq; in finem. Moraliter super hoc quod dicit, & erat subditus illis, non legitur quod in domo virginis Mariæ eiset aliquis nisi ipsa cum Ioseph uerso & Christo eius filio, qui faciebat seruitium domus, quia ubi sunt tres persone, multis seruitiis indigēt. Dicit Lucas de Christo quod erat subditus illis. Ideo ipsemet Christus dicit, Filius hominis nō venit ministrari, sed ministrare. Mat. 20. Ecce quomodo proficiebat gratia seruiendo parentibus. Dicam vobis vnum seruitium vt Magister historiarū expresse dicit, quod Christus cum aliis pueris ibat ad portandum aquam de fonte. Dic practice quomodo Virgo de mane volebat recipere amphoram vt portaret aquam. Nota hic contra mulieres quæ dicunt, ego portauit bonam dotem, ideo non intrabo coquinam, nec portabo aquā, habeat vir meus ancillā vel captiuā. Et vos quid facietis? vidēs Ioseph quod Virgo volebat portare aquam & recipere amphoram, dixit, Ego ibo, &c. Cum autem sic pie cōtenderent Virgo & Ioseph, veniebat Christus & recipiebat amphoram dicens, Ego ibo. Dicit Ioseph, O Domine, vos non ibitis. Dicebat Christus, Ibo vt dem exemplum aliis filiis. O si quis dixisset sibi quando redibat de fonte. O Domine, quare facitis hoc? Quare non facitis vos Michaël, Gabriël, &c. Respondissent Angeli, Nos sumus parati, sed ipse vult facere. O Domine, quare facitis hoc? Respondisset, vt quando filij Christianorum audient hoc seruitium quod ego facio parentibus meis, huiusmodi exemplo ipsi seruiant & ministrent parentibus suis. Dic aliquid contra filios inobedientes parentibus suis. Ideo Apostolus, Filij obedite parentibus vestris in Domino. Hoc enim iustum est, Honora patrem tuum & matrem tuam, quod est mandatum primum in promissione, vt bene sit tibi, & sis longæuus super terram. ad Ephes. 6. Filij autem inobedientes, sunt paruæ viræ, & faciunt malum finem. Nota ad hoc quod contigit Valentia de quodam sententiato ad suspendium ex quadam morte de qua fuit iniuste infamatus. Qui quando vidit futuram in qua debebat suspēdi nouiter factā in illo loco, clamauit, Domine, iuste morior, & non ex crimine mortis huius mundi imposito, sed quia in hoc loco verberaui matrem meam, quæ genibus flexis orauit dicens, Vtinam in isto loco in quo me percussisti sis suspensus, & ita factū fuit. Ecce quē finē faciūt. Ideo dicit Christus in Euāg.

Honora patrem tuum, & matrem tuam. Qui maledixerit patri vel matri, morte moriatur. Matth. 15.

In octaua Epiphaniæ. Sermo vnicus.

Ego à te debeo baptizari. Mat. 3. & in Euangelio hodierno, Sancta mater Ecclesia hodie facit festum & officium de baptismo Christi, de quo loquitur Euangelium hodiernum quomodo Christus fuit baptizatus à B. Ioanne. Et de hoc erit sermo noster & habebimus multas bonas doctrinas speculatiuas ad illustrationem intellectus, & morales ad correctionem vitæ. Sed primò salutetur virgo Maria, &c. In præsentī sermone cogitavi tenere modum Iuristarum, qui in suis scholis quando volunt legere vel disputare, primò ponunt casum legis. Deinde quid iuris. Sic primò recitabo casum legis diuinæ & historiam Euangelij sancti. Deinde mouebo aliquas quæstiones speculatiuas & morales. Dic historiam Euangelij quomodo Christus de ciuitate Nazareth venit ad Ioannem ad Iordanem vt baptizaretur ab eo, & spiritus sanctus reuelauit Ioanni quod ille homo erat saluator mundi, verus Deus & verus homo. Propter quod Ioannes admirans, dixit reuerenter thema, Ego à te debeo baptizari, & tu venis ad me? Cui dixit Christus, Sine modo. Sic enim decet nos implere omnem iustitiam. Non loquebatur Christus pompaticè vt isti domini, sed loquebatur de se & de Ioanne dicens: Sic, scilicet per humilitatem decet nos implere omnem iustitiam. Christus autem humiliavit semetipsum, factus obediens vsque ad mortem. Philip. 2. Ecce hic omnis impletio iustitiæ redemptionis humanæ. Gregor. Nihil enim nobis nasci profuit, nisi redimi profuisset. Ecce Ioannes etiam humiliatus est ad implendum præceptum Christi iniunctionis baptismi: & totus tremens baptizauit Christum. Ecclesia, Baptisia contremuit & non audet tangere sanctum Dei verticem, sed clamat cum tremore, sanctifica me saluator. Hanc formam tenuit Ioannes baptizando Christum. Moraliter instruimur hic in hoc quod Ioannes tam sanctus, de quo dicit Christus, Inter natos mulierum non surrexit maior Ioanne Baptista, non audebat tangere Christum. Nota hic quanta debet esse puritas & bona vita Sacerdotum, quia habent tangere Christum in Sacramento Altaris. Ideò dicit scriptura sancta, Sacerdotes qui accedunt ad Dominum sanctificentur ne percutiat eos. Exod. 19. Itè ne laici appropinquent Altaribus, &c. Num. 1 & 3. Homo qui non est de genere Aaron, id est, Sacerdos, & accesserit, occidetur. Si dicatur lex est antiqua verum est si dignius & sanctius est Altare nouæ legis quam veteris. Quanto magis enim Christus est maioris dignitatis qui immolatur in Altari noui testamenti quam agnus qui immolabatur in Altari veteris testamenti, tanto magis Altare noui testamenti est maioris dignitatis. Modò arguo per locum à minori. Si tunc erat poena mortis qui accederet ad Altare appodiando se ibi vel

confi:

confitendo, &c. Si dicatur, Nunquid homo potest osculari Altare. &c. Respondeo quod imò reuerenter, sed melius esset osculari terram iuxta Altare vbi steterunt pedes Sacerdotis. i. Petri 5. Humiliamini sub potenti manu Dei, vt vos exaltet in tempore visitationis. Dic quomodo manus diuinæ personæ seu potentæ humiliat & deprimat superbos & exaltat humiles. Modò posito caso legis Euangelicæ, mouendæ sunt aliquæ quæstiones quid iuris. Et ponam quinque quæstiones quas declarabo. Prima super hoc quod dicit Euāgelium, Venit Iesus à Galilæa ad Ioannem vt baptizaretur ab eo. Quæritur quare Christus voluit baptizari. Ratio huius quæstionis est, quia Baptismus datur contra peccatum originale primordialiter, & etiã contra alia peccata actualia, si sint. Sed Christus non habuit peccatum nec originale, nec actuale. i. Petri 2. Peccatum non fecit, ergo videtur quod non debuit baptizari, Respondeo quod Christus voluit baptizari, non vt aliquid reciperet à Baptismo, sicut nos qui recipimus à Baptismo dona spiritualia, scilicet, remissionem peccatorum, sanctificationem, virtutes & gratias, & dona Spiritus sancti, & virtutes morales infusas, sed Christus nihil horum recipit à Baptismo. Sed voluit recipere Baptismum vt daret Baptismo vim regeneratiuam, vt dicit Beda in homilia hodierna. Venit filius Dei baptizari ab homine in aquis Iordanis qui mundus erat à sordibus cunctis, vt abluens nostrorum sordes scelerum omnium fluëta sanctificaret aquarum. Nota propriam similitudinem & experimentum de vnicorni qui tactu sui cornu purificat aquam. Deinde bibunt animalia expectantia, &c. Hoc propriè significat Baptismum Christi. Vnde in sacra scriptura dicitur Christus vnicornis. Psalm. 91 Et exaltabitur sicut vnicornis cornu meum, & senectus mea in misericordia vberi. & loquitur Propheta in persona Ecclesiæ, dicens, Exaltabitur scilicet Christus, sicut vnicornis. Quia diuinitas & humanitas in Christo non faciunt nisi vnū cornu, id est, vnā personā. Et senectus mea. Nota, sicut ætates hominis sunt. 7. ita etiam sunt. 7. ætates naturæ humanæ. Infantia fuit ab Adam vsque ad Noë. Pueritia à Noë vsque ad Abraham. Adolescentia ab Abraham vsque ad Moysen. Iuuetus à Moysen vsque ad David. Virilitas à David vsque ad transmigrationem Babylonis. Senectus à transmigratione Babylonis vsq; ad Christum. Decrepita ætas à Christo vsque ad finem mundi. Ecce quare dicit, Senectus mea in misericordia vberi, id est, abundantia, quia modò abundat Dei misericordia, quia Iudæo remittuntur omnia peccata quantum ad culpam & quantum ad pœnam in Baptismo. Item alia aucto-
Christi baptis-
ritas. Lu. 1. Et erexit cornu salutis nobis. Cornu salutis nostræ est cor-
pus Christi. Hodie iste vnicornis tetigit aquas vt tactu suæ mundif-
cumf. omi-
simæ carnis vim regeneratiuã conferret omnibus aliis. Dic quomodo finem
Christus terminauit & finiuit purificationem veteris legis quæ fie-
dedit-

*En quæ-
re pla-
cuit Chri-
sto bapti-
zari.*

bat per circuncisionem, & inchoauit purificationem nouæ legis quæ fit per baptismum, ideo Christus dicitur Alpha & Omega, initium & finis. Apoc. 22. scilicet principium nouæ legis, & finis veteris. Propter hoc nos Christiani solum recipimus baptismum & non circuncisionem, quia in Christo sacramenta legalia habent suum finem & terminum. Gen. 17. Dixit Deus Abraham, Abraham ambula coram me & esto perfectus, ponamque fœdus meum inter me & te, quia inter istos duos terminos seu moles, scilicet, Abraham & Christum debuit durare pactum circuncisionis quod durauit per duo milia annorum. Apostolus, Ecce ego Paulus dico vobis, quoniam si circuncidamini, Christus nihil proderit vobis. ad Galat. 5. Qui ergo exemplo Christi vel circuncidat, iudaizaret & peccaret grauiter. Secunda quæstio est super hoc quod dicit thema quod Ioannes dixit Christo, Ego à te debeo baptizari. Quæritur quare B. Ioannes dixit hoc cum esset in utero matris sanctificatus. Luc. 1. Spiritu sancto replebitur adhuc ex utero matris suæ, dixit Angelus Zachariæ patri Ioannis. Quare ergo dixit Christo, ego à te debeo baptizari? Responsio secundum determinationes sanctorum Doctorum, quod baptismus dat characterem in anima, scilicet quoddam signum pulchrum ad instar coronæ regalis, quod signum nullus potest habere in Paradiso nisi fuerit baptizatus. Vnde nec Abraham, nec Isaac, nec Iacob, nec Dauid, nec aliqui veteris testamenti habent illud signum, nec etiam illi. 50. Rhetores beatæ Catharinæ qui mortui fuerunt sine baptismo aquæ, licet sint baptismo sanguinis saluati. De isto signo dicit Apostolus, Credentes signati estis spiritu promissionis sanctæ qui est pignus hereditatis nostræ. Ad Ephes. 1. Pignus est arrha hereditatis vt dant mercatores. Licet ergo B. Ioannes fuisse sanctificatus in utero matris, tamē non habebat characterem. propter hoc ipsum haberet, dixit Christo, Ego à te debeo baptizari pro isto signo habendo. Et quia dixit debeo, habemus pro certo quod Christus baptizauit beatum Ioannem, & etiam Apostolos & Discipulos. De Apostolis auctoritas, Venit Iesus & discipuli eius in terram Iudæam, & illic morabatur cum eis & baptizabat. Ioan. 3. Et dicitur Ioan. 4. quasi contrarium, quanquam Christus non baptizaret, sed discipuli eius. Augustin. & glosa super illud concordant, cum dicit Ioan. & baptizabat. Dicit glosa, scilicet Discipulos & Apostolos, quanquam Christus non baptizaret, glosa, scilicet alios, sed discipuli baptizabant alios. Eadem ratione creditur quod Christus baptizauit virginem Mariam, vt haberet illud signum coronæ. Dic differentiam quæ est inter coronam & crinale. Sic signum characteris est vt corona & antè habet monile, scilicet hoc nomen Iesus. Apocalyp. 14. Ecce agnus stabat supra montem Sion, & cum eo centum quadraginta quatuor millia habentes nomen Iesus, & nomen patris eius scriptum in frontibus suis. Moraliter ex quo nos

Christij

Christiani portamus nomen Iesus scriptum in frontibus nostris, cauere debemus ne portemus nomen diaboli in ore dicendo, In nomine diaboli quare fecisti sic vel sic. Nota de latrone clamante Iesus, & de diabolo clamante latrones, latrones. Nota contra illos qui nesciunt aliud dicere nisi diabolium nominando. David Psal. 39. Beatus vir cuius est nomen Domini spes eius, &c. non dicit nomen diaboli. Tertia quæstio super hoc. Spiritus sanctus descendit sicut columba in ipsum. Quare hoc? quoniam certum est quod Christus in quantum homo ab instanti suæ conceptionis recepit Spiritum sanctum, & nunquam ab ipso recessit. Esa. 61. & Luc. 4. Spiritus Domini super me, eò quòd vnxit me, scilicet per gratiam in conceptione. Responsio, quod spiritus descendit sicut columba in ipsum, non acsi iam prius non habuisset vel non fuisset in eo, nec vt sibi conferret tunc nouam gratiam, sicut venit in Apostolos in die Pentecostes. Actuum secundo, & Lucae primo. Superuenit in virginem Mariam. Sed ad ostendendum nobis quod Spiritus sanctus descendit in illo qui baptizatur, & ibi recipit habitationem tanquam in proprio templo. Cum quilibet ante baptismum saltem vel habitu, vel re, vel voto sit habitatio dæmonū, ideò baptizandi exorcizantur ad expellendos de ipsis dæmones. Moraliter ex quo Spiritus sanctus semel recepit habitationem in creatura, nunquam recedit ab ipsa nisi irreuerentiam sibi exhibeat per peccatum mortale, quia propter veniale non recedit. Sed quando homo peccat mortaliter, tunc expellit à se Spiritum sanctum, & introducit diabolium. O qualis iniuria expellere Regem & introducere ribaldum lenonem. Ideò dicit scriptura, Melius erat illis non cognoscere viam iustitiæ quàm post agnitionem retrorsum conuerti ab eo quod illis traditum est sancto mandato. Contingit enim eis illud ver. Prouerbij, Canis reuersus ad suum vomitum & sus lota in volutabro luti. 2. Petri 2. Ideò instruendi sunt pueri & nutriendi ne dent congerium Spiritui sancto qui habitat in ipsis. Dic quomodo parentes debent informare filios, &c. Quarta quæstio super hoc, Vox de cælo facta est, Hic est filius meus dilectus, in quo mihi complacui. Quæritur quare hæc vox facta est, quia certum est quod Christus non incepit tunc esse filius Dei, quia Christus æternaliter est filius Dei. Auctoritas. Dominus dixit ad me, filius meus es tu, ego hodie genui te. Psalm. 2. Nota, cum dicit, hodie, hic sunt plures dies ex interpositione noctis, quia si Sol staret semper supra nos non esset nisi vna dies. Sic non est in cælo, nunquam est ibi nox, quia Deus semper inuariabiliter illuminat. Apocalyp. 11. Ciuitas illa non eget Sole neque Luna, vt luceant in ea. Nam claritas Dei illuminabit eam, & lucerna eius est agnus, cum ergo dicitur, Hodie genui te, id est, in æternitate, quare ergo venit illa vox. Responsio, quia illa vox nõ venit propter Christum, sed propter nos ad ostendendum

dendum quod in Baptismo efficiuntur filij Dei quoniam sicut vir de vxore sua generat filios & filias legitimas, sic Christus de Ecclesia sponsa sua. Semen est verbum Dei. Luc. 8. Ideo Christiani omnes sumus filij Dei Regis Christi & Reginae, scilicet Ecclesie. Secus ante Baptismum, sed post Baptismum parentes debent se reputare nutrices filij regis Christi. 1. Tim. 2. Saluabitur autem mulier per filiorum generationem, id est, nutritionem, si permanerit in fide & dilectione & sanctificatione. Ideo Ioan. Videte qualem charitatem dedit nobis Deus pater vt filij Dei nominemur & simus. 1. Ioan. 3. Moraliter instrui- mur, quod sicut filij Regis non vadunt ad lupanar, nec ad tabernas, nec ad loca vbi luditur ad taxillos, &c. sic nec Christiani, alias dege- nerant nec consequuntur hæreditatem Paradisi, &c. Quinta quæstio super hoc quod dicitur, Et aperti sunt cæli. Quæritur quare hoc, quia Christo semper fuerunt cæli aperti. Omnia nuda & aperta sunt oculis eius. Ad Heb. 4. Responso, quod non propter ipsum fuerunt cæli aperti, sed ad ostendendum quod cæli aperiuntur illis qui nouiter baptizantur: secus ante aduentum Christi, quia ultra quinque millia annorum cæli fuerunt clausi generi humano. Ecclesia, Paradisi porta per Euam cunctis clausa est, & per virginem Mariam iterum patefacta est, &c. Ideo pueri qui decedunt post Baptismum antequam peccent mortaliter, statim euolant via recta ad Paradisum, & statim inueniunt cælum apertum. De quibus dicit Christus portariis Paradi- si, Sinite paruulos venire ad me, talium enim est regnum cælorum. Matth. 19. Dic contra errorem mulierum dicentium quod primò trans- eunt Purgatorium propter dolores matris, &c. Ezech. 1. Cum esset in medio captiuorum iuxta fluuium Cobar, aperti sunt cæli. Cobar dicitur Baptismus. Moraliter instrui- mur ne ploretis pro talibus filiis quando decedunt, sed debetis gaudere ac si Rex faceret filium vestrum de curia sua, &c. sed stendi sunt filij adulti, ribaldi, &c. Apost. 1. The. 4. Nolumus vos ignorare de dormientibus id est, innocenter quiescen- tibus, vt non contristemini, sicut cæteri qui spem non habent, scilicet resurrectionis, &c.

Dominica prima post octauam Epiphaniæ. Sermo I.

Crediderunt in eum discipuli eius Ioan. 2. & in Euangelio hodierno sancta mater Ecclesia facit mentionem de illis nuptiis in quibus fuit Dominus noster Iesus Christus & eius benedicta mater virgo Maria, & aliqui Apostoli & discipuli. In sancto Euā- gelio ostenduntur & declarantur nobis tria, de quibus poterimus recipere pro nobis materiam bonæ instructionis. Primò ostenditur in virgine Maria misericordia maternalis. Secundò in Christo potentia diuinalis. Tertio in Apostolis credentia virtualis. De tertio dicit thema, Crediderunt in, &c. Dico primò quod in sancto Euangelio ostenduntur.

ostenditur de virgine Maria eius misericordia maternalis. Tam videtur quomodo matres sunt misericordes erga filios, quia cum filij aliquando non petant ea quibus indigent, bona mater dat. Talis est virgo Maria erga suos deuotos filios, quos semper oculis apertis respicit. Et si indigent aliquo, dat: ideo Ecclesia dicit, Maria mater gratia, mater misericordie, &c. mater gratie, scilicet peccatoribus. tu nos ab hoste protege, & hora mortis suscipe. Hæc misericordia maternalis virginis Mariæ ostenditur in Euangelio cum dicit, Nuptiæ factæ sunt in Cana Galilææ, & erat mater Iesu ibi. Vocatus est autem ibi & Iesus & discipuli eius ad nuptias. Et deficiente vino, dicit mater Iesu ad eum, Vinum non habent. Nota, Cana est quædam villa parua sita in prouincia Galilææ. Et sponsus cum parentibus venit ad virginem Mariam que tunc erat 45. annorum. & ab omnibus reputabatur sancta. Ideo sponsus & amici eius reputabant se beatos si ipsa esset in nuptiis eorum, & iuerunt ad eam, quæ promisit eis venire, sed non essent ibi dissolutiones nec superfluitates, &c. Et de consilio Virginis inuitabant Christum qui prædicabat ibi propè, qui fuit etiã ibi cum discipulis eius. O benedictæ nuptiæ & nobiliores mundi, quia nunquam in mundo fuerunt similes. Moraliter dic quomodo in nuptiis quæ fiunt modò in mundo, non est Christus neque virgo Maria nec discipuli Christi, sed dæmones propter peccata qui ibi cõcurrunt. s. septem peccata mortalia. Primò in nuptiis cõcurrit peccatũ superbie in ornamentis & vanitatibus, &c. Ideo non venit ibi Christus, sed Leviathan, qui Rex est superborũ. Iob. 41. Leviathan ipse est Rex super omnes filios superbie. Secundò, concurrit peccatũ auaritie, quia propter expensas quas faciunt excessiuas, expendunt dotem, &c. Ideo oportet vos facere vsuras, furta, retentiones, &c. propter hoc non venit Christus sed Mammona. Mat. 6. Tertium peccatum est luxurie, quia intrat per omnes sensus corporales, per oculos respiciendo mulieres pictas, &c. per aures audiendo cantationes inhonestas, per nares sentiendo odores de musco, &c. Ideo non venit Christus, sed dæmon nomine Asmodæus, qui occiderat septem viros S. Saræ, de quo Tob. 3. Quartò peccatũ inuidie, quãdo vident alios melius indutos, & mulieres melius ornatas. Item inuidia de loco sedendi honorabiliori Ideo nõ est ibi Christus, sed demò qui vocatur Beelzebub. Luc. 11. Quintò peccatum gulæ, &c. Ideo venit illò Beelphegor. Psal. 105. Initiati sunt Beelphegor &c. Sextò peccatũ iræ, quia veniunt, & consurgunt ibi rixæ, & indignationes de nihilo. Dic exemplum de sancto homine qui vidit Luciferum sedentem in cathedra ad quem veniebant dæmones dando computum de malis quæ fecerunt, &c. Ideo non venit eò Christus, sed Baalberith Iudic. 9. Septimò, peccatum acidie, quia dimitunt opera spiritualia, ideo nõ est ibi Christus, sed Astaroth. 1. Reg. 7. Et ideo, quia nuptiæ vestræ habent malũ initium,

propter hoc diabolus perit ibi disturbium, guerram, diuisionē, &c. Si vultis ergo v. in nuptiis vestris sit Christus, faciatis sicut fecit ille S. Tob. de quo dicit scriptura sancta. Accesserunt ad cōuiuiam, sed cum timore Domini nuptiarum conuiuium exercebant. Tob. 9. Et quia tales fuerūt istæ nuptiæ in Cana Galilææ, ideo fuit ibi Christus, virgo Maria & discipuli eius. Et in medio prædij vinum eius defecit. Quod sentiens virgo Maria dixit intra se, O isti confundentur in præsentia filij mei, & sciens Virgo quod filius erat verus Deus & homo, sciensq; eius potentiam, quia conuerterat vxorem Lot in statuam salis, & aquas Ægyptij in sanguinem, & virgā in serpentem, sciensq; quod poterat conuertere aquam in vinum, dixit tanquam vero Deo filio suo, corā quo sedebat in mensa, Vinū nō habent. Respōdit Christus, Quid mihi & tibi mulier? quasi dicat, quid ad nos, quia hoc pertinet ad sponsum, tamen expectetis, quia nondum venit hora mea. Nota diuersitatem voluntatum: virgo Maria desiderabat, vt faceret miraculum antequā defectus vini cognosceretur, ne sponsus confunderetur. Per oppositum Christus volebat, vt ante defectus ab omnibus cognosceretur, vt in hoc miraculo honor Dei manifestaretur, quilibet ipsorum habebat sanctam intentionem. Tunc Virgo vocatis ministris dixit eis, Quodcumq; dixerit vobis, scilicet filius meus, facite, scilicet sine contradictione. Moraliter patet hīc misericordia maternalis virginis Mariæ, quia non legitur quōd aliquis ipsam rogasset quōd rogaret filiū, vt prouideret de vino, sed ipsa habuit cor piū & dulce, & bene expedit nobis. Quāto ergo magis subueniet nobis si ipsam inuocauerimus deuotē, & veniet ad nos, & domos nostras, si ipsam deuotē salutauerimus, dicen. sibi, Aue Maria, humiliter genibus flexis. Nota miraculum de illo pessimo peccatore, qui nullum bonum faciebat nisi q̄ deuotē virginē Mariam salutabat. Accidit quōd citō obiret sine cōfessione, & statim fuerunt ibi dæmones, vt acciperent eius animam, sed Angelus bonus ipsam defendit, eō q̄ erat deuotus virgini Mariæ. Dic quomodo iuerunt ad iudicium, & positus fuit in statera, & cum peccata magis ponderarent quā bona, virgo Maria posuit manū in statera, & oēs dæmones ex alia parte, sed virgo Maria obtinuit vt anima rediret ad suū corpus, &c. Ideo dicit Ecclesia, Monstra te esse matrem, sumat per te preces, &c. Secundo, in sancto Euangelio ostenditur de Christo potentia diuinalis, quæ ostenditur operibus miraculosis. Videbant enim corpus suū sicut & in eius natiuitate, sed non videbāt diuinitatem, quam debebant credere per miracula quæ faciebat, quæ non poterant fieri nisi à Deo. Ideo dicebat ipse Iudæis, Si mihi non vultis credere, operibus credite, opera enim quæ facio testimonium perhibent de me. Ioan. 5. & 10. Hæc potentia diuinalis ostenditur in Euangelio hodierno, vbi dicitur q̄ erant ibi, scilicet in nuptiis illis lapidææ hydræ sepositæ secundū purificationē

Judæorū. Et vocatis Iesus ministris dixit eis, Implete hydrias aquæ. Et impleuerunt eas vsq; ad summū. Et steterūt coram Iesu sicut filius coram patre, qui non dicit ego peto carnē, sed iam habeo panem. Ita illi expectabāt corā Christo, vt faceret miraculū. Quibus dixit Christus, Haurite nunc & ferte architriclino. Et tulerunt amphoras plenas optimo vino ex aqua facto. Nunquā tale vinū natura produxit, quia illud quod faciebat Christus per miraculum, erat melius quā quod fecit natura. Vt autē gustauit architriclinus aquā vinū factū, & nō sciebat vnde esset. Nō architriclinus erat maior domus, & vocauit sponsū dicens ei, Omnis homo primū bonum vinū ponit, & cum inebriari fuerint, tunc id quod deterius est, tu autem seruasti bonum vinum vsq; adhuc. Dic quomodo miraculum fuit diuulgatū testimonio ministrorū. Moraliter, sex hydriæ signifiāt sex opera quæ Christus ordinauit ad lauationē animarū, vt purificatæ possint intrare ad nuptias Paradisi. Prima hydria est ablutio baptismalis. Ezech. 36. Ef. fundam super vos aquā mundā, & mundabimini ab omnibus iniquitamentis vestris, &c. Secunda est cōfessio sacramentalis. 1. Ioan. 1. Si confiteamur peccata nostra, fidelis & iustus est Deus, vt remittat nobis peccata nostra, & emundet nos ab omni iniquitate. Tertia est afflictio pœnitentialis. Psal. 118. Feci iudiciū & iustitiā, nō tradas me calumniantibus me. Quarta est oratio spiritualis. Dic exemplū quod habetur Luc. 18. de illo Publicano dicente: Deus, propitius esto mihi peccatori, &c. Quinta est donatio misericordialis. Mat. 5. Beati misericordes, quoniam ipsi misericordiā consequentur. Sexta est remissio iniurialis. Mat. 6. Si enim dimiseritis hominibus peccata eorū, dimittet & vobis pater vester cœlestis delicta & peccata vestra. Si autē non dimiseritis hominibus, nec pater vester dimittet vobis peccata vestra. Et Esa. 1. Lauamini, mundi estote, auferte malum cogitationum vestrarum ab oculis meis. Subdit, Si fuerint peccata vestra vt coccinum, quasi nix dealbabūtur: & si fuerint rubra quasi vermiculus, velut lana alba erunt. Tertiō, ostenditur in sancto Euāgelio de sanctis Apostolis credentia virtualis. De hoc dicit the. Crediderunt in eum discipuli eius quando viso miraculo adorauerūt eum tanquā verum saluatore. Ideō dicit, Hoc fecit Iesus initiū signorū in Cana Galilææ, & manifestauit gloriam suam, & crediderunt in eum discipuli eius. Nota, Christus cœpit facere miracula in nuptiis: non prius, ne humanitas phātaistica videretur, vt dicit S. Tho. 3. par. q. 36. 4. 3. Chryl. enim dicit super Ioan. quod Christus nō fecit miracula antequā aquā conuertit in vinum, secundū quod dicitur Ioan. 2. Et habetur in præsentī Euang. hoc fecit initiū signorū Iesus. Si enim secundū primā ætatem miracula fecisset, non indignissēt Israēlitę alio manifestāte eū. Cum tamen Ioannes Baptista dicat, Ioannis. 1. vt manifestetur in Israēl, propterea ego veni in aqua baptizans, subdit S. Thomas vbi supra.

*Etiam si
significat
qui ap-
parādo
cōmissio
pneficiat
tū.*

Decenter autē nō incēpit facere signa in prima ætate. Existimassent enim phantasma esse incarnationē, & ante opportunū tempus crucē eum tradidissent liuore liquefacti. Nec obstat quōd in libro de infantia Saluatoris legitur, quod Christus in sua pueritia multa miracula fecerit. Quia, vt dicit S. Thom. vbi supra liber de infantia Saluatoris est apocriphus. Nota quomodo Deus antiquitus nullis seruitoribus suis manifestauit gloriā suam, sed omnes quantumcūq; sancti ibant ad infernū. Sed modō hanc frigiditatem cōuertit in vinum in cruce quæ aperuit ianuā cœli merito suæ passionis. Ideō modō boni seruitores statim quando moriuntur hīc habent gloriā.

Sermo secundus de eadem Dominica.

Manifestauit gloriā suam. Ioan. 2. Thema dat mihi motiū declarandi quorū sint cōditiones personarū bonarum in hoc mundo, quibus Deus manifestat gloriā suam in alio mūdo. Sed primō salutetur virgo Maria, &c. Manifestauit gloriā suā. Doctrina est cōmunis & certa in sancta Theologia, quod a principio mundi vsq; ad aduentū Christi Deus nunquā vlli hominī manifestauit gloriā suam, & tamen transierunt de mundo vltra quinque millia annorū, in quo tempore fuerunt multi sancti amici, quibus dabat & manifestabat multa alia bona, sicut suā potentiā dando legem in multis miraculis, & suā sapientiā, dando suam misericordiā, & clementiā, dando eius plures gratias, sed nunquā eis manifestauit suam gloriā. Auc̄t. Legitur Exod. 33. de Moyse qui loquebatur cum Deo, tamen non videbat Deū, imō petiit a Deo per gratiā spirituale, vt ostenderet sibi suam gloriā dicens, Domine, si inueni gratiā in conspectu tuo, ostende mihi gloriā. Respondebat sibi Deus, Posteriora mea videbis, faciem autem meam videre non poteris. Nota quod dictum est quod nullis vidit ante Christi aduentum gloriā Dei siue diuinam essentiam, piē intelligendum est, scilicet permanenter & plenē beatificē. Dicit sanctus Thomas in plerisque passibus, scilicet in 4. distinctione 49. & in quæst. de veritate. quæstio. 13. de raptu. & etiam in secunda secundæ. quod Paulus & Moyse viderunt in raptu diuinam essentiam, scilicet transeunter. quia eis fuit lumen gloriæ col-

Ecce locatum, non per modum habitus permanentis, sed per modum
quomo- passionis transeuntis. Vnde nec simpliciter fuerunt beati, sed po-
do cōte- tius rapti. Et hoc fuit eis spirituali priuilegio & gratia concessum.
ditur Mo- Nota quomodo Deus habet quædam principia, scilicet, beatitudi-
sem & nes Paradisi: & quædam media, scilicet, gratias Euangelicas, & quæ-
Paulum dam posteriora signacula, & gratias quæ fecit tempore Moyse. Sed
diuinam quando moriebantur omnes descendebant ad limbum inferni, sci-
essentiā licet, Adam, Noë, Abraham, Moyse, nulli eorum Deus dedit glo-
vidisse. riā pro illo tempore, nec etiam sanctis innocentibus, nec Ioan-

ni Baptista, imò descenderunt omnes ad infernū, quia humana redēptio nondum erat completa. De hoc auctoritas. Psal. 88. Quis est homo qui viuet, & non videbit mortem, eruet animam suam de manu inferi? quasi dicat nullus. Sed ex quo venit dominus noster Iesus Christus, & compleuit opus misericordiæ nostræ redemptionis, dicit thema quod manifestauit gloriam suam quam tenuerat absconditam ultra quinque millia annorum. patet thema. Amore vestri quæsiui in sacra scriptura quibus, & quot conditionibus personarum deus manifestat gloriam quando descendunt. Et inueni in quadā auctoritate quod solum tribus conditionibus personarum manifestat gloriā suam dicere, Gloria Libani data est ei decor Carmeli, & Zaron. Ipsi videbunt gloriā domini, & decorem dei nostrū Esa. 35. Nota gloriam Libani, id est, candoris siue albedinis, significat personas innocentes. Decor Carmeli, id est tenelli, Ecce personæ purè obediētes. Zaron, id est, principes merentium. Ecce personæ pœnitentes. His tribus cōditionibus personarum Deus manifestat gloriam suam quando decedunt, scilicet.

*Innocentibus purè,
Obedientibus plenè,
Pœnitentibus condignè.*

De quolibet istorum dicit thema, Manifestauit, &c.

Dico primo quod Deus manifestat gloriā suā infantibus innocentibus purè, sicut sunt pueri post baptismū qui sunt ab originali peccato purificati, tales autē sunt innocētes, id est, nō nocētes, quia nūquā nocuerūt alicui. Dicūtur pueri, quia sunt totaliter ab originali peccato purificati. Dic quō peccatū originale est quædā macula existens in anima ad instar mappæ quæ caderet in peluim plenam incausto, &c. Dicit enim sanctus Tho. 1. q. 82. ar. 1. quod peccatum originale est habitus. s. languor naturæ, id est inordinata dispositio ex dissolutiōe harmoniæ originalis iustitiæ. Est enim peccatū originale habitus corruptus nō pura priuatio, quia dicit priuationē originalis iustitiæ, & ordinatā dispositionē partium animæ. Ita quod formale eius, vt dicit S. Tho. 2. dist. 30. q. 1. art. 4. & etiam dist. 31. & etiam prima 2. q. 82. ar. 3. est priuatio originalis iustitiæ, materiale verò est concupiscētia, id est, inordinatio partium animæ. Vnde scrip. Quid est homo, vt immaculatus sit, & vt iustus appareat natus de muliere. Iob. 15. Nullus nisi sit in vtero sanctificatus. Sed purificatur, & mundatur in lixiuio baptismi, nec est alius modus mundādi, & hoc dicitur gloria Libani, id est, cādoris siue albedinis, si tales decediūt antequā peccent statim euolāt, & Deus manifestat eis suā gloriam. Dic cōtra vetulas quæ dicunt quod imò trāseunt purgatorium propter dolorē matris, &c. De his dicit the. Manifestauit gloriam suam scilicet innocentibus: De hoc Auctoritas, Gratiā, & gloriā dabat do-

Quid sit originale peccatum.

minus, quia primò iā datur gratia in hoc mūdo. s. in baptismo quò niā maximā gratiā faceret rex si filios rustici adoptaret in filios, vt possent obtinere hæreditatē regni. Hæc gratiā facit Deus qui filios illius rustici Adē in baptismo adoptauit in filios, vt cōsequatur hereditatē paradisi. Ideo baptism⁹ vocatur regeneratiō in scriptura sancta, quia sicut vir, & vxor sua generāt filios legitimos, &c. ita Christus de spōsa sua. s. ecclesia regenerat filios. Et baptizat⁹ est effectus filius regis Christi. Auc̄t. Videte qualē charitatē dedit nobis De⁹ pater vt filij Dei nominemur & simus. i. Ioā. 3. Ideo dicit primò, gratiā dabit dominus. Secundò dicit, gloriam dabit dominus, quia si filij, ergo & hæredes. Primò ergo dat gratiā baptismalē prædictis, & secundo nō priuabit bonis, scilicet & gloriæ fruitionis, qui ambulāt in innocētia. Ideo Tit. 3. Apōsto. in persona illorū innocentū dicit, Nō ex operibus iustitiæ quæ fecimus nos, sed secundum suā misericordiam saluos nos fecit. Quæstio est hic. Quid est de pueris a bsc̄o baptismo decedētibus, & nāquid habebunt gloriā? Respōsio q̄ nō. Si dicatur quare, quia nūquā peccauerūt, nec corde, nec ore, &c. Personis simplicibus videtur cōcludere hæc ratio, quæ tamē nihil valet, imò esset, similis stultitia quære a rege, quare nō dat regnū suū filio rustici, qui nunquā fecit aliquid cōtra eū, &c. quia regnū nō datur extraneis, sed filiis legitimis. Ioan. 3. Amen amen dico tibi, nisi quis renat⁹ fuerit ex aqua & spiritu sancto, nō potest introire in regnū Dei. Sed quia nihil fecit cōtra Deū, ideo non habet pœnā sensus, sed solū pœnā dāni, nec displicet eis, quia non habēt gloriā, nec habebunt, sciētes quod nō pertinet ad eos, sicut nō displicet rustico quod nā habet regnū Frāciæ, quia sibi nō cōpetit, sed displiceret filio regis, si non haberet regnum. Item quia non displicet tibi quod tu nō habes alas, quia non cōpetit tibi, sed displiceret aquilæ vel falconi quibus cōpetit habere alas. Idē de illis pueris, qui gaudēt & disputāt inter se. Moraliter habetis hic duas doctrinas, prima quod illi pueri qui decedunt statim post baptismum non sūt flendi, quia certi sumus q̄ sunt in paradiso, nullus vestrū flet de filio quē rex reciperet de curia, & ipsum faceret magnū dominū, imò gauderetis. Idē de regina si reciperet filiam vestrā. Ideo apōstolus. i. The. 4. Nolimus vos ignorare de dormiētibus. i. innocenter in Christo quiescētibus. Sed flendi sūt filij adulti, superbi, auari, luxuriosi, ribaldi &c. sed filius innocēs, quādo decedit potest dicere parētibus. Nolite flere super me, sed sup̄ vōs ipsos flete, & super filios vestros Lu. 23. Secūda doctrina est quod auisētis vos, q̄ nō ex culpa vestrā pueri moriātur sine baptismo, quoniā in die iudicij resurgēt in ætate triginta annorū, petēdo iustitiā, &c. Dic quomodo mascul⁹ in quadagesima die a conceptione habet animā. Femina verò in. 80. die, vt dicit glosa ordinaria super Leuit. 12. Ideo auisētur mulieres, ne quando

unt grauidæ saltem, currant, eq̄ uitē, vel trepidient. Ideo Christus, Videte ne cōtemnatis vnū ex his pusillis. Dico enim vobis, quia angeli eorum in cœlis semper vidēt faciem patris mei qui in cœlis est. Matt. 18. Dico secundo quod Deus manifestat gloriā suam personis obediētibus plenē, de pueris innocētibus nō vult Deus, nisi purificationē baptismalē, sed de adultis vult Deus obediētiam generalem. Hoc ostēdit nobis Christus quando post sermonē quem ipse fecit de gloria paradisi, venit ad eū quidā doctor di. Magister, quid bonā faciā vt vitam habeā æternam? Mat. 19. Respondet sibi Christus, Si vis ad vitā ingredi, serua mandata Dei. At ille, Quæ? tunc Christus fecit mentionē de decē præceptis, in quibus reductiue stāt & includuntur omnia præcepta. De his decē præceptis dedit Deus decem digitos in manibus qui maximē vidētur ad memorādum, sicut sunt decē digiti quibus operamur, ita sunt decem præcepta quibus memoremur. Primum præceptū ordinat cor, quia primum, & principale quod requirit à nobis Deus, sicut dominus à subditis, est fidelitas cordis, ne curramus ad suos inimicos pro aliqua re mundi. Secundū ordinat os vt cū reuerentia loquamur de Domino, non iuremus false pro aliqua re mundi, nec enormiter, nec infideliter. Non assumes nomen domini Dei tui in vanū, etiam dicendo veritatē absq̄ utilitate, vel necessitate, multo minus in falsum, &c. Tertium ordinat opus circa diligentiam habendā in seruitio diuino faciendo, quia ipse dat nobis prouisionem, &c. Dic quomodo dominica est seruanda quiescendo ab omni opere, & missam audiēdo seruatis quatuor conditionibus. Alia tria ordināt personā circa proximos, quorum primi & principales sunt parētes. Ideo dicit. Honora patrem tuum, &c. Et vt ad hoc magis filij inclinentur facit promissionem dicens. Et eris longæuus super terram. Et Apostolus. ad Ephe. 6. Filij obedite parētibus vestris in Domino, quod est primū mandatum in promissione, & eritis longæui super terram. Nota in domino, non contra dominum. Proximi minus principales sunt inimici. Etiam vult Deus, quod circa inimicos habeamus patientiam, ne sumamus vindictam. Ideo præcepit Deus, Non occides, scilicet causā vindictæ, quia mihi vindictam, scilicet reseruauī, & ego retribuam. Deute. 32. & ad Romano. 12. De aliis proximis di. Non furaberis, nec per rapinam, nec per vsuram, nec per retentiones, & sic de aliis. Alia quatuor præcepta ordinant hominem circa seipsum. Primum ordinat proprium corpus, vt sit castum. Sicut quilibet vult quod equus suus castē viuat, ideo dicit. Non mæchaberis. Nota quomodo præter matrimonium totum est luxuria & peccatum, &c. Secundum ordinat animam, quia modicum valeret corpus castum & anima putana per desideria mala & cōcupiscentias. Ideo di. Non concupisces vxorem proximi tui. Tertium ordinat vt os nō mentiatur,

maximè in damnū proximi in iudicio, nec in terra. Ideo dicit, Non falsum testimonium dices. imò oportet restituere famā. Quartum ordinat cor di. Non cōcupisces rē proximi tui. 1. Tim. 6. Radix omnium malorū est cupiditas. Seneca. Si ista duo pronomina meum, & tuū, &c. Ecce hic ordinatio totius bonæ vitæ erga Deū & proximiū, & seipsum. Auct. Si audierint & obseruauerint cōplebunt dies suos in bono & annos suos in gloria Iob. 36. ergo manifestauit gloriā suam personis plenè obedientibus. Dico tertio, quod Deus manifestat gloriā suam peccatoribus dignè pœnitentibus quod bene expedit nobis qui totiens peccamus faciēdo contra Dei præcepta. Ideo dicit Christus in primo sermone quē fecit Pœnitentiā agite. Mat. 4. Exinde scilicet post ieiuniū cœpit Iesus prædicare & dicere. Pœnitentiā agite, Ecce primū thema Christi. Iterum. Mat. 3. inquit Ioannes. Facite dignum fructum pœnitentię. Digna pœnitentia in quatuor cōsistit, quę possunt iterari, scilicet toties quoties. Primum est cordis cōtritiō respectu mundi vel famæ vel honoris siue periculi. Recognitabo tibi omnes animæ. in ama. a. meæ. Esa. 38. Secundum est emēdandi propositū, quia nullus rediret libenter ad emendum cibum potionatū siue venenatū si euaderet semel. Sic omnia peccata mortalia sunt potiones animæ. Ideo Io. 8. Vade & iā amplius noli peccare. Tertium est oris confessio, quasi ad vomitū se prouocando, vt eiiciatur extra cibum potionatus de stomacho animæ, cōfitendo peccata sua, &c. Prou. 28. Qui abscondit scelera sua nō dirigetur, qui autē cōfessus fuerit & reliquerit ea, misericordiā Dei consequetur. Quartū pœnitentię iniunctæ obseruatio, aliās nihil valet cōfessio. Ideo scriptura sancta. Qui humiliatus fuerit &c. s. ad faciendū pœnitentiā, erit in gloria. Iob. 22. Cor humiliatur per contritiōnē, os per confessionem, bursā per restitutionem, corpus per pœnitentialem afflictionem. Talibus Deus manifestat gloriam suam. Deo gratias.

De eadem Dominica. Sermo III.

Hydriæ sex posite secundum purificationem. Ioan. 2. hoc thema dat mihi motiuum, & rationē declarādi quæ sunt illa quæ Deus ordinauit ad purificandū animas nostras, vt possint intrare Paradisum: sed primò salutetur virgo Maria, &c. Hydriæ sex posite, &c. secundū. i. propter purificationem. Iuxta intellectum spiritualē quē volo pertractare, sciendū quod in incarnatione domini nostri Iesu Christi fuit factū matrimoniū inter filiū Dei & nostram humanitatē, quia sicut vir & vxor nō sunt duo, sed vna caro. Mat. 19. Ita Christus Deus & homo non sunt duæ personæ, sed vna. Itaq; iā non sunt duo. s. supposita, sed vnū tantum. Spōsalia fuerūt facta in aula vteri virginalis. Ideo Dauid loquens de Christi diuinitate dicit. Ipse autē tanquam sponsus procedens de thalamo suo. Psal. 45. Sed nuptiæ fiunt nō de hoc mundo, quia nō est locus aptus,
nec

nec sufficiens pro tātis nuptiis, sed fiunt in cœlo empireo. Auc̄t. Si-
milit̄ est regnū cœlorū homini regi q̄ fecit nuptias filio suo. Mat. 22.
Sicut enim in nuptiis architriclini nullus intrabat, nisi prius laua-
retur, & propter hoc erāt ibi sex hydrię, vt dicit the. ad literā, sic nec
in nuptiis paradisi potest aliquis intrare, nisi prius mūdetur & puri-
ficetur in hoc mūdo, quia nō intrabit in eā. s. gloriā aliquid coinqui-
natum aut abominationem faciens. Apo. 21. propter quod Christus
sponsus posuit in hoc mundo sex hydrias, id est sex opera pœnitenti-
alia ad lauandum & purificandum animas nostras.

*Prima est contritio cordialis,
Secunda confessio sacramentalis,
Tertia afflictio pœnitentialis,
Quarta oratio spiritalis,
Quinta donatio misericordialis,
Sexta remissio iniurialis.*

*Prima est contritio cordialis,
Secunda confessio sacramentalis,
Tertia afflictio pœnitentialis,
Quarta oratio spiritalis,
Quinta donatio misericordialis,
Sexta remissio iniurialis.*

Prima hydria est primum opus pœnitentię, quę est cōtritio cordia-
lis, quando persona cogitat sua peccata & vitia & mala quę fecit, &
conteritur di. O miser quid erit de me, quia tot feci peccata. Verbi
gratia, De quolibet statu. Primo de religioso, qui nō seruauit regu-
lā, nec constitutiones, nec ordinationes sui ordinis, sed vixit ad libi-
tū, quando reducitur ad se, conteritur dicēdo, O miser quid erit de
me, &c. In ista hydria mūdatur, & purificatur anima maximē quan-
do est ibi aqua lachrymarū, de hoc in pianctu regis. Ezech. Ecce in pa-
ce amaritudo mea amarissima. Esa. 38. Dic quomodo peccator sem-
per est in guerris cum Deo, sed cōtritio peccatorum facit pacē inter
Deum & peccatorē, ideo dicit. Ecce in pace amaritudo mea amarif-
sima. Pax enim causatur ex amaritudine. i. contritione. Vel quia ex
pace. s. mundana amaritudo causatur. Hęc enim pax est amara, ama-
ritior, amarissima ex amaritudine. i. contritione. Amara, quia perdi-
dit gratiā Dei, Amarior, quia perdidit hæreditatē paradisi. Amarif-
sima, quia est sentētiarius ad damnationē infernalē. Secunda hydria *Pedes*
est cōfessio sacramentalis. No. q̄ cōfessor debet sedere tanquā iudex, *accusans*
& peccator ad ei⁹ pedes debet cōfiteri omnia peccata sua accusando do-
se, &c. Et in fine cōfessionis, quādo cōfessor absoluit, anima purifi-
catur ab omnibus culpis mortalibus, de hoc figura. 4. Reg. 5. vbi ha-
betur, quōd quidā nobilis homo qui erat leprosus venit ad Heliseū *Naamā*
vt purificaretur ab eo à maculis leprę. Cui dixit propheta. Vade & *regis*
lauare septies in Iordane & recipiet sanitatē caro tua atq; mūdabe-
ris. Et sic fuit factū, hic fuit figurata confessio, vnde flumē Iordanis *Syria.*
idē est quōd flumen iudiciij. Ecce hic confessio in qua confessor est
iudex, ideo debet sedere. peccator est re⁹ qui debet lauari ibi septies.
id est, confiteri de septem peccatis mortalibus ad quę omnia alia
peccata reducuntur. Primō cōfiteri de peccato superbix, nō solum in

genere quia nō sufficit, sed in sp̄e. Idē de aliis peccatis, & sic anima purificatur. O magna gratia est ista q̄ ex cōfessione peccator absoluitur. Oppositū fit in iudicio humano in quo facta cōfessione criminū peccator sentētiatur, & condēnatur, &c. Ideo est maxima culpa illorū q̄ nolūt cōfiteri, imō stabūt per tres vel 4. annos, &c. Si cōfiteamur peccata nostra, fidelis & iustus est Deus vt remittat nobis peccata nostra. s. virtute cōfessionis, & emūdet nos ab omni iniquitate. i. Io. 1. Propter hoc est ordinatū ab ecclesiavt quilibet ad minus semel in anno confiteatur. s. in 40. & cōmunicet in pascha, aliās debet priuari ecclesiastica sepultura. Iuxta decretalē, Omnis vtriusq; sexus, extra de p̄ni. & remi. Tertia hydria est afflictio p̄nitēntialis. Ratio est, quia occasione carnis nostræ facim⁹ omnia peccata, q̄ anima ex sua propria cōditione semper vellet contēplari, vt angeli, sed caro trahit ipsam modō ad superbā, modo ad avaritiā, modo ad luxuriā, & sic de aliis. Caro concupiscit aduersus spiritum, &c. Gal. 5. Ideo caro est corripiēda & castiganda afflictionibus, & ieiuniis, &c. quoniā melius est q̄ corrigat filiū vel filiam, quā q̄ vadat ad furcā. Sic corp⁹ est filius, caro est filia: meli⁹ est q̄ corrigatur à te quā à sagionibus inferni. i. à dæmonibus. Aucto. Si nosmetipfos diiudicemus, non vtiq; à domino iudicaremur. i. Cor. 11. Sed delectus est noster, quia pro sanitate corporis abstinemus libenter, & pro sanitate animæ nolumus aliquid facere. Homines armorū pro nihilo sustinēt tot labores, esuriunt, sitiūt, portant arma ferrea, &c. sed pro anima nihil. Ideo faciet Deus iustitiā & punitionē in inferno. Auct. Dico vobis, q̄ nisi p̄nitentiā habueritis, oēs simul peribitis, sicut illi 18. super quos cecidit turris Siloē & occidit eos. Luc. 13. No. decimoct. peccatū. s. imp̄nitēntia finalis dānat hominē. Quarta hydria est oratio spiritualis. Quidā faciūt solū orationē corporalē, q̄ solū ore dicūt verba, sed cor cogitat aliud, siue de coquina, siue de foro, siue de taberna. Sed oratio spiritualis est, quādo quis cogitat corde, q̄ loquitur ore. Au. in regula. Psalmis & hymnis cū oratis Deū, hoc versetur in corde quod profertur in ore. Sic ad hoc innuēdum coniungūtur duæ manus, quę significant cōiunctiones oris & cordis, & tunc est oratio spiritualis, verbigratia. Quādo homo dicit pater noster, vel aue Maria, cor debet tūc cogitare cū quo loquitur, quia qui cū Papa, vel Rege loquitur, cū magna reuerētia loquitur non se agitādo, vel induēdo. Sic homo in oratione loquitur cū summo Pōtifice, & Rege Christo, quare cū magna reuerentia aliās, &c. ideo Apost. Si orē lingua. s. tantū, spiritus meus orat, mēs autem mea sine fructu est. Quid ergo? Orabo spiritu, orabo & mēte: psallam spiritu, psallā & mente. i. ad Cor. 14. Talis oratio spiritualis purificat animā secundū quōd declarat Christ⁹. Lu. 18. de illo Publicano qui ascendit ad tēplum, vt oraret dicens, Deus propitius esto mihi pec-

Hi peccatori, nesciebac aliam orationem. De quo dicit ibidem Christus. Amē dico vobis, descēdit hiciustificatus in domum suam. ideo oportet semper orare. Lu. 18. f. mane & sero non desistere. Quinta hydria est donatio misericordialis, quia Deus est liberalis, & maxime liberalis, ideo dicit ipse, Quod super est date eleemosynam, & ecce omnia munda sunt vobis. Luc. 11. Nota, quod super est, scilicet, facta restitutione date eleemosynam de bono iusto, & ecce omnia, scilicet, peccata sunt vobis mūda. Si dicatur quid faciā, quia multa furatus sum & nihil habeo. Responso secundū ius. Qui non potest soluere cedat bonis, & est liberatus. Quia dicit regula iuris. 14. q. 6. capit. 1. Si res aliena, propter quam peccatum est reddi possit & non redditur, pœnitentia non agitur, sed simulatur. Si autē veraciter agitur, non remittetur peccatum nisi restituatur, ablatum si restitui potest. plerunque enim quod aufertur amittitur, nec aliud habet vnde restituat, huic certē non possumus dicere, Redde quod abstulisti. Hęc Aug. Sic cedere potestis, & seruire Deo in aliquo bono statu, & orare pro illis quibus tenemini, & sic nullus potest excusari à restitutione, vel corporali, vel spiritali. Tob. 4. Ex substantia tua nō aliena fac eleemosynam, Quomodo poteris, ita esto misericors. Si multum tibi fuerit, abundanter tribue, si exiguum tibi fuerit, etiam exiguum libenter impartiri stude. Sexta hydria est remissio iniurialis, si vis vt Deus tibi remittat iniurias, quas tu fecisti cōtra Deū, remitte inimicis iniurias quas tibi fecerūt. In pūcto enim quo remittis inimico tuo, in eodē pūcto Deus tibi remittit, quia Deus nō potest superari à creatura in bonitate, quod tamen fieret si tu remitteres, & ipse nō remitteret tibi. Dic quomodo in iudicio particulari, vel vniuersali Deus ostēdet animæ plagas suas dicens, Ecce ergo quid sustinui pro te, videamus, quid fecisti pro me, Benedictus qui tunc poterit dicere cū veritate, Et si ego nō tantum feci pro vobis, quantū vos fecistis pro me, tamen amore vestri remisi talē iniuriam, &c. Deus est cōtentus, ideo dicit ipsemet. Si dimiseritis hominibus peccata eorū, dimittet & vobis pater vester celestis delicta vestra. Si autē nō dimiseritis hominibus, nec pater vester dimittet vobis peccata vestra. Matth. 6. Ecce quare dicit thema, hydriæ sex positę secundum, id est propter purificationem. Deo gratias.

De eadem dominica. Sermo IIII.

Quodcumque dixerit vobis facite. Ioan. 2. Pro introductione sciēdum quod inter omnia opera & vtiliora quę possumus facere pro nostro salute principalius, & maius est obedire mādatis Dei, & non existimet aliquis hominū, quod aliter possit intrare Paradisum, nec per dominū, vel potestātē secularē, nec spiritalē, nec per pulchritudinem corporalem, sed per humilē obedientiā. Et ideo cōtra sensus corporis, & inclinationes carnis, & tētationes demonū requiritur quod teneāt mādata Dei. Et cōstat cla-

re per experientiam quotidianam quod persona quae vult consequi aliquod bonum finale quod per seipsum habere non potest, oportet, quod sit placida, & conformis voluntati illius a quo illud bonum habet consequi, & quod secundum voluntatem illius se regat, & hoc apparet in triplici bono. scilicet in bono corporis, in bono animae, & in bono vitae. Primo in bono animae certum est, quod si homo desiderat habere scientiam, quod est vnum magnum bonum, & perfectio animae quam per suum ingenium habere non potest, oportet quod habeat magistrum, & stet ad regimen voluntatis eius. Vnde Philosophus dicit, Oportet addicentem credere. Nam si magister diceret discipulo dicas a, Si diceret discipulus magistro contra probo quod est b, bene esset malignus, nec esset in gratia magistri. Secundo apparet in corpore. Si est aliquis habens infirmitatem, & nescit quomodo curabitur, oportet quod teneat ordinem medici, & consilium ad hoc, ut sanitatem consequatur. Vnde Aug. Semetipsum interficit, qui praecepta medici seruare contemnit. Nam si medicus diceret vobis, quod comederetis caponem, & comederitis bouem, non consequeremini sanitatem. Tertio apparet in vita nostra, vnde figuram, & exemplum habemus, Gene. 41. vbi legitur, Transactis septem annis ubertatis qui fuerant in Aegypto, ceperunt venire septem anni inopiae quos praedixerat Ioseph, & in vniuerso orbe preualuit fames, in cuncta etiam terra Aegypti fames erat. Sed Ioseph filius Iacob praesciebat istam aduersitatem, & caritiam futuram, & factus fuit gubernator per Pharaonem in toto suo regno, qui fecit in septem annis ubertatis praecedentibus magnam provisionem, & cum populus Aegypti veniret ad regem dicens, Domine & nos, & filii nostri morimur fame. Respondebat rex. Ite ad Ioseph, & quodcumque dixerit vobis facite, quasi dicat si vultis liberari ab hac fame, non regatis vos secundum voluntatem vestram, sed secundum regimen Ioseph. Nunc ergo gloriam Paradisi non possumus consequi per nos ipsos. Numquid est aliquis, ita leuis qui possit ascendere ad caelum? certe non, sed si habet ascendere oportet quod ascendat per manum Christi saluatoris. Nam esse naturam, per nos non habemus, quia tu non fecisti te quantum ad corpus, nec te creasti quantum ad animam. Vnde Psal. 99. Scitote quoniam Dominus ipse est Deus, ipse fecit nos, & non ipsi nos. Similiter esse gratiam non possumus habere nisi a Domino Iesu Christo. ad Ephesi. 2. Gratia enim estis saluati per fidem, & hoc non ex vobis. Dei enim donum est, non ex operibus ne quis gloriatur. Similiter esse gloriae non possumus habere nisi a Deo. vnde Psal. 33. Gratiam, & gloriam dabit Dominus. Oportet ergo, quod postquam desideramus habere gratiam, & gloriam a Deo, quod sumus ei obediens in mandatis, & quod regamus nos secundum voluntatem eius. Sic enim exemplum habemus Luc. 10. Nam cum quadam die Christus praedicaret multas excellentias gloriae Paradisi, O quomodo sciebat illas perfecte.

Qui

Quidam legissator in amore illius gloriæ fuit inflammatus, dicens Christo, Magister quid faciēdo vitam æternā possidebo? cui Christus, in lege quod scriptū est, quomodo legis? Qui ait, Diliges Dominū Deum tuū ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex totis viribus tuis, & ex tota mente tua, & proximū tuum sicut teipsum. Dixitq; illi, Rectē respōdisti, Hoc fac, & viues. Et ideo virgo Maria mater gratiæ sciens, quod qui vult salutē cōsequi, oportet q̄ se regat secundū voluntatē filij sui. Dixit nobis thema. Quodcunq; dixerit vobis facite. Modò sum in materia quā intendo prædicare. Sciendū q̄ inter omnia alia quæ Christus mandauit Christianis ad gloriā habendā est, quod suā sanctā, & benedictā vitā imitemur, quæ representatur in missa. Aut. 1. Cor. 11. & Luc. 22. Hoc facite in meā commemorationē, nō dicit in memoriā passiois, sed simpliciter in meā cōmemorationem, quia nō solū passio, sed etiam tota vita Christi à die natiuitatis vsque ad diē ascensionis ibi representatur. Sed diceret aliquis quod hoc mādatum fuerit solum datū presbyteris. Sed dico quòd hoc mandatum à presbyteris ad laicos dirigitur, presbyteris, vt memorentur vitā Christi celebrando, laicis, vt memorētur deuotē audiēdo. Et propter hoc dicit thema, Quodcunq; dixerit vobis facite, scilicet hoc memorando vitā Christi, presbyteri deuotē celebrādo, & laici deuotē audiendo. Nunc sum in materia prædicanda. Et sciatis quòd à die qua Christus descēdit de cœlo per incarnationē vsq; ad diem quo ascēdit in cœlum, tota vita ipsius representata est in missa solenni per triginta opera principalia. Vnde credo q̄ sunt multa alia opera quæ nescimus, ideo Io. penit. & vlt. Multa quidem, & alia opera fecit Iesus quæ nō sunt scripta in libro hoc quæ si scribātur p̄ singula, nec ipsum arbitror mundū capere posse eos qui scribēdi sunt libros. Ita q̄ mund⁹ nō posset ea capere, vel cōprehēdere, aut lingua hominis dicere quantū est de secretis. Nā ita sunt sparsa, ac multiplicata secreta in missa sicut atomi in radio Solis, & non possunt exprimi, nec sciri, nec dici. Nā nō se mouet presbyter in missa, quin ibi sit secretum. Sed nunc dicā vobis principalia, & sunt triginta. Ideo attendite cū attētionē. Primū est incarnatio. Secundū natiuitas. Tertiū circūcisio. Quartū apparitio. Quintū in tēplū presentatio. Sext. in Ægyptū descētio. Septimū de Ægypto recessio. Octauū inuētio in tēplo. Nonū baptismi susceptio. Decimū ieiunij inchoatio. Vndecimū vera prædicatio. Duodecimū miraculorū ostētio. Tredecimū cū apostolis cenatio. Decimūquartum in horto oratio. Decimūquintū sua captio. Decimū sextū sua crucifixio. Decimū septimū in cruce oratio. Decimum octauum lateris perforatio. Decimum nonum septē verborum locutio. Vigésimum humanitatis diuisio. Vigésimum primum populi illuminatio. Vigésimum secundum ad inferna descētio. Vigésimum tertium de cruce depositio. Vigésimū quar-

tum syndonis inuolutio. Vigessimum quintum resurrectio. Vigessimū sextū apparitio. Vigessimū septimum panis comestio. Vigessimū octauum ad predicandum missio. Vigessimum nonum Papatus institutio. Trigessimum & vltimum in celum ascensio. Primū opus Christi fuit eius incarnatio, quando descendens de celo se posuit in vtre virginali induēs humanitatē, & dico pro tātō quod induit humanitatem, quia diuinitas erat secretē occultata sub humanitate. Et debetis scire quod incarnatio fuit facta per totam trinitatē, quia opera trinitatis ad extra, vt est magistralis regula, sunt indiuisa, sed tamen solus filius remansit indutus humanitate. Sicut per operationē trium hominum, qui vestiunt vnā tunicam alicui eorum, certum est quod omnes induunt, sed vnus remanet indutus, & non alij, & sic pater, & spiritus sanctus induerunt humanitatem filio, sed tamen solus filius remansit humanitate indutus. Et hoc dico, quod hoc representatur in missa solenni, & non in alia. Nam quādo presbyter intrat sacristiam, & ibi tres induunt eum, scilicet, diaconus, & subdiaconus, & ipsemet se induit aliis adiuuantibus: tamē ipse solus remanet indutus. Sic saluator noster Christus summus sacerdos fuit indutus in illa gloriosa sacristia, scilicet, vteri virginalis beatæ Marię plena reliquiis virtutū, & gratiarū, & si vultis altius contēplari, sicut in sacristia reliquię, & ornāmēta, & alia pretiosa custodiuntur, sic in illa pretiosa, & gloriosa sacristia beatę virginis plena virtutibus, & gratia conseruabātur iocalia nostrę salutis, scilicet, saluator mundi. Ista ornāmēta fuerūt humanitatis, & pontificalibus fuit indutus in die veneris stans in altari crucis, & si adhuc altius vultis contēplari, sicut presbyter secretē induit se in sacristia, nam nullus de populo videt sacerdotē se induere, sic quando Christus summus pontifex induit se humanitate in sacristia beatę virginis promissa dicenda in altari crucis, nullus de populo Iudaico vidit, nec sciuit ipsum, tamen fuit incarnatus. Et si vultis plus contēplari, sicut presbyter in sacristia induit septem vestimenta. Primum est, si est episcopus sandalia, secundum amictus, tertium alba lōga, quartū cingulū, quintū manipulus, sextū stola, septimū casula. Sic Christus summus sacerdos indutus fuit in vtero virginis Marię septē indumētis, quę sunt 7. dona spiritus sancti. De quib⁹ Esa. n. Egredietur virga de radice Iesse, & flos de radice ei⁹ ascēdet & reliquiescet sup eū spiritus domini, spiritus sapiētię, & intellectus, spiritus cōsiliū, & fortitudinis, spiritus scientię, & pietatis, & replebit eum spiritus timoris domini. Item. Esai. 4. Apprehendent septem mulieres virum vnum in die illa, scilicet, incarnationis. Nota septem mulieres sunt septem dona spiritus sancti, quę accipient virum vnum, scilicet Christum. Ecce quomodo ista septem dona spiritus sancti quibus Christus fuit indutus, representantur per istas septem vestes, quibus sacerdos

Habes, sacerdos in his 30 peragrat p̄bis significatio nē cere-moniariū que in missa fi-unt.

sacerdos induit se. Ecce primū opus Christi. bene ergo dicitur. Hoc
 facite in meā cōmemorationē. s. incarnationis. Secundū opus fuit
 ei⁹ natiuitas, quia voluit nasci in diuersorio palā, & manifestē. Etiā
 nox claruit sicut dies. Itē voluit nasci inter Ioseph, & virginē Ma-
 riā, & iacere inter bouē, & asinū. Itē audita fuit, & visa multitudo
 angelorū dicentiū, Gloria in altissimis Deo. Lu. 2. itē pastores dice-
 bāt. Transeam⁹ vīq; Bethleē, & videamus hoc verbū qd' factū est, q̄
 fecit dominus, & ostendit nobis. Ecce ergo qui stabat in illa sacri-
 stia gloriosa secretē, postea in natiuitate se manifestauit publicē.
 Et hoc representat presbyter, quādo exit de sacristia. Nā presbyter
 representat Christū, diaconus beatā virginē, subdiaconus Ioseph,
 qui erat collateralis Christo. Duo autē acoliti representant bouē,
 & asinū, Lux quā portant acoliti in cādelabris, representat illā cla-
 ritatē quæ resplēdit in nocte illa. Chorus canēs gloria patri repre-
 sentat chorū angelorū canentiū. in exitu presbyteri de sacristia cā-
 tatur introitus per quē representatur gaudiū pastorū sonantiū fi-
 stulas. Itē sacerdos exit de sacristia bene ablut⁹ facie, & manib⁹ cū
 casula aurea, & totus mūdus sine macula cū lætitiā magna. Hoc fit
 ad designādū q̄ ita Christ⁹ fuit nat⁹ absq; macula de virgine. Vn-
 de David in spiritu sciēs natiuitatē Christi esse immaculatā dixit.
 Psal. 18. In sole posuit tabernaculū suū, & ipse tanquā spōsus proce-
 dēs de thalamo suo, quia exiuit tot⁹ formosus tanquā sponsus qui
 exit cū annulo, & hoc representat episcopus qui induit annulos.
 Tertiū opus quādo. 8. die voluit circūcidi, & qui diligēter medita-
 retur quare dabatur circūcisio, videret excellentiā huius operis
 quō Christus se humiliauit. Nā sicut latroni datur cauteriū igneū,
 vel scinditur in aure in signū furti, vt cognoscatur. Sic De⁹ in signū
 illius furti, q̄ fecit Adā faciebat homines circūcidi in illa parte ve-
 recundosa. Et tamē licet Christus nō teneretur ad circūcisionē,
 nec ad incisionē cū nō venisset per illā generationē corruptā. s. Adē
 sed erat purus sine macula, voluit tamē circūcidi. Et hoc represen-
 tat presbyter, quādo inclinatus corā altari dicit, Confiteor, &c. Nā
 licet presbyter fuit cōfessus sacramentaliter, aliās in damnationē suā
 accedit ad altare si habeat cōscientiā peccati mortalis, & copia ad-
 sit cōfessoris, & facta cōfessione quāuis nō habeat peccatū morta-
 le tamē tenetur se dicere peccatorē etiā si esset ita S. sicut Ioānes Ba-
 ptista. Et hoc ad ostendendū & significandū q̄ Christus qui est inī-
 tiū & plenitudo totius sanctitatis ostēdit se peccatorē subiiciēs se
 legi circūcisionis. Auēt. Misit Deus filiū suū factū ex muliere, factū
 sub lege, vt eos qui sub lege erāt redimeret, ad Gal. 6. Quartū opus
 fuit apparitio quādo de fine mūdi à parte oriētali, duxit reges per
 signū stellæ, & ibi in præsepe inter bestias iacentē eū adorauerunt,
 & obtulerunt ei aurum, thus, & myrrhā. Hoc præsentat presbyter,
 quando

quando post confessionē inclinatur se profunde, & sic capite inclinato adoratur, & dicit, Aufer a nobis domine, &c. Et sicut reges obrulerunt tria. scilicet aurū, thus & myrrhā, sic presbyter inclinatus offert thus per deuotā orationē dicens, Aufer a nobis. Offert aurū cū adorat altare cū reuerenti adoratione. Offert myrrhā amarā, quando facit signū crucis ad absolutionē & remissionem, &c. & etiā signando, se memorando dolorose amarā passionē Christi, quasi dicens illud ier. 3. Memoria memor ero, & tabescet in me anima mea. Et hæc memoria dolorosa repræsentat amaritudinē myrrhæ. Quintum opus quod fecit saluator noster fuit, quod voluit præsentari in templo, & beata virgo inter brachia sua portauit eū ad templū, & obrulit eū sacerdoti, & erant ibi Simeō & illa sancta Anna prophetissa laudantes Deū. Et hoc repræsentat presbyter, quādo vadit ad cornu altaris ante librū dicens introitum missæ. Diaconus & subdiaconus existentes ad latera repræsentāt Simeō & Annā: & acoliti & alij qui audiunt officiū, qui nō debent accedere ad altare, repræsentāt quomodo virgo Maria & Ioseph stabant a lōge humiliter audiēdo. Et licet potuisset accedere ad altare virgo Maria cū esset sanctissima tamen voluit nobis relinquere exemplū quod nō debemus accedere ad altare. &c. Quisquis exteriorū accesserit, occidetur. Et quando Simeō accepit Christū in vlnis suis cantauit, Nūc dimittis, &c. In quo sunt quatuor versus. Ideo presbyter in repræsentatione huius facit quatuor opera. Primò cātat introitū. Secūdò, Kyrieleyson. Tertio, Gloria in excelsis. Quartò, orationē. Sextū opus Christi est, quādo aufugit de terra promissionis in terrā Ægypti dās locū furori Herodis, & stetit ibi & sua mater sanctissima & Ioseph septē annis, quibus trāsactis, redierunt tanquā exules. Et hoc repræsentatur in missa quādo subdiaconus vadit ad dicendū epistolā, & presbyter remanet cū diacono, & fugit separās se ab altari, & sedet in cathedra, & ibi sedēdo facit septē opera repræsentātia illos septē annos quibus Christi cū matre & Ioseph fuit exulat⁹. Primò enim legit epistolā. Secūdò responsoriū. Tertio alleluia. Quartò, psalm. Quintò administratur sacrificiū corā eo. scilicet aqua & vinū. Sextò benedicit incensum. Septimò dat benedictionē diacono. Hęc Septem repræsentant quod saluator fuit septē annis in Ægypto. Septimū opus fuit, cum de Ægypto recessus. scilicet quādo postea redierunt de Ægypto in terram promissionis post mortem Herodis regis. Et post eorum reditum mater eius & Ioseph duxerunt eum ad templum in Ierusalem, & ibi fuit amissus, & post triduum fuit repertus inter doctores de rebus legis interrogans, vt dicit Hiero. in prologo Bibliæ. Hoc repræsentat presbyter, quando surgit de sede & venit ad altare, & ibi cum magna diligentia considerat & audit euangelium, & magis docet cū considerat. q. d. Christus in templo audiebat Iudæos

est tibi bna es de Pedro
de Vago

& interrogabat. sicut dicitur Luc. 2. & sic illa cōtemplatio quā facit presbyter audiendo euangeliū, non est nisi quædā interrogatio ad ostendendū quod Christus prudenter interrogans instruebat doctores in fide. In fine euangelij cantat. Credo in vnū Deū, &cæ. vbi sunt principia fidei catholicę, de quib⁹ Christus instruxit Iudęos. Octauum opus fuit inuentio domini nostri Iesu Christi in tēplo, scilicet, cūm beata virgo Maria inuenit eum in templo, & tale gaudium habuit quod nō poterat lachrymas continere. Videatis quid fecit Christus, statim vt vidit matrē suā, ad eā recurrit confortādo & osculando, & tunc ingressus est cum illis in Nazareth, & quauis esset dominus mundi, tamē voluit esse subditus illis, vt dicitur Lu. 2. & has cōsolationes repræsentat presbyter quādo, dicto Credo, vertit se ad populū, & dicit dominus vobiscum, & osculatur librū euangelij. Et post hoc administratio, quā facit in altari, parādo corporalia, & calicē & ea quę ad sacrificiū pertinet, repræsentat illud ministeriū & seruitiū, quod dominus noster faciebat suę sanctissimę matri. Et ideo ipsemet dicebat. Mat. 20. Filius hominis nō venit ministrari, sed ministrare. Iuuabat enim Ioseph patrē suū putatiuū in officio carpentarij. Rō, quia propter senectutē nō poterat ducere ferram, nec secare ligna grossa, ideo iuuabat eum. Et ideo dicit magister Nicolaus de Lyra super illo passu, Nōne hic est faber filius Marię Mar. 6. quod Ioseph cum Christo, utebatur suo officio, & ideo dicebant, Nōne hic est filius fabri, quia Christus iuuabat Ioseph, credebāt Iudęi quod esset filius eius. O quā stulti. Nonū opus fuit baptismi susceptio, quādo fuit in ætate. 30. annorū venit ad baptismum: & licet nō fuit ei necessarius, tamen hoc fecit vt sanctificaret aquas in nostrā saluationem. Et hoc repræsentatur in missa, quando presbyter abluit manus. Nōne iam abluit conscientiam per confessionem sacramentalem & manus ante missam, certē sic, sed ideo presbyter lauat manus, non vt lotionē indigeat, sed ad repræsentandum quod Christus non indigebat baptismo, cūm esset in eo plenitudo sanctitatis, tamen propter humilitatem & nostrā vtilitatē voluit baptizari, vt daret virtutē aquis ad abluendū nos. Et presbyter, non obstante quod sit cōfessus sacramentaliter, etiā quantumcūq; sit sanctus & sine aliqua macula peccati, debet tamen lauare manus suas. Ideo dicit presbyter. Lauabo inter innocētes manus meas, quasi vellet dicere, quāuis sim purus & mūdus à macula peccati, propter quod sum computarus inter innocētes, tamen domine pro repræsentatione illius ablutionis, lauabo, sicut vos quāuis essetis plenitudo sanctitatis, tamē voluistis lauari. Decimum opus est, quod postquā baptizatus fuit, intrauit desertum & ibi ieiunauit 40. diebus & 40. noctibus. Matth. 4. in quibus nullam refectionem corporalem sumpsit, sed stetit semper in oratio-

manus vel de ues RC

ne, non pro seipso, cum nō indigeret, sed pro nobis peccatoribus. Et hoc repræsentatur in missa quādo sacerdos se ponit ad altare & ibi in medio iunctis manibus se humiliavit dicēs, In spiritu humilitatis & in animo cōtrito suscipiamur domine à te, &c. ad ostēdendum humiliatiōē & prostrationes quas Christus saluator noster faciebat in deserto orando, Et post hæc sacerdos se vertit ad populū dicēs, Orate pro me fratres, &c. ad ostendendū q̄ Christus pro nobis orabat. Et significat orationē quā Christus faciebat in deserto, quæ erat multū secreta, quia nō audiebatur ab aliquo. Ita debet sacerdos tunc secretè orare, quia nō debet audiri ab aliquo. Undecimū opus fuit, q̄ postquā ieiunauit in deserto, incēpit prædicare, & clamare alta voce, Pœnitentiā agite, appropinquabit enim regnum cœlorum. Mat. 4. Et ante ieiuniū nō sic se manifestauit clarè, sed uoluit occultè agere pœnitentiā in deserto, instruēdo homines occultè agere pœnitentiā, & qualiter debeāt peccata & vitia vitare. & hoc faciēdo discutebat per villas & castra, &c. & sicut verbo docebat, ita etiā per opus ostēdebat. Ideo dicitur Act. 1. Cœpit Iesus facere & docere. Notate hoc gētes, q̄ esset magna benignitas & humilitas in imperatore vel rege, si ipsemet iret p̄ regnū suū in plateis publicādo & præconizādo legē nouā. Sic fecit Christus, nec parabatur sibi sedes ad prædicandū, sed ascendebat super aliquem lapidē, monticulum siue colliculum, & sic prædicabat fidē. Nam in principio nō habebatur in tanta reuerentiā à Iudeis q̄ pararet sibi locum, imò deridebant eū. Et hoc repræsentat presbyter quādo dicit alta voce præfationē. Et ad ostendendū q̄ sicut Christus ea quæ prædicabat ore, opere ostēdebat, ideo presbyter debet semper tenere in præfatione manus altas, ad ostendendū q̄ illi qui prædicant verbū Dei, debent exēplo & opere demonstrare illud quod verbo prædicant & loquūtur. Ideo dicebat Apostolus ad Rom. 15. Nō enim audeo aliquid loqui eorū quæ per me non efficit Christus in obedientiam gentium verbo & factis. Duodecimum opus est miraculorum ostensio, quia nō solū ostēdebat per opera ea quæ prædicabat, sed etiā per miracula suā doctrinā cōfirmabat quæ nullus nisi Deus p̄test facere illa perficiendo & percipiēdo tanquā Deus. Cæcos enim illuminabat, paraliticos sanabat, surdis auditū restituebat, mutis loquelam, mortuis vitā. Et hoc repræsentat sacerdos quādo dicit Sāctus, sanctus, &c. Ter dicitur sanctus ad denotandū quod miracula quæ faciebat, nō faciebat virtute humana, sed virtute diuina, quæ vna numero existēs est in tribus diuinis personis. s. patre & filio & spiritu sancto. Et vltierus dicitur Osanna, id est, obsecro salua nos. In quo ostendit quod Christus faciebat miracula pro salute nostra. Decimumtertium opus fuit cum Apostolis cœnatio. Christus enim postquā prædicabat prædicationē cōfirmabat

bat per opera virtuosa & miraculosa, & cū appropinquaret tēpus suæ passionis, venit ad cœnam faciendam cum discipulis suis. Ibiq; secretè fecit eis magnum sermonem, quem nullus euangelistarū nisi sanctus Ioannes scripsit. Et hoc repræsentatur in missa, quādo sacerdos canonem ita secretè dicit quod nullus audiat nisi qui sunt prope est. Sic illum sermonē quē fecit Iesus, nullus audiuit nisi apostoli. Decimūquartū opus fuit in horto oratio. Christus enim post dictum sermonem exiit in hortum Gethe semani ad orandum & ibi tribus vicibus orauit Deum patrem dicēs, Pater si possibile est, transeat à me calix iste. Mat. 26. Spiritus promptus est, caro autem infirma, propter amaritudinem passionis, quantum ad sensualitatem. In tertia vice quādo orauit, factus est in agonia, & guttę sudoris factę sunt quasi guttę sanguinis decurrentis ad terrā, & tunc venit angelus confortans eum, non quod indigeret, sed sicut seruus confortat dominum suum, quanuis sit robustus, dans sibi bonum cor dicens: Confortamini, quia modò habebitis victoriā de inimicis: sic angelus domino nostro dicebat, Domine, modò animę sanctorum patrum quę expectant vos in sinu Abrahę, iam sentiunt redemptionē tuam esse paratam, & sic cōfortamini in vestra humanitate. Tunc clementissimus dominus fecit orationē pro seipso & pro nobis: pro seipso rogans Deum patrem de sua resurrectione, non quod esset de ea incertus vel impotēs ad resurgendū, tamen hoc faciebat in quantum homo. Item orauit pro nobis, vt sicut ipse constanter & voluntariē recipiebat mortem pro nobis, sic nos ardentē & fortes essemus ad sustinendum mortem & labores pro ipso, & quod resurgeremus gloriosi. Et hoc repræsentatur in missa quādo presbyter facit super calicem tres cruces di. Benedictam, ascriptam, ratam, &c. signando illas tres orationes quas fecit in horto. Postea facit duas super hostiam & calicem particulariter, ad ostendendum quod pro duobus rogabat, scilicet, pro seipso & pro nobis. Quintumdecimum opus fuit sua captio. Postquam enim orauit, ecce venit magna multitudo Iudæorū cum gladiis & fustibus, & Christus benignissimus voluit capi ab eis & ligari, & duxerunt ipsum ligatū cum magno vituperio & magnis iniuriis ad Annā, deinde ad Caiphā, ad Pilatum, ad Herodē, & finaliter ad Pilatum qui dedit sententiam vt crucifigeretur, à qua sentētia noluit appellare, sed baiulans sibi crucē in qua debuit crucifigi, duxerunt eum ad montem Caluarię. Et hoc repræsentatur in missa, quādo sacerdos tenet hostiam in manibus volens consecrare dicēs, Benedixit, fregit, &c. signum crucis quod facit sacerdos signat sentētiā mortis datā à Pilato super Christo. Decimūsexmū opus fuit sua crucifixio, quia post latā sententiā mortis ductus fuit ad mōtē Caluarię, & ibi inter duos latrones suspēsus fuit ita altē q̄ totum corpus pēdebat

Eli Eli lamazabathani. Hoc est Deus meus, Deus meus, vt quid dereliquisti me. Non fuit derelictus à deitate, sed ab amicis & apostolis. Quintū, sitio, Sextū, consummatū est. s. opus nostræ redemptionis. Septima. Pater in manus tuas cōmendo spiritū meū, & incl. nato capite emisit spiritū. Et hoc representatur in missa quando presbyter dicit alta voce. Pater noster, &c. In qua septē sunt petitiones, secundā 7. verba quæ Christus dixit in cruce, & propter hoc sacerdos dicit illud alta voce, Vigestimū opus fuit humanitatis diuisio. Postquā enim mortuus & plagatus fuit voluit in tres partes partiri. Prima pars fuit corpus sanctissimum, quod remāsit in cruce. Secunda pars fuit sanguis qui fuit effusus in terra ad pedes crucis. Tertia pars fuit anima quæ descendit ad inferos, & hoc modo Christi humanitas fuit diuisa. Et hoc representat presbyter quādo frāgit hostiā in tres partes, nō tamē diuinitas ab aliqua earum partiū fuit separata, sed tota erat cum corpore & etiam cū anima, sicut si pomū diuidatur in plures partes, tamē in omni parte erit odor, sic licet humanitas Christi fuit diuisa, tamē tota in qualibet parte eius personaliter & suppositaliter erat diuinitate plena, sicut quælibet pars vitri est plena sole hoc est lumine solis. Vigesimumprimū op^o fuit populi illuminatio quādo cōuertit multas cōditiones personarū. Volebat enim q̄ iam appareret fruct^o suę passionis, ideo primō cōuertit latronē qui fuerat malæ vitæ. Secūdo cōuertit Centurionē qui dixit. Verē fili^o Dei erat iste. & verē hic homo iustus erat. Tertiō conuertit populū inimicum, quia vt dicitur. Luc. 23. Omnis turba eorū qui simul aderat ad spectaculū istud, & videbāt quæ fiebāt, percutientes pectora sua reuertebātur. No. quod nō omnis turba cōuertebatur, quia malitia Scribarum & Phariseorū nō cōuertebatur, sed gentes simplices & ignorātes reuertēdo dicebāt, O miseri credo quod redēptor noster crucifixus est. Et quia Christus in passione conuertit has tres cōditiones personarum, ideo presbyter dicit ter Agnus Dei, &c. Nam primō dicimus Agnus Dei pro quolibet peccatore, vt sicut Deus pepercit latroni, sic & nobis peccatoribus. Secūdo dicimus Agnus Dei petēdo, sicut Domine pepercisti Centurioni & eū illuminasti, sic illumines & parcas cuiuslibet habenti regimē populi vel animarū vt salutē cōsequatur. Tertiō dicimus Agnus Dei petendo, o Domine sicut populū inimicū conuertisti, ita cōvertas populū cōmunem Christianū, & illū conseruare digneris in pace & miserere peccatis eorū. Vigestimūsecundū opus fuit q̄ noluit ascendere recta via in cœlū, sed sua humanitate prius multum secretē descendit ad inferos ad dandū gloriā sanctis patribus, qui statim videntes eum habuerunt gloriā. Nam expectauerant eū in sinu Abrahæ cū desiderio magno quasi per quinque millia annorū. Et hoc representatur quando presbyter vnā partem hostiæ dimittit secretē cadere in calicem, & ibi

*Quod
Christus
semel as-
sumpsit
nūquam
dimisit.*

inebriatur ad denotandum quod in Christi deicensu ad inferos in-
 tantum fuerunt animæ sanctorū patrum inebriatæ gloria Christi
 quod nesciebant quid agere debebāt, & cum ista dulcedine amoris
 laudabant Deum dicentes illud. Luc. i. Benedictus Dominu Deus
 Israël, quia visitauit & fecit redemptionē plebis suæ. Vigesimo ter-
 tium opus fuit quādo post suā benedictā mortem voluit deponi de
 cruce per manus Ioseph ab Arimathia & Nicodemi, qui de licentia
 Pilati eum amouerunt de cruce. Tunc B. Virgo cū Maria Magdale-
 na, & aliis erāt in circuitu plorantes. Nā B. Virgo osculabatur ocu-
 los eius di. O oculi gloriosi qui vident corda hominū & abscondita
 cordium. Deinde aures di. O aures sacratę quę audiūt melodias an-
 gelorum. Deinde nares di. O nares benedictę quę sentiunt odorem
 paradisi. Deinde faciem. O facies iocūda quę das angelis gloriam.
 Deinde vulnus lateris di. O porta gloriosa per quā habemus ingres-
 sum in paradysum. O fideles Christiani qui desideratis gaudiū para-
 disi, iā est porta aperta quā filius meus vobis aperuit. Deinde manus
 di. O manus quę formauerūt omnia. Deinde pedes di. O pedes be-
 nedicti qui sustinēt totum mundum & mensurant gloriā paradisi.
 Tunc Maria Magdalena & aliī fideles appropinquabāt Iesu festinā-
 tes pro adorādo eum osculādo. Et hoc representatur in missa quādo
 datur pacē & per modicū spatiū tenet corpus Christi in manibus antē
 cōmunionem. Tunc enim presbyter vel sacerdos si bonus est, debet
 cogitare dolorē quē habebat beata virgo Maria cum tenebat Iesum
 Christum Dominum nostrum in gremio, & etiā dolorē Marię Ma-
 gdalenę & aliorum iuxta corpus Christi cōtemplādo vulnera &
 plagas quās pro nobis sustinuit, &c. Vigesimo quartum opus fuit
 quando voluit vngi balsamō & myrrha & inuolui in sindōne mun-
 da. Deinde poni & includi in monumēto, id est sepulchro nouo la-
 pideo sine aliqua fractione. Et hoc repræsentatur in missa quando
 videlicet sacerdos sumit corpus Domini nostri Iesu Christi. Nam
 corpus presbyteri est monumētum nouū Christi, dico nouum, quia
 in corpore presbyteri aut sacerdotis nō debēt esse sordes vel macu-
 lę peccati, sicut in monumēto Iesu Christi vbi nondum quisquā po-
 situs fuerat, sic debet esse nouum per pudicitia & castitatem. Et sicut
 monumentum erat lapideū & firmū, sic presbyter debet esse fortis
 & firmus in fide & bona vita. Et sicut corpus Christi fuit inuolutū
 in sindone munda, sic corpus presbyteri debet esse mundū per casti-
 ratē, quia intus habet reponi corpus Christi. Et sicut corpus Christi
 fuit balsamatū, sic corpus presbyteri debet esse plenum virtutibus,
 vt iustitia, pœnitētia, &c. Itē credere possumus pię. Licet tex. biblię
 nō dicat quod beata virgo Maria Magdalena & aliī fideles credētes
 quod Christus resurgeret tertia die, collegerunt sanguinē qui spar-
 sus fuerat ad pedes crucis, & cum magno honore fuit positus in ali-

quo vase mundo & repositus in sepulchro cum corpore. Nam ciebat beata virgo Maria quod cum corpore tertia die resurgeret. Ideo presbyter tanquã sepulchrum Christi accepit sanguinẽ. O cor presbyteri, Tu es sepulchrũ Christi sanctius & pretiosius quã sepulchrũ Hierusalẽ. Nam illud est lapideum, & tu es ad imaginẽ Dei & similitudinẽ. Item corpus presbyteri vel sacerdotis est vnctum & consecratum. & ideo magis sanctum, &c. Item in sepulchro fuit corpus Christi mortuum, sed in corpore sacerdotis viuum. Item ibi fuit semel positum, hĩc autem toties quoties sumitur. Item corpus Christi non tetigit sepulchrum lapideum eò quòd fuit inuolutum linteaminibus, & tamen dicitur sanctũ. quãtò magis corpus presbyteri debet dici sanctum, quia corpus Christi nõ in eo ponitur inuolutum, sed, &c. O presbyter cogita bene de istis. Vigesimalimum quintum opus fuit quando reuixit de vita mortali ad vitã immortalem, tunc repertum fuit monumentũ apertum. Et repræsẽtatur in missa quando presbyter vadit de medio altaris ad cornu, & significat quod illud corpus fuit mutatũ de vita mortali ad immortalẽ. Item in altari ostendit publicẽ calicem vacuum, ad ostendendum quod monumentum fuerit repertum vacuum, & apertum. Item diaconus plicat corporalia ad denotandum quod in sepulchro fuerunt reperia linteamina plicata, & inuoluta. Vigesimalimum sextũ opus fuit apparitio quando post gloriosam resurrectionem apparuit Mariæ Magdalenaẽ, & discipulis. Tunc piẽ credendum est quod primò apparuit beatæ virgini cum sanctis, & angelis. O cogitate quantam consolationem habuit beata virgo Maria quando vidit filiũ suum cum tanta multitudine sanctorum, & sancti patres reuerenter eam saluantes dixerunt, Regina cœli lætare, de cætero cessa flere: quia quẽ meruisti portare, resurrexit sicut dixit. Et hoc repræsẽtat presbyter in missa quando dicit communionem, quæ significat verba consolatoria, quæ beata virgo habuit cum filio suo. Vigesimalimum septimum opus fuit quando apparuit discipulis stans in medio eorum, & dicens: Pax vobis, Et repræsẽtat hoc presbyter quando vertit se ad populum dicens, Dominus vobiscum. Vigesimalimum octauum opus fuit ad prædicandum missio, quando voluit ascendere in cœlum vocauit apostolos dicens eis. Euntes in mundum vniuersum, prædicante euangelium omni creature. Qui crediderit, & baptizatus fuerit, saluus erit. Marci ultimo, & Matthæi 18. Euntes, scilicet in mundum vniuersum, docete omnes gentes baptizantes eos in nomine patris, & filii, & spiritus sancti. Et hoc repræsẽtat in missa quando presbyter dicit, Ite missa est, quasi dicat populo, Ite ad prædium, quia perfectum est sacrificium, sicut Christus dixit, Ite in mundum vniuersum. Ita sacerdos completo seruitio dicit, Ite, &c. Vigesimalimum nonũ opus fuit Papatus institutio quando promissum sancto

Petro, & aliis apostolis cōpleuit ponens eū in possessione Papatus: Per ista verba, Io. 21. Pate oues meas. tunc institutus fuit Papa. Etiā aliis dixit, Accipite spiritum sanctum, quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis retenta sunt. Ioā. 20. Et hoc repræsentatur quādo in fine missæ presbyter se humiliat inclinando, & dicit. Placeat tibi sancta trinitas, &c. Tunc reddit gratias oculando altare, & significat humilitatē, & misericordiā infinitam per quas Deus voluit se tantū humiliare dando hominibus tantam potentiam, scilicet dimittēdi peccata, quod soli Deo cōuenit. Quis enim potest dimittere peccata nisi solus Deus? Et ideo presbyter inclinatur ad denotandum quod antequā Deus se inclinasset, vt esset homo, homines non habuerūt tantam potestātē. Deinde signatur se, & populū signo crucis ad denotandum absolūtionem peccatorum quæ fit virtute sanctæ crucis. Trigēsimum opus fuit in cælum ascensio quādo vidente matre sua cū apostolis, & aliis discipulis, ascendit ad cælos, & eleuatis manibus benedixit eis. Luc. vlt. Et hoc repræsentat presbyter in missa quādo dat benedictionē. Vnde ex illo ecclesia duxit in cōsuetudinem quod episcopi in fine missæ dent benedictionē, & etiā sacerdotes. Et quod Christus postea ascendit cælū significatur in hoc quod presbyter reuertitur ad sacrificiā vnde exiuit. Ecce quomodo vita Christi repræsentatur in missa solenni. Ideo dicit thema. Quodcunque dixerit vobis facite, scilicet repræsentando in missa vitam Christi, & nō solum passionem. Et ideo bonæ gentes hoc facite in meam commemorationem, scilicet quod vos presbyteri deuotē celebretis memorando vitam Christi, & vos laici deuotē audiatis, non loquendo in missa, nec appropinquādo ad altare, sed tacitē orando, ita quod nō turbetis alios astantes. Ideo virgo Maria dicebat, Quodcunq; dixerit vobis facite Vos Christiani qui estis dilecti audite iudicium patris. s. missam, vt salui sitis. ideo missa vocatur iudiciū, vt in maiori reuerētia habeatur. Nā presbyteri debēt esse multū inflāmati in isto sacramēto. Etiā populus cū magna deuotione, & reuerētia debet audire missam, & cōcordat scripturā dicens. Iudicium patris audite fili, id est vos Christiani qui filij Dei estis. i. Ioā. 3. Videte qualē charitatem dedit nobis pater, vt filij Dei nominemur, & simus, & sic facite, vt salui sitis. Ecclesiast. 3. Quod vobis concedat omnipotens Deus. Amen.

Dominica II. post octa. Epipha. Sermo I.

Sicutæ sunt eum turbæ multe. Mat. 8. In præsentī sermone intendo declarare modos quibus possumus ire ad gloriā, credo quod erit materia Deo acceptabilis & gratiosa, nobis vtilis, & proficua, sed primò salutetur virgo gloriosa, &c. Sicutæ sunt eū, &c. Pro huius verbi declaratione sciendum quod est vna auctoritas quæ videtur esse contra thema. Quis est homo, vt sequi possit

*Es libris de Pedro de
Desca*

regem factore suum. Eccle. 2. Ita quod videtur impossibile ipsum sequi. Et dicit thema, Secutæ sunt eum turbæ, &c. Et concordatur sic. Quoniã sequi Christũ potest intelligi dupliciter. s. per æquiparantiã, & similitudinẽ. Primo modo impossibile est ipsum sequi, quoniã sicut stellæ dicuntur sequi solẽ non per æquiparantiã, sed per similitudinẽ ab Oriente in Occidente, ita de Christo qui dicitur sol in scriptura. Malach. vlt. dicit Deus parer. Orietur vobis timẽtibus nomen meũ sol iustitiæ, Sol iustitię canit ecclesia Christus Deus noster. Et nos Christiani dicimur stellæ. Daniel. 12. Qui ad iusticiam erudiunt multos, erunt quasi stellæ in perpetuas æternitates. Sicut enim stellæ sequuntur solẽ non per æquiparantiã, quia impossibile est, sed per similitudinẽ, sic Christiani dicuntur sequi Christũ non per æquiparantiã, quia illud est impossibile, & sic intelligitur illa auctoritas, Quis est homo, &c. sed per similitudinẽ seruãdo doctrinas suas, & fidem catholicam, tenendo eius mandata, & cauendo à peccatis. Hoc modo est necessariũ sequi Christũ, & iuxta hunc modũ dicit thema. Secutæ sunt eũ turbæ multæ. Et ideo iuxta motiuũ thematis oportet declarare quot modis, & quibus debemus, & possumus sequi Christum per similitudinẽ, & inueni in sacra scriptura quatuor modos quomodo debemus sequi Christum.

Primò sicut lumen resplendens,

Secundò sicut ductorem præcedentem,

Tertiò sicut patrem reuerendum,

Quartò tanquam principalem excellentem.

Pro quolibet illorum dicit the. Secutæ sunt eum, &c.

Dico primò quod debemus sequi Christum sicut lumen resplendens, quoniã illum qui vult de nocte bene incedere, oportet lumen præcedere ne homo cadat. Sic qui vult benè, & rectè ambulare in nocte huius vitæ, debet sequi Christum qui est vera lux, quia sicut in lucerna sunt tria, s. cera mollis, & fragilis, bombix, & lux, sic in Christo sunt tria, scilicet, caro mollis, & fragilis similis in specie carni nostræ. Et sicut cera sine masculo procedit ab ape, sic caro Christi à virgine Maria, quia non ex virili semine, sed mystico spiramine verbum Dei factum est caro. Secundum est bombix, s. eius anima sanctissima, albissima per puritatem. Tertium est lumen, s. diuinitas sancta. Et ista tria non sunt nisi vna lucerna, id est, vna persona Christi, quoniam in lucerna humanitatis est lumen diuinitatis ad illuminandum se, & omnes alios, quod nõ posset nisi esset Deus. Sequamur ergo hoc lumen seruando eius doctrinas ne cadamus deuiantes in erroribus, & falsis opinionibus. De isto lumine prophetia Esaia 9. Populus qui ambulabat in tenebris, vidit lucẽ magnam, habitantibus in regione vmbrae mortis lux orta est eis. Nota populus qui ambulabat in tenebris, scilicet, errorum, & falsarum

*Tria in
candelæ
cera s.
gnifi-
cata.*

opinionum quantum ad intellectum. In istis tenebris fuit mundus quousque venit lumen. s. Christus Dominus Deus noster, non solum quantum ad simplices ignorantes, sed etiam quantum ad magnos philosophos, qui licet ponerent vnum primum principium, &c. tamen statim cadebant in errorem dicentes quod etiam erant alia principia. s. materia, & forma & priuatio. Sed populus qui ambulabat in tenebris vidit lucem magnam, s. doctrinam euangelicam habitantibus in regione umbræ mortis, s. per malam vitam, & vitiosam, lux orta est eis. Tenebræ dicuntur esse in intellectu propter errores intellectus, umbræ verò mortis dicuntur peccata. Ideo dicit Zacharias Luc. 1. Visitauit nos oriens ex alto. Illuminare his qui in tenebris contra errores intellectus, & in umbra mortis sedent. s. contra peccata, & malam vitam ad dirigendum pedes nostros. s. in intellectu, & affectu, in viam pacis. Dic quomodo Christus illuminauit nos duodecim conclusionibus fidei. Ecce magis illuminata est modò vna vetula, & plus scit de Deo quam sciuerint antiquitus omnes philosophi. Prima conclusio est, Credo in Deum patrem omnipotentem creatorem cæli & terræ. Nunquam philosophi sciuerunt istam conclusionem. Idem potest dici de aliis articulis fidei. Dicatur semel Credo, inducendo vt ipsum dicant qualibet die de mane, & sero genibus flexis, ad instar militis homagium facientis, &c. ad Rom. 10. Si confitearis in ore tuo Dominum Iesum, & in corde tuo credideris, &c. saluus eris. De hac sequela luminis ipsemet Christus, Ego sum lux mundi, qui sequitur me non ambulat in tenebris, sed habebit lucem vitæ. Ioã. 8. Ergo secuta sunt eum, &c. Dico secundò quòd debemus sequi Christum, sicut ductorem præcedentem, quoniam qui habent ire per longam viam ignotam & periculosam, oportet eos habere ductorem quem sequantur. Deus in principio huius mundi præsentis vitæ dedit duos ductores humano generi, scilicet Adã, & Euam, qui in prima dieta errauerunt viam. Adam recessit ad sinistram, Eua autem ad dextram, Quoniam sicut in corpore est dextra, & sinistra, sic etiam in affectu. Amor dicitur dextra, timor autem sinistra. Eua peccauit amore, scilicet habendi sciẽtiam vt Deus. Adam autem peccauit timore nẽ contristaret suas delicias, vt dicit Augustinus. Nota practice quomodo Eua portauit de fructu vetito Adæ, & sic contra Adã totum genus humanum errauit viam, peccando amore vel timore. Deinde Deus dedit multos ductores alios, scilicet Patriarchas, Prophetas, & etiam omnes errauerunt. Vnde dicit Aug. in lib. de natura & gratia. Si omnes sancti, & sanctæ dum hic viuerent interrogati fuissent, vtrum sine peccato essent, omnes vna voce clamassent, Si dixerimus, quia peccatum non habemus ipsi nos seducimus, & veritas in nobis non est, excepta hac virgine Maria de qua propter honorem Domini cum de peccatis agitur, nullam volo prorsus

quæ-

quæſtionem habere. Item Eſai. 53. Omnes nos quæſi oues errauimus, & vnusquiſq; in viam ſuam declinauit, &c. Propter hoc Deus pater miſit nobis alium ductorem, ſcilicet, filium ſuum benedictum, qui vt eſſet viſibilis recepit humanitatem, qui ſequendus eſt non ſolum tanquam lumen, ſed etiam tanquam ductor qui nunquam errauit viam. 1. Pet. 2. dicit ſcriptura, Sequamini veſtigia eius qui peccatum non fecit. Neceſſitas ſequendi hunc ductorem poſteſt declarari ſecundum biuia, & pericula, quæ ſunt in via abhinc vſq; ad cælum, in qua ſunt ſeptem biuia, ſcilicet, ſeptem peccata mortalia, & ſeptem virtutes oppoſitæ. Qui ergo vult ire ad Paradifum, ſequatur ductorem Chriſtum, attendendo per quam viam iuit ipſe. verbi gratia. Primum biuum eſt de ſuperbia, & vanitate ad ſiniſtram per quam vadunt plures, vt domini, & prælati ad infernum, & de manſuetudine, & humilitate ad dexteram, per quam iuit Chriſtus ductor noſter. Et ipſum ſequuntur humiles, & manſueti. Ideo dicitur Matth. 23. Diſcite à me, quia mitis ſum, & humilis corde, & inuenietis requiem animabus veſtris, &c. Secundum biuiam eſt de auaritia, & cupiditate per quam vadunt auari ad infernum, ſcilicet, vſurarij, &c. cum Iuda. Et de miſericordia, & liberalitate ad dexteram per quam iuit Chriſtus, & omnes qui ipſum ſequuntur, ſcilicet, miſericordes. Ideo Luc. 12. Videte & cauete ab omni auaritia. Tertium eſt de luxuria, & carnalitate per quam vadunt ad infernum luxurioſi concubinarij, &c. Et de munditia, & puritate per quam iuit Chriſtus, virgo Maria, &c. & virgines, & caſti qui ipſum ſequuntur. de quibus dicit ipſe, Sunt eunuchi qui ſeipſos caſtrauerunt propter regnum cælorum. Mat. 19. Caſtratur homo vitando occaſiones, opportunitas, & malas ſocietates, & non ſcindendo aliquod membrum à corpore, Quartum eſt inuidia, & malignitas quæ eſt via tenebroſa, per quam vadunt ad infernum inuidi, & de amore, & charitate per quam iuit ductor noſter Ieſus Chriſtus, quia quidquid fecit pro nobis, totum fecit amore, quem ſequuntur charitatiui. Ideo dicit ipſe, In hoc cognoſcent omnes, quia diſcipuli mei eſtis, ſi dilectionem habueritis ad inuicem. Ioann. 13. Quintum eſt de gula, & voracitate. via eſt aquoſa per quam vadunt ad infernum omnes gulofi, &c. Alia eſt de abſtinentia, & parcitate per quam Chriſtus iuit tota vita ſua, & ipſum ſequuntur abſtinentes. Lucæ. 20. Attendite ne grauentur corda veſtra in crapula, & ebrietate, & curis huius vitæ, &c. Sextum eſt de ira, & iniquitate, via eſt petroſa per quam vadunt ad infernum omnes iracundi, & vindicatiui. Alia eſt de patientia, & benignitate, per quam iuit ductor noſter Ieſus Chriſtus. Nota eius patientiam circa eius crucifixoſes di. Pater dimitte illis, non enim ſciunt quid faciunt, &c. Lucæ. 23. Et ipſum ſequuntur pacifici quibus dicit, Pacem relinquo vobis, pacem meam do

vobis. Io. 14. Septimum est de otiositate, & otiositate per quam vadunt ad infernum omnes otiosi. Alia est de negligentia, & operositate per quam iuit Christus qui fuit diligentissimus in omnibus, & ipsum sequuntur diligētes di. Dum tempus habemus operemur bonū ad omnes. Ad Gal. 6. Ecce quomodo sequendus est Christus tanquam ductor præcedens. Hinc Iacob ait fratri suo Esau. Præcedat Dominus meus ante seruū suū, & ego paulatim sequar vestigia eius Gen. 33. Benedictus qui potest dicere cū sancto Iob. 23. Vestigia eius secutus est pes meus, viā eius custodiui, & nō declinaui ex ea. Dico tertio quod debemus sequi Christum tanquam patrem reuerendum. Dic quomodo boni filij sequuntur corpus patris quādo ducitur ad sepeliendum plorādo, &c. Pater omnium Christianorum est vnus. s. Christus. Auct. Omnes vos fratres eius. Dicit Christus Christianis. Et patrem nolite vocare super terrā. Ideo illi qui leuant infantē dicentur parrini diminutiue. Vnus est enim pater vester qui in cœlis est. Mat. 23. Nō. patrē nolite vocare super terrā, sed in hac generatione spiritali ecclesia est mater, Christus autem est pater, qui in cruce pro nobis mortuus est, cuius mors, & passio debet nobis esse recēs, & quolibet die præsens in memoria, ipsum sequendo per pœnitentiā, vt boni filij. Ideo dicit ipse. Si quis vult me sequi, abneget semetipsum, & tollat crucem suā, & sequatur me Mar. 8. Nō. abneget semetipsum. i. sensualitatē, quoniā oēs sensus corporales, & membra declinant ad malum. Gen. 8. Sensus & cogitatio humani cordis prona sunt ad malū ab adolescētia sua. Ideo oportet abnegare semetipsum. i. sensualitatē, & tollere crucē pœnitentiæ, quæ ad instar crucis Christi habet quatuor brachia. i. quatuor opera pœnitentiaria. Brachiū interius quod figitur in terra, significat cordis contritionē quæ est secreta intus in corde. Brachiū superius est emendandi propositū iuxta voluntatē Dei viuēdo, altē ad Deū respiciēdo. Dextrū significat confessionē oris, quia ad dextrā confessoris se ponere debet, ne videatur à confessore, & verecundetur, vel si est mulier ne confessor tentetur. Brachiū sinistrū significat iniunctæ pœnitentię obseruationē. Si quis vult post me venire abneget semetipsum. i. proprias inclinationes, & sensualitates, & tol. crucē suā, & se. me. Lu. 9. Quarto sequi debemus Christū tanquam principalē excellentē qui suis militibus ipsum sequētibus dat magna præmia, & salaria. s. gloriā cœli. Ideo Ecclē. 23. Gloria magna est sequi Dominū, Iōgītudo enim dierū assumetur ab eo. Si homines armorum modico salario sequuntur ad bellum principē cum tot periculis, & laboribus, quātō magis nos Christiani debemus sequi principē nostrum Iesum Christum qui dat nobis magnū salarium. s. regnum cœlorū sine tantis periculis? Ideo perseuerādo in bona vita sequamur ipsum in præsentī per gratiā, & in futuro per gloriā. Deo gra.

De eadem dominica.

Sermo II.

Ecce leprosus veniens adorabat eum. Mat. 8. Pro huius verbi declaratione iuxta intellectum spiritualem quem volo pertractare, sciendum quod Christus in sacra scriptura nominatur multipliciter, secundum diuersas excellencias. Inter cetera dicitur medicus. Ratio, quia sicut bonus medicus primo studet theoreticam, deinde practicam. Sic Christus theoreticam medicinam in studio trinitatis per æternam generationem de patre, intantum quod dicitur fons sapientie. Eccle. 1. Fons sapientie verbum Dei in excelsis. Et quando voluit praticare venit in hunc mundum, quia in celo non est aliqua infirmitas peccati, quia ibi nullus peccat, nec corde, nec ore &c. Sed in hoc mundo sunt infirmi, quia nullus sine crimine viuit. Ideo Christus motus pietate venit ad curandum infirmos. Aug. Magnus de celo ad nos venit medicus, quia magnus per totum mundum vbiue iacebit ægrotus. Et patet ratio sue benedictæ incarnationis. De ista materia habetur Mat. 9. & Mar. 2. & Lu. 5. Nota quod semel quidam sanctus homo inuitauit Christum ad prandium. Et dicit textus euangelij, quod accesserunt publicani & peccatores, & discumbebant cum Iesu & discipulis suis. Quod videntes Pharisæi inimici Christi murmurauerunt, & dixerunt discipulis Christi, Quare cum publicanis, & peccatoribus manducat magister vester? Respondit Christus di. Non est opus valentibus medicus, sed malè habentibus. Patet ergo quomodo Christus dicit se esse medicum, qui venit ad curandum infirmos, ideo dicit euangelium hodiernum, quod quidam homo leprosus venit ad eum, vt sanaretur ab eo, hoc dicit thema. Ecce leprosus veniens, scilicet, ad Christum medicum, &c. Patet thema. In quo themate ostenduntur nobis duo.

Primo nostra malitia criminalis, ibi,

Ecce leprosus.

Secundo vera medicina virtualis, ibi,

Veniens adorabat eum.

Quantum ad primum nota, quod lepra est terribilis & horribilis infirmitas secum afferens. 7. defectus magnos. Ideo signat. 7. peccata mortalia, ideo peccator dicitur leprosus. Primus defectus est, quia inflat hominem. ideo signat peccatum mortale superbie, quæ non est nisi inflatio cordis quando persona cogitat genus suum honores vel dignitates, officium vel scientiam cor inflatur ad superbiam ad intra, & statim sequitur pompa & vanitas ad extra. Contra tales dicit scriptura. 1. ad Cor. 13. Et vos inflati estis, & non magis luctum habuistis. Humiles autem & simplices & pauperes gaudere possunt, quia in iudicio statim coputabunt cum Christo. Sed inflati sunt magni domini & prelati qui habent magnam copulam dare. Sap. 6. Iudicium durissimum in his qui presunt fiet. Exiguo enim conceditur misericordia. Potentes autem

Septem defectus superbie vicia de signantes.

pot inter tormenta patientur. No. quomodo cuilibet quando moritur fit iudicium durum, quãdo dicit Christus. Redde rationẽ vitiaciones tuæ. Luc. 16. Primò de cogitationibus cordis, de omnibus malis desiderijs, inuidijs, odijs, &c. Idem de omnibus verbis otiosis, horis de cibis, & idem de omnibus operibus. Sed iudicium durius fit, quando nõ solum de persona sua, sed etiam de domo & familia habet dare rationẽ, si sustinuit ribaldos, si fecit superfluitates, qualiter nutriuit filios, & filias. No. 1. Reg. 4. de Heli sacerdote, quia nõ corripuit filios suos fuit plagatus cum filiis & populo, & fuerunt interfecti. 30. millia & vltra. arca Dei fuit capta, filij Heli in prælio occisi, ipse verò morte præuentus. Exhortare pro correctione puerorum. Sed iudicium durissimum fit quando non solũ habet dare rationem de persona sua Domino, sed etiam de omnibus vasallis & subditis, de animabus sibi cõmissis. Ideo Domini & magni prælati magis deberet flere quã gaudere & superbire. Ideo dicit, & vos inflari estis. Secundus defectus lepræ est quod prouocat sitim. Ideo significat peccatum auaritiæ, quoniã auarus semper sitit, nec potest satiari pecunia. Declaretur iuxta similitudinem esurentis, qui videt mensam abundantem, & nõ potest comedere qui nõ satiatur ex solo vilu, quia esca nõ intrat intrus, vbi est esuries. Idem de esurie diuitiarum, quæ est in corde quo nõ intrat pecunia, sed ponitur in bursa vel tacea quæ satiatur, sed nõ satiatur cor auari, sed si auarus biberet vnã grandem mensuram de auro vel argento liquefacto, tunc satiaretur ne amplius sitiret. Ideo dicit scriptura. Eccl. 3. Auarus nõ implebitur pecunia, licet impleatur bursa, vel tacea auari. Et qui amat diuitias, fructũ. s. satietatis, nõ capiet ex eis, quia nõ intrat in rorũ vbi est sitis. Ista est ratio, quare maiores domini sunt etiam maiores raptores, & prædones, sed si pauper homo recipit aliquid, dicitur latro & punitur. Dic historiam de pirata capto ab Alexãdro magno. Cui dixit, Ego qui paruo nauigio victũ quæro vocor latro, sed tu qui cũ magna classe capis totũ mũdũ vocaris imperator, Qui cũ fuisset dominus totius mundi & audisset opinionem Democriti philosophi quod erãt. 1000. milia mundorum, dixit Alexander, Heu miser & adhuc nõ acquisiui, nec possedi, nisi vnum. hoc dixit, quia nõdum erat satiatus. Sed illi satiãtur qui nolunt aliquid de mũdo, nisi Deũ, ideo Ioan. 4. dixit Christus, Omnis qui bibit ex aqua hac, scilicet, terrenali superbiẽ sitiet iterũ. ideo de auaro potest dici thema, Ecce leprosus, &c. Tertius defectus lepræ est, quia inficit cohabitãtes, quia morbus est cõtagiosus, ideo leprosi separantur. Ideo significat peccatũ luxuriẽ, quia vna persona luxuriosa inficit & corrumpit aliã, quia vna mala mulier vellet, quod omnes essent tales. Idem de ribaldo religioso, presbytero vel laico. Idẽ de meretrice secreta, quando sustinetur in vico. Nota de illo qui intra annũ 70. mulieres

bonas fecit putanas. **Q**uestio est vtrū sine peccato possint sustineri a rectoribus cōmunitatū lupanaria. Respondet Aug. quod sic di. *A*ufer meretrices de mundo & totū turbabis libidinibus, quod intelligitur de lupanaribus cōmunibus. Secus de lupanaribus particularibus, quę nō sunt in remediū, sed in laqueū. Ideo præcipitur Num. 3. cuilibet domino & rectori. Locutus est Dominus ad Moysen, di. Præcipe filiis Israël vt eiciant de castris omnē leprosum, & qui semine suū pollutusq; est super mortuo. Tam maculū quā femina eiciēte de castris ne contaminent ea cū habitauerint vobiscū. Nota quomodo præcipit separari tres cōditiones personarū. s. leprosorū, & quę semine suū, vt est meretrix, & pollutū super mortuum, sicut sunt lenones ruffiani, omnes isti sunt eiciēdi. 24. q. 3. refecādę. Alias rectores puniātur cū ipsis 17. q. 4. omnes. vbi dicitur, quod pari poena sunt puniēdi faciētes, & cōsentientes, & prima allegata causa & quaestiones. Refecandę sunt carnes putridę, & scabiosa ouis ē caulis repellēda. ne. s. alię inficiātur & intereāt, &c. **Q**uartus defectus lepræ est, quod cōsumit humidū radicale in quo cōsistit vita humana. s. in humido, & calidō, vt dicit Philo. Sicut in lāpade lumē durat quādiu durat oleū quod paulatim cōsumitur a lumine. Sic lepra inuidię paulatim cōsumit humidū radicale. s. charitatē in qua cōsistit vita gratię inuidēdo proximo de honore, dignitate, & officio. Ideo. 1. Ioan. 3. Nos scim⁹ quoniā trāstari sumus de morte ad vitā, quoniā diligimus fratres. **Q**ui nō diligit manet in morte. Hoc peccatū est valde magnū intantū quod solū hoc peccatū est in dēmonibus. non est in eis superbia, prout est ambitio honoris mūdani, nec auaritia nec luxuria, & sic de aliis. Sed inuidēt nobis, & tristātur quod nos possidebimus illas cathedras glorię quas ipsi amiserūt, hac sola de causa tentat nos, vt cū ipsis dānemur. Vnde sicut Christus de virtute charitatis dicit Christianis. In hoc cognoscēt omnes, quia discipuli mei estis, si dilectionem habueritis ad inuicē. Ioā. 13. Sic diabolus potest dicere, In hoc cognoscēt omnes, quia discipuli mei estis si inuidiā habueritis ad inuicem. De inuido potest dici thema. Ecce leprosus, &c. **Q**uintus defectus lepræ est quod reddit anhelitum fœtidū. propter hoc præcipit Deus, quod leprosus habeat os veste contectū. Leuit. 15. Ideo significat peccatū gulæ. Gulosus ex nimia comestione, vel comestatione habet anhelitum fœtidum, quia crudum super indigestū corrumpitur. Si cibus debet proficere, debet tres digestiones habere, primam in olla, secundam in ore masticādō, tertiam in stomacho, aliās corrūpitur intus, & generat multas infirmitates, non solum in corpore, sed etiam in anima. Nota, quomodo ab Adam vsque ad Noē transiuerunt mille & quingenti anni, & gentes non comedebant carnes, neque pisces, sed solum fructus bibendo aquam, & cū isto viuebant longo tempore. Nongen-

*Scorta
cōmunita
licite ius
lerantur.*

284 **Dominica tertia post octauam Epiphaniae.**

ais, videlicet sexaginta noue annis, vt Mathusalem. Noe vixit non-
 gentis quinquaginta annis. Deinde post diluuium quod destruxit
 fructus & aquas, gentes inceperunt comedere carnes & pisces, &
 bibere vinum, & gentes non comedebant nisi semel in die. s. in me-
 ridie. Tunc fuerunt dies hominis, 300. ann. Gen. 9. Deinde tempore
 Dauid inceperunt cenare, & tunc diminutua est vita hominis, dies
 annorum nostrorum in ipsis. 70. anni, &c. Et paulatim pluries in die
 comedendo diminuitur vita hominum. Ideo iuxta consilium Christi
 dic. Attendite ne grauentur corda vestra crapula & ebrietate. Lu. 21.
 No. crapula secundum etymologiam. i. cruda epula. Dauid loquens
 de gulosis dicit, Sepulchrum patens est guttur eorum. Psalm 5. Ideo
 de gulosis potest dici thema, Ecce leprosus, &c. Sextus defectus le-
 prae est, qd facit vocem raucaam, ideo signat peccatum irae, quoniam
 iracundus semper loquitur inordinate & rauce & confuse. Primo co-
 tra Deum iurando & renegando, &c. Nota hoc pessimum vitium, ideo
 scriptura sancta dicit, Domine, maledicti erunt qui contempserint te
 & condemnari erunt omnes, qui blasphemauerint te, &c. Tob. 13.
 No. tres modos bonos corrigendi hoc vitium. Primus pertinet ad
 parentes, vt corrigant filios & nutrant bene eos ne iurent, sed solū
 per aduerbia affirmant, est, non, &c. Mat. 5. Secundus vt quilibet po-
 nat sibi aliquam legem, sicut ille qui quotiescunque iurabat, pone-
 bat in quadam bursa duos denarios pro elemosyna. Tertius perti-
 net ad dominos temporales siue rectores communitatum, facere or-
 dinationes, cum poena certa, &c. Septimus defectus leprae est, qd de-
 bilitat membra corporis ad operandum, ideo significat peccatum
 acidiae, quod debilitat membra & aufert fortitudinem ad operandum
 opera spiritualia. Dic quomodo in sero ille qui nullum lucrum portae
 ad domum, iudicatur, qd fuit otiosus. Sic in sero mortis ille qui non
 portat aliquod lucrum meritorium & bonorum operum spiritualium,
 licet per totum tempus vitae laborauerit in operibus mundanis, iudi-
 catur otiosus a Christo. Ideo mittitur ad hospitale pauperum. s. ad
 infernum, quia bonis temporalibus depraedantur omnes in morte,
 primo ab vxore, secundo a filiis, tercio a scutiferis, &c. Sed ille qui
 fuit diligens in operibus spiritualibus dicit sibi Christus in iudicio,
 Euge serue bone & fidelis, quia super pauca, &c. Mat. 25. Si dicatur,
 Ergo dimittamus bona temporalia, dico qd necessario non sunt dimit-
 tenda, sed sunt taliter facienda, qd etiam quolibet die faciamus aliquid
 pro anima. s. orare mane & sero. Primo signando se, &c. Oportet sem-
 per orare & non deficere. Lu. 18. No. semper. i. mane & sero distractio-
 nes, & ea quae ei materiae praebent remouendo, non se induendo nec
 calciando. No. etiam diligentiam in hebdomada, mense & anno. Dico
 secundo qd ostenditur vera medicina virtualis, quia veniens ad ora-
 uit eum. Iste est modus curandi a lepra peccatorum, venire ad Chri-
 stum

Est h. b. no. s. de Inuoluntate

rum, quoniã peccator ex quolibet peccato mortali eldgatur à Deo per vnam magnã dietam, sed potest redire & venire ad Deum in tribus passibus quos Christus fecit sanãdo illum leprosum. Primò tetigit eũ manu sua. Secundo dixit, Vade, ostẽde te sacerdotibus. Tertio offer munus tuum. Primus ergo passus est cordis contritio, quæ ostenditur in tactu manus Christi, quia nullus potest habere veram cõtritionem, nisi tãgatur à manu Christi. Ideo Ezech. 3. Abhama-
rus in indignatione spiritus mei. Manus enim Domini erat mecum cõfortans me. Quando quidem digiti huius manus sunt quinque motiua, quæ inducunt peccatorẽ ad contritionem. Secundus passus est oris cõfessio, quæ ostẽditur ibi, Vade, ostende te sacerdoti. Ostendit peccator se sacerdoti, cui debet fieri confessio, quoniam reuelat sibi peccata sua, accusando se & discooperit peccata sua. Propter hoc dixit Christus leprosis, Ite, ostẽdite vos sacerdotibus. Luc. 18. Tertius est operis satisfactio, quæ ostenditur ibi. Offer munus tuum. Nota quomodo pro satisfaciendo pro peccatis debemus offerre tria munera, scilicet, tria bona quæ habemus, scilicet, bona temporalia, anĩmam rationalem & corpus materiale. De primo debemus offerre Deo manus elemosynarum. De secundo munus deuotionis, orationis & desiderij paradisi. De tertio munus ieiuniorum, abstinentiæ & afflictionum. Istomodo sanabitur quisque à lepra peccatorum mortalium. Ecce leprosus veniens adorabat eum. Deo gratias.

Dominica tertia post octauam Epiphania. Sermo vnicus.

Qualis est hic, quia venti & mare obediunt ei? Mat. 8. Sermo noster erit de sancto euangelio, & continet vnum magnum miraculum, quod fecit Christus in mari ad confirmationem suorum discipulorum, vt ostenderet se non solum Dominum terræ, in qua iam fecerat plura miracula, sed etiam maris. Sed prius salutetur virgo Maria, &c. Qualis est hic, &c. Pro huius declaratione & fundamento sermonis recitabõ vobis miraculum ad litteram, quod recitat euangelista Matth. in euangelio: Dicatur historia breuiter. Modò in hoc miraculo ostenduntur nobis quatuor virtutes necessariae ad sciendum.

*Prima est afflictio penitentialis,
Secunda est tentatio diabolicalis,
Tertia est subuentio misericordialis,
Quarta est dominatio vniuersalis.*

De vltima dicit thema, Qualis est hic, quia venti, &c.

Dico primò, quod in isto euãgelio ostẽditur afflictio penitentialis ibi, Ascendẽte Iesu in nauiculã secuti sunt cũ discipuli eius. Hæc nauiculã, vt dicunt sancti doctores, est penitẽtia triplici ratione. Prima est, quia penitẽtia ad instar nauis in principio est stricta nõ assuetis ieiunare, nec orare, nec cilicium portare, &c. stricta est, sed paula-

Cō ara: t m. dilatat, quia quādo homo est iā affuetus, nō tantū grauat, sed
tur .am in fine restringitur. s. in ienectute propter tēdiū, sed nō tantū quam
enti: tū in principio. & eēda ratio est propter officiū nauis. s. transfretā-
naue. di & portandi merces, de vna patria ad aliā. Sic nos peccatores, cū
le, tripl nauis pœnitētię oportet nos trāsferare de ista terra ad patriam pa-
ratio: radisi & portare illuc merces meritorū, virtutū & bonorū operū.

ne. Ideo de pœnitentia dicit scriptura iancta, Facta est quasi nauis in-
 fitores. i. mercatoris, quantū ad formā, quo ad primū. De lōgē por-
 tans panē suū, quantū ad secundū. Prou. 57. Panes quibus viuemus
 in alio mōdo, sunt merita, virtutes & opera spiritualia hīc per nos
 facta. Tertiō ratione periculi, quia nauis, quādiu est in mari, est in
 periculo magno. Eccle. 43. Qui nauigat mare, enarrat pericula ei⁹.
 Ita de nauis pœnitentię, quoniā hoc magnū mare huius mōdi torū
 est plenū periculis. 2. Cor. 11. periculis fluminū, periculū latronū, pe-
 riculis ex genere, periculis ex gentibus, periculis in ciuitate, pericu-
 lis in solitudine, periculis in mari, periculis in falsis fratrib⁹, &c. In
 hanc nauim pœnitētię ascēdit Christ⁹ in sua natiuitate, quia nō in
 palatio, domo, siue cameravoluit nasci, sed in stabulo vbi nō habuit
 lectū, nisi p̄lepe bouis & asini. In qua nauis nauigauit. 33. ann. sem-
 per cū fortuna & malo tēpore, quousq; peruenit ad portū glorię
 resurrectionis in die paschę. Et secuti sunt eum discipuli eius, quia
 omnes cum nauis pœnitētię trāsferauerunt vsq; ad portū glorię.
 Ecce quare dicit euāgelista, Ascendēte Iesu in nauiculā diminutiue,
 quia pœnitentia nostra modica est respectu peccatorū quę fecimus
 & pœnarum quas meruimus, & p̄miorū quę expectamus, ideo
 dicit scriptura iancta, Exiguo ligno credunt homines animas suas
 & transeunt mare, per ratem liberati sunt. Sap. 14. In ista parua
 nauicula pœnitētię oportet nos sequi Christū, quoniā aliās nullus
 peccator potest saluari, quę figurata fuit in arca Noē, in qua qui in-
 uenti fuerūt, liberari fuerūt ab aquis diluuij, alij autē omnes perie-
 runt. Sic qui exēplo Christi & discipulorum suorum ponunt se in
 nauicula pœnitētię saluabūt, aliās vndis infernalib⁹ inuoluūt.
 Luc. 13. Dico vobis, nisi pœnitentiā feceritis, omnes simul peribitis.
 No. simul, sicut illi qui nō fuerunt in arca Noē, sed illi qui nauigāt
 cum nauicula pœnitentię nō priuantur bonis glorię paradisi. Ber.
 Nō priuabis illos qui ambulāt in innocētia, sed nec eos qui ambu-
 lant in pœnitētia. s. paradiso. Dico secūdo q̄ ostēditur in euāgelio
 tentatio diabolicalis, cū dicit. Ecce motus magnus factus est in
 mari, ita vt nauicula operiretur fluctibus, ipse verō dormiebat. Mū-
 dus iste dicitur mare in quo nauigat nauicula pœnitētię iuxta il-
 lud Psal. 103. Hoc mare magnū & spatiosum manibus, illic reptilia
 i. spiritus maligni, quorū nō est numerus. s. diuersarū tentationū.
 Triplici ratione mūdus dicitur mare. Prima propter crudelē deuo-
 ratio.

rationē, quia sicut in mari pilces maiores comedunt & deuorāt minores, sic in hoc mundo maiores crudeliter deuorant & destruunt minores. No. q̄ dicit B. Thom. in postilla super Iob, de illo magno pisce qui vocatur cetus q̄ quādo vult comedere aperit os suum & emittit anhelitū odoriferū, & pilces sequuntur odorē, & sic absorbet eos. Sic est mundus, spirat odorē delectabilē honorum, dignitatum, deliciarum, &c. Et multi sentientes hunc odorē sequuntur quousq̄ absorbetur à mūdo & diabolo. O quales & quot fuerūt deuorati & cōsumpti hoc odore decepti. Aug. Ama. s. & absorbebit te: amatores enim suos vorare nouit, non portare. Isto modo magni pilces. i. magni homines aperiant os & emittunt anhelitū odoriferum verborū & rationū coloratarum, vt populus sequatur, & ab ipsis deuoretur. Cōtra tales dicit Christus, Nōne cognoscent omnes qui operātur iniquitatē, qui deuorant plebē meā sicut escā panis. Psal. 13. No. nōne, id est, imō certē cognoscēt in die iudicij omnes qui operantur iniquitatē, quando Christus & Dominus iudex dānabit eos eternaliter, qui deuorāt plebē meā ipsam destruēdo & comedendo, sicut escam panis: quia sicut panis est cibus quotidianus, sic illi quotidie opprimunt & deuorant plebem meā, Secunda ratio est propter inquietudinem, quia mare nunquā quiescit, sic iste mundus inquietus & vndosus est: modò mundani sunt alti per prosperitatem, modò bassi per aduersitatē, modò sani, modò infirmi: modò læti, modò tristes, modò diuites, modò pauperes, &c. Mirabiles elationes maris. Psal. 92. Tertia ratio est propter periclitationem, quia sicut naues in mari, sic animæ in hoc mundo periclitantur, imō periculosior est mundus animabus, quā sit mare nauibus. Ber. In mari Marsiliæ de decē nauibus vix vna perit, sed in mari huius mundi de centū vix vna saluatur. De mari ergo mundi dicit euāgelista, Motus magnus factus est in mari, id est in mundo. Per hunc motum intelligimus tempestatē tentationum, quoniam sicut tempestas quandoque venit à causā superiori, scilicet, à stellis, maximē araticis, vt dicit Aug. quandoque à causā inferiori, quia procedit à profundo maris, quod feruet seu bullit, quandoque à causā media, scilicet, à ventis. Ita tempestas tentationum venit illi, qui in nauī est pœnitentiæ. quandoque à superiori, scilicet, à Deo permittente ad eorum humiliationem & gratiæ conseruationem, sicut dicit Paulus de se. Ne magnitudo reuelationū extollat me, datus est mihi stimulus carnis meæ angelus satanæ, qui me colaphizet. 2. ad Cor. 12. quandoque à causa inferiori, scilicet à carne inualescēte vel timēte, sicut de Petro qui peccauit abnegādo Christū causā timoris. s. mortis. quandoque à diabolo instigante, sicut de Iob. 2. Satan facie domini egressus percussit Iob vlcere pessimo. Et dū pœnitens sic tentatur, Christus dormit. No. quod Christus

in celo semper vigilat, quia semper beatorum recordatur, & eos semper docet. In inferno autem semper dormit quia eorum obliuiscitur & punit. In nauicula autem penitentiae quadoque dormit, quadoque vigilat: vigilat autem qui tribulationibus adiuuat, sed dicitur dormire quando penitentem exponit tribulationibus, & interim nauicula penitentiae iactatur fluctibus, quia ventus tentationis diabolicæ est ei contrarius, & Christus expectat ut ipsum excitet dic. Exurge, quare dormis domine. Tertio ostenditur in sancto euangelio subuentio misericordialis, ibi, & accesserunt & succitauerunt eum dicentes, Domine salua nos, perimus. Hoc est principale remedium in mari in periculo existentium in tempestate & aduersitate valida, recurrere ad Deum orationibus deuotis, sicut legitur Ion. I. quod nautæ primo clamauerunt ad Dominum Deum suum, secundo proiecerunt uasa in mare, quarto uouerunt uota Domino. Clamare ad Deum est deuotis orationibus ipsum excitare dicendo, Exurge Domine, adiuua nos & libera nos propter nomē tuum. Secundo uasorum proiectio est elemosynarum largitio & temporalium abiectio. Proiectio Ionæ in mare est filiū Dei nobis in mari tribulationis associare dicendo: Domine propter nos orta est hæc tribulatio tempestatis, quia propter odium diaboli contra Deum insurgit contra nos. Uota facere, ut compleantur, alias melius esset non uouere. Ita debemus nos facere quando in mare huius mundi insurgit aliqua tempesta siue generalis siue particularis, debemus facere ut discipuli fecerunt, scilicet, recurrere ad Christum per bona opera, & ipsum excitare dulciter deuotis orationibus dicentes, Salua nos perimus, Quarto ostenditur de Domino Iesu Christo dominatio uniuersalis, ibi, Surgens imperauit uentis & mari, & facta est tranquillitas magna. Ecce dominatio uniuersalis, de qua Dauid, Psal. 88. Tu dominaris potestati maris. motum autem fluctuum eius tu mitigas, scilicet, imperando ut cessarent, & statim cessauerunt sibi obediendo tanquam domino uniuersali. Porro homines illi, scilicet, qui erant in nauī, mirati sunt dicentes: Qualis est hic, quia mare & uenti obediunt ei? scilicet tanquam Domino & creatori. Placeat igitur sibi remouere à nobis tempestates, tribulationes & pericula tam animæ, quam corporis, & det nobis tranquillitatem quietis & pacis, hinc per gratiam, & in futuro per gloriam. Amen.

Dominica quarta post octauam Epiphaniæ Sermo unicus.

In tempore messis dicā messoribus Colligite primum zizania, & alligate ea in falciculos ad cōburendum, triticum autem congregate in horreum meum. Mat. 13. Sermo noster erit de sancto euangelio huius dominicæ, & habebimus multas bonas doctrinas & instructiones morales. Sed primo salutetur uirgo Maria: In tempore messis, &c. Pro introductione materiæ, &c. Dicatur parabola euange-

euangelij ad literam. In qua parabola Christus ostendit tria de se, scilicet.

Humilitatem profundissimam.

Benignitatem dulcissimam,

Æquitatem rectissimam.

De tertia dicit the. In tempore messis dicā messoribus. s. æquitatem iustitiæ meæ. dico primò quod in dicta parabola Christus ostendit de se humilitatē profundissimā, quia cum Christus sit rex regum, & Dominus dominantium voluit assumere formā, & officiū seruilis conditionis. i. seminantis prout ostenditur in principio parabole cū dicitur. Simile factum est reg. cę. &c. Glo. ecclesia militans homini qui seminauit bonum semen in agro suo. Cū autem dormirēt homines venit inimicus eius, & superseminauit zizania in medio tritici, & abiit, quod exposuit Christus ad supplicationem apostolorum dicentium. Ediscere nobis parabolam zizaniorum agri, qui respondens ait. Qui seminat bonum semen est filius hominis, ager est mundus, bonum verò semen hi sunt filij regni, zizania autem sunt filij nequam, inimicus autē qui superseminauit est diabolus. Patet ergo humilitas Christi qui dicit se esse seminatore qui in agro huius mudi seminauit bonum semen sanctarum personarum, s. apostolorum, martyrum, confessorum, doctorum, virginum, innocentium, & pœnitentium. De quibus dicit, Hi sunt filij regni. Secundo seminauit semen sanctarū doctrinarum sanctæ fidei catholicæ, quæ consistit in 14. articulis quasi 14. granis. Sunt enim 14. articuli si numerus articulorū sumatur ex parte credibiliū, vt dicit B. Tho. 3. di. 2. q. 1. ar. 2. Tertiò seminauit semē virtutum s. humilitatis misericordiæ, & castitatis, charitatis, abstinētiae, patientiæ, & diligentiae. Ideo de ipso dicit. Lu. Exiit qui seminat seminare semē suum. Lu. 8. Ecce hic grauisima humilitas Christi, de qua dicit apostolus. Qui cū in forma Dei esset semetipsum exinaniuit, formā serui accipiens in similitudinē hominum factus, & habitu inuētus est vt homo. ad Philip. 2. Cū autem dormirent homines, &c. No. quomodo dormiunt homines tripliciter. s. per ignorantiam intellectuale, per negligentiam spirituale, per abundantiam criminalem. Cū sic dormirent homines venit inimicus. i. diabolus, & superseminauit zizania malorum doctrinarum. s. errorum falsarum opinionum, deliciarū terrenarum, superbiæ, auaritiæ, luxuriæ, &c. Dico secundo quod in sancto euangelio ostēditur in Christo sua benignitas dulcissima, quia nō statim venit punire, nec occidere peccatores, nec damnare, sed vult eos ad penitentiā benignissimā expectare. Rom. 2. Ignoras quod benignitas Dei ad penitentiā te adducit. Hęc benignitas ostēditur in sancto euāgelio. Ibi. Cū autē creuisset herba, & fructū fecisset, tūc apparuerūt & zizania. Accedentes autē serui patrisfamilias, dixerunt ei,

T

Domine

Domine nonne bonum semen seminasti in agro tuo, unde ergo habet zizania? & dixit, Inimicus homo hoc fecit. Serui autē dixerunt ei. Vis imus, & colligimus ea. Et ait. Nō. Ne fortē colligētes zizania eradicetis simul & triticū. Sinite vtraq; crescere vsq; ad messem. Seruū patrisfamilias intelliguntur boni angeli, qui de bonis operibus nostris gaudēt in cēlis, vt dicit Christus. Dico vobis, quoniā gaudiū erit corā angelis Dei in cēlo super vno, &c. Luc. 15. Per oppositū de malis operibus nostris tristantur. Auct. Esa. 33. Ecce videntes clamabunt foris. Angeli pacis amarē flebunt. Not. videntes. I. mala opera nostra clamabunt foris. I. mala detestādo, quæ quidē detestatio angelorū dicitur fletus ipsorū qui dicunt Christo. Domine nonne bonā samē seminasti in agro tuo, &c. Hic patet benignitas Christi dulcissima in hoc q̄ non cōcedit seruis suis eradicationē zizaniorū, ne triticū etiā eradicetur, & perdatur. Quoniā fortē illi qui modo sunt zizania per peccatū, & malitiā, aliquādo erūt triticū per penitentiā. Sicut patet de Paulo, qui aliquando fuit zizania per superbiā, infidelitatē, & crudelitātē contra ecclesiā Christi, qui postmodū fuit optimum triticū. Idem de Marthēo per auaritiā. Idē de Magdalena per luxuriā, & de multis aliis posset dici. Ecce benignitas Dei dulcissima. Ideo dicit ipse. Nunquid voluntatis meæ est mors impij, & non vt cōuertatur à viis suis, & viuat. Ezech. 18. Ecce hic patet nostra crudelitas qui vellemus q̄ inimici nostri perirēt statim. Dico tertio q̄ ostendit Christus in isto euangelio suā æquitatē rectissimā, quādo iuste, & rectē iudicabit in die iudicij. De hoc dicit tertia pars euāgelij. In tempore messis dicā messoribus. Colligite primū zizania, & allegate ea in fasciculos ad cōburendum. Triticū autē cōgregate in horreū meum. Tempus messis vt ipsemet Christus exponit, est cōsummatio sæculi. Messores sunt angeli, quibus dicit Christus in die iudicij. Colligite primū zizania, quia tam boni quā mali ducuntur ad iudicium per angelos bonos. Aucto. Mat. 13. Mittet filius hominis angelos suos. Glo. bonos, & colligēt de regno eius omnia scādala, & eos qui faciunt iniquitatem, quibus collectis, & à tritico. i. à bonis separatis dicit Christ⁹. Colligite ea in fasciculos ad cōburendū, & licet peccata propter quæ gētes dānantur sunt diuersa, tamē omnes, qui fuerūt participes in eodē peccato erunt etiā participes in eadē pōna. Item de omnibus participātib; in eodē crimine fiet vnus fasciculus, ver. gra. Primō de omnibus malis Imperatoribus, regibus, & principibus, gubernatoribus, & rectorib⁹ fiet vnus fasciculus, imō erat magnus fascis, & grossus. Secundō de omnibus malis praelatis qui non intrauerunt per portā, sed per manum regiam, vel per simoniam, & malē vixerunt. Tertio de omnibus religiosis, qui nihil tenēt quod nouerūt, nec de cæremoniis, imō fuerūt inobediētes proprietarij, luxuriosi. Quarto de monialibus fiet ali⁹ fascis.

Quinto

Quintò de malis presbyteris, & inhonestis, qui nec dixerunt horas, sed iudicium ad taxillos, tenuerunt concubinas, fecerunt mercatias; &c. Sextus erit de malis iudicibus, aduocatis, iuristis, notariis, qui dilatant litigia, deuorant viduas, & pauperes consumunt gentes. Septimus erit de auaris, vsurariis, latronibus, falsis mercatoribus. Octauus de illis, qui viuunt in bannofitatibus. Nonus de omnibus luxuriosis, leonibus, meretricibus. Decimus de omnibus mulieribus vanis, pomposis, quæ licet fuerunt castæ, & honestæ, ex illis tamè picturis, & vanis ornamentis dānabuntur. Ecce quare Christus dixit in tempore messis. i. in die iudicij, dicam messoribus. i. angelis. Colligite primū zizania, &c. Et concordat Propheta Esa. di. Et congregabuntur in cōgregatione vnus fascis in lacum vnum, & claudentur ibi in carcere. Esa. 24. Tunc facta executione de malis, boni intrabunt in possessionem regni cœlestis, cum dicitur. Triticum autem congregate in horreum meum. i. in cœleste gaudium. Boni dicuntur triticum, quia ad instar tritici habent interius candorem puritatis, exterius rubedinē charitatis, de quo dicit Christus. Dilectus meus candidus, & rubicundus. Cant. 5. Triticum autem congregate in horreum meum, id est gloriam. Ad quam, &c.

Notabile de propinquitate temporis antichristi.

Nota propinquitatem temporis antichristi, ex parabola zizaniarū agri. Mat. 13. in qua Christus dixit. Cum dormirēt homines venit inimicus, &c. Not. quod dormire contingit tripliciter.

*Per ignorantiam intellectualem,
Per negligentiam spiritualem,
Per abundantiam criminalem.*

Quantum ad primū, personis rudibus rationē seu narrationē aliquā non intelligētibz solemus dicere dormitis, quia ad modū dormientium habent oculos intellectus clausos, contra quod petebat David. Psal. 12. Illumina oculos meos ne vnquam obdormiā in morte, nequādo dicat inimicus meus præualui aduersus eum. Dabat ergo Christus intelligere quod cum pleriq; homines intellectualiter ignorarent, singulariter ecclesiarum magistri secundum Hieronymū, tunc veniret antichristus. Sicut dormiētibz turrium speculatoribus venit inimicorum exercitus. Esa. 56. Omnes bestię agri venite ad deuorandum, vniuersi bestię saltus. Speculatores eius cecē omnes nescierunt, vniuersi canes muti non valentes latrare vidētes vana, dormientes, & amātes somnia, & canes impudētissimi nescierunt saturitatē, ipsi pastores ignorauerunt intelligentiā. Secūdo dicuntur homines dormire per negligentiam spiritualem. De negligentibus, & tepidē operantibus solet dici, quod dormiūt, quia ad modum dormientiū agendorū curam postponunt. Contra quod dicit. Psal. 120. Nō dormitabit neq; dormiet q̄ custodit Israēl, Dabat ergo

Christus intelligere, quod cum homines circa spiritualia negligenter se haberent, tunc veniret antichristus. Sicut dormientibus custodientibus domos venturunt latrones. Ezech. 38. Hæc dicit Dominus. s. ad gog. i. antichristum ad literam. In die illa ascendent sermones super cor tuum, & cogitabis cogitationem pessimam, & dices ascendam ad terram absq; muro, veniam ad quiescentes habitantesq; securè. Hi omnes habitant sine muro, vestes, & portæ nõ sunt eis. Hic ostenduntur signa euidentia temporis antichristi. Murus potest intelligi clerus. Et huius mundi turres sunt prælati. Portæ sunt religiosi. Vestes autem sunt clerici, & conuerso. Quãdo ergo Christianitas habitabit quierè in peccatis absq; muro. i. cust. odia prælatorũ signũ est antichristi. Ezech. 22. Quæsiui de eis virum qui interponeret sepe, & staret oppositus contra me pro terra ne dissiparem eam, & non inueni. Et effudi super eos indignationem meam. Et sic erunt tempore antichristi absq; portis & vestibus, id est sine documentis euangelicis, & cõsiliis apostolicis. Thren. 2. Desixit sunt in terra portæ eius, perdidit, & contriuit vestes eius. Terriõ dicuntur homines dormire per abundantiam criminalem. Existentes enim in peccato mortali, vel in statu peccati mortalis dicuntur dormire, quia ad modum dormientium non negotiantur. s. per meritum vitæ æternæ, ideo quilibet talis excitatur. Ephe. 5. Surge qui dormis. & exurge à mortuis. Dabat ergo Christus intelligere quod cum homines peccatis grauisimis abundarent, tum veniret antichristus sicut infirmis regimen medici non tenentibus aduenit mors. Mat. 23. Quoniam abundabit iniquitas, refrigescet charitas multorum. Et iudicatur. Tunc veniet consummatio, &c.

Dominica in septuagesima. Sermo I.

Multi sunt vocati, pauci verò electi. Matth. 20. Sanctum euangelium hodiernum in summa continet tres altas & subtiles materias theologiæ, scilicet,

*Vocationem gratiæ,
Donationem gloriæ,
Distinctionem vitæ.*

De his tribus dicit sermo noster, & de tertio loquitur the. Multi sunt vocati, pauci verò electi, verbũ est terribile, sed verum. Dico primò quod in sancto euangelio hodierno ostenditur vocatio gratiæ. s. quando Deus sua bonitate vocat personas ad bonam vitam, & ad suã gratiã sine præcedentibus meritis creaturæ, de hoc dicit Petrus Apostolus. Deus omnis gratiæ. s. dator qui vocauit nos in æternam suã gloriã. i. Pet. 5. Modum huius vocationis, & diuersitatũ differentia declarat euangeliũ in parabola di. Simile est regnũ celorum homini patri familias, &c. Vbi ponit quinque differentias huius vocationis ad bonam vitam, & penitentiã ad suã gratiam, sicut sunt quinque

que ætates principales hominis siue mulieris, & quidam vocantur hora prima, quidam hora tertia. Hora prima est pueritia, quia tunc incipit claritas diei, sic in pueritia incipit claritas dispositionis ad discernendum inter bonum & malum, & homo incipit habere verecundiam & deuotionem, & cauere à peccatis. Tales vocantur à Deo hora prima. Hora tertia dicitur adolescentia à 15. annis vsque ad 25. quia tunc ad instar solis magis ostendunt claritatem discretionis & deuotionis, quando in tali ætate recedunt à peccatis & incipiunt bonam vitam, vocantur à Deo hora tertia. Alij vocantur à Deo hora sexta, &c. sicut iuuenes qui ad instar solis sunt in flore iuuentutis & in feruore iuuentutis corporalis, quando tales conuertuntur ad Deum, vocantur à Deo hora sexta. Hora nona est senectus, quando homo ad instar solis iam inclinatur versus terram, quando tales in illa ætate vocantur vel conuertuntur ad Deum & ad penitentiam, vocantur hora nona. Hora 11. vocatur hora vespertinum, & hora 11. est decrepitus, quando in tali ætate conuertuntur ad Deum dicuntur vocari ad Deum hora 11. quando conuertuntur de peccatis, restituunt, remittunt iniurias, confitentur, &c. Ecce vocatio gratiæ in qualibet ætate, sed prima est melior. De qua Hier. Bonum est viro cum portauerit iugum Domini, iugum scilicet obedientiæ ad præceptum Dei ab adolescentia sua. Thren. 3. Ratio, quoniam qui in adolescentia se dant peccatis & malæ vitæ, postea cum magna difficultate possunt conuerti & redire ad Deum, quia cõsuetudo est altera natura, ideo Hier. 13. Si mutare potest Æthiops pellem suam aut pardus varietates suas, & vos poteritis bene facere cum didiceritis malum, &c. Et concordat versus poetæ di. Qui non assuescit virtutibus dum iuuenescit, A vitiis nescit desistere quando senescit. ideo dicit scriptura sancta. Adolescens iuxta viam suam, etiam cum senuerit non recedet ab ea. Prou. 22. Moraliter. Dic quomodo est magnum peccatum patris & matris si filij sunt malè nutriti: quoniam virga tenera leuiter potest dirigi, &c. Iuxta similitudinem boni hortulani qui nutrit & ordinat arbores benè, aliàs si sint curuæ & malè ordinatæ est culpa sua, ideo vos de matrimonio estis hortulani qui plantatis arbores in horto ecclesiæ. ideo, &c. Dic quomodo filij sunt nutriendi ne iurent per Deum, nec per sanctos, sed vt affirmant per aduerbia. & quando erunt magni tunc non erunt iuratores nec blasphemij, &c. No. hoc vitium & dic exëplum S. Ludouici Regis Franciæ. Hic enim quadam die quendam blasphemantem audierat quem in labiis ferro calido cauterizari præcepit. Vellem inquitens in labiis meis hanc indecentiã sustinere dummodo hoc vitium blasphemie pessimum de regno meo penitus toleretur, &c. Digni sunt morte non solum qui ea faciunt, sed etiam qui consentiunt facientibus. ad Roman. 1. glof. August. Consentunt facientibus qui deberet corrigere & non faciunt.

Primum pertinet ad parentes. secundum ad ipsum. tertium ad dominos & rectores communitatum. Not. tres conditiones gentium qui non deberent iurare, sed deberent temper esse parati ad mortem, scilicet, clerici, marinarij, & homines armorum qui quotidie sunt in periculo mortis, & tamen isti sunt communiter peiores, ideo dicit apostolus parentibus ad Ephesi. 6. Patres nolite ad iracundiam, scilicet, Dei prouocare filios vestros, sed educate illos in disciplina & correctione Domini. Dico secundo quod in sancto euangelio ostenditur donatio gloriæ, quia ideo Deus dat alicui suam gratiam, vt det sibi finaliter suam gloriam, quia gratia est dispositio ad gloriam habendam. David. Psal. 83. Quia misericordiam & veritatem diligit Deus, gratiam & gloriam dabit Dominus. Nota bene istam declarationem reddendo singula singulis, quia à permutata proportione vt dicunt logici bene valet argumentum. Quia Deus diligit misericordiam, dabit gratiam, quia magna est Dei misericordia, ideo peccatori penitenti dat gratiam. Et quia veritatem diligit Deus, ideo gloriam dabit Dominus, quia ipse promisit dare gloriam penitentibus. Modum donationis gratiæ declarat euangelium hodiernum dicens. Cum fero autem factum esset, dixit Dominus vinee procuratori suo, Voca operarios & redde illis mercedem. Incipiens à nouissimis vsque ad primos, &c. vbi fuit ordo præposterus. vnde dicit, Erunt nouissimi primi, & primi nouissimi. Nota tres declarationes huius verbi. Erunt nouissimi primi.

Prima secundum durationem temporalem,

Secunda secundum conditionem mundanalem,

Tertia secundum affectionem cordialem.

De prima sciendum quod Deus diuisit tempus, quia est tempus laborandi in isto mundo in bonis operibus. s. penitentiæ, misericordiæ, iustitiæ, &c. in alio mundo est tempus quiescendi illis qui hic laborauerunt. Aucto. Omnia tēpus habent & suis spatiis transeunt vniuersa sub cælo. Tempus nascendi, & tempus moriendi. Tempus plantandi, & tempus euellendi quod plātatum est. Tempus flendi, & tempus ridendi. Tempus plangendi, & tempus saltandi, &c. Eccl. 3. Ideo Christus, Beati qui nunc fletis. s. per penitentiam, quia ridebitis per gloriā. Lu. 6. Modò in hoc mundo sunt quidam primi. s. ad gratiam Dei habendam, Quidam verò nouissimi, qui tamen nouissimi erunt primi in gloria. sicut patet de beato Petro qui prius in tēpore fuit vocatus ad gratiam Dei & apostolatum quam Stephanus, & tamen Stephanus fuit primus in gloria bene per 30. annos antequam Petrus. Ecce quomodo secundum durationem temporalem sunt primi nouissimi & nouissimi primi. Idem potest dici de sancto Andrea & de latrone. Moraliter habetur hic doctrina de filiis vestris paruis post baptismum decedentibus qui fuerunt nouissimi ad gratiam

gratiam quam parentes. Ideo illi non sunt flendi sed adulti ribaldi &c. ideo Apost. 1. ad Theff. 4. Nolumus vos ignorare de dormientibus. i. innocentibus quiescentibus, vt non contristemini, &c. Secunda declaratio est secundum conditionem mundanalem. De conditionibus mundi est quod illi qui sunt diuites honorati, in prosperitate constituti elongantur à Deo, quia nimis diligunt diuitias, honores, &c. Ideo quasi plāgendo dicit dominus, Dilectus meus. i. Christianus incrassatus impinguatus dilatatus dereliquit Deū factorē suum & recessit à Deo salutari suo. Deu. 32. sed aduersitas facit oppositum, quia facit conuerti gentes ad Deum, quando tribulati & afflicti sunt. Auct. Greg. Mala quæ nos hīc premūt ad Deum ire compellunt. Modò iuxta conditionē huius mundi personę diuites magis honorātur & sunt primi in omni loco tam in ecclesia quam in platea, tam in mēsa quā in via. pauperes verò sunt nouissimi, quia modica mētio fit de ipsis. Sed in alio mūdo fit totū oppositū, quia pauperes qui sunt nouissimi in isto mūdo in alio mundo erunt primi, s. in Paradiso. Diuites verò qui in hoc mūdo sunt primi, in alio erunt nouissimi, scilicet, in inferno, sicut patet de diuite epulone, & de paupere Lazaro. Lucę. 16. Tertio declaratur verbum prædictum secundum affectionem cordialem. Nam doctrina est theologicæ & meritū essentialē & gloria essentialis magis respondet habitui charitatis ad intra quā operibus ad extra. Verbi gra. Si vnus qui facit multa bona opera, & alius qui non facit tot bona opera, sed habet maiore charitatē quā alter & est magis feruens in corde, talis habet maiorem gloriam celestem vel essentialē quā alter qui facit multa bona opera. Vnde maiorem gloriam essentialē habet beatus Martinus de martyrio desiderato quā vnus martyr de martyrio consummato, licet ille habeat aureolam & nō beatus Martinus. Augustinus, Non numerositas operum, non diuturnitas tēporum, sed maior charitas meliorq; voluntas auget meritum. Hoc modo sunt multi nouissimi primi, & econuerso. Quoniā sunt multi religiosi qui in nouitiatu seruant regulā, &c. & quādo sunt professi totum dimittūt. Idem de sacerdotibus nouis qui sunt deuoti, &c. sed paulatim efficiuntur indeuoti & mali, & sic efficiuntur nouissimi. Sunt aliqui qui incipiūt simpliciter bonam vitam & deuotam & continuē augmentant, & sic isti qui erant nouissimi augmentando erunt primi. Ideo apostolus ad Philip. 1. Oro vt charitas vestra magis ac magis abundet in omni scientia & in omni sensu, vt Proberis potiora vt sitis sinceri sine offensa. No. sinceri in charitate &c. Dico tertio q̄ in sancto euangelio ostenditur distinctio vitę cū dicitur, Multi sunt vocati, pauci verò electi. Sed auctoritas in oppositū de beato Io. euā. qui Deus reuelauit gloriā, qui dicit, Vidi tur-

Conclusio theologia.

Gloria essentialis & accidentalis.

Augustini egregia sententia.

bam magnam quam dinumerare nemo poterat, ex omnibus gētibus & populis & linguis stātes ante thronū Dei, &c. Apoc. 7. Quomodo ergo dicit Christus, Multi sunt vocati, &c. cum sint innumerales secundum Ioan. Hoc cōcordatur sic per distinctionē. Quoniam de electis possumus loqui dupliciter. scilicet absolute vel comparatiue. Si volumus loqui absolute, sic sunt multi, sicut dicit Ioan. Si autem volumus loqui de electis comparando ipsos ad dānatos, sic pauci sunt electi respectu damnatorū. Sicut de manu plena arena in qua sunt multa grana absolute, & pauca cōparatiue respectu illorum quæ sunt in littore. Sic genus humanum propter multitudinem cōparatur arenæ, vt patet in promissione facta abrahe cui dixit Dominus, Multiplicabo semen tuū sicut stellas celi, & sicut arenā quæ est in littore maris. Gen. 22. De qua Deus accepit manū plenā, quia iustorū animæ in manu Dei sunt. Sap. qui absolute sunt innumerales, vt dicit S. Ioan. sed respectu damnatorū quasi nihil sunt. Nō. quod antiquitus multi damnabātur, & solū Iudei saluabantur, licet non omnes, sicut modò saluantur solū Christiani, sed nō omnes, hoc maximè apparebit in die iudiciū, quādo omnes erimus in illa magna platea. electi ad dexterā, damnati ad sinistram.

De hoc Propheta Esaias ponit duas cōparationes dī. Quomodo si pauca oliuæ quæ remanserunt excutiantur ex olea & racemi, cū fuerit finita vindemia. Hi leuabunt vocē suā atq; laudabunt, cū glorificatus fuerit Dominus hinnient de nari, &c. Esa. 24. Queritur vnde est quod plures damnentur quā saluētur. Dicit enim S. Tho. 1. par. q. 60. ar. 9. ad primum, quod plures angeli permanserunt quā peccauerunt. Sed in hominibus pluries oppositum verū est. Dicunt enim quod verbum Philosophi dicentis, quod malum est vt in pluribus, bonū vt in paucioribus, intelligēdum est quo ad homines in quibus malū cōtingit ex hoc quod sequuntur bona sensibilia quæ sunt pluribus nota, deserto bono rationis quod paucioribus notū est. In angelis autem non est nisi natura intellectualis. Vnde nō est similis ratio de angelis & hominibus. Hæc S. Tho. Quæ est igitur ratio quod plures homines dānentur quā saluētur? Respōsio quod est malitia voluntatis eorū qui possent saluari si vellēt & nolūt accusando diuinam prædestinationem dicentes, quod nō potest deficere, cum tamen nō cogat aliquē, nec auferat liberū arbitrium, sicut mea sciētia & visio quod estis hic, nō cogit vos esse hic. De hoc auct. Eccle. 15. Deus ab initio consiuit hominem, & reliquit eū in manu consilij sui. adiecit mandata & præcepta sua. Si volueris mandata seruare, conseruabunt te. Apposuit tibi ignē & aquā, ad quod volueris porrige manum tuam. Ante hominem vita & mors, bonū & malum, quod placuerit ei dabitur illi, &c. Si dicatur, si illud quod placet homini datur, ergo omnes ibim⁹ ad paradysum, quia

Pauci sunt electi, si cū reprobatis cōferantur.

Quod pauciores ex angelis perierunt quā ex hominibus pereunt ideo fit propterea quod natura angelica est purè intellectualis.

omnes volumus ire illuc. Respōsio, hoc nego, quia licet verbo omnes velint saluari nō tamen opere seu de facto, sicut de illo qui dicit se ire Bononiā & recipit viam Nuscię. Sic superbus verbo dicit se ire ad Paradisum, sed de facto recipit viam inferni. & sic de aliis. vnde nō dicitur voluntas, sed velleitas, vt dicit S. Tho. Ideo Apostolus. Hoc bonum est & acceptum corā saluatore nostro Iesu, qui vult omnes homines saluos fieri. 1. ad Tim. 2. Sed homines nolunt saluari. Et licet voluntas Dei sit efficacior, tamen non vult cogere aliquem vt vadat ad Paradisum, sed dat nobis tribulationes & aduersitates, vt conuertamur, sicut bonus pater qui a lapis facit ire filiū ad scholas, &c. Sic Deus, &c. Patet ergo distinctio vitę quomodo aliqui volunt ire ad Paradisum, aliqui non. propter quod dicit Christus, Multi sunt vocati pauci verò electi.

Dominica in septuagesima.

Sermo II.

Quod iustum fuerit dabo vobis. Mat. 20. Pro huius verbi declaratione iuxta intellectum quem volo pertractare, sciendū, quod Deus in principio fecit creaturas in triplici gradu siue differentia, quasdam fecit omnino spirituales, vt sanctos angelos qui sunt substantię purę spirituales. De quibus Psal. 103. Qui facis angelos tuos spiritus, & ministros tuos ignem videntem. &c. Apostolus autem dicit, Qui facit angelos suos flammam ignis. ad Heb. 1. Quia ad instar flammę angeli semper tendunt sursum ad Deum, quia nullum habent retractorium siue retardatiuū, sicut nos retrahit corpus. Sap. 9. Corpus quod corrumpitur aggrauat animam. Ideo Christus Luc. vlt. spiritus carnem & ossa non habet. In angelis enim nō est materia proprię, vt dicit sanctus Tho. 1. par. quęst. 50. art. 2. & primo scrip. distin. 8. & 2. dist. 3. & in multis aliis locis idem dicit, vt in de potentia, & in quolibetis quolibeto 3. & 8. & in summa contra gentiles. Hoc idem dicit Dionysius. 4. ca. de diui. nominibus, quod primę creaturę sicut incorporales, ita & immateriales intelliguntur. Huius veritatis contrarium Auicebrō auctor libri fontis vitę asseruit, & irrationabiliter. Cuius errorē S. Thom. vbi supra efficaciter confutat, scilicet, in 1. parte. q. 50. art. 2. in corpo. arti. Secundus gradus creaturarum est omnino corporaliū, vt sunt animalia irrationabilia, quę sunt corruptibilia nō solum quantum ad corpus, sed etiam quantum ad animas eorum quę educuntur de potentia materię. Gen. 1. Producat terra animā viuentem dixit Deus quando voluit facere animalia. Ideo totum moritur. Pro dicti intelligentia nota, quod anima brutorum, siue sensitiua non est subsistens, vt dicit S. Tho. 1. par. quęst. 75. art. 3. per totum, & nullo modo est hoc aliquid, ac nullam habet per se operationem, & traducitur cum semine, & non est per creationē, quę etiam ex causa animę brutorum desinunt esse corpore corrupto.

In angelis nō est proprię materia

Auct. Cuncta, scilicet, animalia subiaccēt vanitati, & omnia pergūt ad vnum locum, de terra facta sunt & in terrā pariter reuertuntur. Eccle. 3. Et sicut angeli omnino tendunt sursum ad Deum, per oppositum animalia tendunt deorsum ad terrā, quia nihil habēt spirituale. Tertius gradus creaturarū quasi epilogando est homo, qui est cōpositus de materia corporali quantum ad corpus in quo est similis iumentis, & spirituali quantum ad animā, in qua est similis angelis. Quoniam anima rationalis nō educitur de potētia materiae, ideo est immortalis vt angeli. Quod anima rationalis sit incorruptibilis probat S. Tho. 1. par. quæ. 85. art. 6. & 2. dist. 19. art. 1. & 2. contra gentiles. c. 78. & 79. Gen. 2. Formauit Deus hominem de limo terræ quantum ad corpus, & inspirauit in faciem eius spiraculum vitæ quantum ad animam, ac si angelus à Deo mitteretur in corpus de luto formatū vt ipsum regeret & gubernaret. Ideo quantum ad corpus moritur homo vt iumentum. Ecclesi. 3. Vnus est interitus hominum & iumentorum, quātum ad corpus, vt dicit sanctus Tho. 1. par. quæst. 75. ar. 6. in solutione ad primum. Sed anima est immortalis, & quādo corpus moritur, vadit ad Deum reddere rationem. reuertatur puluis in terrā suam vnde erat, & spiritus redeat ad Deum qui dedit illum. Eccle. vlt. Sicut miles cui rex commisit castrū in medio inimicorum, qui si bene custodierit castrum, præmiabitur à rege, aliās punitur. Sic corpus ad instar castrī consistit in medio inimicorum, in quod Deus mittit spiritum tanquam militem ad custodiendum, ne per portas sensuum corporalium intrent inimici. Quod si bene custodit, præmiabitur in morte, aliās punitur tanquā proditor & peccator. Apostolus, Statutum est omnibus hominibus semel mori quantum ad corpus, & post hoc iudicium, quātum ad animam. Heb. 9. In quo iudicio dat rationem de gubernatione corporis. De quo iudicio dicit Christus in themate. Quod iustum fuerit dabo vobis, scilicet, in illo iudicio. Patet thema. Secundum Aug. in lib. de cura pro mortuis agenda sunt tres gradus decedentium siue morientium.

Quidam sunt boni perfectè

Quidam sunt mali peruerse,

Quidam sunt boni mediocriter,

Cuilibet istorū dixit Christus in thema. Quod iustū fuerit, dabo vobis. Dico primò, quod de morientibus quidam sunt boni perfectè, sicut sunt personæ quæ licet peccauerint aliquando, tamen pro tēpore redierunt ad Deum, cōuertuntur de peccatis, confitētur nō solum semel in anno, sed in omni hebdomada, &c. & sic de aliis bonis intantum quod si eorum mala & peccata ponerentur in statera diuinæ iustitiæ, & bona in alia, multò plus ponderarent bona quā mala. Tales dicūtur boni perfectè, quibus dicit Christus, Quod iustum

E. H. H. H.

Cum fuerit dabo vobis. Quia quoad tales decedunt, statim dat illis
 Christus gloriam Paradisi sine purgatorio, quia iam habuerunt hic
 purgatorium. Auct. Si impius egerit penitentiam ab omnibus pec-
 catis suis quæ operatus est, & custodierit omnia præcepta mea, &
 fecerit iudicium & iustitiam, vita viuet, & non morietur. Eze. 18. No.
 si impius, id est, pessimus, & abominabilis peccator penitentiam ege-
 rit de omnibus peccatis suis saltim mortalibus quæ conexa sunt, nec
 vnus sine altero fit remissio, vt dicit sanctus Tho. in prima secun-
 dæ quæ. 7. ar. 1. & 4. dist. 16. quæ. 2. ar. 1. q. 2. Et custodierit omnia præ-
 cepta mea, scilicet, in voluntate proponendo custodire, quia dicit
 Philosophus quod recessus à termino à quo, scilicet, à peccatis est
 accessus ad terminum ad quem, scilicet, bona opera. Et fecerit iudi-
 cium, scilicet, in confessione. Ideo confessor debet sedere, reus est
 peccator, ideo debet se accusare seruata veritate. Et fecerit iustitiam
 scilicet, seruando penitentiam iniunctam, vita viuet, & omnium ini-
 quitatum eius quas operatus est non recordabor, scilicet ad puniē-
 dum. Eze. 33. Omnia peccata eius quæ peccauit non imputabuntur,
 scilicet, vt puniantur iterum, sed quod iustum fuerit dabo vobis, quan-
 tum ad gloriam. Qualiter autem datur gloria personis perfectis &
 bonis, hoc declaratur per quandam auctoritatem allegoricè sumptam
 Exod. 23. Ecce ego mitto angelum meum qui præcedat te, & custo-
 diat in via, & introducat in locum quem præparauit. Doctrina est
 theologicæ, quod angelus malus venit in morte cuiuslibet, etiam in
 morte Christi venit lucifer qui volens capere animam Christi po-
 suit se in brachio crucis, sed à Christo captus fuit, & ligatus in infer-
 no vsque in finem mundi. Hoc dicit expresse Beda super Tobiam
 cap. 6. vbi dicitur quod Tobias exiuit, vt lauaret pedes suos, & ecce
 piscis immanis exiuit ad deuorandum eum. Sed apprehendit brachia
 eius, & attraxit eum in fletum, &c. Et exponit ipse de morte Chri-
 sti, quia tunc Christus lauit pedes peccatorum, & exiuit piscis im-
 manis, scilicet, diabolus, sed apprehendit branchiam eius, potesta-
 tem pristinam diripiendo. De hoc dicit Christus, Venit enim prin-
 ceptus mundi huius, & in me non habet quidquam. Io. 14. Ex hoc ha-
 betur doctrina clara quod diabolus venit in morte cuiuslibet. Ab
 hoc fuit excepta sola virgo Maria de gratia speciali, ideo Christus
 mittit in morte angelum bonum. Ideo dicit, Ecce ego mittam An-
 gelum meum, qui præcedat te, scilicet, egredientem de corpore, qui
 ponit se ad dexteram, persona autem si sit bona, & perfecta, statim
 sentit ibi præsentiam boni angeli, licet ipsum non videat, quia caro
 impedit, sed anima à carne separata statim videt ipsum, & cognos-
 cit, & angelus malus stat ad sinistram qui reprehenditur à bono di-
 cens, Quid vis tu hic? Respondet, spero, &c. Ideo do vobis optimum
 consilium faciendi orationem angelo custodiēti quolibet die. Pro-
 dicti?

Peccata
 mortalia
 ita
 sunt con-
 nexa
 vt non re-
 mittantur vnū
 sine al-
 tero.

dicti intelligentia nota quod dicit S. Tho. in. i. par. q. 89. ar. quod ani-
 ma separata cognoscunt se mutuo & angelos, diues autem in infer-
 no positus vidit Lazarum & Abraham. Et si loquamur de naturali
 cognitione animæ separata, tunc habet perfectam cognitionem de
 aliis animabus separatis, sed de angelis imperfectam & deficientem.
 Cuius rationē S. Tho. vbi supra assignat, quia modus animæ separa-
 ta est infra modum substantiæ angelicæ. i. conformis modo aliarū
 animarum separatarū, modò sic aliquid intelligitur secundū quod
 est in intelligente. Est autem aliquid in altero per modum eius in
 quo est, igitur anima separata habet perfectam notitiam de aliis ani-
 mabus separatis, & imperfectam & deficientem de angelis, loquendo
 de cognitione naturali animæ separate, de cognitione autem glorię
 est alia ratio, ut dicit S. Tho. in solutione ad primum, q̄ anima sepa-
 rata quodammodo est liberior ad intelligendum quā coniuncta in-
 quātum per grauedinem & occupationē corporis à puritate intel-
 ligentiæ impeditur, & ideo separata cognoscit angelos, sed non cō-
 iuncta. Secundo dicit, & custodiat te in via. scilicet ab hinc vsque de cęlū,
 quæ est in via longissima. Et secundam doctrinam communem dæ-
 mones sunt in media regione aëris, qui erunt ibi vsque ad iudicium
 custodiētes passum, qui sunt vt atomi in radio solis. Ideo anima in-
 diget custodia & securitate angeli boni. De hoc David, Angelis suis
 Deus mandauit de te, vt custodiant te in omnibus viis tuis, ne forte
 offendas ad lapidem, id est duritiam malorum spirituum. Psal. 110.
 Pro dicti intelligentia nota secundum S. Tho. i. par. q. 64. ar. 4. quo
 querit vtrum aër iste sit locus pœnalis dæmonum, quod dæmoni-
 bus duplex locus pœnalis deberetur. scilicet aër caliginosus causa exerci-
 tandi homines vsque ad diē iudiciū, & infernus ratione culpę & pœ-
 ne, verū etiā eorū aliqui nūc in inferno sunt ad torquendū eos quos
 ad malū induxerunt, sicut & aliqui boni angeli sunt cū animab⁹ san-
 ctis in cœlo. Sed post diē iudiciū omnes mali tā homines quā angeli
 in inferno erunt, boni verò in cœlo. Hęc S. Tho. vbi supra. Tertiò
 dicit, Et introducat ad locum quem præparauit. De quo dicit Chri-
 stus apostolis. Vado vobis parare locum. Ioā. 14. Portarij qui custo-
 diunt portam, sunt Michaël pro angelis & beatus Petrus pro homi-
 nibus. Et angelus introducit animā sanctam, cui fit magnū gaudiū
 in qualibet platea angelorum. Ideo Christus dicit, Factū est vt mo-
 reretur mendicus & portaretur ab angelis in sinum Abraham. Lu. 16.
 No. vt portaretur ab angelis. O qualis honor est animę ita coronari
 à papa Iesu. Auēt Sap. 1. Iusti in perpetuum viuent, & apud Dominū
 est merces eorū & cogitatio illorū apud altissimū. ideo accipient si-
 gnū decoris, & diadema speciei de manu Domini, ergo q̄ iustū fue-
 rit dabo vobis. Quoniam iustitia magna est ex quo homo se dat ad
 seruiendū Deo, quod ipse det homini suā gloriā, Dico secūdo, quod
 quidam

*Bisaria
 obstina-
 tio dicitur.*

quidam sunt mali peruerse, sicut illi qui sciunt se tenere malam vitam pleni superbia, pompa & vanitate. Idem de aliis peccatis, qui oculis apertis vadunt ad infernum, & nolunt cōuerri nec redire ad Deum. Tales quando moriuntur, in puncto deiciuntur ad infernū tam graue est onus peccatorum quibus grauātur. Iob. 21. Ducunt in bonis dies suos, & in pacto ad inferna descendūt. Ecce quare dicit, Quod iustum fuerit dabo, &c. Greg. Ad magnam iustitiam omnipotentis Dei pertinet, vt nunquam in alia vita careat supplicio, qui in hac vita noluit carere peccato. Quæstio. Diceret aliquis, non videtur iustitia, q̄ pro peccato temporali vel momentaneo homo puniatur eternaliter, sed iustitia esset, si tantum pro quāto, iuxta illud, Pro mē iura peccati erit, & plagarum modus. Deut. 25. Item Apoc. 18. Quantum glorificauit se & in delitiis fuit, tantum date illi tormentum & Iustum. Quomodo ergo erit iustitia, quod puniantur sine fine? non est ibi tantum & quantum. Nunquid sufficēret, quod si per diē peccauit quis, quod per diē puniatur: si per mensem, per mēsem, si per annum, &c. Responso: q̄ illa ratio procedit ex ignorātia vel inaduertentia supponenti quod quādo peccator moritur, quod peccatum finiatur, imō tunc magis in peccato obstinatur vel cōfirmatur, & quia illa obstinatio durabit eternaliter in peccatore, ideo etiā pœna erit æterna. Quādiu anima est coniuncta corpori, recipit cōditiones corporis, & corpus etiam recipit conditiones animæ. Corpus recipit ab anima, vt loquatur, ratiocinetur, operetur, ambulet, &c. quia corpus de se nihil horum posset facere, anima autē recipit à corpore variabilitatem & inuariatē, quia sicut corpus mutatur & alteratur leuiter, sic etiam & anima, quia bonus homo & sanctus potest mutari & effici malus, & econuerso. Sap. 9. Corpus quod corrumpitur aggrauat animam. Sed in morte quādo corpus & anima separantur, corpus remanet ab vna parte & perdit cōditiones quas receperat ab anima, & anima ab alia parte perdit conditiones quas recepit à corpore, & efficitur inuariabilis & immutabilis, quia non potest mutari de gratia ad culpam, nec econuerso. Vnde si anima dā nata posset habere tantā contritiōnē sicut granum sinapis, saluaretur. sed impossibile est, quia est obstinata in malitiā & peccato, ideo pœna erit æterna. No. quod peccatum angeli est irremediabile, vt dicit sanctus Tho 1. parte. q. 64. art. 2. in corpore. Et 2. dist. 7. q. 1. art. 2. Item. 3. dist. 1. q. ar. 2. ad secundum. Item in de veritate. q. 24. art. 10. & de malo. q. 16. artic. 3. Similiter & peccatum damnatarū animarū est irremediabile. Tres enim causas obstinationis dæmonum vbi supra in de veritate assignat. Nota insuper sanctus Thomas in de veritate. q. 23. art. 7. in solutione ad sextum. quod duplex est obstinatio, scilicet, secundum quid, & simpliciter. Prima est in hac vita. Secunda verò in damnatis tantum. Idem dicit vbi supra. quæstione 24.

Cognitio anime
me sepa
rata.

Peccator est
perpetuo ob
stinatus
in crimine
cum
quo de
cedit.

artic.

artic. 11. Item, damnati non poenitent ad manus quæ fecerunt ratione culpæ, sed ratione poenæ, vt dicit sanctus Thom. 4. distin. 14. questione. 1. arti. 3. q. 4. Et ideo etiam iusto Dei iudicio poena damnatorum erit æterna siue perpetua. Nota ad hoc similitudinem de duobus raptoribus, quos Dominus vult corrigere, &c. Idem de anima, quando sentit primum ictum poenæ, obstinatur in malitia, &c. Apoc. 16. Æstuauerunt homines æstu magno, & blasphemauerunt nomen Dei habentis potestatem super has plagas, neque egerunt poenitentiam vt darent illi gloriam. Ideo Christus Matth. 25. Ibunt hi, scilicet, mali & peruersi in ignem æternum, iusti autem in vitam æternam. De quibus dicit scriptura Ecclesiast. 11. Si ceciderit lignum ad Austrum aut ad Aquilonem, in quocunque loco ceciderit ibi erit lignum siue arbor, id est homo. Marc. 8. Video homines velut arbores ambulantes. Primò dicta est florere per bonas cogitationes. Secundò folia facere per bona verba. Tertiò fructus producere. De quibus Lu. 3. Christus dicit, Facite fructus dignos poenitentiae. Hæc arbor scinditur in morte securi mortis. Matth. 3. Iam enim securis ad radicem arboris posita est. Si ceciderit ad Austrum, quod significat statum gratiæ propter caliditatem deuotionis, & humilitatem diuinæ gratiæ, ibi erit, scilicet, æternaliter. Si autem ceciderit ad Aquilonem, quod significat statum culpæ & peccati mortalis propter frigiditatem, ibi erit, scilicet, æternaliter, ergo quod iustum fuerit dabo vobis. Tertiò dico, quod quidam sunt boni mediocriter, quia non est homo qui non peccet. Ecclesiast. 7. Sed pro tempore redeunt ad Deum, conteruntur de peccatis, sed non tantum quantum Magdalena, tamen ex quo fit contritio, non est inæ gratia gratum faciente, sed poenitentia est parua respectu peccatorum quæ fecerunt. Tales, quando decedunt, non vadunt statim ad paradysum, quia non sunt boni perfecte, nec vadunt ad infernum, quia non sunt peruersi, sed decedunt ad purgatorium, quod est in corde terræ. Ideo quod iustum fuerit dabo vobis dicit Christus, quia ibi complent poenitentiam. De hoc inquit Dauid Psal. 10. Quoniam iustus Dominus & iustitias dilexit, æquitatem vidit vultus eius. Nota æquitatem, scilicet, culpæ & poenæ, & econuerso. Et completa ibi poenitentia ascendunt ad cælum. Nota similitudinem de argentario qui nunquam ponit in opere aurum & argentum, nisi fuerit primò purificatum in fornello. Sic Deus optimus argentarius nunquam ponit in opere paradisi aurum nec argentum, scilicet, Christianos, qui dicuntur aurum propter gratiã charitatis quam habent, & argentum, propter charitatem fidei, nisi purificentur primò in camino purgatorij. Eccle. 2. Igne purgatur, id est purificatur aurum & argentum, homines verò receptibiles in camino humiliationis. Nota receptibiles, scilicet, passiuè, vt recipiantur in celo.

relo, ex quo in gratia decesserunt. Apostolus, Gratia Dei vita æterna. Vel receptibiles actiue, quia sunt apti recipere nostra suffragia, quæ intantum possent à viuis iuari, quod minuitur tempus & pœna. Sed illi de inferno sunt receptibiles nec actiue nec passiuè, quia sunt tanquam membra ascissa & putrida à corpore ecclesiæ, Ecclesia enim est vnum corpus, cuius oculi sunt speculatiui. Aures iudices. Nares, qui sentiunt odores virtutum Christi & sanctorum, sunt deuoti. Os sacerdotes qui comedunt sacramenta altaris, & loquuntur laudes Dei. Guttur sunt prædicatores, quo cibus spiritualis animarum transit ad nos. Brachia defensiua sunt domini temporales. Vterus diuites mercatores. Tibiæ pedes tangentes terram, qui sustinent totum corpus sunt laboratores. Ad Rom. 12. Sicut in vno corpore multa membra habemus, omnia autem membra non eundem actum habent, ita multi vnum corpus sumus in Christo. singuli autem alter alterius membra, &c. Dic quomodo quando dicitur aliqua missa vel datur eleemosyna pro anima in purgatorio existente quæ pro illa est, statim illa anima sentit refrigerium, & omnes in purgatorio illius missæ participes efficiuntur, & si illa anima, pro qua dicitur, non indiget, statim reuertitur ad vos meritum, &c. Psal. 34. Oratio mea in sinu meo conuertitur. Auisentur sæculares primò, ne in missa faciant pretium, &c. Secundo vt quærant bonos sacerdotes. Grego. Cum is qui displicet ad intercedendum mittitur, irati animus ad deteriora prouocatur. Sancta ergo & salubris est cogitatio pro defunctis exorare, vt à peccatis soluantur. 2. Machabeor. 12. Dic contra illos qui non complent testamenta, &c. Luca. 18. Nunquid vindictam faciet Deus electorum suorum clamantium ad se die ac nocte, & patientiam habebit in illis? Dico vobis, quia citò faciet vindictam illorum. &c. 13. quæstio. 2. qui oblationes. 1. Qui oblationes defunctorum aut negant ecclesiis aut difficulter reddunt tãquam egentium mercatores excommunicentur. Et 12. quæst. 2. qui abstulerit. Qui abstulerit aliquid patri aut matri, dicet hoc peccatum non esse, homicidii particeps est.

Dominica in Septuagesima. Sermo III.

Voca operarios & redde illis mercedem. Mat. 10. Inter omnes dominicas totius anni ista est de præcipuis, & vulgari nomine vocatur Septuagesima. Ratio, quia modò appropinquauit tempus pœnitentiæ, scilicet, quadragesima, quæ consistit in septem hebdomadis, in qua peccatores faciunt pœnitentiam per septem opera pœnitentialia de septem peccatis mortalibus, pro obtinendis septem donis spiritus, scilicet, & septem beatitudinibus

cinibus paradisi. Ecce quare dicitur septuagesima. Et de euangelio huius erit sermo. Sed primo salutetur virgo Maria. Voca operarios &c. In isto euang. hodierno continetur multa & magna secreta, & difficultates quæ nō possunt in vno sermone declarari, ideo primò solum volo declarare puncta principalia, quæ duo sunt, scilicet,

Primus de vocatione temporali.

Secundus de retributione æternali.

De secundo dicit thema, & est verbum Dei patris ad filium eius Iesum Christū loquentis de iudicio generali, & dicentis, Voca operarios & redde illis mercedem. Dico primò, quod primus punctus erit de vocatione tēporali, quomodo Deus vocat aliquos ad se per bonam vitā & penitentiam in hoc mundo, secundū quod ipsemet declarat in euangelio hodierno per talem similitudinem, dicens, quod erat quidā paterfamiliās qui habebat quādam notabilem vineam, propter quam volens conducere operarios surgens mane, & hora prima exiit in plateā, & conduxit operarios, quibus promisit singulos denarios argenti, & misit eos in vineā suam. Et egressus circa horam tertiā, vidit alios stantes in platea vel in foro otiosos, & illis dixit, Ite & vos in vineā meam, & quod iustum fuerit dabo vobis. Item, exiit circa sextam & nonā horas, & fecit similiter. Circa verò vndecimam horam exiit, quæ est inter vespēras & completorium, & inuenit alios stantes, quibus dixit, Quid statis hic tota die otiosi? Dixerunt ei, Quia nemo nos conduxit, Dixit, Ite & vos in vineam meam. Hic ostenditur vocatio temporalis. Sed oportet prius tria declarare antequam intremus materiam.

Primò quis est iste paterfamiliās,

Secundò quæ est ista vinea,

Tertiò quæ sunt istæ horæ prima & tertia, &c.

Nota quod hoc nomen paterfamiliās est genitiui casus secundum declarationem Græcam, & numeri singularis. Ille ergo paterfamiliæ, scilicet Christianæ, est solus Deus, qui solum Christianis dat hæreditatem paradisi. Isto modo nō dicitur pater Iudæorum, Agarenorum, & aliorum infidelium. Ideo non dicitur paterfamiliarum, in plurali, sed paterfamiliæ, scilicet Christianæ, quam genuit in baptismo in vtero sponsæ suæ, scilicet ecclesiæ. Et Christianis tanquam filiis dat suā hæreditatē, quibus dicit ipsemet, Omnes vos fratres estis, vnus est enim pater vester qui in cælis est. Matth. 23. Vineam huius patrisfamiliæ est vita spiritualis sancta & deuota, per ipsum valde dilecta, qui habet tot vineas quot religiosos qui tenent vineam & non agrum duplici differentia quæ est inter agrum & vineam. Prima, quia vinea indiget maiori cultura & cura quā ager. Secunda, quia vinea indiget clausura siue bardica, & ager non. Sic etiam vinea spiritualis, quæ est vita religiosorum clericorum, &

deuo-

deuotarum personarum dicitur vinea, quia cum magnis laboribus, & cura intramus parasum, etiam habemus maius salariū. Sed vita laicorum est ager qui non indiget magna clausura, nec tanto labore, & sufficit eis tenere præcepta Dei. Primò quòd in suis necessitatibus non recurrant ad diuinos, &c. sed ad Christū. Secundò quòd loquantur de deo cum reuerētia & honore tanquā de domino, nec pro aliquo lucro vel amico debent iurare false, nec blasphemare: totum hoc est leue ad faciendum. Tertio quiescat in dominica postquam laborastis per totā hebdomadā, & audiat missam, cum silentio, &c. Quarto honorare parentes, quia etiam animalia bruta hoc faciūt, vt patet de ciconia. Quintò nō occidere aliquem, nisi per iustitiam, &c. Sextò non fornicari, nec facere adulteriū. Septimò non furtum facere, quia ipse totū diuisit. Octauò non falsum testimoniū dicere, nec in iudicio, nec extra iudicium. Nonò non concupiscere uxorem proximi. Decimò non concupiscere bona proximi. Ecce decē præcepta, quę leuia sunt. I. Io. 5. Hęc est charitas Dei vt mandata eius custodiamus, & mādata eius grauiā nō sunt. Ideo Christus, Si vis ad vitam ingredi, serua mandata, Mat. 19. Nos autem religiosi, qui sumus vinea, indigemus maiori labore & culta, quia nō solū tenemur seruare decē præcepta vt laici, sed etiā tenemur ad vota religionis, & ad cęremonias. Item nō sufficit presbyteris seruare decem præcepta, sed etiam obligantur tenere vota, quę sunt ordinibus annexa & facere seruitium Dei, surgere de nocte ad matutinas, dicere septem horas canonicas & missam deuotē, viuere tenentur castē, quia habent tractare illud sacramentum altaris, in quo est sanctum corpus Christi, seruando cor mundum a malis cogitationibus, manus ab immundis actibus & ludis, os a blasphemis, iuramentis, & mendacio, corpus a corruptionibus luxurię, quia est sepulchrum Christi, nec proiciatur in latrinā, &c. Idem de laicis qui volunt viuere spiritualiter, quia plus facere debent quā alij laici, scilicet confiteri & cōmunicare frequenter, orare quolibet die, ieiunare sępē. Ecce quomodo vinea vitę spiritualis indiget maiori cultura quā ager, scilicet vita laicorum. Pro ista vinea Dauid orando dicebat. Deus virtutum conuertere, respice de celo & vide, & visita vineā istam, & perfice eam quā plantauit dextera tua. Psal. 79. No. in his verbis duas differētiās. Prima ibi. Deus virtutū cōuertere, quoniam multi sunt in vinea religionis, qui nō tenēt vitā spiritualem. propter hoc dicit, Deus virtutū conuertere nos religiosos, hunc mundum & aliū. respice de celo & vide, & visita. s. tāgendo corda vt conuertamur ad seruādum, quę vouimus. De illis autē qui iam seruant dicit. Et perfice eam quam plātauit dextera tua, quia quęlibet persona spiritualis vitę plātatur a Deo in vinea vitę spiritualis. Secunda differentia, quę est inter agrum & vineā, est quoniā vinea indi-

*De natū
ra cico-
nia, vi-
de Plin.
lib. 10.
cap. 13.*

get clausura parietis, ager nō. Sic etiam vinea spiritualis vitæ clausa debet esse, nō curare de negotiis secularium, nec de administrantibus vel familiaritatibus, alias tempore vindemiarum, i. mortis non inueniētur racemi bonorum operum, siue meritorum. Ideo Christus loquens de se dicit. Homo quidam erat paterfamilias, qui plantauit vineam & sapem, id est bardicam circumdedit ei. Mat. 21. quia alias vita spiritualis, sine clausura non potest cōseruari. Ideo Dauid loquens de illis qui nimis curant de negotiis mundi, dicit, Ve quid destruxisti maceriam eius, id est bardicam, & vindemiant eam omnes, qui prætergrediuntur viam. Psal. 79. Modò videndum est, quæ horæ sunt istæ in quibus paterfamilias vocat gētes ad vineam spiritualis vitæ, ad quam vocantur ad quinque horas, scilicet primam, tertiam, sextam, &c. in quinque ætatibus. Hora prima hominis est infantia, siue pueritia. Qui ergo iam in pueritia incipiunt seruire Deo, orāt, confitētur, &c. tales vocantur hora prima ad vineam spiritualis vitæ. Hora tertia est secunda ætas, scilicet adolescentia, à quindecim annis vsq; ad vigesimum quintū. Hac hora vocantur qui in ea ætate incipiunt bonam vitam. Hora sexta qui in iuuetute. Hora nona qui in senectute. Hora vndecima qui in ætate decrepita. Dicunt, o miser senex sum & nullum bonū feci, &c. adhuc recipitur à domino, quasi diceret de malis seruatoribus, oportet recipere, &c. Ecce qualiter in quinque horis, siue ætatibus hominum Deus vocat gētes ad vineam spiritualis vitæ. Auctoritas. Deus omnis gratie, scilicet dator qui vocauit nos in æternam suam gloriam in Christo. 1. Pet. 5. Si queratur in qua istarum ætatum est melius vocari, & conuerti ad Deum & incipere vitam spiritualem: ad hanc quæstionem respondet Hieremias dic. Bonum est viro cum portauerit iugum ab adolescentia sua. Threnor. 3. Nota quomodo parentes debent nutrire filios. Dixi secundò quòd secundus punctus esset de retributione æternali quomodo Deus dabit unicuiq; secundū quod meretur per iustitiam dicente Deo patre ad filium, Voca operarios, & redde illis mercedem, quod ostenditur in euāgelio cum dicit. Cum sero autē factum esset, dixit Dominus vineæ procuratori suo. Sero intelligitur dies iudicij. Ratio, quia sicut sero est finis diei, sic dies iudicij erit in fine mūdi citò & breuiter. Tunc nullus viuēs remanebit in mūdo, quia omnes morientur & per ignem comburentur, & statim post erit iudiciū. Heb. 9. Statutum est omnibus hominibus semel mori, & post iudicium. In isto sero diei iudicij dominus vineæ, scilicet Christus verus Deus & homo vocabit procuratorē suum, scilicet, Michaëlem qui ex præcepto Christi procurat hanc vineam, & custodit. Ecce Michaël vnus de principibus primus venit in adiutoriū meū, Dan. 10. Tunc dicet Iesus sibi. Voca operarios, & redde illis mercedem, scilicet nuntiatiuè, quia Deus reddet mercedē præmiatiuè. Hæc vocatio

erit vniuersalis citatio, quæ fiet per Michaëlem quando voce terribili clamabit, Surgite mortui, venite ad iudiciũ. Quæ vocatio dicitur tuba propter terribilitatẽ vocis, quæ audietur in cælo, in inferno, in purgatorio, & in limbo puerorum. Et statim omnes animæ rã bonorum quã malorum venient, & quælibet reuemet suũ corpus virtute diuina, licet fuerit cõbustum vel à bestius deuoratum. Boni autem cum magno gaudio suo assument corpora sua, sicut sponsa accipit vestẽ pretiosam à suo sponso sibi missam, & cantando dicẽt, Gaudẽs gaudebo in Domino, & exultabit anima mea in Deo meo, quia induit me vestimentis salutis, & indumento iustitiæ, & circumdedit me quasi sponsum decoratum corona, & quasi sponsam ornata monilibus suis, Esa. 61. Damnati etiam tunc exient de inferno, licet magis vellent ibi remanere, quia non habent captiõnẽ latam, sed anima restringetur in corpore fœtido & ignito, ac si aliquis indueretur tunica ferrea ignita. Venient etiam omnes pueri qui sunt in limbo, & suscitabuntur in ætate triginta annorum & omnes cognoscemus eos. Ecce hæc est vocatio vniuersalis ad æternã retributionem. Auctoritas. Tunc mittet filius hominis angelos suos cũ tuba & voce magna, & congregabunt electos suos à quatuor ventis à summis cælorum vsque ad terminos eorum. Matthæi. 24. Nota cum tuba & voce magna & quatuor ventis cœli, quia tunc resurgent quatuor conditiones defunctorum, scilicet beati de paradiso, & damnati de inferno, illi de purgatorio, & pueri de limbo. Quantum ad secundum retributio mercedis erit, quando Christus dicet bonis qui erunt à dextris seu ad dexteram: Venite benedicti patris mei, percipite paratum vobis regnum à constitutione mundi. Esuriui, & dedistis mihi manducare, sitiui, & dedistis mihi bibere, &c. Matthæi 25. Tunc boni flexis genibus Christo regratiando dicent. Gloria tibi domine, &c. Qui virtute gloriæ vel diuina ascendens, cum Christo & virgine Mariæ, &c. osculantes manus Christi & virginis Mariæ. Ecce mercedem quam expectamus, si tenemus bonam vitam, & æternaliter erimus in isto honore, & gloria sine alicuius defectu. Deinde dabit salarium, sed penam dolorosam magis quam salarium, malis qui erunt à sinistris cum vultu & facie terribili dicens, Discedite à me maledicti in ignem æternum, qui paratus est diabolo & angelis eius, &c. Mat. 25. Quia noluiſtis viuere, secundum meas ordinationes, sed secundum vestras inclinationes. Ego præcepi humilitatem & vos fuistis superbi, & sic de aliis. Ideo inferne aperi os tuum, & degluti omnes impios istos Dic quomodo infernus absorbebit eos illa pœna. Ideo auiso quia non dico centesimam partem pœnæ. Ideo conuertimini & faciatis pœnitentiam. Operamini opus vestrum ante tempus, & dabit vobis mercedem in tempore suo. Eccle. vii. De gratias.

E runt nouissimi primi, & primi nouissimi. Mat. 20. Verbū est Christi & habet magnam difficultatem in theologia. Ideo volo modo ipsum declarare. Sed primò saluterur virgo Maria, &c. Verbum propositū declaratur primò literaliter narrando primò historiam breuiter euāgeli. Et quando in sero dominus vineæ dixit procuratori suo, quòd in solutione seruaret talem modum, primò quòd daret salarium illis, qui venerunt hora vndecima, deinde illis qui venerunt hora sexta, & sic de aliis, sic quod illi qui venerunt primi, fuerunt in solutione vltimi. Occasione huius parabolæ Christus dicit verbum propositum. Erunt nouissimi primi, & primi nouissimi. Modò restat difficultas ad declarandū quomodo intelligitur verbum prædictum, Erunt nouissimi, &c. Pro cuius declaratione sciendum, quod hoc verbum, Erunt nouissimi, &c. habet veritatem, secundum tres intellectus.

Primò secundum durationem temporalem,

Secundò secundum conditionem mundialem,

Tertiò secundum affectionem cordialem.

Quantum ad primum dictū verbum est verum secundum durationem temporalem. Pro quo sciendū quod Deus diuisit totū tempus in duas partes, scilicet in tēpus merendi & tempus præmiandi. Tempus merendi est in hac vita, & durat quandiu durat præsens vita in quo meremur per opera misericordiæ, patientiæ, iustitiæ, &c. Tempus præmiandi est in alio mundo, quia ibi non est tempus lucrandi aliquid, quia licet sancti qui sunt in paradiso, faciant multa bona opera & virtuosa, tamen illa non sunt ad meritum gratiæ, sed sunt in præmium & salarium gloriæ. De his duabus partibus temporis Auctoritas. Tempus flendi, tēpus ridendi, tēpus plangendi, tempus saltandi, tēpus belli, tempus pacis, Eccle. 3. Nota tempus, flendi, scilicet peccata, est in hoc mundo per cōtritionem, & mala proximi per compassionē, plagas Christi per deuotionē, & paradisum per desiderium & contemplationem. Tempus ridendi erit in alio mundo in gloria, vbi non est fletus, immo absterget Deus omnem lachrymam ab oculis sanctorum. Apoc. 7. Item tēpus plangendi est in hoc mundo. Quidam plangunt mortem filiorum, vxor mortem viri & econuerso. Quidam bonorū amicorum. Quidam plangunt tēpus perditū, in quo nullum bonū fecerunt dicētes, O miser ego sum religiosus, & sunt triginta anni quod ego habitū porto, & nullū bonum feci, &c. Idē de presbyteris & laicis. Tempus saltandi erit in alio mundo. Vnū saltum, siue choreā faciunt sancti patres & patriarchæ, cum quibus tripudiāt personæ quæ fuerunt misericordes. Aliū motū faciunt prophete cū quibus tripudiāt deuoti. Alium apostoli, cū charitatiuis. Alium martyres, cū pœnitētibus. Alium virgines, cū continen-

tines.

tinentibus. Eccle. Pascis inter lilia septus choreis virginū spōsas
 corans gloria, sponsisq; reddens præmia. Quodcunq; pergas virgi-
 nes sequuntur, atq; laudibus post te canentes cursitant hymnosq;
 dulces personant. Tempus belli est in hoc mundo, in quo oportet
 nos bellare contra mundum per patientiam, quoniam mundus dat
 tribulationes, aduersitates, & derisiones bonis personis. Secūdo cō-
 tra carnē per abstinentiā. Caro enim bellat dādo malas inclinatio-
 nes, & desideria, &c. sed vincitur abstinentia. Tertio cōtra dēmonem
 per humilitatem: quia sicut ipse est damnatus per superbiam, sic vel-
 let, quod omnes essemus superbi, vt cum eo essemus damnati, sed
 vincitur humilitate. Tēpus pacis & quietis est in alio mūdo. Auct.
 Sedebit populus meus in pulchritudine pacis, & in tabernaculis fi-
 duciæ & in requie opulenta. Esa. 32. Ecce quomodo Deus diuisit tē-
 pus in tempus merendi in hoc mundo, & in tempus præmiandi in
 alio mundo. Auctoritas Christi, in qua ponit nouem merita huius
 mundi, quibus correspondent nouē præmia seu beatitudines in pa-
 radiso. Mat. 5. dicitur. Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est
 regnū celorū, &c. Pauperes spiritu sunt illi qui despiciūt omnia bo-
 na mūdāna, etiā si sint diuites, non ponūt ibi cor nec spem, sed ser-
 uiunt sibi de diuitiis in necessitatibus, & non in vanitatibus. Alij di-
 cuntur etiā pauperes spiritu in maiori gradu, sicut sunt illi qui pro-
 pter Deum dimiserunt omnia quę habent, & possunt habere vt san-
 cti Apostoli. Christus dicit quod ipsorum est regnum celorum. Ec-
 ce præmium. Secūdo, Beati mites. Ecce meritum, quoniam ipsi pos-
 sident terram, scilicet viuentium. Ecce præmium, mites sunt quę
 nolūt facere pompam in ornatu, vestitu, nec scutiferis, nec equis,
 sed in corde & in ore & gestu sunt simplices. Tertio, beati qui lu-
 gent, scilicet peccata. Ecce meritum, quoniam ipsi consolabuntur.
 Ecce præmium. Quarto, beati qui esuriunt, & sitiunt iustitiā, quia
 aliās gentes se occiderēt. Sed quando vident illum suspensum, pro-
 pter furtum, & illum propter homicidium, &c. dicūt, Cauebo à ta-
 libus. Propter hoc domini temporales qui faciunt iustitiam habent
 hic magnū meritū, & in celo habēt magnum premiū, quoniam ipsi
 saturabuntur. Quinto, beati misericordes, quia instar seminantis
 in tēpore messis. s. die iudicij metent, quoniā ipsi misericordiā cōse-
 quētur. Sexto, beati mūdo corde. s. ab odio, rancore, inuidia, mala
 volūtate, & malis desideriis, quoniā ipsi Deum videbunt. Septimo,
 beati pacifici. i. pacē facientes, cū inimicis dicit Aug. in lib. de ser. do-
 mini in monte. quod hoc meritum est maius, ideo præmium cor-
 respondens est maius, quoniam filij Dei vocabuntur. Octauo, beati
 qui persecutionem patiūtur propter iustitiam. Ecce meritum, quo-
 niā ipsorum est regnū celorū. Nono, beati estis cū maledixerint vo-
 bis homines, & persecuti vos fuerint, & dixerint omne malū aduer-

vos, mentiētes propter me. Gaudete & exultate, quoniam mer-
 vestra copiosa est in celis. Mat. 5. Secundum ergo durationē tem-
 poralē qui in hoc mundo nouissimē incipiunt mereri, in alio mun-
 do premiāntur primi, si primi ex hac vita decedunt. Ideo dicit, Erūt
 nouissimi primi, scilicet in gloria, & primi in merito, erunt nouissi-
 mi in prēmio, verbi gratia. Quis primō incepit mereri & esse in
 seruitio Christi, Petrus Apostolus, vel Iatro? Certum est, quod Pe-
 trus qui iam incepit in principio prædicationis Christi, Iatro autē
 in fine. tamen Iatro fuit primus in gloria, quia eadē die fuit in para-
 diso & habuit paradisum, & Petrus sietit adhuc per trigintā annos.
 Idem de virgine Maria & B. Stephano, cūm beatus Stephanus fuit
 prius in gloria quā virgo Maria. Idem de Ioanne Euangelista qui
 fuit de primis discipulis Christi, & de Paulo q fuit de vltimis, quia
 post ascensionē Christi adhuc persequebatur Christianos, & tamen
 Paulus fuit prior Ioāne in gloria bene per viginti annos. Idē de no-
 bis vn^o religiosus erit qui seruiuit Christo quadraginta annos vel
 quinquaginta, seruando regulam, vota, ceremonias, & vnus hodie
 profitetur & moritur in sanctitate. Iste qui fuit nouissimus in me-
 rito, erit tamen primus in prēmio in gloria. Idem de presbyteris &
 laicis, quot sunt in mundo qui tenent sanctā vitam, amore quorum
 Deus sustinet mundū, quia aliās olim fuisset consumptus forte pro-
 pter peccata inhabitantium. Patet hoc pulchrē. Gen. 18. quia si decē
 iusti fuissent inuēti in Sodomis & Gomorrha, pepercisset Deus om-
 nibus. Ait enim, propter decē non delebo eos. Tales aliquando diu
 Domino seruiūt. Et hodie baptizatur infans & moritur, ille est prus
 in gloria, ideo tales non sunt flendi qui prospero nauigio præcedūt
 vos ad portū salutis. i. Thessal. 4. Nolumus vos ignorare de dormiē-
 tibus, vt nō cōtristemini sicut & cæteri qui spē non habent. Ergo se-
 cundū durationem temporalem erunt nouissimi primi. Dico secun-
 dō quod prædictū verbum est verū secundum conditionē munda-
 nalem. Condicio mundanalis est, quod prosperitas. s. diuitiarū, ho-
 norum, & dignitatū, &c. elongat, & retrahit hominē a Deo, intan-
 tū quod ille qui est in prosperitate obliuiscitur Deū. No. ad hoc simi-
 litudinē de illo, qui cū magnis delectationib⁹, & laboribus enurrit
 falconē per tres, vel quatuor annos, & aliquoties fugit, nec vult ad
 Dominū redire, quando ab ipso vocatur, & hoc ideo est, quia habet
 stomachū plenū. Ita est hodie in mūdo de multis. Deus nutrit perso-
 nas diuites, quib⁹ dat prosperitates, diuitias, &c. quia nullus potest
 ista dare nisi Deus. Domin⁹ pauperē facit, & ditat, humiliat & sub-
 limat. Nullus dicat, q habeat propriis laborib⁹, quia multi sunt, qui
 laborāt q tamē nihil lucrātur: De⁹ dat totū. Et multi quādo sunt ple-
 ni recedūt a Deo. Ecce fugā. Ideo sunt pauci diuites, & deuoti in mū-
 do, quia talis est cōditio prosperitatis mūdanalis, &c. Aut. Incrassa-
 tus est

*Tolerat
 Deus
 malos
 propter
 bonos.*

tus est dilectus, & recalcitrauit, incrassatus, impinguatus, dilatatus. Dereliquit Deum factorem suū, & recessit à Deo salutari suo. Deut. 32. Nota incrassatus, scilicet, deliriis, impinguatus diuitiis, dilatatus, scilicet, honoribus, officiis, dignitatibus, &c. Ideo dereliquit Deum factorum suum, &c. per mūdānalem prosperitatem. Oppositum facit aduersitas, quæ facit hominem venire ad Deum sicut tribulatio, infirmitas, persecutio, paupertas, &c. quando sicut falco plenus recedit à Domino suo, sed quando esurit, statim venit ad manū, quādo vocatur à Domino. Sic diues plenus recedit à Domino, sed pauper ad primam vocem, quando vocatur à Domino, scilicet, in prædicatione, vel aliàs statim venit, conteritur, confitetur, &c. Simples statim cōuertuntur ad Deum, sed diuites minimè. Bene potestis prædicare, & dicere. Ecce qualem habet aduersitas conditionem, & efficaciam, quæ fecit hominem venire ad Deum, quod patet ad oculū. Erit vnus scutifer iuuenis fortis, & robustus, qui totum tempus suū expendit equitando, rapiendo, furando, &c. sed quādo capitur, sentiat, tunc confitetur, & petit veniam, pœnitet, & dolet. Gregor. Mala quæ nos hic præmunt, ad Deum ire compellunt. Modò secundum conditionem mundanalem in mundo sunt primi Reges, Duces, Principes, Comites, Barones, Papa, Cardinales, Prælati, &c. Nouissimi autem sunt pauperes simplices personæ in omni loco tam in ecclesia quā in platea, & in via, & in mensa, &c. Sed apud Deum sunt primi, quia aduersitas facit ipsos ire ad Deum. Et primè secundum mundum sunt nouissimi apud Deum, quia prosperitas elongat ipsos à Deo. Ecce quomodo sunt nouissimi primi, & e cōuerso secundum mundi conditionem. De hoc dabo vobis miraculum, & exemplum sacræ scripturæ, quod Christus prædicauit de diuite epulone, & paupere Lazaro. Luc. 16. quoniā pauper mendicus Lazarus, qui secundum mundum erat nouissimus, apud Deum fuit primus. Diues secundum mundū erat primus, sed secundū Deū fuit nouissimus in inferno. Factum est autem vt moreretur mendicus, & portaretur ab angelis in sinum Abraham. Mortuus est autē & diues & sepultus est in inferno. Exemplum autem fuit de Dauid, & fratribus suis. 1. Reg. 16. Quando Deus voluit dare regem populo Israël, dicit Samuēli prophetæ quod iret in ciuitatē Bethleem: ad Isai, qui habebat multos filios dicēs, q̄ vngeret in regē vnū ad filiis suis, scilicet illum quem sibi ostenderet. Nota Isai vocauit Aminadab, & alios sex, & successiue. Vltimo vero ex iussu Samuēlis Dauid. Et tūc ait Dominus, Surge & unge eum, ipse est enim. Nota historiam, quia pulchra, Saul fuit electus de regno coram Domino vltimus, coram mundo primus. Dauid verò primus coram Domino, abiectus mundo. Et dic quomodo primi erunt nouissimi, & e cōuerso secundum conditionē mundi. Super hoc sancti doctores dāt vnam

similitudinē talem. s. de falcone, & gallina, quia falco quādiu uiuit, seruatur diligenter. No. practicē, &c. Oppositum est de gallina, &c. quę nō permittitur intrare cameram domini. Sed post mortē mutatur fors, quia gallina est prima, & portatur cū magno honore inter duas scutellas argenteas corā domino. Falco autem est nouissimus, quia proicitur in sterquiliniū. idē in proposito de diuite, & paupe, &c. Moraliter nota hic pro diuitibus vt custodiant se, & caueant à peccatis. taliter quod sicut sunt primi in hoc mundo sint etiam primi in alio corā Deo. Quoniā diuiti, vel sunt acquisitę iustē, vel iniustē. Si iniustē, debent restitui. Si iustē, debent in necessitatibus expendi, & non in vanitatibus, sed facere debemus ex ipsis opera misericordię, pietatis, &c. Itē si est in magno honore cōstitutus, cogitet quod est imago Dei cui fit honor dicendo. Non nobis Domine non nobis, sed nomini tuo da glo. &c. Idē delitiis, de quibus potes recipere secūdam statum tuum sed non transcendere limites p̄ceptorum Dei. No. de quolibet statu secundum libitum. Pauperes autem qui in hoc mundo nō habent delectationes magnas, sed amaritudines, miserias, & paupertates, si ista recipiunt cum patientia, licet in hoc mundo sint nouissimi, in alio mundo apud Deū erunt primi in gloria. Ideo dicit scriptura. Glorietur humilis in exaltatione sua, diues autem in humilitate sua, quoniam sicut flos fœni trāsibit. Exortus est enim sol cum ardore, & arefecit fœnum, & flos eius decidit, & decor vultus eius deperit. Ita & diues in itineribus suis marcescit. Beatus vir qui suffert tentationem, quoniam cum probatus fuerit, supple patiens accipiet coronam vitę. Iaco. i. Dico tertio, quod verbum propositum est verum secundum affectionem cordialē. Doctrina est communis sanctorum doctorum in theologia, quod meritum gratię in hoc mundo, & p̄miū glorię in alio magis venit ex affectione cordis, & feruore spiritus, quā ex multiplicatione bonorū operum. Quātō enim homo plus habet, vel minus de charitate, tātō est primus, vel nouissimus, siue maior, vel minor apud Deum, Verbi gratia. Sint duo quorum vnus facit magna opera p̄nitentia, ieiunando, orando magnas elemosynas dando, &c. tamē nō facit ista cum magna affectione cordis, & feruore spiritus, licet sit in gratia Dei, tamen nō est ita inflammatus charitate, vt oporteret. Alter autē nō facit tot bona opera, sed solū seruat ieiunia ecclesię, confitetur, & cōmunicat semel in anno in Pascha, audit missam in Dominica solū, facit aliquas elemosynas, sed ista opera facit cū magna affectione cordis, & feruore spiritus, & cum magna charitate, ita q̄ totus videtur ignitus. De his duobus quis habebit maius meritum gratię hic, in alio mundo maius p̄miū glorię? Dico quod iste secundus, quia meritum essentialē ieiū principale non cōputatur secundum multiplicationē seu similitudinē operum, vel durationē tēporis.

ris, sed maiorem charitatem. Augustin. Non numerositas operum, nō diurnitas temporum, sed maior charitas, maiorq; voluntas auget præmium. Ex hoc patet quomodo sunt multi nouissimi primi, & primi nouissimi secundum affectionem cordialem. Et multi incipiunt seruire cum magno feruore, vt beatus Antonius, qui isto respectu dicitur primi, qui paulatim dimittūt, vt religiosi in nouitiatu, & presbyteri, & laici iuuenes, sed quādo iunt antiqui, & senes nullā habēt deuotionē. Oinuerate dierum malorum. Dan. 13. Sunt aliqui qui tepidē, & frigidē incipiunt seruire Deo, sed paulatim accendunt, & augmentantur in seruitio Dei, & in feruore spiritus, hi ergo qui sunt nouissimi secundum affectionem cordialem efficiuntur primi per spiritualem diligentiam, & feruorem. Et illi qui erant primi, efficiuntur nouissimi per negligentiam, & indeuotionem. Ideo Apostolus ad Philippen. 1. Oro vt charitas uestra magis ac magis abundet in scientia, & in omni sensu. Ideo dicam vobis miraculum de Sophia, cui tradebant clauem ecclesiæ Cōstantinopo. & bouibus deficientibus dedit herbam cum magna affectione cordis, & feruore spiritus. Ideo completa ecclesia fuit inuenta scriptura in liminari dictæ ecclesiæ de literis aureis. Sophia me fecit. ecce quomodo totum opus fuit sibi attributum, & nō illis qui dederunt rot milia florē. sed sine magno feruore. Paret ergo quomodo intelligitur. Erunt nouissimi primi, & primi nouissimi.

Iuxta gradus charitatis hīc, erūt gradus glorie essentialis in celo.

Dominica in Septuagesima.

Sermo V.

Singulos denarios accipientes murmurabant. Matth. 20. Sermo noster erit de difficultate, & subtilitate verbi propositi. Materia est contemplationis, & deuotionis pro personis deuotis, & bonæ instructionis pro omnibus, sed primò salutetur virgo Maria, &c. Singulos denarios, &c. Pro declaratione difficultatis theologice tactæ in verbo proposito oportet dicere parabolam euangelij breuiter, quia intellectus literalis siue historialis est fundamentum intellectus spiritualis. Dicatur historia ad literam de illis, qui murmurabāt. dicit the. Singulos denarios accipiētes murmurabāt. Modò veniamus ad difficultatem theologiæ. Hęc similitudo Christi ostendit quomodo Christus dat salarium gloriæ bonis personis & deuotis, quæ laborant diligenter in vinea ecclesiæ militantis, per bonam vitam. Modò est difficultas in hoc quod dicit singulos, &c. In quo apparet quod non dat nisi vnum denarium cuihbet, & nunquid pro tanto, & tam longo seruitio non dat plus. Secunda difficultas, quia videtur, quod omnes sint æquales in præmio gloriæ. Tertia difficultas est in hoc quod dicit murmurabant, scilicet, vnus de alio, & nūquid in Paradiso est murmur, vel inuidia. Hastres

difficultates volo nunc declarare. Quantum ad primum cum dicit
 singulos denarios accipientes, sciendum est, quod iste denarius, quē
 Deus dat bonis operariis in fine diei mundi, scilicet, vitæ præsentis
 est paradysus, siue gloria æterna. Hunc denarium dat bonis operariis
 religiosis, qui diligenter laborauerunt in vinea religionis ecclesie,
 & presbyteris, qui fideliter laborauerunt in vinea ecclesie, & bonis
 laicis, qui fideliter laborauerunt in vinea Christianitatis per bonam
 vitā. Gloria Paradisi dicitur denarius, propter quatuor, quæ sunt in
 denario, quæ illam gloriam significant. Primum est scriptura, secun-
 dum est figura, tertium est circulatura, quartum est sonus. Quātum
 ad primum scriptura quæ est in denario, significat gloriam animæ
 beatę, quæ statim, quādo intrat Paradysum, habet notitiam, & sci-
 entiam clarā de omnibus scripturis mundi, etiam si in hoc mundo
 fuerit rusticus siue pastor rudis. Et sicut scriptura est in vtraque par-
 te denarij, sic statim anima beata habet vtrāque sciētiam, scilicet, de
 Deo, & de creaturis, quia subito anima habet sciētiam de sancta tri-
 nitate, de patre, & filio, & spiritu sancto. Item ex alia parte videt sta-
 tim coniunctionem humanitatis Christi, cum diuinitate. Tunc di-
 cit anima. O nunquā potui istud intelligere vsq; modō. Videt etiam
 Christum in hostia consecrata sicut nos videmus imaginē nostram
 in speculo, quam nos non videmus modō nisi per fidem. Tunc di-
 cunt animæ beatę. Sicut audiuimus, scilicet prædicare in mundo, sic
 vidimus in ciuitate Domini. Ecce scriptura vnus partis denarij. Ex
 alia parte anima habet scientiam creaturarū omnium artiū, & scien-
 tiarum mundi, etiam si sit anima vnus pueri, vnus diei, statim scit
 totam grammaticā, & logicam, &c. plus quā aliquis philosophorū
 sciuit vnquā. Scit omnes naturas, & proprietates animalium, auium,
 piscium, lapidum, herbarum, fructuum, & elementorum, & stellarū,
 cognoscit omnes angelos, & nomina eorum, & sanctarum. Grego.
 Quid est quod non videat, qui videntem omnia videt? Ergo bene-
 dictus est ille, qui studet in libro bonæ vitæ. Multi vadunt ad stu-
 dia diuersa 10. 11. vel 12. annis, & tamen parum acquirunt de scientia,
 sed in Paradiso subito habetur. Patet ergo quomodo denari⁹ signi-
 ficat illam gloriā propter scripturam vtriusq; partis. Auct. Vincenti
dabo manna absconditum, & dabo illi calculū candidum, & in cal-
culo nomen nouum scriptum, quod nemo scit nisi qui accipit. Apo-
 calipsi. 2. Nota, Vincenti, scilicet occasiones mundi, inclinationes
carnis, tentationes diaboli, dabo māna absconditū, & significat de-
lectationes gloriæ, quæ nūc nobis abscondite sunt, sed Dauid sensit
quādo dixit, Quam magna multitudo dulcedinis tuę Domine. quā
abscondisti timentibus te, loquitur de timore filiali, &c. Et dabo illi
calculum, scilicet margaritam siue perlam pretiosam, lucentē, id est,
scientiā clarā absq; obscuritate aliqua. Et in calculo nomen nouum

scriptum ✓

scriptum, scilicet scientiam omnium scientiarum. Secundo quantum ad figuram imaginis, quæ est in denario, significat gloriam corporis, quam habebit in die iudicij. Quia sicut corpora laborauerunt simul cum animabus in vinea Christi in bonis operibus, ita non solum animæ, sed etiam corpori vult dare gloriam, propter hoc in iudicio generali resurgent omnia corpora, ut recipiant claritatem. O qualis gloria erit, & qualis delectatio, quando gloria animæ reducabit in corpus. Item imago regis, quæ est in denario, habet coronam in capite cum quatuor liliis, quæ significant quatuor dotes corporis gloriosi, & prima erit impassibilitas. Modo modica spina siue lapis nos cruciat, sed tunc corpus erit impassibile sine aliqua passione, quia nec ignis, nec aqua, &c. Secunda erit claritas. Modo vnus est niger, alius albus, &c. sed tunc iusti fulgebunt tanquam sol, imò plus. Tertia erit agilitas. Modo habemus corpora graua, quia vix possumus nos portare, sed tunc crunt leuia ad instar mētis, quæ subito, &c. Quarta erit subtilitas. Modo leuiter impedimur ne transeamus, sed tunc a nullo poterimus retineri, quin transeamus, quocumque voluerimus ire. Ecce quid significat imago regis, cum corona in denario, ideo dixit Dauid in persona Christi resurgētis, Resloruit caro mei. Idem erit de nobis in resurrectione generali. Ideo Apostolus, Nostra conuersatio in celis est, scilicet quantum ad gloriam animarum, vnde etiam saluatorem expectamus Dominum nostrum Iesum Christum, qui reformabit corpus humilitatis nostræ cōfiguratum corpori claritatis suæ, &c. ad Philip. 3. Tertio quantum ad circulatoriam, siue rotunditatem, quæ est sine principio, & sine fine in denario, quæ significat perpetuitatem gloriæ, quia illa gloria non datur ad diem, mensem siue ad annum, sed in perpetuum. In hoc mundo seruiunt serui, & ancillæ ad certum tempus pro certo salario. Non sic Deus, sed vult quod homo seruiat ei de tota vita sua, & ipse dat salarium gloriæ æternaliter. Ideo dicit Christus in die iudicij. Ibunt hi in supplicium æternum, iusti autem in vitam æternam. Matth. 25. Quarto quantum ad sonum denarij. Denarius significat officium, quod erit in gloria, non quod ibi erit officium sartorum, pellifici, & sic de aliis, sed solum erit ad officium ecclesiasticorum, scilicet laudare Dominum sine tædio & ipsum benedicere. Dauid, Beati qui habitant in domo tua Domine, in sæcula sæculorum laudabunt te. ex his quatuor gloria Paradisi dicitur denarius. Quantum ad secundam difficultatem, cum dicit, Singulos denarios accipientes, videtur ergo, quod omnes sint æquales in premio gloriæ, maximè, quia dicit Euangelium. Hi nouissimi vna hora fecerunt, & pares illos nobis fecisti. Respondeo, & dico, quod in gloria non sunt æquales, immo est magna ibi differentia, & diuersitas, vnde Christus dixit de Ioan. Inter natos mulierum non surrexit maior Ioanne Baptista. Qui autem minor est in regno cælorum

rum maior est illo. Mat. ii. Ex quibus verbis patet, quod non omnes
 sunt ibi quales, imò aliqui sunt ibi minores, aliqui maiores: Qua-
 re ergo dicit singulos denarios accipientes? Pro huius verbi decla-
 ratione nota, quod licet sol æqualiter tãgat omnes sibi præsentes,
 non tamen æqualiter omnes sentiunt eius calorẽ, quia non sunt oēs
 æquales in complexione, nec æqualiter induti: nec æqualiter iu-
 uenes, vel senes. Ita est in paradiso. Quia licet omnes habeant eun-
 dẽ denariũ gloriæ non tamẽ sunt æquales omnes beati, imò secun-
 dũ quod in hoc mundo cum minori vel maiori diligentia & chari-
 tate seruiert Christo, sic habent maiorẽ vel minorẽ gloriam in
 paradiso. Sed enim iustitiæ Christus Deus noster æqualiter tangit
 omnes, sed ipsi non sunt æqualiter beati. Sicut luna & omnes stellæ
 recipiunt claritatẽ a sole. Sed vt clarẽ patet ad oculum, non omnes
 æqualiter illuminãtur, quia plus recipit luna de claritate solis quã
 aliæ stellæ. & sic de aliis secundum quod diuersæ cõditiones & pro-
 prietates stellarũ sunt. Ita de sole iustitię & de sanctis, quia non sunt
 omnes æquales in meritis, ideo nec in gloria. Ideo dicit Aposto.
 Sella differt a stella in claritate, sic & resurrectio mortuorum. i. ad
 Cor. ii. No. aliã similitudinẽ de rege plures filios habente, quorum
 vnus est parvus quinq; annorum, alius decem, alius duodecim, aliũ
 sunt magni, quos rex induit omnes de eodẽ panno pretioso de au-
 ro. Certũ est, qd plus ponitur de panno in veste filij maioris quam
 minoris, tamẽ omnes sunt cõtenti de suis vestibus, nec vellẽt per-
 mutare, licet plus de panno sit in vna quã in alia. Idẽ de veste glo-
 riæ. Quidã sancti sunt minores, quidã maiores, quos omnes Deus
 induit de eadẽ pãcia pãni pretiosissimi glorię, sed vnus habet plus
 quã alter, secundũ quod habuit hũc maiorẽ charitatẽ melioremq;
 voluntatẽ. Non credatis, quod qui est maior in genere, vel scientia,
 & diuitiis, vel potentia, sit maior in gloria, sed qui fuerit maior in
 charitate Dei & proximi. Augu. Maior charitas meliorq; voluntas
 auget meritũ. Quantũ ad tertiã difficultatẽ, cũ dicit, Et murmura-
 bant, an in celo vnus murmuret cõtra aliũ? Respondeo, quod non,
 quia inter eos nulla est inuidia, sed amor & consolatio. quare ergo
 dicit thema, Singulos denarios accipientes murmurabant. Pro cu-
 ius declaratione sciendum qd murmuratio est secreta locutio, quæ
 fit cõtra aliquẽ dupliciratione, vel ex indignatione vel admiratio-
 ne. Ex indignatione murmurat aliquis quandoque, quãdo præci-
 pitur alicui aliquid, de quo reputãt se iniuriatũ, murmurat, vel ex
 admiratione, sicut quãdo dicitur de aliquo, O benedictus Deus, &
 quomodo ascendit iste in magnũ honore vel dignitatẽ, vel diuitias,
 non est diu quod erat pauper. Prima murmuratio est peccatum, se-
 cunda non. De ista murmuratione dicit Authoritas de Iudeis cõtra
 Christũ murmurãtibus. Quidã ex admiratione dixerunt, pro cer-
 to hic

eo hic homo bonus est, multa bona opera facit & multa mirabilia pro certo sanctus homo debet esse. Sed alij, vt Pharisei murmura-
bant ex indignatione dici. quod habebat spiritum familiarē, vir-
tute cuius eiciebat dæmonia, &c. Auctoritas. Murmur multas erat
in turba de eo. Et distinguit, Quidam enim dicebant, quia bonus
est. Alij autē dicebant non, sed seducit turbas. Nemo tamen palam
loquebatur de illo, propter metum Iudæorum. Ioan. 7. Modò re-
spondeo ad difficultatem. In hoc mundo est murmur ex indigna-
tione, propter inuidiam. Hæc murmuratio est mala contra quam
dicit scriptura, Omnia facite sine murmurationibus. ad. Phi. 2. &
Sap. 1. Custodite vos à murmuratione quæ nihil prodest. In para-
diso autē nō est murmur ex indignatione, sed ex admiratione, quā:
do beati vidēt aliquē qui modò cœpit inseruire Deo & moritur in
gratia, & Christus dat sibi gloriam, dicunt sancti, O benedictus
Deus, iste vixit in peccatis magnis triginta vel quadraginta vel
quingenta annis, & modò nouiter conuersus habet tantam glo-
riam. Credatis quod isto modo sancti loquebantur de Paulo apo-
stolo, admirantes, cum fuisset tā magnus persecutor Christianorū
& modò sit tam magnus in paradiso. Item de beato Mattheo prius
vsurario, &c. Item de Magdalena, cum sint complures virgines in
paradiso quæ nō habent tantam gloriam, quæ admirantes dicunt,
O benedictus Deus quis fecit istam conuerti & exaltauit. Hæc
murmuratio sancta & bona. Sic intelligitur, singulos denarios ac-
cipientes murmurabant, scilicet, ex admiratione, & non ex indi-
gnatione. Deo gratias.

Dominica in septuagesima.

Sermo. VI.

Multi sunt vocati, pauci verò electi. Matthæ. 20. Inter alias ma-
gnas difficultates & subtilitates sancti euangelij, ista the-
matis est de maioribus, scilicet, de multorum vocatione
& paucorum electione. Tria sunt quæ dant magnam dif-
ficultatem verbo thematis proposito, scilicet.

Reuelatio diuinalis,

Argumentatio naturalis,

Predestinatio æternalis,

Dico primò, quod verbum propositum habet difficultatem, ex
reuelatione diuina. Quoniam ex diuina reuelatione facta beato
Ioanni euangelistæ, inuenitur in sacra scriptura quod tot sunt ele-
cti, in gloria quod sunt innumerabiles. Apocal. 7. Vidit urbem ma-
gnam quam dinumerare nemo poterat ex omnibus gētibus & tri-
bus & populis & linguis stantes ante thronum Dei. ergo multi
sunt electi, &c. Gen. 15. legitur quod Abraham cōplangebatur secum
Deo, quia nō habebat hæredē cum tot bona haberet, quæ Deus dixit
extra dicēs. Suspice celum & numera stellas si potes, & dixit ei,

licerit semen tuum. Ecce hic reuelatio diuina multorū electorū in dicta repromissione, de qua dicit ecclesia. Signifer S. Michael representet eas in lucē sanctā, quā olim Abrahę promissisti & semini eius. Quare ergo dicit thema, Multi sunt vocati, &c. Respōsio prima, quod verbū Christi est verum, & reuelationes Abrahę & Ioannis sunt veræ, & concordant per distinctionē sic. Quoniā de electis possumus loqui dupliciter, vel absolute vel comparatiue. Primo modo electi sunt multi, sicut dixit Ioānes in dicta reuelatione sibi facta à Deo. Secūdo sunt pauci respectu multitudinis dānatorū, & sic loquitur Christus cōparatiue, sicut in manu plena arena sunt grana innumerabilia absolute, sed sunt pauca respectu illorū quę sunt in littore maris. Et Deus recepit manū plenā. Et omnes electi in manu Dei sunt. Sap. 3. Iustorū animę in manu Dei sunt, & nō tāget illos tormētū mortis, visi sunt oculis insipientiū mori, illi autē sunt in pace, &c. Sed absolute loquēdo, sunt tot, quot sunt innumerabiles, videlicet quot innocentes, quot martyres. Dicit S. Hier. *¶* si quolibet die fieret festum quinq; milliū martyrū, dies anni nō sufficerēt. Quot doctores, quot cōfessores, quot virgines, quot sancti cōtinentes, quot sancti religiosi, clerici, laici de matrimonio innumerabiles sunt absolute. Sed cōparatiue respectu dānatorū pauci sunt electi. Quoniā antequā Christus veniret in hunc mundū in carne humana, & trāsierunt de hoc mundo ultra .s. millia annorū, totus mūdus dānabatur, exceptis paucis de populo Israēl, qui ibāt ad limbū sanctorū patrū. Itē, tēpore legis Moysei, cogitate quot infantes mortui fuerunt absq; circuncisione. Sic modō tēpore legis Christi, quot moriuntur absq; baptismo, & de his nullus saluatur. Io. 3. Amē, amē dico vobis, nisi quis renatus fuerit ex aqua & spiritu sancto, nō potest intrāre in regnū cęlorū, &c. Itē, quot Iudæi, quot Agareni, quot pagani & infideles. Item, quot mali Christiani, quia fides & baptisus cū bona vita saluat hominē Christianū, aliās nō. Quot Christiani sunt, qui licet habeant fidē, tamen sunt superbi, auari, luxuriosi, & sic de aliis peccatis. Quot Christiani qui nō cōfitentur quolibet anno in quadagesima, nec cōmunicāt, nec seruāt præcepta, nec dominicā nec festa sanctorū. Omnes tales dānantur. Isto modo coparatiue pauci sunt electi. No. hic de archidiacono Lugdunensi, qui per quadraginta annos fuit in erēmō in magna pœnitentia, postquā resignauit sua beneficia, qui post mortē apparuit archiepiscopo Lugdun. qui quęsiuit ab eo vt diceret sibi aliquid de alio mūdo, qui respōdit, *¶* in die qua ipse obiit, mortui fuerunt in mūdo triginta millia, de quibus solū quinq; fuerūt saluari, scilicet, ipse & beatus Bernardus, qui illa die obierat, qui statim sine purgatorio ascēderant ad paradīsum, & tres descenderāt ad purgatoriū, alij quidem descenderāt ad infernum. Propter hoc,

*Vide, le-
ctor, pro
digium.*

dicit Christus. Matt. 7. Intrate per angustam portam, quia lata est porta & spaciofa via quæ ducit ad perditionem. Arcta autem & stricta quæ ducit ad vitam, & pauci inueniunt eam. Pauciores qui inuentam teneant. Paucissimi qui eam perficiant. Quilibet vult ire ad libitum. Angusta porta paradisi voluntas Dei est. Ad istam oportet se restringere, qui paradifum vult intrare. Lata porta est voluntas propria. Arcta via quæ ducit ad vitam est afflictio poenitentialis. Via spaciofa inferni cõuersatio mūdānalis, & bene comedere bene bibere, luxuriari, delectari, vindicare se de iniuriis, &c. Pauci sunt electi. Hæc cõparatio maximè apparebit in die iudicij, quādo electi videbuntur ad dextrā Christi iudicis pauci. De hoc propheta Esai. ponit duas similitudines dicēs, Quomodo si pauca oliuæ quæ remanserunt, excuciantur ex oliua, & racemi cū fuerit finita vindemia. Hi leuabunt vocem suam atque laudabunt nomen domini. Esa. 24. Dicit hic Lyra post excusionē oliuarū & vindemiationē pauca remanent oliuæ & pauci racemi. Sic in iudicio pauci erunt electi in cõparatione. Ecce quomodo intelligitur, multi sunt vocati pauci verò electi. Dico secundo quod verbum thematis habet difficultatē per argumentationē naturalē. Dicit thema, Multi sunt &c. modo est ratio naturalis & difficilis quæ declaratur per regulā philosophiæ dicentē, Quolibet res operatur naturaliter per suam virtutē & perfectiōnē. Et licet regula sit clara, tamen ad magis declarandum, do duas similitudines. Prima in sole qui habet plus de claritate, ideo plus illuminat. Secunda in igne qui habet virtutem calefactiuam & illuminatiuam, quia quāto maior est ignis, tātō magis calefacit & illuminat, modo cū Deus sit infinitæ potentie & virtutis, & misericors. David, Apud dominum misericordia, & copiosa apud illum redemptio. Psal. 129. Item miserator & misericors dominus, patiens & multum misericors. Psalmō 144. Cū ergo quælibet res operatur naturaliter secundum suam virtutē, &c. Sitque Deus infinitæ misericordiæ, debet saluare animas infinitas. Quomodo ergo sunt multi vocati pauci verò electi, cum deberent esse infiniti? Pro responsione notandum, quod Deus est infinitæ misericordiæ, pietatis & bonitatis, & vt omnes saluarentur, fecit quicquid debuit facere & potuit, etiam infinite. Quare ergo non omnes saluantur, quia nō omnes volunt saluari, immo pauci sunt qui volunt recipere suam saluationem. Nota similitudinem de Rege, qui abundantissimè soluit precium redemptionis pro captiuis, qui erant in Barbaria, & parauit naues & galeas, vt possint ad patriam suam redire, qui tamen nolebant inde exire. Sic in proposito, Dominus Iesus Christus abundantissimè soluit pretium redemptionis pro hominibus, etiam si essent infiniti homines, & parauit naues, scilicet, innocentie baptismalis, poenitentie sacramentalis,

mentalis, obedientię generalis. Sed gētes nolunt exire de captiuitate, quoniā Iudæi nolunt exire de carcere Moyſi, nec agareni de carcere Machometi, nec superbi de carcere iuperbiæ, & sic de alijs. Ideo si non saluantur est culpa gentium, & nō Dei, quia nō vult cogere librum arbitrium, sed inducit & cōiulit. Hoc bonum est & acceptum coram saluatore nostro Deo, qui omnes homines vult saluos fieri, & ad agnitionem veritatis venire, qui dedit redemptionē semetipsum pro omnibus. 1. Tim. 2. Dico tertio quōd verbum the matis habet difficultatē per prædestinationē eternalē. Regula est theologorum, quōd diuina prædestinatio est fundamentum & primum principium saluationis hominum intantum, quōd nemo potest saluari nisi æternaliter fuerit prædestinatus. Si ergo pauci sunt illi qui saluātur, oportet etiā dicere quōd pauci sunt prædestinati. Si ergo Deus prædestinauit paucos, quare nō prædestinauit multos aut omnes? Antequam enim fuissent peccata, iam Deus paucos elegit. Quod autem prædestinatio sit fundamentū saluationis. Auctoritas, Quos prædestinauit. glo. eternaliter. hos & vocauit. s. per prædicationes suas. s. apostolorū & aliorū. Et quos vocauit, hos & iustificauit, scilicet, per gratiā seu fidē, quos autē iustificauit, illos & magnificauit, scilicet, per saluationem. Ro. 8. Item, alia auctoritas, Elegit nos ante mundi cōstitutionem, vt essemus sancti & immaculati in cōfectu ci⁹ in charitate, qui prædestinauit nos in adoptionem filiorū. ad Ephesios. 1. Quare ergo Deus nō elegit seu prædestinauit omnes? Videtur quōd non fuerit liberalis in eligēdo seu prædestinando. Modō, quia ista materia est multum subtilis, oportet respondere, per vnam similitudinem talem, Semel in quadam ciuitate fuit inuenta vna magna congregatio seu multitudo latronum, qui per curiam capti & sententiati omnes ducebantur ad furcam, & dum irent, rex intrauit per ciuitatem. Qui vidēs eos dixit, quid est hoc? Et fuit sibi dictum quōd omnes erant latrones iam ad suspendium sententiati. Rex autem inspiciens eos pepercit aliquibus de illis, & recipit illos in suos deinde fuit supplicatum Regi, quōd parceret etiam alijs. Respondit Rex, quōd ipse non traheret ad se sicut alios receperat, sed placeret sibi quōd essent soluti, & si vellent fugere, fugerent. Qui soluti, noluerunt fugere, & ideo fuerunt suspēsi. Sic in proposito sciatis, quōd quicquid in hoc mundo euenit & quæcunque eueniunt, omnia præsentia Deo fuerūt, nec in aliquo euētū creuit sua scientia, quia inuariabilis est. Et videbat quōd oēs humanę creaturę ab origine ibāt ad furcā inferni, quā originaliter nullus ibat ad paradisiū, de quibus elegit aliquos ad se trahendo eos, & hos prædestinauit. Si dicatur. Et quare nō elegit alios? iniuriā fecit illis, vt videretur. Respōsio. Nō est verum, sicut nec Rex fecit iniuriā latronibus, quos non recepit ad

se, immo fecit eis gratias, soluendo vincula vt fugerent si velle.
Ita Deus de multitudine hominum & mulierum humanæ naturæ
eligit illos sicut sibi placuit, & soluit vincula aliorum per liberum
arbitriū, quia si volunt fugere vitia & peccata, possunt fugere. Ideo
si damnantur, est ex culpa eorum, ideo multi sunt vocati, pauci ve-
rò electi. Sed quilibet bonus Christianus debet facere computum
quod sit de electis, & facere suum conatum vt saluetur, ideo dicit
Petrus apostolus. Fratres saragite, vt per bona opera certā vestram
vocationem & electionem faciatis. 2. Pet. 1.

Dominica in Septuagesima. Sermo VII.

Quid hinc statis tota die otiosi? Mat. 20. Thema dat mihi motiū
prædicandi contra vnū defectum seu vitiū quod non co-
gnoscitur, tamen est causa multorū, scilicet vitiū otiosita-
tis, sed primò salutetur virgo Maria. Quid hinc statis. The-
ma est verbū Christi reprehensiuum dicentis, Quid hinc statis, &c.
Multæ personæ sunt in hoc mundo deceptæ ex ignorantia, quia
nesciūt quid est otiositas, propter quod multoties illi qui laborant
iudicantur otiosi, & illi qui sunt otiosi iudicantur diligentes. Ber-
nar. Otiosus est nō tantū qui operatur nihil, sed otiosus est qui con-
tinuè laborat, nihil tamen inde lucratur. Ex quo verbo patet quod
nō solum qui nihil facit est otiosus, sed etiā qui inutiliter operatur,
& in sero nullum lucrū portat ad domū, iudicatur otiosus. Vnde se-
cundū lucrū quod homo facit, otiosus vel diligens iudicatur. Verbi
gratia. Si quis laborauit tota die inutiliter & nullum lucrum por-
tat de sero ad domum, talis iudicatur otiosus ab vxore & ab omni-
bus de domo. Alius qui tota die sedit vt sutor vel scriptor, tamen in
sero portat lucrū, talis non iudicatur otiosus, sed dicitur diligens.
Sic etiam spiritualiter, quoniam ille qui pro lucro temporali acqui-
rēdo laborat per terram, & per mare, tam de die quā de nocte &
congregat multa bona, talis dicitur diligens. Sed in sero mortis
quando veniet ad iudiciū, & Christus sibi dicet. Quid es lucratus,
& nihil portabit, quia omnes labores temporales hic remanebunt.
De quo ergo viues dicit Christus quia nullum bonū meritoriū nec
bonorum operū portas, ideo remittitur vt pauper ad hospitale mi-
serorum. Iad infernum. Illi autē qui laborant in operibus spiritua-
libus, ieiunādo, orando, missas audiendo, ecclesias visitādo, cōfitem-
tur, communicant, tales iudicantur otiosi à personis carnalibus &
mūdānis dicentibus. Melius esset q̄ iretis fodere vel filare & huius-
modi. Decepti estis, quoniā tales in sero mortis quādo veniētes ad
domū paradisi portabit manus & bursas consciētiae plenas thesau-
ro meritorū, & poterunt dicere Christo, Domine quinq; talenta tra-
didisti mihi, ecce alia quinq; superlucratus sum, &c. Mat. 25. quinq;
talenta. i. quinq; sensus corporales ex quibus lucratur alia quinq;

*Otiosus
defini-
tio.*

X

scilicet

scilicet peccatis flendo, auribus missas audiendo & sermones, odoribus delicias despiciendo, gustu ieiunando, tactu corpus affligendo, Cui dixit Christus. Euge ierue bone & fidelis, quia in pauca fuisti fidelis, supra multa te constituam, intra in gaudium domini tui. Mat. 25 De persona autem quæ fideliter laborat in operibus spiritualibus dicit scriptura sancta. Considerauit semitas domus suæ, & panem otiosa non comedit. Prou. vlt. Sed illi qui sunt negligentes in operibus spiritualibus & otiosi, dure reprehenduntur à Christo dicēs. Quid hinc statis, &c. Est autem otium reprehensibile, quia est contra virtuales operationem, ideo dicit. Quid hinc statis otiosi.

Contra terrenalem habitationem ideo dicit, Quid hinc statis, &c.

Dico primo quod peccatum otiositatis est contra virtuales operationem, reprehendendo dicit. Quid hinc statis otiosi, cum deberetis operari virtualiter & meritorie. In sacra scriptura quando aliquis reprehenditur, quia facit contra virtuales operationem, communiter reprehenditur per quid, ut patet prout legitur, Mat. 26. quando Magdalena vidit Christum fatigatum ex labore, & ipsa ad ipsum confortandum & refrigerandum unxit eum unguento. De quo Iudas & alij discipuli murmurauerunt contra illud opus virtuosum Magdalene, quos Christus reprehendit dicens. Quid molesti estis huic mulieri? Matth. 26. Ita etiam hinc Christus reprehendit otiosos dicens: Quid hinc statis otiosi, quoniam Deus dedit nobis corpus, locum & tempus, ut operemur meritorie hic, de quo viuamus in alio mundo. Nota hinc secretum theologiae. Angeli mali statim post peccatum fuerunt à Deo condemmati irrevocabiliter, & sine reparatione, intantum, quod passio Christi nihil proficit eis. Sed nos expectat misericorditer per annum vel per 10. vel per 12. vel 20. & ultra ad poenitentiam. Sed quare facit nobis istam gratiam, & non angelis creaturis tam excellentissimis, quia nos habemus in quo possumus poenitentiam facere, scilicet corpus siue carnem, quod non habent angeli nec animae separate à corporibus. Ideo multum sumus reprehensibiles si non facimus fructus poenitentiae in agro corporis, seminando primo contemplationes deuotas in capite, fletus in oculis pro peccatis, in ore orationes deuotas seu humiles, in manibus largitiones & elemosinarum, in pedibus peregrinationes, in toto corpore poenitentiales afflictiones, propter quod otiosis dixit Christus. Quid hinc statis otiosi. Patet ergo quomodo hoc vitium otiositatis est contra virtuales operationem. Nota hinc similitudinem de illo qui non habet agrum neque vineam in quibus possit laborare, ut provideat uxori, & filiis. Quod attendens homo diues, committit sibi possessiones cum agris, & vineis, oliuetis, & arboribus, ut operetur, & viuat inde. Si forte ille est otiosus, quia non curat laborare in praedictis, sed vadit per tabernas, ludos, lupanaria, & nihil facit, nunquid talis est

Vide rationem quare angelus irrevocabiliter peccavit, non autem homo.

est dignus reprehensione di. Quid hic stas otiosus? In hac reprehensione sumus omnes nos qui nihil habebamus. Quibus dedit Deus agrum proprii corporis ad laborandum meritorie. Gene. 2. Formauit Deus hominem de limo terræ, &c. dedit nobis vineas. s. ecclesias in quibus sit vinum pretiosum, de quo dicitur si possent habere vnā guttā cum vera contritione, saluaretur. Isto vino inebriatur anima de gloria Dei per auditum verbi Dei. Sed sunt multi miseri qui nō curant præparare agrum corporis, immo est ad instar terre incultæ, ideo fiunt ibi multæ malæ herbæ, & spinæ peccatorum, vbi absconduntur bestię venenosæ, veneno luxuriæ, gulæ, &c. Non curant de vineis ecclesiarum, quia nolūt audire missas nec sermones, &c. propter hoc dicit scriptura Prou. 12. Qui operatur terrā suam saturabitur panibus, qui autem sectatur otium stultissimus. Et loquitur de diligenti, & otioso. De diligenti autē dicit. Qui operatur terram suam saturabitur panibus. s. angelorum. de quo Luc. 13. Beatus qui manducabit panem in regno Dei, de quo si possemus nos habere modō vnā micā, sufficeret nobis pro centum annis, vel mille ad vitam. De otioso verō dicit, Qui sectatur otium stultissimus est. Nota tres gradus stultitiæ. Primus gradus est. Stultus est qui permittit perdere pretiosum thesaurum meritorum. Secundus stultior quādo perdit præmium gloriæ. Tertius stultissimus est, quando videt pœnas inferni sibi paratas, & non curat ipsas vitare, vel fugere, cum eas potest per pœnitentiā euadere, quia peccator qui sine pœnitentiā inuenitur, quādo moritur, statim in inferno proicitur. Dico secūdo, quod vitium otiositatis est contra terrenalem habitationem. Ideo dicit, Quid hic stas otiosi. s. in loco huius mundi. Quando fit aliquid contra communitatem loci, solet homo reprehendi per hic, dicendo hic homo facit, &c. Vt si quis vellet facere aliquā immunditiam in camera Regis, vel in ecclesia reprehenderetur per hic, & nunquid hic, &c. Isto modo Esaias Propheta reprehendit vnum di. Quid tu hic aut quasi quis hic. Subditur. Expellam te de statione tua, & de ministerio tuo deponā te. Esa. 22. Hoc modo Christus reprehendit otiosos, di. Quid hic stas otiosi? In quo ostēditur quod vitium otiositatis est cōtra terrenalem habitationem. Sicut si in optimo horto hortulanus sustineret arborem aliquam infructuosam, & sterilem, diceretur sibi à domino, vt quid terrā occupas? Sic in optimo horto ecclesiæ plantantur homines velut arbores in baptismo, quas Christus rigat sanguine proprio, quia aliās aqua nullā haberet virtutem nec efficaciam. Sed quare plantantur? Nonne vt faciant fructum virtuosum bonorum operū, & meritorium? de quibus dicit Christus. Ego elegi vos, & posui vos, vt eatis, & fructum afferatis, & fructus vester maneat. Ioan. 15. Nota posui vos. s. in horto ecclesiæ, vt eatis. s. per opera virtutum in vitam æternam.

Tres otiositatis gradus.

Semen est verbum Dei. Verbum istud habetur textualiter Luc. 8. & officiat in euangelio currētis dominicæ. In præsentī sermone intendo vobis declarare virtutes ædificatiuas quas habet verbū Dei, sed primò saluteretur virgo Maria, &c. Ex prouidentia, & ordinatione spiritus sancti est talis ordinatio, quod res diuinæ ponuntur in sacra scriptura sub figuris, parabolis, vel similitudinibus. Et hoc duplici ratione. Prima ratio sumitur ex augmentatione meritorū. Secunda ex multiplicatione secretorum. De prima, quia si veritates diuinæ clarè poarentur in scriptura, non esset tantus labor in studendo, & inquirendo veritates, sed quia ponuntur in figuris, ideo oportet nos laborare, vt inueniamus thesaurū sapiētiae, quasi fodiendo. Ideo inter alia magna merita est meritum magnū scrutari scripturas. Ideo David in Psal. 118. Beati qui scrutantur testimonia eius, in toto corde exquirūt eū. Beati, scilicet hic per gratiā, & in futuro per gloriā. Qui scrutantur testimonia eius, quæ in figuris ponuntur, vt sint abscondita indignis, & in deuotis, & negligentibus, quia si clarè ponerentur, non esset ibi meritū. Secunda ratio est ex multiplicatione secretorū. Ideo quot sunt figuræ, parabolæ, & similitudines, tot sunt secreta. Ideo David in persona Dei dicit. Attendite popule meus legē meā, inclinate aurem vestram in verba oris mei, Aperiā in parabolis os meū, loquar propositiones ab initio. Psal. 77. Non attendite, id est, intēdite popule meus legem meā, inclinate aurem vestram in verba oris mei. Ecce prima ratio. Secunda. Aperiā in parabolis os meū, id est, scripturā sanctam. Ideo ex dictis rationibus virtus verbi Dei dicitur in themate per similitudinē seminis. De semine enim verbi Dei inuenietur clarè in sacra scriptura, quod verbum Dei habet septem virtutes seu efficacias, quæ omnes ponuntur sub aliqua figura vel similitudine. Et

*Primò est semen in baptismali generatione,
 Secundò est gladius in penitentiali absolūtionē,
 Tertiò est clauis in sacramentali consecrātionē,
 Quartiò est theriaca in corporali refectione,
 Quintò est unguentum in fraterna correctione,
 Sextò est lumen in doctrinali prædicatione,
 Septimò est cibus in spiritali oratione.*

Et de prima virtute loquitur thema. Semen est verbū Dei. Dico ergo primò quòd verbū Dei est semē in baptismali generatione. Nam tanta est virtus, & efficacia verbi Dei, quòd de filio hominis facit filium Dei. Magnam virtutem haberet verbū, quòd lapidem vel lignum conuerteret in aurum, vel aquam in oleum. Maior est virtus verbi quòd de filio hominis, & diaboli facit filium Dei, & hoc fit in baptismo quando sacerdos infundendo aquam dicit. Ego te baptizo

puzo in nomine patris, & filii, & spiritus sancti, Amen: tunc creatura
 efficitur filius vel filia Dei. Baptismus enim omnia peccata tollit, ut
 dicit S. Tho. 4. par. q. 69. art. 1. secundum illud Ezech. 36. Effundam super
 vos aquam mundam, & mundabimini ab omnibus inquinamentis vestris.
 unde Aug. dicit in lib. de baptismo paruulorum, Generante carne
 tantummodo trahitur peccatum originale, regenerante autem spiritu non
 solum originalium, sed etiam voluntariorum fit remissio peccatorum. Sic
 igitur in baptismo fit quis filius Dei, quod est maioris dignitatis
 quam si efficeretur filius regis vel imperatoris. Sic enim verbum Dei
 est semen. Nam sicut vir de utero uxoris generat filios, ita Christus
 de sponsa sua. scilicet ecclesia que per os sacerdotis immittit semem suum. scilicet
 verbum formale in fontem quasi in ventrem virginis sponsam, & sic gene-
 rantur homines in filios Dei. Dicit enim Aug. Accedit verbum ad
 elementum, & fit sacramentum. Ideo Aug. super Io. dicit, Quæ tanta vis
 aquæ, ut corpus tagat, & cor abluat? Et Beda dicit, quod Dominus
 tactu suæ mundissimæ carnis vim regeneratiuam contulit aquis. Et
 ideo dicitur. Voluntarie genuit nos verbo veritatis, ut simus in
 aliquod creaturæ eius. Ia. 1. Pro dictorum intelligentia nota quod multi
 sunt baptismi effectus, ut dicit S. Tho. 3. par. q. 69. in multis articulis.
 Per baptismum enim aliquis consequitur gratiam, & virtutes, quia ut di-
 cit Aug. in lib. de baptismo paruulorum, & habetur de consensu. dist. 4. Ad
 hoc baptismus valet, ut baptizati Christo incorporentur, ut membra
 eius. A capite autem Christo in omnia membra eius gratiæ, & virtutis
 plenitudo deriuatur, secundum illud Ioan. 1. De plenitudine eius nos
 omnes accepimus. Igitur per baptismum quis consequitur, nisi fictus
 accedat, gratiam, & virtutes. Item ut dicit vbi, supra ar. 5. Incorporatio,
 illuminatio, & secundatio sunt effectus baptismi. Item ar. 7. dicit quod
 apertio ianue regni celestis est etiam effectus baptismi, quia per eum
 impedimenta interiorum regni celestis. scilicet culpa, & reatus peccati remouentur.
 Item dicit S. Tho. in 4. dist. 4. q. 2. Non voluntarie genuit nos, non me-
 ritorie, quia ante baptismum persona nullum habet meritum. Sed quod
 persona illuminetur, & veniat ad baptismum huius ratio ex parte Dei
 est, qui voluntarie genuit. Idem de pueris qui potuissent nasci filii Iu-
 daeorum, vel Sarracenorum, sicut Christianorum, sed sola voluntate sine
 merito præcedente fecit me, vel se nasci de parentibus Christianis.
 Ideo in orationibus de hoc singulariter debemus Deo regratiari
 dicendo cum David. Saluum me fecit quoniam voluit me. Psal. 17. scilicet. Di-
 ligam te Domine fortitudo mea. Non genuit nos, ideo ipse solus est pa-
 ter. Nam patrini non dicuntur patres temporaliter, & corporaliter, sed
 patrini diminutiue. Ideo dicit Christus nobis. Nolite vocare vobis
 patrem super terram. Matth. 23. Nota verbo veritatis. Quæ est illa
 veritas? Ille qui dicit. Ego sum via veritas, & vita. Ioan. 14. Verbum
 huius veritatis est forma baptismi. Ostendatur mulieribus quæ in

*virtus et
 efficacia
 formæ
 in baptis-
 mo.*

*Multi-
 plex bap-
 tismi
 effectus.*

*Potest
 habere
 meritum
 de con-
 gruo, be-
 ne utens
 natura-
 libus.*

Dominica in Sexagesima.

326

periculo possunt baptizare, quod non mutant verbū veritatis, quia
aliās nō saluaretur creatura. Item vt simus initiū aliquod creaturæ
eius. s. Dei. Hæc filiatio incipit in hoc mundo per gratiam in bap-
tismo, & completur quando intramus paradysum, vt filij in domo pa-
rentum. Ideo dicit Io. Charissimi, nunc filij Dei sumus, & nondum
apparuit quid erimus, quia cum apparuerit, similes ei erimus, quo-
niam videbimus eum sicut est. i. Ioan. 3. Modò hæc filiatio non ap-
paret, quia solū est in anima, sed in gloria apparebit manifestè.
Patet ergo quod verbum Dei habet virtutē hanc, quod de filiis ho-
minum facit filios Dei in baptismali generatione. Ideo dicebat Pe-
trus Apost. Renati estis nō ex semine corruptibili, sed incorrupti-
bili per verbum Dei viui, & permanētis in æternū. i. Pet. 1. Nota re-
nati, id est, iterum nati de vtero, ergo semen est verbum Dei, quod
fuit thema. Dico secundo, quod verbū Dei dicitur gladius in peni-
tentiali absolutione. Et si aliqui haberent animam ligatā mille mil-
libus ligaminum seu catenarum, virtute absolutionis, scilicet dicē-
do, Ego te absoluo, omnia vincula rumpentur. Nota, quomodo
quot peccata mortalia fecit homo, tot vinculis seu catenis ligatur
anima. Et in mēbris, quibus peccat, sic ligatur & anima. Quia sicut
corpus habet mēbra carnalia, sic anima membra spiritualia. Verbi
gratia, Nam quando homo peccat per gulā mentiēdo vel diffaman-
do, blasphemādo, vel iurādo, vel facit excessum in comedēdo, ieiun-
nia frangēdo, ligatur catena in collo animæ, quia per regulam pec-
cauit. Itē, si homo peccat corde, dubitando in fide, vel falsè opinan-
do, vel proximum odiendo, tunc anima ligatur per cor. Item, si ho-
mo peccat manibus, percutiendo, vel furando, vel tangēdo. Item, si
renibus, vbi est fons luxuriæ. Item, si tibiis vel pedibus. & ideo di-
citur. Iniquitates suæ capiunt impiū, & funibus peccatorū suorum
quisq; constringitur. Prou. 5. Constringitur in anima & corpore, vt
dixi, Modò cogitate, quot catenis ligantur homines qui peccāt per
totum mundum, & caput est in inferno, & sunt catenæ infrangibi-
les virtute creaturæ, quia omnes homines mūdi cū precibus nō pos-
sent minimā rūpere. Sed quādo peccator humiliter venit ad confes-
sionem, cū proposito non redeundi ad peccata, & absoluitur à con-
fessote, subito, virtute verbi & absolutionis, & diuina virtute, om-
nia vincula, & catenæ rumpuntur. Ecce quomodo verbum Dei est
gladius. Aucto. Viuus est sermo Dei, & efficax, & penetrabilior om-
ni gladio ancipiti, & pertingens vsq; ad diuisionem animæ, & spiri-
tus. ad Heb. 4. Nota vsq; ad diuisionem anime, & spiritus. s. diaboli-
ci. Et nota hic miraculū de illo ligato, quē sanctus homo vidit eun-
tem ad confitendū, quem dæmones per catenas trahentes, retrahe-
bant, ne iret, &c. ideo solue confitendo peccata. Nam si aliquis ve-
strum esset ab inimicis vinculatus, & catenatus, libēter iret ad libe-
ratorem,

Ex p. b. res de M. quel. des res galg. d. r. o. r. s. q. u. i. c. i. o.

ratorem, si reperiret. Dico tertio quod verbum Dei dicitur claus in
 sacramentali consecratione, prolatum enim ore sacerdotis est tante
 virtutis, quod aperit cœlum, & facit venire Christum in hostiam
 cum multitudine angelorum ipsum associantium, quia rex nō va-
 dit solus. Non intelligatur, quod in illa apertione cœli rumpantur,
 sed dicitur aperiri sicut aperitur cor amico, reuelādo sibi secretum.
 Talis enim cordis communicatio dicitur apertio, sicut dicitur de
 Dalida & de Samsone, postquam reuelauit sibi secretū cordis. Nunc
 mihi aperuit cor suum. Iudic. 16. Tali modo intelligēda est apertio
 cœli. Nam Deus qui secretus est in cœlo cum angelis, & sanctis, subi-
 to ad verbum sacerdotis descendit. Auctoritas. Grego. in. 4. dial. &
 habetur de consecra. dist. 2. quid sit sanguis. versic. Quis enim fide-
 lium sic dicit, Quis enim fidelium dubium habere possit in ipsa im-
 molationis hora, ad sacerdotis vocem cœlos aperiri, & in illo Iesu
 Christi mysterio angelorum choros adesse, & summa imis sociari,
 &c. Nota cœlos aperiri, nō corporaliter, sed spiritualiter, vt dictum
 est, & Christus descendit, & de cœlo non recedit, & tamen descen-
 dit in manus omniū sacerdotum consecrantium, & hoc virtute ver-
 borum Dei, quæ loquitur sacerdos. Modò cogitate hīc quomodo
 quilibet sacerdos debet esse sanctus. Primò in ore, ne mētiatur. Nam
 dicit Ambrosius, quod verbum sacerdotis, aut est verum, aut sacri-
 legum. Item non debet blasphemare, nec iurare. Item cōseruare de-
 bet manus mundas à ludo, & ab armis, quia sicut virgo Maria tra-
 ctat eius filium. Tunc enim manus sacerdotis sunt plenæ angelis,
 qui tunc cantant dicentes, Panis angelicus fit panis hominum, dat
 panis cœlicus figuris terminum. O res mirabilis manducat Domi-
 num pauper seruus, & humilis. Item cōseruare debet corpus suum
 mundum à luxuria, quia corpus sacerdotis est propriū monumen-
 tum Christi, magis quàm sanctū sepulchrum. Ideo dicit sancta scri-
 ptura. Sacerdotes qui accedunt ad Dominum, sanctificētur, ne per-
 cutiat eos. Exodi 19. Nota ne percutiat eos, scilicet gladio damna-
 tionis æternæ. Auissetur populus, ne adoret hostiam, nisi forma con-
 secrationis à sacerdote prolata, quia vsque in vltimo verbo non est
 ibi Christus, sicut virgo Maria non fuit mater Dei, nisi vltima di-
 ctione perfecta. Et tunc Gabriel flexis genibus adorauit Christum
 in vtero virginis existentem. Sic nos in hostia consecrata. Di-
 co quarto, quod verbum Dei est theriaca. in corporali refectio-
 ne, quando enim volumus comedere, vel bibere, ne simus intoxi-
 cati, vel efficiamur veneno infecti, verbum Dei est theriaca. Di-
 cunt naturales, quod est vnus serpens ita venenosus, quod si mor-
 det in radice alicuius arboris, omnes fructus illius arboris sunt ve-
 nenati, ideo comedere de illo fructu sine theriaca esset periculum.
 Sic etiam radix omniū ciborum fuit cibus, quem serpens antiquus

intoxicauit ibi ponens venenum peccati. Ideo ex quo radix fuit venenata, infecti sunt, & periculosi omnes cibi corporales. Ideo ante, & post cibum, iumenda est theriaca verbi Dei. s. versus mensæ, Pater noster, vel Ave Maria, vel ad minus dicere Iesus, si ita sis gulosus, & festinus, & ista est theriaca, & ideo dicit scriptura, Cibos creauit Deus ad percipiendum cum gratiarum actione fidelibus, quia omnis creatura Dei bona, & nihil reiiciendum, quod cum gratiarum actione percipitur. Sanctificatur enim per verbum Dei, & orationem. i. ad Timo. 4. Ideo quodcumque volueritis comedere vel bibere, ponatis theriacam, ne diabolus subintraret. Nota miraculum quod narrat Grego. de moniali comedente lactucam in horto, arrepta a dæmone, vel de prædicatore bibente in villa, vel de puella tres dæmones in corpore habente, &c. Dixit quod dum biberet intrauerunt, quia non signauit se. Ideo dicit, Cibos creauit Deus, &c. quia omnis creatura Dei bona est, sed diabolus intoxicauit, ideo necessaria est theriaca benedictionis. Dico quinto, quod verbum Dei est vnguentum in fraterali correctione, Sicut enim multæ plagæ corporales curantur vnguento, sic etiã contra plagas spirituales, & vulnera animarum, & proximorum vnguentum mitigatiuum & sanatiuum est verbum fraternæ correctionis, quod Christus optimus physicus cõfecit. Si ergo vides amicũ tuum, vel vicinũ tuum volentem peccare, vel si iam peccauit, voca eum ad patrem dulciter dicendo sibi, Talis fama est de vobis, ideo amore Dei corrigatis vos. Ecce hic vnguentum sanatiuum. Aucto. Misit verbum suum & sanauit eos, & eripuit eos de interitionibus eorum. Psalm. 106. Nota, Misit verbum suum, quia quodlibet verbum correctiuum mittitur a Deo per illũ ministrum per quem dicitur, Misit ergo verbum. s. per os corrigentis, & sanauit eos de interitionibus, id est de periculis mortis. Auidentur hic correctores, quod hoc vnguentum ponatur ad instar vnguenti corporalis, quod ponitur dupliciter. s. calidum & suauiter, &c. sic etiam quando aliquis est vulneratus ab aliquo peccato quod credit esse occultũ, & tamen omnes loquuntur dicendo, O iste ribaldus, vel illa meretrix. Tu qui vis apponere vnguentum correctionis, calefacias igne charitatis, non cum superbia dicendo, Venite, quia ego cognosco vos, quia frigide poneretur, nec proficeret. Ideo Iesus Christus dicit ei. Si peccauerit in te, id est te vidente frater tuus, vade & corripe eum inter te & ipsum solum, si te audierit, lucratus eris fratrem tuum. Matthæi. 18. Isto modo vir debet corrigere vxorem, &c. Secundo quod ponatur suauiter & dulciter, quia alias non haberet penitentiam defectus vxoris, non cum baculo, nec asperè, dicendo, tu putana, &c. Idem faciat vxor de viro quando ipsum videbit lætum. Idem faciat pater corrigendo filios, & amicus amicum. Ideo Apосто. Fratres si præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos qui spirituales

Dominica in Sexagesima

les estis huiusmodi instruite in spiritu lenitatis. ad Gala. 6. Sed sunt aliqua vulnera quę vnguento non possunt sanari, ideo sciuntur a barbitōsoribus. Sic etiā est de peccatis publicis & notoriis. Ideo re-
 ctiores debent abscindere per ordinationes, &c. ideo Apost. Vtinam
 abscindantur qui vos conturbant. ad Gala. 5. Quoniam ex peccatis
 notoriis tota cōmunitas cōturbatur & destruitur. Dico sexto, quod
 verbum Dei dicitur lumen in doctrinali prædicatione. Ratio, quia
 in factis Dei totus mundus est tenebrosus de se. Philosophi enim
 qui tantum credebant scire de Deo, solū sciuerunt vnam conclusio-
 nem. s. quod vnus est Deus, vna prima causa, vnum primū principii
 seu motor. Modò plus scit de Deo vna vetula, sciens Credo in Deū,
 in quo sunt duodecim conclusiones fidei catholicæ. Et ista scientia
 vnde habetur, nisi a verbo prædicationis, ideo verbū Dei dicitur lu-
 mē, quia nullus intellectus creatus, poterit per se scire secreta fidei,
 nisi per reuelationē, ideo Aposto. Fides est ex auditu, auditus autem
 per verbum Dei. ad Roman. 10. Multi autem ambulant in tenebris,
 quia non audiuerunt verbum Dei, vel quia non prædicatur eis ver-
 bum Dei, sed Ouidij, Vergilij, &c. Ideo gentes sunt in errore circa
 agenda & credenda. verbi gratia. Quot homines sunt qui credunt
 quod mutuare ad vsuram, non sit peccatum mortale? facientes ra-
 tionem, Nunquid de mea pecunia de qua ille seruit sibi, &c. sed fun-
 damentum est falsum. Et quod peccatum esset, si thesaurarius regis
 contra voluntatem regis dispensaret pecunias? Sic Christus est rex
 & Dominus omnium bonorum, cui habemus reddere rationem.
 Ipse enim præcepit ne mutuemus ad vsuram, & ne res vendatur plu-
 ris ratione dilationis, solutionis, nec minoris ematur, pro denariis
 promptis. Similiter etiam prohibet, ne mutuemus super possessio-
 nes, & interim recipiamus fructus. Itē prohibet obligationem vo-
 luntatis propter mutuum, quia vsura est. Ecce lumen verbi Dei. Itē
 quot sunt qui credunt quod simplex fornicatio nō sit peccatum, di-
 cendo: cui facio iniuriam, &c. Sed cui facit iniuriam, qui cum filia
 regis, &c. etiam dato quod sibi placeat, & tibi, iniuria fit regi, nisi tibi
 det in vxorem. Ecce quomodo verbum euangelicæ prædicatio-
 nis ad modum luminis viam agendorum ostendit & in semitis cre-
 dendorum dirigit. Ideo ipse Dauid, Lucerna pedibus meis verbum
 tuum, & lumen semitis meis. Psal. 118. Dico septimò, quod verbum
 Dei est cibus in spiritali oratione. Et nota hic pulchram declara-
 tionem communem. Videtur quod Deus super omnem creaturam
 dilexit hominem. A principio enim Deus fecit maximam multitu-
 dinem angelorū, quæ sunt substantiæ spirituales. Deinde fecit ma-
 ximā multitudinē creaturarū corporaliū. Et deinde fecit hominē
 in quo vniuit totum. s. creaturam spiritalē vt animā, & corporalē,
 vt corpus. Angelis autē solū dedit cibū spiritalē, animalib⁹ corpo-
 ralem.

ralem. Homini autem dedit cibum duplicem, corporalem ad sustinendum corpus. s. panem, vinum, carnes & fructus, &c. Et spiritua-
lem, ad sustinendum animam, scilicet verbum Dei quo anima refici-
tur, quia non in solo pane viuit homo, de hoc viuit corpus, sed in
omni verbo, quod procedit de ore Dei. Matth. 4. Et ideo sicut ordi-
natè bis in die reficitur corpus cibo corporali, ita bis in die reficien-
da est anima. s. de mane orando. dicatur modus, ecce prandium ani-
mae. Idem in sero. Et sicut nō traditis obliuioni prandiū vel cœnam
corporis, ita nec etiā debetis tradere obliuioni prandiū vel cœnam
animæ dicēdo. Pater noster, in quo sunt septem petitiones, quasi sep-
tē vnctæ panis regis. s. Christi, quia ipse posuit eum & fecit. Potus
est, Aue Maria. Bona societas, Pater noster, Aue Maria. Ferculum est
Credo in Deū, in quo sunt duodecim articuli, quasi duodecim fru-
sta carnis. Ideo dicitur, Inuenti sunt sermones tui, & comedi eos, &
factum est mihi verbum tuum in gaudium & lætitiā cordis mei.
Hier. 15. Nota inuenti sunt sermones. s. orationis. Iā cibus orationis
est parat⁹, nō oportet ponere, nisi in ore ad comedēdū, & sic anima
impinguatur, ideo David, Sicut adipe & pinguedine repleatur aia
mea, sic & labiis exultationis laudabit os meū. Psal. 62. Deo gratias.

Dominica in Sexagesima. Sermo II.

Cecidit, cecidit, cecidit, cecidit. Verbum istud colligitur ex euāgelio
currētis Dominicæ. & Luc. 8. Sermo noster erit de defunctis,
sed vt materia sit, Deo acceptabilis & gratiosa, & nobis meri-
toria & proficua, ante omnia saluetur virgo Maria. Multi
vestrū mirātur fortè vnde habetur hoc thema. Dico quod colligi-
tur ex euangelio. Dominicæ currentis. in quo quadrupliciter dicitur,
cecidit. Et primò cū dicitur, Cecidit secus viā. Secundò, cecidit su-
pra petrā. Tertiò, cecidit inter spinas. Quartò, cecidit in terram bo-
nam. Ecce tota parabola euāgelij vbi quater dicitur cecidit. Vnde
debetis scire, quod in sacra scriptura mors hominis dicitur cadere,
quia qui moritur cadit. s. de honore & amicis, quantumcuq; sit ma-
gnus Dominus. Item cadit de pulchritudine in turpitudinem, quia
licet viuus fuit pulcher, mortuus efficitur turpis, intārum quod est
terror, ipsum videre. Item cadit de magnis diuitiis in magnas mi-
serias, & paupertates, quia secum solum trahit linteum. Tertiò ca-
dit de amore in odium, quia statim proicitur de domo & ponitur
sub terra. Quartò, cadit de vita in mortem, ideo mors, est cadere si-
cut arbor nucis seu alia plena fructibus, & omnes volūt de eius fru-
ctibus. Sed quando securi scinditur & cadit despicitur, quia cadit
de magna altitudine, & perditur fructus, & folia. Sic est de homine
diuite seu honorabili, qui viuus honoratur propter fructus diui-
tiarum, sed quando securi mortis scinditur & cadit ad terram, sta-
tim despicitur. Ideo de hoc est auctoritas, quæ loquitur in persona

mortua.

morientis. Si ceciderit lignum ad austrum, aut ad aquilonem, in quocunq; loco ceciderit, ibi erit. Eccle. 11. Sed est hic quaestio, quare persona pro peccato vnus horæ vel diei puniatur æternaliter pœna infinita, si damnatur. Nam bonus iudex secundū culpam debet dare pœnam. Et concordat sacra scriptura dicens, Pro mensura peccati erit & plagarum modus. Deut. 25. Item alia de nouo testamento. Quantū glorificauit se, & in delitiis fuit, tantū date ei tormentum & luctum. Apoc. 18. Bona est quaestio & multi errauerunt in ea, vt Orige. secundum quod dicit Hieron. Et ratio est, quia credunt quod sicut finitur vita hominis, finiatur etiā peccatum. Ecce fundamentum erroris, & hoc venit ex ignorantia, quia imò magis tūc est obstinata in illo peccato volūtas peccātis, ideo dicit in quocunq; loco ceciderit, ibi erit. No. exemplum de duobus, quos vultis punire de aliquo defectu, & vnus recognoscēs culpā suā humiliter petit veniā promittens emendā, statim remittitis sibi. Alius verò obstinatus rebellat, ideo percutitis eum gladio, &c. idem de peccatoribus. Ecce quare dicitur si ceciderit lignum ad austrum. Quod autem mors dicatur cadere, aucto. 2. Reg. 3. Num ignoratis, quoniam princeps maximus cecidit in Israël. Dicit David de morte Abner, de isto cadere: ergo recepit thema dicendo cecidit quater, ideo quia quatuor sunt modi seu conditiones morientium. Nam aliqui moriuntur in peccato originali, ideo dicitur primò cecidit.

Aliqui in peccato mortali, ideo secundò dicitur cecidit.

Aliqui in peccato veniali, ideo dicitur terriò cecidit.

Aliqui in gratia spiritali, ideo dicitur quartò cecidit.

Primo dico, quod aliqui moriuntur in peccato originali, vt pueri nō baptizati, ideo nō possunt intrare gloriā Paradisi. Quia dicit Christus B. Ioāni quando sibi ostendit gloriā Paradisi. Non intrabit in eam aliquid coinquinatū, aut abominationē faciens. Apoc. 21. peccatū originale est quædā macula quā recipit anima in vtero mulieris, ac si rectores huius villæ facerent vnā imaginē, vt poneretur in tēplo, quæ dū ducitur ad templū cadit in lutū, &c. Et de hoc peccato dicit David in Psal. 50. Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum, & in peccatis concepit me mater mea. i. in peccato originali. Et ponitur ibi plurale pro singulari. Nota peccatū originale est vnum numero in vno homine, sed in omnibus est vnū specie vt dicit S. Tho. 1. 2. q. 82. ar. 2. & dist. 38. q. 1. ar. 3. Est tamen etiā in vno homine peccatū originale multiplex virtute, quia virtualiter cōtinet omnia peccata, vt dicit S. Tho. 1. 2. q. 82. art. 2. ad secundum. Sic igitur patet quomodo verbum David intelligendum est, cum dicit, Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum, loquens de peccato originali in quo pueri concipiuntur. Propter hoc nisi lauentur baptismo non possunt intrare Paradisum, ideo dicitur, Amen amen dico vobis, ni-

si quis

Post
mortem
manet
obstina-
tus ipse
peccator

si quis renatus fuerit ex aqua & spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei. Io. 3. ideo debetis esse diligentes, ut pueri baptizentur, ne cadant extra gloriam, hoc est in limbum puerorum. Nota, omnes tenentur ad baptismum, & sine eo non potest esse salus hominibus, ut dicit S. Tho. 3. par. q. 68. ar. 1. & 4. dist. 6. Itē, pueri baptizatorum debent baptizari. Et etiam si modò aliqui sanctificarentur in utero, necesse esset eos baptizari, ut per susceptionē characteris aliis mēbris Christi cōformarentur. Hęc S. Tho. 3. par. q. 68. art. 1. in solut. 2. & 3. argu. Item, vbi supra ar. 2. dicit & probat, quòd nullus potest saluari sine baptismo in actu vel proposito. Dicatur quomodo sunt quatuor domus in corde terræ. Prima est inferior, & ista est infernus damnatorum. Secunda est locus purgandorum. Tertia est limbus puerorum. Quarta est sinus sanctorū patrū. In limbo cadūt pueri, qui moriūtur cum peccato originali solā siue sint filij Christianorum, siue infidelis, & nō habent ibi nisi pœnā damni. De hoc S. Tho. 2. scri. di. 33. q. 2. ar. 2. di. 42. q. 2. ar. 1. 4. di. 16. q. 1. ar. 2. q. 2. & 3. par. q. 1. ar. 4. ad 2. Et dicit S. Tho. in 2. sententiarum, quòd disputāt inter se & stant lætæ. Animæ separatæ cum solo peccato originali cognoscunt omnia naturaliter cognoscibilia à ratione, & multa alia dicit S. Tho. 2. dist. 33. q. 2. art. 2. 4. di. 50. q. 1. art. 1. ad 7. Item in de malo. q. 5. ar. 3. Habent enim claritatem intellectus, sed non gloriæ, nec displicet eis, nec tristantur, sicut nec tu habes tristitiā, quia nō es rex Aragonum, quia non debetur tibi, vel quia nō habes alas ad volandū. Idem est de illis pueris. Ideo dicitur, Audite verbum istud quod ego Ieuo super vos planctum. Cecidit, & non adiiciet ut resurgat. Virgo Israël proiecta est in terram, non est qui suscitet eam. Amos 5. Nota planctum, quia mortua est creatura sine baptismo. Nota ergo quomodo est magnum peccatum, quando mulieres cuiusuis sint status, occidunt proles ne peccatum sciatur, & cōtra apothecarios qui dāt medicinas ut moriantur. Ideo dicit, virgo Israël. Illam animā vocat virginē eo, quia nunquam consensit in aliquo peccato, & proiecta est in terram, scilicet, in limbo. Ecce primum cecidit. Dico secūdò, quod aliqui moriuntur in peccato mortali, qui durè puniuntur, ut religiosus qui non tenet suam regulam, nec vota quæ iurauit, vel presbyter qui non viuit castè, vel laicus qui non est obediens Deo nec præceptis eius, vel qui nō seruat castitatem. nam tales moriuntur in peccato mortali, & vadunt ad infernum damnatorum ad certum millia diabolorum. Ideo de talibus dicitur, An ignoras quoniā benignitas Dei ad pœnitentiam te adducit. Secundum autem duritiam & impœnitens cor thesaurizas tibi irā in die iræ & reuelationis iusti iudicij Dei, qui reddet vnicique secundum opera eius. Ad Rom. 2. Nota, ô miser peccator, an ignoras te esse in peccato, & benignitas Dei ad pœnitentiam te adducit, qui tamē ad pœnitentiā

noluit

*Etiam in
vero
sanctifi-
cati de
bēbap-
tizi, ut
chara-
cterē ba-
ptismi.
lem reci-
piant.*

noluit adducere angelos peccantes: Sed immediatè cōtra eos facta fuit executio, & omnibus dat spatium pœnitentiæ. Sed quando nolunt cōverti, quādo moriuntur, cadunt in inferno. Auctoritas, Quī ceciderit super lapidem istum, confringetur, super quem verò ceciderit, conteret eum. Mat. 21. Dico tertio, quod aliqui moriuntur in peccato veniali solū, ideo dicitur tertio, cecidit, licet fecerunt multa peccata mortalia, tamen fecerunt pœnitentiā, sed non condignā. Iam tales quando moriuntur, non statim vadunt ad paradysum, nec ad infernū, ex quo confessi fuerūt, sed vadunt ad purgatoriū, quod est domus plena ignis, qui virtute diuina cruciat animas magis, q̄ si anima esset in furno ardenti. No. doct. S. Tho. 4. dist. 21. q. 1. art. 1. q. 3. & 3. par. q. vlt. ar. 6. ad tertiu, quod minima pœna purgatoriū est maior quā maxima hīc. Et pœna purgatoriū semper taxatur secundū quantitatem peccati, vt dicit S. Tho. in 4. dist. 20. Quia tantum est ad soluendum peccatum. Et pœna purgatoriū purgat illa reatu pœnæ in soluendo pœnam, vt dicit S. Thom. 4. dist. 21. q. 1. art. 3. q. 2. Et ideo dicitur. Si quis superædificat super fundamentum hoc aurum, argentum, lapides pretiosos, ligna, fœnum, stipulam, detrimentum patietur, ipse tamen saluus erit, sic tamen quasi per ignem. 1. Cor. 3. Nota si quis superædificat super fundamentum hoc. s. fidei, quia ad purgatorium non vadit. nisi Christiani, qui stant supra fundamentum fidei, sed ædificauerunt ligna, fœnum & stipulam, id est peccatum veniale. Ideo patiuntur in isto igne. Pro quo notandum secundum S. Tho. 4. scrip. di. 21. q. 1. art. 2. q. 1. quod triplex differentia ponitur peccatorum venialiu. Quia quædam sunt grauissima in genere venialiu & difficillimè purgabilia, & hæc per lignum significatur. Quædam minima quæ per stipulam significantur. Quædā media quæ per fœnū significantur. Ratio dictorum, quia venialia charitati adiuncta possunt per aliquam pœnam consumi. Ideo conuenienter secundum metaphorā adsimilantur rebus illis, quæ per ignem consumuntur. Et quia quantò aliquod peccatum est grauius, tantò difficilius purgatur, & in peccatis venialibus inuenitur alterū altero grauius. Ideo conuenienter eorum diuersitas significatur per diuersitatem eorum, quæ facilius & tardiùs consumuntur ab igne. Et quia perfectio cuiuslibet quantitatis ternario comprehenditur propter principium, medium & finem. Ideo triplex differentia peccatorum venialium, vt patuit, ponitur. His dictis cōsonat B. August. cuius verba magister ponit in 4. dist. 21. Dicunt tamen doctores, quod minima pœna purgatoriū est maior omni pœna huius mūdi, quod & S. Tho. concorditer tenet, vt patuit. Nota practicam quomodo anima cadit in purgatorio de manibus boni angeli. Et dicit anima in purgatorio existens malitiæ diaboli, Ne læteris inimica mea super me, quia cecidi, supple in purgatorio, quia nō consurgā,

Ex veni
alibus
peccatis
aliud
alio grauius.

supple

Dominica in Sexagesima.

334

supple completa penitentia. Miche. 7. Ecce tertium cecidit. Dico quatuor quod aliqui moriuntur in gratia spirituali pure, sicut sunt homines & mulieres, qui tenent vitam apostolicam seu spirituale, qui licet fecerint peccata mortalia, tamen fecerunt condignam penitentiam, confitentur sepe, & communicant, & plorant sua peccata, & faciunt magnas penitentias, & lucratur magnas indulgentias, &c. intantum, quod si poneretur in statera diuinæ iustitiæ omnia bona quæ fecerunt, & bona opera in vna parte, & mala in alia, plus ponderaret bona, quam mala. Tales quando moriuntur, via reuertuntur ad Paradisum, & ascendunt ad gloriam caelestem. Et de istis Apostolus, Scimus enim quoniam si terrestris domus nostra huius habitatiõis dissoluatur, quod edificatiõnem ex Deo habemus, domum non manufactam, sed eternam in caelis. 2. ad Cor. 5. De qualibet tali anima beata dicitur in euangelio, Cecidit in terram bonam. Lu. 8. De qua David, Credo videre bona Domini in terra viventium. Cauete ne cadatis de paradiso. Dicit David, Impulsus, euersus sum ut caderem, & Dominus suscepit me. Fortitudo mea & laus mea Dominus, & factus est mihi in salutem. Psal. 118. Nota impulsus. scilicet in morte, per diaboli tentationes, sed Dominus suscepit me. Qui mittit angelos suos, &c. Laus mea, scilicet in aere contra demones, quando dixi, Deo gratias, qui liberauit me de tali peccato, de quo ille proditor me tentauit, &c. Dominus factus est mihi in salutem, quando dat mihi gloriam caelestem.

Dominica in Sexagesima. Sermo III.

Datus est mihi stimulus carnis meae. 2. Corint. 12. Pro huius verbi declaratione est sciendum, quod inter multa & magna mala & miseriae huius mundi sunt duo potissimum, scilicet promptitudo ad malum & difficultas ad bonum. Ad malum autem inclinamur naturaliter. Et ideo dicitur, Sensus enim & cogitatio humani cordis in malum prona sunt ab adolescentia sua. Genes. 8. Sed difficultas est illi qui vult viuere sancte & ordinate, scilicet, iuxta Dei voluntatem, & impeditur, & retrahitur ad extra, scilicet, carne. Sicut enim equus, qui de se est leuis, impeditur tamen a curru, quem trahit, ita etiam anima, quæ de se est leuis ad currendum ad paradysum, retrahitur onere carnis, quod trahit & contradicit. Ideo Apostolus, Caro concupiscit aduersus spiritum, spiritus autem aduersus carnem. Ad Gala. 5. Multi vellent viuere in humilitate & castitate, & sic de aliis, sed impediuntur a carne. De hoc complangendo se Apostolus dicit, Condesertor enim legi Dei secundum interiorem hominem. Video autem aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meae, & captiuantem me in lege peccati, quæ est in membris meis. Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius? Ad Romanos septimo. Ideo ex hac difficultate aliquis dimittit bonam vitam, sed secundum interiorem hominem

minem

minem infigatur ad vitam virtuosam, quemadmodum stimulatursinus, vt vadat, ideo Apostolus de stimulo suo dicebat thema, Datus est mihi, &cæ. Patet ergo thema, & inuenio in sacra scriptura, quod Christus habet quatuor stimulos, quibus diuinitus excitamur, vt vadamus ad paradysum.

*Primus est dolor corporalis affligens,
Secundus est dolor cordialis compungens,
Tertius est timor iudicialis conflixens,
Quartus est amor spiritualis perurgens.*

De primo singulariter loquitur thema. Datus est, &c.

Dico primò, quod Deus adhibet stimulũ de dolore corporali affligente, ne scilicet pigritemur in bona vita, sicut sunt infirmitates, dolores, paupertates, fames, siccitates, mortalitates, &c. Nõ credatis Deus delectetur in nostris malis, sed ratio principalis nostrarum afflictionum ex parte Dei est reductio, exercitatio & promotio ad bonum, & tandem introductio ad gloriã Nota ad hoc similitudinẽ de iumento quod portat onus, quod non delectabiliter verberatur à domino suo, sed si deuiat à via, tunc percutitur & ad viã reducit per flagellum. Si verò nõ deuiauit, adhuc cũ flagello percutitur, nõ delectabiliter sed vt citius vadat, & vltius percutitur, vt currat, & tandẽ ad domũ veniat. Sic etiã via ad paradysum est bona vita. Hęc est via, ambulate in ea, & non declinetis neque ad dextrã neque ad sinistram. Esa. 30. Sed aliquoties homines deuiant ad dextrã amore prosperitatis, dimittẽtes bonã vitã, & faciũt contra Dei mãdata, vel ad sinistrã timore aduersitatis, vt fugiãt mala, dimittunt bonã vitã. Videns ergo Deus, quod iumentum suum deuiat à via recta, stimulat ipsum flagello infirmitatis vel famis, doloris vel mortalitatis, quæ tangunt carnem, vt dicat homo, Si ego essem in via bonę vitæ non stimularer me, & sic reducit ad viam, conterendo, confitendo & remittẽdo, &c. Si fortẽ sit in via, sed vadit tardẽ, tepidẽ & spatiose, stimulaturs etiam à Deo, vt citius ambulet, per bona opera accelerando & festinando ad bonam vitã, meliorando se. s. cum maiori feruore spiritus, vt diligentius faciat bona opera. Hanc stimulationem & similem tangit David, qui de se dicebat Deo, Vt iumentum factus sum apud te, & ego semper tecum. Tenuisti manum dextrã meam, & in voluntate tua deduxisti me, & cum gloriæ suscepisti me, Psalm. 72. Nam David optimẽ sentiebat stimulum Dei, ideo si erat extra viam, statim reducebat se ad viam dicendo. Miserere mi Deus &c. Sed si iam erat in via feruentius operabatur, ideo dicit, Vt iumentum factus sum. Hic apparet defectus noster, quia non possumus dicere, Vt iumentum factus sum sed minus quã iumentum, quoniam iumentum si est extra viã, & flagellatur à domino suo, statim reducit se ad viã. nã videtur habere rationẽ & cognoscere quod ideo

ideo percutitur à Domino, quia est extra viã. Et tu qui per peccata es extra viam bonæ vitæ, & Deus flagellat te, tu non cognoscis, nec propter hoc redis ad viã, imò multi efficiuntur ex hoc peiores, ideo nõ potes dicere cū Dauid, Vt iumentū factus sum, sed minus quam iumentū. Idem si iumentū sit in via, & percutitur à Domino, statim meliorat passum accelerando, quasi cognoscat quod Dominus ideo percutit ipsum. Et quando tu homo vel mulier à Domino flagellaris, facis oppositū, nõ solū non melioras te, immo in corde tuo recipis indignationem contra Deum, dicēdo malas grates, &c. Nonne videtur vobis quod sum^{us} minus quam iumentū? De hoc stimulo dicit Apostolus, Ne magnitudo reuelationū extollat me, id est, extra viã tollat, datus est mihi stimulus carnis meæ, angelus satanæ, qui me colaphizet. 2. ad Corint. 12. Paulus est super omnes mortales, & habuit donum reuelationum, quia sicut amicus ostendit amico totam domū suã, ita Christus ostendit Paulo paradysum & ordines angelorū, & omnia ædificia paradisi plus quam Ioãni, intantū quod dicit Augusti. quod ostendit sibi diuinam essentiã, Paulus enim in raptu vidit diuinam essentiã, vt dicit S. Tho. 1. par. q. 12. artic. 11. in solutione ad secundum, vbi dicit, quod sicut Deus aliquid miraculosè ac supernaturaliter in rebus corporeis operatur, ita etiam supernaturaliter, & præter communem ordinem mentes aliquorum in hac carne viuentium, vsque ad visionem suæ essentiæ eleuauit, vt dicit August. 12. super Gen. ad literam, & in libro de videndo Deum. de Moysē, qui fuit magister Iudeorū, & Paulo, qui fuit magister Gentium. Hæc S. Tho. vbi supra. Idem dicit in 4. dist. 49. & in de veritate. q. 13. & 2. 2. in materia de raptu, ideo ne magnitudo reuelationū eū extolleret, datus fuit stimulus carnis. Glosa verior dicit, quod iste stimulus fuit dolor lateris, scilicet, punctio. Si dicatur, hoc impediēbat eū, ne ita citò ambularet, sibi auferendo ieiunia, prædicationes, &c. Respondeo, quod Apostolus proficiebat ex patientia illa & humilitate doloris, quia erat ita sanctus, quod curabat alios infirmos, & quod ita pateretur patienter. Si ergo Apostolus tam sanctus indigebat stimulo, quanto magis nos peccatores debemus patienter sustinere flagella? Secundus stimulus est doctor cordialis pungens. Iste est prædicator verbi Dei, qui per aures stimulat & pungit cor vt ad Deū veniat. Secus est de prædicatore seu doctore curioso, qui prædicat verba ornata, quia iste nõ pūgit cor, sed solū aures. Sed prædicator qui prædicat verba factæ scripturæ, pungit cor superbi, quando reducitur ad viam humilitatis, vel auari, quando reducitur ad viam liberalitatis, & misericordie restituendo, & sic de aliis. De isto modo loquēdi ad cor dicit Esaias, Dicit Deus noster, loquimini ad cor Ierusalem, & aduocate eam. Esaias 40. Nota loquimini ad cor, non dicit ad aures ipsas demulcēdo rithmis seu verbis Poëtarum.

Mosē

& Pau-

lū essen-

tiã diui-

nã vidif-

se au-

tor est

Augusti

mus.

Quis

fuerit il-

le carnis

stimu-

lus, quē

Paulus

se pati-

ebat.

Ierusalem dicitur hęc anima. De isto stimulo aucto. Verba sapientium, sicut stimuli, & quasi clavi in altum defixi, quę per magistrorum consiliũ data sunt a pastore vno. Eccle. 12. No. verba sapientium, id est prædicatorum, quia sicut Iuristę vulgariter dicuntur sapietes, quia sciunt leges, vel canones, & allegationes, &c. faciunt fieri iustitiam de deceptis seu iniuriatis. Ita prædicatores sacre scripturę faciunt iustitiam fieri. s. penitentiã peccatoribus a diabolo deceptis, quę est quedam iustitia penitentialis. Penitentiã enim est virtus specialis moralis, non theologalis, & est pars iustitię cõmutatiue subiectiua, vt dicit S. Tho. 4. dist. 14. & 3. par. q. 85. Et sic prædicatores sacre scripturę faciunt iustitiam fieri peccatoribus. s. punitionẽ. *Qualis virtus sit penitentiã*

gratia. Diabolus, vt falsus emptor modico pretio emit animam peccatoris, in qua emptione, est fraus vltra dimidiũ iusti pretii, quando cõsulit homini, vt faciat vsuram, furtum, rapinã, vel quod retineat sibi decimam, vel alias res, & homo sibi consentit, tunc veditur diabolo. Ideo quid debes facere? venire ad Iuristam leges scientẽ, & canones sacre scripturę, & sic prædicator prædicando dicet, quod debes facere restitutionẽ si aliquid fuisti lucratus in ludo cũ taxillis. Et hoc quando tentauit, vel decepit te diabolus avaritia. Secundo diabolus decipit de luxuria iuuenes suggerẽs, quod est magna delectatio: tu itaque iuuenis parens sibi ad pũctum gloriam Paradisi amittis, & perdis omnia merita in puncto, quãdo tu consentis sibi, quia per vnum peccatum mortale bona opera mortificãtur. De bonorum operũ mortificatione, vide S. Tho. in 4. di. 14. Veni ergo ad sapientẽ in prædicatione, habebis cõtritionẽ, & statim omnia perditã tibi restituentur. Ecce ratio quare prædicatores dicitur sapientes. Aucto. Christi. Ecce mitto ad vos Prophetas, Sapientes, & Scribas. Matt. 23. Secundo dicit sicut stimuli. dicit, quod verba prædicatoris sunt sicut stimuli, qui pungunt cõtra difficultatẽ ad bene operandum, & quasi clavi in altum defixi contra pronitatẽ ad malum, quę per magistrorum cõsiliũ, glo. ordi. Prophetarum, quantum ad vetus testamentũ, & apostolorum, quãtum ad nouum, data sunt a pastore vno, scilicet Christo. Tertius stimulus est timor iudicialis configens, id est clauificans. Inter alia, quę multũ retrahunt hominem a malo, & a peccato. & excitant ad bonũ, est timor iudiciũ particularis, vel generalis, ad quod oportet nos venire, & fortẽ citius, quã credamus. Ideo debet quilibet intra se cogitare, vel cogitando dicere. O miser videamus, quẽ computũ reddam Deo de vita mea, & quid respondebo Christo mihi dicenti. Ecce quid feci pro te, videamus, quid fecisti pro me. Benedictus erit, qui tũc poterit dicere, & respondere dicẽdo. Domine ego erã superbus, sed amore, & exemplo vestri fui humiliatus, & sic de aliis. Sed videatis de illis, qui nihil fecerunt pro Christo, & hoc timore quilibet debet se a peccatis custodire.

cutiodire. Sed & hoc timore animalia irrationabilia vincunt nos, que à maximis concupiscētiis abstinēt timore periculi. Ver. gra. Canis licet famelicus abstinēbit, nec recipiet panem si datur sibi cū virga in capite, vel cū puncto gladij, & nos minus, quā bestię, nolumus abstinere à peccatis timore gladij, diuinę iustitię, & dānationis, imò despiciamus. Ideo peccatoribus dicit Dauid in Psal. Nisi conuersi fueritis gladium suum vibrauit, arcū suum tetendit, & parauit illū, &c. Ideo Dauid orādo dicebat, Conūge timore tuo carnes meas à iudiciis enim tuis tū. in Psal. 18. Iste stimulus facit magnum bonum. No. exemplum de vno iuvene, qui somnando fuit interrogatus à Christo, in iudicio, & subito, ex timore totus factus fuit canus. i. albus. Isto stimulo Paulus fuit conuersus, quia quādo Christus sibi dixit, Saule, Saule, durū est tibi contra stimulū calcitrare. Act. 9. Cui Christus ostendit se, vt dicit glose, sicut stabit in iudicio. Paulus statim tremens, ac stupens, dixit, Domine, quid me vis facere? De isto ergo iudicio cogitate dicendo. Videamus n̄ modò morerer, quid esset de anima mea, quia tā malā vitā teneo, &c. Circa prædicta nota, quod S. Tho. 3. par. q. 57. art. 6. in solutione, ad tertium dicit, quod Paulus in sua conuersione vidit Christum corporaliter. Quartus stimulus est maior aliis. s. amor spiritalis perurgens. Quādo ea, quę quis facit, facit ex caritate Dei, & proximi, solo puro amore facit, dato quod nō esset infernus, nec aliqua alia poena, sed sicut philocapti, qui stulto amore perdūt somnū, & potū, & cibū. Sic etiā de illis, qui sunt ita philocapti de Deo, quod amore eius perdunt somnū, vigilando in omnibus perdunt cibum & potū ieiunando, & laborant per bona opera. Isto stimulo pungebantur Apostoli Christi, & discipuli, quia non timore. Nam perfecta charitas foras mittit timorē, imò exponēbant se periculis, & aduersitatibus, prædicando fidem Christi, in honorem Dei, & saluationē animarū, dicentes: Charitas Dei vrget nos. 2. Corin. 5. De isto stimulo dicit auct. sacre scripture, Qui tenet atrū, & qui gloriatur in iaculo, stimulo boues agitat, & conuersatur in operibus eorū. Eccl. 38. No. qui tenet atrū, atrū est lingua prædicatoris arans terrā conscientiarū, vt faciat fructū prouocando superbū ad humilitatem, auarū ad misericordiā, liberalitatem, & Christus tenet eam in manu sua, quia alias nullus posset fructuose prædicare. Hominis est animum præparare. s. legendo, studendo, contemplando, & Domini est gubernare linguam. Prou. 16. s. prædicando. Item qui gloriatur in iaculo, scilicet virga, quę est scriptura. Et sumitur pro auctoritate seu potestate regali. Et ideo dicitur, Consurget virga de Israël, & percutiet duces Moab. Nu. 34. Nullus Rex potest gloriari iaculo, quia vicem gerentes, & officiales Christi solum sunt, nisi solum Dominus Iesus Christus, qui habet auctoritatem, & potestatem regalem. Qui stimulo sui amoris boues agitat. s.

poten-

*Qualem
sepe
Christus
ostendit
Paulo
in
sua
ad
Christum
conuersione*

Qualem sepe Christus ostendit Paulus in sua ad Christum conuersione

potentes in potentia, & scientia perfectos, quia oues, id est, simplices tribus primis stimulis agitantur.

Dominica in Sexagesima.

Sermo I I I.

EXiit qui seminat, seminare semen suum. Luc. 8. In præsentī sermone cogitauit tenere modum, quem tenent isti magistri domorum. Notabilis sermo, quando volunt ædificare vnam magnam domū seu turrim, primò ponunt fundamentum, fortè taliter, quod ædificium non potest cadere vento, nec pluuiā, nec terræmotu, deinde ædificant cameras ad habitandum. Sic volo facere nunc in isto sermone. Primò ponam fundamentum, & forte plus quàm cælum, & terrā, scilicet, verbum Dei, id est, historiam Euangelij, de quo dicit Christus, Cælum & terra transibunt, verba autem mea non transibunt. Luc. 21. Et posito isto fundamento, ædificabo plures cameras, scilicet intelligentias spirituales, in quibus habitent animæ nostræ contemplando. Dicatur breuiter historia Euangelij ad literam. Ecce fundamentum positum. De quo Apost. 1. Cor. 3. Fundamentum aliud nemo potest ponere, præter id quod positum est, quod est Christus Iesus. glosa. fides Iesu Christi. Super isto fundamento ædificabo tres cameras, id est, tres intelligentias spirituales pro animabus nostris.

Prima vocatur anagogica, id est, supernaturalis, quæ est de mundiali creatione,

Secunda vocatur allegorica, vel figuralis, quæ est de humana redemptione.

Tertia vocatur tropologica, vel moralis, quæ est de Euangelica prædicatione.

Dico primò, quòd prima camera vocatur anagogica, ab ana, quòd est sursum, & agoge, ductio, id est, sursum ducens, quòd est, quando facta, vel dicta in sacra scriptura exponuntur de his, quæ speramus in cœlesti gloria. Dicit autem prima pars Euangelij, Exiit qui, &c. No. Exiit Deus in mundiali creatione. Create potest dici seminare. Ratiō, quoniam sicut agricola seminans semina per diuersos sulcos, vel agros, siue areas mittit semen suum, sic & Deus. Cogita quod totus mundus sit quasi vnus campus, quem Deus seminauit proprio sanguine, & non alieno. Et primò seminauit in cœlo nouem sulcos, id est, nouē ordines Angelorū, de putō semine, scilicet substantiis spiritualibus. Primus sulcus, qui est in ingressu cœli empyrei vocatur angelorū, secundus archangelorū, tertius principatū, quartus potestatiū, quintus virtutū, sextus dominationū, septimus thronorū, octauus Cherubim, nonus Seraphim. Et in quolibet sunt tot millia milliū. Deinde descendendo seminauit cœlū crystallinū, quod aliàs dicitur aqueū. à Philosophis verò vocatur primū mobile, in quo nō sunt stelle. Deinde descēdendo in sulco firmamenti, seminauit stellas, scilicet Solē, Lunā, &c. Item descēdendo seminauit cœlestia pura. s. ignē cum suis qualitatibus, aërem cū aibus, aquam

cum piscibus, terram cum animalibus, plantis, & hominibus, fontibus, & metallis. Ecce quomodo creare dicitur seminare, Et possumus dicere, Domine nonne, id est, imò certè, bonū semē seminasti in agro tuo. Mat. 13. De hoc dicit thema. Exiit qui seminat seminare semen suum, non semen alienum. Et iste est intellectus anagogicus, id est, supernaturalis. Nota cum dicit. Exiit seminare supple Deus creator. Sed vnde exiuit? Quærit aliqui vbi habitabat Deus ante mūdi creationē. Responso, quod ante mūdi creationem habitabat Deus in secretissīma camera æternitatis suæ in qua etiam habitat modò vbi sunt pater & filius & spiritus sanctus, quæ est camera maior celo & terra, & toto mūdo, nec pro se creauit mundū, sed pro nobis ad habitandū. De habitatione autē Dei dicit propheta Esa. 57. Dominus excelsus & sublimis habitans æternitate vbi erat secretus & inuisibilis & incognitus ab omni creatura. Ideò propheta. Verè tu es Deus absconditus, Deus Israël saluator. Esa. 45. Exiuit autem de camera æternitatis in creatione mundiali, non dimittendo æternitatem, sed dicitur exire manifestando se, faciendo se cognoscibilem per creaturas, sicut dicit Philosophos, quod virtus exit ad extra per operationē, vt patet in ferro ignito sitāgatur: & radix dicitur exire extra per germinationem quando in tempore Veris exeunt flores, & tamen non radix nec arbor mouet se de eodem loco. Sic radix diuinitatis exit ad extra ad ramos, scilicet ad creaturas per quas cognoscitur & manifestatur tanquam per effectus, &c. Auctoritas, Inuisibilia Dei à creatura mundi per ea quæ facta sunt intellecta contempnuntur, sempiterna quoq; eius virtus & diuinitas ita vt sint excusabiles, ad Rom. 1. Nota inuisibilia Dei, scilicet potētia, sapientia, diuinitas, maiestas, &c. Ecce quare dicit, Exiit, &c. Sed nota cū dicit quod quatuor partes factæ sunt de semine, quia aliud cecidit secus viam & conculcatū est & volucres cæli comederunt illud. Hoc semē fuit lucifer cum suis sequacibus, scilicet malis angelis quod cecidit secus viam, id est, Deū, qui dicit ego sum via. Ioan. 14. Dic practicè casum suum. Qui cum videret se super omnes creaturas excellentiorem secundum Greg. voluit se Deo parificari & suum peccatum reuelauit omnibus angelis & multi sibi consenserūt de quolibet ordine. boni autē, scilicet Michaël, Gabriël, &c. cum aliis cōtræ dixerunt, propter quod lucifer cum suis cecidit de cælo in infernū, cui dixit Propheta, Quomodo cecidisti de cælo lucifer, qui mane orlebaris, corruisti in terrā, &c. Esa. 14. Vnde sequitur in euangelio. Et conculcatū est, scilicet à bonis angelis contradicentibus, ipsum cū suis sequacibus de cælo euiciendo. Et volucres cæli. i. superbe elationes cordis comederūt illud. i. destruxerūt irreparabiliter, intantū quod passio Christi nihil eis profecit. Aliud cecidit supra petram & ortum aruit, quia nō habebat humore. hec pars fuerūt primū parent

res. s. Adā & Eua. Hoc semen cecidit supra petrā. s. in obediētiā, quia comederūt de fructu vetito. Et natū aruit, quia dicūt doctores quōd Adam ea die qua natus est de matre virgine. s. terra quæ nondū fuerat corrupta aliquo peccato, aruit. i. peccauit, quia non habebat humore. s. gratiæ Dei nec charitatis nec deuotionis quæ viuificāt animā rationalem. Aliud cecidit inter spinas & simul exorte spinę suffocabāt illud. Hoc semen fuit totū genus humanū ab Adam descendens, quod cecidit inter spinas. s. pœnas pœnalitatū, & multarū tribulationū, miseriarū, necessitatū, & infirmitatū, & simul exorte spinæ suffocauerunt illud. s. per mortē corporalē, quæ totū suffocat. Secus si Adā non peccasset. Aliud cecidit in terrā bonam & ortū fecit fructum centuplū. s. angeli boni qui steterunt fortiter. Qui post casum malorum angelorum ceciderūt coram Deo per verā obedientiā dicētes. Non est equū quōd creatura æquiparetur creatori. Et ortum fecit fructū centuplū. s. gloriæ cōfirmatæ, quia sicut mali angeli fuerūt humiliati, ita boni fuerūt exaltati, & per gratiā cōfirmati. Auct. Superbū sequitur humilitas, & humilē spiritu suscipiet & gloria. Prou. 29. Nota superbiam. s. luciferum sequitur humilitas & deiectio, & humilem spiritu suscipiet gloria scilicet Michaēl. Ecce hic prima camera pro personis speculatiuis & contēplatiuis. Secunda camera vocatur allegoria seu figuralis quæ est de humana redemptione. Dicitur allegoria ab allon quōd est alienum, & gōre sententia quasi aliena sententia, quando vnū factum significat aliud credendū in sancta fide catholica. & exponitur de Deo. Dā ergo dicit. Exiit qui semināt, &c. allegoricē potest exponi de incarnatione filiū Dei q̄ potest dici seminare. No. sicut ille qui semināt intēdit multiplicare & fructū habere propter q̄ elegit terrā bonam non spinosam vel arenosam nec petrosam. Sic fecit Deus patri in filiū sui incarnatione, quia licet in mundo fuissent multæ mulieres sanctæ, tamē ultra quinq; millia annorū expectauit terrā bonā, dignā & sanctā. s. virginē Mariā optimē cultā, in qua nunquā fuit mala herba peccati, in qua seminauit illud super benedictū semē. de quo Lu. 8. Semen est verbū Dei, quod verbū caro factū est. Ioā. 1. vt multiplicaret & fructum faceret inæstimabilē sanctarū personarum. Quot apostoli, discipuli, innumerabiles martyres, doctores, cōfessores, virgines, innocētes, penitentes, & continentēs? Ecce ratio quare filiū Dei incarnatione dicitur seminare. Auct. Simile est regnū cælorum homini qui seminauit bonū semē in agro suo. Mat. 13. No. in agro suo. s. virgine tur. Maria quæ semper fuit ager Dei. Ideo dicit spirit⁹ sanctus. Tota pulchra es amica mea, & macula nō est in te. Cā. 4. Dicit ergo euā. Exiit. s. Deus pater. Pro quo. s. q̄ Deus pater à principio mūdi vsq; ad filiū sui incarnationē habitauit in domo rigoris iustitiæ clausus, in qua habitauit ultra quinq; millia annorū seruās iustitiā rigorosam, in-

ἄλλοτ'
aliud.

ἄγορῆ
oratio.

ἄλλυρα
ῥέμινος

quæ per
typum

& figurā
dicuntur

tur.

tantū q̄ furto illius fructus quod fecit Adā, fuit ita rigorosus in iustitia, q̄ nunq̄ permisit q̄ aliqua persona humana quantūcunq̄ bona, sancta & amica sua intraret in Paradisum. Patet primò de Adā, qui post peccatū fecit magnā p̄nitentiā quādiu vixit. f. nongentis triginta annis. Gen. 5. & fuit mortuus bonus, sanct^o & amicus Dei. Etā Eua, non tamē permisit eos intrare in Paradisum, imò descenderūt ad infernū. Idē de Noē, qui seruiuit Deo nongētis & quinquaginta ann. Gen. 9. & sic de aliis. Quod plāgēs David dicebat, Quis est homo qui viuit & nō videbit mortē, &c. quasi diceret null^o, imò erat tantū rigorosus, q̄ statim post peccatū vindicauit se de peccatoribus, vt patet de diluio. Gen. 7. Itē, de Sodoma & Gomorra. Gen. 20. Itē, de vitulo in deserto, & de multis aliis, &c. Sed in super benedicta incarnatione filij sui Deus pater exiit de castro rigoris iustitiæ, & intrauit plateā latā dulcoris misericordie. Quia modò si moriūtur pueri nouiter baptizati, statim recipit eos in Paradisum, & inueniūt ianuā apertā, licet nunquā fecerūt aliquod bonū. Idē de perfectē obediētib^o. Idē de dignē p̄nitētib^o quantūcunq̄ fuerint magni peccatores. Itē, expectat modò ad p̄nitentiā di. P̄nitentiā agite. Mat. 4. Ecce quō exiit Deus pater de castro iustitiæ seminare semē iuū Iesum in agro vteri virginis. Sed nō q̄ hoc semē cecidit quadrupliciter. Primò cecidit secus viā. f. in natiuitate, quia noluit nasci in palatio vel domo, sed secus viā. f. in diuersorio seu stabulo. Dic quomodo Ioseph cum Virgine grauida venit in Bethlem, nec inuenit hospitium, nec domū, nec hospitale in quo reciperētur. Vide hoc in sermone natiuitatis. Sequitur, Et conculcatū est. i. despectū à Iudæis, qui licet audierint tot mirabilia natiuitatis Dei, claritatē noctis, &c. tamē timore Herodis noluerūt ipsum recipere nec adorare. Ideò dicitur in persona Christi Esa. 1. Audite cœli & auribus percipe terra, quoniā Dominus locutus est: Filios enutriui & exaltaui, ipsi autē spreuerūt me. Cognouit bos possessorē suū, & asinus p̄sepe domini sui, Israël autē me nō cognouit. Et volucres cœli comederūt illud. f. Reges oriētis, qui quasi aues citò venerūt & ipsum suppliciter adorauerūt, & cordialiter susceperūt, tanq̄ Deū creatorē & saluatorē mūdi. Secūdò, cecidit supra petrā in sua cōuersatione, quia Iudæi voluerūt ipsum pluries lapidare, maximē quādo p̄dicabat eis de sua eternitate, di. Amē, amē dico vobis, anteq̄ Abrahā fieret, ego sum. Ioā. 8. Tulerūt lapides, &c. Et natū. f. in cordib^o Iudæorū quādo incepit p̄dicare, crediderūt in eū dicētes, Hic est heres. Mat. 21. Sed aruit, quia nō habuerūt humorē deuotionis, quia nō fecit ipsos magnos dominos & magistros vt ipsi falso expectabāt de Messia. Tertio cecidit inter spinas. f. in sua passiōe quādo fuit coronatus corona spinarū in domo Pilati & in cruce iuxta prophetiā Salomōis, quē fuit tūc cōpleta. Ego sicut liliū inter spinas. Et sic tan-

de spinosis doloribus suffocatum est. s. per mortem. Quarto, cecidit in terram bonam. s. in sua tumulatione, quando corpus fuit positum in sancto sepulchro, anima vero in limbo sanctorum patrum. Et ortum. s. in resurgendo fecit fructum centuplum. s. sanctorum patrum liberationem & nostram redemptionem. Et fuit completum verbum quod Christus dixerat, Amē amē dico vobis, nisi granum frumenti cadēs in terram mortuum fuerit, ipsum solum manet. Si autem mortuum fuerit, multum fructum affert. Io. 12. No. q. Christus comparat se grano frumenti, ideo dicunt doctores, q. corpus Christi non potest consisti nisi de parte frumenti. No. ipsum solum manet. i. ipse solus fuisset saluus. Si autem mortuum fuerit, multum fructum affert, quia omnes credentes per mortem eius si voluerint salui fient. Et hæc est secunda camera, p. personis deuotis que possunt in hac habitare, contemplando quomodo Deus exiit de domo iustitie in plateam misericordie, & seminavit filium, &c. Tertia camera vocatur tropologica vel moralis, que est euangelicalis predicatio. Predicare est recte seminare. Notum iam videtis, quomodo vita humana conseruatur ex semine laboratorum, quia alias non possemus viuere. Sic etiam predicare est seminare triticum de grano noui testamenti, vel hordeum auperum de grano veteris testamenti in agris conscientiarum nostrarum. Sic enim conseruatur vita spiritualis & fides catholica, quia alias iam vita spiritualis & fides essent despecte & perditæ. auct. Nisi Dominus exercituum reliquisset nobis semē, quasi Sodoma fuisset, & quasi Gomorra similes essemus. Esa. 1. Et ad istum intellectum dicit text. euangelij. Exiit qui seminat. i. predicator. No. & vnde exiit. Respōsio, de studio seu cella vbi debet esse se clausus studendo, pensando, & ruminando, perquirendo in granariis Domini. s. auctoritates, figuras, similitudines & parabolas. Quomiam predicator qui vult predicare fructuose, non debet ire visitando illum, vel illum, nec ponere se in negotiis, alias non poterit predicare nisi fabulas, nec facit fructum, imo dicitis vos, O iste tam bene dicit & male facit. Ideo hodie conuertuntur pauci nostris predicationibus. Ecce quare dicit, exiit. s. predicator de studio, seminare semē suū. s. Christum non alienum. s. Ouidij vel Vergilij, nec hominum damnatorum. Semen Christi est biblia vetus & nouum testamentum, hoc est semē quod facit fructum deuotionis, amoris, charitatis, penitentie, & saluationis, ideo dicit Christus, Qui habet sermonem meum, loquatur sermonem meum verum, quid paleis ad triticum, dicit Dominus? Nihil quid non verba mea sunt quasi ignis, & quasi malleus conterēs petras Hier. 23. No. quid paleis. i. dicta poetarum ad triticum scripture sacre commiscendo, licet quandoque sed raro, possit allegari aliqua auctoritas poetarum, ad propositum, sed facere totum sermonem de dictis vel factis poetarum, hoc est malum. Apost. Paul. predicauit 37. annis, & non legitur allegasse auctoritates poetarum nisi ter. Ecce quare dicit semen suum. De hoc dabo vobis unam concordantiam ad propositum loquentem de predicatoribus di. Eūtes

τρόπος
μος.

ibant, & flebant mittentes semina sua. Venientes autē venient cum exultatione, portātes manipulos suos. Psal. 125. No. euntes ibāt, quia prædicator duobus modis debet ire ad prædicādum. s. spiritualiter & corporaliter. Primò, spiritualiter crescēdo in deuotione, cōtemplatione, prædicatione & feruore spiritus de die in diem, de mense in mensem, de anno in annum, semper augmentādo & meliorādo. Ideo dicit, Euntes. s. spiritualiter, ibāt. Secundò, corporaliter de loco ad locum, de villa ad villam, &c. nō stare in vno loco. Ideo dixit Christus primis prædicantibus. Euntes in mundū vniuersum, prædicate euangelium omni creature. Mar. vlt. No. prædicate euangelium, non dicit Ouidium, nec Vergilium. Apostolus assignat rationem di. Non erubescō euangelium, virtus enim Dēi est in salutem omni credenti. Ro. 1. No. & flebant, quia prædicator debet flere rigando agrum seminatum, vt faciat fructū sicut vos facitis de agris irriguis, orando pro eis deuotē cū lachrymis. No. mittentes semina sua. s. auctoritates, figuras & similitudines de veteri & nouo testamētis. No. veniētes. s. ad gloriā animæ in die obitus, venient supple ad gloriā corporis in die iudicij cum exultatione, quoniā sancti prædicatores venient ad diē iudicij cū magno gaudio, & cum magno honore, ducentes secū sub bannerio suo omnes illos quos conuerterunt ad Christum suis prædicationibus. Dicit Greg. in homilia, quod tunc veniet Petrus cum Iudæa, Ioan. cum Asia, Matthæus cū Æthiopia, & sic de aliis sanctis Apostolis & prædicatoribus. Quāvis honor est baronibus quando sub bannerio suo habent plures gentes armorū, idē tunc de sanctis prædicatoribus tunc dicent illi qui fuerunt conuersi regrantiantes Deo & prædicatori. O Petre & Paule ego eram infidelis, &c. sed propter vestras prædicationes fui conuersus. Idem dicent B. Dominico & suis sequacibus, Petro. Thomæ, Vicentio, & omnibus eiusdem ordinis prædicatoribus, qui suis prædicationibus conuerti fecerunt peccatores à viis suis pessimis. Ego erā hæreticus vel superbus, per vos fui humiliatus, &c. Sed nota, quod de semine prædicationis fiunt quatuor partes. Prima pars cecidit secus viam quoniā sunt aliquæ personæ quæ habēt cor apertum ad omnes cogitationes, quasi cor esset via publica. Et quando tales audiunt verbū prædicationis, recipiunt in corde bonū propositū bene viuendi & cauēdi de cetero à peccatis. Sed hoc semen conculcatur à dæmonibus, & à transeuntibus cogitationibus, rationibus seu opinionibus falsis. Ver. gra. quādo prædicator seminat, quoniā vsura est magnū peccatū mortale, &c. quia est cōtra præceptum Dei & contra ordinationē ecclesiæ. vsurarius proponit restituere, & abstinere de cetero, & viuere de bono iusto. Sed hoc semē cōculcatur à transeuntibus cogitationibus per cor dicētibus, bene pones in testamento, & filius tuus faciet restitutionem. O stulte, & tu fecisti

peccatum, & non sufficit tibi cor faciēdi restitutionē, quomodo credis quod filius, &c. Idē dicit de alia cogitatione. Si tu vis restituere & abstinere ab v̄suris, de quo viues, de quo tenebis statum. quid dimittes filiis, de quo maritabis filias? Ideo oportet claudere cor ad omnē cogitationē & rationē in oppositum transeuntē. Idē de mulieribus vanis, quādo audiunt à prædicatoribus quantū peccatum est facere illas vanitates & superfluitates, proponit de cætero abstinere vt saluentur, sed hoc semē statim conculcatur à dæmone, & cogitationibus transeuntibus, dicētibus. Tu habes virū iuuenē luxuriosum & tu nō facies, &c. & sic dimittūt bonū propositum. Sed hæc ratio est falsa, &c. quia vos non facitis ista ratione viri, patet quia quādo intra domū estis, nō estis ornate, sed quādo debetis exire domum, nescitis quibus ornamentis vos ornare velitis. Ideo patet quod non pro viro, sed pro alio facitis illud, propter hoc dicit Christus. Deinde venit diabolus & tollit verbū de corde eorū, ne credētes salui fiant. Aliud cecidit supra petram. s. durā & frigidā in deuotionis, vt sunt personæ quæ nullā faciunt orationē de mane, nec sero, nec faciunt pœnitentiam, nolunt remittere inimicis, nec facere pacem. Ecce petra dura sine aliqua deuotione. Vel hoc verbū tangit dominos & rectores cōmunitatum, qui cū audiunt verbum prædicationis dicentis, quod deberent facere bonas ordinationes pro conseruatione cōmunitatis, & corrigere peccata notoria, cū gaudio suscipiunt illud, sed natum aruit, quia non habebat humorem. s. amoris cōmunitatis nec timoris Dei, ideo nihil excusatur, ideo aruit ex timore & misericordia malarum personarum. Sed mori pro amore Dei & reipublicæ ad beatitudinem inducit, iuxta verbum Christi dicentis, Beati qui persecutionē patiūtur propter iustitiā, quoniam ipsorum est regnū celorum. Mat. 5. Aliud cecidit inter spinas. Christus exponit, quod istæ spinæ sunt sollicitudines auaritiæ, quæ nimis pungunt mentes auarorum quando congregant vt ditentur. No. quomodo diuitiæ acquiruntur cum labore, possidentur cū timore, & amittuntur cum dolore. Istæ sunt spinæ quæ suffocant verbum Dei nō solum in laicis, sed etiā in ecclesiasticis faciētibus simonias. no. cōtra defectus qui fiunt in missis sancti Amatoris. Aliud cecidit in terram bonam. s. in corde bono, & optimo. s. humili, & deuoto, & facit fructum centuplum, seruando decem præcepta, quia decies decem sunt centum. Et quando tales trāsunt de hoc mundo, ascendent vsque ad decimum cælum in gloria, Ad quod, &c.

Dominica in Quinquagesima. Sermo I.

Omnis plebs, vt vidit: dedit laudē Deo. Luc. 18. Tria sunt opera Dei, propter quæ Deus est maximè laudādus ab omnibus nobis, & de his trib⁹, & de quolibet ipsorū loquitur thema. Omnis plebs, &c. loco, & capitulo vbi supra dixi. Et hæc tria tagun-

tur per ordinem in euang. hodierno. 1. laudare, & benedicere, &c.

Primum est mundanæ redemptionis,

Secundum est humanæ conuersio,

Tertium est celestis saluatio.

Dico primò, quod personæ mundanæ in hoc mundo debēt Deum glorificare ratione humanæ redēptionis, quā fecit de humano genere. Et bene dicitur redēptio vniuersalis, seu mūdānalis. nā oēs vniuersaliter redemit, & pro omnibus abundātissimè soluit pretiū. Et omnes illi qui ista redēptione volunt vri, hoc est credēdo, & obediēdo, possunt saluari. Et de ista vniuersali redēptione loquitur Apost. di. Vnus est mediator Dei, & hominū homo Christus Iesus, qui dedit redēptionē semetipsum pro omnib⁹. 1. ad Tim. 2. Et ex isto opere Deus est laudādus, benedicēdus, & glorificandus. nā tu vehementer laudares qui te captiuū, & vinculatū liberaret de posse infidelīū, soluens pro te, &c. & ratio esset, & laudis cōgruentia. Ita est de Domino Iesu Christo: nam ex peccato primi hominis, & consequēter propter peccata nostra omnes eramus captiuū catenati, & ligati in carcere culpæ, & ad eternā mortē sententiati. Hoc expressè dicit Esa. in personā Dei. Propterea captiuus ductus est populus meus, quia nō habuit scientiā, & nobiles ei⁹ interierūt fame, & multitudo eius siti exaruit. Propterea dilatauit infern⁹ animā suā, & aperuit os suū absq; vllō termino. i. sine exceptione cuiuscunq;. Et descendēt fortes eius, & popul⁹ eius, & iublimes eius, gloriosiq; eius ad eū. Esa. 5. Sed venit Dominus. i. Iesus Christus ver⁹ Deus, & verus homo. Dominus celi & terre, & vniuersorū, & redemit oēs pretio sui sanguinis. Nonne videtur ergo vobis bene si, pro quia, quia est à nobis laudādus, benedicendus, & glorificādus, imò etiā non sufficiunt laudes, propter hoc dicit David spiritu prophetico, loquens de ista redēptione p̄ tunc adhuc futura, ac si iā facta esset, & hoc propter certitudinē prophetiæ, & dixit, Diripisti Domine vincula mea. Ecce redēptio. propter quod tibi sacrificabo hostiā laudis, & nomē Domini inuocabo. Psal. 115. Et de ista redēptione vniuersali loquitur principū euāgelij hodierni cū dicit. Assumpsit Iesus. 12. discipulos suos securo, & ait illis, Ecce ascēdimus Hierosolymā, & consummabuntur omnia quæ scripta sunt per prophetas de filio hominis. Tradetur enim gētib; & illudetur, & flagellabitur, & cōspuetur, & postquā flagellauerint, occidēt eū, & tertia die resurget, & ipsi nihil horū intellexerunt. Modò oriuntur hīc duę quæstiones, & prima est quare euāgelista dicit q̄ Apostoli nō intellexerunt hoc, cū Christus tā clarè eis loqueretur. Et prima quæstio est literalis, secunda est moralis. Nā certū est q̄ tunc Apostoli nō dormiebāt, imò erāt vigilātes, nec de aliis cogitabāt, nisi de his quæ de ipso dicebantur. Sed nota hīc duas respōsiones, & prima est theologialis quā ponit glosa dicens,

*Interdū
vaticiniū est
de futuris
tanquā presentibus
propter certitudinē prophetiæ.*

quod

quod Christus quasi semper loquebatur parabolicè seu in figuris, & Apostoli qui non poterat cogitare, quod Deus incarnatus pateretur tanta mala, credebant ipsum loqui parabolicè seu figuratiuè, cum tamen loqueretur clarè. Sed ex hoc ipsum non intelligebant, fundantes eorum cor, & credentiam in illo verbo. Nos audiuius ex lege, quia Christus manet in æternã Ioan. 12. Ideo quando Christus eis loquebatur de passione, exponebant, & credebãt, quod eis loquebatur figuratiuè. Ideo dicit euangelista. Ipsi nihil horum intellexerunt. Secunda responsio est philosophiã. Dicit Philosophus, q̄ scientia, & intelligentia rei est per causæ cognitionem. Idem alibi dicit, Tunc vnumquodque scire, & intelligere arbitramur, cū causas eius cognoscimus, & ideo licet aliquis effectus oculariter videatur, dicitur tamen nesciri si eius causa ignoratur, vt patet de eclipsi solis, & lunæ, de qua rusticus habet cognitionem, quia videt oculariter, sed non scientiã, quia ignorat eius causam, sed scitur ab astrologis, Nescientibus ergo causam eclipsis potest dici, Non intelligitis hoc, quia causam ignoratis. Ira est in proposito, licet Apostoli à Christo audirent quod ipse Hierosolymis debebat tradi, illudi, flagellari, & finaliter in cruce mori, & tertia die resurgere, ipsi tamen nihil horum intellexerunt, quia secundum causam patiendi rudes adhuc discipuli non intellexerunt. Nesciebant enim quod ipse vellet ligari, vt ligatis vinculis peccatorum sibi credentes, & obediētes liberaret. Credentes vt modò credunt infideles, quod cū esset Deus poterat eos liberare absque hoc quod ipse ligaretur. Item, nesciebãt quod Christus vellet illudi, & vituperari, vt homines sibi credentes, & obediētes honorarentur ab angelis. Item, nesciebant quod vellet flagellari crudeliter, vt credentes sibi, & obediētes possent corona gloriæ coronari. Item, nesciebant quod vellet in cruce suspēdi, ne sui suspenderentur in furca inferni. Item, nesciebãt quod vellet mori tam dolorose, vt animæ credentium, & obediētiū viuerent in cælo gloriose. Item, nesciebant quod vellet resurgere cum corpore glorioso, vt daret suis sp̄e resurrectionis gloriose in die iudicij. Cū ergo Apostoli istas causas nescirent, & scientia fit per causas, vt probatum est supra, ideo dicit Euāgelista, Ipsi verò nihil horum intellexerūt, ideo dicit sanctus Lucas, qui erat magnus philosophus. Erat verbū istud absconditum ab eis, & nō intelligebant quæ dicebantur. Luc. 18. Secunda quæstio est moralis. Quare hodie sancta mater ecclesia facit mentionē de Christi passione, cū dicat Sapiens, Omnia tempus habent, tempus flendi, & tempus ridendi, tempus plangendi, & tempus saltādi. Omnē negotium, tempus, & opportunitatem habet. Ecclesi. 3. Cū ergo hodie fit tempus lætitiæ, & exultationis, quia dies Carnis priuū, quare ergo fit mētio de Christi passione, quæ est flebilis, & tristis? Respondeo, quia sancta

Mater ecclesia spiritu sancto gubernata & recta, iiciens excessum & gulositatem filiorum suorum, quam faciunt his tribus diebus in comedendo & bibendo, ideo cogitauit ponere corā filiis Christi passionem, vt fideles restringantur à gulositate, considerantes quanti constitit peccatum gulæ primorum parentum, non gallinarum & perdicū, sed vnius pomi fructus, q̄ filius Dei habuit suspendi in patibulo crucis. Ideo Apostolus. Recogitate eū qui talem sustinuit à peccatoribus aduersus semetipsum contradictionem, vt nō fatigemini animis vestris deficientes. s. exeesiue comedendo. ad Hebr. 12. Nota hic parabolam de tribus latronibus euntibus cum saccis suis ad furandum ad quandam ciuitatem, cum proposito implendi saccos de auro & argēto, & de lapidibus pretiosis, qui cum fuissent ad portā ciuitatis, viderunt ibi nobilem hominē recenter suspensum, qui quærentes de causa suspensionis illius fuit eis dictū, quod fuerat suspensus pro quodam furto fructus quod eius seruitor fecerat, quia non fuit potens satisfacere. ideo dominus eius fuit suspensus. Quo audito latrones adinuicem se respiciētes dixerunt. Si tantus rigor iustitię hic seruatur pro tā modico, quid fieret de nobis? Qui redierunt ad propria cū saccis suis vacuis. Bona gēs, isti tres latrones sunt tres status huius mundi. s. religiosorum, clericorum & laicorum. Et dicuntur latrones, quia omnes excessus quos faciunt in cibo & potu & vestitu punientur, vt latrocinia in iudicio diuino. Nā si vnus vel plures dimittūtur manumissores vel testamētarij alicuius diuitis mortui, & ipsi expendunt bona & pecunias diuitis comedendo & bibendo, &c. nec distribuūtur, vt ipse mandauit, nunquid tales dicerentur latrones? immo. Modò prælati & clerici quid sunt nisi testament orū dispensatores & manumissoris diuitis Christi, qui mandauit dari pauperibus, &c. & non ipsi curāt, immo permittunt pauperes mori fame, &c. Nec etiam hæreditas Christi sufficit pompis eorum & vanitatibus. Secundus est status religiosorum, quia religiosus peruersus etiam potest dici latro. Ratio, quia si quis spōtē dimisit omnia bona, & vult post furtiue bona sua recuperare, huiusmodi latro diceretur. Tales sunt complures religiosi, qui omnia bona sua dimiserunt per votū paupertatis, & post furtiue volūt habere audiēdo cōfessiones & faciendo prædicationes, & efficiuntur proprietarij, & ideo tanquā latrones puniētur in iudicio diuino. Tertius stat⁹ est laicorū, quia laicus etiā potest dici latro. Ratio, quia thesaurarius vel dispensator regis vel alicuius domini, qui cōtra voluntatē & ordinationē domini expendit pecunias comedendo, bibendo vel luxuriando, &c. talis vt latro puniatur. Sic est de diuitibus, nam diuites sunt thesaurarij & dispensatores diuitis. s. Domini nostri Iesu Christi. Et ideo dicitur, Sic nos existimet homo, vt ministros Christi & dispensatores, 1. Cor. 4. ergo vt latrones puniuntur.

*Pedro
miquel
Pedro de la ga
Juan de la*

nientur, si malè vtuntur, & contra Domini voluntatè, ideo iam possumus dicere, Omnes quotquot venerūt, fures sunt & latrones. Io. 10. Isti veniūt modo iuxta ciuitatē. s. quadragesimā, & quilibet vult implere saccum vētris de perdicibus, gallinis & de caponibus, &c. Hoc modò qui perquireret coquinas pra latorū, clericorum & religio. orū & laicorū, quot innocētes inuenirentur stantes ad ignem? Sed in porta ciuitatis. s. istius tēporis quadragesimę ecclesia proponit nobis honorabilē dominum suspensum. s. Dominū Iesum Christum pro vno furto serui sui. s. Adæ. Ideo cogitate rigorem iustitię dicendo, Socie, quid tibi videtur, debemus implere ventrē vel non? Ideo dicit scriptura. Attendite vobis ne fortè grauentur corda vēstra in crapula & ebrietate. Lu. 21. Ex nimia enim comestione multa mala sequuntur non solū in corpore, sed etiam in anima. No. hīc de Agarentis nuntiis visitantibus conuentus Maioricarū in die carnispriū, dicentibus, Per Deum non estis homines boni. Ecce quot homines bestiales quantum vorent carnes. Ecce ratio quare ecclesia etiā hodie facit mentionem de Christi passione, ergo refrenetis vos. Et si abūdanter preparastis, faciatis partem pauperibus viduis, quę gauderent, si possent habere vnā scutellam caulii, vt acquiratis paradysum de illo per quod acquiritis infernū. Secundū op^o de quo Deus est laudandus, est humanalis cōuersio. Modicū enim valuisset vniuersalis redemptio, quę infidelibus nihil valet, quia nolūt ea vtī nisi fuisset humana cōuersio. s. quando Deus trahit ad se personā de culpa ad gratiā, deuotionē & bonā vitā. Ideo de hoc laudandus est Deus. Ratio, nam quilibet peregrinus merito regratiādo laudaret, qui eū cōuerteret de via in qua errauit, periculosa & mortifera per quā ignorās ibat, ita est de peccatore. Nā quilibet peccator errauit viā paradisi, quādo dimissa via humilitatis, quę ducit ad paradysum, vadit per viam superbix mortiferā, quę ducit ad infernum, & sic de aliis. Sed venit ille bon^o homo Iesus Christus filius virginis Marię, & cōuertit peccatorū, dando sibi cōpunctiones, vt cogitet & respiciat quā vitā tenet, & si tūc moreretur quò iret? Et sic per semitā penitentix reducit ad vitā paradisi, ducēdo de superbia ad humilitatē, de luxuria ad castitatē, & sic de aliis. Et ideo Sapiēs de hoc laudat Deum di. Laudabit vsq; ad mortē anima mea Dominum, & vita mea appropinquans erat ad infernū deorsum. Et liberaisti me de perditione & erouisti me de tempore iniquo, propterea cōfitebor & laudem dicā tibi, & benedicā nomini tuo. Eccle. vlt. Hęc humana cōuersio mysticè ostenditur in secūda parte euangelij, cū dicitur, Factū est autē cum appropinquaret Iesus Ierico, cæcus quidā sedebat secus viā mendicans. Et cū audiret turbā prætereuntē, interrogauit quid hoc esset. Dixerunt autē ei, quod Iesus Nazareus transiret. Et clamauit di. Iesu fili David miserere mei. No. de turba Christum sequente.

quente. Quidam sequebantur eum, vt audirent verbū dulcissimū
 ab ore Dei incarnati. Quidam eum sequebantur, vt haberent indul-
 gentias à pœna & à culpa à Papa Iesu. Quidā autē infirmi, vt ab eo
 obtinerēt sanitatem corporalem, quia virtus de illo exibat & sana-
 bat omnes. Lu. 6. Quidā sequebantur eum ex curiositate. Quidam
 ex malignitate, vt pharisei, vt ipsum possent in aliquo reprehende-
 re. Et dum transirent, cæcus quidam sedebat secus viam mēdicans,
 quæ fuit quæ gentes essent illæ, quæ transibant, & fuit sibi dictum,
 q̄ Iesus de Nazareth transibat, qui statim cœpit clamare di. Iesu fili
 David miserere mei. Et dicit textus, quòd qui præbāt increpabāt eū
 vt taceret. Mysticè iste cæcus secus viam, est Christianus existens in
 peccato mortali, qui non est in viā, quia deberet ire per viā humili-
 tatis, & ipse vadit per viā superbiæ, & sic de aliis. Infideles verò nō
 sunt iecus viam, sed longè à viā. Quando autē peccator. i. cæcus re-
 ducit se ad viā. i. ad Christum qui de se dicit, Ego sum viā, veritas &
 vita. Et incipit clamare di. Iesu fili David miserere mei, statim re-
 prehēditur. Iste defectus est hodie in mūdo. Quādiu homo est se-
 cus viā. i. in peccatis mēdicans mūdāna & temporalia, nullus curat
 ipsum reprehendere, sed magis applaudēt sibi. Sed si dat se deuotiori
 ni & bonæ vitæ, factū est, statim reprehēditur & redarguitur. Ver-
 gra. Si sit aliquis religiosus benè dissolutus, iste talis à nullo repre-
 henditur, imò cōmendatur, sed si conuertitur ad Deū, quòd vult te-
 nere bonā vitā, tunc dicit, mori atur, intantū, quòd nō permittunt
 eum viuere, vel dolēt de eius vita. Idē de clerico existente secus viā,
 mendicante bona temporalia, præbendas & alia beneficia, iste talis
 à nullo reprehēditur, imò cōmendatur, sed si vult redire ad viā. i. ad
 Christum, factum est de illo. Idem de laico vsurario, latrone, homi-
 cidā, lenone, tales à nullo reprehēduntur, imò cōmendantur. Sed si
 fecit restitutionem, & venit de mala vita ad viā bonam seu ad vitā
 bonā, factū est, talis non potest viuere. Et quod fortius est, dicit tex.
 Et qui præbant, non dicit qui sequebātur vel comitabātur, sed qui
 præbāt, quia maiores in sciētia, dignitate & officio, sunt primi ad
 reprehendendū eos, qui vellent quòd omnes irent ad infernū cum
 eis. De hoc beatus Hier. fecit planctū dicens in. 2. prologo Iob, vel
 in argumento. Si autē fiscoellā iunco texerem, aut palmarū folia cō-
 plicarem, vt in ludore vultus mei comederem panē, & ventris opus
 sollicita mente pertractarem, nullus morderet, nemo reprehēderet.
 Nunc autē, quia iuxta sententiā saluatoris volō operari cibū, qui nō
 perit. Et sequitur. Salarium vocor. i. à maioribus, & doctorib⁹, & ma-
 gistris. Ideo Christus de talibus dicit, Si de mūdo fuissetis, mūdus
 quod sum erat diligeret, quia verò de mundo non estis, sed ego
 elegi vos de mundo, propterea odit vos mūdus. Ioā. 15. Sed exēplo
 cæci, qui quāto magis increpabatur, tantò magis clamabat ad Ie-
 sum,

lam, est clamandū. Ideo beatus Petr⁹ Apostolus dicit. Si exprobra-
 mini in nomine Christi, beati eritis. . . Pet. 4. Tertium opus de quo
 maxime Deus est laudādus, est cœlestialis saluatio. Ratio. Nā præ-
 cipue laudabilis est gubernator nauis cū per maxima discrimina
 nauem ducens, tandē perducit ad portū salutis. Sic etiā de gubēr-
 natore & creatura, cū est inter pericula huius mundi. s. inimico-
 rum dæmonum & malarum inclinationum, tandem perducit eā ad
 portam paradisi. Tunc laudādus est propriè maxime. Ideo David
 fecit de hoc vnum psalmum dī. Laudate Dominum de cœlis, non
 dicit de terris, quia adhuc sunt in periculo, sed de cœlis, quia sunt
 extra periculū. Hęc cœlestis saluatio ostenditur in tertia parte euā-
 gelij, cū dicitur, Strās autē Iesus iussit eū adduci ad se, & dixit. Quid
 tibi vis faciā? At ille ait, Domine vt videā. Ait illi, Respice, fides tua
 te saluū fecit. Et confestim vidit: & sequebatur illum magnificans
 Deū. Et omnis plebs vt vidit, dedit laudem Deo. No. quid tibi vis fa-
 ciā, quia multæ sunt misericordiæ. Respondit cæcus, Domine vt vi-
 deā. Dixit illi Iesus, Respice, fides tua te saluū fecit, & confestim vi-
 dit, & sequebatur eum. No. q̄ iste fuit de societate Christi. No. etiā
 fides tua te saluū fecit, & cōfestim vidit: quia saluatio fit in visio-
 ne Christi. Hęc est vita æterna, vt cognoscant te. Esse solum verū
 Deum & quem misisti Iesum Christū. Io. 17. Quod vita æterna. s. sal-
 uatio nostra, consistit in visione diuinæ essentiæ, in quam plurimis
 tenet locis S. Tho. vt. 1. scrip. di. 1. q. 1. ar. 1. & 4. di. 49. q. 1. ar. 1. q. 1. & ar.
 2. q. 1. Itē. 1. 2. q. 3. ar. 4. & 8. & idē sentit in plerisque aliis locis. Questio
 est hic & bona, quare Christus attribuit saluationem virtuti fidei
 dicendo, Fides tua te saluum fecit, cū fides sine operibus, non sal-
 uet hominem. Auct. Quid proderit fratres mei si fidem dicat quis
 se habere, opera autem non habeat? Nunquid poterit fides saluare
 eum? Sicut enim corpus sine spiritu mortuum est, ita & fides sine
 operibus mortua est. Iac. 2. Responsio, quod fides est fundamētum
 omnium aliorum bonorū & virtutum radix, si corde & ore simpli-
 citer ac sollicitè teneatur. Sicut arbor à te plātata in horto tuo facit
 truncum, & post ramos, flores & fructus, & originaliter ita omnia
 procedunt de radice. Sic etiā fides est vt radix plātata in horto cor-
 dis, deinde mittit truncum. s. charitatis, faciens ramos. s. virtutū, &
 flores & folia bonorum operum, quia fides per charitatē operatur.
 ad Gal. 5. Et post facit fructus gloriæ in paradiso, sed radix riganda
 est ne moriatur. Et rigatur radix fidei mane & sero dicendo, Credo
 in Deum. Et quēadmodum hortus rigatur per duodecim tabulas,
 ita fides per duodecim articulos, dicenda est quotidie sero & mane
 cum protestatione. Et ideo dicitur, Si confitearis in ore tuo Domi-
 num Iesum Christum, & in corde tuo credideris, saluus eris. Ad Ro-
 manos 10. Deo gratias,

Nunc manent fides, spes, & charitas tria hæc. I. Cor. 13. noster sermo erit de virtutibus theologicis pro bona instructione nostra & utilitate mortuorum, sed primò salutetur virgo Maria. Verbum propositum est declarandum, secundum duplicem intellectum. scilicet proprium & literalem, & appropriatam, morale & spiritualem. Et primus erit pro viuis, secundus pro mortuis. Primus erit pro introductione, secundus pro prosecutione. Pro primo sciendum, quod in hac vita summe sunt necessariae istae tres virtutes theologicae fides, spes, & charitas pro eundo, ad Paradisum. Ratio, quia quilibet viatori ascensuro ad castrum altè sitè, tria sunt necessaria.

Primò, respectus visualis,

Secundò, audacia cordialis,

Tertiò, duratio fortitudinis.

Dico primò, &c. scilicet respectu visualis. Nã requiritur si vis securius ire, ut locum ad quem tendis siue terminum agnoscas. Modò clarum est quod totum tempus vitæ nostræ in hoc mundo nõ est nisi una via, per quam vadimus, ascendendo ad castrum altissimum celi empyrei. Ideo indiget his tribus, quæ sunt respectus visualis, audacia cordialis & duratio fortitudinis, quæ habentur per tres virtutes. scilicet fidem, spem, & charitatem. Et ex hoc poteris cognoscere veritatem vel necessitatem istarum trium virtutum. Et per fidem videmus finem seu terminum vitæ nostræ. scilicet celum beatorum. Nunquam enim iste terminus fuit cognitus per intellectum naturalem Philosophorum. De hoc pulchre loquitur S. Thome. 1. par. q. 1. ar. 1. ostendens necessitatem doctrinae sacrae ultra philosophicas disciplinas, eo quod ordinati sumus diuinitus ad finem supernaturalem, transcendentem naturalem nostram apprehensionem. Licet enim per motum philosophi habuerunt cognitionem de celo Lunæ, Mercurij, Venæris, Solis, Iouis, Saturni & celi stellarum scilicet firmamenti & primi mobilis, nõ tamen potuerunt ascendere usque ad celum empyreum quod est immobile, & est locus iste beatorum ad quem ascendimus. Et iste locus videtur a nobis solum per fidem. Et de isto loco loquitur Apostolus di. Oculus nõ vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit, quæ preparauit Deus his qui diligunt illum. Nobis autem reuelauit Deus per spiritum suum. I. Cor. 2. No. cum dicit oculus. scilicet intellectus philosophorum non vidit, quia volebant credere, nisi illud quod videbant oculo intellectus, scilicet, per certam demonstrationem. Nec auris audiuit. scilicet Iudeorum. Moyses enim & alij prophete multa miracula audierunt a Deo, sed nunquam audierunt, quod Deus promitteret eis illum locum. Nec in cor hominis. scilicet infidelis, ascendit quæ Deus preparauit, &c. Ecce quomodo fides est necessaria. scilicet ad videndum locum. Sed modicum esset scire locum beatitudinis, nisi etiam sciremus viam, ideo notate tres vias, quas etiam scimus per fidem. Et primò est de innocetia baptismali. Et istam sci-

mus per fidē & verbū Christi dicentis, Amen, amen dico vobis, nū-
 quis renatus fuerit denuō, nō potest videre regnū Dei. Ioā. 3. Affir-
 matiuā est & negatiuā. Secunda via est digna pœnitētia, & per istā
 habēt ire illi qui perdiderūt primā viā. Digna pœnitētia est, dolere
 de peccatis, & cōfiteri cū proposito nō redeundi. Ista via scitur per
 fidem & verbū Christi dicentis, Pœnitentiā agite, a p̄propinquauit
 enim regnum cœlorū. Mat. 4. Tertia via est firma obediētia, hoc est
 viuere secūndū Dei ordinationē, & nō secūndū propriā inclinatio-
 nē, secūndū eius p̄cepta, & nō secūndū sui propria sentimēta. Hęc
 etiā habetur per fidē & verbū Christi dicētis, Si vis ad vitā ingre-
 di, serua mādata. Mat. 19. Ideō Apostol. Per fidem ambulamus. 2. ad
 Cor. 5. No. per fidem. s. vidēdo terminū. Dico secūdo, necessaria est
 viatori audacia cordialis vltra respectū vsualē. s. nō timere, nec pro-
 pter altitudinē loci debet quis dubitare, quin possit ascendere, sed
 recipere audaciā cordis, nec cōfidat de intellectu, nec auxilio tuo-
 rum operū, sed Dei dicendo, Deus qui me de nihilo creauit & rede-
 mit, & mihi illū locū pretio sui sanguinis emit, & me per baptis-
 mū mūdauit & sacramentorū remedia ordinauit, ideō nō dubito quin
 illuc ascēdam, quia nō pro se, quia incorporeus est, Deus enim spi-
 ritus est. Ioan. 4. sed pro me illū locū creauit tam pulchrē ornatum.
 Nam decor dat sp̄. Ideō dicitur, Qui sperant in Domino mutabūt
 fortitudinē, assumēt pennas, sicut aquilæ, current & nō laborabūt,
 ambulabūt & nō deficient. Esa. 40. Nota qui sperāt in Domino mu-
 tabunt fortitudinē, quia si antē in hoc mūdo habuerunt fortitudi-
 nem corporalē, ad ambulandū, saltandū, &c. mutabunt fortitudinē
 corporis. s. in feruorem cordis. Si quærat & quomodo fiet? Re-
 spōdetur. Assument pennas, &c. vbi ponit tres gradus bonarū per-
 sonarū. Et primus gradus est contemplatiuorū. Nam isti assument
 pennas, vt aquilę seu alas. Duę alę sunt duę spes, vna de Dei poten-
 tia, & alia de Dei misericordia. Prima assumitur per confidentiā de
 Dei potentia. s. q̄ potest nos facere æquales angelis in gloria. Secū-
 da assumitur confidendo de Dei misericordia, qui nō solum potest,
 imō vult nos saluos facere. His duabus alis contemplatiui volant
 ad Paradisum. Secūdu gradus est actiuorū, qui currēdo per ma-
 gna opera misericordiæ & pœnitentiæ festinanter, cum magno ar-
 dore spiritus currūt ad Paradisum. Tertius gradus est obediētiū,
 cū dicit, Ambulabunt, & non deficient. s. faciendo illa ad quę te-
 nentur diligēter. In omnibus istis necessaria est virtus spei, quę dat
 feruorē cordialem. Dico terriō, q̄ necessarium est viatori ascenden-
 ti in altum duratio fortitudinis, ne deficiat in medio. Hęc autē du-
 ratio fortitudinis habetur virtute charitatis. Nam charitas dat for-
 titudinē volūtati ne mutet propositum, sed quōd perseveret. Dat
 etiam fortitudinē cōtra tentationes diaboli, & contra occasiones

mundi, & inclinationes carnis. Et ideo dicebat Apostolus. Det vobis Deus, ut in charitate radicati, & fundati, possitis comprehendere cum omnibus sanctis, supple gloriam Dei ad Ephes. 3. Nota differentiam inter radicatum & fundatum. Sicut arbores quarum esse & vivere est in radice. Item fundati ut domus, cuius esse & permanere est in bono supposito & fundamento. Radix est virtus charitatis dans humiditatem deuotionis essendi & viuendi spiritualiter, & fundamentum essendi & permanendi in eadem. Multi tamen sunt radicati per deuotionem, sed non sunt fundati, quia modico veto tentationis statim cadunt & eradicantur, sed si sunt fundati non timent. Ecce necessitas istarum virtutum in hoc mundo. Ideo dicit thema. Nunc. s. in hoc mundo, manet fides, spes, charitas, tria haec. Nota dicuntur theologales, propter obiectum & propter causam. De primo. Obiectum aliarum virtutum, est res creata, quia obiectum humilitatis est despectus honorum. Obiectum castitatis est despectus luxuriae. Obiectum misericordiae est dispensare bona in piis causis, & sic de aliis. Sed obiectum istarum trium virtutum est Deus, quia Deus est obiectum fidei. Quia fides nihil aliud est, quam credere. quia Deo dixit, Spes est sperare, quia Deus promissit. Charitas autem est diligere Deum propter se, & proximum propter Deum. Iterum secundo dicuntur theologales, propter causam. Nam alias virtutes potest homo acquirere per se, viuendo moraliter, sed haec tres non possunt haberi, nisi a Deo specialiter infundatur. Ideo solum pro istis orat ecclesia dicens, Omnipotens sempiternus Deus, da nobis fidei, spei, & charitatis augmentum, &c. Non oportet aliquas virtutes esse theologales, ad acquirendum beatitudinem supernaturalem, ut dicit S. Tho. 1. 2. q. 62. ar. 1. & 3. scrip. di. 23. q. 1. art. 4. q. 3. Et idem dicit in quaestionibus disputatis de virtutibus. q. 1. c. 12. Et ut dicit S. Tho. Virtutes theologice dicuntur, quia habent Deum pro obiecto, & quia a Deo infunduntur & tantum per reuelationem Dei in sacra scriptura traduntur, ut dicit S. Tho. vbi supra. 1. 2. q. 62. ar. 1. & 3. dist. 25. q. 1. art. 4. q. 3. Haec enim virtutes habent idem pro obiecto, & fine, scilicet Deum, ut dicit Sanctus Thom. 4. scrip. di. 14. q. 1. ar. 1. q. 4. ad 2. & 3. dist. 9. q. 1. artic. 1. Et sunt tantum tres scilicet fides, spes, charitas, prima. 2. q. 62. art. 3.

Secundo declarandum est verbum thematis iuxta intellectum appropriatum seu spirituale. Pro quo sciendum, quod in alio mundo secreta loca, seu receptacula animarum ex hac vita decedentium sunt tria. &

Primus, infernus damnatorum qui est locus inferior vbi est fides solum sine charitate. Quomodo est fides in demonibus, & quomodo non, ostendit S. Thom. 1. 2. q. 5. art. 2. & q. 13. artic. 3. ad secundum & in 3. scrip. distinct. 23. q. 3. art. 3. q. 1. dist. 26. q. 2. artic. 5.

Secundus locus est purgandorum, vbi est spes singulariter, Tertius locus est beatorum, vbi est charitas excellenter.

Dico primò, &c. quod in inferno nō sit spes. Auētor. Mortuo homine impio, nulla erit vltra spes. Prou. ii. Impenitēs dicitur impius & crudelis, quia noluit liberare filiā Regis. i. animā propriā ab incendiō cum posset, &c. i. pio mortuo nulla erit spes vltra. i. nec redemptionis, nec liberationis, nec etiā releuationis. Sic extripatur error aliquorū Theologorū antiquorū, & glosarū; liquorū Iuristarū, dicentium, quod licet in inferno nulla sit redemptio, tamē est ibi pœnarū alleuiatio. Dant exemplū de illo qui portat, siue gerit aliquod onus graue, qui licet non possit onus dimittere, tamen iuuatur & releuatur dando sibi ad comedendū vel bibendū. Ita, vt dicunt illi, est de onere animæ damnatæ, quæ licet nō possit deponere onus pœnarū, potest tamen habere releuationē ex bonis, quæ fiunt hic à parentibus, &c. Hoc est falsum & erroneū, & per Ecclesiā reprobatū. Quia mortuo homine impio, &c. Imò dico vobis fortius, quod quātō plura fiunt pro aliqua anima damnata tantō magis pœna augmētatur. Declaratur hoc per similitudinē de captiuo, qui portat onus durū captiuitatis, & parentes mittūt sibi pretium redemptionis, sed perditur in mari vel aliās. Et quando captiuus scit, ille nō solum nō releuatur, imò magis dolor est sibi & tristitia augmentatur, nam sibi nō profuit illud pretiū. Idem est de damnatis. Idem in inferno nō est, nisi cōtrarietas & malignitas, quia pater odit filiū pro quo fuit damnatus, & ecōuerso, vir cōtra vxorem, & ecōuerso, & quātō hi fuerūt amores maiōres, tantō maius est odiū inter eos dicendo, In malignitate nostra cōsumpti sumus. Talia dixerunt in inferno hi qui peccauerunt, quoniā spes impij tanquam lanugo est, quæ à vento tollitur, & tanquam spuma gracilis, quæ à procella dispergitur, & tanquam fumus, qui à vento diffusus est, & tanquā memoria hospitis vnus diei prætereuntis. Sap. 5. Nota hic argumentū in oppositū. nam diceret aliquis, Videtur q̄ in inferno sit charitas, Nam dicit textus, Luc. 16. de illo diuite, qui licet nullā haberet spem liberationis, nec releuationis, quia nec guttā aquæ potuit obtinere, tamen orauit dicens, Rogo te pater, vt mittas Lazarū in domū patris mei, habeo enim quinq; fratres, vt testetur illis, ne & ipsi veniant in hunc locū tormentorū. Luc. 16. Videtur ergo, quod illa petitio sit charitatis. Responso, quod in inferno non est charitas, sed tota malignitas. Ad auētoritatē dico quod sicut in hoc mundo sunt socij in peccatis, sic in alio mūdo erunt socij in pœnis, & sicut peccando vnus animatur ab alio, quia multi cum minori timore peccāt, quā solus vnus, sic pœna maior est quādo sunt plures, & quātō magis crescit numerus sociorū, tantō magis augmētatur pœna, quia vnus cruciat alium. Sicut de igne in quo quātō magis ponitur de lignis, tantō magis augmentatur flamma, & vnum lignū incēdit aliud, ideō diues ille orauit nō ex charitate, sed timore.

Si quæ suffragia hic fiāt pro dānato, tantum abest vt ei proz sint, vt etiam ei cruciatū augeāt.

Rogo te pater vt mittas Lazarū &c. Hoc non ex charitate, sed ex timore dicitur.

te, ne sibi pœna augmentaretur in aduentu fratrum qui fuerunt socii sui in peccatis. Non ergo habent spem, nec charitatē damnati, sed habent fidem. Est enim fides in dæmonibus coacta non laudabilis, nec est donū gratiæ. Dicit enim S. Tho. 2. 2. q. 5. ar. 2. in solutione ad tertium, Hoc ipsum dæmonibus displicet, quod signa fidei sunt tam euidentiā, vt per ea credere cōpellantur. Et ideo in nullo minuitur eorū malitia per hoc quod credunt, idem dicit S. Tho. 2. 2. q. 18. ar. 3. in solutione ad secundum, quod magis potest esse informis fides in damnatis, quā spes, quia Aug. dicit in enchirid. Fides est malarū rerum & bonarum & preteritarum & presentium & futurarum & suarum & alienarū. Sed spes non est nisi rerum bonarū futurarum ad se pertinentiū. Et ideo magis potest esse fides informis in damnatis quā spes, quia bona diuina nō sunt eis futura possibilis, sed sunt eis absentia. Non est ergo spes in damnatis, sed suo modo vel aliquo modo, vt patuit fides informis, quia dicit S. Thom. quod velint aut nolint habent credere ex euidentiā facti, quando sentiūt pœnas & tormenta, & vident gloriā beatorum, tunc credunt fidem Christianā esse veram. Et quod habent fidem. Auctor. Tu credis, quoniā vnus est Deus, & benè facis, & dæmones credunt & cōtremiscunt. Iacob. 2. Nota cum dicitur, & cōtremiscunt, quoniā dæmones, & animæ damnatæ timēt diem iudicij. Ratio, nam sicut miles captus in lata captione, si sciret tali die se includendum in angusta captione, multum timeret illum diem. Sic enim dæmones faciunt & animæ damnatæ, quia modō habent latam captiōem, sed in die iudicij recludentur in corporibus ignitis & foetidis, ideo ista ratione cōtremiscunt, & tu luxuriose, superbe & auare habes fidē & non contremiscis de iudicio. Et ideo de inferno, nunc potest dici, Manet fides sola. Secundus est locus purgandorum, vbi habent spem singulariter, quia licet habeant fidem & charitatem, tamen singulariter habent spem, scilicet felicitatis certissimam. Habent enim spem impermutabilem, sciētes quod anima nō potest peccare, quia anima separata à corpore, se firmat in gratia vel in culpa iuxta statum in quo egredietur de corpore. Si in culpa egreditur, tunc est impermutabilis, ideo semper durat pœna. Declaratur per similitudinē de malo filio qui quando verberatur, murmurat erigendo se. Sic & damnati quando sentiunt flagella, statim se erigunt contra Deum. Sed illi de Purgatorio decesserūt in gratia, ideo nō possunt illam amittere, eō quia non possunt peccare. Et licet flagellentur, vt boni filij suscipiūt patienter, ita quod nō possunt perdere gratiam. Auctor. Si ceciderit lignum ad Austrum aut ad Aquilonē, in quocunque loco ceciderit ibi erit. Eccle. 11. Et in persona cuiuslibet illorum de Purgatorio dicit Dauid, In pace in idipsum dormiam, scilicet per mortem, & requiescam, scilicet secundū corpus in sepulchro.

*Qualem
fidē ca-
codemo
nes ha-
bent.*

chro. Quoniã tu Domine, singulariter in spe cõstituiſti me. Pſal. 4. Anima enim exiſtens in Purgatorio conſtituta eſt in ſpe, triplici ratione, ſcilicet habendi gloriam Paradifi, exeundi de Purgatorio, & de adiutorio amicorum quod ſibi proderũt ſuffragia de Purgatorio. ergo poteſt dici thema ſic, Nunc, ſcilicet in Purgatorio. quia poſt diem iudicij non erit Purgatorium, manet ſingulariter hæc. ſ. ſpes. Tertius locus eſt beatorum. ſ. Paradifus, vbi non eſt fides, vbi dicit S. Tho. 1. 2. q. 67. ar. 3. & 5. & 2. 2. q. 18. ar. 2. Similiter, nec in beatis eſt ſpes, vt dicit in eodem ar. ſed perfectã charitas ſolum, & excellenter. Fides autem habet defectum eſſentialiter ſibi annexum, in quantum eſt de non viſis, ſed in cœlo videntur omnia clarè, ſicut nunc videmus, per ſpeculum in ænigmate, tunc autem facie ad faciem. 1. ad Cor. 13. Nota, videmus nunc, ecce fides. Tunc autem facie ad faciem. Spes etiã habet defectum eſſentialiter annexũ, in quantum eſt de non habitis. In cœlo autem omnia deſideria habentur. Nam dicit Dauid, Satiabor, cum apparuerit gloria tua. Pſalm. 16. Ideò in Paradifo fidei ſuccedit ſcientia, & clara viſio, ſpei autẽ poſſeſſio, ſiue comprehenſio. charitas autem nullum habet defectum eſſentialiter annexum, ideò enim in patria non euacuabitur, vt dicit S. Thom. 1. 2. q. 67. art. 2. & 3. diſtinct. 31. q. 2. art. 2. vnde dicitur 1. Corinth. 13. Charitas nunquã excidet, ſcilicet per mortem bonorum, ſed perficietur iuxta illud, quod poſſunt dicere electi, ſiue beati, Deus in nobis manet, & charitas eius in nobis perfectã eſt. 1. Ioan. 4. Nota cum dicitur, Deus in nobis manet, ſcilicet per clarã viſionem, & poſſeſſionem. Ideò poſſumus ſic intelligere thema, Nunc manet fides in inferno ſolum, ſpes in Purgatorio ſingulariter. Charitas in Paradifo perfectè.

De eadem Dominica.

Sermo III.

Ecce aſcendimus Hieroſolymam. Luc. 18. Noſter ſermo erit de aſcenu ad Paradifum. Materia erit vtilis, & bona. Sed ante omnia ſalutetur virgo Maria. Cogitanti mihi tempus anni ſecundum quod viuunt perſonæ mundanæ, magnam inuenio differentiam, inter tempus carnale, quod finitur hodie, & quadrageſimæ, quod incipit cras, quia differũt ſicut aſcensus & deſcensus, volandi in altum, & cadendi deorſum. Tempore enim carnali plus res per malam vitam descendunt, & non conuertuntur de peccatis, nec conſitentur, nec humiliantur, ſed faciunt ſuperbias, vanitates, & non curant de operibus miſericordiæ, ſed de auaritia, vſura, & de furtis, non curant de caſtitate, ſed bene de luxuria, nec curant de abſtinetia, ſed comedunt & bibunt gulofe, ideò eſt tempus descendendi de peccato in peccatum, & per conſequens ad infernum, ideò dicitur, Tenent tympanum, & cytharam, & gaudent ad ſonitum organi. Ducũt in bonis dies ſuos, & in puncto ad inferna

Z 3

deſcen-

descendūt. Iob. 21. Nota cūm dicit tenent. s. in tempore carnali, tympanum, &c. Er ponit quatuor peccata in quibus includuntur omnia alia peccata. Tympanum significat peccatum luxurię, & carnalitatis. Nam primò tympanum est figurę rotundę, non enim est longum. Talis enim conditio personę luxuriōsę rotunda est, quia semper vadit in circuitu quęrendo personam quam diligit, idē David in Psalm. 11. In circuitu impij ambulat. Item tympanum est depictum, sic etiam est persona luxuriōsa, tota est ornata ad lasciuiam, &c. Item tympanū habet quasdam paruas nolas, quę faciunt sonum. Sic est de persona luxuriōsa. Nam facit sonum loquendo blandē. Item tympanū quādo tangitur, in pelle tangitur. Sic etiam personę luxuriōsę se mutuō tangere nituntur, sed in damnationē animarum suarum. Ecce primū peccatum, quod tangitur in auctoritate. Secundo dicit, quod tenēt citharā, hic tangit peccatū auaritię. Nota hęc cōditiones citharę. Nam primò ipsa est de ligno sicco. Ecce conditio auaritię, quia nullam dulcedinē vel succū habet misericordię ad pauperes. Secunda cōditio est, qua est vacua, & sic est avarus. Nam vacuus est meritis & virtutibus, licet sit plenus diuitiis. Apocal. 3. Dicis, quia diues sum, & nescis, quia miser es. Tertia, quia cithara habet quatuor paria chordarum, quibus sonum facit. Sic sunt quatuor paria specierum peccati auaritię. Primum par est rapina dominorum, & simonia clericorū, quę simul faciunt sonum acutum, quia iam audiuntur per totū mundum. Secundum par est vsura mercatorū & calumnia aduocatorum. Iam mercatores nihil sciunt facere sine vsura. Primò emēdo minoris, propter solutionis p̄uentionem. Secundo, vendendo pluris propter solutionis dilationē. Item, mutuando centum florenos, recipiēdo pro illo mutuo quinq; vel decem florenos, est vsura. De quo S. Thom. pulcherrimē determinat 2. 2. in materia de vsura. Tertiū par est fraus, vel fictum seruitium operatorū. Quartum est furtum occultum latronum, & detentio laborātium, qui sibi retinent decimas, &c. Item legata testamentorū. Multi rangunt istam chordā. Ecce secundū peccatum. Tertiō dicit, q̄ gaudent ad sonitum organi. Ecce hic peccatum superbię. Organum enim duobus follibus sonatur. Sic etiam superbus duobus follibus inflatur. Vnus est de excellētia temporalī propter penitentiam, vel scientiam, genus, vel diuitias. Secūsus est de excellētia spiritali, & iste est deuotionis humilitatis, &c. & in puncto ad inferna descendunt, & hoc pondere peccatorum. Ecce quomodo tempus carnale est tempus descendendi. Sed hoc tēpus quadagesimę est tēpus ascendēdi, quia in hoc tēpore bonus Christianus dimittit vanitates, humiliatur, &c. restituit, cōfiterur, facit penitentiam, ieiunat, &c. Er incipit hoc tempus cras. Idē de isto sancto tempore proposui the. Ecce ascendimus Hierosolymā, id est, vi-

*Species
peccati
auari-
tię.*

tam æternā. Iste ascensus est tā mirabilis virtutis, quod Deus nō declarauit ipsum simul, sed paulatim fuit manifestatus hominib⁹, &c.

Et primò in lege naturæ fuit figuraliter designatus.

Secundò in lege scripturæ fuit gradualiter numeratus.

Tertiò in lege gratiæ virtualiter nominatus.

Dico primò, quod & in lege naturæ fuit figuraliter designatus, & hoc vsq; ad Moysen, in qua gētes non habebāt libros, nec Doctores seu Magistros, sed solo intellectu naturali gubernabāt se, & in tempore illo iste ascensus virtutū singulariter fuit præsignatus, vt patet Gen. 28. vbilegitur, q̄ Iacob post solis occubitū vidit diuinam reuelationem, tandē vidit vnā magnā scalā tenētem caput vnū in terra, aliud in cælo, & vidit angelos ascendentes, & descendentes, & vidit Dominum tenentē caput scalæ. Et dicit textus, Vidit Iacob scalam stantē super terrā, & cacumē eius tāgens cælum, angelos quoq; Dei ascendentes, & descendentes per eam, & Dominum innixum scalæ Gen. 28. De ista visione sunt quatuor puncta declaranda.

Primum est, quæ est ista scala,

Secundum quomodo stat super terram,

Tertium qui sunt angeli ascendentes, & descendentes,

Quartum de Domino innixio scala.

De primo, ista scala est bona vita, scilicet cauere à peccatis, & facere opera meritoria. Quilibet enim tenens bonā vitam stat in scala virtutum, & eadem diē qua incipit bonam vitā, incipit ascendere. Per hanc enim scalā oportet nos ascendere in cælū, & nullus credat se ascendere ex genere, scientia, diuitiis, potestate, vel dignitate, sed solum ex bona vita. Vnde Dauid quæsiuit à suis doctoribus, Et quis ascendet in montem Domini? in Psalmo vigesimotertio, Et nullus doctorum sciuit respondere, sed spiritus sanctus respondit ei dicendo, Innocens manibus, & mundo corde, qui non accepit in vanum animam suā, nec iurauit in dolo proximo suo. Hic accipiet benedictionem à Domino, &c. Totum hoc est de bona vita, nec alia scala est ascendendi in cælum. Secundò dicit, quod tenebat pedem in terra, & cacumen eius rangebat cælum. Scala bonæ vitæ habuit duas bonas dispositiones. Vnam ante aduentum Christi, quia tunc tenebat pedem in inferno, & cacumen eius tenebat in terra, quia tunc omnes quantumcunque fuissent sancti, & bonæ vitæ, descendeabant in infernum, capiēdo nomen inferni non strictè, sed generaliter. Auctoritas. Quis est homo, qui viuet, & non videbit mortem, eruet animam suam de manu inferni? q. d. nullus. Psal. 88. Sed venit Christus, & passus est pro saluatione credentium, & obedientium, & resurgens, & in cælum ascendens erexit scalā, tenens pedē in terra, & cacumen tangit cælum prout de beato Dominico legitur quomodo in hora mortis suæ videbat in cælū ascendere per sca-

iam prout plenius in eius legēda habetur. Iſto modo eſt hora aſcē-
 dendi ſi vultis in cœlum aſcendere, ideo cū maiori lætitiā & feruo-
 re deberemus modò ſeruire Deo, quā antiquitùs patriarchę & pro-
 phetę, quia nō oportet nos deſcendere in infernum, ſed aſcēdere in
 cœlum, ideo Chriſtus, Qui facit voluntatē patris mei, qui in cœlis
 eſt, ipſe intrabit in regnū cœlorum. Mat. 7. Voluntas Dei eſt, tenere
 bonā vitā. Tertiò dicit, quod angeli aſcendebant, & deſcendebant
 per eam. Hoc figurabat, quod per iſtam ſcalā bonę vitę aſcendunt
 feruentes, & deſcendunt tepētes, qui modò dimittunt vnum, aliud
 cras, & ſic paulatim perdūt deuotionē, ideo ſemper debemus aſcē-
 dere, & bonā vitā augmentare. Hoc non debet intelligi per operū
 multiplicationē, ſed per augmētum feruoris, & continuationē. Et
 iſto modo homo aſcendit, verbi gratia. Qui vult bonā vitā tenere
 ſecundum ſuā qualitātē, & cōplexionem, debet recipere certas ora-
 tionēs & ieiunia, & iſta cōtinuare cū feruore ſpiritus. Cogitate vtrū
 homo ſit hodie magis deuotus, quā heri, vel ante heri, quia ſi ſic, ſi-
 gnū eſt, quod aſcēdit, ſi nō, ſignū eſt, quod deſcendit: de iſto aſcēſu,
 & de iſcēſu, ecce prophetia Dauid, Aſcendunt vſq; ad cœlos, & deſ-
 cendunt vſq; ad abyſſos, anima eorū in malis tabeſcebat. Pſal. 106.
 Quærit hīc S. Bern. dicēs, Iacob vidit angelos aſcendētes, & deſcen-
 dentes, & nō vidit angelos ſtātes, Quia in bona vita nullus poteſt
 in eodē loco ſtare, nā oportet aſcendere, vel deſcēdere, & nullus
 poteſt dicere, Ego ſeruii Deo quinquaginta annis, ideo ſufficit.
 Deus dabit mihi Paradifum, tales ſtatim deſcendunt, ideo Ber. re-
 ſpōdendo ad quæſtionē dicit, In via Dei nō progredi, retrogredi
 eſt. Quartò dicit, quod vidit Dominū innixū in capite ſcalę. Nam
 aſcendentes cū magnis laboribus aſcendūt dolores tempeſtatū, ten-
 tationū, &c. ne ergo deſiciāt in via, ſtat Dominus in capite ſcalę vo-
 cās, & ſuſcipiēs nos, & ſuos fideles dicēdo, Venite ad me omnes, qui
 laboratis, & onerati eſtis, & ego reficiā vos. Mat. 11. Ecce quomodo
 iſte aſcēſus fuit in lege nature figuratiter præſignatus. Dico ſecūdò,
 quod iſte aſcēſus fuit in lege ſcripturę gradualiter numeratus, &
 lex ſcripturę dicitur eo, quod Deus dedit legē in libro ſcriptā, quia
 intellectus naturalis nō ſufficiebat. Ideo Deus dedit legē in ſcriptis
 mille & quingētis annis. ſ. à Moyle vſq; ad Chriſtum. Tunc enim
 iſte aſcēſus fuit gradualiter numerat⁹. Licet enim Iacob præiuderet
 aſcēſum bonę vitę in cœlū, per figurā ſcalę, tamen nihil dicitur de
 gradibus huius ſcalę, ſed ſcriptura in lege ſcripturę. Dauid per ſpi-
 ritum Dei præiudit numerum graduum. ſ. quindecim. Vnde legitur
 1. Paral. 28. quod reuelauit Deus ſibi, quod nō ipſe, ſed filius ſuus Sa-
 lomon ædificaret ſibi domum ſiue templū, & reuelauit ſibi totam
 diſpoſitionem templi, propter quod Dauid vocauit tunc filiū ſuum
 Salomonem, qui erat nouem vel decē annorū dicēdo ſibi, Ecce fili

10 Beſtigera

10

mi ego proposuerã edificare templũ Dei, sed Deus noluit, quia effu-
 di sanguinẽ, sed dixit mihi, quod tu ædificabis sibi domũ. Ideo ædi-
 ficabis eã in tali loco. s. in monte Siõ tali modo, & facies quindecim
 gradus. Nam templũ figurabat gloriã Paradisi, iuxta illud, Psal. 28.
 In tẽplo eius omnes dicent gloriã. Quindecim verò gradus figu-
 rabant 15. gradus scalæ bonæ vitæ, quibus in cœlũ ascēdimus, pro-
 pter quod Dauid composuit quindecim psalmos, qui dicuntur can-
 ticum quindecim graduũ, quia in quolibet gradu cantabatur vnus
 psalmus à Leuitis ascēdēdo in magnis festis, & solennitatibus, dũ
 portaretur hostia in templum, In primo gradu cãtabatur Psalmus,
 Ad Dominum cũ tribularer, & etiã à Leuitis inchoantibus, & sic
 de aliis. Nã figura fuit scalę bonæ vitæ in qua sunt quindecim gra-
 dus, & in quolibet angeli laudãt Deũ, ideo Esa. Venite ascēdamus in
 montẽ Domini, & ad domũ Dei Iacob, & docebit nos vias suas, Esa
 2. Dico tertio, quod in legeli gratiæ, hic ascensus fuit virtualiter no-
 minatus. Tempus legis gratiæ est tempus præsens, in quo Deus sua
 gratia voluit descendere, vt nos ascendamus. Quãuis enim Dauid
 in lege scripturæ præuideret numerũ graduum in ascensu per bonã
 vitã ad cœlũ, tamẽ nõ expresse omnes nominauit, sed ecce Apost.
 Paulus, qui cœlum ascenderat eos expresse nominauit, per virtutes
 charitati annexas, dicẽs in epistola dominicæ currẽtis. Charitas pa-
 tiẽs est, benigna est, &c. Scala est charitas, quæ idem est, quod bona
 vita. Enumerat quindecim virtutes charitati annexas tanquã quin-
 decim gradus bonę vitę. Et primò dixit, Charitas patientis est. Ecce
 quod patientia est primus gradus scalę charitatis seu bonę vitę. Ra-
 tio, quĩn statim mundus bellat contra illũ, qui incipit bonã vitã, &
 sicut deberet cõmendari, & laudari, deridetur dicēdo, Singularis est
 hypocrita, &c. ad placitum. Nota id de quolibet statu secundũ quod
 expediat, ideo necessaria est patiẽtia exemplo Christi cui à malis dũ
 cebatur, Samaritanus es, & dæmoniũ habes, & patiẽs sustinuit. Be-
 nedictus est, qui hãc virtutẽ habet, & nõ turbatur de similibus ver-
 bis. Et iste talis potest tunc cantare primũ psalmũ dicēdo, Ad Domi-
 nũ cũ tribularer clamaui, & exaudiuit me. Domine libera animã
 meã à labiis iniquis, & à lingua dolosa, &c. Secundò charitas beni-
 gna est. Et nota hĩc differentiã inter patientiã, & benignitatem. Et
 multi sunt patiẽtes, qui nõ sunt benigni. Verbi gratia. Qui nõ vult
 vindictam de inimicis, &c. patientis est, sed nisi faciat bonũ inimicis
 orãdo pro eis, nõ est benignus, multi remittũt iniurias dicēdo, nõ
 nocerẽ inimico meo. Modò habetis patientiã. Sed nisi loquamini
 cũ eo salutãdo ipsum, loquendo cũ eo, nõ estis benigni. Ideo oportet
 ascēdere secundũ gradũ. Et ita faciebant sancti, qui nõ solũ erãt
 patientes, sed benigni. Ideo quilibet eis similis potest dicere secundũ
 Psalmum, & cantare dicendo, Leuaui oculos meos in montes,

Et Mi-
 cha. 4.

id est, in sanctos, vnde veniet auxiliū mihi, &c. Tertio charitas non emulatur, id est non est inuidiosa, hoc est maius. Multi sunt patientes, & benigni, sed quando audiunt alium laudari, inuidēt, & tristantur. Et propter hoc dicit, Charitas non emulatur. Est aliquis inuidens, quia nō est iuratus, balliuus, seu vicarius, vt talis, &c. Cauete, aliās cadetis de scala charitatis, & bonæ vitæ. Itē inuidus est aliquis quandoq; de bonis spiritualibus, hæc est maior inuidia, vt quando alter est sapiencior, doctior, deuotior, ianctior, de quo nō est inuidendum, sed gaudendū. Et tunc in isto casu poterit cantare. 3. Psal. scilicet, Lætatus sum in his quæ dicta sunt mihi, &c. Quarto charitas non agit perperam, id est peruersē, aduerbium perperam vult dicere, quod in omnibus dictis, & factis homo habeat intentionem ad Deum non ad laudes, familiaritates, vel ad bona temporalia. Et talis poterit cantare quartum psalmum dicendo: Ad te leuaui oculos meos, id est intentiones directas, qui habitas in cœlis. Quinto charitas non inflatur, scilicet per præsumptionem, vel superbiam, vel iactantiam, & licet faciant multa bona, ex hoc non inflantur superbia, sed dicunt plura fecit Deus pro me, quia habere superbiam, & præsumptionem de bonis operibus stultitia est, ac si asinus oneratus de auro superbiret, cum tamen sit magis timendum, & suspirandum. Nam sicut asinus oneratus auro, magis suspirat, quam ille, qui est oneratus stercore. Ita de illis qui portant onus pretiosorum operū bonorū non præsumere, sed timere debent, & suspirare, quia nisi Deus iuuaret nō possent portare. Et tales possunt cantare. Nisi quia Dominus erat in nobis, dicat nūc Israël, nisi quia Dominus erat in nobis, &c. Sexto charitas nō est ambitiosa. s. tēporalium bonorum dignitatum, prælationū, &c. Sunt multi, qui faciunt multa bona opera cogitādo, hoc scietur a rege, propterea ero promotus, &c. propter hoc dicit, charitas nō est ambitiosa. Nullus debet sibi procurare officium, regimen, prælationem, vel curam animarum, imō deberet appellare dicendo, O miser, nescio, quē computum dem de domo mea, &c. Nam omnes dignitates huius mūdi nō sunt nisi vēsus, ideo nō debetis cōfidere in dignitatibus, sed solum in Deo. Et tunc poteritis cantare 6. Psal. Qui cōfidunt in Domino, sicut mons Sion, &c. Septimo charitas non querit quæ sua sunt, glo. sed cōmunia secundū glo. beati Augu. dicētis, Charitas de qua scriptum est, quod nō querit quæ sua sunt, sic intelligitur quod non propria cōmunibus, sed cōmunia propriis anteponit. Verbi gratia. Sicut in nauī ubi sunt cameræ, de quibus est magis curandum, de cameris, an de nauī clarum est quod de nauī, de qua si amoueretur vna tabula, omnes essent submersi, & non si amouerentur tres vel quatuor camere. Sic est, nam villa seu ciuitas est sicut vna nauis trium cōditionum hominum, scilicet religiosorum, clericorum, & mercatorum
laico.

laicorum. Item domus tua vel illius sunt vt camerae, ideo magis curandum est de cōmunitate, s. corrigendo peccata notoria, quæ destruuunt cōmunitatem. Secus de secretis quæ solūm destruuunt camerae. i. domum in qua sūt. Sed peccata notoria, vt diuinorū blasphematorum, & iuratorū, lusorum, mēreticum secretarū, destruuunt nauē charitatis. Ideo Augu. in regula. Quanto ampliùs rē cōmunem quā propriā curaueritis, tātō ampliùs proficere noueritis, vt patuit de nauē, & tūc poteritis cātare septimū psalmū, In conuertēdo Dominus captiuitatē Siō, &c. Octauo charitas nō irritatur. Sūt aliqui qui statim indignantur & ad irā prouocātur, nō est ibi charitas, sed illi charitatē habent, qui dulciter recipiunt dicēdo. Deus parcat vobis, intantū quod ex illa dulcedine aliī corrigūtur, & illā correctiōnē non sibi, sed Deo attribuunt. Et tunc talis potest cātare 8. psalmū qui incipit, Nisi Dominus edificauerit domū. Nonō charitas nō cogitat malū. Multi sunt qui timore diffamationis seu verecūdiæ non faciunt malū, sed in corde habēt multas malas cogitationes, sed timore Domini expelli debēt, & si hoc faciunt possunt tunc cantare nonum psalmū. Beati omnes qui timent Dominā, &c. Decimō charitas nō gaudet, super iniquitate, nam multi sunt qui nō facerēt malum, nec peccatum, sed quando audiunt malum vel peccatū de aliquo, gaudēt, & rident. verbi gratia. Persona deuota nō vellet ebriari, sed quando videt ebriū, ridet, propter hoc dicit, Charitas nō gaudet super iniquitate, sed compatiēdum est, quia perdidit illud quod melius est, s. intellectum seu eius vsum. Idem de aliis irrisiōibus. Item sunt multi qui nolunt iurare sed rident de iuratore. Et isti ita aliis compatiētes, possunt cantare decimū psalmū, Sæpè expugnaverunt me à iuuentute meā, &c. Vndecimō charitas congaudet veritati. Quidam tantum mentiuntur, quod etiam quando dicunt veritatem non creditur eis: tales non habent charitatem, quia charitas congaudet veritati, ideo personæ charitatiuæ, & bonæ vitæ, citius ponerent stercus in ore suo quā mendacium dicerent, nec pro excusatione aliorum, nec sua quantumcūq; impugnentur. Et quilibet talis potest cantare psalmum vndecimum, De profundis &c. Duodecimō Charitas omnia suffert. Ecce patientia in aduersis. s. in infirmitatibus, paupertatibus, doloribus, &c. Quia sicut seruus humiliter portat onus tale & hoc propter salarium & lucrū, sic tales humiliter portant onus aduersitatis. Et quilibet talis potest cantare duodecimum psalmum, Domine nō est exaltatū cor meum &c. Decimotertio, Charitas omnia credit. Nota omnia, scilicet determinata per ecclesiam, per Christum & per Apostolos prædicata credit, sed aliqui volūt disputare & examinare dicendo: Videamus quomodo est Iesus Christus in hostia, magna stultitia est, nā iā fuit examinatū & purificatū. Ideo debemus & tenemur cū māsuetudine

illa suscipere, & poterimus tunc cantare cū Dauid 19. psalmum gra-
 duum. Memento Domine Dauid & omnis māsuetudinis eius. De-
 cimoquarto, Charitas omnia sperat. s. à Deo promissa, & finaliter
 saluationē, non solum suā sed etiā omnium, tam iustorum, q̄ etiam in-
 iustorum, quia Deus poterit eos cōuertere. Et tales possunt tūc canta-
 re 14. psalmum. s. Ecce quā bonum & q̄ iucundū, &c. Decimoquinto,
 Charitas omnia sustinet. Ecce sustinentiā, nam multi sustinet ver-
 ba iniuriosa, sed nō sustinet infirmitates. Alij sustinet infirmitates,
 sed nō paupertates vel malum tempus, sed charitas omnia sustinet.
 Nota similitudinem de illo qui tempore indulgentiarū vadit Ro-
 mā, qui quando est iuxta portam nō intrat Romam, sed redit, talis
 non lucratur indulgentias. Idem si aliquis seruit Deo, sed antequam
 sit ad portam mortis si redit de bona vitā ad peccata, damnatus est.
 Ideo dicit, Omnia sustinet. Et quādō talis intrat paradysum, angeli
 incipiunt cantare. Ecce nunc benedicite Dominum, &c. Ideo non
 debemus respicere retrō, sed ascendamus quotidie perseuerando.
 Si verō sit aliquis vestrum qui non sit in scala bonæ vitæ, intret mo-
 dō, quia nunc incipit tempus, scilicet quadragesimæ. Ecce nūc tem-
 pus acceptabile, ecce nunc dies salutis, &c.

In die Cinerum. Sermo vnicus.

Cum ieiunas, unge caput tuū, & faciem tuam laua. Mat. 6. Illud quod
 in hac mortali vita est præcipue nobis necessarium in remis-
 sionem peccatorum & consecutionem regni cœlorum, in
 alia est pœnitentia. Nec habemus aliud remedium in pecca-
 tis post baptismum factis. Nota ad hoc similitudinem de nauī nau-
 fragiū facienti, post quod nauigantes non habent aliud remedium
 vitæ nisi ponere se ad aliquam tabulam, & ibi firmiter se tenere,
 aliās, &c. Ita est de nobis. Nam Dominus Iesus Christus, qui est ma-
 gnus magister, fecit vnā pulchram nauem ad nauigandum ad pa-
 radysum securē. s. innocentiam baptismalem. Et qui cum ista nauigat
 rectē, vt beatissima virgo, vt vadit ad paradysum & ad portam
 illius. De ista nauī iuxta sensum spiritualem est auctoritas, Ascen-
 dente Iesu in nauiculam, id est baptismum, secuti sunt eum discipuli
 eius. s. Christiani. Mat. 8. Hæc nauis, scilicet baptismalis innocen-
 tiæ facit naufragia, & rumpitur impingendo in rupem peccato-
 rum mortalium, scilicet vento tentationum diabolicarum vel vri-
 dis inclinationum carnalium, seu periculis occasionum mundana-
 lium, intantum, quod tot sunt pericula in mari huius mundi, quod
 decem millibus animarum non transfretat vna cum ista nauī inno-
 centiæ baptismalis, quin peccet mortaliter, & sic rumpatur. Ideo ad
 instar nauigantium si volunt se tenere ad tabulam pœnitentiæ for-
 titer, adhuc possunt euadere. Hoc dicunt omnes Doctores, tã Theo-
 logi quàm Iuristę & Canonistę dicentes, quod pœnitentia est secun-
 data.

data.

Niquel de Besy a

a tabula post naufragium. Sed quare dicitur secunda tabula, quæ
 est prima? Pro responsione nota duo naufragia in natura humana,
 & primum est generale, secundum particulare. Primum naufragium
 fuit iustitiæ originalis ex peccato Adæ. nam tunc nauis iustitiæ ori-
 ginalis fuit rupta, & omnes in ea submersi fuimus. Auctoritas, Per
 vnum hominem peccatum in hunc mundum intrauit, & per pecca-
 tum mors, & ita in omnes homines mors pertransiit per Adam, in
 quo omnes peccauerunt. ad Roman. 5. Propter quod & vt omnes
 possent saluari, Deus ordinauit duas tabulas, & prima fuit bap-
 tismus, secunda pœnitentia. Ideo pœnitentia dicitur secunda tabula.
 Si verò volumus loqui de naufragio speciali seu particulari, quod
 fit, quando tu vel ille peccas mortaliter, tunc pœnitentia dicitur
 prima tabula & non secunda, quia non habemus aliud remedium
 ad saluandum. Ideo Christus dicit, Dico vobis, quod nisi pœniten-
 tiam habueritis, omnes simul peribitis. Luc. 13. Ex quo ergo pœni-
 tentia est nobis necessaria, Christus ostēdit nobis in themate, quo-
 modo est facienda, dicendo: Cùm ieiunas, unge, &c. In quo Chri-
 stus ostendit nobis tria necessaria, circa quæ isto tempore debemus
 occupari, si cum tabula pœnitentiæ cupimus saluari, quæ in themate
 subtiliter intelliguntur, &c.

Primum est afflictio pœnitentialis, ibi, Cùm ieiunas,

Secundum oratio spiritalis, ibi, Unge caput tuum,

Tertium est confessio sacramentalis, ibi, Faciem tuam laua.

Dico primò, &c. cùm dicitur, Cùm ieiunas, &c. Sciebat autē Chri-
 stus & sancta mater ecclesia, quæ hoc ieiunium ordinauit, quod ie-
 iunium est afflictio illis, qui non sunt assueti ieiunare. Dicit ergo,
 Cùm ieiunas, præsumendo quod omnes Christiani ieiunent, inci-
 pientes hodie ab hac die vsq; ad pascha, exceptis sex dominicis. Et
 sic sunt quadraginta dies ieiunales, & sic ieiunando conformamur
 Christo tanquam boni discipuli & boni ministri nostro Domino,
 qui pro nobis quadraginta diebus ieiunauit. Ideo Apostolus, Exhi-
 beamus nosmetipsos sicut Dei ministros, in multa paciētia, in ieiun-
 nis multis. 2. ad Cor. 6. Nota verbum cùm dicit, in multa paciētia,
 quia cum multiplici patientia seruanda est huiusmodi ieiuniorum
 afflictio, conformando nos Domino nostro Iesu Christo. Et prima
 est in se, secunda est in proximis, tertia est in domo propria. De pri-
 ma, quia non consueuistis ieiunare, ideo in principio est vobis tæ-
 edium, quia statim in mane stomachus clamat, Es furio, esurio, esurio,
 & sequitur dolor capitis. Item, quia non cœnatis, vix poteritis dor-
 mire. ideo necessaria est patientia pro se, quia in his consistit meri-
 tum. Nec propter hoc dimittatur ieiunium, cogitando quod plura
 sustinuit Christus pro te, pluraq; merentur peccata tua. Ideo quem-
 admodum diligēter obseruares dietam à physico pro sanitate cor-
 poris,

poris, serua potius dietam à Christo ordinatã, pro sanitate animæ, ne contingat vobis sicut timidis militibus, qui in principio belli, quando sentiunt balistas, timent & retrocedunt tunc, cùm magis deberent animari & foriter bellare. Secundò, necessaria est patientia ad proximos, nã aliqui clerici propter ieiunium efficiuntur impatientes, nec potest homo eis loqui in bono tono, ita accenduntur in cholera. Ideo est necessaria patientia, alias esiet ieiunium diabolicum, qui semper ieiunant, sed cùm impatiëntia & malitia. Tertio, necessaria est patientia in domo propria, quia si fortè quãdo tu venis hora prandi, prandium non est paratum, ne indigneris contra vxorem, vel familiam, sed patienter expecta, & interim fac orationem, & si sit coctum nimis vel minus benè paratum, sustine patienter, & non proicias scutellã vxori ad caput, vt faciunt aliqui miseri, qui perdunt totum meritum ieiunij. Ecce quare in multa patiëntia. Concordat sacra scriptura. Patientibus vobis, supple ieiunãtibus necessaria est, vt voluntatem Dei facientes, scilicet ieiunando reportetis promissionem. ad Heb. 10. Nota in ieiunio multis, scilicet. 40. diebus vt dixi. Modò veniunt tres quæstiones quas vos communiter facitis. Et prima est aliquorum dicentiũ, Ego iam ieiunavi tribus vel quatuor quadragesimis vel decẽ, & vos semper dicitis, quod quadragesima sit in exemplũ quadragesimæ Iesu Christi, qui solũ vnã quadragesimã ieiunauit, quare ergo quolibet anno ieiunamus quadragesimã, cùm Christus nõ ieiunauerit nisi semel tantũ in vita sua, maximè, quia ipse dicit, Nõ est discipulus super magistrũ, nec seruus super dominum suum. Sufficit discipulo, vt sit sicut magister eius, & seruo sicut dominus eius. Mat. 23. Pro solutione nota, quod ista quæstio procedit ex ignorãtia nõ considerantiũ ieiunij Iesu Christi. Quomodo vos creditis, qd Christus illã quadragesimã ieiunauit? Dicunt aliqui simplices, quod Christus ieiunauit sicut nos ieiunamus comedendo semel in die, &c. Alij dicunt quod Christus tulit secũ quadraginta panes in desertũ, & quolibet die comedit vnũ. Hoc est erroneũ. Alij dicunt quod comedeat herbas, & hoc est falsum. Ecce quid dicit textus euãgelij, Ieiunauit 40. diebus in deserto, & nihil māducavit in illis diebus. Luc. 4. Modò si tu vis ieiunare vna tali quadragesima, & fãtere talẽ quadragesimã do tibi licentiã, ne de cetero ieiunes aliã. Nã totum tempus vitæ Christi fuit sicut quadragesima, quã nos facimus, quia solũ semel comedeat in die, & nõ legitur quod vnquã comedit carnes, nisi de agno paschali, vt legẽ adimpleret. Quia ergo in modo ieiunandi nos nõ possumus sibi assimilari, quia nõ possumus esse quadraginta dieb⁹ sine cibo corporali, ideo sancta mater ecclesia in ordinatione nostri ieiunij recepit de. 40. Christi numerum dierũ. s. quadraginta decemum. Et de cõmuni modo suo viuendi, secundũ magistrũ historiarum

fiarū, recipit modū nostri ieiunij annualiter. s. solū semel in die comedere nō carnes, sed cibum quadragesimalē, quia omnis Christi actio nostra est instructio, vt dicit Grego. Item, Iesus cœpit facere & docere. Act. 1. patet ergo prima responsio. Secunda quæstio est, virum aliqui sunt exempti ab isto ieiunio? Respondeo, q̄ multæ personæ exculantur, quia nec Deus, nec ianctra mater ecclesia intendit aliquem obligare ad impossibile, vel periculū personæ. Et quæstui quæ personæ excipiuntur. Et epilogaui à doctoribus theologiz octo conditiones personarū, quæ ab hoc ieiunio excipiuntur, Et primò excipiuntur mulieres prægnates. Ratio est, quia tales habent prouidere duabus personis, sibi ipsīs & filio vel filie quia si ieiunarent, creatura in vtero existens nimis posset debilitari, & nō diu viuere, ideo possunt cœnare sine peccato. Sed si mulier est bene cōplexionata & bene fortis, potest aliquando ieiunare. Secūdo exculantur mulieres lactātes eadē ratione qua supra. Tertio infirmi exculantur, nō tamē de omni infirmitate, sed solū illius quæ aufert appetitū comedēdi, ne posset semel recipere vnā bonā refectionē, non podagra, vulnus, & huiusmodi infirmitates, quæ nō perturbant appetitū, & de gutta, quæ venit propter excessum cibi & potus, & cæ. nō excusant hominem. Et ideo secundū Guilielmū in hoc standum est arbitrio boni viri. Quarto pauperes qui hora comedēdi nō possunt habere sufficientem refectionē, vt illi qui petunt ostiatim, vel alij qui nō possunt habere, vel vix caules cum oleo. Si tales possent ieiunare, magnū meritum haberent, alijs nō tenentur. De hoc vide Tho. 2. 2. q. 118. Diuites autē qui possunt habere pisces & aliqua alia, tenentur ieiunare. Quinto, itinerātes pedestres, propter necessitatem: equitantes autem non exculantur, equus vel mula poterit cœnare, sed nō vos sine peccato. Sexto, laborātes, vt fossores, fabri, qui tota vel in parte nō possent, & qui alijs non possunt prouidere vxori neq; filiis. Sutores autē & sartores, notarij & similes, qui sedēdo faciunt opera sua, nō exculantur. Septimò pueri, sed cuius ætatis dicit S. Tho. in 2. senten. & in 2. 2. q. 147. quod non omnes tenentur ad ieiunium etiā imò exculantur, quousq; compleuerint pueritriā septēnaria. Ratio, quia vīq; ad illud tempus corpus augmentatur, & pueri crescunt, ideo tales indigēt ad minus duabus refectionibus. Vna, pro corporis sustentatione, alia, pro corporis augmento. Ideo do vobis istud cōsillium, quod pueris septē vel octo annorū sufficit, q̄ ieiunēt in die Veneris sancta. Dicatur de alijs secundū maiore ætatē, si vndecim vel duodecim annorū semel in hebdomada. & sic de alijs. Octauò, senes in certa etate. s. quando habent talē senectutē, quæ aufert ab eis appetitum comedēdi, vel quia perderunt dentes, & comedunt sæpè vel sæpius, sicut faciunt pueri. Sed senes octoginta annorum vel amplius, qui semel bene possunt

Personæ quæ à ieiunio per ecclesiā excipiuntur.

sunt

*Opera
satisfac-
toria.*

tunt comedere, tales nō excusantur in aliquo prædictorū, quin ipsi peccent mortaliter. Ideo cū diuigētia omnes ieiunemus, alias si non excusantur aliquo modo prædictorū, peccant mortaliter, quia præceptū ecclesiæ transgrediuntur. de quo de conse. dist. 3. Non licet. & cap. nō oportet. & cap. placuit. Pater ergo respōsio ad secundā quæstionē. Ideo dicitur Iudit. 4. Clamauit omnis populus ad Dominū cū instantia magna, & humiliauerūt animas suas in ieiuniis & orationibus ipsi & mulieres eorum. Tertia quæstio aliquorum est & maximè diuitum quærentiū, si possent redimere ieiuniū per elemosynas, vel permutare dicentes, cū sint tria opera pœnitētialia, scilicet ieiunium, oratio, & elemosyna, & ieiunium sit minimum opus, ideo dicunt ipsi, permutari potest minimum bonū in maius, hoc est ieiuniū in elemosynā, & per seipso & propria auctoritate, & sine licentia permutant, sed non excusantur ex hoc. Nota pro respōsione, quia simpliciter loquēdo, cæteris paribus, melior est elemosyna quā ieiunium, sed ex alia parte dico, quod melior est obedientia quā ieiuniū, oratio, & elemosyna. Melior est enim obedientia quā victimæ. i. Reg. 15. Propter hoc si daretis omnia quæ possideris in elemosynis amore Dei, & propria auctoritate frangitis ieiunium contra obedientiā, etiam totum est perditum. Quoniam vniuersalis ecclesia ordinauit hoc ieiunium, obedientia ergo est tibi seruanda. Ideo dicit Christus rectoribus ecclesiæ, Qui vos audit, me audit. & qui vos spernit, me spernit. Luc. 10. Si ergo habetis aliquā necessitatem, recurratis ad prælatum, & si fortē prælatus nō est certus de vestra necessitate, consulatur de hoc medicus, & si tunc medicus consulit nō ieiunandū, de consilio & licentia medici & prælati potest permutari ieiunium in elemosynā, alias non. Dico secundo, &c. quod opus circa quod debemus nunc occupari & operari est oratio spiritalis, cū dicit, Vnge caput tuum. Et ad hoc intelligendū, sciendum quod in sacra scriptura inuenitur quod Christus est caput ecclesiæ, tām militantis quā triumphantis. Ratio, quia ad instar capitis est superius, & inhiuit cōmuniter in mēbra. De hoc pulchrè diffinit S. Thom. 3. par. q. 8. & in 3. scrip. dist. 13. Et doctores eadem di. 3. Auctoritas, Omnia subiecit sub pedibus eius, & ipsum dedit caput supra omnem ecclesiam, quæ est corpus eius, ad Ephe. 1. Nota omnia, scilicet vniuersalia & particularia. Ideo dicit Apostolus, Volo autem vos scire, quod omnis viri caput Christus est. i. ad Corinth. 11. Oratione autem spiritali hoc caput, scilicet Christus vngitur, quæ ipsum molliciat, & suauem reddit peccatoribus. Scitis, quod vnctio molliciat & suauem facit rem vnctam, licet antē esset aspera, sic Christus quantumcunque sit durus & asper peccatoribus, tamē oratione spiritali efficitur eis suavis & mollis. Bernardus. Oratio Deum vngit, lachryma pungit. Ideo Dominus Ie-
sus

Iesus Christus qui tempore carnale est durus, & asper propter peccata nostra, & per rigore sue iustitie, si modo isto sancto tempore vngatur deuotis orationibus, ipse fit suavis, & mollis. Et isto oleo ipse vult vngi, quia multum sibi placet. Et no. ad hoc parabolam quam ipse loquens de se dixit. Simile est regnum celorum homini Regi, qui voluit rationem ponere cum seruis suis. Et cum coepisset rationem ponere, oblatum est ei vnus qui debebat ei decem millia talenta. Cum autem non haberet unde redderet, iussit eum Dominus eius venundari, &c. Mat. 18. Seruus ille nequam vngueto orationis coepit vngere caput suum, dicendo, patientiam habere in me, & omnia reddam tibi, vsque, quoniam rogasti me. In hac parabola Christus loquebatur de se, qui est Dominus, & Rex noster, nos vero sumus dispensatores, & oportet sibi reddere rationem, qualiter dispensamus cogitationes, locutiones, operationes, & omnes sibi tenemur ad decem millia, quae decem sunt praecipua, in quibus includuntur omnes perfectiones huius vitae, qui peccando obligamur ad satisfactionem. Si ergo vis, vt debitum tibi dimittatur, vnge caput tuum, scilicet, Christum. Si autem vis scire modum vngendi, respice Mariam Magdalenam, de qua dicitur, Accessit ad eum mulier habens alabastrum vnguenti pretiosi, & effudit super caput ipsius recumbentis. Mat. 26. Et ostenduntur hic tres modi qui sunt seruandi in deuota oratione.

Primus modus est, quando dicit, Accessit ad eum mulier, id est, anima deuota, cogitando deuote, cum quo loquitur, quando dicit, Pater noster qui es, &c.

Secundus modus est, quando dicitur, habens alabastrum, id est, corpus vnguenti pretiosi, scilicet reuerentialis timoris.

Tertius modus est ibi, quando dicit, effudit super caput ipsius, & hoc est quando aperitur os, dicendo deuote verba orationis.

Et sicut beata Maria Magdalena bis vngit Christum, ita tu bis in die vngere debes Christum, scilicet, deuote orando & sero. ecce ergo quare dicit, Vnge caput tuum, &c. Et hoc de secunda parte.

Dico tertio, quod tertium opus in quo isto sancto tempore debemus occupari, est confessio sacramentalis, cum dicit, & faciem tuam laua, &c. Facies animae est conscientia. Ratio, quia sicut in facie cognoscitur persona, ita Deus in facie cognoscit, qui sunt discipuli. Et de ista facie loquitur Dauid dicendo, in Psal. 25. Tibi dixit cor meum, exquisiuit te facies mea. i. conscientia. Haec facies est modo lauanda per confessionem sacramentalem. O qui faciem corporis non lauaret, nisi semel in anno, quot maculas, & turpitudines haberet. Sic est de facie conscientiae. Haec lauatio fuit prefigurata. 4. Reg. 5. vbi Deus figurauit confessionem esse necessariam in Naama leproso. Et no. breuiter historiam cum dixit Heliseus Propheta, Vade, & laua te septies in Iordane, & recipiet sanitatem caro tua, atque mundaberis. Nota quod lepra significat peccatum mortale. Et nota, quod lepra habet conditiones

omnium peccatorum mortalium. Et primò, quia lepra inflat hominem. Ecce hinc cōditio peccati superbix. Secundò inducit fitim magnam, per quam denotatur peccatum auaritiæ. Tertio inficit cohabitantes cum ea. Ecce cōditio peccati luxuriæ. Quarto consumit humidū radicale. Ecce hinc inuidia. Quintò facit anhelitū fetidum. Ecce hinc cōditio peccati gula. Sextò facit vocem raucam. Ecce hinc cōditio iræ. Septimò debilitat omnia membra ad operandum. Ecce hinc peccatum acidie. Remedium curandi ergo est, ire ad Iordanem, & dicitur Ior. i. flumen, & dan. i. iudicium. Ecce hinc confessio, quæ non est nisi flumen iudicij. Nam ibi fit iudicium de peccatis. Ibi enim debet homo denudari, ostendendo omnes suas verecundias, id est, peccata nudè, id est, clarè, confessori. Ideò dicit vade. scilicet ad confessorium, lauare septies, id est, confiteri de septem peccatis mortalibus, ad quæ omnia alia peccata reducuntur. In prima vice homo lauarur de peccato superbix in secunda de auaritiâ, &c. In septima surtè homo est purus, & facies munda ab omnibus mortalibus maculis, ita quod nulla sibi remanet, facta cōfessione. Sunt ergo bene miseri qui sua peccata nolunt confiteri. Si Deus præcepisset nobis, vt proiiceremus nos in ignem pro remissione peccatorum, faciendum esset, quantò magis debemus confiteri cum sit tam leue. Ideò dixerunt serui ad Naamã. Et si remgrãdem dixisset tibi Propheta, certè facere debueras, quantò magis, quia nunc dixit tibi lauare & mundaberis. Si possibile esset, iam omnes deberetis hodie cōfiteri, vt haberetis partem de beneficiis ecclesiasticis. Ideò dicit Ioannes, concordans cum figura dicta. Si cōfiteamur peccata nostra, fidelis & iustus est Deus, vt remittat nobis peccata nostra, & emundet nos ab omni iniquitate. i. Ioan. i. Modò scitis in quibus operibus debetis hoc tempus sanctum expendere. Deo gratias.

Feria V. post diem Cinerum. Sermo vnicus.

Ego veniam & curabo eum. Mat. 8. Conclusio est, & doctrina generalis in sancta Theologia, quòd in qualibet conuersione peccatoris de mala vita ad bonam, & de culpa ad gratiã, de vitio ad virtutem, in tali cōuersione si sit vera, semper Deus præsentialiter venit per gratiam, nec ad talem conuersionem sufficit posse alicuius creaturæ. scilicet hominis vel Angeli, quia sine me nihil potestis facere. Ioan. 15. Conclusio est omnium Theologorum. Et hæc conclusio potest declarari per regulam ad generalem conuersionem & redemptionem mundi, ad quã ipse Deus venit principaliter, nullus alius fuisse ad hoc potens vel sufficiens. Quemadmodum in magno hospitali in quo iacēt multi infirmi, de infirmitate incurabili, oportet quod ad curandū eos veniat magnus Medicus. Sed omnes eramus decumbētes in hoc hospitali huius mudi, magnis infirmitatibus

tatibus peccatorum, propter quod de studio Paradisi venit ille magnus Medicus praticare, & infirmos curare. Ideo Aug. super illo verbo Mar. 9. Non veni vocare iustos, sed peccatores, di. De celo ad nos venit magnus Medicus, quia totus mundus iacebat ægrotus. Patet ergo quod ad redemptionem vniuersalem necessarius fuit eius aduentus. Sic dico quod in cõuersione peccatoris oportet ipsum venire principaliter, quia nullus esset sufficiens. Ideo David in spiritu prophetiæ intelligens istam conclusionem, & doctrinam de aduentu eius, regratiās Deo, dicit animę suę, in Psal. 102. Benedic anima mea Domino, & omnia quę intra me sunt nomini sancto eius. Benedic anima mea Domino, & noli obliuisci omnes retributiones eius. Qui propitiatur omnibus iniquitatibus tuis, qui sanat omnes infirmitates tuas. Ideo quādo ille Centurio de quo loquitur Euangeliū hodiernū, supplicabat Christo, vt veniret ad curandū seruum suū, respōdit Christus, Ego veniā, & curabo eum. Sed quare dixit veniā, quia non iuit, nec ire intēdebat, nunquid dixit mendaciū? Respōdeo secundū Doctores, quādo Deus curabat aliquē in corpore, etiā curabat in anima, quia Dei perfecta sunt opera. Ideo dicebat ipse, totū hominē sanū fecit. Ioan. 7. Totū. i. in corpore & anima. Et nisi ipse veniat per gratiam, nulla anima potest curari, ideò propter hoc dicit, Ego veniā nō per præsentiā corporalē, sed per gratiā spiritualē, & curabo eum. Cum ergo Christus sit Medicus proprius, & immediatus ipsius animæ peccatricis, videamus quomodo curret animā infirmā. Ista materia est multū subtilis, ideò declarabo vobis per similitudinē Medici corporalis, qui in curatione corporalis facit septē. Nā bonus Medicus primò vult videre infirmū, qui cõmuniter iacet in camera clausa, & obscura. Secūdo Medicus accēdit lucernā & respicit eius faciē, in qua cognoscit interiorem dispositionem.

Primò facies eius inspicitur,

Secundò pulsus tangitur,

Tertiò vrina attenditur,

Quartò dieta præcipitur,

Quintò syrupus immittitur,

Sextò purgatio tribuitur,

Septimò refectio conceditur.

Omnia ista per ordinē seruat Christus, Medicus cœlestis, in curatione animæ peccatricis. Et primò vult videre faciē, id est, dispositionem peccatoris, quia iacet in camera obscura culpæ, in lecto peccati, nec videt periculū dæmonū qui eū obseruāt. Quia si peccator videret clarē bona quæ per peccatū amittit, & mala quæ incurrit, & periculū in quo est, statim exiret de peccato. Ideo dixit David loquēdo de peccatoribus in Psal. 81. Nescierunt neq; intellexerunt, in tenebris ambulāt, &c. No. cum dicit nescierunt bona. s. quæ per-

viderunt neque intellexerunt. i. mala que incurrunt, in tenebris ambulant. s. non videntes periculum in quo sunt. s. cadendi in infernum si tunc morerentur. Sed quando venit Christus accedit lucernam super misericordiam, quam ponit coram facie. i. conscientia peccatoris, ipsum illustrando, ut peccata sua cognoscat. Quando religiosus dicit, Omiserunt anni sunt, &c. Idem de clericis, & laicis, tunc illustratur radio diuinae misericordiae, quando cognoscit suam malam vitam, & peccata que fecit, ideo scriptura dicit, Lucerna Domini, spiracula hominis, que inuestigat omnia secreta ventris. i. mentis. Prou. 20. Hanc practicam seruat Christus, & seruauit in curatione B. Petri, qui in nocte susceptionis cum abnegauit ipsum, in prima abnegatione non cognouit peccatum, quia iacebat in obscura camera, nec in secunda nec in tertia, sed dicit textus quod gallus cantauit. Et conuersus Dominus respexit Petrum, & recordatus est Petrus uerbi quod dixerat ei Iesus, Priusquam gallus ceteret, ter me negabis. Et egressus foras, fleuit amare. Luc. 22. No. q. Christus non respexit Petrum in prima negatione, nec in secunda, sed post tertiam postquam gallus cantauit. Sed quare tunc magis ipsum respexit quam ante. Dicit B. Greg. in moral. quod gallus cantans significat predicatorem, duplici ratione. Prima, quia gallus antequam cantet, excitat se, cum alis seipsum percutiendo. Sic predicator primo debet seipsum excitare, duabus alis seipsum excutendo & percutiendo: primo debet a peccato cauere, secundo debet bonam vitam continuare. Quia si uult aliquis predicare humilitatem, uideat quod ipse non sit superbus, & sic de aliis. ideo dicit Apostolus. Non enim audeo loqui aliquid eorum, quae per me non efficit Christus. Rom. 16. Idem, Castigo corpus meum, & in seruitutem redigo, ne forte cum aliis predicauerim, ipse reprobus efficiar. i. Cor. 9. Secunda ratio est, quia gallus fortius & saepius cantat in fine noctis appropinquante die. Ita predicator, & fortius & saepius debet predicare, modo in fine noctis huius uitae appropinquante die iudicii. Et nota hic quomodo Deus fecit multas quaestiones Iob, inter quas fuit ista, dicens, Quis posuit in uisceribus hominis sapientiam, vel quis dedit gallo intelligentiam? Iob 38. Non loquitur de gallo animali, sed de gallo predicatore spirituali, qui debet habere sapientiam cauendi a peccatis, & tenendi bonam uitam, & intelligentiam predicandi, maxime modo. i. in fine noctis, ut gentes surgant de peccatis. Quando ergo gallus cantat predicando. i. predicator, tunc Christus respicit nos illuminando. Tunc enim habetis cognitionem, & recordationem de peccatis. Ecce ergo primum opus medicinalis curae Domini nostri Iesu Christi. Secundum opus Medici corporalis, est pulsus tactus. Sic & Christus, & hoc in cordis contritione. Nam contritio est quidam medicinalis tactus manus Christi in uena cordis, & sicut Medicus tangit pulsus cum tota manu, sed uno digito singulariter sentit,

sic

Handwritten notes:
 In fine noctis
 appropinquante die
 iudicii

sic etiam Christus manu suæ misericordiæ, quæ manus habet quinque
 digitos. i. quinque motiua contritionis tangit pulsum. Et primus est
 timor dånationis æternæ, qui est quasi pollex, quia cõmuniter pec-
 catores ab isto incipiunt contritionem. s. timore. Secundus est dolor per-
 ditionis, quia ex peccatis perdidit totum meritum intantum, quod si tunc mor-
 teretur nihil sibi valerent bona quæ fecit. Ideo plorat, sicut mercator
 qui perdidit. Tertius est damnum, quia perdidit hereditatem Paradisi,
 qualiter tristaretur, & quomodo esset Regis primogenito dolor, si culpa
 sua perderet hereditatem regni. Quartus est principaliter, quando cogi-
 tas quod peccando offendisti creatorem tuum, qui tot bona tibi dederat.
 Quintus cogitatio quomodo effectus es ex peccatis inimicus Angelorum,
 & omnium ciuium colorum, ac si omnes huius ville essent tui inimici capita-
 les, peior est illa amicitia. Patet ergo quod vera contritio non est nisi qui-
 dam medicinalis tactus diuinæ manus. De hoc est auct. Abij amarus
 in indignatione spiritus mei. Ideo manus domini erat mecum, confortans
 me. s. dando contritionem, & propositum non redeundi ad peccata.
 Eze. 3. Ideo confessores in fine confessionis debent interrogare, & dice-
 re, Displicet vobis etiam illa peccata, & habetis propositum non redeundi
 ad ea? si dicit non, non est absoluendus. Tertio, attenditur vrina. Nam
 in aqua Medicus cognoscit infirmitatem, & corporis dispositionem. Et
 ecce hic oris confessio, nam per confessionem ostenditur, & monstratur in-
 terior dispositio peccatoris. Confessio est sicut vrinale, in quo vrina
 peccatoris fetens, ab interiori existens, ostenditur confessori, & ibi
 infirmitates animæ cognoscuntur, sed requiritur, quod vrinale sic
 clarum. i. clarè confiteatur peccata sua. No. contra illos qui palliat, &
 excusantes se, confitentur accusando alios, oportet enim clarè osten-
 dere vrinam malæ vitæ confessori, se fortiter accusando seruata veritate.
 Ideo do vobis consiliū, ne velitis facere confessionem vestram cum
 illis confessionibus, ordinatis, & inspectatis, quia ibi est duplex
 error. Primo, accusando se de peccatis quæ non fecit, quod est peccatum
 morale mentiri in confessione. Secundo, quia per illas generalitates
 multa peccata absconduntur. illæ confessiones solū sunt ad memoran-
 dum peccata, sed non ad confitendum. Item requiritur quod os vrinalis sit clau-
 sum. s. ne in confessione vestra reueletis peccatum alterius, imò quod
 si aliquis peccauerit cum sorore vel filia, avertat se, vt quærat confes-
 sorem qui non cognoscat filiam, vel sororem, ne peccatum publicetur. *Casus*
 Si *singula* autem non inuenit talem confessorē debet sic facere & dicere, Pater ris qui
 ego peccaui cum vna multum mihi propinqua. *in confes-*
 in 4. d. 16. s. seruare famam alterius in confessione. De ista confessione est *sione sa-*
 aucto. figuratiue. Ait Iosue ad Acham, Fili mi, da gloriam Domino *crame. t*
 Deo Israël, & confitere atque indica mihi quid feceris, ne abscondas. *tali ac-*
 Respondit Acham Iosue & dixit ei, Verè ego peccaui Domino Deo *dere pa-*
 Israël, & sic, & sic feci. Iosue 7. No. cum dicitur fili, hic habent exem- *est.*

plum confessores, vt loquantur dulciter peccatori. Et ideo Aposto-
 lus, Si preoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos qui spiri-
 tuales estis, instruite huiusmodi in spiritu lenitatis. Ad Gal. 6. & lo-
 quitur confessoribus. Secundo dicit, da gloriam Domino Deo Israel,
 quia honor qui fit confessori, Deo fit, quia confessor habetur loco
 Dei. Nota contra illos qui ambulando volunt confiteri, sicut si tri-
 pudiarēt, &c. Quarto, dicta precipitur cognita infirmitate, hoc fit
 in vitæ restrictione, & abstinentia à peccatorum occasione. Ver. gra.
 Nā dieta quā dat Christus mediante cōfessore, superbo, vano, pom-
 poso, est quod humilietur. Idē de muliere vana, & sic de aliis pecca-
 tis luxurię & auaritię, &c. No. contra aliquos cōfessores, qui nesciūt
 dare nisi dietam missarū, cui libet morbo apponūt vnā medicinam.
 No. etiam contra illos, qui nolunt tenere dietā datā à cōfessore pro
 sanitate animę, sed benēseruant dietā à medico pro sanitate corpo-
 ris. Ideo Apostolus, Charissimi, obsecro vos abstinere vos à carna-
 libus desideriis, quę militant aduersus animā. 1. Pet. 2. Quinto syru-
 pus immittitur: hoc fit in gratia, & deuota oratione. Syrupus est
 dulcis, sic dulcis est oratio. Nūquid videretur tibi dulce, si omni ho-
 ra posses loqui cū Rege, vel Papa? Cū Christo Rege, & Papa, loquitur
 homo in deuota oratione. Et ipse respondet iuxta modū dādo
 cōsolationem, illuminationes, bonū propositū, & istis similia. Sed
 multi sunt surdi, qui nō audiūt. Sed David Propheta audiuit, ideo
 dicit in oratione in psal. 18. Quā dulcia faucibus meis eloquia tua,
 super mel ori meo. Secundo syrupus recipitur de mane & sero in cer-
 ta mēsurā. Sic debet fieri oratio. No. mane & sero & in certo nume-
 ro. s. tot Pater noster, & tot Aue Maria, &c. Tertio syrupus recipi-
 tur cū aqua calida mixta. Sic etiā quando in oratione Deus dat ali-
 quas lachrymas, &c. de quo dicitur, Potū dabis nobis in lachrymis
 in mēsurā. Psal. 79. De isto dicit Christus, Oportet semper orare, id
 est, omni die. s. mane & sero, & non deficere. L. 1. 18. Sexto purgatio
 tribuitur. Hoc fit in ablatōrum restitutione & iniuriarū remissione.
 Purgatio enim amara expellit humores corruptos, superfluos, &
 emittit eos. Purgatio datur contra cholera, & significat quod debe-
 mus remittere iniurias propter Deū, claudere oculos. Dicāt gentes
 quidquid voluerint, necessariū est restituere iniustū. Tu latro, si ha-
 bes aliquid de furto in domo, vel tu viuarie, vel tu manumissor,
 tu index, tu aduocate, tu mercator, vel tu clerice, si cū simonia obti-
 nuisti beneficium, necessaria est vobis purgatio restitutionis si vul-
 tis saluari, & ideo dicitur, Nō enim remittitur peccatū, nisi restitua-
 tur ablatum. Regula est tam Theologorū, quām Iuristarum. 14. q. 6.
 Si res. Certē diceret aliquis ista purgatio amara est, alię medicine sa-
 tis placent mihi, remediū contra istā amaritudinē est gustare, siue
 mordere in vna parte mali punicī amarī, quod fit cogitādo acer-
 bitatem

Veritatem æternæ damnationis, & mortem per quam vi vel sponte te oportet dimittere omnia quæ habes. Mellius est modò dimittere meritorie restituendo. Vnde Hiero. ad Paulinum vlt. ca. Facile contemnit omnia, qui semper cogitat se esse moriturum. Cum remedio huius cogitationis leuiter recipitur purgatio restitutionis. Vnde Apostolus, Reddite omnibus debita, & nemini quidquã debeat. ad Rom. 13. Septimò refectio cõceditur, quando pro confortatione dantur carnes, non de boue, vel de vacca, sed de pullo. Et hoc fit in eucharistiæ cõmunionem, quia facta restitutione homo potest communicare, & comedere agnum filiũ illius benedictæ ouis virginis Mariæ. Caro est delicatissima, & bibitur vinũ. Iesus sanguis qui intra hostiã continetur. Vnde ipsemet dicit, Caro mea verè est cibus, & sanguis meus verè est potus. Qui manducat meã carnem, & bibit meũ sanguinem, in me manet & ego in illo. Ioan. 6. Sicut enim corpus infirmi confortatur in refectioe, sic anima in digna cõmunionem. Sed sicut infirmo esset mors ante purgationem comedere carnes, ita peccatori ante restitutionem cõmunicare. Ecce ergo dicit, Ego veniam & curabo eum, quod est thema. Deo gratias.

Feria VI. post diem Cinerum. Sermo I.

Atendite, ne iustitiam vestram faciatis coram hominibus. Matth. 6. Thema est verbum Christi, auisando nos, dicendo, Attendite, &c. Dominus Iesus, Christus in hoc themate vocat penitentiam iustitiam. Est etiam consuetudo in sacra pagina, tam in veteri quam in nouo testamento, quòd vera penitentia dicitur iustitia. Ratio, quia per penitentiam bonam homo facit veram iustitiam de se, & de omnibus bonis, ex quibus communiter peccauimus quæ sunt tria. scilicet,

Corpus materiale,

Animarationalis,

Et substantia temporalis.

Penitentia enim si vera est, debet facere iustitiam & punitionem de his tribus. Et primò facit iustitiam de corpore per ieiunia, vigilias, & disciplinas, peregrinationes, &c. ipsum affligendo, quia eius inclinatione multa peccata committimus. Et ideo ne Deus faciat iustitiam de corpore in inferno per illos malos ministros, homo per penitentiam debet hic facere iustitiam. Hoc priuilegium fecit Deus singulariter humanæ naturæ, quòd quilibet fecit iudicem in causa propria. Etsi homo facit iustitiã de seipso est contentus. Ecce priuilegiũ. Si nosmetipsos diiudicarem, non vtiq; à Domino iudicaremur in corpore nostro. 1. Cor. 11. Ideo quando anima penitens, quæ fecit iustitiam, venit coram Christo ad iudicium, & accusatur à dæmonibus, tunc anima respondet dictum David in Psalmo 118. Fecit iudicium & iustitiam, non tradas me calumniantibus

tibus me. Item pœnitentia de anima. Multa peccata sunt in crâ animâ per cogitationes malas, per odium, rancorê, malitiã, per malam voluntatê, vel per errores, & falsas opinionones. Sed pœnitentia facit iustitiam per deuotas orationes, quasi animã suspendendo vinculo orationis deuotæ, quæ per collum transit verbaliter, cuius caput ligatur in pede cathedrę Christi, quasi dicendo, Domine, ex quo sum ego iudex in causa propria, suspêdo animã meam, &c. ne vos eã suspendatis in furca inferni, &c. Tertiò, pœnitentia facit iustitiam de bonis temporibus, quæ fuerit tibi occasio peccãdi, faciêdo furta secreta, rapinã, vsurã, extractiões superfluas, ad excipiendum pretium, labores seruorũ retinendo, vel bona ecclesiæ vel defunctorũ, non soluendo decimas, primitias, &c. Pœnitentia autem facit iustitiam. s. restituendo. Patet ergo quod vera pœnitentia nō est nisi iustitia, ideo dicitur, Si impius egerit pœnitentiam ab omnibus peccatis suis, quæ operatus est, & fecerit iudiciũ & iustitiam, vita viuet, & nō morietur. Omnium iniquitatũ eius quas operatus est non recordabor, in iustitia quã operatus est viuet. Ezech. 18. De ista iustitia. s. vera pœnitentia loquitur thema cum dicit, Attendite, ne iustitiam vestram. i. pœnitentiam faciatis coram hominibus. Patet ergo the. Quomodo sit autem cauendũ, ne iustitia pœnitentialis fiat coram hominibus ostendit ipse Christus, & declarat in sancto euangelio hodierno, in quo sunt tres partes in quibus ostendit, quomodo iustitia pœnitentialis non est facienda coram hominibus.

Et primò, de corpore materiali,

Secundò, de abundantia temporali,

Tertiò, de animarationali.

Dico primò, &c. & hoc cũ dicit in prima parte euageliũ, Attendite, ne iustitiã vestrã, &c. quæ sit de corpore perieiunia, vigilias, & abstinentias, faciatis corã hominibus. s. ad eorũ cognitionẽ, sed Dei. No. hic differentiã inter cognitionẽ hominũ & Dei. Nã cognitio hominũ solũ se extendit ad opera exteriora, & nō ad interiora. Sed cognitio Dei se extēdit ad vtrãq; opera, quia videt omnia clarẽ, nec iuxta intuitũ hominis ego iudico. Homo enim videt ea quæ apparêt, Deus autẽ intuetur cor. 1. Reg. 16. No. secundũ S. Tho. 1. par. q. 57. ar. 4. quærit, vtrũ angeli cognoscãt cogitationes cordiũ. Respõsio, quod cogitatio cordis potest dupliciter cognosci. Vno modo in suo effectu, & sic non solũ ab angelo, sed etiã ab homine cognosci potest, & tantò subtilius, quantò effectus huiusmodi fuerit magis occultus. Cognoscitur enim cogitatio interdũ non solũ per actũ interiorẽ, sed etiam per immutationẽ vultus. Et etiã medici aliquas affectiones animi per pulsũ cognoscere possunt, & multò magis angeli & daemones, longè subtilius huiusmodi immutationes occultas corporales perpendunt. Alio modo possunt cognosci cogitationes

prout

prout sunt in intellectu, & affectiones, prout sunt in voluntate. Et *Actus*
 si: solus Deus cogitationes cordiū & affectiones voluntatiū cogno- *humani*
 scere potest. Cuius ratio est, quia voluntas rationalis creaturæ soli *simpliciter*
 Deo subiacet, & ipse in ea solus operari potest, q̄ est principale obie- *ter inter-*
 ctū eius, & vltimus finis, & ideo ea quæ ex voluntate sola dependēt, *iores et*
 vel quæ in voluntate sola sunt, soli Deo nota sunt. Manifestū est au- *occuli*
 tē quod ex voluntate sola depēdet, quod aliquis actu aliqua confi- *soli Deo*
 deret, quia cū aliquis habet habitū scientiæ, vel species intelligibili- *patent.*
 les in eo existentes, vtitur eis cū vult. Et ideo dicit Aposto. 1. Cor. 2. *Innote-*
 q̄ quæ sunt hominis nemo nouit, nisi spiritus hominis qui in ipso *scunt au-*
 est. Hæc S. Tho. vbi supra. Idē dicit 2. scri. di. 8. ad quintū. Itē in 4. di. *re ange-*
 45. q. 3. ad quintum. Modō igitur ad propositū redeundo, videamus *lis at quo*
 quid est ieiunare corā hominibus, & quid est ieiunare coram Deo. *homini-*
 Ieiunare coram hominibus, est à cibis carnalibus abstinere, & præ- *bus per*
 cipue semel in die comedere. Item ab aliis delectationibus corporis *effectus.*
 abstinere. Hoc tantū est ieiunium, quod cadit in cognitionē homi-
 num, sed ieiunare coram Deo est, quādo non solū corpus, sed etiam
 cor abstinet à cibis potionatis, siue venenatis malarū cogitationū,
 prauorum desideriorū, rancorū, malarum voluntatū, & à desiderio
 vindictæ. Et quia sunt multi qui ieiunāt corā hominibus & non co-
 ram Deo, ideo dicit, Attēdite, ne iustitiā vestram faciatis, supple so-
 lum coram hominibus, sed etiā corā Deo. q. d. sicut ieiunatis à cibis
 carnalibus abstinendo, ieiunate etiā à cibis mortiferis & indigesti-
 bilibus cordis, &c. Hoc ieiuniū præcipit Christ⁹ in euāgelio. Mat. 5.
 in 1. parte euangelij. di. Audistis, quia dictum est antiquis, Diliges
 proximū tuum, & odio habebis inimicū tuū. Ego autē dico vobis,
 Diligite inimicos vestros, benefacite his qui oderunt vos, & orate
 pro persecutibus & calūniantibus vos, vt sitis filij patris vestri, qui
 in cœlis est, &c. vsque ibi. Estote perfecti sicut pater vester cœlestis
 perfectus est. No. cū dicit estote perfecti. s. ieiunādo, non solū coram
 hominibus, sed etiā coram Deo, sicut pater vester cœlestis perfectus
 est, qui in hoc mundo multos habuit inimicos. s. omnes peccatores
 & infideles, tamen diligit eos, & dat eis beneficia solis, lunæ, pluuiæ
 & prouisiones. Ideo vt boni filij assimilemur patri nostro cœlesti.
 Itē, quia plus nos tenemur facere pro Deo q̄ infideles, qui solū dili-
 gunt se diligentes, hoc etiā faciunt canes. Sed quādo creatura dili-
 git amore Dei, non solū qui eam diligunt, sed etiam inimicū,
 ibi est meritum. Item si resaluteris, qui vos salutāt, nullas grates ha-
 bebitis, sed multi sunt qui dicunt se non odisse aliquem, sed non lo-
 queretur cum eis, nisi prius alter eis loqueretur. Et dico vobis quod
 ille qui prius loquitur, & salutatur alium, ille lucratur tunc meritum,
 siue coronam, ideo ieiunemus, non solū coram hominibus, sed
 etiā coram Deo, tunc erimus perfecti in nostro ieiunio. Et cum isto

ieiunio concordat epistola hodierna cum euangelio. Dicatur quo-
 modo Iudæi tēpore Esa. Prophete, vt habetur Esa. 58. habebant ma-
 gnas tribulationes siccitatū, famis, locustæ, & huiusmodi in Ierusa-
 lem, per Rectores ciuitatis fuit ordinatum, vt omnes ieiunarēt cer-
 tis diebus, & quanto plus ieiunabant tanto magis augmentabatur
 tribulatio, propter quod venerunt ad templum, & orando dicebāt,
 Quare ieiunauimus, & nō aspexisti, humiliuim⁹ animas nostras,
 & nescisti, scilicet acceptando. Et respondit eis Deus per Esaiā Pro-
 phetam, Ecce, in die ieiunij vestri inuenitur voluntas vestra. Nō nō
 dicit Dei qui præcipit remittere & diligere inimicos, & omnes de-
 bitores vestros repetitis. Ecce, ad lites & ad contentiones ieiuna-
 tis, & percutitis pugno impiē. Nolite ieiunare, sicut vsque ad hanc
 diem, vt audiatur in excelsis clamor vester. Nunquid tale est ieiuniū
 quod elegi, per diem affligere hominem animam suam? Nunquid
 illud vocabis ieiuniū, & diem acceptabilē Domino? Nō, debitores
 dicuntur inimici, patet cū dicitur, Dimitte nobis debita nostra, sicut
 & nos dimittimus debitoribus nostris. i. inimicis. Reperuntur eis
 debita per desiderij vindictæ. Sed ieiunium, quod vult & elegit, est
 hoc quod sequitur. Dissolue colligationes impietatis, quæ fiunt du-
 pliciter, vel per parentes, vel per valentiam, siue adiutoriū. Et quādo
 dicitur eis, quod faciant pacem, dicunt, Non facerem, nisi amici mei
 vel illi de mea valentia, siue adiutorio facerent. Bonum est requirere
 eos, quod faciant pacem, alias colliga te cum Deo, Et si eis fecisti iu-
 ramentum de valentia, siue adiutorio, nō est seruandū, quia est cōtra
 charitatem. Ideo dicitur in plurali, Dissolue colligationes. Secundō
 solue fasciculos deprimentes. s. odium quod quilibet tenet in cor-
 de, & hoc est ieiuniū, quod elegit. Patet ergo prima pars. Ecce qua-
 re dicit, Attendite. Dico secundō quod Christus ostendit ne iustitia
 penitentialis fiat coram hominibus de abundantia temporalī que
 fit per restitutiones, & eleemosynas. Et hoc ostendit Christus in 1.
 parte euangelij Mat. 6. cū dicit, Cū facis eleemosynam, noli tu-
 ba canere ante te, sicut hypocritæ faciunt, &c. quæ sequuntur, vide
 in euang. &c. vsq; huc, Reddet tibi. Pro declaratione huius textus,
 nota quomodo antiquitus Iudæi Rabini, & Pharisei non curabāt
 de gloria celesti, sed de gloria temporalī & terrestri, ideo quidquid
 faciebant totum faciebant solū coram hominibus. Et quādo de-
 bebāt dare eleemosynas, primō præconizabatur per ciuitatem, &c.
 & ipsi sequebantur præconem vt à populo audirēt laudes dicendo,
 O quā pius est iste, & delectabantur in istis laudibus, ecce vana glo-
 ria: ideo de ipsis dicit Christus. Amen dico vobis receperūt merce-
 dē suam. Sic perditur illud magnum salarium, quod Deus promittit
 personis misericordię dicendo, Beati misericordes, quoniā ipsi mi-
 sericordiam consequentur. Mat. 5. Quando anima que ex vana glo-

ista fecit eleemosynam, vel alia bona, venit ad iudiciū coram Christi-
 sto, statim remittitur ipsa ad infernum, dicendo quod iam hic rece-
 pit mercedem suam. Si dicatur, ergo quem modum tenebimus in-
 dando eleemosynas, hoc ostendit Christus dicendo, Te autē facien-
 te eleemosynam, nesciat sinistra tua, quid faciat dextera tua. No. hic
 tres morales expositiones. Prima, Manus dicatur diuini temporales.
 Ratio, quia sicut manibus facimus omnia opera, vnde dicit Phi-
 losophus, quod manus est organū organorū: ita cū diuitiis homo
 facit omnia negotia. Manus dextera, est pecunia de bono iusto con-
 gregata, scilicet de laboribus propriis vel possessionibus acquisita.
 Manus sinistra, est pecunia de malo siue iniusta acquisita, vel con-
 gregata. s. de furto, vsura, rapina, simonia, & similibus. Vnde circa
 hoc Salomon. Leua eius sub capite meo & dextera illius amplexa-
 bitur me. Can. 2. De sinistra autem debet fieri restitutio, & de dexte-
 ra facienda est eleemosyna. Ideo dicit, Te autem faciente eleemo-
 synam, nesciat sinistra tua, quid faciat dextera tua, &c. Ideo do vo-
 bis vtile consiliū, quod in taxa vestra, siue bursa faciatis medium,
 & pecunia de bono iusto ponatur in vna parte, & de iniusto ponat-
 ur in alia parte, quia quando simul ponitur restitutio obliuioni
 traditur: & per illud medium reducitur ad memoriā: & tunc scietis
 de qua manu facitis eleemosynam, & de qua restitutionē. Et secun-
 dum istum intellectum dicebat Tobias filio suo, Fili mi de substan-
 tia tua, non aliena, fac eleemosynam, & noli auertere faciem tuam
 ab illo paupere, ita enim fiet, vt nec à te auertatur facies Domini.
 Tob. 4. Secunda expositio est ex parte intentionis dādi eleemosy-
 nam. Dicitur manus dextera, quando intentio est recta. Quando elee-
 mosyna datur solo amore, & honore Dei qui nobis fecit tot eleemo-
 synas, scilicet creando, prouidendo, & thesauro sui sanguinis redi-
 mendo. Ista intentio dicitur manus dextera. Vel cogitando, Dabo
 modo istam eleemosynam, vt quando ego petam eleemosynam ad
 portam Paradisi. Deus det mihi vnum frustum gloriæ suæ. Ista est
 ergo intentio recta. Caue ergo ne sinistra intentione, s. laudis vel va-
 næ gloriæ facias eleemosynam. Nesciat sinistra tua, scilicet inten-
 tio vanæ gloriæ. Multa enim opera & magna perdūtur sinistra in-
 tentione. Tertia expositio, modus dādi eleemosynam qui potest
 esse bonus vel malus, dicitur esse manus dextera vel sinistra. Bonus
 modus dādi eleemosynam est, quando eleemosyna quæ est opus
 pietatis, datur cū pietate, benignitate, & ex pura charitate, tūc enim
 datur cū dextera. Quando verò malo modo fit, datur vt panis cani,
 vel quia fingunt se non audire pauperem, vel cum indignatione ex
 importunitate petentis, tunc datur in sinistra. Ideo dicit textus, Te
 autem faciente eleemosynam, &c. Ideo seruandum est consiliū
 Apostoli dicentis, Vnusquisq; prout destinauit in corde suo, scilicet
 dare

dare eleemosynam, non ex tristitia aut ex necessitate. Hilarē enim
 datorem diligit Deus. 2. Cor. 9. No. practicum, quādo vadit aliquis
 ad ecclesiam, vt portet in manu quod proposuit dare amore Dei.
 Ecce quare dicit, Te autē faciēte eleemosynam, ne sciat sinistra tua
 quid faciat dextra tua. Et seruetur consiliū thematis. s. Attendite
 ne iustitiā vestrā faciatis corā hominibus. Dico tertio, quod in par
 te tertia euāgelij, Christus Dominus noster ostendit facere iustitiā
 pœnitentiā de anima rationali, non corā hominibus, sed secretē.
 Cum oratis non eritis sicut hypocritæ, vsque reddet tibi. Dicatur
 modus orandi antiquorum hypocritarum in synagogis, vicis & in
 angulis platearum, vbi gentes conueniebant vt viderentur, qui cū
 magnis suspiriis & gestibus orabant vt laudarentur. O de istis be
 nedictis, de quibus Christus in euangelio, Amen dico vobis, rece
 perunt mercedem suam. O stulti, quod tam preciosum iocale, vt est
 oratio, dabant pro tam modico & vili pretio. Ideo Christus ostendit
 modum orandi di. Tu autē cum oraueris, intra in cubiculū tuū,
 & clauso ostio, ora patrem in abscondito, & pater tuus qui videt in
 abscondito, reddet tibi. No. intra cubiculum tuū, sed circa hoc pos
 set aliquis dicere, ergo non est orandum in templo Dei vel in eccle
 siis? Responso, quod hoc intelligitur dupliciter, Primo modo, cō
 sciētia dicitur cubiculum secretum, & ista oratio fiat in ecclesiis. s.
 non clamando, nec magnos faciendo gestus, vt videamini, ne ali
 perturbentur, sed claudendo ostium. s. secretē orando. Et hoc debet
 intelligi de orationibus, quæ fiunt in publico seu cōmuni. De aliis
 orationibus particularibus & ceteris debet se homo claudere in ca
 mera, sic intelligitur textus. Sed posset hic aliquis arguere dicens,
 Videtur quod Domin⁹ noster in doctrina sua sit sibi ipsi cōtrarius,
 quia dicit in euangelio hodierno, Attendite ne iustitiam vestram
 faciatis corā hominibus, &c. Et in alio loco dicit, Sic luceat lux ve
 stra coram hominibus, vt videant opera vestra bona, & glorificent
 patrem vestrum qui in cœlis est. Matth. 5. Videtur hic contrarietas.
 Responso, quod non est ibi contrarietas. Sed audi declarationem,
 Christus cum sit Dominus & magister vniuersalis, dabat doctrinā
 hominibus, tã perfectis personis, quàm etiā imperfectis. Quia ha
 bebāt alios instruere & informare in vita spiritali & doctrina, di
 cebat, Vos estis lux mūdi. Et loquebatur apostolis & aliis personis
 perfectis, quibus ventus adulationis nō nocuit. Ideo ait, Sic luceat
 lux vestra. s. opera vestra & catholica doctrina coram hominibus,
 vt videant, &c. ac si dixisset, Portate literam regiā, id est doctrinam
 euangelicam sub sigillo bonæ vitæ, vt quilibet dicat pro certo, iste
 seruat quod prædicat, quia aliās nō creditur sibi. Sed imperfectis, &
 inchoantibus bonam vitam, quibus ventus laudis posset nocere di
 cit, Attendite, ne iustitiam vestrā faciatis corā hominibus, &c. Hæc

quæstio fuit semel facta B. Antonio, qui eam declarauit isto modo, Si
 cut magnus ignis non extinguitur vento, imò porius etiã accendi-
 tur, sed modicũ lumen modico vento extinguitur, sic etiã magnus
 ignis ardentis deuotionis & charitatis est in corpore perfectorum,
 sed modicus in imperfectis, ideo statim extinguitur modico vento
 laudis, sed in perfectis magis accenditur & augmentatur. Et nota
 de magno honore factõ beato Petro, cum veniret Antiochiam, &
 de beato Ioanne de exilio redeunte, & de beato Paulo in Galatia,
 vt patet ad Gala. 4.

Feria V. post diem Cinerum.

Sermo II.

Annuntia populo meo scelera eorum. Esa. 58. & in epistola hodie-
 ra. In præsentì sermone volò vobis ostendere, & declarare
 aliqua graua peccata, propter quæ Deus est iratus contra
 nos. Ideo mittit istas tribulationes pestilentiarum & mor-
 talitatum per mundum. Vt ergo ista peccata corrigantur, & cesset
 ista plaga, volo nunc ista peccata declarare. Sed primò saluetur
 virgo Maria. Annuntia populo meo, &c. Pro huius verbi declara-
 tione & materiæ prædicandæ introductione, sciendum quod defec-
 tus & vita & peccata nostra in sacra scriptura nominantur diuer-
 simodè. Vnde defectus, qui fiunt contra proximum immediatè &
 de directo, vt furari, ipsum diffamare, vulnerare, se occidere, dicun-
 tur iniquitates, id est non æquitates, quia ibi non seruatur equitas
 à Deo nobis data, dicente, Diliges proximum tuum sicut teipsum.
 Mat. 22. Alij defectus fiunt immediatè & de directo contra corpus,
 sicut nimis comedere & bibere, inebriari & huiusmodi. Ideo dicit
 scriptura, Propter crapulam multi obierunt, qui abstinens est, adiu-
 ciet vitam. Ecclesiast. trigesimo septimo. Item, luxuria est cõtra cor-
 pus. Apostolus, Omne peccatum quodcunque fecerit homo, extra
 corpus est, qui autem fornicatus, in corpus suum peccat. 1. ad Cor.
 6. Item, peccatum acidia est contra corpus ad instar ensis, gladij seu
 ferri, quod rubiginatur, quando non seruit. Idè est de corpore, ideo
 laborate modo ordinato, &c. Isti defectus dicuntur propriè pecca-
 ta, id est, peccatorum acta secundum etymologiam, quia comedere
 bibere, luxuriari & otari, sunt acta pecudũ. Alij defectus sunt, quæ
 fiunt immediatè, & de directo contra animam qui non tangunt
 proximum, nec corpus, vt præsumptio, superbia, quæ solum tan-
 gunt animam, & etiam vana gloria, hypocrisis, ira, inuidia, odium,
 malitia, mala desideria, malæ cogitationes, desiderium vindictæ, nõ
 sunt nisi venenum, quæ occidunt animam, expellunt gratiam Dei,
 quæ est animæ vita. Eze. 18. Anima quæ peccauerit ipsa morietur.
 Ista propriè dicuntur delicta, quasi derelicta, quia anima debet di-
 ligenter custodiri conseruari quasi reliquia pretiosissima. Alia sunt
 quæ immediatè & de directo fiunt cõtra Deum, quæ sunt aliis ma-
 iora.

Feria

23

23

iora, & grauiora, sicut iurare, negare, blasphemare & huiusmodi. Et ista dicuntur proprie scelera. Pater ergo differentia, quæ est inter defectus, vitia & peccata strictè loquendo. Aucto. Iob petens veniam à Deo, dicebat, Quætas habeo iniquitates & peccata: scelera mea atq; delicta ostende mihi. Iob. 7. Modo ostende mihi quæ ad peccatorum correctionem necessaria sunt, quia requirit ipsorum cognitio, & nunc sequitur correctio de peccatis, quæ sunt singulariter contra Deum, loquitur thema prædicatori dicens, Annuntia populo meo, supple tu prædicator scelera eorum. Non dicit iniquitates, nec peccata nec delicta, licet sint etiam annuncianda & corrigenda, sed scelera. Ideo iuxta præceptum Dei volo vobis declarare & nuntiare peccata, quæ sunt contra Deum, ex quibus veniunt istæ tribulationes. Quam annuntiationem faciam, per quandam figuram quæ habetur. Eze. 8. Vbi legitur, quod in terra Iudæ & in ciuitate Ierusalem venit magna tribulatio mortalitatis & pestilentiæ, & populus orabat Deum vt ipsos iuaret, & tribulatio augmētabatur. De quo propheta dolens, & admirans, plangens populum orando dicebat, O Domine, & quare datis tot mala populo vestro. Tunc Deus volens reuelare prophete rationem & causam subito portauit eum in Ierusalem, vt videret peccata, quæ ibi fiebant contra Deum. Et posuit ipsum in porta ciuitatis dicens. Respice. Et propheta respexit, & vidit ibi idolum zeli ad prouocandum iram Dei. Et omnes gentes recurrebant ad idolū. Cui dixit Deus, Fili hominis, vides quid faciunt isti? Et propheta, O Domine, quale peccatum. Istud sufficit vt veniant tot mala. Nō dixit Deus, quia adhuc ostendam tibi alia. Et duxit eum ad vnā magnam plateam ciuitatis muratam in circuitu, & dixit sibi, Fode parietem, & vide abominationes, quas isti faciunt. Qui fodit, & vidit ibi diuersas imagines bestiarum pictas, quibus senes ciuitatis dabant incensum. Et dixit propheta, O Domine, nō mirum si mittis mala, &c. Postea duxit eum ad aliam plateam, & ibi vidit mulieres plorantes & plangentes Adonidē, secundum poetam, Deū amoris. O Domine dixit propheta, quale peccatum nec mirū, &c. Adhuc dixit Deus, Ostendam tibi amplius. Et duxit eum ad plateam tēpli dicens, Respice. Et ibi vidit gentes vertentes dorsum templo Dei adorantes ad orientē. Et dixit propheta. O Domine, tam magnum peccatum. Tunc dixit sibi Deus, Ex his peccatis ego faciam, supple, vindictā in futuro meo, nec parceret oculus meus nec miserebor, & cum clamauerint ad aures meas voce magna, nō exaudiam eos. Eze. 8. In qua figura Deus ostendit prophete quatuor scelera seu peccata, quæ fiebant contra Deum. Quæ significāt, & figurant quatuor peccata grauiora quæ sunt modo in mūdo cōtra Deū immediatè, & de directo. Ex quibus veniunt ista mala. Et nos clamamus ad Deū, & ipse claudit. s. aures, Ideo dicit, Annuntia populo

pulomeo scelera eorum, & domui Iacob peccata eorū. Me etenim de die in diem quærunt, & scire vias meas volunt, quasi gens quæ iustitiam tegerit, & quæ iudicium Dei sui non dereliquerit. Rogāt me iudicia, &c. Hæc ciuitas est Christianitas à Domino Iesu Christo fundata, & edificata magnis laboribus, & multis priuilegijs & gratiis decorata, de qua Dauid in Psal. 86. Gloriosa dicta sunt de te ciuitas Dei. Porta huius est baptism⁹, nec aliquis potest esse ciuis, seu habitator huius ciuitatis, nisi intret per portam huius baptismi. Hæc porta Domini, scilicet, actiue, & passiuè iusti intrabunt in eā. Et tibi datur fides Christo, & abrenuntiatur diabolo, & pōpis eius. Dic modum baptizandi. Sed hic ponitur idolum zeli, quando contra fidem Christo promissam in nostris necessitatibus recurrimus ad diabolū, vel pro sanitate habenda, vel pro re perditā ad inueniendū, vel pro filiis habendis, vel si estis maleficiati, statim vaditis ad idolum, id est, diuinū in quo est diabolus, cū quo diuinus facit sua opera. Ecce idolum zeli ad prouocādum iram Dei, quia rex indignaretur si aliquis iret per ciuitatem, subtrahēdo sibi populum, & trahēdo ad suum inimicum. Quid faceret rex contra illum, & contra villam hoc facientem, & ipsum sustinentem tanquam proditorem? daret ipsum ad furcam. Ita facit diuinus cōtra regem Christum, cui subtrahit populum, & trahit ipsum ad diabolū. Ideo corripiantur, &c. Dic quomodo in omnibus suis necessitatibus quilibet bonus Christianus debet recurrere ad Christum, qui sanat omnes infirmitates, quia diabolus non potest aliquē curare veraciter sanando, sed à læsione cessando, vt legitur in historia beati Bartholomei. Ideo in sacra scriptura præcepit Deus, dicēs, Vir, siue mulier in quibus pithonicus, vel diuinationis fuerit spirit⁹, morte moriatur, lapidibus obruent eos. Leu. 24. Et quare omnis populus lapidabit? nunquid sufficeret, vt combureretur, vel suspēderetur? &c. Respōdeo. quia diuinus omnibus nocet, quia prouocat iram Dei, ideo voluit Deus, quod non ab vno solo homine, sed à toto populo occideretur. Ideo quando in vna villa, vel patria sustinetur vnus diuinus, ex illo peccato Deus mittit tribulationes, vel inundationes aquarum, vt patet de abyssu diluuij, &c. vel mortalitates, vt de rege Saul qui recurrit ad pithonissam in Endor, propter quod mortuus fuit ipse, & perdidit regnū pro se & suis. i. Paral. 10. Mortuus est Saul propter iniquitates suas, eò quod præuaricat⁹ sit mandatū Domini, quod præceperat, & nō custodierit illud, sed insuper etiā pithonissam consulērit, nec sperauerit in Domino, propter quod interfecit eū. & trāstulit regnā eius ad Dauid filium Isai. Vel si sit diuisio propter regimen. Dic quomodo illud idolum significat domum consilij. Nota, quia Deus præcepit antiquitus Moyssi, quod domus consilij esset in porta ciuitatis, vt forenses possent eam statim inuenire. Quæ

re. Quæ quidem domus est idolum zeli ad prouocandum emulationes seu inuidias. O quot inuidiæ & æmulationes & zelotypiæ sunt in hac villa ex hoc idolo, quod omnes adorant. Dicit vnus, O ille fuit cõsiliarius, & ego non fui, qui sum de meliori genere, &c. Omnes laborant, vt habeant regimẽ. Et quo sequuntur multa mala, inuidiæ, destructiones cõmunitatis & rancores. Ecce damnatio animarum, propter multa peccata, quæ ibi cõcurrunt. Primũ est per iurium, quod est maius peccatum quã homicidiũ, vt dicũt Theologi. Et quãdo intrant in regimẽ, iurant, quod procurabunt bonũ cõmunitatis fideliter, & quod corriget peccata notoria, & nihil faciũt, ideo sunt per iuri. Secundum peccatũ est furtum, quia multa ex ambitione regiminis expẽdunt. Et quãdo sunt intus, volunt recuperare, ideo furãtur à cõmunitate quidquid possunt, quod est maius peccatum: & maius furtum, quã si reciperent furtiuẽ à persona particulari, quia magis tenetur diligere bonũ cõmunitatis quã particularis personæ. Tertiũ peccatum est damnũ & destitutio cõmunitatis. No. similitudinem de nauì, quæ ire debet vltra mare. Et personæ tenent cõsiliũ, quis erit patronus nauis, & quis nauta, & qui marinarũ, &c. Sic in proposito magna nauis trium cooperturarũ est cõmunitas. Prima coopertura lecreta, sunt religiosi in monasteriis abicõditi. Secũda est clericorum, vbi sunt merces sacramentorum. Tertia verò, vbi sit exercitiũ, est laicorum. In qua oportet ponere patronũ. s. vicarium seu neutam, subvicariũ & marinarios. s. maturos. Ideo in cõsilio quilibet debet attendere & respicere cõmunitatẽ & nõ cõsanguinitatẽ, nec amicitia vel partẽ, sed vtilitatẽ villæ, alias adorant idolũ. Ideo neq; mirũ si Deus mittit ista & ducit secũ filios vestros. Idem faciet de vobis nisi vos corrigatis, &c. Secundũ peccatum quod ostendit Deus prophetæ in platea ciuitatis fuit de imaginibus & de illis qui dabant eis incensum. Hoc peccatum significat ludum taxillorum. Quid sunt aliud taxilli quã imagines befiarum depictæ, quibus maiores & seniores dant incensum? Antiquitus solum ladebant ribaldi & lenones, &c. Sed modò, maiores ville sine aliqua verecundia ponunt se ad ludendũ ibi cum ribaldis & emittunt incensum versus celum, scilicet, blasphemiarũ contra Deum & virginem Mariam, &c. Ex quo peccato veniunt multa mala & plaga mortalitatum. Aucto. Vir multũ iurans implebitur iniquitate, & nõ discedet à domo illius plaga. Eccl. 23. Idem de villa in qua Deus notoriẽ blasphematur, à quo nõ recedet plaga. No. penã blasphemantiũ. Leu. 24. No. etiam historiam de illo sancto, qui iuxta altare Dei vidit altare diaboli, vbi gẽtes cõsuebant, &c. Dicunt quidam, si amouetur ludus, perdemus impositionem siue lucrum, &c. Sed melius est perdere impositiones, quã corpus & animam & bona temporalia per tempestates, ideo prouideatur, &c. Ter-

filii peccati & Deus ostendit Prophetę, fuit de mulierib⁹ plangētib⁹. Adonidę, &c. hoc significat peccatū mulierū, quę modō plangūt, & plorant, quādo perdunt filiū, vel filiā dilectā, dicentes multa verba stulta contra Deū, cū tamē deberēt lætari. Nūquid gauderetis, si rex transiēs per istā villā, reciperet in curiā suā filiū vestrū, & faceret ipsum magnū Dominū. Idē de Regina quę reciperet filiā vestrā, &c. Sic modō Rex Christus, seu Papa Iesus trāsit per villā, & recipit in curiā suā filiū vestrū innocentē, & bonū, vt ipsum faciat magnū dominū, maiore quā sit hic Rex, vel Papa. De hoc ergo ploratis vos. Ideō Apost. Nolumus vos ignorare de dormiētibus, vt non cōtristemini sicut ceteri, qui spē nō habēt. 1. Thess. 4. Sed nō ploratis, nec plāgitis mortē animarū filiorū adultorū, qui dāt se peccatis blasphemię, luxurię, &c. qui recta via vadūt ad infernū, & nō curatis. Ideō potest vobis dicere filius vester, quando moritur, Nolite flere super me, sed iuper vos flete, & super filios vestros. 1. adultos, Lu. 23. Quātum peccatū fuit illorū, qui verterūt dorsum ad templū, & adorabāt ad oriētem. Ecce hīc peccatū de fractione festiuitatum, quādo gentes despiciunt pręcepta, & ordinationes ecclesię, tunc vertunt dorsum ad tēplū Dei, & adorauerūt ad orientē, secundū quod dicit Dauid, Ortus est Sol, & exhibit homo ad operationē suā. Quādo ergo gētes nō seruant festa, sed faciunt negotia in foris, & feriis, &c. tunc vertūt dorsum tēplo, & adorāt ad orientē, cū tamē Deus optimē dīuisit tēpus, quod totū currit in septē diebus, & dedit nobis sex dies ad laborandū & vos vertitis vos ad oriētem. s. orto Sole vaditis ad agrū vestrū, vineā, forū seu feriā. Septimum diē Deus retinuit sibi. s. d. omnicā, & vult q̄ illa die vertamus faciem ad templū, & dorsum ad orientē. Et vos facitis oppositū, quia quādo dicitur missa, in qua omnes tenemini esse, quidā stant in platea, &c. quidā in vineis, quidā in lupanari, quidam in taberna, &c. O dicit Deus, & vos auferitis mihi tempus meum, ideō ego auferam vobis tempus vestrum. Ista ratione veniūt mortalitates, quia ille qui debebat viuere quadraginta, vel sexaginta annis, morietur cras. & ideō dicit ipse, Cū accepero tempus, ego iustitias iudicabo. Psal. 74. Ecce hīc peccata quę sūt cōtra Deū, propter quę veniūt istę tribulationes, & mala. Ideo corrigātur per bonas ordinationes, & Deus iuuabit, alias ecce quid dicit, cū multiplicaueritis orationē vestrā nō exaudiam. Esa. 1.

Sabbato post diem Cinerum.

Sermo I.

Ascendit ad eos in nauim, & cessauit ventus. Matthæi sexto. Postquam Christus multa mirabilia fecerat in terra, fecit & in mari, quod ostenditur ab omnibus Euangelistis, vt ostenderet se esse Dominum, non solū terrę, sed etiam maris. Dicatur breuiter historia Euangelij, modō vt intremus secreta, oportet loqui de tribus.

Et primò de ista nauis posita in tan magna, & valida fortuna,

Secundò de hora qua venit illa fortuna,

Tertiò de bono aduentu & tranquillitate ex presentis quando ipse intravit nauem, & de isto tertio loquitur thema.

Quantum ad primum sciendum, quod secundum omnes doctores & glos. nauis illa in tā magno periculo posita signat ecclesiam militantē dupliciratione. Primaratio ex officio. Ratio, quia sicut nauis portat personas & merces de vno loco ad alium, sic etiam ecclesia. Et qui nō nauigant cū ista nauis, omnes pereunt, sicut tempore Noë perierūt omnes qui extra arcā inuēti fuerunt. Ecce officium huius nauis. ideo Salomon ad literā de ecclesia dicit, Facta est quasi nauis infortioris de longe portās panē suum. Prouer. vii. Ecce, quod propter officiū ecclesia dicitur nauis vt cōmuniter dicūt doctores. Secunda ratio est & subtilior, quod nauis signat ecclesiam, & si volumus attēdre ad formam, seu figuram nauis quæ est in principio, hoc est in prora angusta, in medio lata, & in fine, scilicet in puppi angusta. Rectē nauis signat ecclesiam militantē, quæ est huiusmodi formæ, & Dominus noster Iesus Christus est, quasi prora siue anterior pars nauis vbi cōiunguntur duæ tabule, scilicet duo Apostoli vt Petrus, & Andræas, qui fuerunt primi Apostoli Christi, deinde vñdecim Apostoli. 1. ad Cor. 15. Deinde creuit per 70. discipulos, deinde per tria millia cōuersorum. Act. 2. sic tandē creuit paulatim per totum mundum. Quia in omnē terrā exiuit sonus eorū. s. prædicationis. ad Rom. 10. Sed iā diu est quod nauis ecclesiæ angustatur & restringitur circa finem. Nota hic decem diuisiones ipsius Christianitaris, intātum, quod dicit Christus Iesus, filius hominis cū venerit, putasne inueniet fidem terræ? Luc. 18. Patet ergo quod ecclesia militans dicitur nauis, nō solum propter officium, sed etiā propter formam & figurā. Et totum hoc tangitur in dicta auctoritate, facta est, scilicet ecclesia militans quasi nauis infortioris. Ecce formam. De longe portans panē suum. s. merces. Ecce officium. sed agitur fluctibus. Est enim in magno periculo nauis. s. ventorum. Hoc clarē potestis videre, si vultis cogitare ad hoc quod dico. Quādo enim vacat vnus magnus episcopatus, statim Reges & Domini temporales rogant pro indignis etiam cum minis vel munere. Vnde Papa videns quod rogant pro indigno, qui nesciret custodire tres capras, tribuatur. Item iam videtis qualiter ordinationes ecclesiæ seruantur, quia despiciuntur libertates & immunitates ecclesiasticæ frāguntur. Nam quilibet reputat se dignum ad maiorem mūdi prælationem, quilibet seruat de ordinationibus ecclesiæ prout vult & sibi placet, nihil aliud. Ecce quomodo nauis est in magnis periculis. Iam enim verificatur illud quod dicitur Matth. 14. Nauigula autē in medio mari iactabatur fluctibus, erat enim contrarius

Es De libro de Magister de...

ventus. Quarta autem vigilia noctis venit ad eos ambulans supra mare. Et videntes eum supra mare ambulantem, turbati sunt dicentes, quia phantasma est. Et præ timore clamauerunt. Statimq; Iesus locutus est eis dicens, Ego sum nolite timere, &c. Quantum ad secundum, videndum est de hora in qua venit illa fortuna. Nam dicit textus, Et cum sero esset, erat nauis in medio mari, ipse autem solus erat in terra. Et videns eos laborantes in remigando, erat enim contrarius eis ventus. Occasus Solis facit vespere. Modò videamus in qua hora diei sumus. Dicatur quod sicut Sol radias super terram facit diem artificialem, & quãdo irradiat valles, & torrentes & colles adhuc est mane, sed quãdo non irradiat vertices montium, nec valles, tunc est sero. Ad propositum, in sacra scriptura Christus dicitur Sol. Ideò dicitur virgini Mariæ. *Fœlix nanque es sacra virgo Maria, & omni laude dignissima, quia ex te ortus est Sol iustitiæ Christus Deus noster, &c.* Modò ad cognoscendum in qua hora sumus diei, scilicet durationis huiusmodi, videamus an radij Solis, scilicet Christi irradiat torrentes, valles, &c. Torrentes sunt laboratores triplici ratione. Primo, quia sicut torrentes sunt asperi & petrosi, sic etiam vita laboratorum aspera est & dura, & petrosa. Secunda ratio est quia torrentes aliquãdo abundant aquis, aliquãdo non. Sic laboratores aliquãdo abundant bonis temporalibus, aliquãdo nõ, ex siccitate vel aliis. Tertia ratio est, quia sicut torrentes sunt in inferiori parte terre, sic rustici & laboratores sunt deiectiones, & omnibus aliis inferiores intantò, quod potest dici dictum Daniëlis, *Imminuti sumus plus quam omnes gentes, sumusq; humiles in vniuersa terra. Daniëlis 3.* Sed modò iam torrentes & laboratores non irradiante Sole Iesu Christi. Antiquitus tamen irradiabatur, quia erant deuoti. Nam quolibet mane & sero orabãt vir in vno angulo, & mulier in alio. Nota quomodo primò se signabant, deinde dicebant, *Credo in Deum, sciebant bene Pater noster, & Ave Maria, & decem præcepta legis, nam ista est scientia laboratorum.* Modò autem nesciunt se signare, nec sciunt *Credo in Deum, nec Pater noster, nec Ave Maria, nec etiam aliquod bonum, sed bene sciunt sortilegia, coniurationes, & vanitates, sciunt etiam quot denarij sunt in vno floreno.* Ideò iam Sol iustitiæ ab istis torrentibus retraxit radios suos. Item antiquitus quolibet die audiebant Missam in aurora. Deinde ibant ad sua negotia, sed modò nec in dominica nec in alijs diebus volunt audire Missam, & si forte veniunt, iam pransi & tardè veniunt, & quando sunt in ecclesia, non faciunt nisi loqui. Item antiquitus communicabãt quolibet die dominicò deuotè, & processionaliter, modò autem non nisi semel in anno. Ideò David, *Nescierunt, neque intellexerunt, in tenebris ambulãt, mouebuntur omnia fundamenta terræ. in Psal. octuagesimo primo.*

Modò videamus an radij Solis iustitiæ illuminet valles. Valles dicuntur omnes homines diuites, idè quia vallis est terra delitiosa & abundas, nã talis est vita diuitiũ, pinguis & delitiosa & abundas. idè David in Psal. Valles, id est, diuites abundabũt frumẽto. Psal. 64. Sed iam ab istis recessit Sol iustitię, id est, gratia Dei misericordię & veritatis, nam antiquitus diuites quærebãt, si erat aliquis qui venisset ad paupertatẽ, vt possent eum iuuare in aliquo. Sed modò vellent sibi inuicẽ auferre oculos. Antiquitus si diues videbat agrũ vel vineam alicuius incultã, vel filiam alicuius adultam, immediate dicebat sibi, quare non seminatis agrũ, &c. de quo viuetis, &c. Et statim mutuabant semen, & pecunias, maritabãt puellas virgines. Sed modò si pauper laborator qui habet domum plenã filiis, indiget pecunia, pane, & vino, &c. & venit ad diuitẽ vt recipiat, &c. Nota vsuras quas faciunt. Item quãdo vident viduã vel puellam pauperẽ, laborãt quod fiat meretrix. Ecce quomodo Sol iustitię recessit, & verificatur verbũ Christi dicentis, Quoniam abundabit iniquitas, res frigescet charitas multorũ. Matth. 23. Item videamus, an radius Solis tangat costas. Costę dicuntur esse simplices presbyteri. Ratio, quia sicut costę sunt torrẽtib; & vallibus altiores, & mōtib; & collibus proximiores, sic simplices clerici sunt populo altiores in dignitate & sanctitate, & magis iunguntur mōti. s. Christo. Idè dicit scriptura de eis. Separauit vos Deus Israël ab omni populo, & iunxit sibi vt seruiretis ei in cultu tabernaculi, & staretis corã frequẽtia populi. Nume. 16. Sed modò ab istis retraxit radios suos Sol iustitię, nam antiquitus irradiabãtur deuotione & sciẽtia, sed modò quasi nullã habent deuotionẽ, vel sciẽtiã, imò sunt ignorãtes. Et iam verificatur de eis prophetia dicẽs: Sacerdotes eius cõtempserunt legem meã, & polluerunt sanctuaria mea. Inter sanctũ & prophanũ nõ habuerũt distantiam, interpollutũ & mũdum non intellexerunt, & a sabbatis meis auerterũt oculos suos, & coinquinabar in medio corũ. Ezech. 22. Modò videamus an irradiet colles Sol iustitię. Religiosi dicuntur colles. Ratio, nam merces quę portantur de loco ad locũ transeunt per colles. sic etiã merces cœlestes, s. sanctarum doctrinarũ veniunt ad vos per religiosos. Itẽ quia via, seu transitus per colles, est angustia, talis debet esse vita religiosorum, stricta & aperta per penitentiam. Et idè David in Psalm. 64. Pinguetcenti pectora deserti, & exultatione cones accingetur. Nota qualiter antiquitus religiosi seruabãt obedientiã, paupertatem, & castitatẽ, & omnes cœremonias, quia tunc Sol iustitię tangebãt colles, sed modò seruant obedientiã. s. de capone. Sed si vltra voluntatem præcipitur aliquid, statim sequũtur appellationes, &c. Item tenent paupertatem siue indigentiam in his quę nõ possunt acquirere. De castitate autẽ & cœremoniis, ipsi sciunt quomodo viuunt.

manu illi de exor pecino lbo

manu illi de exor pecino lbo

Ibo ergo ad optimates & loquar eis, ipsi enim cognouerunt viam Domini & iudicium Dei sui. Et ecce magis hi simul cōfregerunt iugum, ruperunt vincula. Hiere. 5. Iam transiit ergo hora vespertinum, &c. Item videamus, an Sol iustitię tangat mōtes, siue summitates montiū, & isti sunt Pręlati siue Domini temporales. Ratio, quia sicut mōtes eminet super terrā, sic Pręlati, & Domini sunt alti, eminentes ex dignitate, & dominio temporali. Videamus modò an illi luminātur à Sole iustitię, quoniā antiquitus Pręlati nō dabāt pręlationes, dignitates vel beneficia, nisi bonis personis sanctis & dignis, & illos cogētes, & plus curabant de animabus quā de redditibus. Nota modò qualiter fit iuxta illud Apostoli, Omnes quę sua sunt quærūt, non quę Iesu Christi. ad Philip. 2. Idē de dominis temporalibus, nam antiquitus seruabant iustitiā, & cōtentabantur de propriis redditibus quos etiā diuidebāt. s. pro seipsis, pro Deo & pauperibus. Sed modò nota de iniustitiis & exactiōibus quas faciūt. Iam enim verificatur illud dictū propheticū di. Principes tui infideles socij furum. Omnes diligunt munera, sequuntur retributiones, pupillo nō iudicāt, & causa viduę nō ingreditur ad illos. Esa. 1. Nunquid ergo viderur vobis si sumus in fine diei, & in occasu solis? Ecce qualiter illa fortuna nauis in sero figurabat fortunā finis mundi quę dicitur sero. Et ideò dicitur, Cū autem sero factum esset, dixit Dominus vineę procuratori suo, Voca operarios, & redde illis mercedē suam. Mat. 20. Quantū ad tertium, &c. videnda est tranquillitas ventura ex Christi pręsentia, cū dicit the. Ascendit ad eos in nauim & facta est trāquillitas magna, & cessauit ventus. Et nota hīc historialiter, quomodo Christus in quarta vigilia noctis descendit de mōte ad discipulos qui erant in mari. Ita modò in isto sero, scilicet in fine mūdi, vt ex prędictis patet, quādo nauis ecclesię periclitatur, Dominus Iesus descēdit de mōte altissimo cęlesti empirei, vbi modò interpellat pro nobis apud patrē, ostendens patri latus, & vulnera, & virgo Maria, &c. De isto monte ex alia parte dicit David, Quis ascendet in montem Domini, &c. Psal. 23. De isto monte descendet in die iudicij supra mare huius mundi, quia non descendet in terram, sed in aërem. Auc̄. Hic Iesus qui assumptus est à vobis in cœlum, sic veniet quemadmodum vidistis eum euntem in cœlum, &c. Act. 1. Dicatur, qualis timor & tremor erit tunc peccatoribus in eius aduentu, intantū, quod dicit Prophēta, Ecce venit, dicit Dominus exercituum. Et quis poterit cogitare diem aduentus eius? & quis stabit ad videndū eum? Ipse enim quasi ignis cōflans, & quasi herba fullonum. Et sedebit cōflans, & emundans argentum, & purgabit filios Levi. Subdit, Ego accedam ad vos in iudicio, & ero testis velox maleficis, & adulteris, & periuris, & qui calumniātur mercedē mercenarij, & humiliāt viduas, & pupillos,

& opprimunt peregrinum, nec timuerunt me Malach. 3. O qualls timor erit illis. Sed bonis dicet, Ego sum, nolite timere, confidite. Si mali timent, non erit mirum, quia videbunt eorum damnationem paratam, contra quos dabit iententiam dicendo: Discedite à me, &c. Deinde data sententia ascendet in nauiculam, id est, totam ecclesiam Christianam, & secuti sunt eum eius discipuli, id est, boni, & statim fuerunt ad aliam terram, vt dicitur Ioan. 6. Sic erunt boni Christiani pertinentes ad terram illam. De qua dicit Dauid, Portio mea Domine, sit in terra viuētium. & tunc cessabit ventus tribulationum & infirmitatum, & erit tranquillitas æterna. Ideo dicitur, Absterget Deus omnem lachrynam ab oculis sanctorum. Apocalypsis 7.

Sabbato post diem Cinerum. Sermo III.

Erat nauis in medio mari. Mar. 6. Nota mysticè quod pœnitentia dicitur nauis propter quatuor quæ habet ad infias nauis, scilicet,

Diuersam figuram,
Grandem mensuram,
Aliam staturam,
Intertam venturam.

De hoc quarto modo dicit propositū thema, Erat nauis, &c. Quā- tum ad primum, nauis non habet vnam figurā vniformē sicut alia ædificia quadrata, vel rotūda & huiusmodi, sed in principio est strīcta, in fine etiā stringitur, licet non tantū quantum in principio, & in medio est lata. Sic pœnitentia in principio inchoandi est strīcta. Luc. 13. Contendite intrare per angustam portam, quia dico vobis multi quærent intrare & non poterunt. Postea propter assuetudinem & adiutorium gratiæ Dei fit spaciosior. Prouer. 4. Viā sapientie monstrabo tibi, & ducam te per semitas equitatis, quas cum ingressus fueris, non arctabuntur gressus tui, & currens non habebis offendiculum Tandem propter debilitatē carnis incipit artari aliquantum. Ideo Prouer. vlt. Facta est quasi nauis instritoris, de longè portans panē suum. Quantum ad secundum, pœnitentia est quasi magna nauis. s. trium cooperturarū. Prima inferior & secretior, est cordis contritio. Iere. 15. A facie manus tuæ solus sedebā, quoniam amaritudine replesti me. Secunda est oris cōfessio. Prouer. 28. Qui abscondit scelera sua nō dirigetur, qui autē confessus fuerit, & reliquerit ea, misericordiam cōsequetur, &c. Tertiā est operis satisfactio. Luc. 7. Facite fructus dignos pœnitentiæ. Ideo pœnitentia est illa maxima nauis Noë. De qua Gen. 6. Cornacula & tristega facies in ea. Quantum ad tertium alitudo huius nauis est maxima, propter malum crucis, quo velum extensum est caro Christi mūdissima. Absq; hoc malo non nauigatur. Io. 15. Sine me nihil potestis fa-

tere. Gabia qua præcipuè defenditur nauis, est titulus triumphalis cruci superpositus. Iuxta illud Prou. 18. Turris fortissima nomē Domini, ad ipsum currit iustus, & saluabitur, vel exaltabitur. Ideo Cantic. 8. Statura tua assimilata est palmæ. Quantū ad quartum quadiu nauis est in medio mari propter innumera pericula incertus est euentus eius, donec peruenit ad portum, Ecclesi. 9. Sunt iusti atque sapientes & opera eorū in manu Dei, & tamen nescit homo vtrum amore an odio dignus sit, sed omnia in futurum seruantur incerta. Sed opimum remedium secure gubernationis ostenditur in euangelio, scilicet assumere secum Christum. Nota historiam breuiter. Christus autem assumitur in eucharistia. Ioan. 6. Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, habet vitam eternā. Ideo hic in euangelio, Confidite, quia ego sum. Nolite timere, & ascendit ad illos in nauis, & cessauit ventus. Vnde dicere potest fidelis penitens à quo Christus sumitur per eucharistiæ communionem. Si ambulauero in medio vmbre mortis non timebo mala, quoniam tu mecum es. Psalm. 22.

Dominica I. in Quadragesima.

Sermo vnicus.

Accesserunt angeli, & ministrabant ei. Matth. 4. Sanctum euangelium hodiernū declarat nobis de sancto ieiunio Iesu Christi quatuor puncta vt sequitur,

Primo locum conuenientem,

Secundo tempus sufficiens per quod ieiunauit,

Tertio modum expedientem, quomodo ieiunauit,

Quarto fructum prouenientem ex ieiunio.

Et de isto quarto loquitur thema, Accesserunt angeli, &c. Fructus enim qui sequitur ex ieiunio, quia angeli accesserunt, &c. Dico primo, quod euangelium hodiernum declarat nobis de sancto ieiunio Iesu Christi locum conuenientem vbi ieiunauit. Vnde sciendum, quod quando Christus voluit quadragesimā ieiunare, noluit eam ieiunare in ciuitate Bethleem, vbi fuit natus, nec in templo vbi fuit presentatus, nec in Nazareth vbi fuit nutritus, nec inter homines, sed in deserto quod est habitatio bestiarum. Et hoc dici principium euangelij, Ductus est Iesus in desertum à spiritu, volens supple ieiunare, & iste locus fuit valde conueniens. Ratio, propter conuenientiam quam habet locus desertus cum fine ieiunij, nam ieiunium ordinatur ad triplicem finem, scilicet ad

Refrænationem,

Liberationem,

Meritum.

Primo ad refræmandū. s. vitia, & peccata que pro maiori parte accidunt ex carnis inclinatione, propter hoc ordinata fuerūt ieiunia. s.

Vitia cō ad refranandum. Nam sicut homini stulto, & armato auferuntur ar-
primit ma cū quibus multis nocuit, sic etiā corpus hominis stultū armatū
ieiuniū, cibo & potu, & aliis delectabilibus, quę nobis Deus dedit ad neces-
mentem sitatē naturę indiscretę sumptus, multoties occidit animam. Ideo
elevat, sibi subtrahi debent prudenter, & amoueri. Secūdo ordinatur ieiui-
virtutē niā ad liberandum. s. animā, quę quādiu est vnita corpori, multum
largi- ā corpore impeditur in bonis. s. spiritualibus. Et ideo dicitur, Cor-
zur, ac pus quod corrumpitur, aggrauat animā. Sap. 9. Ideo vt anima sit li-
premia. bera ad operandū spiritualiter deprimitur caro. s. per ieiunia, & sic
 anima eleuatur liberē in Deū. Sicut de statera, nā quando vna pars
 deprimitur, alia eleuatur, & ecōuersō. Tertiō, ad merendum, & ac-
 quirendū thesaurum spirituale, quoniam sicut per totum annū ho-
 mo laborat pro necessitate corporis, sic ieiunādo ad minus isto san-
 cto tēpore laboretis pro anima. Vnde Apost. Vnusquisq; propriam
 mercedē accipiet, secundum suum laborem. i. ad Cor. 3. de omnibus
 istis rationibus vide auctoritatem beati Greg. dicētis, Qui corpo-
 rali ieiunio vitia comprimis. Ecce primum. s. refranare. Mentem
 eleuas. Ecce secundum. s. animā liberare. Virtutē largiris & premia.
 Ecce tertium, scilicet mereri. Huic triplici fini ieiunij valdē conue-
 nit locus desertus, vbi vitia cōprimuntur, quia nō habetis occasio-
 nes peccādi, nec oculis vidēdo, &c. & sic de aliis sensibus. Patet ergo
 quod desertus locus est conueniens ieiunio. Ideo super illo verbo,
 Ductus est Iesus in desertum ā spiritu, dicit beatus Greg. in homi-
 lia hodierna, Dubitari enim solet ā quibusdā ā quo spiritu ductus
 est Iesus in desertum? Verē, & absq; vlla quæstione cōuenienter ac-
 cipitur, vt ā Spiritu sancto in desertum ductus credatur. Sed diceret
 aliquis. Istę rationes nō sunt ad propositum de Christo, qui in suo
 corpore nunquā habuit malas inclinationes. Itē nec ex carne impe-
 diebatur anima, quin haberet perfectissimē suas fruitiones. Item,
 quia iā meruit inquantū Deus, & inquantū homo. Respōdeo, quod
 quantum ad personā Christi bona est ratio, sed ipse hoc fecit, vt da-
 ret nobis exēplum. s. vt tēpore ieiunij vadamus ad desertum dimit-
 tentes ciuitates, villas, & communitates, quod sic intelligēdum est,
 vt in sancto tempore dimittamus negotia temporalia, quęstiones,
 & discordias, &c. Detur hic modus omnibus. Et primō religiosi, &
 clerici in hoc sancto tempore satis sunt occupati circa horas, & of-
 ficiū. Laboratores verō in hoc sancto tempore debēt summo ma-
 ne audire missam, & sermonem, si prædicatur in aliquo loco, & post
 negotiētur, vt possint prouidere filiis, & domibus suis. Diuites autē
 surgant in aurora ad adorandū. Deinde audiant missam maiorem,
 & sermonem, & post dicant psalterium post missam, orando, & ho-
 ra prandij erit perfectum. Illi diuites qui nesciunt psalterium, post
 missam, orādo perquirāt ecclesias, monasteria, & hospitalia, vbi cō-
 munitate

muniter sunt magnæ indulgētię. Post prandium verò possunt dormire. Deinde ire ad cõpletorium, & post dicere vesp̄as, vel septem psalmos pœnitētiales, vel Pater noster, &c. Ex isto modo homo vadit ad desertum. Et istū modum tenuit Dauid rex ille magnus dicēs de se, Ecce elongaui fugiens, & mansi in solitudine. Expectabā eum, qui saluū me fecit, à pusillānimitate sp̄itus. & tēpestate. Psal. 54. Non legitur quod Dauid ex quo fuit coronatus fuerit in deserto, sed mansit in solitudine cameræ sui palatij elongatus à negotiis, & ad quem finem ostendit. Expectabā eum, qui saluū me fecit. Et fructus meritorū à pusillānimitate sp̄itus. Ecce libertas animæ, & tēpestates supple malarū inclinationū carnis. Patet ergo locus conueniens pro ieiunio. Dico secūdò, &c. quod tēpus sufficiēs fuit. s. quadraginta dierū. Nā dicit textus, q̄ cū ieiunasset quadraginta diebus, & quadraginta noctibus. Et quare dixit quadraginta noctib⁹? Rēspōdeo, q̄ hoc dicitur ad differēciam ieiunij Iudæorum, qui antiquitus per diē ieiunabāt, & de nocte comedebant ad sufficiētiā, sicut modò faciunt Agareni. Non credatis, quod tale fuit ieiunium Christi in illis quadraginta diebus, & 40. noctibus, quia nihil gustauit. Tempus tamē quadraginta dierū, & noctiū fuit sufficiēs. Ratio, quia iā scitis quod omnia p̄cepta Dei sunt decē, in quibus omnia alia includūtur fundamētaliter. Sicut enim Deus dedit decē digitos corpori ad operandū omnia, ita dedit animæ decē p̄cepta, quasi decē digitos ad operandū meritorie. Ista autē p̄cepta frangimus quadrupliciter. s. cogitatione, locutione, op̄erē & omīssione. Cogitatione enim frāgimus duo p̄cepta singulariter. s. illud. Nō cōcupīscēs vxorē proximi tui, quia nō sufficit seruare corpus mundum ab illa operatione, sed etiam animā à cogitatione. Secūdò, illud, Nō cōcupīscēs domū proximi tui, nec aliqua quę illius sunt. Ex cōcupīscētia enim oriūtur diuisiones, & guerræ, & ideo dicitur, Radix omniū malorū est cupiditas. i. ad Tim. 6. Locutione autē frāgimus alia duo p̄cepta. s. illud. Non assumes nomē Domini Dei tui in vanū, quia nunq̄ est iurandū, nisi ex necessitate vel vtilitate, Item illud, Non falsum testimoniū dices. s. quacunq; causa nec in iudicio nec extra. Operatione frangimus quatuor. s. Non adorabis deos alienos. Non occides. Non mœchaberis. Non furtum facies. Omīssione autem frāgimus duo. s. festa nō sanctificando, & parentes nō honorando. Ecce ergo quod istis quatuor modis frangimus decem p̄cepta, & quater decies surgit in numerum quadraginta, propter hoc facimus quadraginta dies de penitentia, quia quater decies occasione carnis peccamus. Et ideo Grego. Per voluntates mortales corporis, p̄ceptis dominicis cōtrahimus, quæ per decalogū sunt accepta, quia ergo per carnis desideria decalogi mādata cōtempnimus, dignum est vt eandem carnem quater decies affligamus. Ecce

ergo tempus sufficiens quo Christus ieiunauit, dando nobis exemplum. Modò est hìc quæstio tripartita de Christo, cum Christus in deserto ieiunauit quadraginta diebus. Et prima quæstio est, vbi dormiebat. Secūda quid faciebat. Tertia quã societatem habebat, Modò audite deuotè. nam Euāgelistæ non dicūt expressè vbi tunc dormiebat, sed multoties de figura elicitur veritas, sicut de spica excutitur granum. Hæc Christi dormitio in deserto figurata fuit in patriarcha Iacob, qui cum fuisset peregrinus, & viator de Chanaan in Mesopotamiã, & transiret per partes huius deserti in nocte quãdo voluit dormire, supposuit sibi lapidẽ capiti, & in nocte vidit cælum apertũ, & scalã, &c. Dic historiam, vt habetur Gene. 28. Iacob vt dicūt

In eodẽ loco ieiunauit Christus in quo Iacob scalam inter dormiẽdum vidit.

omnes doctores, significat Christũ, scala verò pœnitẽtiã, habens quadraginta gradus ieiunij, & quidã ascēdunt cõtinuando ieiuniũ, quidam autem descēdunt frangendo ieiuniũ. Et Iacob excitatus timuit, ac tremuit de dicta visione. Cui diuinitus fuit reuelatũ quodẽ Christus saluator mundi ibi ieiunaret, & dormiret. Tunc Iacob dixit, Verè Dominus est in loco isto. Patet prima quæstio. Sed hìc cõtemplate modicum, Christus incepit suum ieiunium in crastinum Epiphaniẽ, quando maius frigus viget, & tunc dormiebat in terra, dando nobis exẽplum, quod in isto sacro tempore dimittamus lin-

Christi opera diurnè pariter & nocturnè in deserto ieiunabat.

reamina, culcitra, & delectationes, Ideo Dauid, Beatus qui intelligit super egenum, & pauperẽ, in die mala liberabit eum Dominus. Dominus opem ferat illi super lectũ doloris eius. in Psal. 40. Secunda quæstio, quid faciebat Christus homo etum quia nõ operabatur manibus, & cum staret quadraginta dies, nõ quid erat otiosus? Textus nõ dicit clarè quid faciebat, sed Lucas alibi dicit quid faciebat Christus in desertis dicens: Factum est in diebus illis, exiit in montem orare, & erat pernoctãs in oratione Dei. Luc. 6. In summo ergo & oratione expendebat tempus noctis, & de die quid faciebat? Respondeo, quod in tribus occupabatur. s. in legendo, in cõtemplando, & in orando. De primo ipse legebat in libro quem secum portabat semper maiore tota biblia. s. libro vitæ. s. scientiẽ Dei, in quo scripta sunt omnia quæ vnquam fuerunt, sunt, & possunt esse. Et quolibet die Iesus Christus legebat totum illũ librum, legendo primũ capitulum. s. de gloria Paradisi. Et secundũ de ordinatione angelorum. Tertium de pœna dãnatorum. Quartum de pœnitẽtia purgandorum, & sic de aliis. Item de naturis pisciũ maris, de auibus in aere, de animalibus terræ. Et omnia ista videbat nõ solũ in genere, sed etiam in specie, & indiuiduis, non solũ vt Deus, sed etiã vt homo. De secundo stabat omnia ista cõtemplando. Quantum ad tertium post prædictam lectionem, & cõtemplationem orabat, dicens orationem quam postea nobis ostendit, scilicet Pater noster. Nam incepit Iesus facere, & docere. Act. 1. & in persona nostra ipse dicebat

cebat

gebat Ipse Pater noster. Item, dimitte nobis, &c. quia sicut os loquitur pro pedibus, & aliis membris, ita Christus vt caput, loquebatur in persona membrorum. In his ergo debemus tempus huius quadragesimæ exemplo Christi expendere. Ideo dicebat, Operamini non cibum qui perit, scilicet negotia huius mundi, sed qui permanet in vitam æternam, scilicet opera meritoria. Ioannis sexto. Tertia quæstio. Quam societatem habebat? Dico, quod ferarum, bestiarum & latronum. De bestiis dicitur Mar. i. quod in illo deserto frondoso erant leones, vrsi, lupi, & multa alia animalia. Ait enim textus, Erat in deserto quadraginta diebus, & quadraginta noctibus, & tentabatur à satana. Eratq; cum bestiis. Marci primo. Venio ad practicam, & potestis per vos cogitare quod prædicta animalia de die latitant in antris, & de nocte vadunt pascendo. Et quando videbant Christum possumus dicere, sicut de boue, & asino, qui Christum adorauerunt, sic etiam, &c. Ecce societas Christi de nocte, de die habebat societatem latronum, & malorum hominum. Nam istud desertum est inter Ierusalem, & Iericho. de quo Lucæ decimo, Homo quidam descendebat ab Ierusalem in Iericho, & incidit in latrones, &c. Hic locus Hebraicè dicitur adumim, & interpretatur rubra siue ascensus ruforum. Iste locus est ille cruentus, & sanguinarius, quo deuenit homo ille qui incidit in latrones. Et dicitur sanguinarius, quia ibi multi viatores occidebantur à latronibus. Cogitate quando latrones videbant ipsum à longe, veniebant ad eum visuri, si fortè haberet pecunias. Sed Iesus Christus mutabat eorum corda, & voluntates, & exhibebant Christo magnam reuerentiam. Sic nos moraliter debemus stare inter bestias, feras, scilicet peccatorum, cogitando quomodo vixisti, vt bestia peccando, &c. Inter latrones, cogitando quomodo peccando furati fuerimus Deo honorem, & reuerentiam, & timorem, & nobis attribuendo honorem, & gratiam. Propter hoc dicebat Dauid, Non nobis Domine non nobis, sed nomini tuo da gloriam. in Psalmo centesimodecimo tertio. Terriò videntus est modus expediens quomodo ieiunauit Christus, qui vicit tentationem diaboli. Dicunt doctores, & singulariter magister historiarum, quando in baptismo Christi vox Patris intonuit dicendo. Hic est filius meus dilectus. Luc. 3. Tu es filius meus dilectus, in te complacui mihi, &c. Dicit quod diabolus audiuit istam vocem, & quia iam videbat diabolus tempus Messie completum, & ideo quando videbat Christi mirabilia, concepit ipsum esse filium Dei. Sed quando vidit ipsum esurire, credidit oppositum, propter quod voluit ipsum tentare. Et assumpta forma humana, & habitu viri deuoti, salutauit ipsum. Cui respondens Christus, dicit, Bene veneritis, non credatis quod ita truncatè dixerit Christo, Si filius Dei es.

Sed

A demoni, Rom: fus, Gen. 25. versu 26 in plurali adumim. Zach. 1. versu 3.

Sed Euāgelīsta dimittit nobis, vt ponamus digitum ad practicam. Ideo notate eam. Et potestis cogitare, quod quando diabolus venit ad Christum ipsum salutando dixit, Aliqui opinatur quod tu sis filius Dei. Nam filius Dei antiquitus mutauit virgā Moyſi in serpentem, aquam Ægypti in sanguinem. Exo. 7. vxorem Lot in itacuā salis. Gen. 19. Ideo si filius Dei es, dic vt lapides isti panes fiant. nō intelligatis quod diabolus subito dixit, Si filius Dei es, &c. sed posuit se in verbis cum eo primo, in fine concludendo, quod si filius Dei es, &c. Et respondens Iesus dixit. Scriptum est de se. s. non in solo pane viuit homo, sed in omni verbo quod procedit de ore Dei. Ucu. 8. Ecce hic modus expediens. s. pro nobis, quia modō quando ieiunamus diabolus tentat nos dicens, Dic vt lapides isti panes, &c. Nos autem verba dura & aspera comedamus per impatientiam, si prandiu non sit paratum vel aliter, &c. secunda tentatio. Victo diabolo in prima tentatione per Christum ex auctoritate, Nō in solo pane, &c. diabolus sumpta occasione à dicta auctoritate, quia verba Dei proponuntur in templo, processit ad secundam tentationē, dicens: Vis vt vadamus ad ciuitatem ad templum? Christus autem, vt bonus miles, volens se exhibere suo inimico in omni platea, secutus est eum vsq; ad templum, vbi erat magnus populus congregatus, & tunc dixit diabolus Christo, Vis vt alcēdamus supra pinnaculum? quia vbi magis secretē poterimus orare, & quādo fuerunt superius, dixit diabolus Christo, & quot gentes sunt hīc, & multi sunt hīc qui non credunt te esse filium Dei, ideo mitte te deorsum, quia de te scribitur, Angelis suis mandauit de te, vt custodiant te in omnibus viis tuis. in Psal. 99. Ad quem Christus dixit, Scriptum est, Non tentabis Dominum Deum tuum. Hic Christus dat exemplū per omnis spiritualibus, & deuotis quando diabolus tentat eos de vana gloria, ne cadant, sed stent fortes. Videns autē diabolus quod Christus excusauit se, ne incurreret vanam gloriā, diabolus voluit eum aliter tentare, & dixit ei. s. Christo, vis vt vadamus ad desertum ad vnum montem satis altū vbi erimus solitarij, & orabimus, & quando fuerunt in monte, diabolus ostēdit Christo, omnes partes mundi, dicens omnia esse sua, & posse dare cui vult, sed mentitur, & dixit. Hęc omnia tibi dabo, si cadens adoraueris me. Christus autem qui in aliis tentationibus habuerat patientiam auctoritatibus, excusando se, in ista indignatus est, & clamauit dicens: Vade satana, Scriptum est, Dominum Deum tuum adorabis, & illi soli seruiēs. Deut. 6. Sed quare hoc dicit Chrysoſt. quod alię tentationes tangebant humilitatem, sed adorare tangit diuinitatem, & ad coronam Dei, &c. Dicit beatus Hierony. quod Christus dat nobis hīc exemplum quod iniurias proprias debemus patienter tolerare, sed illas quę tangunt Deum cum indignatione increpare. Chrysoſt. in proprijs

priis Iniurijs quenquam esse patientem, laudabile est, iniurias autē Dei vsque ad aditum fufferre, nimis est impium. Nota hic de Ian: tō Ludouico rege Franciæ qui confueuit cauterizare blasphemantes Deum. Sed modò verificatum est illud propheticum. Eiaie 52. Dominatores populi mei iniquè agunt, dicit Dominus, & iugiter tota die nomen meum blasphematur. Quartò ostenditur fructus proueniens ex ieiunio in themate, cum dicitur, Ecce Angeli accesserunt, & nota similitudinem, & poteris intelligere qualiter fuit, quando duo magni domini, sed principes, faciunt duellum in campo clauso, vbi rex tenet campum securum, & amici, & exercitus vtriusque expectant finem hinc inde, & facto prælio, victus cum suis fugit, & seruitores, & amici victoris cum gaudio ad eum accedunt sibi necessaria ministrando. Sic Christus, & Lucifer maiores principes mundi, vt dicit magister historiarum, sed diuersimodè, nam Christus est princeps sanctitatis, & Lucifer iniquitatis, hodie fecerūt duellum, & Deus pater tenuit campum securum, Christus autem, vt dicit Chrysostomus præcepit Angelis, vt ab eo elongarentur, ne à Lucifero viderentur. Idem fecit Lucifer de suis & solū ipsi duo intrauerunt campum. Et arma diaboli fuerūt tria, scilicet, lancea, ensis, & daga. Cum lancea superbiæ, & vane gloriæ, cum ense gulæ, & cum gladio auaritiæ Christum tentauit, & accessit. Nam ipse Lucifer cum istis armis plures occiderat, sed Christo in nullo nocuerunt, sed victus fugit. Et tunc dicit thema de Christo, Accesserunt angeli ad eum, & ministrabant ei, &c. Sed in quo ministrauerunt ei? Nota illud quo Christus magis indigebat erat cibus, ideo ei in hoc angeli ministrauerunt. Dicunt hic aliqui deuotū contemplatiui, quod sancti angeli iuerunt subito ad virginem Mariam, quæ nesciebat aliquid de filio suo, nec vbi esset, qui sibi dicebant præliū, & victoriam, quæ auditis rumoribus victoriæ per dictos angelos, misit sibi prandium, quod pro se parauerat, vt caules, vel brodium, vel spinachia, & fortè sardineta rogans angelos, vt quod sibi supererat, vel superesset ad ipsam reducerent ad prandiū. Ecce quomodo accesserunt angeli & ministrabant ei, Ita erit de nobis, nam modo sumus in prælio cum diabolo in campo clauso, scilicet in quadragesima, si sumus victores de gula, vana gloria, & auaritia, facto prælio, scilicet in die Paschæ, accedent angeli, id est sacerdotes, & ministrabunt cibum quem virgo Maria parauit, scilicet, materialiter, effectiue autem Spiritus factus in coquina vteri virginis, scilicet corpus Christi intra cortinam, id est in hostia consecrata. Ideo Dicit Christus, Vincenti dabo manna absconditum, quod nemo scit, nisi qui accipit. Apoc. 2.

*Feria secunda post Dominicam primam
in Quadragesima.*

S Tamen, oues quidem à dextris. Mat. 25. Pro declaratione huius verbi, & veniendo ad materiam prædicandam, est sciendū, quod Christus loquens de suo aduētu ad iudicium dixit, Cum veniet filiis hominis in maiestate sua & omnis angeli eius cum eo tunc sedebit super sedem maiestatis sue & congregabuntur ante eū omnes gentes, & separabit eas ab inuicē, sicut pastor separat oues ab hœdis, & statuet oues quidem à dextris, hœdos autem à sinistris Mat. 25. nota in maiestate. nam in primo aduentu, scilicet, pro redēptione faciendā nō venit in maiestate, sed in humilitate & paupertate. Sed in secundo aduentu quando veniet ad faciendum remunerationem, nō veniet in humilitate & paupertate, sed in tāta maiestate & potestate, quod totus mūdus tremet. Scitis qualiter? Nota per similitudinē de arbore in qua sunt volucres, seu multę aues cantantes & saltantes, sed quando falco venit, tremunt, & timent. Ita iste mundus est sicut arbor faciens fructus malos. s. vanitatum, pomparū, & deliciarū, & quilibet vult colligere sinū vel capitium plenum, quilibet tamen perquirat ista mūdāna. In hac arbore omnes creaturæ ad instar auium sunt ludentes, vt patet in Sole & Luna & planetis. Dic de motu eorum & eclipsi, &c. Idem de elemētis. Terra autem in vno tempore producit herbas, p̄tatas, flores, & fructus. & in alio tempore totū dimittit. s. in autumnano. Aqua aliquando fluctuat, &c. aliquando non. Idem de aēre. item modō volucres in vere cantant, & faciunt matrimonium, nam quælibet vult suam ita quod omnes creaturæ mundi videntur ludere. Sed quando veniet, & euolabit falco, seu aquila grandis. s. Dominus Iesus Christus, totus mundus timebit. Nam Sol stabit in Oriente, & Luna in Occidente, ita quod non mouebit se, nec etiam stelle, & omnes mōtes liquefcent, &c. propter hoc ecclesia in persona cuiuslibet Christiani dicit, Libera me Domine de morte æterna, &c. Si ergo cœlū, & terra, & aliæ creaturæ impeccabiles, quæ nunquam præterierūt Dei præceptum timebunt, dicit quid facies ō tu, qui toties peccasti, quod iuramenta, quod corruptiones fecisti, &c. Tunc peccatores vellent potius esse in inferno, quā videre iudicē iratum. Vnde dicit Iob in persona peccatoris, quis mihi hoc tribuat, vt in inferno protegas me, & abscondas me donec pertrāseat furor tuus. Iob. 14. Tunc dicent montibus & petris, cadite super nos, & abscondite nos à facie sedentis super thronum, & ab ira agni. Apocal. 6. Sed illi de bona vita, qui in hoc mundo vixerunt, secundū diuinā ordinationem & nō secundū propriā inclinationē, tunc nō timebunt, sed gaudebunt dicendo, Domine istā diē desideravi, ego modo ero gloriosus in corpore & anima, & ideo dicent. Gloria tibi Domine, &c. ideo Christus, His autem fieri incipientibus, respicite, & leuate capita vestra.

Feria post Inuocauit

vestra. Glo. Exhilarate corda, quoniam appropinquat redemptio vestra. Lu. 21. Secundò dicit, tñc sedebit super sedem maiestatis suæ, quia iudex sedendo dat sententiam. Ideo ipse vt iudex vniuersalis omnium sedebit iudicando, nõ in terra, sed in aëre, vt ab omnibus videatur. Mali videbunt suam humanitatem, boni autem humanitatem, & diuinitatem. Et sedebit cū eo virgo Maria & Apostoli, & omnes illi qui tenuerunt vitam apostolicã, Auctoritas, Ecce nos reliquimus omnia & secuti sumus te, quid ergo erit nobis? Amē dīco vobis, quod vos qui secuti estis me, in regeneratione cū sederit filius hominis in sede maiestatis suæ, sedebitis & vos super sedes duodecim, iudicantes duodecim tribus Israël. Mat. 19. O quantum deberemus laborare pro isto honore obtinēdo. Item congregabūtur ante eum omnes gentes, & separabit eas, scilicet, per angelos, sicut pastor segregat oues ab hœdis, & statuet oues quidē à dextris, hœdos verò à sinistris. Patet ergo thema. Er sum in materia moralī, ergo illa die solum oues erunt à dextris, cūm dicit, Statuet, &c. Ergo illa die melius erit esse ouem Iesu Christi quàm fuisse Papam, vel Regē vel Imperatorē. Modò ego video in sacra scriptura, quod ex quinque virtutibus homo efficitur & ostenditur ouis Iesu Christi, etiam si antè fuerit capra diaboli, scilicet, per.

Simplicem innocentiam,

Amplam misericordiam,

Firmam patientiam,

Veram obedientiam,

Dignam penitentiam.

M. M. A.

Dico primò, quod prima virtus, &c. & hoc est quādo homo viuūt simpliciter, nec nocet alicui corde, odiendo, nec ore diffamando, nec manibus percutiēdo, vel furando, & ideo talis vita dicitur simplex innocentia, quæ facit hominem Christi ouem. Ratio, nam sicut ouis nõ ferit cornibus vt taurus, nec mordet dentibus, sicut lupo, nec percutit calcibus, sicut equis, sed simpliciter viuūt. Sic etiã si vultis esse oues Christi, neminem percutiatis cornibus, scilicet, scientiæ vel potentiæ, nã cornu scientiæ feriunt notarij, iuriste, aduocati, vel homines qui habent magnam scientiam. Item mercatores, alios decipiēdo. Cornu autem potentiæ feriūt domini & potētiores faciendo rapinas vel iniurias & exactiōnes, calumnias & oppressiones, & ideo auisa, quia ecce quid dicit Dominus ore David, Omnia cornua peccatorū confringam, & exaltabūtur cornua iusti in Psal. 74. Item nõ mordeatis dentibus, vt faciunt lupi, diffamādo mordent famam proximi, dicēdo talis fuit hic. Ita quod diffamare nõ est nisi mordere, ideo diffamatores, nõ sunt oues Christi, sed lupi inferni. Ideo Apostol⁹: Omnis lex in vno sermone impletur, Diliges proximū tuū sicut teipsum, quod si inuicem momorderitis & come,

Pagax
ras

comeditis, videte ne ab inuicē cōsumamini. ad Gal. 5. Nota differen-
 tias inter mordere & comedere, quia mordere est morsum dare, &
 comedere est totū transglutire. Mordēt illi qui ad vnā partē laudāt
 hominem vel mulierē, & ex alia diffamāt dicēdo: Cognoscitis talē,
 ô bonus homo est, & bona mulier, sed habet talem defectum. Ecce
 morsus de fama. Illi autē comedūt quando nō dicunt aliquod bo-
 num alium laudando, sed totum malū. Ecce quare dicit Apostolus,
 Si inuicem mordetis. Itē, non percutiatis pedibus, vt faciunt equi.
 Nam tunc calcāt pedibus quando aliquis despicitur, ideo filij non
 despiciant parētes, nec parentes filios, nec iuuenes despiciāt senes,
 nec sani infirmos, nec diuites pauperes, nec domini vasallos, nec
 prelati clericos, & ecōtra, sed tanquā ouis, innocēter se habeat quis-
 que ad omnes. Vnde Christus, Videte ne contēnatis vnū ex his pu-
 fillis. Matth. 18. Patet ergo quid sit simplex innocentia. Innocens
 quas nō nocens, nam tales erunt oues Iesu Christi, & erunt ad de-
 xtrā cum angelis Dei. Nota hīc historiā Dauid qui licēt fuerit san-
 ctissimus, tamē peccauit in numeratione populū: propter quod De⁹
 misit mortalitatem in populo, ita quōd infrā tres dies mortui fue-
 rūt. 70. millia homines à 20. annis & suprā, vltra paruulos & mulie-
 res, qui fortē fuerunt totidem. Videns autem Dauid mortalitatem
 populi, in quo ipse puniebarur, ipse magis volens mori dixit, Ego
 sum qui peccaui, & ego iniquē egi, isti qui oues sunt, quid fecerunt.
 Vertatur obsecro manus tua cōtra me & cōtra domum patris mei.
 2. Reg. vlti. Ecce hīc simplex innocentia. Secunda virtus, &c. Et hoc
 quando de bonis tam temporalibus, quā spiritualibus, sibi à Deo
 commissis largitur & distribuit indigentibus, & ex hoc efficitur
 quis ouis Christi. Ratio, quia inter omnia animalia ouis est animal
 magis beneficum. Nam ouis exuendo se lanam, facit nobis miseri-
 cordiam & beneficium misericordiæ, quia quos pauperes induit
 ouis? Nam nullus nostrūm fuisset indutus de lana, nisi ouis dedisset
 nobis. Item dat nobis lac ad comedēdum & agnos etiam, &c. Ideo
 si vultis ei assequalari, eritis ouis Christi, dādo lanam, scilicet, bona
 exteriora, & temporalia, scilicet, panem & vinum, pecunias & ve-
 stes, & huiusmodi. Si habetis pauperes in vestra villa seu vico, detis
 eis de ista lana. Secūdo dādo lac, id est, bona interiora & spiritua-
 lia dādo bonam doctrinam ignorāti, sicut ego do vobis modō. Si
 habetis lac scientiæ, deuotionis, seu eloquentiæ, detis non haben-
 ti. No. pro hoc historiā euangeliū, dicit enim, Esuriui, & dedistis
 mihi manducare, sitiui, & dedistis mihi bibere, nudus fui, & coope-
 rui me. Nota etiam in legēda beati Martini legitur, quod semel
 in via admirans de oue attonsa, discipuli quæsierūt, pater quid mi-
 ramini? Qui respondens dixit, Hæc ouis compleuit præceptum
 euangeliū dicens, Qui habet duas tunicas det vnā non habenti,
 & qui

& qui habet escas similiter faciat. Luc. 3. Tertia virtus est firma patientia, & hoc quando homo de iniuriis sibi factis vel dictis non curat, nec vult recipere vindictam, imò omnes diligit generaliter, & pro omnibus orat. Hęc virtus facit hominē ouē Christi. Ratio, quia ouis est animal multum patiens, quia comedens si persequitur, vel percutitur, non se defendit, sed vadit aliundē, nec vindicat se sicut canis vel capra, sed humiliter cedit. O benedicta persona, vir vel mulier, quę talem habet patientiam, & de nulla iniuria recipit vindictā, sed parcat, vt Deus sibi parcat. Ideo Apost. Si fieri potest quod ex vobis est, cū omnibus hominibus pacē habentes non vosmetipsos defendentes, glos. id est vindicātes charissimi, sed date locū irę, scriptum est enim, Mihi vindictam, & ego retribuā dicit Dominus. Si esurierit inimicus tuus, ciba illum, si sitit, potū da illi ad instar ouis. Ro. 12. Nota mihi vindictā. Et ideò non debet homo vsurpare regalia Dei, aliās, &c. Domini temporales & Iudicēs possunt facere & debent facere vindictā iuridicē cum processu, quia iustitia fit sine peccato. Item remissio iniuriarum est meritoria. Nam patientes assimilantur Christo, de quo Esa. 53. dicit, Sicut ouis ad occasionem ducetur, & quasi agnus coram tondente se obmutescet, & non aperiet os suum. Ideo Apostolus, Sequamini vestigia eius, qui peccatum non fecit, nec inuētus est dolus in ore eius. Qui cū malediceretur non maledicebat, cū pateretur non cōminabatur. 1. Pet. 2. Quarta virtus est obedientia, scilicet quando homo in vita sua non facit aliquid, nec cogitando, nec loquendo, nec operando secundum volūtatē & inclinationem suam, sed secundū voluntatē & ordinationē diuinam, talis est ouis Christi. Ratio, Nam iam videtis quāliter oues sunt obedientes pastori. Nam vnus puer vel puella faciliter cū modica virga gubernat triginta vel quadraginta oues, secūs est de capris seu hōdis, quia quālibet indigeret vno pastore. Si ergo in die iudicij vultis esse oues Christi, sitis obediētes pastori, scilicet illi qui dicit, Ego sum pastor bonus, & cognosco oues meas, & cognoscunt me meę. Ioannis 10. Videamus nunc, quid præcipit iste pastor. Primò quod viuamus humiliter. Mat. 23. Discite à me, quia mitis sum & humilis corde. 1. Pet. 5. Humiliamini sub potenti manu Dei, scilicet pastoris vestri, &c. Qui ergo vult ire per viam superbię non est ouis Christi, sed capra diaboli. Secūdo quod vadamus per viā misericordię & liberalitatis dādo. Estote misericordes, sicut & pater vester misericors est. Date & dabitur vobis. Luc. 6. Item mutuādo, ibi dē, Mutuum date, nihil inde sperantes, & erit merces vestra multa. Et eritis filij altissimi, quia ipse benignus est super ingratos & malos. Lu. 6. Qui ergo inobedienter vadit per viam auaritię faciendo vsuras, rapinas, furta, &c. non est ouis Christi, sed capra diaboli. Tertia, quod ambulemus per viam munditię, castitatis, &c. Matthei. 19.

Sunt qui seipfos casti-
 te capiat. primæ ad Theſſalonicenies quarto. hæc eſt voluntas Dei
 ſanctificatio veſtra, vt ſciat vnusquique vas ſuū poſſidere in ſancti-
 ficatione. Qui ergo vadit per viam immundam & lutoſam luxurię
 & carnalitatıs, talis non eſt ouis Chriſti, ſed capra diaboli, quibus
 dicit Chriſtus, Vos non creditis, quia non eſtis ex ouibus meis,
 Oues meæ vocem meam audiunt, ſcilicet obedienter, & ſequuntur
 me, & ego vitam æternam do eis. Ioannis decimo. Quinta virtus
 eſt digna pœnitentia, ſcilicet de peccatis commiſſis. Quia nullus
 poteſt excuſari à peccatis. Et ideo dicitur, Non eſt enim homo
 iuſtus in terra qui faciat bonum & non peccaret. Eccleſiaſtic. ſe-
 ptimo. Ideò neceſſaria eſt digna pœnitentia, ſcilicet conterendo de
 peccatis, & proponendo non redire, conſitendo & ſatisfaciendo.
 Et iſto modo pœnitentia facit hominem ouem Chriſti. Ratio,
 Nam ouis & capra differunt, quia ouis cum cauda cooperit veren-
 da ſua, ſed capra non, immò oſtēdit totum. Modò cognoscitis quis
 eſt ouis, & quis capra. Omnes quotquot ſumus habemus verenda
 peccatorum, quæ licet modò nō appareant, tamē in die iudicij om-
 nia mala & peccata apparebunt in facie. Sicut patent peccata enor-
 mia illius, qui condemnatur & ponitur in ſcala cum pergamento in
 fronte in quo ſunt peccata picta. O quanta mala occulta diſcoope-
 rientur. Multi & multæ qui modò reputantur bonę perſonę quādo
 tunc videbuntur, dicitur, Quis eſt ille, & non eſt ille talis religio-
 ſus? O de traditore hypocrita. Idem de clericis, laicis, & mulieri-
 bus. Sed ſi verēda peccatorū cooperiantur hęc cum cauda pœniten-
 tiæ, tunc non apparebunt in confuſionem, nec in vericundiam ve-
 ſtram. Et nota hęc exemplū de ſcutifero cōfeſſo in ſtabulo, qui coo-
 peruit peccata ſua cum cōfeſſione, intelligatis cum cauda pœniten-
 tiæ. Nam taliter cooperuit peccatum, quod diabolus nō recordaba-
 tur. Et nō eſt mirū ſi tunc cū diabolo ſunt in obliuione, quia etiam
 ab ipſo Deo obliuiſcuntur. Auſt. Si impius egerit pœnitentiã ab om-
 nibus peccatis ſuis quę operatus eſt, & cuſtodierit omnia præcepta
 mea, & fecerit iudicium & iuſtitiã, vita viuet, & nō morietur. Om-
 nium iniquitatum eius quas operatus eſt nō recordabor, ſupple ad
 puniendum. Ezech. 18. Ideò dicit Dauid, in Pſalm. 31. Beati quorum
 remiſſæ ſunt iniquitates, & quorū teſta ſunt peccata, ſcilicet cauda
 pœnitentiæ. Capra autem quę totum oſtendit, ſignificat perſonam
 inuerecundam diffamatam, quia omnes ſciunt ſuam malam vitã &
 peccata, vt ſunt mali clerici, & alij notorij concubinarij, nec volunt
 eam cooperire cauda pœnitentię, ſunt enim impœnitentes, ideo fa-
 ciamus pœnitentiã, Ecce ergo quare dicit thema, Statuet oues qui-
 dem à dexteris. Deo gratias

Sermones I I. post dominicam Inuocauit. Sermo II.

Ibunt hi in supplicium æternum, iusti autem in vitam æternam. Matth. 25. Sermo noster erit de sancto Euangelio, quod loquitur de iudicio generali. Sed primò saluteretur virgo Maria. Ibunt hi, scilicet mali, in supplicium æternum, iusti autem in vitam æternam. Est hic quæstio primò introductione materię prædicandæ, propter quod oportet esse iudicium in fine mundi, cum iam sanctæ animæ habeant retributionem æternæ gloriæ in cælo, & malæ in inferno, quia dicit scriptura, Statutum est omnibus hominibus semel mori quantum ad corpus, & post hoc iudicium quantum ad animam immortalem. Hebr. 9. Ad quid ergo erit aliud iudicium? Respon-
 sio, quod tota ratio illius finalis iudicij & generalis erit ad ostendendum iustitiam & æquitatem iusti Iudicis, qui nõ solum in suo iudicio vult facere æquitatem, sed etiam conformitatem, quia secundum modum per quem facta sunt bona opera, boni habebunt retributionem, & secundum modum per quem facta sunt mala opera, mali habebunt punitionem. Aucto. Psalm. 61. Semel locutus est Deus duo hæc, audiui, quia potestas Dei est, & tibi Domine misericordia, quia tu reddes vnicique iuxta opera sua. No. potestas Dei, scilicet ad puniendum quoscunque siue magnos siue paruos. Et tibi Domine misericordia, scilicet ad remunerandum bonos, quia tu reddis vnicique iuxta opera sua. Modò videamus qualiter fiunt bona opera, siue mala, & sic videbimus rationem iudicij generalis. Bona siue mala primò fiunt ab anima, cogitando, deliberando, & ordinando. Deinde in executione corpus associatur animæ ad faciendū opus bonū, siue malū. Ideò anima prius meretur, vel demeretur. Verbi gratia, In quolibet statu de bonis operibus, deinde de malis practicè, ideò cõformitas diuinę iustitiæ primò dat retributionem animæ. Verbi gra. vbi sunt animæ sanctorū? Respõdeo, sunt in gloria, sed corpora permanēt adhuc corrupta. Sed in iudicio generali suscitabuntur corpora, vt simul cum anima habeant gloriã. Ideò dicit, Tu reddis vnicique iuxta opera sua. Idem per omnia dicatur de malis operibus. De his omnib⁹. Auctoritas. Omnes nos manifestari oportet, scilicet ex dicta ratione, ante tribunal Christi, vt referat, id est, reportet vnusquisque propria corporis, non dicit animæ, sed corporis simul cum anima prout gessit, siue bonum siue malum. 2. Cor. 5. Quoniã boni Iudices non solum puniunt latronem, vel homicidã, sed etiã illū qui ipsum associauit. Patet ratio iudicij generalis, cuius cõclusio est thema, Ibunt hi, &c. De illo iudicio Euangelium hodiernum ponit tria puncta, scilicet,

*Ordinatio iudicialis,
 Diffinitio sententialis,
 Executio perpetua.*

Generale vltimūque iudicium erit ad ostendendū iudicij quod statim post mortem fiet particulare.

De isto dicit thema, Ibunt hi, &c. Dico primū, quod in iudicio erit ordinatio iudicialis, quia quæ sunt, à Deo ordinata sunt. Rom. 13. De ista ordinatione dicit Euāgelium. Cū venerit filius hominis in maiestate sua, &c. vsq; ad heredos à sinistris. Vide hoc in præcedenti sermone, in primo aduentu, quādo venit pro redemptione, non venit in maiestate, sed in humilitate, & paupertate, propter hoc Iudæi nolebāt ipsum recipere, imò quādo B. Ioānes ostēdit ipsum di. Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi. Ioā. 1. dixerūt, nolimus hūc regnare super nos. Vnde de tota illa multitudine non nisi duo secuti sunt Christū. I. B. Andreas, & quidā alius. ideò Esa. 53. In humilitate iudiciū eius sublatū est, sed quando veniet ad iudiciū cum tanta maiestate, &c. Nota errorē dicentium quod tunc virgo Maria orabit pro peccatorib⁹, quia imò erit cōiudex cū filio sedēs, &c. omnes Apostoli, & de illa vita apostolica, vt dicit glo. super illud, Ecce nos reliquimus omnia. Mat. 19. Tunc omnes oues, id est, boni erunt ad dexteram. Ratio, propter tres condiciones, quas habuerunt ad instar ouium quæ sunt, scilicet misericordia, obediētia, & pœnitentia. Vide in præcedenti sermone. Secundum quod erit diffinitio sententialis. Dic practicē, quomodo Christus iudicabit propria auctoritate. Et licet nō indigeat cōsilio matris, nec Apostolorum, volens ipsos honorare, dicit Christus matri, quæ sedebit ad dexteram eius, iuxta figuram 3. Reg. 2. Positus est hic thronus matri Regis, quæ sedet ad dexterā eius, Mater mea, quid videtur vobis, quid debeam facere his qui sunt ad dexteram? Dicunt aliqui q̄ hæc locutio erit mentalis, &c. Sed oportet quod ego dicam vobis vocaliter. Respondebit virgo Maria, Fili mi, videtur mihi, ex quo isti non vixerunt iuxta suam inclinationem, sed iuxta vestram ordinationem, nec secundum suos sensus, sed iuxta vestras monitiones, ideò videtur mihi, quod debeant hic esse nobiscum in gloria. Item dicent Apost. Tunc Christus, vt Iudex imperatiuē dicit læta facie. Venite benedicti patris mei, possidete paratū vobis regnum à constitutione mundi. Mat. 25. Tunc boni prostrati dicent. Gloria tibi Domine, &c. Tunc virtute gloriæ ascendēt in alium. Auctoritas. 1. Thess. 4. Hoc etiam vobis dicimus in verbo Domini, quia nos qui viuimus, &c. simul rapiemur cum illis in nubibus obuiā Christo in aëra, & sic semper cum Domino erimus. Deinde dabit sententiam contra malos de consilio matris, & Apostolorum di. Et ego vt Iudex vniuersalis & Dominus, diffinitiuē, & irreuocabiliter dico, vt fiat sicut dicitis. Tūc dicit, discedite à me maledicti, &c. Vbi sunt septē clausulæ. Prima. Discedite. tunc illi maledicti facient planctū. Hiere. 20. Maledicti dies in qua natus sum, dies in qua peperit me mater mea, nō sit benedicta. Maledictus vir qui annuntiauit patri meo di. Natus est tibi puer masculus, & quasi gaudio lætificauit eū.

Tertium

In generali iudicio mater Dei non intercedet, sed iudicabit.

Tertium erit executio perpetua, quæ statim fiet, nõ sicut in mundo de aliquibus sententiis, quæ nunquam executioni mandantur. Nota quomodo in executione est ordo contrarius definitioni sententia. Quoniam primò fecit executionem de malis, quia dicitur thema. Ibunt hi in supplicium æternum. Dic quomodo Christus clamabit, Inferne aperi os tuum, & degluti impios istos. Tunc terra se aperiet, & absorbebit omnes malos, iuxta illud. Mat. 13. In tempore messis dicam messoribus, Colligite primum zizania, & alligate ea in fasciculos ad comburendum. Nota practicè quomodo fiunt fasciculi, quoniam sicut fuerunt similes hic in culpa, sic erunt similes in pœna. Vnus fasciculus fiet de malis dominis temporalibus, &c. alius de malis Prælatiis, alius de malis religiosiis, &c. Congregabuntur in cõgregatione vnus fascis in lacum, & claudentur ibi in carcere, Esa. 24. Et erunt ibi in secula seculorum. Melius eis fuisset nunquam fuisse. Dixit Christus de Iuda, Bonum erat ei si natus non fuisset homo ille. Matthæi 26. Dicit glosa, melius fuisset Iudæ omninò non fuisse. Postmodum fiet executio de bonis introducendo eos in cœlum, præcedentibus Angelis cantando sequentibus omnibus sanctis. Christus verò cum Virgine matre in medio, & ascendent, & quando transibunt, videbunt cœlum Lunæ, Solis, & videbunt oculis carnalibus. Idem de pulchritudine cœli Empyreï, vbi inuenient suas cathedras cum nominibus suis, & ibi collocabuntur quidam in ordinibus Angelorum, quidam Archangelorum, &c. Super omnes erit virgo Maria, iuxta illud, Exaltata es sancta Dei genetrix super choros Angelorũ ad cœlestia regna. Si enim quotidie oportet nos tormẽta perferre, si ipsam gehennam paruo tempore tolerare, vt Christum videre possimus in gloria venientem, & sanctorum eius numero sociari, nõne dignius erat pati omne, quod triste est, vt tanti boni, tantæq; gloriæ participes haberemur.

Feria tertia post Inuocauit. Sermo I.

Docebat eos de regno Dei Mat. 23. Tota difficultas huius thematicis est scire, quid per regnũ Dei intelligitur. Pro quo sciendum, quod in sacra scriptura, maximè in nouo testamento regnum Dei dicitur Christus, & hoc triplici ratione.

*Prima possessiue,
Secunda causatiue,
Tertia obiectiue.*

Per regnũ Dei

De prima, quia sicut Rex potens pacificè possidet regnũ sibi fidelẽ, intellige ita pater possidet filiũ suũ Christũ in sua humanitate pacificè, quia in nouo nunquã in suo corpore, nec in anima habuit rebellionẽ, nec inobediencia seu peccatũ. Dicit enim S. Tho. 3. scrip. di. 12. q. 2. ar. 1. q. simpli- to Christa
citer loquẽdo Christus nullo modo peccare potuit. Vnde Damascene stum.

nus dicit in tertio libro, quod impeccabilis est Dominus Iesus. Potest enim Christus, vt dicit S. Tho. vbi supra tripliciter considerari. s. vt viator, vt comprehensor, & vt Deus. Et omnibus istis tribus modis Christum considerando, Christus est impeccabilis. Quod sanctus Thom. vbi supra, inductiue & pulchre probat, & declarat. Secundò causatiue, quia Christus ex sua euangelica prædicatione, & viator exemplo virtutum & conuersatione erat causa, vt gentes conuerterentur. Et ideò, quia Deus pater regnat super gentes super quas ante tyrannicè regnabat Lucifer, antè. s. per quinque millia annorum. Tertio obiectiue, quia totum obiectum gloriæ in regno cælesti, vel cælo Empyreo est Christus, videndo Christi diuinitatem, quæ est eadem in tribus personis, & eius humanitatè homo est gloriosus, & beatus. Dicit enim S. Thom. q̄ beatitudo est vt finis quo est aliquid creatum, non autem, vt q̄ sit obiectiue. sic enim est quid increatum. i. 2. q. 3. ar. 1. Idem prima parte. q. 26. art. 3. Ecce ratio quare Christus dicitur regnum Dei, & de hoc est auct. Luc. 17. quod Rabi, & Pharisei inimici Christi fecerunt Christo quæstionem, dicendo: Quando veniet regnum Dei. s. homini in iuuentute aut in senectute, ex eleemosyna an ex ieiunio, in templo, an extra? Respondit eis Christus, & dixit, Non veniet regnū Dei cum obseruatione, neq; dicent, ecce hic aut illic. Ecce enim regnū Dei intra vos est. Luc. 17. No. cum dicit, Non veniet cum obseruatione operis, vel loci. Et docebat eos de regno Dei. i. de se, quomodo erat vna persona in trinitate. Item quomodo erat verus Deus, & homo, & Messias, & sic de aliis veritatibus fidei. Patet ergo the. In sancto Euangelio hodierno Christus ostendit nobis triplicem veritatē de regno Dei, id est, de se, triplici testimonio, scilicet,

Per testimonium humanale, & hoc in principio Euangelii.

Per testimonium diuinale, & hoc in medio Euangelii.

Per testimonium scripturale, & hoc in fine Euangelii.

Et primò dico, q̄ Christus, &c. quia homines spiritu sancto illuminati cōfitebantur veritatē in principio Euāgelij, cum dicitur, Cum intrasset Iesus Ierosolymā, cōmota est vniuersa ciuitas dicēs, Quis est hic? Populi autē dicebāt, Hic est Iesus Propheta à Nazareth Galilææ, &c. Ecce testimoniū hominum. Nota, cum dicit cōmota est vniuersa ciuitas. s. ad honorificè recipiendum Christū venientem, propter quod Rabi & Phariſei. quib⁹ summè displicebat talis receptio ex inuidia, & malitia, dicebant populo. Quis est hic? Filio vnus carpētarij facitis tantū festū. Nam tale festū & receptio talis, solū debet fieri Regibus & Principib⁹. Ideò despectiue dicebāt, Et quis est hic? quemadmodū dicitur in cōciliis, quādo pauper loquitur. Et quis est hic? Et ideò Ecclesiast. 13. Diues locutus est, & omnes tacuerunt, & verbum illius vsque ad nubes perducent. Pauper

locutus

locutus est, & dicit, quis est hic? Sed ecce testimoniū populi, scilicet hominū simplicium, non autē superborum, Hic est Iesus Propheta Nazareth Galileæ, quasi dicerēt, Talis honor sibi conuenit. Et nota hic quinque excellentias quas attribuebant Christo illuminati spiritu sancto, ex quibus dignus erat illo honore. Et prima excellentia erat vel est, quia dicebant eum esse Deum creatorem, quando dicebant, Hic est, quia esse est proprium nomen Dei, quia esse significat diuinitatem. Et si dicatur, Et nunquid nos habemus esse? Responso, quod esse nostrum propriè loquendo, non debet dici esse, sicut nullus propriè dicitur diues, nec dicitur dominus ex pecunia, quam accepit mutuo, quia non est sua, immo oportet eam reddere cum vsuris sub magna pœna. Sic etiam Deus, qui propriè habet esse, mutauit nobis esse, quia esse essentialiter soli Deo competit, esse verò nostrum mutuo accepimus à Deo, & oportet nos reddere in morte, quia oportet nos mori, & tunc redditur cum vsuris, scilicet meritorum, & bonorum operum, aliàs, &c. Ideo quando Deus uoluit mittere Moysen ad liberandum populum Israël de manu Pharaonis, Moyses uoluit scire nomen. Cui respondit Deus, dicens, Ego sum qui sum. Sic dices filiis Israël, Qui est, misit me ad vos. Exod. 3. Quando ergo populus dicebat, hic est, confitebantur Christi diuinitatem, propter quam meretur istum honorem. Secunda excellentia est humanitas & incarnatio, quam cōfitebantur cum dicebant, Iesus: quia sicut esse est nomē diuinitatis, ita Iesus est nomen humanitatis, & ideo uocatum est nomē eius Iesus. Luc. 2. quod idē est quod saluator. Ideo dixit angelus Gabriel ad Ioseph, Vocabis nomen eius Iesum. Ratio, Ipse enim saluum faciet populum suum à peccatis eorum. Matthæi 1. Tertia excellentia est prophetia quam sibi attribuebant, quando dixerūt eum prophetam. Nam propheta secundum etymologiam dicitur quasi procul fans, scilicet à cognitione humana & naturali. Et hoc dicitur propter eius prædicationē in qua loquebatur, scilicet de mysterio Trinitatis, de gloria Paradisi, de ordinibus angelorum, de pœnis inferni, & de purgatorio, & de limbo, & de generali iudicio. Ista enim procul sunt à cognitione humana. Secus est de Moyse, qui locutus est de Deo solum dicendo illa, quæ possunt sciri naturaliter, scilicet quod est vnus Deus, id est vnum principium. Hoc etiam sciunt Philosophi. Ideo Moyses debet dici propheta, id est prope fans, & non procul. Sed Iesus Christus debet dici propheta, id est, procul fans. Ideo dicit populus de eo, Propheta magnus surrexit in nobis. Luc. 7. Quartæ excellentia est uita Christi uirtuosa quam cōmendabant, & sibi attribuebant, quando dicebant, A Nazareth, quod interpretatur flos, vel cāpus floridus. Ecce hic uita Christi floridam, & odoriferā dantem odorē uirtutum, & cōsolationis animabus deuotis. Ideo Salo-

mon, hycms abii, & recessit. i. tempus Moyli, flores apparuerūt terra nostra. Can. 2. Sibi ergo cōpetebat iste honor, quia dicit Philo-
 sophus, quod honor est reuerentia alicui exhibita in testimoniū virtu-
 tis. i. Ethicorum. Quinta excellentia est sua passio, quā testificaban-
 tur Hebraicē, quādo dixerūt, A Galilea, quæ secundum Hebraicam
 interpretationē quadrupliciter interpretatur. s. rota, volubilis, tran-
 simeans, transfiguratio. Quādo ergo populus dicebat à Galilea, da-
 bant testimoniū suæ passionis, in qua Iesus Christus primò fuit in
 rota, quando ducebatur iorando de vno iudice ad alium. Secundò
 fuit volubilis, quando data sententia, vt crucifigeretur, impetuose
 fuit ductus ad montem caluariæ. Tertio fuit transimeans. s. mortem
 quādo fuit corpus positum in monumento, & anima descendit ad
 limbum. Quarto trāsfiguratus in die resurrectionis, quādo anima
 rediit ad corpus, & resurrexit gloriosus. Fiat ergo ratio, quando lu-
 dai præsumptuosi ex inuidia dicebant, quis est hic? testimonio hu-
 mano fuit à spiritu sancto testificatū. Hic est Iesus propheta, &c. De
 hoc ergo Christus regratiando patri in oratione sua dicebat, Con-
 fiteor tibi pater, Domine cœli & terræ, quia abscondisti hæc, scili-
 cet supradicta secreta à sapientibus, & prudentibus, & reuelasti ea
 paruulis, quoniam sic fuit placitum ante te. Matthæi. 11. Secunda
 virtus fuit ostensa de Christo per testimonium diuinale siue diui-
 num, quia tale signum nō poterat dari nisi à Deo immediatè. Dici-
 tur enim in medio euangelij, Intrauit Iesus in tēplum Dei, & eiecit
 omnes vendentes, & ementes in templo, & mensam nummulario-
 rum, & cathedras vendentiū columbas euertit, & dicit eis, scriptum
 est, Domus mea domus orationis vocabitur, vos autem fecistis il-
 lam speluncam latronum. Et accesserunt ad eum cæci, & claudi in
 templo, & sanauit eos. Et si dicatur, quomodo ipsi permittebant, vt
 ita eos expelleret de templo, quare nō defendebant se? Dicit beatus
 Hieron. quod à facie Iesu Christi procedebat quidam radius splen-
 doris qui terrebat eos. Ecce testimonium diuinale, nam talia non
 possunt, nec poterant fieri nisi à Deo. Ideo Christus dixit, Opera
 quæ ego facio, testimonium perhibent de me, quia pater misit me.
 Ioan. 5. Modò notate hic tria moralia secreta. Nam Iesus Christus
 inuenit in tēplo tres conditiones gentiū quas eiecit de tēplo, vt pa-
 tet in euangelio. Primò mercatores, emētēs, & vendētes. Modò vi-
 deam⁹ an sint adhuc mercatores in ecclesia. Et nota de simonia præ-
 latorum vtrū modò eiciant ementes & vendentes ecclesiastica be-
 neficia. Item si aliquis vult facere capellanas, non possunt fieri nisi
 emendo, & vendendo. Dicatur modus simoniacus quem tenent, &
 detur eis bonus modus qualiter debēt facere. Itē de sepulturis, quia
 modò emuntur, & venduntur omnes, nunquid sumus mercatores
 plani? Item dicendo, quam crucem vultis, quia pro maiori dabitis
 tantum.

Esta Casas de Juan de Baldevina
 15. an.

tantum. De sacramentis baptismi, confessionis, communionis, matrimonii, extremae unctionis, oportet aliquo modo totum emere. Ecce quare Christus eiciebat euentes & vendentes de templo, quia ista peccata eicienda sunt de ecclesia, alias sic euentes, & vendentes eicientur de Paradiso, & recipientur in inferno. Ideo Propheta, Non erit mercator ultra in domo Domini exercituum in die illa Zach. 14. Secundò, in templo erant campsores, quia mensas nummulariorum euertit. Modò videamus, an in ecclesia Dei sint mensas nummulariorum. Dico, quod sic, altera ratione, quia sicut in mensis nummulariorum fit permutatio pecuniarum pro pecunia. Ita modò in altari. Nam Christus dicitur denarius. Matth. 20. Voca operarios, & redde illis mercedem. Ibidem, Cum venissent acceperunt singulos denarios. Omnes glossæ dicunt quod iste denarius est Christus. Nihilis est avarus, qui isto denario non est contentus. Ideo quãdo beatus Thomas de Aquino fuit interrogatus à Christo dicente, bene scripsisti de me Thoma. Quam ergo mercedem accipies? Respondit B. Thomas dicens, Domine non aliam mercedem recipiam nisi te ipsum. Sed modò fit cambiũ in altari, quia sunt mali clerici, qui nõ dicerent missam nisi pro pecuniis, faciẽdo pactũ & pretiũ, & in missis sancti Amatoris. Nota defectus quod pro pecuniis corruptibilibus permutant denarium in corruptibilem, scilicet Christum. Ideo Christus subuertit mensas nummulariorum, innuẽs, quod tales clerici sicut debent ire ad Paradisum, vadũt ad infernũ. Ideo dicit, Fiat mensa eorum coram ipsis in laqueũ & in retributiones & in scãdulum. Nota in laqueum. s. culpæ mortalis. s. simoniæ. Et in retributiones. s. pœnæ temporalis. s. paupertatis, & in scãdulum. s. damnationis infernalis. Tertiò, cathedras vendentium columbas subuertit. Quomodo intelligitur hoc? Nunquid vendentes columbas sedent in cathedris? clarum est quod non. Ideo hoc sic intelligitur. Iam scitis quod spiritus sanctus descendit super Christum baptizatum in forma columbæ. Luc. 3. Ex ista ratione gratiæ spirituales venduntur modò in templo à sedentibus in cathedris. s. iudicibus, prælatis & confessoribus. Nam gratia spiritualis est absolutio à peccatis, dare pœnitentiã vel datam commutare, vel in votis dispensare. Iam istæ gratiæ vendũtur in ecclesia Dei quãdo petunt tantum, vel tantum pro absoluteione vel dispensatione, vel mutatione nesciunt dare alias pœnitentias nisi de missis, &c. Sicut si vna medicina esset bona omnibus plagis. Ecce quomodo columbæ hodie venduntur. Et nota de illo homine paupere qui de tota quadragesima non potuit inuenire confessorem quouiq; portauit florenum in manu extendens illum. Ideo beatus ille qui istas columbas nõ vendit. Et ideo Dauid in Psalm. dicit, Beatus vir qui non abiit in consilio impiorum, & in via peccatorum non stetit & in cathedra pestilentia non

tiæ non sedit, dicitur autē cathedra petri. et c. quia dānat se & alios. Psa. i. Tertium testimoniū est scripturale, quia Christus per sanctam scripturam manifestauit veritatē de se in fine euangeliū, vbi dicitur, Vidētes autem Principes Sacerdotū & Scribæ, vsq; huc docebat eos de regno Dei. Nota hic quomodo antiquitus mulieres lactabāt filios suos per tres annos, & communiter in isto anno pueri incipiūt loqui, ideo Christus dixit, Non legistis, ex ore infantū, id est non fantium, & lactantium perfecisti laudem, & c. Nota, destruas inimicum & vltorem inimicum, id est collegium Phariseorum, & vltorem, scilicet Scribarum iracundorum, seu vindicatiuorum.

Feria I I I. Dominica prima Quadragesima. Sermo I I.

Intrauit Iesus in templum Dei. Mat. 21. Pro declaratione huius verbi & introductione materiæ prædicandæ sciendū est, quod consuetudo fuit, vt veniens Ierusalem primò intraret templum Dei ad orandum. Nota historiam euangeliū breuiter qualiter ipsum populus recepit honorificè, & processionaliter, quod videntes. s. Pharisei indignati dicebant populo, & quis est hic? Not. vt habes in alio sermone præcedenti, de quinque excellentiis, & de isto ingressu dicit the. Intrauit Iesus in templum Dei, dando exēplum prædicatoribus, quod quando veniunt ad villas primus introitus templū Dei debet esse. Patet ergo thema. Modò iuxta hoc thema volo vobis declarare, quomodo exemplo Christi debetis intrare tēplum Dei in die Dominico, vel in die festo. Ego amore vestri quæsiui modum in sacra scriptura, & inueni in quadam auctoritate in Psa. Dauid. 99. Iubilate Deo, & c. Populus eius & oves pascuæ eius, introite portas eius in confessione, atria eius, in hymnis confitemini illi. Vbi ponit septē conditiones à laicis obseruandas in audiendo missam in diebus Dominicis & festis.

Prima conditio est, vt sit populus eius, scilicet Dei, quod sit de populo Christiano,

Secunda vt sint oves pascuæ eius,

Tertia quod intrent portas,

Quarta quod sint in confessione,

Quinta quod visitent atria eius,

Sexta quod occupentur in hymnis,

Septima ne ante finem recedant, ibi, confitemini illi.

Prima conditio ergo volētibus intrare ecclesiam, & missam audire est, quod sint de populo Dei. s. de populo Christiano. Diceretis vos, iam omnes sumus Christiani per gratiā Dei, ideo omnes possumus dici populus Dei. Dico quod excōmunicatus nō est de populo Dei. Sicut enim exul & bānitus de aliqua villa nō est de populo illi⁹ villæ, licet fuerit, quia nō auderet venire, eo qd est exul ab ipso populo. Ita etiam de Christianis omnes sumus de populo Dei per baptismum,

sum, sed per excōmunicationem efficitur quis exul & bannitus à villa ecclesiæ, & populo Christiano, & nō habet partē in bonis que sūt in Christianitate, nec quandiu est excōmunicatus debet venire ad ecclesiā, nec est cū talibus participandū. 1. q. 3. omnis. Omnis Christianus dilectissimi qui à sacerdote excōmunicatur, satanæ traditur, quomodo? quia. s. extra ecclesiam est diabolus, sicut in ecclesia Christus, ac per hoc quasi diabolo traditur, qui ab ecclesiastica cōmunionē remouetur. Ecce quomodo excommunicatio nō est nisi proscriptio, vel bānitio. Ideo valde timere debetis sententiā excōmunicationis. Si diceretur mihi quid velleris amplius perdere, digi- tū vel auriculā, aut esse per annū excōmunicatus? Dico vobis quōd magis vellē perdere digiti, & manus & etiam caput, quā per horam esse excōmunicatus, quia excōmunicatio includit peccatum mortale. n. q. 3. nihil. sic debet formidare Christianus, quā separari à corpore Christi. Si enim separatur à corpore Christi, nō est membrū ei⁹, si nō est mēbrum eius, nec vegetatur spiritu eius. Quisquis autem inquit Apost. spiritū Christi nō habet, hic nō est eius. No. attēdamus ergo vt sitis de populo Dei. De hoc Auc̄. Osee. 1. legitur q̄ propheta Oseas habuit vnū filiū quē vocauit Iezraēl, q̄ interpretatur semen Dei. Deinde habuit filiā, quā vocauit absq; misericordia. Deinde ter- tiū quē vocauit nō popul⁹ meus. Quia vos nō popul⁹ meus, & ego nō ero vester De⁹. Osee 1. Isti tres filij significāt tres cōditiones Chri- stianorū. Et prima est obedientium & deuotorum, qui dicuntur se- mē Dei. Secunda est nō excōmunicatorum, sed peccantiū, qui viuūt in peccatis. s. qui viuūt in superbia, aut auaritia, vel luxuria, &c. Hęc cōditio gentiū dicitur filia absq; misericordia. quia quandiu sunt in peccato mortali, nō consequuntur misericordiā. Tertia cōditio est excōmunicatorum qui nolunt facere de se rationē. Et de istis dicit Deus, non populus meus. Ideo auiseris vos ne intretis ecclesiā dum sit officium quandiu eritis banniti, quia ibi est p̄na suspēnsionis in furca inferni. Sed si quærat, quid ergo faciā in die festo? Respon- sio, oretis Deū in domo vestra dum dicitur missa, & laboreris vt ha- beatis absolutionem faciendo de vobis rationem. Secunda condi- tio est & necessaria, quod sint oues pascuæ eius. Nā oues non come- *Os sacer-*
dunt nec bibunt, quousq; sunt in ouili, vel in pascua. Sic vos nō de- *dotis sas-*
betis comedere nec bibere, sed ieiuni deberis missam audire & isto *cramen-*
modo eritis oues pascuæ Christi: Pascua autē est sacramentū altaris. *tū alta-*
Sed si dicatur, nullus comedit de eo nisi sacerdos. Dico quod imō *ris dū sa-*
omnes comedunt, sicut quando vos prandetis solum os comedit & *mit, to-*
non manus nec pes, tamen ex isto cibo omnia membra fortifican- *tū Chri-*
tur. Ita de corpore mystico. Nam sacerdos est os, oculi sunt con- *stieccle-*
templatiui, aures sunt iudices, brachia milites, venter mercato- *sia os cē-*
res, pedes sunt laboratores. Sacerdos autem comedit, sed omnia *setur.*
alia

alia mēbra fortificantur. Ideo dicit sacerdos in fine missæ, *Resectus* cibo potuq; cęlesti, &c. Non dicit *refectus*. Quia ergo veniunt ieiunā ad missam, oues sunt pascuę Christi. Nullus vestrū qui haberet loqui Papę vel regi vellet comedere, ante vel bibere. Et quid sunt papę, vel reges, nisi vermes respectu illius maiestatis papę & regis Iesu Christi cum quo loquimini in ecclesia orādo, qui est ibi cū suis baronibus & angelis. Cogitate ergo qui debēt dicere, quādo sentiunt anhelitum fœtidū de cibo vel potu, ideo non debetis comedere nec bibere in talibus diebus ante missam etiam si inuitarent vos. Nam debetis dicere & responderē. Non bibam, quia habeo loqui cum papa vel rege. Multi excusantur a ieiuniis ecclesię, sed ab isto nullus excusatur. Oues diaboli pascuntur in prato eius, scilicet in taberna, & tandem in inferno. De quibus loquitur David in Psal. 48. Sicut oues in inferno positi sunt, mors depascet eos. non dicit destruet. mors corporalis destruit corp^o, sed mors infernalis nō, sed depascet vos, quia semper viuunt cū dolore & miseria. Secūs de ouibus Christi, de quibus dicit ipse Christus. Ego pascam oues meas, & ego eas accubare faciam. Ezechiel. 34. Nota cū dicit, Ego pascā oues meas, prout supra declarauī, ego accubare eas faciam, quia de ista pascua venimus ad pascuam paradisi. Tertia conditio est necessaria, ne scilicet extra ecclesiam maneatis. Ideo dicit. Introite portas eius, scilicet ecclesię. Hoc dicitur contra vnum magnum defectum illorum, scilicet, qui, quando dicitur missa, stant in platea, vel cęmiterio loquentes, sed in eleuatione corporis Christi, quando pulsatur campana veniunt, tanquā porci ad escam, & nunquid est ista vita Christianorum? Et nunquid illi qui inueniuntur extra castrū obsessum, capiuntur ab inimicis? Castrum in quo populus Christianus se recipit, & fortificatur in diebus festis, est ecclesia, & obsidetur ab inimicis. i. dæmonibus, qui quando dicitur missa nō audent ecclesiam intrare, sed obsident & peccatoribus insidiantur, ideo mirum est, quod non ducunt secum illos quos inueniunt. Et nota ad hoc figuram. Datus est mihi calamus similis virgę, & dictū est mihi, Surge & metire templum Dei & altare, & adorantes in eo, Atrium autem quod est foris templum, eice foras & ne metiaris illud, quoniā datum est gētibus supple infernalibus. Apoc. 11. Templum est ecclesia in qua mensuratur deuotio & oratio, & alia opera bona Christianorū, vt de istis reddatur eis præmiū. Opera autē illorū qui sunt exera nō mensuratur a Christo, sed a diabolo. ideo dicit, Introite portas eius. Nota miraculum de illo sancto rectore, qui sæpē corripbat populum, quia nolebant ecclesiam intrare, & semel venerunt dæmones visibiliter, & secū duxerunt illos quos inuenerūt in platea. Quarta cōditio est, ne tardē veniāt ad missam. Si dicatur, in qua hora debemus intrare templum? Respondet David, In confessione.

Ratio,

Ratio, quia illa cōfessio generalis ante missam pro vobis fit, quia sacerdos iam debet esse cōfessus sacramentaliter. Et qui deuotē audit missam cōpletā in die dominica, si infra hebdomadā moritur, habetur pro cōfesso & communicato, aliās ibi essent mille diaboli, ideo dicit in cōfessione. Dicit enim beatus Tho. in 4. scrip. di. 21. q. 2. art. 1. & 2. quod cōfessio generalis quæ fit in missa prima & cōpletorio delet peccata venialia, & etiā mortalia oblita. Et ergo intrare debemus templum, vt simus in principio missæ, quādo fit cōfessio generalis. Nam in conuijs magnorum dominorum quilibet debet esse in ablutione manuum. Nam in ista ablutione, vel cōfessione abluuntur manus conscientia, ideo dicit David. Confessio & Pulchritudo in conspectu eius, sanctimonia & magnificētia in sanctificatione eius. in Psal. 95. scilicet 1. Cātate. Ideo quando pro missa pulsantur cāpanæ, quilibet debet venire festinanter, vt sit in cōfessione. ideo David, Præoccupemus faciē eius in confessione, & in psalmis iubilemus ei. Psal. 94. Iesus Christ⁹ enim descendit in hostiam in cōsecratione, quasi rex exiens de camera & ponens se ad audientiam in cathedra, ideo dicit, Præoccupemus faciem eius in cōfessione, &c. scilicet antequā descendat, & simus in cōfessione, quia milites debent regem expectare & non econuerso, ideo venite pro tempore, &c. Quinta est, atria eius, supple tenere. Hic respondet tacitæ quæstioni si queratur in ecclesia vbi itabo & in quo loco? Respōdet, in atria, non nimis accedere debetis ad altare nec per cancellos intrare. Nota quō ad altare tēpli Salomonis quod nō valebat tātum quātum altare nostrū in quo Christus sacrificatur, nunquā Christus, nec virgo Maria de quinquaginta passibus accedebāt ad altare. Nota exemplum de Pharisæo & Publicano. Luc. 18. Nā Pharisæus accessit ad altare dicēs, Gratias ago tibi domine, quia nō sum sicut ceteri hominum, &c. Publicanus autem à longe stans percutiebat pectus suum dicens, Deus propitius esto mihi peccatori. Ex ista humilitate, iste descendit in domū suam iustificatus, & alter condemnatus, ideo David in Psalm. Ecce nunc, scilicet in die festo, benedicite dominum omnes serui domini. Qui statis in domo domini, in atrijs Domus Dei nostri. Psal. 133. Sexta cōditio est in hymnis. Respondet quæstioni. Diceret quis ex quo sum de populo Dei, ouis pascuæ eius, &c. sed quid ego faciam, in quo me occupabo? Respondet in hymnis & laudibus diuinis. Tunc enim non debetis intēdere circa temporalia, nec debetis loqui, etiam si pater vester veniret de lōginquo, sed cum signis facere sibi reuerentiam & locum, & dīcta missa, extra ecclesiam faciatis sibi bonum festum, sed dum dicitur missa, debetis vos occupare in hymnis, id est, laudibus diuinis. Pater noster, Aue Maria. & in psalmis, scilicet cum silentio ne alij perturbentur. Sunt multi miseri qui dū dicitur missa, nō faciūt nisi loqui

Effectus generalis confessionis.

loqui de factis & negotiis mundanis. Idem de mulieribus quæ ibi
 disputant de panno tunicæ & mantelli, & de vanitatibus & si esset
 possibile quod in introitu ecclesiæ sueretur os, bonum esset, ideo di
 cite euangelium hodiernum quod Iesus Christus inuenit in ecclesia
 negotiatores, &c. Nota hic historiam concludendo per illud, Do
 mus mea domus orationes, &c. Non legitur, quod Christus vnquã
 propriis manibus peccata correxit nisi hic, quia fecit flagellum de
 funiculis & eiecit omnes de templo. Ioan. 2. Hic apparet quantum
 sibi displicet is, qui tangit ecclesiam ipsam suam, de qua generat
 filios & filias. Nota quãtum displiceret regi, si in præsentia sua in
 honestè tangeretur regina, Sic etiam regi Christo quando inhone
 stè tangitur ecclesia, loquendo de vanitatibus, vel in ea comedend
 do, bibendo, vel tripudiando, vel impudicè respiciendo mulieres,
 ideo Aug. In oratorio nemo aliud agat, nisi ad quod est factum, vn
 de & nomen accepit. Septima conditio est ne ante finem missæ rece
 dant. ibi, cum dicitur confitemini, à con quod est simul, & audite
 missam perfectam, scilicet, quod sitis in principio, vt in confessione
 & in fine scilicet, in benedictione quæ est magnæ virtutis ex Chri
 stu præsentia. Est enim quasi signum vt vadatis ad comedendum,
 No. hic figuram. Mandauit enim Deus antiquitus in sacrificio pa
 cificorum, offerre simul caput, pinguedinẽ & caudam totã. Leuit. 3.
 Offerre Deo pacificorum hostias sacrificiũ domino, adipẽ & caudã
 totã. Hostia pacificorum, id est sacerdotum, quorum vita debet esse
 talis, quod sint in pace cum Deo & cum proximis dicendo officiũ,
 & missam deuorẽ, & distinctè aliàs autem si sint indeuoti & concu
 binarij & Iusores, &c. non habent pacem cum Deo, sed guerrã, nec
 debent celebrare, &c. Caput victimæ est principium missæ, cauda,
 est finis, ideo dicit Confitemini, id est, ex toto fateamini. Et quia
 non facitis, ideo habetis mortalitates, charistias, siccitates & terre
 motus, &c. Ideo continuetis ecclesiam, quia inde habentur omnia
 bona. Nota exemplum de lutore quolibet die missam audiẽte, quẽ
 dixit aurum se inuenisse, &c.

Feria IIII. post dominicam primam in

Quadragesima. Sermo I.

Quicumque fecerit voluntatem patris mei qui in cælis est, ipse meus
 frater, soror, & mater est. Matthæi duodecimo. In isto Euan
 gelio hodierno habemus quatuor doctrinas multum vti
 les, & proficuas, quas Christus dedit Iudæis & per eos ve
 nerunt ad nos, scilicet.

*Prima est doctrina reprehensua,
 Secunda est doctrina comminativa,
 Tertia est doctrina auisatiua,
 Quarta est doctrina informatiua.*

Dico

Dico quod prima est reprehensiuā, quia reprehendebat Iudēos qui dubitabant ipsum esse messiam, & hoc dixit principium euangeliū. Accesserunt ad Iesum dicētes, Magister volumus à te signū videre: quibus respondit, Generatio mala & adultera signum querit, & nō dabitur ei nisi signū Ionæ Prophetæ. Sicut enim Ionas, &c. vsq; ibi noctibus. Et dicuntur scribē nō ab officio scribēdi, sed à notitia scripturæ. Dicatur historia. Modò in isto textu nota stultitiam illorū, qui petebant à Christo signum, cū Christus innumeris miraculis confirmasset suam doctrinā curādo cæcos, surdos, leprosos, adhuc petebant signū. Patet ergo eorum stultitia. Item faciebat alia signa maiora in animabus, quæ valent plus quàm corpora, quia quam plures dimissis peccatis, & mala vita, conuertebant, & agebant penitentiam, &c. Ideo Aug. ait, Magis est de impio iustum facere quàm cælum & terram creare. Sed ipsi, vt stulti, petebant alia signa, vt faceret descēdere ignē de cœlo. Ipse faciebat signa diuina, & ipsi petebant signa quæ possunt fieri per creaturas, vt patet de igne qui descēdit ministerio diaboli super oues Iob. Et ideo respōdit eis Christus, reprehendēdo eos, dicēs, Generatio mala, id est, malè viuendo moraliter, & adultera. s. ex infidelitate, quia sicut mulier quæ se dat adulterio, dicitur adultera, ita Iudæi recedētes à Christo dicuntur adulteri. Et iste defectus secūsus sequitur ex primo, quia mala vita & peccata faciunt creaturā adulterare. Ideo dicit Christus, Generatio mala, scilicet à Deo recedēs, & adultera quātum ad infidelitatē. Quoniā excecauit eos malitia eorū. Sap. 2. Sed Christus ex superabundātia pietatis dedit eis signū Ionæ prophetæ. Nota hīc historiā breuiter de sentētia data per dominū cōtra ciuitatē Niniue ad quā ibat Ionas, Et in primo sermone Ionas prædicauit di. Adhuc quadraginta dies sunt, & Niniue subuertetur. Et crediderūt viri Niniuite domino, & fecerūt penitentiā. Ionę. Et facta penitētia per tres dies, fuit eis significatū, quod Deus eis pepercit. Tale signū dixit Christus dabo vobis, quod filius hominis tribus diebus erit in corde terre. s. in limbo, & in tertia die resurget, quia exier de corde beluæ, vt Ionas. Et prima dies est recipere fidem Christianā. secunda dies est recipere sanctū baptisma. tertia dies est recipere obedientiā ad Dei mandata. Istud etiā signum datur nobis Christianis, quia postquā homo peccat mortaliter, statim datur à Deo sententia cōtra talem. Auct. Anima quæ peccauerit ipsa morietur. Eze. 18. Ideo recipiamus signū Ionæ, vt simus in angusta penitentiā, quæ quasi belua dicitur. Prima dies est cordis cōtritio. Secunda oris cōfessio. Tertia operis satisfactio. Dicuntur enim dies, quia nō sunt sine claritate Dei gratiæ. Secunda doctrina est cōminatiua. s. æternæ dānationis dicens, Viri Niniuite surgent in iudicio cū generatione ista, & condēnabunt eā, quia penitentiā egerūt in prædicatione Ionæ. Et ecce plusquam

quā Ionas hic. Et regina austri surget in iudicio cū generatione ista & condēnabit eā, quia venit à finibus terre audire sapientiam Salomonis, & ecce pliusquam Salomō hic. Vt hoc melius intelligatis dicatur quomodo viri Niniuitę in primo sermone Ionę se cōuerterūt & fecerūt pœnitentiā, & Iudęi noluerūt credere Christo, nec se cōuerterunt. ideo dicebat eis Christus, Viri Niniuitę, &c. Modō est difficultas quomodo condemnatio intelligitur? Responso, quod intelligitur comparatiuē, quemadmodum pannus albus à niue cōdemnatur, quia quasi nihil est pāni albedo respectu albedinis niuis. Sic in iudicio modica & parua erit cōdemnatio Niniuitarū respectu Iudęorum. Sicutiā de nobis Christianis. Moraliter sunt quāplures qui diuersis excusationibus excusant se ab hoc ieiunio quadragesimę. istos condemnabit beatus Nicolaus qui puer ieiunauit. Ista damnatio est comparatiua. Idem de aliis peccatis ad libitum. Et ecce Auctō. Condemnat autem iustus mortuos viuos impios, & iuuentus celerius consummata longā vitā iniusti, Sap. 4. Secundō, Christus fuit comminatus Iudęis per reginam Saba. 3. Reg. 10. Nota hitoriam qualiter venit de finibus terre Ierusalem, vt videret, & audiret sapientiam Salomonis. Et fortē venit de centum dietis. Et Iudęi nolebant Christum audire, imō dicebāt, Dæmonium habet, & insanit, quid eum auditis? Ioan. 10. Ideo cōminando dixit Christus Iudęis, Regina austri, &c. condemnabit, comparatiuē, vt dixi. Moraliter ex istis comparationibus Iesus Christus ostendit, quod gentes damnantur ex negligentia, vt sunt illi qui libenter audiunt sermones, sed sunt negligētes, quia nesciunt audita exequi, ac si thesaurum acquisitum neicerēt in tacita bursa vel capsā cōgregare. Ita de verbo Dei. Ideo dicitur. Lu. 11. Beati qui audiunt verbum Dei, & custodiunt illud. Tertia doctrina est auisatiua, scilicet de periculo quod Iudęis imminēbat dicēs, Cū immundus spiritus exierit ab homine, ambulabat per loca arida quærens requiem, & non inueniens. tunc dicit. Reuertat in domum meam vnde exiui. Et cū venerit, inuenit eam vacantem, scopis mundatam, & ornatam, tūc vadit, & assumit septem alios spiritus secum nequiores se & intrantes habitāt ibi, & fiunt nouissima hominis illius prioribus. Sic & erit generationi huic pessimæ. Iesus Christus auisando eos scilicet Iudęos, declarat eis cōditiones diaboli dicēs, Cū immūdu spīritus, &c. Loca arida, sunt corda & corpora pœnitentiū qui nō habēt humiditatē luxurię carnalitatē, nec delectationis, nec auaritię, aut gulę, &c. Nā istos tētat diabolus, & nō suos. Ideo Beatus Greg. Illos tētare negligit, quos quieto iure possidere se sentit. Et quādo nō potest castrū nouiter acquirere, reuertitur ad domum vnde exiuit, quia iam scit eius introitus, & venit cum aliis septē, & fiunt nouissima hominis illi⁹ prioribus, q̄a dicūt medici, quod peius est reci-

est recidiuū quā infirmitas, quare ergo Christus dicebat ista? propter hoc, quia Iudæi à principio prædicationis Christi cognouerāt ipsum esse verum Meſſiam, vt dicit textus Euang. Mat. 21. Dixerunt coloni, Hic est hæres, venite, occidamus eum, & habebimus hæreditatem eius, &c. Dicunt hîc glote, quod Iudæi cognouerunt Christum esse Meſſiam. Ideo magnus rabbinus Nicodemus dixit Christo, Scimus quia à Deo venisti magister. Io. 3. Sed quia Christus corarigebat eos de peccatis publicis, diabolus rediit ad eos, propter quod Christus prædicta dicebat. Ideo B. Petrus qui optimè intellexit sermones Christi di. Si enim refugientes coinquinationes mundi, in cognitione Domini nostri, & saluatoris Iesu Christi, his rursus implicati superatur, facta sunt eis posteriora deteriora prioribus. Melius enim erat illis, non cognoscere viam iustitiæ, quam post agnitionem retrorsum conuerri ab eo quod illis traditū est sancto mandato. 2. Per. 1. Moraliter, si à nobis eiicimus diabolum per poenitentiam, caueamus, ne reuertatur per recidiuū, alias dicit Christ⁹, Nemo mittens manū ad aratru, & respiciens retrò, aptus est regno Dei, &c. Lu. 9. Aratrum est poenitentia. Quarta doctrina est informatiua, de qua dicit the. Quicumque fecerit voluntatē patris mei qui in celis est, ipse est meus frater, soror, & mater. Dicatur tota vltima pars euāgelij historialiter, quō cum Christus prædicasset, venit virgo Maria *Erāt cū* mater eius cū parentibus suis, quos scriptura vocat fratres, ex quo *Janguis* sunt vnus generis. Hic habemus exemplū duarū doctrinarū. Et pri *nei Chri*ma est ordinatio charitatis, & dilectiōis. I. deū super omnia diligere. *sto: &* Secūda est spiritalis operatiōis, q̄ opus spirituale nō est dimittē *matri* dū pro parentib⁹ eu amicis, vt ieiunare, aut religionē intrare, & hu *erant sa*iusmodi. Itē iudices habēt hîc exemplū, ne in iudicio cognoscāt pa *rares* rētes seu amicos, sed purā iustitiā. Et ideo dicitur. Qui dixerit patri *aut ne-* suo vel matri tuæ, neicio vos, & fratrib⁹ suis ignoto illos, & neicie *potes ex* rūt filios suos, hî custodierūt eloquiū tuū, & pactū tuū seruauerūt, lu *fororib⁹* cilia tua o Iacob, & legē tuā o Israël, &c. Deut. 33. Et no. cū dicit the. Quicumque fecerit voluntatē, videtur ergo q̄ faciēdo voluntatē Dei homo efficiatur mater Christi. Dico quod sic. Nota gradus spirituales. Nam magna gratia creature fit, quando efficitur filia Christi in baptismo, sed maior, quādo fit frater Christi, sed multo maior, quādo efficitur mater Christi, vt patet de virgine Maria. filius efficitur homo in baptismo. ideo dicitur, Dedit eis potestatem filios Dei fieri. Io. 1. Frater autem Christi efficitur homo per poenitentiam, quando de peccatis post baptisum factis, facit poenitentiam. Ex hoc Christus & homo efficiuntur filij eiusdē patris per gratiā poenitentialem. Sed mater Christi efficitur homo, audiēdo verbū Dei, quia sicut mater Christi cōcepit Christū in vtero, ita homo in sermonib⁹ cōcipit Christū in vtero consciētiæ quādo proponit facere eius volūta-

tem, parit autem Christum quando conceptum propositum efficitur. Et de hoc est auct. A facie tua Domine cōcepim⁹, & quasi parturimus, & peperimus spiritū salutis. Esa. 26. No. a facie tua. s. in predicatione in qua Deus cognoscitur, vt homo in facie. de qua dicit Dauid in Psal. Faciem tuam Domine requirā, &c. & quasi parturimus. Ecce generatio spiritualis, de qua Dauid, Hæc est generatio querentium Dominum querentium faciem Dei Iacob. Psal. 23.

De eadem feria III. post Inuocauit.

Sermo I I.

Assumit septē alios spiritus nequiores se. Mat. 12. Sermo erit de magna auisatōne, vt caueatis a tentatione dæmonum, & peccatis, quia dæmones vellent quod omnes essemus damnati cum eis. Ideo ne eorum damnationibus damnemini, volo vos auisare in præsentī sermone, sed primò salutetur virgo Maria. Assumit, &c. Pro huius verbi declaratione, & materiz prædicandæ introductione, sciendum quod doctrina est communis in sancta theologia, quod ex peccato primorum parentum totum genus humanum fuit captiuum diaboli. Si dicatur, & quare filij sunt captiui, qui nondum erant nati? Dico, & respondeo per similitudinem. Sic enim in domo vestra vos habetis virum, & vxorem captiuos, si illi generant filios vel filias, nunquid erunt captiui vestri, vt parentes? Imò sic Adam, & Eua, vir & vxor tanquam captiuos vendiderunt se diabolo pretio vnus pomi, nescitur tamen cuius speciei erant illi fructus. Illi mali mercatores fuerunt, nam modico pretio se vendiderunt, & captiui fuerunt diaboli. ergo rationabiliter, & filij fuerunt captiui consequenter. Pater ratio. Sed de hoc etiam est auctoritas dicens, Propterea captiuus ductus est populus meus, quia non habuit sciētiam, & nobiles eius Adam, & Eua. s. interierat fame, & multitudo eius siti exaruit. Propterea dilatauit infernus animā suam, & aperuit os suum absque vilo termino. Esa. 5. Nota cum dicitur, propterea captiuus ductus est populus meus, id est, totum genus humanum captiuū. Ratio, quia non habuit sciētiam. Hic tangit rationem, quare primi parentes peccauerūt. s. quia non habuerunt Dei sciētiam. Propterea dilatauit infernus. i. diabolus animā suā absque vilo termino. i. exceptione, quia quantūcumque essent boni & sancti ad infernū descendebant immortaliter. Patet ergo doctrina theologiæ. Sed habuimus remediū per aduētum Christi quando dignatus est venire ad liberandū populū suū de captiuitate diaboli. Si dicatur si vendiderūt se diabolo, nunquid ergo Christus fecit iniuriā diabolo, sibi captiuos auferēdo? Dico quod Adā & Eua erant captiui Dei, ideò nō potuerūt se diabolo vendere, nec diabolus ipsos iuridicè poterat possidere, sicut nec captiui vestri. Ideò venit filius di. patri, Cōparior captiui, ideò pater, ego solua resdūū pro ipsis, & in die Veneris sancta soluit, Et sic redemit & liberauit

liberabit nos à diaboli captiuitate, & modò sumus captiui Christi,
 excluso dæmone. ideo Christus in sua passione dixit, Nunc iudiciũ
 est mundi, nunc Princeps huius mudi eiicietur foras. Et ego si exal-
 tatus fuero à terra, omnia trahã ad meipsum. Ioan. 12. Et no. cum dũ
 citur, Nunc Princeps huius mudi. s. diabolus qui tyrãnicè huic mũ-
 do dominabatur ex prædicta ratione. Sed venit dominus noster Ie-
 sus Christus qui per suam passionẽ abstulit sibi principatũ, & liga-
 uit spũm in inferno. Ideo dicit, Nunc Princeps huius mundi, &c.
 Omnia. s. genera hominũ trahã ad meipsum. Sed si dicatur, Si Lu-
 cifer est à mũdo expulsus, & in inferno ligatus, quomodo ergo ten-
 tat nos? ecce huic quæstioni thema respõdet, assumit septẽ alios spi-
 ritus, quia ipse personaliter non potest exire ad tentandũ vique ad
 tempus Antichristi, tunc etiã soluetur. Iam assumit alios septẽ spiri-
 tus tanquã Capitaneos septẽ capitaliã peccatorum, & cum infinita
 multitudine minorũ dæmonum ei subiectorũ mittit eos per mun-
 dum in odium Iesu Christi, & inuidiam nostri. Et no. cum dicit ne-
 quiotes se. i. in effectu tentandi, sed non in affectu, quia in affectu *Vnus nũ*
 nullus est nequior Lucifer, ideo dicit the. Assumit, &c. Ac si magnus *quã spi-*
 Rex decumbens in lecto, & non potens ire ad bellum, vocaret Ca- *titus ex-*
 pitaneos dicens eis. Iam videris, &c. ideo vos de quibus ego confi- *si nõ su-*
 do, vadatis cum vestris gentibus armorũ, & faciatis bellũ. Sic etiã *peret al-*
 Lucifer iacet in lecto durissimo inferni dũ. Iam videris quomodo *terius*
 ille Christus me ligauit hũc, & sibi nõ possumus nocere, eamus con- *nequitia*
 tra suas gentes, &c. ideo vadatis. Ecce qualiter assumit septem alios *in affe-*
 spiritus, &c. Et primus Capiraneus est Leuiathan. Ita nominatur *tu exce-*
 Iob 41. dicẽtis. Leuiathã ipse est Rex super omnes filios iuperbie, & *dit tamẽ*
 hic tentat de primo peccato mortali. s. de superbia. Et vocatur à luci *in effe-*
 fero dicente, Leuiathã velles ne facere vnũ seruitiũ mihi? Respon- *ctu.*
 det, Domine libẽter faciã. Et cum vexillo suo. s. circulo superbiã, &
 vanitatis, cum infinita multitudine dæmonum ipsum sequentium
 discurret per mundũ, qui tantũ sciuit facere cum suo exercitu quod
 iam totus mũdus est superbus, & vanus. Nam tantã superbiam po-
 suit in dominis temporalibus, & in Prælati Ecclesiasticis, quod
 iam non sufficiunt reditus ad vanitates, ideo habet facere exactio-
 nes, simonias, &c. No. differentiã inter vanitatem, & superbiã, quia
 vanitas ostenditur ad extra in excessu vestium, & ornamentorum.
 Superbia autem ad intra in corde consistit, quando persona nõ
 vult se regere secundum Dei ordinationẽ, sed secundum propriam
 inclinationem, sic quod Deus præcepit vnum, & ipse facit totũ con-
 trariũ, dicendo, quid ad me? nolo hoc. Ecce quid est superbia, quia
 vanitas solũ est effectus superbiã. Ver. gra. Si filius vester infirma-
 tur, & non habetis Medicũ ad quem recurritis, nõne ad diuinos
 seu sortilegos, &c. & quando dicitur vobis qd hoc est magnũ pecca-

tum, vos dicitis, Nunquid permittā filium meū mori? Ecce super-
 biam nolle obedire præceptis Dei dicentis, Non habebis Deos alie-
 nos. Item, si perdidistis aliquid. Itē si estis vocati à Iudice in testem
 meditante iuramēto, & quando dicitur vobis magnū peccatum est
 falsum iuramentum, dicitis, O ille amicus meus est punitus. Item
 nolendo seruare festa, cum tamē nullus Dominus det prouisionem
 alicui nisi faciat sibi aliquod seruitium. Si ergo per totā hebdoma-
 dam seruiistis mūdo, in dominica seruiatis Deo audiēdo Missam,
 sermones, &c. Ex ista superbia, Leviathan infinitos secum ducit ad
 infernum, propter quod Christus sciens hoc, auitādo nos, clamat
 di. Tollite iugum meū super vos, & discite à me, quia mitis sum, &
 humilis corde, & inuenietis requiem animabus vestris. Iugū enim
 meum suauē est, & onus meum leue. Mat. ii. No. cum dicit, Tollite
 iugum meum super vos. Domine nunquid nos sumus boues? Nota
 qualiter bos supponit collū iugo, cum tamen possit se cornibus de-
 fendere, sed nō facit, sciens naturali instinctu quod Dominus non
 daret sibi prouisionem. Sic etiā erit de nobis nisi portemus iugum,
 id est, onus præceptorū. Si dicatur, Domine de cætero volo humi-
 liari ad portandū iugum, sed quomodo est portandum? Respōdet,
 Discite à me, quia mitis sum & humilis corde. q. d. Ego qui sum
 Dominus, & leo de tribu Iuda, & portauī iugum patris. s. mādato-
 rum. Si dicatur Domine Rex, & quid ex hoc habebimus? Respon-
 det, Inuenietis requiē animabus vestris, nō solū corporalibus prou-
 uisionem, sed etiā requiem post hanc vitā animabus vestris. Ecce
 salariū. Si dicatur, Domine, onus vestrū ponderat multū. Respon-
 det, Iugū enim meum suauē est, & onus meū leue. Secundus capira-
 neus dicitur māmona, qui tentat de auaritia. De quo Mat. 6. Non
 potestis Deo seruire, & māmonæ. Dicatur vt de primo quomodo
 vocatur à Lucifero. Nam iste cū bannerio, & cū titulo auaritiæ, &
 cupiditatis, & cū exercitu suo destruxit, quasi vniuersum mūdum.
 Hic etiā tantū fecit, quod totus mundus est auaritia plenus. Quia
 iam hodie religiosi, clerici, Prælati, seu domini omnes sunt auari,
 nō respiciunt, vnde vel quomodo pecuniæ veniunt, sed habeamus.
 Omnes in viā suā declinauerūt, vnusquisq; ad auaritiā suā, à summo
 vsq; ad nouissimū. Esa. 56. Item à minore vsque ad maiorē omnes
 auaritiæ student, & à Propheta vsq; ad Sacerdotē cuncti faciūt do-
 lū. Hiere. 6. Antiquitus nullus erat vsurarius nisi Iudæi, modō etiā
 Christiani faciunt vsuras mutuando. No. modū & quomodo falsē
 vocantur censualia. No. duas condiciones censualium. Item emere
 pro minori pretio quā res valet propter solutionis præuentionē,
 vel vendere carius propter solutionis dilationē, iniustitia est, & ex
 auaritia vtrunq; procedit. No. etiā de confratribus faciēdo etiam
 vsuras. Contra quos clamando Christus dicit, Videte & caute ab
 omni

omni auaritia, quia non in abundantia cuiusque vita eius est, ex his quæ possidet. Luc. 12. Nota multas species auaritiæ. Dicā vobis aliquas, vt caueatis. Nam vna species est, quæ dicitur rapina, & illa est in dominis. Principes eius in medio ipsius, quasi lupi rapientes prædam. Eze. 22. Alia est simonia, & illa est in clericis vendentibus sacramenta. Contra quos Christus, Gratis accepistis, gratis date. Alia est calumnia, & illa est in aduocatis, iudicibus vel procuratoribus & notariis, qui contrariū scientes, prorrahunt sententiā, vel opprimunt viduas & pupillos. Contra quos Exod. 22. Viduæ & pupillo nō noceberis. Si læseris eos, vociferabūtur ad me, & ego exaudia clamorē eorū, &c. Alia est sacrilegiū, & illa est in rusticis, retinendo decimas & bona Ecclesię cōtra quos Malach. 3. Si afiget homo Deum, quia vos configitis me. Et dixistis, In quo cōfigimus te? In decimis, & in primitiis, & in penuria vos maledicti estis. Sequitur, Inferte omnem decimationē in horrea mea, & sit cibus in domo mea, & probate me super hoc dicit Dominus, si non aperuerō vobis catarrhactas cœli. Alia est furtū secretū in pauperibus. Contra quos Eccle. 5. Super furē erit opprobriū & confusio. Item qui furabatur iam non furetur, magis autem laboret, vt habeat vnde tribuat necessitatē patienti. Ephe. 4. Item fraus in mercatoribus, quia defraudant vel in qualitate, vel quantitate proximū. De primo ait Propheta, Argentū tuum & aurū versum est in scoriam, & vinum tuum mixtum est aqua. Esa. 1. De secundo præcipit Deus, Non habebis in sacco tuo diuersa pondera, maius & minus, nec erit in domo tua modius maior aut minor, &c. Deut. 25. Alia est retentio de mortuis, vel retentio mercedis suorū seruorū, vel negādo debitum. Contra proximos. 13. q. 2. qui oblationes. 1. Qui oblationes defunctorum aut negant, Ecclesiis, aut difficulter reddunt tanquā egentium necatores, excōmunicantur. Et 12. q. 2. qui abstulerit. Et Luc. 18. Deus faciet vindictam electorū suorum clamātium ad se. Contra secūdos, Qui effundit sanguinem, & qui fraudem facit mercenario fratres sunt, Ecclesiast. 34. Quare præcipitur Leuit. 19. Non morabitur opus mercenarij tui apud te vsq; mane. O iste magnus Capitaneus quā magnam prædam secum trahit ad infernum. Ideō Christus dicit, Videte, & caute ab omni auaritia. Ratio est, quia non in abundantia cuiusquā vita eius est, ex his quæ possidet. Luc. 12. Tertius Capitaneus dicitur Asmodæus, qui tentat de luxuria. De quo Tob. 3. Dæmonium nomine Asmodæus occidebat eos mox, vt ingressi fuissent ad eam, scilicet luxuriam, & carnalitatem, & circuit modō mundū, & fecit tantum opus, quod iam completa est propheta David, qui plangēdo dicebat, Corrupti sunt, & abominabiles facti sunt iniquitatibus suis. Non est qui faciat bonum,

Supple castitatis, non est vique ad vnum, supple de adultis. in Psal.
 81. & 52. Iam iste proditor fecit tantum quod hodie ferè nullus ho-
 mo potest dicere cum veritate, nunquã cognoui, nisi vxorẽ meam,
 iam non seruant multi matrimonium, cõpatres iam faciunt ipsam
 abominationem. Idem facit quod clerici tenent concubinas, & re-
 ligiosi begninas, siue filias spirituales, ita quod totus mundus est
 corruptus. Nota hic de illo dæmone in corpore obiecti, qui dixit le
 inde non exire quouque dicerentur tres Missæ ab aliquo clerico
 qui esset virgo. Quia ergo iste diabolus fecit tot mala, Christus
 auisando nos dicit per os Apostoli, Hæc est volũtas Dei sanctifica-
 tio vestra, vt abstineatis vos à fornicatione, vt sciat vnusquisq; vas
 suum possidere in sanctificatione. i. ad Thessalonicenses 4. Cauca-
 tis ergo, ne fornicationem faciatis. Nam quanuis minimum pec-
 catum sit peccatum luxuriæ inter peccata, est tamen peccatum mor-
 tale. Hic etiam condemnatur error dicentiũ confessori, disputãdo,
 Pater & quod peccatum est cum meretricibus? Ego non decepi
 eam, &c. Si enim cum filia Regis ageres, diceres tu, Cui facio iniu-
 riam? certè Regi. Nam in suo Palatio comedendo suum panem, &
 suum vinum bibendo, tu facis proditionem. Sed si Rex dat tibi fi-
 liam suam in vxorem, habeas cum ipsa placitum, aliàs debes absti-
 nere. Nota vt sciat vnusquisque vas, id est, corpus quod est vas ani-
 mæ. Sicut enim esset magnum peccatum proicere vas reliquiarum
 in lutũ, nobilior reliquis est anima. Quartus Capitaneus est Beel-
 zebub, qui tentat de inuidiã. De quo Lu. 11. In Beelzebub Principe
 dæmoniorum eicit dæmonia. Et iste cum suo exercitu & bãnario
 cum titulo de inuidiã & malignitate intantum vexauit totũ mun-
 dum, quod totus mũdus est infectus inuidiã & malignitate de bo-
 no alterius. Primò inter fratres, & inter sacerdotes de sepulturis &
 pro beneficiis. Inter laicos pro officiis vel regimine. Intantum quod
 ex ista inuidiã totus mũdus destruitur. Ideò Sapiens dicit, Contem-
 platus sum omnes labores hominũ, & industrias animaduerti pa-
 tere inuidiæ proximi. Eccle. 4. Quæ est hodie ratio quare destruan-
 tur communitates, castra, ville, & ciuitates ex inuidiã, dicẽdo, O il-
 le fuit Iuratus vel Consul, & ego nõ. qui sum melior. Iam modò nõ
 curant quis erit vtilior communitati, sed quis erit amicus. Item est
 alia inuidiã spiritualis, quæ est peccatũ in spiritum sanctum. Inui-
 dia fraternæ gratiæ, inuidẽdo deuotioni, scientiæ, deridẽdo & per-
 sequendo. O iste proditor Capitaneus quot ducit secũ ad infernũ.
 Ideò Christus auisando nos dicebat. Hoc est præceptum meum, vt
 diligatis inuicem, sicut dilexi vos. Ioan. 15. Domine, nõ datis nobis
 nisi vnum præceptum? Respondeo ita, quia illud principale est &
 sufficit. Nota, sicut dilexi vos. Nam sola dilectio fecit ipsum incar-
 nari,

nati, nasci, pati, &c. Ideo legitur de beato Ioanne Euangelista, quod
 quando debuit mori vocato populo prædicauit eis, dicens, Filioli
 diligite inuicem, & nihil aliud dicebat, & fuit sibi dictum, O qualis
 sermo est iste, & tradidistis obliuioni illas altas speculationes & de-
 clarationes theologiæ? Respondit non, sed istud sufficit, quia dile-
 ctio proximi malum non operatur. Ideo remedium optimum con-
 tra inuidiam est, orare pro seipso, scilicet vt Deus sibi cōseruet illud
 bonum officium & dignitatem, & merito huius orationis, abunda-
 tis dilectione. Nam contraria contrariis currantur. Plaga enim in-
 uidiæ medicina charitatis curatur. Quintus capitaneus est Beelphe-
 gor. Iste tentat de peccato gulæ, de quo David in Psal. 105. Initiati, id
 est dediri sunt Beelphegor, & comederunt sacrificia mortuorum.
 Hic cum suo exercitu & bannerio. extenso & cum titulo gulæ & va-
 nitatis tantum fecit, quod iam non seruant ieiunia ecclesiæ gentes,
 nec quadragesimam. vnus se facit infirmum, alius dicit, O non pos-
 sum dormire, & sic comedunt carnes, & vadunt sic ad infernum. Iei-
 unia enim ordinata sunt vt cum labore sñt, quia ibi est meritum.
 No. hñc, qui excusantur breuiter à ieiunio, &c. Et quia iste proditor
 magnam prædam ducit ad infernum, ideo Christus auisando nos dicit,
 Attēdite, ne grauētur corda vestra in crapula & ebrietate. Lu. 21.
 Sextus capitaneus est Baalberit, qui ad iram inflammat, de quo Iu-
 dicum 9. De phano Baalberith. cōduxit sibi viros. Et subditur, Misit
 Dominus spiritum pessimum inter Abimelech & habitatores Si-
 chem. Hic cum exercitu suo & bannerio cum titulo de ira & iniqui-
 tate discurrit per mundum, & facit multas diuisiones & discordias
 inter Christianos. Iste diuisit, & procurauit olim scisma in ecclesia,
 diuisit regna & Reges, Principes, & Barones, dominos & vasallos.
 O quot ducit iste proditor secū ad infernum. Ideo Christus, non co-
 pendo liberum arbitrium, sed dando consilium dicit, Pacem relin-
 quo vobis, pacem meam do vobis, non quomodo mūdus dat. Ioan-
 nis decimoquarto. Et ideo in natiuitate Domini Iesu Christi ange-
 li cantauerūt, Gloria in excelsis Deo, & in terra pax hominibus bo-
 nę voluntatis. Lucæ secundo. Et in sua conuersatione salutabar, di-
 cendo semper, Pax vobis, & sequitur. Non turbetur cor vestrum, scilicet
 vnus contra alium, &c. Septimus capitaneus dicitur Astaroth,
 qui tentat de acidia. de quo 1. Regū 7. Auferte deos alienos de me-
 dio vestri Baalim & Astaroth. Iste cum exercitu suo & bannerio,
 cum titulo de Acidia & oīositate discurrit per mūdum. Et iste pro-
 ditor tantam acidiam posuit in mundo, quod pauci sunt, qui de his
 quæ ad animam pertinent curant, immo minus appretiāt animam
 quàm paleam. Per totum annum laboratis pro corpore, & modò
 in isto sancto tempore Quadragesimæ nescitis modicum labora-
 re pro anima consistendo & pœnitentiam faciendo. Sed quilibet

expectat confiteri vitima die, cum tamē in prima eſſet conſitendū,
 & hoc de conſilio & congruo, tametſi non de præcepto. Itē acidia
 circa communionem committitur à nonnullis, quæ debet fieri in
 paſchate tunc recipiendo Chriſtum, vt in cœlo communicantes re-
 cipiantur à Chriſto. Sed ſi Chriſtus præcepiſſet nobis recipere ve-
 nenti amore ſui, facere deberemus, & præcipit recipere corpus ſuū
 intra hoſtiam, & non facimus, nonne magna eſt negligētia. Et ideo
 dicit ſcriptura, Quodcumq; facere poteſt manus tua, inſtanter ope-
 rare, quia nec opus, nec ratio, nec ſapientia, nec ſcientia, erunt apud
 inferos, quò tu, ſupple acidioſe properas. Eccle. 9. Ecce quare dicit
 the. Aſſumpſit ſeptem alios ſpiritus nequiores ſe. Deo gratias.

Feria V. poſt Inuocauit.

Sermo I.

Dicebat Ieſus ad eos qui crediderunt ei, Iudæos. Ioan. 8. Sanctū euan-
 gelium hodiernum continet vnā magnam & ſolemneſſimam
 diſputationem, quæ fuit inter Chriſtum ex vna parte, & Iu-
 dæos ex alia. Et ratio diſputationis fuit, quia Iudæi habebant
 tantam ſuperbiam, & malitiam, & indignationem, quod of-
 fuſcabant intellectum, intantum quod non credebant Chriſto de
 veritatibus, & ſi aliquando credebant ei, ſubitò non durabant, ideo
 Chriſtus voluit diſputare cum eis, vt remoueret ab eis illam ſuper-
 biam. In qua diſputatione Chriſtus fuit arguens, & Iudæi respon-
 dentes. Et fecit quatuor argumenta. Et primò arguit contra eos,
 propter ſuperbiam quam habebant.

Primò propter libertatem maternalem,

Secundò propter nobilitatem paternalem,

Tertiò propter altitudinem diuinalem,

Quartò propter malitiam criminalem.

De qua diſputatione dicit the. Dicebat ad eos. ſ. arguendo, qui cre-
 diderunt ei, Iudæos. ſ. leuiter mobiles. Quantū ad primū argumen-
 tum, quod fecit Chriſtus contra Iudæos, ſecundū quod arguit cōtra
 eos propter eorum ſuperbiā quā habebāt propter libertatē mater-
 nalem. Dicatur quomodo omnes Iudæi fuerunt filij Abraham, qui
 habuit duas vxores ex diuina diſpōſitione. Vnā liberam. ſ. Saram,
 & aliam ancillam. ſ. Agar. Iudæi autē venerunt de libera per Iſaac.
 Ecce libertas maternalis, de qua ſe extollebant non modicū, intan-
 tū q̄ dimittebant facere bona opera dicētes, quod ſine operibus bo-
 nis conſequerentur benedictionē eis promiſſam per Iſaac, vt patet
 Gen. 17. & 21. ca. vbi dicit Dominus ad Abraham, Sara vxor tua pariet
 tibi filium, vocabiſq; nomen eius Iſaac, & conſtituam pactū meum
 illi in fœdus ſempiternū & ſemē eius poſt eū. Iſta ſuperbia ita capta-
 bat corda eorū, quod radius veritatis Chriſti non poterat introire,
 ideo Chriſtus arguens contra illos qui leuiter crediderāt, & leuiter
 creden-

credentiam amittebāt, dixit. Si vos māseritis in sermone meo, verē discipuli mei eritis, & cognoscetis veritatē, & veritas liberabit vos. Ecce qualiter tangebāt eos in fine. Qui statim surrexerunt, superbe respondendo, Semē Abrahę sumus & nemini seruiuimus vnquam. Quomodo tu dicis liberi eritis? Et Christus volēs eos epellere ab illa superbia, replicādo dixit eis, Amen amē dico vobis, quia omnis qui facit peccatū, seruus est peccati. Seruus autē nō manet in domo in æternum, filius autē manet in æternū, si ergo vos filius liberauerit, verē liberi eritis. Ecce vna ratio, quare dicit, catenæ culpæ tenent vos alligatos. No. hīc, qualiter secundū membrum: per quod homo peccat, in illo anima ligatur, quæ habet omnia mēbra spiritalia, quæ habet corp^o corporalia. Ver. gra. persona peccat, etiā iurādo vel diffamādo, eō quia ista verba transeunt per collū, anima ligatur cū catena per collū habente caput in inferno. Idē si homo peccat manibus, & sic de aliis mēbris, ideo quando anima impœnitēs exit à corpore, catenis constringitur, & demones trahūt per catenas impœnitentiū animas. De his aucto. Iniquitates suæ capiūt impiū, & funibus peccatorū suorum constringitur. Prou. 5. Ideo dicebat Christus, in maiori propositione, Amen amē dico vobis, quia omnis qui facit peccatum, seruus est peccati. Cū ergo Iudęi fuissent in magnis peccatis, ideo erāt serui captiui. & licet caro esset libera, tamen non ex hoc dicendi sunt liberi, sicut ille qui patitur in capite, & in toto corpore patitur, siue infirmatur, si habet pedē sanum, non ex hoc dicendus est sanus. Sic etiam si anima quæ est pars principalior corporis, sit captiua & corpus liberum, nō ex hoc dicendus est homo liber, nam spiritus viuificat, caro autē non prodest quidquam Ioan. 6. Secunda ratio Christi fuit ista, Seruus autem nō manet in domo in æternū, filius autē manet in æternū, quasi dicat, vos scitis, quæ differentia est inter filium & seruum. Nā seruus vadit ad labores extra, filius autem liber manet in domo. Iudęi propter generationē carnalem non habebant stare, nisi in agris, scilicet in hoc mundo ex lege Moyssi, sed filij Dei stabunt in domo Dei in æternū. Ideo dicit Christus, Si autē filius vos liberauerit. s. à catenis culpæ, & à miseriis huius mundi, verē liberi eritis, at illi tacuerunt. Moraliter nota hīc pro nobis quibus Deus fecit gratiam, dādo remedia, vt frangamus catenas peccatorum, quæ franguntur in confessione sacramentali, quando enim confessor absoluit, tunc anima est libera à peccatis mortalibus. Et quando intrat paradysum est libera ab omnibus miseriis. Ergo laboretis pro liberatione animę quantū laboraret quis pro liberatione filię suæ si esset captiua, vel pro liberatione corporis sui, vel filij sui, &c. Secundū argumentū Christi fuit cōtra superbiā quā Iudęi habebāt, propter nobilitatē paternalē. Dicitur quomodo Iudęi sicut erāt filij Sarę vxoris liberę, ita erāt filij

Abrahæ nobilis hominis, qui fuit initium virtutum & cognitionis Dei. Cui dixit Deus, Benedicam tibi, & magnificabo nomen tuum, & eris benedictus, benedicam benedicientibus tibi, & maledicam maledicentibus tibi, atque in te benedicentur vniuersæ cognationes terræ. Gen. 12. Iudæi autem non modicam habebant superbiam, quia erant generis Abrahæ, & despiciebant poenitentiam dicendo, quod sine poenitentia haberent benedictionem Abrahæ promissam & semini eius. Quod Christus arguendo contra eos dixit, Scio quod filii Abrahæ estis, sed queritis me interficere, & sermo meus non capit in vobis. Ego quod vidi apud patrem hoc loquor, & vos quæ vidistis apud patrem vestrum facitis. Responderunt, Pater noster Abraham est. Dixit eis Iesus, Si filii Abrahæ estis, opera Abrahæ facite. Non sermo meus non capit in vobis, quia vas plenum non potest aliquid recipere, nisi euacuetur. Sic Iudæi qui erant pleni superbia non poterant accipere verba Christi, despiciendo poenitentiam quam ipse predicabat. Ideo Ioannes Baptista dicebat eis, Facite ergo fructus dignos poenitentiae. Lu. 3. Vos quæ vidistis apud patrem vestrum facitis. quasi Christus innuat in his verbis, quod pater eorum fuisset malus homo. Ipsi autem Iudæi responderunt Christo dicentes, Pater noster Abraham est. Tunc Christus arguens dixit, Si filii Abrahæ estis, opera Abrahæ facite. Nuncautem queritis me interficere, hominem, qui veritatem vobis locutus sum, quam audiui a Deo, hoc Abraham non fecit. Ideo vos degeneratis, quia Abraham erat nobilis homo, non ex parte carnis, quia de genere idololatrarum, sed ex parte animæ erat nobilis, & virtuosus, nec vos estis ei similes. Moraliter in isto defectu Iudæorum sunt modo multi Christiani, qui se appetunt de nobilitate generis, quia de antiquo genere talium, & tales sunt similes Iudæis. Non nobilitas, quasi notabilitas. dicatur quid est nobilitas, & qualiter incepit nobilitas. Quando aliquis faciebat aliquam rem notabilem in seruitio Regis, vel Imperatoris, ex hoc Rex, vel Imperator faciebat ipsum nobilem. Qui ergo appetunt sed de nobilitate, & non tenent vitam nobilem, & nobilium viuorum, sed ribaldorum, & lenorum, non debent dici nobiles, quia degenerant. Nobilis est ille, qui viuit nobiliter appetitando se ne mentiantur, ne inferat damnum alicui, qui defendit veritatem, communitatem, pupillos, viduas, & miserabiles personas. Et notandum quod accidit Romæ duobus hominibus, quorum vnus erat nobilis antiquus de Troia, sed erat ribaldus, & malæ vitæ. Alius ex quadam victoria quam habuit, factus fuit nobilis nouiter ab Imperatore, & cum semel ambo contenderent, dixit nouus nobili antiquo, In me incepit nobilitas, & in te finitur. Dicatur hic de Ephraim, qui fuit nobilis filius Ioseph, & dominus Ægypti, de quo filius eius Ephraim habebat superbiam, de quo dicit Dominus. Disperdam Ephraim, quoniam Deus ego, & non homo. Et auolabunt quasi auis ex Ægypto, &

quasi

quasi columba de terra Assyriorum, & collocabo eos in domibus suis. Osee n. concordat scriptura noui testamenti, Deus superbis reficit, humilibus autem dat gratiam. Iaco. 4. Tertium argumentum Christi fuit contra superbiam quam habebant de altitudine diuinali. Dicatur quomodo omnes gentes, & nationes mundi erant idololatres, preter Iudaeos qui solum adorabant Deum altissimum non factum manibus, sed factorem omnium rerum. Ex altitudine ista Iudaei credebant nullum alium saluum fieri posse, nisi ipsos propter fidem quam habebant de Deo, propter quod dicebant non esse necessarium facere bona, quia fides sufficiebat. Sed contra eos dicit B. Iaco. Quid proderit fratres mei, si fides dicat quis se habere, opera autem non habeat? Nunquid fides poterit saluare eum? q. d. non. Iaco. 2. Ideo Christus arguendo contra eos dicit, Vos facitis opera patris vestri, q. d. ipsos habere aliquem patrem cui assumentur. Responderunt Iudaei, Unum patrem habemus Deum. Ecce superbia de altitudine diuinali. Christus autem volens eos educere de hac superbia, dixit eis, Si Deus pater vester esset, diligeretis me utique. Ego enim ex Deo processi, & veni. Neque enim a me ipso veni, sed ille me misit, quare loquelam meam non cognoscitis, quia non potestis audire sermonem meum. Non quare loquelam meam non cognoscitis. Iam scitis, quod persona maxime cognoscitur in loquela cuius patrie sit. Nam si loquitur Gallice, Gallicus dicitur, &c. Ita fuit cognitus B. Petrus in nocte passionis Christi quod esset Galilaus. Cui dictum est, Verum tu ex illis es, nam & loquela tua manifestum te facit. Mat. 26. Modum videamus loquelam Christi & Moyse. Nam Moyses loquebatur linguam terrenam, promittens eis solum terrena. Ideo dicitur, Qui de terra est, de terra loquitur. Io. 3. Christus vero loquebatur linguam caelestem, quia nihil promittebat in hoc mundo terrenum, imo predicabat, quod despiceretur terrena. Nam solum predicabat de caelo, & de gloria angelorum solum promittens caelestia, ideo dicebat. Quare loquelam meam non cognoscitis? Ideo B. Ioannes postquam locutus fuit de Moyse dicit. Qui de terra est, de terra loquitur. Et loquens de Christo dixit, Qui de caelo venit, super omnes est. Ioan. 3. Et sic vicit eos Christus ratione, Moraliter, si vultis cognoscere personam cuius patrie sit, respiciatis ad loquelam eius. Nam tres patrie sunt. scilicet caeli, terrae, & inferni. Linguagium caeli est laudare Deum, & ipsum benedicere, Ideo Dauid in Psal. Beati qui habitant in domo tua Domine, in saecula saeculorum laudabunt te. Psal. 87. Qui ergo laudant Deum, ut bonus religiosus, clericus, vel laicus, possumus dicere, Verum tu ex illis es. scilicet de paradiso, nam & loquela, &c. Linguagium huius mundi terrenum est, hoc est loqui de terrenis negotiis, & temporalibus. Nam qui de terra est, &c. Linguagium inferni est renegare, maledicere, & blasphemare, ideo dicitur, Aestuauerunt homines aestu magno, & blasphemauerunt nomen Dei. Apoc. 16. Quando ergo vos maledicitis, iuratis, & blasphematis,

phematis, clarè ostenditis, quod estis patriæ inferni. Et quia Christus non loquebatur loquelâ inferni, blasphemando, nec terræ, sed loquelam paradisi, ideo dicebat, quare loquelâ meam, &c. Quartum argumentum Iesu Christi contra Iudæos fuit de malitia criminali, dicendo, Vos ex patre diabolo estis, & desideria patris vestri vultis facere. Ille homicida erat ab initio, & in veritate nō stetit, quia non est veritas in eo. Cū loquitur mendaciū, ex propriis loquitur, quia mendax est & pater eius. Ego autem si veritatem dico, non creditis mihi. Hic Iesus Christus ponit tria peccata diaboli, in quibus videtur quod Iudæi assimilabantur ipsi diabolo. Et primum peccatū est inuidia ex qua tentauit Adam. Et ex isto peccato secuta est necessitas moriendi in genere humano. Et ideo dicitur. Per vnū hominem peccatum in hunc mundum intrauit, & per peccatum mors. Rom. 5. Ideo dicit de diabolo Christus, Ille homicida erat ab initio. Secundum peccatum diaboli est mendacium. Tertium quia est persecutor veritatis. Dixit ergo Iesus Christus Iudæis, Vos ex patre diabolo estis, quia sicut ille ex inuidia procurauit mortē Adæ, idē vos ex inuidia procuratis mihi mortem. Secūdo, quia sicut diabolus cū loquitur mendaciū, ex propriis loquitur, sic & vos me diffamando, quia Iudæi dicebant de Iesu Christo, Ecce homo vorax est, & potator vini, publicanorum, & peccatorum amicus. Mat. 23. Item nos scimus, quia hic homo peccator est, &c. Tertio, quia diabolus est persecutor veritatis, de ip. o dicente Christo, In veritate non stetit. Aug. Bene fuit in veritate. No. qualiter Deus posuit luciferum super omnes creaturas, & ipse voluit se parificari Deo per suam superbiam, & sic nō stetit in veritate, sed apostatus fuerat, sic & vos dixit Christus Iudæis, non statis in veritate a me audita. Moraliter habemus hic doctrinam, vt fugiamus non solum mendacium perniciosum, quod est peccatum mortale, sed etiam iocosum, quia etiam est peccatum, quia per nullam causam, & pro nulla re est dicendum mendacium. Vnde David in Psal. Perdes omnes qui loquuntur mendaciū. in Psalm 5. Item Sap. 1. Os quod mentitur, occidit animam. De istis argumentis loquitur thema, Dicebat Iesus ad eos, qui crediderunt ei, Iudæos. Deo gratias.

Feria V. post Inuocauit. Sermo II.

Mendacium perniciosum a Iudæis est officio sum, a Iudæis iocofum.

Si manseritis in sermone meo, verè discipuli mei eritis. Ioan. 8. Materia præsentis sermonis erit, quomodo poterimus esse boni discipuli Christi. Magnum quid est esse magistrum in theologia, vel episcopum, vel archiepiscopum vel Cardinalem, vel Papam, sed multo magis est esse discipulum Christi. Credo quod erit materia utilis, & proficua. Sed vt Deo sit placabilis & gratiosa, salutetur virgo gloriosa, &c. Si manseritis. Semel fuit questio facta Iudæis, per vnum bonum hominem, de materia quam volo vobis

Sermo II. post Inuocauit. Sermo II.

Bis predicare, Nunquid vos vultis discipuli eius fieri? Io. 9. Iudaei autem indignati maledixerunt ei dicentes. Tu discipulus eius sis, nos Moysi discipuli sumus. O stulti. Super hoc dicit Augustinus, Imme sit Domine ista maledictio, vt, scilicet, sim discipulus tuus. Credo quod quilibet vestrum responderet. O vnam essem discipulus tuus. Propterea volo vobis nunc ostendere, quomodo, & quibus poteris fieri discipuli eius, si vultis. Ego inueni octo virtutes, seu conditiones huius nobilissimi discipulatus, scilicet.

- Credentia principalis,*
- Obedientia generalis,*
- Penitentia sacramentalis,*
- Pacientia virtualis,*
- Beneuolentia cordialis,*
- Beneficentia liberalis,*
- Diligentia spiritualis,*
- Perseuerantia finalis,*

Miguel dice
Es gallo de mi
o. M. M. M.

Si vultis esse discipuli Christi, habeatis aliquam istarum virtutum. De vltima dicit thema, Si manseritis, &c. Prima virtus que facit hominem esse discipulum Christi, est credentia principalis. i. credere firmiter articulos fidei, & non dubitare in aliquo, sic est homo discipulus Christi. Nota quoniam in omni schola cuiuscunque facultatis, oportet discipulum simpliciter credere magistro, maxime in primis principiis. Verbi gratia. Prima principia literarum sunt 23. Ideo quando magister dicit discipulo, ista est litera a, ista litera b, discipulus debet sibi credere, quia si vellet dicere, quare ista litera a, est magis literis a, quam ista litera b, verberaret, & vapularet a magistro. Ideo Philosophus, oportet ad discipulum credere. Ita etiam de schola Christi, scilicet ecclesia, quam vult intrant Christiani in baptismo, que habet duodecim principia, scilicet, duodecim articulos fidei contentos in Credo maior, quorum aliqui pertinent ad Christi diuinitatem, aliqui ad Christi humanitatem. Et quia sunt multi infideles, qui nolunt ea credere, ideo non sunt discipuli Christi. Si ergo vultis esse discipuli Christi, credatis ista duodecim principia fidei simpliciter sine contradictione, & purgatione, & dubitatione. Aucto. Manifestauit gloriam suam, & crediderunt in eum discipuli eius. Io. 2. Nota manifestauit gloriam suam, scilicet in his duodecim articulis. Secunda virtus que facit hominem esse discipulum Christi, est obedientia generalis. Obediens & seruare omnia que Christus mandat, & precipit generaliter sine contradictione, & non facere contra eius preceptum, pro aliquo lucro habendo, vel bono, vel officio, vel dignitate, talis est discipulus Christi verus. Ratio, quoniam tanta est dignitas huius magistri, quod oportet sibi obedire in omnibus, etiam contra omnes personas mundi, ita quod si pater, vel mater,

epa
thi
9

Ueo
que non
vel

vel omnes parentes, vel amici, immo etiam Papa, vel rex essent ad
 vnā partem mandantes facere aliquid, quod est cōtra præceptum
 magistri Christi, magis est obediendum Iohi Christo, quā his om-
 nibus. Actō. Legitur Lu. 14. quod cū Christus iret prædicādo de
 loco ad locum, magna turba hominum, & mulierum sequebatur
 ipsum, neque mirum. Et cōuersus Iesus dixit eis, Quid vultis? Co-
 gitare quomodo responderunt, Domine volumus esse vestri disci-
 puli. Et dixit ad illos, Si quis venit ad me, & non odit patrem suū,
 & matrem, & vxorem, & filios, & fratres, aut sorores, adhuc autē, &
 animam suam, non potest meus esse discipulus. Sed cū Deus præ-
 cipiatur honorare parētes, & diligere vxores, & filios, & animā suā,
 quare ergo Christus dixit, Si quis vult, &c. Respōdeo, quod hoc in-
 telligitur sic, quia si pater, mater, vel vxor, aut sensualitas propria
 voluat, quod tu facias aliquid contra præceptū Christi, tunc odisse
 patrem, matrē, &c. & dicere nescio vos, deificum est. Verbi gratia,
 Si pater tuus dicat tibi, fili, fac vindictā de tali iniuria, nisi facta a
 tali, &c. Debet dicere filius, Pater non faciam, quia magister meus
 Christus præcepit oppositum. Ecce quomodo intelliguntur verba
 Christi, odite patrem isto modo. Idē de matre, & vxore, de filiis, &
 fratre, & amico, etiam de propria sensualitate quæ inclinat ad deie-
 ctationē, nec per ea faciatis aliquid cōtra præceptum Christi. Ecce
 quid est obedientia generalis, ideo auiseris. Tertia est penitētia sa-
 cramentalis. Tanta est virtus penitētiæ, quod de discipulo diaboli
 facit discipulū Christi. Quādiu homo est in peccato mortali, & ma-
 la vita, homo est discipulus diaboli, & paratus intrare scholā infer-
 ni. Sed si homo vult facere penitentiā sacramentale, s. conterendo
 de peccatis dicendo, O mīser, ego sum religiosus, & nō seruauī re-
 gulam, &c. Idē de laicis, & clericis cōfitendo peccata, faciendo pe-
 nitentiā datā a confessore. Talis penitētia sacramentalis facit ho-
 minem discipulū Christi. Ecce quāta virtus penitentiæ. Auct. Qui
 non baiulat crucē suam, & venit post me, nō potest meus esse disci-
 pulus. Lu. 14. Nō crucē suam, nō dicit crucē meā. Quilibet Chri-
 stianus portat crucē Christi signando se, sed nō saluaretur nisi por-
 taret crucē propriā, s. penitentiæ. Crux dicitur à cruciando, ideo
 significat crucē penitentiæ, quæ cruciat penitentē, de qua dicit Chri-
 stus. Qui non baiulat crucē suam, &c. Et sicut crux Christi habuit
 quatuor brachia tanquā quatuor partes principales, sic crux Chri-
 stianæ penitentiæ habet quatuor brachia. Primum sursum est cō-
 tritio, quæ debet esse sursum, per respectū ad Deum, quæ peccando
 offendit, aliās dolore de peccatis propter periculū, vel verecundiā,
 vel perditionem honorum vel famæ nihil valet, quia nō est contri-
 tio. Brachium dextrum, est bonū propositū viuendi, de cætero se-
 cundum diuinam ordinationem, & nō secundum suam inclinatio-
 nem,

Item, Brachiū finistrū est oris confessio. Sic enim mundatur camera
 poenitentiae à stercore peccatorū. Brachiū inferius quod sustinet to-
 tū pōdus, est satisfactio, quae portat totū onus ieiuniorū, orationū,
 vigiliarū, elemosinarū, &c. Istacru x est nostra. De qua dicit Apost.
 ad Gal. 5. Qui Christi sunt supple discipuli, carnē suā crucifixērūt,
 supple in cruce poenitentiae. Ecce quare Dicit Christus, Qui nō baius
 lat. i. accipit crucē suam, &c. Quarta est patientia virtualis. S. patienter
 sustinere aduersitates, dolores, infirmitates, paupertatē, & misere-
 rias, non recipere amaritudinē cordis, nec murmurare cōtra Deū,
 sed cōmittere se Deo, quia ipse scit quibus indigemus, & quid nobis
 expedit, & sic homo fit discipulus Christi. Ratio, quoniā magister,
 & Dominus noster Christus patienter sustinuit aduersitates, tribu-
 lationes, & persecutiones, ideo vult, vt sui discipuli assimilētur sibi.
 Videtur Christus tenere modū quorundā antiquorū Philosopho-
 rū, qui per patientiā volebāt illos probare, qui volebāt esse discipus-
 li. Signanter legitur de Pithagora philosopho, q̄ quādo aliquis vo-
 lebat esse discipulus suus, primō faciebat ipsum ad portā scholę ex-
 p̄ctare, deinde faciebat ipsum ab aliis vituperari, dic. Et qui es tu?
 Respondebat, Vellem esse discipulus huius magistri, & philosophi.
 Et illi, Vade ad trahendū aratrū rustice, & huiusmodi. Si erat patiēs
 recipiebat ipsum in discipulum, alias nō. Hunc modū seruat ille ma-
 gnus magister, & doctor Christus in sua schola. Quādo aliqua per-
 sona proponit in corde suo tenere bonā virā, & sanctā: signum est
 quod vult esse discipulus Christi, O dicit Christus, Expecta modi-
 cum, oportet vt proberis de patientia. Statim alij vituperant eū di. O
 qualis hypocrita, phanasticus, fatuus, &c. Si in his verbis iniurio-
 sis habet patientiam, bene stat, ideo vult adhuc vt probetur magis,
 per ic̄^o siue verbera. S. infirmitatū, dolorū, &c. Sed vos murmuratis
 dicēdo, O miser, quid est hoc ante nō sentiebam ista, ideo teneatis
 fortiter, quia tunc Christus recipiet vos in discipulū suū. Hoc etiā
 modō Deus pater pbauit filiū suū Christū, licet iā sciret quid esset
 in eo, sed vt nobis Christū daret in exēplū patientiē, ideo dicit Chri-
 stus Mat. 10. Nō est discipulus super magistrū, nec seruus super do-
 minū. Sufficit discipulo si sit sicut magister ei^o, & seruo sicut domi-
 nus eius. Si patrēfamilias Beelzebub vocauerūt, quātō magis dome-
 sticos eius. i. discipulos. Quinta virt^o est beneuolētia cordialis. Vult
 magister noster Iesus Christ^o, q̄ sui discipuli nō habeāt discordias,
 diuisiones, vel rixas, sed q̄ cōcorditer viuāt. Ratio, quia magister pa-
 cis, & charitatis, & dilectionis, nō vult in schola sua discipulos ma-
 leuolos, & discordes. Ideo omnis villa, seu communitas pacifica est
 schola Christi. Et oīs cōmunitas diuisa est schola diaboli. Ideo dicit
 Christus. Io. 13. In hoc cognoscēt oēs qui mei erūt discipuli, si dile-
 ctionē habueritis adinuicē, ideo debens pacificari de remittendo
 iniurias.

iniurias, & quātō maior est iniuria quæ remittitur, tātō magis placit Deo, aliās schola inferni est parata vbi cōtinuè, & semper se iniuriantur. Sexta est beneficentia liberalis, scilicet de mutuo iuuando tam in bonis temporalibus, quàm spiritualibus. Ratio, quoniā sicut magister scholæ habet multos seruitores, captiuos, & liberos, nō decet discipulos nobiles esse tenaces, & auaros, cū ignobiles liberales sint. Totus mundus est schola magistri Christi cuius seruitores, & ancillæ sunt omnes creaturæ insensibiles. Dauid, Ordinatione tua perseuerat dies, quoniā omnia seruiunt tibi. Psal. u8. Sol ad instar captiui, quia nihil potest facere, nisi quantū Deus vult, qui iussu Domini portat nobis lumē de die, & Luna de nocte, qui dāt nobis quidquid Deus dedit eis. Idem de aliis planetis, & elemētis quæ liberaliter cōmunicant, & ministrāt quidquid habent. Quātō ergo magis discipuli qui sunt creaturæ nobiles, & rationales, debent esse liberales amore magistri, dando vel mutuādo sine vsura, vei emendo nō minus propter denarios promptos nec vendendo pluris propter spem, &c. Ex his efficitur homo discipulus Christi. Auct. Omnis ex vobis qui nō renuntiat omnibus quæ possidet, nō potest meus esse discipulus. Luc. 14. Hęc auctoritas habet duos intellectus, quæ nisi bene intelligatur, daret occasionē errādi, Duo modi sunt discipulorum Christi. Primus est Apostolorū & tenentium vitam Apostolicam, & isti renuntiant, & dimittunt omnia. Mat. 19. Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te. Hoc modo intellectus prædicte auctoritatis, Omnis ex vobis, clarus est. Secundus modus discipulorum est bonorum Christianorum, qui non obligātur dimittere omnia primo modo, sed volūt dimittere omnia quātum ad singularitatem, sed nō quantum ad proprietatem, quia possunt habere proprietatem, sed nolunt habere singularitatē, scilicet quod illud quod habent, solū seruiat eis singulariter, imō volunt dare aliis propter Deum. Ecce quid est beneficentia cordialis. Septima est diligentia spiritualis. scilicet quod simus diligentes in operibus spiritualibus, quia nō sufficit facere opus spirituale, sed etiā fiat cū diligentia. Religiosus non solū tenetur facere id quod dicit regula & constitutiones, sed quod faciat illa diligenter. Idem de presbyteris & laicis, qui non tantū in dominica die tenentur audire missam, sed etiam cum diligentia, vt sint in principio missæ. Item non sufficit confiteri, sed cū diligētia iā in principio quadragesimæ. Itē non sufficit dicere pœnitentiam, sed quod dicatur cum diligentia genibus flexis, quia supplicat regi vel papæ Christo. Item cū diligentia cōmunicare. Item cum diligentia eleemosynam dare. Talis diligentia facit hominem discipulum Christi. Ratio, quia magister diligens & nobilis non vult discipulos somnolentos, vel negligētes, sed vult quod sint diligentes. Aucto. In hoc clarificatus est pater

meus

meus, vt fractū plurimū afferatis, & efficiamini mei discipuli. Io. 15. Octaua virtus est perseuerātia finalis, de qua loquitur the. Si māsēritis, &c. ergo necessaria est perseuerātia finalis. In studiis generalibus quādo magistri, & doctores incipiūt legere. s. in festo S. Luc. tota schola est plena discipulis, sed in medio anni sunt valdē pauci, in fine autē, quasi null⁹ remanet, idē sunt multi inutiles discipuli, solum sciūt principiū libri, modicū de medio, & de fine nihil sciunt nisi illi qui perseuerant. Sic de libro vitę, qui est sancta vita, bona & deuota, multi incipiūt, & sciūt principiū bonę vitę, sed paulatim deficient & nesciūt finē libri bonę vitę, idē tales intrāt scholā paradisi, sed illi qui bene incipiūt, meliūs continuāt, & optimē finiunt, sunt boni discipuli & veri Christiani, ppter hoc dicit Christus. Si māsēritis in sermone meo, verē discipuli mei eritis. Et quādo bonus discipulus Christi intrat aulā paradisi, statim De⁹ dat sibi duas chartas. s. diuinitatis & humanitatis, in quo homo recipit maiore scientiā, quā habuerūt in hoc mundo philosophi vel doctores. Aug. Hęc sciētia habetur ex studio libri bonę vitę, idē est necessaria perseuerātia finalis. De hoc dicit Euāg. hodiernū. Dicebat Christus ad eos, qui crediderūt ei, Iudæos. s. fidei catholice in hoc, &c. Si manseritis in sermone meo, verē discipuli mei eritis, & cognoscetis veritatem.

Feria VI. post Inuocauit.

Sermo vnicus.

Ecce sanus factus es, iam noli peccare. Habetur textualiter. Ioā. 5. Et officiat in Euangelio hodierno. Sanctum euangelium hodiernum continet vnum miraculum & grande & excellens. Nam quidam paralyticus sanus factus fuit per Iesum Christum, qui triginta octo annis tenebatur in infirmitate, & hoc, solo ipsius pcepto, sicut & solo verbo mundus factus est, & continet tria miraculosa secreta, & est

Primum locus vbi factum est.

Secundum quomodo factum est.

Tertium ad quem finem factum est.

Et de isto vltimo loquitur nostrū thema. s. vt anima istius infirmū curata, caueret sibi à peccato, & idē dixit, Ecce sanus factus es, &c. quod fuit thema. In quibus quidem verbis erit noster sermo. Et primō videamus de loco. Dicitur igitur in euāgelio. Est autem Hierosolymis probatica piscina. Appellatur piscina, & hoc Latine, probatica Gręcē, Hebraicē bethsāida. Et dicitur piscina à pisce, sed per contrarium, quia nō erāt ibi pisces, sicut dicitur in ecclesiis piscina vbi aqua lauacri mittitur, & tamē nō sunt ibi pisces. Gręcē dicitur probatica. Nā probatō Gręcē dicitur ouis Latine, quoniā in illa lauabatur oues quę in tēplo offerebātur. vnde probatica. i. ouina. Hebraicē dicitur bethsāida à beth q̄ est domus, & sāida quod est gregis, siue pecudis. vnde bethsāida dicitur idem quod domus pecudū.

EE

Et

Et ista piscina nominari idē meruit, propter virtutē ipsius, quia in certo tempore anni Angelus descendebat ad reuoluendū aquam, vt habetur in textu. Et qui prius attingebat aquam post descensionem angeli, & reuolutionem aquę, ille curabatur tantū, de quacunque specie infirmitatis detentus esset, & idē quia Christus ignorabatur, rectores ciuitatis Ierusalem fecerunt fieri quinque porticus, in quibus infirmī habitarent. In vna leprosi, in alia scabiosi, in alia febricitantes, in alia paralytici, in alia verō vniuersi alij infirmī. Et ibi qui non poterant ire, ducebātur ab aliquibus alijs ad piscinam, vt quilibet citius posset sanari. Et hæc historia cōtenet secreta, & per quæstionē potest declarari. Queritur ergo vnde tantā virtutē ista piscina habebat, quod roties quoties angel^o descēdebat ad mouendā aquā, quod habebat illā virtutē. Dico quod hęc sunt tria secreta.

Primum est, vt ostendatur virtus sanctę crucis & passionis Iesu Christi,

Secundum est, vt ostendatur virtus baptismi,

Tertium virtus confessionis.

Primū ergo secretū est, vt ostēdatur virtus crucis & passionis. nam circa hoc dicit magister historię scholasticę, q̄ in illa piscina erat illud lignū q̄ in posterū seruiuit ligno crucis. Nā etiā in biblia inuenitur. 1. 3. Reg. 10. quod Regina Saba venit Ierusalē audire sapientiā Salomonis. Et cū trāsiret per torrentē, erat ibi quoddā lignum, quod seruebat ad transeundū, vt moris erat. Et fuit sibi reuelatum quod in illo ligno deberet Christus suspēdi & mori pro totius mundi redēptione, & ista ratione noluit lignū calcare, sed transiit subans torrentē. Et ad patriā reuersa ipsa icripit Salomoni reuelationē suam quā viderat, & Rex Salomon sciēs Christū crucifigēdum, prophetauit dicēs, Sub arbore mali suscitauit te. Ibi corrupta est mater tua, ibi violata est genitrix tua. Can. 8. q. d. populo Christiano, Ego sub arbore pomi suscitauit te, sed mater tua. I. gens Iudaica, ibi corrupta est in sua credulitate. Illud ergo sciebat Salomon lignum fore, & idē Salomon ligno excepto, abscondit illud subtus terram penē viginti paucibus. Et ibi facta fuit ista piscina de qua loquitur euangeliū. Et ista ratione ibi erat tanta virtus, quod ibi erat huiusmodi lignum, & recipiebāt infirmī sanitatē, quia signabat passionē Christi. Nec obstat, quod illud lignū antequā portasset Christum, & ante suspensionē Christi nullā habebat virtutē. Dico tibi q̄ verū est, quod nō habebat virtutē, sed iā illud significabat secundū q̄ habetur. Numc. 21. Fac serpentē æneum, & pone eū pro signo, qui percussus aspexerit eū, viuet, &c. Nam ante mortē Christi signū crucis magnam virtutē habebat, vt ibi haberetur. Idē ad illum locum accēdebāt infirmī, vbi crux erat vt sanari possent. Ista ratione Iudei sanari potuerunt qui aspiciēbāt illud signū, & hoc erat iā quingentis annis ante Salomonem, & ante passionē Christi. 1000. quingentis annis.

annis. Si ergo sola ligna illius loci habebat illā virtutē, quātō plus lignū vbi suspendi debebat Christus? Vnde cum de morte Christi tractabatur, Dei virtute lignū narrauit supra aquā, & Iudæi acceperūt illud. Est ergo rationale quod legitur in Ecclesiis, Nos autem gloriari oportet in cruce Domini nostri Iesu Christi, in quo est salus, vita & resurrectio nostra, per quē saluati & liberati sumus. Et habetur partim ad Gal. 6. Quoniā Iudæi inde gaudebāt antequam nos. Nūc dico quod allegoricē resultat nūc secretū. Lignū illud crucem significat. piscina autē significat dolores, mortē, & alia multa mala. nā sicut aqua ex illa piscina exire nō poterat, ita oportuit pati Christū & mori. Lu. 24. Et sicut illa aqua sanauit, ita Christ⁹ emūdauit nos per mortē, iuxta illud, Sanguis Christi, qui per spiritum sanctū semetipsum obtulit immaculatū Deo, emūdabit conscientiā nostrā ab operibus mortuis, ad seruiendā Deo viuētī, & ideo noui testamētī mediator est, vt morte intercedēte, &c. Hebr. 9. Et quinque porticus signāt quinque vulnera principalia: alia autē vulnera innumerabilia sunt. Dico ergo de quinque principalibus, in quibus omnes nos infirmi esse debemus, quia mota aqua, qui ibi erat sanabatur. Et ideo inquit Salomon, Veni colūba mea, veni ad me. i. ad passionē, & mūdaberis in foraminib⁹ petre, in cauerna macerie. Cant. 2. Petra autē erat Christ⁹. Foramē petre est eius diuinitas, cauerna ip̄sus est iētus lateris. Et quia aperuit, vnū solū foramen fecit, & saluauit tūc vnū solū, quia Christ⁹ angelus qui quidē angelus est magni cōsiliij cū aquā reuolueret i. patiebatur, vnū tūc curabat. s. latronē. Vnus est & secundū nō habet. Eccl. 4. Secūda ratio est spiritua- lis, quia prædicta piscina erat figura baptismi. Creditur quod in illo tēpore in quo Christ⁹ ordinauit baptismū, & fuit à Ioāne baptizatus, quod illa virtus sanādi infirmos per aquæ motū fuit ostēsa, quia primò omnes aque erāt mortuæ quātum ad istū effectū. s. mundationem animarū. Aug. Quæ est tāta vis aquæ, vt corpus tāgat, & animā lauet? Sed descendit angelus de celo, fili⁹ Dei, saluator mūdi, qui dicitur angelus. i. missus. Esa. 9. Paruul⁹ natus est nobis, & filius datus est nobis, & vocabitur nomē eius admirabilis cōsiliarius, secundum. 70. interpretes magni cōsiliij Angelus. item Malach. 3. Veniet ad templum sanctum suum dominator quem vos queritis, & Angelus testamētī quem vos vultis. Iste Angelus tetigit aquam Iordanis, quando fuit à Ioanne baptizatus, tunc aqua fuit mota, & habuit virtutē sanatiuā. Dicit Beda, quod Christ⁹ tactu sue mundisimæ carnis vim regeneratiuā cōtulit aquis, & tunc omnes aque naturales fuerunt motæ & viuæ ad purificandam, & sanādam animas, & fuit cōpleta prophetia Zachariæ. 13. In die illa erit fons patens domui Dauid, & habitantibus Ierusalem in ablutionem peccatorum & menstruaturæ. Hic baptismus habet quinque porticus

quatuor infidelium ad orientem, ad occidentem, ad aquilonem & meridiem. Quinta est puerorum, qui solum habent infirmitatem peccati originalis, & ibi sanantur omnes in quacunque infirmitate detineantur peccati. Ideo Paulus, Dominus omnium diues est, in omnes qui inuocant illum, omnis enim quicumque inuocauerit nomen Domini, saluus erit. ad Ro. 10. sanabatur autem vnus. ille qui prius descendeat post motionem aquae. Figura fuit, quia baptizatus solum semel & vna vice habet virtutem & efficaciam sanandi animas, sicut solum semel pro peccatis nostris mortuus est Christus. Secundum sanabatur tantum vnus quia quilibet habet duas substantias. scilicet substantiam corporalem & incorporalem. id est corpus & animam. Nam quauis anima laueretur, adhuc corpus vitiosum est. & ideo vnus tantum curatur. Et ideo Paulus ait, Condelector enim legi Dei secundum interiore hominem, video autem aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meae. Ad Ro. 7. Curatur enim sola anima. Videte igitur istam rationem quid piscina significet. id est ille locus, & quid aqua, quae est tanta vis, ut corpus sanet & animam. Tertia ratio spiritualis, quare piscina habebat praedictam virtutem, quia figurabat confessionem sacramentalem. Ratio, quia sicut ibi lauabatur oues offerende in templo, sic oportet nos lauari & purificari in piscina confessionis ab omnibus culpis & maculis peccatorum, si in templo paradisi volumus offerri. Et ideo dicitur, Si confiteamur peccata nostra fidelis est Deus & iustus, ut remittat nobis peccata nostra, & emundet nos ab omni iniquitate, &c. i. Io. Non enim est verendum, nec debet vereri, sed omnia reuelare peccata nullam omnino timendo, & isto modo purificatur scilicet ex ista piscina. Et habet ista piscina. scilicet porticus. id est quinque conditiones peccatorum. Et prima est cogitatio, vbi sunt omnes qui intrinsecus tenent peccata. scilicet superbia, auaritia, &c. in hac sunt multi infirmi & sine numero. Secunda est locutio, & hic sunt omnes qui loquuntur in Deum & contra proximum peccantes. scilicet diffamatores, blasphematores, &c. Tertia est operatio, hic sunt omnes qui opere peccant, ut luxuriosi tanquam leprosi, latrones, usurarii, & gulosi. Quarta est omisio, & hic omnes religiosi concurrunt, suum ordinem non seruando, omnes mali Presbyteri horas non dicendo, aut inordinate viuendo, & etiam ceteri. scilicet laici Missam non audiendo, vel alios perturbando, & hic iacet non confitentes, nec communicantes. Quinta est obstinatio, hic iacet obstinati & indurati in peccatis, ut lenones, meretrices, impenitentes. Omnes hi iacet in circuitu piscinae confessionis, expectantes motum aquae per Angelum, Angelus est infusio gratiae quae de caelo habet descendere, qui mouet aquam in contritione, quia alias sine motu contritionis nullus sanatur in piscina. Auct. Sicut parturientis cor tuum phantasias patitur, nisi ab altissimo fuerit emissa visitatio. Eccl. 34. Non phantasias dicendo, Miser quomodo confitebor diffamando, &c. omnia haec sunt phantasie: ergo oportet ut Angelus descendat. id est infusio gratiae, ut moueat aquam per contritionem. No.

Quinque modi, quibus contingit nos peccare.

nē. No. sanabatur tantū vnus, quia cōfessio faciēda est secretē, ita q̄ vnus post alterū cōfiteatur, quia cōfessio duorū simul nihil valeret, etiā si in peccatis fuerūt focij, oportet q̄ solū vnus cōfiteatur. Ratio nē assignat Tho. in 4. dicens, q̄ in cōfessione illud q̄ geritur exteri⁹ debet signare illud quod fit interius, quia interius celātur peccata diuinitus per remissionē virtute cōfessionis. iuxta illud, Beati quorū remissæ sunt iniqui. & quorū tecta sunt peccata. Ideo secretē debet fieri cōfessio exteri⁹. Secūdo sanabatur vnus, quia vnus oīa peccata sua vni cōfiteri debet & nō diuidere, quia nihil valet talis cōfessio. Aug. Caueas, ne verecūdia ductus diuidas cōfessionē, quia hoc est semper venia carere, ad quā putas per frustra peruenire. Secundo videndus est modus, quō factū est miraculū, & est secūda pars. Euang. cū dicitur in textu, Erat ibi homo quidā. 38. annis infirmus. Nā iste dicit, hominē nō habeo, cūm pauper esset, & seruū nō haberet, & quia seipsum portare nō poterat, ideo alius preueniebat eū, & ideo tot annis fuit ipse infirmus, cui Christus dixit, Surge, &c. Modò intremus nūc secreta & queramus cur cū ille. 5. portic⁹ essent infirmis plene, vnū tantū curauit, & de aliis nullā fecit mentionē, cū ipse dominus sit vniuersaliter liberalis. Respōsio, q̄ Christus in isto maiore vidit deuotionē q̄ in aliis. Nec credatis q̄ Christus curabat omnes infirmos qui recurrebāt ad eū, nō quin posset omnes curare, quantū ad suā potentiā, sed ex indispositione ipsorū, quia nō habebāt deuotionē, vel quia sanitas corporis nocuisset animæ. Simile potest videri in Sole, qui liberaliter mittit radios suos, & quantum est ex parte Solis, totū mundū saltem illuminabilē illuminat, tamē nō omnes illuminat, quia nō omnes aperiūt sibi fenestras, &c. vt patet de incarceratis in obscuro loco. Sed q̄ illos nō illuminat, nō est ex culpa vel defectu Solis, &c. ita de Christo qui dicitur esse Sol iustitiæ, iuxta dictū Ioā. 1. Erat lux vera que illu. omnē ho. ve. in hunc mun. &c. Ecce quæ est ratio quare nō illuminat Iudeos vel alios infideles, quia nō est ex defectu Solis, quia vniuersaliter oēs illuminat, imò ex defectu ipsorū Iudeorū qui sunt, & volūt esse in carcere Moysi, vel Saracenorū, qui volunt esse in carcere Mzchometi, & sic de aliis. Ergo dicendū est quod de omnib⁹ illis infirmis nullus erat tantū deuotus Iesu Christo, nec tantū affectus, quoniā alij fortē confidebant, vnus in bonis cibis, alius in seruitorib⁹, alius in diuitiis. Sed iste erat pauper & paralyticus, ideo nō poterat ire, sed duct⁹ deuotione, inquirebat iuxta verbū Dauid, Domine ante te omne desiderium meū, & gemit⁹ meus à te nō est abscondit⁹. Psal. 37. Et ideo nō erat defect⁹ liberalitatis Iesu Christi. Ideo habetur Lu. 6. Omnis qui venit ad me & audit sermones meos, & faciet eos, ostēdam vobis cui similis sit. Similis est homini ædificāti domū, qui fodit in altum, & posuit fundamentū supra petram. Inundatione autē facta, illū sum

est numen domui illi, & nō potuit eam mouere. Fundata enim erat supra firmā petram. Multi enim osculabantur ei manus, tamē non omnes sanabantur, eō quia nō habebāt rectā mentem & intentionem, & quia fortē sanitatem non petebant bono fine, vel intentione. Et ideo dicitur, Non poterat ibi virtutem villam facere, nisi paucos infirmos impositis manibus curauit. Mar. s. tamen benē poterat de potestate absoluta. Sed non poterat, quia non condecebat, nec congruebat eis, neque erāt omnes digni, quia Christum negligebant, ideo non omnes tangentes curabat, sed credentes & confidentes, sed istum curauit, quia credidit in eum. Et ista est ratio literalis. Sed aliæ sunt rationes meliores, quare ibi curabantur, & hoc dupliciter. Primò ad ostendendū virtutē baptismi, quia in illa piscina nullus curabatur, nisi ibat per se, vel portabatur per alium in piscinam, ad innuendum, quod nullus potest saluari, nisi vadat ad fontem baptismi, si adultus sit, vt Iudæus, Agar enus, vel portetur, vt pueri infantes. Ioan. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua & spiritu sancto, &c. Sed quid de infideli qui vult omninō baptizari, & hoc desiderat, & affectat, sed nō potest ire, quia fortē occiditur vel moritur. Idē de infirmo qui nō potest ire, quia vel est claudus, vel iacet in lecto, & nemo vult eum baptizare? Dicēdum est q̄ in tali casu talis sanatur à Christo, sicut iste fuit sanatus à Christo, & baptizatur in baptismo fluminis, id est, spiritu sancti, & ideo Christus, Ego sitiēti dabo de fonte aquæ viuæ, gratis. Qui vixerit, possidebit hæc. Apo. 11. Et iste solū sine ablutione aquæ, curatus est & saluatus. Ostenditur ergo cum alios curare voluit, quod qui potest baptizari, & non facit, nō est saluus. Ad ostendendum virtutē cōtritionis, si volumus loqui de illa piscina, in quātum significat confessionem, in illa quis potest saluari sine cōfessione sacramentali. Si habet opportunitatē confitendi, & nō vult, non saluabitur. Auctoritas, Prouer. 28. Qui abscondit scelera sua, nō dirigetur. Qui autem cōfessus fuerit & liquerit ea, misericordiā Dei consequetur. Sed si est aliquis, in tali casu, quod nō potest ire ad confessionem, nec potest ipsum confesorem vocare, quia occiditur vel moritur subito, sed desiderat & affectat animo confiteri, & habet contritionem de peccatis suis, talis sanatur à Christo supernaturaliter, & ex sola contritione. Et iuxta istam materiam dicam vobis vnū miraculum. In quadam ciuitate erat quædam mulier peccatrix, quæ fecit multos homines peccare & occidere, & semel ipsa venit ad audiendū sermonem, & ita venit multū benē ornata. ideo vt videretur ab omnibus gentibus, & posuit se in loco vbi posset videri. Contingit q̄ prædicator tetigit de peccato luxuriæ, & quomodo erat magnū peccatum, & illa habuit contritionem, & incepit flere acriter cum magno dolore, intantum q̄ ipsa cecidit in terram, & mortua est, & gentes hoc videntes dole-

*Baptis-
mus fla-
minis.*

bant,

bant, quod sine cōfessione decessisset. Et prædicator dixit, Bona gens orate Deum pro ea, nam contritiōē habuit. Et immediatē fuit audita vox de celo dicens, Frater non oretis Deum pro ista, sed oretis eam, vt oret pro vobis, quoniam ipsa est in Paradiso. Videatis ergo quod ista non venit ad piscinam confessionis, sed fides & contritio sufficiunt. vnde Dauid, Sacrificium Deo spiritus contribulatus, cor contritum & humiliatum Deus non despicias. Psalm. 50. Sed illis qui habent tempus & spatium pœnitendi, non valet sola contritio sine confessione sacramentali, ideo modò vadatis ad piscinam confessionis, & laueris vos ibi. Esa. l. Lauamini, mundi estote, Tertio videndus finis, quare miraculū fuit factum, quia ad sanandum non solum corpus, sed etiam animam, vt viueret sine peccato. De hoc dicit thema, Ecce sanus factus es, iam noli peccare, ne deterius tibi aliquid contingat. Et circa hoc dicunt gloriæ ordinariæ, quod iste erat infirmus propter peccatum, & ideo dicunt Medici, quod infirmitas quæ venit per renouationem siue recidiuationem est peior quā principalis infirmitas. Et ideo Iesus Christus curauit istum non solum in corpore, immo etiam in anima. Iuxta dictum Ioānis, quia totum hominem sanum fecit. Ioā. 7. Item dicitur. Date magnificentiam Deo nostro, Dei perfecta sunt opera. Deu. 32. ex quibus auctoritatibus habetur regula theologiæ, quod Deus non curabat vnquā corpus sine curatione animæ. Inquit ergo, Vade iam noli peccare. Nam sicut medicus deserit infirmum recidiuātem, ita Christus recidiuantem in peccatis. Nam etiam medicus dat infirmo regimen & dietam, & sic Iesus Christus fecit. Et hoc est, quando post confessionem intungitur pœnitentia. Et si dietam seruat peccator, bene facit: sin autem reciduat, & sic est, quia si centum curantur de infirmitate, decem non curatur de recidiuatione, vt videtis de Iuda quem Christus sanauit, sibi omnia peccata dimittēdo, quando misit se in cura Christi, sed postea recidiuauit, ideo Christus ipsum deseruit, quia triginta denariis fuit à medico distemperatus, merito ergo dicit thema, Ecce sanus factus, &c. noli peccare, id est recidiuare. Ideo Petrus, Si enim refugientes coinquinationes mundi in cognitione Domini nostri & saluatoris Iesu Christi, his rursus implicari superantur, facta sunt eis posteriora deteriora prioribus. secundæ Petri secundo. Item Hieremiæ quinquagesimo primo. Curauimus Babylonem, & non est sanata, derelinquamus ergo eam. Curauimus Babylonem, id est personam confusam ex peccatis, & non est sanata, quia recidiuauit, ideo derelinquamus eam. Ecce sanus factus es, &c. corporaliter, ideo noli peccare, id est noli recidiuare. Itaque bona gens, omnes infirmi sumus, veniamus ergo ad piscinam, vt mundemur per pœnitentiā vt sanemur ab omnibus infirmitatibus & peccatis nostris, & per consequens veniamus ad gloriam.

Facianus hinc tria tabernacula, &c Mat. 17. Recitatuū autē in euangelio hodierno secundum seriem. Ad declarationem istius verbi, & materiæ prædicandæ introductione, est sciendum, quod in sacra scriptura doctrinæ euangelicæ deuotè auditæ, & auscultatæ tabernacula vocantur. Nam si bene inspiciantur utilitates tabernaculorum, rectè appropriātur euangelicis doctrinis. Nam quando fiunt ab aliquibus armigeris tentoria, seu tabernacula, fiunt tripliciter.

Et prima ratio est, pro ardore solis, & hoc causa refrigerandi,

Secunda contra venti impetum, pro securitate,

Tertia contra pluuiam protegendo.

Omnes has utilitates dant doctrinæ euangelicæ diligenter auscultatæ, & hoc cōtra triplicem defectū. Et primò doctrina euangelica refrigerat, & præseruat hominem contra stimulū, & ardorem carnis. Nam mouet multos, & commouet in peccatis luxuriæ, alios in auaritia, alios in aliis peccatis. Sunt ergo istæ doctrinæ dātes refrigeriū contra ardorem carnis. Secundò in hoc mūdo sunt magni venti, & turbulenti, & tentationes dæmonū, sed non intra tabernaculum, id est orationem & contemplationem. Nam oratio & contemplatio excludūt tētationes diaboli. Tertiò sunt pluuiæ magnæ, & diluuiā, & istæ sunt mūdus qui multas occasiones dat peccādī. Sed ingredere tabernaculū doctrinæ euangelicæ, & erit tunc remedium. Et ideo Esaias inquit de euangelica doctrina, Super omnem gloriam protectio, & tabernaculū erit in vmbra culū diei ab æstu, & in securitatem & absconsionem à turbine, & à pluvia. Esa. 4. Item oratio, vel contemplatio dat refrigeriū in die contra carnis ardorem. ecce primam utilitatem. Idem dat securitatem contra impetū ventorum, & hæc est secūda virtus, vel utilitas. Item absconsionē dat pluuiarum. ecce tertia virtus. Et sic ratione, & auctoritate, hæ doctrinæ apparent tabernacula, & ideo tres doctrinas prædicare intēdo, quæ erūt tria tabernacula. Faciamus hic tria tabernacula, quod fuit thema nostrum, ergo sermo contemplabitur circa hanc trāsfigurationem gloriosam tripliciter, seu erit triplex contemplatio.

Prima quia hæc transfiguratio fuit gloriose celebrata,

Secunda quia hæc transfiguratio fuit placidè accepta,

Tertia quia hæc transfiguratio fuit piè abscondita.

Ponamus ergo nos bona gēs in his tribus tabernaculis, vel in vno iitorū. Dico primò quod fuit celebrata gloriose, quia in euangelio dicitur. Assumpsit Iesus Petrū, & Iacobū, & Ioannem fratrem eius, & duxit illos in montē excelsum teorsum, & trāsfiguratus est ante eos, & respēdit facies eius sicut sol, vestimēta autem eius facta sunt alba sicut nix. Et ecce apparuerūt illis Moyses, & Elias cū eo loquen-

res. Et hic Domini volo primum tabernaculū ædificare. Tres ergo elegit Iesus, vt sequerentur eū, eis secretū ostensurus, quos duxit ad verticē montis, & dum ipse oraret, trāsfiguratus est, non tamē quod murasset figurā, quam iam habebat, sed quod resplēdit vt sol, non vt solebat, sed incōparabiliter plusquā sol, sed in euangelio dicitur vt sol, ideo quia in mūdo nihil lucidius inuenitur, & non solum in vultu, & manibus, sed etiā & vestes erant vt nix, licet & plus incōparabiliter. Et apparuerunt ibi duo viri sancti, & antiqui. s. Moyfes & Elias. Intelligatis animā Moyfi, nā mortu^o erat, & anima ipsius erat in inferno sanctorū patrū, tamen Elias nō erat mortuus, imō viuus, nam adhuc viuut in paradiso terrestri. Et iste debet prædicare tempore antichristi, & cōtra ipsum antichristum qui interficiet eū martyrizādo. Et isti tres Apostoli, quāuis nunquam viderunt eos, illicō cognouerunt eos propter splendorem, & viderunt eos loquentes cum Iesu. Sed quid loquebantur non dicitur per Marcum, nec per Marthæū, sed dicit B. Lucas quod loquebātur adinuicem, de excessu passionis Christi in Ierusalē faciēdæ in illis diebus. Luc. 9. Nunc bona gens videamus practicam. Isti sic stantes cum Iesu, Moyfes & Elias adorauerunt Iesum, scientes Iesum Deum esse, & hominem, & mirabantur quā plurimū, quare ipse permittet se ita catenari, & a Iudæis ligari, & hoc tamē pro peccatoribus, cū solo verbo potuisset hoc facere, multum admirantes de hoc cū ipse gloriam angelis & omnibus aliis det, & dicebāt, O Deus, & quanta charitas est ista. Sigillatim totam eius passionem discurrendo, & recitādo excessum passionis. Quæ passio dicitur excessus propter excessiuū dolorem & amorem, quos in hoc nobis ostensurus erat, quia. s. Deus diues est in misericordia, & propter nimiam charitatem & misericordiā dilexit nos secundum quod dicitur ad Ephē. 2. Deus autē qui diues est in misericordia, propter nimiam charitatem suam qua dilexit nos. Ecce ergo quomodo gloriosē est celebrata ista transfiguratio. Ecce primum tabernaculum, hic quiescamus contra impetum & tentationē diaboli. Et hæc ad literam. Intremus tamen secreta. Et quæro primò quare Christus trāsfigurari voluit. Secūdo, de personis quas appellari voluit. Ad primā respondeo, vt ostēderet intrinsecā gloriam & secretā. Sicut dictū est per doctores. Declaremus ergo quod quando Christus assumpsit humanitatem, quare illam assumpsit videamus. Dico quod duplici de causa. Nam anima illicō vt fuit creata in vtero virginis Mariæ, immediatē tantam habuit gloriam, quantum habet modò in celo, & hoc propter eius diuinitatem, quia erat substantia spiritualis, tamē erat abscondita in corpore. Et ideo dicimus, Vidimus gloriam eius, gloriam quasi vnigeniti à patre, &c. Ioan. 1. Corpus assumpsit, non gloriosum, sed passibile & mortale, sicut nos, & plus quā quilibet nostrum, & hoc nostra utilitate.

Sed de anima aliter, & hoc propter suam debilitatem debuit per omnia fratribus assimilari secundū quod legitur ad Heb. 2. Unde debuit per omnia fratribus assimilari, vt misericors fieret. In quo corpore anima gloriosa erat non tamē videbatur à gētibus. Quo credebatur, quod sicut corpus, ita anima esset passibilis, quod Christus monstrare voluit non sic esse. Ex ista ratione voluit ostendere suam gloriā quæ supra corpus exiuit & redundauit. Et audiat parabola. Si fortè est aliquis homo malè vestitus, & est ditissimus, gētes reputabunt illum pauperē, & ipse cōuocat omnes amicos & parentes suos, & ostendit eis diuitias suas, & illum sequuntur gentes dicentes, Licet ille malè sit vestitus, diues est, sequamur ergo eum. Iuxta vulgare, quia denarij faciunt bonū socium. Ideo Christus voluit transfigurari. Nam iam ipse promiserat dū dixit. Sunt quidam de hic stantibus qui non gustabunt mortem, donec videant filium hominis venientem in regno suo. Matth. 16. Et dicebat de istis, quos accepit modò secū. Moraliter pro vobis. Et primò Christus habuit gloriam, & corpus erat passibile. Sic de animabus sanctis quæ transcunt de ista vita ad aliam. Nam primò animæ sunt in gloria, & corpora remanēt in putredine, tamen transfigurabitur corpus nostrū in die. s. resurrectionis, & anima glorificata resumet corpus & redūdabit supra corpus. Et illud dicitur glorificatum corpus clarum, & clarius quàm sol erit in die iudicij. Et ideo dicitur Mat. 13. Tunc fulgebunt iusti sicut sol in regno patris eorum. Ad secundam quæstionem, quare singulariter accepit tres apostolos & non plures, nec omnes sanctos, nisi istos duos tantū, & veteris testamenti, & sic vocauit quinque. Dicunt sancti doctores, quod in ore duorum vel triū stat omne verbū, si de numero quærat. Sed & si de personis, dico de apostolis, quia hi erant Christo familiares, quia promissione diuina B. Petrus erat iam papa cōstitutus, vt meliùs sciret. Secundo vocauit Iacobum maiorem, quia primus erat martyrium suscepturus, vt habetur Act. 12. Occidit autem Iacobum fratrem Ioannis gladio, &c. Tertio vocauit Ioannem, quia fuit à Deo virgo electus, & inter ceteros magis dilectus, ergo meruit à Domino magis honorari. De aliis duobus, quia Moyses erat mortuus, iam erāt mille anni. Dico quod ad transfigurationē voluit mortuum & viuum vocare, vt iudex videretur viuorum & mortuorum. Non sic de dominis temporalibus, quia illi non iudicabunt mortuos. Ideo dicitur, Nolite timere eos qui occidunt corpus, animā autem non possunt occidere. Matth. 10. Ideo Acto. 10. Quia ipse est, qui constitutus est à Deo iudex viuorum & mortuorum. Sed quare magis Elias quàm Enoch, cum esset adhuc viuus? quæstio est insoluta. Et quare Moyses mortuus plusquàm alij sancti patres? Quia sunt plures mortui, maxime cum Abrahā esset capitaneus. Et ideo dicitur in sinu Abra-

hæ. Lucæ. 16. Ego dico secundum doctrinas varias, circa hoc, & capio vnâ partem seu opinionem dicendo, quod aij sancti patres nunquam ieiunauerunt quadragesimam, nisi isti duo. Habemus de Moyse, vt dicitur *Exod. 34.* Fuit cum Domino Moyses quadraginta dies & 40. noctes, panem non comedit & aquâ non bibit. De Elia, *3. Reg. 19.* Comedit & bibit, & ambulauit in fortitudine cibi illius quadraginta diebus & quadraginta noctibus vsq; ad montem Dei Oreb. Quia ergo quadragesimam ieiunauerunt, ideo meruerunt interesse transfigurationi. In quo clarè patet, quantum placet Deo sacrum hoc ieiunium quadragesimæ. Ideo debemus ieiunare quadragesimam, & in die paschæ erimus in transfiguratione. sc. comunicando, & poterimus dicere cum Apostolo, Nos verò omnes reuelata facie gloriam Dei specularantes, in eandem imaginem transformamur à claritate in claritatem, tâquam à Domini spiritu. *2. Cor. 3.* Nota hic quomodo Christus, Moyses & Elias ieiunauerunt quadragesimam, & dic quod Christus ieiunauit orando. *Luc. 6.* Exiit in montem orare, & erat pernoctans in oratione Dei. Moyses ieiunauit quadragesimam audiendo. *Exo. 34.* Vbi dicitur quod steterat in monte cum Domino. Elias ieiunauit itinerando siue ambulando. *3. Reg. 19.* Sic nos ad instar Christi debemus vacare orationibus. Ad *Ephes. 5.* Estote imitatores Dei sicut filij charissimi, per omnem orationem & obseruationem orantes. Secundò, ad instar Moyse audire missas, sermones, & sic erimus similes Moyse. Tertiò, ad instar Elia ambulare & ieiunare itinerando, quia cum ieiunatis orando, sicut Christus, & auscultando, sicut Moyses, ieiunare debetis sicut Elias itinerando, hoc est visitando ecclesias, quia in omnibus sunt multæ indulgentiæ, & post ire ad vesperas, & in posterum in pascha eritis digni habere gloriam paradisi. Debetis enim vos forenses his temporibus vestros libellos præponere, & exceptiones & allegationes facere, dicendo orationes, dicendo, Pater noster, Ave Maria, &c. & post sermonem auscultando & orando itineretis, vt dixi vobis, vt lucremini aliquid pro anima vestra, vos diuites. Et recordamini quod dixit Christus, Nolite murmurare in inuicem. *Ioannis sexto.* Antiquitas enim his temporibus non aperte batur, neque forum tenebatur, tamen non est sic. Et hoc de primo tabernaculo. Secunda pars est, in qua hæc transfiguratio fuit placidè accepta, scilicet ab Apostolis, Moyse & Elia. Istud patet, quia dicit sanctus Petrus, Domine bonum est nos hic esse. Faciamus hic tria tabernacula. Fuit ergo placidè accepta, quia cum Christus sic staret transfiguratus, ipsis sentientibus gloriam Paradisi, dixit Petrus, Bonum est nos hic esse, quia gustauerat tabernam Paradisi, quia dixit, Faciamus hic tria tabernacula, quasi credendo quod Ioannes staret cum Moyse, & Iacobus cum Elia, & quod ipse habitaret cum

Christo.

Christo. Sed circa hoc dixit S. Lucas, quia nesciebat quid diceret. Sed venit nubes splendida, & obumbravit eos. Circa hoc vide. nam licet nubes de se sit clara, tamen propter impedimentū videtur esse sicut umbra. Et sic stantibus, venit vox de cælo dicens: Hic est filius meus dilectus. Et ceciderunt omnes in facies suas. Et Apostolis sic iacentibus, venit Iesus, & leuauit eos, & ipsi erecti viderunt quod Moyses & Elias iam recesserant, Moyses ad locum sanctorum patrum, Elias ad paradysum terrestrem. Et circa hoc potestis cogitare, quod quando anima Moyfi venit ad locum suum, fuit interrogata dicendo, Vnde venis & quid vidisti? Quæ respondit, Vidi mundū redemptorem qui iam habet tot annos, citò veniet ad liberandum nos, & magnum gaudium fuit eis. Idem dicimus de Elia, quando socius suus Enoch vidit eum, & dixit ei, O socie vnde venis, in quo loco fuisti? Dicas mihi aliqua noua vidisti ne Saluatorem? Certè respondens dixit, Vidi Saluatorem. Nam ego fui portatus per sanctū Michaëlem, & plenè vidi Dominum transfiguratum, & sibi totum recitauit. Considerate de dolore alterius dicentis, O cur ego non iui, & cur ego non fui. Tunc potuisset respondere, quia nō ieiunasti. Ita de Moyse poterit quilibet cogitare, quot interrogationes factæ fuerunt, & ideo fuit accepta placidè. Sed quæro quæ fuit ratio, quare Christus non respōdit petitioni Petri dicentis, Faciamus hic tria tabernacula. Secundum glo. vide quod nō respōdit verbo, eò quod non fuit rationalis petitio, & bene. Sed dico Iesum secretè respondisse. Nam Petrus petebat in illo monte gloriam suam, & Christus ostendit quod fieri non poterat, quinque rationibus. Prima est propter aduentū nubis. Ecce factò respondit. Secunda propter vocem patris. Tertia quia ceciderūt. Quarta quia Christus fecit eos surgere. Quinta quia neminem viderunt nisi Christum. Et ideo voluit Christus primò ostendere Petro quinque antequā deberet venire, & habere gloriam. Et primò nubes venit, & ista significat pœnitentiam. & ideo pœnitentiā agite, appropinquabit enim regnum cœlorum. Mat. 4. Ideo primò faciendā est pœnitentiā. Secūdo vox patris intonuit, Hic est filius meus dilectus, ipsum audite, & significat obedientiam. Ideo dicitur, Si impius egerit pœnitentiam ab omnibus peccatis suis quæ operatus est, & custodierit omnia præcepta mea, ecce obedientia, vita viuet, &c. Ezech. 18. Tertiò requiritur timor & humiliatio, quia ceciderunt. Nam quilibet sanctus timet in morte. Nā secundum Philosophum, Finis omniū terribilium est mors. Quarto Christus venire habet, & hoc in die iudicij, quādo excitabuntur à morte diuina virtute, & hoc innuitur, quia Christus fecit eos in sua transfiguratione surgere, quando eis dixit, Surgite, & nolite timere, quia peccatores timebunt eius aspectum. Sed dicetur iustis. Nolite timere, surgite. Quintò leuantes oculos neminē viderunt

nisi solum Iesum, vt intelligatur, quod sola diuina essentia & nulla creatura est obiectum gloriæ, siue vitæ æternæ, loquendo de gloria essentiali siue principali, de quo vide B. Thomã. 1. par. q. 12. art. 8. in solutione ad. 4. Et ad hanc visionẽ nulla creatura per sua naturalia pertingere potest, vt idem beatus Tho. pulchrè probat eadem quæstione, scilicet. 12. ar. 4. Et ideo dicitur ad Rom. 6. Gratia Dei vita æterna, in Christo Iesu. Illud ergo erit tabernaculũ. Igitur omnia ista habebat facere post, & isto modo respondit Christus factõ. Et idem in Psal. Iudica me Deus. & dicitur, Emitte lucem tuam & veritatem tuam, ipsa me deduxerunt, & adduxerunt in montem sanctum tuum, scilicet, in montem Thabor. Ecce ergo secundum, scilicet quomodo transfiguratio fuit placidè accepta. Sequitur terra pars, in qua fuit piè abscondita ista transfiguratio. Nam textus dicit, Descendentibus illis de monte, &c. Dixit eis Iesus, Nemini dixeritis visionẽ hanc, donec filius hominis à mortuis resurgat. Sed quare voluit abscondi dictam transfigurationem? Responso secundum doctores, ratio huius absconsionis fuit pietas Christi, ne Apostoli & discipuli audientes tantã gloriã de Christo, si eis fuisset dicta transfiguratio reuelata, postea visa ignominia passionis Christi, magis fuissent scandalizati, & plus peccassent perdendo fidem, ideo ipsi tres Apostoli tacuerunt, & nemini dixerunt in illis diebus, ex his quæ viderunt Luc. 9. Credo tamen quod beatus Ioannes de licetia Christi dixit virgini Mariæ gloriosam Christi transfigurationẽ, ideo apparet, quod Christus magis voluit nostram saluationem quã suam gloriã, cum dicat, ego nõ quæro gloriã meam, est qui quærat, & iudicet. Ioan. 8. Et sic piè fuit abscondita, ergo nunc habetis tria tabernacula, hic quiescatis, maxime his temporalibus.

Sabbatho ante Reminiscere. Sermo II.

Transfiguratus est ante eos. Matt. 17. Sermo noster erit de sancta & gloriosa transfiguratione Iesu Christi, quia hoc requirit euangelium, & continet magnas speculationes & doctrinas notabiles. Sed primò salutetur, &c. Transfiguratus est ante eos. In isto sermone cogitavi tenere modum imperatorũ, &c. No. historiam euãg. literaliter. dicit Mat. supra, quod vna die Christus dimissis aliis discipulis & Apostolis recepit Petrum, &c. Dicunt glossæ, quod mons ille vocatur Thabor, qui dicitur sanctus ex multis magnis miraculis à Deo factis, & transfiguratus est ante eos. s. Petrum, Iacobum, & Ioannẽ, & resplenduit facies sicut Sol, nõ dicit quantum Sol, quia sine comparatione facies Christi plus resplenduit, sed quia in hoc mundo nihil est clarius Sole, ideo euangelista comparauit eam luci solis. Idem de vestimentis eius, sicut nix, immo sine comparatione plus quã nix, sed nihil in mundo albius nix. Et venit anima Moyssi, qui fuerat mortuus per. 1400. annos.

Item

Ite Elias venit, qui fuerat ante mille annos translatus in paradysum terrestrem ante aduentum Christi, ad ostendendū vt dicunt glosæ q̄ Christus est dominus viuorum, propter Eliā qui nunquam mortuus est, nec morietur, donec veniat antichristus, & mortuorū propter Moysem qui mortuus est antè, vt dictum est. Petrus autem qui ibi erat, videns illā claritatē & gloriā gaudens est inestimabiliter, & tunc dixit Christo, O Domine nō recedamus de loco isto, sed faciamus hic, &c. Nā petuit pro se, & nō pro Iacobo & Ioanne, quia faciebat cōputum, & Ioānes, qui fuit speculatiuus valdè, esset in tabernaculo Moyfi, qui etiam fuit valdè speculatiuus, & Iacobus qui faciebat pœnitentiā, esset in tabernaculo Elie, qui magnā faciebat pœnitentiā, & ipse faciebat computū suum, quod esset in tabernaculo Christi, & sic bonus homo eligebat meliōrē partē esse cū Christo, &c. & post nubes obumbravit eos, & ceciderunt præ timore in facies suas, & venit vox de nube. i. patris di. Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene cōplacui, ipsum audite. i. eius doctrinā indubitātē & sine dubio recipiatis, quia nō potest fallere nec falli. Cogitate hic, quāto Elias reuersus fuit ad paradysum terrestre, quales quæstiones fuerūt inter ipsum & Enoch sociū suū. Quæsiuit enim Enoch, O socie bene veneritis, mirabar enim vbi eras. Respondit, O bona noua, & quæ? Ego venio de Salvatore & filio Dei, qui recepit carnē humanā vt saluet homines, & habet tot annos, & citō recipiet passionē. O mi miter dicebat Enoch, fui nō dignus videre eum nec esse vobiscū, &c. Idē de anima Moyfi quādo exiuit limbū, dixerūt alij sancti patres. O vbi est Moyfes, quia ibi omnes cognoscebant se, & quando rediit, dicebāt, O domine bene veneritis, vbi fuistis? Respondit Moyfes gaudete, ego porto vobis meliora noua quā vnquā audiuistis. O illū quē sperabā vidi. O domine dicatis pro certo. Ego vidi saluatore, & locutus sum secū, & breuiter veniet ad redimēdum nos, & est iā 33. annorū vel circa, & prædicabat eis quid quid audiuerat, & viderat à Christo. Sed quare isti duo fuerunt in transfiguratione plus quā alij sanctorū declarabitur postea. Dicit ergo thema, Transfiguratus est ante eos. dicit Luc. quod Apostoli nemini quidquā dixerunt. Et quando venerūt alij Apostoli ad Petrū, Iacobum & Ioannē. O bene veneritis, dicatis nobis, &c. & non dixerunt, secretum est. Modò veniunt omnes quæstiones, primò de themate. Transfiguratus est ante eos. Quæritur vnde venit tātus splendor Christi in facie & tanta albedo in vestimentis? Responso q̄ doctrina est theologiæ, q̄ Christus in instanti lux cōceptionis habuit tantā gloriā & sapientiā in anima, quantam habet modò in cælo, sed corpus in sua sensualitate fuit passibile & mortale. Ratio huius fuit, quia Christi anima habet maiōrē cōformitatem cū filio Dei, quā corpus, quia est substantia spiritualis sicut diuinitas,

tas, & decebat vt esset gloriosa propter dignitatē diuinæ personæ, cui immediatē vniebatur personaliter. Ideo Ioā. 1. dicit in persona istorū triū Apostolorū, Vidimus nos, s. Petrus, Iacob^o & Ioānes, gloriā eius, quātū ad animā, & corp^o remāsit passibile, p nostra necessitate, s. redēptione. nōne sic oportuit Christū pati, s. p nobis, &c. Cū igitur queritur vnde venit illa claritas, respōdetur, q̄ claritas anime redūdauit, in corp^o, nō habitualiter, sed actualiter, ipsum illuminās. De hoc vide B. Tho. 3. di. 16. q. 2. ar. 2. līc 3. par. q. 45. ar. 2. Vt cādela accenta intra lucernā illuminat eā, sic claritas animæ existēs interius, illuminabat corpus exterius, ideo resplenduit facies eius sicut Sol, & vestimenta eius sicut nix, & transfiguratus est ante eos. De ista transfiguratione Christi subtilissimē determinat B. Tho. 3. scrip. dī. 16. q. 2. & 3. par. q. 45. in plurimis articulis. Secunda quæstio quando voluit transfigurari quare recessit ab aliis Apostolis, & venit in altum montem & desertum & inhabitabilem, & nō in plano, & corā aliis Apostolis & discipulis? Responso. bonæ gentes sciatis quod pro nobis fecit, & nostro exemplo. Vnde & tempus quadragesimale est mons altus & desertus, & tempus carnale est locus bassus & deliciosus, auctori. Mat. 7. Lata porta & spatiosa via est, quæ ducit ad perditionē, & multi sunt qui intrāt per eā, sed modō boni Christiani ascendunt montē pœnitentię, dimittēdo delicias, pompam, superbiam, peccata, negotia, solatia, &c. Iuxta illud Esa. 2. Venite ascendamus ad montē domini, s. montē pœnitentię. Hoc est dominū actiue, quia ipse ordinauit, & passiue, quia ipse sustinuit. In monte quadragesimali Christus transfiguratur de figura iustitię rigorosę in figura misericordię copiosę propter nostrā pœnitentiā. Vnde Propheta dicit Psal. 107. Tu exurgēs misereberis Sion, quia venit tēpus miserendi eius, s. quadragesimæ. Nota tu exurgens, s. in nobis, in tempore misereberis Sion, id est animę, quia venit tempus miserendi, s. quadragesimale. Et cōcordans Apostolus dicit, Hortamur vos, ne in vacuū gratiā Dei recipiatis. Aut enim, tempore accepto, s. quadragesimali exaudiui te, & in die salutis audiui te, &c. 2. Cor. 6. Tertia quæstio, quare Christus quando voluit transfigurari nō assumpsit nisi tres secum, s. Petrum, Ioannem, & Iacobum? Responso q̄ singulariter recepit istos tres ad denotandum q̄ tres condiciones personarum sunt dignæ præ cæteris, ad cognoscēdum secreta Dei. Primō prælati & episcopi per Petrum designati, quem iam Christus elegerat in prælatum. Dicit beatus Thomas in quodlibetis, quod præ cæteris episcopus debet scire sacram scripturam. Dicit beatus Thomas in quotlibetis, quotlibeto. 1. q. 7. ar. 2. quod episcopi & docto. theologię, sunt sicut principales artifices in edificio spiritali. Qui autem vacant salutem alicuius in particulari, sunt vt manuales. Sic igitur episcopus præ cæteris debet scire sacram scri-

ptatā, sed simplicibus sacerdotibus sufficit intelligere grāmaticam
 alias nō debent promoueri ad sacerdotium, nec ad ordines. Curati
 verò animarū tenentur plus, & vltra scire. s. formā sacramentorū. s.
 quæ est forma absolutionis, baptisimi, & similia, alias in periculo
 animæ suæ recipiunt curā. Debent etiā scire ea quæ faciunt difficul-
 tatem in sacra scriptura. De hoc auctoritas. 1. Pet. 3. Dominū Iesum
 sanctificate in cordibus vestris, parati semper ad satisfactionē om-
 ni poicenti vos rationē de ea quæ in vobis est spe. Secundò, Ioānes
 erat virgo, purus corpore & mente. Ideo Christus virginē matrem
 virgini commendauit, quia Christus dixerat. Mat. 5. Beati mundo
 corde, quoniā ipsi Deum videbunt. Et significat, quod mundi & pu-
 ri corde videbunt Deū. Tertio Iacobus fuit assumptus, quia primus
 debuit per martyrium paradysum intrare de Apostolis, ideo Chri-
 stus voluit eum cōsolari, ostendens sibi aliquo modo gloriā. Iuxta
 illud, Beati qui persecutionē patiuntur propter iustitiā, quoniam
 ipsorum est regnum cœlorū. Mat. 5. 2d ostendendum, quod illi qui
 sustinent passiones & tribulationes pro salute animarū, & proxi-
 mi, videbunt gloriā Dei. Vel dic quod Christus assumit ad gloriā
 suam primo innocentes figuratos per Ioannem. Psal. 24. Innocen-
 tes & recti adheferunt mihi. Secundò, obedientes, quia assumpsit
 Petrum qui obediens intelligitur. Mat. 19. Si vis ad vitam ingredi,
 serua mandata. Tertio pœnitentes, quia assumpsit Iacobū qui sup-
 plantator intelligitur, quia pœnitens supplantat diabolum per cō-
 tritionem, mundū per confessionem, corpus per satisfactionem, &
 Christus ipsum assumit ad gloriā. Agite pœnitentiam quoniam ap-
 propinquauit regnum cœlorum. Mat. 4. Quarta quæstio, quare de
 sanctis veteris testamenti solū fuerunt ibi duo. s. Elias & Moyse?
 & quare plus illi quam aliis? Dic quomodo anima Moyfi venit de
 limbo qui est in medio terre, & Elias de paradiso terrestri portatus
 fuit per Angelum. Pro quo nota, secundū beatum Thomam. 3. par.
 quæst. 65. art. 3. ad secundum. & 3. scrip. dist. 16. quæ. 2. art. 1. ad quintū,
 quod Moyse tunc ibi non sumpsit proprium corpus, sed aliud si-
 cut angeli. Elias autem habuit proprium corpus, & venit illuc de
 paradiso terrestri, non autem de cœlo empyreo. hęc ille. Sed quare
 plus anima Moyfi quā Adæ, vel Noë, & quare pi⁹ Elias quā Enoch?
 Responso quod causa fuit, quia de aliis omnibus sanctis qui fue-
 runt ante aduentum Christi, nullus ieiunauit quadragesimam, nisi
 isti duo. De Moyse dixit textus. Exod. 24. ingressusq; Moyse mediū
 nebulæ ascendit in montē, & fuit ibi. 40. diebus & 40. noctibus. itē
 Exod. 34. Fuit cum Domino Moyse. 40. dies & 40. noctes, panem
 non comedit, & aquam non bibit. Dicit de Elia textus. 3. Reg. 19.
 Surgens comedit & bibit, & ambulauit in fortitudine cibi il-
 lius. 40. diebus, & 40. noctibus vsque ad montem Dei Horeb.

Ista est ratio moralis. Ideò si vultis esse in societate Christi in transfiguratione in monte glorię quadragesimā ieiunetis. Quis vestrum poterit dicere, quod de toto tempore vitę suę ieiunauit vnā quadragesimā integrā & perfectē? Credo q̄ pauci sunt, quilibet excusat ieiū a ieiunio, aliquo modo. Aliqui dicūt, habeo cordis dolorē ex ieiunio. Aliqui, ò ego nō possum dormire, stomachus dolet mihi. Ideò vt boni milites in bello armetis vos ad ieiunandū sine timore. Declaretur per casum, si sit hīc aliquis homo qui cōmiserit vnū magnū crimē cōtra Regē, propter q̄ Rex dat sententiā, vel q̄ induat propter illud crimē loricā terreā ignitā, vel camisiā delicatā, nōne esset benè fatuus si indueret loricā terreā ignitā? Sic oēs nos bonę gentes criminosi sumus ex peccatis nostris & sententari. Ideò oportet recipere iuxta sententiā Dei loricā ignitā, vestiri habemus camisia penitentię, ieiunādo, abstīnēdo, vel vestiri in alio mundo in inferno loricā ignitā. s. pœna infernali, vbi est ieiuniū ira strictū, q̄ nec guttā aquę potestis habere. Ex quo noluerunt hīc ieiunare, ieiunābūt in inferno, vt patet de diuite epulone. Luc. 16. Modò 1400. annī sunt & vltra q̄ ipse perit vnā guttā aquę quotidie ieiunādo, & non potest obtinere, dicit textus: Cū esset in tormentis eleuauit oculos, &c. Not. quod anima separata habet oculos, vt refrigeret linguam meā. No. etiā quod habet linguā, id est, sententia data a Rege Christo. Luc. 13. Nisi penitentia habueritis omnes simul peribitis. Iā videamus quomodo isti tres. s. Christus, Elias, & Moyses ieiunauerūt quadragesimā. Christus ieiunauit orādo. Luc. 6. Erat pernoctans in oratione Dei. Moyses ieiunauit Deum audiēdo, Elias ambulando. His tribus modis debemus ieiunare audiēdo missas, sermones, diuina officia. Secundò orādo. s. mane & sero. Nota modū orādi in Ecclesiastico, oratio humiliantis se nubes penetrabit. Ecclesiast. 25. Tertio, debemus ieiunare ambulādo, scilicet ecclesias visitādo, hospitalia, indulgentias, &c. His modis eritis istis tribus similes, & de vobis verificabitur illud David, Ibūt de virtute in virtutē, videbitur Deus Deorū in Sion. Psal. 75. Quinta questio, quia dicit Euangelium, & apparuerunt illi Moyses, & Elias loquentes cum eo. de quo loquebātur cum Christo, quid dicebant, & quid loquebantur Matthæus non dicit, sed Lucas declarat quid dicebant. Luc. 9. Ecce duo viri loquebantur cum eo. Erant autem Moyses, & Elias visi in maiestate, & dicebant excessum eius quem completurus erat in Ierusalem. Lucas declarat parlamentū dic. Loquebātur enim de passione quā debebat sustinere pro nobis Christus in Ierusalē. No. excessum suę passionis, magnus excessus perdetote totum sanguinē pro nobis Cōclusio est theol. q̄ minima gutta sanguinis Christi erat sufficiens ex valore diuinitatis, ex in infinita charitate Christi, ad redimendū mille milia mundorū. De hoc vide beatum Tho. 3. par. q. 6. art. 5.

ad tertium ar. e. ad sextum, & 3. scrip. dist. 20. art. 3. ad quartum, & 6. qui dicit, quod vna minima gutta sanguinis Christi fuisse cisset pro omni peccato, & ipse effudit totum sanguinē, & multoties effudit. Primò in circumcisione. Secundò in oratione. Luc. 22. Factus est sudor eius sicut guttæ sanguinis decurrentis in terram. Tertio in flagellatione. Quarto in cruce. O qualis excessus effundere totum sanguinem pro proditore homine. Iam videamus practicā illius parlati mēti, prout rationabiliter potestis cogitare fuisse factum Moyse, & Elię in monte. Primò Moyses incepit. O bone saluator mūdi, ergo deliberaſtis, vt sitis capiendus, ligandus, malè tractandus pro homine, vt nōs credētes, & obediētes liberemur à potestate diaboli. O Domine qualis excessus esset, quod Rex vellet acceptare mortē pro famulo, & pro latrone, qui fecit crimen, & commisit. Ab alia parte Elias clamando dixit, Et vultis flagellari, & verberari pro homine, vos qui creastis illum, & vultis tantum humiliari. O domine qualis excessus charitatis erit iste, & iterū Moyses, O domine qualis erit excessus iste, quia iā deliberaſtis coronari corona de spinis. Et Elias, O Domine vultis despici, & vituperari. Deinde, Moyses, O Domine vultis suspendi in ligno. O qualis excessus. deinde Elias, O Domine vultis mori, vt peccatores viuant vita ęterna. Ecce quomodo dicebant excessum passionis Christi, & charitatis in misericordia. De hoc Apost. Deus qui diues est in misericordia propter nimiam charitatē suā, id est, excessiuā charitatē, quia dilexit nos, & cū essemus mortui peccatis, conuiuicauit nos in Christo. Ephe. 2. Morali-ter habemus hęc exemplū, si Christus tantum fecit pro nobis, & nos debemus facere aliquid pro ipso, saltem redimere peccata nostra per penitentiā. Vnde Apostolus Hebr. 12. Recogitate eum, qui talem sustinuit à peccatoribus aduersum semetipsum contradic- tionem, vt nō fatigemini animis vestris deficiētes. Nondum enim vsque ad sanguinem resististis aduersus peccatū repugnantes. Multi sunt qui non timēt leonem, vel vrsū aggredi, vel ire ad guerram, & exponere se morti, & tamen timent vñā quadragesimā ieiunare, quæ nō est periculū mortis, sed salus corporis & anime. Sexta qua- sio, q̄ fuit motiū Petri dicentis, Domine faciamus hęc tria taber- nacula. Responſio q̄ Petrus scibat prophetiā Dauid de huiusmodi transfiguratione dixisse, Emitte lucem tuā. s. Christum qui est lux. Ioā. 8. Ego sum lux mūdi. & veritatē tuā, scilicet, Christū qui est ve- ritas. Ioan 14. Ego sum via, veritas, & vita, ipsa me deduxerūt, dicit Propheta, & adduxerunt in montē sanctū tuū. s. Thabor. O dixit Petrus, Ego habeo lucem & veritatem meū. s. Christum, & duxit me in montem sanctum tuum. s. Thabor. opto etiam tertiā. s. & in- troduc in tabernacula tua, & ideo vt prophetia cōpleretur, petiuit Geri tria tabernacula, nesciens quid diceret. No. dicit glo. super Lu-

om, quod illa tria tabernacula sunt in cœlo. s. hierarchie angelorū, & in qualibet hierarchia sunt tres ordines Angelorū. In prima hierarchia sunt angeli, archangeli, &c. dicatur hic. Et de istis loquebatur Dauid, & Petrus cogitauit, quod in mōte Thabor essent facienda. Ideò dicit Luc. nesciens quid diceret. Et in primo tabernaculo, id est, in primā hierarchiā ibunt pœnitentes, qui habent contritionem de peccatis suis, qui habent propositū emendādi vitam suam, & non redeundi ad peccata sua, & cōfiteri, & sic isti erunt in societate Eliæ. ideò Christus Mat. 4. Pœnitentiā agite, appropinquauit enim regnum cœlorum. In secundum tabernaculum. s. secundā hierarchiam ibunt pœsidentes. i. boni domini temporales, quādo bono titulo habēt titulum domini, & seruant iustitiā, &c. Item Pœlati qui bono iure non simoniace intrauerunt non per literas dominorū, nec manu armata, qui plus curāt de salute animarū, quā de redditibus, ibunt cum Moyse, qui fuit Pœlatus populo Dei, ideò dicit, vnum Eliæ, & vnum Moyse, ideò scriptura loques de istis dominis dicit, Si delectamini in sedibus, & sceptris, o Reges populi, diligite sapientiā, vt in perpetuum regnetis. Diligite lumen sapientiæ, omnes qui pœestis populis. Sap. 6. nō. Diligite sapientiā ad benè gubernandum personam vestram, & populum vobis cōmissum. In tertium tabernaculum, siue in tertiam hierarchiam ibunt personæ excellentes in vita apostolica, secundum Apostolum, habentes alimenta, & regumenta quibus reguntur contenti sunt, &c. De istis dicit Christus, Ego dispono vobis, sicut disposuit mihi pater meus regnum, vt edatis, & bibatis super mensam meam in regno meo. Luc. 22. & isti erunt cum Christo in tertio tabernaculo. Ideò dicit, faciamus hic tria tabernacula, &c. id est, ædificemus meritorie, in pœsenti vita tria tabernacula, & superius habebimus possessionē in gloria, &c. Septima questio quare Christus pœcepit illis Apostolis ne alicui dicerent. s. tantā gloriā, cū tamē fuisset magna consolatio, & gaudiū aliis si sciuisent? Respōsio quod fecit ad vtilitatem aliorum Apostolorum, sciens Christus, quod omnes debent perdere fidem, ideò magis peccassent si sciuisent illam gloriā. In quo videtur plus dilexisse bonum Apostolorū quā suam gloriā. Ioan. 8. Ego gloriā meam non quero, vbi moraliter ostenditur nobis, ne in bonis operibus quæramus gloriā, sed interrogate cor vestrum, quod nō mentiatur vobis, quare vultis hoc facere. si pro vana gloria. O non faciā, quia Christus noluit gloriā temporālē, quāto magis nos non debemus velle. Vnde Apost. Rom. 12. & 2. Cor. 8. Prouidentes bona, non tantū coram Deo, sed etiā coram hominibus. Si vultis facere bonum opus propter hæc, vt Deus det vobis remissionem peccatorum, & finaliter gloriā. O tunc non queratis vanam gloriā, sed gloriā Dei, &c.

Ecce mulier Cananea. Mat. 15. & recitatuè in Euangelio hodie no. Intentio est vtilis Ecclesiæ, fideles homines ad orationem prouocare, sicut in Dominica proximè lapsa prouocauit ad ieiunium. Quia ieiunium, & oratio sunt duo opera necessaria ad veram pœnitentiã. Et est ista ratio: Nam omnes formam sumus de duabus contrariis substantiis, ex parte. s. carnis, ex substantia carnali. Et ista inclinât nos semper ad malum, & ad terrena quæ appetit spiritalia, & cœlestia, nisi à carne impediatur. & sic sibi contrariantur, & nunquam est inter eas requies vera, nisi in Christo & in virgine Maria, & ideo dicitur ad Gal. 5. Caro concupiscit aduersus spiritum, spiritus autem aduersus carnem. Hæc enim sibi inuicem adueriãntur, vt non quæcunque vultis illa faciatis. Sunt enim contraria, & nunquam est pax inter eã, & sancta mater Ecclesia videns hanc controuersiam, sciens animam habere iustitiam, iuuat ipsam animã, & ordinat contra carnem afflictiones, & ieiunia, & hoc Dominica præterita, quo ieiunio caro refrænatur, & hodie ordinat orationē qua anima eleuatur ad Deum, & sic non solum habebitur victoriã de carne, sed etiã de dæmonibus qui etiã laborant cõtinuè, vt perdãmus illam gloriã, quam ipsi perdidērūt, ideo dicit Christus, & scribitur Mat. 9. Hoc genus dæmoniorum in nullo expellitur nisi in oratione, & ieiunio, & prouocati fuimus ad ieiunium exemplo Christi nobis propositi, nec est verum, vt quidam rudes ignorantes dicunt, quod Christus 40. panes assumpsit secum in montē, quia nullam refectiõem carnalem suscepit. Ideo dicitur Mat. 4. & cum ieiunasset. 40. diebus & 40. noctibus, postea esuriit. Idem beatus Luc. 4. & nihil manducauit in illis diebus, &c. Si ergo Christus qui nullam habebat contradiçtionē carnis & spiritus, ieiunauit, quanto plus nos. Tum quia ipse qui est Dominus, & redemptor ieiunauit, quid nos miseri facere debemus, quasi arguendo per locũ a minori. Sic hodie mater Ecclesia prouocat nos ad orationē, instruens nos exemplo cuiusdam infidelis Cananæ, pro nostra verecundia, vt fortius oremus. Ideo dicit Ecclesia, Ecce igitur mulier Cananea. Ecce est demonstratiuum, & infidelem demonstrat, vt melius prouocemur ad orationem. Et ista mulier seruauit tres conditiones orationi necessarias.

Primò seruauit veram fidelitatem,

Secundò firmam stabilitatem,

Tertiò seruauit veram humilitatem.

Omnia ista tanguntur in the. Primum quia ecce, secundũ quia mulier, tertiu quia Cananea. Sed de his intricationibus nõ curo. Sed ego volo ista tria trahere ex Euangelio, & nõ ex themate. Primò ergo habuit verã humilitatē, non obstante, quod esset genere infidelis.

lis.

his, tamen habuit istam. Nam dicitur in Euangelio, Egressus Iesus secessit in partes Tyri, & Sydonis. Et ecce mulier Cananæa à finibus illis egressa clamauit dicēs ei, Misere mei Domine fili Dauid, filia mea malè à dæmonio vexatur. Vbi dicitur quod Christus exiēs de Nazareth venit in partes Sydonis, vt apparet Mar. 14. Et benedictus Dominus cœpit exequi officium prædicationis, & noluit in aliqua ciuitate diu requiescere, nec in castro, sed vt necesse erat expendebat tempus ad prædicandū. Sicut videmus in Sole, qui cum oritur, nulli se quieti reponit, sed facit suū cursum, quia alias perfectè nõ illuminaret, ita Christus suum cursum fecit, amorē & ardorem dans gentibus, idè dicitur. Visitauit nos oriēs ex alto. Illuminare his qui in tenebris, &c. Luc. 1. In tenebris, id est, in erroribus existentes illuminabat, & calefaciebat eos qui erāt in vmbra mortis, quia erant indurati, & direxit pedes eorū in viam pacis. Idè dicitur in Euangelio, Egressus Iesus, &c. Et non dicitur vnde, sed declarauit superius. Et sequitur, Et ecce mulier Cananæa. Et dicitur Cananæa, quia terra promissionis erat habitatio Cananæorū quos tempore Iosue, Iudæi expulerunt. Et quia Iudæi non omnes potuerūt exterminare, idè de genere Cananæorum qui remanserāt descenderat ista. Idè dicitur Cananæa. Ista primò non credebat Deū, nec petebat resurrectionē. Et mortuo viro ipsa remansit cum vnica filia, in cuius corpus diabolus intrauit, & affligebatur multū, vt poteris videre in homilia hodierna, semel proiciēs illam in aquam, semel in ignē, & ista Cananæa audiens quod Iesus transibat per illas partes tot miracula faciendo, & faciebat audire surdos, claudos ambulare. Hæc ergo mulier accessit ad Iesum vociterando, & multū acriter flendo, & dicendo, Misere mei Domine fili Dauid. Hic nõ fidelitatē quam hæc mulier incepit habere: quia cum esset infidelis, pagana de genere Canaan, nihilominus maximam habuit fidem quam ostendit facto & verbo. Primò facto, quia non duxit secum filiam suam, non quæsiuit præsentiam Christi, vt Princeps Synagogæ. Mat. 9. Et Regulus. Ioan. 4. nec recurrit ad diuinos. Origenes, Non accedit ad Petrum, non rogat Iacobum, nec oblectat Ioānem, non interpellat Apostolorum chorum, sed pro omnibus illis accipit patientiam comitem, que aduocati locum adimpleuit, & sic ad tumulum pietatis Principem perrexit. Hæc ille. Secundò ostendit suam fidelitatem in verbo, dicens, Misere mei Domine fili Dauid, non est in actibus meis bonum, non est mihi de cōuersione fiducia. Ad misericordiam tuam cōfugio, misere mei, inquit, peccatricis. Diurnorum malorū quotidie cruciatus, quotidie gemitus meos video. Quò pergam? in eremum ire nõ audeo, nec illam solam relinquerē. In domo sedere nõ possum, quia intrinsecus est inimicus. Cerno

FF 3

anim

Sillobitica a bra losos sysera cosade
 ben quadiopoda a coxer sine Char
 a rasios co dos vno des 736

enim oculos tranuerios, a peccum ianguineū, manus intortas, crinem dissolutum, ore spumantia, inimicum incedentem, & non apparentem, neminem interrogantem, & illam cum clamore loquentem, miserere mei Domine filiū Dauid. Et sic habes duas doctrinas. Vna est moralis, alia est speculatiua. Et primò videamus speculatiuam. Et quære quæ fuit ratio, quare ista mulier vocauit Iesum filiū Dauid, & nō filiū Dei? quia Christus secundum humanitatem erat filius, seu de stirpe Dauid, sed secundum diuinitatem filius Dei, cum plus posset, vt Deus. Videatis hęc secretum. Apparet quod ista mulier audiuerat ore humano, aut spiritus sancti, nam dicitur quod Rex Dauid tangebatur benè citharā, & quod Rex Saul detinebatur multoties per demonē, & Dauid tangēdo citharā expellebat demonium à Rege Saul. Vide textum de hoc. Reg. 16. quomodo spiritus malus arripiebat Saul, & tunc Dauid tangebatur citharā. Ideò quandoquocumque spiritus malus arripiebat Saul, tollebat Dauid citharā, & percutiebat manu sua, & recedebat ab eo spiritus malus, &c. Timebat ergo dæmon sonū illius citharæ? certè non, vel timebat an stiratem Dauid? non. quid ergo dicendum? Videte, ista cithara secundum quod dicitur glosæ, figurabat illam citharā, crucem Domini nostri Iesu Christi. Nam sicut cithara fit de ligno arido, ita crux Christi, quia annis mille quingentis præteritis fuerat illud lignum scissum, vt pridè dixi in primo sermone cuius thema, Ecce sanus factus, &c. Item quia in cithara sunt quatuor patia funiculorū magis tracta quam in alio instrumento, & habet clauellas aliquas. Et ista cithara significat crucem, & funiculi significant membra Christi quæ fuerunt attracta in cruce, & nerui cum clauis, & clauellæ illæ significant clauos quibus Iesus Christus fuit cōclauatus. Item cithara facit sonum valde acutum. Nam benedictus Iesus fecit septē sonos in cruce. Et primus fuit, quando dixit, Pater dimitte illis, quia neciūt quid faciūt. Nam pater ipse paratus erat recipere vindictā, & omnes illos damnare. nam credebant se crucifixisse peccatorem, & crucifixerunt Dominum & Saluatorem. Et iste sonus significat Domini nostri Iesu Christi clemētiam. Secundus fuit, quādo dixit Iero, Domine, memento mei, dum veneris in regnū tuum, & dixit illi, Amen dico tibi, hodie mecum eris in Paradiso. Luc. 23. & iste significat sonum inestimabilis misericordiæ cum peccatore. Tertius fuit quādo dixit matri suæ stenti, Mulier ecce filius tuus, significando versus Ioannem, qui sonus significat incomparabilem sonū pietatis. Quartus fuit, quādo Apostoli & amici recesserunt eum relinquendo, & dixit alta voce, Eli, Eli, lamazabathani, &c. Non tamen credatis, quod ipse esset à deitate derelictus, nō, sed ab Apostolis & amicis, & iste sonus erat cōpalsionis, & hoc propter amicorum dilectionem.

lectionem. Quintus fuit, quando dixit, Sitio. Nam ipse desiderabat infidelium conuersionem. Et sic erat catus incomparabilis charitatis. Sextus fuit, quando dixit, Consummatū est, qui sonus incomparabilis & infinitæ erat cōstantiæ. Septimus fuit, quando dixit, Pater in manus tuas commendo spiritum meum. Et ista cantilena fuit infinitæ confidentiæ, dans exemplum cuilibet Christiano. Ecce ergo citharam Dauid. Et dæmon intelligens hoc secretum, fugiebat regem Saul relinquendo. Et de hoc iam sperans ista Cananæa dixit, Miserere mei Domine fili Dauid, quia filia mea malè à dæmonio vexatur. Loco iam allegato, secunda doctrina est moralis. Pro quo notandum, quandoq; prædictam filiam dæmon inflabat, interdum ut rabie derentam conturbabat, interdum proiciebat illam in lutum, interdum os vsq; ad aurem perducebat, interdum in puteum siue aquam proiciebat, interdum in ignem tollens ei viuiturē. Sed mater illam non relinquebat. q. d. Si Dauid qui erat figura, poterat fugare dæmonē per somnum citharæ, plus potest ipsa veritas. i. Iesus Christus. Et hinc est instructio bona moralis. s. quod nostræ animæ vexentur à dæmone multis & diuersis peccatis, allegem^r ergo sonū ipsius citharæ. Nā nostræ animæ diuturnitate peccati vexantur à dæmone, cum dæmon vexet multos homines, & hoc propter superbiā, sicut faciebat filiā Cananææ, sic si esset vnum magnum vas inflatū vëto. Alij vexantur per avaritiā à dæmone reuoluti. Alij proficiuntur in lutum. s. luxurio ē viuēdo. Alij habent os retortum vsq; ad aures, & isti sunt inuidi. Alij profitiuntur in aquam. s. gulose viuendo. Alij in ignem, & isti sunt qui desiderant vindictam inimicorum. Alij quā perdunt virtutem propter pigritiam. Tamen habemus remedium Cananææ dicendo, Domine fili Dauid, miserere mei, quia filia mea, id est anima mea vexatur à dæmone. Et si Dauid Domine, qui fuit vestra figura, & cithara figura crucis illud fecit, & vos facere dignemini, qui estis veritas. Et ideo si laboramus pro corpore & diuitiis, quanto plus pro anima. Nam dicitur Deut. 4. Custodi igitur te ipsum & animam tuam sollicitè, ne obliuiscaris verborum quæ viderunt oculi tui, & ne excidant de corde tuo. cunctis diebus vitæ tuæ. Docebis ea filios ac nepotes tuos die quo stetit coram Domino Deo tuo in Oreb, quando Dominus locutus est mihi dicēs, Congrega ad me populum, vt audiant sermones meos. & discant timere me omni tempore quo viuunt in terra. Ecce mulier ista Cananæa cogitans consilium pluriū personarum, quod illa ferret ad fortilegos, ad se reuersa dixit, Recurrā ad dæmones, nō vt filia mea liberetur à dæmone, non faciā, sed solūm volo recurrere ad Christū. Ideo istam multum laudat homilia hoder. Circa hoc habetis bonā doctrinam. s. quod nō vadatis ad tales personas pro aliqua necessitate mundi, sed ad solum Iesum Christum, nam si fortè amisisti aliquid

& nescis ubi est, non vadas ad dæmones, quoniam secreta nesciunt cum sint in tenebris. Bene dicent fortè infamiam alicuius, & non erit verum, vt misceant malum, nam cum furtum nescire poteris, recurre ad Christum. Isto modo vt si sibi placeat quod ponat in corde illius, qui habet rem vt tibi restituat. Item, si vis habere sanitatē tui corporis mariti aut vxoris, non accedas ad cōiuratos, quia dæmones non possunt hoc facere, & si diceres, Expertus sum, caue, quia deceptus es. Nam dicitur quod dæmon curabat infirmos, nō à sanitate sanando, sed à læsione cessando. Debet ergo homo solū cōfide-
 re in Domino potius, quā ad tales recurrere. Et vos mulieres nō faciatis ratione infantū. Nam ibi est necessaria creatio animæ. nam diabolus non potest animam creare. Videant ergo rectores communitatum, si sciunt aliquem vel aliquos infideles his artibus vtentes, istos tales ad vitam sustineant, nā istud peccatum est sufficiens iram Dei prouocare super ciuitatē. Et ecce vnū exemplū, Si fortè aliquis Saracenus veniret de Barbaria, & secretè diceret ciuib⁹ & militibus ciuitatis, Ecce dimittatis regem vestrū & detis vos regi nostro, ego dico, quod si ciues & rectores scirēt ista, & nō dicerent, nōne mererētur vt rex destrueret illos? certè sic. Istam pœnam merentur qui ad illos recurrunt & qui sustinent, maximè si est notorium. Si autem est secretum, tunc Deus condemnabit illos qui hoc faciunt, imò etiā illos qui vadūt & cōsentiunt. Concordat David in Psal. 44. s. Deus auribus nostris. Si oblitus sumus nomen Dei nostri, & si expandimus manus nostras ad Deū alienū. Nōne Deus requireret ista, ipse enim nouit abscondita cordis. Magna iniuria fit sibi cum in nomine ipsius tanta sit virtus, q̄ curet omnia, & de hoc est textus in Psal. 39. Beatus vir cuius est nomen Domini spes eius, & non respexit in vanitates & insanias falsas. No. nō respexit in vanitates & insanias falsas, id est sortilegia. Addiscamus ergo à Cananæa ista, quæ non curauit de istis vanitatibus, & erimus fideles regi nostro. Et ecce hic fidelitatem istius mulieris. Secundò seruauit firmam stabilitatem. Nam dicitur, quod non respōdit ei Iesus verbum aliquod. Et ideo dicitur, Et accedentes discipuli ad Iesum, rogabant eum dicentes, Dimitte eam, quia clamat post nos. Ipse autem respondens ait, Non sum missus nisi ad oues quæ perierunt domus Israël. At illa venit & adorauit eum dicens, Domine adiuua me. Cui respōdens ait, Non est bonum sumere panem filiorum & mittere canibus. At illa, Etiam Domine. Nam Christus dixit ter sibi non, & ista tamen fuit stabilis & firma. Et primò fuit stabilis & firma, quia nō respōdit sibi verbū, quasi sibi contumeliā dicendo, quasi habendo illā excommunicatam & ab eo expellendā, denotando, q̄ quis cum excommunicato loqui non debet. Et tunc ista replicando dixit, Si sum excommunicata, ad te solūm recorro qui habes potestatē absoluendi, dicendo,
 Miserere

Miserere mei. Ideo apostoli moti misericordia rogabant eum dicentes, Dimitte eam, quia clamat post nos. q. d. O Domine iam dicent gentes te crudelē esse. Tunc Christus quāuis ex vna parte durus videretur esse, tamen ex alia parte misericors, dicit apostolis. Nō sum missus nisi ad oues quæ perierunt domus Israël & nō obstante hoc ista dicit. Adiuua me Domine. Videte, iam apostolis negauerat, sed post dicit Christus. Non est bonum sumere panem filiorum & mittere canibus. Et ista constans & stabilis dixit, Domine si vt canē me proncis per iustitiam, tamē miserere mei, & da mihi vt catulæ de misericordia tua, & miserere mei. Notate circa hoc firmā stabilitatem istius mulieris. Et fortē homines dixissent, O & quāto tēpore vado post eū, & non possum aliquid ab eo coniequi. Non sic ista, imō continuauit. Et circa hoc sunt duæ doctrinæ. Prima est speculatiua, alia est moralis. Speculatiua est eō q̄ dixit Christus, Non sum missus nisi ad oues quæ perierunt domus Israël. Hic notandū cum dicit, Non sum missus, &c. q̄ de aduētū Christi possumus loqui dupliciter. Vno modo quantū ad redemptionē vniuersalem. Et sic Christus vniuersaliter ad omnes venit & missus est, quia pretium pro omnibus soluit, quia omnes sunt redempti, sed non omnes saluati, quia nolunt ieiunare. Sicut si aliquis ditissimus transiret vitra mare ad redimendū Christianos captiuos, omnes qui essent penes Saracenos in Barbaria, cū magnis pecuniis, dicēdo, Pro quāto pretio dabitis mihi captiuos? & ipse soluisset pretiū. Et si vnus diceret, Nolo exire, imō volo hic remanere, quæro cuius esset culpa? Nō soluentis, nā pretiū solutū est, sed noluit gaudere. Dominus iste diues erat Iesus Christus, qui die Veneris sancta aperuit thecam suam, hoc est latus suum pro omnibus nobis captiuis soluendo in ara crucis, & soluit liberē verberibus & aliis plagis multis. Et omnibus nuntiatur dicēdo, Ponatis vos in nauigio ecclesie trium cooperturarum. i. statuum. Et prima est propriē sentina quæ debet esse secreta, & ista significat religiosos, qui debent esse secreti & sine necessitate de ordine non exire. Secunda significat conditionē presbyterorum, qui debent honestē viuere. Tertia est laicorum, qui debent bene viuere, bene cōuersando. Ideo Salomō Prou. vii. Facta est quasi nauis institoris, de longē portans panē suum, &c. Nam venerūt nuntij Domini & dixerūt Iudæis, Venite ad nauē Domini. Qui dixerūt, Nolumus. Similiter dicatur de Tartaris & Saracenis, qui dicūt q̄ noster propheta promittit nobis in alio mūdo riuū mellis & lactis, sed pro omnibus venit, & hoc probatur in veteri testamento. Parū est vt sis mihi seruus ad suscitāda tribus Iacob, & feces Israël cōuertēdas. Ecce dedi te in lucē gētium, vt sis salus mea vsq; ad extremū terræ. Eia. 49. In nouo testamēto, Hoc enim bonū est & acceptum coram saluatore nostro Deo, qui omnes homines vult saluos fieri, & ad agnitionem veri-

satis peruenire. i. ad Ti. 2. Videmus ergo q̄ pro omnibus missus est. Alio modo loqui possumus de Christi aduētū quo ad visitationem corporalē. s. ad prædicandū & faciendū miracula personaliter, & sic nō venit, nisi ad oues domus Iſraēl. Et quo ad hoc verificatur aucto-ritas. s. quo ad visitationē corporalē, quia tantū in terrā promissio- nis corporaliter erat venturus. Ideo B. Paulus dicit, Dico enim Iesum Christū ministrū fuisse circumcisionis propter veritatē Dei, ad confirmandas p̄ omissiones patrū, gētes autē super misericordia hono- rate Deū, sicut scriptū est, Laudate Dominū oēs gentes, &c. Rom. 15. Et ita intelligitur, Non sum missus propter Cananā, quia de illis nō erat. Alia autē doctrina erat moralis, & vide cōstantiā illius mu- lieris, quia pro nulla iniuria cessauit orare. Disce ergo tu orare, quo- tidie de mane facere certā orationē. Nā quilibet debet facere & te- nere certā orationē. Itē, de sero antequā ponas te in lecto flexis ge- nibus & deuotē dicēdo, Pater noster. Ave Maria. Credo in Deū, &c. cū aliis multis secundā tuā deuotionē. & habebis prosperitatem in corpore & in anima. Et ideo David in Psal. 55. Iubilate. i. Benedict⁹ Dominus qui nō amouit orationē meā & misericordiā suam à me. Et sic cōtinua, & non dimittas eā propter sociū vel propter aliā cau- sam. Et vide hīc exemplū, Quidā Lōgobardus voluit mundū vide- re & visitare singulariter sanctū sepulchrū Iesu Christi cū vno scu- tifero, & accepit licentiā vxoris sue, & proposuit quotidie dicere Pa- ter noster. Ave Maria. Et immediatē incepit & cōtinuauit quotidie suam orationē, & fuerūt semper incolumes. Cōtigit quod reuerten- do ad domum suā, cū esset iam prope castrū, non curauit ultra fa- cere orationē dicēdo, O iam sumus prope nostram domū, nō oportet modò facere orationē. In posterum sic accedēdo versus domū, ignis accensus est in castro, & castrum & filij præter vxorem omnia cōbusta sunt. Ergo videatis quomodo ex omissione orationis om- nia ista aduenerunt sibi. Noli ergo orationē dimittere, quamuis sit parua, cōtinua illā. Et ideo dicitur i. ad Thes. 5. Semper gaudete. s. in Domino, sine intermissione orate, in omnibus gratias agite. Hęc est enim volūtas Dei in Christo Iesu in omnibus vobis. Spiritū nolite extinguere, prophetias nolite spernere. Omnia autē probate quod bonū est tenete, ab omni specie mali abstinete vos. Ipse autē Deus pacis sanctificet vos per omnia, vt integer spirit⁹ vestier & anima & corpus sine quærela in aduentu Domini nostri Christi cōseruetur. Fidelis est qui vocauit vos, qui etiā faciet. Fratres orate pro nobis. Sumamus ergo huius mulieris exēplum. Ecce hīc secundum exem- plū, quomodo habuit firmā stabilitatē. Tertiò seruauit verā humi- litatē. Nā ista mulier seruauit istā humilitatē, quāuis Christus car- nem eā appellauerit vel assimilauerit. Est ista bona mulier dixit Ec- ce Domine, & catelli edunt de micis quæ cadunt de mēsa domino-

rum.

eam suorum. Tunc Iesus vidit fidem istius mulieris & dixit, Magna est fides tua. Et ideo dicebat mulier: Non peto magnū miraculum, velut resurgere mortuos, nec solem retroire, mare rubrū diuidere, sed vt liberet filiā vnicam. Fac ergo Domine mihi istam gratiam, & Christus denegare non potuit. Quæro nunc cur Christus tantum fecit illam expectare quod petebat? videtur cōtra se esse & eius doctrinam. Nā dicitur Prou. 3. Ne dicas amico tuo vade & reuertere, & eras dabo tibi, cum statim possis dare. Item dicitur 2. Cor. 9. Vnusquisque prout designauit in corde suo, non ex tristitia aut ex necessitate, sed supple ex hilaritate. Hilarē enim datorem diligit Deus. Responso, quia Christus hoc fecit duplici ratione. Primò ex parte mulieris. Secundò ex parte nostra. Primò ex parte mulieris propter meritū augēdum. Christus enim per istā dilationē fecit eam ascendere & creicere in ardenti deuotione & amore ad Deum, & spe, & sic Christus piē implere petitionem mulieris distulit, vt mulier ista plus haberet, quā si ilico dedisset, quæ à principio non tantū habuisset, sed postea dedit propter amorē & humilitatem. Et circa hæc audiatis parabolā, Miles quidam erat qui multum diligebatur ab Imperatore. Et iste miles petebat ab eo gratiam, & iste Imperator noluit sibi dare pomum, & dedit sibi primò castrum, adhuc petenti pomum dedit sibi equum. Adhuc miles petebat pomū, & dedit sibi vestem, demū iste importunē dedit pomum. Ecce quod si citò dedisset pomum, solū pomum habuisset, & non alia. Ita dicamus de ista petenti pomum. Nam Christus dedit primò sibi castrum, quia ardorē, secundò patientiam, & ecce equū, tertio humilitatem, ecce vestem, quarto charitatem, & sic plus habuit. Secundò Christus hoc fecit, dando nobis exemplum, vt humiliemus nos in deuotā oratione, quia quantò plus nos humiliauerimus, tantò amplius ascendemus. Sint duo homines equalis meriti, oratio magis humiliantis se virtute humiliantis plus ascendit, puta si vnus eorum se ponat in oratione iuxta altare, & alius à longē, plus exauditur, cæteris paribus, oratio illius, qui stat à longē virtute humilitatis. Vnde dicitur in Psalmo 101. Respexit in orationem humilium, & non spreuit precem eorum. Ideo dicitur, Oratio humiliantis se nubes penetrabit, & donec appropinquet non consolabitur, & non descendet donec aspiciat altissimus Eccl. 35. Et ecce filius ponitur. Domino placeat, &c. Deo gratias.

Feria secunda in II. Dominica XL. Sermo I.

Mita habeo de vobis loqui & iudicare. Ioā. 8. Sermo noster erit de sancto Euāgēlio hodierno, quod cōtinet vnū secretum parlamentū quod fuit inter Christū & Iudæos disputātes cū Christo. Et hoc parlamentum, quantum est ex vna parte, scilicet Christi ostendit nobis tres magnas dignitates.

Prima

*Prima est sapientia diuinalis,
Secunda excellentia supernalis,
Tertia eminentia principalis.*

Quomodo est iudex principalis & vniuersalis. Dicit thema, Multa habeo de vobis loqui & iudicare, sed qui me misit verax est, & ego que audiui ab eo hæc loquor in mundo. Et non cognouerunt, quia patrem eius dicebat Deum. Dixit ergo eis Iesus. Cum exultaueritis filium hominis, tunc cognoscetis, quia ego sum, & à me ipso facio nihil, sed sicut docuit me pater hæc loquor. Et qui me misit, mecum est, & non reliquit me solum, quia ego que placita sunt ei facio semper. Hæc illo loquente, multi crederunt in eum. Dicebat ergo Iesus ad eos qui crediderunt ei, Iudæos. Si vos, &c. Dico primò quod euangelium ostendit de Christo sapientiam diuinalem. Proprium sapientiæ diuinæ est, scire qui sunt saluandi, & qui sunt damnandi, scilicet scire prædestinatos saluandos, & præcitos damnandos, propria enim sciëntia Dei est. Sicut rex qui vult facere conuiuium nuptiale de filio suo, primò in schedula scribit, & eligit inuitandos duces, comites & barones, &c. Secundò ordinat conuiuium secundum dignitatem conuiuantium. Sic Deus pater voluit facere conuiuium de filio suo, assumendo naturam humanam, quia sicut vir & vxor non sunt duo, sed vna caro, ita Deus & homo non sunt duo in persona, sed vna persona. Spôsalia facta sunt in camera vteri virginalis, & de hoc prophetauerat Dauid in Psal. 18. Tanquam sponsus, id est Dei filius, procedens de thalamo suo, id est vtero virginali. Sed nuptiæ fiunt in cœlis, quia in hoc mundo non est locus conueniens nec sufficiens. Mat. 22. Simile est regnum cœlorum homini regi qui fecit nuptias filio suo. Ex quo Deus pater æternaliter ordinauit illud conuiuium, elegit inuitandos tot Imperatores, tot reges, & tot duces, &c. O quot veniunt ad istud conuiuium. Ista electio dicitur prædestinatio & illa inuitatio dicitur prædestinatio, de quo Apostolus loquens tam de se quam de electis dicit. Ephe. 1. Elegit nos in ipso ante mundi constitutionem. Ecce sapientia, vel scientia Dei. Ad Rom. 8. Quos prædestinauit, hos & vocauit, & quos vocauit, hos & iustificauit, quos autem iustificauit, hos & magnificauit. Ex hoc ostendit Deus pater Christo inquatum erat homo, & sic habebat sententiã prædestinatorum. Et quia sicut non est nisi vnũ esse triũ personarum, sic est nisi vna persona duarũ substantiarũ in Christo. Item ostendit Deus pater animæ Christi librũ vite, & in charta dextera legit, quod patriarchæ & prophetæ, &c. debebãt saluari siue intrare Paradisum ex sua passione. In sinistra legit, quod mali prælati dånabuntur, nec erunt digni ire ad illud conuiuium. Hæc sapientia ostenditur in euangelio. Vnde Christus disputando cum Iudæis dixit, Ego vado & queretis me, & in peccato vestro moriemini. No. ego vado, s. ad gloriã
resur-

resurrectionis. s. per viam passionis, & quæretis me vocaliter, quia Iudæi quærebant saluatore, & nō personaliter credēdo quōd Chri-
 stus sit saluator. Nota in peccato vestro moriemini. Iā sciebat præ-
 destinatos. Idem dicebat semel de Apostolis, Ioan. 13. Scio quos ele-
 gerim, non de omnibus vobis dico, hoc dicebat propter Iudā dam-
 nandum. Sed est hīc argumentum quod vos facitis, Si Deus habet
 certam scientiam damnandorum & saluandorum, iam ergo quid
 oportet me bonum facere? nec est vis si faciam malum, quia sciētia
 Dei non potest falli. Si sum de numero prædestinatorum, ibo cum
 prædestinatis saluandus, siue faciam bonū, siue faciam malum. Idē
 de præcitis damnandis quare faciam bonum, quia sciētia Dei nō
 potest falli, & sic ero damnatus, & ex hoc tenet malā vitā. Respon-
 sio, quod illud argumentum est cum magna stultitia. Patet, si rex in-
 uitat te ad nuptias filij sui, si super hoc tu diceres, sine dubio postquā
 rex inuitauit me, ibi ero, & nō oportet me parare, stultē & fatuē di-
 ceres, sed dices, Ex quo rex me inuitauit, & fecit mihi honorem, vo-
 lo me parare, quia ibi erūt magni nobiles, & personæ honorabiles,
 expendam tantum in vna veste, & equo, &c. Sic consimiliter est de
 prædestinatis, quod includit, quod tu pares te. Nec sequitur, ergo *Dei præ-*
destinatio potest falli, aut sciētia. Ratio, quia sciētia Dei non destina-
fallitur, sed tu potes deficere per malā vitam. Vnde si Deus ore suo
te inuitaret, supponitur, quod parares te, ne venires cum veste ve-
rum ar-
zeri. s. cum peccato superbiæ, &c. quia antiquius peccatū mundi est
superbia, sed venires cum noua veste humilitatis. Idē de aliis vitiis,
& virtutibus. Sed si tu dicis, postquam ego sum inuitatus, nō oportet
me parare, certē non intrabis. Pro illa veritate nota auctoritatē
Christi. Mat. 25. Simile est regnum cœlorum decem virginibus. No-
historiam euāgelij vsq; nescio vos. & Ezech. 34. Si dixerō iusto quod
vita viuat, & consilius in iustitia sua fecerit iniquitatem, omnes ius-
titia eius obliuioni tradentur, & in iniquitate sua quam operatus
est, in ipsa morietur. Si autē dixerō impio, morte morieris & ege-
rit penitentiam pro peccato suo, &c. vita viuet & non morietur,
quia verbum Dei sic intelligitur quod homo sit paratus, immo for-
tius argumentum est. Si illi qui sunt in paradiso, & mille anni fue-
runt ibi, haberent vnum peccatum, caderent in momento de cœlo,
quomodo ergo tu non paratus, poteris ascendere? Mat. 22. Intrauit
autem Rex, vt videret discumbentes, & vidit ibi hominē vestitum
veste nuptiali, & ait illi, Amice, quomodo huc intraisti nō habēs ve-
stem nuptialem? At ille obmutuit. Tunc dixit Rex ministris, Liga-
tis manibus & pedibus eius, mittite eū in tenebras exteriores, Non
intelligatis quod in Paradiso sit aliquis nō paratus, sed intelligitur
per hypothesim, id est, per conditionē, si ibi esset aliquis nō paratus
& in peccato, expelleretur. Ideo ista ratio, quid oportet me facere
bonum,

bonum, magna stultitia est. Secundò est magna ignorantia. Nã tales intelligunt quod in libro prædestinationis scribatur sic tantum talis saluabitur. Petrus, vel Ioannes, &c. Non est verum, imò quæcunq; Deus ordinat ad aliquem finem, ordinat etiam viam, & modum veniendi ad illum finem, verbi gratia de pluuia. Sic cras debet pluere, iã ordinat antè de nubibus quæ eleuatur, &c. Ideo liber prædestinationis sic dicit, Tales saluabuntur per bona opera, talis dominus per iustitiam, talis prælatus qui intrauit per portã, & dat bonum exemplum, talis intrabit ex diligẽtia animarũ, talis dominus per iustitiam, talis diues per misericordiã, &c. Dic de quolibet statu ita quod simul est via, & terminus vel finis. Si ergo dimittis viam, ostendis quod nõ es prædestinatus. Ad hoc auct. Greg. in 1. lib. dialog. qui sic dicit, Obtineri nequaquã possunt quæ prædestinata nõ fuerunt, sed ea quæ sancti viri orãdo efficiunt, ita prædestinata sunt, vt precibus obtineantur. Nam ipsa æterni regni prædestinatio ita est à Deo disposita, vt ad hoc electi ex labore perueniant, quæ postulando mercantur accipere, quod eis Deus ante sæcula disposuit dare. Hæc ille ignorantia est ergo dicere quid oportet me facere bonũ, quia hoc est dicere, habeo ire ad talẽ locum, & quid oportet me ire per viam? quia aliter nõ iras illuc, nisi per viã? Idẽ de libro præscientia in quo non scribitur solum tales damnabuntur, sed simul ponitur ibi finis, & vita, vnde sic ponunt. Tales damnabuntur per talia mala opera, per iniustitiã talis dominus, &c. Et ita de quolibet statu. Nam libero arbitrio cuiuslibet Deus dimisit, si vultis saluari vel dannari. Auct. Eccle. 15. Deus ab initio constituit hominem, & reliquit illũ in manu cõsiliũ sui. Glo. in libertate sui liberi arbitriũ, quia prædestinatio non aufert liberum arbitrium. Sequitur in auctoritate, Adiecit mandata, & præcepta sua. Si volueris mandata cõseruare, cõseruabunt te, & in perpetuũ fidẽ placitam seruare. Apposuit tibi aquam & ignẽ, ad quod volueris porrige manum tuã. Ante hominem vita & mors, bonum & malũ, quod placuerit ei, dabitur illi. Diceret aliquis, Ergo ibimus ad paradisiũ, quia omnes volumus ire. Verum est verbo volumus omnes ire, sed non facto, imò merentur multi. Vnde si dicitis vos ire Parisios, & recipitis viã ad aliã ciuitatẽ, &c. falsum dicitis. Itẽ etiã multi dicunt quod volunt ire ad Paradisiũ, sed recipiunt viã inferni. Vnde si dicatur vni superbo, Dicatis quò vultis ire? O ego volo ire ad Paradisiũ. O ista est via superbiã, quæ tendit ad infernũ. Si iam dicitis quod vultis ire ad paradisiũ, vos estis mēdax, & sic de ceteris peccatis. Ergo ante hominem vita, & mors. i. gloria Paradisi, & mors inferni, bonũ. i. saluationis, & malũ. i. dãnationis, quod placuerit ei dabitur illi. Tertio, ista ratio est maximus error destruens primò philosophiã, quia philosophi fecerunt librum & virtutibus, vt gentes viverent

moraliter

Esse libere esse bene dicitur quod ad deum

Moraliter bene. O & quare, quia vt peruenirent ad vitam æternā,
 & tamen iam scit Deus quis erit saluatus vel dānatus. Dicere ergo
 quod propter hoc nō oporteat bene facere, est error, quia Deus qui
 prædestinavit aliquem ad salutem, etiam opus per quod saluabitur
 prædestinavit. Item destruit secundō medicinā, quia vocatur medi-
 ci ad sanitatem habendam, & tamen iam scit Deus, vtrū iste curabi-
 tur vel morietur. Dicere ergo quod oporteat recipere medicinā, fa-
 ctum est: quia Deus scit quis per viam medicinæ habebit sanitatē.
 Idem destruit totam industriam humanā, quare Rex cōgregat ex-
 ercitus pro victoria, quia iam scit Deus si debet habere victoriam
 vel non. Item destruit totam theologiam, & fidē Christianā, quare
 voluit verbum diuinū incarnari, voluit vt hominē exaltaret, quia
 iam sciebat Deus qui exaltarentur. Idem de aliis Christi operibus
 discurre. Ideo siue præsciti, siue prædestinati sumus, faciēda sunt ope-
 ra bona, quia nullus potest saluari, nisi per opera bona, nec dānari
 nisi per opera mala. Ideo. 2. Pet. 1. Fratres satagite, vt per opera bona
 certam vestram vocationem, & electiōnē faciatis. Ecce prima pars,
 vbi ostenditur sapiētia Dei de prædestatis, & præscitis. Ideo Chri-
 stus Ioan. 10. Vos non estis ex ouibus meis. Secundō ostenditur de
 Christo sua excellentia supernalis, cum dicitur Iudeis, vos, scilicet,
 Iudei de deorsum estis, ego de superius sum. Vos de mūdo hoc estis,
 ego nō sum de hoc mundo. No. quomodo Deus à principio mūdi
 fecit duas scalas creaturarum. Primo vnā spiritualium cuius gra-
 dus sunt decē. primus Seraphim. Secundus Cherubim. tertius thro-
 nus. quartus dominationes. quintus potestates. sexus virtutes. sep-
 timus principatus octauus archangeli. nonus angeli. decimus ani-
 mæ rationales. Secunda scala corporalium creaturarum habet etiā
 decem gradus. s. cælum empyreum primus. secundus cælum crystal-
 linum. de quo Biblia dicit, Et aque quę super cælos sunt. & à philo-
 sophis vocatur primū mobile vbi nulla est stella, sed suo motu mo-
 uet rotum mundū. Tertius gradus est cælū quod dicitur firmamen-
 tum, in quo includuntur cæli planetarū qui à philosophis diuidun-
 tur in septē. quartus ignis. quintus aer. sextus aqua. septimus terra.
 octauus creature quę habent esse & viuere, vt plantę, nonus creatu-
 re quę habēt esse viuere & sentire, sicut animalia, &c. Decimus creatu-
 re quę habēt esse tantum, sicut lapides, &c. Homo est cōpositus de
 inferioribus gradibus creaturarum spiritualiū, & corporaliū. Ideo
 dicit Christus. Vos de deorsum estis. Augt. Formatus igitur De⁹ ho-
 minē de limo terrę, & inspirauit in faciē ei⁹ spiraculū vite, & factus
 est homo in animā viuentem. Gen. 2. Ecce infimus gradus creatu-
 rarum corporalium. Ego. s. persona diuina sum vna super omnes
 creaturas, vos de deorsum estis, quantū igitur humiliari debemus.
Moraliter si vultis cognoscere de vobis, vel de aliis si estis de illis
Iursum

surium vel deorsum, attendatis quomodo cognoscitur homo de qua
 patria est. Quia idiomate cognoscitur. Auētoritas Iudic. 12. Vide hi-
 storiam de Iēphthe, qui fuit capitaneus Galaaditarū & Manasse con-
 tra filios Ammō, quos percussit & interfecit. Tunc cōgregati sunt
 Effraim indignati contra eum, eō quōdā non vocasset eos ad prēliū
 eum eo, & volebant incendere domum eius. Ipse autem Iephte vo-
 catis cūctis viris Galaad multos de Effraim interfecit, & posuit se ad
 vada Iordanis, vbi reliqui transire debebant, & quando veniebant
 aliqui de Effraim qui volebant transire, dicebant ad vnumquēque
 nunquid Effraiteus es? Quo dicente non sum, interrogabant eum,
 Dic ergo Scibboleth, quod interpretatur spica. Ipsi autem respon-
 debant Scibboleth, non valētes exprimere spicam eadem litera. &
 statim apprehensum iugulabāt, & interfecerūt de Effraim quadra-
 ginta duo millia, &c. Et nota quot millia fuerunt occisi. Item etiā
 in nouo testamēto habetur de Petro interrogato, si erat discipulus
 Christi. Mat. 26. Qui dixerūt, Tu ex illis es, nam & loquela tua ma-
 nifestum te facit. Ita dico vobis, vultis cognoscere de aliquo vtrum
 est de superius, scilicet de prādestinatis, attendatis idioma quod lo-
 quitur, idioma paradisi est illud de quo dixit Pīal. Beati qui habitāt
 in domo tuā Domine, in sēcula sēculorum laudabunt te. Pīalm. 87.
 Laudare Deum est linguagium paradisi. Ideo quando de te vel alio
 vides quod placeat tibi orare, & Deum laudare, potest dici, tu ex il-
 lis es. Idē de sacerdote, vel religioso quid dicit deuotē horas tuas. No-
 per omnia de ceteris. Linguagium inferni est illud, de quo Ioānes
 Apoc. 16. Estuauerunt homines aestu magno, & blasphemauerunt
 nomen Dei habentis potestatem super has plagas. Si ergo vis scire
 de te, vel alio vtrum es prāscitus, vel reprobatus, respice quod lin-
 guagium loquitur, si iurat enormiter blasphematur, renegat, &c. tu
 ex illis es, scilicet, damnatis prāscitis. Nā & loquela tua, &c. Vir mul-
 tum iurans implebitur iniquitate. Eccle. 33. Ideo Deus conqueritur
 de rectoribus, & gubernatoribus. Esa. 51. Dominatores populi mei
 iniquē agunt dicit Dominus, & iugiter tota die nomen meum bla-
 sphematur. Si enim aliquis malē loqueretur de rege, statim puniret-
 ur, sed de Deo omnes possunt malē loqui, & nullus corrigitur. Ideo
 & malē euenit rectoribus, & gubernatoribus ex eo, quia iustinent,
 &c. Tertiō in parlamento Christi cū Iudæis ostenditur sua emi-
 nētia principalis, de qua the. multa habeo, &c. Ista multa sumi. pos-
 sunt per similitudinē boni iudicis, qui antequā det sententiā, multa
 facit, & multa loquitur. Primō facit processus. Secūdo dat defensio-
 nes iuris. Tertiō examinat processum. Quarto dat sententiam. Sic
 de vobis primō fit processus, quando aliquis facit aliquod bonum
 opus, statim scribitur in libro processus conscientie. Ver. gra. si quis
 orat, opus transit, sed scriptura remanet idē de elemoīna, & ieu-
 mo.

Fetia I I. post Remi

nio. Auctoritas, Cum gentes quæ legem non habent naturaliter ea quæ legis sunt, faciunt, eiusmodi legem non habentes ipsi sibi sunt lex, qui ostendunt opus legis scriptum in cordibus suis, testimonium reddente illis conscientia ipsorum: Rom. 2. Nota gentes, scilicet ignorantes legem, & scripturam. Idem de malis operibus si maledixitis alicui, opus transit, scriptura manet. Aucto. Psal. 138. Imperfectum meum viderunt oculi tui, & in libro tuo omnes, scilicet, defectus scribentur. Nota omnes, &c. Ecce de primo. Multa habeo de vobis loqui faciendo processum. Secundò dat defensiones iuris, scilicet, quatuor, quibus nos possumus defendere contra omnes defectus, & inimicos impugnantes nos. Prima est peccatorum contritio. Auctoritas, Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine animæ meæ, Esa. 38. Secunda est propositum emendandi. Io. 8. Vade, scilicet ad Paradisum & iam amplius noli peccare. Tertia est oris confessio, in iudicio humano confitenti datur condemnatiua sententia, sed in iudicio diuino datur sententia absolutoria. Ideò dicit scriptura. Qui abscondit scelera sua, non dirigetur. Qui autem confessus fuerit, & reliquerit ea, misericordiam consequetur. Prou. 8. Quarta defensio est pœnitentialis afflictio, scilicet seruare pœnitentiam à confessore iniunctam, quæ non debet dari contra voluntatem. Et ratio est, Ille qui dimittit, damnabitur. Et in iudicio talis poterit dicere Christo, Feci iudicium, scilicet in confessione, & iustitiam per pœnitentiam. Ideò non tradas me calumniantibus me. Psalm 118. Tertiò tenetur consilium, & examinantur merita, scilicet, quando anima egressa est à corpore, statim venit angelus ad Christum dicens, Domine quid fiet de anima ista? Et Christus tenet consilium cum beata virgine Maria, & sanctis, &c. De isto consilio Christus ait. Qui dixerit fratri suo Racha, reus erit consilio. Matthæi quinto. Racha est dictio despicientis. Ideò dicit, Multa habeo de vobis loqui, &c. Quartò habet iudicare. Si homo moritur in peccato dicit Christus angelis. Seruum inutilem non vestitum veste nuptiali ligatis manibus, & pedibus, &c. Matthæi. 25. Deinde dicit dæmonibus, &c. & vos mittite eos in tenebras exteriores, & ibi erit fletus, & stridor dentium. Si verò decedat in gratia dicit Christus, Euge serue bone, & fidelis, &c. Ecce quare dicit, multa habeo de vobis loqui.

Feria secunda post Dominicam Reminiscere.

Sermo I I.

Ego quæ placita sunt ei facio semper. Textualiter habetur. Ioan. 8. Recitatur autem in Euangelio hodierno. Sanctum Euangelium hodiernum continet pulchrum colloquium inter Iesum, & Iudæos, in quo Christus declarat quatuor excellentias de seipso altissimas.

Prima est humilitas temporalis,

*libro Amicorum de Bis da veno
o A. H. Villanue Pa & Perigo*

Secunda

Secunda diuinitas eternalis,

Tertia auctoritas iudicialis,

Quarta benignitas vniuersalis.

Et in his fundamentaliter consistit fides. De vltima, quia se voluit humiliare in complendo patris voluntatem, dicit thema, Ego quæ placita, &c. Primò ergo Christus docuit suam veram humanitatem temporalem, quia verus homo erat. Et hoc inquit ego vado, & quæreris me, & in peccato vestro moriemini, & quò ego vado vos non potestis venire. Et ista est prima pars. Notate quomodo Christus ostendit suam humanitatem. Et nota hic secreta. Nota declarationem, Ego vado. Nam ire, & mutare est diuinitatis, quia immutabilis & inuariabilis est, vt dicit sanctus Thomas prima parte quæstione 9. artic. 1. & 2. Sed oportebat humanitatem temporalem quã accepit in utero virginis Mariæ, eundo de ætate in ætatem, de tempore in tempus, mutari. Et sic Christus loquitur de sua humanitate secundum quam ibat sequendo cursum temporis, & ista est humanitas vera, quæ semper homo vadit, siue dormiat, siue quiescat. Et potes videre exemplum quãdo aliquis est in flumine, vel in mari, quiescens vadit in barcha, & flumen est tempus, quod currit plus quã aliquod flumen. Videas nunc quantũ currit Sol dum prædico, in quo tempus figuratur. Et dico certè quod plus mille vicibus quã hinc vsque Romam, & isto modo veniemus ad mortem: ergo noster status nõ est semper. Ideò dicitur, Homo natus de muliere, breui viuens tempore, repletus multis miseriis, &c. Iob decimoquarto. Nam si Adam vsque nunc vixisset, parũ plus vixisset, vel minus septem millibus annorum. Nam tantum est quod mundus creatus fuit, sed parum viuimus nos hodiernis temporibus. Vide quid ibi dicitur, Et quã slos egreditur, & cõteritur. Statim quãdo puer est natus incipit ire, siue dormiat, siue vigilet, comedat, vel bibat, semper vadit. Virã enim ista non est nisi via. Christus igitur loquens de eius humanitate dicit, Ego vado, secundum quam ibat sequendo cursum temporis. Ecce quomodo ostendit suam humanitatem, quia ego vado. Et circa hoc possent dicere Iudæi, Vide quomodo potest esse quod qui firmus stat quod vadat. cum ergo Deus sit immutabilis secundum illud Malachiæ tertio. Ego Dominus, & non mutor: quomodo ergo, &c. Sed dic vt dixi. Et ideò dicitur in passione. Matthei vigesimo sexto. Filius quidẽ hominis vadit, sicut scriptum est de illo. Væ autem homini illi, per quem filius hominis tradetur. Bonum erat ei si natus non fuisset homo ille. Respondens autẽ Iudas qui tradidit eum, dixit, Nũquid ego sum Rabbis aut, Tu dixisti. Post hoc Christus fecit iter suum vsque ad mortẽ, & per Iudæos fuit quæsitus, & adhuc illũ querunt, nõ tamen re sed nomine, quia adhuc Messiam expectant, nõ tamẽ in persona. Nã ipsimet Ius

dei in eorū Talmut, oēs rabbini & doctores suæ legiſ pro certo ha-
 bent quod tēpus Meſſie iam venit, & Chriſtū recipere noluerūt, ſed
 receperunt Ioannē qui de Chriſto dixit eis aliqua & credebant. Et
 ideo dicitur, Mat. 21. Videntes eū dixerūt, Hic eſt hæres. Venite occi-
 damus eum, & habebimus hæreditariē eius, &c. ſed non receperunt
 Chriſtū dicētes, quia cōtra ſuā legē prædicabat. Et dicit Talmut, &
 receperunt quendā pro Meſſia qui vocabatur Barchabā. i. filius fal-
 ſitatis poſt mortē Chriſti, & illū tenuerūt triginta annis pro Meſ-
 ſia, & illum occiderunt. Sed tempus finitum erat. Et ideo quia po-
 pulo dixerant tempus finitum eſſe, alium incantatorem elegerunt,
 qui dicebatur Hancobā, qui idem vt ille aliis triginta annis vixit
 & regnauit, ſed ab eis fuit decollatus. Homine ergo Meſſiam quæ-
 rebant, ſcilicet Chriſtū, ſed non perſona. Et ideo in terram vbi Iu-
 dæi habitant, venit quidam dicens ſe eſſe Meſſiam, & pro ſigno di-
 xit, q̄ ipſe diuideret mare per mediū, & hoc poſſet facere diabolus,
 ſi Deus non reſiſteret, & diuiſit mare, & quādo tenuit illos, omnes
 ſubmerſit. Et ecce iam habēt tres. Item in Caſtella quidam Nigro-
 manticus dixit ſe Meſſiam eſſe, & dixit eis quod omnes venirēt ad
 ſalem montem, & in nube portaret eos omnes ad terrā promiſſio-
 nis, & ad finem deſtruxit eos. Et dico vobis quod ipſi acciperent
 vnum diaboli ſi veniret, quia iam volūbat accipere Tabernaculum,
 qui nō erat Iudæus, & acciperēt quemcunq; ſic facientē. Et iſto mo-
 do accipient Antichriſtum. & ideo dixit eis Chriſtus, quæretis me
 nō in perſona, ſed in nomine, & nō inuenietis in perſona, ſed mor-
 te moriemini. ſin peccato vëſtro infidelitatis. Et quō vado non po-
 teſtis venire, ad gloriam. ſi immortalitatis iſtat, quia paſſibilis erat.
 Ideo dicitur, Luc. 24. Nonne hæc oportuit pati Chriſtū, & ita intra-
 re in gloriā ſuam? &c. & ideo nō poteſtis, ſed in peccato vëſtro mor-
 riemini. Dixerūt ergo Iudæi, Nunquid interficiet ſemetipſum, quia
 dicit quō ego vado nō, &c. Modus eſt loquēdi ſuperborū dicentū,
 Nō poteritis euadere de manu mea niſi per mortem. Ita fuit de Iu-
 dæis, qui poſtquā Chriſt⁹ dixit, Quō ego vado, &c. elati in ſuperbiā
 dixerūt, niſi aliſ occidat eū, à noſtris manibus nō euadet, quāſ im-
 ponētes ei vt vellet ſe interficere. Sed circa hoc videamus moraliter
 ſuper hoc q̄ dicitur. Nunquid interficiet ſemetipſum. Ecce peccatū eſt
 ſeipſum occidere. No. grad⁹ perſonarū quæ occidūt ſeipſas. Quidā
 per indiſcretionē: quidā p̄ diabolicā tētationē: quidā p̄ odiū vel in-
 uidiā: quidā p̄ finalē deſperationē. Quartū gradū occidēdi ſeipſum
 Iudæi imponebāt Chriſto dicētes, Nunquid interficiet ſemetipſum.
 ſ. deſperādo vt fugiat man⁹ noſtras. Et ſi ali quis dicat, aliquis inter-
 ficiet mihi patrē, parcā ei. Vide dupliciter parcitur inimico. Nā ex
 vna parte eſt neceſſaria miſericordia, ex alia parte miſericordia vo-
 lūtaria. Neceſſariū eſt q̄ odiū prolicias extra te, quia animā occidit

habendo propositum quod non noceres illi si etiam reperires eum
dormientem. Voluntaria est dimittere processum, & non requirere
iustitiam. Unde ista potes petere, scilicet per iustitiã non quærendo
vindictam, quæ Deo debetur. Ideo dicitur ad Rom. 12. Mihi vindi-
ctã, & ego retribuã, dicit Dominus. Sed si esurierit inimicus tuus,
ciba illi: si sitit, potum da illi. Hoc enim faciens carbones ignis con-
geres super caput eius. Noli vinci à malo, sed vince in bono malũ,
& c. sed si remitteres per misericordiã voluntariam, esset maximum
meritum. Ecce ergo isto modo intelligas cum dico, quod quis de-
bet iniuriam proximo suo relaxare & parcere. s. quo ad vindictam.
Ideo Christus ait Mat. 18. Sic & pater meus cœlestis faciet vobis, si
non remiseritis vnusquisque fratri suo de cordibus vestris. Secun-
da est diuinitas æternalis. Isra secũda pars est subtilior. Dicit enim,
Vos de deorsum estis, & ego de superius sum, quia loquor vobis, &
hoc de diuinitate. Et videris hęc subtilia secreta, nã vos hęc debetis
cogitare, Deum trinitatem esse, æternum fontem ex quo emanaue-
runt duo flumina. i. duę species creaturarum corporalium, & quod-
libet flumẽ habet decem gradus. In spiritualibus gradibus, primus
gradus est Seraphimorũ, & sũnt plures quã homines in vnũuerso
mundo. Secundus est Cherubimorũ, iam nõ in tam magno nume-
ro, & per cõsequens in quolibet minus discurrendo. Tertius gradus
est tronorũ. Quartus est dominationũ. Quintus est virtutũ. Sextus
est potestatum. Septimus est principatum. Octauus est archange-
lorum. Nonus Angelorum. Decimus & infimus est animarum ra-
tionabilium. Et istæ sunt creaturæ spirituales. Et istud est vnum flu-
men. Aliud flumen etiam continet alios decem gradus. Primus est
cœlum empyreum, & istud est superius & immobile, & de illo Phi-
lo'sophi non habuerunt cognitionem, & illud pulchrius est omni
creatura corporali. Secundus gradus dicitur crystallinum, vbi aque
sunt congelatæ, & istud cognouerũt Philosophi, & istud appellatur
primum mobile, quia quotidie mouetur. Tertius, dicitur firmamen-
tum, quod Theologi sic appellant, sed Philo'sophi dicunt cœlũ stel-
latũ. Quartus dicitur ignis. Quintus aëris. Sextus aquæ. Septimus
terre. Octauus creaturarum sensibiliũ, sicut sunt pisces & anima-
lia. Nonus creaturarum vegetabiliũ non sensibiliũ, sicut arborum.
Decimus est creaturarum non vegetabiliũ insensibiliũ, sicut sunt
lapides. Modò est videndum ex quibus homo fuit formatus. Et di-
co vobis, quod ex inferiori, scilicet ex luto & anima, & ideò de deor-
sum estis vos, ego de superius sum, & ideò dicitur Gen. 2. Formauit
Deus hominem de limo terræ, quantum ad corpus, & inspirauit in
faciem eius spiraculũ vitæ quantũ ad animã, & c. Ex limo igitur, nõ
de aliquo corpore cœlesti & anima, & sic de inferioribus. Quid er-
go de pōpis das, quia de inferiorib⁹? Sed posset quæri quid de Chri-
sto,

no. Vide in eo erat diuinitas, & sic de superioribus. Sed quo a humanitate est etiã differentia, quia etiam de hoc mūdo. Ideò dicitur 1. Ioã. 2. Omne quod est in mundo, cōcupiscentia carnis est, & cōcupiscentia oculorū, & superbia vitę. Et ideò dicitur, quia de hoc mūdo estis, non differis à Christo etiã in humanitate, & ideò dicitur, Nisi credideritis, quia ego sum, moriemini. Vide ergo quod esse tantum cōpetit soli Deo. Ponamus q̄ in aliquo castro sit aliquis homo diues, & omnes aliī sunt pauperes, & quod iste diues mutuet aliis ad fœnus diuitias, quantitates pecunię ad certū tempus. Ponamus quod etiã sub pœna mortis: modò cōstat quod aliī qui lucratiunt, erūt diuites certè nō minus forti obligationis vinculo quilibet est astrictus Deo, qui solus reuera est diues. Sic esse est mihi concessum à Deo, & de isto habeo reddere rationē sub pœna mortis. i. sub pœna inferni. Certum est quod nō habeo esse, sed est mihi cōcessum à Deo, & quia de isto habeo reddere rationē, ergo solus Deus habet esse per essentiam, creatura verò per participationem. Et ideò dicitur. Si nō credideritis quia ego sum, moriemini in peccato vestro. Et ideò Exod. 3. dicitur, quod cū Deus, misisset Moysen ad Iudeos dixit ei, Ecce ego vadam ad filios Israēl, & dicam eis, Deus patrum vestrorum misit me ad vos. Si dixerint mihi, quod est nomen eius, quid dicā eis? Dixit Dominus ad Moysen, Ego sum qui sum, sic dices filiis Israēl. Qui est, misit me ad vos. Ecce hīc ergo quomodo docet diuinitatē. vide quoniã verba ligāt vt catena, & dixit in plurali in peccatis, Sap. 2. Excœcauit enim illos malitia corū. Sequitur, Dicebāt ergo ei, Tu quis es? Dixit eis Iesus, Principiū qui & loquor vobis, quasi dicat, Nonne incipit testamentum vetus, In principio creauit Deus cœlū & terrā, quasi dicēdo, Ego sum illud principium. Vnde in Psalm. 109. scilicet, Dixit Dominus Domino meo, in versu, Tecū principiū in die virtutis tuę in splendoribus sanctorū, ex vtero ante luciferū genui te. q. d. in die virtutis tuę. i. illa dies incarnationis, passionis, resurrectionis, &c. & tu es illud principiū. Et vbi cognoscitur, in splendoribus sanctorū. Ecce ergo speculari secūdam partem. Sed circa hoc videndum est moraliter super hoc quod dicit, Non sum de hoc mundo, & vide signum si hīc est aliquis homo qui non curet emere hospitium, vel ducere vxorem, sed qui in alium locum mittit, vel ad aliam ciuitatem sua bona, iste nō dicetur ciuis istius ciuitatis, secus est si faciat per contrariū. Ita potestis cognoscere quis sit de hoc mundo vel de alio. Personę quę non curāt de hoc mūdo, sed de meritis, &c. & totū quod habent, mittūt in aliū mundum. i. per mēsam nummulariorū, per eleēmosynas, &c. Tales sunt de alio mūdo. Mēse nummulariorū sunt manus pauperū. Et quicunq; talis est, prudēter agit. Et ideò dicitur, Mat. 19. Vade & vende omnia quę habes, & da pauperibus, & habebis thesaurū in cœlo. Et ideò

vos clericī qui prabendā habetis, nō incarcereris pecunias vestras, sed date pauperibus, & tunc dicetur tibi, nō es de hoc mūdo; benedictus est qui retenta vitæ necessitate, distribuit, & transmittit ad aliā mūdū pecunias. Et nō solū clericī, imō & laici hoc praticare debent dando filiis bonā doctrinā. Et cū Apostoli dixerunt, Ecce nos reliquimus omnia, &c. Mat. 19. dixit eis Christus, Non estis de hoc mundo. Ioā. 15. Sed illis qui totaliter curāt de hoc mūdo, & nihil de alio dicitur, Vos de hoc mūdo estis, ideo cū hoc mūdo peribitis. Ideo B. Ioannes dans optimū consiliū dicit. Ioan. 2. Nolite diligere mundū neq; ea quæ in mundo sunt. Non ergo curetis de hoc mundo. Nam dico, q̄ citō & benè citō erit finis huius mundi, quia subdit Ioan. quia mūdus transit & cōcupiscentia eius. Et ita prædico frangendo quotidie caput meum. Et hæc de secunda parte. Tertia excellētia est auctoritas iudicialis, nā ostensa humanitate & diuinitate, ostendit auctoritatē iudicij vniuersalis dicēs, Multa habeo de vobis loqui & iudicare, sed qui me misit verax est, & ego quæ audiui ab eo hæc loquor in mundo. Et nō cognouerūt, &c. vide hīc secretam multū speculatiuū, & morale inānuū. Nam primō dicit loqui post dicit iudicare, quia tenet modum iusti iudicis, qui non debet præcipitare sententiā, sed prius debet loqui & tenere colloquiū, id est, debet partes audire & examinare. Et ideo prius est faciendus processus, dando iuris defensionē. Iste processus quotidie fit nobis. Nam quoties quis benè operatur, vel malè sit processus. Exemplū. Si aliquis est hodie, qui de mane fecit orationē, dulciter & deuotē. Et ideo dicit David in Psalm. 118. Quam dulcia faucibus meis eloquia tua. super mel osi meo. Ecce quod facta oratiōe iam elapsa est, sed processus vel meritū remanet in scriptura, videlicet libelli. Item si aliquid pauperibus dedisti, cogitando, factio, &c. Et dicitur Rom. 2. Cū enim gentes quæ legē non habent, naturaliter ea quæ legis sunt faciunt, eiusmodi legē non habentes ipsi sibi sunt lex, qui ostendunt opus legis scriptū in cordibus suis testimoniū reddente illis conscientia ipsorum, & inter se inuicem cogitationibus, accusationibus, aut etiam descenditibus, in die cū iudicabit Deus occulta hominum. E contra de malis. Nam si hodie peccasti, & non orasti, scriptum est in processu siue factio, siue ore peccasti, siue cogitatione omnia scribuntur. Et ideo dicit David in Psalm. 138. Imperfectum meum viderunt oculi tui, & in libro tuo omnes scribentur, &c. Ergo videte processum circa hoc quod dicit, Multa habeo de vobis loqui. Sed adhuc datur nobis defensionē iuris quæ sunt. s. tempus nobis datū ad penitentiā, & ad cōsilia accipiēda, & durat hæc defensio vsq; ad mortem, & hoc propter benignitatē Dei. Nam cū peccauit maior Angelorum & alij Angeli, processus subito fuit factus, sine datis defensionibus, imō sine aliquo momēto incontinenti;

uenti, & ideo habetur. Luc. 10. Videbam Satanam sicut fulgur de celo cadentē. Ecce dedi vobis potestatem calcandi super serpentes, intellige infernales, & super omnem virtutem inimici, & nihil vobis nocebit: ecce qualiter nobis defensiones & tēpus dantur, quia quot annis vixisti in peccato & audisti sermones & cōsilia, & ideo scribitur Sapientiaē 12. capite, Tu autem dominator virtutis cum tranquillitate iudicas & cum magna reuerentia disponis nos. In posterum postquam renuntiamus defensionibus nostris nobis datis, & anima exit de corpore & non fecisti poenitentiam, Christus dicet, Videamus processum, quoniam anima ipsa met portat conscientiam & culpam, & nequitiam, & dicetur ab omnibus vadat ad inferos, tunc datur sententia, & ideo dicit, Multa habeo de, &c. Suscipite ergo iuris defensionem. Nam dicitur ad Roman. 2. Ignoras quoniam benignitas Dei ad poenitentiam te adducit, secundum autem duritiam tuam, & impenitens cor tuum thesaurizas tibi iram in die irae & reuelationis iusti iudicij Dei, qui reddet unicuique secundum opera eius, & ecce tertiā partem. Venio ad quartā partem, in qua ostendit benignitatem vniuersalem, vt dicitur themate, Ego quae placita sunt, &c. dicitur enim in textu, Cum exaltaueritis filium hominis, tunc cognoscetis, quia ego sum, & a meipso facio nihil, sed sicut docuit me pater haec loquor, & qui me misit, mecum est, & non reliquit me solum. quia ego quae placita sunt ei facio semper. Vbi sex notitias eis dedit, sed non cognouerunt donec fuit crucifixus, cum viderunt solem eclipsatum, & lunam & stellas, & velū templi scissum, & multa alia signa contra naturam secundum veram opinionem & doctrinam theologorum. Et tunc dixit Centurio, Verē filius Dei erat iste. Et ita Lucas dicit, Et omnis turba eorum qui simul aderant ad Spectaculū, & videbant quae fiebant, percutientes pectora sua, reuertebantur. Lucae 24. Tunc ergo cognouerunt, & non ante dicendo, Tu homo cum sis facis teipsum Deum. Ioannis 10. Hic mortaliter diceret aliquis, ostendatis nobis quomodo Deo placebimus. Vide duabus auctoritatibus. Prima in Psalmo 145. &c. Non in fortitudine equi voluntatem habebit, neque in tibiis viri beneplacitum erit ei. Sed in quo beneplacitum est Domino est super timentes eum, & in eis qui sperant super misericordia eius, &c. Equus dicitur corpus hominis. Nam sicut equus debet regi per militem habēdo frenum & duo calcaria, sic est de corpore. Nam si corpus vult currere ad libidines, & ad alia peccata, debet habere frenum cōtra gulam, luxuriam, & contra alia vitia, faciendo abstinentiam, ieiunādo in pane, & aqua, dimittendo cenā, & multa alia. Itē debet habere duo calcaria, ita quod si equus est piger ad bonum, & prōptus ad malum, tangat & refrenet eū calcari pedis dextri. s. amore dicēs, Labora quia habebis regnū. Si hoc nō sufficit, percutiatur calcari pedis sinistri, scilicet

timore damnationis & pœnæ inferni dicendo, Si nō feceris bonū, dānaberis. Et isto modo corpus debet regi sicut equus. Et ideo dicitur. *Esa. 31.* Aegyptus homo & non Deus, & equi eorum caro & non spiritus. Et dicit, nō in fortitudine, vide nō fortes, sed ieiunantes & debilitantes se, placēt Deo. Et ideo dicitur, Neq̄ in tibiis viri beneplacitum erit ei. Istæ tibiæ dicuntur honor, officiū, placita, gaudia, diuitiæ & bona temporalia quæ interdū iunt occasio ad dānandum animas. Et istæ tibiæ franguntur, si diuitiæ diuiduntur inter pauperes, & quōd honor refutetur. Sed quid placet domino aut beneplacitū est domino, vt faciamus pœnitentiā, nō vt Iudas qui se suspendit desperādo. Faciamus ergo pœnitentiā & speremus in domino. Ideo Paulus dicit ad Rom. 12. Obsecro itaq; vos fratres per misericordiā Dei, vt exhibeatis corpora vestra hostiā viuentem, sanctam, Deo placentem, rationabile obsequium vestrum. Ideo faciatis pœnitentiā, non corpus occidendo, sed carnem mortificādo. Et ideo placeat Domino Iesu Christo, vt suam voluntatem implentes, ad cœlestem gloriā possumus peruenire. Amen.

Feria tertia post II. Dominican XL. Sermo I.

Surge, & vade in Sareptam Sidoniorum. 3. Regum. 17. Tempus istud quadragesimale & thema dant mihi motiuum de quadam materia prædicandi multum vtili & necessaria personæ, quæ sit in peccato mortali & mala vita, quomodo poterit exire peccatum per gratiam Dei. Sed primo salutetur, &c. Surge, &c. Hoc verbum ad literam est dictum Eliæ Prophetæ sub tali modo. Sciendum quod semel in regno Israël fuit tanta siccitas, quod per tres annos cum dimidio non pluit. Non pluit annis tribus & mensibus sex. Luc. 4. & Iaco. 3. intantum quod aues & iumenta moriebātur fame. Deus volens providere ne Elias moretetur, dixit sibi, Surge & vade in Sareptam Sidoniorū. Surge, scilicet si vis viuere, & recede hinc, & vade, &c. Sed hoc verbū volumus pertractare iuxta intellectum tropologicum, vel morale, sciendū est igitur quod terra Israël vbi fames est, significat statum peccati mortalis. In quo statu anima moritur fame, quia quādiu stat cū corde impenitēti, nullum meritum habet de bonis quæ facit, licet homo ieiunet, nā opera sunt animæ escæ. Iuxta illud Ioan. 4. Meus cibus est, vt faciā voluntatem patris mei qui in cælis est. Sed ne aliquis vestrū dicat, Ex quo nullum meritum habemus de bonis, ergo dimittant, &c. Hoc nō valet imò tunc animari debet ad plura faciendū, quia licet non sint meritoria gloriæ, tamen non iunt sine remuneratione in hoc mūdo, quia valent ad omnia, præterquā ad gloriā. vnde ex illis dabit tibi sanitatem, prosperitatē, &c. Et q̄ magis est, si cōtinuaueris bonum opus, retrahet te de peccato, nec permittet te mori in mortali, sed illa opera disponent te ad gloriā. Vnde quādo anima veniet ad cœlos, & dabitur

sibi

Bonum opus quod ab existēte in peccato fit nō est prorsus inutile.

sibi gloria, si vellet remunerationem de operibus factis in statu peccati mortalis, non obtineret, ut patet de Paulo, & Maria Magdalena, & aliis qui in statu peccati mortalis multa bona fecerunt, de quibus nullam remunerationem habuerunt in gloria. Ideo in hoc statu anima moritur fame. Auct. Dicebat Christus, Ego sum vitis vera, & vos palmites, qui manet in me, & ego in eo, hic fert fructum multum, quia sine me nihil potestis facere. Ioan. 15. Si ergo volumus vivere, vadamus in Sareptam Sidoniorum, id est penitentiam. Sarepta interpretatur tribulatio. Sidoniorum venatio, qui penitentes venantur merita gloriam, & gratiam. Iuxta illud. Mat. 25. & Luc. 19. omni habenti. scilicet gratiam & penitentiam dabitur, scilicet occasio merendi, & abundabit, Omni autem qui non habet, & quod videtur habere, scilicet naturalia, auferetur ab eo. Ergo surge peccator, qui iaces in mala vita, & vade, &c. Iuxta intellectum spirituale modo videamus, quomodo surget persona que diu dormiuit in peccato mortali. Hoc dicit Apostolus sic breuiter. ad Ephe. 5. dicens, Surge qui dormis, id est tot anni sunt, &c. & exurge a mortuis, & illuminabit te Christus. Videte itaque fratres, quomodo caute ambuletis, non quasi insipientes, sed ut sapientes, redimentes tempus, quoniam dies mali sunt. Propterea nolite fieri imprudentes, sed intelligentes que sit voluntas Dei, & nolite inebriari vino in quo est luxuria. Multum dormit homo, qui per unum diem dormit, vel per duos, vel per tres, sed multis annis dormis in peccatis, ideo surge, &c. Modum surgendi a peccatis declarabo vobis per simile de persona solenni. Surgens de dormitione facit octo. Primo aperit oculos, secundo sedet in lecto, tertio incipit se vestire, quarto exit de lecto, quinto ex motu expuit, sexto calciat se, septimo cingit se, octauo lauat manus. Sic ergo surgere a Peccato est surgere a dormitione. Et ista octo debet facere peccator. Primo aperit oculos dicens, Hora est iam nos de somno surgere. Si quis vult surgere a peccatis debet aperire oculos anime, & cognoscere peccata. Heu quot sunt, qui viuunt in peccatis, & non cognoscunt, tales dormiunt. Sed quando claritas gratie Dei ipsum incipit illuminare, tunc scit suam malam vitam, & dicit, O miser sum plagatus, & nisi cognoscat infirmus vulnera, non curat de medicina, sed quando cognoscit, tunc querit medicinam. Idem de peccatore, Verbi gratia, de aliquo religioso, qui diu vixerit ut ceteri proprietarius, sed quando radio diuine gratie illuminatur cogitando peccata tunc dicit, O miser, quid erit de me? tot anni sunt, quod portauit habitum religionis, & adhuc non seruauit vota, &c. Idem de sacerdotibus laicis & mulieribus, laborauit in hoc mundo pro temporalibus, per tot annos & nihil pro spiritualibus. O miser. Ideo Dauid qui dormiuit per annum in peccato adulterii, & homicidii, nec habebat cogitationem de peccatis, sed quando incepit cognoscere, ut habetur 1. Reg. 12. cepit clamare.

mare. Peccavi Domino. Amplius. i. largiter, lava me Domine ab iniquitate mea, & a peccato meo munda me. Quoniam iniquitatem meam ego cognosco, & peccatum meum contra me est semper. Tibi solum peccaui, & malum coram te feci, ut iustificeris in sermonibus tuis, & vincas cum iudicaris. Psal. 50. Unde Seneca, Cognitio morbi est initium sanitatis. Sic ergo quilibet vestrum aperiat oculos, quia hora est iam nos de somno surgere. cogitet quilibet. Iam videamus ergo iuxta statum an vivo ego bene an male. Ego sum religiosus, & sacerdos, aperio ergo oculos tuos, &c. Secundò qui surgit, sedet in lecto habens unam partem corporis superius rectam, & aliam curvâ inferius sedendo. Hoc significat contritionem, quæ in duobus consistit, Vnum est verius inferius, scilicet dolor de peccatis in hoc mundo, sed non est contritio, sed materia contritionis. Nam aliud est forma quæ dat esse rei. scilicet contritio, id est dolor ille, qui est de peccatis respectu Dei quem offendit, aliàs si homo haberet tantum dolorem de peccatis quod fleret, sed non propter Deum attritio est, sed non contritio, quæ non sufficit ad saluationem, verbi gratia, Si quis dolet de peccatis propter periculum corporis, vel fame, vel bonorum quod sibi imminet, & plorat, nihil valet, quia totum iacet inferius, verbi gratia, si religiosus dolet quod non servavit regulam, qui prelatus vult eum incarceratione, non valet, sed respectu Dei. O miser tantam gratiam fecit mihi Deus, quod elegit me in suo servitio in ista sancta religione, extrahens me de mundo, & de faucibus mundi, ubi sunt tot male bestie, & posuit me in viridario religionis, & ego non servavi, &c. Hæc est contritio. Idem de sacerdote. Item si quis sit sententiatus, & cogitat, vxor & filij sunt confusi & plorat, & petit veniam, non valet, quia solum est attritio. Sed si dolet respectu Dei dicens, Domine tu creasti me, ut servirem tibi, & ego serviui diabolo. Redemisti me ut essem tuus, & ego dedi me diabolo. Lavasti me in baptismo, & ego sordidavi me. Dedisti præcepta quæ servarem, ut iterando possem salvari, & ego non servavi præcepta tua, sed diaboli, & ecce quod ego feci, offendens te, &c. vera est contritio, habens materiam, scilicet dolorem de peccatis, & formam, scilicet respectu Dei. de hoc Auctoritas. Esa. 38. Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine animæ meæ. Domine si sic vivitur, & in talibus vita spiritus mei, corripies me, & vivificabis me, &c. Nota tibi, non mundo, non vxori, non filio, &c. Domine si sic vivitur, & in talibus vita spiritus mei. Nota adiectivum sine substantivo in talibus, scilicet respectibus, scilicet dolere de peccatis, & respectibus Dei. Tertio surgit de lecto, non nudus, sed vestitus camisia sua, vel diploide. Ecce emendandi propositum, quia in puncto quo recipit voluntatem emendandi vitam suam iam incipit indui. Auctoritas, Si enim voluntas prompta est, secundum id quod habet accepta est, non secundum id

Forma-
le in con-
tritione.

Materia
& forma
in contritione.

in hoc mundo
non servavi

dum id

Cum id quod non habet. 2. Cor. 8. Verbi gratia, Si aliquis perdidit virginitatem, impossibile est quod sit virgo. Hierony. Audacter loquor, &c. quia includit contradictionem. De hoc sanctus Th. 1. 2. par. quest. 25. art. 5. qui dicit, quod præterita non fuisse, contradictionem implicat, unde præterita non fuisse, non subiacet diuinæ potentæ. Hoc idem dicit sanctus Augu. contra Faustum. Et Philosoph. 6. Ethic. dicit, quod hoc solo priuatur Deus ingenita facere, quæ sunt facta. Verum vt dicit sanctus Thomas, vbi supra in solutione ad tertium, quod omnem corruptionem mentis & corporis Deus auferre potest à muliere corrupta. Hoc tamen ab ea remouere non poterit, quod corrupta non fuerit. Et sic quod dictum est intelligitur, & verbum sancti Hierony. cum dicit, Cum Deus omnia possit, non potest facere de corrupta incorruptam, licet habeat voluntatem magnam, & affectionem virginitatis, & displicet ei, quia non est virgo, sed quia talis habet voluntatem promptam, accepta est secundum illud, quod non habet. Idem de desiderio martyrii, vt legitur de beato Dominico, & Francisco, voluntas erat prompta in his secundum desiderium & accepta secundum illud quod non habet, quia licet non habeat aureolam martyrii, tamen habet meritum martyrii. Si quando persona superba proponit emendare. s. humiliari, iam talis voluntas prompta est, & accepta Deo, secundum illud quod non habet. Idem de auaro, vsurario, luxurioso, acidiolo, guloio, iracundo siue furibundo, &c. Iam voluntas est prompta secundum illud quod non habet, &c. Ideo Philosoph. vocat virtutes habitus in lib. Ethicorum, quia induunt animam. Ideo Aposto. ad Col. 3. Induentes nouum hominem, qui renouatur in agnitionem Dei secundum imaginem eius qui creauit eum. Quarto persona surgens recedit à lecto. Lectus peccatorum est mala societas, recedit ergo ab illa, quia Poëta dicit, Quæ nocitura tenes, quamuis sint chara, relinque, nocitura. s. anime. Sed Christi⁹ declarat hoc melius qualiter debemus recedere à mala societate dicens, Si manus tua, vel pes tuus scandalizat te, abscinde eum, & proiice abs te. Bonum est tibi ad vitam ingredi debile, vel claudum, quam duas manus, vel duos pedes habentem mitti in ignem æternum. Mat. 18. Nota proiice, id est procul eice. Verba sunt figuratiua, quia non est intentio Christi, quod aliquis debeat sibi abscindere aliquod membrum corporale vt viuat castè, quia peccaret abscindendo, sed vult dicere similitudinariè, & ecce quomodo, Officiu enim manus est operari. Unde dicit Philosoph. quod manus est organum organorum. Vult ergo dicere, si habes aliquem, vel aliquam qui facit opera tua, sed iam scandalizat te, eice abs te. Verbi gratia, Si aliquis vestrum habet ancillam, quæ seruit sibi, & faciat sibi opera sua. De tali dicitur quod est manus sua, sed si scandalizat te, quia iam cogitas de ea corrupta intentione, foras proiice abs te. Idem de vidua, vel moniali quæ

Non li-
cet ali-
quod mē-
brū ab-
scindere
vt pecca-
tum vi-
ctur.

habet

habet procuratorem, qui facit omnia negotia, sed si incipit scādāzari, proiice, &c. Officium pedis est ambulare, & sustinere corpus. Sic si aliquis prouidet vobis viduā, vel montali, talis sustinet vos, sed si talis scandalizat te proiice, &c. Officium oculi est ostendere res, sic cōfessor, aduocatus, magister pueri est oculus, si scandalizet te, &c. erue gladio discretionis, & proiice. Melius est cum vno oculo. i. sciētia naturali intrare paradisiū, quā duos oculos habentem sciētia naturalem & acquisitā, mitti in gehēnam ignis. Quinto ille qui tam surgit, sputat, nō solum materiam paruā, sed etiam grossam. Ecce oris cōfessio, vbi grossa peccata sunt spuenda, non solum venialia, vt faciūt multi. Sic purificatur stomachus animę a malis cibis, & indigestionibus peccatorū mortaliū, quę infra annum comedimus. Ideo scriptura. i. Ioā. i. Si cōfiteamur peccata nostra, fidelis & iustus est Deus, vt remittat nobis peccata nostra, & emundet nos ab omni iniquitate. Sexto talis calciat se, ecce iniuriarum remissio, vnde incedens discalciatus statim sentit spinas. Sic impatiēs, & vindicatiuus statim sentit de iniuria sibi facta, sed patiēs nō curat, talis est calciatus, vt Christus qui patienter sustinuit, qui cum pateretur &c. i. Pet. 2. Qui cum malediceretur non maledicebat, cum pateretur non comminabatur. Sic nos calciare debemus, & non curare de vindicta. Beatus qui potest dicere, non habeo odium in corde. Vnde ad Ephe. 6. Accipite armaturā, scilicet patientiam Dei, vt possitis resistere in die malo, & in omnibus perfecti stare. State ergo succincti lumbos vestros in veritate, & induti loricā iustitię, & calciati pedes in præparationem euangeliij pacis. Septimo cingit se, ecce debitorum restitutio. Quidam volunt viuere amplē, & laurē, & de bonis alterius, de rapina, vsura, & de salario, & de bonis ecclesię, mortuorum, hospitalium, &c. Ideo cingatis vos cingendo zona iustitię, & mutuetis statum quem tenetis, minuendo excessum & ornamenta vana. Ideo scriptura ad Rom. 13. Reddite omnibus debita, cui tributum tributum, cui vectigal vectigal, cui timorem timorem, cui honorē honorem. Nemini quicquam debeatis, nisi vt inuicem diligatis. Qui enim diligit proximū, legem impleuit. Nam nō adulterabis, non occides, non furaberis, non falsum testimonium dices, non concupisces, & si quod est aliud mandatum in hoc verbo instauratur, D. liges proximum tuum sicut teipsum, &c. Sint lumbi vestri præcincti. i. valde cincti, & lucernę ardentes, id est bona opera in manibus vestris. Octaua persona honesta lauat manus. Ecce eleemosynarū largitio, quia eleemosyna lauat faciē animę, quando fit de bono iusto. Luc. 11. Quod superest datę eleemosynam, & ecce omnia munda sunt vobis. No. quomodo Christus postquam prædicauerat, respiciebat, si aliquis inuitaret eum ad prandiū. Ecce circum spectis omnibus. Glo. si aliquis eū inuitaret, qui voluit esse pauper.

Et semel

Et semel quidam malus homo ipsum inuitauit, & multos alios phariseos inimicos Christi, cogitans, quod comedendo Christus diceret aliquod malum verbum, vt accuseretur, sed non est consiliū contra dominum, qui volens eum corrigere dixit, Vos pharisei quod deforis est calcis & carini mundatis, quod autē intus est vestrum, plenum est rapina, & iniquitate. Stulte nōne qui fecit quod deforis est, etiam quod deintus est fecit? Verunramen quod super est date eleemosynam, & omnia munda sunt vobis. Lu.ii. No. vos pharisei, vt cognoscerent quod ipse sciebat corda, & cognosceret, & hoc dicit, quia in corde oderant Christum, & ad extra ostendebant sibi amicitiam. No. quod super est dupliciter. Primò quod super est facta refectioe, Hic habetis bonum consiliū, Si tenetis vel acquisiistis aliquid de bonis iniuste, facite medium in capsa, & illud de bono iusto ponatis in dextra, illud verò ad sinistram, quia licet modo statim non habeatis propositum emendandi, vel restituendi, paulatim tamen quando videbitis distinctionem pecuniarum, cōpungemini in corde, vt restituatis, &c. Item quando volueritis facere eleemosynam, nō faciatis de sinistra iniusta quæ est in capsa, quia nullum haberetis meritum, sed peccatum. 14. q. 5. fortè, sed de illo quod est in dextra. Et hoc dicit Christus Mat. 6. Nesciat sinistra tua quid faciat dextra tua. Non loquitur de manu, quia nullam habet scientiam. Ideo Tob. 4. Ex substantia tua fac eleemosynam, non de aliena. Secundò quod super est, scilicet, recepta necessitate, & retenta, quod super est de vino, pane. &c. non reseruate in capsa, nec date canibus, sed date pauperibus. Idem de indumentis, quod super est retenta necessitate, date eleemosynam, & omnia munda sunt vobis, scilicet, manus, & facies animæ. Ergo surge vade in Sareptam, &c.

Feria III. post dominicam secundam quadragesimæ.

Sermo secundus,

Quia maior est vestrum, erit minister vester. Originaliter. Mat. 23. & recitativè in euangelio est hodierno, Sicut enim totum quod est in euangelio est morale, ita Christus intendit à nobis extirpare & reprobare.

Primò reprobat inobedientiam,

Secundò vanam gloriam,

Tertiò arrogantiam,

Quartò extollentiam,

Hæc magna sunt, & offensiva diuinæ maiestatis. Et de quarto, & ultimo quod est quādo creatura se extollit propter bona tēporalia, loquitur nostrum thema, scilicet, qui maior est vestrum, scilicet, in bonis à Deo sibi datis, erit minister vester. Veniamus ergo ad primā partē in qua Christus reprobat, & vituperat peccatū inobedientiæ, quod est quādo minores maioribus non obediunt, nec filiū parētibus, nec

vassalli

vasalli dominis, nec populus praelatis ecclesie. Contra istos dicit Christus, in principio euangelii loquens populo & discipulis, dicens, Isto modo locutus est Iesus ad turbas, & ad discipulos suos dicens, Isto modo locutus est Iesus ad turbas, & ad discipulos suos dicens, Super cathedram Moyse sederunt scribae & Pharisei. Omnia ergo quae unquam dixerint vobis seruate, & facite, secundum opera vero eorum nolite facere. Dicunt enim, & non faciunt. Alligant autem onera importabilia, & imponunt in humeros hominum, digito autem suo nolunt ea mouere. Et pro declaratione istorum sciatis, quod populus communis attendens, quod rectores communitatis, & sacerdotes erant male vite notoriae, retraherant se ab eorum obedientia, & negligebant eorum mandata, & ordinationes, propter hoc primo offendit, quod licet domini, & prelati sint mali, tamen subditi tenentur eis obedire, nisi preciperet aliquid quod esset contra Deum, & ideo dicit super cathedram, &c. Videatis, scribae possunt dici, & hoc propter officium scribendi. Nam scribant isti tales. Sed non sic hic accipitur, sed dicitur scriba a noticia scripturae, quia isti tales habebant notitiam scripturarum diuinarum, velut iunt doctores. Pharisei erant rectores. Et dicitur a phares quod est diuinitio & in vestitu & in victu. & isti regebant populum qui ecclesiam sicuti appellabantur, quia curam habebant de ecclesiis. Et si tales erant vitiosi & male vite. Ideo negligebantur ab eis subditi. Et Iesus Christus istos reprobat, nam postquam isti sederunt in cathedra Moyse, id est, in officio regiminis secularis vel praelationis ecclesie quam habebat Moyse, negligebant gregem sibi commissum. Et de istis dicit Christus, quod quantumque mali sint, eis obediendum est. Videte quia duas doctrinas posuit. Prima quia omnia quaecumque dixerint vobis seruate & facite. Non propterea intelligatis quod eorum, factis vos assimilatis, & ideo additur secunda doctrina cum dicitur, secundum opera vero eorum nolite facere. Dicunt enim & non faciunt, alligant autem onera graua, magnas tallias & magnas collectas populo, & ipsi nolunt illas portare, nec digito mouere, sed hoc non obstantes eis obedite. Sed circa hoc quero duas quaestiones. Prima ex parte populi, diceret populus, Nunquid nos erimus sic oppressi & onerati, quia rectores nos ita comprimunt, & ipsi nihil faciunt? respondo, quod maius onus portant ipsi quam vos. Videte quia magnum est eorum pondus. In principio regiminis eorum ipsi iurant bene regere, & administrare rem publicam: si forte faciunt contrarium plus peccant, quam si facerent homicidium. Et istam opinionem tenet sanctus Thom. Nam fortius est frangere iuramentum, quam facere homicidium. Periurium enim, ut dicit sanctus Tho. in quolibeto. 1. q. 9. ar. 2. est grauius quam homicidium, & tenet secundum locum peccatorum post idololatriam. Cuius rationem beatus Thom. vbi supra ostendit. Nec immerito, quia periurare nomen Dei videtur quaedam diu-

*Periurium
grauius
est peccatum
homicidio.*

diam diu-

Nam diuini nominis denegatio. Vnde & apud gentiles iurandū
 erat honoratissimum vt dicitur in principio Metaphysicæ. Et licet
 in hoc mundo durius puniatur homicidium periurio, secus tamen
 in alio seculo, vt dicit S. Tho. vbi supra in solu. argumenti in oppo-
 situm. Nam acrius puniatur quis frangendo iuramentum, quā com-
 mittendo homicidium. Et vide, quia si faciens contra simplex iura-
 mentum, plus peccat quā si occidat, quanto plus si contra solen-
 ne iuramentum quod faciunt isti rectores. Et ita si post iuramentū
 faciunt oppositum. s. communiter defraudando, pecunias reci-
 piendo, vel indignos promouendo, semper peccant mortaliter. Et
 promitto vobis, quod si fuissent onera quādo eliguntur, fugerent
 de villa vti ciuitate. Ideo beatus Aug. dicit quod quanto quis piam
 in gradu est superiori, tanto versatur in maiori periculo. Et dico
 vobis, quod sancti patres tremebāt, & timebāt de sua sola anima, de
 dando computum Deo in die iudicij. Ideo dicitur Sap. 6. Horrendū
 de cito apparebit vobis, quoniam iudicium durissimū his qui præ-
 sunt fiet: Exiguo enim conceditur misericordia, potentes autem
 potenter tormenta patientur. Non enim subtrahet personam cui-
 uisquam Deus qui est omnium dominator, nec verebitur magni-
 tudinem cuiusquam, quoniam pusillum & magnum ipse fecit, &
 equaliter est illi cura de omnibus. Fortioribus autem fortior instat
 cruciatio. Idem ad Hebr. 10. horrendum est incidere in manus Dei
 viuētis. Rememoramini autem pristinos dies, in quibus illumina-
 ti magnum certamen iustinistis passionum, & in altero quidē op-
 probriis & tribulationibus spectaculum facti, in altero autem soci-
 taliter cōuersantium effecti. Nam & vincētis compassi estis, & rapi-
 nam bonorum vestrorum cum gaudio suscepistis, cognoscentes
 vos habere meliorem & manentem substantiam. Nolite itaq; amit-
 tere confidentiam vestram, quæ magnam habet remunerationem,
 patientia enim vobis necessaria est, vt voluntatem Dei faciētes re-
 portetis promissionem, &c. Dicitur enim iudicium durissimum in
 gradu superlatiuo. Nam creaturæ iudicium Dei est durum, quia
 ibi de operationibus & cogitationibus habemus reddere compu-
 tum & rationem. Ideo dicitur Mar. 12. Dico autem vobis, quoniam
 omne verbum ociosum quod locuti fuerint homines, reddent ra-
 tionem de eo in die iudicij. Et verbum ociosum secundum Grego-
 rium est quod aut ratione iustæ necessitatis, aut intentione piæ uti-
 litatis caret, de quo reddetur ratio. Sed durius iudicium erit verbū *Verbū*
 ociosum cuiuslibet qui habet regimen, vt mulieris quomodo illā di- *ociose de*
 flexit, quomodo filios instruxit, & seruos, qualiter soluit salariū sibi *sumitio.*
 seruientibus, durum est de se solo Deo reddere rationē. Et quanto *seu de-*
 sunt potentiores, tanto durius est illud iudiciū. Iā ergo dixit, Licet *scriptio.*
 mali sint, sitis eis obedientes. Et ideo dicitur, Omnis anima po-
 testati.

testatibus sublimioribus subdita sit. Ro. 13. Dicit potestatibus, intelligatis ecclesiasticis, vel etiam secularibus, Nā Dei ordinationi resistit, qui potestati resistit. Sitis ergo obedientes. Diceret aliquis, Forte loquitur de bonis. Responso quod non est verum, nam dicitur & hoc. 1. Pet. 2. vbi textus. Subiecti igitur estote omni humanæ creaturæ propter Deum, siue regi quasi præcellenti, siue ducibus tãquam ab eo missis ad vindictam malorum, laudẽ verò bonorum, quia sic est voluntas Dei, Ibidem, Serui subditi estote in omni timore dominis non tantum bonis, sed etiam dycolis, &c. Et ideo quãtò magis debet reuerentiam populus melioribus & bonis impendere prælati & rectoribus, sic etiam in fidelibus & dycolis impedere tenetur vt Petrus vbi supra dicit. Et populus quando ista videt, nõ debet murmurare, sed eorum laboribus misereri. Secundò quæro si hi prælati suis ordinationibus me vellent remouere à Deo, aut à gratia Dei an sit faciendũ vel officio diuino, nõquid teneor obedire. Solutio. In primo casu non est obediendum eis, quia obedire oportet magis Deo quàm hominibus. Act. 5. Propter hoc fuerunt sancti Martyres occisi, quia volebant obedire contra præcepta Dei. Secundò dico, quod si ecclesiastici vel officiales volunt te elongare à diuinis officiis, sic quod non intersis diuinis officiis, & hoc faciant per sententiã excommunicationis nominatim vel generaliter, tunc obedire debes, quia illud est in pœnam, & nõ seruantes sunt dånati, & peccat quis mortaliter eò quòd nõ est separat⁹ à gratia Dei, sed ab officio, imò peccat mortaliter. Etiam generaliter excommunicatus, si missam

*Excom-
municat
us indi-
gnus est
qui vel
in platea
corpus
Christi
aspiciat.
Miracu-
lo osten-
ditur,
quàm
metuen-
da sentē-
tia excō-
munica-
tionis
fit.* audit, quia iam electus est ab ecclesia per sententiã excommunica-
tionis. 11. q. 3. omnis. vbi dicitur, Omnis Christianus qui à sacerdoti-
bus excommunicatur, satanae traditur, &c. quæ sequuntur. Plus etiã
dico, quod si presbyter portat custodiam per ciuitatem ad commu-
nicandum aliquem, debes stare non flexis genibus plorando, & nõ
in platea debes custodiam respicere. Videte ergo & seruate quæ vobis præci-
piunt, sed debes laborare vt absoluaris. Videte hinc quoddam mira-
culum quod contigit in delphinatu. Erat ibi quidam latro, & vna
die intrauit ecclesiam quandã prætextu & contemplatione facien-
di orationem, & respexit hinc & inde si posset aliquid furari, & nõ
vidit nisi vnum breuiarium super altare, & videns quod ibi non
erat, erat aliquis, secum asportauit. Vicarius videns quod breuiariũ sibi
deficiebat, perquisiuit cum aliis furem illum. Et fuit qui erat procul
videns illos venientes, posuit breuiariũ in foramine cuiusdã arboris,
& postea negauit se librum accepisse. Tunc reuersus ad locum
vicarius habuit literã & sententiã excommunicationis, & dixit
quod qui teneret breuiarium, intra spatium trium dierũ redderet
suo domino, alias incurreret sententiã excōmunicationis. Et post
elapsis illis tribus diebus, contigit quod arbor illa mortua fuit. Cetera
autem

autem videntes hoc, fuerunt mirate valde, & quærentes vnde illud venerat, inuenerunt ibi breuiariū. Videte quomodo potest viuere creatura, si arbor non potuit viuere. Cauete ergo. Sed circa hoc dicunt aliqui quod excommunicatio non comedit panē, nec bibit vinum. Et ideo dicitur cōtra tales, Si Ecclesiā nō audierit, sit tibi sicut Ethnicus & publicanus. Mat. 18. Nota etiā hic cōtra illos qui excommunicantur in vna ecclesia, & vadunt audire missam in alia vel monasterio, hi enim peccant, & inobediētiā incurrunt. Venio ad secundam partem, in qua Christus reprobatur vanam gloriā, hoc est peccatum vanæ gloriæ. Nam vermis est ventus, & ponit se ibi sicut in pomo vel in malo punico. Nam extra apparet bonum, intus verò nihil valet, quia à verme comestum est. Sic de illo qui bonus apparet, sed intus habet vanam gloriā, nihil valet. Et contra illā dixit Christus, Omnia opera sua facit, vt videantur ab hominibus. Dilatant enim phylacteria sua, & magnificāt fimbrias. Amāt autem primos recubit⁹ in cœnis, & primas cathedras in synagogis, & salutationes in foro, & vocari ab hominib⁹ rabbi. Vbi ponit Christus. 7. gradus vanæ gloriæ, in quibus erāt inuoluti. Primò in corde, qui si fecerūt aliquod opus de genere bonorū, tamē intētio eorū fuit mala, quia fecerūt hoc vt viderētur ab hominibus. Ideò dicitur Prou. 4. Omnī custodia serua cor tuū, quia ex ipso vita pcedit si benè custoditur, aliās mors. Sed illi nō custodiebāt cor, imò vbi confluēbat populus ibi orabant cum suspiriis, vt viderentur & laudarentur ab hominibus. Contra hoc Christus Christianis, Tu cū oraueris, intra in cubiculum tuum. Mat. 6. Idem faciebāt de eleēmosyna. Nam illi ambulabāt per ciuitatem præcone præcedente cum tuba dicentes, Talis dominus vult facere eleēmosynam; vadatis ad domum suā, & sic de aliis bonis operibus. Cōtra hoc Christus. Cū facis eleēmosynā, noli tuba canere ante te. Mat. 6. Secundus punctus est, quod dilatāt phylacteria sua, quia exempliāt se. Vnde dixit Dominus Moyfi dans sibi præceptum. Deut. 11. Ponite hæc verba mea in cordibus & in animis vestris, & suspēdite ea pro signo in manibus & inter oculos vestros collocare. s. contemplādo. Ita intendebat Deus, Sicut Deus dedit manibus decem digitos ad operandū, ita dedit. 10. præcepta ad meritoriè operandū. Sed illi Iudæi scribebāt illa in quolibet digito vnū, vt gētes illos laudarent, & gentes ideo osculabātur eis manus. Nota in auctoritate prædicta dicitur, Inter oculos vestros collocare, hoc intelligebat Deus de oculis animæ, quib⁹ contemplāda sunt diuina præcepta. Sed ipsi scribebāt ea in chartis de litera grossa que dicūtur phylacteria. Et ideo dicitur phylacterium à phylaxe quod est seruare, & isto modo laudabātur, & sic dicūtur illa dilatare, & sic nō solum intus habebant vanā gloriā, sed etiā extra. Tertius punctus est, quia magnificabāt fimbrias. Vnde dicit Deus Moyfi. Nu. 15.

Aut p
tius à
fulcēt
terp.

circa finem, Loquere filiis Iſraël, & dices ad eos, vt faciāt ſibi ſimbrias per angulos quatuor palliorum ponētes in eis vittas hyacinthinās ad quatuor partes veſtiū, & hoc ex præcepto legis. Has ſimbrias etiam portabat Chriſtus. Et ideo dicebat mulier, Si tetigero ſimbriā veſtimēti ſui, ſalua ero. Mat. 9. Iudei verò dilatabāt phylacteria propter vanā gloriam, & magnificabant ſimbrias ſuas. Nota. Deus voluit illas apponi, & fecit apponi vt denotarent decem præcepta in quibus omnia alia cōtinentur. Volebat etiā Deus quod Iudei portarent illas quatuor ſimbrias ad innuendū, quod omnia præcepta Dei & ordinationes conſiſtūt in quatuor, ſ. circa Deū per deuotionem & fidelitatem, circa proximū per dilectionem & charitatem, circa prosperitatem per temperantiam, circa aduerſitatem per patientiam. Illi autē hypocritæ magnificabant ſimbrias ſuas laſtas ſiue nimis amplas faciendo. Quartus punctus eſt quod amabāt primos recubitus in cenis, &c. ſicut quādo fiunt nuptiæ duplici ratione. Primò ratione ſuperbię, quia eſt locus honorabilior. Secūdo ratione giuſtæ, quia ibi ponebātur fercula meliora, & ita amabāt primos recubitus, dicentes etiā quod in conuulſis non debēt reſpicere genūs, ſed deuotionē, ad dāndum honorabiliorē locū. Quintus punctus eſt habere primas cathedras in ſynagogis dicendo, Ibi debent ſedere diuini ſeu ſanctiores vt iſtis inde contingeret. Sextus punctus eſt ſalutationes in foro, primò inſipientes ſalutare, vt ſalutētur. Septimus eſt vocari ab hominibus rabbi, vt nō nominentur nomine ſuo proprio, ſed nomine rabbi, i. magiſtri. Contra hoc auſar nos Chriſtus dicens: Vos autē nolite vocari rabbi. Vnus eſt enim magiſter veſter, Mat. 23. Deſiderare ſcientiā ad actū docendi non eſt peccatum ſed meritoriū, ſed deſiderare nomen tantū eſt peccatum. Ecce ſeptem vanas glorias. Modò eſt quæſtio ſuper hoc quod dicit, Omnia opera ſua faciſt, vt videantur. Vtrum facere bona opera ad videndum hominem ſiue publicè quę poſſent ſecretè fieri ſit peccatum, videtur quod ſic, vt hic dicitur. No. pro reſpōſione, quod perſonæ ſunt in duplici gradu ſiue differētia. Aliquę ſunt perſonę ſimplicis vitæ, & quæ ſibi ſolūm habent providere, & non neceſſarium vt publicēt. Et de his Hiero. in prologo biblię dicit quod ſancta rutiſcitas ſolum ſibi prodeſt, &c. Secūdo aliquę ſunt perſonæ quæ a Deo ſunt tranſmiſſe, non ſolum ſua purgantes peccata, ſed etiā aliis dantes doctrinā quæ habēt alios inſtruere verbo & exemplo, tales non debent abſcōdere bona opera, ſed publicare & manifeſtare in exemplū aliorum. Nam citò & benè citò erit præliū Antichriſti, & ſunt anni quindecim quibus ſum miſſus dādo doctrinā in publicū, & nunquā dixi alicui ſequere me, & multis volētibus me ſequi obſiciebā, & finaliter videns ordinationem & quod faciebant penitentiā, ſuſineo & ſuſtinui. Sed etiam aliqui faciunt quæſtionem dicentes,

centes, quare vadūt mulieres, quia Deus dat exemplū aliis mulieribus ita de pueris. Nam legitur Ionæ; Infantes lactantes & omnes alij ieiunabant. Non cognoscitis ergo Dei mysterium. Ecce ergo publicare bona opera est meritum. Ideo dicitur Mat. 5. Sic luceat lux vestra corā hominibus, vt videāt opera vestra bona & glorificent patrem vestrū qui in cœlis est. Videte secretum. Nam nunquam Christus prohibuit, nec reperies auctoritatē quæ prohibeat bona opera manifestari, sed prohibet quod faciens nō querat videri ab hominibus. Et ideo dicitur in alio loco. Mat. 6. in principio, Attendite ne iustitiā vestrā faciatis corā hominibus, vt videamini ab eis, alioquin mercedem nō habebitis apud patrē vestrum qui in cœlis est. Videte benē & opera videantur, nō vos, ideo in Euangelio hodierno dicitur, vt ipsi videantur ab hominibus. Sed isti nostræ societatis non videntur nec cognoscuntur, benē videntur opera bona, & ecce hīc secūdam partem. Venio ad tertiam partem in qua Christus reprobāt & verat arrogantiam, & est quādo creatura attribuit sibi quod nō fecit, vt si Doctor aliquis subscriberet se in libro quē ipse nō scripsit. Nam illud dicitur peccatū arrogantiae. Et hoc dū dicitur, Vos autem nolite vocari rabbi. Vnus est enim magister vester, omnes autē vos fratres estis. Et patrē nolite vocare vobis super terrā, vnus est enim pater vester qui in cœlis est. Nec vocemini magistri, quia magister vester vnus est Christus. Hīc nota quod hoc peccatum verat, quia duo continet magisteriū & paternitatē, quæ Deo tantū cōpetunt. Nam propriē ille dicitur magister qui audientis conscientiam illuminat, & quis potest hoc nisi Deus? Doctor, vel prædicator solū recitat, non est ergo magister. Quia solus Deus est qui conscientiam infundit siue qui illuminat. & dicitur in Psal. 93. Deus vltionū, ibi, Qui docet hominē scientiā. Et ideo Grego. dicit In vanū exterius laborat lingua prædicatoris, nisi in eus fuerit gratia Saluatoris. Et ideo videatis, non vocetis vos magistros. ibi est peccatū infidelitatis. Videte exemplū in Medico. Nam Medicus curat & nō sanat, curat dando medicinā, sed Deus sanat. Nam Medicus est instrumentū, medicina dispositio est, sed sanitatē solus Deus dat. Et si nunc quis cōuertitur, quis eū curat, nunquid ego qui prædico? Dicendū q non nisi instrumentaliter, sed Deus, quia non tangit vulnus ipsius, & qui nō tangit, non agit, sed Deus tangit, imō dico vobis q ignis nō posset stupam vrere sine manu Dei. Ideo dicitur in Psal. 102. Qui propitiatur omnibus iniquitatibus tuis, qui sanat omnes infirmitates tuas, &c. Magna infirmitas ergo est ignorantia. Scientiam ergo docens est Christus. & bis reiterat Euangelium, ad denotandum duobus modis haberi scientiā. Primus modus est inuentione. Secūdus est reuelatione. Ideo dicitur ad Ro. 1. Deus enim illis manifestauit. Inuisibilia enim ipsius à creatura mundi

per ea quę facta sunt intellecta cōspiciuntur, sempiterna quoq; eius virtus, & diuinitas, ita vt sint inexcusabiles. Quia cū cognouissent Deū, nō sicut Deū glorificauerūt, aut gratias egerūt, sed euauerunt in cogitationibus iuis, & obicuratū est inspiens cor eorū. Dicentes enim, &c. Et ideo B. Aug. In cęlo cathedrā tenet qui corda docet. Ergo alij repetitores sunt, nō doctores, & hoc de magistro. Sic dicimus de paternitate, & vide quia qui genuit abusiue est pater tuus. Ratio. Nam quis facit in te honestū, & turpe, & rem transeuntem, & modicā. Sed quis format oculos tuos, & omnia membra in vētre matris tuę nisi Deus? sicut fabricādo thecā, nō serra, nec axia facit thecā, & sic Deus facit immediatē, & nō natura. quia impropriē diceretur, securis vel serra fecit capsam, sed faber lignari⁹ fecit ipsam. Et sic natura non est nisi instrumentum, sed Deus est ille qui totum facit. Et licet moriatur in parua statura, resurget tamen tantę staturę sicut vnus magnus homo. Et ideo Iob, Manus tuę Domine fecerunt me, & plas. me, &c. Iob. 10. Idem Esa. Tu enim pater noster, & Abrahā nesciuit nos, & Israël ignorauit nos. Tu Domine pater noster, redemptor noster. Esa. 63. Videte cōtra vos qui modō appellamini magistri in Theologia, & in legibus, erit malē factū? Quęro & dico q̄ solus Deus propriē est pater, & magister, & doctō ex omnibus prędictis, sed cōsuetudinariē, & instrumētali⁹ nō reprobatur, quin iuxta modū loquendi cōsuetum, etiā alij pręter Deū possint vocari, & dici patres, & doctores, & magistri ministrali⁹, & denominatiue. Et ita vocauit se Apost. 2. ad Tit. 1. Positus sum ego Prędicator, & Apostolus, & Magister gentiū. Etiā 1. Cor. 4. Vt filios meos charissimos moneo. Nam si decē millia pędagogorū habeatis in Christo, sed nō multos patres. Nam in Christo Iesu per Euangeliū ego vos genui. Rogo ergo vos imitatores mei estote, sicut & ego Christi, &c. Non enim faciebāt cōtra Christum, quia secundum cōsuetudinē. Sed esset arrogātia, si effectū sciētix attribuerēt magistro. Nam in Psal. 81. Deus stetit in synagoga Deorū, &c. Ego dixi, Dñi estis, & filij excelsi omnes, &c. Videte denominationē, Dñi dicuntur boni viri. Ita hoc modo dicitur magister. Et ecce tertiū. Nō enim vos estis qui loquimini, sed spiritus patris vestri qui loquitur in vobis. Mat. 10. sequitur quarta pars, in qua Christus reprobatur, & vetat extollentiā. Nam extollentiā est, glorificari, & superbire de eo q̄ quis habet. Hoc reprobatur in textu, vbi dicit, Qui maior est vestrū, erit minister vester. Qui autem se exaltauerit, humiliabitur, & qui se humiliauerit, exaltabitur. Et circa hoc videte. Nemo debet se in altum extollere, neq; de scientia, neq; de diuitiis, neque de genere, neq; aliqua gratia tēporali. Et quare data est tibi gratia talis? nō vt te extollas in altum, sed vt alii ostendas: nō propter vanitatem, sed propter vtilitatē proximorū. Sed quę est ratio, quare mul-

multi magistri & doctores efficiuntur ignorantes? quia proponit in eorum animo postquam habent gradum quiescere, & nihil laborare. Nam postquam habes gradum, & scientias, debes alios docere. Qui est ergo maior inter vos, fiat minor. Idem dicendum est de similibus. Et ideo dicitur Mat. 20. Quicumque inter vos voluerit maior fieri, sit vester minister. Et qui voluerit inter vos primus esse, erit seruus vester, exemplo Iesu qui maior est, venit tamen ministrare, & non ministrari. Nam qui se humiliat, exaltabitur. Et vide hic secretum in quo misericordia diuina constituit maioritatem cœli. Dic in te, quam quilibet potest habere. scilicet in humilitate. Nam si es in diuitiis, noli vituperare pauperes. Si in dominio, non seruos. Nam maiores plus se debent humiliare. Si enim quis portat piscem, pondere non humiliatur vel curuatur, sed qui portat pretiosam thesaurum grandem, auro onustam, & magnum pondus. Magni ergo maiorem humilitatem debet habere. Et videte historiam que recitatur à tribus Euangelistis. Primo, Mat. 18. Secundo, Mar. 9. Tertio, Luc. 22. Isti tres dicunt quod semel Iesus Christus ambulabat cum suis Apostolis per viam ipse primus, post veniebant Apostoli, & cœperunt contendere, & hoc secundum Lucam, qui dicit vbi supra, quia non concordabant. Marcus dicit, quod disputabant, & sic contendebant, quia non conueniebant. Si vero disputabant, faciebant rationes. Dicit enim Mar. 9. cap. quod in via inter se disputauerunt quis eorum maior esset. Isti ergo mouerunt questionem. Primo Petrus dixit, Quid contenditis inter vos? iam conclusum, & decisum est quod ego, quia iam Christus mihi promisit maioritatem vicariatus, & quod sum caput, cum dixit, Tu vocaberis Cephas, quod interpretatur caput. Secundo dicit B. Andreas Apostolus, Quid dicit Petre, quod tu eris maior? imò ego ero maior. Et ratio est, quia Iesus Christus saluator mundi, & totius generis humani primo vocauit me, ergo non fiet ratio. Tertio, dicebat S. Ioannes Euangelista, Quid dicitis vos, quod vos eritis maiores? imò certe ego ero maior. Nam ego sum virgo, & vos habuistis vxores, & estis carnales, & virginitas multum placet Deo. Item venit alius, scilicet sanctus Iacobus maior. & dixit, Quid dicit tu Ioannes, quod eris maior? certe non eris. Ratio, Nam ego sum primogenitus, ergo ego ero primus in Paradiso. Item dixerunt Iacobus minor, Tadaeus, & Symon, Quid dicitis vos quod eritis maiores? certe non erit verum, imò nos. Nam sumus nepotes ex prima sorore Mariæ virginis: ideo erimus maiores. Item venit sanctus Matthæus dicens: Quid dicitis vos omnes quod eritis maiores, non credatis. Et quid fecistis vos pro Christo? Tu Petre, dimisisti nauem torquatam, & retia fracta, & ego dimisi plures pecunias, & multa alia bona temporalia. Non est ergo facienda questio ultra, ergo ego ero maior. Iam venit S. Philippus dicens: Ego

ero maior. Nam ego fui primus Apostolus, quē Christus ore proprio vocauit dicens: Veni sequere me. Ioan. 1. Ergo non est quæstio faciēda viterius. Venit S. Bartholomæus, Ha taceatis. Non sum ego de genere regio? ego ero ergo primus qui sum magis generosus. Deinde venit S. Thomas dicens, Quid dicitis vos, & non sum ego doctor? & iam vocor Thomas, id est, abyssus scientiæ, & vos estis omnes rudes, & grossi. Nunquam didicistis literas, tacete. In posterū venit Iudas Scariotes dicens, Et nōne ego sum procurator omnium, & ex manibus meis habetis viuere? Iam estis mihi subditi, certe ego ero maior vtiq; in inferno. Christus tacebat, fingens se non audire eorum disputationem. Et post veniētes ad Dominum, dicit Marcus, quod Iesus interrogauit illos dicēs, Et quid tractabatis in via? Venientes autem tacebant, quia verecundabantur dicere Christo stultitas suas dicit Marth. Accesserunt discipuli dicentes, Quis putas maior est in regno cælorum, &c. Matth. 18. O dicit Christus bona quæstio est ista, & melior quā illa, Quis erit maior in ista vita, siue societate vel ciuitate? Et dixit Iesus, Quid ergo fuit conclusum? & quilibet habebat verecundiam, & tacebant. Et dixit primō Petro, Dicitis quod tu eris maior, quia prælatus, & caput? & nūquid Lucifer fuit prælatus, & caput aliorum, & est damnatus? Et tu Andreas dicitis, quia eris primus, & nunquid audiuitis à me. Erunt nouissimi primi, & primi nouissimi, &c. Mat. 20. Et tu Ioannes dicitis, Ego ero maior propter virginitatem, vide quia Adam erat virgo quando fuit expulsus de Paradiso terrestri, & sic de aliis. Dicit ergo Matthæus. Aduocans Iesus paruulū. Determinans Iesus Christus Dominus noster quæstionem statuit paruulum in medio. Dicunt aliqui, quod fuit sanctus Martialis, tamen non bene scitur, & dixit Iesus eis, Quicumque se humiliauerit sicut iste paruulus, quia de se nullam habebat præsumptionem, hic maior est in regno cælorum. Nam iste paruulus non se extollebat, ergo exaltabitur. Beatus Petrus audiens hanc determinationem ait, Humiliamini sub potenti manu Dei, vt vos exaltet. 1. Pet. 5.

Feria IIII. post Dominicam II. Quadragesima. Sermo I.

Qicumque voluerit inter vos maior fieri, sit minister vester. Mat. 20. Sermo erit de sancto Euangelio, quod continet multa secreta speculatiua pro intellectus illuminatione, & moralia, pro vitæ reformatione. Sed primō salutate virginem Mariam, &c. Quicumq;, &c. Pro introductione sciendum, quod ad saluationem hoministria concurrunt necessaria, scilicet,

Ordinatio Dei eternalis.

Passio Iesu Christi temporalis.

Subiectio creaturæ virtualis.

Hoc potest declarari per temporalem similitudinem, communiter in quolibet opera tria necessaria sunt. scilicet causa agens, secundo instrumentum, tertio materia siue subiectum. Verbi gratia, In scriptura scripto: est causa agens, siue notarius, instrumentum est calamus, materia est pergamenum siue papyrus. Sic in saluatione nostra, causa agens est ordinatio diuina, sine qua nihil fieret. Dauid in Psal. 17. Eduxit me in latitudinem, saluum me fecit quonia voluit me. Nota eduxit me in latitudinem. scilicet intellectus ad credendum omnes fidei veritates catholicae, & voluntatis ad diligendum omnes generaliter, non solum amicos, sed etiam inimicos, Item in latitudinem oris, & manus, &c. Instrumentum nostrae saluationis est passio Christi, sine quo instrumento nunquam aliquis fuisset saluatus, nec erit, licet Deus sine instrumento potuisset saluare homines, tamen voluit habere hoc instrumentum. Ideo Christus, Amen amen dico vobis, nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit, ipsum solum manet. Si autem mortuum fuerit, multum fructum affert. Ioan. 12. Tertio requiritur dispositio materialis. scilicet quod homo se subiiciat diuinis preceptis, obediendo. Et si homo fecerit contra diuina precepta, requiritur quod homo subiiciat se operibus poenitentiae, sic enim subiicitur homo voluntati Dei virtualiter. Haec tria ostenduntur in Euangelio hodierno, in quo

Primo ponit instrumentum scilicet passionem Christi,

Secundo dicit ordinationem,

Tertio creaturae subiectionem tanquam materiam vel subiectum,

Et de ista subiectione virtuali dicit thema. *Quicumque.* Dico primo, quod sanctum Euangelium hodiernum loquitur de causa instrumentali nostrae redemptionis, scilicet de Christi passione in principio dicens, Ascendens Iesus Hierosolymam, assumpsit duodecim discipulos suos secreto, & ait illis, Ecce ascendimus Hierosolymam, & filius hominis tradetur principibus sacerdotum, & scribis, & condemnabunt eum morte, & tradent eum gentibus ad illudendum, & flagellandum, & tertia die resurget. Vbi ponit octo de passione Christi ad iteram quae ad aliam diem pertinent, sed intremus secreta. In his octo quae Christus dicit secreto discipulis suis ostenduntur octo opera poenitentiae. Primum ibi, Assumpsit. 12. discipulos suos, &c. Ecce hic peccatorum contritio, quando homo viuit in peccatis, est discipulus diaboli. Quidam in schola superbiae viuunt, quidam in schola auaritia, quidam luxuria. Sed quando homo conteritur de peccatis, efficitur discipulus Christi, in schola poenitentiae in qua legit Christus. talis dicitur venire de schola diaboli ad scholam Christi quod fit secreto, quia contritio consistit secreto in corde. ideo dicit Propheta in persona conterentis, In abscondito plorabit anima mea a facie superbiae. Hier. 23. Isto modo assumit Christus poeniten-

tem in discipulū, ideo dicit ipse, efficiamini mei discipuli. s. per pœnitentiam. Ioā. 15. Secundū ibi, Ecce ascendimus Hierosolymam, quæ interpretatur pacifica. Ecce hîc emendandi propositum. Peccator semper est in guerra cum Deo ipsum impugnando, & sibi rebellando. Sed quando conuertitur, & proponit nō redire ad peccata, tunc ascendit in Hierusalem, id est, pacificam. David Psalm. 83. Beatus vir cuius est auxilium abs te, ascēssiones in corde suo disposuit in valle lacrymarum, &c. quia cordis cōtritio, & emendandi propositū non sunt sine diuino auxilio, & infusione gratiæ. Tertium ibi, Filius hominis tradetur principibus sacerdotū, & scribis. Ecce hîc oris confessio, sed faciendā est sacerdotibus, tamē non credo hoc quod omnes sacerdotes habent potestatem absoluendi in peccatis, licet radicaliter habent officium, tamen nō habēt executionē quousq; traditur eis materia subiecta, & tunc Sacerdotes sunt Principes animarū, ideo dicit filius hominis. s. tradetur principibus sacerdotū. Nota quod sunt duæ clauēs. s. potentiæ, & clauis sapientiæ siue scientiæ, quas Christus promisit Petro dicens: Tibi dabo clauēs regni cœlorum. Mat. 17. Necessarium est ergo sacerdotibus quod habeant istas clauēs. s. potentiæ, & scientiæ, id est, auctoritatem, & scientiam, ideo quando Christus commisit has clauēs Apostolis, dicit eis, Accipite spiritum sanctū quorū remiseritis peccata, remittuntur eis; & quorum retinueritis retēta sunt. Ioā. 20. Iam ante. s. in die cœnæ ordinauerat ipsos sacerdotes, post resurrectionem tradidit eis potestatem absoluendi. Quartum est ibi, Et cōdemnabunt eum morte. s. in pœnitentiæ iniunctione. per quam. s. pœnitentiam peccata moriuntur in peccatore. Et ista est bona mors de qua dicit Apostolus, Collo. 3. Mortui estis. s. peccatis, & vita uestra abscondita est cū Christo. Verbi gratia, Si prudens confessor videt quod in peccatore uiuit superbia, dicat moriatur in uobis superbia, & uiuat in uobis humilitas, & sic de aliis. Qui enim mortuus est peccato, iustificatus est à peccato. Ro. 6. Quintum, & tradēt eum gētibus ad illudendum. Ecce hic iniuriantis remissio, quia tunc pœnitens traditur gentibus mūdānis ad illudendum, & deridendum. Qui potest dicere confessori, O pateros ponitis me in opprobrium omnium amicorum meorum, & auxiliātium me in armis, sed oportet, aliās nō est absoluēdus. De illis qui dederint tales qui remittunt propter Deum, dicitur Prou. 3. Ipse. s. Deus, deludet illusores, & mansuetis dabit gratiam. Sextum est ad flagellandum. Ecce hîc impositio afflictiuę pœnitentię ieiuniorum, cilicij, vel disciplinarū, vnde pœnitens flagellatur truffis, & opprobriis impenitentium. Ideo sustineat patienter David Psal. 37. Quoniam ego in flagella paratus sum. Septimū ad crucifigendum. Ecce hîc debitorum restitutio. Quoniam sicut Christus crucifigebatur tribus clauis, sic restitutio est faciendā de tribus. s. de bonis tempora-

*Et si
quilibet
sacerdos
potesta-
tē absol-
uēdi ha-
beat non
sanē eā
exercere
potest
nisi in
materiā
sibi limi-
tātam.*

temporalibus, de fama personarum, de dāno fraternali. Apostolus Ro. 13. Reddite omnibus debita, cui tributū tributum, &c. Nemini quidquam debeatis, nisi vt inuicem diligatis. Octauū. Et tertia die resurget. ecce hic eucharistiæ cōmunio. Quia sicut in resurrectione anima Christus intrauit in corpus, ita in die resurrectionis, corpus Christi debet intrare in cor vestrū per deuotā communionē. Aucto. Si cōsurrexistis cū Christo, quæ sursum sunt quærite. ad Col. 3. Secundum quod concurret necessario ad nostram saluationem, est ordinatio Dei æternalis, quia Deus æternaliter ordinauit saluationē, & modum saluandī. Et de hoc loquitur subtiliter secūda pars euangelij. Tunc accessit ad eum mater filiorum Zebedæi cum filiis suis, adorans & petens aliquid ab eo. Qui dixit ei, quid vis? At illa, Dic vt sedeant hi duo filij mei vnus ad dextram tuam, & alius ad sinistrā in regno tuo. Respōdens autē Iesus dixit. Nescitis quid petatis. potestis bibere calicē quē ego bibiturus sum? Dicunt ei, Possumus. Ait illis, Calicem quidē meū bibetis, sedere autē ad dexteram meā vel ad sinistrā, non est meum dare vobis, se quibus paratum est à patre meo. Pro cuius declaratione dicit B. Hiero. in homilia beati Iacobi q̄ quando Christus dixit Apostolis secretē, Ecce ascendimus Hierosolymam, & filius hominis tradatur, intrauit opinio in cordibus Apostolorū, quod Christus statim post resurrectionem regnaret, propter quod Iacobus & Ioannes dixerunt matri, vt peteret à Christo di. dic vt hi duo filij, &c. Moraliter cū dicitur, Tunc accessit ad eum mater filiorum Zebedæi adorās, & petens. Ecce hic modus adorandi. Primò accedere ad Deū debet orans, quia qui vult supplīcare Papę vel Regi, oportet primò accedere. Ita in deuota oratione primò homo debet accedere ad Deū cū anima, deuotē cōtemplando, quia corpus nō potest accedere. ideo David Psal. 33. accedite ad eum, & illuminamini, & facies vestre non confundētur. Secūdo adorare eū debet, quia adoratio multū iuuat ad orationem. Qui adorat Deū, in oblectatione suscipietur, & deprecatio illius vsq̄ ad nubes propinquabit. Oratio humiliātis se nubes penetrabit. Eccle. 35. Tertiò petere debet ab eo. s. dādo verba orationis, idem in oratione ad virginē Mariam. Hæc tria seruauit Maria Salome mater Iacobi & Ioannes, sed petiit indiscretē cū dicitur, petēs aliquid ab eo. Ad quē Christus. Quid vis? dando exemplū in hoc quod persona discreta nō debet se obligare ad dandū aliquid, sicut fecit ille stultus Herodes puellæ saltati, &c. Mar. 6. Nisi prius sciat quid vult petere. Tunc illa dixit, Dic vt sedeāt hi duo filij mei. respondit Christus, Nescitis quid petatis. vbi Christi⁹ t̄agit duo subtiliter. Primò qa ipsi petebāt gloriā sine meritis, & summus gradus gloriæ haberi nō potest sine summo gradu meritorū. Passio dicitur calix. Ratio quia passio martyrum mensurata est à Deo, quot ictus, quot flagella, &c. totum est

mensuratum. Mat. 10. Nonne duo passeris asse. i. obolo. venessit, id est
 venduntur, & vnus ex illis non cadit in terram sine patre vestro, vestri
 autem capilli capitis omnes numerari sunt, &c. Secundò petebat con-
 tra ordinationem Dei æternam. Ideo respondit Christus. Sedere, &c. non
 est meum dare vobis, sed quibus paratum est à patre meo. Nota decem
 gradus creaturarum spiritualium, quos Deus ordinavit ab æterno, &
 quod dicimus gradus. i. animarum sanctarum adæquatur aliis preceden-
 tibus. Quædam animæ adæquantur angelis vt pœnitentes, quædam ar-
 changelis, &c. Dic practice quomodo animæ collocantur, quædam
 in ordine angelorum, &c. Et hanc ordinationem Deus constituit ab ini-
 tio. Aucto. Mat. 23. Venite benedicti patris mei possidete paratum
 vobis regnum à constitutione mundi Hieron. Non est fas credere,
 aliquem sanctorum ultra merita angelorum transcendere, excepta
 beata virgine, cui super omnes angelorum ordines ad dextram posi-
 tus est thronus matris regis, quæ sedet ad dexteram eius. 3. Reg. 1.
 Si dicatur, sedet aliquis ad sinistram Christi? Respondeo, quod ideo
 Christus respondendo dixit, Sedere autem ad dex. me. &c. Nota cum di-
 citur, sed quibus paratum est, videtur autem quod plures sunt ibi ad de-
 xteram Christi. Responsio quod solum virgo Maria sedet ad dexteram
 Christi. Sed ponitur ibi plurale pro singulari. Tertium necessarium
 ad nostram saluationem est subiectio virtualis, de qua dicit thema,
 Quicumque voluerit, &c. Hoc dicit sanctum Euangelium ibi, & au-
 dientes decem indignati sunt de duobus fratribus. Iesus autem vo-
 cauit eos ad se, & ait, Scitis quia principes gentium dominantur eorum,
 & qui maiores sunt, potestatem exercent in eos. Non ita erit inter
 vos. Sed quicumque voluerit inter vos fieri maior, sit vester minister.
 Et qui voluerit inter vos primus esse, erit vester seruus. Sicut filius
 hominis non venit ministrari sed ministrare, & dare animam suam
 in redemptionem pro multis. Quoniam quilibet ipsorum credebatur
 esse maior. Petrus ex papatu. Andræas ex prioratu discipulatus, &
 sic de aliis, vide supra in precedenti sermone. Ideo indignati sunt, &
 nisi fuisset Christus ibi, venissent adinuicem cum pugnis. Christus
 verò vt pater pius omnia supportans, vocauit Iacobum & Ioannem,
 & dixit eis, Vos scitis, quod principes, &c. Vos autem non sic. Sed
 qui voluerit inter vos maior fieri, sit vester minister. Non recipiatis
 maioritatem ex sanguine, vt Iacobus & Ioannes, neque ex dignitate,
 vt Petrus, & sic de aliis, sed exemplo mei, qui non veni ministrari sed
 ministrare, & dare animam meam in redemptionem pro multis. Co-
 gitate quomodo petierunt veniam abinuicem. Quæstio est super
 hoc. Filius hominis venit dare animam suam pro multis in redem-
 ptionem, nunquid non pro omnibus? Theologi distinguunt hoc & di-
 cunt quod passio Christi potest considerari, vel secundum sufficien-
 tiam, & sic filius hominis venit dare animam suam pro omnibus suffi-
 cienter.

Christi
 passio
 est suffi-

cienter.

cienter, immo & superabundanter. Auctoritas, vnus est mediator *cijs pro*
 Dei & hominum homo Christus Iesus, qui dedit semetipsum in re- *redēptio*
 demptionem pro omnibus. 1. Tim. 2. Vel potest passio Christi con- *ne om-*
 siderari secundum efficaciam, secundum quam ipsa passio Christi *niū si so*
 non habet efficaciam in omnibus, & sic filius hominis venit dare *lam sus-*
 animam suam pro multis in redemptionem. s. efficaciter. Nota ad *ficientiā*
 hoc similitudinem de mercatore soluente sufficienter & abundan- *conside-*
 ter pretium pro omnibus captiuis, sed non omnes volunt exire de *res: se-*
 captiuitate ex malitia. Ille magnus mercator & Rex gloriæ Chri- *cijs autē*
 stus soluit pretium redemptionis pro omnibus sufficienter, &c. sed *si effica-*
 non habet efficaciam in infidelibus. s. Iudæis, paganis, &c. quia no- *ciam.*
 lunt vti, nec in multis Christianis, quorum aliqui sunt in carcere fu-
 perbiæ, auaritiæ, luxuriæ, &c. & nolunt exire. Ira dicit, pro multis,
 scilicet efficaciter. Ideo oportet subiici virtualiter.

Feria III. post secundam Dominicam Quadragesimæ. Sermo I I.

E Xaudi deprecationem meam Domine. Hester. 1. In persona ecclesie
 proponitur verbum istud, & non dicit precationem simpli-
 citer, vel petitionem, sed deprecationem, id est diuersimo-
 dam precationem seu petitionem, quoniā multipliciter po-
 test homo precari seu petere in oratione, scilicet octo modis.

*Desiderando ardentem,
 Lacrymando plangentem,
 Explicando patenter,
 Supplicando reuerentem,
 Allegando prudentem,
 Appellando confidentem,
 Mendicando diligentem,
 Molestando indefinentem,*

*Qui in suis petitionibus seruat istos modos, sine dubio obtinebit quod petit: quia
 omnis qui petit, accipit, &c.*

Dico primò quòd est vnus modus petēdi gratias à Christo domi-
 no. s. desiderando ardēter, quando cor desiderat illā gratiam ardēter
 & inflammatur, licet os nihil dicat quasi ex verecūdia, quia non se
 reputat dignum illud petere ore, sed corde desiderat illud deside-
 riū, illud est lacrymansa petitio in auribus domini. Nō sic de aliis do-
 minus quibus oportet ore, vel signo, vel scriptura suum cordis desi-
 derium aperire siue ostendere. Sed clarius videt corda hominum
 quam tu vides faciem. Homo enim videt ea quæ patent, Deus au-
 tem intuetur cor. 1. Regum 16. Illud desiderium mouet & inclināt
 Deum ad dandum gratiam. No. similitudinem. Affectuosus respe-
 ctus filij in patrem sedentem ad mensam, est clamorosa petitio in
 auribus patris, prouocans patrem ad dandum filio carnes vel pi-
 sces, &c. Ita Deus pater cum regina matre sedet in mensa gloriæ.

Nos

Nos verò in oratione stamus corā eo, quasi dicēdo, Domine nō audeo petere, sed vos scitis desiderii meū, quasi dicēdo cū Dauid, Domine ante te omne desiderii meū, & gemitus meus a te non est abscond. Psal. 37. No. ad hoc historiā de filiis Israël exētibus de Ægypto qui ab Ægyptiis insequēbantur, & nō poterāt fugere, quia ad vnā partē erat mons altissimus, ad aliā mare rubrū, & incōperunt murmurare contra Moysen dicēdo: Forsitā non erāt sepulchra in Ægypto, ideo tulisti nos vt moreremur in solitudine, &c. Moyses vidēs necessitatē, stetit corā Domino. Non legitur, quod diceret aliquid, sed desiderabat in corde auxilium diuinū. Cui dixit Deus, quid clamas ad me? Exo. 14. dicūt glosē, quod desiderii Moysi clamor erat in auribus Domini. Et obtinuit quod mare diuideretur. Dixit enim Dominus ad eū, Tu autē eleua virgā tuā, & extende manū tuā super mare, & diuide illud, vt gradiātur filij Israël in medio mari per siccū. Ecce quomodo iste est bonus modus. Dico secundò, &c. scilicet lacrymando plāgenter. Quādo enim persona est in aliqua tribulatione, angustia, vel tētatione, & cor restringitur, cerebrū velut spōgia distillat lacrymas. Iste modus est melior, quia nō solū est desiderii cordis, sed lacrymę, quę Deū pungunt. Bern. Oratio Dominum vngit, sed lacryma Deū pūgit. Res aspera, dura & rigida si vngatur, efficitur mollis & suavis. Sic propter peccata nostra Deus est nobis rigidus, asper & dur⁹, sed oratio deuota ipsum vngit & efficitur suavis, mollis & benignus. Nota exemplū de euāgelio, vbi loquens de se dicit in persona cuiusdā regis, quod quidā Rex quęsiuit rationem a suo thesaurario, & facta adæquatione inuenit, quod thesaurarius tenebatur reddere regi. 10. millia florenorū. Qui dixit, Domine nō habeo vnū denariū. Et rex, Quia tu vanē expendisti pecuniā meam cū vxore & filiis tuis, ideo p̄cepit vt caperetur ipse & filij & vxor, & venderētur. Ecce hīc duritia & asperitas in rege. Sed dicit texrus, quod ille thesaurarius procidens ad pedes regis, orās humiliter dī. Domine patientiā habe in me. Et misertus est eius. Mat. 23. Et dimisit ei totū debitum. Ecce oratio quomodo Deū vngit, sed lacryma Deū pungit, hoc est plus. Sicut enim oratio Deū vngit ad remittendum peccata, sic lacryma eū pungit ad dandum gratiā. Ideo est bonus pro personis bonis & deuotis & tribulatis, vt viduis, pupillis & orphanis, qui non habent aliud remediū, nisi recurrere ad Deū, & flere corā eo, & illę lacrymę pungunt Deū, ad dandum eis consolationes gratias, & faciendum iustitiam de persecutoribus. Aucto. Non despiciet Deus preces populi, nec viduam si effundat loquelam gemitus. Nōne lacrymę viduę descendūt ad maxillam, a maxilla enim ascendūt vsq; ad cælum, & Dominus exauditor nō delectabitur in illis. Eccle. 35. Omnis qui petit. s. lacrymando plangenter, accipit. Dico tertio explicādo patienter. s. ore, dicendo Deo suas miser

bias, necessitates, tribulationes, & tentationes isto modo, Ego Domine ium in tali tribulatione, tentatione, miseria, vel infirmitate. Domine velitis me adiuuare. Non intelligatis, quod talia sunt Deo explicanda, quasi ipse nesciat, quia melius scit quam vosmet orates, tribulationes, sed dicitur ad humiliandum cor, quia quando tales tribulationes dicuntur ore, cor humiliatur, & deuotio augmētatur. *Ratio vocalis precationis*
 Istum modū ostendit Dauid dicens. Reuēla Domino viā tuā, id est necessitatem, & spera in eo & ipse faciet. Psal. 26. Legitur in vitis patrii quod quidā sanctus eremita mirabiliter habebat gratiā orandi, & aliqui quæsierūt ab eo, vt doceret eos orare. Qui respōdit eis, Illi qui docuerunt me, docebūt vos orandi modum si vultis. Et quis docuit vos? Respondit, Pauperes qui ostendūt plagas suas dicēdo, respice, &c. mouent pias personas ad dandū. Ita ostendēdo Deo plagas peccatorū meorū, vtilitates, misérias meas & necessitates dicēdo, Domine, totus sum corruptus de luxuria per cor, os, & per oculos, ideo iuuetis me dando virtutē castitatis, & sic de aliis. Isto modo omnis qui perit accipit. Dico quartō supplicādo humiliter. Quē enim vult obrinere gratiā à rege, seu papa, nūquid supplicat humiliter genibus flexis, capite discooperto? Ita quādo homo fecit orationes, tunc supplicat regi Christo, vel papæ Iesu. Quādo dicit Ave Ma. supplicatur reginæ cœli. ideo humiliter & flexis genibus debēt fieri orationes, quę nō sunt nisi supplicationes. Sed in hoc multi desiciunt, quia quādo surgunt & induunt se, dicūt orationes, proprię non sunt orationes. Idem de mulieribus, quādo pingunt se, dicunt Ave Ma. dicatur quomodo debent orare, cogitando quod vident Christum iratum ex peccatis, tunc incipias orationes deuotē. Talis supplicatio est humilis. Tunc Papa Iesus signat supplicationem, dicēs fiat. Nota historiam de rege Achab iniquo & malo & idololatra & diuinorum inuocatore & innocentū occisore & sine iustitia, ad quem venit Elias propheta ex parte Dei dicēs, Tu fecisti hoc & hoc, ideo hęc dicit dominus Deus, Si mortuus fueris in ciuitate, canes comedent carnes tuas. Si in campo, aues cœli, nec remanebit de Achab vsq; ad mingentem ad parietem. Achab verō timens humiliavit se, scilicet vestibus regalibus indutus est cilicio, & in terra comedeat panem & aquam, & depositis ornamentis lecti regalibus, fecit ornamenta de faccis, & ibat humiliter. Statim dixit Deus Prophete, Nonne vidisti Achab humiliatum coram me? Respōdit, Immo Domine, Vade ergo ad eum, & dic ei, Quia humiliatus est mei causa, non inducam malum in diebus eius, sed in diebus filij eius. 3. Reg. 11. Ex illa humilitate Deus pepercit sibi cū esset ita malus, ideo in vestris orationibus, humilietis vos. Cogitate enim cū quo loquimini. De tali oratione dicit scriptura sancta, Oratio humiliantis se nubes penetrabit, & nō discedet donēc altissimus aspiciat.

ciat Eccle. 35. Dico quintò, allegando prudenter. *leges, canones, & privilegia, vt faciunt iurista corã iudice & principe multi taliter allegant in oratione qui tamen condemnantur, vt legitur de quodã, Luc. 8. Qui ascendit in templum vt oraret, & petens à Deo gratiã, incœpit allegare. Domine nōtum sicut ceteri homines, raptores, iniusti, adulteri, velut etiã hic publicanus. Ieiuno bis in iabbato, decimas do omniũ quæ possideo. Et publicanus à longè stans, nolebat, nec oculos ad cœlum leuare, sed ait, Deus propitiuſ esto mihi peccatori, &c. Istæ allegationes fuerunt iuæ con donationis causã. Ratio, quia allegabat sibi multa bona pro parte sua, & irrationabiliter quia creatura in omnibus operibus nō est nisi instrumentũ, & Deus est operariuſ, & sic nō est regratiandum calamo de bona litera, sed scriptori, ita ne nobis de bonis operibus, sed Deo. Ideo prudẽter allegandũ est dupliciter. 1. per credentiã obsecrando, allegando quod homo credat de Deo tali vel simili modo. Domine vos estis promior omnium, prouideatis mihi, &c. quæ credimus de Deo. Per sanctam vitam quam tenuistis, deis mihi gratiã, vt teneã bonam vitã. Secundò per obedientiã, per gratiarum actionẽ allegando ex parte Domini, & non tui, dicendo, Domine ex quo tot gratias fecistis mihi, quia redemptus, baptizatus, &c. placeat vobis etiã facere mihi hanc gratiã, quia ego inclinatus sum ad superbiam, deis mihi cor humile, & sic de aliis. De istis duobus modis allegandi auctoritas, In omni oratione & obsecratione cum gratiarum actione petitiones vestræ innotescant apud Deum. Phil. 4. Isto modo omnis qui petit accipit. Dico sextò, appellando cōfidenter, & nunquid homo potest appellare à rege ad imperatorẽ, ab imperatore ad Papã, &c. Dico quod sic, nō tamen de vna persona vnus curiæ ad alterã, sed de vna curia ad aliam, vt fit sæpè, quia de curia officialis appellatur ad curiam episcopi, & ab illa ad curiã archiepiscopi, & ab illa ad curiam Papæ. Idem de curiis reg. Deus etiã habet duas curias in quibus dantur sententiæ. Prima est curia iustitiæ. Secunda misericordiæ. De quibus David, Misericordiam & iudicium cantabo tibi domine. Psal. 100. Et quandiu sumus in hac vita, curia misericordiæ est maior. Auctoritas, misericordia superexaltat iudiciũ, Iaco. 2. Idem David, Miserationes eius super omnia opera eius. Psal. 144. Post mortẽ autẽ curia iustitiæ est maior. Quãdiu ergo viuimus, si datur sententia contra nos in curia iustitiæ, confidenter appellare debemus ad curiam misericordiæ debito modo, quia maiorẽ tunc obtinebimus reuocationem sententiæ. Nota ad hoc duo exempla de veteri testamento. Primum de David qui licet sanctus, tamẽ grauitè peccauit. Cum enim semel respiceret de palatio, & videret vxorem Vriæ pulchrã valdè, non auerrebatur sicut debuit statim auertere oculos suos, sed sic stetit aspiciẽdo, statim aliquis leuiter dixit sibi, Ta*

Mulier, & vir nō est in patria. ideo etiā peccauit cū ea & grauida
 fuit eam. Et ad cooperiendū peccatū interfecit Vriam virū eius, quia
 vnum peccatum trahit aliud secū, statim in curia iustitiæ fuit data
 sententia cōtra eū, & Propheta nuntiauit sibi sententiā dicēs: Viuit
 Dominus, quia filius mortis es tu. 2. Reg. 12. Dauid autē fuit ille qui
 intelligebat factū, appellauit statim ad curiā misericordiæ: Forma
 appellationis suæ fuit hæc, Misere mei Deus secundum magnam
 misericordiam tuā. Statim Propheta rediit ex parte Domini dicēs,
 Non moriaris. Patet ergo quod sentētia data in curia iustitiæ reuo
 cari potest in curia misericordiæ. Secundū exemplū de Ezechia re
 ge, contra quem fuit data sentētia iustitiæ vt moreretur. Esaias Pro
 pheta legit sibi sententiā ex parte Domini, Hæc dicit Dominus, Di
 spone domui tuæ, morieris enim tu, & nō viues. 4. Reg. 20. Qui cō
 uertit faciem suā ad parietē, & appellauit ad curiā misericordiæ di
 cens, Obsecro Domine memēto quæso quomodo ambulauerim co
 ram te in veritate, & corde perfecto, & quod bonū est in oculis tuis
 fecerim, fleuitq; Ezechias fletu magno. Statim dixit domin⁹ Esaiæ
 recedēt, Reuertere & dic Ezechia, Hæc dicit Dominus Deus, Au
 dim orationē tuam & vidi lacrymas tuas. Reuocauit sentētiā, &
 addidit sibi annos quindecim vitæ suæ. Patet ergo quod sententia
 reuocatur in curia misericordiæ, quæ datur in curia iustitiæ, si ad eū
 appellatur cōsidenter. Auctori. Si dixero impio morte morieris, &
 egerit penitentiā à peccato suo, feceritq; iudiciū, & iustitiā, vita
 viuet, & nō morietur. Auctoritas aurea Eze. 33. Nota tria, Primò q̄
 faciat penitentiā. ecce cōrritio. Secundò, iudiciū. Ecce cōfessio, in
 qua sacerdos est iudex, ideo debet sedere. Tertiò iustitiā. s. satisfā
 ctionē, vel punitionē de peccatis ieiunando, &c. Isto modo omnis
 qui perit, accipit, &c. Dico septimò, mendicādo diligenter siue altē
 spectere ostiatim. Istū modū seruamus in tribus diebus rogationū
 in ecclesia. In processionibus enim transimus per vicus ciuitatis pa
 radisi, mendicādo ostiatim, sanctos deprecādo. Primò vadimus ad
 palatium sanctæ trinitatis. Istū modum debēt tenere personæ li
 terate, dicere letaniam quolibet sero, quia illa oratio est multū bo
 na in qua invocātur omnes sancti, &c. Ideo amici Iob, qui fuit tri
 bulatus, dederūt sibi consiliū, vt teneret modū istū, dicentes, Voca
 ergo, si est qui tibi respondeat, & ad aliquem sanctorum cōuertete.
 Iob. 5. Omnis qui petit accipit. s. isto modo. Dico octauò molestā
 do indefinenter. s. perseverando in oratione. Qualiter huiusmodi
 importunitas, vel molestia fit faciendā, declaratur Luc. 11. Quis ve
 strum habebit amicum, & ibit ad illū media nocte, & dicet illi, ami
 ci commoda mihi tres panes, quoniam amicus meus, venit ad me
 de via, & non habeo quod ponam ante illum, & ille deintus respō
 dens dicat, Nolite mihi molestus esse, tã enim ostiū clausum est, &
 pueri

Decet sa
 cerdotē
 sedere in
 audien
 dis con
 fessionib
 us.

Sancti
 sunt à
 nobis in
 uocandi.

pueri mei mecum sunt in cubili, nō possunt surgere, & dare tibi. Et ille si perseuerauerit pulsans, dico vobis, & si non dabit illi surgens eō quōd amicus eius sit, propter improbitatem tamen eius surget, & dabit illi quotquot habet necessarios, qui continuat omni die orationem, ad bonum finem perueniet. Nota hic miraculum de illo milite capitaneo latronum, in cuius domo stetit diabolus quatuordecim annis in forma humana, & erat coquarius. Vbi venit ille sanctus religiosus, &c.

Feria V. post Reminiscere.

Sermo vnicus.

Habent Moysen & Prophetas, audiant illos. Luca. 16. & in euangelio. Sermo erit de sancto euāgelio, &c. Habent Moysen, &c. Sanctum euangelium hodiernum declarat nobis quatuor multum necessaria ad sciendū pro nostro auisamento, scilicet, mundialem conuersationem, diuinalem retributionem, infernalem dispositionem, scripturalem confirmationem. Hæc quatuor sunt nobis multum necessaria ad sciendum.

Primò mundialis conuersatio, vt caueamus.

Secundò diuinale retributio, vt ipsam expectemus.

Tertiò infernalis dispositio, vt ipsam vitemus.

Quartò spiritalis & scripturalis confirmatio, vt per ipsam reformemur.

Et de isto quarto, scilicet, de confirmatione sancta dicit the. Habent Moysen, i. scripturas, & prophetas, audiant illos. Dico primo, q̄ in euāgelio hodierno declaratur nobis mūdiālis cōuersatio, vt caueamus. Mundialis conuersatio est, de seipso nimis curare carnaliter. Primò in nouo ornatu vestiū, &c. Secundò in delitiis corporis. s. comedendo, bibendo, &c. non curare de necessitatibus proximi, quæ ostenduntur in principio euangelij. Homo quidam erat diues, qui induebatur purpura & bysso, & epulabatur quotidie splendide. Et erat quidam mendicus nomine Lazarus, qui iacebat ad ianuam eius vlceribus plenus, cupiēs saturari de mīcis quæ cadebāt de mensa diuitis, & nemo illi dabat. Sed & canes veniebant, & lingebant vlcera eius, &c. Hic induebatur ad carnem de camisis de bysso, de super de purpura, &c. Comedebat quotidie splendide de optimo, & multum assatum, & coctum, & nunquam ieiunabat, & de pauperibus nō curabat. Et erat quidam mendicus nomine Lazarus, qui iacebat ad ianuam, &c. Ecce conuersatio mundialis, contra quā scriptura sacra. Nemo quod suum est quærat, sed quod alterius. primæ Corinthiorum decimo. Sed notanda sunt hic duo, de quibus se pauci auisant. Quādo Christus in euangelio loquitur de diuite, nō nominat eum, sed dicit, Homo quidam erat diues, &cæt. Et quando loquitur de paupere, nominat eum dicens: Erat quidam mendicus

In hoc casu carnis...

dicus nomine Lazarus. Quare hoc? Certū est quod diues nomen habebat, & Christus istum sciebat, & tamen dicit homo quidā, ac si nesciret nomen eius, maxime quia vos videtis quod in mūdo diuites sunt multū nominati, & famosi, quādo moritur dominus in ciuitate omnes sciunt nomen eius. secus de pauperibus hominibus. Per diuitias faciunt tantum, siue bene, siue male, quod faciūt se cognoscere, & nominare. Ideo de diuitibus dicit Dauid, Tabernacula eorū in progenie & progenie, vocauerunt nomina sua in terris suis, sed nō in cœlis. Psal. 48. Quare ergo Christus non nominauit ipsum, sed pauperē? Pro responsione, sciendū quod quādiu homo tenet vitā bonam, & sanctam, & est in gratia Dei, nomen eius scriptum est in cœlo in cathedra, quæ sibi correspōdet secundum præsentem iustitiam. Auct. Christi loquentis de his qui sunt in gratia. Gaudete & exultate, quoniam nomina vestra scripta sunt in cœlis. Lu. 10. Scripta sunt in cœlis, id est, in cathedris cœlestibus. Per oppositum persona quæ tenet vitā vitiosam, & viuit in peccato mortali, scilicet superbix, auarix, luxurix, &c. nomen eius raditur in cœlo de illa cathedra, quia in libro diuinx prædestinationis nullus scribitur de nouo, nec raditur, sed raditur de libro secundum præsentem iustitiam. Ideo quando Moyses orauit pro populo de vitulo aureo dixit, Obsecro Domine, peccauit populus iste peccatū maximum, feceruntq; sibi deos aureos. Aut dimitte eis hanc noxam, aut si non facis, dele me de libro tuo quem scripsisti. Cui respondit Dominus, Qui peccauerit mihi delebo eū de libro meo. Exo. 32. Item Dauid loquens de peccatoribus dicit, Deleantur de libro viuentiū, & cum iustis nō scribantur. Psal. 68. Et scribitur nomen peccatoris in inferno. O qualis confusio, & verecundia est sibi, ac si Papa haberet nomen alicuius sacerdotis in rotula, vt promoueret eum ad cardinalatum, vel episcopatum, & propter suam culpam Papa deleteret nomen eius, & ipsum scriberet inter infimos. Idē de Rege habēte nomē alicuius scriptū inter barones, & comites, sic ex culpa sua ipsum deleteret, & scriberet inter truffatores, maior est confusio. Et incomparabiliter maior est verecundia, quando nomen alicuius deletur de libro Dei, & scribitur in rotula inferni. Auct. Domine omnes qui te derelinquunt. s. peccando, confundētur, recedentes à te in terra scribentur. Hiere. 17. s. in illa de qua Iob dicit cap. 10. Terram miserix, & tenebrarum vbi vmbra mortis, & nullus ordo, sed sempiternus horror inhabitat. Quia ergo diues iste de quo loquitur euangelitū, erat peccator, & malæ vitæ, & Christus non inuenit nomen suū in libro prædestinationis, ideo noluit ipsum nominare nomine suo. Et quod ita fit, ratio patet per Dauid in persona Dei dic. de diuitibus malis, Non cōgregabo cōuenticula eorum de sanguinibus, id est de peccatis, iuxta illud, Libera me de sanguinibus, nec memor ero nomi

num eorum, per labia mea. Psa. 15. Esse diuitē de bono iusto nō est malū, nec peccatum, sed esse diuitē impiū & peccatorē, hoc est peccatum. Et de talibus dicit, Non congregabo, &c. No. quod vnū conuenticulū est diuitū superborum, volentium habere regimen ciuitatis, &c. nō attendentiū ad onus quod recipiunt. Aliud conuenticulū est auarorū. s. vsurariorū, vt habeāt omnes pecūnias. Aliud luxuriosorum signanter illorum, qui ducunt vxores sola causa explēde libidinis. Aliud gulosorū, magna cōuiuia facientiū, isto respectu, vt habeant amicos. Aliud iracundorū facientium obligationes, & iuramenta sibi, quod se mutuo iuuabunt, & qui tangent vos, tangent me, &c. De his dicit, Non congregabo, &c. s. in cœlo cum angelis, & sanctis animabus, nec memor ero nominum eorū. Sed quia nomen pauperis Lazari erat scriptum in Dei libro, eò quod cum bona patientia receperat paupertatē, sperans in cœlo ditari, idē ipsum nominauit. Et fuit completa propheta Dauid dicētis, Animas pauperum saluas faciet. Ex vsuris, & iniquitate redimet animas eorum, & honorabile nomē eorum coram ipso. Psa. 71. Et loquitur de pauperibus. No. animas pauperum, scilicet illorum qui patienter sustinent paupertatem, qui non indignantur contra Deum, nec furantur aliquid, sed sperāt in Paradiso ditari, saluas faciet. Ex vsuris quas modo faciunt, redimet eos, quia modo pauperes nihil possunt habere à diuitibus, nisi cum vsuris. Si petunt ab eis mutuum, non obtinent nisi cum vsuris. Si volunt emere bladum, vel pannum, coguntur emere cum vsuris plus dādo propter solutionis dilationem. Si pauperes volunt vēdere bladum, vel aliud cum vsura. s. minus propter denarios promptos. Ex iniquitate. s. quam eis faciūt, liberauit eos, quia pauperes nō possunt obtinere iustitiam, quandiu aduocati, & procuratores sentiunt eorū pecūnias, omnes funguntur eis. Postea dicunt eis, conueniatis cum parte, quia non multū ius habetis. Sed quare nō dixistis sibi antē, ne dissiparet bona sua, idē, &c. Et honorabile nomē eorū corā illo. Qualis honor si Rex, vel Papa nominaret, & peteret de aliquo paupere. Secūdo dicit, quod canes veniebāt, & lingebāt vlcera eis. Quid significāt isti canes? Et dicit Greg. in homilia super illo Euāgelio, quod canes sunt prædicatores, scilicet omnes illi qui habent officium prædicandi. Ratio, quia nullus paterfamilias mittit oues suas in desertū locum nisi cum custodibus, & canibus qui ipsas custodiūt à lupis. Ita & iste Dominus qui dicit, Ego sum pastor bonus, Ioan. 10. nō dimittit oues in nemore huius mūdi nisi cū custodibus, & canibus. Canes sunt prædicatores, primi optimē latrātes fuerūt Apostoli, deinde Martyres, Doctores, Cōfessores. Hodie omnes illi sunt canes, qui prædicant, & latrant contra lupos inferni ne approximent ouibus Christi. Et nunquid est magna dignitas esse canē Christi. Ecce quid dicit Iob in persona Christi, &

Pedro & Besya Ver,

sti, & ita exponit Greg. in moralibus. Nunc autem derident me iuniores tempore, quorum patres nō dignabar ponere cum canibus gregis mei. Iob. 30. Nō nunc in tempore pāisionis derident me iuniores tempore. s. Iudei di. Vah, qui destruis templum Dei, & in trē duo illud rēdificas. Item alios saluos fecit, seipsum non potest saluum facere. Quorū patres. s. Patriarchas & Prophas, non dignabar ponere cum canibus gregis mei, quia maior est dignitas Prædicatorum quā Patriarcharū, vel Prophetarū. Isti canes habent linguam medicinalem, quādo lingūt vlcera peccatorum. Lingitur à prædicatore plaga superbix, que consistit in capite, quādo laudat & commēdat virtutem humilitatis, & quomodo Christus, & virgo Maria fuerunt humiles, & quātum eis placet virtutis humilitatis, & personæ humiles, & quomodo superbia fuit iniciū omnis mali, & perditionis, & aperuit ianuā inferni, & clausit ianuā Paradisi. Idem potest dici de aliis peccatis, & vitiis, & virtutibus oppositis. Ecce quomodo lingua canū est medicinalis, sed dentes sunt venenosi mordendo, si in prædicatione mordant famam alicuius, vel in confessione, quādo petunt pecunias, mordēt bursam, vel bona, &c. Ecce quid significat, Canes lingebāt lingua vlcera eius, qua curantur vlcera peccatoris. David, Lingua canū tuorum, ex inimicis ab ipso. Psal. 57. Hic est figura ecliptica, quia deficit verbum ibi, Lingua canum tuorum, scilicet prædicatorū, ex inimicis, id est, peccatis tanat, siue dæmonibus liberat ab ipso, scilicet Domino principaliter agente, quia prædicatores solū sunt instrumenta. Grego. in vanum exterius laborat lingua prædicatoris, nisi fuerit intus gratia saluatoris. Dico secundō, quod in Euāgelio ho lierno ostenditur diuina retributio, vt ipsam expectemus, cū dicitur, Factum est, vt moreretur mendicus, & portaretur ab Angelis in sinū Abrahæ. Mortuus est autē & diues, & sepultus est in inferno. Ecce hīc retributio diuina. Dicit Magister senten. in. 4. & omnes etiam alij Doctores, & doctrina est communis, quod in corde terræ sunt quatuor domus inferni. Domus inferior dicitur locus damnatorū. Secunda dicitur limbus puerorum, in qua non sunt dæmones, nec ignis, solū sunt ibi tenebre, id est, carentia visionis Dei. Nō est ibi ignis materialis, sed ira Dei dicitur ignis. Iuxta illud Deut. 32. Ignis succensus est in furore meo. Augustinus vocat illam iram Dei, ignem Dei, in quo sunt pueri non baptizati, quia nunquam videbunt Deum. Tertia est locus purgandorum in quo est ignis immaterialis, qui virtute diuina torquet, cruciat & purgat animas Christianorum, sed non sunt ibi dæmones, quia in Purgatorio non sunt nisi illi, qui sunt in gratia Dei. Quarta domus superior est sinus perfectorum in quo erant sancti Patres quæ dicebatur sinus Abrahæ propter securitatem, quā habebant de gloria, sicut illud quod habetur in sinu, in se-

curo est. Etiam Paradisus dicitur sinus Abrahe, iuxta illud ecclesie. Exaudi me, vt animam meam in sinu Abrahe Patriarche tui iubeas collocari. Dicit glos. super illud, Factum est, vt moreretur medicus, & portaretur ab Angelis in sinum Abrahe, quia sicut nunc quando moriuntur condigne poenitentes, statim anime ipsorum portantur in celum, sic tunc portabatur in sinum Abrahe. Diues vero sepultus est in inferno. Ecce hic ad literam diuina retributio. Auctor. Ego Dominus scrutans corda, & probans renes, qui do vniciq; iuxta viam tuam, & iuxta fructum adinuentionum suarum. Hier. 17. No. hic duo secreta moralia. Primum cum dicitur, Factum est, vt moreretur mend. Si attendistis ad verba Christi, quando voluit loqui de mundana conuersatione, primo fuit locutus de diuite, quam de paupere dicens, Homo quidam erat diues. Sed quando voluit loqui de alio mundo, de diuina retributione, primo fuit locutus de paupere di. Factum est, vt moreretur mendicus. Hoc facit Christus ad ostendendum contrariam conditionem diuitum, & pauperum, quantum ad vitam, & quantum ad mortem. In hoc mundo in vita presentis diuites sunt primi in honoribus, dignitatibus, officiis, quia semper sunt in primo loco, pauperes autem per oppositum semper sunt ultimi, sed in alio mundo inuertitur iste ordo, quia pauperes erunt primi in honoribus, & dignitatibus Paradisi, diuites vero ultimi. Recte de diuitibus est sicut de falcone, & gallina. Falco autem quando viuunt multum honoratur a domino suo, in manu portatur etiam in ecclesia, qui nollit portare filium suum, & diligenter seruit ei, & carnem crudam mordendo dentibus, & in aestate cum aqua frigida refrigerando, & in hyeme dormit in camera domini, etiam in loco altiori. Et si misera gallina approximat modicum ad comedendum micas, statim expellitur, nec audet intrare cameram, sed in morte totum vertitur, quoniam gallina cum magno honore portatur coram domino inter duas scutellas, & falco proicitur in sterquilinum. Quando dicitur domino, Falco est mortuus. Respondet dominus, proicite in sterquilinum. Ita recte in hoc mundo diues, vt falco viuunt multum deliriose, honorifice, &c. Et miser pauper, vt gallina non audet appropinquare domui diuitis, imo dicit diues, Quid vult ille homo? o latro debet esse, foras. Ecce quare Christus primo nominauit pauperem, quando loquebatur de alia vita. Et verificatur illud quod Christus dicit Mat. 20. Erunt nouissimi. s. pauperes, qui in hoc mundo sunt nouissimi primi. s. in Paradiso, & primi. s. diuites, qui in hoc mundo sunt primi in omnibus, in alio mundo erunt nouissimi. s. in inferno. Ideo quando pauper moritur, anima eius portatur coram Domino inter duas scutellas. s. gloriam anime quam habebit statim, & gloriam corporis quam habebit post iudicium generale. Dux scutellae sunt immunitas poenae hic inferius, & abundantia glorie superius. Secundum est

tum est ibi, Mortuus est & diues, & sepultus est in inferno. Certum
 est q̄ corpus non fuit sepultum in inferno, sed anima, in quo vide-
 tur, q̄ in inferno sunt sepultura, & cœmiterium. Dico quod sic, sed
 auertis vos ne eligatis ibi sepulturam. Anima sepelitur in inferno,
 secundū quod corpus honorabile sepelitur in hoc mūdo. In cuius
 sepultura seruantur tres cœremonie principales. Prima est q̄ mor-
 tuo homine honorabili, aliquis de amicis suis vadit ad ecclesiā ad
 curatum pro sepultura petenda, & sacerdotes se præparāt, qui cum
 magna cōmōtione disponūt se dicentes, vadamus. idē de sepultura
 animæ. Quādo malus diues vel alia persona est in extremis, diabolus
 qui ipsū tentauit, qui naturaliter cognoscit horā siue mortē,
 vadit subitō ad infernum ad curatum. s. Luciferum di. quomodo ta-
 lis religiosus, clericus vel diues qui tenuit malam vitam est in arti-
 culo mortis, ideō parētis vos & mittatis. & fit vna magna cōmōtio,
 quia quilibet vult venire. Auct. de quodam magno diuite, Infernus
 subitus te conturbatus est, in occursum aduentus tui suscitauit tibi
 gigantes. Et tunc dicēt, vulneratus est sicut & nos, nostri similis ef-
 fectus es, detracta est ad inferos superbia tua, quia noluisti obedire
 præceptis Domini tui, &c. Esa. 14. Secunda cœremonia seu similitu-
 do quæ seruat in sepultura corporis, est quādo sacerdotes cātan-
 do portant corpus ad sepulturam signo crucis præcedente, parētes
 & amici sequūtur flentes. Similiter anima damnata portatur à dæ-
 monibus ad sepulturam inferni nō cantando, sed cōfusibiliter vo-
 ciferando, ac si esset caterua porcorum, præcedente signo Luciferi,
 s. circulo. Dauid, In circuitu impij ambulat. Sicut à passione Chri-
 stus accepit signum crucis, sic dæmon accepit signum circuli. Sicut
 personæ diuote inuocando Deum faciunt signum sanctæ crucis di-
 centis, Deus in adiutorium, &c. Ira diuini inuocando dæmonem fa-
 ciunt signū circuli. Et sicut portatur crux in sepultura animæ bonæ,
 sic circulus portatur in sepultura animæ malæ à diabolo. ideō dicit
 scriptura, Vir qui errauerit à via doctrinæ, in cœtu gigantum com-
 morabitur. Prou. 21. Nota qui errauerit à via doctrinæ, nullus credat posse saluari à sola cre-
 dentia, quia imō est necessaria obedientia. Iac. 2. Quid proderit fra-
 tres mei, si fidē quis dicat se habere, opera autē nō habeat? Nūquid
 poterit fides saluare eum? Si autē frater & soror nudi sint, & indi-
 geāt victu quotidiano, dicat autē aliquis ex vobis illis, ite in pace,
 calefacimini & saturamini, non dederitis autem eis quæ necessaria
 sunt corpori, quid proderit? Sic & fides si nō habet opera, mortua
 est in semeipsa, &c. Talis persona malæ vitæ in morte in cœtu gigan-
 tum cōmorabitur, ideō cauere ne erretis à via doctrinæ, id est, obe-
 dientiæ. Tertia cœremonia siue multitudo quæ seruat in sepultura
 corporis est, quia iuxta statū & cōditionem personæ datur ei locus

sepulturæ in ecclesia, vel in choro, vel iuxta cornu altari, vel in aliqua capella, &c. Similiter fit in inferno de anima cõdemnata. Iam sunt ibi certæ sepulturæ. Prima pro superbis, nõ de terra, sed de igne extinguiibili. Aliud sepulchrũ pro auaris, de metallis liquefactis ignitis. Aliud pro luxuriosis & sic de aliis. De quibus dicit David: Sepulchra eorũ. s. damnatorũ domus illorum in æternum. Psal. 48. quod potest intelligi de sepulturis inferni. Ideò auisitis vos ne in vestro testamẽto, id est, in vita quã tenetis, eligatis ibi sepulturam. In puncto, quando homo eligit malam vitã, eligit ibi sepulturam, & confirmatur per mortem. Dico tertio, quod Euangeliũ declarat infernalem dispositionem vt ipsam vitemus, ibi, Eleuans autem oculos suos cum esset in tormentis, vidit Abraham à longè, & Lazarum in sinu eius, & ipse clamans dixit, Pater Abraham miserere mei, & mitte Lazarum vt intingat extremũ digiti sui in aquam, vt refrigeret linguã meã, quia crucior in hac flãma. Et dixit illi Abraham, Fili recordare quia recepisti bona in vita tua, & Lazarus similiter mala, nunc verò hic cõsolatur, tu verò cruciaris. Et in his omnibus inter nos & vos chaos magnum firmatũ est, vt hi qui volunt hinc transire ad vos, non possunt, neq; inde huc transire. Nota eleuans oculos, ergo anima habet oculos, & etiã anima habet alia membra, sed sunt spiritualia, sicut membra corporis sunt corporalia, sed fortiora sunt membra animę. No. parer Abraham, vbi dicit gl. q̄ erat de genere Abraham, qui etiã vocat ipsum filiũ di. Fili recordare, &c. quia pro bonis quæ homo facit in statu peccati, Deus dat retributionẽ in hoc mũdo. No. chaos magnũ, id est, abyssus. No. quod beati obiectaliter transeũt ad damnatos vidẽdo illorum pœnas, sed tamen nõ sentiunt pœnaliter. Et damnati obiectaliter transeũt ad beatos, sed nõ possunt ad eos transire per pœnitentiã actualem, nec vidẽdo gloriã obiectaliter. No. hinc duo secreta. Primũ ibi, Eleuans oculos suos cum esset in tormẽtis. Ab isto textu extrahũt sancti Doctores Theologi hanc conclusionẽ quod modo vidẽt damnati beatos, sed nõ gaudent de tali visione, imò ex hoc eorũ pœna augmentatur. Ac si famelicus videret mensam paratã cum magnis epulis & cibus, & non posset accedere nec comedere, ideò pœna sibi augmentaretur. Practicè cogitate quando superbus damnatus eleuat sibi oculos, & videt B. Paulum qui fuit superbus & persecutor Ecclesię quomodo dicit, O miser iste fuit magis superbus quam ego, & tamen est conuersus quia fecit pœnitentiã, ita fuisset de me si pœnituissem. Idem de auaro quando vider beatum Matthæũ, de quo dicit Beda q̄ fuit raptor. Idem de luxuriosis quãdo vident beatam Mariã Magdalenam, Mariam Ægyptiacã, & sic de aliis. Aucto. Videntes turbabuntur timore horribili, & mirabũtur in subitatione in peratæ salutis, gementes præ angustia spiritus di. intra se pœnitentia.

nitentiam agentes, & præ angustia spiritus gementes. Hi sunt quos aliquando habuimus in derisum, &c. sequitur, Ecce quomodo cõputati sunt inter filios Dei. Sap. 5. & loquitur ad literam de damnatis. Damnati pœnitent de pœctis, non ratione culpæ sed ratione pœnæ. in 4. dist. 47. q. 1. art. 3. q. 4. Secundum secretũ est de gutta aque quam petebat, quæ fuit sibi denegata. 1400. anni sunt & plus quod petit illam dictam guttã aquæ, & qualibet die & hora petit eam, & nunquam obtinebit. Si custodiuisset sibi vnum barile de vino græco, modo seruiret sibi. Hæc gutta aquæ signat refrigeriũ aliquod quod damnati non possunt habere, &c. Dico quarto, quod sanctum euangelium declarat scripturalem confirmationẽ, cum dicit thema, Habent Moysen & Prophetas, quod ostenditur cum dicitur, Rogo ergo te pater vt mittas eum in domum patris mei. Habeo enim quinque fratres vt testetur illis, ne & ipsi veniant in hunc locũ tormentorum. Et ait illi Abraham, Habent Moysen & Prophetas, audiant illos. At ille dixit. Non pater Abraham, sed si quis ex mortuis ierit ad eos, pœnitentiam agent. Ait autẽ illi, Si Moysen & Prophetas non audiunt, neq; si quis ex mortuis resurrexerit, credent. Videtur quod ex charitate loqueretur, ne fratres sui dãnarentur sicut ipse. Respõsio, quod nõ loquebatur ex charitate, sed ne pœna eius augmẽtaretur, q; quanto plus sunt damnati, tãto magis augmentatur eis pœna, sicut pluribus beatis saluatis agmẽtatur gloria accidentalis beatorum. Ver. gra. si titioni ignito addantur aliĩ titiones, magis ardebit, & si plures, plus ardebit. Respõdit Abraham. Habent Moysen & Prophetas, audiãt illos. No. q; maior est auctoritas sacre scripture quam esset testimoniũ cuiuscunq; resurgentis. Ideo Apосто. Licet angelus de cœlo euangelizet vobis præter id quod euãgelizauimus, anathema sit. Gal. 1. Vnde apostoli qui suscitabant mortuos, cũ testimonio sacre scripture tanquã firmiori cõfirmabant dicta eorũ & doctrinã, 1. Cor. 15. Tradidi vobis in primis quod & accepi, quoniam Christus mortuus est pro peccatis nostris secundũ scripturas, & qui sepultus est, & resurrexit tertia die secundũ scripturas. Ideo sequitur, Si Moysen & Prophetas non audiunt, neq; si quis ex mortuis resurrexerit, credent. Nunquid Christus suscitauit Lazarũ qui multum narrauit de alio mundo vt dicit Augu. & tamẽ sibi non credebatur à Iudæis. Ideo dicitur Ioan. 12. quod Iudæi cogitauerunt occidere eum. Item Christus surrexit quem non crediderunt Iudæi. Item Apostoli suscitabant multos mortuos qui dicebant de alia vita. Ideo indubitanter & firmiter credendum est testimoniũ sacrarum scripturarũ, & determinationi vniuersalis ecclesiæ. Et esset bonũ studere Bibliã, quia cũ aliis scripturis nõ poterimus arguere cõtra antichristũ nec respõdere. Et modo pauci curãt de Biblia, imò iã verificatur illud Hier. ad Paulinũ. c. 6. quidquid dixerint hoc legẽ Dei putãt, nec

icare dignatur quid prophetae, quid apostoli senserint, sed ad sensum suum incongrua aptant testimonia, quasi grāde sit & nō vitiosissimum dicendi genus deprauare sententias, & ad voluntatem suam sacram scripturam trahere repugnantem. Ideo dicebat Christus Iudaeis, Scrutamini scripturas in quibus putatis vos vitam æternam habere, & illæ sunt quæ testimonium perhibent de me. Ioan. 5.

Feria VI. post Dominicam secundam Quadragesimæ.

Sermo vnicus.

Regnum Dei dabitur genti facienti fructum. Mat. 21. & in Euāgelio. Thema dat mihi motiuum prædicandi & declarandi, quot modis potest haberi à nobis regnū Dei. Sed primò saluterur virgo Maria. regnum Dei dabitur, &c. Pro cuius verbi declaratione & materiae prædicandæ introductione, sciendum quod quilibet de arboribus sui viridarij vult fructū, nec est contentus de foliis & floribus, sed vult fructus. Sic Deus de horto Christianitatis, cuius arbores sunt Christiani ibi plantati in baptismo, de quibus Deus vult fructus bonorū operum. s. pœnitentiæ, misericordiæ, &c. Non solum vult flores bonarum cogitationum, nec folia bonarum locutionum, sed vult fructus bonorum operum. Auct. Ego posui vos vt eatis & fructū afferatis, & fructus vester maneat. Ioan. 15. No. vt eatis. s. profitendo, & fructus vester maneat. s. vsq; in finem. Sed quando Christianus vel religiosus non tenet bonā vitam, vel etiam presbyteri, tales sunt arbores steriles. De quibus dicit Christus, Omnis arbor quæ non facit fructum bonum, excidetur & in ignem mittetur. Mat. 3. Sed boni qui faciunt dignos fructus pœnitentiæ. Luc. 3. in morte transplantantur ab isto horto in Paradisum cœlestem, hoc dicit thema propositum, Regnum Dei, &c. Occasione thematis quæsiui in sacra scriptura quot modis Deus dat regnum cœlorum suis. Et inueni quod sex modis tantum, scilicet,

- Primò per directam hereditatem,*
- Secundò per violentam importunitatem,*
- Tertiò per deuotum seruitium,*
- Quartiò per fidele cambium,*
- Quintiò propter continuam petitionem,*
- Sextò propter iustam emptionem.*

Quilibet vestrum cogitet quæ istorum sex modorū tenet, & quem fructum facit, quia de his dicit the. Regnum Dei dabitur genti facienti fructum. Dico primo quod Deus dat regnum suū personis humanis per directā hereditatem, sicut Reges & Principes & Domini suis filiis legitimis dant hereditatē, sic Deus dat, cuius filij sunt nouiter baptizati, si decedat antequā peccet, statim euolat, & datur eis hereditas regni Dei. No. contra errorē veterarum dicentium quod propter dolores matris trāseunt per purgatorium, &c. falsum est. Et quia

quã sunt filij regis Christi & reginę scilicet ecclesię, ideo mox cęlum intrāt. No. modum huius generationis in baptismo. Ideo Io. i. Dedit eis potestatem filios Dei fieri, his qui credūt in nomine eius, qui nō ex sanguinib⁹, id est seminib⁹, sed ex Deo nati sunt. Si ergo iure hereditario filiis legitimis debetur hereditas patris, cum ergo pueri nouiter baptizati sint filij legitimi. ergo, &c. Ideo dicit scriptura sancta. Ipse spiritus testimonium reddāt spiritui nostro quod sumus filij Dei. Si autem filij, & hæredes, hæredes quidē Dei, cohæredes autem Christi. Rom. 8. Si dicatur quomodo habent regnum Dei illi pueri qui nullum fecerunt bonū, quare permittuntur intrare, &c. Respōdeo quod filiis non fit quæstio quare intrant domum patris, immo si portarij Paradisi dicerēt eis, quare vos vultis intrare? quo iure? Responderent pueri, quia sumus filij Dei. videatis in fronte nomen patris. Apoc. 14. Et nomen patris sui scriptum in frontibus suis. No. historiam quomodo pueri portabātur ad Christum vt benediceret eos. Mat. 19. quos apostoli perhibebāt, quibus dixit, Sinite paruulos venire ad me & nolite prohibere eos, taliū est enim regnum cęlorum. in qua auctoritate sunt tres clausule quę possunt applicari contra tres difficultates, siue impedimenta intrādi regnū cęlorū. Dicatur hic cōtra illos qui nimis plorant pro pueris quando moriuntur, cum tamen deberēt gaudere, quia recipiuntur a rege Christo. Dico secūdo, quod Deus dat regnū cęlorū per violentam importunitatem. Isto modo datur personis penitētibus, qui ex peccatis perdiderunt innocentiam baptismalem & Dei filiationem & facti sunt inimici Dei, sicut filij regis qui inimicantur patri, ex hæredantur a patre. Idē de nobis qui ex peccatis inimicamur Christo Iesu patri nostro, ideo non possumus habere regnū Dei per directam hæreditatē, sed possumus ipsam habere per violentā importunitatē. Quod autē violenter possit, ego non auderē dicere, nisi quia Christus hoc dicit, A diebus Ioannis baptistę regnū cęlorū vim patitur, & violenti rapiunt illud. Mat. 11. Hęc violentia fit per penitentiam quę a Christo violentia vocatur. Ratio, quia omnia opera penitentialia requirunt violentiā. ver. gra. Primō de cōtritione. Conteri de his de quibus homo declaratur & naturaliter inclinatur, & prouocare se ad fletū violentiā requirit, quę tanta est aliquando, q̄ ex illa violentia moritur, vt est iā inuentū. Ideo Iohel. 2. Fletu & planctu scindite corda vestra. Secundō, habere propositū nō redeūdi ad peccata, quę fortē iam sunt conuersa in naturam ex consuetudine. Ideo requirit violentiā ad se custodiendū, vt patet in assueris iurare Deū. No. de illo qui quādo iurabat ponebat vndecim denarios in bursa, &c. & sic correxit se, &c. ecce violentia. Tertiō recedere a mala societate, a persona tam dilecta, &c. Ideo requiritur magna violentia. Poeta, Quę nocitura tenes, quāuis sint chara relinque. Quartō, oris

confessio etiam requirit magnam violentiam, cum pudor retrahit hominem ne peccata confiteatur, ne se diffamet. Ideo est necessaria violentia ad instar illius qui nimis comedit & cum violentia se pro-uocat ad nauseam & vomitum. Item ieiunium requirit violentiam, maximè in illis qui consueuerunt bibere de mane. Idè de restitutione & iniuriarum remissione. Ecce quare dicit Christus, Regnũ cœlorum vim patitur. s. penitentię & violenti. i. penitentes rapiunt illud, quia primus homo qui prædicauit penitentiã pro obtinendo regno cœlorum fuit Ioan. bap. Mat. 3. & Lu. 3. Facite dignũ fructũ penitentię, quoniã appropinquauit regnũ cœlorũ. Nunquã autẽ aliquis prophetarũ, patriarcharũ hoc prædicauit, sed Ioan. incœpit, deinde Christus cõtinuauit di. Mat. 4. Penitentiã agite, appropinquauit enim regnũ cœlorũ, &c. Ideo dicit the. Regnũ cœlorũ dabitur genti facienti fructũ. s. penitentię. Tertiò, regnũ cœlorũ datur propter deuotiũ. Quãdo aliquis seruit alicui domino, cõsequitur aliquod salariũ si bene seruit, aliã nō. Sic Christus suis seruatoribus nō dat florenos 10. vel 20. sed dat eis regnũ cœlorũ, vt sunt ecclesiastici, presbyteri qui deuotè seruiunt Christo, quia laici sunt negotiis mundi multũ occupati, sed deuoti ecclesiastici de die & nocte seruiunt Christo. No. quod seruitiũ ecclesiasticorũ consistit in tribus præcipue. s. dignè officiare, dignè celebrare, honestè cõuersari. De primo Aug. Psalmis & hymnis cũ oratis Deũ, hoc versetur in corde q̄ profertur in ore, &c. De secũdo Exo. 19. Sacerdotes quid accedũt ad Dominũ, sanctificẽtur, ne percutiat eos. De tertio Ro. 12. Prouidẽtes bona nō tantũ corã Deo, sed etiã corã omnibus hominibus. Et Augu. In omnibus moribus vestris nihil fiat q̄ cuiusquã offendant aspectũ, sed q̄ vestrã deceat sanctitatẽ. Talib⁹ pro salario seu mercede datur regnũ cœlorũ. Non omnis qui dicit mihi. Domine Domine intrabit in regnũ cœlorũ. Ergo Domine quis intrabit? Respõdet, Qui facit voluntatem patris mei qui in cœlis est, ipse intrabit in regnũ cœlorũ. Mat. 7. Ideo de sacerdotibus dicit the. Regnũ Dei, &c. Quartò, regnũ cœlorũ datur propter fidele cãbium. Isto modo maximè habetur à religiosis qui dant Christo quod habent, & Christus dat eis principale quod habet. s. regnũ cœlorum. Nos religiosi quatuor habemus principaliter. s. animã rationalẽ ad imaginem Dei creatã. Ideo est pulchrior sole, nisi deturpetur macula peccati. Hanc dat religiosus Domino per votũ obedientiæ, quia liberũ arbitriũ quod est essenziale anime, religiosi submitrũt ad voluntatẽ prelati. Ideo Christus dicit, Maiorẽ hac dilectione nemo habet, quã vt animã suam ponat quis pro amicis suis. Io. 15. Pro ista Deus dat humili religioso, & obedienti gloriã suã cum angelis suis. Ecce cãbium. Secundò, habemus corpus de terra. Ioã. 6. Spiritus est qui viuificat, carõ non prodest quidquam. Ipsum dat religiosus Domino per votũ castitatis, quasi dicen-

do cum Apostolo. 1. Cor. 9. Castigo corpus meū, & in seruitutem. S. Dei redigo. Pro isto Deus dat religioso casto, & honesto resurrectionem incorruptibile. Tertio, habemus bona tēporalia quæ religiosus dat Deo per votum paupertatis, quasi dicendo. Ecce nos reliquimus omnia, &c. Mat. 19. propter quod Deus dat religioso pauperi thesauros paradisi, & habet quidquid vult, quod non habet hic aliquis quantumcūq; magnus. Quarto, habemus modos viuēdi diuersos. Hos dat religiosus Domino seruādo ceteroniam sui ordinis, propter quod Deus dat religioso regnū celorum. Ecce cābium, ac si tu pro manu plena gariosilis haberes cophinū plenū florenis. ideo Christus. Mat. 5. Beati pauperes spiritu qui dāt Domino corp^o animā, & bona, quoniā ipsorum est regnū celorum. Aug. O felix permutatio, dare terrā, & accipere celū, dare luū, & accipere aurū, dare trāsitoria, & accipere eterna. Quinto regnū celorū datur per continuā petitionē. Aug. Quærite primò regnum Dei, & iustitiā eius, & hæc omnia adiicientur vobis. Mat. 6. Domine, & nūquid primò petere debemus victū & vestitū, & alia nobis necessaria? Responso, q̄ nō, imò primò quærite regnū Dei & iustitiā eius, & hæc omnia. s. vi:ctus, & vestitus, &c. adiicientur vobis. No. primò dicatur quomodo Deus vult principiū temporis totius. Principiū diei est mane, illud vult Deus per deuotā orationē. Dic modum orādi deuotū. Primò se signādo; &c. Rabanus, Crux Christi clavis est Paradisi, & sic aperta porta in ceteris spiritu cogitādo cū quo loquimini in oratione. Principiū noctis est sero. Illud etiā vult Deus, vt oretis antequā ponatis vos in lectū. Principium hebdomadæ est dominica, quæ fuit prima dies mundi. Hoc principiū vult Deus cessando ab omni opere, &c. audiēdo missam, sermones, seruando quatuor cōditiones, &c. Hoc modo obtinent regnū Dei omnes qui orant Deū deuotē. Ideo dicit the. Regnū Dei, &c. Sexto datur regnum Dei per iustā emptionem. Hoc modo habuerunt ipsam sancti martyres dando pretiū iustum. Aug. Venale, inquit Dominus, habeo. Et quid Domine? Regnū celorum. Quantum valet? Tantum valet quātum habes. s. de meritis. Pretium iustum est, dare pro ipso vitā & sanguinem, & omnes labores, non quod sit pretium iustum per æqualitatē, quia nō sunt con- *Seu in-
stū ratio*
digne passiones huius temporis ad futuram gloriam quæ reuelabi- *ne gra-
tie, etiā*
tur in nobis. Ro. 8. Sed est pretiū iustū per proportionē, ex quo ho- *stium sit*
mo dat Deo quod habet. s. vitam propriam, per martyriū, Deus dat *quantiū*
etiā homini quidquid habet. s. seipsum, gloriā, & regnū suam. ideo *ad sub-*
dicat. Quantum valet. Tantum valet quātum habes. Ideo Christus, *stantiam*
Beati, qui persecutionē patiuntur propter iustitiā, quoniā ipsorum *operis:*
est regnum celorum. Mat. 5. Nota propter iustitiā, non dicit pro- *ecclesia,*
pter fidem, quia iustitia est vniuersalior ad omne opus virtutis. Vn- *de Ioanna. Bapnisi. martyr est præpotens eremicy cultor, vt dicit*

ecclesia, tamen nō pro fide sed pro iustitia, quia corrigebat peccata notoria, fuit ab Herode decapitatus. Marc. 6. Si Christus dixisset, Beati qui persecutionem patiuntur propter fidem solum. Ioan. non fuisset martyr. Idem de illis qui patiuntur propter communitatem manutenendam. Idem de scuriferis. Idem de vxore quæ non vult consentire viro, qui vult plus de vxore quàm Deus ordinauit. Quot martyres essent in mundo si vellent. 1. Pet. 3. Si quid patimini propter iustitiam beati. Ecce quare dicit thema. Regnum Dei dabitur genti facienti fructum.

Sabbato post Reminiscere. Sermo I.

Sicut prophetam eum habebat. Matth. 21. Sermo noster erit de sancto Euangelio in quo Christus ostendit nobis tria mala de Iudæis, scilicet,

Eorum iustam reprobationem,

Duram condemnationem,

Stultam executionem.

De tertio dicit thema, Sicut prophetam, &c. cū tamen esset & creator omnium prophetarum. Ecce quomodo erant cæci, & non cognoscebāt ipsum esse saluatorem, & Regem Messiam, sicut Prophetam ipsum habebant. Dico primò, quod sanctū euangelium ostendit de Iudæis eorum iustam reprobationem, secundum quod Christus eis ostendit, & ipsi habuerunt concedere. Quoniam Christus dixit eis parabolam, Homo erat paterfamilias qui plātauit vineam, & septem circumdedit ei, & fodit in ea torcular, & ædificauit turrin in medio eius, & locauit eā agricolis, & peregrè profectus est. Cū autem tempus fructuū appropinquasset, misit seruos suos ad agricolas, vt acciperent fructus eius. Agricola autem apprehensis seruis eius, alium cæciderunt, alium occiderunt, alium verò lapidauerunt. Iterum misit alios seruos plures prioribus, & fecerunt illis similiter. Nouissimè autem misit ad eos filium suum dicens, Verebuntur fortè filium meum. Agricola autem videntes filium, dixerunt intra se, Hic est hæres, venite occidamus eum, & habebimus hereditatem eius. Et apprehensum eum eiecerunt extra vineā, & occiderunt. Cū autem venerit Dominus vineæ, quid faciet agricolis illis? Aiunt illi, Malos malè perdet, & vineā suam locabit aliis agricolis, qui reddent ei fructum tēporibus suis. Ex qua parabola Christus fecit eos concedere ore proprio, quod iuste erant à Domino reprobati, & condēnati. Modò declaremus parabolam. Homo iste paterfamilias est Deus pater, qui licet non sit homo, tamen propter similitudinem, quam habet cum Deo, Deus rationabiliter se dicit hominem. Adam autem non debet dici pater vniuersalis, quia pater carnalis modicum facit, &c. Sed Deus facit totum, & corpus & animā, &c. Ideo dicit Christus, Patrē. s. vniuersalē nolite vocare vobis
super

Pater terram. Mat. 21. Vineam ista est gens Iudaea quam Deus pater
 transplantauit de Aegypto, vbi erant captiui, in terram promissio-
 nis. Dauid, Vineam de Aegypto transtulisti, eiecisti gentes, scilicet,
 infideles de terra promissionis, & plarasti eam. Et sepe[m] circunde-
 dit ei, scilicet vt custodiretur, protegeretur, & defenderetur. Hęc se-
 pes est lex diuina. Voluit Deus, vt vinea. i. gēs Iudaica esset clausa,
 ne malę bestię illuc intrarent. Item ne populus saltaret vltra sepe[m]
 peccando mortaliter, quia propter peccatum veniale, non saltat ho-
 mo vltra sepe[m]. Amb. in lib. de paradiso diffiniens peccatum, dicit,
 Peccatum est transgressio diuinę legis, & cęlestium inobedientia
 mandatorum. Torcular huius vineę gentis Iudaicę est altare sacri ^{Peccatū}
 feriorum, vbi sanguis animalium fundebatur. Turris alta erat tem- ^{definitio.}
 plum edificatum habēs in altitudine centum viginti cubitos, & ha-
 bebat tria cellaria. 2. Paralip. 3. Et locauit vineam istam agricolis, id
 est p̄latis, magistris, doctoribus, & rabbinis qui habebant viuere
 de decimis, & primitiis, & oblationibus iuxta ordinationē Dei, &
 quod ipsi darent sibi fructum meritorum, virtutū, & operum spiri-
 tualium quia ideo ipsam edificauit eis, & ipsi non receperunt fru-
 ctum de vinea, id est populo. Auct. Dedit illis regiones gentium, vt
 custodiāt iustificaciones eius, id est, opera spiritualia, & virtutum.
 Et peregrē profectus est. Nō intelligatis ex hoc, quod Deus sit mu-
 tabilis, sed reliquit hominē in libertate arbitrii. Dedit sibi p̄cepta
 affirmatiua, & negatiua inducendo ipsum ad bonum, sed nō cogē-
 do. Eccl. 15. Deus ab initio constituit hominem, & reliquit illum in
 manu cōsiliū sui. Adiecit mandata, & p̄cepta sua. Si voluerit mada-
 ta conseruare, conseruabunt te, &c. Et venit tempore fructuum de
 vinea sua, misit seruos suos. s. sanctos Prophetas. Esaiā, Amos, &c.
 vt inducerent gentes ad faciēdum fructum meritorium per sancti-
 tatem vitę, & illos occiderunt, Esaiam cum serra, Amos cum in Sa-
 maria prophetaret, Amasias sacerdos frequēter eum plagis afflixit,
 tandem filius eius Ozias veste per tempora transfixit, post hęc se-
 miuiuus in terram suam euectus, post aliquot dies dolore vulneris
 expirauit. hęc Hiero. in prologo sumpto ex principio commenta-
 riorum ipsius in amos. Item Zacharias filius Ioiade fuit lapidatus,
 & Dominus nō habuit fructus de vinea sua. Deinde tēpore ducum
 misit alios seruas. s. Hieremiam, Ezechielem, Abacuc, &c. Et fecerūt
 eis similiter. Deinde misit eis filium suū p̄dilectū. s. Christū in in-
 carnatione, qui quando ostendit se agricolis p̄dicādo, & mirabi-
 lia faciēdo, dixerunt, hic est heres, id est, hic est Messias. Ideo Nico-
 demus quādo venit ad eū dixit, scimus, quia à Deo venisti magister
 &c. Ioā. 3. Quia videbāt tempus Messię completum, & prophetias.
 Dicunt omnes glosę tam literales quā[m] allegoricales, quod Iudęi
 cognouerunt Christum esse verū Messiam, tam propter mirabilia,
 quā[m]

quàm propter tempus, & Prophetias cōpletas, quàm etiã propter testimonium Ioannis Baptiste, & crediderunt à principio, sed quia Christus arguebat, & reprehendebat eorū peccata mortalia, ex malitia & cæcitate perdidērunt fidē de ipso dī. Circumuēniamus iustū quoniam inutilis est nobis, & contrarius est operibus nostris, & impropertat nobis peccata legis, & diffamat in nos peccata disciplinæ nostræ. Promittit se scientiã Dei habere, & filium Dei se nominat. Si enim est verus Dei filius, suscipiet illum, & liberabit illum de manibus contrariorum. Cōtumelia, & tormento interrogemus eum, & probemus patientiam eius. Morte turpissima condēnemus eum. Hæc cogitauerūt, & errauerunt, excecavit enim illos malitia eorū, & nescierunt sacramenta Dei, id est sacra secreta. Sap. 2. Christus autem reprehendebat eos corā populo, auisando populum ne corrūperetur, & deciperetur ab ipsis, ideo populus auisatus à Christo despiciebat eos, videns eorum malitiam, & peccata, nec volebāt dare decimas, &c. Ideo ipsi ex malitia dicebant, Venite occidamus eum, & habebimus hæreditatē. s. decimas, primitias, &c. vt prius. Et finaliter fuit data sententia contra Christum, vt extra Hierusalem. In monte Caluarie crucifigeretur ad Heb. vlt. Dominus extra portā passus est. Cū ergo venerit Dominus vineæ, quid faciet agricolis illis? Aiunt illi, Malos male perdet, &cæ. Tunc dixit eis Christus, Ideo dico vobis, quia auferetur à vobis regnū Dei, & dabitur genti facienti fructum eius. s. obedientiæ, pœnitentię, & bonę vitę. Moraliter auiferis vos, ne accidat vobis vt Iudęis. Vnde ex prædicta declaratione patet, quod Deus vult de populo suo fructū. Nō enim cōtentatur de floribus, & foliis. Ideo pro fructu habendo misit, & mittit quotidie seruos suos, scilicet, prædicatores. No. sex fructus quos vult Deus, ex quibus dat regnum Dei facienti. Primus fructus est innocentia baptismalis. Quoniã si infans moritur, & portat secū fructū innocentie baptismalis, ibi statim datur sibi regnū cœlorū. Ideo Christus. Nolite timere pusillus grex, quia cōplacuit patri vestro dare vobis regnum. Lu. 12. Secundus est obedientia generalis ad sua præcepta. Mat. 7. Non omnis qui dicit mihi Domine Domine intrabit in regnum cœlorum, sed qui facit voluntatē patris mei qui in cœlis est, ipse intrabit in regnum cœlorū. Tertius est pœnitentia virtualis, quia perdita innocentia, & obedientia, oportet facere fructum pœnitentię. Lu. 3. Facite ergo fructus dignos pœnitentię, quoniam appropinquabit regnum cœlorū. Quartus est patiētia martyrii. Mat. 5. Beati qui persecutionē patiuntur propter iustitiã, quoniã ipsorum est regnum cœlorū. Quintus est indigentia apostolicalis. Mat. 5. Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum cœlorum. Sextus diligētia spiritualis in his quę tenetur facere secundū suum statum, si est religiosus vel clericus. Mat. 6. Primum quærite regnum

regnum Dei & iustitiā eius, & hæc omnia adicientur vobis. Ecce fructus quos Deus vult de vinea populi sui. Nō contentatur de foliis quæ Iudæi sibi dabāt cārando Psalmos, & prophetias distinctē & spatiosè, sed non dabant sibi fructum deuotionis nec bonorum operum. Ideo ipse Mat. 15. Populus hic labiis me honorat, cor autē eorum longè est à me. Sine causā colūt me. Sic multi clerici modò dant Deo folia, sed nullum fructum meritorum, nec virtutum, nec bonorum operū, nec pœnitentiæ, nec deuotionis. Idem de religiosi qui sibi dant folia promissionis votorum, sed nō dant sibi fructum quia opere nihil seruant. Idem de prædicatoribus qui dant Deo folia pulchrorum verborum, sed nō dant sibi fructum bonæ vitæ. Idē domini, & rectores communitatū, qui dant Deo folia iuramentorū quod seruabunt iustitię fructum, sed non dant sibi fructum operis, imò faciunt totum oppositū. Idem de illis qui in matrimonio promittunt sibi mutuam fidem, &c. Ecce pulchra folia, sed nō dant fructum obseruando, imò dicunt cōcubinas. Idem de illis, qui quādo sunt in periculo dant Deo folia votorum, sed postquam sunt extra pericula, non dant sibi fructum operis complēdo vota. Idem de iuristis, qui præsentant pulchra folia verborum, sed nō dant fructum iustitię. Idem potest dici de quolibet statu. Signum est reprobationis, & condemnationis, sicut de iudæis. Ideo legitur Mat. 21. quod cum Christus semel veniret in Hierusalē, quæsiuit fructū in ficulnea & non inuenit nisi folia, & maledixit ei dī. Nunquā nascatur ex te fructus in sempiternū, & arefacta est continuo ficulnea. Figura fuit, quia nō vult Deus, vt nos faciamus solūm filia, sed fructum. Ideo dicit Ioan. 15. Ego posuit vos. s. in vinea Christi, vt eatis, & fructum afferatis, &c. Dico secundò, quod sanctū euangelium declarat de Iudæis duram condemnationem. s. quod comitteret eos infernum condemnatos. Postquā Christus fecit eos cōcedere quod erant iustè reprobati, dixit eis, Nunquā legistis in scripturis. Psal. 117. Lapidem quē reprobauerunt edificantes, hic factus est in caput anguli. A Domino factū est istud, & est mirabile in oculis nostris. Ideo dico vobis, quia auferetur à vobis regnū Dei, & dabitur genti facienti fructum eius. Et qui ceciderit super lapidē istū, cōfringetur. Super quem verò ceciderit, cōteret eū. Pro cuius declaratione literalī sciendum, secundū quòd dicunt glōsæ, quòd quādo templū Salomonis ædificabatur, lapides parabantur extra ciuitatē Hierusalē, intantū quòd in ciuitate Hierusalē non fuit auditus ictus exiæ vel martelli. Et dum ædificarent parietes templi, inuentus est vnus pulcher lapis, & quando volebant ipsum ponere, vel erat nimis altus vel nimis bassus. propter quod fuit à magistris reprobatus, sed finaliter dicti magistri indiguerent vno lapidē in angulo ad ligandum opus, tunc ille lapis fuit ad hoc optimus. De quo magistri admirātes dixerūt, A

Domino factum est istud. Dicitur lapis figurabat Christum, de quo
 David prophetando dixit, Lapidem quem reprobauerunt edificā-
 zes hic, &c. Psal. 117. Modò videamus quis sit ille lapis. Sciendum q̄
 in sacra scriptura Christus dicitur lapis angularis. Esa. 28. Et loqui-
 tur propheta in persona Dei patris, Ecce ego mittā in fundamētis
 Sion lapidem probatum angularem pretiosum. Qui crediderit nō
 festinet, sed. 1. Pet. 2. habetur, non confundetur. Item Dan. 2. Abscis-
 sus est de monte lapis sine manibus. No. de monte, id est, de digni-
 tate Christi, seu uirginitate uirginis Marię, sine manibus, id est sine
 homine. Itē 1. Pet. 2. Christus dicitur lapis uiuus ab hominibus qui-
 dem reprobatus, à Deo autē electus, & honoratus, Reprobatus au-
 tem à magistris, & aedificatoribus tēpli, id est, à principibus Iudęo-
 rum, qui debebant aedificare populum uerbo doctrinę, & exemplo
 uitę. Qui multoties reprobauerūt Christū. Primò reprobauerunt
 eius uitam sanctissimam dicendo, Ecce homo uorax, & potator ui-
 ni, publicanorum, & peccatorū amicus. Mat. 21. Secundò eius mira-
 cula dicēdo. Hic nō eicit dæmonia nisi in nomine Beelzebub prin-
 cipe dæmoniorum. Mat. 12. Terriò eius genus, dicendo, Vnde huic
 sapientia hæc, & uirtutes. Nonne hic est fabri filius? Nonne mater
 eius dicitur Maria, & fratres eius Iacobus, & Ioseph, & Simō & Iu-
 das, & sorores eius nōne omnes apud nos sunt? Vnde ergo huic om-
 nia ista? Mat. 13. Quartò eius doctrinam, dicendo, dæmonium habet,
 & insanit, quid eum auditis? Ioan. 10. Quintò eius sanctitatem, di-
 cendo. Nos scimus, quia hic homo peccator est. Ioann. 9. Sextò eius
 samam, dicētes, Nonne benedicimus nos, quia Samaritanus es tu? Ioan. 8.
 Septimò eius dominium coram Pilato, di. Nō habemus re-
 gem nisi Cæsarem. Ioan. 19. Ecce hic lapis à magistris reprobatus,
 sed finaliter in angulo uenit, oprimē duos parietes cōiungens. s. lu-
 dæorum populum, & gentiliū, ibi consistebat totus mundus, quia
 hi duo coniuncti sunt, & cōiungentur ante diem iudicij ad lapidē
 angularem Christum, quādo receperunt, & recipient fidem catholi-
 cam. Ecce quare dixit Christus eis, Nunquid legistis, &cæ. Qui ce-
 ciderit super lapidē istum, cōfringetur, super quem uerò lapis ceci-
 derit, conteret eum. Super lapidem, id est, Christū cadit homo quā-
 do peccat mortaliter, & cōfringitur nostra saluatio, quę consistit
 in duobus finaliter & principaliter, scilicet, in uera credētia & deuo-
 ra obedientia, & vnum sine alio non saluāt hominem. Bitumen cō-
 iungens est gratia Dei. 1. Corin. 15. Gratia Dei sum id quod sum.
 Qui peccat autem mortaliter, gratiam Dei perdit, siue bitumen, &
 diuiditur & cōfringitur homo, sed adhuc potest consolidari ut scy-
 phus argenti, ideo David, Cum ceciderit non collidetur, id est, nō
 teretur. Ratio quia Dominus supponit manum suā. Psal. 36. s. ipsum
 suscipiendo in fide & obedientia. Cadit Christus super hominē in
 iudicio

iudicio pondere rigoris iustitiæ. Tunc peccator cõteretur ad initar pulueris, &c. scilicet in operibus & in persona. In operibus, quãdo peccator cadit super lapidem peccando mortaliter, tunc eius merita & bona opera mortificantur. Sed quod reintegratur & solidatur per pœnitentiam, bona opera & merita reuiuiscunt. Sed in iudicio quando lapis cadit super peccatorẽ, totũ conteritur, etiã si haberet tot merita quot habet Maria, omnia perdet, & nullũ refrigeriũ habebit ex ipsis, imò magis cruciabitur, quãdo viderit quod illa bona nõ possunt sibi valere, & quod tũc sunt sibi perdita, tũc totus cõteretur in doloribus & pœnis. Secũdo cõteritur quantum ad personã & in potentiis animæ, quia intellectus est plenus ignorantia & non scit aliquid nisi pœnas. Memoria est plena doloribus. Volũtas est plena obstinatione. Sensus etiã corporalis visus vidẽdo formas horribiles dæmonũ. Auditus, blasphemiarũ clamores. Olfactus fetoribus plenus. Tactus pœnarũ. De ista cõtritione auctoritas, Confundantur qui me persequũtur, & nõ confundar ego, paueãt illi, & non paueã ego. Induc super eos diem afflictionis, & duplici contritione cõtere eos Domine Deus noster. Hier. 17. Tertiõ sanctũ euangeliũ declarat de Iudæis eorum stultam execrationem, quia cum esset Deus & creator Prophetarum & Angelorum, ipsi habebãt ipsum solũ sicut prophetam, cum tamen viderent quotidie signa magna & mirabilia quæ faciebat, & perfectionem vitæ suæ, excellentiam doctrinarum celestium, nec volebat aliquid huius mũdi, nec honores, nec dignitates, nisi honorem Dei & saluationem animarum, & ipsi vt cæci reputabãt ipsum Prophetam, vnde Mat. 16. quæsiuit Christus à discipulis dicens, Quem dicũt homines esse filium hominis? At illi dixerũt, Alij Ioannem Baptistam, alij autẽ Eliam, alij verò Hieremiam, aut vnum ex Prophetis. De hoc dicit tertiã pars euãgelij hodierni. Cum audissent Principes sacerdotũ & Pharisæi parabolas eius, cognouerunt quod de ipsis diceret, & quærentes eum tenere, timuerunt turbas, quia sicut Prophetam eum habebant & ideo Luc. 7. Propheta magnus surrexit in nobis, &c.

Sabbato post I I. Dominicam in Quadragesi. Sermo I I.

Pater illius misericordia motus est. Luc. 16. In nulla sacra scriptura veteris & noui testamenti ostenditur ita clarè dulcedo diuinæ misericordiæ erga peccatores qui reuertuntur ad Deum per pœnitentiam, sicut in euangelio hodierno, de quo erit sermo noster. Sed primò salutetur virgo Maria, &c. Pater illius, &c. In hoc sermone volo tenere modum Iuristarum, qui quando volunt legere vel disputare, primò ponunt legem in terminis. Deinde determinant difficultates & subtilitates, secundum quod requirit materia. Sic faciam in præsentis sermone. Primò ponam in terminis casum legis Imperatoris Iesu Christi, Secundo ponam determ-

nationes Papa Iesu. Causa est iste, Volens Christus declarare & ostendere nobis dulcedinem infinitæ misericordiæ erga peccatores penitentes, dixit, quod erat quidam homo qui habebat duos filios, &c. Dicatur historia sancti Euangelij. Ecce hic casus in summa. Ex quo sequitur ista conclusio quod Deus cum magno gaudio recipit peccatorem, quando redit ad ipsum per penitentiam. Modo punctemus subtilitates, & tria possunt hic punctari.

Primum est de auersione peccatoris criminosa.

Secundum est de conuersione penitentis virtuosa.

Tertium est de miseratione Creatoris copiosa.

De tertio punctamento dicit the. Pater illius misericordia motus est. Primum ergo punctamentum est de auersione peccatoris criminosa, quando homo peccando auertitur & recedit a Deo. In quo punctamento sunt quinque notanda. Primum quia pater dedit filio substantiam quæ ad eum pertinebat. Secundum quia filius adolescentior peregrè profectus est. Tertium quia dissipauit substantiã suam viuendo luxuriose. Quartum quia abiit & adhæsit vni ciuium regionis illius. Quintum cepit egere, & moriebatur fame. Primum ergo dicitur, quod pater diuisit duobus filiis substantiã suam, adolescentiori causã suã partem ad eius petitionem. Sic Christus pater omnibus hominibus dat liberum arbitrium faciendi bonum & malum. Nul-
lus dicat si est malus, quia sciebat Deus, quia sursum scire nõ cogit ali-
quẽ, sicut nec meum videre cogit aliquem esse hinc: sic scire Dei nõ
cogit aliquem ad faciendum bonum, vel malum, nec hoc vel illud,
inõ quemlibet dimittit in libertate arbitrii. Primum in intellectu ad

**Dei pre
sciẽtiali
berũ ar-
bitrium
non co-
git.**

credendum vel discredendum illud quod sibi placet. Secundum in memoria ad memorandum Dei beneficia, ad sibi regratiandũ, vel ad memorandum iniurias, receptas ad vindicandum. Tertio in vobilitate ad desiderandum bonum vel malum. Item in corde ad cogitandum bona vel mala, ad diligendum proximum vel odiendum. Item in ore ad Deũ laudandũ vel blasphemandum, ad dicendum verũ vel falsum. Itẽ in auribus ad audiendũ diuina vel vana vel mundana. In oculis ad videndũ bona vel vana & ad malum inclinãtia. In gutture ad comedendũ vel ieiunandũ. In manibus ad dandum vel furandũ. Omnia mẽbra dimittit in libertate arbitrii. Et totum corpus ad faciendũ bonum vel malũ, penitentia vel delectationes, &c. Ecce quare diuisit illis bona. s. potẽtias intellectuales animæ, & potẽtias sensitivas corporis, quia omnia dimittit in libertate arbitrii. Auctori. Eccle. 15. Deus ab initio cõstituit hominem & reliquit eũ in manu cõsilij sui. Adiecit mãdata & præcepta. Si volueris mãdata cõseruare, cõseruabunt te. Nota in manu cõsilij sui glo. interij. in libertate arbitrii, adiecit mãdata & præcepta, quæ strictẽ loquẽdo differũt, quia mãdata sunt instructiones quas Deus dat nobis ad fa-

ciendum

sciendū bonā, sicut sunt p̄cepta affirmatiua, vt, Memēto vt diē lab-
 bati sanctifices. Honora patrē tuū & matrē. P̄cepta autē sunt for-
 tiora, sicut sunt p̄cepta negatiua quę obligāt ad semper & p̄ semper,
 quia in nullo casu licet facere oppositū, sicut recurrere ad diuinos,
 nec falsum iurare, &c. in nullo casu est licitū. Mādāta autē affirmati-
 ua obligāt ad semper, sed nō p̄ semper, quā licitū est in die dominico
 pugnare cōtra inimicos & huiusmodi. Itē si parētes apostatauerūt a
 fide, fili⁹ nō tenetur honorare parētes ipsos. Secundus punctus dicit
 q̄ filius adolescentior peregrē profectus est in regionē longinquā.
 Ecce hīc mala vita & peruersa peccatoris, quādo malē vtitur bonis
 sibi datis a Deo, corde malē cogitādo, & peccatis consentiēdo, ore
 malē loquēdo, & opere malē viuēdo. Sic enim homo elongat a Deo
 & a cęlesti ciuitate. Si dicatur, quō potest homo elongari a Deo cū
 sit vbiq; & replet omnia, sicut claritas Solis implet totū aērē, & fer-
 rū ignitū est plenū igne, & pānus tinctus colore? Respōsio, q̄ nō in-
 telligatis, q̄ peccator elōgatur a Deo per distantiā localē, quia hoc
 est impossibile, alioquin annihilaretur, cū Deus sit causa omnium
 rerū in fieri & in cōseruari, sed elōgatur a Deo per distantiā, vel dif-
 ferentiā formalē, sicut ille qui cū Sole esset, & cooperiret se, elōgare-
 tur a Sole, nō localiter, sed priuaretur Solis illuminatione. Ita illē
 q̄ peccat mortaliter, ponit supra se vnū impedimentū quod impedit
 ne claritas diuinę gratię tāgat ipsum, ita q̄ peccatū est quoddā ob-
 staculū, &c. Ideō dicitur de August. Inuenit se Augustinus lōge esse
 a Deo, nō per distantiā localē vel corporalē, sed in regione dissi-
 militudinis. Et sic intelligitur illud Prou. 15. Lōgē est Deus ab impiis.
 Itē illud Psal. Lōgē a peccatorib⁹ salus. Tertius p̄ctus dicit q̄ dissi-
 pauit bona sua, siue substantiā suā viuēdo luxuriose. Ex isto tex. ha-
 betur q̄ quilibet q̄ peccat mortaliter, perdit oīa bona & merita quę
 cōgregauit. Vnde si quis haberet oīa merita p̄phetarū, apostolorū,
 &c. & si peccaret mortaliter statim p̄deret oīa illa, & nihil remane-
 ret sibi. Ex peccato autē veniali nō p̄dūtur merita, sed p̄ditur seruoꝝ
 deuotiōis. Sed peccatū mortale ad instar mortis oīa mortificat, quę
 nihil dimittit, sed in morte homo oīa dimittit, etiā si esset dominus
 totius mūdi, sic peccatū mortale aufert homini omnia merita. Ec-
 cle. 9. Qui in vno peccauerit multa bona perdet, quia non solū per-
 duntur virtutes cōtrarię, sed etiā omnia alia. Ver. gra. Si peccas per
 superbiā, nō credas solū perdere merita quę acquisiisti per humili-
 tarē, sed etiā alia. Ratio, quia omnia merita in gratia Dei fundātur.
 qua perditā, omnia merita perdūtur, quia destructo fundamēto cas-
 dit totū edificium. Ideō Iac. 2. Quicumq; totā legē seruauerit, offēdat
 autē in vno, factus est omnium reus, quia scissa radice arbor mori-
 tur, idē de radice gratię. Quartus punctus dicit, Et abiit & adhe-
 sit vni ciuiū regionis illius, & misit illum in villā tuā vt pasceret por-
 cos

*Pulchra
differen-
tia in-
ter mā-
data &
p̄cepta
seru-
inter
p̄cepta
affir-
matina,
& nega-
tiua.*

*Mortale
peccatū
& gra-
tiā tollit
& bona
autē a-
ctā mor-
tificat,
veniale
autē eā
tantum-
modo re-
mittit.*

cos. Hic cuius est diabolus qui est cuius civitatis inferni, & mittit peccatorē custodire porcos. i. vitia & peccata quę fœtida sunt, & imunda vt porci, quia qui peccat mortaliter, recipit diabolū in dominiū, & si nō expresse, tamen de facto. Si dicatur, Si seruus est diaboli, ergo perdit liberū arbitriū, &c. Respōsio, quod non perdit ipsū, sed tenet ligatū in se. Verbi gra. Secundū finē quē homo peccando intēdit, peccat de necessitate, nō de necessitate absoluta, sed conditionata, vt si homo ponat in corde suo quod habeat honores temporales, necesse est vt faciat plura peccata, scilicet necessitate conditionata. Et sic intelligitur verbū Christi. Vt mundo ab scandalis, necesse est enim vt veniant scandala. Mat. 18. Isto modo peccator dicitur seruus diaboli, nō necessitate absoluta, sed voluntaria. ad Ro. 6. An nescitis, quoniā cui exhibitis vos seruos ad obediendū, serui estis eius? Quintus dicit, & cœpit egere, scilicet spiritualib⁹ bonis, & moriebatur fame. Si dicatur, ego video q̄ peccatores non egent, imō magis abundāt, &c. Dico imō egent, & moriuntur fame, quia honores huius mundi nō satiant esurientē, imō faciunt magis esurire. Idem in diuitiis, quoniā esuriens non sariatur quantumcūq; aperit os ad ventū. Itē quid sunt honores Papales vel regales, & sic de aliis, nisi ventus? De vento nullus potest satiari. Ideō illi qui sitiunt dignitatē, quādo habent illam quā desiderāt, statim desiderāt aliā, quia nō est illis saturitas. Idem de esurie diuitiarum, quia non transeunt illo vbi est fames, scilicet in cor, sed in bursam. Item gulosus semper famescit, antequam comedat famescit escas, post prandium famescit, ante prandium, &c. Itē luxuriosus famescit, quia delectationes carnales nō satiāt. Sola gratia satiat hominem, qui habet gratiam Dei non esurit, nec sitit honores, nec diuitias, nec delicias porcorū. Ideō Christus, Qui biberit ex aqua quam ego dabo ei, non sitiet in æternum. Ioan. 4. Patet auersio peccatoris. Secunda ergo difficultas casus legis Christi est de conuersione penitentis virtuosa, in qua sunt alia quinque notanda necessaria in cōuersione peccatoris. Primū ibi, In se reuersus. Secundum quanti mercenariū. Tertio surgā, & ibo ad patrem. Quarto pater peccaui. Quinto, fac me sicut vnum, &c. Quantū ad primum ibo. Ille autem in se reuersus. Ecce hic peccati cognitio. hoc est primum opus necessarium volenti redire ad Deum vt cognoscat peccata sua. verbi gratia, quando religiosus ad se cōuersus di. O miser, tot anni sunt quod sum in religione & non seruaui regulam. Hoc dicit postquam in se est reuersus cognoscendo peccata sua, quando autem cogitat de mundo de delectationibus, &c. Item de clerico ad se reuerso dicente, O miser tot anni sunt quod sum sacerdos, & vixi vt laicus. Idem de laico dicente. O miser, solo nomine sum Christianus. Ecce quare dicit in se reuersus, quia hic incipit bona vita. Idem Dauid, Postquam pec-

cauit cum Bersabea per luxuriã, & occidit Vriam, in se reuersus dixit, Misere mei Deus secundum magnam misericordiã tuam. Et inter alias rationes quas allegauit, dixit, Amplius laua me ab iniquitate mea, & à peccato meo munda me. Quoniã iniquitatem, &c. Psal. 50. Secundum ibi, Quãti mercenarij in domo patris mei abundant panibus, ego autem hinc fame pereo. Ecce hinc peccatorum contritio. Quid valeret peccatorũ cognitio sine cõtritione? nihil, sed postquã peccator cognoscit peccata & cogitat quod est filius tam boni patris, scilicet Christi, & tam bonæ matris, scilicet Ecclesiæ, & quot seruitores sunt in domo patris, quibus ipse prouidet de gratia. Et ego miser hinc fame pereo, propter hoc dicit Ezech. Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine animæ meæ. Esai. 38. Tertio, surgam, ibo ad patrem meum. Ecce hinc boni propositi assumptio, scilicet obediendĩ & seruiendi Deo & nõ diabolo. Modicũ enim valet peccatorum contritio, nisi homo recipiat firmũ propositum non redeundi ad peccata. Ideo confessor debet petere à confidente, Habetis voluntatem & propositum abstinendi à peccatis? Si dicit nõ, nõ est absoluendus, ergo surge qui dormis, & exurge à mortuis, & illuminabit te Christus, ad Ephesios. 5. Nota illuminabit te Christus, verbũ est transitiuũ & actiuũ. Nota quod Christus Deus illuminat aliquos, sed nõ illuminat eis, prout est datiuus casus, & dicit acquisitionem & vtilitatem, quia multi sunt illuminati ad vtilitatem aliorum, qui nõ sunt illuminati ad vtilitatẽ propriã. Quarto dicit, Pater peccaui. Ecce hinc oris cõfessio, quia cõtritio sola non sufficit si habet opportunitatem cõfitendi, aliã sufficeret, ideò post contritionẽ necessaria est oris cõfessio, quia camera nõ dicitur munda quousq; immunditiæ proiciãtur extra de camera. Idem de camera conscientiæ. 1. Ioan. 1. Si confiteamur peccata nostra, fidelis & iustus est Deus, vt remittat nobis peccata nostra, & emundet nos ab iniquitate nostra. Quinto fac me sicut vnum de mercenariis tuis. Ecce hinc pœnitentiæ iniunctio & acceptatio quando peccator ad instar mercenarij acceptat onus pœnitentiæ. Nota quomodo confessor debet esse discretus in dando pœnitentiam, vt secundum plagam peccati det medicinam pœnitentiæ. Sic si peccauit per superbiam, det sibi pœnitentiã humilis orationis & deuotæ. Nota quid est deuota oratio. Sic enim humiliatur cor superbum. Si per auaritiã, pœnitentiã medicinalis est eleemosyna vel restitutio. Si per luxuriã, ieiunia. Sed alicui miseri cõfessores dare nesciunt aliam pœnitentiã, nisi missas ad instar Medici de cæpa rubea quam apponebat cuilibet morbo. Confessor autem est Medicus animæ, ideò debet dare medicinam secundum plagam peccati. Eccle. 3. Iudicium patris, id est, cõfessoris, audite filij, & sic facite vt salui sitis. Tertius punctus principalis est remissio creatoris copiosa, in quo sunt alia

quinq; notanda & ostensiuā diuinā misericordiā. Primum ibi, Et
 occurrens pater eius amplexatus est eum. Secundum ibi, Citò pro-
 ferte stolā primā, & induite illum. Tertium ibi, Date annulum in
 manus eius, & calciamenta in pedes eius. Quartum ibi, Adducite
 vitulū saginatū. Quintū ibi, Epulemur, quia hic filius meus. Primò
 dicit quod occurrēs pater filio ad eū cōuertēti amplexatus est eum.
 Ecce hic culparum remissio. De hoc dicit thema, Pater illius mise-
 ricordia motus est, q. d. Tu merebaris furcā inferni, sed parco tibi,
 & remitto tibi omnes culpas, Ecce hic misericordia Dei maxima.
 Simile, si aliquis occideret filios Regis, & peccaret cum Regina, sed
 post recognoscēs culpā suam veniret ad Regem & peteret veniam,
 si Rex parceret sibi, & amplexaretur eū & oscularetur eū, reputatur
 fatuus. Maiora peccata remittit Christus Rex pœnitēti, qui dicitur
 misericors, quia quando videt venire ad se peccatorē pœnitentem
 de peccatis, statim occurrit ei amplexās & osculās eum, omnes cul-
 pas sibi remittēdo. Eze. 18. Si impius egerit pœnitentiā ab omnib⁹
 peccatis suis, quæ operatus est, feceritq; iudiciū & iustitiā, vita vi-
 uet & nō morietur. Omnium iniquitatum quas operatus est nō recor-
 dabor. Secundò dicit, Proferte stolam primā, & induite illum. Ecce
 hic pristinæ gratiæ restitutio. Ecce magna misericordia Christi, qui
 non solum remittit culpas, sed etiā restituit sibi gratiā pristinā, ve-
 stiēdo animā veste gratiæ, qua fuerat nudata. Ideò dicit ipsemet.
 Iere. 3. Vulgò dicitur, id est, vulgariter dicitur de meretrice, Si di-
 miserit vir vxorē suā, & recedens ab eo duxerit virum alterū, nun-
 quid reuertetur ad eam vltra? Nunquid nō polluta erit, & cōtami-
 nata mulier illa? Tu autē fornicata es cū amatoribus multis, tamen
 reuerrere ad me dicit Dominus, & suscipiā te. Lupanaria sunt pec-
 cata mortalia & quando anima est induta veste gratiæ potest can-
 tare, & dicere, Gaudēs gaudebo in domino, & exultabit anima mea
 in Deo meo. Quia induit me vestimētis salutis, & indumēto iusti-
 tiæ circūdedit me, quasi sponsū decoratū corona. Esa. 61. Nota ve-
 stimentis salutis. Nam vestimēta salutis sunt habitus virtutū theo-
 logicaliū, & moralium, siue cardinalium, & septē dona spiritus sancti,
 omnia ista restituit Dominus pœnitenti. Indumentum iustitiæ est
 gratia diuina siue charitas habitualis. Tertio dicit, Date annulum
 in manu eius. Ecce hic præcedentiū meritoriiū restitutio, quia mo-
 dicum esset restituere habitum virtutū, nisi etiā restitueret & me-
 rita quæ perdidit ex peccatis, quæ quidē merita sunt in duplici dif-
 ferentiā. s. operationum exteriorum, quæ per annulum signātur &
 affectionum interiorum quæ per calciamēta intelliguntur. Dicunt
 hic Doctores theologiæ, quod bona opera facta in gratia sunt viuā,
 sed quādo homo peccat mortaliter, illa bona perduntur peccatori,
 & reseruātur in thesauro Dei, & dicuntur mortificata. Sed quando
 pecca-

Note
 tur hic
 opus bo-
 nū ex ge

peccator redit ad gratiã, sibi restituntur, sed opera bona de genere *vere* facta in statu peccati mortalis, mortua sunt, & illa nõ restituntur, *forma* quia nunquã fuerũt meritoria. Tamẽ in statu peccati mortalis non *liter* en sunt dimittenda bona opera, quia licet non sint meritoria gloriæ, gratia, tamen valẽt ad omnia alia bona habenda. Mat. 25. Omni habenti. *i. rursus* gratiam, dabitur. *i. abundantia* meritorũ præcedentiũ, & abunda- *op^o mor* bit. Ei autem qui nõ habet. *i. gratiã*, & quod videtur habere. *i. bona tuã*, & opera de genere auferetur ab eo. Quarto adducite vitulum sagina- *mortifi* cõ. Ecce hic eucharistiæ cõmunio. Ex quo Deus remisit culpas peccatorũ. *catuã.* & restituit sibi gratiã, & merita, restat comedere vitulum saginatum. *i. corpus Christi.* Mat. 26. Accipite, & mãducate, hoc est corpus meum. Quinto epulari, & gaudere oportebat. Ecce hic cœlestis curiæ congratulatio, quia magnum festum fit in cœlo de vno peccatore ad Dominum per penitentiam redeunte, quia angeli, & sancti tripudiant, & gaudet, Michaël ducit vnam choreã, aliam Gabriel, aliam Abraham cũ Patriarchis, &c. Luc. 15. Gaudium est angelis Dei in cœlo super vno peccatore penitentiam agente. Ideo dicit, Gaudere & letari oportet, quia filius meus frater tuus hic mortuus fuerat, & reuixit, perierat, & inuẽtus est, &c. Patet ergo misericordia Creatoris copiosa. ergo pater illius misericordia motus est.

Dominica III. in Quadragesima, Sermo I.

Fortis armatus custodit atrium suum Luc. 11. Iuxta motiuum thierastis, in præsentis sermone intendo prædicare de bello campali & generali, quod populus habet cũ dæmonibus in isto sacro tempore quadragesimæ. Sed primò salutetur virgo Maria, &c. Fortis armatus, &c. Pro cuius verbi declaratione, & materiæ prædicandæ introductione, vos debetis cogitare, q̄ hoc sanctum tempus quadragesimæ est quasi quædam platea, siue campus belli in quo fideles Christiani faciunt bellum generale cõtra dæmones, & cõtra tentationes eorum. Et dico bellum generale, quia licet personæ deuotæ omni tẽpore vitæ suæ sint in bello cõtra dæmones, contradicẽdo eorum tẽtationibus, & peccatis, tamen illud bellum est singulare, siue particulare. Sed modò est bellum generale totius populi Christiani. Ideo sicut milites, quãdo intrant bellũ animãtur, & confortantur dicẽdo, Sitis fortes, &c. Sic sacra scriptura cõfortans nos dicit, Cõfortamini in Domino, & in potẽtia virtutis eius, & induite vos armaturã Dei, vt possitis stare aduersus insidias diaboli, quoniam nõ est nobis colluctatio aduersus carnẽ & sanguinẽ, sed aduersus principes, & potestates, aduersus mundi rectores tenebrarũ harum, cõtra spiritualia nequitię in cœlestibus. Propterea accipite armaturã Dei, vt possitis resistere in die malo, & in omnibus perfecti stare. Eph. 6. No quomodo principes tenebrarũ sunt potentes, maligni & deceptiui. Ideo sancta mater ecclesia armat nos de tribus

armis valde nobis necessariis in hoc prælio. Primò de scuto ad custodiendū corpus, quia in hoc prælio sagittæ currūt hinc inde. Hoc scutum est ieiuniū corporale, quod custodit totū corpus. Hoc scuto armavit nos sancta mater ecclesia dominica 1. quadragesi. Exemplo Christi qui ieiunavit, &c. Aucto. Scuto circumdabit te veritas eius, in Psalm. 90. Secundò, armavit nos in capite pileo ferreo, siue galea quæ est oratio spiritalis, quæ cōstitit in capite principaliter, dominica 2. quadragesi. exemplo orationis Cananæ. In sancto euangelio hodie armat nos armis inuasiuis. s. lancea quæ est cōfessio sacramentalis qua dæmones vulnerātur. Haec lancea nos armat exemplo huius muti de quo loquitur euangelium, cuius lingua tenebatur à dæmone ligata, sed Christus soluit eam. Erat Iesus eiciens dæmonium, & illud erat mutū, scilicet effectiuè, & cū eiecisset dæmonium, locutus est mutus. Ecce ordinatio matris ecclesiæ facta, scilicet armis de ieiunio corporali, de oratione spiritali, de confessione sacramentali. Hoc modo populus Christianus optimè armatus intrat prælium cāpale, & potest bene custodire suā plateam. s. sanctā quadragesimam, hoc dicit thema propositū. Fortis armatus. s. populus Christianus, custodit atrium suum. Cogitanti mihi quomodo possem vobis hoc bellū declarare, occurrit mihi motiuū Vegetij de romilitari, qui dicit quod in bello regali bene ordinato, & regulato sunt septē differentiæ pugnatorum. s. exploratores, balistarij, tubicines, vexilliferi, equestres, pedestres, & vectores. omnes istas differentias pugnatorū inuenio in bello populi Christiani. Cuius caput, & Rex est Christus cōtra dæmones, quorū Rex est Lucifer. Ideo modo quando declarabo dictas septem differentias: quilibet videat de se in quo gradu seu differētia est, quia nisi sit in aliqua istarū septem differentiarum non est de parte regis Christi, sed est de parte regis dæmonū. s. Luciferi. ideo auisitis, &c. Prima differētia pugnatorum quæ est in bello regali, est illorum qui dicuntur exploratores, qui equitat velociter, isti discooperiūt cogitationes seu insidias inimicorū currēdo, & discurrēdo montes, colles, valles, & torrētes ad videndū si sunt ibi aliqua tela, siue cogitatio inimicorum. Etiā in bello regis Christi sunt cursores, & exploratores. Hi sunt personæ contēplatiuè quæ spiritu discurrūt montes, contēplando celū empyreū, gloriā Dei, ordinationes angelorū, beatitudinē quā Deus promittit suis, & sic insiāmantur ad bellandū. Deinde descēdunt ad torrētem inferni, contēplando pœniā dānatorum, durā, asperā, & eternā. Deinde discurrunt ad caput mūdi contēplando creationē, & principium mundi, quomodo Deus de nihilo cuncta creauit, & sic attēdunt diuinā potentiam. Deinde discurrunt vsq; ad finē mundi, contēplando finem mundi, diem iudicij terribilē, & diuinā iustitiam. Deinde discurrunt ad dextrum cōtēplando prosperitates huius mūdi, &

vident

Sermo I.

vident quod non sunt nisi funes, & laquei, & ideo ipsos despiciunt. Deinde ad sinistrum, aduersitates huius mundi patienter sustinendo, considerando, quod sunt meritorie si sumantur patienter. Deinde cōtemplando diuinam prouidentiam, qualiter totū mundū gubernat & regit, & prouidet omnibus creaturis. Deinde contēplando mōtes tentationis dēmonū, quādo diabolus facit & capit literatos per superbiam, diuites per auaritiam, pauperes per impatientiam, &c. Qui in isto sancto tēpore sic contēplatur, sunt in primo gradu, seu differentia pugnatorū, de quibus dicit Propheta. Qui sperāt in Domino mutabunt fortitudinē, assumunt pennas sicut aquilę, current, & nō laborabunt, ambulabūt, & nō deficient. Esa. 40. Nota qui sperāt in Domino. s. contēplatiui, magis sperāt in Domino q̄ in alio quocunq; mutabūt fortitudinē, quia contēplatiui fortitudinē corporālē mutāt in fortitudinē spiritalē, quia quantō sunt debilioris corporis, melius cōtemplantur, sic mutatur fortitudo corporalis in fortitudinē spiritus. Tertio, assumēt pennas sicut aquilę quę volāt altius ceteris auibus. Duę pennę sunt lectio & auditio, quoniā legendo, & audiēdo persona venit ad cōtemplādum, istis pennis spiritus eleuauit in cælum, & descendit ad infernū. Quarto dicit, current & nō laborabunt, current a capite mūdi vsq; ad finē cōtemplando īnitium, & finē mūdi. Quinto dicit, ambulabūt, & nō deficient, secus de multis qui ambulāt per mūdum corporaliter peregrinādo, qui deficient grauitē peccādo. Sed qui ambulāt spiritu nō deficient. Nota q̄ homines aliqui vadūt ad peregrinationes boni, & redeunt mali, & multę virgines vadunt ad sanctū Iacobum quę redeūt meretrices, vt patuit in anno iubileo de eūtib; Romā, & dormiētibus in paleis. Itē de duabus viduis Valētię eūtib; ad S. Iacobū. Sed qui ambulāt spiritu eūdo Bethleē, contēplando partū virginis, deinde Hierusalem nō deficient peccādo. Isto modo eadem die ire potestis Romā, Hierusalē, & ad sanctū Iacobū. Ideo Apostolus cōcordās cū propheta dicit, Spiritu ambulate, nō corpore, & desideria carnis nō perficietis. ad Gal. 5. Multū noceret personis deuotis ire corporaliter. Secundus gradus vel differētia pugnatorū ire ballo, regis, sunt balistarij, qui sunt necessarij ad dānicandum inimicos, vt ait Vegetius de re militari antequā se misceāt. Sic in bello Christi & populū Christiani balistarij sagittātes sunt actiui in operib; misericordię. Nam quodlibet opus misericordię est sagitta venenata qua vulneratur hostis crudeliter, ideo qui modō facit elemosynas, sagittat diabolū crudeliter. Nota quomodo in balista sunt tria. s. lignum rectū, arcus & chorda. Sic hęc tria sunt necessaria in elemosyna si debeat esse meritoria. Primo lignū rectum. i. intentio recta, vt scilicet elemosyna fiat propter honorē Dei, & consolationem proximi, & non propter vanā gloriam, ideo Christus dixit, Te autem faciente

eleemosynam, nesciat sinistra tua. i. intentio vanæ gloriæ, vel hyper-
 crysis, quid faciat dextera tua. i. intentio recta. Mat. 6. Secundo neces-
 sarius est arcus curuus. i. cõpassio cordis erga proximũ pauperem,
 sic cogitãdo, Iste est pauper, ego sum diues, ego sum indurus, iste nu-
 dus, sum sanus, iste infirmus, ego habeo domũ, iste non habet, & sic
 cogitãdo miseras pauperũ, & dicendo, ita posset mihi accidere, cor
 inclinatur ad cõpatiendum, & ad dãdum, vnde in eleemosyna non
 requiritur solũ recta intentio, sed etiam cordis compassio, ita facie-
 bat ille S. Iob. 30. Flebam quondã super eo qui afflictus erat, & com-
 patiebatur anima mea pauperi. Chordaverò qua sagitta impellitur
 est præceptum Dei, de misericordia di. Misericordiam volo, & non
 sacrificium. Mat. 9. & Osee. 6. Contra hoc faciunt multi vsurarij, quĩ
 magis volũt sacrificium. s. capellarum, &c. quã misericordiã scilicet
 restitutionis, & eleemosynarum. Deus tamen dicit oppositum. Mi-
 sericordiã volo, & non sacrificium. Et tu balistarie vide cui das ele-
 mosynam, nõ ribaldis, non histionibus, sed indigẽtibus. Talis sa-
 gitta eleemosynæ vulnerat diabolus. Dauid, Sagittæ potentis, id
 est diuitis, acutæ, quia penetrant omnia arma diaboli, cum carbo-
 nibus desolatoris, id est ardentibus dãdo eleemosynã. Et diabolus
 clamat dicens. Heu mihi. Psalm. 119. Tertia differentia pugnatorum
 in bello regis sunt tubicines. Num. 10. legitur quod Deus præcepit
 Moyssi, quod quãdo populus intraret bellum, quod faceret duas tu-
 bas argenteas ductiles, quibus cõuocare posset multitudinem, quæ
 necessariæ sunt in bello. Ratio, quia multum mouent corda & san-
 guinem hominum, & equorum, & animant ad prælium. Sic in bello
 regis Christi, & populi Christiani tubicines sunt prædicatores. s.
 omnes illi qui habent officium prædicandi. Nota quomodo tẽpore
 Moyssi homines armorũ erant 600. millia. & Deus fecit solum facere
 duas tubas, quia prædicatores debent solum habere duas tubas. s.
 nouum, & vetus testamentum, & argẽteas, propter puritatem præ-
 dicationis, quia non debet fieri intentione praua. Dauid, Eloquia
 Domini, eloquia casta, argentum igne examinatum, &c. Nota quo-
 modo tuba est diuisa per partes diuersas, vel distinctiones, & etiam
 partes sunt coniunctæ, & colligatæ diuersimodè, sic prædicatio de-
 bet esse non homilia, quia non faceret ita gratum sonum, sed debet
 esse diuisa, per partes distinctionis coniunctas, & colligatas in bo-
 na ordinatione, ideo Dauid Psalm. 65. in persona prædicatoris dicebat
 Deo, Reddam tibi vota mea, quæ distinxerunt labia mea. Vota sunt
 studia sancta, quæ gratis debent reddi. Secundo tuba in principio est
 stricta in ore, & in fine lata, seu ampla. Sic prædicator debet se re-
 stringere, quantum ad materiam, vt sit omnibus utilis, dimissis his
 quæ impediunt prædicatõnẽ, sed ampla & lata debet esse prædica-
 tio, quia toti populo est faciendã: ideo dicit scriptura sacra prædica-
 tori,

tori, Bibe aquam de cisterna tua, & fluēta putei tui. deriuentur fontes tui foras, & in plateis aquas tuas diuide. Prou. 5. Cisterna dicitur scriptura veteris testamenti continens in se aquam mortuam, quia non dat vitā. Fluēta putei sunt scriptura noui testamēti. Tertio tuba nō debet tāgi solo ore, sed etiam manibus. Sic prædicator quod aliis prædicat ore ipse manibus tangat, id est opere faciat. Si prædicat aliis virtutē humilitatis, quod ipse nō sit superbus. Si misericordiam, & liberalitatē, quod ipse non sit avarus. Si castitatem, quod ipse nō sit luxuriosus, &c. Ita faciebat ille magnus prædicator Apostolus Paulus quando dixit, Non audeo aliquid loqui eorum, quæ per me non efficit Christus, in verbo, & factis. ad Rom. 15. Cuilibet ergo prædicatori, dicit Dominus, Clama, ne cesses, quasi tuba exalta vocē tuam, annuntia populo meo scelera eorū, & domui Iacob peccata eorū. Esa. 58. Quarta differentia pugnatorū sunt vexilliferi, quā sunt necessarii, vt quilibet sciat vbi sit capitaneus suus. ideo Num. 2. præcepit Deus quod essent tot vexilla quot erant capitanei, quando ibant ad bellum. Sic in bello regis Christi, & populi Christiani vexilliferi sunt pœnitentes, & abstinentiam facientes. Vexillum Christi est penitētia, quod habuit in tota vita sua, intantū quod reputabatur à Iudæis 50. annorū, cum nō haberet nisi 33. propter pœnitentiam. Ioan. 8. Ideo qui modò dimittūt vanitates ornāmētorum, caudarum & manicarum, quod est vexillū diaboli, & vadunt humiliter, tales portant vexillū Christi. Quilibet talis potest dicere cum Apostolo, Esto stigmata Domini Iesu Christi in corpore meo porto. Gal. 6. Hoc signum petebat Dauid dicens: Fac necum signum in bonū, vt videant qui oderunt me, & cōfundantur, quoniam tu Domine adiuuisti me, & consolatus es me. Psal. 85. Nota signū. s. humilitatis, quia ego fui superbus, & sic de aliis. Nota contra mulieres se ornātes, quæ ponūt sibi signum diaboli. Dauid, Posuerūt signa sua, s. diaboli signa, & nō cognouerunt. s. nunc quod essent signa diaboli, sicut in exitu, supple cognoscent, quando anima exhibit de corpore, quia tunc omnes illæ vanitates apparebunt in facie animæ. Ideo dimittatis ipsas modò, & tenete consilium Apostoli. 2. Cor. 4. Semper mortificationem Iesu Christi in corpore nostro circūferentes, vt & vita Iesu manifestetur in corporibus nostris. Quinta differentia pugnatorum sunt equestres. s. homines equorum per transuersum ad dissipandum prælium inimicorum venientiū totaliter compacti. Sic in bello Christi inuicem compacti milites sunt virgines. Ratio, quia sicut se habet miles ad equum, sic se habet spiritus, vel anima erga corpus, quia spiritus est miles cuius corpus est equus. Auditori. Equi eorum, id est hominum, caro non spiritus. Esa. 31. Sicut ergo militibus, qui bene volunt regere equum suum, sunt duo necessaria. s. signum, & calcaria, ita homo qui bene vult regere corpus suum

suum indiget freno, scilicet abstinentiæ cibi, & potus, propterea ad
 hoc abstinemus modò ieiunando, &c. Equis frena in ora mittimus
 ad cõsentiendũ nobis, & omne corpus illorũ circũterimus. Iaco. 3. &
 loquitur de corporibus, quia Apostoli nõ ibant equitãdo. Calcaria
 sunt amor saluationis de pede dextro, & timor damnationis de pe-
 de sinistro. Ideo si equus, id est corpus sit nimis piger ad bene ope-
 randũ, debet pungi calcari dextro, dicẽdo: Si modò facis, &c. quie-
 scis in gloria. vel sinistro dicẽdo, Si nõ facis pœnitentiã in hoc mun-
 do, facies in inferno. Qui timetis Dominum credite illi, & nõ eua-
 cuabitur merces vestra. Ecce de sinistro pede. ibidem. Qui timetis
 Dominũ diligite illum. Ecce de pede dextro. Eccle. 2. Personæ ergo
 virgines vadunt equitãdo, quia nunquã ceciderũt de equo corporis
 per luxuriã in immũditiam voluntariã. Sed paucas virgines habet
 Christus in suo bello. Vbi est religiosus virgo, vel sacerdos, &c. No-
 ta de diabolo dicente se nõ exiturum de corpore cuiusdã, nisi dice-
 rẽtur tres missiæ à tribus presbyteris virginibus. Apoc. 3. Habes pau-
 ca nomina in Sardis quod interpretatur pulchritudo principatus.
 Nota tres sunt gradus pulchritudinis. Primus est castitas coniuga-
 lis. Secundus cõtinentia vidualis. Tertius puritas virginalis. Bona
 est castitas coniugalis, melior continẽtia vidualis, optima pu-
 ritas virginalis. Ideo Christus plãgẽdo dicit, Habes pauca nomina
 in Sardis, id est pulchritudine principatus. Apoc. 19. Vidi cœlũ aper-
 tum, & ecce equus albus, & qui sedebat super eum vocabatur fidelis
 & verax, & cum iustitia iudicat & pugnat. Oculi autem eius sicut
 flamma ignis, & in capite eius diademata multa, habens nomen
 scriptũ quod nemo nouit nisi ipse, & vestitus erat veste aspersa san-
 guine, & vocabatur nomen eius verbum Dei. Et exercitus qui sunt
 in cœlo sequebãtur eum in equis albis, vestiti byssino albo & mun-
 do, & de ore eius procedit gladius ab vtraq; parte acutus, vt in ipso
 percutiat gentes, &c. Tempori carnali est cœlum clausum propter
 peccata, sed modò aperitur propter pœnitentiam. Et ecce equus al-
 bus, id est corpus Christi. Nota fidelis. s. cõplens quod promittit, &
 verax attendens quod minatur: & exercitus, id est ecclesia sequeba-
 tur eum. Sexta differentia pugnatorum sunt pedestres, qui vadunt
 cum magno labore cum scuto & lancea. Sic etiam in bello Christi
 & populi Christiani pedestres sunt personæ continentes quæ ceci-
 derunt de equo, quia perdita virginitas non potest recuperari. Ideo
 oportet ire pedestrem. Secus de bello regali quando miles cadit de
 equo, potest iterum equitare, &c. Sed Christus nunquã fecit nec fa-
 ciet, imò nec potest facere, quia implicat cõtradictionẽ. s. quod gu-
 stauerit, &c. & quod virgo quæ fuit corrupta, nõ fuerit corrupta, vt
 dicit S. Tho. 1. par. q. 25. ar. 4. Addit tamen idem S. Tho. in eodẽ arti-
 culo in solutione ad tertium, quod omnem corruptionem mētis &
 corporis

corporis Deus auferre potest à muliere corrupta. Hoc tamen ab eo remoueri nō poterit, quod corrupta fuerit, quod & per beatum Hieronymū cōfirmatur, qui dicit, quod cū Deus omnia possit, nō potest facere de corrupta nō corruptam, id est, quod corrupta non fuerit quare & si ignoscat pœnitēti, tamen nō vult coronare corruptam, ergo qui cadit de equo faciat bellum pedestre faciendo pœnitentiam. iuxta illud ad Ephe. Accipite armaturā, Dei. s. pœnitentiā, vt possitis resistere in die malo, & in omnibus perfecti stare. State ergo siccincti lumbos vestros in veritate & induti lorica iustitiæ, & calciati pedes in præparationē euangelij pacis. In omnibus fumentes scutum fidei in quo possitis omnia tela nequissimi ignea extinguere, &c. Nota hīc quomodo cōiugati debent viuere faciendo sibi fidelitatem, nutriendo proles, & quomodo viduæ quæ nullum habet impedimentum quin possint facere pœnitentiam. Septima differentia pugnatorum est illorum qui sunt vectores, qui portant victualia arma & medicinas. Sic in bello Christi vectores sunt prelati ecclesiæ, & ecclesiastici qui habent curam animarum, qui portant arma. Ideo si aliquis in bello perdit scutum ieiunij, ecclesiastici debent sibi dare scutum animando ipsum ad ieiunandum verbo & exemplo. Idem de pileo ferreo orationis, & de lancea confessionis. Item portant medicinas sacramentorum, vnde vulnerato ex superbia apponant stupam humilitatis. Idem de aliis, reuertimini ad præliū. Itē portant victualia. s. cibum & potum. s. corpus & sanguinem Christi, & dant debilibus & confesis. Quibus dicit Christus, Pascite eum qui in vobis est gregē Dei. i. Pet. 3. Ecce quæ dicit the. Fortis armatus, scilicet, populus Christianus custodit atrium suum scilicet, bonam vitam & pœnitentiam. Et isto modo faciendo habebitis coronam in paradiso. Ecce ergo bellum nostrum ordinatum, & quomodo poterimus confidere de victoria. Deo gratias.

Dominica III. Quadragesimæ. Sermo II.

Extollens vocem quædam mulier de turba. Luc. ii. Verbum istud ad literam intelligitur de quadam muliere deuota Christo Iesu. Sed ego volo aliter declarare verbum istud, faciam duos tractatus. Primus, scilicet, quæ est vox ista quam mulier leuauit. Secundus quomodo leuauit vocem istam. Ista mulier est ecclesia. Et probō per rationem, quia omnia naturalia quæ habet mulier habet ecclesia, videlicet concipere, parere, lactare, &c. Primò habet officium concipiendi pueros de sponso suo qui est Iesus Christus. Et quis est venter ecclesiæ? est fons baptismatis. Et sic concipitur in vtero & ex eo nascitur. Secundum officium est nutrire. Ecclesia nutrit Christianos. Vnde Paulus in persona ecclesiæ, Tanquam paruulis in Christo lac vobis potum dedi, non escam. i. Cor. 3. Sancta mater ecclesia habet duas mammillas, dextra est nouum testamen-

rum, sinistra est antiquum, & quum istis nutrit Christianos bonis doctrinis. Secundus tractatus, quomodo hæc mulier leuauit vocē. Dico quod hoc fecit in collatione ecclesiasticorum sacramentorū. Nam in quolibet sacramento ecclesiæ est necessaria vox verbalis, aliàs nõ esset sacramentum. De hoc habemus prophetiam. Psal. 28. Vox Domini super aquas, &c. vbi ponit septem vicibus vox Domini. Vbi notat septem sacramenta ecclesiastica.

Primum est baptisimus, vox Domini super aquas,

Secundum est confirmatio, vox Domini in virtute,

Tertium est eucharistia, vox Domini in magnificentia,

Quartum est pœnitentia, vox Domini confringentis cedros,

Quintum est matrimonium, vox Domini intercidentis flammam, &c.

Sextum est extrema vñctio, vox Domini contentientis desertum, &c.

Septimum est ordo, vox Domini præparantis ceruos, &c.

Ecce septē sacramēta. Sicut enim in Christo sunt verbū patris æternū, & materia corporis, sic in quolibet sacramēto sunt duo, verbū. s. & materia. vnde Aug. Accedit verbū ad elementū, & fit sacramentū. Vnde Dauid dicebat, q̄ vox Domini debet venire super aquas, & iterū in magnificētia, &c. Prima vox est, Vox domini super aquas ecce baptisimus. vox Domini est forma. s. ego baptizo te in nomine patris & filij, &c. Nec aliquid diminuendū neq; addendū, nec mutandū est voci quæ de cælo & à Christo portata est. Ergo mulieres quæ baptizāt, bene attēdere debent, quia periculū est. Nota exemplū de quodā magistro in theologia, qui cū prædicasset & descēdisset de cathedra, venīt quædā mulier ad eū, & accepit manum illius, & osculādo dicebat, Benedicta dies in qua baptizauī vos, in nomine sanctę trinitatis, & B. Marię, & omniū angelorū. O dixit ille magister, ego nõ sum baptizatus, & fecit se baptizari. Ideo nõ mutetis vocē istam, quā docuit suos discipulos Christus dicens: Euntes in mundum vniuersum, docete omnes gentes, baptizātes eos in nomine patris & filij & spiritus sancti. Mat. vlt. Nota quare dicit, Vox Domini super aquas, & nõ dicit ante aquas, nec post aquas. Attēdant hic presbyteri quod vox fit super aquas, videlicet q̄ nõ proferant vocē verborū formæ antequā infundatur aqua, sed simul proferēdo verba sacramētalīa aqua debet infundi, vel baptizādus immergi, quia si primò dicantur verba, & post, infundatur aqua, tunc erit vox Domini ante aquas. Et ecōuerso, si primò infundatur aqua, & post dicātur verba, tunc erit vox domini post aquas. Tamen est verū sacramentū, si prius, vel postērius fiat, sed tantū posset tardari, vel anticipari, quod nihil valeret, quia verba & aqua debent esse simul iūcta. Vnde sicut si anima hominis sit ab vna parte, & corpus ab alia, non est homo. Ita si dicantur verba baptismi, ante vel post, est periculū. Ideo materia. s. aqua & forma. s. verba debent iungi, vt sit verus baptisimus.

ptismus. vnde Christ⁹, Ioã 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua & sp̃i
 ritu, & nō dicit ex aquis, vox Domini super aquas, & plurali, Nam
 certum est quod baptismus nō potest dari nisi in vna specie aque. s.
 naturali, quia nō potest dari in aqua artificiali, sicut in aqua arden
 ti vel rosacea. quare ergo dicitur hic super aquas. Item forma non
 est nisi vna, ergo nec materia. Vnde, Cōfiteor vnum baptisma. Re
 sponso. Duæ sunt rationes. Vna est literalis, alia moralis. Literalis
 est quia fuerunt aliqui hæretici, qui dixerunt q̃ baptismus nō vale
 bat nisi in aqua fluuū Jordanis. ideo David ad ostendendū q̃ nō so
 lum in aquis fluminis potest fieri baptismus, sed etiam in omnibus
 aquis naturalibus, dicit aquas in plurali. Cui cōcordat Beda dicēs:
 Venit Christus ad aquas, vt tactu suæ mundissimæ carnis virtutem
 regenerationis tribueret aquis omnibus. s. aquis naturalibus. Secū
 da ratio quare dicit super aquas multas, quia sunt ibi. s. in baptis
 mo septem riuū maiores quā in aquæ de toto mundo, quæ sunt se
 ptē dona spiritus sancti. Nora dona, & his lauat anima, & aqua na
 turalis lauat exterius. Ideo David ad declarandum istas aquas di
 cit, Vox Domini super aquas, id est, dona spiritus sancti. Secūdo dī
 cit, Vox Domini in virtute. Ecce sacramentum confirmationis. &
 nō potest dari, nisi per episcopū. Ideo est quæstio in iure & in theo
 logia, Vtrū Papa posset dare auctoritatē simplici sacerdoti ad mini
 strandum istud sacramentum, & concordant, quod nō nisi episco
 pis. Vox istius sacramenti est quādo episcopus dicit, Cōsigno te si
 gno sanctæ crucis, confirmo te christiāte salutis, in nomine patris
 & filiū & spiritus sancti, amen. Ideo dicit, Vox Domini in virtute,
 quia istud sacramentum confirmationis cōtinet quinque virtutes.
 Prima est quod confirmatus sit fortis in fide. Vnde tempore anti
 christi, simpliciter baptizati, & nō confirmati cadent abnegando fi
 dem Christi, confirmati verō stabunt firmi & stabiles contra anti
 christum, pugnando, dicendo antichristo, vadē ribalde, volo tene
 re firmam fidem Christi. Istam constantiam nō habebunt nō cōfir
 mati. Secunda virtus huius sacramenti est quod dat gratiā Dei non
 fictē venientibus, & nō obstinatis, & si recipiat hoc sacramentum
 in gratia, augmentatur recipiendo, & si non habet nouiter, sibi da
 tur in remissionem peccatorum. Tertia virtus, quia dat vnum si
 gnum quod est indelebile, & vocatur character, qui indelebiliter in
 anima manet. Quarta virtus est, quia cōfirmatus erit in altiori ho
 nore in paradiso quam non confirmatus. Sicut in curia regis ma
 gis honoratur milites quā rutheri, sic in curia regis Christi ma
 gis honorantur confirmati quā alij. Et ideo existentes in para
 diso dicent, O ille est confirmatus & non ille, & hoc cognoscent in
 signo. Sicut enim miles cognoscitur per aliquod signum ab aliis
 non militibus, sic confirmati non confirmatis. Quinta virtus,

Soli ep̃
 scopi cō
 firmare
 possunt.

quæ

quia habet duas coronas, baptizati verò tantum vnā. Ecce vox Domini in virtute. Et de ista virtute dicit Sapiens, Hæc est virtus Dei quæ vocatur magna. Ideo si nō estis cōfirmati, faciatis vos cōfirmari, & habebitis supradictos quinque effectus. Et de isto loquitur Ioā. Apoc. 7. Vidi alterum angelum ascendentē ab ortu solis habentem signum L ei viui, & clamauit voce magna quatuor angelis quibus datum est nocere terræ & mari di. Nolite nocere terræ & mari neq; arboribus, quoad usq; signemus seruos Dei nostri in frontibus eorum, &c. Nota alterum angelum, non simpliciter dicit angelum, & hic episcopus dicitur alter angelus, quia notat similitudinē vt bonus frater prædicator dicitur alter Dominicus, sic bonus episcopus tenens vitā angelicā dicitur alter angelus. Et sequitur habentē signū Dei viui, quia episcopi debent signare populum Dei per loca vbi transeunt, sed signanter portant signū Dei viui in cōfirmatione. Ideo dicit, Signemus seruos Dei in frōtibus eorū. Nota in frontibus in plurali, quia episcopus signat extra, & spiritus sanctus signat intra in anima. Ideo nō dicit signabo, sed signemus. Tertia vox Domini in magnificentia. **Ecce sacramentum altaris.** vox Domini est forma consecrationis. Nota modum quem debet tenere sacerdos quādo vult cōsecrare, debet enim tenere hostiam bassam duplici ratione. Prima ne gētes adorēt ante consecrationē, quia sic essent idololatræ. Secunda quia secundū communē opinionē Christus fuit crucifixus in terra plana. Nota in magnificentia, quia licet fuerit magnificentia in incarnatione ad verbum virginis quando dicit, Ecce ancilla Domini, &c. & filius Dei descendit in vterum suum, maius tamen quod Deus fecit, siue quod faciet est, quod Deus homo factus est, perfectionē dans suis operibus. Dic similitudinem de forma spherica, quæ nō est perfecta quousq; finis iungatur principio. Sic cū homo fuit vnitus Deo suo princio, tūc homo fuit Deus, & Deus homo, & tunc ibi perfecta sunt opera. Sic immo excellentior est magnificentia in cōsecratione in pluribus quā in incarnatione. Primò sicut ad verbū virginis cœlum se aperuit, & filius Dei descendit in virginis ventrē, sic ad vocē sacerdotis aperitur cœlū, & filius Dei venit in hostiā. vnde Greg. in .4. dialogorū, & habetur de cōse. di. 2. Qui sit sanguis. vers. Quis. vbi sic dicitur, Quis enim fidelium dubiū habere possit in ipsa immolationis hora, ad sacerdotis vocem cœlos aperiri, atque in illo Iesu Christi mysterio angelicos choros adesse, & summa imis sociari, vnumq; ex inuisibilibus atq; visibilibus fieri. Sed quia habemus lippos oculos ex peccatis, non videmus angelos cum Christo existentes in altari, licet multi sancti eos viderint. Dic cuius vitæ debet esse sacerdos, vt habetur extra de vi. & ho. cleri. in multis capitulis. Secunda excellentia, quod filius Dei descendit in vterum virginis solus, sed in altare nō. Item

virgo

Peder

virgo semel aperuit cœlū clauē linguę, sed sacerdos in qualibet mis-
 sa. Item in lingua Virginis ad instar clauis fecit octo reuolutiones.
 s. dicēdo octo verba antequam Deus descendit in vterum suum, sed
 sacerdos fecit tantū quinq̄. Item in vterum Virginis descendit
 mortalis & passibilis, sed in hostiā per oppositum. De ista excellen-
 tia dicit Dauid, Confessio & magnificētia opus eius & iustitia eius
 manet, &c. Memoriā fecit mirabilium suorum misericors & misera-
 tor Dominus, escam dedit timentibus se. Psal. no. No. ad literā lo-
 quitur de isto sacramento. No. confessio. s. sacramentalis, debet pre-
 ire magnificentiam, id est, sacramentum, vel in damnationem ani-
 mę suę celebrat, si est sibi conscius alicuius peccati mortalis, & co-
 pia adsit confessoris. de quo vide S. Thomam, & alios Doctores in
 4. dist. 17. Nota escam dedit timentibus se, scilicet, nomē suum. No.
 memoriā fecit mirabilium suorum, quia est mirabile quod fecit
 Deus & quod faciet, &c. **Quarta est, Vox Domini confringētis ced-
 ros.** Ecce sacramentū pœnitentię de monte altissimo Libani, quia
 cedri sunt peccata facta in altissimo mōte superbię, quia omnia pec-
 cata reducūtur ad montem superbię, vnde auaritia est superbia, sci-
 licet nolle obedire ordinationi Dei & ecclesię, non confiteri, nec
 satisfacere, & sic de aliis. Itē dedit & ordinauit regulam quomodo
 debemus nos regere in diuitiis, de bono iure recipere necessita-
 tem, & nō superfluitatē, iniusta restituere. Sed auarus nō vult se hu-
 miliare & cōformare huic ordinationi. Sed dicit, O ego essem pau-
 per si darem amore Dei, & restituerem iniustē acquisita vel retēta,
 ego non faciam. Ecce quomodo resistit ordinationi diuinę. Ideo
 auaritia radicata est in monte Libani, id est superbię, quia superbia
 est non velle se humiliare, ad faciendam voluntatem Dei. Idem de
 luxuria. Iam Deus dedit regulam quomodo gentes debent vt illo
 opere. s. in matrimonio tantū, sed dicit luxuriosus, quare etiam
 non extra matrimoniū possum vtī actu illo. Ecce quomodo nō vult
 subici volūtati diuinę. Ideo luxuria est radicata in mōte superbię,
 Idem de aliis peccatis. vnde, Initium omnis peccati est superbia. Ec-
 cle. 10. Sequitur, Qui tenuerit illam, adimplebitur maledictis, quia
 maledicti sunt a Deo, & subuertet eum in finem. De isto sacramen-
 to pœnitentię dicit, Vox Domini confringētis cedros peccatorum
 mortalium, quantum ad culpas, quando confessor absoluit dicens,
 Absoluo te a peccatis, tunc cōfringit cedros peccatorum, nisi mali-
 tia peccatoris obstet. Et cōcordat Apostolus Heb. 4. dicēs. Viuus est
 sermo Dei, & efficax & penetrabilior omni gladio ancipiti, pertin-
 gens vsque ad diuisionem anime, & spiritus. Nullus homo cum om-
 nibus gladiis huius mundi posset scindere vnū cedrum peccati mor-
 talis, sed verbū Dei. i. absolutio sacramentalis, ego te absoluo a pec-
 catis tuis. **Quinta vox est, vox Domini intercidētis flammā ignis.**

LL

Ecce

Ecce sacramentū matrimoni. No. quod ex quo Adā peccauit quilibet habet intus vnam buriam ignitam quæ dicitur cōcupiscibilitas, vel mala inclinatio, quæ est ignis luxurię. Iste ignis nō flāmescit quousque homo fuerit perfectus, & tūc tētur de luxuria. Mirum, quia aqua baptisimi extinguit ignem luxurię inferni, sed nō potest extinguere ignē luxurię in homine. O tā fortis ignis nec vnquam extinctus fuit nisi in Christo, & in beata virgine totaliter. De quo dicit scriptura. Iob. 31. Ignis est vsque ad perditionē deuorās, & omnia eradicans germina vel germina. No. eradicās omnia germina meritorum, quando flāmescit, sed per sacramentū matrimoni hęc flamma interciditur. Dic quomodo matrimoniū fit per vocē Domini. s. per verba de presentī. Vnde per matrimoniū interciditur flāma luxurię, non tamen extinguitur. Dic quare matrimoniū dicitur sacramentum quia representat Christi incarnationem. Vnde sicut diuinitas, & humanitas in vnitāte personæ, sic etiā vir & vxor in vna carne coniunguntur, &c. No. quod nō sunt iam duo sed vna caro. s. in procreatione prolis. Vnde iste ignis potest facere flammam in virum, & vxorē sine peccato, seruando debitas circumstantias, & conditiones, & quilibet istorum potest dicere, A flamma ignis nō sum æstiuatus. Eccl. vlt. Sed nō curabā de alia muliere, & nec ego de alio viro. Ecce vox Domini intercidētis flammam ignis. Sexta vox est, Vox Domini cōcutientis desertum. Ecce sacramentū ordinis, quia sicut in deserto sunt bestię syluestres, sic in mundo sunt peccatores, & sicut quando scindūtur magnæ arbores in deserto, cōmouetur desertum, & facit magnū sonum in terra, & in nemore, sic in ordinibus cōmouetur tota Christianitas ieiunādo per tres dies quatuor temporum. Ideo vt Deus faciat illos quos assumit ad sacros ordines dignos, Dic quot sunt septem ordines. Primus ordo est ostiarius, & qui est in illo ordine debet custodire portas. Secundus lectoratus, qui ergo est in tali ordine debet legere lectiones in choro. Tertius est exorcistatus, cōstitutus in tali esse debet coniuratos demonū expellēdo demones à corporibus. Quartus ordo est acolytatus, debēt ergo acolyti ponere candelas ante altare, & portare. Et isti qui habēt istos paruos ordines possunt recipere vxores. Maiores ordines sunt. s. subdiaconatus, diaconatus, & presbyteratus, & in quolibet ordine tā de maioribus quā de minoribus datur chara eter indelebilis. Et cōmouebit Dominus desertū Cades. s. sanctam Christianitatē, quia illi qui non sunt de Christianitate nō possunt recipere ordines. Et qui ordinati sunt possunt dicere, Vt sine timore de manu inimicorū nostrorū liberati seruiamus illi. In sanctitate, & iustitia corā ipso omnibus diebus nostris. Lu. 1. No. liberati. s. de deserto mūdi, posuisti nos in horto ecclesię sanctę tuę. Ideo dicit, Vox Domini cōcutientis desertum. Septimò vox est, Vox Domini

præparatis ceruos. Ecce sacramentū extreme vnctionis ꝫ præparat ceruos. Dic quomodo inter alia animalia plus saltat ceruus, & c. sic anima ab ore corporis saltat ad cœlū. Animę autē dicuntur cerui, quia præparadæ sunt ad saltandū per vnctionē. Ideo dicit, Vox Domini præparatis ceruos. Ista vox est forma huius sacramēti quę pcedit ab ore sacerdotis. Sacerdotes vnghedo infirmū dicunt vocē Domini, videlicet, Per istā vnctionē, & suā piissimā misericordiā indulgeat tibi dominus quidquid peccasti per visum, vel per aliū sensum, tāgen do partē, & c. & quę tāgi honestē possunt oēs alias partes includuntur in corpore. Cū enim corpus vnghitur, peccata obligata, vel alię incli nationes peccatorū quę poterāt saltū impedire, remittuntur. De hoc David dī. Qui perfecit pedes meos tanq̄ ceruorū, & super excelsa sta tuens me. Psal. 8. No. qui perfecit per hoc sacramentū, & c. sed hoc sa cramentum nō debet dari nisi in articulo mortis, & nisi petatur, & ideo debet peti in cōmunionē, & tunc potest dari, posito casu quod perdat intellectū, vel etiā vsū omnīū sensuū ex quo anima stat in corpore. Ecce quare dicit thema, Extollens quædam mulier, & c.

Feria II. post Oculi. Sermo I.

Quanta audiuimus facta in Capharnaum, fac & hīc in patria tua Lu cæ 4. Hoc verbum dat mihi motiuum prædicandi, & decla randi vobis opera principalia quæ fecit Christus in hoc mundo. Sed primò saluetur virgo Maria. Quanta audi mus facta in Capharnaum, & c. Pro intellectu istius verbī, sciēdum, quod Christus in pueritia sua fuit nutritus in ciuitate Nazareth, postquam rediit de fuga Ægypti quousque fuit. 29. annorum, & ab hominibus reputabatur sanctus homo, sed non prædicabat, nec fa ciebat ibi miracula. Et quia tantū fuit ibi moratus, ideo fuit dictus Iesus de Nazareth. Mat. 2. Veniens. s. de Ægypto habitauit in ciuita te quæ vocatur Nazareth, vt adimpleretur quod dictū est per Pro phetas, quoniam Nazareus vocabitur. Postquam autem fuerat. 30. annorum, & voluit incipere prædicare, & miracula facere, volens se ostendere verum Deum, & hominem, recessit de Nazareth, & ve nit in ciuitatem Capharnaum, & ibi incepit prædicare, & mira cula facere, illuminare cæcos, facere surdos audire, mutos loqui, claudos ambulare, mortuos resurgere, & c. Et omnis populus sus pensus erat audiēs illū. Luc. 10. Nec mirū audire verba ab ore Dei incarnati. Relicta ciuitate Nazareth, venit & habitauit in ciuitate Capharnaum maritima, & incepit prædicare. Et exiit fama hæc. s. prædicationis, & miraculorum in vniuersam terram. Mat. 9. Quod audientes illi de ciuitate Nazareth reputabant se à Christo esse des pectos, quia ibi nihil horum fecerat, ideo erant contra eum indig nati. Deinde Christus prædicādo rediit in Nazareth. Ad quem ve nerunt rectores ciuitatis dicentes sibi, Quanta, id est, valdē magna

audiuimus facta, &c. Patet the. ad literã. Sed modò volo ipsum spi-
ritualiter pertractare. Christus in ciuitate extranea, s. in patria Iu-
dæorũ qui noluerũt ipsum recipere, vt Dominũ. iuxta illud Ioan. i.
In propria venit, & sui eum nõ receperũt, s. tanquam Deum, & Sal-
uatorem mũdi, imò se alienauerũt ab eo, multa fecit miracula. Sed
terra Christianorum est terra propria Christi, quia ipsum recipit
per veram credentiã, & deuotam obedientiam. Ideò deuoti Chri-
stiani possunt Deo dicere, Quanta audiuimus facta in Caphar-
naum. i. in terra Iudæorum, fac & hĩc in patria tua. s. in Christiani-
tate pro imitatione. Nota septem opera principalia quæ fecit Chrĩ-
stus in patria aliena, scilicet in patria Iudæorum.

Primum fuit humilis incarnatio,

Pauper conuersatio,

Certa prædicatio,

Dura passio,

Pia descensio,

Vera resurrectio,

Et alta ascensio.

De his possumus dicere Christo, Quanta audiuimus, &c. Ideò Do-
mine, fac & hĩc in patria tua pro morali imitatione. Primum opus
notabile, & mirabile quod fecit Christus in terra Iudæorũ pro nostra
redẽptione, fuit humilis incarnatio. Maximè si vultis attendere ad
ĩstam speculationem, Deus fecit decem gradus creaturarũ spiri-
tualium, &c. Quãdo ergo dicitur filius Dei, fuit incarnatus, sic intelli-
gitur quod descendit & humiliavit se infra decem gradus creatura-
rum spiritaliũ, & corporalium. Ideò maius opus quod Deus vn-
quã fecit, vel faciet, fuit quod Deus fieret homo, & homo fieret Deus.
De isto opere dicit Aposto. Qui cum in forma Dei esset, non rapi-
nam arbitratus est esse se æqualem Deo, sed semetipsum exinaniuit
formã serui accipiẽs, & habitu inuentus, vt homo. Phil. 2. No. rapi-
nam, id est, vsurpationẽ. Ecce hĩc humilis incarnatio. Ideò domine,
Quãta audiuimus facta, &c. fac & hĩc, s. in nobis, vt des in cordibus
nostris, scilicet humilitatis virtutem, vt humiliemur à pompis, va-
nitatibus, &c. exẽplo Christi. Quando ergo aliquis dominus Præ-
latus vel domina humiliatur, dimittendo pompam vel vanum or-
natum, &c. Ecce hĩc opus incarnationis Christi moraliter quod fa-
cit inter nos, iuxta suã doctrinã dicens, Mat. u. Discite à me. Domi-
ne, & quã lectionem? Respõdet, Quia mitis sum, & humilis corde.
Domine, & quid habebim⁹ ex hoc? Ideò dicit, Et inuenietis requiẽ
animab⁹ vestris. No. quod in Paradiso nullus inueniet domũ ad quie-
scendũ, nisi in hoc mundo ipsam edificet. No. cõtra illos qui in hoc
mundo edificãt magna ædificia, & possessiones, &c. & nõ curãt edi-
ficare in cõlo, nec vnã paruã cellã. Quidã in partibus Mosellę qui
plures

plures viuens ædificauerat domos, in agone suo statim moriturus cōqueſtus eſt dicēs, O, inquit, plures ædificauī domos, vt inā paruulā vnā cellulā ædificāſſem in cœlis. Modus ædificādi in cœlo eſt nō expēdere in mūdo omnia in vanitatib⁹, ſed expēdere vnā partē in operibus miſericordiæ. Ver. gra. Si haberis quinque florenos in reditibus, expēdite quatuor in neceſſitatib⁹ veſtris, & vnū in operibus miſericordiæ. Hoc modo ædificabitis domū in Paradīſo ad quieſcendum poſt hanc vitā. Dic q̄uo à Deo omnibus hominibus ſtatutū eſt ſemel mori quantū ad corpus, & poſt hoc iudiciū quantū ad animā. Heb. 9. Et quādo ille qui nihil ædificat in alio mūdo, moritur, miſera illa anima durē repellitur à Chriſto, & mittitur ad hoſpitiū miſerorū. ſ. ad infernū. Sed illi qui ædificauerūt cū gaudio, recipiūtur à Chriſto læta facie. Ecce quare dicit, & inuenietis requiē animab⁹ veſtris. ſ. poſt mortē corporis. Et cōcordat Apoſt. di. in perſona bonorū, Scimus quoniā ſi terreſtris domus noſtra huius habitatiōis diſſoluatur, q̄ ædificatiōē à Deo habemus, domū nō manufactā, ſed æternā in cœlis. 2. Cor. 5. Secundū opus mirabile factū à Chriſto in Iudæa, fuit pauper cōuerſatio, intantū q̄ nunquā fuit aliquis ita pauper. Quia ſecundū q̄ dicūt Euāgeliftæ, nunquā portabat pecunias vel eſcas. Sed ibat prædicādo de via in villā. Et poſt ſermonē, reſpiciebat ſi aliquis inuitaret eū ad prandiū di. Magiſter ex quo dediſt nobis bonū prandiū ſpirituale, & c. aliās habebat duo remedia. Vnū tēpore meſſis, de quo ponitur Mat. 12. vbi dicitur, Abiit Ieſus per ſara ſabbato, diſcipuli autē eius eſuriētes ceperūt vellere ſpicas. Aliud quia ibat Bethaniā ad domū Marthæ, itē ſi non inuitabatur ad dormiendū, aliās ibat cū diſcipulis ſuis in deſertū. Ecce hīc pauperrimā cōuerſatio. De hoc di. ipſemet Mat. 8. Vulpes foueas habēt, & volucres cœli nidōs, filius autē hominis nō habet vbi caput ſuū reclinet. Ideō Domine, quāta audiuiſmus, & c. fac & hic in patria tua. Quia nō poſſumus ſeruare tantā paupertatē, vt nos audiuiſm⁹, expellatur à nobis peccatū avaritiæ, vt ſimus pauperes de pecunia de malo iniuſto, & nihil habeamus p̄ rapinā, vſurā, vel furtū vel ſimoniā, nec per calumniā, tūc Chriſtus ſimilitudinariē, & moraliter pauper cōuerſatur inter nos. Iuxta illud 2. Cor. 8. Scitis gratiā Domini noſtrī Ieſu Chriſti, quoniā propter vos egenus factus eſt cū eſſet diues, vt illi⁹ inopia vos diuites eſſetis, & vos ditaret. Sed ſingulariter caueatis à diuitiis de bonis iniuſtē acquiſitis, quia nunquā habēt bonū finē, imō ad inſtar pomi corrupti ſe habēt, quod corrumpit alia poma. Ideō q̄ vult cōſeruare pecunias, reſpiciat albū florenū, vel denariū, ſi eſt ibi vermis rapinæ, vſuræ, & c. dicat, Nolo animā meā Chriſti ſanguine redēptā, & ſanctiſſimæ trinitatis increatę imagine inſignitā, pro tranſitoriis diuitiis æternis obligare incendiis. Benedictus quī potest dicere Deo gratias, q̄a nihil habeo malē iniuſtē acquiſitum,

sic eritis diuites. Ideo dicit Christus, Videte & caute ab omni
 auaritia. Luc. 12. Tertium opus fuit certa prædicatio, quia ipse
 Deus incarnatus ore proprio reuelabit, & prædicauit secreta fidei
 ad cognoscendū illam magnam Christi humilitatem. No. similitu-
 dinē de Rege qui præconizare iussit ordinationes sui cōsiliū, vt ma-
 ior fides adhiberetur. Idem de Christo in cōsilio secreto S. Trini-
 tatis fuerunt ordinata secreta fidei catholicæ. Et licet haberet An-
 gelos, & Prophetas quos poterat mittere ad præconizandū, ramen
 ipse equitauit. s. in equo correctionis suæ, & cū tuba prædicationis
 publicauit secreta fidei. s. doctrinā Euangelicam, vt gentes melius
 crederent, & veritatem fidei sine dubio tenerent, quia omnes aliq̄
 fuerunt peccatores. 1. Ioan. 1. Si dixerimus quoniā peccatum nō ha-
 bemus, ipsi nos seducimus, & veritas in nobis non est. Solus Chri-
 stus fuit sine peccato, qui nec falli, nec fallere, nec peccare, nec errare
 potuit, ideo absq; omni dubio tenēde sunt veritates fidei catholicę.
 Secus si aliquis alius à Christo publicasset, posset aliquis dubitare,
 quia teste Ioan. 1. & 1. Ioan. 3. Deum nemo vidit vnquā. Vnigenitus
 filius qui est in sinu patris, ipse enarrauit. Ideo dicit Apost. 2. Tim. 1.
 Scio cui credidi, & certus sum. Ideo Domine, quāta audiuius, &c.
 fac etiā hic in patria tua. No. optimū consiliū B. Hiero. dicentis,
 quod quolibet die debemus dicere, Credo, scilicet manē & serō, &
 isto modo cor confirmatur in fide catholica, aliās perditur paula-
 tum. Ideo nos Ecclesiastici manē & serō dicimus. s. in matutinis, pri-
 ma, & completorio, Credo, iuxta ordinationē Ecclesiæ. Ideo Apo-
 stolus Rom. 10. Si cōfitearis in ore tuo Dominum Iesum, & in cor-
 de tuo credederis, quod Deus suscitauit illū à mortuis, saluus eris,
 Quartū opus mirabile à Christo factum in Iudæa, fuit duræ passio-
 nis. s. in cruce. No. quia sciebat, & videbat quod totū genus huma-
 num erat cōdemnatum, & sententiarum ad furcā inferni, cui Chri-
 stus compatiens dixit Deo patri, Ego solus suspendar in ligno cru-
 cis, ne aliquis mihi credēs, & obediens, de cetero suspēdatur in fur-
 cā inferni. Ecce ratio suæ durę passionis. Aucto. Christus semel pro
 peccatis nostris mortuus est, iust⁹ pro iniustis, vt nos offerret Deo.
 1. Pet. 3. Quemadmodum si filius Regis vellet suspendi pro latroni-
 bus liberādis. O inestimabilis amor, sic filius Dei iustus, & sine pec-
 cato pro iniustus, & peccatoribus. Ergo Domine, fac & hic in patria
 tua, vt scilicet nos crucifigamur, non realiter vt tu Christe, sed mo-
 raliter. s. clauo cōfessionis in manu dextra, quia cōfessio ducit ho-
 minem de sinistra, scilicet culpę, ad dexteram gratiæ. Clauo pœni-
 tentiæ in sinistra, & clauo bonorum operum in pedibus. Ideo scri-
 ptura, Qui sunt Christi carnē suam crucifixerunt cum vitiis, & cō-
 cupiscentiis. ad Gal. 5. Quintum opus fuit pia siue sancta descēssio,
 scilicet animæ ad limbum sanctorū patrum, ac si Rex iret persona-
 liter

Iter ad captiōnem pro liberatione captiuorum, quibus ipse misericorditer parceret, cum tamen posset mittere Michaëlem, vel alium. Ecce opus singulare de quo Zacha. 9. Tu verò in sanguine testamenti tui emisisti victos tuos de lacu in quo non est aqua. Domine, fac etiam hic in patria tua. No. quomodo Christus voluit descendere ad sanctos qui erāt in limbo, qui erant patres Christi secundum humanitatem, ipsos honorādo, & exemplum nobis dando honorādi parentes in hoc mūdo, & descendēdi ad eos, si sunt in purgatorio per suffragia, complendo testamenta, qui statim sentiunt refrigerium. Auctoritas, Qui secundum spiritū sunt, quæ sunt spiritus sentiunt. Roman. 8. Aliās conqueruntur, & petunt iustitiam. Ideo dicit scriptura 2. Machab. 12. Sancta ergo, & salubris est cogitatio pro defunctis exorare, vt, &c. Sextum opus mirabile fuit vera resurrectio, scilicet in die Paschæ quādo anima de limbo rediit ad corpus, & resurrexit de sepulchro. Dic quomodo in passione humanitas fuit diuisa, sed non diuinitas. Ad hoc declarandum nota similitudinē de pommo, quo diuisio in duas partes nō diuiditur odor. Vel nota similitudinē in splendore de crystallo. Sic cogitate quod Christi humanitas sit, vt peria de crystallo plena diuinitate ex coniunctione personali, qua diuisa, splendor diuinitatis remansit cum vtraque parte, scilicet cum corpore in sepulchro, & cum anima in limbo, propter quod vtrunque habebat posse in infinitum resurgendi. Ideo Christus. Ioan. 10. Nemo tollit animam meam à me, scilicet me inuito, sed ego pono eam à me ipso, & potestatem habeo ponendi animam meam, & potestatem habeo iterum sumēdi eam. Ideo Domine quanta audiuius, &c. fac etiam hic in patria tua, vt scilicet corpus nostrum & anima resurgant. Moraliter, Corpus autem peccatoris iacet mortuum in sepulchro peccati mortalis, & anima in inferno sepulta, id est condemnata, sed resurgunt virtute diuina quando anima dimittit peccatū superbię vel auaritię vel luxurię, &c. Tūc corpus recipit animam quando eius imperio humiliatur, & facit opera misericordię. Auct. Quomodo Christus surrexit à mortuis, per gloriam patris, ita & nos in nouitate vitę ambulemus. Ro. 6. Septimū opus & completiuū aliorum fuit alta ascensio, quando corā virgine matre apostolis & discipulis ascendit in cælum. Io. 16. Exiui à patre, & veni in mundū, & iterū relinquo mundū & vado ad patrem. Domine, fac & hic in patria tua. Dic quomodo bis in die debemus ascendere in cælum, non corpore, quia vsq; ad diem iudicij corpus non potest ascendere in cælū, sed spiritu, scilicet mane & sero orando, qui oratio est ascensus mentis in Deum, vt dicit Damascenus. Dic modum orandi ad instar illius qui vult supplicare Papę vel Regi, cui sunt tria necessaria. Primò vt camera sibi aperiatur. Secundò, est sibi necessarium, vt exhibeat reuerentiam Regi. Tertiò vt dicat

Quod somel asumpsit Christus nunquā dimisit.

Precedo, ratio ex Damasceno sua.

iuam supplicationem. Si crux Christi clavis est Paradisi, vt dicit Ra-
banus, quæ aperit portam camerae Christi. Ostendat homo modum
signandi, vel extendat manus in modum crucis, vt Moyses faciebat
& sacerdos in missa facit. Deinde ingresso spiritu, capite discooper-
to etiã genibus flexis ponat se ad pedes Iesu Christi. s. cogitãdo cum
quoloquitur. Deinde præsentat & homo tuã supplicationẽ. s. orationem.
Idẽ dicendum cũ quis orat Deum aut Virginẽ, &c. Dic contra

*Spiritus
meus o-
rat, id
est de-
preca-
tionem
spirat,
animi
autem
affectus
fructu
vacat.*

illos qui orãt, se induendo & calciando. Ideo Apostolus I. Cor. 14. Si
orẽ lingua, spiritus meus orat, mens autem mea sine fructu est. Qui
subdit, Quid ergo est: Orabo spiritu, orabo & mente, p. allã spiritu,
p. fallam & mente. Exẽplum pulchrum, vide de oratione primo lib.
Apoc. 12. c. de comite Campaniæ qui disposuit se oraturum.

Feria I I. post Oculi. Sermo I I.

Transiens per medium illorum ibat. Luc. 4. Sanctum Euangelium
hodiernum declarat nobis vnã pulchrã defensionẽ quam fe-
cit Christus cõtra vnã malã conclusionẽ vel reprehensio-
nẽ quã fecerunt sibi Iudæi ciuitatis Nazareth. Pio quo sciẽ-
dum quod Christus in sua pueritia fuit nutritus in ciuitate Naza-
reth quousq; habuit 30. annos, vbi nõ prædicauit, nec miracula fecit,
sed viuebat inter eos multũ deuotẽ, vtens vt dicunt doctores litera-
les, arte seu officio Ioseph. Et quia in Nazareth fuit nutritus & tan-
tũ moratus, ideo vocatur Iesus de Nazareth. Matt. 12. Veniens. s. de
Ægypto habitauit in ciuitate Nazareth, post baptismum quẽ à Ioã.
suscepit & quadragesimã quã ieiunauit, iuit Capharnaum, ibi in-
cepit prædicare, & miracula facere. Mat. 4. Relicta ciuitate Nazareth,
venit & habitauit in ciuitate Capharnaã maritima. Exinde incepit
prædicare. Prædicatio enim Christi & miracula diuulgabantur per
totam terrã, & fama venit in Nazareth. Propter quod illi de Naza-
reth erãt indignati cõtra eum, quia ibi nõ fecerat miracula illa, dein-
de Christus venit in ciuitatem Nazareth, rectores autẽ ciuitatis &
etiã aliĩ de ciuitate indignati cõtra Christum dixerunt sibi, Quate-
in aliis ciuitatibus faciebat miracula, & non in ciuitate sua Naza-
reth, vbi erant tot infirmi: Christus autem defendit se tripliciter. s.

*Per veram sapientiam,
Per certam experientiam,
Per firmam patientiam.*

De tertio dicitur the. Transiens, &c. Dico primò q. Christus respõdit
excusans se per veram sapientiã de malitiosa reprehensione Iudeo-
rum. De hoc in principio euangelij, Dixerunt Pharisei ad Iesum,
Quãta audiuius facta in Capharnaũ, fac & hic in patria tua, Dic
quomodo quando venit Iesus in Nazareth intrauit synagogã, vbi
Pharisei congregati dixerunt sibi, Quanta, &c. Respõdit Christus
per veram sapientiam, sapienter dans rationem dicens, Amen dico

vobis,

vobis, quia nemo propheta acceptus est in patria sua. Quæ quidem *Regula*
 responſio est magnæ sapientiæ. Declaratur per regulâ Philoſophiæ. *in philoſ.*
 Quoniam in omni actione naturali nõ ſolùm requiritur virtus ſeu *ſophia.*
 potentia agentis, ſed etiã requiritur diſpoſitio materiæ. Nam actus
 actiuorũ ſunt in patiente prædiſpoſito, vt patet de igne cuius virtus
 eſt cõburere, ſed nõ niſi in materia diſpoſita, quia nõ cõbureret la-
 pides. Ita in miraculis nõ ſolũ requiritur potẽtia ſeu virtus perſonę
 deuotę, ſed etiã requiritur diſpoſitio in illo qui debet recipere ſan-
 tatẽ, vt ſit bonus & fidelis, & non malitioſus. Cũ ergo Chriſtus ha-
 beret inãnitã potẽtiã & virtutẽ ad faciendũ miracula, adhuc tamẽ
 volebat diſpoſitionem in materia. Et quia illi de ciuitate Nazareth,
 nõ erãt diſpoſiti, quia nõ habebãt deuotionẽ ad Chriſtũ, imo deri-
 debãt eũ dī. Nõne hic eſt filius Ioseph, & vnde huic hæc omnia? Et
 nõ credebãt in eũ. Ratio, quia vixerat inter eos, & cognoſcebãt eum
 à pueritia, & patrẽ eius putatiuũ, & matrẽ eius, ideo nõ erãt diſpoſi-
 ti. Vnde licet Chriſtus haberet potẽtiã & virtutẽ infinitã, tamẽ nõ
 ſequebatur effectus ex indidiſpoſitione materię, ſed illi de ciuitate Ca-
 pharnaum habebãt ad Chriſtum magnã deuotionẽ & reuerentiã
 & honorẽ dicẽtes, Propheta magnõ ſurrexit in nobis. & quia Deus
 viſitauit plebẽ ſuam. Luc. 7. Et propter fidem eorum & deuotionem
 Chriſtus curabat eos. Et propter hoc quando dixerunt ſibi, Quan-
 ta. i. multa, audiuiſus. Reſpondit, Amẽ dico vobis. q. d. alia eſt ra-
 tio illorum & alia hic, quia hic non creditis, ſed ibi credunt. Mar. 6.
 Abiit Ieſus in patriã ſuam, & ſequebãtur eum diſcipuli eius. Et non
 poterat ibi virtutem vllam facere, niſi quod paucos infirmos impo-
 ſitis manibus curauit, & mirabatur propter incredulitatem eorum.
 No. non poterat. ſ. de poteſtate ordinata, quia requiritur diſpoſitio.
 Patet Chriſti reſpõſio ad literam Moraliter ſuper hoc, Quanta au-
 diuiſus facta, &c. Idem poſſumus nos dicere Chriſto, Quanta au-
 diuiſus facta, &c. in terra Iudæorum infidelium, fac & hic in pa-
 tria tua. ſ. in Chriſtianitate. Nota hic ſeptem opera principalia quæ
 fecit Chriſtus in Iudæa. Vide in præcedenti ſermone breuiter. Vel
 dic de miraculis illis, cæci vident, claudi ambulant. Matth. n. prout
 habes ſupra in tertio ſermone tertię Dominicę aduentus Domini,
 qui incipit, Renuntiate Ioãni. Dico ſecundõ, quod Chriſtus reſpon-
 dit defendens ſe per certam experientiam quam dedit de ſacra ſcri-
 ptura dī, quod multi prophete fuerunt qui in patria ſua non fece-
 runt miracula, ſed in alia dī. In veritate dico vobis, multæ viduę
 erant in diebus Elię in Iſraël quando clauſum eſt cœlum annis tri-
 bus & mēſibus ſex, cum facta eſſet fames magna in omni terra, & ad
 nullam illarum miſſus eſt Elias, niſi in Sareptã Sidonię ad viduam.
 Et multi leproſi erant in Iſraël ſub Eliſeo Propheta. Ex nemo eorum
 mundatus eſt niſi Naaman Syrus. Patet ergo quomodo Chriſtus

*Poteſtas
 ordina-
 ta in deo
 & abſo-
 luta.*

respondit per certam experientiam. Vbi tangit duas causas siue historias, dicantur breuiter. Prima habetur 3. Regum 17. de Propheta Elia qui erat de Iudæa, & Deus misit eum ad viduam extraneam, ac si de Brabantia Deus mitteret aliquem ad Coloniam. Secunda historia habetur 4. Reg. 5. de Propheta Eliseo qui sanauit Naaman extraneum. Ecce quare dicit Christus, In veritate dico vobis, &c. Modò patet responsio per certam experientiam, &c. Moraliter si istas duas historias volum⁹ cogitare, siue literaliter, siue moraliter, patet quod viduis, orphanis, infirmis, & personis miserabilibus debemus subuenire & eas defendere. Et oppositum est magnum peccatum. Et Deus facit singularem punitionem de illis qui persequuntur personas miserabiles in hoc mundo & etiam in alio. Ideo Exo. 22. Viduæ & pupillo non nocebitis. Si læseritis eos, vociferabuntur ad me, & ego audiam clamorem eorum, Maximè in iudicio Deus puniet tales. Dauid Psal. 67. Turbabitur à facie eius patris orphanorum & iudicis viduarum. Christus est pater orphanorum & iudex viduarum. Secundò subueniendum est infirmis leprosis, &c. Secunda moralitas iuxta intellectum spiritualem. Viduæ & leproso subueniendum est. Vidua enim est anima quam Christus desponsauit in baptismo qui est in celo, cui animæ subueniendum est per orationes, missas, &c. iuxta consilium Dauid Psalm. 131. Viduam eius benedicens, scilicet de mane, benedicam, scilicet de sero. Nam sicut corpori dantur duæ refectioes, ita & animæ viduæ. Pauperes eius saturabo panibus, Pauperes eius animæ sunt potentie, siue quique sensus qui sunt saturandi panibus orationum, prædicationum, sermonum. Leprosus est corpus per luxuriam & gulam. Sanatur autè per confessionem, prout figuratum fuit in curatione Naamæ leprosi, iuxta quod præcepit Christus decem leprosis di. Ite ostendite vos sacerdo. &c. Luc. 17. Hæc ostensio fit in confessione sacramentali. Dico tertio, quod Christus respondit per firmam penitentiam. Postquam Christus responderat Iudæis per veram sapientiam, & per certam experientiam, indignati Iudæi surrexerunt contra Christum, & eiecerunt eum extra ciuitatem, & duxerunt illum vsque ad superciliū montis, vt præcipitarent eum. Ipse autem transiens per mediū illorum ibat. Patientia est necessaria vbi iam verba nihil valent. Hic ostendit Christus excellentiam corporis glorificati. scilicet subtilitatem, transiens per mediū illorum ibat, & non videbatur. In quo patet patientia de iniuriis sibi factis, quia noluit se vindicare, sed patienter recessit ab eis. Quæstio, Cùm Christus venerit ad saluandum sibi credentes & obediens, per mortem, quare noluit mori illa morte? Quia si ipse voluisset, ita bene fuisset saluati, & redempti. Ratio, pro nostra instructione noluit mori illa morte, dando nobis exemplum ne moriamur precipitari. Dicatur quomodo diabolus facit homines ascendere in altum

altum montē superbię per honores & dignitates, &c. De quo Dauid loquens diabolo dicit, Propter dolos. s. tuos posuisti eis. s. in imaginem ascendere, deiecisti eos dum alleuiarentur. Psal. 72. Dic practice, religiosus qui stat simpliciter in suo monasterio seruando regulam, obedientiam, paupertatem, & castitatem, & cęremonias sui ordinis, diabolus nihil potest contra eum, imo per viam planā vadit ad Paradisum. Si verō diabolus ponit in corde suo quod ascendat, alias nihil appetiabitur, &c. Et paulatim dimittit cęremonias, &c. Ecce quare dicit propter dolos. Idem de simplici sacerdote dicente officium suū deuotē, non curat de concubina, quia non sufficiūt redditus. Si diabolus ponit in corde suo vt ascēdat, & seruiat dominis &c. Idem de scholaribus simpliciter viuentibus cum suis officiis quī via recta vadūt ad Paradisum. Ideo dicit diabolus, Ego faciam eum ascendere, &c. No. de vanitate, quia nullus est contentus vt filius sit sicut pater, sed quod ascendat, quia notarius non est contētus quod filius suus sit notarius, sed iurista. Idem de iurista qui nō vult quod filius suus sit iurista, sed quod sit miles. Dic cōtra patres damnatos qui dimittūt filiis, &c. deiecisti eos. Idem de mulieribus, quę quando stant in domo simpliciter nutriunt filias, & seruiūt & obediunt viris suis. Sed diabolus ponit in corde vt ascendant & dominantur &c. Ideo Christus sciens modum diaboli noluit mori precipitatus, vt daret nobis exemplum cauendi à tale morte. Et si sumus tam altē vt Christus, descendamus, vt ipse, humiliando nos. Iob 30. Eleuasti me, & quasi super ventum ponens elisisti me validē.

Feria III. post Oculi.

Sermo vnicus.

Non dico tibi septies, sed vsque septuagesies septies. Matt. 18. Sermo noster erit de sancto Euāgelio hodierno, & continet multas bonas doctrinas morales ab ore Christi prolatas. Sed primō salutetur virgo Maria. Sanctum Euangelium continet in summa quinque doctrinas morales, saluationi nostrę multum necessarias & proficuas.

Prima est de fraterna correctione,

Secunda de spiritali iurisdictione,

Tertia de exaudibili oratione,

Quarta de acceptabili conuentione,

Quinta de amicabili remissione.

De quinta loquitur the. ad propositum, Non dico tibi, &c. prima doctrina est fraternalis correctio, quomodo quilibet tenetur & obligatur corrigere proximum suum, quando videt ipsum errantem & deficientem, vel in puncto errandi, homo tenetur ipsum corrigere dulciter & fraternaliter, si credit vel sperat quod per suam fraternalē correctionē corrigetur & emēdabitur, alias melius esset tacere.

Ratio

Ratio huius correctionis est, quoniam Deus non est contentus, quod quilibet procuret sibi soli saluationem, sed etiam proximo suo. Nullus dicat, quid ad me de tali est sufficit mihi quod ego non faciam malum, quoniam Deus dedit preceptum de dilectione proximi dei. Diliges proximum tuum sicut teipsum, & Deus mandauit unicuique de proximo suo. Et sic quilibet curam habere debet conseruandi, non solum bonum proprium, sed etiam bonum proximi, & non solum corpus proprium sed etiam proximi, & non solum animam propriam, sed etiam animam proximi, & plusquam corpus proprium. Nullus igitur dicat, Quid de me? Ideo dicit scriptura sacra, Deus mandauit unicuique de proximo suo. scilicet corrigendo. Eccle. 17. De hac fraterna correctione dixit Christus, Si peccauerit in te frater tuus, vade & corripe eum inter te & ipsum solum. Si te audierit, lucratus eris fratri tuo. Si autem te non audierit, adhibe tecum unum vel duos, ut in ore duorum vel trium testium stet omne verbum. Quod si non audierit eos, dic ecclesie. Si autem ecclesiam non audierit, sit tibi sicut Ethnicus & Publicanus. Mat. 18. No. quomodo sunt quatuor conditiones gentium, siue gradus de quibus Deus dat doctrinam, qualiter sunt corrigendi in suo gradu, Quidam sunt simplices & corrigibiles, quidam sunt elati & presumptuosi, quidam sunt duri & proterui, quidam sunt iniqui & malitiosi. Primi libenter suscipiunt correctionem dicendo correctori, Gratias ago, ego cognosco quod me maxime diligitis. Et de istis dat nobis Christus doctrinam correctionis dei. Si peccauerit in te, &c. id est contra te, vel intra te, quia in exponitur pro contra vel intra. Item quando scis, quod ille fecit hoc peccatum, & credis quod ex tua fraterna correctione corrigeretur, tunc vade & corripe eum dulciter, scilicet charitatiue & reuerenter. Hoc modo persona simplex & corrigibilis, optime & gratanter recipit correctionem, & sic lucratus eris animam eius secretim inter te & ipsum solum. Et concordat Apostolus dei. Fratres si preoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos qui spirituales estis, huiusmodi instruite in spiritu lenitatis. Gal. 6. Secundi sunt elati & presumptuosi, qui nimis presumunt de se. De quibus dicit Christus, quod ad tales corrigendos debet homo venire cum testibus dei. Si mihi non credatis, petatis a tali, & tali qui sunt bonae conscientiae. Si autem presumptuosus dicit, Ego intelligo & scio ita bene sicut vos & ipsi, & vult se excusare, tunc adhibe unum testem vel duos. scilicet auctoritates noui & veteris testamenti dicendo, quomodo potestis excusare vos? Ecce quid dicit scriptura sacra. Et hoc est quod Christus dicit ibi, Si autem te non audierit ex sua presumptione, adhibe adhuc unum vel duos, &c. vsque omne verbum. Tertii adhuc sunt proteruiore, & peiores quia sunt duri & proterui, habentes spiritum contradictionis, & statim exponunt auctoritates, dicentes, Melius intelligo ego quam vos. Talibus est alius modus

seruandus. s. allegando determinationē ecclesiæ, vel alicuius sancti doctoris. Et sic intelligitur illud verbum Christi, Dic ecclesiæ, quia aliàs peccatum occultum non posset probare. Ideo dicit, Si non au-
 dierit eos, dic ecclesiæ. Allegat determinationem ecclesiæ. Quarta
 conditio personarum est iniquorum & malitiosorū, qui dicunt ma- *Exposi-
tio hu-
ius loci,
dic Ec-
clesiæ.*
 lum de determinatione ecclesiæ, & de doctoribus sanctis, de quibus
 dicit Christus, Sit tibi sicut ethnicus & publicanus. Cōtra tales di-
 cit beatus Io. Si quis venit ad vos, & hanc doctrinam. s. ecclesiasticā
 non affert, nolite eum recipere in domo, nec aue ei dixeritis. Qui
 enim dicit illi aue, cōmunicat operibus eius malignis. 2. Io. vnico.
 No. de operibus malignis. s. despectiuē loquendo di. quid ad me de
 determinatione ecclesiæ, vel Papæ, vel doctorū. Ecce opera maligna.
 Secunda doctrina est spiritualis iurisdictionis, quā habent prælati
 ecclesiastici, & presbyteri. ibi, Amen dico vobis, quæcunq; allegaue-
 ritis super terram, erunt ligata & in cœlis, & quæcunq; solueritis
 super terram, erunt soluta & in cœlis. No. Amen id est certē. Et lo-
 quebatur Christus Apostolis, & discipulis tanquā prælati, & pres-
 byteris, & in persona ipsorum nobis ecclesiasticis. Hæc iurisdic-
 tio spiritualis singulariter ostenditur, & seruetur in confessione sacra-
 mentali, in qua confessor soluit, & ligat. Soluit autem cum absoluit
 à vinculis peccatorū peccatorē, quia quot peccata habet anima, tot
 vinculis est ligata in illo mēbro per quod peccauit. Dic quomodo
 anima habet omnia mēbra, vt corpus, sed sunt spiritualia. Et si ho-
 mo peccat iurando, &c. vel proximum diffamando, anima ligatur
 in gutture. Idē de aliis. Auct. Iniquitates sue capiunt impiū, & funi-
 bus peccatorum suorum quisq; constringitur. Prou. 5. Item funes
 peccatorum circumplexi sunt me. Psal. 118. Sed quādo peccator con-
 fiteretur cum proposito non redeundi ad peccata, & absoluitur à cō-
 fessore, solutus est etiam in cœlo apud Dominum. Deinde ligatur
 pœnitentiā iniungendo. Sicut bonus medicus soluit ligamēta in-
 firmis, & imposta sibi medicina ligat iterū, ita facit peccator qui
 soluit ligamenta peccatorum. Deinde ligat pœnitentiā. Hæc chor-
 da pœnitentiæ debet esse de tribus filis. s. ieiunij, orationis, & elee-
 mosynæ. dicendo pœnitenti, faciatis hoc & hoc. Ista sunt quæ ligāt
 & obligant ipsum in terra, & in cœlo corā Deo ad faciendum pœni-
 tentiam iniunctam, aliàs damnabitur. Ecce quare dicit, Amen dico
 vobis quæcunq; alligaueritis super terram, scilicet, in pœnitentiis
 iniunctis, erunt ligata & in cœlis. Hęc spiritualis iurisdic-
 tio fuit pri-
 mō cōmissa beato Petro Apostolo, quādo dixit sibi Christus, Tibi
 dabo clauēs regni cœlorum. Mat. 16. Deinde cōmisit eam omnibus
 Apostolis di. Amen dico, &c. Quæ est istius ratio? dicendū, ad osten-
 dendum quod ista potestas ecclesiastica est in Papa fontaliter in fa-
 cto iurisdictionis spiritualis. In qua tantū posse habet Papa quantū
 habuit

habuit B. Petrus Apostolus, licet nō in miraculis faciendis. Et à Pē-
 pa descendit potestas in alios, sicut sentimenta sunt fontaliter in
 capite, & ab ipso descendunt, & deriuantur in alia mēbra. Quæstio
 est hic, Ex quo Deus cōmisit suam potestatem presbyteris, quid in
 isto casu est faciēdum, quādo peccator nō proponit abstinere à pec-
 catis, vel quia non vult restituere, vel remittere iniuriam, vel petere
 veniam ab offenso, vel nō vult recedere à mala societate, & cōfessor
 ex ignorātia, vel verecundia, vel fauore, ne Dominus, quia est ma-
 gnus homo, indignetur cōtra ipsum, absoluit eū? De facto est quæ-
 stio vtrum sit absolutus, vel non, & videtur quod sic, ex quo Chri-
 stus vniuersaliter dixit, Quęcunq; solueritis, &c. Aliqui doctores tā
 theologi quā iuristę expediunt se de respōsione aliquid addēdo, q̄
 hoc intelligitur clauē nō errāte. i. cōfessore. Sed aliter est responden-
 dum, & tubitius seruata vniuersalite quęcunq; solueritis, &c. No-
 super terrā, quare dicit super terrā, magis quā in terra, vel intra ter-
 rā? Solutio propter hoc, quoniā qui soluit ex ignorātia, verecun-
 dia, timore, vel amore, nō soluit super terrā, quia affectionē terrenā
 ponit super se, sed soluit infra terrā. Sed si cōfessor soluit super terrā,
 vniuersaliter verū est quod dicit Christus, Quęcunq;, &c. Quod au-
 tem sic super capiatur in sacra scriptura. Auct. Eccle. 51. Exaltasti su-
 per terrā. i. super terrenas affectiones, habitationē meā. Ideo quādo
 Deus commisit Apostolis executionem, & post suam resurrectionē
 declarans ei suam intentionem, & quid voluit dicere super terram
 dixit, Accipite spiritum sanctum, quorum remiseritis peccata. Ioā.
 20. No. accipite spiritum sanctum. q. d. in absoluendo nō moueami-
 ni amore, vel timore terreno, sed affectione spiritus sancti. Sed
 multi miseri confessores ponunt se infra terrā, quia non respiciunt
 nisi amorē carnalē, vel vt habeāt pecunias, &c. Hęc potestātē nō cō-
 misit Deus hominibus ante suam incarnationem, imō dicebant Iu-
 dai, & bene, Quis potest peccata dimittere nisi solus Deus? Mar. 2.
 Sed ex quo Deus fecit se hominem, & assumpsit sororē nostrā. s. hu-
 manitatem in tanta coniunctione, quod iam nō sunt duo, sed vna
 persona, voluit exaltare homines cōmittens eis posse diuinū. s. re-
 mittere peccata. Ecce ratio quare sacerdotes habent tantam potesta-
 tem. Patet etiā respōsio ad illos qui dicunt, Obenedictum tempus
 erat antiquius, quia nō oportebat cōfiteri peccata, imō erat ma-
 ledictum tempus, quia Deus nō fecerat magistros rationales, quia
 ipse erat ita terribilis, & durus q̄ neminē absoluebat, vt haberet glo-
 riam. Tertia doctrina est de exaudibili oratione. s. quē modū debe-
 mus tenere in nostris orationibus, vt exaudiamur, ibi, Iterum dico
 vobis, quia si duo ex vobis cōsenserint super terrā, de omni re quā-
 cunque petierint fiet illis à patre meo, qui in cęlis est. Hic dātur mul-
 tę expositiones, sed accipiam illam quę magis facit ad intellectum

& concordat cum textu. In dicta auctoritate ponuntur tres conditiones. Prima ibi. Si duo ex vobis cōsenserint. Ista duo sunt cor, & lingua quæ debent consentire, id est, concordare in oratione, si debet exaudiri, quia non est danda lingua Deo, & cor mūdo, de mundanis cogitādo. Quia talibus populus dicit Christus, Populus hie labiis me honorat, cor autem eorum longè est à me. Sine causa, id est, sine vtilitate colūt me. Mat. 15. ideo Apostolus, Si orem lingua supple tantum, mens mea sine fructu est. 1. Cor. 14. Cyprianus, Quo modo Deus exaudiet orationem tuam, quā tu non vis audire? Hæc est causa quare multoties non exaudimur in nostris orationibus, quia ista duo. s. lingua & cor nō concordant. Petitis & non accipitis, eò quòd malè petatis, Iac. 4. Ideo Aug. Psalmis & hymnis cum oratis Deum, hoc versetur in corde, quod profertur in ore, vel sic.

Si duo ex vobis consenserint. s. iniuriatus, & iniuriās, quia licet de *Egregio* qualibet parte sint aliæ complures, tamē ad istos duos potest totum *Cypria-* reduci, & nisi isti duo consenserint in bona pace, aliās oratio eorū *ni sensum* non exauditur à Deo, immo quādo orant, Deus claudit sibi aures. *tia.*

Auctoritas, Esa. 1. Cum extenderitis manus vestras, auertā oculos meos à vobis. Et cum multiplicaueritis orationem, nō exaudiam, manus enim vestræ sanguine plenæ sunt. Non solum ille qui de facto occidit, sed etiam ille qui corde desiderat mortē inimici habet manus plenas sanguine. 1. Ioan. 3. Omnis qui odit fratrem suū homicida est, &c. Ideo est necessaria concordia inter ipsos, vt oratio exaudiatur. Marci vndecimo. Cum stabitis ad orandum, dimittite si quid habetis aduersus aliquem, vt pater vester qui in cælis est, dimittat vobis peccata vestra. Quod si non dimiseritis, neq; pater vester qui in cælis est, dimittet vobis peccata vestra. Secundo dicit super terram. s. quod ista concordia fiat super terrā, & nō sub terra. Super terram petunt illi, qui in suis orationibus petunt remissionem peccatorum, gloriam paradisi, &c. tales audiuntur. Quodcumq; petieritis patrem in nomine meo dabit vobis. s. saluationem. Sub terra petunt illi, qui in suis orationibus petunt diuitias, honores, &c. quos Deus exaudit quandoque, & quandoque non. Tertio dicit, De omni re quancunque petierint, fiet illis, scilicet, illud quod est melius, & vtilius, & non dicit, fiet illis illud quod petunt. Sed dicit *glosæ,* & doctores, quod intelligitur sic, fiet illis, supple si petunt rē vltimā, fiet illis supple vtiliter, & salubriter. Confidenter pete, quia vnum de duobus erit, vel accipies quod petis, vel melius quā petis. Quarta doctrina est, de acceptabili conuentione, scilicet, quando conuenimus simul, & congregamur quomodo poterimus placere Deo, dicens. Vbi sunt duo, vel tres congregati in nomine meo, ibi ego sum, in medio eorum. Nota cum dicit in nomine meo. **Nomen proprium Christi est Iesus, vt ei impositum fuit. Luca. 1.**

Vocatum est nomen eius Iesus, alia nomina omnia sunt cognomi-
na. Quando cōgregamur pro salute animarū, vel cōmunitatum in
nomine Iesu, quod idem est quod salus, vel saluator. Primò cōgre-
gamur in officiis diuinis in nomine Iesu, s. pro saluatione animarū,
vbi nō sunt nisi duo, s. ecclesia, & laici, vel viri, & mulieres, vel tres,
scilicet, chorus dexter & sinister, & illi qui sunt in medio in pulpi-
to, & Iesus est in medio eorum. Secundò & cōgregamur in sermo-
ne, vbi non sunt nisi duo, s. populus, & prædicator, vel tres, s. ecclē-
siastici, laici, & prædicator, & Christus est in medio. Nota ergo quo-
modo prædicator debet diligēter studere, & populus attēte audire.
Nota quomodo si quis dormit, vel si respicit mulieres, & econuer-
so, quid dicunt angeli qui sunt cum Christo in medio. Tertio con-
gregamur nos ecclesiastici ad officium diuinum. Et quādo dicitur
Deus in adiutorium, subito est Christus ibi, & chorus inclinatur
contra chorū, s. Christo in medio existenti reuerentiam exhibēdo,
ergo reuerenter inclinari debemus. Sed quādo aliquis stat incom-
positē in choro, dicit Christus & sancti angeli Domine hic nos la-
biis honorat, cor autem eius longē est a nobis. Mat. 15. Nota de bea-
to Martino qui semper timebat in choro, qui interrogatus, quare
timebat? Respondit, quod propter Christi præsentiam. Vnde si episcopus,
vel Papa essent in choro, quomodo staret quilibet honestē,
& compositē. Nota contra dissolutiones quæ fiunt in choro. Quar-
to congregantur etiam domini, & rectores ciuitatis, in nomine Ie-
su, quando pro bono & vtilitate communitatis conueniunt, vbi est
Christus in medio. Nota si est ibi aliquis rector, siue cōsiliarius non
rectē incedens, sed respicit carnem, vel sanguinē, vel munera, & nō
Deum, angeli Christo poterunt dicere, Domine occidamus istum
proditorem. Sed quādo vident ipsum incedentem recta intentione
pro vtilitate communitatis, commendāt ipsum Christo. Idē quan-
do congregantur pro pace, vel causa matrimoniali, ibi est Chri-
stus in medio, si non mendosa ibi dicantur. Veritas tamen quando
que potest taceri, quia non omnis veritas est dicēda in omni loco.
Et possunt dicere, quando nō mentiuntur, Tu autē in nobis es Do-
mine, & nomen sanctum tuum inuocatum est super nos. Iere. 14.
Quinta doctrina est de amabili remissione, s. remittendo iniurias
sibi adinuicem. Hoc ostenditur ibi, Tunc accedens ad eum Petrus
dixit, Domine quoties peccabit in me frater meus, & dimittam ei,
vsque septies? Dixit ei Iesus, Non dico tibi vsque septies, sed vsque
septuagies septies. Mat. 18. Omnes glo. ordinariæ, & expositores di-
cunt q̄ septuagies septies, id est, toties quoties, & sic intelligitur.
Nota tamen, quod iste numerus septuagies septies potest exponi
tripliciter, scilicet, collectiue, diuisiue, & multiplicatiue. Collectiue
exponendo septuagies, id est, septuaginta, & septem vicibus.

Signifi-
catio nu-
meri se-
ptenarii
in literis
sacris.

Ratio,

memoria delo

uar. quia

Ratio, quia in sacra scriptura numerus septenarius significat vniuersalitatem perfectam, & totalitatem. Vnde Tob. 12. legitur quid dixit angelus Raphael Tob. Ego sum angelus Raphael vnus de septem qui stamus ante Deum. Vbi dicit glo. vnus de vniuersis, quando ergo septies coniungitur cum septuaginta, tunc significat vniuersalitatem. Secundo exponitur diuisiue, sic septuagies ex vna parte. s. debes remittere. & septies ex alia. s. debes remittere, vnde legitur Leuit. 25. quod Dominus ordinauit Iudæis iubileum de septem in septem annis, vt permitterent quiescere terram, nec seminarent, nec colligerent, dicens, Sex annis seres agrum tuum, & sex annis putabis vineam tuam, colligesq; eius. Septimo autem anno sabbatum erit terræ requietionis domini. Item ordinauit aliud iubileum. 50. annorum, & in illo remittebatur omne debitum, dicens, Sanctificabis annum quinquagesimum, & vocabis remissionem cunctis habitatoribus terre. Leuit. 25. In quo ostenditur, & innuitur nobis duplex modus remissionis. Primus vt permittamus quiescere terram, id est, corpus proximi, ne sibi noceamus, vindictam recipiendo. Secundus est remittere omne debitum, id est omne odium, & iram cordis. Tertio potest exponi multiplicatiue, tunc septuagies septies, id est septuaginta vicibus septem quæ sunt. 490. in quo numero innuitur nobis septuaginta hebdomadæ, vt habetur Daniel. 9. Septuaginta hebdomadæ significant quod tot anni transire debebant à Daniele vsque ad Christum. Et ista expositio tangit causam remissionis. qui sicut Christus virtute passionis suæ venit ad remittendum peccata, sic nos exemplo Christi debemus remittere ieiurias. Ephe. 4. Estote benigni inuicem misericordes, & donantes inuicem sicut Deus in Christo donauit vobis. Prima expositio tangit numerum remissionis, quia septuagies septies, id est toties quoties. Secunda tangit modum, non tangendo corpus. Tertia tangit causam, quia nos exemplo Christi debemus remittere, & amore sui, vt postea eleuemur, & post gaudium sempiternum. Amen.

Feria IIII. post Oculi.

Sermo vnicus.

Quare discipuli tui transgrediuntur traditiones seniorum? Mat. 15. Sermo erit de sancto Euangelio, &c. Sanctum Euangelium continet tres magnas quæstiones, quæ fuerunt per Christum disputatæ, & determinatæ.

Prima fuit Phariseorū contra Christum, & ista fuit inuectiua, & malitiosa.

Secunda fuit contra Iudeos, & ista fuit instructiua & virtuosa.

Tertia fuit discipulorum cum Christo, & ista fuit dubitativa, & timorosa.

De prima quæstione quam fecerunt Iudæi contra Christum, dicit thema.

Quare discipuli tui, &c.

MM

Prima

Prima cōclusio fuit Phariseorum cōtra Christum. Pro cuius de-
 claratione, sciendū, quod Iudei seruabāt antiquitus magnā mundi-
 tiam exteriorē lauando sepe manus, faciē, pedes, uestimenta, & to-
 tū corpus, & vasa, & in hoc faciebāt magnā vim, vt extra essent mū-
 di. Auctoritas, Pharisei, & omnes Iudei nisi crebro lauerint manus,
 nō manducāt, tenentes traditiones eis traditas ab antiquis. Mar. 7.
 Sed intus de munditia animę nō curabant, imō anima erat immun-
 da, & plena maculis superbię, auaritię, luxurię, iracundię, & aliis pec-
 catis. Ideo dicit eis, Veh vobis Scribę, & Pharisei, hypocrite, qui mū-
 datis quod de foris est calicis, & paropsidis, & intus estis pleni rapi-
 na. Math. 23. Sed Christus ostendebat oppositū discipulis uis, scilicet,
 vt seruariēt munditiā interiorem, ne in intellectu habe-ēt ma-
 culā erroris, nec in voluntate odium, nec rācorem, nec in memoria
 desiderium vindictę, nec in corde superbiā, nec malā cogitationem
 & quod vitaret peccata. De mūditiā autē corporis ab extra nō mul-
 tum curabant, nec de absolute manuū, quando debebant come-
 dere, propter quod Iudei inuectiuē dixerunt Christo, Quare disci-
 puli tui transgreditur traditiones seniorū? Nō enim lauat manus
 suas cum panem manducat. Ecce hic quęstio inuectiua, & malicio-
 sa, quasi dicerent, Nō est culpa discipulorum, sed tua qui es immun-
 dus, ideō male nutris discipulos tuos. Quibus respondit Christus,
 excusando discipulos suos de peccato, sed non de rusticitate, Non
 quod intrat in eos coinquinat hominē, sed quod procedit ex ore.
 Et dixit eis septē peccata in quibus ipsi erant culpabiles. Et isto mo-
 do prima quęstio fuit disputata seu determinata. Moraliter, In hoc
 defectu Iudeorū sunt modō multi Christiani qui habent magnam
 curam, & diligentiam de munditiā exteriori, se lauādi, & purifican-
 di manus, faciē, corpus, & nō curāt de mūditiā interiori, & spiri-
 tuali, seu animarum, quę sunt immūde, & maculatę per vsuras, rāpi-
 nas, & furta, &c. quę non possunt mundari nisi aqua restitutionis,
 Quia nō dimittitur peccatū nisi restituatur ablatū. Regula theolo-
 gię, & iuris. Itē camisia corporis lauatur quolibet mēse, secūs de ca-
 misa animę quę est cōscientia. Aug. O homo bona vis habere, & bo-
 nus nō vis esse. Quid est quod mali vis habere? nihil omnino, non
 vxorem, nō filium, non tunicam, puto verē nec caligam. Rogo prę-
 pone animam caligę tuę. Et nota quomodo caliga dissuta, sinitur.
 Sic anima misera dissuta per odiū, rancorem, sinitur cū amore pro-
 ximi, filio dilectionis, & acu charitatis. Iuxta illud Apostoli. Col. 3.
 Super omnia charitatem habete, quod est vinculum perfectionis.
 Itē caliga plena pulueribus excutitur. Sic anima plena pulueribus
 per auaritiā, excutitur per restitutionē, & eleemosynā & largitio-
 nē. Itē caliga immūda lauatur, sic anima lauāda est in fonte baptis-
 matis. Ideo dicebat Christus, Veh vobis Scribę Pharisei, hypocri-

et, qui mundatis quod deforis est calicis, & paropfidis, intus autem
 estis pleni rapina, & immunditia. Phari. ee, ecce munde prius quod
 intus est calicis, & paropfidis, vt fiat & id quod deforis est mundum.
 Matth. vigesimotertio. Vtinam hæc Christi maledictio nõ tangat
 vos. Ideo teneatis consilium Esaia, qui loquitur de munditia spiri-
 tuali in persona Dei, dicens, Lauamini, mundi estote. Esaia primo.
 Secunda quaestio fuit Christi contra Iudæos dicentis, Quare & vos
 transgredimini mandata Dei propter traditionem vestram? hæc qua-
 estio fuit instructiua & virtuosa. Pro cuius declaratione sciendum
 quod Iudæi illi cum quibus disputabat, erant maiores & rectores
 populi & sacerdotes. Et erant ita auari quod faciebant taliter quod
 tota pecunia populi veniret ad manus eorũ. Faciebant ordinationes
 & leges contra præcepta Dei, taliter quod omnia vota, oblationes,
 sacrificia, diuitiæ, primitiæ veniebant ad manus eorũ, propter hoc
 dicebatur populo, quod sicut Deus valeret plus quam omnia alia, ita
 etiã quod sibi offerunt melius. Ideo si aliquis vestrum esset, inquit,
 tenet aliquid de malo iniusto, offerat illud Deo in templo, & non
 oportet facere aliam restitutionem, quia totum Dei est. Quoniam
 Domini est terra & plenitudo eius, orbis terrarum & vniuersi qui
 habi. &c. Ideo offerendo sibi illud datur domino principali. Quo-
 niam si aliquid recipitur a seruitore alicuius, dando illud domino
 suo, excusatur, &c. Ecce qualis modus dandi pecunias, qui quidem
 est contra præceptum Dei, quod præcepit expresse restitutionem. Item
 si filij habebant parentes indigentes, si offerebant Deo in templo
 illud quod debebant dare subueniendo parentibus, excusabantur,
 etiam si morerentur fame, quia Deus est principaliter pater. Ecce
 leges & ordinationes ipsorum malas, propter quod multi non cu-
 rabant restituere nec parentibus succurrere, & sic frangebant præ-
 cepta Dei, propter quod dixit eis, Quare vos transgredimini man-
 datum Dei propter traditionem vestram? Nam Deus dixit, Honora
 patrem & matrem. Et qui maledixerit patri vel matri, morte mo-
 riarur. Vos autem dicitis, id est, ad dicendum alios inducitis, Qui-
 cunq; dixerit patri aut matri, O pater, o mater, munus quodcunq;
 est oblatum in templo ex me, id est, ex mea deuotione, tibi prode-
 rit ad utilitatẽ, magis quam si darem tibi, quia tunc prodesset soli
 corpori. Vel tibi proderit, quasi dicat non, imò sacrilegus esses si ac-
 ciperes quod Deo deuoui, vt videtur intelligere Hieronymus. Et
 sic non honorificabit patrem aut matrem, & irritum fecistis manda-
 tum Dei propter traditionem vestram. Hypocritæ benè prophetauit
 de vobis Esa. dicens, Populus hic labiis me honorat, cor autẽ eorũ
 longè est à me. Sine causa colunt me, docetes doctrinas & mandata
 hominũ. Et dixit, Audite & intelligite, Non quod in os intrat con-
 quinat hominẽ, sed quod procedit ex ore hoc conquinat hominẽ.

Ecce hic quæstio correctiua & virtuosa. Illi autē nō poterāt respōdere. Moraliter habem⁹ hīc duas instructiōes. Prima tāgit aliquos Ecclesiasticos qui volūt omnia habere vt illi pessimi Iudæi, siue per cappellarias, siue per anniuersaria, siue Missas, &c. quærētes & tenētes varios modos vt habeāt pecuniās ā gentibus, dicētes, Date hīc elemosynas ex quib⁹ remittātur vobis quadragesimā fractæ, & vota, & percussiones parentū, & huiusmodi, quia Papa nō posset absoluerē sine cōtritione. Quibus potest dici, Quare vos transgredimini, &c. Secunda instructio quā tangit Deus, est quæstio quare Christus dimissis aliis peccatis in quibus erāt nimis culpabiles Iudæi, cū quib⁹ disputabat singulariter ipsos reprehēdit de peccato cōtra honorē parentū? Respōsio, q̄ hoc fecit Christus ad exemplū nostrū ad ostēdendū quantā vim facit Deus cōtra hōs, q̄a & si nō esset præceptū diuinū de honore parentū, tamē natura docet q̄ tenemur honorare parētes, & eis subuenire. vnde cogita quot mala sustinuit mater te portādo in vtero, pariēdo, nutriēdo, mastiēdo, mundādo, &c. Ideō dicit scriptura sancta, Honora patrē tuū, & gemitus matris tuæ ne obliuiscaris. Memēro quoniā nisi per illos natus nō fuisses, & retribuē illis, quomodo & illi, tibi. Eccle. 7. Nō. hīc de Romanis gentilibus quomodo antiquitus adorabāt diuersas imagines, tā hominū quā iumentorū, sed nō adorabāt imagines auiū nisi solū de Ciconia, & hoc propter honorē quē faciunt parētib⁹, quia prouidēt eis in senectute, propter hoc dixerunt Romani, q̄ aliquid haberēt diuinitatis, & ideō adorabāt imaginē ciconiæ. Nota hīc q̄ legitur in factis notabilibus Romanorū, de illa muliere ad mortē sentētiata, vt in captione moreretur fame. Ad quam veniebat filia dando sibi lac, &c. Hoc narrat Valeri⁹ Max. Ideō de honore parentū habemus Ephē. 6. Filij obedite parētib⁹ vestris in domino. Nota in domino, nō dicit cōtra dominum. Hoc iussum est per Moysen. Honora patrē tuum & matrē tuā vt benē tibi sit. s. in diuitiis tēporalibus, & sis longæuus super terrā. s. in bona & longa vita. Exod. 20. Tertia quæstio fuit Apostolorum cum Christo, quæ fuit quæstio dubitatiua & timorosa dicētium, Scis quia Pharisæi audito hoc verbo scādalizati sunt. Pro cuius declaratione sciēdum q̄ vidēs Christus quod Pharisæi ex suis verbis nō fuerunt correcti nec emēdati, dixit eis, Hypocritæ ab hypo quod est sub, & crisis quod est aurum. i. super deaurati, benē prophetauit de vobis Esa. dicēs, Populus hic labiis me honorat, &c. quia ore Deū laudabāt, sed opere cōtra Deū faciebāt. Ideō Christus, Sine causa colunt me. i. sine vtilitate. Postq̄ autē vocauit eos hypocritas, indignati sunt cōtra Christum minādo sibi mortē, propter quod Apostoli dixerunt Christo cum timore, Scis quia Iudæi audito hoc verbo, &c. Quibus respōdit Christus. Omnis plantatio quā nō plātauit pater meus cælestis, eradicabitur. Sinite illos,

cæci sunt & duces cæcorum. Cæcus autē si cæco ducatum præstet, am-
bo in foueā cadūt. Tunc dixit Petrus, Ediscere nobis parabolā istā.
At ille, Nō intelligitis, quia omne quod intrat in os, in ventrē vadit
& in secessum emittitur? Quæ autē procedūt de ore, de corde exeūt,
& ea coinquināt hominē. De corde exeūt cogitationes malę, homici-
cidia, adulteria, fornicationes, furta, falsa testimonia, blasphemię,
& hæc sunt quę coinquināt hominē. Nō lotis autē manibus mādu-
care, nō coinquinat hōminē. No. omnis plantatio, antiquus syna-
goga dicebatur vinea Domini. Esa. 5. siue hortus Domini, sicut mor-
dō Ecclesia. Prælati erāt arbores magnæ, populus verò plātæ. Tem-
pore autē Christi, Prælati erāt plantati in synagoga, & nō à Deo, vt
Aarō, sed à simonia, vel à genere, & non per electionē vel specialem
prouisionē, sed per intrusionē & per ingressionem suā. Ideò dixit
Christus. Omnis plātatio, &c. eradicabitur, &c. eradicatus flatu veni-
ei. s. verbi Christi dicētis in die iudicij, Discedite à me maledicti, &c.
Mat. 25. Ideò nō timeatis eos, sinite illos, si scādalizātur, nō cureris.
Quilibet ergo respiciat, quomodo est plātatus in regimine, vtrum
per canonicā electionē vel specialem prouisionē, quia quibus Papa
misit bullas nobis penitus ignorātibus, tales nō eradicabuntur in
die iudicij, quia pater cœlestis plātauit eos, & in morte transplāta-
bit eos in Paradiso. Hierē. 17. & erit quasi lignū quod transplātatur
super aquas, q̄ ad humorē mittit radices suas, & non timebit cū ve-
nerit aestus. Sed de illis qui sunt plātati per simoniā, siue ratione ge-
neris, siue precibus armati, dixit Christus, Omnis plātatio quā non
plātauit pater meus, &c. Idē est dicendū de dominis temporalibus
& rectoribus cōmunitatum, villarū, ciuitatū, &c. ideò quilibet respī-
ciar à quo est plantatus, quia omnis plantatio, &c. Et cōcordat scri-
ptura sacra. Sap. 4. Adulterinę plantationes nō dabūt radices altas,
& à vento nō cōmouebuntur. Adulterina plātatio est, quādo vxor
dat filiū alterius viro suo. Ita sancta mater Ecclesia quę habet Chri-
stū in spōsum, facit per preces & simoniā Prælatos, qui dicūtur adul-
terinę plantationes, quę eradicabūtur finaliter. No. cæci sunt, &c.
Quare vocat eos cæcos? Respōdetur q̄ non ex ignorātia literarū,
quia apti erāt & speculatiui, sed vocat eos cæcos propter malitiā
quā habebāt practicē cognoscēdo peccata aliorum & nō sua. Sap. 2.
Excæcauit enim illos malitia corū. Nota quæstionem super hoc. Si
cæcus cæcū ducat, est hic quæstio, Si ego cōfiteor alicui cæco igno-
ranti, qui nescit discernere inter leprā, & nō leprā, vel nō habet po-
testatē absoluēdi, nunquid ex hoc ego ero in periculo cadēdi in fo-
ueā inferni? Respōsio, quod cōfiteri ignorāti potest cōtingere du-
pliciter. Vel sciēter vel ignorāter. Si homo cōfitetur cōfessori igno-
ranti ignorāter, quia homo præsumit q̄ est aptus, quia est magister
in Theologia, vel lector, vel prælatus vel præsidēs ipsum habilitat

& fortè est ignorans. Dico q̄ in tali casu ipse est excusatus. Sed ipse solus damnabitur, quia non debebat assumere gradū sine scientia. **Ole. 4.** Quia tu scientiā repulisti, repellā te ne sacerdotio fungaris mihi. No. quia tu scientiā repulisti, nō dicit quia scientiā nō habuisti, sed quia scientiā repulisti, quia multi sunt ignorātes, sed petūt cōsiliū, isti nō repellūt scientiā. Sed illi qui sunt ignorātes, & nō petūt cōsiliū, tales repellūt scientiā & dānantur. Sed quādo homo eligit sciēter confessore ignorantē, bestiā & cæcū, sicut vsurarij qui dicunt intra se, Si cōfiteor tui, nimis strictè se haberet, ideo vadā ad talē. Si ergo electiu è cecus cecū ducit, ambo cadūt in foueā inferni. No. hic de illo capitaneo armorū infirmo cui scutifer adduxit bonū cōfessorem. Qui cōfitebatur solū de venialibus & vna nuce balista quā inuenit semel, &c. sed frater qui sciebat suā malitiā & malā vitā dixit sibi, Audiui q̄ semel cōbusisti talē villā, tunc emisit illū cōfessorē, fecit vocari aliū confessore simplicē & ignorante. t. de illis cōmunibus quibus omnes volunt cōfiteri, & inuitauit ad prandiu, & cōfessor ille excusauit peccata illius infirmi. De talib⁹ intelligitur, Si cæcus cæcū ducat. Viuā inter vos nō sint aliqui qui sciēter eligunt confessorem ignorantem. vt sunt vsurarij, concubinarij, &c. Eligatis bonos & prudentes confessores, quia melius est hic purgare peccata quā in inferno, vbi nulla est redemptio, &c.

Eligendus est confessor qui potestatis scientie clare habeat.

Feria V. post Dominicam Oculi. Sermo I.

Erat prædicans in synagoga Galilææ. Luc. 4. Sermo noster erit de S. Euang. &c. Sanctum Euangeliū hodiernū declarat nobis de Domino Iesu Christo 4. magnas & altas excellentias.

Prima est diuina potentia,

Secunda humana clementia,

Tertia perfecta sanctitas,

Quarta extensa charitas.

De quarta. s. extensa charitas Christi, quia exhibat prædicando non solū in magnis villis, sed etiā in paruis synagogis, de hoc loquitur the. di. Erat prædicās in synagogis Galilææ. Prima excellētia Christi quam nobis declarat sanctum Euangeliū, est diuina potētia, quæ est facere de creaturis vt sibi placet. Iuxta suum imperium, statim fit vt ipse præcepit. Quoniā si Deus diceret monti, transi hinc, statim esset factum, &c. Secūs de nobis, quia si volumus ali quid facere oportet nos laborare, & in tempore, & cum instrumentis necessariis, & cum auxilio operari, sed Deus dixit & facta sunt. Psal. 23. nec indiget instrumentis nec auxilio alicuius, imō quicquid facit per creaturas, potest per seipsum facere immediate. Hęc diuina potētia ostenditur in principio Euāgelij, vbi legitur quod Christus imperando curauit mulierē a febris. Surgēs Iesus de synagoga, intrauit in domū Simonis. Socrus aut Simonis tenebatur magnis febris, & rogauerūt illū pro ea. Et stās super illā, imperauit febrī, & dimisit illā. Et cōtinuō surgēs ministrabat illis. In quo ostēditur potētia

tia in Christo faciens de creaturis. s. de infirmitate & sanitate sicut
 vult solo imperio volūtatis. No. hīc duo secreta moralia. Primū co-
 gitādo conditionē infirmitatis, ibi tenebatur magnis febribus. Se-
 cundū, cogitādo modum curationis, ibi imperauit febrī. Pro prima
 no. q̄ hęc febris vt dicit glo. moralis, signat peccatū mortale. Ratio,
 quia peccatū mortale habet cōditiones febris. Ratio, quoniam si. ut
 morbus siue infirmitas febris premitit initiū. s. frigus antequā ve-
 niat, ita peccatū mortale premitit initiū. s. frigus negligētię bono-
 rū operū. Item aufert appetitū comedēdi, & deordinat gustū corpo-
 ris. Hoc idē facit peccatū mortale. Quādiu persona est diligēs in bo-
 nis operibus iuxta suū statū & conditionē. Deus præsēruat ipsam a
 febre peccati mortalis, sed statim quādo persona dimittit diligentīā
 & deuotionē, quia iā nō dicit horas dicē inctē, nec facit orationē vt
 cōsuevit, sed sic paulatim infrigidatur, statim sequitur peccatū mor-
 tale. Quod potest practicē declarari tā in religiosis q̄ in clericis quā
 zelā laicis. Quādiu enim religiosus seruat cū diligētia regulā & cæ-
 remonias in cibo, potu, &c. De^o cōseruat ipsum a febre peccati mor-
 talis, &c. Sed quando miser religiosus modo dimittit vnā cæremoni-
 ā, modo dicēdo, Vere sufficit mihi seruare vota essentialia, & pre-
 cepta, qui cæremonię nō obligāt ad peccatū, ergo nō obseruabo. sta-
 tim cadet in peccatū, quia quāuis nō obligāt tamē præsēruāt a pecca-
 to cæremonię, & qui ipsas negligit, statim in peccatū cadit. Quoniā
 si religiosus nō sit cæremoniosus erit criminofus, vitiosus, luxurio-
 sus, &c. Idē de presbytero quādo dicit officiū suū cū diligētia, surgit
 de nocte ad matutinas, dicit missam cū deuotione, & nō p̄ pecunia,
 &c. Deus custodit ipsum a febre peccati mortalis, sed quādo incipit
 infrigidari p̄ negligentiā & indeuotionē, statim sequitur febris pec-
 cati mortalis. Idē de laicis, quādiu sunt diligētes in aliquo bono mo-
 do viuēdi recepto. s. orādī, cōfittēdi, cōmunicādī, De^o cōseruat ip̄os
 a febre peccati, sed postq̄ incipiūt frigesce-re per negligentiā, dicēdo,
 nunq̄ oportet facere tanta, &c. statim sequitur febris peccati mor-
 talis. Auct. Ad nimīū calorē transiet ab aquis niuū & vsq̄ ad inferos
 peccatū illi^o Iob 24. No. ab aquis niuū. i. a negligētiis bonorū ope-
 rū trānsiet, sup. peccator ad calorē niuū. s. peccati mortalis q̄urit cor-
 pus & animā. Itē alia auct. Vnusquisq̄ tētatur a sua cōcupiscētia ab-
 stractus. i. separatus. s. a spiritualibus & bonis operibus, & illectus. i.
 impulsus. s. ad tēporalia. Ia. 1 Ergo custodite vos a frigore negligē-
 tię & indeuotionis & cōtinuate bonā vitā inceptā. Quantū ad se-
 cundū cogitādo modū curationis. Primō rogauerūt illū pro ea. Se-
 cūdo stetit. Terriō imperauit febrī. Hīc modū tenet Deus sanādo a-
 nimas nostras a febribus peccatorū mortaliū per prædicationē, in
 qua fit primō rogatio siue oratio, primō dicēdo, Ave Maria, secun-
 dō stat prædicator altius, quia tenet locum Christi, quia non debet

sedere, tertio imperat, quia loquitur in persona Christi. Mat. 10. non enim vos estis qui loquimini, sed spiritus patris vestri qui loquitur in vobis. Ideo habet auctoritatem imperandi, ut gentes dimittant peccata & confiteantur, &c. Et quando peccator qui audit sermonem, recipit bonum propositum cauendi a peccatis, tunc infirmus curatur a febre peccati. Vnus a febre superbiae, alius a febre auaritia, alius a febre luxuria, &c. Auctori. Incensa igni & suffossa, ab increpatione vultus tui peribunt. Psal. 79. Pro cuius intellectu sciendum quod omnia peccata mortalia sunt septem, quae committuntur dupliciter, vel ex concupiscentia mali, vel ex negligentia boni. Et primo veniunt septem peccata mortalia quasi incensa igni, scilicet ex concupiscentia ignita. De qua dicit scriptura. Ignis est vsq; ad consummationem deuorans. Iob 31. vnde superbia, auaritia, luxuria, gula, ira, non sunt nisi ignis inflamatio. Alia duo peccata, scilicet inuidia & accidia dicuntur suffossa, id est suffossae, quia veniunt ex negligentia. Qui autem vult diruere aliquam domum subter, caueat primo ipsum fundamentum. Sic fundamenta Christiani sunt lapides bonorum operum uniti & solidati bitumine charitatis, siue dilectionis, sed peccatum inuidiae suffodit & expellit bitumen charitatis, & peccatum acidiae diruit lapides bonorum operum. Ecce quare dicit incensa igni & suffossa. Remedium est ab increpatione vultus tui, scilicet praedicationis peribunt, supple peccata, & sequitur sanitas. Praedicatione dicitur vultus Dei. Ratio, quonia sicut in facie cognoscitur persona, ita Deus cognoscitur a nobis in praedicatione, quomodo est vnus Deus in essentia, & trinus in personis. Dauid Psal. 26. Faciem tuam Domine requiram. s. praedicationem. Secunda virtus Christi quam declarat nobis euangelium, est humana clementia. Pro cuius intellectu sciendum quod Christus erat verus Deus, & verus homo. Ideo non semper faciebat opera diuina, ne diceretur solum Deus, nec faciebat semper opera humana, ne diceretur solum homo. Sed aliquando simul faciebat opera soli Deo propria, ut curare infirmos, etiam aliqua humanitatis, ut infirmos curare manibus tangendo ut medicus. Ideo dicit secunda pars euangelij. Cum sol occidisset, omnes qui habebant infirmos variis languoribus ducebant illos ad eum. At ille singulis manus imponens, curabat eos. Nota hic duo secreta. Primum cogitando modum curationis istorum infirmorum diuersum. primo dicit, Omnes qui habebant infirmos. Et quilibet infirmus dicebat suam infirmitatem. Et Christus singulis manus imponens, qui solo verbo poterat simul omnes sanare, tamen singulis manus imponebat dicendo, secundum fidem, & deuotionem tuam fiat tibi. In hoc ostendit Christus curationem nostram quam ipse facit de peccatis in sacramentali confessione, ad quam oportet venire vnus post alium, quia si omnes simul confiterentur non valeret confessio talis. Sed quilibet homo debet dicere

dicere suam infirmitatem. i. suum peccatum quantum scit & potest. *Saltem*
 Nota contra illos qui dicunt confessori, interrogate me, quia non *rudi mi:*
 recordor de aliquo peccato, sed si confessor esset auisatus dicendo, *nerua de*
 Quid mihi dicitis de tali vicina vestra? Responderet sibi non so- *bemus,*
 lum peccata mortalia, sed etiam venialia, & de suis dicit quod non *nō roga-*
 recordatur. Oportet ergo quod vosmet dicatis peccata prout scitis, *ti pecca-*
 & poteritis recordari peccata præterita cogitādo mēbra per que ho- *ta cōfite-*
 mo potest peccare. s. per cor, os, manus oculos, aures, &c. licet cōfel- *ri prout*
 for sciat, tamen oportet dicere confitentē personaliter totum, quia *nos con-*
 Christus iam sciebat infirmitates illorum, tamē ipse volebat, quod *scientia*
 ipsimet dicerent. Sic cōfiteri nihil aliud est quam dicere suam infir- *accusat.*
 mitatem, scilicet dicendo, Ego sum superbus, id est ventus superbia: *Manuū*
 intrauit animam meam. Ideo pater curretis me. Idem de aliis pecca- *imposi-*
 tis. Tunc confessor imponens manum suam, quod est de bene esse, *tio à con-*
 & non de necessitate absolutionis, dicit in effectu secundum tuā fi- *fessore*
 dem, & deuotionē sis absolurus de peccatis tuis. Ideo dicit Christus *nō est de*
 confessoribus, In nomine meo super ægros manus imponent, & be- *neceffi-*
 ne habebunt. Mar. vlt. Nota in nomine meo, quia auctoritate Chri- *tate sa-*
 sti possunt absolueri, & nō aliter. Nota q̄ triplex est gradus peniten- *cramēti-*
 tiæ, contra aliquos confessores dicentes quod pœnitentiæ sunt arbi- *Triplex*
 traria. Quædam sunt ex lege Dei mandatæ, quædam sunt per eccle- *satisfa-*
 siam ordinatæ, quædam sunt per confessorem impositæ. Pœnitentiæ *tionis*
 ex lege Dei mandatæ sunt, vt qui fecit furtum quod restituat. Ista pœ- *ratio.*
 nitentia non est arbitraria, sed de lege Dei redde quod debes, nec
 confessor siue Papa potest dispensare. Item si iniurasti aliquē, oportet
 petere veniā, quia de lege Dei est. Secundò quædā pœnitentiæ
 sunt ab ecclesia ordinatæ. Dicūt aliqui iuriste, & etiā theologi, quod
 pro quolibet peccato mortali debentur septem anni de penitentia,
 alias complebitur in purgatorio. Sed per pœnitentiā, & indulgen-
 tias refecantur. Sed qualitas pœnitendi est arbitraria. Secunda mo-
 ralitas, cogitādo tēpus in quo Christus curabat infirmos, ibi, Cū
 sol occidisset. In sacra scriptura Christus dicitur sol. Ideo dicit eccle-
 sia virgini Marię. Felix nanq̄ es sacra virgo Maria, &c. Occasus solis
 iustitiæ fuit in cruce in die passionis, quia tunc terra fuit interposi-
 ta inter ipsum & nos quādo anima eius fuit in inferno, & corpus in
 sepulchro. Cū ergo sol occidisset, quia est conclusio omniū docto-
 rum quod sacramentū pœnitentiæ sicut cætera, habet virtutē à pas-
 sione Christi. Ideo quādo absoluitur peccator debet cogitare quod
 omnia vulnera Christi sunt aperta, & sanguis effunditur super eū.
 Ideo Apосто. Heb. 9. Sanguis Christi emundauit conscientiam no-
 strā ab operibus mortuis ad seruiendum Deo viuenti. Gene. 28. Post
 solis occubitum vidit Iacob in somnis scalā, cacumen tangebāt cœ-
 lum, pes terram, angeli ascendebant, & descendebāt, & Dominum

vidit **ibi innixum scalæ**. Hęc scala est pœnitentia quę tot habet gradus quot sunt opera pœnitentialia. Hęc scala ante occubitum solis iustitię stabat sub terra, quia habebat pedē in inferno, & caput hic in terra per quã descendebant ad infernū omnes qui faciebant pœnitentiam. Ideo David, **Quis est homo qui viuet, & non videbit mortē eruet animā suam de manu inferni, &c. Psal. 88.** Sed post solis occubitum, s. die ascensionis Christus erexit hęc scalā super terram tenens pedē, & caput in cœlū, & in ascensione ascendit per ipsam ipse Christus cum suis patribus. Ideo illi qui modō faciunt pœnitentiā, ascendunt in cœlum per ipsam. Ideo Christus, **Pœnitentiā agite, appropinquabit enim regnum cœlorum. Mat. 4.** Et dicit quod angeli ascendebant, & descendebāt per eam, ad innuendū, quod pœnitētes contemplatiui ascendunt ad Deum conterplando Deum, & orando. Actiui autē ascendunt per opera misericordię ad Deū, & descendunt ad subueniendū proximo per opera misericordię. Et Dominus qui stat in capite scalę inuitat eos dicens, **Venite ad me omnes qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos, &c. Mat. 11.** Ecce quare dicit, **Cum sol occidisset, quoniam ante nullus potuit intrare cœlum per pœnitentiā.** Tertia virtus quam ostendit sanctū euangelium de Christo, & perfecta sanctitas, quę consistit in vitando, & extripando opera diaboli. Quātō enim persona est sanctior, & perfectior, tantō magis sibi displicet opera diaboli, & vitat illa. De ista virtute dicit euangelium, **Exibant autē à multis dæmonia, clamantia & dicentia, quia tu es filius Dei Et increpans non sinebat ea lo-**

Triplici qui, quia sciebant ipsum esse Christū. Ecce hic perfecta sanctitas. Est
ratione hic quęstio, **Quare nō sinebat ea loqui, cum dicerent veritatē quia**
imposuit forte Iudæi credidissent ipsum esse Christum, & saluatore in mundi
Christus testimonio dæmonum. Respondetur triplici ratione. Prima ratio,
filium ne veris faba miserentur. Secunda ratio, ne videretur velle ab ipsis
dæmoni testimoniu. quare? quia Pharisæi iam dicebāt ipsum in Beelzebub
bus pi- eicere dæmonia. Tertia dando nobis exēplum, ne queramus ab eis
sum con- auxiliū in aliquo. Nota hęc duas alias respōsiones. Respōsio prima
ficien- literalis, quare non sinebat ea loqui, quia conditio est dæmonis non
bus. dicere veritatē, nisi dupliciter, vel coactus per aliquam sanctā perso
nam, vel vt decipiat. Dicit primō aliquam veritatē quam protesta
tur, vt leuius credatur, post mēdacio vel diffamatione cōplet. Nota
hic de corona Regis Franciæ, de qua diabolus diffamauit militem
mendose, quasi ipse destrueturus esset regnū eius. Ideo de diabolo
dicitur. Ioan. 8. **In veritate non stetit. Glo. August.** Bene fuit in veri
tate, quia bonus & sanctus à Deo creatus, sed non stetit. Quando
autē dæmones dixerunt Christo, **Tu es filius Dei, &c.** Christus non
sinebat ea loqui amplius, ne forte dicerent aliquod mendaciū, quia
forte dixissent, **Tu es filius Dei, sed non potes mutare legem Moyse**
vel

vel familia, ergo non sinebat ea loqui. Secunda responsio est moralis, vt Christus daret nobis exemplū, quia pro nullo bono quātumcūq; magno debemus quærere consiliū dæmonum, nec pro sanitate, nec pro filiis habendis, nec pro re perditā, licet recurrere ad ipsos. Ideo Christus non sinebat ea loqui, & pro tanto bono. s. pro conuersione Iudæorum. Nota hic quomodo dæmones nesciūt omnia, vt patet de nouē electoribus Regis existentibus in castro, quomodo diabolus nunquā potuit scire, quid ibi tractarent, licet à multis inuocaretur. Nota quomodo in veteri lege puniebantur recurrentes ad dæmones. Leuit. 20. Anima quæ declinauerit ad Magos, & Ariolos, & fornicata fuerit cum eis, ponam faciem meam contra eam, & interficiam illam de medio populi mei. Nota fornicata fuerit, quoniā sicut mulier quæ dimisso viro adhæret ribaldo, fornicatur, & est adultera: ita Christianus qui dimisso Christo recurrit ad diuinos. Item nota quomodo puniebatur etiam diuinus. Leuit. 20. Vir siue mulier in quibus phytonicus siue diuinationis fuerit spiritus, morte moriantur, lapidibus obruent eos, sanguis eorum sit super illos. Quarta virtus est extensa charitas, de qua dicit thema, Erat prædicans in synagogis Galilææ, de hac virtute dicit euangelium, Facta autem die egressus ibat in desertum locum, & turbæ requirebant eum, & veniebant vsq; ad ipsum, & detinebant illum ne discederet ab eis, Quibus ille ait, Quia & aliis ciuitatibus oportet me euangelizare regnum Dei, quia ideo missus sum. Et erat prædicans in synagogis Galilææ. Moraliter habent hic doctrinā prædicatores verbi Dei in hoc quod dicit Christus, aliis ciuitatib⁹ oportet me euangelizare. Dicit decreta. extra de her. Cum ex iniuncto, quod tantum est officium prædicatoris quod filius Dei non verecundaretur dicere quod ad hoc erat missus. Iam dicta decretalis vocat officium prædicationis præcipuū officium in ecclesia Dei. Ideo amore Dei vadatis ad prædicandum diligenter. Sed modò videtur iam completum illud quod plangendo dicebat Ieremias Thren. 4. Paruuli petierunt panem, & non erat qui frangeret eis. Panis animarum est verbum Dei. Matth. 4. Non in solo pane viuit homo, sed in omni verbo quod procedit de ore Dei. Pauperes Christi petunt panes, & non est qui det eis, non faciebant sic antiqui sancti, immo legitur de beato August. quod verbum Dei prædicauit vsq; ad suam ægritudinem. Nota etiam de Beda cæco ex antiquitate, qui tamen ex feruore volebat prædicare, & semel deceptus à ductore suo puero prædicauit lapidibus, &c. Sed modò dicunt magistri in theologia, volo quiescere, & malè faciunt quia viatores non debent quiescere quousq; sunt in termino. Ideo isti qui modò quiescunt, laborabunt in inferno. Ideo prædicatoribus dicitur, Euntes in mūdum vniuersum, prædicate Euangelium. Marc. 16.

Socrus Simonis tenebatur magnis febribus. Lucæ 4. In isto sermone volo declarare omnes spirituales infirmitates animæ peccatis Sobnoxæ. Et dabo medicinas curatiuas, secundum regulas medicinæ illius magni Hippocratis, scilicet Christi. Materia erit utilis, & proficua. Sed vt sit Deo acceptabilis, & gratiosa, saluetur virgo gloriosa, Socrus Simonis tenebatur, &c. Hoc verbum ad literam habetur de quodam miraculo quod fecit Christus, secundum quod recitat beatus Lucas in Euangelio hodierno. Dic breuiter historiam Euangelij. Quæstio literalis quare Christus voluit curare illam mulierem imperando, cum dicit scriptura, quod stans super illam imperauit febrim, &c. alios enim curauit tangendo, quia singulis manus imponens, curauit illos. Respondetur quod per imperium curando, ostendit nobis suam diuinitatem. Et per tactum sanando ostendit suam veram humanitatem. Secunda quæstio, quare non sinebat loqui dæmonia cum tamen dicerent veritatem? Responso quod propter nostrum exemplum, ne pro quocunq; bono quæramus auxilium dæmonum, etiam pro restauratione totius mundi. De infirmitate dicit thema, Socrus autem Simonis, &c. patet thema literaliter. Modò iuxta intellectum allegoricum, seu morem videnda sunt tria, scilicet,

*Quid sit socrus Simonis,
Secundò quis est iste Simon,
Tertiò quæ febres sunt istæ.*

Quantum ad primum, sciendum quod socrus significat carnem aut corpus. Ratio quia sicut socrus, & murus malè communiter conueniunt sed bene discordant. Sic inter carnem & animam est continua discordia, quia sempervnum apponitur alteri, & semper rixantur, quia si anima vellet ieiunare, & abstinere, caro vellet comedere, anima vellet orare, caro dormire, & sic de aliis. Ideo Apосто. Caro concupiscit aduersus spiritum, & spiritus aduersus carnem. Hac enim sibi inuicem aduersantur. Gala. 5. Quantum ad secundum, Simon significat spiritum. Simon autem interpretatur obediens. Sic spiritus rationalis in quantum est ad imaginem Dei, Deo obediens est, quia secundum suam naturam, & conditionem spiritualem semper vellet complacere suo creatori. Vnde Aposto. Condelector legi Dei secundum interiorem hominem, id est spiritum. Roman. 7. Sed aliquando est inobediens Deo, & hoc est propter carnem. Ideo Aposto. Video aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ, & captiuatē me in lege peccati, quæ est in membris meis. Ibidem. Quantum ad tertium, febris in sacra scriptura significat peccatum mortale. Ratio, quia peccatum mortale habet conditiones febris. Quoniam sicut febris aufert appetitum comedendi, &

deordinat

deordinat gustum corporis, quia cibus dulcis videtur amarus, & ecōuerso, & infirmus appetit cōtraria, & nociua. Hoc idē facit peccatum mortale. Quādiu enim persona est sana, quæ. s. est in gratia Dei, & in bona vita, sentit magnum, saporem, & dulcedinem in cibis animæ, quæ sunt orationes, lectiones, contemplationes, missæ, sermones, & huiusmodi quibus anima uiuit, & impingatur. Auctoritas. Non in solo pane uiuit homo, &c. Mat. 4. Sed quādo venit febris peccati mortalis, seu per consensum, siue per opus factum est, statim perdit gustum, nec sentit saporem, nec dulcedinem, immo si uult orare statim attrahatur, & sic de aliis. Augu. Impius non sentit dulcedinē Dei, quia de febre iniquitatis palatū cordis amisit. Cū ergo dicit thema, Socrus Simonis, i. caro à qua sunt peccata initiatuē, sed sunt in anima subiectiuē, tenebatur magnis febribus. N. magnis, non loquitur de peccatis uenialibus sed de mortalibus, nec de febre in singulari, sed de febribus in plurali. Dicunt doctores medici, quod septē sunt species febrium corporis. s. continua, quotidiana, tertiana, quartana, ephemera, erratica, & ethica. Sic spiritualiter sunt septem febres animæ significatæ per has septem febres corporis propter quod dicit thema. Socrus Simonis, &c. prima dicitur cōtinua, quia continuē affligit, tam de die quā de nocte. Hæc significat febrem continuā animæ, quæ est peccatū avaritiæ, quia continuē affligit auarum, intantum quod nō sentit ciborum dulcedinem nec saporem, imō quādo auarus est in mēsa, & uidet uxorem, filias & familiam bene comedere, dicit intra se. O miser iā destructus sum. ecce iam uxor mea comedit vnum panē, Idē de aliis, Et sic allegat per oppositum liberalis, & gaudet & letatur. O comedamus, & bibamus, quia dominus prouidebit nobis. Itē auarus quādo est in ecclesia, ubi orare deberet, & cogitare de alio mūdo, tūc ipse cogitat de nundinis, & foro, &c. Itē de nocte quādo est in lecto, & deberet dormire, & quiescere, semper somniat latrones, si sentit mures, dicit quod sunt latrones. Si uidet filium currere, dicit, O miser iam perditus sum, ecce sotulares sunt iam rupti. Ecce quomodo auarus continuē affligitur, & quomodo avaritia est febris cōtinua nullus enim est qui aliquādo nō quiescat nisi auarus. Christiani quiescunt in die Dominico, Iudæi in sabbatho. Agareni in die ueneris. Auarus autē nunquā quiescit. Cuncti dies eius doloribus, & ærumnis pleni sunt, nec per noctem mente quiescit. Eccle. 2. Cōtra hanc febrem magnus ille Hippocrates Christus ordinauit vnum aphorismum di. Videte & caute ab omni avaritia, quia non in abundantia cuiusquam uita eius est ex his quæ possidet. Luc. 22. Nota ab omni *Septem avaritiæ species.* avaritia, ostenditur quod sunt plures species avaritiæ. Prima est rapina dominorum. secunda simonia ecclesiarum. tertia usura laicorum. quarta est fraus venditorum. quinta calumnia aduocatorum, sexta

sexta futurum occultorum. septima detentio inuētorum, seruōrum,
 vel bonorum defunctorum. Dic de qualibet prout erit expediens.
 Ideo Christus optimus medicus dat medicinā curatiuā dicens, Vi-
 dete. Et assignat rationem dicens, quia nō in abundantia. De supra-
 dictis vide auctoritates in sermone. 2. ferię. 4. Post primam domini-
 tam quadragessimā. Assumit. Secunda dicitur quotidiana, quia nō
 affligit cōtinuē, vt prima, sed quotidie dimittit infirmū, sed post re-
 dit. Hęc signat aliam febrē quę est peccatū gulę, quia quotidie in-
 festat hominē licet nō cōtinuē, quia nō post prandiū, nec etiā quan-
 do homo dormit, sed quolibet die de manē stomachus clamat fa-
 mes, fames. Nota quomodo quidam philosophus volens ostendere
 quid esset peccatum gulę, intrauit per ciuitatem clamādo, iustitia
 iustitia. Cū autem fuisset coram iudice, qui promisit sibi facere
 iustitiam, dixit quomodo pater suus dimisit sibi vnum creditorem
 cui soluit statim eadē die qua pater est mortuus, qui in crastino ite-
 rum petiit debitum, & iterum sibi soluit, adhuc petiit debitū, alias
 minatur mihi ad mortem. Et quis est ille dixit Iudex, quia ego
 faciam tibi iustitiam. Philosophus ostendens sibi ventrem dixit,
 Ecce creditorem a patre mihi dimissum, cui causam solui milles,
 & adhuc petiit. Respondit Iudex, Amice in eadem damnatione ego
 sum. Ecce hic febris quotidiana. Dicunt gulosi, Venite, sumamus vi-
 num, & impleamur ebrietate, & erit sicut hodie, sic & cras, & mul-
 to amplius, Esa. 55. & Sap. 2. Vino pretioso, & vnguento nos implea-
 mus. Contra hanc ille magnus Galenus Christus ordinauit apho-
 rismum dicens, Attendite vobis, ne fortē grauentur corda vestra in
 crapula & ebrietate. Luc. 21. De cibis solum recipere necessitatem
 oportet, & cauere a superfluitate. Vnde sicut homo bonę conscientie
 quando sibi soluitur ultra debitum, restituit, ita venter restituit
 vomitādo, igitur videtur habere conscientiam. Sunt aliqui mise-
 ri qui continuē sunt in tabernis, &c. tales minus sunt quam bestie:
 Ratio, quia ex quo bestia bibit, &c. non biberet si Papa vel rex inui-
 raret ipsam. Et tu bestialis homo præter necessitatem sumis, sic non
 solum anima, sed etiam corpus destruitur, quia vinum percutit ve-
 nas, & sequitur tremor membrorum, & oculi lacrymantur, & non
 propter Christi passionem. Ideo dicit Christus, Attendite, &c.
 Tertia febris dicitur tertiana, quia venit die tertia. Hęc significat
 febrem animę, quę dicitur acidia, seu negligentia de operibus pœ-
 nitentię, quę die tertia maximē affligit, id est in tertia parte pœni-
 tentię. Dic quomodo pœnitentia consistit in tribus. scilicet. conditione,
 confessione, & satisfactione. Hęc tertiā pars nimis affligit. Dic quo-
 modo satisfactio debet fieri Deo de peccatis, vt si peccasti per super-
 biam, pompam, vanitatem satisfac Deo per humilitatem, & sic de
 aliis. Satisfactio etiam debet fieri proximo de ablatis & damnis
 restituen-

restituendo. Respice deinde si est aliquid de malo iusto, si retinuit
 aliquid de ecclesia pro defunctis, de seruitoribus, de usura, & sic de
 aliis, Hæc tria opera penitentialia dicuntur tres dies. Auct. Ibimus
 viam trium dierum in solitudinem, vt immolemus domino Deo
 nostro Exo. 3. Et in die tertia. Satisfactionis febris affligit. Ecce die
 tertio quâdo grauisissimus dolor vulnerum est. Gen. 34. Nota hic de
 magno domino in Lōgobardia, cui vnus sanctus homo reuelauit,
 quod dæmones sibi faciebant palatium in inferno. Contra istud
 Christus ordinauit medicinam dicens. Reddite ergo omnibus de-
 bita, & nemini quicquã debeatis, nisi vt inuicẽ diligatis. Rom. 13. Ex
 ista febre tertiana multi moriuntur morte æterna, quia nolunt re-
 stituere, & tamen non dimittitur peccatũ, nisi restituatur ablatum.
 Regula est theologorum & etiam iuristarum. 14. q. 6. Si res dicunt
 aliqui, dimittam in testamẽto, & hæres meus restituet, sed hoc ni-
 hil valet. Ratio, quia vos in vitæ vestra estis in peccato mortali, quia
 noluitis restituere, ideo in alia vita eritis æternaliter in pena. Gre.
 Ad magnam iusticiã Dei pertinet, vt in alio mundo nõ careat sup-
 plicio qui in hoc mũdo noluit carere peccato. Quarta dicitur quat-
 tana, hæc significat febrem animæ, quæ dicitur superbia triplici ra-
 tione. Prima ratio est, quia est leonina. Leo animal superbũ & signi-
 ficat personam superbam, quæ affligitur ad instar leonis de febre su-
 perbiæ. Secunda ratio, quartana multũ durat, vt patet de lucifero,
 qui adhuc hodie affligitur febre superbiæ, cupiens Deo parificari,
 Sed quia non potest de facto, tamen in figuris & signis vult ei equa-
 ri. Itẽ est incurabilis. Auaritia curatur per paupertatẽ, luxuria per
 infirmitatem, sed superbia minimẽ. Tertia ratio, quia sicut quarta-
 na venit quarta die, sic superbia venit ex quatuor. s. propter bona
 corporalia, & propter bona spiritalia, & propter diuitias terrenas
 & propter honores mundanos. Quantũ ad primũ, Iuuenis pulcher
 & fortis, &c. magnam superbiã habet de se. Sed optima medicina
 contra, hoc est cogitare mortem, quomodo tunc venies comedens
 carnes. Quantum ad secundum, quidam superbiunt de bonis spiri-
 tualibus, qui orant, ieiunant, de quibus volunt habere vanam glo-
 riam. Remedium contra hoc est quando sanctiores nobis peccate-
 runt & damnari fuerunt. Ideo auiletis, quia non est vestrũ, sed Dei
 qui vobis imposuit iocale deuotionis, vt ipsum portetis, ideo videa-
 tis ne ipsum perdatis. Quantũ ad tertium, quidam superbiunt de
 diuitiis terrenis. Remediũ cõtra hoc, est cogitare quomodo hodie
 vel cras, amittentur omnia. Quantũ ad quartũ, quidã superbiũt de
 honore mundano dicẽdo, Ego sum Papa, episcopus, rex, vel miles,
 &c. Remediũ cõtra hoc est, quomodo hodie, cras, & citò te oportet
 reddere computum, qualiter dignitatem habuisti, qualiter in
 ea vixisti, & qualiter peccata notoria correxisti. Et Beda, Quatuor
 sunt

tunt species quibus omnis tumor arrogantium declaratur. Contra hanc dicit medicus noster Christus, Superbiam nunquam in tuo sensu aut in tuo verbo dominari permittas in ipsa enim initium sumpsit omnis perditio. Tob. 4. Nota omnis perditio. scilicet angelorum & hominum. Quinta febris dicitur ephemera, quia eadem die qua venit recedit. Dicitur autem ephemera a pisce sic dicto, qui moritur illa eadem die qua nascitur. Hanc signat febrem animae quae dicitur ira, quae eadem die qua nascitur debet mori. Verbi gratia, Si fit tibi aliqua iniuria verbo, vel facto, subito venit ira in corde, sed etiam die debet mori, scilicet recipiendo propositum non se vindicandi, quia vindicta est Dei. Da mihi vindictam, & ego retribuam dicit Dominus. Contra istam Apostolus ordinavit optimam medicinam dicens, Irascimini, & nolite peccare. Sol non occidat super iracundiam vestram, nolite locum dare diabolo. Ephe. 4. Nota irascimini & nolite peccare, supple recipiendo vindictam, Sol non occidat, &c. Patet quomodo ira debet mori eadem die. Dicatur exemplum quod legitur in vitis patrum, de illo sancto episcopo qui invitavit ad prandium illum eremitam, qui ex aliqua necessitate venit ad suam civitatem. Episcopus autem cogitans magnam afflictionem & abstinenciam quam eremita fecit in eremo, fecit bonum prandium. Quod cum coram eremita poneretur, ait episcopo, pater, parce mihi, quia ex quo istum habitum sumpsisti, aliquid mortuum non comedi. Cui respondit episcopus, Pater, parce mihi, quia ex quo istam cappam sumpsisti, Sol non occidit super iracundiam meam. Respondit eremita, Pater, melior es quam ego. Meliorem virtutem reputavit patientiam quam abstinenciam. Multi sunt abstinentes, qui non sunt patientes. Benedictus est ille, qui quando ponit se in lecto, potest dicere cum veritate, Deo gratias, quia non habeo iram in corde meo contra aliquem. Item nolite locum dare diabolo, quoniam ira est dispositio, ut diabolus intret in corpora, ut dicunt daemones, quando coniurantur in obsessis. Sexta febris est erraticum, sic dicta, quia nullum ordinem servat, modo venit una hora, modo alia. Hanc significat febrem animae quae dicitur luxuria, quae nullum ordinem servat. Luxuriosus enim non servat ordinem, non tempus, non personam, non modum, immo vadit luxuriosus erraticum, sicut ille qui erravit dicendo. O maior delectatio esset cum illa, scilicet, cum moniali, vel legitima, &c. vel tali modo. Quoniam concupiscentia carnalis infinita est, nec habet terminum. Ideo dicit scriptura sancta de luxuriosis, Semetipsos tradiderunt impudicitiae in operationem omnis immunditiae. Ephe. 4. Nota tradiderunt impudicitiae. scilicet cogitando, loquendo, audiendo, respiciendo, tangendo. De illa materia in operationem omnis immunditiae. Contra istam dicit nobis medicus noster Apost. ad Thess. 4. Hanc est voluntas Dei sanctificatio vestra, ut abstinere vos a fornicatione, & sciat unusquisque vestrum

vestrum vas suum possidere in sanctificatione, non in passione desiderant sicut & gentes quæ ignorant Deum. Quilibet sit contentus de vxore sua iuvene, vel antiqua, turpi vel pulchra, ac si in mûdo non esset alia mulier. Cauete ergo ab ista febre erratica, quæ tot occidit morte æterna. Septima febris est ethica, quæ cõsistit intus in ossibus & membris. Hæc signat febrem animæ quæ dicitur inuidia. Quoniã sicut febris ethica quæ est in membris radicata cõsumit humidũ radicale quod dat vitã corpori, & sic homo moritur, sic etiam inuidia cõsumit humidum radicale, scilicet, charitatem quæ dat vitam animæ. Vita carniũ sanitas cordis, putredo ossium inuidia. Prouer. 14. No. quod cor dicitur sanum quãdo diligit omnem creaturam humanam vniuersaliter, & gaudet de bono alterius. Inuidia est putredo ossium, id est virtutum, quoniam sicut ossa sustinent corpus, ita virtutes sustinent animã. Ideo Christus medicus noster dans nobis aphorismum dicit per apostolum Petrum, Deponentes omnem malitiam & omnem dolum, & simulationes & inuidias, sicut modo geniti infantes, lac supple charitatis cõcupiscite. 1. Pet. 2.

Feria VI. post Oculi.

Sermo vnicus.

Sermo, quia hic est verè saluator mundi. Ioan. 4. Istud sanctum Euangelium continet vnã pulchram historiam, in qua continentur tres magnæ disputationes inter Christum & alias personas.

Prima fuit inter Christum & mulierem Samaritanam,

Secunda fuit Samaritanæ cum Christo,

Tertio fuit cum Christo & discipulis.

Et quælibet disputatio habet optimam quæstionem. Conclusio primæ disputationis fuit, Domine video quod Propheta es tu. Conclusio secundæ disputationis est quod Christus est Messias. Conclusio tertie disputationis est thema, quia saluator mundi. Quantũ ad primam disputationem, quæ fuit cum Samaritana sciendum, quod hæc fuit benigna, quia Christus incœpit. Vnde dũ Christus iret de villa in villam personaliter prædicando, venit iuxta Samariã, magnam ciuitatem plus quã Parisius, & iuxta illã ciuitatẽ erat fons altus, & dicebatur fons, quia aqua viua scaturiebat, & puteus, quia profunda, & Christus sessus & totus fatigatus ex itinere, posuit se super fontẽ in ore, vt facies, sua benedicta respiceret super fontem, vt aere recẽti refrigeraretur. Discipuli autẽ & Apostoli interim veniunt ad ciuitatem ad emendum panẽ & cibum. Et cum Christus sic esset solus ad fontẽ, & hora erat sexta, venit mulier de ciuitate Samariæ haurire aquam, & inuenit ibi Christum, quem nõ salutauit, cognoscens in vestibus quod Iudæus esset, non enim loquebantur Iudæi Samaritanis, sicut nec nos Christiani cũ infidelibus Saracenis, &c. & Christus incœpit disputationem, dicit. Mulier, da mihi bibere.

NN

Que

Quæ respiciens eum toruo oculo dixit, & incepit arguere contra
 Christum di. Quomodo tu Iudæus cum sis, bibere à me potes quæ
 sum mulier Samaritana? bene scis quod Iudæi nō contuntur Sama-
 ritanis, certè nō dabo tibi bibere. Et Christus replicauit di. O mu-
 lier, si scires donum Dei, & quis est qui dicit, da mihi bibere, tu for-
 sitan petisses ab eo, & dedisset tibi aquam viuam. Nota donum Dei
 datum humano generi. Hoc donum est filius Dei datū in incarna-
 tione, de quo Esa. 9. Filius datus est nobis. Ecce donum datū in no-
 stram redemptionem. Et mulier arguens Christum dicebat, Domi-
 ne nec in quò haurias aquam, habes, & puteus altus est, vnde ergo
 habes aquam viuā? Et nunquid tu maior es patre nostro Iacob qui
 dedit nobis puteum, & ipse ex eo bibit & filij eius & pecora eius?
 Respondit Christus, Mulier nō intelligis de qua aqua ego loquor,
 quia nō est de ista. Quia omnis qui bibit ex hac aqua sitiet iterum.
 Qui autem biberit ex aqua quā ego dabo ei, nō sitiet in æternum,
 sed aqua quā dabo ei, fiet in eo fons aquæ salientis in vitā eternam,
 & vitam æternā habebit. Tanta fuit virtus verborū Christi, quod
 mulier inclinata ei tā compuncta in corde cum humilitate & reue-
 rentia dixit, Domine, da mihi hanc aquā vt nō sitiā, neque veniam
 huc haurire. Tunc Christus respondit, Tu vis de ista aqua? Respon-
 dit mulier, Ite Domine. Vade ergo ad ciuitatē & voca virum tuum.
 Quæ respondit, Virū nō habeo, Et Christus, Bene dixisti, quia virum
 nō habes. Quinque enim viros habuisti, & hunc quem iam habes
 non est vir tuus, sed vnus ruffianus & ribaldus est, & tu concubina
 sua es. Et dixit sibi omnia nomina virorū suorum & genus, & cu-
 ius officij erāt. Talis vocabatur sic, & habebat tale officium, & mor-
 tuus est tali morte, & sic de alijs, sed iste quem nunc habes non est
 vir tuus, sed vnus ribaldus, & ribaldia sua tu es. Et tunc illa incepit
 clamare, O Domine Domine clarè video quod Propheta es iu, &
 scis omnia quæ feci, q. d. Parce mihi, quia prius vocaui te Iudæum.
 Conclusio primæ disputationis. Nota prius vocaui eum Iudæum,
 & post Dominū Prophetam. Ecce prima disputatio Christi cū mu-
 liere ad literā. Modò moraliter intremus secreta moralia pro no-
 bis. In ista disputatione sunt sex secreta moralia, ad quæ per quæsti-
 ones intrabo. Prima, quæ est hæc mulier Samaritana, & quid signi-
 ficat? Responsio quod quælibet persona Christiana peccatrix signi-
 ficatur per istā Samaritanā duplici ratione, & ponitur in euāgelio.
 Primò quia quolibet die pluries veniebat ad aquā, nec satiabatur.
 Talis est cōditio peccatricis, quia quotidie vadit ad aquam prospe-
 ritatum temporaliū, nec saturatur, tanta est cupiditas. Verbi gratia,
 Si sacerdos habet simplex beneficium, conatur, vt possit habere
 maius, nec iariatur. Ecce cōditio aquæ bonorū temporalium quæ
 non satiant, quia non intrant illuc vbi est sitis. Nam sitis habendi

bona temporalia, s. terras, possessiones, aurū, argentum, &c. ista bona temporalia nō inurant in cor. Si enim posses habere vnum plaustrum auri liquefacti, non satiaret te. Sed sicut famelicus non satiatur ex aspectu escarum quæ sunt in mensa, quia esuries est in stomacho, & ideo nisi intrent, non auferent esuriam neque sitim, sic est de esurie bonorum temporalium. Ideo quanto homo plus habet, plus sitit & cupit, quia non inurant in corde. Auctor Ecclesiast. 5. Auarus non implebitur pecunia, & qui amat diuitias, fructum, s. satietatis, non capiet ex eis, &c. Et sic directè placita & delictie huius mundi sunt ad instar febricitantis, qui vritur siti, & datur sibi gutta aque in lingua cum pluma. Idē de delictis luxurię, auaritię, &c. Ideo vbicumq; caro in temporalibus quærit refectionē, inuenit defectiōnem. Nam cor hominis est plus quàm cælum, & non potest satiari nisi à Deo, quem cœli capere non poterant, sed tamen cor hominis semper retinet gratiam, & tunc satiatur homo, ideo Christus, Qui biberit ex hac aqua, sitiet iterum, qui autem biberit ex aqua quam ego dabo ei, nō sitiet in æternum, sed aqua quæ ego dabo ei, fiet in eo fons aquę salientis in vitā æternam. Ex aqua scilicet gratiæ & sui præsentia. Vnde conclusio est Theologiæ, quod gratia gratū faciens, secū habet, & affert præsentiam Dei. Et isto signo potest cognosci si homo est in gratia Dei, quando aliquis non desiderat inducentia ad peccatum. Nota salientis in vitā æternam. Qualis saltus est ille quem facit anima, quando de ore saltat in cælum subito? Cogita si homo saltaret de terra ad cœlū. O qualis saltus esset si vltra altius iam plus, quātō plus adhuc vsque ad cælum. Secundum secretum, Iesus fatigatus ex itinere sedebat sic supra fontem. Hora autem erat quasi sexta. Quare Iesus fuit magis fessus illa hora ex itinere quàm aliquis Apostolorū, cum tamen sustineat totum mundum & omnes creaturas. Ratio, sciatis bonę gentes, quod nunquam fuit aliquis homo ita delicatus in suo complexionē sicut Christus in quantum homo. Ratio, quia nos sumus concepti & geniti ex vilissima materia & corrupta, ideo habemus complexionem rudem ad sustinendum labores, sed corpus Christi à spiritu sancto formatum fuit nō de vilissima materia, sed de purissimis guttis sanguinis virginis Marię, ideo erat magis delicatus, vel quia ieiunabat quotidie, & vigilabat pernoctans in oratione. Lucæ 6. & laborabat prædicando qualibet die. Et de ista delicatura dicitur Esaiæ 53. Brachium Domini cui reuelatū est? Et ascendet sicut virgultum coram eo, & sicut radix de terra sitiētis, & non est species ei neque decor. Et vidimus eum & nō erat aspectus. Et desiderauimus eum despectum, & nouissimum virorum, virum dolorum & scientē infirmitatē. Et quasi absconditus vultus eius & despectus, vnde nec reputauimus eū. Verē lāguores nostros ipse tulit, & dolores

nostros ipse portauit. Et nos reputauim⁹ eū quasi leprosum & percussū à Deo & humiliatum. Ipse autē vulneratus est propter iniquitates nostras, attritus est propter scelera nostra. Disciplina pacis nostræ super eū, & liuore eius sanati sumus. Omnes nos quasi oues errauimus, vnusquisq; in viā suam declinauit, & posuit Dominus in eo iniquitates omnium nostrū. Brachiū domini per quod omnia operatus est Deus pater, est Christus inquātum Deus. Ioan. i. Omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso factum est nihil. Et loquens de humanitate dixit, Ascendet sicut virgultum, & sicut radix de terra siccanti. Virgultū dicitur virgula parua & delicata, quæ nascitur in pede aliarum arborū magnarum, vel quæ nascitur in terra siccanti, vbi nō est aqua quæ est valdè delicata & tendis. Patet igitur ratio quare Christus fuit festus magis q̄ Apostoli. Si dicatur nunquid poterat se sustinere? Respōsio quod imō, sed nō dedisset nobis exemplū laborādī in bonis operibus, vt habeamus patientiā quādo fatigamur, & lassamur, vt Christus, & quādo ex prædicatione, vel ieiunio, vel aliās lassamur, exemplo Christi consolemur, & recipiamus patientiam. Ideo Apostolus, In omnibus exhibeamus nosmetipsos, sicut Dei ministros. In multa patientia, in tribulationibus, in necessitatibus, in angustiis, in plagis, in carceribus, in seditionibus, in laboribus, in vigiliis, in ieiuniis, in castitate, in sciētia, in longanimitate, in suauitate, in spiritu sancto, in charitate nō ficta, in verbo veritatis, in virtute Dei, &c. 2. Cor. 6. Tertiū secretum est, quare Apostoli ipsum dimiserunt solū? quia nullus remansit cum eo. dicit textus, Discipuli eius abierunt in ciuitatē, vt cibos emerent, & dimiserunt eum solū in deserto, quia puteus ille erat longè à ciuitate Samariæ. Respōsio quare dimiserunt eum solum, quia fuit ordinatio Christi vt omnes abirēt, idē vt saluaret illā mulierē, quia si aliquis discipulus ibi fuisset, mulier fuisset impedita, nec potuisset loqui cū Christo, idē ordinauit, vt omnes irent in ciuitatē, vt emerent necessaria. In quo moraliter instruimur, & habemus exemplū, quod sicut Christus in incarnatione dimisit societatem Angelorum millia millium. Iob. 25. Nunquid est numerus militum eius? & pro saluatione nostra dimisit illos. Idem pro saluatione illius mulieris Samaritanæ dimisit societatem Apostolorū, sic nos societatē amicorum, filiorum, vxoris, &c. Item ipsemet dicit, Omnis qui reliquerit domū, vel fratres, aut sorores, aut patrem, aut matrē, aut vxorem, aut filios, aut agros, propter nomen meum, centuplum accipiet, & vitam æternam possidebit. Matth. 19. Nota propter nomen meum, quod est Iesus, quod interpretatur saluator. Propter nomē meum, id est, pro saluatione alicuius animæ, vt religiosus dimittens patriā ratione prædicationis. Idem de sacerdote, vel sæculari à mūdo recedente centuplum accipiet, &c. Aut vxorem, aut filios. *Quæstio est.*

est, nunquid vir potest dimittere vxorem propter Christum, & sal-
 uationem alicuius anima, vel suæ, vel suorum? Responſio, quod vir *coniugē*
 nō potest dimittere vxorē quā iam habet, nisi conueniant ambo in *potest*
 ingressum religionis, & si alter remaneret in mundo, tenetur viue- *relinque*
 re continenter. Idem pater non debet dimittere filios nisi sint bene *re, & de*
 prouisi in necessariis, & sint benè instructi, edocti, & satis adulti. *bet Chri*
 Idem de filiis qui non debent dimittere parentes, pauperes, senes, *sti ama-*
 secus qui non indigent. Secundo, dimittitur vxor, non quam quis *re, hoc*
 habet, sed quā posset habere, & filios quos posset habere, sed amo- *est, non*
 re Christi dimittit totū, & sic intelligitur auctoritas ista. Quartum *coniugē*
 secretum siue quarta quæstio in hoc ostenditur, cū mulier dicit,
 Quomodo tu Iudæus cū sis, &c. In quo cognouit mulier Christū
 esse Iudæum? Responſio, quod similiter cognouit eum in loquela, si-
 cut fuit cognitus B. Petrus in nocte passionis, Verè tu ex illis es, nā
 & loquela tua manifestum te facit, quia Galilæus es. Mat. 26. Mora-
 liter, sic cognoscitur quilibet de qua patria est. Sunt enim duæ pa-
 triæ contrariæ. s. Paradisus, & infernus, & in quolibet loquūtur di-
 uersimodè. Linguagium Paradisi est illud de quo Psal. Beati qui ha-
 bitant in domo tua Domine, in sæcula sæculorū laudabunt te. Psal.
 74. Quando ergo religiosus, vel sacerdos, vel sæcularis libenter lau-
 dat Deum, signum est, quod est de illis de Paradiso. Nam & loque-
 la tua manifestum te facit. Secus quando cum tædio confusibiliter
 & irreuerenter, & indeuotè induendo se dicit officium, vel oratio-
 nes. Est enim magnum signum predestinationis Deum delectabili-
 ter laudare. Linguagium inferni est illud de quo Ioan. Apocal. 16.
 Estuauerunt homines æstu magno. s. cum ardore, & blasphemaue-
 runt nomen Dei habentis potestatem super has plagas, neque ege-
 runt pœnitentiā, vt darent illi gloriam. Quando ergo aliquis iu-
 rat, renegat, blasphemat, &c. signum est quod est burgensis, & ciuis
 inferni, vnde tu ex illis es, &c. Vnde manifestum signum est præ-
 scientiæ, & damnationis iurare, renegare, &c. Quintum secretum,
 quæ est aqua illa de qua Christus dicit, Omnis qui biberit, &c. Hæc
 est gratia spiritualis quæ extinguit ardorem superbiæ in superbis,
 auaritiæ in auaris, luxuriæ in luxuriosis, &c. sicut aqua naturalis ex-
 tinguit ardorem corporis, & talis non vult aliquid inordinate, nec
 quærit ardentè dignitates, officia, &c. sicut faciūt illi qui adhuc ha-
 bent febrem superbiæ, auaritiæ, &c. quia munda aqua gratiæ Dei
 extinguit in illis ardorem, imò dicunt tales qui habent gratiam
 cum Apostolo. i. Timoth. 6. Habentes alimenta, & vestes quibus te-
 gamur, his contenti simus. Non dicit delectamēta, & quibus orne-
 mur, &c. & hoc facit gratia Dei, siue aqua gratiæ salientis in vitam
 æternam. O qualis saltus. Ecce quare dicit, Qui biberit ex aqua
 quam ego dabo, non sitiet in æternū. s. ista temporalia cum ardore

peccati. De ista gratia Rom. 6. Gratia Dei vita æterna, id est, per gratiam Dei habet quis vitam æternam. Sextum secretum siue sexta quaestio. Cum Christus dixit, Vade voca virum tuum, Quare Christus dixit, Vade voca, &c. cum Christus sciret, quod non haberet virum? Respon- sio, quod Christus tenuit istum modum loquendi, ut sic illa mulier diceret veritatem ore proprio, quod non habebat virum. Moraliter. Quinque viros habuisti, & ille quem iam habes, non est tuus vir. Sic quælibet persona habet quinque viros, quando peccat ex fragilitate, vel ex ignorancia, & finaliter recipit ruffianum diabolum. Quinque viri sunt quinque sensus naturales, siue corporales, quia sicut vir gubernat domum, sic hi quinque sensus gubernant corpus in peccatis quæ sunt ex fragilitate, ut Petrus quando negauit præ timore Christum. Sed quando peccat iam ex consuetudine, & malitia, à diabolo regitur tanquam à ruffiano, & lenone. De quibus Apost. Resipiscant à diaboli laqueis à quo captiui tenentur ad ipsius voluntatem. 2. Tim. 2. Item dicit beatus Paulus. 2. ad Tim. 3. Hoc autem scio, quia in nouissimis diebus instabunt tempora periculosa, & erunt homines seipso amantes, cupidi, clari, superbi, blasphemici, patribus non obediens, ingrati, &c. Secunda disputatio Samaritanæ cum Christo audacia ipsa incepit. Et ad intelligendam istam disputationem, sciatis, quod inter Iudæos, & Samaritanos erat antiqua quaestio vbi deberent orare in Ierusalem, an ibi iuxta montem Garizim. Iudæi dicebant quod in Ierusalē, quia sic precepit Deus. Samaritani verò dicebant quod in illo monte, quia ibi patres eorum Abraham, Isaac, & Iacob, adorauerunt. Videns autem Samaritana Christum esse Prophetam, qui dixit sibi sua secreta, cogitauit, O iste dicit veritatem tibi. Et propter secretum istius quaestio- nis, & ad determinationem incepit quaestionem dicens, Patres nostri in hoc monte adorauerunt, & vos dicitis, quia Hierosolymis est locus vbi adorare oportet. Quid dicitis tu de ista quaestione, ex quo es Prophetas? Et Christus respondens innuit in sua responsione duas opi- niones. Prima, quod erat verior opinio Iudæorum, quia licet ibi pa- tres adorauerint, tamen mutatus est locus orandi. Secunda opinio, quod in omni loco potest adorari, quia vbiq; est Deus. Tunc respon- dit Christus, Mulier crede mihi, quia venit hora, quod neq; in monte hoc, neq; in Hierosolymis adorabitis patrem. Vos adoratis quod nescitis, nos adoramus quod scimus, quia salus ex Iudæis est. Sed venit hora, scilicet in nouo testamento, & nunc est, quando veri adoratores adorabunt patrem in spiritu & veritate. Nam & patres tales quaerit qui adorent eum. Spiritus est Deus, & eos qui adorant eum, in spi- ritu & veritate oportet adorare. Itaque Christus determinauit qua- sitionem contra Samaritanam. Dicit ei mulier, Scio quod Messias venit qui dicitur Christus. Cum ergo venerit, ille nobis nuntiabit omnia. Nota, dicit ipsa, Messias venit, quod non credo tibi. Respondit

Christus, Ego sum qui loquor tecum. Non inuenitur in euangelis, *Ecce vbi*
 quod Christus ita clarè se diceret esse Christum saluatorem mundi. *Christus*
 sicut hic. Et subito mulier illuminata, dimissa hydria currendo iuit *sefe vn-*
 ad ciuitatè, clamado, & dicendo, & vocando gentes, O bonè gentes *quã ostē-*
 venite, & videte hominè qui dixit mihi omnia quæcunq; feci, nun- *derit.*
 quid ipse est Christus? Exierūt ergo de ciuitate, & venerūt ad Chri-
 stum. In hac questione sunt tria secreta, Primum est, Spiritus est
 Deus, quid est adorare in spiritu, & veritate. Ad hoc intelligendum *Veritas*
 nota, q̄ est regula philosophiæ, quod veritas est adæquatio rer ad in- *tis desti-*
 tellectū, verbi gratia, quādo spiritus cogitat in finitā Christi sancti- *nitia.*
 tatem, & puritatem, & ex alia parte cogitat grauissima peccata quæ
 ipse homo fecit, tunc quando gestus corporis ad extra correspondet
 cum spiritu dicens: Domine non sum dignus te respicere. Vah tot
 peccata feci contra voluntatē vestrā, & sanctitatem, &c. Et ab extra
 inclinatur, humilitatē ostendendo ab extra, tunc cōcordat cū spiri-
 tu in corde. Sed quando cor est in taberna, & corpus inclinatur, non
 est veritas. Isto modo Publicanus orauit Deum in spiritu, & verita-
 te dicens, Deus propitius esto mihi peccatori, &c. Ista ratione dici-
 tur modò. Humiliate capita vestra Deo, quasi dicat ecclesia, nō estis
 digni ipsum respicere. Ista etiam ratione teguntur in quadagesima
 imagines, quasi dicat, non sumus digni respicere istas imagines. Se-
 cundo adoratur Deus in spiritu, & veritate. Primo spiritu cogitan-
 do suam dominationem, quomodo creauit corpus & animā, & om-
 nis sunt sua. Secus de aliis dominis. Secundo, adorandus est in ver-
 itate, duo genua flectēdo sibi, dominis tēporalibus solū sinistrum,
 & p̄latis dextrum. Isto modo dicimus. Flectamus genua, & nō dī-
 cit genu. Leuate. s. spiritū in altū. Ideo quādo vultis facere orationē,
 prius debetis orare in spiritu, cogitādo cum quo debetis loqui, de-
 inde in veritate per reuerentiā corporis ab extra. Ecce quare dicit
 Christus. Pater querit tales qui adorent eū in spiritu, & veritate, Et
 cōcordat scriptura dicēs, Vivo ego dicit Dominus, quoniā mihi fle-
 ſetur omne genu. Ro 14. Tertio adoratur Deus in spiritu, & verita-
 te. Primo spiritu, cogitādo suā æternitatē, & ex alia parte principiū
 nostrū vtilissimū, quia de terra facti, & finē, quia moriemur. Et ve-
 ritate prosternēdo se in terra, q. d. in terrā reuersus sum, & moriar, &
 De⁹ est in sua æternitate. Hoc significatur in sua passione quādo di-
 citur, emisit spiritū. Ibi quilibet Christianus prostratur. Ideo David
 dicit, Venite adoremus, & procidamus ante Deū, ploremus corā Do-
 mino qui fecit nos. Psal. 24. Quarto adoratur Deus in spiritu, cogi-
 tādo Dei liberalitatē qui dat omnia bona tēporalia, & spiritualia, &
 ab alia parte nostras immunditias, & necessitates. Et veritate. Ideo
 leuamus manus nostras, dextrā pro bonis spiritualibus, sinistrā pro
 bonis tēporalibus. Quintus mod⁹ adorādi Deū in spiritu cogitādo

misericordiam Dei, quia cum essemus sententiati ad furcā inferni
 filius Dei fuit ita misericors quod dicit patri, Pater benedicite ego vo-
 lo solus suspendi pro toto populo. Et ex alia parte cogitādo peccata
 pro quibus data est sentētia, & veritate, quādo crux fit in pectore di-
 cēdo, Misericordia Domini plena est terra ex passione vestra. Ideo
 Paulus, *Mihi absit gloriari nisi in cruce Domini nostri Iesu Christi.*
 Gal. ult. Sextus modus adorādi in spiritu tundēdo pectus, cogitan-
 do Dei infinitā immensitatem, & cogitando offensam factā sibi ex
 peccatis. Ideo percutitur cor quinq; digitis, sicut habemus quinque
 modos peccandi. s. cogitatione, locutione, opere, omissione, & obli-
 natione, quia istis modis offenditur Deus. Secundū secretum cum
 dicit, *Reliquit hydriā, &c.* quare dimisit ad literā? vt festinātius iret
 ad ciuitatē currēdo. Sed spiritualiter hydria erat societas mala mu-
 lieris, quę eius impedibat cursum, ideo dimisit. Sic sunt multi qui
 societate, & familiaritate, & amore aliquarū personarū impediun-
 tur à curū Paradisi. Dic de quolibet statu. ideo mulier reliquit hy-
 driam suā, id est malā societatem. Ideo Poēta, *Quę nocitura tenes,*
&c. Tertium secretum, cū dicitur quod iuit ad ciuitatem clamādo,
Venite ostendā vobis hominem, &c. Vnde non fuit contenta de sua
 cōuersione, sed voluit cōuertere proximos, quia totā ciuitatem con-
 uertit. Hic instruimur, quod nullus debet esse contentus de sua con-
 uersione, sed debet ire ad conuertendū proximum, vt bona mulier,
 & deuota dulciter cōuertere virū suum ribaldū, & econuerso, frater
 fratrē, vicinus vicinū, seruus Dominū, magister discipulū, domina
 ancillam. *Eccle. 17.* Deus mādaui vniciq; de proximo. Item *Apoc.*
ult. Spiritus & spōsa dicunt, veni. Et qui audit dicat veni. Et qui sitit
 veniat, & bibat. Et qui vult accipiat aquam vitę gratis. Nota quo-
 modo spiritus sanctus dicit homini, *Veni ad Paradisum, &c.* Tertia
 disputatio fuit inter Christū, & Apostolos humiliter, quia dixerunt
 Rabbi manduca, & posuerunt aliquam mensam. Christus autē no-
 luit comedere, sed respōdit dicens, *Ego cibū habeo māducare, quem*
vos nescitis. Dicit Euāgelista, quod discipuli dixerunt ad inuicē, *scī*
licet inter se. Nunquid aliquis attulit ei māducare? Christus autem
 declarans de quo cibo loquebatur ait, *Meus cibus est, vt faciā volun-*
tatē eius qui misit me, vt perficiā opus eius, &c. Hęc dicebat propter
 gentes, quę veniebāt de ciuitate, & quādo vidit gentes, cogitauit,
 opottet me predicare, quia nō dixit nolo comedere cibū, sed dixit,
Habco alium cibum manducare, s. verbum Dei, quia nō in solo pa-
ne viuūt homo, sed in omni verbo quod procedit de ore Dei. *Mat. 4.*
 Nota quod ieiuno stomacho debet fieri sermo, exemplo Christi, &
 predicauit illis de ciuitate. O quomodo dulciter, & remansit ibi
 duobus diebus, & crediderūt sibi, intantum quod dicebāt mulieri,
 quia non propter tuam loquelam credimus, ipsi enim audiuimus,

& scimus, quia ipse est verè saluator mundi, sic enim illuminauit nos. Ecce ergo conclusio huius disputationis. Moraliter cibus Christi est facere voluntatem Dei patris. Ideo faciamus voluntatem, & dabimus ei comedere, quia multum placet sibi iste cibus. Vult cibum à prelatiis quod intrent per portā nō per simoniā. Secundò postquam erunt intus quod plus curent de animabus q̄ de redditibus. Deinde viuant de redditibus, & diuidant pauperibus, & dēt bonū exēplum, & bonā doctrinam. De isto cibo satiatur Deus. De dominis etiam tēporalibus vult cibum. s. quod ministrent iustitiā tam paruo quā magno, tam pauperibus q̄ diuitibus, & nō differant iustitiā propter pecuniam, & fauorem, non faciant rapinas, sed contenti sint de redditibus propriis, seruent populū in pace. In religiosis vult quatuor cibos, & de illis vult refici Christus. s. paupertatem apostolicam, castitatem euangelicā, obedientiam generalem, obseruantiam cæremonialem. Et de sacerdotibus vult tres cibos. s. deuotē officari, dignè celebrare, honestè conuersari. 1. Tim. 4. Oportet illum testimonium habere bonum ab his qui foris sunt, vt non in opprobrium incidat. De laicis vult duos cibos, & sufficit. s. articulos fidei, & obseruantiam præceptorum Dei. Et finaliter dicet vobis in iudicio illud. Mat. 23. Venite benedicti patris mei, &c. scilicet de cibis supradictis, & sic semper eritis cum Christo in mensa gloriæ, de qua ipse dixit. Ego dispono vobis, sicut disposuit mihi pater meus regnum, vt edatis, & bibatis super mensam meam in regno meo, hic per gratiam, & in futuro per gloriam. Luc. 22.

Sabbato post Oculi. Sermo vnicus.

Vade, & iam amplius noli peccare. Scribitur hoc originaliter Ioan. 8. recitatiuè in Euangelio hodierno. Vnde istud sanctum Euangelium continet determinationem vnius malitiosæ quæstionis, & calūniosæ, quæ facta fuit per Iudeos Christo, vt possent ipsum capere in verbis, & accusare eum tāquam fractorem legis. Dic Euangelium de iuvene muliere maritata, quæ commisit adulterium credens peccatum esse occultum, sed diabolus qui eam fecit peccare, discooperuit, & fuit inuenta in adulterio, & statim Iudæi, & Pharisei inimici Christi, duxerunt eam ad Christum actu in populo prædicantem. Cui dixerunt coram populo, Magister, mulier hæc modò deprehensa est in adulterio, in lege autem Moyses mandauit nobis huiusmodi lapidare. Tu ergo quid dicis? Ecce quæstio malitiosa, ad quam Christus qui est sapientia æterna respondit tripliciter.

Prima responsio fuit realis,

Secunda realis, & vocalis,

Tertia fuit vocalis tantum.

Et de tertia loquitur nostrū thema cūm dicit, Vade, & iam amplius noli

noli, &c. Et in his tribus consistit totū euangeliū, & noster sermo. Primo ergo Christus dedit eis respōsionem realē factō tantū non verbis. Nā sciens Christus quod malitiosē dixerunt sibi; Tu ergo quid dicis? cogitātes ex vna parte Christi pietatē & misericordiā, & quod nō daret sententiā mortis contra mulierem ex dulcedine cordis, licet placeat sibi quādo domini & iudices faciūt iustitiā, tamen ipse in primo aduētū nō venit iudicare neq; condēnare, sed peccatores saluare. Ioā. 3. Non enim misit De⁹ filiū suū in mundū, vt iudicet mundū, sed vt saluetur mūdus per ipsum. Et ex alia parte dicebāt, Si ipse defendit malas mulieres, popu⁹ qui audīt ipsum habebit illū odio, quia sunt zelotypi de suis vxoribus, & nos habebimus occasionem cōtra ipsum, quia facit cōtra legē. Ecce questio veneno^a. Ad quam Christus respondit factō nō verbo, quia Iesus inclinans se deorum digito scribebat in terrā. Et in his verbis sex comprehenduntur respōsiones. Prima dū dixit Iesus. Nam Iesus est verbū æternum Dei patris, & nō est verbū transitoriū sicut nostrum, quod profertur in ore, & illud verbū Deus pater scripsit in pargameno virgineo. s. in ventre virginis Mariā, quia verbū caro factum est. Ioā. 1. Et ideo dicitur, Dixit Dominus ad me, sume tibi librū grandē, & scribe in eo, &c. Esa 8. Liber est virgo Maria maior celo & terra, de quo dicit B. Bernardus. O vter capaxior celo, quia quē celi capere non poterant, tuo gremio cōtulisti. Et in hoc libro scripsit Deus pater verbū æternū, quādo virgo consensit angelo dicens, Ecce ancilla Domini, quādo verbū assumpsit humanitatē vt nos saluaret, & nō vt cōdemnaret, Et ideo filius Dei nō venit animas perdere sed saluare, vt dicitur Luc. 9. Secunda respōsio est dū dixit inclinās se, in quibus reprehēdit eos. Nam quislibet iudex in condemnādo se debet inclinare, & habendo compassionem de condemnatis. Non enim debet velle aliorum condemnationē, sed eorū saluationē, & ideo debet inclinare corpus suū per cōpassionē. Sicut ille qui vult leuare illū qui cecidit, inclināt se, aliās nō bene posset leuare. Ratio est B. Grego. Ideo Christus inclinauit, quasi dicat, sic vos qui estis predicatorēs & superiores, debetis inclinare compatiendo huic mulieri quā accusatis & cōfunditis. Tertia respōsio est in verbo deorsum, quia Iudices habent duo. quia de sursum habent diuinam potestātē, vt condemnare alios, iudicare & absoluerē. Sed deorsum habent peccata & vitia, prōptitudinem ad mala, quia illa eos ponūt deorsum. Si tu ergo condemnas aliquem de adulterio, cogita si tu idem fecisti, & sic deorsum respice ad propria peccata & tunc cōpariaris illi qui condemnatur. Idem dicimus de furto & homicidio, quod illi Iudēi erāt multū in illo peccato inuoluti. & ideo voluit Christus quod ipsi cogitarēt de peccatis suis, ergo inclinauit deorsum, &c. Quarta respōsio est in digito, quia scribebat digito, fodiendo in puluere, & fecit

Culcos indice, ad demōstrandum quod condēnatio nō debet sic fieri
 summarie, sed cū bono processu, & quod bene inquiratur an verum
 est crimen de quo accusatur, & visis & examinatis bene testibus, &
 secundū acta & probata. Itē de personis testiū, & de tempore, loco &
 die iuxta verbū Domini ad Moysen dicentis, **Quære sollicitē & di-**
ligenter, rei veritate perspecta, si inueneris certū esse quod dicitur,
& abominationē opere perpetratā, statim percuties. Deut. 13. Et isti
non tenebāt modum istum. Ideo Christus in hoc ipsos reprehēdit.
Quinta responsio, quia scribebat in terrā, ad signādum q̄ sententia
mortis non debet dari sic summarie, sed in scriptis & cū debito pro-
cessu. Et ideo cōcordat S. Iob di. Scribis enim cōtra me amaritudi-
nes, & conūmere me vis peccatis adolescentiæ meæ. Iob 13. quia in
terra. Nam Hieremias etiā vult illud reducere ad memoriā dicens.
Domine omnes qui te derelinquunt, confundentur, recedentes a te
in terra scribentur. Hiere. 17. Sexta respōsio, scribebat ergo in terra,
non in cœlo. Nam ibi nomina iustorum scribūtur, Et ideo dicitur,
Gaudere & exultate, quia nomina vestra scripta sunt in cœlis. Lu. 10.
Sed peccatores scribuntur in inferno, ergo scripsit in terrā, volens
eis reducere ad memoriā verbum Hieremiæ, Domine omnes qui
te derelinquunt, in terra scribētur. Ratio, quia dereliquerūt venam
aquarū viuentiū Dominū, quia sicut per aquæductū aqua venit de
fonte, sic per Christum aquæductum venit aqua gratiæ Dei. De illo
fonte dicitur Eccle. 1. Fons sapiētię verbum Dei in excelsis. Pater er-
go responsio prima quæ fuit solum facta. Sed moraliter videamus.
Nam dicitur in euāgelio q̄ in aurora Christus venit in monte Oli-
ueti, & prædicauit populo. Sic faciamus nos quotidie dū sumus hīc
in ista vita. Nam verim⁹ ad montē Oliueti, hoc est ad missam, quia
mōs est. Nam missa est altius opus cōtemplationis quod possit esse,
& ideo presbyter tenet manus elcuaras, quasi ad montē volādo, Et
ideo dicit, Sursum corda, dicit populus, Iā habemus ad Dominum.
Quare dicitur Oliueti eō quia ibi est multū oleum. Et ideo in missa
abundantia Christi magis in nos influit & abūdat, & sicut Christus
de mane ibat illuc, sic nos & totus populus. Et sicut nos primò dici-
mus missam, sic ipse dicebat missam, & post missam prædicabat. Et
ideo iste est noster mod⁹ vt videris quotidie, quoniā plus valet vnus
sermo post missam, quā tres ante missam. Et ideo Apostoli tene-
runt istā modum. Nam ista est vita Apostolica. Et talē vitā tenebat
virgo Maria, & sancta Maria Magdalena cum aliis sororibus, & istā
teneatis. Ideo S. Paulus dicit, An experimentum quæritis eius qui
in me loquitur Christus, qui in vobis non infirmatur, sed potens est
in vobis 2. ad Corinth. 13. Ecce ergo hīc primam moralitatem, quia
haberis consolationem vos & ego, tenendo & seruādo modum &
vitam Christi. Secūda quæstio moralis est, quare hæc mulier debe-
bat

bat lapidari, & quid ista mulier significat? Et dico quod ista mulier significat animam peccatricē humanā, quæ dereliquit maritū suū Christū, & accessit per peccatū ad alium non maritum, s. diabolum, quia quælibet anima in baptismo est desponsata Christo. Et ideo sicut si vnus Rex cui multæ mulieres magni generis offerentur, & tamen ipse duceret filiā alicuius agricolæ pauperis, & illā desponsaret, magnum honorem ei faceret. Ita est in nobis, quia Rex cœli Iesus Christus est amator animæ cuiuslibet Christiani, quæ est filia agricolæ, quia omnes sumus filij Adæ qui erat agricola, & hoc propter pulchritudinē eius, quia si tu videres vnā animam sine turpitudine & macula peccati, transires sic mille annis quod nunquam velles comedere nec bibere. Et ideo dicitur, Si ignoras te o pulcherrima inter mulieres, egredere & abi post vestigia gregum tuorum, & pascere hœdos tuos iuxta tabernacula pastorū. Cant. 1. Et hanc animam cuiuslibet Christiani sibi Christus despōsauit in baptismo. Osee. 2. dicitur, Sponsabo te mihi in sempiternum, & spōsabo te mihi in iustitia & iudicio, & in misericordia & miserationibus. Et spōsabo te mihi in fide, & scies quia ego Dominus. Et dicitur spōsabo, quia tria sūt in baptismo. Catechismus qui significat instructionem. Secundō sit exorcismus. Tertio baptismus qui significat misericordiā, quia voluit desponsari animæ. Nam dicitur, Nusquā enim angelos apprehendit, sed semen Abrahamæ apprehendit. ad Heb. 2. Et ideo bene debet esse fidelis talis anima. Sicut filia talis agricolæ multū peccaret, si esset infidelis suo marito, accedendo hinc inde per lupanaria, sic etiā quādo homo peccat, dimittit spōsum suū, & adulteratur cū diabolo. verbi gratia, Si tu te das peccato superbiæ, vadis ad infernū cum vno diabolo, qui vocatur Leuiathan qui tētat de peccato superbiæ, & dimittis Christū qui est humilis & fuit. Item si tendit anima ad lupanar avaritiæ, si est homo avarus faciendo vsuras, vadit cum vno dæmone. s. Mammona qui tentat de peccato avaritiæ. Item si de peccato luxuriæ, tunc vadit cum vno dæmone, qui vocatur Asmodæus, qui tentat de peccato luxuriæ. Item de inuidia, & vocatur iste Beelzebub. Nam iste tētat de peccato inuidiæ. Si per gulam, ad Beelphegor. Si per irā recedas a paciētia & a Christo, vadis ad Baalberith. Si per acidiā, vadis ad vnū qui vocatur Astaroth. Et ideo dicitur, Tu fornicata es cum amatoribus multis. Hierem. 3. Adultera secundum legem debebat lapidari. Quid ergo mereretur talis homo, nisi secundum legem, vt lapidetur? Nam lapidatus multis vulneribus percutitur. Ita punitur in omnibus anima damnata, quia angeli & omnes sancti, & elemēta lapidāt eam dicentes, Damnetur. Ideo dicitur Sap. 5. Accipiet armaturam zelus illius, & armabit creaturā ad vltionē inimicorū, &c. & pugnabit cū illo orbis terrarū contra insensatos. Caueat ergo quilibet sicut quælibet mulier

et confusa si dimitteret virum suum, & ita est de anima. Et ecce
 primam partem, quæ est realis Christi responsio. Secunda respõsio
 fuit realis, & vocalis coniunctim re & verbo. Nã cum dicitur, Cum
 ergo perseverarent interrogãtes, crexit se, & dixit eis, Qui sine pec-
 cato est vestrum, primus in illam lapidem mittat. Et iterum incli-
 nans se scribebat in terrã. Audientes autẽ hæc vnus post aliũ exhibãt
 incipientes a senioribus, & remãsit solus Iesus, & mulier in medio
 stans. Nota dicitur, quod cum Christus staret sic inclinatus, Iudæi
 nõ erant cõtenti de eius responsione, & volebant quod verbo dice-
 ret, vt possent eũ accusare, & perseverabãt interrogãtes, & tunc sur-
 rexit Christ⁹ & dixit eis. Vos dicitis, quod ista mulier cõmisit adul-
 terium, & insuper dicitis, quod debet lapidari, & vultis quod dicã
 quid mihi viderur faciendũ? Respõderunt, ita. Tunc dicit Iesus. Di-
 co ergo quod quisquis vestrum eũ sine peccato, mittat primum la-
 pidem. Et iterũ inclinavit se & scripsit. Et quid scripsit? Responso,
 Opiniones sunt, sed melius viderur dicendum, quod scripserit illud
 quod dixerat verbo. I. qui sine peccato est. Et ita habemus nos in
 vna antiphona quæ hodie dicitur ad benedictus. Inclinavit se Iesus
 & scribebat in terrã, Qui sine peccato est vestra, primus in illam la-
 pidẽ mittat. In qua scriptura virtute diuina quilibet eorũ vidit cla-
 rẽ omnia sua peccata quæ vnquã fecerat vt dicit glosa ordinaria &
 ex verecundia recedebant vnus post alium, timentes ne populus vi-
 deret peccata eorum, & lapidarentur ibi. ideo inclinato capite rece-
 debant, & Christus remansit solus cum muliere & populo, & cum
 discipulis suis in medio stans. Ecce ergo responsionẽ Iesu Christifa-
 ctã re & verbo. Sed modò videamus hic moraliter, quid significat,
 quod Christus bis se inclinavit, & prima inclinatione nõ ostendit
 peccata Iudæis, sed bene in secunda inclinatione. Queritur ergo cir-
 ca hoc, quid significãt istæ duæ inclinationes? Et respondeo q̄ istæ
 duæ inclinationes significant duos aduentus. Et primus est quãdo
 fuit incarnat⁹. Secundus est, vel erit in die iudicij. Et inter hos duos
 aduentus est magna differentia. In primo nõ reuelabat hominibus
 nisi peccata notoria, & illa reprehendebat dicẽs, Vã vobis Scribã,
 & Pharisei hypocritã. Mat. 23. Et de ista prima inclinatione dicite-
 tur in Psal. 17. Inclinavit cœlos, & descendit, & caligo sub pedibus
 eius. Et isti cœli quos inclinavit signãt duas altitudines cœlestes. Et
 prima fuit, inclinãdo se de æternitate ad incarnationẽ assumẽdo tẽ-
 poralitatẽ, qua accepit initiũ vsque ad terminũ suæ passionis, id est
 spatij. 35. annorum. Itẽ inclinavit suã infinitatem, quia in vno ven-
 tre vnus puellẽ fuit conclusus, & hoc in die incarnationis, quando
 virgo Maria dixit. Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum verbũ
 tuum. Luc. 1. Itẽ alia sua altitudo est impassibilitas quã inclinavit,
 nam habebat frigus, calorẽ, & sentiebat dolores, & multa alia. Item
 incli-

inclinauit habitationē cœlestē ad infirma. s. à presēpē, & sic de multis aliis. & isto modo inclinauit cœlos, & ideo dicitur, Et caligo sub pedibus eius. Caligo signat peccata hominum. Et ideo sicut in prima inclinatione, nulli Iudæorum reuelauit sua peccata, ita etiā nec in primo aduentu. Sed in secunda inclinatione reuelabit eis peccata, & significat secundum aduentum. s. diem iudicij, quia tunc non occulrabit, sed manifestabit omnia peccata. Ad modum illius qui ponitur in scala ad portam ecclesiæ, cum charta in frontē, & quilibet potest legere crimina quæ fecit. Si tunc in iudicio vnus homo videbit bona, & mala omnium quæ fecerunt. & hoc vt ab omnibus approbetur sententia iudicis præmiationis, vel punitiōis, vt dicit doctor sanctus in 4. scrip. di. 43. art. 5. q. 2. & 3. vide ibidē multa pulchra de hoc, quia nisi homo sciat merita, vel demerita, nō potest approbare sententiam iudicis. Apoc. 20. Iudicium sedit & libri aperti sunt, & iudicati sunt mortui ex his, quæ scripta sunt in libris secundum opera eorū. Et tunc multi qui apparēt boni apparebunt tunc mali. Dic de quolibet statu. Nam tunc quando boni respicient malos dicent, Ille videbatur bonus homo & misericors, & secretē faciebat vsuras. Apparebat castus & honestus, & erat luxuriosus, & inhonestus. Item faciebat t̄ra bona, & ista omnia faciebat per hypocrisim, & vanā gloriam, & sic de aliis. Nam ibi apparebunt omnia, Vnde 1. Cor. 4. Veniet Dominus qui illuminabit abscondita tenebrarū, & manifestabit cōsilia cordium. Et de ista inclinatione loquitur Dauid Psal. 143. Domine inclina cœlos tuos, & descēde, tange mōtes & fumigabūt. Fulgura conuersionē, & dissipabis eos, emitte sagittas tuas, & cōturbabis eos, &c. dicit cœlos, & hoc propter cœlestes qui omnes descendunt in iudicio cū Christo. Et dicit, tange mōtes. Quia in die iudicij, nō solum ciuitates, ville, castra, & domus, imō etiā montes vrētur. Et ideo nominat mōtes, quia sunt fortiores in hoc mundo, & ita infumigabūt sicut stupa prope ignē, &c. & significat notitiā quā quis habebit de peccato alterius. Emitte sagittas. i. reprehensiones, & cōturbabis eos, quia confundentur. Ecce ergo hic duos aduentus Iesu Christi. Et si fortē aliquis veller dicere, & non erit aliquod remediū q̄ peccata sic nō videātur? Dico q̄ sic. Et dabo tibi vnum velū quod habet quatuor angulos, & si illud vis accipere, omnia peccata tua erunt tecta & secreta, in tantū, q̄ nullū peccatum apparebit in cōfusiōem tuā. Et nominatur pœnitentia. Et primus angelus est, vt habeat contritiōnē & dolorē de peccatis. Secundus vt habeat voluntatē nō redeundi. Tertius est cōfessio, vt quod magis turpe est peccatū, melius dicatur. Quartus est, vt teneat pœnitentiā cōfessoris. Et qui istud velū habebunt, eorū peccata nō apparebunt, nec videbuntur in verecundiā illa die. Probat in Psal. Beati quorū remissæ sunt iniquitates, & quorū tecta sunt peccata.

Remissa. s. In confessione, & erunt tecta, & si istud velia hic in isto mundo non habetis, in a. io seculo non habebitis remissionem. ecce ergo hic confessionem verbalem & realem. Tertia responsio fuit vocalis tantum, cum dicitur in Euangelio, Erigens autem se Iesus, dixit mulier: Mulier ubi sunt qui te accusabant? Nemo te condemnauit? Quae dixit, Nemo Domine. Dixit ei Iesus, Nec ego te condemnabo. Vade, & amplius noli peccare, cum illi ergo abiissent, remansit mulier sola coram Iesu Christo. i. de accusantibus. Nam bene populus erat ibi, & tunc Christus dixit, Mulier ubi sunt qui te accusabant? & tunc dixit, nec ego te condemnabo, sed amplius noli peccare, quasi vellet dicere, tu fuiti decepta per diabolum, & propriam fragilitatem, iam ego remitto tibi peccatum, noli peccare amplius, ista mulier ut videris, fuit primo in periculo mortis, & fuit liberata per Christum. Secundo erat in periculo mariti, & timebat ne forte occideretur ab eo, & possumus pie credere quod Iesus Christus posuit in corde viri ipsius ne faceret sibi damnum aut malum aliquod. Tertio timebat de vicinis, ne diffamarent eam, & quia Christus hoc modo eam absoluit in praesentia populi, etiam ad hoc eam liberauit & ecce responsionem verbo tantum. Moraliter quaritur hic cum Christus absoluit istam, & non dixerit nisi vade & amplius noli peccare, & non dedit sibi poenitentiam, quare hoc fecit? Na posset dicere aliquis, quod confessores post absolutionem non debent dare poenitentiam. Responsio, confessores dant duplicem poenitentiam. Prima est contra peccata praeterita tanquam medicinam curatiuam, ut si peccator peccauit per superbiam, dant sibi in poenitentiam humilem orationem. Si per auaritiam, dant sibi restitutionem, & sic de aliis. Alia est poenitentia pro peccatis futuris tanquam medicina praeseruatiua, dicendo peccatori, si velit abstinere a peccatis, & si sic absoluendus est peccator, & hanc poenitentiam dedit Christus mulieri, di. Vade & iam amplius noli peccare. Sed quare non dedit ei primam poenitentiam pro peccato praeterito, tanquam curatiuam? Responsio, propter duo. Primo propter vniuersalem potentiam, quia potentia Iesu est magna, nec comparantur illi confessores etiam Papa. Na Papa potest absoluere a poena & culpa, & sine poenitentia, sed alii non possunt. & si hoc potest facere Papa qui est mortalis, quanto plus ergo Papa Iesus. Secunda est ex clara Christi scientia *Ratione huiuspo- testatis* qui vidit confusionem factam mulieri tam magnam, & in tali loco quam *pete ex!* tulit patienter cum magna contritione. Ideo Iesus Christus noluit sibi dare aliam poenitentiam. Sed non habemus istam scientiam nec potentiam. *schola- sticis.* Ideo datur nobis alia poenitentia, & ideo confessor debet dicere, Facite ergo fructus dignos poenitentiae, & ne ceperitis dicere, patrem habemus Abraham, quia potens est Deus de lapidibus istis suscitare filios Abraham. Iam enim securis ad radicem arboris posita est, & c. Luc. 3. & dico quod fructus poenitentiae est in triplici gradu. Nam quidam

*Furtum
est abla-
tio rei
aliena
domino
rationa-
biliter
iurata.*

quidā sunt præcepti à lege, & in his talibus nō est mediū, quia in ablati tenetur quis restituere, & in hoc confessor nō potest dispensare, vt in factis. est autē furtum, vt dicit S. Tho. 2. 2. q. 66. ar. 3. viurpatio bonorum alterius, vel contrectatio cōtra voluntatem domini, & ideo non solum accipere est furtum, sed etiā contrectare, & ideo quia primum accepisti, furtum fecisti, & quia secundo contrectas, iterum furtum committis. Restitue ergo rem furatam, & tūc remittetur tibi peccatum. Nam non dimittitur peccatum nisi restituatur ablatum. de regulis iur. lib. 6. & si fortē non habeas vnde restituas, sufficit tibi quod habeas voluntatem restituendi, sed in habente est peccatum mortale. Vendas itaque de bonis tuis, etiam si habes dimittere de honore tuo, aliās si haberes totā mundi contritionem, & nō restitueres, veniā nō haberes, nisi dominus rem tibi prolongaret, vel remitteret ad tui peritionem, vel reuelationem, & si nō fuerit reuelatū, vadat confessor ad illud petendū. Dico ergo, quod iste fructus penitentiae iam est præceptus à lege, nec Papa potest in hoc dispensare. Alius est fructus per ecclesiam ordinatus, scilicet, quod quis annuatim semel confiteatur in Quadragesima. Si autem non confitearis, peccas. & ideo si displiceat tibi peccasse, & proponis confiteri suo tempore, scilicet, Quadragesimæ, extra peccatum es, & lucraris indulgentias, & est stylus curiæ, quod quamuis nō sis confessus, si intra decem dies confitearis, lucraris indulgentias, & ideo est consilium, & bonum, vt confitearis frequenter, licet non tenearis nisi in Quadragesima. Tertius fructus est quem dat confessor, & iste est arbitrarius quo ad qualitatem, quia potest esse vel ieiunium, vel oratio, vel aliquid huiusmodi. Facite ergo fructus dignos penitentiae, & vade iam amplius noli peccare, quod fuit thema.

Dominica IIII. in Quadragesima.

Sermo I.

Colligite quæ superauerunt fragmenta. Ioan. 6. & officialiter in euāgelio hodierno. Vnde hoc sanctum euāgelium hodiernum de quo prædicaturus sum, facit mentionem cuiusdam solennis conuiuii, quod in deserto fecit Papa Iesus Christus, & dicitur magnum respectu facientis. s. Christi. Secundō respectu inuitatorum, quia Apostoli, & multi alij. Tertio respectu eius de quo comederunt. Quarto respectu multitudinis. Nos tamen nō fuimus digni esse in illo conuiuiō, vt comederemus de illis magnis panibus, & integris, quia licet diu sit, quod illud conuiuium est celebratum, tamen adhuc remanent fragmenta in historia euangelij. ergo dicit Christus, Colligite, &c. Ita dicunt magni domini seruatoribus post prandium. & hoc dicit thema, Colligite quæ, &c. nam postquā non fuistis in prandio illo, perquiratis mensam, & ista mensa est historia euangelij, siue euangelicalis. Colligamus ergo, & incipiamus ab vno capite mensæ ad aliud, & reperiemus sex fragmenta.

*Primum est obseruantia pœnitentiæ;
 Secundum est prudentia intellectus;
 Tertium est ordinatio regularis,
 Quartum est confidentia diuina,
 Quintum est misericordia liberalis,
 Sextum est beneuolentia virtualis.*

Primo ergo tãgitur obseruantia pœnitentiæ. scilicet facere pœnitentiã pro peccatis in capite manet. i. historię euangelij, vbi cum dicitur, Abiit Iesus trans mare Galilee, quod est Tyberiadis, & sequebatur eũ multitudo magna, quia videbat signa quæ faciebat super his qui infirmabantur. Subiit ergo in montem Iesus, & sedebat ibi cũ discipulis inis, erat autem proximum pascha dies tertius Iudæorũ. Videamus vtrum reperiemus aliquod fructũ panis bonũ. Nam dicit quod tempore quo Iesus pœdicabat in terra promissionis, iuit de ciuitate in ciuitatẽ, de villa in villã, & per castra & loca, & etiã interdũ per mare, & plurima turba sequebatur eũ, & hoc pluribus rationibus, & prima ratio est propter charitatem spirituale, & hæc est melior. Secunda propter deuotionem Iesu Christi, & verborũ eius, & non est mirum. Nam illa verba exhibat de ore Dei incarnati cũ magno sapore in corda hominum. Alij sequebantur eũ propter necessitatẽ corporale, vt infirmi, quia curabat eos verbo, & tactu sicut sibi placebat, & istam tertiã rationẽ tenet textus ibi, sequebatur eũ, &c. Alij sequebantur eum propter curiositatem mundanã solum, vt videret miracula quæ faciebat. Alij propter malignitatem diabolicã, vt Pharisæi, aduerserentes si aliquod verbum posset in eo reprehedi, & ideo sequebatur eum multitudo magna & dicit textus, quod erãt quinque millia. Verum dicit sanctus Matthæus, masculi, & sic non comprehendebantur mulieres neque minores & pueri, & ideo poterãt esse 10. vel 20. millia, & de his facit mentionẽ sanctum Euangelium qui erãt 20. annorũ, & vltra. quia illi solũ numerabantur, & sic numerabatur in veteri testamẽto, secundũ q̃ habetur. Nu. 1. 2. & 3. c. Et Iesus Christus sedit in mōte. Sed videamus vtrũ reperiemus aliquod fructum pro nobis, & certẽ sic. Nam si discooperiamus mappas mensæ, reperiemus obseruantia pœnitentiã seu pœnitentiã. quoniam dicit euangelium, quod Iesus Christus transiit mare, & post quiescivit in mōte. Nam mare significat pœnitentiã, quia dicitur mare ab amaritudine, quasi amarum. Et hoc est pœnitentiã, cuius opera sunt omnia amara. Et primũ in pœnitentiã, est cōtritiõ. Et illa est amara, patet quia nihil aliud est quã dolor de peccatis pœteritis. Secundũ in pœnitentiã est propositũ habere ampli⁹ nō peccãdi, & hoc est amarũ, quia est cōtra tuã malã consuetudinẽ. Tertium est cōfessio quæ est amara. Nam amarũ est tibi q̃ cōfessor qui te habebat pro bono, videat & cognoscat tuã vitiã, & infamiã. Quartum est afflictio,

sicut est in iunare, ciliciū portare, verberare se cū disciplinīs, & similia, & nō dormire in lecto. Nā omnia ista sunt amara. Itē in oratione. Nā sicut ille qui est in tormentis habet manus eleuatas, lapisq; attrahit corpus versus terrā, ita in oratione. Nā corpus est lapis, vt habetur Sap. 9. Corpus enim q; corrūpitur aggrauat animā, & terrena inhabitatio deprimit sentum multa cōgratē, &c. Item dare eleemosynā, durū & amarū est, dādo pauperibus, & restitutionē facere de malis ablatis, parcere inimicis, remittendo iniurias amarū est. Sed cōmunicare q; est vltimū, dulce est, sed propter memoriam passionis Christi videtur amarū. Ideo dixit Deus, Cum esset agnus comedēdus, q; cōmederent eū cum lactucis agrestibus. Exo. 12. Cōcordat S. Paulus di. Quotiescunq; māducabitis panē hunc, & calicē bibetis, mortē Domini annuntiabitis, &c. 1. Cor. 11. Mare ergo significat pœnitentiā. & dicit Esa. in Cātico, Domine si sic viuitur, & in talibus vita spiritus mei, corripies me & viuificabis me, ecce in pace amaritudo mea amarissima, &c. Esa. 38. Amara est quo ad cor. s. quo ad contritionē, amarior quo ad os. s. per cōfessionem, amarissima quo ad corpus. s. quo ad satisfactionē faciendā. Ecce ergo mare. Sed illi qui trāseunt mare cū Christo obtinēt ascendere ad montem, id est, ad cœlū, & aliter nō possumus ascendere nisi per pœnitentiā. Videatis ergo fructum pœnitentiæ. Et ideo David in Psal. Dominus est terra. sibi, Quis ascendet in montē Domini, aut quis stabit in loco sancto eius? Respondet Innocēs manibus, & mūdo corde, &c. istud ipse David quærebat à suis doctoribus, & rabīnis, sed respondere nescierūt, sed spiritus sanctus respōdit di. Innocēs. Et dicitur aliquis innocēs tribus modis. Primus modus est per eleemosynā. Secundus per restitutionē acceptorū. Tertius, per petitionē veniæ. Et illi qui sic faciūt, sunt innocētes manibus, & mundo corde. Et etiā propter alias tres causas dicūtur innocētes. Prima est propter cōtritionem. Secūda est per satisfactionē. Tertia est per remissionē. Ecce hoc est primū fragmentū. s. pœnitēntialis obseruātia. Et de ista locutus fuit Domin⁹ Iesus Christus di. Pœnitentiā agite, appropinquauit enim regnū cœlorū Mat. 4. Et istud frustū reseruetis, quia aliā viā non habetis ad montē ascēdendi. Venio ad secūndā partē in qua reperitur secūndū frustū. s. prudētia intellectualis. Et hoc cū dicitur, Cū subleuasset oculos Iesus, & vidisset, quia multitudo maxima venit ad eū, dixit ad Philippum, Vnde ememus panes, vt māducēt hi? Hoc autem dicebat tentans eū. Ipse enim sciebat quid esset factururus. Respōdit ei Philippus, Ducentorum denariorum panes nō sufficiunt eis, vt vnusquisque modicum quid accipiat. Cū Christus ergo sedisset subleuās oculos, quia iam tenebat eos versus terram. Et dicit circa hoc glo. quod tenere oculos sic humiles, est signū sapiētiae, & nō habebat illos volantes, matris suæ sumendo exemplum, de qua

Scriptura Cantū. 4. loquitur dī. Quam pulchra es amīca mea, quam pulchra es, oculi tui columbarum abiq; eo quod intrinsecus lateret. Et dicitur bis pulchra, quia nunquā vana cogitauit, nec etiā in corpore peccauit, & in hoc simpliciter erat laudabilis, quia habebat oculos columbæ quæ semper habet eos depressos. Nam aliæ aues multæ habēt oculos ad rapinā inclinatos, & huiuscemodi sunt qui respiciūt hinc, & inde, & ad teneſtras, & hoc est signū rapine, tenete ergo oculos colūbæ. Et de hoc spiritus sanctus laudat virginē Mariam dī. abiq; eo quod intrus lateret, id est, humilitate. Et subleuauit oculos Iesus, & vidit maximā multitudinē. Et primò dixit magnā. idē quia quinq; milia, sed numerando à 20. annis & suprà est maxima, & dixit Philippo, Vnde ememus panes, &c. Quare ergo plus quæsiuit à Philippo quàm ab altero? Dicunt circa hoc Doctores, q̄ idē, quia ille inter alios Apostolos erat simplicior, vt benè patuit in eius responsione grossa, quia dixit. Ducentorum, &c. q. d. nō est remediū, quia si dixisset, Domine vos qui creastis sydera, & vniuersa, vos potestis adhibere remediū, tunc fuisset subtilis. Et circa hoc est aliud frustū panis, quod dicitur prudentia intellectualis. Nā Iesus Christus, qui est æterna sapiētia quæsiuit cōsiliū à Philippo, cū tamē ipse esset simplex, & hebes, vt per locū à maiori argueremus, quia si Christi⁹ petebat cōsiliū ab hebere quo nō indigebat, quod nec nos vereamur cōsiliū petere pro veritate inquirenda, etiā à simplicibus. Nam aliās superbia esset ex qua multa sequuntur damna. Exemplū, Nam quot malæ sententię in mundo dantur propter verecundiā, quia nō petunt cōsiliū ab antiquioribus. Item etiā multī sunt aduocati, qui quādo incipiunt aliquā quæstionem, primò debent videre vtrum est iusta an nō, & quærere super hoc cōsiliū, sed non curant, sed faciunt quod postea in fine post multa damna cōueniunt partes cōpromittendo, & componūt se, exigentes tamen semper pecunias ab eis vsq; ad illud tempus, & magnum tamen de hoc habent peccatum. Ita est in notariis qui propter verba impertinētia instrumēti faciūt causam perdere, & hoc multoties fit propter non petere cōsiliū, & tenentur de damno dato. Itē multi sunt religiosi qui habēt prædicare, & exeūtes de studio Philoſophiæ incipiunt Theologiā, & propter verecundiā non sunt ausi petere cōsiliū, & dicūt multos errores, & incōrrentia in sermonibus suis, & verba impropria, & scandalosa. Semel quidā religiosus erat prædicaturus de trinitate, & voluit prædicare per quæstiones, & formauit primò argumēta cōtraria veritati in prima parte sermōis benè triginta. Alij vidētes, & audiētes q̄ prima pars fuerat ita magna, recedebāt propter fatigationē, & ipsi remanebāt in illo errore, & hoc sibi cōtingebat propter nō petere cōsiliū. Itē multoties in confessoribus qui in multis sacramētis errāt propter nō petere cōsiliū. &c.

ne sciunt quomodo debent absolueri de excommunicatione minore,
 & quomodo de maiori. Similiter contingit in medico non intel-
 ligente bene radicem infirmitatis, & homines sic pereunt, quia non pe-
 rit consilium propter verecundiam, & ponit magnum pondus ani-
 mæ suæ, multa enim veniunt propter non petere consilium. Ideo Ie-
 sus Christus ab hebetiori noluit petere consiliū iuxta dictū. Inter-
 roga patrem tuum, & annūciabit tibi, maiores tuos, & dicet tibi. Deut.
 32. Interrogandi non solum maiores, imò etiā minores. Unde semel
 contigit, ut quidam magister magnus in Theologia non poterat in-
 teligere unum punctum sacre scripturæ, & propter hoc ieiunabat, &
 orabat, & non potuit operatū habere intellectū dubij quousque humi-
 liauit se, & voluit ire ad alium causa informationis, tunc Angelus
 apparuit sibi, & eum plene de dubio instruxit. Ideo S. Iob dicit cir-
 ca hoc, Interroga iumentā, & docebunt te, & volatilia cœli, & indica-
 bunt tibi. Loquere terræ, & respondebit tibi, & narrabunt pisces ma-
 ris. Iob. 12. Et hic nominat quatuor conditiones personarū, dicēs in-
 umenta. Istæ sunt personæ actiue. Aues verò sunt personæ cōtemplati-
 uæ. Tertia verò conditione designatur agricolæ, Pisces verò sunt
 omnes Christiani qui de aquis baptismi sunt eduçti. Et ideo quan-
 docunque reuelas dicta tua propter humilitatē alicui homini, tunc
 Deus te illuminabit, & scies illud de quo dubitabas. Ecce hic ergo
 secundū fructū. s. prudentia intellectualis. Sequitur tertium fructū in
 quo stat ordinatio regularis. vt. s. quilibet seruet regulā, & ordinem
 viuendi. Et hoc ostēditur in tertia parte Euāgelij, vñ dicitur, Dicit
 ei vnus ex discipulis eius, Andreas frater Simonis Petri. Est puer
 vnus hic, qui habet quinque panes ordeaceos, & duos pisces, sed hæc
 quid sunt inter tantos? Dicit ergo Iesus, facite homines discumbere.
 Erat autē fœnū multū in loco. Discubuerūt ergo viri numero, quasi
 quinque millia. Vide cū Philippus respondisset. Andreas dixit. Hic
 in societate est puer qui habet quinque panes ordeaceos, & duos pi-
 sces. Sed quid hoc erit inter tantos? q. d. seruemus pro nobis. Sed
 Iesus Christus iussit, vt omnes discumberēt, & fuerūt bene s. millia
 qui sederunt. Et hoc declarat S. Marcus 6. c. qui dicit quod sederunt
 per centenos, & quinquagenos. s. quia ad vnā partē homines ma-
 iores, & ad aliam partem minores, & fuerūt ordinati per centenos
 in longum, & sedebant super fœnum, vt possent transire modō sul-
 corū, & per transuersum erant quinquaginta, & ita de mulieribus,
 & minoribus, & isto modo fuerūt ordinati, iuxta illud, Quæ à Deo
 sunt, ordinata sunt. Itaque qui resistit potestati, Dei ordinationi re-
 sistit. Qui autē resistunt, ipsi sibi damnationem acquirunt. Rom. 13.
 Sed quæritur quare Iesus noluit, vt comederēt donec fuerunt ordi-
 nati, cum tamē in ordinatione multam moram fecerint? Responso,
 quod hoc est fructum absconditum infra mappas, & est ordinatio re-
 gularis,

gularis, quia si volumus quod Deus prouideat cōmunitati, oportet quod sit ordinata. Et ita de omni monasterio religiosorū, de omni capitulo, & collegio, etiā quilibet in domo sua sit bene ordinatus. Exemplum si rectores alicuius vniuersitatis tempore siccitatis volunt quod Deus det eis pluuiam suo loco, & tempore, ordinēt ciuitatē, locum, vel villam, vt non stent leprosi cum alijs sanis, nec meretrices stent cum bonis mulieribus, nec Iudæi cum Christianis. Item quod nemo audeat diebus dominicis & festis laborare. Et sic postquam hoc est ordinatum, tunc Deus prouidebit illis. Item quæ est ratio quare plures conuentus religiosorum moriuntur, & pereunt fame? quia inter eos non est ordinatio quæ consistit in paupertate, castitate, obediētia, & in alijs cēremonijs. Ita dicamus de capellanis, quia in ordine suo dicere deberent matutinas, & alias horas canonicas, & deuotē orare. Nam quilibet scit suum ordinem, Non quod semel oret in aurora & semel genibus flexis, & semel nō, sed accipiendo horas per ordinem, non accipiendo interuallum, nec induendo se. Nam benedictus est qui vitam habet ordinatā iuxta verbū. Omnia honestē, & secundum ordinem fiant in vobis. 1. Cor. 14. Benedictus est ergo Christianus, religiosus, presbyter, vel alius qui totū tempus tenet ordinatū, & istis prouidet Deus. Et habetis frustum bonum quod est ordinatio regularis. Quartum frustum est confidentia diuinalis. scilicet in omnibus necessitatibus, & periculis confidere de Deo, quia licet amici, & parentes deficiant in pecunia, tamen Deus non deficit in necessarijs. Et hoc frustum inuenitur in mensa, id est, in Euangelio ibi, Accepit ergo Iesus panes, & cum gratias egisset distribuit discumbentibus, similiter & ex piscibus quantū volebant. Nam quādo Iesus Christus homines vidit ordinatos, accepit panes & pisces, & tenendo in manibus, & oculis ad cælum eleuatis, tunc benedixit, & dedit discipulis, & discipuli dederūt omnibus, in tantum quod omnes saturari fuerunt, & semper victus multiplicabatur. Et hoc fuit factum tribus modis. Primò, inter manus Christi frangentis. Secundo modo crescebat in gremijs Apostolorum ministrantium. Tertò, inter dentes comedentiū. Ecce ergo quomodo multiplicati sunt, & saturati fuerūt. De quo sapore, dico vobis quod nullus panis fuit ita suavis & sapidus. Quoniā regula est in Theologia, quod quidquid Iesus faciebat miraculose, preualebat ei quod fiebat per naturā. Ita cum restituebat visum, vel dando sanitatem, & quādo fecit de aqua vinū in nuptijs architriclini. & forē quæreret aliquis an aliquid biberunt. Nam certū est quod itinerantes & fessi si multum comedunt & non bibunt, magna est passio & pœna. Sed Euangeliū nullam facit mentionem de potione. Habemus tamen dicere ne prandium videatur imperfectum, quia Dei perfecta sunt opera. Deut. 32. quod biberit, & quod illi panes & pisces fuerūt

simul cibus & potus. Nam nō legitur quod esset ibi vinū neq; fons. Nec videtur ratio quod habuissent ire ad fontē, quia tunc esset ibi inordinatio. Quod aut panes & pilces erant simul cibus & potus, trahitur ex duobus passibus biblicæ. s. Exod. 17. & Nume. 20. vbi dicitur, quod filii Israël habebāt in deserto quid comederent, sed non quid biberent, quare ipsi murmurabant cōtra Moysen. Qui orauit Deū, & Deus dixit sibi quod cū baculo percuteret saxū seu rupem, & fecit, & exiuit flumen aquæ viæ. Ista petra erat Christus. 1. Cor. 10. & significauit quod petra, id est, Christus daret eis ad bibendū. Sic etiā de pane & pilce exhibat liquor qui refocillabat comedētes. Nam si de petra, in qua nullus liquor erat, exhibat aqua, quātō ergo plus de pane. Et hoc fuit figura cōmunicandi, & tamen dicūt laici, Vos clerici decipitis nos, quia datis nobis duntaxat corpus Christi, sed nō datis nobis de sanguine. Sed nō est verum, imō damus vobis de sanguine, quia in hostia cōsecrata est ibi totū corpus ex vi verborū, & totus sanguis ex cōcomitantia reali. Vnde antiquitus dabatur etiā de sanguine. Et quia ex quo sequebātur multa pericula. Nā multi rustici cū magnis barbīs cōmunicātes, faciebāt quod aliquid in barba remanebat, & per consequēs plura alia pericula. Ideo fuit mutatū. Nam in corpore est sanguis, ideō dicitur Ioā. 6. Qui mādūcat meā carnē, & bibit meū sanguinē, habet vitā æternā, & ego resuscitabo eū in nouissimo die accipiēdo, & pro etiā. Nā viua caro est corpus viuū, & ideō nō sine sanguine. Et hoc frustū est cōfidentia diuina. Sed tunc Apostoli quasi desperabāt, eō quia nō poterāt hominib⁹ prouidere. Sed Christus voluit aliter prouidere. s. modo inusitato, ad dandū intelligendū quod in nullo casu ficitatis, nec in alio modo desperemus de Deo, sed quod habeamus bonā cōfidentia, & nō teneamus modum aliorū rusticorū qui dicunt, si non pluit, nō habebimus isto anno blada. Sed isti nō habēt bonā intentionē, nec cōfidentiam de Deo. Nam Deus potest dare non solū frumenta in campis, imō etiam in horreis. Idem de vino. Idē aliis. Et sic interdum non cōcedit propter diffidentia nostrā. Et circa istam materiam audiatis parabolam, Nam semel cōtigit quod in ciuitate Valentia blada erāt duabus palmis super terrā, & venit ficitas nimia & crudelis, & nō crescebant, & fiebāt incessanter processiones cū multis letaniis, & nunquā pluit. Et tēpore messū gentes collegerunt blada ita parua, & nunquā tantū frumentū habuerunt. Nam spicæ erāt melius granatæ quā vnquā prius, licet habuerūt parum de palea, & ideō si nos sequeremur Christū vt illi, prouideret nobis sicut & illis. Petatis ergo pluuiam, vt sibi placet, quia aliter potest prouidere absque pluuiā, prouidet semper animalibus, & vtinā diceremus de eo sicut dicit filius paruulus de patre suo. Nā si interrogas puerū. Quid comedes hodie? Dicit ipse, Pater me⁹ habet curā.

Et si dicis sibi, Post istam vestem quis dabit tibi aliam? Responder, Pater meus prouidebit. Istum modum vellet Deus habere de nobis, & haberemus de eo talē confidentiā, sicut filius habet de patre naturali. Sed nos minus cōfidimus de Deo quā de vno Iudæo vel Saraceno, quia si tu habes aliquod instrumentū manu alicui⁹ notari scriptum, in quo contineatur quod talis Iudæus sit tibi obligatus in viginti vel triginta florenis, & dicitur tibi, Vnde habebis frumentū isto anno? Respōdebis, Ecce talis est mihi obligatus, de illo emo, & non confidis de Deo, iniuriā facis ei, quia chartā fecit tibi Deus per notariā fide dignum S. Lucā cum dicitur, Primum quærite regnum Dei & iustitiā eius, & hæc omnia adiiciētur vobis. Et nolite solliciti esse, &c. Mat. 6. Cōfidatis ergo de Deo sicut de patre, & quæritis honore suum & iustitiā. i. penitentiā & confidentiā. Ecce ergo frustum panis. i. diuina cōfidentia. Et ideo voluit modo insolito Christ⁹ prouidere. Quintū frustū est liberalis misericordia, erga pauperes largiter se habere, & hoc tangitur cū dicitur, Vt autē impleti sunt, vsq; tibi, manducauerunt. Nā vidēs Iesus q̄ iā comederāt, dixit apostolis q̄ quærerēt vasa aliqua cū quibus colligerēt fragmēta, dās diuitibus exēplum quod nullum panis frustum ponatur in armario, sed detur pauperibus, & non dent canibus, nec gallinis, nec aliis animalibus. Et apostoli sic inquirēdo inuenerunt duodecim cophinos, & quilibet ex apostolis habuit vnum, & collegerunt panes, & aliq; de comedentibus absconderunt panē, & hoc propter bonū sapore viatici, & nolebant deponere, sed apostoli quærebant & petebant cum magna diligētia. Deinde dico vobis q̄ si ego fuisset in illo conuiuio, q̄ penes me retinuissem etiā vnum frustū, & collegerunt duodecim cophinos, & in hoc demonstratur misericordia Iesu Christi liberalis, & ideo dicitur Luc. 11. Veruntamē q̄ superest date eleemosynam. & ecce omnia mūda sunt vobis. Semel Iesus Christus fuit inuitatus in domo cuiusdā diuitis & ipse diues amore Christi inuitauit aliōs diuites, & Christus dixit illis, Date q̄ superest, & omnia mūda sunt vobis. Nam tantę virtutis est eleemosyna quod mundat peccata. Et dixit quod superest, & nō dixit quod necesse est. Sed quæro quid significant quinque panes? Respondet Beda, quod quinque panes significant quinque libros Moyfi. i. in quibus erat tota prouisio Iudæorū, sicut in quinque panibus illius turbæ, & dicuntur ordeacei. Nam ordeum extra est asperū, intus est albū & dulce, ita erat in illis. Et ideo dicit Iesus Christus, Scrutamini scripturas in quibus vos putatis vītā æternā habere, & illæ sunt quæ testimoniū perhibēt de me. Ioā. 5. Quærat ergo bene, & non solum corticē, quia asper est, sed etiam ad farinam. i. medullam intrate. Et isti duo pisces significant duo. s. doctrinam Prophetarum & Psalmorum, & ideo Christus dicit.

Quoniā necesse est impleri omnia quę scripta sunt in lege Moyfi & prophetis

prophetis & psalmis de me. Luc. vi. Et isti panes & pisces erant integri quousque venit Christus, qui fregit & dedit apostolis quando aperuit illis sensum ut intelligerent scripturas. Lu. vi. Super sunt duodecim cophini pro nobis, quia articuli fidei sunt 12. Et quilibet apostolus sumpsit suum cophinum. Nam quilibet fecit unum articulum in symbolo. Primus articulus, Credo in Deum patrem omnipotentem, creatorem celi & terrae, &c. Sed ibi quando dicit, sanctorum communionem, intelligatis, id est sacramentorum, & isti articuli non pereunt simpliciter, dicuntur tamen perire, quando Christianus habet bene in corde, sed non in ore, quia tunc paulatim peribunt. Et si vultis hoc melius videre, ponam vnam candellam accensam in aliqua lucerna in qua non sit aliquod vitium, clarum est quod sensum extinguetur, ita est de fide. Nam cor hominis est lucerna, & fides est candela, quia in Psal. dicitur, Illuminas lucernam meam Domine, &c. & quando venis ad demonstrationem & titubationem, incidis in haeresim. Quid est ergo faciendum? Dico vobis quod quotidie mane, cum es indutus & caligatus flexis genibus dicas semel. Credo in Deum, & idem de vespere antequam sis in lecto & cum protestatione dicendo, tunc respirat candela & lumen conservatur. Et cum venerit proditor ille antichristus, tunc stabis firmus, & ante permittes te in frustra secari, quam sibi consentire. Ita ergo misericordia liberalis est necessaria aliis & nobis, quoniam animae suae debet quilibet misereri, & hoc est quintum frustum. I. misericordia liberalis, Sextum frustum est benevolentia virtualis, cum dicitur ibi. Illi ergo homines cum viderent quod fecerat signum Iesus, dicebant, Quia hic est verus propheta qui venturus est in mundum, facere gratias, recognoscendo beneficia. Ita semper post comestionem, &c. & ante prandium debetis gratias agere Deo. Et ideo ipse ante accipiens panes benedixit. Nam Christus ante introitum mensae semper recitabat versum ex Psalmita, Oculi omnium in te sperant Domine, & tu das escam illorum in tempore opportuno. Aperis tu manum tuam, &c. Quia esca corporalis fuit venenata per diabolum, & ideo debet poni medicina seu theriaca contra venenum, saltim ad minus dicendo, Iesus, si aliam orationem propter tuam gulositatem non potes facere, nec dicere, & in fine similiter Deum laudare debes. Vidi in patribus Longobardiae quod in quodam homine erant bene quingenti diaboli, & quaesivi cut intrauerunt, & plures respondebant dicentes, quod comedendo vel bibendo, non agendo orationem vel signum sanctae crucis. Et circa hoc refert beatus Gregorius in primo dialogorum, quod in quodam monasterio monacharum in horto erant lactucae multae, & una ipsarum monacharum desiderio mordit in vna illarum & non dixit Iesus, & sic comedendo intrauit diabolus in corpore ipsius. Et diabolus iste corrabatur per unum sanctum hominem dicebat, Dimittas me, ego non habeo culpam, quia eram supra lactucam, & ipsa comedendo posuit me.

intra suū corpus. Et ideo prouidit nobis Christus dādo nobis exēplum quando eleuauit oculos ad cēlū & dixit, Oculi omnium in te sperār Domine, &c. Psal 144. Exaltabo. Idē in fine prādij vel cœnæ. Nam dicit S. Mat. quod in die cœnæ hymno dicto exierunt ipsi in montē oliuarū, & tunc dixerunt, Memoriā fecit mirabiliū suorum, misericors & miserator Dominus, escam dedit timentibus se, &c. Et ideo teneatis istā regulam, vt cognoscatis Dei beneficia. Et ideo dicitur. 1. ad Ti. 4. Cibos Deus creauit ad percipiendā cum gratiarum actione fidelibus & his qui cognouerunt veritatē, quia omnis creatura Dei bona est, & nihil reiciendum ꝓ cū gratiarū actione percipitur. Sanctificatur enim per verbū Dei & orationē. Ecce ergo hic sextū fructum, & ideo colligite postquā non fuistis in illo prandio.

Dominica Letare. Sermo II.

Habet quinque panes ordeaceos, & duos pisces. Ioā. 6. Quilibet dominus siue paterfamilias tenetur de iure naturali, pontificio, & etiā imperiali suis seruatoribus, & domesticis sufficienter prouidere. 1. Tim. 5. Si quis suorum & maximē domesticorum cui ā non habet, fidem negauit & est infideli teterior, &c. Summus itaq; paterfamilias Dominus Iesus, qui non venit legem soluere, sed adimplere, sufficientē imō reuera superabundantem, fecit prouisionem pro suis seruatoribus & domesticis, Nam habet quinque panes ordeaceos, & duos pisces qui sufficiunt abundantissimē, vt in euangelio hodierno mysticē designatur.

*Primus est corporalis,
Secundus est penitentialis,
Tertius sacramentalis,
Quartus doctrinalis,
Quintus cœlestialis.*

De quibus dicit thema, Habet quinque panes, &c. Iuxta intellectum allegoricū. De primo pane corporali quo intelligitur omnis humanus victus, ordeaceus est propter asperitatē exteriorē. s. in acquirendo. Gene. 3. In sudore vultus tui vesceris pane tuo, donec reuertaris in terrā de qua sumptus es. Hunc merētur veri seruitores Dei, qui. s. faciunt voluntatē Dei obediētes mādaris eius. Quare perimus in oratione Dominica, Fiat voluntas tua sicut in cœlo & in terra. Panē, &c. Dic exēplum de surore & cōpatre. De secundo, Panis penitentialis est qui ex vili materia. s. ex peccatorum recordatione cōficitur, ordeaceus quidē & asper propter dolorē cōtritionis ordeaceus & asper ex rubore confessionis, ex labore satisfactionis. Dic exēplum de muliere dānata ex rubore cōfessionis. Psal. 41. Fuerunt mihi lachrymę meę panes die ac nocte. Ezec. 4. Quasi subcinericium & ordeaceū panē comedes. De tertio, Panis sacramentalis quidē ex purissima materia cōfectus fuit in ytero virginali per spiritū sanctū, imō

secundum theologiam in cœlo genitus, in utero virginis fermentatus, in patibulo crucis excoctus, in mēsa altaris appositus, in speciebus recoditus, ordeaceus dicitur propter asperam passionis memoriā. 1. Cor. 11. Quotiescunq; manducabitis panē hunc, & calicē bibetis, mortē Domini annūtiabitis. i. representabitis donec veniat. Io. 6. Hic est panis qui de cœlo descendit, qui māducat hunc panē viuet in æternū. De quarto, Panis doctrinalis cōfectus ex auctoritatibus diuinæ scripturę, ordeaceus propter austeritatē correctiōis & durę reprehensionis in peccatores. Eccle. 21. Verbū sapiēs quodcunq; audierit sciūs, laudabit, & ad se adiciet, audiuit luxuriosus, & displicebit illi, & proiciet illud post dorū suū. Similiter de aliis vitiosis. Sed tamen dicitur Mar. 4. Nō in solo pane viuit homo, sed in omni verbo quod procedit de ore Dei. De quinto, Panis cœlestis hic est ex beatitudinibus & dotibus glorię cōfectus, ordeaceus dicitur propter tribulationes, quoniam per multas tribulationes oportet nos intrare in regnū Dei. Act. 14. Sed tamē beatus qui manducat panē in regno Dei. Luc. 14. Duo pisces sunt exēpla sanctorum martyrum & confessorum, quibus quasi cōdimento prædicti panes ordeacei comestibiles reddūtur. No. de illo viro nobilissimo, qui factus religiosus dicebat q̄ iuenculæ mulieres nō sinebant ipsum dormire hora matutinarū. Ideo Heb. vi. Memento prepositorum vestrorum qui vobis locuti sunt verbū Dei, quorū intuentes exitum cōuersionis limitamini fidem. Greg. Si ex pla sanctorum recolimus, nihil tā graue est q̄ æquo animo nō sustineamus. Et præcipuē cū quis recordatur de passione Christi. No. exēplum de illo qui voluit exire ordinem propter panis asperitatem. Cui Christus apprensus intinxit vulneribus, & sic reuocatus ex memoria passionis Christi mansit.

Feria I. post Latrare. Sermo vnicus.

Ipsē sciebat quid esset in homine. Textualiter. Ioan. 2. & recitatiuē in euange. isto monstrantur nobis tres excellentiæ Iesu Christi.

Prima est posse copiosum,

Secunda est velle piū,

Tertia est scire lumen suū.

Ideo loquitur the. Ipsē sciebat, &c. De tertia dicit the. quia Christus habet clarē scientiā omnium creaturarū, & etiā cognoscit secreta cordium. De prima ergo parte est dicendū in Christo Iesu posse copiosum & incōprehensibile, cuius respectu nullū est posse hominū, Papę, nec Regis, nec Imperatoris. Nam horū posse in vno pūcto indiuisibili consistit, quoniā istorū posse, aut est præteritū, aut futurum, aut præsens. Si fortē loquaris de præterito, iā nihil est: de futuro, quia regnabo tot annis, vel ero Papa, quia nō potest gaudere, quia nōdum est & cōsistit in fortuna. Veniamus ergo ad mediū q̄ est præsens. Nā dicit Phil. q̄ de tēpore non habemus nisi nūc, & sic in pūcto indiuisibili

sibi consistit. Sed posse Dei est copiosum, sine principio, & sine fine, & totū simul in sua æternitate cōsistens est. Ideo dicitur, Potestas eius potestas æterna quæ nō auferetur, & regnū ei⁹ quod nō corrumpetur. Dan. 7. Istud ergo posse ostēditur in euāge. hodierno in principio dū dicit. Prope erat pascha Iudæorū, & ascēdit Iesus Hierosolimā, & inuenit in tēplo vendētes oues & boues & colūbas, & nūmularios sedētes. Et cū fecisset quasi flagellū de funiculis oēs eiecit de tēplo. Oues quoq; & boues & nūmulariorū euertit æs, & mēsas subuertit, & his qui vendebāt colūbas dixit. Auferte ista hinc, & nolite facere domū patris mei domū negotiationis. Recordati uerō sunt discipuli eius, quia scriptū est, Zelus domus tuæ comedit me. No. dicit S. Ioan. q̄ quando appropinquabat pascha Iudæorū, Iesus Christus ascēdebat de Galilæa in Ierusalē, & introiuit in tēplum. i. in arrium tēpli, & ibi quidā tenebāt boues ad vendēdum, aliī oues, aliī vendebāt alia animalia, & etiā erāt ibi nūmularij, qui mutuabāt pecunias indigētibus, & ideo ibi tenebātur, vt possent emi propter oblationē faciendā in festo, vt possent cambire, vel mutuo accipere, ne aliqui possent se excusare de sacrificio faciēdo, & credebant de hoc seruire Deo. Et Iesus intrās illud atriu, & vidēs illud quasi periona aliquātulum turbata, se mouit, & sumpsit funiculos, & hinc & inde percussit. Et mirū est, q̄ sibi nō resistebant, sed dicit Hieron. q̄ de vultu Iesu Christi procedebat coruscās radius, quo omnes timore magno fugerunt, & q̄ Christus omnia proiecit in terrā, intantum q̄ discipuli de hoc mirabātur, quia ipse semper fuit passus iniurias, & nūquam aliquem percusserat, sed fuerunt recordati verbi David Psal. 68. f. Saluum me fac. Extraneus factus sum fratribus meis, & peregrinus filiis matris meæ. Et sequitur, Quoniā zelus dom⁹ tuæ comedit me. Et cōcordat ad hoc S. Paul. Heb. 2. Nā Iudæi dicebātur fratres Christi, licet euāgelista nō alleget nisi illa verba, quia omnes veniebant de Abrahā. Et Heb. 2. Non confunditur eos vocare fratres, dī. Nuntiabo nomē tuum fratribus meis. Et ex eadē matre nō ex Maria, sed ex ecclesia. i. synagoga, & ideo dicit Christus, Extraneus factus sum fratribus meis, quia illos percutiebat. Nā zelus domus, &c. Et dicit, comedit, sicut cōmuniter de tristitia comedit me, & ille zelus quasi mouit, & turbauit Christū. Et in hoc ostēditur posse copiosum. Hoc patet per quæstionē istā quando quæritur, Cur principes templi, & aliī Christo pauperi, & iuueni nō resisterunt, quia fuit in principio prædicationis? Respōsio, vt verificaretur prophetia Mardochei dī. Domine Deus Rex omnipotens in ditione tua cūcta sunt posita, & nō est qui possit resistere tuæ volūtari. Domin⁹ enim vniuersorū tu es, &c. Hest. 13. Et ecce hic intellectū literalē. Sed nunc intremus secreta euange. per tres quæstiones. Et prima est literalis. Nam certum est quod in illo populo Iudæorū alia maiora erāt peccata his quæ in tēplo fie-

plo fiebant, & tamen legitur, quod nō factō, sed verbo correxit eos
 de aliis peccatis, quare hic fecit correctionem factō? Responſio, ad
 ostendendum quantum displicet Deo templum eſſe ad prophana
 deditum, & illicita, ſicut eſt quando aliqui veniunt ad loquēdum in
 eccleſia fortē de vanitatibus, & de aliis peccatis grauioribus cū ali-
 quibus mulieribus, vel aliis perſonis de matrimonio pro re illicita.
 Item etiam interdum quando faciunt nuptias ſi pluit, vel aliter tri-
 pudiant in eccleſia, maledictum eſt huiusmodi matrimonium, ſicut
 de illis qui ibi faciūt forum. Item de illis qui dum ſit officiū vadunt
 per eccleſiam reſpiciendo mulieres, & faciēdo alias vanitates. Et cir-
 ca iſtam materiam dicit magiſter hitoriarum ſcholasticarum, quia
 tēpore Iulij Cæſaris Pompeius & Cæſar de Imperio contendebant,
 & Pompeius ſemper fuit victor. Iſte Pompeius cōtigit, quod venit
 Ieruſalem quæ erat ſubiecta Romanis, & non ſufficiebāt ſtabula, &
 firmavit in atrio tēpli equos, nō in templo, & ideo iſta ratione ſem-
 per fuit victus, nec fuit Imperator, ergo quia nō dedit honerē tem-
 plo Dei. Et ſi ergo iſte tantum fuit punitus, quanto ergo magis de
 Chriſtianiſ prædicta facientibus? Ideo dicitur, Si quis ergo tēplum
 Dei violauerit, diſperdet illum Deus. Templū enim Dei ſanctū eſt
 1. Cor. 3. Et dixit diſperdet. i. diuerſimodē perdet filios, filias, hono-
 res, famam, & pecunias, & ergo manib⁹ punituit iſtos. Et ideo in in-
 troitu eccleſiæ ſemper apponitur aqua benedicta, vt nos aſpergam⁹,
 quia cū timore debemus intrare. Ideo David in Pſal. 5. Verba mea,
 Introibo in domum tuam, adorabo ad templum ſanctum tuum in
 timore tuo. Et hic eſt finis de prima quæſtione. Secunda quæſtio
 eſt, cū ibi alia venderentur, quæ eſt ratio quod ſolum facit men-
 tionem de hobus, & ouibus, & columbis, & de nummulariis, cū
 de capris etiam fieret ſacrificium? Certē non ſine cauſa. Nam ſecre-
 tum eſt, & allegoricum. Et reſpondendo dico, q̄ quatuor ſunt peccā-
 ta clericorum, quæ ſunt in templo, quæ ſignificatur per iſta anima-
 lia, quæ peccata Deus grauiſter punit. Et primō dixit boues. Nam
 boues hic ſignificant magnas dignitates, & prælationes. Nam tunc
 venduntur boues cū iſtæ dignitates pecuniis, vel precibus magno-
 rū, vel præſentationibus dantur aliquibus, & nō propter Deū purē.
 Oues autē ſignant beneficia ſimplicia quæ venduntur, cū dantur pe-
 cuniis, vt ſuprà, vel aliter. Columbe in quibus plus eſt. Nā ad ſimili-
 tudinē illius apparuit ſpiritus ſanctus, ſignāt ſacramēta cum dantur
 pecuniis acceptis, tunc dicūtur vendi colūbæ in tēplo, vt ſi vicarius,
 vel curatus non vult dare baptiſmū, niſi dentur pecuniæ, vel ſi non
 apponant tot candelas cum denariis. Item in confeſſionibus quādo
 dantur denarij. Item in ſacramento cōmunionis ſi vult aliquis com-
 municare. Et dicit vicarius ob reuerētiam Dei ponatis denarios in
 candelis, etiam venduntur columbæ. Item in miſſa, & in omnibus ſacra-

sacramētis. Ecce quare de his fit hic mentio. Nummularij qui sunt
 mercatores denariorum, hi sunt in ecclesia Dei vsurarij. s. ecclesiasti-
 ci qui dant pecunias Iudæis, vt respondeant de illis, & istorum æs
 Christus effudit, & subuertit menias, quia bona istorū, cum veniet
 Christus ad iudicium, omnes isti prædicti nummularij eiciētur fo-
 ras. Et ideo dicitur, Nō erit mercator vltra in domo Dei exercitiū
 in die illa. Zac. 14. in fine. Tertia quæstio est, si teneri hæc animalia,
 & pecunias in templo est tam magnū peccatum, quid tunc si aliquis
 eligit sepulturam in ecclesia, vt corpus suum mortuum sit in eccle-
 sia sepultum, est ne peccatum vel meritum, vtrum iuuat animā, vel
 non? bona est quæstio. Respondeo, quod quædam sunt personæ sanctæ,
 & perfectæ quæ non intrant purgatorium, sed recta via vadunt
 ad paradysum, aliæ sunt personæ quæ recte vadunt ad infernū aliæ,
 mediæ quæ vadūt ad purgatoriū. De primis dico, quod sepultura in
 ecclesia multum eis prodest, non vt crescat eis gloria essentialis, sed
 accidentalis. Nam cum anima videt sic honorari corpus eius, gau-
 det, quia concordat cum gloria animæ iam corpus in præsentia ali-
 quo modo. Et videte magnum miraculū. Nā erat quidam in paradī-
 so, & apparuit cuidam amico suo, & dixit sibi, Facias mihi gratum,
 si vt quauibet hebdomada scopes meum monumentū, & orabo pro
 te. Ecce ergo plus gaudet, si est in ecclesia. Et similiter legitur de san-
 cto Bartholomeo, qui apparuit cuidā, rogās, vt colligeret ossa sua.
 Si verō loquamur de dānatis, dico quod est eis magna pēna, & hoc
 dupliciter. Vno modo propter præumptionem quā habuerunt, cū
 essent malæ vitæ, & elegerunt sibi sepulturā. Alio modo, quia iam
 vident se esse in carcere inferni, & corpus ita honorari, dicit dāna-
 tus, O miser corpus putridū sic honoratur, & gloriatur, & anima tā
 acriter torquetur. Si autē loquamur de his qui sunt mediū. i. de his
 qui sunt in purgatorio prodest, & nocet diuersimodē, quia si eligāt
 intentione vanitatis, multum nocet eis, & torquetur multū in pur-
 gatorio, sed multum prodest, si faciunt propter deuotionem, vt pa-
 rentes, & amici eorum dum eorum sepulchrū videbunt, recordētur
 de eis, & orent pro eis. Et isto modo prodest, iatātum, quod si duo *Ratio*
 istorum sunt æquē boni, maius commodum habet qui est sepultus *monu-*
 in ecclesia bona intentione. Nam dicit Sanctus Aug. Sepultura hæc *mentis*
 est monitoria orandi pro eo, & ideo dicitur monumentū. i. monēs
 mentem. Et ideo dicitur in persona defunctorum, in purgatorio
 existentium, Memor esto iudicij mei, sic erit & tuum, mihi heri, &
 tibi hodie. Eccl. 38. Heri appellat totum tempus præteritū. Et ecce
 primam partem sermonis. Vnio ad secundam partem quæ est, velle
 pium Iesu Christi, quia de se non vult damnationem animarū, sed
 conuersionem peccatoris, & quod infideles veniant ad veram no-
 titiam fidei, & ergo vult mori, vt nos saluaret. Et ideo dicitur,

Hoc enim bonū est & acceptū corā saluatore nostro Deo, qui oēs ho-
 mines vult saluos fieri, & ad agnitiōē veritatis venire. Vnus enim
 Deus est, & vnus mediator Dei & hominū, homo Christi⁹ Iesus, qui
 dedit redēptionē semetipsum pro omnibus. i. ad Ti. 2. Est ergo pi-
 velle. Et ostēditur in secūda parte euāgelij, ibi cū dicitur. Responde-
 rūt ergo Iudæi, & dixerūt ei, Quod signū ostēdis nobis, quia hec
 eis? Respōdit Iesus, & dixit eis, Soluite templū hoc, & in trib⁹ die-
 b⁹ excitabo illud. Dixerūt ergo Iudæi, Quadraginta sex annis edifi-
 catū est templum hoc, & in tribus diebus excitabis illud? Ille autē
 dicebat de tēplo corporis sui. Cū ergo resurrexisset a mortuis, re-
 cordati sunt discipuli eius, quia hoc dicebat de corpore suo, & credi-
 derūt scripturæ, & sermoni quē dixit Iesus, & c. Dicatur quō illi qui
 fuerūt expulsi a Christo de tēplo, qui tamē fuerūt de maioribus, si-
 cut mō canonici, cōquesti fuerūt principibus Iudeorū, & sacerdoti-
 bus qui accesserūt ad Christū. Et isti dixerūt Christo, q̄ signū osten-
 dis nobis, quia hec facis. q. d. quia hoc Messiaē vëturo cōuenit, nō
 tibi qui es vn⁹ pauper qd' ergo signū ostēdis, q̄ sis Messias? Et tunc Je-
 sus respōdens dixit, soluite tēplum hoc, & in triduo excitabo illud.
 Et Iudæi intellexerūt de tēplo materiali, sed secundū Ioā. ipse dice-
 bat de tēplo sui corporis, q̄ esset tēplū diuinitatis, vt habetur Col.
 2. Nā dixit textus ibidē, q̄ in ipso habitat omnis plenitudo diuini-
 tatis. Nā apostoli tūc verba Christi nō intellexerūt, sed bene post re-
 surrectionē. Sed circa istā partē sunt vidēda aliqua secreta, & multa
 & pulchra alia. Et primō videam⁹ stultitias Iudeorū. Nā Iesus Chri-
 stus velle habuit piū, eō q̄ oēs voluit saluos fieri, & tamē illi de qui-
 bus scriptura dixit, ablati sunt ablati sunt ablati sunt ablati sunt ablati sunt
 Christus, quod signū ostēdis? o stultia interrogatio, quia iā eis osten-
 derat. 15. signa q̄ ipse erat verus Messias, sed omnia fuerūt obliu. Et
 primū fuit suę cōceptionis, & quādo virgo Maria despōsari debuit,
 & volebat sumere virū, & sacerdos tēpli rogabat Deū, quid esset de
 ista virgine. Et dixit illi Deus, q̄ despōsaretur, & q̄ ipōsus eius esset
 de genere David, & q̄ quilibet veniret cū virga arida, & ille cuius
 virga floretet, q̄ ille esset ipōsus suus, & illud venit ad Io. eph. Et tūc
 fuit cōplera illa prophetia, Egredietur virga de radice Iesse, & flos
 de radice eius ascēdet, & requiescat super eū spiritus Domini, & spi-
 ritus sapientiæ, & intellectus, spiritus cōsiliū & fortitudinis, spiritus
 scientiæ & pietatis, vt replebit eū spiritu timoris Domini. Esa. 11. Et
 istud signū fuit notū omnibus existētibus in Ierusalem. Nōne ergo
 erāt ignorātes Iudæi quærētes signū a Christo, quia debebant scire
 signū factū in dispositione matris suæ? o stulti. Secundū signū fuit
 in natiuitate, quia in media nocte natus fuit, & nox fuit clara, &
 fulgēs quæ erat obscura, vt dies, & oēs viderūt claritatem noctis. Et
 tunc fuit completa prophetia illa, Populus qui ambulabat in tene-
 bris.

bris, vidit lucē magnam, habitantibus in regione vmbre mortis lux orta est eis. Sequitur, Paruulus natus est nobis & filius datus est nobis, Eia. 9. Tertiū signū fuit quādo virgo Maria abscondit filiū suum in præsepio, & videntibus illis bos & asinus adorauerunt eū. Iuxta verbū, Cognouit bos possessorem iuū, & asinus præsepe Domini sui, Irael autē me nō cognouit. Eia. 1. & Aba. 1. secūdū 70. Interpretes. In medio duorū animalū cognosceris. Quartum signū fuit quando angelus eadē nocte apparuit pastoribus di. Annuntio vobis gaudium magnū, quod erit omni populo, quia natus est hodie saluator mundi. Luc. 2. Quintum signū fuit quādo eadē nocte multitudo cęlestis exercitus pastoribus annuntiādo, & cantādo dixit, Gloria in excelsis Deo & in ter. &c. Istud signū fuit manifestū omnibus. Sextū signū fuit quādo venerunt reges magi, & apparuit eis stella q̄ non Iosū istū, imō oēs viderunt eā verā stellā propriis oculis. Septimū signum fuit quādo virgo Maria Iesum in tēplo præsentavit Simeoni, & loquebatur omnibus ibi existentibus dicēdo, Nunc dimittis seruum Domine, &c. Luc. 2. Octauum signū fuit quādo Iesus Christus in ætate 12. annorū disputabat cū doctoribus & senioribus templi, & fuit omnibus notorium. Nonum signum fuit baptisimus Iesu Christi. Nam apertis cœlis, venit vox de cœlo di. Tu es filius meus dilectus, &c. Luc. 3. Decimū signū fuit quādo B. Io. Bap. dixit, Non sum ego Messias, sed dixit de Christo. Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccata mūdi. Io. 1. Vndecimū signū fuit quādo ipse incepit prædicare cœlestes doctrinas. Nā Moyses prædicauit solum terrena, ipse verō cœlestia. Duodecimum signū fuit quādo ipse dedit exemplū sanctę vitę suę irreprehensibilis. Tredecimum signum fuit, quando ipse fecit miraculū tā magnū in nuptiis architriclini. Quartumdecimum signū fuit, quādo in tali die fecit ipse tā magnū miraculū. Nā omnes fugiebāt, & nō audebāt eū respicere. Quintumdecimū, & vltimū fuit, quia videbāt omnes prophetias in hoc esse cōpletas. Erat ergo stultū quærere signū, & ideo dixit alibi Christus, Generatio mala, & adultera signū quærīt, & signum nō dabitur ei, nisi signum Ionæ prophete. Sicut enim fuit Ionas in ventre cęti tribus diebus, & tribus noctibus, sic erit filius hominis in corde terrę tribus diebus, & tribus noctibus, &c. Mar. 12. Et ideo respōdit, Soluite templū hoc Ecce ergo quō fuerunt stulti, quia nō dixit diruere, sed soluite. Et dixit excitabo, & nō dicit edificabo. Et clarum est, quod templo corporali, vel materiali nō congruit excitare, nec soluere. Sed anima ligatur corpori magis, quā aqua vino, & quod mixtū est, nō est aqua neque vinum, quia secundam Philo sophū, mixtum neutrū est miscibiliū, Sed in homine anima, & corpus ligātur essentialiter, vt nunquā ante mortē possint solui, nunc nisi essent cæci vīdissent, quare dicebat, soluite, nō imperando, licet verbū sit imperatiuū.

tui modi, sed quasi permittendo, vt daret licentiam, & posse. Na
 alias nō potuissent, & quia ipse erat imperator, ideo dixit impera-
 tiue. Et ideo dicitur Ioā. 10. Nemo tollet animā a me, sed ego pono
 eam a me ipso. Potestatem habeo ponendi eā, & potestatem habeo ire-
 tum sumendi eam, & ideo dicit, Excitabo, & nō dicit edificabo, ta-
 men quia cæci erant iuxta dictum Sapientis. Sap. 2. Et excauit il-
 los malitia eorum, ideo dixerunt, quod signum, &c. Aliud secretū
 est hic in eo quod dixerunt Iudæi, plus quam quadraginta sex an-
 nis istud templum fuit edificatū, vt habetur 1. Eid. 6. quia primō fuit
 fundamentum positū, sed postea fuit prohibitum vsque ad regem
 Dariū, & fuerūt quadraginta anni. Et sic volebant facere argumē-
 tum, quod nō posset reedificari illud templū in tam breui tempo-
 re. Ipsi loquebātur de templo materiali, & verū fuit, quia illud qua-
 draginta sex annis fuit edificatum. Potest tamen illud dictum etiā
 verificari de corpore Christi, cuius fundamentum fuit corpus vir-
 ginis Mariæ, quod fuit positū in die conceptionis suæ, qui fuerit no-
 uem mensibus in utero matris, quod tempus potest cōputari pro
 vno anno. Et quando fuit in 14. anno cōcepit Christum, & in 15. pe-
 perit, ita q̄ a positione huius fundamēti vsque ad natiuitatē Chri-
 sti sunt 16. anni, & ab illis 16. annis vsque ad illud tempus quo Chri-
 stus incepit prædicare, fluxerunt 30. anni, quia Christus fuit 30. an-
 norum quando incepit prædicare. modō 30. anni & 16. faciunt 46.
 & sic verificatur illud dictum de Christo. Moraliter tamē etiam est
 notandū, quod hoc verbum, Soluite est verbum Christi, & istud di-
 citur confessoribus. Vbi sciendum quod quilibet homo quandiu
 stat in peccato mortali, est habitatio dæmonis, si nō vult penitere.
 Vnde dicitur de Maria Magdalena. Mar. vi. quod eiecit ab ea Domi-
 nus 7. dæmonēs, nō quod ipsa esset dæmoniaca, sed quod habebat
 septem peccata mortalia, sed quia quilibet dæmon correspondet vni
 peccato, ideo habitabant in ea septem dæmones. Habebis ergo hic
 regulam, quia peccator est habitatio dæmonis, sed quādo homo ha-
 bet contritionem pro peccatis, & propositum nō redeundi ad vitia
 dæmō fugit, & tunc homo efficitur templum, & habitatio Dei, iux-
 ta verbum Apostoli. Nescitis quia templum Dei estis vos, & spiri-
 tus Dei habitat in vobis. 1. Cor. 3. Quando ergo peccator est cū con-
 tritione, & proposito non redeundi ad peccatum, tum est templum
 Dei, & ideo dicit Christus cōfessoribus. Soluite templum hoc, quia
 quodcunque solueritis super terram, erit solutū & in cælis. Et cū sol-
 ueritis, post triduum excitabo illud, scilicet, tribus operibus peni-
 tentiæ. Et primus dies est afflictio corporis. Secundus est oratio spiri-
 tualis. Tertius est elemosina fraternalis. Et ecce hic tres quib⁹ ex-
 citatur iuxta verbū, pphete, Venite & reuertamur ad Dominū, quia
 ipse excitat, & sanabit nos, percutiet, & curabit nos. Viuificabit nos.

S. Maria Magdalena

post duos dies, in tertia die suscitabit nos, & viuemus in conspectu eius. Osee. 6. Percutiet nos. s. per contritionē. Et ecce hīc secundam partem, veniamus ad tertiā partē in qua ostēditur scire luminosum Iesu Christi, cū dicitur in themate, Ipse sciebat quid esset in homine. Vnde vos scire potestis faciem hominis, sed cor hominis solus Deus scit. Et ideo dicitur per Prophetā, prauum est cor hominis & inscrutabile. Quis cognoscet illud? ego Dominus scrutās corda, & probās renes, qui do vniciuique iuxta viā suā. Hier. 17. Et hoc ostēditur in Euang. ibi cū di. Cū esset Hierosolymis in pascha in die festo, multi crediderunt in nomine eius, videntes signa eius quæ faciebat. Ipse autem Iesus non credebat semetipsum eis, eò quòd ipse nosset eos, & quia opus ei nō erat vt quis testimoniū perhiberet de homine. ipse enim sciebat quid esset in homine. Ioan. 2. Et dicit ibi euāgelista, quod multi crediderūt in nomine eius, nō dicit quod crediderūt ei, sed in nomine eius quod est Iesus, id est saluator. Ipse tamē nō credebat semetipsum eis, quia sciebat quid esset in homine. Et hīc sunt notandę duę doctrinę, prima est realis quę tãgit nos religiosos & ecclesiasticos, quia dicitur quod Christus nolebat se credere illis, id est communicare. Et causa fuit ne despiceretur ab eis. Nam ipse sic habebat passiones corporales sicut nos habemus. Et quia fortē dixissent, Ille bibit & comedit sicut nos, & despexissent eū, ideo se noluit ipsis cōmunicare. Et iā aliī Iudæi dixerūt, Ecce homo vorax & potator vini. Mat. 11. & istos defectus sumpsit amore nostrī, & ideo nolebat credere seipsum eis, ecce ergo hoc nobis clericis exemplū, quia ne scādalizemus laicos, debemus nos ab eis subtrahere, vt non cōmunicemus nos multū laicis. Debemus ergo esse sicut imagines. Nam si tu stas procul, apparent pulchrę imagines, sed si appropinquas, vidētur aliquę virgulę & maculę, & tunc despiciuntur, & ita cauere vos clerici ne multum cōmunicetis cum laicis ne videant maculas in vobis, quia nimia familiaritas parit contemptum. Et audiat̄ parabolā ad hoc. In Auinione erat quidā religiosus & bene deuotus, contigit quòd ipse erat inuitatus ad prandiiū per quendā burgensem benē amicū suū multis precibus, & cū nollet acceptare, rogauit priorē vt sibi cōcederet licentiā, & concessit, & alius burgēsis ibidē fuit inuitatus, & religiosus qui fortē ieiunauerat ad triduiū in pane & aqua, comedebat fortiter, & impleuit bene ventrē de gallinis & de bono vino albo & rubeo. Item in cœnā, postea dicit burgenfis alter conuicino suo quando fratres recesserunt, quid facient isti fratres nunc, quia ego si haberem vxorem meam ad latus raperēt eā, & fuit scādalizatus in comestione illius religiosi. & fortē frater ille nec venialiter peccauerat. Sitis ergo vt imagines, quia Iesus nō credebat seipsum Iudæis. Et ideo dicitur. 2. Cor. 6. Exite de media eorum & separamini dicit Dominus, & im-

mundum ne tetigeritis, & ego recipiam vos, & ego ero vobis in patre, & vos eritis mihi in filios. Secunda doctrina tangit laicos, nam secundo dixit euangelista quod non credebatur se illis qui credebatur in nomine eius, & non dixit qui credebatur ei, quia talis credentia potest esse sine gratia, sed Christus se communicat illis qui credunt in ipsum & per fidem formatam, per bonam vitam, per gratiam, quando communicant in festo Pasche, tunc illi qui hoc modo credunt, debet tradi Christus, alias melius esset comedere ferrum ignitum. Ideo Apostolo dicit, Probet autem seipsum homo, & sic de pane illo edat, & de calice bibat. Qui enim manducat indignum, iudicium sibi manducat & bibit. I. Cor. ii. vbi glo. Ambrō. dicit, Ita punietur indignum communicans, ac si propter manus Christi occidisset. Si vos ergo estis bene parati, communicabit se vobis hic per gratiam, & in futuro per gloriam.

Feria III. post Latāre.

Sermo vnicus.

De turba multi crediderunt in eum. Ioan. 7. Sermo noster erit de sancto euangelio, quia in isto sancto tempore non inuenio meliores materias ad honorem Dei & ædificationem populi. Sed primo salutetur virgo Maria. Totum sanctum Euangelium est quædam excusatio quam fecit Christus de aliquibus criminibus & peccatis sibi à Iudæis falsè impositis & malitiosè obiectis, qui se excusauit.

Primum crimen erat de infidelitate,

Secundum crimen erat de vanitate,

Tertium erat de fractione sabbati,

Quartum fuit de falsitate.

De quibus Christus se humiliter excusauit pro nostra instructione. Ex qua excusatione multi crediderunt in eum,

Primum crimen & graue peccatum quod ei Iudæi malitiosè imposuerunt, erat infidelitatis. Dicebant enim quod Christus erat infidelis Deo. Ratio, quia miles qui cum inimico sui Regis & Domini habet sua colloquia & secreta & sibi fauet multum, talis est infidelis Regi suo & Domino suo. Sic dicebant Iudæi de Christo, dicentes, quod loquebatur cum diabolo inimico Dei, qui ostendebat sibi omnia que predicabat & docebat, quia sciebant quod Christus non didicerat in aliquo studio huius mundi, imò semper fuit in domo Ioseph quem putabant esse patrem suum, quem iuuabat de arte carpentaria. Ideo quando audiebant sua miracula & altissimas predicationes & disputationes quibus non poterant contradicere, nec respondere, dicebant pro certo, ipse habet diabolum familiarè, cum tamè deberent dicere pro certo, ille homo est illustratus à Deo, & spiritus sanctus loquitur in ore eius, Melius cognoscebat ipsum. Esa. qui dicebat, Requiescet super eum spiritus Domini. Esa. ii. Et proditores Iudæi, Scribæ & Pharisei attribuebant diabolo dicentes, Demonium habet

&

& insanit: quid eū vultis audire? Ioā 10. Sed ab isto falso crimine & infamia se excusauit humiliter & benigniter, vt ostenditur in principio Euāgelij. Iam die festo mediāte ascendit Iesus in templū & dicebat. Et mirabātur Iudæi dicentes, Quomodo hic literas scit, cum nunquā didicerit? Respondit Iesus, Mea doctrina non est mea, sed eius qui misit me. Si quis voluerit voluntatē eius facere, cognoscat de doctrina vtrū ex Deo sit, an ego à meipso loquar. No. festo mediāte. Hoc festū erat tabernaculorū q̄ in mēse Septēbri fiebat, & durabat septē diebus. Cū ergo dicit, die festo mediante loquitur de quarta die quæ est in medio septem dierū, noluit ascendere in prima die, quia illa die dabāt se gulæ ad comedendū & bibendū. Idē in septima, & tunc nō erant apti nec dispositi ad recipiendū doctrinam Christi, sed in medio. Sin quarta die ascendit, & incepit prædicare, de quo Iudæi mirabantur sicut vos modò miramini si aliquis faber lignarius vellet vobis prædicare dicētes, Quomodo hic literas scit, cū nō didicerit? sine dubio ipse habet diaboluū familiarē. Christus aut̄ humiliter se excusando dixit, Mea doctrina nō est mea, sed eius qui misit me. Videtur quod hī: sit contradictio cū dicit, Mea doctrina nō est mea, sed sic intelligitur, Mea doctrina. s. ministerialiter nō est mea, s. originaliter siue principaliter, sed patris, ac si sicut la diceret, Sonus meus nō est meus, sed sonūis magistrī. Ideō Christus dixit prædicatorib⁹, Nō enim vos estis qui loquimini, &c. Mar. 10. Hoc modo Christus dicebat de se, Mea doctrina. s. ministerialiter nō est mea. s. principaliter, sed eius q̄ misit me. s. Dei patris. Ideō vos multū erratis, & grauiter peccatis ipsam doctrinā diabolo attribūdo. Si quis voluerit voluntatē eius facere, hic cognoscat an doctrina mea ex Deo sit. Nā qui viuūt moraliter, benè ita cognoscat veritatē. Secus de peccatoribus. Quoniam sicut febricitātī dulcia vidētur amara, sic etiā peccatorib⁹. Vnde Aug. Impius nō sentit dulcedinē Dei, quia de febre iniquitatis palatū cordis amisit. Omnis peccator est febricitās. Ideō Christi doctrina dulcissima videtur sibi amara. Quoniā superbus nō inuenit saporē in doctrinā Christi quæ inducit & præcipit humilitatem & mansuetudinē. Idem de auaro & luxurioso. Sed qui viuunt moraliter, benè inueniūt in ea magnā saporem dulcedinis & consolationis, quia confortat cor & illuminat mentem. Ideō dicebat David, Quam dulcia faucibus *r*ais eloquia tua Domine, super mel ori meo. Psalm. 118. Ecce quomodo Christus excusauit se humiliter & benignè. Nota hīc moraliter quomodo hīc habetur responsio ad quæstionem quam faciūt multi infideles dicentes, Si nos essemus certi quod fides Christiana esset bona, libenter eam reciperemus, si Deus nobis reuelaret, quia aliās non tenemur credere vobis. Quare ergo damnabūtur? Responsio, Quoniam si vellent benè viuere moraliter, quod non

euent superbi, auari, & luxuriosi, &c. sed oraret deuotè dicentes, Illu-
 mina oculos meos, &c. statim Deus ipsos illuminaret, quoniã tan-
 ta est conuenientia fidei Christianæ cum intellectu, quod si intelle-
 ctus non sit impeditus per malam vitam, statim adheret fidei Chri-
 stianæ. Vnde in Valentia fuit vnus magnus rabbi qui benè vixerat,
 & quãdo audierat quinque sermones, statim illuminatus fuit & ba-
 ptizatus cum multis, &c. Idem esset de omnibus infidelibus. Ecce
 quare dixit Christus. Si quis voluerit voluntatem Dei facere. scilicet
 cauendo à peccatis, viuere benè, hic cognoscat veritatē. Sed quia Iu-
 daei erant peccatores & malæ vitæ, idcõ nõ erãt dispositi. Sed heu
 quomodo infideles peccatores & malæ vitæ & indispositi venient
 ad fidem Christi, cum Christiani peccatores mali & vitiosi propter
 peccata perdãt fidē, & quia quando Christianus dat se vitis & pec-
 catis, statim perdit fidē formatã, & infideles scandalizãtur propter
 eorum malam vitam. Et qui scandalizauerit vnũ ex his pusillis, ex-
 pediet ei vt suspēdatur mola asinaria in collo eius & demergatur in
 profundo maris. Mat. 18. idcõ vsurarij in illo peccato inueterati nõ
 habēt fidē, imò dicūt intra se, & quid scit homo de alto mũdo? Idē
 dicunt vindicatiui & luxuriosi, quia abiiciunt bonã conscientiã vt
 dicit Apost. Habens fidē & bonã conscientiã quam quidã abiicien-
 tes circa fidem naufragauerunt, id est, negauerunt. 1. Tim. 1. No. si-
 militudinē de illa naue quæ trahit paruã barchã, quã si homo repel-
 lit, cadit in mare, & submergitur. Sic nauis magna ad nauigandum
 ad cœlum est fides Christiana, quæ trahit paruã barchã, id est, con-
 scientiã bonam. Sicut illi qui nauigãt mare nõ possunt exire mare,
 nec accipere terrã nisi cũ parua barcha. Sic Christianus cũ naue fi-
 dei nõ potest intrare, nec capere cœlũ nisi cũ barcha bonæ cõscien-
 tiæ, quã si repellit per peccatũ, submergetur in inferno. Idcõ Apost.
 Curent bonis operibus præesse qui credunt Deo, hæc sunt bona &
 vtilia hominibus. ad Ti. 3. Secundum crimen à Iudeis Christo im-
 positum falix & malitiosæ erat vanitatis, dicentes, quod quidquid
 Christus faciebat totũ faciebat propter vanã gloriã, videntes eius
 vitam singularem, quia volebat habere propriã domũ, nec aliquid
 mũdi, sed ibat prædicãdo de villa in villã, nec ducebat vxorē, tamen
 sancti Patriarchæ habuerunt vxores & filios. Item quia ducebat
 secum magnam multitudinē hominũ, & videbant quod populus
 sibi faciebat magnum honorem, & quod qualibet die prædicabat,
 quod nullus vnquam fecerat. Idcõ dicebãt Pharisei, quod hoc totum
 factum suum esset ex vana gloria dicēdo, Nunquid tu maior es pa-
 tre nostro Abrahamã, quẽ teipsum facis? Ioã. 8. Tamẽ Abrahamã non te-
 nuit istos modos quos tu tenes ex tua vanitate & vana gloria. Re-
 spondit Christus excusando se, humiliter & benignè, dicens, Quia
 semetipso loquitur, gloriã propriã quærit, qui autẽ quærit gloriã
 eius

eius qui misit illi, hic verax est, & iniustitia in illo non est, q. d. vos
 iudicatis secundū faciem, quod facere non debetis, sed iustum iudic
 iū iudicate. Nota qui à semetipso loquitur, s. non missus à Deo, sed
 ipiomet inuenit nouū modum viuendi inconsuetū, ille nō querit
 gloriā Dei, sed gloriā propriā, quia quādo quis sine Dei reuelatione
 expresse vult inuenire nouum modū viuendi, vt videatur & appa
 reat, hæc est vanitas & vana gloria, nec potest diu durare. Iuxta il
 lud Iob. 20. Gaudiū hypocritæ ad instar puncti, sed illud quod est à
 Deo durat. ergo subiunxit Christus, Nonne Moyses dedit vobis
 legē quæ non est ab homine, sed à Deo? Et nunquid Moyses du
 cebat in societate sexcenta millia hominū, & nō propter vanā gloriā,
 & dicitis quod ego facio ex vana gloria. Idem de aliis operibus que
 fecit Moyses, quasi vellet Christus dicere, Si opera Moysi nō attri
 buūtur vanæ gloriæ, nec vanitati, eò quòd erat nuntius Dei, quare
 attribuitis opera mea vanitati? Nolite iudicare secundū faciem, id
 est secundū apparentiā exteriorē. Moraliter hīc nota quod de ope
 ribus dubiis quæ possunt fieri bona intentione vel mala, quādo in
 terpretātur in malum, hoc est iudicare secundū faciem. Sicut si sa
 cerdos solus cū sola in ecclesia loqueretur, hoc iudicare in malū, pec
 catū esset, eò quòd benè & malè fieri posset, de hoc vide latius in. 2.
 2. sancti Tho. q. 60. ar. 3. & 4. & 11. q. 3. Absit. Sed quando opus est de
 se malū omninò, nec potest fieri bona intētionē, vt furtum, homici
 diū, adulteriū, hoc potest homo iudicare, & in malum interpretari.
 Nota hīc exemplū in vitis Patrū de illo sancto eremita, qui iudica
 uit in corde & cōdemnauit hominē de mane comedentē in die ie
 iunij, & post Angelus Domini cū gladio euaginato prohibuit eum
 ne posset ingredi cellā suā donec pœnitentiā egisset super suo pec
 cato. Ideò Apost. 1. Cor. 4. Nolite ante tempus iudicare, quousq; ve
 niat Dominus, qui illuminabit abscondita tenebrarū, & manifesta
 bit consilia cordiū. Tertiū crimē fuit de fractione sabbati, eò quòd
 in sabbato curabat infirmos, illuminabat cæcos, & sic de aliis. Di
 cebant ergo, Non est hic homo à Deo qui sabbatum non custodit.
 Ioan. 9. De quo Christus excusando se dulciter reprehendit eos, dē
 gens, Quid me quæritis interficere? Respondit turba & dixit, Dæ
 monium habes, quis te quærit interficere? Respōdit Iesus, & dixit
 eis, Vnū opus feci & omnes miramini. Propterea dedit vobis Moy
 ses circumcisionem, nō quia ex Moysē est, sed ex patribus. Et in sab
 bato circumciditis hominem. Si circumcisionem accipit homo in
 sabbato, vt non soluatur lex Moysi, mihi indignamini, quia totum
 hominem sanum feci in sabbato, q. d. magis laboriosum est circun
 cisio, quàm infirmorum curatio. Et tamē circumcisio nō frāgit sab
 batum. Et mihi indignamini quia totum hominē sanū feci in sab
 bato. Ex isto textu trahitur regula Theologiæ, quod quādo cunq;

curabat Christus aliquē in corpore, etiā curabat ipsum in anima. f. *Locus, a* peccatis. ideo totum hominē sanum feci. f. in corpore & in anima *quo col-* quæ sunt partes principales. Ideo Deut. 32. Dei perfecta sunt opera. *ligitur,* Moraliter, sabbatū, id est, quies. Ideo sabbatū expiatiōis vel requie- *Christū* tionis est dies dominica, & etiā aliud festum celebre. In quibus de- *non in* bemus quiescere ab omni negotio tēporali. Ratio, quia Christus *corpore* tali die quieuit in corpore & anima gloriosa, post negotia laboris *tantum,* operū nostræ redēptionis. Ideo dixit sibi virgo Maria in die resur- *verū* & rectionis. Fili vsq; hodie ego quieui in die sabbato, quod figurabat *in ani-* quietē Dei à cessatione operum creationis, sed de cætero quiescam *ma suos* in dominica in memoriā & repræsentationē quieris vestre gloriose *sanasse.* resurrectionis. Ideo qui in die dominica nō quiescit in hoc mūdo, nec quiescet vnquā in Paradiso. Itē de festis sanctorum qui quiescūt in gloria, in quorū festiuitatibus debemus quiescere, vt Deus orationibus sanctorum det nobis quietē guerrarū mortalitatū, fici- tātū, sterilitatū, terræmotus, &c. & gloriæ æternæ in corpore, & ani- ma. De hoc auctoritas, Si auerteris à sabbato pedem tuū, facere vo- luntatem tuam in die sancto meo, & vocaueris sabbatū delicatum, & sanctum Domini gloriosum, & glorificaueris eum dum nō facis vias tuas, & nō inuenitur volūtas tua, vt loquaris sermonē tuum, tunc delectaberis super Domino, & sustollā te super altitudines ter- ræ, & cibabo te hereditate Iacob patris tui. Os enim Domini locu- tum est. Isa. 58. In qua auctoritate ponuntur quinque modi quiescēdi ad benē seruādum quietem festi. Primus ibi, Si auerteris à sabbato pedem tuū. f. nō ambulādo in die festo pro aliqua re temporalis, sed benē licet ambulare pro re spiritali. f. pro Missa, vel sermone au- diendo. Secundus ibi, Facere voluntatē tuā in die sancto meo, si auer- teris facere voluntatē tuam. f. ne pecces in die sancto meo, quia vo- luntas inclinatur ad malum & ad peccatum, quod maximē fit in die festo, quoniā sunt multi qui per totā hebdomadam sunt occupati, & viuunt benē, & sine peccato, sed in die festo quidā vadunt ad lu- dū palmæ, quidā ad tabernā, quidā ad lupanar, & tamē minus pec- carent arando agiū. Idem de mulieribus quę intra hebdomadā cu- rant de domo, de familia, de filiis, & sic de aliis. Sed in die festo tūc peccant ornādo se, &c. Tertius ibi, Et vocaueris sabbatū delicatū, & sanctum Domini gloriosum. Non enim sufficit abstinere se à la- bore & à peccatis, sed debet diem festum sanctificare. f. dare eleēmo- synam, venire ad Missam, & sermonem audire, orare, &c. Quartus est, Et glorificaueris eum, dum non facis vias tuas, id est, opera tua secundum officiū quod habes. Si es tutor nō facies sotulares. Quintus ibi, Et non loquaris sermonē, &c. Quod dupliciter intelligitur. Primō, quia nullus debet loqui in Ecclesia dum fit officium, &c. Ideo est bonum suere os in ingressu Ecclesiæ. Etiam mulieres quæ

ma
nu
idem
uen
ma
elder
an
2/3

ma
nu
manus

de tota hebdomada se non vidēt, quando cōueniunt, tunc in ecclesia se interrogant. Quomodo valeris, quid facitis, &c. Item de veste vel panno, &c. vnde melius esset dormire in domo. Secundò intelligitur ne loquaris sermonem tuum, si iudicando proximum. Sunt multi qui in die festo nesciūt se occupare in operibus spiritibus post prandiū, sed stant in porta, aut sedent iudicando, & obloquendo de trāseuntibus, de religiosīs, de clericis, de mulieribus dicendo, iam cognoscitur in pede qualis est mulier ista. De his dicit Dauid, Aduerium me loquebantur qui sedebāt in porta. Sed posses quære illi qui seruāt bene festa quid sunt habituri? Respondet, Propheta, Tunc delectaberis super Domino, quia qui bene custodit festa, vivit lætè, & sustollam te, &c. dando vitam æternam, & cibabo te hereditate Iacob dando bona. Quartum crimen fuit falsitatis, dicēdo q̄ nō esset Rex Messias, & quod ipse falsè faciebat se Regē Mesiam Ioan. 7. Quidam dicebant quia bonus est, quia prædicabat bona.

Alij non, sed seducit turbas cum sua eloquētia. Vnde cum Christus se excusabat de tertio crimine, quidam dicebant adinuicem. Nonne iste est quem Iudæi volunt occidere? ecce palam loquitur, & nihil ei dicunt. Nunquid verè cognouerunt principes, quia hic est Christus? Sed hunc scimus vnde sit, Christus autem cum venerit nemo scit vnde sit. Christus autem excusando se clamauit di. Et me scitis, & vnde sum scitis. Et à me ipso nō veni, sed est verus qui misit me, quē vos nescitis, sed ego scio eum. Et si dixero, nescio eum, ero similis vobis mendax. Sed scio eum, quia ab ipso sum, & ipse me misit. Querebant ergo eum cōprehendere, & nemo misit in illum manus, quia nondum venerat hora eius. Nota me scitis. s. in quantum erat homo, quia in quantum homo, sciebāt vnde erat, quia de Bethleem natus, & Mater eius Maria. Sed in quantum Deus nesciebant vnde esset. Et hæc verba eo dicente, De turba multi crediderunt in eum, nō de maioribus, sed de simplicibus. Moraliter quādo dicitur quod de turba multi crediderunt in eum, diceret aliquis, & nūquid maiores erant aptiores ex scientia acquisita, vt crederent in Christum? Responso, Quidam illuminantur à sole, quidam non illuminantur, quia tenent fenestras clausas. Sic quando maiores sunt in deuoti tenent portam clausam, ideo radius diuinę gratiæ nō intrat, quia inflantur ex scientia. Vnde. 1. Cor. 8. Scientia inflat, sed simplices qui sine præsumptione audiunt verbum Dei, & tenent portam intellectus apertam, sunt aptiores ad illuminationem. Ideo radius diuinę gratiæ intrat in eos, & illuminat eos. Ideo Christus dicit Ioannis nono, In iudicium ego in hunc mundum veni, vt qui non vident, videant, & qui vident, cæci fiāt. Cui dixerūt Pharisei, Nunquid & nos cæci sumus? Dixit eis, Si cæci essetis peccatum non haberetis. Nunc verò, quia dicitis, videmus, peccatum vestrum

iustitię. Dicunt doctores theologi, quod primi parentes fuerunt formati in iustitia originali, & licet corpus sit passibile naturaliter, tamen Deus dederat istam gratiã Adę, quia quamdiu ipse fuisset obediens Deo, & corpus obediret etiam animę, & quod corpus non pateretur aliquod malũ, sed quia Adam fuit inobediens Deo, propter hoc corpus perdidit gratiam, & remãsit in sua miseria, & passibilitate. Quando ergo videbitis infantẽ aliquod malum patientem, ibi manifestatur diuina iustitia, quia ex peccato Adę corpora patiuntur iustẽ. Ideo David, Et iustitia illius in filios filiorũ, &c. Ideo in isto cæco fuit defectus alicuius principij naturę, vt opus diuinę iustitię in ipso manifestaretur. Secũdõ in infante patiente manifestatur opus diuinę misericordię, quia vitat peccata, vnde quãdiu hic cæcus caruit visu, multa peccata vitauit quę cõmittuntur oculis, & erat humilis, & merebatur ex patiẽtia. Ideo Abac. 3. Cum iratus fueris, misericordię recordaberis. Tertiõ manifestatur opus pernitẽtię, quia quando peccator videt qd ille qui est innocẽs patitur, dicit intra se, O miser quid erit de me? Quartõ manifestatur opus gratię Dei quãdo Deus vult illum curare miraculosẽ. Sic Christus curauit hunc cæcum miraculosẽ. Ideo dicit, Me oportet operari opera eius qui misit me donec dies est. Hic Christus vocat suam præsentiam solẽ, qui facit diẽ claram, & suam absentiam per mortẽ corporalẽ vocat noctẽ, dicit glo. me oportet operari. s. miraculosẽ opera eius qui misit me. s. patris, donec dies est, id est quãdiu sum patris. Venit nox. s. mortis & passionis meę quãdo nemo potest operari. s. miraculosẽ, & post mortẽ Christi precibus sanctõrum Apostolorum Christus faciebat miracula. Ideo David, Cõfitemini Domino dominorum, quoniam in sæculum misericordia eius. Nota quomodo Christus curando cæcum illum seruabat seprẽ cæremonias. Prima qui respexit eum attẽtẽ. Secũda fuit Apostolorũ interrogatio. Tertia expulit Christus in terram. Quarta fecit lutũ ex spũto. Quinta liniuit super oculos eius. Sexta misit ipsum ad natatoriam Siloẽ. Septima fuit lauatio in dicta natatoria. Quare tot cæremonias & circunstantias voluit seruare cum solo imperio potuisset illum illuminare, sicut legitur de quodã cæco. Lu. 18. cui dixit Christus, Quid tibi vis faciã? Respondit cæcus, Domine vt videã. Dixit illi Iesus, Respice, & statim vidit. Quare ergo in isto tenuit tot cæremonias. Responsio, qd Christus taliter voluit illuminare cæcum illum, vt daret exẽplum cui libet peccatori cæco qualiter debet illuminari. Nota quomodo quilibet in peccato mortali existẽs est cæcus, quia nõ videt periculũ in quo est casurus subito in foueã inferni. Item quia modõ cadit hic de peccato in peccatum. Vnde de peccatoribus dicit Propheta, Ambulabunt vt cæci, quia Domino peccauerunt. Sophonię. Ideo ad illuminandum peccatorem necessariae sunt prædictæ cæremoniaẽ a

Christo seruare in illuminatione illius cęci. Prima vidit Iesus, id est attentę respexit. Ecce hęc peccatorum cognitio quę venit ex Christi aspectu, vt paruit in Petro, qui nocte passionis negauit Christum ter, nec recognoscebat peccatum suum quouicq; Christus eum respexit. Luc. 22. Conuersus Iesus respexit Petrum. Et recordatus est Petrus verbi Domini sicut dixerat, Priusquam gallus cętet, ter me negabis. Et egressus foras fleuit amarę. Ecce quomodo aspectus Christi est necessarius ad cognitionę peccatorum. Ideo petebat Dauid, Respice in me, & miserere mei, quia vnicus & pauper sum ego. Pia. 24. Nota vnicus, id est solus a quo recessit Deus qui ante peccatum fuit cum eo. Secunda circumstantia fuit Apostolorum interrogatio. Rabbi, &c. In quo ostenditur peccatorum contritio, quę non est nisi cordis interrogatio siue disputatione, quare peccator ex contritione dicit intra se, O miser quid feci, tot peccata commisi, quid erit de anima mea, tot bona amisi, &c. Nota hęc similitudinem de illo mercatore qui in nūdinis emit vasa de lauro pro auro, & oculos pisciũ pro margaritis, pro quibus dedit totum quod habebat. Qui ostendit merces suas amicis suis, qui dicebāt quomodo fuit deceptus, & quod illud nihil valebat, qui non desperauit, quia sperabat de patre suo diuite, sed reprehēdebat se dicens, O miser quare non petebam consiliũ, ita stultę feci facta mea. Sic sunt etiam multi hodie stulti mercatores in mundo, qui credunt emere vasa aurea. s. honores dignitates, quę tamę nihil valent. Item delectationes carnales credunt esse margaritas, sed quando illuminantur a Domino, & vidēt se deceptos, tunc sperāt in Christo sicut in patre diuite. Paret ergo quomodo cōtritio nō est nisi questio increpatiuā sui ipsius. Ideo Iob. 14. in persona peccatoris dicit, Quantas habeo iniquitates, & peccata, scelera atq; delicta ostēde mihi. Vbi ponit quatuor differentias peccatorum. Prima est iniquitates, id est nō æquitates, quę sunt peccata quę fiūt contra proximum, & tamę Deus vult, quod simus æquales in dilectione. Secūda est ibi, & peccata, quę sunt de factis quę fiūt cōtra proprium corpus, vt luxuria, gula, acedia. Ideo peccata dicuntur, quasi pecudũ acta. Tertia ibi, scelera, quę sunt scelera, quę fiūt directę contra Deũ, vt blasphemia. Quarta ibi, & delicta quę sunt de factis quę fiunt cōtra animã, vt superbia, auaritia, ira, & inuidia. Ideo delicta, quasi derelicta, quia his defectibus anima misera derelinquitur. Ecce quare dicit, Quātas habeo iniquitates, & peccata scelera mea atq; delicta ostēde mihi. Tertia circumstantia quare Christus expuit in terram. Ecce hęc oris confessio quę non est nisi peccata abiicere, & stomachũ animę a peccatis purgare. Et in hoc ostenditur modus confitendi quo peccator debet ire flexis genibus coram confessore, & ibi expuere, & proicere istas immunditias de peccatis fetidis faciendo sibi vim ad expellendum peccata. Ecce quare

Christus

Christus expuit in terram. Dic contra illos qui expuunt super altare qui appodati confitentur, ibi confessor cum sit iudex debet sedere. Quidam autem expuunt, nec in terram, nec in altaria, sed in faciem confessoris ipsum respiciendo, quod malum est propter duo, Primo propter verecundiam peccatoris. Secundo propter periculum confessoris respicientis in facie pulchræ mulieris, &c. Ideo dicitur peccatoribus, Si confiteamur peccata nostra, fidelis & iustus est Deus, vt remittat nobis peccata nostra, & emundet nos ab omni iniquitate. primæ Ioannis primo. Quarta fecit lutum ex sputo. Ecce hic pœnitentiæ intinctio, quia prudens confessor debet miscere sputum peccatoris cum terra, id est cognoscere grauitatem peccatorum, vt iuxta conditionem, & qualitatem persone, & quantitatem peccatorum sciat proportionare pœnitentiam quam peccator possit facere. Deutero. 25. Pro mensura peccati, erit & plagarum modus. Item dicitur de peccatoribus, quantum glorificauit se peccator, & in deliriis fuit, tantum date illi tormentum, & luctum. Apocalyp. 18. Quinta liniuit oculos eius, non dicit puniuit, sed liniuit, scilicet dupliciter: in quo ostenditur dulcis admonitio, quam debet facere confessor, scilicet liniendo oculos animæ peccatoris, ipsum ad pœnitentiam inducendo, quia melius est hic facere pœnitentiam, quam in alio mundo. Ideo debet dicere confessor peccatori, Quodcumq; facere potest manus tua instanter operare, quia nec opus, nec ratio, nec sapientia, nec scientia erunt apud inferos, Ecclesiast. nono. Sexta est, Vade, & lauare in natatoria Siloë. Ecce hic pœnitentiæ assumptæ continuatio, scilicet de die in diem, de hebdomada in hebdomadam, &c. quousque mutetur sibi per alium confessorem, alias nisi pœnitentia teneatur peccator damnatur. Ideo dicitur, In partes vade sæculi sancti cum viuis, & dantibus confessionem Deo. Non demoreris in errore impiorum, ante mortem confitere. A mortuo, quasi nihil perit confessio. Confiteberis viuens, viuus & sanus confiteberis, & laudabis Deum, & glorificaberis in misericordibus eius. Ecclesiast. decimo septimo. Sæculi sancti, id est pœnitentiales partes sæculi damnati sunt peccata. Septima cæremonia est. Abiit & lauit, & vidit. Siloë interpretatur missus. Ecce hic eucharistiæ communio. Ex quo peccator fecit sex opera prædicta debet ire ad natatoriam Siloë, id est ad ecclesiam Christi, qui est missus à patre, ideo à Christo missio dicitur missa in qua lauantur anime, & natant contemplando profunditatem sacramenti. Isto modo peccator cæcus illuminatur iuxta illud primi Regum 14. Videtis quod oculi mei illuminati sunt de melle isto, scilicet de corpore Christi dulcissimo. Secundus punctus euangelij est de malitiosa impugnatione. Quatuor impugnationes seu examinationes fecerunt Iudæi de illuminatione cæci. Prima

ma fuit vicinorū, secunda Pharisæorū. Tertia fuit parentū. Quarta fuit principium. Quantū ad primū notandū, quod postquam vicini viderunt ipsum qui fuerat cæcus venientē sine ductore, & sine baculo, & quod videbat clarē, dixerunt adinuicē, Nōne hic est qui sedebat, & medicabat? alij dicebant quod hic est, alij quod nō, sed similis ei est. Ipse autē dicebat, quia ego sum. Quantum ad secundam quæ fuit Pharisæorū, qui audito factō interrogauerūt ipsum quomodo vidisset. Qui narrauit eis totum modū di. Ille homo qui dicitur Iesus, fecit surā ex ipso, & vnxit oculos meos, & dixit mihi, vade ad natatoriā Siloē, & lauare. Et abij, & laui, & vidi. ideo duxerunt eum ad Pharisæos. Erat autē sabbatū. Quibus dixit similiter. Tunc Pharisæi dixerunt de Christo, Non est hic homo à Deo qui sabbatum nō custodit. Alij dicebant, quomodo potest homo peccator hæc signa facere? & schisma erat inter eos. Tertia examinatio fuit parentū, quibus dixerunt Pharisæi, Est hic filius vester quē diciris, quia cæcus est natus? Quomodo ergo nunc videt? Qui respōderūt, Scimus quia hic est filius noster, & quia cæcus natus est, quomodo autē videat, nescimus, ipsum interrogate, ætatem habet, ipse de se loquatur. Hoc autē dicebant, quia timebant Iudæos, quia parentes propter sententiā excommunicationis quā posuerunt Iudæi, nō fuerunt ausi dicere quis eū illuminauerat, & fuit cōpletum signum quod dederat Isa. 35. Veniet Deus, & tūc aperiētur oculi cæcorū. Quarta impugnatio fuit principii legis, ad quos fuit ductus cæcus illuminatus. Qui dixerunt sibi, Da gloriam Deo. i. nō dicas quod ille homo te illuminauit, quia peccator est. Qui respōdit, Si peccator est, nescio. Vnū scio, quia cum cæcus essem video. Dixerunt ergo, Quid fecit tibi? dixi vobis, &c. Nunquid vultis discipuli eius fieri? Maledixerunt ei, & dixerunt. Tu discipulus eius sis, nos autē Moyfi discipuli sumus. Nos scimus quia Moyfi locutus est Deus, hunc autē nescimus vnde sit quibus ille. In hoc enim mirabile est, quia nescitis vnde sit, & aperuit oculos meos. Scimus autem, quia peccatores Deus non exaudit, sed si quis Dei cultor est & voluntatem eius facit, hunc exaudit. Responderunt, In peccatis natus es totus, & tu doces nos, & eiecerunt eum foras excommunicando ipsum. Hic cæcus illuminatus fuit sanctus homo vocatus sanctus Cedonius, qui cū Maria Magdalena, Martha, & Lazaro venit ad provinciam Marsiliæ, &c. Moraliter hic cæcus à Christo illuminatus signat peccatorem à Christo illuminatū, reducendo ipsum per penitentiam de tenebris peccatorum ad claritatē & lumē gratiæ. Qui impugnatur & examinatur à quatuor. Primò à vicinis. Dic quando religiosus vel sacerdos, vir siue mulier conuertitur ad Deum, statim vicini & alij ipsum impugnant truffando, deridendo, in tantum quod iam cōpletum est dictū ipse David, Facti sumus opprobriū

*DP Ce.
donius.*

vicinis nostris. Psal. 78. Sunt iam multi qui isto tempore nō audent incipere bonam vitam, quibus dicit Christus cōsolando, Beati eritis cum vos oderint homines. Lu. 6. Secundō impugnatur à Pharisæis. i. ab inclinationibus carnis quæ diuidūt nos à Deo. Gal. 5. Caro concupiscit aduersus spiritum. Vel à Pharisæis, id est, à dæmonibus qui sunt diuisi à Deo, à paradiso, & à nobis qui nos impugnant tentando, modō de fide, modō de avaritia, luxuria, &c. vt retrahāt hominem à bona vita incēpra, sed peccator debet se fortiter tenere, & gaudenter recipere tales tentationes. Iac. 1. Omne gaudiū existimate fratres mei, cum in tentationes varias incideritis, scientes quod probatio fidei vestræ patientiā operatur, patientia autē opus perfectum habeat vt sitis perfecti & integri, in nullo deficientes. Greg. illos tēraye negligit, quos quieto iure se possidere sentit. Aug. Noli aestimare te ab que tentatione viuere, nā si vna carueris, aliā expecta, si autem dixeris te non habere tentationem, tunc fortius tentaris. Tertia tentatio à parentibus, id est, ab infirmitatibus, doloribus, &c. quas habemus à parētibz nostris. 1. Adam & Eua, quia quando homo non vincitur dirisionibus & tentationibus dæmonum post veniunt infirmitates, dolores, & huiusmodi quibus compellunt ire ad Deū. ideo David, Multiplicatæ sunt infirmitates eorum, postea accelerauerunt. Ire ad Deum. Psal. 17. vnde Greg. Mala quæ nos hīc premunt, ad Deum ire compellunt. 2. Cor. 12. Libenter gloriabor in infirmitatibus meis, vt inhabitet in me virtus Christi. Quarta impugnatio est à principibus, id est, à dominis temporalibus, qui volunt bona habere tēporalia deuotarum personarū. Prima impugnatio tangit famam, dicendo hypocrita, &c. secunda tangit animam, tertia corpus, quarta bona tēporalia, quia quando persona vult bene viuere, & seruire Deo, statim veniūt quæstiones, litigia, contra bona quousque repellitur ab eis. Ideo est necessaria patientia. 1. Tim. 3. Omnes qui piē volunt viuere in Christo, persecutionē patienter. Vel dic, quod quarta impugnatio est à principibus. i. dæmonibus qui tentāt, &c. vt supra. Ideo Apostolus. Eph. vlt. Confortamini in Domino, & in potentia virtutis eius. Induite armaturam Dei vt possitis stare aduersus insidias diaboli, quoniā nō est nobis colluctatio aduersus carnem & sanguinem, sed aduersus principes & potestates, &c. Tertius pūctus est de approbatione miraculi gratiā, de qua dicit thema. Procidens adorauit eū. Postquā autem prædictus cæcus illuminatus fuit à Iudeis eiectus & excommunicatus, nullus audebat eum recipere in domo, nec etiam parētes, nec loqui cum ipso, nec dare sibi lumē, nec aliud, qui intra se dixit, O miser si possem inuenire illum sanctum prophetā Iesum qui me illuminauit, ad minus essem de societate sua. Christi autē sciēs suam tribulationem, & suum bonum desiderium venit ei obuiam
dicens

dicens, Tu credis in filiū Dei? Qui respōdit dicens: Quis est Domine vt credā in eū? Dixit ei Iesus, Et vidisti eū, & qui loquitur tecum ipse est. At ille, Credo Domine, & prociēs adorauit eū. Quē Christus recepit in suā societatem. Qui potuit dicere cum Dauid, Pater meus & mater mea dereliquerūt me, Dominus autē assumpsit me. Moraliter habemus hīc doctrinā, quia sicut iste nō dubitauit recedere ab infidelibus, vt esset de societate Christi, sic nec nos. Nota hīc cōtra mercatores, qui faciūt societate cū infidelibus, cōtra quos dicit Scriptura sanēta. Nolite iugū. i. societate ducere cum infidelibus. 2. Cor. 6. Quæstio quā faciunt Agareni, quia ipsi tenēt & possident terrā sanctā, ideo non sunt extirpandi, &c. Responso, verum est quia Deus vult, quod illa terra potius possideatur ab Agarenis, quā a Christianis. Ratio, ad maiore cōfusionem Agarenorū, & excitationem Christianorū, quia antiquitus Agareni erant Christiani, qui fuerunt decepti a Sergio, & Machometo, qui tenent quod Christus nō fuit Deus, & quādo Christiani ex deuotione vadunt illuc, ipsi ostēdunt Christianis locū, in quo Christus illuminauit eum, & suscitauit mortuum, &c. quæ quidem miracula nō possunt fieri, nisi a solo Deo. Item dicunt, quod non debent baptizari in nomine Trinitatis, tamen ibi ostendunt locū vbi Christus fuit baptizatus, & tota Trinitas fuit ostensa quā ipsi negāt. Item nō credunt sacramentum altaris, cum ibi ostendant locū vbi Christus fecit cenam, & intusuit hoc sacramentum. Itē non credunt Christum passum fuisse, mortuum, nec sepultum, tamē ibi ostēdunt Christianis locū passionis, mortis, & sanctū sepulchrū ad eorū confusionē, quia ostendunt, quod ipsi nō credunt. Ideo dicit Dauid in persona populi Christiani, Fac mecū signum in bonū, vt videāt qui me oderūt. i. Agareni, & cōfundantur, &c. Secundō Agareni tenent illā patriam ad excitationē Christianorū. Quoniā nullus potest se excusare de peccatis. Eccl. 7. Nō est homo iustus super terrā qui faciat bonum, & nō peccet. Et Christus nō vult quod Christiani faciant peccata, & mala in illa sancta terra. Si dicatur, quare ergo sustinet quod Agareni faciant ibi peccata? Respondeo, quia nō tantum sibi displicet sicut de Christianis. Sicut rex qui sustinet, quod canes in camera sua faciant aliquā immunditiā, quod nō sustineret de filiis vel militibus. Sic illa terra sancta, est camera Dei, vbi permittit, quod canes faciant immunditias peccatorum, sed nō permittit de filiis. i. Christianis. vnde illa tota patria fuit iam Christianorū, sed quia ibi faciebant peccata, ideo dicit Deus, foras, foras. Item dixit Christus, Luc. 21. Ierusalē calcabitur a gentibus. Tertiō, Agareni tenent illam terram ad consolationē Christianorū, quoniā per hoc inuenitur, quod illa patria nō est finis Christianorū, sicut fuit Iudeorum. Sed patria celestis est finis Christianorum nobis acquisita merito passionis Christi,

Christi, ideo Apost. Heb. vii. Non habemus hic manentem ciuitatem, sed futuram inquirimus. Ad quam nos perducatur Iesus, &c.

Feria V post Latere.

Sermo vnicus.

Deus visitauit plebem suam. Lu. 6. Sermo erit de sancto euangelio, Et habebimus multas bonas doctrinas, &c. Sed primo fatuetur Virgo Maria. Deus visitauit, &c. In presenti sermone, volo seruire modum iuristarum, qui primo ponunt casum legis. Deinde mouent quaestiones, & faciunt determinationes & hunc modum tenet Gratianus in secunda parte decreti, sic faciam modo in schola Christi. Primo ponam casum legis diuinae, siue decretalis euangelicae. Dicatur historia euangelij ad litteram. Sed in isto casu legis notauit tres quaestiones.

Prima in principio,

Secunda in medio,

Tertia in fine pro nostra bona informatione & instructione.

Primo quare Christus voluit suscitare illum iuuenem publice coram omni populo? Ratio huius quaestionis est, quia legitur Mat. 9. quod quando voluit suscitare puellam mortuam filiam principis Synagoga, eiecit omnes de camera & suscitauit ipsam secretae, &c. Ratio, quia dicit Grego. quod omnis Christi actio nostra fuit instructio. Vnde suscitatio corporalis quam fecit in mortuis, figurabat suscitationem spiritualem quam facit Christus de peccatoribus per penitentiam. Vnde puella quae secretae, & in camera iacebat mortua, secretae ipsam suscitauit, ad ostendendum nobis, quod peccata secreta non debent publicari, sed secretae praesente patre, scilicet, confessore & matre, scilicet, auctoritate ecclesiae. Puella, id est, anima quae secretae iacet mortua in camera conscientiae, secretae est suscitanda. Auctoritas, Sedebit solitarius & tacebit, quia leuauit se supra se. Thre. 3. No. sedebit. s. quiescendo, a peccatis cessando, quia leuauit se supra se & non supra alios publice, & notorie peccando, nec alios scandalizando. Verbi gratia, Si quis in corde suo secretae est superbus, presumptuosus, elatus, &c. & extra nihil ostendit, tunc puella, id est, anima secretae iacet mortua. Modus resurgendi est secretae humiliari per contritionem, confessionem, & orationem. Idem de auaro qui secretae facit furtum, vsuram, &c. sufficit secretae penitentia, scilicet, conteri, & confiteri, & restituere secretae. Idem de luxurioso, qui secretae peccat, sed ad extra nihil scitur, immo reputatur bonus, &c. tali sufficit secretae penitentia, conteri, confiteri, recedere a mala societate, sic suscitatur secretae de morte culpae ad vitam gratiae. Idem de inuidia quam tenent secretae in corde, de odio, de mala voluntate, de rancore, de desiderio vindictae, non tenetur petere veniam, nisi a Deo secretae, ex quo non constat de mala voluntate. Ecce quare dicit, sedebit Sed quia Christus inuenit istum iuuenem mortuum publice & notorie, & ideo publice coram omnibus

ipsum

ipsum suscitauit. In quo ostēditur Christus quod peccatores publici, & notorij per publicā, & notoriā pœnitentiā, sunt suscitandi de morte culpæ ad vitā gratiæ, quia talibus notorie peccatoribus non sufficit secreta pœnitentia, imò dicit scriptura sancta, quam bonum est correptum manifestare pœnitentiā, sic enim effugies voluntarium peccatum. Eccl. 20. quā bonū imò est necessarium manifestare pœnitentiā, quia non sufficit superbo, vano & pomposo, notorio & publico, quod faciat secretā pœnitentiā, sed notoriam, quod deponat ornāmēta vana, cornua, & manicas caudas, vt illi qui de hoc fuerunt scādalizati, bene ædificētur di. O benedictus Deus, & quomodo est bene reductus talis homo. Idem de vsurario notorio, qui publicè mutuat decē pro duodecim vel vedit minus propter denarios promptos, vel vendit plus propter denarios speratos, & sic de aliis speciebus vsuræ, tali nō sufficit secreta pœnitentia, sed publica vt satisficiat omnibus publicè, idē de publicis raptoribus, de notoriis luxuriosis, & cōcubinariis nō sufficit secretè cōfiteri, sed publicè expellere malā societate de domo, nec sufficit dicere confessori, de cetero cauebo, &c. volo ipsam expellere de domo, quia iret ad lupanar, quia tunc ipsa se dānaret, & vos nō, ideo oportet expellere, vt scādalizati de mala vita ædificentur. Idem de mala voluntate, & inimicitia notoria & publica, quæ totam patriam cōmouit, quia tali nō sufficit secreta pœnitentia, sed quod faciat pacē publicè cum laude Dei, & ædificatione populi. Regula est generalis in omnibus peccatis, quod in secretis sufficit pœnitentia secreta, sed in notorio requiritur pœnitentia notoria. Secūda quæstio est super hoc quod dicit, Accessit & tetigit loculum, hi autem qui portabant steterunt. Certum est, quod Christus solo verbo imperando poterat istum suscitare, quare ergo accessit, & tetigit, dicens illis qui ipsum portabant, vt eū deponerēt quia absq; hoc poterat ipsum suscitare. Respondeo, quod Christus fecit hoc ad ostendendū, quod si peccator mortu⁹, debet suscitari de morte culpæ ad vitā gratiæ, oportet quod portatores qui portant eius animam, in inferno ipsum deponant. No. quod quatuor portant peccatorem ad sepulturam inferni, duo ante, & duo retro, primus est, mala consuetudo, secundus est, mala societas, tertius est, vana gloria siue cōfidētia, quartus est, falsa spes. Primus portator à parte ante, dicitur mala consuetudo, quæ multas animas portat ad infernum. Verbi gratia, quando aliquis infirmatur, vel si perdit aliquid, vel si sint maleficiati, vel pro filiis habēdis, statim recurrunt ad diuinos, & quando de hoc reprehenduntur à confessore vel ab aliis, respondent, consuetudo est, quod est maius peccatum quàm homicidium, quia est contra præceptum primæ tabulæ. Item quando reprehenduntur de iuramento, blasphemia, & sic de aliis di. consuetudo est. Nota modum corrigendi hoc

hoc vitium, primus conuenit parentibus nutriendo filios bene, &c. secundus cuilibet imponendo sibi aliquam poenam pro tali peccato, &c. tertius conuenit dominis & rectoribus faciendo ordinationem cum poena, &c. Idem de fractione festiuitatum tenendo ferias, forum, contractus, &c. di. consuetudo est, imò contra leges, & contra legem Dei, quātō consuetudo est longior, tantō peccare est grauius. Item quando reprehenduntur de usura, respondēt cōsuetudo est mutua-
re decem pro duodecim, &c. Idem dicunt illi qui vadunt ad lupanaria, cōsuetudo est. Idem dicunt mulieres quādo reprehenduntur de vanitatibus ornamentorū, caudarū, manicarum, &c. di. cōsuetudo est quod mulieres ornent se. Idem dicunt religiosi quando reprehenduntur de esu carniū, de vestibus, de camisia, consuetudo est. O iste portator ducit animas ad infernum cū quadrigis, quia mala cōsuetudo vertitur in naturā. Dicunt philosophi quod cōsuetudo est altera natura, &c. quia difficile est assueta relinquere. Ideō de malis assueris dicit scriptura, Si mutare potest Æthiops pellem suā, aut pardus varietates suas, & vos poteritis bene facere cū didiceritis malum. Hier. 13. Secundus portator est mala societas. O quot animæ damnātur ex mala societate, quoniam poma corrupta & putrida corumpūt omnia alia, sic etiā corrumpit mala societas omnes alios de societate, & omnes simul boni non possunt corruptum sanare. Et sicut leprosus corrumpit alium, sic mala mulier corrumpit plures alias mulieres, ideō foras proiciantur. Idem de mala persona luxuriosa quæ est in parochia, vel in collegio, vel monasterio, vel ecclesia, quoniam luxuria est morbus contagiosus. No. hinc de illa meretrice secreta quæ intra annum fecit. 70. meretrices in quadam ciuitate, ideō rectores debēt super hoc prouidere, & lupanaria particularia extirpare. In lib. de ordine querit Augu. vtrum lupanaria possunt sustineri à dominis & rectoribus sine peccato. Dicit quod sic, quia sunt in remedium di. Aufer meretrices de mūdo, & totum turbabis libidinibus. O quot sunt lenones & meretrices, qui dimitterēt peccata, sed nō permittit lenones, ideō damnantur ex mala societate. Item quot concubinarij dicētes, quomodo dimittam istam quam diligo plusquam me, &c. ad infernum omnes. Cōtra hanc malam societatem Deus præcepit Moyse di. præcipe filiis Israël, vt eiciant de castris omnem leprosum, & qui semine fluit, pollutusq; est super mortuo, tam masculum quam feminā eicite de castris, ne cōtaminent ea cum habitauerint vobiscum. Num. 5. Vbi præcepit tres cōditiones gentium separari, à societate. s. leprosum, & qui semine fluit. s. meretrix, & pollutum super mortuo. s. lenonē. Tertius est vana confidentia. s. de longa vita, sed stultitia est confidere in incerto. Nota, quomodo iuuenes de quocunque statu tam religiosorū quā clericorū, quā etiam laicorū virorū siue mulierum, si sunt dissoluti,

Iuste meretrices tolerantur à ciuitatibus rectoribus.

& dicitur eis, Quare non seruatis ordinem, vel quare nō faciis penitentiam? &c. Respondēt benè quando ero senex faciam, & interim moriuntur, & ducuntur ad infernū propter vanam confidentiam. O iste portator quot iuuenes ducit ad infernū. Talibus cōtingit vt mulioni qui habebat quatuor mulos bonos, quos vendidit cōfidens de quinto debitori cui impoſuit totū onus, sed nō potuit portare & moriebatur, &c. Sic quilibet nostrum habet quatuor mulos bonos. Infantiam, pueritiam, adolescentiā, & iuuentutē, quos vendimus diabolo confidentes de senectute peccando, ad quam si aliqui attingunt habēt satis agere quod possunt viuere, & quomodo tunc facerent penitentiam? Ideo auferis iuuenes, non expectet sanus infirmitatē, sed statim incipere debet benè facere. Ideo dicit scriptura sancta, Non tardes conuerti ad Dominum, & ne differas de die in diem. Subitō enim veniet ira illius, & tēpore vindictę disperdere te. Eccle. 5. No. crastinantes, quibus accidit vt falconi impinguato qui non vult venire ad Dominum ipsū vocātem, & Dominus mittit lapidem post eum, & eum occidit, & proicit in sterquilinio. Sic Dominus noster Iesus Christus vocat nos dicēs, Venite ad me omnes, per viam penitentię, & crastinans dicit, Cras vadā, & sic de aliis. De quo iratus dominus mittit lapidem mortis, & proicitur in sterquilinum inferni. Ideo dicit, Non tardes conuerti, &c.

Quartus portator est falsa spes quam habent peccatores de misericordia Dei, dicentes, quia Deus est misericors, qui pepercit latroni, Magdalene, &c. ita quod de misericordia Dei faciunt instrumentum ad peccandum liberē. Dicunt sancti doctores quod hec nō est spes, sed præsumptio vana & falsa, & est peccatum cōtra spiritū sanctum. Peccator qui penitet de peccatis, conteritur, confitetur, proponit nō redire, talis potest sperare & cōfidere de misericordia Dei quod dimittet sibi sua peccata, quia multum est misericors erga penitentes, sed impenitentes, quotidie addūt mala malis, & peccata peccatis, nec dolent de peccatis, nec volūt restituere, nec remittere iniurias, nō oportet ipsos cōfidere, nec sperare de Dei misericordia, quoniā sicut est misericors penitentibus, ita est rigorosus impenitentibus, intantū quod si virgo Maria, omnes angeli, & omnes sancti orarent pro vno peccatore impenitēte, nihil à Christo obtinerēt. O iste portator quot animas ducit ad infernū sepeliendas, Ideo dicit scriptura, Nec dicas, miseratio Domini magna est, multitudinis peccatorum meorū miserebitur. Misericordia enim, & ira ab illo citō approximāt, & in peccatores respicit ira illi⁹. Eccle. 5. Et ideo dicit Papa in bullis indulgentiarū, q̄ possunt absolui à peccatis, &c. nisi de illis quæ cōmiserunt ex confidentia illius bullæ. Idē de aliis qui peccant sub spe diuinæ misericordię. Ecce quare præcepit Christus portatorib⁹, vt ipsum deponerēt, antequā suscitaret eū Ephe. 4.

Surge

*Finalis
in peni
tētia nō
spei, sed
præsump
tioni
inniti
tur.
Est que
isthac
præsump
tio pec
catū in
spiritū
sanctū.*

Surge qui dormis, exurge à mortuis, & illuminabit te Christus.

Tercia quæstio est super hoc quod dicit the. Deus visitauit plebem suam, quæritur de qua visitatione loquitur thema? quoniã in sacra scriptura inueniuntur tres notabiles visitationes Dei in hoc mudo, prima est præterita, secunda præsens, tertia futura. Prima fuit de misericordia copiosa, secunda fuit de gratia virtuosa, tertia fiet de iustitia rigorosa. Prima fuit in Christi incarnatione, tunc venit, & visitauit istum mundum illuminando ipsum, fructificando in operibus spiritualibus ad instar Solis, qui illuminat, calefacit, & fructificat. Sic de Christo qui dicitur Sol iustitiæ. Malac. 4. Vobis timentibus nomen meum orietur Sol iustitiæ. Vnde etiã dicitur virgini Mariæ, Felix namq; es sacra, &c. Hic Sol iustificauit, & illuminauit mundum radio sue prædicationis in fide catholica, calefecit in charitate, & fecit fructificare meritorie. De ista visitatione aucto. Visitauit nos oriens ex alto. Illuminare his qui in tenebris, & in umbra mortis sedent. Luc. 1. De ista dicit the. Deus visitauit plebem suam. Secunda visitatio est præsens quolibet die in sacramento altaris, in quo venit ita realiter sicut venit in vtero matris. Hęc visitatio est ad instar Medici, qui venit ad visitandum hospitale infirmorum ad curandũ eos, sic Christus in hospitale huius mundi, in quo sunt multi infirmi, venit. Quidã infirmantur in capite per superbiã, &c. Ideo venit Christus Medicus de studio Paradisi ad visitandũ, ad practicandũ, & ad sanandũ animas infirmas. Hanc visitationẽ petebat Dauid di. Memoro nostri domine, in beneplacito populi tui, visita nos in salutari tuo. Psal. 105. De ista potest dici the. de præsentis, Deus visitauit plebem suã. Tercia visitatio erit de iustitia rigorosa. In die iudicij, ad instar regis qui venit ad visitandũ populum suum in ciuitatẽ inordinatã, rebellẽ, cũ magno exercitu gentium armatorum ad exaltandũ bonos, & ad humiliandũ malos. De ista visitatione dicit Propheta, In die illa visitabit Dominus in gladio suo duro, grandi, & forti. Esa. 27. Nota in die illa. s. iudicij vniuersalis, visitabit Dominus in gladio suo quẽ portabit nõ in manu, sed in ore. Vnde de ore eius procedit gladius ab vtraq; parte acutus, vt in ipso percutiat gentes. Apocal. 19. No. ex vtraque parte acutus, quia scindet corpus, & animã. Modo quãdo homo moritur in iudicio particulari, solũ perdit animã, sed tunc scindet vtramque partem hominis tam animã quã corpus, ad dexterã scindet, quãdo dabit sententiam pro bonis, dicens, Venite, &c. Mat. 25. Ad sinistram quando dicet malis, Discedite, &c. Nota in gladio suo duro, quantum ad sententiam malorum, grãdi quantum ad sententiã bonorum, & forti quantum ad durationem gloriæ siue pœnæ. Vel duro. s. contra Iudæos qui habent prophetias, & non credunt, & grandi. s. cõtra Agarenos qui sunt in magna multitudine, & forti contra malos Christianos. De ista visitatione

potest dici de futuro, Deus visitabit.

Feria VI. post Latare. Sermo vnicus.

Voce magna clamauit, Lazare veni foras. Ioan. ii. Hodie legitur Euangelium de suscitacione Lazari à Christo facta. De hoc erit sermo noster. Sed primò salutetur virgo Maria, &c. Voce magna, &c. Sanctū Euangelū hodiernū breuiter continet tres causas mirabiles de suscitacione Lazari. Prima causa humanitas retractiua. Secūda causa meritalis inductiua. Tertia causa principaliter effectiua. Et de ista tertia dicit theia. Voce magna clamauit, s. Iesus imperādo, q̄i. Lazare veni foras. Prima causa humanitas retractiua, ne, s. Christus faceret istam suscitacionē Lazari, fuit timor Apostolorū qui timebant ne lapidarentur in Ierusalē, & dissuadebant Christo ne iret Bethaniam vbi Lazarus erat mortuus, quæ est prope Ierusalē. Dic quomodo terra promissionis erat diuisa in tres prouincias. s. in prouinciā Iudææ, Galilææ, & Samariz. Et in prouincia Iudææ Christus habebat multos inimicos, & multoties voluerunt eum interficere, eò q̄ reprehendebat peccata notoria, vitia Phariseorū, Principū, & Sacerdotū, & quando probabat suā diuinitatē. Sed quia nondū venerat hora passionis sue, nec erat tali morte moriturus, idē recessit de prouincia Iudææ, & veniebat ad prouinciā Galilææ vbi diligebatur, & interea Lazarus obiit in prouincia Iudææ, propter quod dicit Christus Apostolis, Eamus iterū in Iudæā. De quo Apostoli timētes dixerūt Christo, Rabbi, nunc Iudei quærebāt te lapidare, & iterū vadis illuc? Ecce hic causa humanitatis retractiua, sed indirectē, quia humanū ist timere mortē carnalē. Tūc Christus dixit eis quō Lazarus eorū amicus erat mortuus, idē volebat illuc ire. Et cōtra timorē illorū dixit eis. Nōne. 12. hore sunt diei? Si dicatur, & quomodo est hoc ad propositū? Dico q̄ multū bend, & secundū quatuor intellectus sacre scripturæ. Primò secundum intellectum literalē, quādo dixit Christus ista verba, erat æquinoctium Vernale, quia fuit passus. 15. Martii, & eadē die fuerat cōceptus. 15. die ante suā passionē Christus dixit ista verba, Nōne 12. &c. & tūc ad literā dies habebat 12. horas, quasi vellet dicere Christus Apostolis, Vos deberis cogitare quod rancor, siue mala voluntas Iudæorū contra me iam est mutata, quia sicut dies, & tēpus mutatur de hora in horā, ita etiā cor hominis mutatur, quoniam ego iam transierunt, nō solū. 12. horæ, sed plures dies, idē, &c. Hoc dixit Christus reprehēdendo malā opinionē quam habebant de Iudæis, quoniam de proximo semper debet homo præsumere in meliorem partē, iuxta illud Luc 6. Nolite iudicare, & nō iudicabimini. Secunda expositio, Nōne. 12. &c. est allegorica quando dictum, vel factū exponitur de hoc quod debet homo credere, secundū istā expositionem Christus dicitur dies. No, quoniam sicut manē & ve-

spere

spere faciunt vnum diem, iuxta illud Gen. 1. Factum est vespere, & mane dies vnus. Sic Deus & homo faciunt vnā personam Christi. Mane quod est principium, sic etiā diuinitas est principium omnium rerum. Ego sum principium qui & loquor vobis. Ioan. 8. Christus autem vespere & finis omnium, fuit inquam homo. Quonia Deus fecit prima diē lumen, secunda firmamentum, tertia planetas, quarta Solem, & stellas, quinta aues, & pisces, sexta iumenta, seprima fecit hominē. Quando ergo filius Dei recepit humanitatē, tum factū est vespere, & mane dies vnus, id est, Deus & homo facta est vna persona. Vnde cantat Ecclesia. Qui mane iunctū vespere, diem vocari præcipis. De isto dicebat Dauid Deo patri, Ordinatione tua perseverat dies. Hęc dies habet. 12. horas. s. 12. Apostolos. Luc. 6. Cū dies factus esset. s. Christus, vocauit discipulos suos, & elegit. 12. ex ipsis, quos Apostolos nominauit. Hora prima fuit, scilicet Petrus, & sic de aliis, vt ibidē patet in textu, quādo ergo dixit, Nōne. 12. horę, id est. 12. Apostoli sunt diei, id est, Christi. q. d. sicut horę nō dimittunt diem. s. naturalē, nec dies horas, imō horę sequuntur diem inseparabiliter, sic nec vos debetis me dimittere, nec ego vos, quin vos defendā, sicut fecit in nocte passionis, quando dixit Iudæis, Si me queritis, sinite hos abire. Ioā. 18. Ecce dies, id est, quomodo defendit horas. Ideō dixit patri, Pater quos dedisti mihi, non perdidisti ex eis quenquam. Ioan. 18. Tertia expositio est tropologica, id est, moralis secundum istam expositionē dies clara est pœnitentia. Ratio, quia culpa dicitur nox obscura, ita gratia ad quā venit homo per pœnitentiā, dicitur dies. De hoc auctoritas, Nox præcessit, dies autem appropinquauit. ad Rom. 13. Hęc dies habet 12. horas. s. 12. opera pœnitentialia. Prima hora est peccatorum cognitio, quasi hora prima: quia tunc incipit claritas diei, & gentes se in mutuo cognoscunt, sic in peccatorū cognitione homo seipsum cognoscit. secūda est cordis cōtritio. tertia emēdandi propositio. quarta occasionū vitatio quinta oris cōfessio. sexta corporis afflictio. septima spiritualis oratio. octaua eleēmofynarū largitio. nona debitorū restitutio. decima iniuriarum remissio. 11. famę reparatio. 12. Eucharistię communio. De ista ergo die & horis dicit Christus Apostolis in Evangelio, Nōne. 12. horę sunt diei. s. pœnitentię quas vos tenetis, seruatis & facitis? Ideō nō oportet vos timere de morte. quare subdit, Si quis ambulauerit in die, nō offendit: quia lucē mundi videt. Si autem ambulauerit in nocte, offendit, quia lux. s. gratię non est in eo, &c. Quarta expositio est anagogica, ab ἀνω quod est sursum, & ἄνω duco, quasi sursum duco, quando dictum vel factum exponitur de sperando. Et secundum istam expositionē dies clara est gloria cœlestis. Ratio, quia ibi nō est nox nec tenebrę, nec obscuritas ignorantię, imō quādo anima intrat Paradisum, statim De⁹ ostēdit sibi vnū

liberū in quo clarescit & videt oīa. Hic liber vitę est Christus qui habet duas chartas scilicet diuinitatis & humanitatis. De isto die gloria auctoritas in Psal. 83. Melior est dies vna in atrijs tuis, super milia. Ex quo sequitur talis cōclusio, quod nullus sanctus potest stare in paradiso nisi per vnum diem. Hęc vita nostra habet multos dies propter interpositionē noctis, sed in paradiso nulla nox est, sed semper est dies clarissima illuminata sole iustitię. Hęc dies habet. 12. horas, id est 12. beatitudines, scilicet quatuor animę, quatuor corporis, & quatuor compositi. Prima beatitudo animę est sapientia diuinorum. secunda, scientia creaturarum. tertia, memoria præteritorum. quarta, letitia vniuersorū. Prima beatitudo corporis est impassibilitas. secūda claritas. tertia subtilitas. quarta agilitas. Prima beatitudo compositi, siue vitę beatę est concordia generalis. secūda abundantia vniuersalis, tertia plena satietas. quarta certa perpetuitas. Erit dies vna quę nota est Domino. Zacha. 14. Vel si vis iuxta secundam expositionē allegoricā, dic quod dies clara est fides catholica, quando est sine errore, dubitatione & falsa opinione, de quo Apostolus ad Ro. 13. Nox præcessit, scilicet erroris, tenebrarum & falsarum opinionum, dies autē appropinquauit, scilicet fidei catholicę. Hęc dies habet. 12. horas, scilicet. 12. articulos fidei secundum numerum. 12. Apostolorum qui omnes sunt in Credo in Deū. Prima hora est de mundi creatione ibi, Credo in Deum patrem omnipotentem, &c. Istam horam nescierunt Philosophi qui posuerunt mundum ab æterno. Secūda de filiū Dei æterna generatione, ibi, Et in Iesum Christū filiū eius vnicū dominū nostrū, qui generatur à patre vt radius à sole, &c. Tertia de filiū Dei incarnatione ibi, Qui conceptus est de Spiritu sancto, natus ex Maria virgine, ad instar radij solis per fenestram vitream transeuntis quam non rumpit. Quarta de Christi passione, ibi, Passus sub Pontio Pilato, crucifixus, mortuus, & sepultus, ne aliqui sibi credētes, & obedientes paterentur in furca inferni. Quinta de sanctorum patrum liberatione, ibi, Descendit ad inferos, scilicet ad liberādum sanctos patres. Sexta de Christi resurrectione, ibi, Tertia die resurrexit à mortuis. Septima de eius mirabili ascensione. ibi, Ascendit ad cœlos, sedet ad dextram Dei patris omnipotentis. Octaua de eius ad iudicium aduentu, ibi, Inde venturus est iudicare viuos & mortuos, id est, bonos & malos. Inde ventur⁹, scilicet à dextera Dei patris. Nona de Spiritu sancti inspiratione, qui procedit à patre, & filio, sicut calor à sole & radio, ibi. Credo in Spiritum sanctum. Decima de vniuersali ecclesię auctoritate quam oportet credere, quia ecclesia vniuersalis errare nō potest in his quę fidei sunt, dicente Christo Petro, Ego rogavi pro te Petre, vt non deficiat fides tua. Lu. 22. Hoc nō dicit Christus Petro, inquantū persona erat particularis, sed inquantū erat Papa persona cōmunis ibi.

Credo in sanctam ecclesiam catholicam, id est, vniuersalem. Vnde et
 ma est de sacramentorū sanctificatione, quibus sacramentis anima
 sanctificatur, ibi, Sanctorum. s. sacramentorum communionem rem-
 issionē peccatorum. Duodecima est de vniuersali omnium resur-
 rectione, ibi, Carnis resurrectionem, & vitam æternā amen. Quan-
 do ergo Christus dicit Apostolis, Nonne 12. horę sunt diei. q. d. quid
 timetis vos mortem temporalem cum sitis fortes in fide? Secus de
 illis qui moriuntur sine fide, & in errore. ideo dicit Christus. Quę
 ambulat in die. i. fide, nō offendit seculariter cadendo in infernum.
 Ecce quomodo fuit remedium cōtra caudam retractatiuam. Detur
 hominibus consiliū quod dicāt quolibet die Credo, & vosmetipsos
 tentate si estis in fide, ipsi vos probate. 2. Cor. vlt. Secunda causa fuit
 meritalis & inductiua, hæc fuit charitas, siue dilectio, quā Christus
 habebat ad Lazarum discipulū suū & Mariā & Marthā sorores eius,
 & conuerso. Ideo traxerunt eū ad instar candelæ fumantis, quę tra-
 hit ad se lumē alterius cādele propinque: & hoc naturaliter: quia cor-
 da eorū erant vt lucerna sumas: ideo traxerunt illud lumē. De quo.
 Ioā. i. Erat lux vera quę illu. omnē ho. ve. in hunc mundū, &c. Ecce
 hæc est causa inductiua, de qua Euange. sic dicit, Venit itaq; Iesus in
 Bethaniā, & inuenit eū quatuor dies iā in monumento habentē, v. q.
 Et turbauit seipsum, & infremuit spiritu. Sic faciūt homines. & tur-
 bant se: scilicet ostēdendo tristitiā in facie, & fleuit, nō solū ex com-
 passione Marię & Marthę, sed etiā sus. itatione ipsius Lazari quę e-
 ductur⁹ erat de statu impeccabilitatis in quo erat, ad statū peccabili-
 tatis, quoniā in Christi passione etiā peccauit, quia perdidit fidē de
 Christo. Ecce causa inductiua quę dicitur, meritalis, quia dilectio
 Lazari & sororū eius ad Christū erat meritoria. Moraliter notandū
 est hic quod in istis verbis cum dicitur, Diligebat Iesus Martham &
 sororē eius Mariā & Lazarū, insinuatui q̄ tria genera personarum
 diliguntur à Christo per ista significata. Primò, personę purē con-
 tinentes, secundò, personę dignē penitentes. tertio, personę iustē
 presidētes. Primò Christus diligit personas purē continentēs, quod
 ostenditur ibi, Diligebat Iesus Marthā, quę semper fuit virgo pu-
 ra & continens. Sunt tamen hic notandi tres gradus continentię,
 Primus est conjugalis qui est inter virum & vxorē, seruantes mo-
 dum & fidelitatē sibi inuicem. ideo dicit Paulus, Honorabile cōnu-
 bium in omnibus, seruādo modū, & thorus immaculatus. s. seruā-
 do fidem. Fornicatores enim & adulteros iudicabit Deus, ad Hebr.
 vltimo. Secundus gradus est continentię vidualis, & ista est melior
 quādo cauet vidua ab illo actu, quia Deus non vult nisi inter virū &
 vxorem. vnde Aposto. Hęc est voluntas Dei sanctificatio nostra, vt
 abstineatis vos à fornicatione 1. The. 4. Tertius gradus est puritas
 virginalis. & est melior aliis quę est nunquā sensisse illud opus, nec

corde desiderando, nec ore loquendo, nec opere tangendo, &c. Et in isto gradu erat Martha, ideo tantum diligebatur à Christo. De his

Tres continencia gradus:

tribus gradibus dicit Beda, Bona est castitas conjugalis, melior continentia vidualis, sed optima puritas virginalis. Secundò Dominus diligit personas pœnitentes, quod ostenditur ibi, Diligebat Iesus Mariam Mægdalenam quæ fuit pœnitens, quam Dominus Christus dilexit magis post pœnitentiam quàm ante, iuxta parabolam. Luc. 15. Quis ex vobis homo qui habet centum oves, & si perdidit vnâ ex illis, nõnne dimittit eas in deserto & vadit ad illam quæ perierat, donec inueniat ea? Et cum inuenierit eam, imponit in humeros suos gaudens, & veniens domum conuocat amicos & vicinos suos dicēs illis, Congratulamini mihi, quia inueni ouem quæ perierat. Dico vobis, quod ita gaudium erit in cœlo super vno peccatore pœnitentiam agente, &c. Nota, imposuit humeris, & hoc quando in humeris portabat crucem, tunc factus est principatus super humerum eius. Isai. 9. Tertiò, diligit Deus personas iustè præsidentes, quod ostenditur ibi, Diligebat Iesus Lazarum qui fuit præsidens & Dominus

Status & conditio Lazari.

tertiæ partis ciuitatis Ierusalem. Dic quomodo Domini & prælati diliguntur à Domino quando intrant per portam. Secundò, quando viuunt honestè postquam sunt intus, & curât plus de animabus quàm re ditibus. Tertiò, quâdo diuidunt redditus in tres partes. s. pro se pro familia, pro egenis, tales sunt iustè præsidentes, secus de illis qui non intrant per portam, sed saltant per rapinam & simoniam. Domini autem temporales solû præcipiendo iustitiam & dâdo eleemosynam possunt saluari, quoniam in iudicio non quæret Christus à Dominis temporalibus an dixerunt horas, si ieiunauerunt, sed quæret ab eis si fecerunt iustitiam de criminosis, si conseruauerunt populum in pace, si correxerunt peccata notoria. Sed multis dominis accidit vt stulto, qui cooperuit se de scuto, non tamen ab illa parte vnde sagittabatur, sed ab alia. Sic multi Domini ponunt scutum deuotionis sibi, sed non in illa parte vnde veniunt sagittæ reprehensionis. Qui dicunt horas, audiunt missas multas: sed nõ curant de iustitia & pace, nec de correctione peccatorum, cum tamen à Christo sint de hoc reprehensui. De dilectione ad bonos dominos. Auctoritas, Cor meum diligit principes. Iudic. 5. Tertia causa suscitationis Lazari principaliter effectiua fuit Christi potestas & auctoritas, eius præceptum & imperium, de quo thema, Voce magna clamauit, Lazare veni foras. Dic historiã euang. ab illo, Iesus venit ad monumentum quod erat spelunca, & lapis superpositus erat, &c. vsq; in finem. In hac suscitatione Lazari Christus seruabat quinque ceremonias. Primâ fuit quâdo fecit aperiri sepulchrum di. Tollite lapidem, cui dixit Martha, Domine iâ factus quatrivanus est, totaliter scaturit vermibus. Ad quã Christus dixit, Nonne dixi tibi, si credideris, videbis mirabilia Dei? Secunda

ceremo-

cæremonia quando Iesus eleuauit oculos versus cælum, & dixit, Pa-
 ter gratias ago tibi quoniã audisti me. Ego autẽ sciebã, quia semper
 me audis, sed propter populũ qui circũstat dixi, vt credãt, quia tu me
 misisti. Inquantũ homo est minor patre, ideo orabat, quia inquantũ
 De^o nõ oportebat. Tertia cæremonia, quia voce magna clamauit,
 Lazare veni foras, & nõ loquebatur corpori corrupto, q̃a nihil au-
 diebat, sed loquebatur animæ in limbo sanctorũ patrũ existenti, vt
 creditur, q̃a sanctus homo erat, & statim prodiit foras. Quarta cære-
 monia quãdo dixit, soluete eũ, quia erat ligatus in istis m̃nibus &
 pedib⁹, secundũ morẽ Iudæorũ. Quinta cæremonia dũ dixit, Sinite
 eũ abire. Multi ergo ex Iudæis q̃ viderãt quẽ fecit Iesus, crediderũt in
 eũ. Quidã autẽ ex ipsis abierũt ad Pharisæos, & dixerũt eis quẽ fe-
 cit Iesus. Moraliter in his quinq; cæremoniis ostẽdit Christus quali-
 ter suscitãdus est peccator de morte culpæ ad vitã gratiæ per pœni-
 tentiã. primò monumentũ debet aperiri, ibi, Tollite lapidẽ, &c. In
 sacra scriptura corpus peccatoris dicitur esse monumentũ. Ratio, q̃a
 ab extra est sepulchrũ & depictã ad instar monumenti, sed ab intra
 est turpe & fetidũ & plenã corruptiõẽ, in quo iacet mortua anima,
 ideo dicit Christus peccatoribus, Veh vobis qui similes estis sepul-
 chris dealbatis, quẽ a foris apparent hominibus speciosa, intus autẽ
 plena sunt ossibus mortuorũ, & omni spurcicia Mat. 23. Dic hic pri-
 mò de religiosis qui ad extra portãt habitũ honestatis, sed intus ple-
 ni sunt omni dolo. Itẽ de presbyteris ad extra portãt suppelliciuũ al-
 hũ, sed intra est corruptibilitas. Itẽ de laicis tã viris quã mulieribus.
 Primũ ergo faciendũ si mortuus. s. spirit⁹ debet suscitari, est aperire
 sepulchrũ quod fit in oris confessione. s. tollere lapidẽ magnũ & du-
 rũ verecundiẽ. O quot sunt qui nolunt istũ lapidẽ amouere, nec se-
 pulchrum aperire ad clarẽ cõfitendum peccata, sed volunt palliare
 peccata, vt mulieres. ideo plures dãnantur ex hoc. Ecce quare Chri-
 stus dicit, Tollite lapidem. Respondit Martha, Domine iam fœtet,
 quadriduan⁹ est, peccauit cogitatione, locutione, opere, & omis-
 sione, & tantus exibat fœtor q̃ oēs claudebãt sibi nasum, nisi Christus
 qui stabat ac si nihil sentiret. In quo instruitur cõfessores q̃ quãdo
 audiunt peccata fœtida & grauiã, non ostendant fastidium nec ex-
 puendo, nec suspirando, ne peccator verecundetur, & nõ audeat dẽ-
 cere peccata, dicendo, quid faceret si dicerem aliqua peccata maio-
 ra? sed debet audire patiẽter & cooperire faciem, & ipsum animare
 vt dicat peccata & nõ verecundetur, ideo dicit scriptura confessori.
 Deu. 23. Non abominaberis Idumeã. i. peccatorem & sanguinolentum,
 quia frater tuus est, nec Ægyptium. i. peccatorem tenebrosũ,
 quia etiã fuisti peccator. Ideo debemus nos firmiores imbecillita-
 tes infirmorum sustinere. Ro. 15. Et de illis qui confitentur peccata,
 clarẽ potest dici illud, Sepulchrum patens est guttur eorum. Psal. 5.

Secunda cæremonia fuit quando Christus post apertionem sepulchri orauit, in quo ostendit, q̄ facta confessione cōfessor debet orare dicendo, *Mi creatur tui omnipotens Deus, &c. Abiolutionem, &c. . . .* omnis Iesus Christus, &c. & sic cor peccatoris disponitur ad contritionem & ad bonum propositū abstinendi à peccatis. Iaco. 5. *Confitemini alterutrum peccata uestra. s. laici presbyteris, & orate pro inuicem vt saluemini.* Tertiò clamauit Christus voce magna, *Lazare veni foras extra monumentum quantū ad corpus, & extra infernū quantam ad animam.* Sic peccator ad vocē confessoris penitentiam iniungentis debet exire foras, extra dimittēdo peccata, quia aliàs nō est absoluendus, & anima exit extra infernū cui obligatur per culpam, si seruat penitentiam, aliàs non. Vnde Luc. 13. *Dico vobis, nisi penitentiam habueritis, omnes simul peribitis.* Quarta cæremonia, Christus dixit, *Soluite eum.* Hæc locutio fit à confessore quādo absoluit peccatorem dicendo, *Auctoritate Domini nostri Iesu Christi tibi concessa & nobis cōmissa, ego te absoluo, &c.* Vnde de hac absoluitioe dicitur confessoribus, *Quodcunq; solueritis super terrā. s. vos confessores, erit solutum & in cœlis, & quodcunq; ligaueritis super terram, erit ligatum & in cœlis.* Mat. 16. Hæc ligatio est iniunctio penitentia. Quinta cæremonia, *Sinite eū abire sic. s. si penitens non potest portare magnam penitentiam, date ei parua, quia melius est cum parua penitentia remittere ad purgatorium, quā cum magna ad infernum, & hoc dicitur contra illos confessores qui nimis magnam penitentiam insigunt.* De quibus dicitur Mat. 23. *Alligant onera graua & importabilia humeris hominum. Potest etiam aliter intelligi sic, Multi sunt soluti à confessore & à vinculis peccatorum qui non sinuntur abire, vt cōpleant penitentiam, quia vir impedit vxorem, & econuersò, socius socium, & pater filium, & econuersò. Nullus debet impedire penitentiam alterius, nisi fortè esset præiudicatiua, quibus dixit Christus, Veh, qui clauditis regnum cœlorum ante homines, vos enim non intratis, nec introeuntes finitis intrare.* Mat. 23.

Sabbato post Lætare. Sermo vnicus.

Nemo apprehendit eum, quia nondum venerat hora eius. Ioã. 8. Sanctum euangelium hodiernum continet vnā magnam disputationem quā habuit Christus cū Iudæis, in qua Christus posuit veram conclusionem, contra quē Iudæi arguunt per contradictionem, explicant per inuasionem volētes Christum capere. Sed dicit the. quod nemo apprehendit eum, &c. Dico primo quod in dicta disputatione Christus posuit vnā conclusionem dicens coram populo, *Ego sum lux mundi, qui sequitur me non ambulat in tenebris, sed habebit lumen vitæ.* Hæc conclusio habet tres partes, secundum quod Christus in dicta conclusione ponit tres excellen-

excellentias legis euangelicæ supra legem Moſaycam. ſ. in generali-
 tate, in charitate & vtilitate. Prima excellentia legis euangelicæ eſt
 in generalitate ſiue vniuerſalitate, quoniam lex Moyſi particularis
 fuit, quia ſolum fuit data particulari & certo populo. ſ. filiis Iſraël,
 quia aliæ gentes mundi non obligabantur ad dictam legē, nec pec-
 cabant non ſeruando illam legem. Ratio, quia illa lex fuit ſolum
 data illi populo, ex quo Deus promiſit Abrahe, Iſaac & Iacob, quod
 Meſſias in quantum homo, deſcēderet ab eis, & ergo illam genera-
 tionem voluit priuilegiare, ordinare, inſtituere & informare. Ideo
 dedit eis præcepta cæremonialia, vt eſſent bene ordinati erga pro-
 ximum, & iudicialia & moralia, vt eſſent bene diſpoſiti erga Deum
 & ſeipſos. Ideo Dauid dicit, Qui annūtiat verbū ſuum Iacob, iuſti-
 tias & iudicia ſua Iſraël. No. verbū illud de quo Ioā. i. Verbum caro
 factū eſt, & iuſtitias & iudicia ſua Iſraël, id eſt, populo Iudaico. Non
 fecit taliter omni nationi, & iudicia ſua nō manifeſtauit eis, aliis. ſ.
 à Iudæis. Pſal. 147. Ecce hīc particularitas illius populi. Sed lex euan-
 gelica generalis eſt & vniuerſalis, quia omnibus populis, gentibus
 & nationibus data eſt. Nam licet Chriſtus in quantum homo, eſſet
 naſciturus de illo populo, Iſraël tamēn veniebat ad ſaluandū, nō ſo-
 lum populum Iudæorum, ſed omnes ſibi obediētes & credentes, in-
 tantum quod data lege euangelica nullus poteſt ſaluus fieri niſi in
 iſta lege, cū tamen multi ſine lege Moſayca ſaluarentur, vt patet
 de Iob & multis aliis. De hac generalitate legis euangelicæ dicit
 Deus pater filio. Parum eſt vt ſis mihi ſeruus ad ſuſcitandas tribus
 Iacob & forces Iſraël conuertendas. Ecce dedi te in lucem gentium,
 vt ſis ſalus mea vſq; ad extremum terræ, Eſa. 49. Hanc excellentiam
 generalitatis tangit Chriſtus cū dixit, Ego ſum lux mundi, nō ſo-
 lum vnius populi & vnius terræ, ſcilicet promiſſionis, ſed totius
 mundi. Ioan. i. Erat lux vera quæ illuminat omnem hominem, &c.
 Sed Moyſes poterat dicere, Ego ſum lux huius populi. Secunda ex-
 cellentia legis euangelicæ supra legem Moyſi eſt claritas. Lex Moy-
 ſi obſcura erat, quia nihil oſtendebat clarè de Deo, niſi quod erat
 vnus Deus, quia hoc etiam Philoſophi oſtenderūt naturaliter. Sed
 de trinitate perſonarū & de incarnatione verbi & huiusmodi, ob-
 ſcurè, & figuratiuè loquebatur. Item de Chriſti paſſione & reſurre-
 ctione, quam obſcuritatem figurauit Moyſes. Exod. 34. Qui Moy-
 ſes deſcendit de monte portans duas tabulas præceptorū. Vbi dicit
 textus quod facies ipſius Moyſi apparuit cornuta ex duobus radiis
 luminis, propter quod Moyſes habuit velare faciem ſuam, & facie
 cooperta Moyſes publicauit legem, ſignificās quod totum erat ob-
 ſcurum & figuratiuum. Ideo dicit Dauid, Neſcierunt. ſ. ſecreta ad
 Chriſti diuinitatem pertinentia, neq; intellexerunt. ſ. ſecreta huma-
 nitatis Chriſti, in tenebris ambulāt. Pſal. 81. Sed lex euangelica cla-

Ecce
 qualia
 fuerint
 cornua
 Moyſi.

reloquitur, & dixit quod ille Deus vnus est, tres persone realiter distinctæ. i. Ioã. 5. Tres sunt qui dant testimonium in cælo, pater, verbum, & spiritus sanctus, & hi tres vnum sunt. Item clarè dicit quod persona filij fuit incarnata. ad Galat. 4. dicit Apostolus, At vbi venit plenitudo temporis, misit Deus filium suum factum ex muliere, factum sub lege, vt eos qui sub lege erant redimeret. Idem de passione, resurrectione, ascensione, & de sacramento altaris clarè dicit, Caro mea verè est cibus, & sanguis meus verè est potus. Ioan. 6. De ista claritate dicebat Christus in secunda parte cõclusionis. Qui sequitur me. s. tenendo legem euangelicam, non ambulat in tenebris, sicut populus Iudaicus. Et fuit cõpleta prophetia Esa. 9. Populus qui ambulat in tenebris vidit lucem magnam, scilicet legis euangelicæ quæ illuminat totum mundum. Tertia excellentia legis euangelicæ est vtilitatis, quàm. s. dat tenentibus & seruantibus eam, quia lex Moyfi dabat seruantibus eam solum vtilitatem temporalem & terrenam, quia nullam promissionem inuenientis in ipsa de gloria Paradisi, sed omnes promissiones sunt de isto mûdo, vt paret Deut. 28. ad longam. & Esa. 1. Si volueritis & audieritis me, bona terræ comedetis. Sed lex euangelica non promittit terrena, imò dicit vt despiciamus ea, quod nõ curemus de honoribus, diuitiis, nec delitiis, quia non iuat nisi fumus, sed promittit gloriam cœlestem omnibus generibus personarum. Primò pueris baptizatis innocētibus, quia nondum fecerunt aliquod peccatum dicens, Sinite paruulos venire ad me, quia talium est regnum cœlorum. Matthæi decimonono. Secundò, adultis si volunt seruare obedientiam dicens, Qui facit voluntatem patris, hic intrabit in regnum cœlorum. Matth. 12. Tertiò, peccatoribus qui volunt facere penitentiam di. Penitentiam agite, appropinquauit enim regnum cœlorum. Matth. 4. Quartò, morientibus pro iustitia manutenenda dicens, Beati qui persecutionē patiuntur propter iustitiam, quoniam ipsorum est regnū cœlorum. Matth. 5. Quintò, diuitibus si volunt facere opera misericordiæ dicens, Beati misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequentur, &c. Matthæi quinto. Sextò, pauperibus si volunt habere patientiam, dicens. Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum cœlorum. Matthæi 5. Septimò, castè viuentibus amore Christi di. Sunt eunuchi qui castrauerunt se. s. gladio discretiõnis abscindēdo occasiones peccatorum, familiaritates, & opportunitates, abstinēdo à delitiis carnalibus cibi, & potus, & aliorum. Matthæi 19. Octauò, omnibus viuentibus iustè dicens, Nolite timere pusillus grex, quia complacuit patri vestro dare vobis regnum. Luc. 12. De hac vilitate dicit Christus in tertia parte cõclusionis, de illo qui seruat legem euangelicam, quod habebit lumen vitæ, id est, æternæ gloriæ, de qua David. Quoniã apud te est fons vitæ, vt scilicet efficacia diuina quæ

est fons

est fons vitæ, & in lumine tuo. .i. legis euangelicæ videbimus lumē, id est, gloriam. Psal. 35. Populus autem simplex gratiote audiebat, & recipiebat doctrinam Christi. Sed doctores, & Phariſæi, cum spiritu contradictionis arguerunt per contraditionem, contra conclusionem Christi, dicentes: Tu testimonium de teipſo perhibes, testimonium tuum non est verum. Hoc argumentum fundatur in iudicio humano, in quo non creditur homini loquenti pro se, sed bene loquenti contra se, vt quando reus dicit, Ego occidi eum, &c. Tunc iudex dicit, De ore tuo te iudico, serue nequā Lu. 19. De hoc habetur. 1. Reg. 1. vbi legitur de morte Saul, qui iniegit in ensē, &c. Quod videns quidam, volens cōplacere, & adulari Dauid, cui Saul inimicabatur, vt haberet ab ipſo aliquid, venit ad Dauid dicēs sibi, quod rex Saul erat mortuus, cui dixit Dauid, Quomodo hoc scis? Respondit ille, quia ego occidi eum. Ad quem Dauid, Quare nō timuisti mittere manum tuam in Christū Domini? Os enim tuum locutum est aduersum te. Et fecit illum occidere, quia ipse loquebatur contra se, ideo Dauid credidit, & contra eum sententiam protulit. Sed in iudicio diuino. .s. confessione iudex. .s. confessor tenetur credere peccatori, loquente pro se & contra, quod nō fit in iudicio humano, nisi solum loquentibus contra se. Ideo doctores illi arguēdo contra Christum dixerunt, Tu de teipſo testimoniū perhibes. .s. in iudicio humano, & hoc ideo dixerunt, quia ipsi erāt iudices. q. d. Si dixisses contra te, nos credidissemus tibi, sed quia dicis pro te in fauorem tui, ideo testimonium nō est verum. Ad istud argumentū Christus respondit, probando tripliciter testimonium esse verum. Primō, quia sibi soli, & nulli alteri pertinebat dare testimonium de seipſo, quia quando Deus antiquitus mittebat aliquem p̄phetā, Deus secretē apparebat sibi, dicēs quod iret ad talem locum. Quis ergo potest de hoc facere testimonium, nisi ipsemet propheta dicēs, Ego sum nuntius. Sic si rex in camera sua secretē faceret aliquē gubernatorem huius ciuitatis, dando sibi plenam potestatem, & literam. Quando ergo gubernator testificaretur de se dicens, Ego sum gubernator, ecce hic litera regis suo sigillo signata, oportet sibi credere, & ita fecit Ioannes Baptista, cui Dominus secretē commisit officium prædicationis, & baptismi regis Mesſiæ, de quo ipsemet dabat testimonium de se di. Qui misit me baptizare in aqua, ille mihi dixit, Super quem videris spiritum descendantem, & manentem super eum, hic est qui baptizat in Spiritu sancto, & ego vidi, & testimonium perhibui. Ioan. 1. ostendens literam nuntii di. Ego vox clamantis in deserto. Sed quomodo probauit Ioannes, q̄ ista litera esset de se, & quo sigillo esset sigillata? Respondeo, ex euidētia facti, quia nunquā fuit aliquis qui prædicare in deserto, nisi ipse. Idē dico de Iesu Christo, quem Deus pater misit ad dandū legem euangelicam

gelicam nouam, quam Deus pater secretè in aula yteri vîrginalis fecit redemptorem, & legislatorem. De hoc fecerat iam literas, & instrumêta, ipsos, scilicet, Prophetas. Auât. Huic omnes Prophetæ testimonium perhibent. Acto. 10. Sigillum est vita sua sanctissima, & doctrina altissima, & miracula à Dei potètia facta. Ideo oportebat, quod ipsemet testimoniũ daret, quia nullus alius hoc sciebat. Ideo dicebat ipse, si pro quia, Si ego testimoniũ perhibeo de meipso, testimonium meum verum est, quia scio vnde veni, & quò vado. Secundò, probauit Christus testimonium suum verum esse ex malo iudicio ipsorum Iudæorum, qui iudicabant de Christo secundum carnem. Iudæi autem ex vna parte cogitabant diuinã, & summam excellentiam regis Messia, & potentiã. De hoc Dauid, Et dominabitur a mari vsque ad mare, & a flumine vsque ad terminos orbis terrarum. Psal. 71. Item Dan. 7. Dedit eis potestatem, honorem & regnũ, & omnes populi, & tribus, & linguæ seruient ei. Potestas eius, potestas æterna, quæ non auferetur, & regnũ eius quod non corrumpetur. Sed hoc intelligitur spiritualiter de sanctitate, quia Christus dicit Pilato, Regnũ meũ nõ est de hoc mundo. Ioan. 18. Et illud regnum intelligitur post diem iudicij. Et ex alia parte cogitabãt de Christo cuius filius erat, qui putabatur filius Ioseph, & pauperis virginis Mariæ, propter quod Iudæi ipsum despiciebãt, ideo dixit Christus eis, Vos secundum carnẽ iudicatis, ego autẽ non iudico quenquam secundum carnem. Imo minores secundum carnẽ exaltabat in veteri testamento, vt patet de Iacob seruo, & pastore Laban, & de Moyse pastore ouium, quẽ fecit ducẽ Israël. Item de Dauid pastore qui fuit minimus inter fratres suos, quẽ exaltauit super omnes fratres suos in regem. 1. Reg. 16. Item de Amos pastore quem exaltauit in prophetam. Itẽ de nouo testamento. Quot doctores, & magistri literati crãt discipuli sui, & nullum ipsorum exaltauit nisi Petrũ piscatorem, quem constituit vicarium suum. Item de Paulo tã magno persecutore ecclesiæ, quẽ exaltauit, & fecit fidelẽ prædicatorẽ. Ecce quare dicit, Vos secundum carnem iudicatis, ego non iudico quenquam. Et si iudico ego, iudicium meum verum est. Ego sum qui testimonium perhibeo de meipso, & testimonium perhibet de me qui misit me pater. Ideo Apostolus, Videte vocationẽ vestram, quia nõ multi sapientes secundum carnẽ, non multi potentes, nõ multi nobiles, sed quæ stulta sunt mundi elegit Deus, vt cõfundat sapientes & infirma mundi elegit Deus, vt cõfundat fortia, & ignobilia mundi, & contemptibilia elegit Deus, & ea quæ non sunt, scilicet, in reputatione. 1. Cor. 1. Moraliter hic habent doctrinã iudices, ne iudicent secundum carnẽ, cogitãtes, quod ille est pater vel mater, soror vel frater, & quod in suis iudiciis Deum habebant obiectaliter presentem, scilicet, iudicando iustum iudicium, & verum. Ideo Dauid dicit,

dicit, Si verè utique iustitiam loquimini. s. legendo vel disputado, leges vel canones, consuetudines, & priuilegia, rectè iudicare, scilicet in opere, vt si iustitia est pro Iudæo, vel Agareno, vel paupere, non iudicetis pro matre, vel patre, vel amico. Ideo de bono iudice dicitur Isa. ii. Nō secundum visionem oculorum iudicabit, ideo dicit rex Iosaphat suis iudicibus, Videte quid faciatis. Non enim hominis exercetis iudicium, sed Domini, & quodcūque iudicaueritis in vos redundabit. 2. Paralipomenon 19. Optimam regulam dedit eis. Secundo, nota moraliter cum dicit, Si iudico, id est, quia iudico ego, iudicium meū verum est. Questio, vtrum in aquo iudicio possit esse simul aliquis iudex & testis? Responso, quod non in iudicio humano, sed bene in iudicio diuino, quoniā proprium est Dei, quod sit iudex, & testis, quia scit omnia secreta, & interiora cordiū, quæ in iudicio humano non iudicantur. Hieremiæ 29. Ego sum Iudex & testis, dicit Dominus. Modus ponitur Malachiæ tertio. Ego accedam ad vos in iudicio, supple vt iudex, & ero testis velox maleficis, adulteris, perjuris & qui calumniantur mercedē mercenarij, & humiliant viduas, & pupillos & opprimunt peregrinum. nec tūmerunt me dicit Dominus exercituum. Vbi ponit septem peccata quæ communiter sunt secreta. Primum est maleficorum, id est, diuitorum qui singulariter dicuntur malefici, eò quod nocēt toti communitati in qua sustinentur, & non corriguntur, sed communiter tale peccatum sit secretè, quia timent inquisitores. Ideo dicit Deus, quia ego qui totum scio, & vidi, ero testis peccatorum, quia non oportebit facere magnum processum. Secundum peccatum est adulterium, quod etiam sit secretè, quia nolūt habere, sed Christus erit Iudex, & testes. Tertium est periurium: quod fit de negotio secreto quādo aliter nō potest haberi veritas, nisi per iuramentū, cōtra tales Christus in iudicio erit testis. Quartū est illorū qui calumniātur mercedem mercenarij, id est, detinent. Quintum, illorum qui humiliant viduas, &c. quia ipse pater orphanorum est, & viduarum, ergo erit Iudex. Sextum est illorum qui opprimunt peregrinum, id est, deuotum qui non curat de mundo, sed vt transeat, & totā suam affectionem habet in cælo. Septimum est illorum qui non timent Deum. Hoc peccatum secretè in corde consistit, sed Deus erit iudex & testis, qui faciet iustitiā de omnibus. Tertio, probauit Christus testimonium suum esse verum, & Iudæi tenebantur sibi credere secundum legem Moyfi dicentis, quod in ore duorum, vel trium stabit omne verbum, vel testimonium. Si steterit testis mendax cōtra hominem accusans eum præuaricationis, stabunt ambo quorum causa est ante Dominum in cōspectu Sacerdotum, & Iudicum qui fuerint in diebus illis. Deut. 19. Cum ergo duo testimonium perhibēt de me. s. ego, & pater qui misit me, ideo tenemini mihi credere

inda-
elo

indubitanter. Testimonium Dei patris patuit in matris suæ despersione in virga Ioseph quæ floruit. Et in natiuitate Domini nostri Iesu Christi de nocte quæ claruit, de angelo qui pastoribus apparuit, de stella quæ tres Magos perduxit. De baptismo Christi in quo vox patris in tonuit. Ideo Christus Dominus noster dixit Iudeis, In lege vestra scriptum est, quod duorum hominum testimonium verum est. Ego sum qui testimonium perhibeo de me, & testimonium perhibet de me qui misit me pater. Tertio, Iudei replicabant per inuersionem dicentes sibi, vbi est pater tuus? Et hoc dixerunt pro tanto, quia Christus dixerat, quod non erat solus, sed pater qui miserat ipsum erat in eo. Iudei autem credentes quod non haberet alium patrem, nisi Ioseph, inuadendo eum dixerunt sibi. Vbi est pater tuus, quasi dicant, habes ipsum sub chlamyde? Respondit Christus di. Neque me scitis, neque patrem meum scitis. Si me sciretis, forsitan & patrem meum sciretis, Christus in quantum Deus non cognoscebatur a Iudeis, quia non credebant ipsum esse Deum, obliuioni tradentes Prophetas, qui dicunt ipsum esse Deum. Isa. 9. Filius datus est nobis, & factus est principatus super humerum eius, & vocabitur nomen eius admirabilis, consiliarius, Deus fortis, Item Abacuc qui vocat Iesum. i. saluatore. Ego autem in Domino gaudebo, & exultabo in Deo Iesu meo. Abacuc tertio. Si non fuisset Deus, non potuisset saluare, nec se ipsum nec alios. Ideo dixit, neque me scitis, non solum in quantum sum Deus, sed etiam in quantum homo, quia credebant ipsum esse genitum ex viro & muliere. Nota hic quatuor propagationes. Prima fuit sine viro, & muliere, vt Adam. Secunda fuit de viro sine muliere, vt Euá. Tertia, de viro, & muliere vt communiter fit. Quarta, de muliere sine viro, vt generatio Christi de qua dicit Deus Abrahamæ, Generatione autem quarta reuertentur huc, scilicet in paradisi Gen. 15. Dicunt Iudei cæci, quod in quarta generatione debebant redire in terram promissionis. Ecce quare dicit, Si me sciretis, forsitan & patrem meum sciretis. Sed quare dicit forsitan dubitatiuè? quia qui cognoscit Christum in hoc mundo per fidem, etiam ex necessitate cognoscit patrem propter regulam correlatiuorum, quæ posita se ponunt, &c. Et in cælo qui cognoscit filium, cognoscit & patrem. quare dicit forsitan? Respondeo, quod cognitio Dei est duplex, vna per fidem, alia per gloriam, quæ si recipiantur vniformiter, non oportet dicere forsitan, quia qui cognoscit Christum per fidem, etiam cognoscit patrem. Idem de cognitione gloriæ. Qui cognoscit filium in gloria, etiam cognoscit patrem. Sed intelligitur, Si me sciretis, scilicet, hic per fidem, forsitan & patrem meum sciretis, scilicet, in alio mundo per gloriam, quia licet essent mali, tamen poterant conuerti, multi cognoscunt Christum in hoc mundo, qui tamen nunquam cognoscet patrem in alio mundo

do per gloriam, propter veritatem liberi arbitrii, quoniam fides sine operibus non saluat hominem. Iacob. 2. Quid prodideris fratres mei, si fidem dicat quis se habere, opera autem non habeat, nunquid poterit fides saluare eum? quasi dicat non, &c. Iudæi autem confusi non poterant plus arguere, nec respondere, sed voluerunt ipsum capere, sed dicit thema, quod nemo apprehendit eum. Ratio, quia nondum venerat hora eius, scilicet ordinata à sancta trinitate, licet in nocte passionis dixit, Surgite eamus hinc, quia venit hora. Matth. 26. & Lucæ 22. Ecce finis disputationis. Moraliter in hoc quod Christus seruire voluit horam ordinatam, ostendit nobis Christus ut seruiemus tempus, & horam ordinatam ad laborandum, & quiescendum. Tempus, & hora ordinata ad laborandum est feria secunda, tertia, & quarta, &c. Tempus & hora ordinata ad quiescendum est dominica. Memento ut diem sabbati sanctifices. Sex diebus operaberis, & facies omnia opera tua. Septima autem die sabbatum Domini tui est. Non facies omne opus in eo. Exod. 20. Nota, sex diebus operaberis. Dic contra illos qui custodiunt dies Ægyptios contra præceptum Dei, sed sex diebus operaberis. Nota, si vis alium introitum sermonis dicendo sic, Sanctum Euangelium continet tres doctrinas Christi excellentes. Prima est doctrina instructiua altè. Secunda est doctrina responsiua apertè. Tertia est doctrina reprehensiua iustè.

Dominica Iudica. Sermo vnicus.

Quis ex vobis arguet me de peccato? Ioannis 8. Sermo noster erit de sancto euangelio hodierno huius dominicæ: & continet vnam solennem, & strictam disputationem quæ fuit inter Christum ex vna parte, & Principes Iudæorum, & Doctores legis ex alia, sed primò salutetur virgo Maria. Quis ex vobis, &c. Præsens dominica dicitur, & intitulatur dominica in passione Domini, non quòd ista die fuerit passus, sed quia hodie sancta mater ecclesia quæ per totam quadragesimam præteritam fecit officium penitentiæ, hodie incipit officium de passione Domini propter duas rationes.

Prima ex parte Christi.

Secunda ex parte nostri.

Quantum ad primū, quia hodie Iudæi cōgregati in concilio generali in ciuitate Ierusalē determinauerūt, diffinierunt, & cōcluserunt quòd Christus moreretur, quia totus mundus cōuertebatur ad Christum propter magnum miraculū quod fecerat de suscitatione Lazari quattuoriduanī, fœtidi, & corrupti. De quo dicit August. quod narrabat quæ viderat in alio mundo dicens, quod nullus poterat euadere de inferno, nec saluari nisi per Christum, & narrabat penas dānatorum,

*Re vera
hac ra-
tione hac
domi-
nica in
passione
dicitur.*

R. R.

& gl.

& gloriam Saluatorum, & Angelorum quæ viderat, propter quod multi Iudæi cōuertebantur ad Christū. Ideo Principes, Doctores, & maiores tenuerunt concilium, &c. De quo dicit Ioan. Collegerunt Pontifices, & Pharisæi concilium aduersus Iesum, & dicebant, Quid facimus? quia hic homo multa signa facit, si dimittimus eum sic, omnes credent in eum, & venient Romani, & toilent locum nostrum, & gentem. Vnus autem ex ipsis Caiphas nomine ait, Vos nescitis quicquam, nec cogitatis, quia expedit vobis, vt vnus moriatur homo pro populo, & nō tota gens pereat, &c. Ab illo ergo die cogitauerunt vt interficerent eum. Ioan. xi. Ideo hodie Ecclesia incipit officium passionis Christi. Secunda ratio est ex parte nostri. Notandum quod sancta mater Ecclesia seruat diuersos, & varios modos ad prouocandum peccatores ad pœnitentiam. In dominica prima prouocat nos ad ieiunandum exemplo ieiunij Christi. Dominica secunda, ad orandum exemplo mulieris Cananæ. Dominica tertia, ad cōfitendum exemplo illius dæmoniaci. Dominica quarta prouocat nos ad pœnitentiam amore Christi, ostendens nobis quomodo Christus reficit, & confortat illos qui sunt in deserto pœnitentię. Modò iam nihil aliud restabat ad prouocandum nos, nisi passio Christi, de qua hodie incipit facere officium, & ipsam reducit ad memoriam, tam propter bonos, & deuotos qui iam fuerunt confessi, & ieiunauerunt per quinque hebdomadas præteritas, vt perseverēt fortiter exemplo Christi, quasi dicat, Recogitate eum qui talem sustinuit à peccatoribus aduersus semetipsum contradictionem, vt non fatigemini animis vestris deficientes. Hebr. 12. sed etiam propter malos, & impœnitentes, & indeuotos Christianos, qui nondum fuerunt confessi, nec ieiunauerunt. Quasi diceret mater Ecclesia, si exempla, & officia præterita non potuerunt vos ad pœnitentiam prouocare, saltem modò attendatis ad minus ad Christi passionem, qui pro nobis tanta passus est. In cuius passione petra scissæ sunt, & monumenta aperta sunt. Matthæi vigesimo septimo. quanta ergo magis corda carnis indeuotorum debent scindi per contritionem. Et monumenta, id est, corpora aperiri per confessionem, & resurgere per pœnitentiam. Ecce rationes quare ista dominica dicitur de passione Domini. De ista benedicta passione Christi ponuntur, & ostenduntur sex conclusiones in sancto Euangelio hodierno, quæ fuerunt disputatæ in dicta disputatione inter Christum, & Principes Doctores.

Prima conclusio, quod benedicta passio fuit portata per Christum innocenter.

Secunda conclusio, quod hæc benedicta passio Christi fuit per Iudeos trahata malignose.

Tertia conclusio, quod fuit despecta enormiter.

Quarta conclusio, quod fuit nobis ordinata profectuose.

Quinta

Quinta conclusio, quod fuit Patribus sanctis demonstrata figuratiter.

sexta conclusio, quod fuit à sancta trinitate ordinata singulariter.

In his sitat totum Euangelium, de his erit sermo noster. Et de prima conclusione dicit thema, **Quis ex vobis, &cæt.** Prima conclusio dicit quod hæc benedicta passio Christi fuit per Christum portata innocenter, quia sine culpa, & sine peccato suo, quoniam Christus semper fuit sine peccato aliquo, non solum in quantum Deus, sed etiam in quantum homo nunquam peccauit, nec corde cogitando, nec ore loquendo, nec opere. *Esaiæ* quinquagesimo quarto, & *i. Petri* secundo, Peccatum non fecit, nec inuentus est dolus in ore eius. De hoc dicit Euangelista, Dixit Iesus turbis Iudæorum, &cæt. scilicet Principibus, Doctõribus, & Phariseis, & populo, **Quis ex vobis arguet me de peccato? Volens eis ostendere eorum peccatum eò quòd sine aliquo crimine, & peccato dederant sententiam mortis contra eum, quasi dicat, Videamus quare, ex quo peccato, & pro quo crimine, si inuenitis in vita mea aliquod peccatum, vel in doctrina aliquod falsum, dicatis, hoc modo, nolo mortem recusare, sed volo vobis ostendere quod non morior pro aliquo crimine, & respiciebat an surgeret aliquis qui eum reprehenderet de aliquo, & nulus surrexit, & fuit completa prophætia Hieremiæ undecimo capite, Ego quasi agnus qui portatur ad victimam innocenter, & David, Captabant in animam iusti, & sanguinem innocentem condemnabant, Psalmo nonagesimo tertio. Moraliter thema, **Quis ex vobis, &cæt.** Sic potest dicere quilibet verè penitens Principibus dæmonum, postquam habuit contritionem de peccatis, & fecit confessionem, satisfactionem, potest dicere dæmonibus, **Quis ex vobis, &cæt.** O magna consolatio est Christianorum penitentium. Confessio est tantæ efficacis quod delet, & aufert omnia peccata de libro, & memoria diaboli. Nota exemplum de diabolo qui in corpore obsessõ dicebat peccata Gentibus. Qui dixit de scutifero militis qui peccabat cum vxore sua, hic sanctificatus est in stabulo propter hoc, quia fuit confessus stabulario, quia subito non poterat habere copiam Confessorum. Si ergo confessio facta vni prauo laico fuit tantæ virtutis, quod diabolus non potuit sibi improperare peccatum, quanto magis confessio sacramentalis facta Sacerdoti, amouet, & delet peccata de memoria diaboli, imò etiam & Dei. Non auderem dicere istam conclusionem, nisi quia inuenitur in textu Bibliæ. Si impius egerit penitentiam ab omnibus peccatis suis quæ operatus est, & custodierit omnia præcepta mea, & fecerit iudicium, & iustitiam, omnium iniquitatum eius quas operatus est non recordabor. *Ezechiæ* decimo octauo. In qua auctoritate ponuntur quatuor clausulæ. Prima, si impius egerit penitentiam ab omnibus**

peccatis suis, &c. s. conteredo de peccato, Secunda, & custodierit omnia precepta mea, scilicet proponendo non redire ad peccata. Tertia, & fecerit iudicium, scilicet peccata ore confitendo. Quarta, & iustitiam, scilicet penitentiam sibi iniunctam seruando, omnium iniquitatum eius non recordabor ad puniendum. Et quod ita intelligatur patet Ezech. 33. Omnia peccata eius quae peccauit, non imputabuntur ei, & sic patet prima conclusio, Quis ex vobis, &c. quia nullus ipsum reprehendere potuit. Secunda conclusio dicit, quod haec benedicta passio Christi fuit a Iudaeis tractata malignose, quia propter inuidiam quam habebant aduersus Christum, quia populus sequebatur Christum, & suos sermones, & ipsi despiciebantur. Ideo ipsi ex pura inuidia & malitia tractauerunt mortem eius. Hoc tangitur ibi, cum dicitur, Si veritatem dico vobis, quare non creditis mihi? si pro quia, si veritatem dico vobis, scilicet quod non potestis me reprehendere de peccato, nec in vita, nec in doctrina, nec in conversatione, quare non creditis mihi? Nota hic quinque veritates quas Christus predicauit Iudaeis, Prima de credendis, scilicet de articulis fidei declarando eis secreta trinitatis, &c. Secunda veritas, de faciendis & seruandis, de virtutibus theologalibus & moralibus, & de operibus misericordiae & iustitiae, de meritis acquirendis, &c. Tertia de vitandis cauendis vitiis & peccatis, scilicet superbie, auaritie, &c. Quarta de timendis, scilicet poenis inferni & purgatorii, de rigore iustitiae diuinae, de iudicio, de damnatione. Quinta veritas, de sperandis, s. de beatitudinibus de gloria paradisi & gaudiis, ideo dicebat, Si veritatem dico vobis, &c. & nullus respondit sibi. Tunc Christus assignauit rationem quare non credebant sibi de doctrina sua di. Qui ex Deo est scilicet praedestinatus ad gloriam, verba Dei audit, scilicet credendo & obediendo, propterea vos non auditis, quia ex Deo non estis. Ecce ratio, Ideo vos non zelo iustitiae, nec veritatis tractastis mortem meam, sed ex pura inuidia & malitia. Sciebat enim Pilatus quod per inuidiam tradidissent eum. Matthaei 27. Moraliter, qui ex Deo est, &c. Vnde vnum de signis aeternae praedestinationis est libenter audire verbum Dei. Nota tres modos audiendi verbum Dei, Nam audiunt quidam malignose, quidam negligenter, quidam humiliter. Primo modo audiunt ipsum presumptuosi ad reprehendendum praedicatorem, & talis modus audire verbum diuinum, non est signum praedestinationis, sed damnationis & reprobationis. Isto modo principes Iudeorum, Doctores & Pharisei audiebant Christum. Ceperunt Pharisei & Legisperiti grauer insistere, insidiantes ei, quarentes capere aliquid ex ore eius vt accusarent eum Lucae. 11. Melius fuisset non audire. Secundo modo audiunt verbum Dei illi qui non ex deuotione, sed ex verecundia recedendi de sermone audiunt verbum Dei, sed non corrigunt se nec emendant, vel quando praedicatur ipsi cogitant de alio. Ideo non illuminantur in intel-

intellectu ad credendum, nec in voluntate ad seruandum, nec talis audio est signum prædestinationis, sed maledictionis, iuxta illud, Maledictus qui facit opus Domini negligenter, Hieremias. 48. Tertiõ modo audiunt verbum Dei illi qui cum deuotione & attentione audiunt vt illuminentur & corrigantur etiam si sint magni literati, quia semper reducunt aliqua ad memoriam, de quibus Apostolus, Cum accepissetis à nobis verbum auditus Dei accepistis illud non vt verbũ hominum, sed sicut est verè verbum Dei i. Thess. i. Talis modus audiendi verbum Dei, est signum prædestinationis ad gloriam. Ratio, quia qui est in terra aliena libenter audit noua quæ dicuntur de sua patria ab illis qui venerunt. Secus de illis qui non curant audire, signum est quod non curant de illa patria, Sic persone bonæ & deuotæ sunt in hoc mundo tanquam peregrini & extranei, quia in celo habent totum bonũ suum, parentes, amicos, scilicet Patriarchas & Prophetas, Apostolos, &c. Ideo quando aliquis prædicator qui venit inde vbi fuit, studendo & contemplando enarrat noua de ciuitate & patria paradisi, signum est de illis qui libenter audiunt, quod sunt illius patriæ & ciuitatis amici. Secus de illis qui non curant audire & attendere, quibus dicit Christus, propterea vos non auditis quia ex Deo non estis, scilicet per prædestinationem, per amorem, per deuotionẽ & bonam vitam, ideo dicit scriptura cuilibet, Esto mansuetus & humilis ad audiendum verbum Dei, vt intelligas. Ecclesiastic. 5. Iacobus primo. In mansuetudine suscipite insitum verbum, quod potest saluare animas vestras. Tertia conclusio dicit, quod hæc benedicta passio Christi fuit despecta enormiter, quoniam illi Iudæi ita despectiue loquebantur de Christo ac si loquerentur de vno ribaldo, scilicet vituperando, vt patet ibi, Responderunt ergo Iudæi, scilicet indignati de hoc quod Christus eis dixerat, dicentes: Nonne benè diximus nos, quia Samaritanus es, & dæmonium habes? Respondit, Ego dæmonium non habeo, sed honorifico patrem meum, & vos inhorastis me. Ego autem non quæro gloriam meam, est qui quærat & iudicet. Ecce quomodo ipsum vituperabant. Nota quod Samaritanus dicitur à ciuitate Samariæ, sicut Confluentiarius à ciuitate Confluentiæ. Et Iudæi & Samaritani inimicabantur. Et sicut nos dicimus alicui despectiue, ô Iudæe, ita ipsi dicebant ô Samaritane, & ita fuit per eos dictum Christo, Nonne benedicimus quia Samaritanus es, id est, re-negatus, infidelis, diabolicus. Nota Samaritanus es tu, & dæmonium habes. Duas iniurias dixerunt sibi, respondit Christus dulciter, excusando se, dicens. Ego dæmonium non habeo, sed non excusauit se non esse Samaritanum, imò videtur concedere, sicut si diceretur mihi, Vos estis homicida & latro. Ego excusando me dicerem, ego non sum latro. Tacite concederem me esse homicidam. Item de Christo, dicunt hic glos. quod hoc nomen Samaritanus ha-

*Scha-
mar cus
stodinit.*

bet malam significationem, quia signat hominem infidelem & hæ-
reticum, & secundum hoc Iudæi dixerunt Christo, Samaritanus es
taui, sed habet bonam interpretationem, quia Samaritanus interpreta-
tur custos, & in sacra scriptura Christus dicitur custos. Eiaise vigesi-
mo primo, Custos quid de nocte? Custos quid de nocte, Dixit custos,
Venit mane & nox. Nota custos quid de nocte, scilicet culpæ, custos
quid de nocte, scilicet pœnæ, quasi dicat libera nox. Dixit custos, ve-
nit mane, scilicet misericordiæ, venit nox, scilicet culpæ nostræ. Ipse
enim Christus est custos vniuersalis qui custodit omnia, Angelos, cœ-
los, elementa, homines bonos conseruando, malos ad penitentiam
expectando, damnatos ad iustitiã cõseruando, quia alias annihilaren-
tur. Ideo Dauid, Nũ Dominus custodierit ciuitatem, frustra vigilat
qui custodit eam. Ideo Christus non negat se esse Samaritanum, ex
quo poterat in bonum interpretari. Moraliter habemus hã doctri-
nam quod verba ibi facta quæ possunt tam in bonum quam in ma-
lum interpretari, semper debent interpretari in partem bonam exem-
plo Christi. Dic exemplum in vitis Patrum, ex decreto Gelasii, li-
ber est approbatus, de illo sancto Eremita qui iudicauit hominem
comedentem de mane in die Ierusalim, qui de hoc fuit grauer re-
prehensus ab Angelo ense euaginato, nec cellam suam ingredi potuit
donec pœniteret pro tali peccato. & cetera. Ideo Christus, Nolite iu-
dicare, scilicet dubia & incerta, & non iudicabimini, Lucæ sexto.
Glosa Bedæ in hoc loco, Nihil aliud præcipi existimo, nisi vt ea fa-
cta de quibus dubium est quo animo fiant, in meliorem partem in-
terpretemur. Sed Christus negauit se habere dæmonium dicens, Ego
dæmonium non habeo, quia nulla bona significatione, vel interpre-
tatione homo potest habere dæmonem familiarem. Ideo Christus
se excusauit. Quarta cõclusio dicit quod hæc benedicta passio Chri-
sti fuit nobis ordinatã, siue applicata profectuose, seu fructuose, quia
ipse voluit suspendi in ligno crucis, ne aliquis sibi credens & obe-
diens suspenderetur in furca inferni. De hoc ipsemet dicit in Euan-
gelio, Amen, amen, dico vobis, si quis sermonem meum seruaue-
rit, mortem non videbit in æternum. Dixerunt ergo Iudæi, Nunc
cognoscimus, quia dæmonium habes. Abraham mortuus est, &
Prophetæ & tu dicis, si quis sermonem meum seruaerit, mortem
non gustabit in æternum. Nunquid tu maior es patre nostro Abra-
ham, qui mortuus est, & Prophetæ mortui sunt, quem teipsum fa-
cis? Respondit Iesus, Si ego glorifico meipsum, gloria mea ni-
hil est. Est pater meus qui glorificat me, quem vos dicitis, quia Deus
vester est, & non cognouistis eum. Ego autem noui eum. Et si di-
xero quia non scio eum, ero similis vobis mendax. Sed scio eum,
& sermonem eius seruo. Nota, seruaerit in corde, in ore, & in ope-
re. In corde per fidem, In ore per confessionem, ad Romanos 10.

*Eccẽ in
quibus
possit ac-
cidere,
semere
iudicare*

Corde

Corde creditur ad iustitiam, ore autem confessio fit ad salutem, &c. In opere per mandatorum impletionem. Psalm. Memores ient mandatorum ipsius ad faciendum ea. Nota quod sermo Christi est eius doctrina Evangelica, quæ seruatür dupliciter, primò si miter credendo, secundò humiliter obediendo, scilicet credere articulos fidei sine dubio & errore & falsa opinione, & obedire eius præceptis ea seruando, talis mortem, scilicet damnationis non videbit in æternum. Christus loquebatur de morte damnationis æternæ, & ipsi Iudæi intellexerunt de morte corporali, ideo dixerunt sibi: Nunc cognoscimus quod dæmonium habes. Abraham mortuus est, & Propheta. Videntes quod prima iniuria sibi non displicet, ideo illa dimissa iterum impropèrauerunt sibi aliam, de qua se excusauerat dicentes, Nunc cognoscimus quod dæmonium habes. Quæstio, quomodo ex isto textu, Amen amen, dico vobis, si quis sermonem, &c. habetur quod passio Christi fuit nobis applicata vtiliter? Respon- sio, quod passio Christi fecit nobis duo magna bona. Primum est, quia virtute passionis Christi remittuntur nobis peccata. Secun- dum, quia virtute passionis Christi ianua Paradisi fuit nobis aperta. Ideo non restat, nisi quod ad gloriam vadamus, per passus virtutum, *Ex eius* & bonorum operum, quod fit seruando doctrinam Christi. Ideo *f. Christi* dicit, Si quis sermonem meum seruauerit. Paret conclusio & respon- sio illorum qui dicunt, Quid prodest mihi passio Christi, si ego eiusque habeo facere pœnitentiam de peccatis meis? Respon- sio, quod satisfactio pœnitentia non fit ad soluendum pretium pro peccatis, nec ad ape- riendum ianuas Paradisi, quia iam hoc facit passio Christi, sed pœ- nitentia fit ad ambulandum illuc. Iuxta illud David, Ibunt de vir- tute in virtutem, videbitur Deus Deorum, scilicet Angelorum in *ficaciâ*, *Ston.* Psalm. octuagesimo tertio. Ideo dicit Christus, Pœnitentiam nō secūs agite, quoniam appropinquabit vobis regnum cœlorum. Matthæi *quâm* quarto. Nota, si vis aliter dicere, quomodo passio Christi est no- bis vtiliter applicata iuxta parabolam illorum duorum amicorum, *vñ ope-* quorum vnus commisit furtum, propter quod fuit captus, & ad su- *rationes* spendium sententiatus, Alter verò ex magna dilectione quam ad *influen-* illam habebat, intrauit carcerem, & recepit habitum amici *tiam ha-* tentiati, cui tradidit vestes suas, & finaliter fuit pro amico suspen- *bent à* sus, vt ille euaderet. Quid vobis videtur de illo amico qui vo- *capite.* luit mori pro amico? Hic duo amici sunt Christus & homo. Ho- *Ipsè* mo verò propter furtum fuit pōsitus in carceribus mundi, sententiatus *eam fec-* tiatus, & condemnatus ad furcam inferni. Sed venit eius amicus, *tit, ait* scilicet Christus verus Deus homo, indutus veste latronis, id est, *August.* humanitate, qui fuit in ligno crucis suspensus, vt latro euaderet à *vi nos* furca inferni. Paret ergo vtilitas passionis Christi quoniam Do- *facia-* minus voluit mori pro seruo, innocens pro peccatore. i. Petri; *Christi mus-*

suus semel pro peccatis nostris mortuus est, iustus pro iniustis, &c.
 Quinta conclusio quod hæc benedicta passio Christi fuit antiqui-
 tus sanctis patribus singulariter demonstrata, ibi, Abraham pater
 vester exultavit vt videret diem meum, vidit & gauisus est, &c. Di-
 xerunt ergo Iudæi, Quinquaginta annos nondum habes, & Abra-
 ham vidisti? Dic historiam quæ legitur. Genesis 22. quomodo Deus
 dicit Abraham. Tolle filium tuum vnigenitum quem diligis Isaac,
 Nota bene textum, quia Isaac figurabat Christum, qui portabat li-
 gnum crucis, &c. Abraham verò pater Isaac qui portabat ignem &
 gladium, figurabat Deum patrem. De quo dicit Apostolus. Roma. 8.
 Qui proprio filio suo non pepercit, sed pro nobis omnibus tradi-
 dit illum, qui in vna manu portabat ignem charitatis. Vnde Grego-
 rius. O inestimabilis dilectio charitatis, vt seruum redimeres, filium
 tradidisti. In alia verò manû portabat gladium, scilicet, auctoritatis
 occidendi filium, quia aliàs nullus potuisset ipsum occidere. Isaia
 quinquagesimo tertio, Propter scelus populi mei percussit eum, & si-
 cut non fuit mortuus Isaac, sed aries, sic non fuit mortuus filius Dei
 secundum diuinitatem, sed aries, id est Christus secundum humanita-
 tem. Ecce quare Christus dicit, Abraham pater vester, &c. scilicet pro-
 pter reuelationem, vt videret diem, vidit, id est intellexit in figura,
 quia intelligentia opus est in visione. Danielis 10. diem, scilicet, pasi-
 sionis meæ, & gauisus est. Iudæi autem hoc non intelligentes, & ver-
 ba Christi calumniantes dixerunt Christo, Quinquaginta annos
 nondum habes & Abraham vidisti. Sed cum Christus esset triginta
 trium annorum, quare dixerunt quinquaginta annos? Responso,
 quia Christus ex magnis abstinentiis, ieiuniis, vigiliis & laboribus
 iudicabatur senex, vt dicit glosa, & quinquaginta annorum, licet es-
 set solum triginta trium annorum. Moraliter, habemus hic exem-
 plum faciendi penitentiam & abstinentiam, exemplo Christi, quia
 quando rex abstinere & laborat, non debet seruus quiescere. Ideo
 Apostolus, secundæ Corinthios quarto, Semper mortificationem in
 corpore nostro circumferentes, vt & vita Iesu manifestetur in corpo-
 ribus nostris. Semper enim nos qui viuimus in mortem tradimur
 propter Iesum, vt & vita Iesu manifestetur in carne nostra mortali,
 ergo mors in nobis operatur, &c. & ad Collossenses tertio dicit Apo-
 stolus, Mortificate membra vestra quæ sunt super terram. Sexta
 conclusio, quod hæc benedicta Christi passio fuit à sancta Trinitate
 ordinata singulariter, scilicet vt Christus moreretur, sed non lapida-
 tus, nec gladius, nec præcipitatus, nec aliter nisi crucifixus in cruce.
 Hæc conclusio patet ibi. Amen, amen dico vobis, antequam
 Abraham fieret, ego sum. Tulerunt ergo lapides Iudæi vt iacerent
 in eum. Iesus autem abscondit se, & exiit de templo. Abscondit
 se, inuisibilem Iudæis, sed non apostolis, nec beatæ Mariæ virgini,
 quæ

quæ erat in isto festo, quid debuit ipsa dicere, quando, scilicet venerunt Iudæi cum lapidibus dicentes, moriatur. Ecce hic finis disputationis. Incœperunt per verba, & paulatim venerunt ad verbera, siue ad manus, quando audierunt ipsum se facientem Deum, ibi, Amen, amen dico vobis, antequam Abraham fieret, ego sum. Vnde ego sum est proprium nomen diuinitatis, quia nullus potest dicere ego sum, nisi abusiue, sicut nullus potest dici diues de pecunia quam mutuo accepit, quia non est sua. Sic esse nostrum est à Deo mutuatum, &c. Solus Deus potest dicere ego sum, qui solus habet esse immutabile, hoc intelligentes Iudæi tulerunt lapides. Sed quare, Christus noluit sic mori lapidatus, quia ita benè fuisset redempti illa morte, si voluisset. Responsio est duplex, prima est literalis, secunda moralis. Quantum ad primam, ratio fuit, quia non erat ita ordinatum in consistorio Trinitatis, quod Christus moreretur lapidatus, sed crucifixus, quia erat mors magis despecta. Sapientia tertio. Morte turpissima condemnemus eum. Quantum ad secundam rationem mortalem, quia per mortem crucis non solum sumus redempti, sed etiam instructi & defensi. Vnde in cruce quæ habet quatuor brachia, instruimur facere pœnitentiam, quæ habet quatuor opera pœnitentialia, ideò Apostolus. Qui Christi sunt, carnem suam crucifixerunt cum vitiis & concupiscentiis eius. Galat. quinto. Item per crucem sumus defensi ab omnibus periculis. Galat. vltimo. Mihi autem absit gloriari nisi in cruce Domini nostri Iesu Christi. Amen.

Feria secunda post Iudica.

Sermo vnicus.

DE spiritu accepturi erant credentes in eum. Ioannis septimo. & recitatiue in Euangelio hodierno. Vnde sanctum Euangelium hodiernum continet tres altissimas in Christo speculationes.

Prima est exaltationis Christi humanalis,

Secunda est excæcationis Iudæorum generalis,

Tertia est illustrationis credentium spiritualis,

Et de hac tertia loquitur thema, De spiritu, &c.

Et primò de exaltatione Christi humana, quia inquantum Deus, non indigebat exaltatione, ideò dicitur exaltatio Christi humana, quæ nobis subtiliter ostenditur & intricatè in prima parte euangelij, cum dicitur, Miserunt Principes & Pharisei ministros vt apprehenderet Iesum. Dixit ergo eis Iesus, Adhuc modicum tempus vobiscum sum, & vado ad eum qui me misit. Quæretis me & non inuenietis, & vbi ego sum vos non potestis venire. Et pro declaratione istorum sciendum est, quod iam Iudæi hodie & maiores simul concluderunt vt Christus

R. R. 5

crucifixi

crucifigeretur, & heri fuit tantum hoc concilium, ideo dicitur do-
 minica de passione seu passionis. Sed ideo adhuc ipsum non accipie-
 bant, quia timebant populum, qui ad Christum habebat magnam
 deuotionem, & hoc propter vitam sanctam & salutem quam eis da-
 bat quotidie, & propter miracula. Ideo tenuerunt concilium quod
 Christus caperetur, dicentes, Mittamus homines pauci valoris, vt
 interficiatur, & miserunt ministros & sagiones, & viderunt eum in tem-
 plo predicantem, & ducti timore non audebant eum capere. Et ideo
 fuit conclusum inter eos, quod expectarent eum donec predicasset.
 Et Christus in sermone conuerit illos, & post hoc ei nihil fecerunt.
 Et ideo dicitur, Miserunt Principes & Pharisei ministros vt caperent
 Iesum. Et dum isti audiebant Christum, dixit illis, Adhuc modicum
 tempus vobiscum sum. Nam ista verba attulerunt lucem in cordibus
 ministrorum vt videbitis. Hic ergo subtiliter & intricatè monstra-
 tur Christi exaltatio. Vnde est sciendum, quod inuenitur in nouo
 testamento quod reperimus quatuor exaltationes Iesu Christi hu-
 manas, & prima exaltatio est dolorosa, quando fuit eleuatus in cru-
 ce. O quantus debebat esse ille dolor, cum eius corpus delicatum at-
 traheretur in cruce, vnde concludit hic doctor sanctus in tertia par-
 te, quest. 46. artic. 6. Nullum dolorem martyrum & etiam omnium
 sanctorum simul vnitum, tantum fuisse, quantus fuit ille dolor Iesu
 Christi in cruce, quia vt dicit beatus Thomas in 3. parte, questione
 46. artic. 5. Christus passus est omnes passionis, non quidem secun-
 dum speciem, quia illæ sibi repugnant quandoque, vt combustio in
 igne, & submersio in aqua. Sed secundum genus passus est omnem
 passionem humanam, & hoc considerari potest tripliciter. Vno mo-
 do ex parte hominum. Passus est enim aliquid a gentilibus, & Iu-
 daeis masculis & feminis, vt patet de ancillis accusantibus Petrum,
 passus est etiam a Principibus, & ministris eorum, & popularibus, se-
 cundum illud Psalm. Quare fremuerunt gentes, & populi meditati
 sunt inania? Assiterunt Reges terræ, & Principes conuenerunt in vnu
 aduersus Dominum, & aduersus Christum eius. Passus est etiam a fa-
 miliaribus & notis, sicut patet de Iuda eum prodente, & Petro ipsum
 negante. Alio modo patet idem ex parte eorum, in quibus homo po-
 test pati. Passus est enim Christus in suis amicis eum deserentibus.
 In fama per blasphemias contra eum prolatas. In honore, & gloria,
 per irrisiones, & contumelias ei illatas. In rebus, quia vestibus spolia-
 tus est. In anima per tristitiam, torridum & timorem, in corpore per
 vulnera, & flagella. Tertio potest considerari quantum ad corporis
 membra. Passus est enim Christus in cavite quingentium spinarum
 coronam, in manibus & pedibus confixionem clauorum, in fa-
 cie alapas, in corpore flagella. Fuit etiam passus secundum omnem
 sensum corporeum. Secundum tactum quidem flagellatus, & clavis
 confixus.

confixus, secundum gustum, telle & aceto potatus, secundum olfactum, in loco foetido cadaverum mortuorum, qui dicitur Caluarie, appensus patibulo, secundum auditum, laceratus vocibus blasphemantis, & iridentium. secundum visum, videns matrem & discipulum quem diligebat, stantes. Hec Tho. ibidē. & idem art. 6. eiusdē questionis, dicit quod dolor Christi fuerit maior omnibus doloribus, quod patet ex illo quod dicitur Threno. 1. in persona Christi. O vos omnes qui transitis per viam, attendite, & videte si est dolor sicut dolor meus. Ponit tamen ibidem quatuor rationes pro istius probatione, quas vide ibidem, si placet. Et ideo David de hoc in Psal. 87. Pauper sum ego, & in laboribus à iuuentute mea, exaltatus autem humiliatus sum & conturbatus. Ibi exaltatus s. in cruce. Et loquitur ille psalmus in persona Christi. Pauper etiam in exitu ventris virginalis, & per consequens natus extra domum in via ponitur in præcepto, nec erat ibi ignis cum esset frigus, vt scitis in natiuitate Domini. Et pauper in conuersatione, quia si aliquis deuotus homo volebat eum hospitio recipere, sumebat pro eleemosyna, alias exibat per desertum, & ibi lapide sub capite posito, dormiebat, & ideo dicitur, & circumspicitis omnibus cum iam vespera esset hora exiit in Bethaniam cum duodecim. Marc. 11. Item multoties prædicando in nimis caloribus, & in multis aliis laborando, ita laborabat, quod iam videbatur senex. ecce quomodo fuit pauper. Sed postea exaltatus fuit cruce, & conturbatus. O quanta fuit tribulatio capitis, propter spineam coronam, & quanta oculorum propter discipulos qui fugiebant, & propter dolorem matris, & propter aures audientes blasphemias, & propter odorationem narium, quia ibi fortebant multa suspensorum corpora. Et de ista passione dirigendo verba ministris dicit, Adhuc modicum tempus vobiscum sum, vt adhuc instruam vos. Ecce ergo primam exaltationem. Secunda fuit exaltatio gloriosa, quando fuit exaltatus in resurrectione. In resurrectione exiuit cum sanctis patribus limbum, & in die Paschæ gloriosus surrexit. Et de ista exaltatione ipse dixit alias, Et ego si exaltatus fuero à terra, omnia traham ad meipsum. Ioan. 12. Si pro quia, quando exaltatus fuero, omnia traham. Primò animas existentes in limbo. Item Apostolos iam deficientes & discipulos. In resurrectione suscepit omnia, quia omnes creaturas sibi subdit. Et ista ratio etiam tangitur subtiliter ibi, quando dixit, vado ad eum qui misit me. O quis vadit ad rem que ab eo non distat ergo quomodo vadit ad patrem, cum essentialiter esset idem cum parte? Videte localiter non distabat, sed formaliter, quia pater, immortalis, & ipse mortalis in quantum homo, & ideo distabat per humanitatem à patre. Tertia exaltatio fuit celestialis, & ista fuit in ascensione sua. De hac Paulus dicit. Propter quod & Deus exaltauit illum, & donauit illi nomen quod est super omne nomen, vt in nomine Iesu omne genu flectatur,

cœlestium, terrestriū & infernorum, & omnis lingua cōfiteatur, quia Dominus Iesus Christus in gloria Dei patris, &c. Philip. 2. & statim ipse tangit cum dicit, Quæretis me, & non inuenietis. Quia ex quo Christus ascendit in cœlū, Iudæi videntes tempus Messiaē esse cōpletū, quærebant & adhuc quærent Christū, sed nō inuenient nisi in iudicio, quia non credebāt ipsum esse Messiam, ergo nominaliter quærebant & nō realiter. Ideo Osee. 5. dicitur de Iudæis, Facti sunt principes Iuda quasi assumentes terminum, super eos effundam quasi aquā iram meam. Quarta exaltatio fuit spiritalis quo ad animā, quæ nō solum fuit in istis prædictis tribus, imō etiā in sua incarnatione, quia tantam prudentiam & potentiam habuit anima illius illicō, sicut & nunc, & ideo dicitur spiritalis quo ad animam, & de hac dicitur, Isaia. 52. Ecce intelliget seruus meus, & exaltabitur, & eleuabitur, & sublimis erit valde. Seruum appellat filium respectu humanitatis, & eleuabitur in intellectu, in prudentia, gloria & fruitione. Et ista in euangelio tāgit cum dicitur. Vbi ego sum, vos nō potestis venire. Videte, certum est quod peccator quantumcunque malus, quandiu anima est in corpore, habet liberum arbitrium: quare ergo dicebat, vos non potestis venire? Videte, ire & venire ad gloriam fit per passus bonorum operum, sicut videmus in nostro ire, quia nunc cogitationibus bonis, tunc verō pœnitendo imus illuc vbi Christus est. Et de hoc David, Ibunt de virtute in virtutem, &c. in Psalmo. 33. scilicet,

Sensus Quam dilecta. ideo hoc dicebat, quia sciebat illos esse in mala voluntate, & peruersa, ideo non poterant itinerare in bonis operibus. **alter cō** Et videre omnia bona opera facta in peccato mortali non possunt **positus,** prodesse, scilicet, ad meritum vitæ æternæ: profunt tamen hominī **alter dr-** vt citius disponatur ad gratiam: & etiam ad accumulationem temporalium, & ideo dicit, Vbi ego sum, vos non potestis venire, scilicet in sensu composito, scilicet, malam vitam retinendo, sed bene illam dimitiendo. Ideo Christus dicit, Non potest arbor mala fructus bonos facere, neque arbor bona fructus malos facere. Matth. 7. **Quodā** Et hoc intelligatis in sensu composito. Arbor bona, scilicet, stando **modo** in bonis operibus, tamē creatura, licet cadat in peccato mortali, à bonis operibus non desistat, quia ad omnia profunt, nisi ad illud vnum **enim di-** & plus, quia citius extrahitur homo de peccato. Et hoc bene patet in **gnū est** euangelio hodierno, quia ministri qui veniebant ad capiendū Christum, ex quo prius voluerunt audire sermonem, & bonum opus facere, ideo Deus conuertit illos & redierunt ad Phariseos, & quia illi **ut qui** lum non perduxerunt captiuum ad illos, & dixerunt Pharisei ministris, **bene** Quare non portastis talem? At illi dixerunt, Nunquam sic locutus est homo, & quomodo hic debet capi? Dixerunt illis principes, **utitur** Nunquid & vos seducti estis? Nunquid aliquis ex principibus credit **naturali** in eum? Sed hæc turba quæ ignorat legē maledicta credit in ipsum, **bus illu** **mineur** **in spiri-** **tuali-** **bas.**

Moraliter

Moraliter nota, simplices qui nō ponebāt obicem ex sermone Christi fuerunt illuminati, sed literati quia obicem posuerunt, ideo in malitia sua permanserunt, quia ex superbia sua Christum audire noluerunt, vt frequenter homines magnæ scientiæ sunt malæ conscientiæ. Ideo dicitur Eccles 5. Esto mansuetus ad audiendum verbum Dei, vt intelligas. Videte ne omittatis orationes solitas, nec bona opera. Ideo cuiuslibet dicitur, Quodcunque facere potest manus tua, instanter operare, quia nec opus, nec ratio, nec sapientia, nec scientia erunt apud inferos, quō tu properas. Eccle. 9. Quodcunque, scilicet bonum, ecce ergo hic pro prima parte. Secunda pars Euangelij est de excæcatione Iudæorū generali, de hac quomodo fuerit, videte textum Euangelij subtiliter ibi, Dixerunt ergo Iudæi ad semetipsos, Quō hic iturus est, quia non inueniemus eum? Nunquid in dispersionem Gentium iturus est, & docturus Gentes? Quis est hic sermo quem dixit, quæretis me, & non inuenietis me, & vbi sum ego, vos non potestis venire? Hic videte cæcitatem eorum: nam ministri fuerunt illuminati ad intelligendum verba Christi, & non Doctores, & ideo verificatur hoc verbum Christi in oratione dicentis, Confiteor tibi pater Domine cæli & terræ, quia abscondisti hæc à sapientibus & prudentibus, & reuelasti ea paruulis, Matth. 11. Fiebat tunc vt hodie fit, quia cum veniunt literati ad sermonē, dicunt cum magna audacia & elatione. Iam ego videbo quid dicet iste prædicator: & illuc veniunt iam obstinati. Sed simplices & ignorantes immediatè credunt, & illuminantur, quia ex deuotione veniunt. Ecce quomodo ostenditur cæcitas Iudæorum. Nam Iudæi verū dicebant, sed non intelligebant, quia dicebant, quod Christus debebat ire ad terram promissionis, & ad Gentiles, & docere Gentes, & hoc verum fuit. Nam Christus primò in Iudæa pedester iuit de villa in villam, prædicādo, sed Christus post dispersionem Apostolorum, per totum mundum iuit equester, quia per equos, id est, Apostolos, & docebat Gentes, & hoc dixit Christus de Paulo, quando dixit, Vade, quoniam vas electionis est mihi iste, vt portet nomen meum coram Gentibus, & Regibus, & filiis Israël. Act. 9. Et videatis ad hoc pulchram figuram in libro Iudicum capit 6. Nam ibi legitur quod Iudæi erant in magna pressura propter inimicos eorum, & Deus aperuit Gedeoni di, quod ipse deberet liberare Iudæos ab inimicis. & ideo petiit signū Gedeon à Deo & dixit, Hic est vellus lanæ in hac area, sit hoc signum quod reperiam lanam totam plenam de rore cras de mane, & aream totam siccam. Cui dixit Deus. Placet mihi, & ira inuenit alia die sicut dictum fuit de mane. Tunc dicit Gedeon. Pulchrum est signum, sed Domine, peto secundò, quod fiat per contrariū, ita quod cras reperiam lanam siccam, & aream roratam, & rore plenam, & sic habuit. Nota benè ibidem historiam. Sed quæro hic, quid significat iste ros? Responsio, Iste ros signifi-

significat doctrinam lesu Christi bona ratione, quia sicut terra de se non potest fructificare sine rore cæli, sic nec mundus posset fructificare in bonis operibus, nisi descenderet ros, id est, doctrina Christi, & hoc probatur auctoritate in cantic. Deuteronomij trigesimo secundo. Audite cæli quæ loquor, in versu, Concrestat ut pluuia doctrina mea, sicut ut ros eloquium meum. Lana autem est gens Iudæica, quia sicut lana tonsa est a bestia, & remota ab ea, sic gens Iudæica fuit separata ab Ægyptiis qui adorabant bestias. Et voluit Gedeon pro primo signo, ut ros esset tantum in vellus, id est doctrina Christi, tantum in populo Iudæico, & tota area esset sicca, id est totus mundus. nam doctrina & ros Christi dabatur Iudæis tunc solum, aliæ congregationes mundi erant siccæ. & ideo dicitur in Psalmo septuagesimo primo, Descendet sicut pluuia in vellus, & sicut stillicidia stillantia super terram, &c. Voluit etiam Gedeon aliud signum, scilicet ut lana siccaretur, & terra madidaretur, & hoc figurabat doctrinam Christi post suam ascensionem. Nam postquam ascendit cælos, fuit portata eius doctrina per totum mundum, nam in omnem terram exiuit sonus eorum, & remansit lana tota sicca, id est, gens Iudæica, & fuit adimpleta quædam prophetia dicens, Quia repleta est terra scientia Domini, sicut aque maris operientis. Isa. ii. Aqua, id est, doctrina euangelica, & remansit Iudæa tota sicca, id est, recta doctrina veritatis. Et ideo dicebat Prophecia, Et ambulabunt ut cæci, quia Domino peccauerunt. Sopho. i. Modò videamus hinc moraliter circa illud cum dicitur, Queritis me, & non inuenietis, an fortè sit aliquis quærens Christum, & nos inueniens? Respondetur, certò quod sic, si deficit in aliquo trium quæ ad hoc requiruntur, & hoc declarat Isaias cum dicit, Quærete Dominum dum inueniri potest, inuocate eum dum propè est, derelinquat impius viam suam, &c. Isa. 55. Et sunt ista, scilicet tempus, locus & modus quæ requiruntur. Debet ergo primò tempus obseruari, hoc est tempus quadragesimæ, quia clerici toto tempore Christum quærent, sed vos mundam saltem in hoc tempore quadragesimæ, debetis quætere Christum penitendo, & iniurias remittendo. Fortè dicunt mulieres, quando reprehenduntur de earum vanitatibus, si aliquæ inciperent dimittere ornamenta, ego dimitterem. Vide tu quicumq; talis es, quia Martyres omnes habent coronam in Paradiso, sed super omnes S. Stephanus qui primus fuit. Virgo Maria inter virgines, Magdalena inter penitentes. Et ecce nunc saltem dimittatis isto tempore penitentiam. Ideò dicitur, Hortamur vos, ne in vacuum gratiã Dei recipiatis. ait enim, Tempore accepto exaudiui te, & in die salutis audiui te. 2. Corinth. 6. Querite ergo Dominum, dum inueniri potest, quia Iudæi non quærebant debito tempore Christum, ideo non inuenierunt. Secundò inueniundo Christum seruandus est locus, & iste locus est iste mûdus, quia nisi in hoc mûdo inueniatur

fiat per gratiam non poterit inueniri in alio per gloriam, & ideo
 damnati non possunt Christum inuenire, quia longe à peccatoribus
 salus. nos autem sumus prope. Satis enim est prope alium, qui non
 distat nisi per tres passus ab eo. Et habes tres passus, quibus potes ad
 Christum redire, & ipsum inuenire. & primus est contritio, secundus
 est confessio, tertius est complementum penitentiae, & est satisfactio.
 Nunc ergo est tempus & locus. & ideo Dauid in Psalmo 144.
 ait, Prope est Dominus omnibus inuocantibus eum, omnibus inuocantibus eum in veritate. Videte ergo, quod concordent oris prolatio
 & cordis contritio, & satisfactio, quia isti sunt tres passus. Tertio
 seruandus est modus quærendi Christum, & ille modus est recedere
 à peccatis, quia dicit, Derelinquat impius viam suam, & vir iniquus
 cogitationes suas, & reuertatur ad Dominum, & miserabitur eius.
 Isa. 55. Ibi tangit Propheta modum quærendi Christum. Qui ergo
 has tres condiciones seruauerit, inueniet Christum. Veniamus ad
 tertiam partem Euangelij, quæ est de illustratione credentium spiri-
 tuali, & de hoc loquitur thema. Et dicitur in Euangelio, In die ma-
 gno festiuitatis habebat Iesus, clamabat dicens, Si quis sitit, veniat ad
 me, & bibat. Qui credit in me, sicut dicit Scriptura, flumina de ven-
 tre eius, fluent aquæ viuæ. Hoc autem dixit de Spiritu quem acce-
 pturi erant credentes in eum. Declaremus illud magnum festum, quia
 ad literam festum tabernaculorum quod incipiebat 15. Septemb. & etiã
 hodie seruant Iudæi illud festum, & durabat illud festum octo die-
 bus, & prima dies erat colenda, sed postea vsque ad octauum diem
 poterant laborare, sed octauus dies erat sanctissimus, & de hoc est
 textus Leuitici vigesimotertio, vbi dicitur, Dies octauus erit celeberrimus
 atque sanctissimus, & offeretis holocaustum Domino. Et in
 isto ultimo die Iesus clamabat, quia dicit Euangel. In die magno. Et
 ille erat octauus secundum literam. Sed moraliter est hic notan-
 dum, quod sicut virtutes morales sunt theologales, sic etiam supra
 intellectus morales sunt theologales. Nam allegoricus sensus expo-
 nit illud quod debemus credere, & sic respondet fidei. Tropologicus
 respondet charitati, & anagogicus spei. Modò videte. In verbis istis
 Euangelij facio istos tres intellectus. Et primus erit principaliter
 allegoricus. Vnde quid est istud festum septem dierum, & hic dies
 vltimus quo Christus clamabat? Istud festum est Quadragesima, &
 habet septem septimanas quas illis septem diebus comparare pos-
 sum. Nouissimus dies est festum Paschæ. Hæc sollemnitas Quadra-
 gesimæ durat septem septimanis præcedentibus quemadmodum
 illud festum præcedebant septem dies, & in illo magno die clamat
 Christus ad inuitandum nos ad communionem, dicens illud Can-
 ticorum quinto, Comedite amici, & bibite, & inebriamini charis-
 simi. Nota amici, quia oportet quod sit amicus ille qui debet come-
 dere,

*Triplicem
 scriptura
 ve sem
 sus.*

dere, vt scilicet sit in gratia, & tunc inebriatur, quando omnia opera temporalia postponuntur, & totaliter quiescit in Christo, & iste est intellectus allegoricus. Alius sensus est moralis, & tropologicus, & secundum istum intellectum istud festum est vita sancta quam debemus habere. Septem dies sunt virtutes morales, & theologales septem, scilicet fides, spes, charitas, prudentia in periculis, iustitia & temperantia in prosperis, & fortitudo in aduersis. Vltimus dies est dies mortis quando Christus vocat ad gloriam Paradisi. Et ideo dicitur, Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos, & inuenietis requiem animabus vestris. Matth. 11. Tertius intellectus est anagogicus, vt sic hoc festum significet durationem mundi, & dies septem significant septem ætates. Prima ab Adam vsque ad Noë. secunda à Noë, vsque ad Abraham. tertia ab Abraham, vsque ad Moysen. quarta vsque ad Dauid. quinta vsq; ad transmigrationem Babylonis. sexta vsque ad Christum. septima vsq; ad finem mundi. Vltimus erit dies iudicij, & erit magnus. & Christus stabit & clamabit esuriētibus, & sitientibus iustitiam, & his qui à dextris erunt dicens, Venite benedicti patris mei. Mat. 25. Sed aliis dicet, Discedite à me maledicti, &c. Et ideo de bonis dixit, De spiritu accepturi erant, &c. Isti tales accipient in hoc mundo per gratiam, & in alio per gloriam.

Feria III. post Iudica. Sermo vnicus.

Nemo palam loquebatur de illo, propter metum Iudeorum. Originaliter. Ioan. 6. Recitatiuè in Euangelio hodierno. Vnde in isto Euangelio hodierno ostenduntur nobis tria de Iesu Christo, quæ habuit inter Iudæos tempore suæ passionis, scilicet,

*Stricta afflictio,
Discreta conditio,
Secreta defensio.*

Et de vltimo loquitur the. quia aliqui credentes in eum occultè defendebant. quia nemo supple credentium palam loquebatur de illo, id est, pro illo, licet alij loquerentur palam, non tamen pro illo, sed bene contra illum. Primum quod tangitur in Euangelio de Christo, est stricta afflictio, habebat enim strictam afflictionem ex parte omnium. s. amicorum & aliorum, & de hoc fit mentio in principio Euangelij cum dicitur, Ambulabat Iesus in Galileam, non enim volebat in Iudæam ambulare, quia quærebant eum Iudæi interficere. Erat autè in proximo dies festus Iudæorum scenopegia. Dixerunt autè ad eum fratres eius, Transi hinc, &c. Pro quorū intellectu, sciendum est, quod terra promissionis vltra mare diuidebatur in duas prouincias. s. in Iudæam, & Galilæam, & in Iudæa est ciuitas Ierusalem tanquā metropolitana,

politana, & ibi stabant doctores, magistri, & studium generale, & ibi morabantur inimici Christi. Sed parietes eius & amici stabant in Galilæa, quia Christus ibi fuerat nutritus in ciuitate Capharnaü, & ibi habebat amicos suos & consanguineos, & ibi nõ habebat inimicos tot sicut in Iudæa. ideo ambulabat in Galilæam, & ibi fuit tribulatus & afflictus a fratribus, id est, cõsanguineis suis, & istos sancta scriptura appellat fratres eius. Et iste est modus sacræ scripturæ, in veteri & in nouo testamento. vnde Gen. 13. dicit Abraham Lot, Ne queso sit iurgium inter me & te: fratres enim sumus, & tamen erant tantũ consanguinei. Et simile habetur ex variis partibus scripturæ, quod cõsanguinei dicuntur fratres. Vnde dicitur, Optabã enim ego ipse anathema esse a Christo pro fratribus meis, qui sunt cognati mei secundum carnẽ. Rom. 9. Et ab illis cõsanguineis habuit Christus strictam afflictionem. Nã in Iudæa quærebant eũ occidere ex vna parte, & ex alia parte fratres eius impellebant vt iret, ipse Iudæã nõ tamẽ quæ haberent intentione mali. Et ascriptum est cõsanguinei & parietes quare deberet ire, quatuor rationes. Ad R. ratio fuit deuotionis, quia erat festus dies proximus scenophylæ, dicitur a σκηνῶν quod est tabernaculum, & φαγῶν quod est comedere Græcè, quia faciebant tabernacula, & comedebant in tabernaculis. vt habetur Leut. 23. & erat præceptum Dei. Exo. 23. quod omnes irent in Ierusalem. ideo cũ omnes Iudæi deberent ire, volebant cõcludere quod ipse etiã deberet illuc ire. Sed ista nõ tangebant Christum, quia ipse erat imperator, qui dedit legẽ Moyssi in similitudine ignis. Exod. 19. & ideo solutus erat a legibus, maxime quia post ipse dedit legẽ in similitudine hominis. & ideo non erat ipse ligatus. Secundò etiam quia ipse erat exceptus, quia habebat ibi inimicos capitales, & ideo in quantum homo erat excusandus, & ideo ista prima ratio non cogebat. Secunda ratio erat dilectionis & charitatis. s. propter discipulos qui ipsum dimiserat ratione sermonis, quem fecerat de sacramento altaris, quãdo dixit. Caro mea verè est cibus, &c. Ioã. 7. Ibidem, Nisi māducaueritis carnẽ filij hominis, & biberitis eius sanguinem, nõ habebitis vitã in vobis. Ex quo sermone fuit inter eos tantũ scandalũ, quod dixerunt illi de societate. Durus est hic sermo. quis potest eum audire? & ideo abierunt retrorsum, & cũ eo nõ ambulabant, quia reputabant stultum quod de eius carne deberent comedere. de his ergo dicebãt sibi parietes & consanguinei, Transi hinc & vade in Iudæam, vt & discipuli tui qui recesserunt a te videant opera tua quæ facis. Ioan. 7. & conuertentur ad te, quia scandalizati recesserunt a te. Hoc non fuit dictum de Apostolis, quia illi non recesserunt ab eo, sed de aliis. Sed nihil valet ista secunda ratio, quia discipuli de quibus loquebatur iam multa mirabilia viderant ab eo. Tertia ratio est ambitionis, & tangitur ibi cũ dicitur, Transi hinc, nam nemo quippe in occulto aliquid scilicet

ei mei, id est, pauperes & proximi mei, id est, diaboli, &c. De supra-
 ctis vide. 16. quærit. 1. cap. fina. & 12. q. 2. Gloria. Alia moralitas est hu-
 militatis pro laicis, & vt intelligant dicam parabolam, Si aliquis no-
 tabilis miles & potens est in aliqua ciuitate, & aliqui agricolæ & pau-
 peres exurgerent in eum, & potens iste miles posset eos occidere so-
 lo verbo, & diceret, ne isti moriantur cum ista malitia, cedam, & ibo
 ad aliam ciuitatem, quid diceremus de isto? Verè tantum esset humi-
 lis quod reputaretur sibi in stultitiam. Sic fuit humilitas Iesu Chris-
 ti cuius posse est tale, quod posset illico in momento totum mun-
 dum destruere, & alium facere, & licet maiores ciuitatis Ierusalem
 exurgerent contra eum, tamen agricolæ sunt eius respectu, licet
 illos posset occidere, cedebat tamen & recedebat à Ierusalem, habe-
 ris enim exemplum morale, vt cedatis inimico, & non sumatis vindi-
 ctam: iuxta illud, Si fieri potest, quod ex vobis est, cum omnibus ho-
 minibus pacem habentes, non vosmetipsos defendentes charissi-
 mi, sed date locum iræ. Scriptum est enim, Mihi vindictam, &
 ego retribuam, dicit Dominus. Ad Roma. 12. Nota defendentes, id
 est, vindicantes, nec est tibi dedecus cedere inimicis tuis apud
 Deum, quia honor est homini qui separat se à contentionibus, om-
 nes autem stulti miscentur contumelias. Prover. 20. Sed apud stultos
 diceretur, illud esset dedecus, sed in iudicio Dei ab omnibus lauda-
 bitur. Date ergo locum iræ, quia scriptum est, Mihi vindictam, &c.
 quia regula est Dei. Nalli ergo vindicta competit, sed iustitia. Et ad
 hoc vide miraculum quod habetur. 2. dialogo. Erant duo viri poten-
 tes in eadem patria, & vnus erat nobilis & multum famosus, alter ta-
 men non erat ita famosus, & ille agebat inuidia contra alium adeo
 quod propter inuidiam diffamabat alium, & intantum creuit inui-
 dia quod alteri munus venenosum præsentauit. Et dixit alius ma-
 gnus, Ego cedam huic, & dimisit viciniam & mutauit locum. Ille in-
 uidus dicebat exultans, & ego faciam illum etiam recedere ab illo
 loco, & subito dum hoc cogitaret cecidit domus eius supra eum. Ec-
 ce hic vindicta Dei. Ideo dicit Christus, dimitte mihi vindictam,
 & ego retribuam, quia retribuit in corpore & anima. Nam glorio-
 sius est exemplo Domini iniuriam & inimicum cedendo vincere,
 quam resistendo superare, vt inquit Gregorius, & hoc est consilium,
 Domini. Cum persequentur vos in vna ciuitate, fugite in aliam. Mat-
 thæi decimo. Ecce hinc primam partem. Secundo tangitur in euan-
 gelio discreta conditio, quia licet tantam potentiam haberet, vo-
 luit tamen vt prudentia, ideo rationabiliter voluit parentibus re-
 spondere, quod non deberet ire in Iudæam. Dixit ergo eis Ie-
 sus, Tempus meum nondum aduenit, tempus autem vestrum sem-
 per est paratum. Non potest mundus odisse vos, me autem odit, quia
 ego testimonium perhibeo de illo, quia opera eius mala sunt. Vos

*Circum-
stantia
studiosi
operis.*

ascendite ad diem festum hunc, ego enim non ascendam ad diem festum istum, quia tempus meum nondum impletum est. Hæc cum dixisset, ipse mansit in Galilæa. Et hic Christus asserit quatuor condiciones prudentiæ, quæ requiruntur in opere virtuoso & meritorio .s. quando ubi, quomodo, & quare. quia quantumcunque bonum fiat, nisi discretè fiat, non est meritorium. ut dicit. s. Anselmus. Virtus est quidquid boni cum discretionem feceris. Virtus autem indiscreta pro vitio reputatur. Prima ergo ratio prudentiæ est tempus respicere, scilicet, quando, id est, quod fiat debito tempore, quia dicere missam virginis Mariæ bonum est, sed si diceretur in die Veneris sancta, vel post prandium peccatum esset, quia non est tempus condecens. Et ideo dicitur, Tempus & responsum cor sapientis intelligit. Omni negotio tempus est & opportunitas. Eccle 8. Hanc circumstantiam seruauit Christus di. Tempus meum, .s. patiendi à Deo ordinatum nondum aduenit.

De quo nota figuram. Exo. 12. Quando Dominus voluit liberare populum de dura seruitute Ægypti, præcepit eis quod decima die primi mensis. .s. Martij, reciperent agnum, & seruarent ipsum ad diem 14. mensis, & 15. die erat Pascha. Dixit tex. decima die prima mensis tollat unusquisque agnum per familias & domos suas. Erit autem agnus absque macula, masculus anniculus. Iuxta quem ritum tolletis & hædum, & seruabitis eum vsque 14. diem mensis huius. Immolabiturq; eum vniuersa multitudo filiorum Israël ad vesperam, &c. Nota ibidem textum. Et fuit figura illius agni innocentis Christi, de quo Ioan. 1. dicitur, Ecce agnus Dei, qui debuit tolli decima die mensis primi, sicut factum fuit in die ramorum, quando receptus fuit cum magno honore, & fuit seruatus vsque in diem Iouis ad vesperam. Iam veritas debebat correspondere figuræ, & Christus sciebat esse obseruandum in omni opere virtuoso tempus debitum, & illud tempus nondum uenerat, ideo dicebat, tempus meum nondum venit, quia vsque ad nonum diem non debebat ire ad Ierusalem, tempus autem vestrum semper est paratum. Sed contra hoc arguitur. Certum est quod Christus non solum ordinauit passioni suæ tempus, diem & horam, sed etiam omni homini, quare ergo dicit, Tempus vestrum semper est paratum cum etiam homo certum habeat tempus moriendi. iuxta illud Iob. 14. Breues dies hominis sunt, numerus mensium eius apud te est. Dicendum ad hoc quod Christus uolebat dicere, quod tempus suum quod elegerat pro redemptione generis humani, nondum aduenit. Tempus uero uestrum vanæ gloriæ & honoris, semper à uobis desideratum, est semper paratum. non loquitur de tempore mortis eorum. Vel expone sic. Tempus uestrum semper est paratum, id est, debet esse paratum, quia nescitis tempus, neque diem, neque horam, nec modum moriendi uestrum, ideo semper debetis esse parati. iuxta illud Senecæ, Mors ubique te expectat, tu si fueris sapiens, ubique eam expecta. Se-

eunda circūstantia est locus, quia locus debet inspicī, quia bonū ei dī
 cere missam, sed nō in stabulo, nec in coquina. Item bonum est matris
 monium, sed non vti in ecclesia. Et ideo dicitur Baruch 3. Disce vbi
 sit prudentia, vbi sit virtus, &c. quis inuenit locum eius. Hanc circun-
 stantiam Christus seruauit dicens: Non potest mundus odisse vos, ec-
 ce locus, me autem odit, quia testimonium perhibeo de illo, quia ope-
 ra eius mala sunt. Mundus, vt dixi, ciuitas Ierusalem est, quæ odio
 habuit Christum & Apostolos, quia spirituales erant, non autem
 sanguineos Christi, quia carnales erant. Vnde Ioan. 15. Si mundus
 vos odit, scitote quoniam me priorem vobis odio habuit. Ideo locus
 non congruebat vt tunc ascenderet Ierusalem, nec oportebat timere
 illos qui habitabant Capharnaum, quia non habebant eum odio.
 Tertia circūstantia est modus, quia licet sit tempus & locus, tamen
 requiritur modus, vt si quis hic sedens nunc vult dicere missam vel
 in camisia, vel nudus, vel dando eleemosynas ex ira, vel etiam si vis
 hoc tempore confiteri, & tamen ire ad solatium, non est modus debi-
 tus, quia debet esse genuflexio, & confessor debet sedere sic tanquam
 iudex. Item si quis veniret & diceret confessori, Volo dicere coram
 testibus peccata mea non esset modus, quia non esset sacramentalis
 confessio, immo dicere contrarium est hæreticum. Licet quidam di-
 cunt, quod propter humilitatem quis potest publicare, verum est post
 confessionem. Item facere eleemosynam & orationem ad modum
 Phariseorum, vt patet Matth. 6. Non est bonus modus. Ideo S. Pau-
 lus, Videte itaque fratres quomodo cautè ambuletis, non quasi insi-
 pientes, redimentes tempus, quoniã dies mali sunt. Ephe. 5. ideo Chrī-
 stus dixit, Vos ascendite ad diem festum, s. pompose. Nam illud fes-
 tum dicitur, tabernaculorum, vt iam dixi, & populus erat totus vas-
 nus in primo die & durabat octo diebus. & sic non erat modus. &
 ideo dixit vobis ascēdite, & noluit cum illis ire, quasi dicat illud. Esa.
 1. cap. Sabbata vestra odiuit anima mea. Sed quarta die quando iam
 temperatè comedebant & bibebant parcè, ipse ascendit. Jam die festo
 mediante ascendit Iesus in templum. Ioann. 7. Quarta circūstantia
 est intentio, quare? quia debet inspicī intentio, ratio & finis. Hæc tria
 prædicta sufficiunt. Ideo Dauid semper interrogabat seipsum, cum
 erat in tribulatione. in Psalm. 41. & 42. Quare tristis es anima mea,
 & quare conturbas me? Ergo respice intentionem, quoniam intentio
 dat principalitatem & formalitatē operi virtuoso & meritorio. Hæc
 circūstantiam Christus seruauit, quia intentio Christi erat, quod
 per passionem voluit venire ad gloriam resurrectionis, sed vt dicitur
 Luc. vlti. Oportuit pati Christū, & ita intrare in gloriā suā, quia illud
 tempus nondum fuerat impletum, ideo dicebat, Tempus meum nō
 dum venit, & ideo mansit in Galilæa vsque ad diem Martis. Morali-
 ter super eo quod dicit, Mansit in Galilæa, Nota Galilæa interpre-

ratur Hebraicè rota volubilis, cuius quando vna pars deprimitur, alia exaltatur rotando, sic Christus operationi humanæ statim adiungebat operationem diuinam, vt videretur sua diuinitas & etiam humanitas. Hoc patet in omnibus operationibus discurrendo à sua natiuitate vsque ad resurrectionem. Primò in natiuitate fleuit vt ceteri infantes, sed mox diuinitas fuit eleuata in claritate noctis, quæ processit de Christi corpore nouiter nato. Secundò, esuriuit vt ceteri, sed diuinitas statim dedit lac matri. Tertio, in quantum homo fuit in præsepulo positus, sed vt Deus à boue & asino adoratus. Quarto, fuit humiliatus in circumcisione quæ dabatur peccatoribus, sed exaltatus in regum adoratione. Quintò, fuit presentatus in templo vt peccator, sed ibi fuit exaltatus testimonio Simeonis & Annæ. Sextò, fuit humiliatus fugiendo in Ægyptum, sed fuit exaltatus in medio doctorum in templo. Iterum fuit exaltatus in baptismo in manifestatione trinitatis. Septimò, in deserto, in ieiunio, & tentatione diabolica, sed fuit exaltatus, quia accesserunt angeli, & ministrabant ei. Octauò, in prædicatione fuit humiliatus, ad instar regis si laboraret pro, &c. sed fuit exaltatus in miraculorum operatione. Nonò, fuit humiliatus in passione, quia ad instar latronis fuit passus, &c. Sed fuit exaltatus, quia sol se obscurauit, terra tremuit, &c. Decimò in morte, quia ad inferos descendit sed fuit exaltatus in resurrectione gloriosa. Vndecimò, humiliavit se post resurrectionem, quia voluit esse cum Apostolis, sed fuit exaltatus in ascensione super omnes cælos. Ecce quomodo Iesus manifestus in Galilæa, id est, in rota volubili. Moraliter si volumus in paradiso exaltari, humiliemus nos in hoc mundo. Vita nostra habet duas partes. Prima est hæc vita temporalis. Secunda est in alio mundo vita æternalis. In prima debemus humiliari, si in secunda volumus exaltari. Humiliemus ergo nos in verbis, factis & dictis, & vestibus. Et si sic humiliamur, tunc velut rota ascendemus in alio mundo. & ideo dicitur, Omnes inuicem humilitatem insinuate. Quia Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam. Humiliamini sub potenti manu Dei, vt vos exaltet in die visitationis suæ. primæ Petri quinto, Et benedictus est ille qui in primo incipiet. Et si nolumus humiliari, ipse manu sua humiliabit nos in inferno, & si tu te humilias, ipse conuersa manu te leuat. Ecce hæc Christi discretam conditionem. Tertio, ostenditur in Euangelio de Christo secreta defensus, quia nullus audebat ipsum reprehendere publicè, sed secretè. Quidam dicebant, quia bonus est, sed palàm nemo loquebatur de illo, id est, pro illo. Vnde sequitur in euangelio, vt autem ascenderunt fratres eius, tunc & ipse ascendit ad diem festum non manifestè, sed quasi in occulto. Iudæi ergo quærebant eum in die festo, & dicebant, Vbi est ille? Et murmur multus erat in turba de eo. Quidam enim

enim dicebant, quia bonus est, alij dicebant non, sed seducit tur-
 bas. Nemo tamen palam loquebatur de illo, id est, pro illo, sed be-
 nē contra eum. modò sequitur quæstio moralis, videlicet, An hi
 qui Christo credebant, in hoc quod timore non audebant dicere,
 quod ille esset Mesias, peccarent? Et respondeo per quoddam di-
 ctum Chrysostrami, qui dicit quod circa veritatem fidei peccat quis *De fidei*
 tripliciter. Primò veritatem in mendacium transmutando. Secun- *confes-*
 dō illam occultando. Tertiò illam non defendendo, & intelligitur *sione.*
 de veritate fidei. Exemplum primi, Si quidam Christianus esset
 inter infideles, & sub pœnā mortis efficeretur. Sarracenus quavis
 non corde, damnatus esset, quia veritatem fidei quam habet in cor-
 de mutat in mendacium, quia aliter dicit, quàm in mente habeat,
 & hoc modo circa veritatem peccauerunt antiqui Philosophi, qui
 fecerunt vnum principium primum, & tamen adorauerunt idola,
 de quibus dicit Hieronymus quod sunt damnari, vnde de illis dicit
 Apostolus, quod commutauerunt veritatem Dei in mendacium, &
 seruerunt creaturæ potius quàm creatori, qui est benedictus in sæ-
 cula sæculorum. Ad Romanos primo. Secundò peccatur circa veri-
 tatem fidei tacendo, quia confessio fidei pro loco, & tempore est de
 necessitate salutis, vt dicit sanctus Thomas secunda secundæ, quæ-
 stione tertia, articulo secundo, & ponit ibi duos casus in quibus
 confessio fidei est de necessitate salutis, primus est quando per di-
 missionem huius confessionis subtraheretur Deo honor debitus.
 Secundus casus est utilitas proximi, puta si aliquis interrogatus de
 fide, taceret, & ex hoc crederetur, quod fidem non haberet, vel
 quod fides nō esset vera, vel alij propter eius taciturnitatē auerterentur
 a fide, in huiusmodi casibus confessio fidei est de necessitate
 salutis. Hæc sanctus Thomas ibidem. Tertiò peccatur circa veri-
 tatem non defendendo. nam si quis non defenderet suum regem,
 iam esset ei infidelis, sic etiam omnis qui videt periclitari sic
 dem, & non defendit, damnatur, & infidelis est domino suo. Et mo-
 dō est responsum quæstioni, quia peccabant hoc modo, quia non
 defendebant veritatem. Et ideo dicitur, Veritatem meditabitur
 guttur meum, & iabria mea detestabantur impium. Proverbiorum
 octauo. Et ideo beatus Hieronymus in prologo Bibliæ, capite
 quarto. Sancta quippe rusticitas solum sibi prodest, & quantum
 ædificat ex vitæ merito Ecclesiam Christi, tantum nocet si destru-
 tibus non resistat, &cæt. Non enim sufficit dicere, O tempore An-
 tichristi stabo in camera mea, sed tantò amplius peccat, quanto non
 resistit. Placeat Christo quod sic velit cor nostrum firmare in fide &
 eius operibus, vt simus veri pugiles fidei, vt ad gloriam peruenia-
 mus. Deo gratias.

V T credatis quod Pater in me est & ego in Patre Ioan. 10. & in euang. hodie. vnde hoc sanctum euangelium continet tres fortis pugnas factas à Iesu Christo, & à Iudæis.

Prima est per deceptionem fraudulentam,

Secunda est per inuasionem violentam,

Tertia est per obiectionem pestilentem.

De quibus Christus se defendit mirabiliter. Primò se defendit per sagacitatem intellectualem. Secundò per stabilitatem spiritualem. Tertio per benignitatem vniuersalem. & tenuit campum, quia dicitur thema, Vt credatis quod pater in me est, &cæ. Veniamus ergo ad primam quæ est de deceptione fraudulenta, & primò de euasione Christi, & sic consequenter de aliis partibus. De primo bello quod fuit fraudulentum dicit Euang. Facta sunt Encenia in Hierosolymis, & hyems erat, & ambulabat Iesus in porticu Salomonis. Circunderunt ergo eum Iudæi & dicebant ei, Quousque animam nostram tollis? si tu es Christus, dic nobis palàm. Ecce fortem inuasionē. Et vt melius intelligatis, est sciendum, quod tempore quo Christus prædicabat Iudæis, iam Romani illis dominabantur, & ordinauerant Romani quod nullus auderet sibi assumere nomē Regis, sub pœna mortis sine licentia Imperatoris, & seruabant & tenebant in qualibet regione armigeros qui hoc tuerentur. Et alia parte videntes Iudæi quod vulgus eorum credebatur Christum esse Messiam, quia omnes prophetiæ erant completæ, & maiores erāt turbati propter vulgus quod illum sequebatur, & ideo deliberauerunt facto concilio, quod illum occiderent, & die festo venerant ad eum. Et dicitur Enceniorum ab *επι* quod est in, & *καινός*, quod est nouus, quasi innouatio. & fiebat vigesima quinta die mensis, quem mensem Iudæi appellabant Casueu, quæ est in fine nouembris, & in principio Decembris. Et hoc habetur in lib. 1. Machab. cap. 4. in fine. Vide ibidē quomodo Iudas Machabæus illud festum instituit, & ad illud festū Christus venit, & trāsibat in porcitu templi Salomonis, quod iam fuerat destructum, sed postea fuerat renouatum, & nihilominus nominabatur Salomonis, & tunc Iudæi circūdederunt eum, s. maiores, vt deciperent eum. Modò potestis cogitare quomodo spectabat populus quam disputationem facerent adinuicem. Et dixerunt Iudæi maiores Christo, Quousque animam nostrā tollis? id est intellectu. quasi dicant. Tempus Messiæ completum est. tu dicis te aliquando esse filium Dei. Dic ergo nobis palàm & clarè si tu es Messias, quia aliqui credunt te esse Messiam, aliqui non, quandoque etiam facis opera diuina, quandoque humana. Vnde Christo parabant laqueum, vt si ipse se diceret Regem, quod milites Pilati ipsum cepissent & occidissent. Si verò diceret nō sum Messias, populus amodo non crederet in eum.

Esce

Ecce hic deceptionem fraudulentam. De isto concilio prophetauit David in Psalm. Deus, Deus meus respice. & Hebraicè incipit, Eli, Eli, cum dicit, Circundederunt me canes multi, consilium malignantium obsedit me. Psalm. 21. Appellat canes ipsos Iudæos propter inuidiam, quia eum mordebant in facie sua ex inuidia, quia canes habent illam proprietatē, quod sunt rabidi & inuidi, propter hanc proprietatem vocabat eos canes. Sumitur tamen quandoque hoc nomen canis pro prædicatore, vt dixit super Euangelio, Canes veniebant & lingebant vlcera eius. Lucæ. 16. quia sicut canes custodiunt oues in deserto, ita prædicatores homines custodiunt in hoc mundo. Et hæc est bona conditio canis, sed illa conditio Iudæis non conueniebat, sed prima mala est. ergo vocabat eos canes propter eorum inuidiam, quia ex fraudulenta deceptione sibi loquebantur. Ecce ergo deceptionem fraudulentam. Nunc videamus defensionem Christi per sagacitatem intellectualem, quia prudenter eis respōdit, ita vt veritatem scirent, & tamen à nullo increpari, nec deprehendi posset, dicens: Loquor vobis, & non creditis? Opera quæ ego facio, testimonium perhibent de me, sed vos non creditis, quia non estis ex ouibus meis, &c. Quasi diceret, ex quo non vultis verbis credere, operibus credite, quia opera quæ Christus fecit, dabant sibi testimonium de duobus. Primò, dabant sibi testimonium quod erat verus Deus. Secundò, quod erat verus Messias in lege promissus. Primum patet in modo facienda miracula, quia non faciebat miracula, orando, sicut alij sancti fecerunt, sed imperando fecit omnia miracula. Elias enim suscitauit mortuum, sed orando. Similiter Moyses curauit sororem suam Mariam à lepra, sed orando. Sed Christus imperando fecit miracula, quia ipse dixit, & facta sunt, vt dixit David. Ergo dixit, Opera quæ ego facio testimonium perhibent de me, scilicet quod sum Deus. Secundò etiam dabant sibi testimonium, quod esset Messias, iuxta signa data per Isaiam de Messia. Isa. trigesimo quinto, Ecce Deus noster ipse veniet, & saluabit nos. Tunc aperientur oculi cæcorum, & aures surdorum patebunt, & lingua mutorum erit aperta. Ista sunt clara signa ad cognoscendum Messiam. Ideò dixit, Opera quæ ego facio testimonium perhibent de me, &cæt. quasi diceret, Vos videtis quod cæci vident, surdi audiunt, sed vos non creditis, nec verbis nec operibus, quia non estis de ouibus meis, quia illæ me sequuntur. Et hic fuit impletum verbum Salomonis, Non est sapientia, non est prudentia, non est consilium contra Dominum. Prouerb. 21. Nota moraliter super eo quòd dicitur, Quia non estis ex ouibus meis. Nota ergo quod ex ista ratione apparet, quod si quis non crederet, non esset ovis Christi, quia qui vult Catholicus esse, debet esse ovis. Ergo ad hoc quòd aliquis sit ovis Christi, oportet quòd simpliciter credat fidem Christianam, quod scilicet credat, quod sit vnus Deus

in essentia, & trinus in personis. Sicut est vnus Sol, tamē in Sole tria est considerare: quia Sol generat de se radium, & à solo radio procedit calor. Sic pater generat filium, & Spiritus sanctus procedit à patre & filio per spirationem, & tamen est vnus Deus. Quia ergo hæc sunt super intellectum creatum, debet quis simpliciter, vt ouis esse, non vt capra quæ vult saltare, non ire, vt pastor ducit, aliàs caderes in errorem. Vnde Paulus contra quosdam Philosophos qui titubabant, scribens illis dixit, Timeo autem ne sicut serpens seduxit Euam astutia sua, ita corrumpanatur sensus vestri, & excidant à simplicitate quæ est in Christo Iesu. 2. ad Corinth. II. Nota quomodo serpens seduxit Euam. I. faciendo quæstiones. Nam Eva trante in Paradiso dixit ei serpens, Cur præcepit vobis Deus, vt non comederetis ex omni ligno Paradisi? &c. Gen. 3. Et ista fuit prima quæstio diaboli. Et si Eva respondisset, quia Deo placuit, & illum. I. diabolum vituperasset, non habuissimus quod habemus, nec essemus in tanta miseria, nec tribulatione vt modò sumus. Sed ipsa respondit, Ne moriamur. &c. Ponēdo se in disputatione cum diabolo, & sic fuit decepta. Sic etiam Iudæi decipiebantur, quia dicebant, Messias debet venire & regnare, cum ergo iste sit pauper, ergo non est Messias, &c. Ideò Iudæis dicitur, Multos enim supplantauit suspicio illorū, & in vanitate detinuit sensus illorum. Eccle. 3. Non enim intellectu tuo perquiras vbi non sufficit. Nam stultus esses, si digito fidus velles tangere. Est ergo credendum, non disputandum, & istud est mentorium, scilicet dare honorem Deo, & credere. Bene daretis mihi honorem, si vobis dicerem difficilia, & crederetis mihi, propter simplicem meam loquelam. Credatis quod illud stultum est, & periculum animæ, & corporis, circa ea quæ fidei sunt difficultate. Nam iam articuli fidei fuerunt examinati per Apostolos, Martyres, Doctores, &c. Sine ergo examinatione deponere in tuo marsupio tuæ conscientiæ, & credas simpliciter. Et ideò dicitur, Beati qui non viderunt & crediderunt. Ioan. 20. Et per contrarium qui non credit, maledictus est, vt fuerunt illi Iudæi, quia dixit eis Christus, Non creditis, quia non estis ex ouibus meis. Et ecce primum bellum. Secundum bellum fuit per inuasionem violentam, quia ad manus. Et videte primò inuasionem quam fecerunt ex hoc, quia Christus dixit eis, Ego & pater vnus sumus. Sustulerunt ergo lapides Iudæi, vt lapidarent eum. Postquam Christus habuit victoriam de primo bello, seu prælio, incepit Iudæis loqui de sua diuinitate di. Ego & pater vnus sumus, & quod dedit mihi pater, maius omnibus est. Et hoc potest intelligi dupliciter. Vno modo secundum generationem eternam. Alio modo secundum passionem temporalem Christi. Secundum generationem æternam, pater dedit filio diuinitatem, quæ est vna, & eadem in patre, & filio, & Spiritu sancto. Vnde Athanasius, Patris & Filij & Spiritus sancti,

vna est diuinitas. Non sic est in patre humano, qui generat filium suum extra se, & dat sibi aliam in numero humanitatem. Sed Deus pater generat filium suum intra se æternaliter, quia infinitus est, & dat sibi non aliam diuinitatem, sed eandem quam ipse habet. Et de hac dicit Christus, Quod dedit mihi pater, maius omnibus est, vniuersaliter secundum passionem temporalem, in quantum homo, cui merito passionis pater dedit dominium vniuersale, scilicet supra, infra, & super omnes creaturas. Vnde ad Philippenses secundo, Humiliavit semetipsum, factus obediens vsque ad mortem, mortem autem crucis, propter quod & Deus exaltauit illum, & donauit illi nomen quod est super omne nomen, vt in nomine Iesu omne genu flexatur, cælestium, terrestrium, & infernorum, & omnis lingua confiteatur, quia Dominus Iesus Christus, in gloria est Dei patris, &c. Et Daniëls septimo, Dedit ei potestatem, & honorem, & regnum, & omnes populi, tribus & linguæ eius seruient ei. Potestas eius potestas æterna, quæ non auferetur, & regnum eius quod non corrumpetur. Propter hoc dixit Christus, Quod dedit mihi pater, scilicet dominium vniuersale, maius est omnibus dominiis, & nemo potest rapere de manu patris mei, ergo quantumcunque feceritis vos Iudæi, non poteritis à me auferre diuinitatem neque vniuersale dominium, quia ego, & pater vnum sumus. Non dicit in masculino genere, quia vnus significat personalem vnitatem quæ in Deo non est. Alia est enim persona patris, alia filii, alia Spiritus sancti. Sed dicit vnum in neutro genere, quod significat vnitatem essentialis. Tunc Iudæi intelligentes, quod Christus dicebat se esse Deum, sustulerunt lapides, vt iacerent in eum, &c. Ecce hic inuasio violenta, & car. Sed Christus defendit se per stabilitatem virtualem, non fugiendo, nec abscondendo, sed stans constanter dixit, Vos vultis me lapidare, respondeatis mihi prius ad vnâ questionem. Multa opera ostendi vobis ex parte mea, quia sanauit vobis filiam vestram, curauit vobis matrem à lepra, & enumerauit opera bona quæ eis fecerat, & conclusit. Propter quod eorum opus me lapidatis. Videamus, & ita dulciter eis respondit, quod eorum malitiam deuicit, quasi dicat est ista retributio, vt me lapideris pro tot bonis quæ feci vobis? Vnde Psalmus, Retribuebant mihi mala pro bonis. Tunc Iudæi deposuerunt lapides, & Christus euasit de periculo. Nota moraliter quomodo propter bona opera Iudæi dabant solutionem lapidum. Et ego reperio quatuor modos retribuendi inter homines. Et primus modus est quando pro bono bonum. Secundus est quando pro malo malum. Tertius est quando pro malo bonum. Quartus est pro bono malum. Primus modus est quando redditur bonum pro bono, & sic est vna conditio naturalis, & non est meritorium, quia ex naturalibus nullus meretur, nec demeretur, quia natura inclinatur, &

*Solam
corporis
glorifi-
catione
sibi ipse
meruit
Christus*

ideo non est virtuale nec est meritotum. Et ideo contra illos qui tantum reddunt bonum pro bono, & nihil amplius addunt, dicit Christus, Si enim diligitis eos qui vos diligunt, quam mercedem habebitis? nonne & Publicani hoc faciunt, &c. Matth. 5. Quia etiam debes diligere inimicum tuum, & salutare, alias non haberes mercedem apud Deum, quia etiam infideles saluant se inuicem, & etiam bruta reddunt bonum pro bono. & sic hoc non est virtuale, sed naturale. Nota historiam de leone à S. Hieronymo curato, qualiter serutebat monasterio, contra illos quæ reddunt tantum bonum pro bono. Secundus modus est quando redditur malum pro malo, quia si dedit mihi alapam, & ego sibi cicatricem, dixit me meretricem, & ego dixi eum lenonem, & ita est inclinatio bestialis. Nam ista est conditio canis. Nam si quis trahat caudam, sibi mordebit. Ita est in equis, & multis aliis animalibus. Idem de passeribus & formicis, quæ statim vindicant se si possunt. Sed quia Deus fecit vos homines rationales, ideo vos non debetis vindicare vos, sicut bestię. Et ideo S. Paulus dicit, Estote patientes ad omnes. Videte ne quis malum pro malo alicui reddat, sed semper quod bonum est sectamini. 1. ad Thes. 5. Christus enim licet esset crucifixus, orabat tamen pro crucifigentibus, & sustinet adhuc illos, & vult quod saluentur, nec vult vt lædantur. Sed docet quod debet fieri contra eos in Psalm. 58. Deus ostendit mihi super inimicos meos, ne occidas eos ne quando obliuiscantur populi mei, id est, passionis, quia nesciremus quid esset Iudæus. Et quando vides Iudæum & cogitas, iste est de genere illorum, qui Christum crucifixerunt, ne occidas eum, nec damnifices eos. Sed quid faciendum sit, sequitur in Psalmo, Disperge illos in virtute tua, & depone eos protector meus Domine, id est, separa illos à Christianis vt non interfint suis festis, & solennitatibus, nec in comestionibus, nec aliquid vendant Christianis, nec emant, nec sint nutrices filiorum Christianorum mulieres, nec contra. In virtute, id est, potestate, hoc tangit Principes & Rectores. Quid plus, depone eos, id est, nō sint Iudices, nec Notarij, nec Procuratores. Et illud quidem quod lucrati sunt Iudæi, quia sunt serui Principis, acquirunt Principi, & potest sine peccato recipere. Et ideo depone illos. Sed principes dant priuilegia Iudæis, & malè. Non est ergo illis malum pro malo reddendum. Bene tamē Principes possunt eis auferre bona, solū dimittendo eis vitam, & necessaria ne pereant, & hoc propter infidelitatem quam fecerunt occidendo Christum, vt dicit S. Tho. in quadam epist. tamen conuersos Iudæos non despiciatis. imò illis vos associetis. Ideò Iudæis non noceatis, sed rectores illos defendant, sed tamen separentur à Christianis. Itē nullus Christianus Christiano malum pro malo reddat. ad Rom. 12. Mihi vindictam, & ego retribuam. Tertius modus est bonum pro malo, & hoc est spiritualis perfectio, vt dicas, Domine

Deus,

Deus, ille occidit patrem meum, vel fratrem, &c. nō est ratio naturalis, quod illi faciam bonum, sed honore & amore vestri, volo facere bonum, non quod non sim benè sufficiens, ille abstulit mihi salutationes, sed nihilominus volo salutare eum. Ideò Christus dixit, Diligite inimicos vestros, & benefacite his qui oderunt vos, & orate pro persecuentibus, & calumniantibus vos, vt sitis filij patris vestri qui in caelis est, Matth. 5. Facit enim Deus bonum inimicis qui eum blasphemant, quia facit Solem suū oriri super iustum & iniustū, & ita pluit in agro illius, sicut in agro iusti, & amici: ergo sic faciat. Quartus modus est reddere malum pro bono, & ista est cōditio diaboli, quia quando aliquis facit sacrificium sibi, & inuocat illum, desiderat diabolus ei retribuere aliquem qui eum portet in infernū, & ille met cui oblatum est sacrificium erit tortor. Huiusmodi conditiones sunt parentes inhonorātes, qui fecerunt multum bonum filiis, & modò proles retribuunt malum. Et ista est cōditio diaboli, sed si est obediens parentibus, prolongatur sibi vita, & diuitiæ. Ideò Paulus dicit, Filij obedite parentibus vestris in Domino. ad Ephe. 6. In Domino non contra Dominum, vt si mater velit quod filius esset leno, vel latro, vel si pater diceret filio, quod percuteret aliquem, non deberet obedire. Sed in Domino, id est, in his quæ non sunt contra Deum. Et de isto præcepto promittit Deus primò hic longam vitam, & diuitias, si non sicut diabolus malum pro bono reddit. In hoc gradu retributionis fuit Iudas, cui Dominus multa bona fecerat, remittendo mortem patris, incestum cum matre, accepit ipsum in discipulum, & Apostolum, fecit enim procuratorem, &c. sed retribuit malū traditionis. Idem Iudæi qui volebant ipsum lapidare retribuēdo sibi malum pro tot bonis iam factis. Et fuit completa prophetia Psalm. 108. Posuerunt aduersum me mala pro bonis, & odium pro dilectione mea. Et ecce hic partem secundam. Tertium bellum fuit de obiectione pestilentia, quia imposuerunt ei crimen blasphemia. Nam sicut pestis corrumpit totum aërem, ita blasphemia deuotionem. Et de hoc dicit Euangelista, Respōderunt Iudæi Christo obiciendo, De bono opere non lapidamus te, sed de blasphemia, quia tu homo cum sis, facis teipsum Deum. Videte cæcitatem eorum. Nam Iudæi non poterant negare bona opera Christi, quia dicunt, De illis te non lapidamus, ergo illa concedebant, sed de blasphemia voluerunt eum lapidare. Sed Iesus Christus se defendit per benignitatem vniuersalem, quia dicit eis, Vos Doctores & Rabbinj audite & respondete, Nonne in lege vestra scriptū est, Ego dixi, Dñi estis. Si illos dixit Deos, ad quos sermo Dei factus est, & nō potest per vos solui, id est, negari scriptura, quia vestra Biblia est, Quæ pater misit in mundū & sanctificauit, dicitis quia blasphemias, quia dixi filius Dei sum. Si non facio opera patris mei, nolite credere mihi, Si autem facio, & si mihi non vultis credere,

credere, operibus credite, vt cognoscatis, & credatis, quia pater in me est, & ego in patre. Nota, ego dixi Dñi etiam. Dicuntur enim homines Dñi participatiuè, Christus verò essentialiter. Arguebat ergo Christus per locum à minori. Si illi, scilicet possunt Dñi appellari qui sunt Dñi participatiuè, quantò plus filius Dei qui est Deus essentialiter, & isto modo fuerunt vñti. Et ideo concludit bellum dicens, Credatis quod in me est pater, vt in themate, & ecòtra pater in filio, quia Christus erat realiter in Deo patre. Modò habemus hìc moralitatem bonam super illo verbo, quando dicitur, Sed de blasphemia. Et deberis scire quod tres sunt species blasphemiar. Nam quædam est affirmatiua, quædam negatiua, & quædam vsurpatiua. Affirmatiua est si affirmo de eo quod illi non conuenit, vt cum dicit lusor, maledictus est Deus, quia ille grates non expediūt Deo, & sic de similibus potest dicere Deus est mortalis in diuinitate. Et de hoc legitur in vitis Patrum quod quidam sanctus pater erat, qui mortuo patre suo carnali audiuit sibi dici à quodā, scilicet quod pater suus mortuus esset. Nam dicit ei nuntius, malum nouum tibi porto, quia pater tuus mortuus est. Sed sanctus pater dixit, Noli blasphemare, quia pater meus immortalis est, non reputans se alium patrem habere nisi Deum. Et ista blasphemia affirmatiua est maius peccatum quàm occidere hominem quia contra præceptum primæ tabulæ est. Ideò domini & rectores si volunt habere pacem, debent corrigere blasphematores. Nota de Ludouico Rege Franciæ qualiter ipse tales correxit. Et hoc modo Iudæi blasphemauerunt Christū, dicentes, Nonne bene dicimus nos quia Samaritanus es tu, & dæmoniū habes Ioan. 8. Alia blasphemia est negatiua, & peior, vt negare illud quod illi conuenit, vt est omnipotentia, vt cum dicit lusor, non potest hoc facere Deus quòd primò veniant tria quàm septem. Et de hac blasphemia nota historiam 4 Reg 19. de Sennacherib qui dixit quod Deus nō posset eripere Israhel de manu eius. Et illa nocte fuit punitus, quia de exercitu eius fuerunt interfecti ad centum octoginta quinque milla bellatorum. Hanc blasphemiam dixerunt Iudæi Christo, quia dixerunt quod non esset Deus. Et de ista dicit Propheta, Dereliquerunt Dominum, blasphemauerunt sanctum Israël, alienati sunt retrorsum. Isa. 1. Et idem dicit David in Psal. Dixit insipiens in corde suo non est Deus. & ista est negatiua. Alia blasphemia est vsurpatiua, & hæc pessima est, scilicet attribuere alicui quod est Dei, & in hac peccabat Simon magus. Act. 8. quia dicebat se filium Dei. Et hoc imponebant Iudæi Christo. Marc. 2. cum dixit Christus, Dimittuntur tibi peccata. Cui illi, Blasphemat. Quis enim potest peccata remittere nisi solus Deus. Et etiam in hodierno Euangelio, quia dicebant Iudæi, Quia tu homo cum sis, &c. Ista blasphemia est inter nos hodie. Nam fuit mihi præsentata schedula quæ cõtinebat, quod mulier quæ vult concipere,

portet istam schedulam ignorante viro his literis. O vsurpatio diuinae potentiae, quia literis & rei insensibili datis illam potentiam. Ita est de his qui dicunt, si dicis talem orationem, scies diem mortis. Et si quis dixerit orationem vndecim millium virginum, &c. stultum est credere, quia si vni eueniat, facis inde regulam. Et ista blasphemiam est hodie, quia diuini & Magi, & Nigromantici hoc modo blasphemant Deum, quia honorem diuinum faciunt diabolo, & ideo multa mala eueniunt in hoc mundo. Diligenter ergo rectores studeant extirpare hos blasphematores, ne Dominus cogatur innocentem punire cum nocentibus per famem, pestem, & similes plagas. Sed debitam exhibeant homines Deo reuerentiam, & dabit eis vitam aeternam. Moraliter, Nota hic quod Christus remisit Iudaeos ad opera sua. Sic enī erit de nobis in iudicio vitimo. Et ad hoc nota illud exemplum de illo qui habuit tres amicos. Primum dilexit plus quam se. Secundum dilexit tantum vt seipsum, Tertium parum dilexit. Contigit, quod ille homo fuit citatus ad Regem, & rogauit primum amicum vt pergeret ad Regem secum, vt excusaret eum, & ille recusauit. Secundus similiter recusauit. Tertius vero quem parum dilexit, perrexit & excusauit eum coram Rege. Hic homo qui habet tres amicos est quilibet homo. Primus amicus est bonum temporale pro quo saepius vita exponitur, ergo plus quam vita diligitur. Secundus amicus est parentes, vxor, proles, &c. Tertius amicus est opus bonum virtuosum, quod parum diligitur. Ideo ad Hebraeos nono dicitur, quod statutum est omnibus semel mori. Quando ergo homo moritur, & citatur coram Christo, tunc primus & secundus amicus non vadunt excusare hominem. Tertius vero excusat nos coram Rege & sequitur nos. Opera enim illorum sequuntur illos. Apocal. 14. Hoc exemplum vide latius in historia Balaam & Iosaphat, quae habetur in secunda parte speculi historialis. Vincentij Beluacensis lib. 16. cap. 16. vbi concludit quod opera bona sunt veri amici, quae hominem ad vitam aeternam perducunt. Amen.

Feria V. post Iudica.

Sermo vnicus.

Fides tua te saluam fecit, vade in pace. Lucae 7. Sermo noster erit de sancto Euangelio hodierno. Aliqui mirantur de isto Euangelio Mariae Magdalenae, quare modo legatur tempore passionis. Sed huius ratio est ad ostendendum finalem fructum passionis Christi. Et isto habito statim sequuntur alia bona, scilicet habere gratiam, & gloriam, & multae aliae utilitates. Isa. 27. Super hoc supple fructu passionis dimitteret iniquitas domui Iacob, id est, Ecclesiae militanti, & iste est principalis fructus passionis Christi, scilicet auferre peccata, & conferre remissionem peccatorum. Et quia in tota sacra scriptura non est Euangelium, in quo ita declaretur, & exprimat remissio peccatorum, sicut in hoc Euangelio Magdalenae, ideo

ideo est ordinatum, vt legatur isto tempore passionis. Modò iuxta doctrinam Philosophorū in omni opere concurrunt quatuor causæ, scilicet effectiua, materialis, formalis, & finalis, quæ etiam concurrunt in remissione peccatorum.

Causa principalis effectiua,
Causa materialis receptiua,
Causa formalis perfectiua,
Causa finalis completiua.

De vltima dicit thema, Fides tua te saluam fecit. Dico primò, quod in remissione peccatorum, concurrat causa principalis effectiua, qui est Deus, quia nullus alius potest remittere peccata. Et ratio est, quia in remissione peccatorum requiritur noua creatio quindecim nobilium creaturarum ad minus. Prima ergo creatura est gratia gratum faciens, quia non est qualitas quæ ducatur de potentia materiæ, sed à Deo creatur in anima, & illuminat, & pulchritificat ipsam animam, & facit ipsam gratam Deo, quemadmodum in camera obscura introductio luminis, & expulsio tenebrarum. Sic in camera conscientie, creatio gratie est expulsio peccatorum. Et quod in iustificatione impij requiratur gratie infusio, patet per S. Tho. 1. 2. q. 113. ar. 2. in corpore, vide ibidem. Secundò creatur fides formata, quia fides informis simul stat cum peccatis. Iacob. 2. Fides sine operibus mortua est. Tertiò creatur spes certa, quia sperare gloriam in peccato, & sine meritis, magis est præsumptio, quam spes. Quartò charitas, quæ ex peccato mortali totaliter annihilatur, nec per generationem producitur, sed à Deo creatur. Item quatuor virtutes morales infusæ, quæ distinguuntur ab aliis virtutibus moralibus acquisitis specie secundum S. Tho. in 1. 2. q. 64. ar. 4. s. prudentia quæ gubernat animam in eligendis secundum Deum, iustitia ordinat erga proximum, temperantia autem in prosperis, fortitudo autem contra tentationem diaboli.

Habes Sextò creantur à Deo septem dona Spiritus sancti, scilicet sapientia
hic Le: diuinorum, cum deuotionis sapore, intellectus scilicet credendorum
Et or of: cum intelligentia, hoc est, quando in libro creaturarum legitur, &
ficium cognoscitur creator. Tertiò, donum consilij, quod inclinat creatu-
theolo: ram ad seruandum consilia Euangelica. Quartò, fortitudo contra
galium tentationes diaboli. Quintò, scientia ad gubernandum se honestè.
virtutū Sextò, pietas erga proximum. Septimò timor, scilicet filialis, ne scili-
atque cet filius, id est, Christianus, faciat aliquid contra patrē suum Deum.
donorū Ecce hæc est doctrina theologie, quòd istæ virtutes creantur in re-
Septem missione peccatorum. Auctoritas, Emitte spiritū tuum, & creabūtur,
Spiritus & renouabis faciem terræ. Psalm. 103. Nota emitte spiritū tuum, quia
sancti. peccator nō potest iustificari, nisi mittatur Spiritus sanctus, & creentur
 scilicet quindecim istæ virtutes, & renouabis faciem terræ, Sicut in hyeme siccat facies terræ, & nudatur herbis virentibus, sed
 venientia

veniente calore Veris & Æstatis, terra renouatur herbis virentibus, plantis & floribus. Idem de peccatore, scilicet tempore hyemis, id est, peccati mortalis omnes virtutes annihilantur, sed renouatur homo in remissione peccatorum. Ecce quare dicit Dauid, Emitte spiritum tuum, & creabuntur, scilicet virtutes interioris, & renouabis faciem terræ, scilicet exterioris per honestam cōversationem. Fiat ergo ratio pro probatione illius, quod nullus potest remittere peccata nisi solus Deus, cum in remissione peccatorū omnes istæ virtutes habeant creari & nullus possit creare nisi solus Deus. ergo sequitur quod nullus potest remittere peccata nisi solus Deus. ergo dixerunt Iudæi, Quis potest dimittere peccata. s. principaliter & effectiue, nisi solus Deus? Mar. 2. Moraliter cogitate hic quantum debet homo cauere à peccatis mortalibus, quia non potest homo peccare inortaliter, quin occidat & annihilet. 15. creaturas nobiles, scilicet, 15. virtutes prædictas. Credo quod nullus quantumcunque malus & ribaldus, vellet facere furtum, vel adulteriū, si primò oporteret occidere quatuor vel quinque homines. Vnde si diceretur alicui, Vos potestis furari centum florenos à tali, vel potestis habere vxorē talis, sed primò oporteret occidere quindecim homines, non esset ita prauus qui hoc faceret cum tali conditione. Et tamen ita fit quando fur, latro, vel vsurarius furatur, quia non potest habere denarium de furto, vsura, &c. nisi prius occidat & annihilet has quindecim virtutes. O qui ista cogitaret quomodo caueret à peccato mortali? Idem dicerem de vindicatio, qui non posset se vindicare de inimico, nisi prius annihilaret Solem, Lunā, & Stellis, id est principales virtutes quæ amplius non lucerent in cælo animæ, nisi de nouo crearentur à Deo. Quia sicut Sol est pulchrius lumen in cælo, ita gratia gratum faciens est quoddam lumen pulchrius Sole & Luna, & aliæ virtutes infusæ pulchriores stellis, quæ omnes annihilantur, quando sumis vindictam de inimico, nec amplius illuminabunt cælum animæ tuæ, nisi de nouo à Deo creentur. Ideò dicit scriptura, Qui in vno offendit, multa bona perdet. Eccl. 9. Quasi à facie colubri fuge peccatum. Quasi romphea bis acuta omnis iniquitas. Eccl. 21. Romphea, i. gladius scindens ab vtraque parte, distas 15. virtutes annihilando, ad pœnam æternam obligado. Hæc principaliter ostenduntur in Euangelio quando Christus dixit Mariæ Magdalenæ, Remittuntur tibi peccata tua. Et cœperunt qui simul accumbebant dicere intra se, Quis est hic qui etiam peccata dimittit? Huic quæstioni respondit Dauid dicens: Hic est Deus, Deus noster in æternū & in sæculum sæculi, Ipse reget nos in sæcula. Psal. 47. Ecce causa principalis effectiua remissionis. s. peccatorum, quæ est Deus. Confessor autem est solū causa instrumētalis dispositiua, sicut de instrumento, vel charta, vel scriptura patet. de quo notarius est causa principalis effectiua, calamus verò est causa instrumētalis dispositiua,

positiua, siue operatiua. Idem in cōfessione Deus est tanquam causa principalis, & remittit peccata. Confessor autem tanquā causa instrumentalis, quia ita ordinauit Deus quod confessor sit instrumentum eius. Secundum, quod Christus ostendit in Euangelio hodierno est, quia quando uoluit remittere peccata Mariæ Magdalena, primò uoluit quod præcederet iudicium Simonis leprosi, cui dixit Christus: Simon habeo tibi aliquid dicere. s. unicū casum. Duo debitores erant cuidā fœneratori, vnus debebat denarios quingentos, & alius quinquaginta. Non habentibus illis unde redderent, donauit vtrisque. Quis ergo eum plus diligit? Respondens Simon dixit, Existimo quia is cui plus donauit. At ille dixit, Rectè iudicasti. In quo Christus ostendit causam instrumentalem esse confessorem in remissione peccatorum. Vult enim quod præcedat iudicium Simonis, id est, confessoris vt simul concurrant causa. s. principalis & instrumentalis. Ideò dicit Iacob. Confitemini alterutrum peccata uestra, &c. Iacob 5. Simon interpretatur audiens errorem. Ecce confessorem qui audit errorem peccatorum, sine quo errore non ualet confessio. Nota quomodo confessor debet habere auctoritatem confitendi, quia licet sit Sacerdos, tamen non potest audire confessiones nisi habeat materiam subiectam, aliàs nō potest absoluerè, sicut ignis qui licet habeat virtutem comburendi, tamen oportet vt sibi applicentur ligna tanquam materia in quam exerceat suam virtutem. Confessoribus ergo qui habent auctoritatem dicit scriptura, Audire illos, & quod iustum est iudicate. Siue ciuis sit ille siue peregrinus, nulla erit distantia personarum. Ita paruum audietis vt magnum, nec accipietis cuiusquam personam, quia Dei iudicium est qui non est acceptor personarum. Deut. 1. Huic Simoni, id est, confessori dicit Christus, Simon habeo tibi aliquid dicere. Duo debitores erant cuidam fœneratori, &c. Hic Christus uocat se usurarium, tamen de bona usura quæ est absq; peccato. Vnde ad instar fœneratoris qui mutuat pecuniam pro lucro, mutuat nobis animam cum potentiis, corpus cum membris, de quibus uult habere lucrum. Nam de memoria uult vt memoremur eius beneficia. De intellectu uult lucrum fidei, quæ in intellectu consistit. De uoluntate uult lucrum amoris, charitatis, deuotionis, & bonorū desideriorum. De ore uult lucrum orationis. De oculis, lacrymas pro peccatis. De auribus, audire Missas & Sermones. De gutture ieiunia. De manibus, eleëmofynas. De toto corpore uult lucrum pœnitentiæ. Ecce usuram quam Christus uult à nobis, De qua dicit Christus in iudicio illi, qui hanc usuram non uult soluere, Serue male & piger, sciebas quia ego homo austerus, id est, iustus sum, &c. Oportuit ergo te pecuniã meam cōmittere nummulariis, & ego ueniens recepissem vtiq; quod meū est cum usuris. Mat. 25. & Luc. 19. nummulariis, id est, pauperibus. Matth. 19. Da pauperibus & habebis thesaurum in celo.

Pecuniam

Pecuniã vocat potentias & membra corporis. Duo debitores sunt peccatores, quorum vnus debet quingentos denarios, alius quinquaginta, quoniam omnia peccata habent initium à quinque sensibus corporalibus. Ideò obligantur duo in numero quinario, sed vnus debet quingētos, s. magnus peccator, & alius quinquaginta, s. minor peccator. Nō habētibz illis vnde redderēt, quia peccatores nō possunt sufficienter satisfacere Deo, donauit i. remisit vtrisq;. Quis ergo eū plus tenetur diligere? Respōdit Simō, Existimo quia is cui plus donauit. Respōdit Iesus, Rectē iudicasti. Ecce quō voluit q̄ causa instrumētalis cōcurreret in remissionē peccatorū iudicādo, innuēs q̄ iudiciū cōfessoris debet præcedere, &c. licet Deus posset per seipsum peccata remittere, vult tamē etiã q̄ cōcurrat in hac causa instrumētalis, secundū auctoritatē per seipsum cōfessoribus concessam di. Quorsū remisistis peccata, remittuntur eis. Ioã. 20. domus cōuiuū est ecclesia in qua Simō, i. cōfessor, primò iudicat de peccatis, an sint magna, an parua. Deinde remittit in absolutione. Ideò Christus post resurrectionē primis sacerdotibz insufflauit di. Accipite spiritū sanctū. Ioã. 20. No. hīc tria, primò insufflauit, s. antequā daret auctoritatē remittēdi peccata. Ratio, quia sicut anhelitus procedit ab homine anhelāte, cui est propriū anhelare, ita Deus ex quo factus fuit homo, voluit dare hominibus potestātē remittēdi peccata, honorādo genus humanū, sicut faceret Rex si duceret in vxorē filiā rustici, honoraret omnes de illo genere, &c. sic Christus duxit naturā humanā. Et glorificauerūt Deū qui dedit illam potestātē hominibus. Mat. 9. secūs ante tempora, quia antiquitus licet cōfiterētur, vt patet Num. 5. Vir siue mulier cū fecerint ex omnibus peccatis quæ solēt hominibus accidere, & per negligentiam transgressi fuerint mandatū Domini, atq; deliquerint, cōfitebuntur peccatū suū. Non tamē potuerūt habere absolutionē, quia illo tempore Deus neminē absoluebat, vt posset intrare Paradisum sicut modò. Secundò nota q̄ dicit, accipite spiritū sanctū propter hoc dicūt Valdēsēs q̄ sacerdos existēs in peccato mortali nō potest absolvere, ex isto fundamentō, quia Christus dixit, Accipite spiritū sanctū, quoniã sacerdos existens in peccato mortali nō habet gratiã spiritus sancti. Sed error *De ne-* est, quia nō est de necessitate sacramēti habere gratiã, sed est de neces- *cessitate* sitate præcepti, s. q̄ sacerdos sit in gratia. Dicit Christus, Mat. 9. & Luc. *præcepti* 6. Quomodo dicis fratri tuo, i. proximo, frater sine eiicam festucā de *quia ex* oculo tuo, Et ecce trabs est in oculo tuo, Hypocrita eiice primò trabē *istsens in* de oculo tuo, & tunc videbis eiicere festucā de oculo fratris tui. Item *peccato* Rom. 2. O homo, omnis qui iudicas, in quo enim alterū iudicas, teip- *mortali* sum cōdemnas, eadē enim agis quē iudicas. Patet ergo quod de neces- *absol* sitate præcepti est, q̄ cōfessor sit extra peccatū mortale, sed non de ne- *uēs, mor* cessitate sacramēti. Secundò concurrat in peccatorum remissione cau- *taliter* *la* materialis receptiua, quæ est persona humana peccatrix & mor- *peccato* talis.

ralis, nec angeli, nec iusti, nec damnati, sed peccator qui potest recipere gratiam remissionis peccatorum. De ista causa materiali dicit euangelium, Ecce mulier quæ erat in ciuitate peccatrix, vt cognouit quod Iesus accubuit in domo Pharisæi attulit alabastrum vnguenti, & stans retro secus pedes eius, lachrymis cepit rigare pedes eius, & capillis capitis sui tergebat, & osculabatur pedes eius & vnguento vngebat. Dicunt Philosophi quod in omni causa materiali requiritur dispositio ad introducendum formam, quia actus actiuorum sunt in patiente prædisposito, vt dicit Philosophus in 2. de Anima, sicut patet de igne in ligno formam introducente. Sic etiam in persona peccatrice requiruntur septem dispositiones in remissione peccatorum quas habuit Maria Magdalena, Prima est peccatorum cognitio, quia oportet quod peccator cognoscat se esse peccatorem, quoniam cognitio morbi initium est sanitatis, vt dicit Seneca. Et ideo dicit David, Amplius laua me ab iniquitate mea & a peccato meo munda me. Quoniam iniquitatem meam ego cognosco, &c. Hanc dispositionem habuit Maria Magdalena ibi, Cognouit quod Dominus accubuit in domo Simonis leprosi, id est peccatoris. Cognouit etiam quod Dominus non despicit peccatores. Secunda est peccatorum contritio, ibi, Attulit alabastrum vnguenti. Alabastrum est cor peccatoris in quo est vnguentum pretiosum & medicinale contritionis ad curandum peccata. Nam gutta huius vnguenti curat omnes culpas peccatorum mortalium, nam conclusio est theologorum, quod vera contritio quantumcunque minima, non est sine gratia. De isto vnguento dicit David in Psal. Qui sanat contritos corde. s. a plagis peccatorum, & alligat contritiones eorum. Tertia est malæ societatis vitatio. Hanc habuit Maria Magdalena, & tangitur ibi stans retro secus, &c. in quo innuitur, quod retro mittenda est mala societas. Nota quod dicit Origenes de Magdalena, quod postquam fuit conuersa, nunquam voluit respicere hominem in facie nisi Christum, quia occasione hominum tantum offenderat Deum, Ecce quomodo dimisit retro malam societatem iuxta verbum Christi, Vade retro satana, id est, aduersarie. Mar. 8. quia mala societas aduersatur & impedit bonum saluationis. Ideo vade retro. Quarta dispositio est oris confessio, ibi, Lacrymis cepit rigare pedes Domini, quia confessio debet esse lacrymosa ad pedes Domini confessoris. Dic contra illos qui non confitentur ad pedes confessoris, sed aliquantulum sedendo cum confessore, vel extra spatium vel supra altare appodiando, &c. Psal. laboraui in gemitu meo, lauabo per singulas noctes. i. per singulas culpas mortales, quia oportet confiteri quodlibet peccatum in spem. Quinta spiritualis oratio, ibi, & capillis suis tergebat. Sicut enim capilli consistunt in capite, ita & oratio in ore quo loquitur homo. Et sicut capilli sunt volatiles, ita & verba oris volant in aere. Qui diligit Deum, exorabit pro peccatis, &

*Regula
seu pro
positio
Philosophica.*

eis & continebit se ab illis, & in oratione exaudietur. Eccle. 3. Sexta,
 corporis afflictio, & tangitur ibi. Et osculabatur pedes eius, sicut la-
 bia in osculando amittunt colorem, sic corporalis afflictio scilicet iei-
 unia, & cilicium faciunt amittere colorem. Item sicut in osculatione
 pedum oportet humiliari, sic in corporali afflictione corpus humi-
 liatur. Vnde David. Psal. 34. Ego autem cum mihi molesti essent, in-
 duebar cilicio, humiliabam in ieiunio animam meam. Septima est
 elemosynarum largitio, ibi, Et unguento ungebatur pedes eius. Pedes
 Christi tangentes terram sunt pauperes, qui debent ungi elemosy-
 nis, non modo Christus qui est rigidus ad puniendum, efficitur sua-
 uis & mollis ad miserandum. Beati misericordes, quoniam ipsi mi-
 sericordiam consequentur. Mat. 5. Tertia causa quæ concurrit in re-
 missione peccatorum, est causa formalis perfectiua, quæ est chari-
 tas, siue dilectio quæ dat perfectionem. hoc ostenditur ibi, Dimissa
 sunt ei peccata multa, ratio, quoniam dilexit multum. Vnde sicut ca-
 lore solis aer purgatur à nebulis, sic calore charitatis anima purga-
 tur & purificatur à nebulis peccatorum formaliter. & hoc dicitur
 Esa 44. Deleui vt nubem iniquitates tuas & quasi nebulam peccata
 tua. Nota differentiam inter iniquitates & peccata. Iniquitates dicun-
 tur peccata quæ sunt contra proximum, vt diffamare vel malè tra-
 ctare eum, ergo dicuntur iniquitates, id est, inæqualitates. Peccata
 verò dicuntur peccata, id est, peccatum acta, vt peccatum gulæ, acidie,
 vindictæ, &c. Nota etiam differentiam inter nubem & nebulam. Nu-
 bes dissoluitur à vento aquilone, nebula autem à calore solis. Sic pec-
 cata dissoluuntur primò à vento aquilone, id est, timore seruili. quo-
 niam timore damnationis homo incipit facere penitentiam. deinde
 venit calor charitatis & dilectionis Dei qui dissoluit peccata. Patet
 ergo quæ est causa formalis perfectiua remissionis peccatorum. Dic de
 Maria Magdalena quomodo venit in ipsam primò ventus aquilo,
 id est, timor damnationis. Cum semel existens peccatrix ad inductio-
 nem sororis suæ, scilicet, Marthæ veniret ad audiendum sermonem Chri-
 sti, in quo sermone ventus aquilo percussit ipsam in corde dicentem,
 O misera ego sum damnata &c. Et inde recedens cum lachrymis, iuit ad
 domum suam. Et tunc venit ventus australis. s. dilectionis & amoris Dei
 & deuotionis. Et ideo cantat ecclesia, Flauit auster, & fugauit aquilo-
 nem, quando lauit cor Mariæ penitentis imber sancti Spiritus, & ve-
 nit ad Christum in domo Simonis. Christus autem ideo ordinauerat
 vt comederet iuxta portam, & quod porta esset aperta. & Maria Mag-
 venit stans retro secus pedes Domini, & in corde suo petiuit miseri-
 cordiam Dei & absolutionem à peccatis, quauis ore non loqueret-
 tur, semper amplius charitate inflammabatur. Tunc Christus miseri-
 cordia motus dixit sibi Remittuntur tibi peccata tua. Patet ergo quod
 charitas est causa formalis perfectiua remissionis peccatorum, ideo di-

cit Deus, Ego sum ipse qui deleo iniquitates tuas propter me, & peccatorum tuorum non recordabor. Esa. 43. Quarta est causa finalis completiua, hæc est fides de qua dicit thema, Fides tua te saluam fecit, vade in pace. Quonia peccator semper est in guerra cum Deo quandiu est in statu peccati mortalis. Quæstio est tamen hic, quare Christus attribuit saluationē celestem magis fidei di. Fides tua, &c. quam penitentia di. penitentia tua, &c. vel remissioni di. remissio peccatorum te saluam fecit, &c. Responsio quod nulla penitentia potest remittere peccata nisi sit in fide fundata, ideo penitentia infidelium. s. Iudæorū, vel aliorum, non remittit peccata, quia sine fide impossibile est placere Deo, &c. Heb. 11. No. quomodo omnia opera penitentialia fundantur in fide. Vnde peccatorū cognitio in fide fundatur, quæ dicit, quod hoc & hoc est peccatū. Item contritio ex fide est, quæ dicit quod ex peccato mortali perditur gratia & gloria, & incurritur pœna. Ideo dolet & contristatur & cõteritur. Item propositum cauendi à peccatis est ex fide, quæ dicit quod caueamus à peccatis. Item oris confessio est ex fide, quæ dicit quod in cõfessione remittuntur peccata. Item ieiunare est ex fide, quæ dicit, quod qui non punitur in mundo, punietur in alio. Idē de oratione, de eleēmosyna, de iniuriarum remissione, vt Deus remittat. Item restituere fidei est, quæ dicit quod non dimittitur peccatum, nisi restituatur ablatū. Item cõmunicare fidei est, quæ dicit, Nisi manducaueritis carnem filij hominis, &c. Ioā. 6. Ecce quare dicit sibi fides tua, &c. in qua fundatur penitentia tua, te saluam fecit. Fide purificans corda eorum. Act. 15. Fide purificans supple Deus corda eorum, scilicet peccatorum. Ideo fundetis vos in fide dicendo, Credo in Deum, manē & serō.

Feria VI. post Iudicā. Sermo vnicus.

Collegerunt Pontifices, id est, Prælati, & Pharisei, id est, Doctores & Rectores populi, scilicet vtrunque brachium, concilium aduersus Iesum. Ioan. 11. Sicut sancta mater ecclesia in die Veneris sancta recitat passionem Christi, prout fuit executā & practicata, sic hodie ipsam recitat secundū quod fuit ordinata, tractata & diffinita per Principes Iudæorum & Phariseos in concilio generali. Et de hoc erit sermo noster, sed primò salutetur virgo Maria. De isto generali concilio in quo mors Christi fuit ordinata, tractata, & diffinita per Principes & Phariseos, ego notauī tria puncta in sancto Euangelio, quæ sunt,

Propositio maligna,

Diffinitio indigna,

Consuetudo benigna.

Primò notauī in sancto Euang. de isto cõcilio propositionē malignā quā fecerunt cõtra Christū. De quo dicit prima pars Euāgelij. Collegerunt Pontifices. i. Prælati & Pharisei, i. Doctores & rectores populi & vtrun

& vtrunq; brachium, conciliū, aduersus Iesum & dicebāt, Quid facimus? quia hic homo multa signa facit. Si dimittimus eum hęc, omnes credēt in eū. Et venient Romani & tollent locū nostrū & gentē. Ecce hic propositio maligna in paucis verbis, aliquis ipsorū proposuit di. Quid facimus? q. d. quotidie tenemus concilia, & nihil facimus. Iste homo destruit nos. Dedignabātur eū nominare nomine proprio. Iste homo multa signa facit. Illuminat cęcos, sanat contritos, resuscitat mortuos, &c. Ideo erat ei magis credendū quā Moyse, qui nō fecit tot signa. Patet Exod. 4. 7. & 8. Ideo si dimittimus eum sic. s. viuere, omnes credēt in eū tanquā in regē Mesiā. Et veniēt Romani qui destruent nos, tollēt locū nostrū & gentē, & ciuitatē Ierusalē, prout dicit Dan. 9. Ciuitatē dissipabit populus cum duce venturo, & finis eius vastitas. Hoc fuit à Saluatore prædictū. Luc. 19. Videns Iesus ciuitatē fleuit super illā di. Si cognouisses & tu, quia ecce venient dies in te, &c. & non relinquetur lapis super lapidē, &c. Ideo dimissis omnibus aliis negotiis, tractemus de isto homine quid faciendū est. Ecce hic propositio maligna. De isto maligno cōcilio prophetauit iam antē iste sanctus Patriarcha Iacob. Qui quando debuit mori, filiis suis cōgregatis, dixit, Congregamini, vt annuntiem vobis quę ventura sunt vobis in diebus nouissimis. Gen. 49. No. quę ventura sunt vobis contra Iudæos, qui aliter exponunt in diebus nouissimis, s. Regis Mesię, qui in vltima ætate mundi erit venturus. de quo Esa. 2. Erit in nouissimis diebus præparatus mons domus Domini in vertice montiū, & eleuabitur super colles, & fluent ad eū omnes gentes. Omnes Iudæi, & expositores Christiani exponunt hoc de Christo. Et Iacob filiis suis nuntiauit sigillatim di. vni post alterum quę ventura erant in sua tribu. s. illa maiora, & voluit, quod Simeon & Leui venirent simul corā eo, quia ambo simul essent participes in eodē crimine. Quibus dixit, Simeon & Leui fratres vasa iniquitatis bellantia. In cōcilium eorum nō veniat anima mea, & in cœtu eorum sit gloria mea, quia in furore suo occiderūt virū. i. Christū virtuosum quem Dauid vocat Dominū virtutū, & in voluntate sua suffoderunt murū. Maledictus furor eorū, quia perinax, & indignatio eorū, quia dura. Diuidam eos in Iacob, & disperdā eos in Israël. Gen. 49. No. Simeō & Leui fratres, non solū generatione, sed etiā malitia & imitatione. Ideo dixit Christus eis, Ioā. 8. Vos. s. Pharisei, de tribu Simeon, & Principes de tribu Leui, vt dicit B. Hieronym. ex parte diabolo estis. Ideo dixit eis Iacob, Simeon & Leui fratres, scilicet filij diaboli, homicidæ, vasa iniquitatis bellantia, scilicet contra Christum in concilium eorum, &c. & occiderunt virum, id est, Christum. Et loquitur in præterito de hoc quod erat futurum ex certitudine prophetiæ. Suffoderunt murum, id est, fidē catholicā quam Christus fundauit, & 12. turres fecit. s. 12. articulos fidei. Hunc murum suffoderunt Principes &

Pharisæi in sua voluntate, & non in rei veritate, quia non potuerunt destruere fidem catholicam. Diuidam eos in Iacob, &c. quia ex isto peccato Iudæi fuerunt diuisi, & dispersi per vniuersum mundum. Nota hic diuinam iustitiam. Isti Iudæi tractabant mortem Christi vt complacerent Romanis, ne Romani venirent contra eos, & non timuerunt displicere Deo, occidendo filium suum. Sed iuxta regulam theologiæ, Per quæ quis peccat, per hæc & torquetur. Sapient. ii. Item Augu. De poena tua peccatum tuum accusa, quia per Romanos Deus destruxit eos, scilicet, per Titum & Vespasianum, Et sicut Iudæi vendiderunt Christum triginta argenteis, sic Romani vendiderunt triginta Iudæos pro vno denario. Et tota ciuitas Ierusalem fuit postea per Romanos destructa, & omnes Iudæi vel occisi, vel venditi propter mortem Christi Moraliter habemus hic doctrinã. Si vultis quod Deus nõ det poenitentiam vel destructionem, caueatis ne amore vel timore alicuius faciatis aliquid contra Deum, verbi gratia, Caueant seruitores vel famuli vt non contra Deum complacent suis dominis & magistris, aliàs Dominus prouocabit eos contra eos. Ista est causa, quare in curiis dominorũ illi qui sunt ab eis magis dilecti veniunt ad malum finem & destructionem. Idem de dominis contra Deum complacendo subditis, non puniendo ipsos secundum quod iustitia requirit, quia surgunt contra eos, & sunt ei proditores, iuxta regulã, Per quæ quis peccat, &c. Idem de mulieribus. Caueat mulier, ne amore, vel timore consentiat viro de corpore suo aliquid contra Deum, &c. quia aliàs Deus prouocabit sibi virum, &c. Per oppositũ, caueant viri, ne ad complacendum vxoribus in ornamentis & vanitatibus faciant contra Deum, scilicet, vsuras, furta, &c. aliàs, Deus prouocabit mulierem aduersus virum, quia faciet aliquid contra honorem viri. Idem de filiis erga parentes & econuersõ. Secundum Deum potest homo complacere omnibus, sed non contra Deum, aliàs, &c. Auctor. David Psal. 52. Deum non inuocauerunt, illic trepidauerunt timore, vbi non erat timor. Quoniam Deus dissipabit ossa eorum qui hominibus placent, confusi sunt, quoniam Deus spreuit eos. Nota, ossa eorum, id est, bona temporalia quibus sustentamur, vt homo sustentatur ossibus, qui hominibus placent, scilicet, contra Deum. Prophecia fuit David illorum Iudæorũ de consilio Dei. Quid facimus? quia hic homo multa signa facit. Moraliter sicut rex dat certum signum vel diuisiuum suis militibus, vel sicut pastor signat oues suas certo signo, ita Christus suis electis dat tria signa spiritalia, scilicet, signum creationis, adoptionis, & signum reconciliationis. Primum signum est, imago Dei expressiuum trinitatis, scilicet, memoria, intelligentia & voluntas. Hoc signum datur à Deo in creatione animæ, quemadmodum rex in moneta quam facit auri & argenti, imprimi suam imaginẽ. Secus in alia moneta de cupro vel stanno. Sic Deus ab in-

tio fecit monetam de plumbo, siue nanno, scilicet, creaturas irrationales. Deinde fecit monetam de auro, scilicet, hominem, & imposuit signum imaginis. Quoniam sicut Deus vnus est tres personæ, ita anima vna est tres potentie. Gene. 9. Ad imaginem Dei quippe factus est homo. De isto signo dicit David, Signatum est super nos lumen vultus tui Domine, non dicit infra nos, scilicet, in carne, nec intra nos, scilicet, in sensualitate, sed super nos, scilicet, in anima in qua Deus pater imprimit memoriam, filius intelligentiam, & spiritus sanctus voluntatem. Et istæ tres potentie sunt vna anima, sicut pater, filius & spiritus sanctus sunt vnus Deus. Hęc imago est pulcherrima, quando est sine peccato. Sed derubatur horribiliter ex peccato mortali. Sed hoc signum nõ sufficit ad saluationem. Secundum signum dicitur adoptio: nis quod datur in baptismo. Doctrina est in sancta theologia quod in baptismo datur quoddam signum in anima, quod a sanctis doctoribus dicitur character, pulchrum signum ad instar stellæ in fronte. Ideo Ioan. Baptista & virgo Maria voluerunt baptizari a Christo, licet fuisent sanctificati in vtero matris, vt haberent signum characteris. De isto signo dicit Apostolus aliquibus quos baptizauerat, Credentes signati estis spiritu promissionis sancto, qui est pignus hæreditatis nostræ. Ephe. 1. Nota pignus hæreditatis. Qui tenet pignus, securus potest esse de debito promisso. Ita signum characteris est signum certum de gloria habenda. Ideo pueri nouiter baptizati quando decedunt, ad portam Paradisi ostendunt signum, & statim habent ingressum. Ideo dicit, pignus hæreditatis. Ex primo signo nullus consequitur hæreditatem Paradisi, sicut nec filius bastardus hæreditatem patris, quantumcunque assimiletur patri, propter hoc pueri quando moriuntur ante baptismum, tanquam bastardi, non consequuntur hæreditatem Paradisi, licet assimiletur Deo ex primo signo, quia nõ sunt filii legitimi per baptismum. Ideo dicit Christus, Amen amen dico vobis, nisi quis renatus fuerit ex aqua & spiritu sancto, nõ potest intrare in regnum Dei. Ioan. 3. Tertium signum est reconciliationis, quod datur in penitentia, quando deturbati estis primis duobus signis. Per peccata homo reconciliatur Deo per veram penitentiam, conterendo de peccatis, confitendo etiam, quando confessor absoluit, tunc datur animæ quoddam signum, quod dicitur ornatus, ad instar vnus pulchri crinalis quod portatur a nobili domifella in fronte, quod signum quando videtur a dæmonibus, quando anima post mortem egreditur de corpore, dæmones fugiunt, & in receptione illius signi duo alia signa pulchrificantur & decorantur. Hoc signum petebat David a Deo di. Fac mecum signum in bonum, vt videant qui me oderunt, scilicet, dæmones, & confundantur, quoniam tu Domine adiuuisti me, & consolatus es me. Psal. 85. Dicatur quomodo in mortem veniunt dæmones, vt tollant animam tuam, sed virgo Maria obtinuit pro singulari

Ex memoria, intellectu, & voluntate constat Dei imago ad quam factus est homo.

quod in morte sua non videret demones. In hoc puncto oportet nos venire, & in isto conspectu, & nescimus si hodie, vel cras, sed quando anima portat secum hoc tertium signum, demones confusi confugiunt, & angeli boni ipsam recipiunt, & associant, ideo omnino habemus hoc tertium signum. Ecce quare dicit hic homo. scilicet Christus, verus Deus & homo, multa signa facit in suis ouibus, id est, electis, non solum signa corporalia, sed etiam spiritualia hæc tria prædicta. Secundo notavi in euangelio de illo concilio diffinitionem indignam, quia indignè & iniuste fuit sibi conclusum & diffinitum, quod Christus moreretur. De hoc dicit secunda pars euangelij, Vnus autem ex ipsis Caiphas nomine, cum esset Pontifex anni illius, dixit eis. Vos nescitis quidquam, nec cogitatis, quia expedit vobis vt vnus homo moriatur pro populo, & non tota gens pereat. Hoc autem à semetipso non dixit, sed cū esset Pōtifex anni illius, prophetauit, quia Iesus moriturus erat pro gente, & nō tantū pro gēte, sed vt filios Dei qui erāt dispersi, congregaret in vnū. Ab illo ergo die cogitauerunt, vt interficerent eū. Ecce diffinitio indigna & conclusio illius concilij. Nota practicè quomodo concilium concurret de voce in vocem, & quilibet in loco suo dicebat votū suū. Et videtur quod in isto concilio erāt diuisi, quidā dicebant q̄ Christus omnino moreretur, quoniam Christus confundebat eos coram populo. ideo, &c. Quidā id idem, quod moreretur. Ratio est, quia totus populus sequitur eum, nobis dimissis, & neglectis, &c. quidam autem qui erant pro Christo, sed occultè, sicut Ioseph ab Arimathia. De quo Lu. penul. Qui non consensit concilio & actibus eorū. & Gamaliel. De quo act. 5. & Nicodemus. de quo Ioā. 3. qui dicebant, Cū tempus Messie sit completum, attendatis ad signa quæ facit, & ad testimonium quod Io. sibi fecit. Non audebant dicere clarè quod esset Messias, quia occidissent eos, libenter tamen eum saluassent. Item dixit Nicodemus, de quo Ioā. 7. vbi ait, Nūquid lex nostra iudicat hominem, nisi prius audierit ab ipso & cognouerit quid faciat? q. d. Fiat sibi processus secundum legē, nec moriatur sic subito. Hoc dicebat Nicodemus ad hunc finem, quia forte iterum cōuertentur, sicut ministri quos miserant ad capiendū Christum fuerunt cōuersi dicentes, Nunquam sic locutus est homo. Alius dicebat quod sufficeret præceptum pœnale, ne de cætero prædicaret. Alius dicebat, quod teneretur captus vel arrestatus, in loco suo de Nazareth & sufficeret. Alius, quod præciperetur populo ne audirent ipsum de cætero, & sic cessaret sua prædicatio paulatim. Alius dicebat, q̄ mitteretur in carcerē cū pane & aqua, vt moreretur ibi. Alius dicebat quod exularet à patria. Alius dicebat quod captus & ligatus mitteretur ad Romanum imperatorem cum processu, quomodo faciebat se regē Iudæorum, &c. Alius dicebat quod recurrerēt super hoc ad Pilatum, qui erat ibi pro Imperatore, ita quod in dicto concilio nō erant

erant cōcordes. Tunc Caiphas qui erat Pontifex anni illius, qui præs-
 sidebat in concilio, auditis vocibus & rationibus omnium dixit, Vos
 nescitis quicquam. i. ignorantes estis. nec vos domine Nicodeme datis
 bonum consiliū, nec nos domine talis, &c. Et cōclūsit diffiniendo dī.
 Expedi vobis, vt vnus homo moriatur pro populo, & nō tota gēs pe-
 reat. Super hoc dicit Ioā. hoc à semetipso nō dixit, sed cum esset Pō-
 tifex anni illius, prophetauit q̄ Iesus erat moriturus pro gente. Quic-
 quid ibi fuit malitiæ, fuit à Caipha, sed quòd Christus moreretur, vt
 saluaret sibi credētes & obediētes, hoc fuit à spiritu sancto, qui pro-
 phetauit ore mali Pontificis, quemadmodū fuit locutus ore animalis
 vt patet de asina Balaā. Tunc dederūt sententiā mortis cōtra Christū
 cū norario publico, mādantes q̄ caperetur vbicunq; inueniretur. De
 isto cōsilio prophetauit Dauid dī. Quoniā declinauerūt in te. i. cōtra
 te, mala cogitauerūt cōsilia quę nō potuerūt stabilire, i. refrēnare. Pf-
 20. imō vnus dicebat vnū, alius aliud, &c. Nota cū dicit, declinauerūt
 & nō tenuerūt. Declinatio secundū Grāmaticos fit per sex casus. s. no-
 minatiuū, &c. Sic Iudæi declinauerunt Christum per sex casus. Pri-
 mus est nominatiuus à nominando, quādo ipsi videbāt Christū, no-
 minabant ipsum sic, Ecce homo vorax, potator vini, Publicanorum,
 & peccatorū amicus. Mat. 11. Nā postquā Christus fecit quadragesimā
 durā, dando exemplum pōnitētię personis contēplatiuis & spiritua-
 libus, postmodum incēpit prędicare, & tenuit vitā comunē, come-
 dendo & bibēdo cōmunia, exceptis carnibus, dādo exemplū prædī-
 catoribus qui habent laborare, vt caueant, ne ex nimia abstinentia ha-
 beant dimittere prædicationē, ideo Iudæi dicebāt, Ecce homo vorax,
 &c. Secundus casus dicitur genitiuus à generando dī. Nōne hic est
 fabri filius? nōne mater eius dicitur Maria, & fratres eius Iacob &
 Ioseph, & Simō & Iudas, & sorores eius nōne omnes apud nos sunt?
 Vnde ergo huic omnia ista? Mar. 6. Tertius casus dicitur datiuus à dā-
 do, quia omnes gratias quas Christus dabat, interpretabantur in ma-
 lum, dī. Hic nō eiicit dēmonia nisi in Beelzebub Principe dēmonio-
 rum. Lu. 11. Idē de gratis spiritualibus & remissione peccatorū, dī. Hic
 blasphemat. Mar. 2. Quartus casus dicitur accusatiuus, ab accusando,
 quia accusabant ipsum de criminibus læsæ maiestatis, vt moreretur,
 dī. Hunc inuenimus subuertentē gentē nostram & prohibentem tri-
 buta dari Cæsari, & dicentem se Christum Regem esse. Lu. 23. Quin-
 tus casus dicitur vocatiuus, à vocando dī. Veni dēmoniaci, veni Sa-
 maritane, nōne benè dicimus nos quia Samaritanus es tu, & dēmo-
 nium habes? Ioā. 8. Sextus casus dicitur ablatiuus, ab auferendo, afe-
 rentes sibi sanctitatem, non realiter sed verbaliter dī. Nos scimus
 quia hic homo peccator est. Ioannis nono. Non est hic homo à Deo,
 qui sabbatum non custodit. Item auferabant sibi populum dicens,
 Quid eum auditis, insanit, & dēmonium habet. Ioannis 10.

Ecce quomodo declinauerunt per omnes casus, & ideo dixit Pro-
pheta: Omnes declinauerunt, &c. Moraliter nota hinc super hoc, vt
filios Dei, id est, predestinatos congregaret in vnum, id est, in vnam
ecclesiam ex Iudæis & Gentibus constitutā, vt esset vnum ouile, sicut
& vnus pastor. Et inuenio quatuor congregationes factas à Chri-
sto Iesu. Prima de misericordia diuina, secunda de iustitia vniuersa-
li, tertia de saluatione cœlesti, quarta de damnatione æternali. Prima
fuit quando cōgregauit infideles & paganos ad vnum finem, bap-
tismum, deitatē, & pacem. Ad Ephes. 4. Vnus Dominus, vna fides, vnū
baptisma, vnus Deus & pater omnium, &c. De ista congregatione
dicit ipsemet, Ierusalem, Ierusalem, quæ occidis Prophetas, & lapidas
eos qui ad te missi sunt. Quoties volui congregare filios tuos quem-
admodum gallina congregat pullos suos sub alas, & noluisti, &c.
Matth. 23. Nota quomodo ad instar gallinæ quæ habet pullos, cla-
mabat prædicando, vt congregaret Gentes sub alas, scilicet creden-
tiæ & obedientiæ, de quibus Dauid di. Sub umbra alarum, &c. Si er-
go volumus euadere, & fugere miluum inferni ad instar pullorum,
ponamus nos sub alas Christi. Secūda cōgregatio est iustitiæ vniuer-
salis, & erit in die iudicij mortuo Antichristo, tunc omnes congrega-
buntur coram Christo. Ratio, quia ipse dabit tunc retributionem
secundum opera quæ fecimus, bona, vel mala. De ista congregatione
auctoritas Matth. 25. Cum venerit filius hominis in sede matesta-
tis suæ, congregabuntur ante eum omnes Gentes. Tertia congrega-
tio de saluatione cœlesti, erit quando Christus dicet bonis qui erunt
à dextris, Venite benedicti, &c. Matth. 25. Qui statim virtute gloriæ
ascendent in altum in societatem Christi, Angelorum, Sanctorum,
de quo dicit Christus Matth. 13. In tempore messis dicam messoribus,
Colligite primum zizania, & alligate ea in fasciculos ad com-
burendum, triticum autem congregate in horreum meum. Quarta
congregatio erit de damnatione æternali, quādo data à Christo sen-
tentia damnationis contra malos di. Discedite à me maledicti, &c.
omnes simul in corpore & anima cadent in inferno. De ista congre-
gatione aucto. Isa. 24. In die illa visitabit Dominus super militiā cœli
in excelso, & super Reges terræ qui sunt super terram, & congrega-
buntur in congregatione vnus fascis in lacum, & claudentur ibi in
carcere, & post multos dies visitabuntur. Tertio, notauī in sancto
Euangelio hodierno cōsecutionem benignam, scilicet ex parte Chri-
sti, quia determinato & concluso concilio, sciens Christus quod non-
dum venerat tempus & hora passionis suæ, recessit & abscondit se.
De hoc dicit tertia pars Euangelij. Iesus ergo iam non palam ambu-
lat apud Iudæos, sed abiit in regionem iuxta desertum in ciuitatem
quæ dicitur Effrem, & ibi morabatur cum discipulis suis. Ecce hinc con-
secutio benigna, quia dominus & creator voluit credere Iudæis mali-
tiosis

iosis, & fugere in ciuitatem Effrem iuxta desertū, postquam fuit data sententia mortis contra eum. Moraliter dat in hoc nobis Christus exemplum & instructionem fugiēdi mortem spiritualem, quia mors temporalis non potest vitari nec potest eam quis fugere. Nam in confessorio sanctæ Trinitatis datur sententia mortis contra peccatorem. Auct. Ezech. 18. Anima quę peccauerit, ipsa morietur nec aliquis potest se excusare de peccatis. Est ergo nobis remedium ad instar Christi surgere & ire in ciuitatem Effrem, quę interpretatur fertilis & abundans, quę signat pœnitentiã quę est fertilis & abundans in gratiis, virtutibus & meritis in remissionem peccatorum mortaliū quantum ad culpas, & etiam quātum ad pœnas. Auct. Omni habenti dabitur, & abundabit, ei autem qui non habet, & quod videtur habere, auferetur ab eo. Mat. 13. Nota omni habenti, s. veram pœnitentiã, dabitur, s. remissio peccatorum & gratia, ei autem qui non habet, scilicet pœnitentiã, bona temporalia, prælatio, dominium, diuitiæ, amici, &c auferentur ab eo, scilicet per mortem. Vel quod videtur habere, scilicet de bonis spiritalibus auferetur ab eo. Et dicitur quod ciuitas Effrem erat iuxta desertum. & parua ciuitas depopulata, quia ciuitas pœnitentiæ quali desertum est, quia pauci habitant in ea, imò à multis despicitur, & dimittitur, ideò dicit Christus, quod angusta est porta, & arcta via quę ducit ad vitã, & pauci sunt qui inueniūt eam. Mat. 7. Ideò de pœnitentiã dicitur in terra deserta, inuia, id est sine via, quia pauci inde transeunt, & inaquosa, s. sine aquis deliciarum. Sed ecce bonum quod consequitur ex pœnitentiã, sic in sancto apparui tibi, vt viderem virtutem tuam & gloriam tuam, Psalm. 62. Ideò Christus, Matth. 4. Pœnitentiã agite, id est, ad ciuitatem Effrem confugite, si sententiam æternæ mortis vultis euadere. Deo gratias.

In vigilia Palmarum. Sermo vnicus.

Subleuatis oculis Iesus in cœlum dixit, Venit hora, clarifica filium tuum. Ioan. 18. Totum sanctum Euangelium hodiernum est vna deuota, & sancta oratio, quam Christus fecit coram discipulis suis in nocte passionis. Et continentur tria puncta in Euangelio, scilicet,

Dispositio conueniens,

Postulatio sufficiens,

Allegatio persiciens,

Primò Christus disposuit corpus cum anima conuenienter. Secundò postulat sufficenter. Terriò allegauit prudēter. Hęc tria debet quilibet obseruare in sua oratione, si cupit à Deo exaudiri. Hęc tria ostenduntur subtiliter in themate proposito, primum ibi, Subleuatis oculis Iesus. Secundum ibi, Dixit s. orationem suam postulando patri.

Tertium ibi, Venit hora, clarifica filiū tuū. Ecce hic petitio sufficiens.

Primò

*Precati
onis de-
finitio,
seu des-
criptio.*

Primò dico, quod in sancto euangelio ostenditur deuota in oratione Christi dispositio conueniens, & necessaria orationi. s. gustus corporis. Modus conueniens necessarius orationi, inter alia est eleuare oculos versus cœlum. Ratio, quia secundum Damascē. oratio est ascensus mentis in Deum. Conuenit ergo, vt corpus concordet cum anima, quia sicut anima eleuat oculos spirituales in Deū, quod etiā corpus eleuet oculos carnales versus cœlum. De hoc habemus experimentum in natura de brutis animalibus, quę quando sunt in magna necessitate eleuant oculos versus cœlum instinctu naturę, quasi petentes auxilium creatoris. No. de hoc historiam Iohe. 1. de magna siccitate, & fame quę fuit in terra promissionis, intantum quod iumenta non inueniebant herbam ad comedendum, nec aquam ad bibendum, tanta erat sterilitas, & siccitas fontium, intantum quod animalia ibant congregata quasi homines facientes procesionem mugientia, & versus cœlum oculos leuantia, quasi à Deo auxilium petentia, dicit tex. Bestiæ agrī quasi area sitiens imbrem suspexerūt ad te, quoniam exsiccari sunt fontes aquarum, & ignis deuorauit speciosa de feri Iohe. 1. Nota suspexerunt, id est, sursum aspexerunt. Ratio, quia quando illi qui habet clauēs ad panes vel vinum, est crudelis filiis, & seruitoribus Domini, quia non vult eis dare panem, nec potum, remediū quod habent filij & seruitores est recurrere ad patrem. Sic totus mundus est domus Dei. Ancilla seu captiua cui dominus commisit clauēs panis, vini, & fructuum, est natura, sic enim ordinauit Deus, quod per manus suas habeamus omnia necessaria vitę humanę. Nos verò sumus filij, & seruitores Domini, quibus quandoque ancilla ista, id est, natura est aspera, & dura, & rudis, quia nō vult dare vinum, aquam, blada, ideo recurrendum est ad patrem, sicut fecerunt animalia. Idem etiam fecerunt aues. Vnde semel Deus fecit Iob quæstionem dicens, Quis præparat coruo escam suam, quando pulli eius clamant ad Deum vagientes, eò quod non habeant cibos Iob : 8. No. super hoc dicunt glosæ, & postillæ, quod coruus est multum zelotypus de vxore sua, & quando filij incipiunt habere plumas sunt quasi albi ad modum cynorum, tunc coruus dubitans, an sint filij sui, non vult eis prouidere nec permittit, quod mater ministrat eis cibum, quousque mutant plumas, & efficiuntur nigri, & interim transeunt plures dies, de quo viuunt, tunc dicunt quod suspicientes versus cœlum clamant, & Deus mittit eis rorem de quo viuunt. De hoc interrogauit Deus Iob dicens, Quis præparat coruo. &c. Et nesciuit respondere, sed huic quæstioni respondit Dauid dicens, Qui dat iugentis escam ipsorum, & pullis coruorum inuocantibus eum, instinctu naturali, qui, scilicet, Deus dat. No. etiam hęc, quod dicit beatus Hieronymus se inuenisse in annalibus Hebræorum, de piscibus maris quod per decem dies ante diem iudicij leuabunt se super aquas

aquas maris clamantes versus cœlum magnis clamoribus, quos ne-
 mo intelligeret nisi solus Deus. Quanto ergo magis nos qui habemus
 rationem, & intellectum, debemus ad ipsum recurrere in necessitati-
 bus nostris, & periculis, leuantes oculos nostros versus cœlum oran-
 do, &c. Auēt. Cum ignoremus quid agere debeamus, hoc solum ha-
 beamus residui, vt oculos nostros dirigamus ad te. Verbū fuit illius
 sancti Iosaphat. 2. Paral. 20. ideo Dauid, Ad te leuaui oculos meos,
 &c. Hunc modum seruauit Christus in nocte passionis, quando iā Iu-
 dæi veniebant ad capiendū eum, ipse subleuatis oculis in cœlum di-
 xit. *Orationē suā, dās nobis exemplū, vt in nostris necessitatibus, &
 periculis idem faciamus, tamen nō sunt dimittēda omnia remedia na-
 turalia si haberi possunt, si verò haberi non possunt, debemus recur-
 rere ad Deum, qui nunquam deficit, nisi sit defectus noster, quia ele-
 uamus oculos corporaliter versus cœlum, sed non cor, imò sunt mul-
 ti qui dicunt, Pater noster ore, vel Aue Ma. & in corde cogitant de
 coquina vel de taberna. Hęc est vna de rationibus quare Deus nō ex-
 audit orationes nostras, nec procesiones quas facimus, quia non di-
 cimus benè orationes, & lætantias ore, & corde. Ostendo tibi dictum
 quia distinctè, & reuerētè supplicatur Papę, vel Regi, aliās indigna-
 tur, vel nihil ordinatur, imò sunt multi qui quando habent dicere of-
 ficiū, quærunt locum inquietū, vt nō habeant occasionē cogitandī
 quæ dicunt, vt plateam. Secus fuit antiquitus. Ideo tūc exaudiebātur
 fratim a Deo, & habebāt remediū, & modò nihil, imò malū multipli-
 catur. Ideo Apostolus 1. Cor. 14. Si orem lingua, supple tantūm, mens
 mea sine fructu est. Propter hoc dixit Iesus Iudæis orantibus solum
 ore, Populus hic labiis me honorat, cor autem eorū longè est à me.
 Quia vnus cogitabat de coquina, alius de taberna, alius de foro, &c.
 Ideo sine causa colunt me, id est, sine utilitate. Mat. 15. Si ergo vultis
 exaudiri in vestris orationibus eleuate simul oculos corporis, & ani-
 mæ versus cœlū. Et hæc est dispositio cōueniens quā tenebat etiā rex
 Dauid di. Ad te leuaui oculos meos qui habitas in cœlis. Ecce sicut
 oculi, &c. No. practicè quomodo serui respiciunt manus Domini. s.
 quādo eis benefaciet. Itē de ancilla, in manibus dominæ. Secundum
 quod requirit deuota, & perfectā oratio est postulatio sufficiens, quia
 in oratione homo debet petere pro se primò, deinde pro aliis. Sic fe-
 cit Christus postquā disposuit corpus in gestū, tunc petiit sufficiēter,
 & cōpletè. Primò pro se di. Pater venit hora. s. passionis, clarifica filiū
 tuum, vt filius tuus clarificet te, quia gloria filij redundat in gloriam
 patris. Clarificare idē quod glorificare, vt clarè cognoscatur. No. de:
 cem clarificationes quas Christus petiit in quantum homo, & obti-
 nuit, iuxta. 10. humilitates quas in passione habuit, & sustinuit. Pri-
 ma clarificatio, quod ex quo humiliabatur vt pateretur in cruce, pete-
 bat vt exaltaretur, & clarificaretur in cœlo per signa diuinitus offēsa.*

Quod

Quod completum fuit quando in passione tenebrae factae sunt super
 vniuersam terram, & Sol obicuratuit se, Matth. 27. quasi dolerent Ier.
 ui de morte Domini sui induentes se de nigro. Ecce prima clarifica.
 tio, ostendebant enim creaturę quod ille qui patiebatur erat creator.
 Secundo petiit, vt clarificaretur in terra ex quo humiliabatur in ter.
 ra per passionem. Quod completum fuit quando terra mota est, &
 petrae scissae sunt, & monumenta aperta sunt, Matth. 27. Tercio, vt cla.
 rificaretur in inferno ad quem descendebat. Quod completum fuit
 quando anima Christi in limbo dedit gloriam sanctis Patribus ibi
 existentibus. Et multa corpora sanctorum qui dormierant surrexe.
 runt, sicut Abraham, Isaac, Iacob & Dauid, & apparuerunt multis in
 ciuitate, reuelantes gloriam quam habebant in limbo. Quarto, vt
 clarificaretur in cordibus Romanorũ, sub quibus humiliabatur com.
 patriendo. Quod completum fuit quando Centurio, & alij, videntes
 quae fiebant, dixerunt, Verẽ filius Dei erat iste, Matth. 27. Quinto, vt
 clarificaretur in cordibus Iudaeorum, qui erant ultra centum millia
 in illa platea, scilicet in monte Caluarie, qui venerat propter festum
 Paschae in Ierusalem. Quod completum fuit quando omnis turba
 eorum qui simul aderant ad spectaculum illud, & videbant quae fie.
 bant percutientes pectora sua reuertebantur, scilicet illuminati, Luc.
 23. dicentes, O miseri quid fecimus. Item latro fuit clarificatus in suo
 intellectu di. Memento mei Domine, dum veneris in, &c. Sexto, vt
 clarificaretur in corpore, quod humiliabatur ad sustinendum flagel.
 la, clauos, & coronam spinarum. Ideo Pater, clarifica filium tuum.
 Quod completum fuit in resurrectione quando surrexit gloriosus,
 impassibilis, &c. Rom. 8. Christus resurgens ex mortuis iam nõ mo.
 ritur, mors illi ultra non do. &c. Septimo, vt clarificaretur in Aposto.
 lis, & Discipulis dicens, Pater venit hora, scilicet dispositionis Apo.
 stolorum, qui perdididerunt fidem. Quod completum fuit quando in
 die resurrectionis apparuit eis, & gauisi sunt discipuli viso Domino,
 & illuminati fuerunt in vera fide. Ioan. 20. Octauo, vt clarificaretur in
 Angelis sub quibus humiliabatur ad recipiendum confortationem
 dicens, Pater venit hora, scilicet vt sim confortatus ab Angelo. Ideo
 clarifica filium tuum. Quod completum fuit in die ascensionis quan.
 do ascendit super omnes Angelos. Ephes. 1. Constituens eum ad dex.
 teram suam in caelestibus super omnem principatum, & potestatem,
 & virtutem, & dominationẽ, & omne nomen quod nominatur, non
 solum in hoc seculo, sed etiam in futuro. Nono, in omnibus Genti.
 bus mundi dicens, Pater venit hora, scilicet vt humiliet sub omni.
 bus Gentibus. Ideo clarifica filium tuum, vt cognoscatur per fidem,
 & honoretur ab omnibus. Quod completum fuit tempore Apo.
 stolorum, quando in omnem terram exiuit sonus eorum. Decimo, vt
 clarificetur in iudicio dicens, Pater venit hora, scilicet humilitatis, vt

iudicet ab hominibus, clarifica filium tuū, vt sit iudex omnium creaturarum. Phil. 2. Humiliauit semetipsum, factus obediens vsque ad mortē, &c. propter quod Deus exaltauit illū, &c. Moraliter, exēplo Christi si volumus exaltari in paradiso, humiliemus nos in hoc mūdo, & magis exaltabimur in alio. Nota ad hoc disputationē, & questionem Apostolorum in via, quis ipsorum esset maior in paradiso. Mat. 18. Et quilibet fecit suā rationē. Primō sanctus Petrus qui erat vicarius Christi. Et nota quomodo Deus posuit exaltationē, & maioritatem in virtute humilitatis, quę ab omnibus potest haberi. Secundō, Christus in sua oratione postulauit sufficienter pro nobis, quādo dixit, Sicut dedisti ei potestatem omnis carnis, vt quod dedisti ei per prædestinationem, det eis vitam æternam. Nota sicut dedisti ei. s. filio tuo Christo, quia de se loquebatur, potestatem omnis carnis. In sacra scriptura, tam in veteri testamento quā in nouo testamento, caro sumitur pro homine. Dauid. Psal. 64. Ad te omnis caro. s. humana veniet ad iudiciū. Itē Esa. vlt. Veniet omnis caro vt adoret coram facie mea. Itē Ioan. 1. Verbum caro factū est, id est, filius Dei homo factus est. Dicit ergo, Dedisti eis potestatem omnis carnis humanę. Vnde Dauid. Omnia subiiecisti sub pedibus eius, &c. Nota hic quinque cōditiones gentium in hoc mūdo. Prima ibi, oues quę significant simplices personas, & ignorantes præcepta Dei seruantes, tales dicuntur oues pastoris Christi. Secunda ibi, boues qui signant personas perfectę vitę, quę habent duo cornua. s. sanę doctrine, & sanę vitę, quibus percutiunt gentes mūdanas, dando exemplum bonę vitę & arant terrā corporis, vt faciat fructū pœnitentię, sed non portant onus. s. prælationum nec deuitiarū. Nota cū dicit boues vniuersas in fœminino, & non in masculino genere, quia vacę, id est personę spirituales, & perfectę dant de lacte vberum veteris & noui testamēti prædicando, &c. Tertia ibi, Insiper, & pecora campi, quę sunt infideles, qui subiiciuntur Christo siue velint, siue nolint, licet modō ipsum negent dicendo, nolumus eum. Quarta ibi volucres cœli. s. cōtemplariui qui volant in altum ad instar auium. Quinta ibi, & pisces maris. s. negotiatores, Omnes isti subiiciuntur Christo Domino. Ecce quare dixit, Dedisti ei potestatem omnis carnis. Hęc potestas ei fuit data, quando Deus pater in consistorio trinitatis ordinauit quod eius filius moreretur, tunc simul ordinauit curiam sui primogeniti, tales essent consiliarij, scilicet Patriarchę, Prophetę, Apostoli, eius milites sunt martyres, camerarij, & scutiferi, vt daret eis vitam æternā, quia per meritum passionis habemus introitum ad gloriam quam amiseramus per Adam. Auctoritas, Quos præsciuit, & prædestinauit cōformes fieri imagines filij sui, vt sit ipse primogenitus in multis fratribus. ad Rom. 8. Sicut ergo Christus in sua oratione petiit decem clarificationes, sic etiam

postulauit pro suis à patre sibi creditis & ordinatis per prædestinationem, vt daret eis vitam æternam. Et declarauit quid est vita æterna, dicens: Hæc est vita æterna, vt cognoscant te solum verū Deum, & quem misisti Iesum Christum. Contra errores Iudeorum qui ponunt suam gloriam in ipso Leuiathan, & in abundantia bonorum temporalium. Et Agarenorum, qui ponunt eam in melle, lacte, & in mulieribus virginibus, &c. Contra quos dicit, hæc est vita æterna. Nota solum verū Deum. Super hoc dicit Arrius hæreticus quod solus pater est verus Deus, cum dicit, solum verum Deū. Sed nota quod hæc dictio exclusiua solum, potest addi subiecto vel prædicato, ita quod potest esse de subiecto vel prædicato excluso. Sicut si ego dicerem vni iurato huius villæ, vos solus estis iuratus. s. excludendo alios, & tunc esset falsa. Sed à parte prædicati esset vera, dicendo vos estis iuratus solū. Excludendo alia officia, & tunc esset vera. Idem de ista, vt cognoscant te solum verum Deum, excludendo humanitatem, & tunc est vera, quia pater est solū Deus, quia non est homo. Idem de Spiritu sancto, sed filius non est Deus solū, sed est Deus & homo, sicut de illo qui esset balius, & iuratus, non est verum dicere vos estis iuratus solum, quia etiam est balius. In hoc ergo consistit gloria, videre Christum verū Deū, & hominē. Ecce quomodo petiit Christus gloriam pro suis prædestinatis. Quæstio, si dicatur quare oportebat eum petere, vtrum prædestinatio infallibilis est? Sed stulta est hæc quæstio. Ratio, quia si aliquis Dominus ordinauit facere aliquod instrumentum, ad quod faciendū iam se præparat, notarius iam recipit pergamenum, incaustum, &c. Si diceretur notario, quare recepistis pergamenū, calamū, & huiusmodi? responderet quod ideo, quia aliter instrumentum non potest scribi. Idem de diuina prædestinatione. Instrumenta quibus diuina prædestinatio completur, & perficitur, sunt passio, & mors Christi, oratio, bona opera, bona vita hominis, & penitētia, conteri de peccatis, confiteri, &c. Ista sunt instrumenta quibus prædestinatus venit ad effectum prædestinationis. Dicunt quidam, Quid oportet me facere penitentiam? quia si prædestinatus sum, &c. Dic quomodo in libro vitæ non solū scribitur, talis erit saluus, sed etiam ponitur ratio. s. opera & vita ex quibus saluabitur. verbi gratia, Talis saluabitur, quia statim baptizatus morietur. Si dicatur, quid oportet ipsum baptizari? Respondetur, quia illud capit sub prædestinatione. Item talis saluabitur, quia humiliabitur, tūc, quia restituet. Idem de prescitis nō solum scribitur, talis damnabitur, sed etiam scribitur ratio, & causa quare damnabitur. Sciens ergo Christus quod prædestinati veniret ad gloriam per suam orationem, & passionē, ideo orauit. Gregorius in primo dialogorum, Ipsa æterni regni prædestinatio sic est ab omnipotenti Deo disposita vt ad hanc electi ex labore perueniant, quatenus postulando

Aduertat hæc scholasticus.

fulando mereantur accipere quod eis omnipotēs Deus ab æterno
 disposuit donare. Moraliter, Sicut Christus curauit non solū de se,
 sed etiā de suis ad procurandū eis saluationē, sic quilibet dominus,
 & paterfamiliās nō solūm tenetur saluare seipsum, sed etiā tenetur
 procurare saluationē suis famulis, & domesticis. Inducātur Domi-
 ni, vt inducant suos captiuos, & infideles ad baptismū. Ita quod fi-
 lii, & famuli, & ancillæ audiant Missam, cōfiteantur, communicent
 quolibet anno. Aliās dicit scriptura. i. Tim. 5. Si quis suorū, & ma-
 ximē domesticorū curā non habet, fidē negauit, & est infideli dete-
 rior. Tertius punctus orationis Christi fuit allegatio prudēs, quo-
 niam sicut Domini iuriste quādo velunt aliquid obtinere corā Iu-
 dice, allegāt sua iura, priuilegia, & cōsuetudines. Sic Christus in sua
 oratione allegauit, dicēs Deo patri, Ego te clarificaui super terrā. s.
 veritatē fidei hominibus dicendo, opus consummaui, quod dedisti
 mihi, vt faciā. s. passionis, quia eius passio iam incipiebāt, qua per-
 acta dixit, Consummatū est. Ioan. 19. pro se allegauit solūm obedi-
 entiam, dicēs, Manifestaui nomen tuū hominibus quos dedisti mihi
 de mūdo. Tui erant, & mihi eos dedisti, & sermonē tuū seruau-
 erunt, &c. Sequitur, Verba quæ dedisti mihi, dedi eis, & ipsi accepe-
 runt, & cognouerūt verē, quia à te exiui, & crediderunt, quia tu me
 misisti, &c. vsq; in finē. Vbi pro nobis in ratione exauditionis alle-
 gat credentiā & obedientiam. Nota, Ego te clarificaui, quia Deus
 pater ante aduentum Christi nō cognoscebarur ita distinctē sicut
 modò, nec etiā spiritus sanctus. Ideo petebat filius, vt pater etiā ip-
 sum clarificaret per aliqua magna miracula, sicut fecit in dictis de-
 cem clarificationibus, quæ clarē ostēdunt ipsum esse verū filiū Dei.
 Et pro se allegauit obedientiā, quia fuit obediēs Deo patri, cōplen-
 do opus sibi cōmissum, fundatur in ista lege: Sed quia peccatores
 nō audit Deus. Ioan. 9. pro nobis allegauit duo. s. legē de obedi-
 entia, ibi, Sermonē meum seruauerunt. Et legem de credentia ibi, Et
 crediderūt quia tu me misisti. Si dicatur, quare Christus nō allega-
 uit credentiā suam? Respōsio, quod Christus non habebat fidem.
 Ratio, quia fides est credere quod non vides, sed Christus videbat
 omnia clarē iam ab instanti cōceptionis, sed nos non videmus cla-
 rē, ideò allegauit pro nobis credentiā & obedientiam. De his dua-
 bus legibus dicit Ioan. Si cor nostrum nō reprehenderit nos, fidu-
 ciam habeamus ad Deum, vt quidquid petierimus, accipiemus ab
 eo, quoniā mandata eius custodimus, & ea quæ sunt placita coram
 eo facimus. i. Ioan. 3. Ex prædictis patet, q̄ habemus duos modos
 allegandi in oratione. s. per obsecrationē, & per gratiarū actionem.
 Si autē vultis allegare per legē credentiæ attēdatis, vt allegatis be-
 nē per modū obsecrationis, secundū q̄ dicit Greg. in Ietania, alle-
 gando illud quod homo credit de Deo, ita dicēdo, Domine per ma-

iestatem vestram trium perionatū & vnus Dei, detis mihi hoc vel illud, hoc modo allegatur illud quod homo credit de Deo. Itē, Domine, per humilitatē vestram super benedictā incarnationis, detis mihi virtutem humilitatis. Idem, per virginitatem matris vestræ, detis mihi virtutem castitatis. Item, per passionem vestram, detis mihi virtutem patientiæ. Hoc modo obsecrando homo allegat illa quæ credit, & est bonus modus orandi. nō dicatis vos, Domine, ex quo credo trinitatem vestram, vel incarnationem vestram, idē faciatis mihi hoc vel illud, quia non allegaretis benē. Secundus modus bonus est per gratiarum actionem, allegando illa quæ fecistis pro Deo secundū legem obedientiæ. Sed in modo allegandi secundum hanc legē, requiritur magna cautela, quia taliter possetis allegare per legem obedientiæ quod perderetis vestrum processum, vel taliter quod lucraremini. Si autē allegatis illa quæ fecistis pro bono, & petitis vt propterea faciat vobis gratiā quam pētitis, quasi teneatur hoc facere vobis ex his quæ vos fecistis pro eo, malē allegaretis: & perderetis placitationem vel processum, sicut fecit ille Pharisæus, de quo Luc. 18. qui dixit, Domine, non sum sicut ceteri hominū, ieiuno bis in Sabbato, decimas do omniū quæ possideo, bonam legē allegauit, sed non bono modo, idē hic fuit reprobatus, & perdidit placitationē vel processum. Sed bonus modus allegandi per gratiarū actionem est dicere, Domine, vos mihi fecistis magnam gratiā, quia posuistis me in sancta religione. Idē Domine, faciatis mihi talē gratiā, &c. Idē de aliis virtutibus. Idē Domine, placeat vobis facere mihi talem gratiam quam peto. Iste est bonus inodus. Idem debet facere Presbyter, non alleget ex parte sui dicendo, Domine, amore vestri ego me ordinaui vel celebraui, ieiunauui, vel viuo cōtinenter, idē Domine, faciatis mihi talem gratiā, quia hoc nihil volet, sed dicat, Domine, etā in mūdo, & vos fecistis mihi gratiam quod me elegistis ad seruitiū vestrū, & dedistis mihi potestatem quā non cōcessistis Angelis, cōsecrandi corpus vestrū, & tot gratias mihi fecistis, idē Domine, faciatis mihi talem gratiā, vel talem quā peto. Isto modo obtinebit. Idem de laicis dicendo, Domine, tot gratias mihi fecistis, quia me ad imaginē vestrā creastis, & inter Christianos me nasci fecistis, & per sanctum baprisimū me ab originali peccato mūdastis, & per pœnitentiā tot peccata mihi remisistis, idē Domine, placeat vobis hanc gratiā mihi cōcedere, &c. Dic miraculum quod legitur in vitis Patrū de quodam fratre deuoto & bono, qui in suis orationib⁹ nō habebat illas cōsolationes spiritus, nec dulcedines cordis quas multi habēt qui semel orādo & malē allegando, dixit, Domine, tot annis seruiui vobis, & tamē nondū dedistis mihi aliquā consolationē diuinā, nec sententiā dulcedinis cordis. Si tantū seruiuissem vni infideli iam ostēdis-

set mihi aliqua signa amoris, & vos nihil. Subitò venit umbra magna quæ ipsum prostravit in terram semimortuum dicens, Donec te cõtempseris sicut lutũ quod calcas, nõ ienties diuinas cõsolationes, &c. quoniã in tuis bonis operib⁹ plus operatur Dẽus quàm tu. Sicut in scriptura instrumenti plus facit Notarius quàm calamus, quia non debet dicere instrumentum ego facio hoc, sed principale agens facit. idẽ Esa. 26. Omnia opera nostra operatus es in nobis Domine Deus noster. Itẽ 1. Cor. 12. Diuisiones operationũ sunt, idẽ verò Deus qui operatur omnia in omnibus. Patet ergo quod modus petendi in oratione est duplex, vel secundũ leges, allegando ea quæ homo credit de Deo per obsecrationẽ, vel secundũ Canones, allegando opera bona per gratiarũ actionem. De his auct. In omni oratione & obsecratione. Ecce primum cum gratiarum actione. Ecce secundũ, Petitiones vestræ innotescant apud Deum. Philip. 4.

Dominica in ramis Palmarum. Sermo I.

Ascendam in palmam, & apprehendam fructus eius. Cantic. 7. In sacra scriptura aliquando per palmã intelligitur crux, quandoque pœnitendo, quandoque contemplando. In palma crucis colligitur fructus vitæ. In palma pœnitentiæ colliguntur septem fructus, quatuor dabuntur corpori, & tres animæ. Primus fructus viri iusti, sicut sancta scriptura dicit, erit claritas. Vnde, Fulgebunt iusti sicut Sol. Matth. 13. Secundus fructus erit agilitas, quia ita agiles erũt sicut iam cogitatio nostra, sicut de Domino dicitur, quia post resurrectionem suam erat ita agilis, quod modò apparebat discipulis euntibus in Emaus, modò illis qui erãt in Ierusalem. Tertius erit subtilitas, quia tunc non erunt corpora ita turbida sicut modò sunt, sed erunt valdè subtilia. Sicut de Domino dicitur, quod intrauit ad suos Discipulos ianuis clausis, quod non potuisset fecisse ante resurrectionem nisi per miraculum, sed tunc fecit sine miraculo. Quartus, impassibilitas, id est, sanitas, quia nec in corpore nec anima erit infirmitas. Primus fructus animæ erit cognitio Dei. Vnde Apostolus, Nunc cognosco ex parte, tunc autẽ cognoscam sicut & cognitus sum. 1. Corinth. 13. Ibidem, Videmus nunc per speculum in ænigmate, tunc autem facie ad faciem. Secundus erit de humanitate Christi in gloria, quia videbit iustus Deum in natura humana: hanc gloriam non habebunt Angeli. Tertius erit amor, quia si anima videret, & cognosceret, & non diligeret, non esset totaliter beata, sed amabit & videbit & cognoscat. Vnde dicendo, de fructibus corporis & animæ veniemus ad palmam cõtemplationis. Palma enim angusta est inferius & superius lata, sic anima quæ vult ascendere ad Deum, debet esse stricta & gracilis ad omnes voluptates terrenas, & carnales affectus, & superius lata per amorẽ celestiũ, quia anima quãtò magis

*Humili
tatis em
cornia*

se extendit per amorem, tanto magis dilatatur per contemplationem. Ista palma habet septē ramos, & super vnumquemq; ramum vnam auem, & vnum florem. Primus est consideratio sui, quando anima conscientiam suam bona fide exquirat, ne in ea aliquid remaneat q̄ Dei oculos offendat. Vnde Bernard. Nemo absque sui cognitione saluatur, de qua mater salutis humilitas oritur, vnde humilitas liberat. De hoc Psal. Humiliatus sum, & liberauit me. Secundò saluat. Psal. Quoniã tu populũ humilem saluum facies, & c. Humilem spiritu saluabis. Tertiò, virtutes cõseruat. Vnde Greg. Qui virtutes sine humilitate cõgregat, quasi puluerem in ventum portat. Bernard. humilitas mater est virtutum, & cinis cõseruans ignem charitatis. Super hunc ramum nidificat pauo, qui talis est nature, quod quãdo dormit de nocte si euigelaerit, clamat, quia credit se amisisse suam pulchritudinem, & signat animã quæ in huius sæculi tenebris dormit, quæ semper timere debet ne speciem suam amittat, id est, ne dona gratiæ à Deo sibi collata perdat, & debet clamare magno clamore quando sentit sibi aliquid inherere peccati. Super hunc ramum nascitur vnus flos boni odoris, & cœlestis coloris, qui viola vocatur, quæ significat humilitatem. Vnde in Cant. Nardus mea dedit odorem suum. Nardus enim quædam herba paruula est calidæ nature, & significat humilitatē. Humilitas enim minimè esse potest sine calore charitatis. Talis humilitas magnũ odorẽ dedit. Hęc enim Dei filium in terram traxit, attestãte B. Virgine, quæ dixit, Respexit humilitatem ancillæ suæ. Hęc enim fuit specialis virtus propter quam descendit in ipsam, quia nisi humilis fuisset, nunquam Dominus in ipsam descendisset. Dominus superbis resistit, humilibus autem dat gratiã. i. Pet. 5. Hunc florem desiderabat Dauid, cum orando diceret, Asperges me Domine hyssopo. Hoc enim significat hyssopus quod nardus, hyssopus purgat pectus, & humilitas purgat mentē ab omni inuidia & malitia. Secundus ramus est compassio proximi, quia quãdo anima bona & serena intentione quærit, ne creatori suo displiceat, tunc statim postquam receperit humilitatem, tunc humiliter descendit ad imbecillitatem proximorum, & eis cõpatitur. Super hunc ramum nidificat hyena quædam auis, quæ talis nature est, quod iuxta mortuorũ sepulturam inhabitat, & quando aliquis morti appropinquat, tunc sentit à longè, & clamat. Auis ista signat animam compassione plenam, quæ debet cõmorari inter illos qui morte peccati mortui sunt, vt ipsos ad viã veritatis valeat reuocare, & quando perceperit aliquẽ morti animẽ appropinquare, debet clamare clamore cõpassionis per orationẽ, & lacrymarũ effusionem. Super hunc ramũ crescit flos, qui dicitur glay. Hic flos crescit circa aquas, per quem florem intelliguntur illi qui peccata deflent more fluētis aque, circa illos debet anima com-

patiens

patiens commorari. Hunc florem desiderabat Dauid, cum dicebat, Exitus aquarum deduxerunt oculi mei. Hunc etiam habebat Hieronimus qui dicebat, Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lacrymarum ut plorare valeam interfectos populi mei die ac nocte Hieronimus. Tales lacrymas debet habere anima mea quæ in cacumen palmæ contemplationis desiderat ascendere, super hunc Paulus ascendit, qui dicebat, Quis infirmatur & ego non infirmor? quis scandalizatur & ego non vror? Si gloriari oportet, in his quæ infirmitatis meæ sunt gloriabor. 2. Corin. ii. Tertius ramus est temporalis afflictio, quia quando fidelis anima in statu penitentiae est constituta, omnes afflictiones temporales patienter tolerare conatur. Super hunc ramum nidificat olor, qui alio nomine cygnus dicitur, qui talis naturæ est, quod quando morri appropinquat suaue cætat, & significat in tribulatione seu afflictione gaudentem. Super hunc florem conciderunt Apostoli, de quibus dictum est, Ibant Apostoli gaudentes à cōspectu concilii, quoniam digni habiti sunt pro nomine Iesu contumeliam pati. Act. 5. Super hunc ramum crevit flos lili. Vnde sponsus in Canticis, Sicut liliū inter spinas, sic amica mea inter filias. Quando enim nascitur liliū inter spinas, spinæ pungunt liliū, & non remurmurat, sed quāto magis ipsum pungunt, tantō magis eis odorem suum effundit. Sic debet facere fidelis anima, non debet reddere aduersariis malum pro malo, sed per patientiam odorem suauitatis effundere, ut possit dicere cum Apostolo Christi, Bonus odor sumus. 2. Cor. 2. Quartus ramus cōtemplationis est compunctio, & est quando anima laborem Creatoris ad memoriam reuocat. Et ita omnia aduersa secū & qua mente tolerat, quia sicut clauus alio clauo eicitur, ita anima diuersis tribulationibus fatigata debet ad memoriam reuocare tribulationes quas pro ea dilectus suus tolerauit, ut ei amaritudines quas patitur, dulcescant. Super hunc ramum nidificat quædam avis quæ dicitur harpya, quæ vultum habet hominis, & intantum crudelis est, quod primum hominem quem viderit, interficit: postquam eum interfecerit, vadit super aquam, & in aqua speculatur quod similem suum interfecit, & sic magno dolore cruciatur quotiescunque videt hominem, & significat animam, quæ considerare debet quod similis eius, scilicet Deus Iesus Christus pro peccatis nostris mortuus est in cruce, & hæc considerans debet magno dolore conteri, sicut turtur quando socium suum perdidit, in loco ubi socium suum perdidit, & mortuus fuit, quando plumam aut aliquod signum inuenerit mortis eius, magis tunc dolore atteritur. Et sicut inuenitur de quadam puella filia cuiusdam regis, quæ patre orbata, à parentibus hæreditate propria orbata est, & expulsa, tunc cuiusdam regis filius super eam pietate motus, eam sibi accepit in uxorem.

rem, & pro hereditate eius pugnavit, & reduxit eam ad propria, & in praelio pro ipsa mortuus est, tunc puella militis arma suscipiens cum magna diligentia custodiuit, & quotiescunque ea videbat, nimis affligebatur. Spiritualiter loquendo, filia regis est humana natura in Adā, quę in magno honore in paradiso exiit. Sed hereditatem suā perdidit quādo à paradisi gaudiis propter peccatum inobediētię eiecta est. Sed Dei filius pietatis gratia motus super eam, & animam hereditate priuatam sibi desponsauit. s. quando humanitatem nostrā diuinitati suę sociare dignatus est, & .33. annis contra hostem dimicauit & operatus est salutem in medio terrę. Ad vltimum, crucis patibulū voluntariē subiit. Sic ergo nos facere debemus sicut fecit prædicta puella. s. mortem defensoris nostri semper habere in memoria, reueruare crucem, clauos & omnia crucis instrumēta, & super ea quotidianis lacrymis deplorare. super hunc ramum oritur rola quę spiritaliter designat martyrium, & animā quę cunctas voluptates de facili obliuiscitur, & potest dicere cum sponsa in Canticis, Vulnerata charitate ego sum, &c. & ebria. Qui ista ebrietate ebrius est, nec transigitur aduersitate, nec prosperitate eleuatur. Quintus ramus est desiderium glorię, quando fidelis anima toto mentis affectu aduentum saluatoris desiderat. Super hunc ramum antiqui patres ascenderunt, qui dicebant, Veni Domine, & noli tardare. Vnde quidem dicit Abac. 2. Si moram fecerit, expecta illum, quia veniens veniet & non tardabit. Super hunc ascenderat Dauid, qui dicebat, Expectans expectaui Dominū, &c. Et alibi, Sicut seruus desiderat ad fontes aquarū, ita desiderat anima mea ad te Deus. Etiam super hunc Paulus ascenderat, qui dicebat, Cupio dissolui, & esse cum Christo, ad Philip. 1. & iterum, Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius. ad Roma. 7. Super hunc ramū nidificat Philomena, quę talis nature est, quod de nocte ante diem cantat, & quando videt clarescere, & solis radios lucere, tanta hilaritate cantat quod penē disrumpitur. Et significat animā quę in huius vitę tenebris solem iustitię expectat, & quando eum senserit descēdisse per gratiam, tunc tanto exultat gaudio quod nec ex toto corde potest dicere, nec ex toto celare, & hæc lætitia vocatur iubilatio. Talis erat ille beatus senex Simeon, qui tāto tempore saluatorem suum expectabat, qui dicebat, Quando videbo putas durabo? Et pro tanto desiderio responsum accepit à spiritu sancto, non visurum se mortem, nisi prius videret Christū Domini. Tali voce, illo desiderio, illa Philomena. s. Simeon, cantauit tota nocte, & quando vidit solem iustitię, tunc accepit in vlnas suas, & ait, Nunc dimittis seruum tuum in pace, quia viderunt oculi mei salutare tuum. Quod parasti ante faciem omnium populorum. Luc. 2. Faciamus ergo sicut ille beatus senex, amplectamur saluato-

natorē in brachijs cordis nostri. Super hūc ramum oritur crocus, qui est pallidi coloris, quia homo tanto desiderio pallefcit. Vnde sponsa in Canticis, Nolite me considerare, quia fusca sim. Cant. 1. Et iterū, Fulcite me floribus, stipate me malis, quia amore lāqueo. Cant. 2. Et iterum Poëta, Palleat omnis amans, nam hic est color aptus amanti. Sextus ramus palmæ cōtemplationis est visitatio superna, quando Dominus animam desiderantem per gratiam suam visitare dignatur. Super hunc ramum nidificat hirundo, quæ talis est naturæ, quod volando victum suum accipit, & significat animam superno desiderio flagrantem, quæ nihil in terra debet accipere nisi quasi volando sine mora dilationis trāseundo. Super hūc ramum nascitur solsequium. Solsequiā dicitur quasi solem sequēs, quādo oritur, solsequium aperitur, & quādo sol subtrahitur, solsequium clauditur, & signat animam fidelem, quæ debet habere cor per diuinum amorem, & cęlestē desiderium desuper patetactum, & si aliquando gloria se ab eo subtraheret, debet cordis aditum cōtra seculi delectationes, & oblectamenta causa delectationis claudere, vt sit verē solsequium, debet solem iustitię sequi. Super hunc ramum Ezechias conscenderat, quando dicebat. Sicut pullus hirundinis sic clamabo. Esa. 38. Talis erat Magdalena, quæ quando venit ad monumentum, & non inuenit Dominum, quādo ab angelo sibi loquente responsum accepit, quia Dominus surrexit, tanto flagrabat desiderio cor eius, & dilectionis feruore, quod nullum ab aliquo vellet solatium suscipere Augustinus, Tam ingenti lumine coruscabat, quia cor eius verum lumen vel solem requirens quodcunque aliud videbat, inipicere vilipendebat. Vnde contigit, quod cum crebro inquireret in loco in quo non erat quæsitura, cum ibi postremo quæsiit inuenit. Quia proculdubio qui in vera dilectione, & deuota oratione persisteret, & carnales delectationes postponens, Deum quæreret, inueniret, sicut ipse dicit, Ego diligentes me diligo, & qui mane vigilauerint ad me, inuenient me. Prouer. 8. Super hunc ramum conscenderat qui dicebat, Renuit consolari anima mea, Psalm. 75. Septimus ramus est defectio, scilicet, quando anima tantum diuini amoris vinculis constringitur, vt corpus oporteat deficere. Super hunc ramum conscenderat qui dicebat, Defecit in salutarituo anima mea, Psalm. 118. Super hunc ramum nidificat Fœnix, quæ vnica avis est in mundo, per quam qui spiritaliter in vinculis vnitatis coniuncti sunt, intelliguntur. Fœnix enim talis est naturæ, quod cū diem mortis imminere cognouerit, diuersas species aromatum sibi multiplicat in calidiori parte eas collocatas ex alarum collisione accendit, & intus insiliens seipsum cōcremat, & ex cineribus eius vermiculus progreditur & de vermiculo iterum Fœnix renascitur. Fœnix etiam alio loco Christum

significat, cui nullus hominum cœquari poterit, in quo omnium specierum virtutes requieverūt, qui pro dilectione nostra in altari crucis crematus est. Per Fœnicem etiam anima fidelis designatur, quæ virtutum species congregat, & eas in seruore charitatis deferens, in altum se collocat in altari cordis, & se Omnipotenti Deo in odorem suauitatis libenter offert. Et hoc sacrificium pingue dicitur. Vnde P̄sal. Holocausta medullata offeram tibi. Tunc reuera sacrificium est pingue, quando anima per sancta desideria subleuata, per sancta opera impinguata, per humilitatem aliquando deficit ex diuinorum operum largitate, & hoc signatur per reginam Saba, quæ ad audiendū sapientiam Salomonis venit, & multo maiorem quam audierat inuenit, & præ mira admiratione deficit. Flos & fructus huius rami est Christus, qui dicit, Ego sum flos campi. De hoc fructu dicitur, Et benedictus fructus ventris tui. Folia huius rami sunt clamor, planctus, suspiria, & singultus. Sic ipse benedictus fructus benedicet populo suo in pace.

Dominica in ramis Palmarum. Sermo II.

Plurima turba strauerunt vestimenta in via. Matthæi. 21. In sancto euangelio hodierno in quo continetur tota materia hodiernæ solennitatis, ostenduntur tria magna seruitia quæ fuerunt hodie Christo exhibita à tribus conditionibus gentium, scilicet,

Primum per suos discipulos deuotè,

Secundum per bestias simplices subiectè,

Tertium per gentes mundanas publicè.

De tertio seruitio dicit thema, Plurima turba strauerunt, &c. Primum seruitium hodie factum fuit Christo per discipulos suos deuotè. De quo dicit Euangelista, Cum appropinquaret Iesus Hierosolymis, & veniret Bethphage ad montem Oliueti, mittens duos de discipulis suis, ait illis, Ite in castellum quod contra vos est, & statim inuenietis asinam alligatam & pullum cum ea, soluite & adducite mihi, &c. Euntes autem discipuli fecerunt sicut præceperat illis Iesus, & adduxerunt asinam & pullum, & imposuerunt super eos vestimenta sua, &c. In quo ostendit Christus quod non coactè nec violenter, sed voluntariè & liberè veniebat ad passionem. Sicut diues compatiens pauperibus ad furcam sententiatis, eò quod non possunt debitum soluere, & ipse liberè soluit pro ipsis. Ita totum genus humanum fuit sententiatum ad furcam inferni, eò quod non poterat soluere Deo debitum infinitum, &c. propter quod ille diues homo Christus, in quo sunt omnes thesauri, compatiens nobis miseris pauperibus, voluit suspendi in ligno crucis, ne aliquis sibi credens & obediens suspenderetur in furca inferni, prima Petri tertio. Christus semel pro peccatis nostris mortuus est, iustus pro

pro iniustis, vt nos offerret Deo. Ideo dicit Beda, Appropinquante hora passionis, appropinquare voluit loco passionis. ideo hodie voluit venire in Ierusalē. De hoc Esa. 53. Oblatus est, quia ipse voluit. Sicut ovis ad occisionem ducetur, & quasi agnus coram tondente se obmutescet & non aperiet os suum. i. contradicendo. Et veniens in Ierusalem fuit in quadā villa quę dicitur Bethphage, quę distat à Ierusalem vnū milliare, qui sunt mille passus, sabbati habens iter, quę est etiam in pede montis Oliueti, & cū totus fessus & lassus esset, tam ex labore vię, quā ex labore prædicationis & ieiuniorum, oportuit eum equitare. & ideo vt ascenderet verticem montis Oliueti, vocatis duobus discipulis suis. glossa dicit quod erant Petrus & Philippus, dixit eis. Ite in castellum quod contra, id est ante vos est, &c. vsque, confestim dimittet eos. Ecce hic seruitium quod hodie discipuli Christo fecerunt. Notanda sunt hic tria secreta. Primum de asina & pullo. Secundum de solutione asinę. Tertiū de vestimentorum impositione. Quantum ad primum, asina significat animam peccatricem vinculis peccatorum ligatam, pullus autem significat corpus quod nondum ligatum est. Sed anima in peccato mortali existens, est ligata, & quot habet peccata, tot vinculis ligatur, de qua figuratiuē dicit Christus, Inuenietis asinam alligatam, quia non potest facere aliquod opus meritorium, & iuxta mēbrum per quod peccat, sic ligatur anima. Auct. Iniquitates suę capiūt impiū, & funibus peccatorum suorum quisq; constringitur. Prou. 5. Constringitur quantū ad animam. Quantum ad secundum, videndum est quomodo hæc asina, id est anima est soluēda à vinculis peccatorū. Dico quod oportet quod solutio sibi veniat de Bethphage quę interpretatur domus. Ecce hic oris confessio, à qua venit auctoritas soluendi vincula peccatorū. Ideo oportet cōfiteri. Iuxta illud Dauid, Confitebor Domino nimis in ore meo. Psal. 108. No. Confitebor Domino, scilicet per confessorem eius locū tenentem, nimis, id est valde in ore meo. Quidam confitentur de peccatis in genere solūm, & hoc non sufficit, quidā autem in indiuiduis & male, quia non debent nominare aliquam personam. Sed oportet cōfiteri peccata in specie, dicendo, ego sum superbus in corde, despei patrem vel matrem, vel prælatum, dominum, vel magistratum, vel virum meum, si est mulier, quia volui esse domina. Sed tamen non nominare patrem nec matrem, &c. Idem de peccato auaritię, non sufficit dicere peccaui in peccato auaritię, immo oportet dicere speciem auaritię, vel per rapinam, vel furtum, vel vsuram, vel per simoniam, vel per retentionem, sed non oportet descendere ad indiuidua. Item de luxuria, quia non sufficit dicere, ego feci luxuriam, sed oportet dicere in specie sic. Ego sum de matrimonio, ego peccaui cū alia maritata vel vidua, sed nō oportet ipsam nominare.

Idem

* Beth,
domus
peth. os.

Idem de incestu, raptu, sacrilegio, &c. Et dicit, Confitebor Dominum nimis, &c. id est valde, & non solum in genere, sed in specie. Quare Christus misit discipulos suos qui fuerunt sacerdotes? Respondeo ad innuendum, quod nullus alius potest soluere animam peccatricem à vinculis peccatorum, nisi sacerdotes, quia solis sacerdotibus dixit, Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, &c. Ioan. 20. Alias nec sanctus Ioannes Baptista, nec beatus Laurentius possent absolueri de vno peccato, quia non fuerunt sacerdotes, solum sacerdotes habent potestatem, etiam si sint mali, & ribaldi, & peccatores. Nota ad hoc similitudinem de vicario regis malo, & peccatore, à quo malefactores petunt remissionem & veniam, quia ipse gerit vires regis. Idem de rege Christo iuxta auctoritatem datam sacerdotibus, & non aliis quantumcumque sanctis, dicendo, Amen dico vobis, quęcumque solueris super terram, erunt soluta & in cęlis. Mat. 18. Quantum ad tertium de vestimētorum impositione super asinam. Ecce hic iniunctio pœnitentię. Nam quodlibet opus pœnitentiale est vestis, quę imponitur asinę, id est animę. De quibus dicit Ioan. Apoc. 16. Beatus qui vigilat, & custodit vestimenta sua, id est opera pœnitentia, ne nudus ambulet, & videat turpitudinem eius. Dic quomodo anima detestatur à sanctis angelis, quādo venit nuda, ad instar meretricis nudę incedentis. Secundū seruitium Christo hodie factum fuit per bestias simplices subiectę, quando Christus veniens Ierusalem, equitavit super asinam, & super pullum. Quęstio quomodo in rā parua via equitavit in duobus animalibus? Dicit hic magister historiarum, quod Christus primò equitavit super pullum, in quo nullus vnquā equitauerat, & quia erat indomitus, ideo Christus descendit, & equitavit super asinā. Et fuit cōpleta prophetia Zach. 9. Exulta satis filia Siō, Iubila filia Ierusalē. Ecce rex tuus venit tibi iustus, & saluator, ipse pauper & ascendēs super asinam, & super pullum filium asinę. Argumentū est insolubile cōtra Iudęos cogitantes Mesiam venturum cū potentia & militia magna tanquā imperator potentissimus. Ecce hic seruitium bestiarum simplicium. Vbi notanda sunt tria secreta iuxta tres intellectus scripture. s. allegoricum, tropologicum, & anagogicum. Secundum intellectū allegoricum, asina ligata significat gentem Iudaicā vinculo legis Moyse alligatam. Pullus autē indomitus & absq; vinculo, populū gentilem, qui nec lege nec pœceptis erit ligatus. Dominus primò equitavit super pullum, quia primò populus gentilis recepit fidem Christi, & portavit Christum per credentiam & obedientiam. Deinde equitavit super asinā, id est gentem Iudaicā, quę in fine conuertetur ad Christum. Auctoritas. Fratres nolo vos ignorare mysteriū hoc, vt non sitis vobis ipsis sapientes, quia cęcitas ex parte cōtingit in Israel, donec plenitudo gentium intraret, & sic omnis Israel saluus fieret. Ro-

man. 12. Adhuc Christus equitavit super pullum, id est populū gentilem. Quantū ad secundū iuxta intellectū tropologicū, siue morale, pullus indomitus significat iuvenes, asina verō senes. Christus autem vult supra vtrunq; sedere, equitare, & portari, per firmā credentiam & deuotā obedientiam. Dic contra errorem iuuenum dicentium, quādo ero senex, tunc faciā pœnitentiā, quia Christus super pullum voluit equitare. Dic quomodo parentes debent nutrire filios, vt sciāt se signare, & Pater noster, & Aue Maria, Credo, &c. ne iurent. Hoc modo Christus equitavit super pullū, id est iuuenē, & super asinam, quia etiam quādo sunt senes viuunt bene & deuotē. Ideo David, Iuvenes & virgines senes cū iunioribus laudēt nomen Domini. Psal. 148. Quantum ad tertium iuxta intellectum anagogicum, pullus significat spiritū rationalē qui à Deo creatur, & creando infunditur, semper iuuenis, quia non senescit. Asina autē significat carnem corporis senem & antiquā ab Adā, &c. Christus autem primò equitat super pullū, id est spiritū, quia primò dat sibi gloriā, quia quādo homo moritur, si fecerit cōdignam pœnitentiā, Christus dat spiritui gloriā. Deinde equitabit super asinā, quia in die iudicij Christus equitabit per gloriā suam super corpus, quia tantum electi & boni resurgent cum corporibus gloriosis. Aucto. Omnes nos manifestari oportet ante tribunal Christi, vt referat vnusquisq; propria corporis prout gessit, siue bonū siue malum. 2. Cor. 5. Tertium seruitium hodie Christo factū fuit per gentes mundanas publice. De hoc in tertia parte euangelij. Plurima autem turba strauerunt vestimenta sua in via. Alij autem cædebant ramos de arboribus, & sternebant in via. Turbæ autem quæ præcēdebant & quæ sequebantur, clamabant dicentes: Osanna filio David, benedictus qui venit in nomine Domini. Dic practicè quomodo populus ex deuotione ad Christum venientem ibat. Quidam nudabant se, & sternebant vestes in via per quam Christus erat transiturus, ne asina tangeret terram. Alij scindebāt ramos. s. Oliuarum, Palmarum, & Lauri, & sternebant in via. Quidam ex ipsis cantabant dicentes, Osanna filio David, salua nos in gloria. Alij cantabant, Benedictus qui venit in nomine Domini. Et cū isto honore & solēnitate Christus hodie equitavit in ciuitatē Ierusalem. Notanda sunt hīc tria secreta iuxta tres honores Christo factos. Primum de vestibus in via stratis. Secundum de ramis arborum. Tertium de vocibus cantantium. Sic debemus nos facere, si volumus intrare cū societate Christi in ciuitatem Ierusalem, de qua dicit Apostolus, Illa quæ sursum est Ierusalem, libera est. Galat. 4. No. libera est. s. doloribus inferni, miseriis, tribulationibus, & fletibus. Faciamus ergo Christo tres prædictos honores. Primò sternamus vestes nostras Christo venienti. In sacra Scriptura corpora humana dicuntur vestes animæ, quia

ad instar vestis cooperiunt animas. Ideo de corpore Christi dicit Apostolus. Habitu, scilicet, humanitatis inuentus vt homo. Phil. 2. Vestes ergo corporum in via presentis vite sternuntur Christo per abstinentiam corporalem, ieiunando, disciplinando, vigilando, affligendo corpus. Ideo Apostolus, Obsecro vos fratres per misericordiam Dei, vt exhibeatis corpora vestra hostiam viuentem, sanctam, Deo placetem, rationabile obsequium vestrum Rom. 12. Item Col. 3. Mortificate membra vestra quæ sunt super terram. Secundo proiciamus ramos arborum. Arbores sunt diuitie, redditus, possessiones à quibus icinduntur rami, flores, & folia: & ponuntur Christo in via quando amore sui facitis elemosynas pauperibus, quia hoc recipit ipse in persona sua: Amen dico vobis, quod fecistis vni de minimis meis, mihi fecistis. Mat. 25. Tertius honor fit Christo ore ipsum laudando, dicendo, Benedictus qui venit, &c. Et deuote orando, dicendo, O Sanna id est, salua nos, quia primum quod debemus petere in nostris orationibus est saluatio. Mat. 6. cap. Primum quare regnum Dei, &c. In his tribus honoribus ostenduntur tres partes satisfactionis. In primo ieiunia, in secundo elemosynæ, in tertio orationes. Et dicitur thema de nobis, Plurima turba, &c.

Dominica in ramis Palmarum.

Sermo III.

Benedictus qui venit in nomine Domini. Matt. 21. Hoc verbum sumptum pro fundamento nostri sermonis, est vna parua & multum deuota cantilena à Spiritu sancto hodie facta, & deuote Christo cantata, quando cum solennitate ingressus ciuitatem Ierusalem, quam etiam hodie nos cantamus pluries, representantes illam solennitatem, & aduentum Christi in ciuitatem Ierusalem, dicendo: Benedictus qui venit in nomine Domini. Tota solennitas hodierna ramorum consistit in tribus punctis.

Primus est de honore, & solennitate hodie Christo venienti in ciuitatem Ierusalem exhibita, in qua fuit receptus honorabiliter.

Secundus est de solennitate quam nos hodie facimus, illam representando appropriatè.

Tertius est de via quam Christus fecit hodie, veniendo in ciuitatem Ierusalem virtuosè.

Et pro quolibet istorum in speciali, & pro omnibus in generali debemus cõtare & dicere Deo. Benedictus qui venit, &c. Primus punctus est hodie de honore & solennitate quam Iudæi fecerunt, in templo laudauerunt & benedixerunt Christum venientem in ciuitatem Ierusalem, in qua fuit receptus honorabiliter cū magno gaudio & festo, quod fuit valdè mirabile. Inuenio enim, quod Christus multoties & multis rationibus venit in Ierusalem, & nunquã fuit sibi factum festum, nec honor exhibitus nisi hodie. Primò Christus venit in Ierusalem ad presentandum, scilicet, quinquagesimo die

à sua

In sua natiuitate quando virgo Maria ipsum præsentauit in templo, & nõ legitur quod tunc facta fuerit solennitas receptionis, nisi quod Simeon & Anna ipsum adorauerunt, vt patet Luc. 2. Paruus tunc fuit & parua processio, sed crescat corpus, crescat & miserratio, veniet tempus, quo non deferretur manibus virginis, sed dorso vilis aselli, non redimetur auibus, sed redempturus est suo sanguine omnes homines. Secundo, Christus venit in ciuitatem Ierusalem ad disputandum, scilicet, quando fuit. 12. annorum, nec tunc fuit sibi factum festum. Tertio venit ad orandum, quia secundum legẽ in quolibet festo veniebat in Ierusalem, & intrabat templum. Quarto venit ad extirpandum. s. peccata & vitia notoria, quia principes sacerdotum ex eorum auaritia de templo fecerant domum negotiationis. Ioan. 2. Nec tunc fuit sibi factum aliquod festum. Quinto venit ad prædicandum & hoc pluries, quia illa ciuitas erat metropolis & caput prouinciæ. Sexto, venit ad manifestandum suam diuinitatẽ faciendo miracula, sanãdo infirmos, suscitãdo mortuos. Nec etiã tunc fuit sibi, &c. Septimo, venit ad sacrificandũ. s. seipsum sed hodie voluit venire in Ierusalem, in qua debebat pati pro redẽptione generis humani. Et tunc fuit sibi factũ magnum festum, & celebrata solennitas. Quare ibi respondeo q̃ licet Christus operatus fuerit pro nobis multa bona, tamen magis tenemur & obligamur sibi ex opere passionis & mortis, q̃ ex aliis, nos tenemur ipsum laudare & benedicere ex opere incarnationis quã fecit amore nostri. Item cõuertiõnis, prædicationis, quia ipsemet ibat de villa ad villam. Sed super omnia tenemur sibi ex opere passionis, quia ipse Dominus voluit mori pro uasallis, Rex pro subditis, iustus pro iniustis, innocẽs pro peccatoribus, vnde Bernar. Super omnia redditur amabile mihî bone Iesu, calix passionis quem bibisti, opus nostræ redẽptionis. Ecce ratio quare Deus posuit in cordibus gentiũ, vt ipsum reciperet ira solẽniter quãdo venit Ierusalẽ ad sacrificandũ. Quæ quidem solẽnitas cõsistit in sex circũstantiis siue cæremoniis sibi factis. Prima, quia voluit intrare equitando. Non legitur quod Christus aliã equitauerit vnquã, nisi hodierno die quãdo intrauit Ierusalem. Et tunc equitauit super pullum filiũ & asinã iuxta prophetiam Zach. 9. Exulta satis filia Sion, iubila filia Ierusalem. Ecce rex tuus venit tibi iustus & saluator, ipse pauper ascẽdens super asinam & super pullum filium asinæ. Tunc fuit completa illa propheta. Dic practicẽ quomodo de Bethphage misit duos discipulos, scilicet, Petrum & Philippum, secundum glo. pro asina & pullo, &c. Asina ligata significat gentem Iudaicam, vel sinagogam vinculo legis Moyfi ligatam, quod vinculum habebat tria fila, scilicet, tria genera præceptorum, scilicet, præcepta cæremonialia quę ordinabatur personam erga Deum, Secundo præcepta iudicialia, quę ordinabant

bant ergo proximū. Tertio moralia præcepta quæ ordinabant personā erga seipsam quomodo quilibet debebat viuere. Pullus autem qui nondū fuerat ligatus, nec vnquam portauerat onus supra se, signat populum gentilem, qui non habebat vinculum legis in collo, nec onus præceptorū in dorso, ad ostendēdum quod Christus non solum venerat ad redimēdum & saluādum Iudæos, sed etiam Gentiles & Paganos, ergo seruauit istam cæremoniam, quia voluit primò equitare super asinam quam oportuit soluere, quia tempore regis Messie omnia figuralia & cæremonialia debebant cessare. Secundo, voluit equitare super pullum indomitū, nō pro necessitate, sed vt complerentur scripturæ & figuræ, Quoniam etiam gentiles debebant conuerti ad Christum. Ideo Apostolus, Omnis qui credit in illum, non confundetur. Non enim est distinctio Iudæi & Græci. Nam idem Dominus omnium. Rom. 10. Secunda cæremonia vel circumstātia, quia processionaliter voluit hodie intrare Ierusalem, quia magnus populus ipsum præcedebat & etiā sequebatur, & ipse cū apostolis ibat in medio. Sicut facimus nos hodie in processione in qua multi præcedūt, & multi sequuntur, & episcopus vel sacerdos qui repræsentat Christū, in medio cū presbyteris. Et dicit euangelista, quod tam præcedentes, quam sequentes respiciebant di. Olfanna filio David. In quo ostenditur, quod omnes qui præcedebant ab Abel vsq; ad Christum. S. Patriarchę & Prophetę, tam etiam illi qui sequuntur vsq; ad finem mundi, omnes recipiunt Christum per fidē di. Olfanna, &c. Quia nullus potest saluus fieri, nisi per Christū. Ideo Gen. 49. Salutare tuum expectabo Domine. Item Act. 4. Non est aliud nomē sub cælo datum hominibus, in quo oporteat nos saluos fieri. Tertia circumstātia, quia tota via à monte Oliueti, vsq; ad Ierusalem fuit strata. Tanta enim fuit deuotio populi, vt nō cappis, aut aliis ornamentis, sed de vestimentis & māteliis virorum, & mulierum, sternerent in via. dicit Euangelista, Plurima autē turba straterant vestimenta sua in via. Et quare hoc? Respondeo, quod istud fuit figura martyrum futurorū, vt patet in sacra Scriptura. Corpora humana dicuntur vestes animæ, quas vestes plurima turba, scilicet martyrum, strauerunt in via morientes pro fide Christi. Ideo dicit David in persona martyrum, Quoniā propter te mortificamur tota die, estimati sumus, sicut oues occisionis. Psal. 43. Item Apoc. 7. dicitur de martyribus. Hi sunt qui venerunt ex magna tribulatione, & lauerunt stolas suas, id est corpora, & dealbauerunt eas in sanguine agni, scilicet Christi. Quarta cæremonia fuit de ramis arborum. Dicit enim Euangelista, quod alij cædebant ramos de arboribus, & sternebant in via, scilicet flores, folia, & ramos arborum. Figura fuit. Nam in sacra Scriptura homines dicuntur arbores. Mar. 13. Video homines velut arbores ambulantes. Istarū arborum flores, folia,

Handwritten notes:
 Olfanna
 A. T. C. M. C.

Folia, & rami meritorum & honorum operum sternenda sunt in via Christo, s. vt fiant propter ipsum quia alias nihil valerent. Ioanis. 17. Sine menihil potestis facere, s. meritorie. Quinta fuit, quia tam à magnis quam à paruis voluit laudari & benedici, & Osanna clamari, iuxta illud Dauid, Ex ore infantium & lactentium perfecisti laudem, &c. ad ostendendum quod virtute suæ passionis non solum saluantur adulti & magni per penitentiam, sed etiam pueri per innocentiam. Sapient. 6. Pusillum & magnum ipse fecit, & æqualiter est illi cura de omnibus. Sexta, quia omnes tam magni quam parui vna voce dicebant, Benedictus qui venit in nomine Domini. In quo ostendebant quod erat redemptor vniuersalis omnium. Auct. Vnus est mediator Dei & hominum homo Christus Iesus, qui dedit semetipsum redemptionem pro omnibus. 1. Tim. 2. Ecce hinc ratio quare & quomodo hæc solennitas fuit hodie facta Christo, & non aliis. De hoc prophetauerat Zacharias pater Ioan. Baptistæ di. Benedictus Dominus Deus Israël, quia visitauit & fecit redemptionem plebis suæ. Lucæ 1. Secundus punctus qui magis tangit nos, est de solennitate quam facimus nos, repræsentando illam solennitatem hodie Christo factam appropriatè, quia sicut Christus hodie cum solennitate & processione venit ad locum passionis suæ, sic etiam nos hodie cum magna solennitate & processione, venimus ad passionem quæ hodie legitur in Missa, de qua aliquis potest mirari di. Quare passio Christi cum tanta solennitate dicitur hodie? Quia passio Christi tristitiam & dolorem debet generare in cordibus fidelium, & non lætitiã per gaudium. Nota ad hoc quomodo passio & mors Christi potest accipi & considerari quadrupliciter, secundum quod quatuor vicibus legitur in Ecclesia, iuxta quatuor Euangelistas. Primò potest capi & considerari secundum personalem dignitatẽ, cõsiderando personam quæ patitur, quæ est Christus, Rex, Papa, Dominus & innocens & purus. Et secundum istã cõsiderationem passio Christi dat Christianis tristitiam, dolorem, fletum & gemitum. Et isto respectu legitur passio Christi in die Veneris sancta, in qua non pulsantur cãpanæ, & homines incedunt tristes demisso capite. Hoc respectu Propheta Hieremias considerauit passionem Christi di. Ego quasi agnus mansuetus, qui portatur ad victimã Hierem. 11. Secundo modo passio Christi potest accipi & considerari secundum humanã necessitatẽ, quia omnes eramus infirmi & vulnerati plagis peccatorum, nec poteramus curari nisi sanguine Christi, qui voluit pati pro peccatis nostris. Esa. 53. Ipse vulneratus est propter iniquitates nostras, attritus est propter scelera nostra Et iuxta hunc respectum passio Christi dat nobis cõtritionem & dolorem de peccatis nostris, pro quibus oportuit Christum pati & mori. Et isto respectu legitur passio Christi in Ecclesia feria 4. secundum Lucam. Tertio modo potest considerari secundum iudicialem

dicialē peruerſitatē, quia iudei qui fuerunt à Deo honorati, ſiſt Propheta-
 rum & Patriarcharū populus electus à Deo, & quod ita foriter
 rebellauerunt cōtra Deum ſuum. Iſto reſpectu paſſio Chriſti dat no-
 bis occaſionē cōpatendi illi populo repro- bato, & ex Chriſti paſſio-
 ne de ſtructo & perſito. Et ſecundū iſtā cōſiderationē legitur paſſio
 Chriſti in eccleſia feria 3. Et ſecundū iſtā reſpectum cōſiderabat paſ-
 ſionē Chriſti Zacharias Propheta dicit. **Quæ** ſunt iſtę plagę in medio
 manuum tuarū. Et dicit, His plagatus ſum in domo eorum qui dili-
 gebant me. Zach. 13. Quarto paſſio Chriſti poteſt accipi & conſide-
 rari ſecundum finalem vtilitatē, quia ex paſſione Chriſti nos ſumus
 liberati à damnatione inferni, à peccatis mortalibus, & habemus gra-
 tiam in hoc mundo, & gloriā in alto. Ecce finalis vtilitas paſſionis
 Chriſti. Et ſecundum utrum reſpectū paſſio Chriſti generat in nobis
 gaudium, lætitiā, & exultationē, & conſolationē. Et iuxta iſtā con-
 ſiderationem paſſio Chriſti legitur hodie cum tali ſolemnitate, læti-
 tia & gaudio cantando, Gloria, laus. Et ſecundum hanc cōſideratio-
 nem dicit Eſaias, Gaudete & laudate ſimul deſerta Ieruſalē, quia con-
 ſolatus eſt Dominus populū ſuum, redemit Ieruſalem. Eſa. 52. Not. de-
 ſerta Ieruſalem, de qua Apoſtolus ad Gal. 4. Illa quę ſurſum eſt Ierū-
 ſalem, libera eſt. & ab iſta omnes homines mundi erant diſerti ex pec-
 catis. Sed modō iam gaudendū eſt, quia Dominus conſolatus eſt po-
 pulum ſuum ſolendo pro nobis pretium. Ecce rationē quare hodie
 cum gaudio legitur paſſio Chriſti. Et hic nota ſex differentias lætitię
 hodiernę cōtra ſex triſtitias dici Veneris ſanctę. Prima triſtitia quia
 in die Veneris ſanctę, campanę non pulſantur, imō ceſſant. Ratio eſt,
 quia in paſſione & morte Chriſti campanę, id eſt, Apoſtoli quorum
 ſonus prædicationis exiuit in omnem terrā, iuxta prophetiā David,
 perdidit ſonum, quia nullus fuit auſus nominare Chriſtum, imō
 maior campana. ſ. Petrus, ſuit fracta, negando Chriſtum, nec Ioānes
 qui fuit iuxta crucem, ſuit auſus dicere in fauorē Chriſti aliquid. Sed
 hodie cōſiderando finalem vtilitatem paſſionis Chriſti fit magna
 ſolemnitas, campanas pulſando. Secunda triſtitia, quia tunc pulſan-
 tur tabulę, qui eſt ſonus triſtitię & doloris, & ſignificat ſonum deti-
 ſionum & blaſphemiarum, quas fecerunt Chriſto in paſſione. Sed
 hodie ſacerdotes cantant alta voce & clarē. Et eſt ratio quoniam ex
 paſſione Chriſti habemus quod animę beatę cantabūt cum Angelis
 in gloria. Tertia triſtitia, quia in die veneris ſanctę imagines, cruces,
 & tabulę abſconduntur & cooperiuntur, quemadmodū in paſſione
 Chriſti, virgo Maria, Magdalena, Ioānes, & alię cooperiebāt ſibi ca-
 put præ dolore & triſtitia, non poterant reſpicere paſſionem Chriſti
 crudelem, ſed hodie oſtenduntur cruces ſolemniter in ſignū vtilitatis
 paſſionis Chriſti. Quarta triſtitia, quia in die Veneris cum ſanctę fle-
 tibus & doloribus memoratur paſſio Chriſti, ad oſtendēdum ſtetus
 & plan-

Et planctus virginis Mariæ & aliorum. Sed hodie memoratur cum lætitia & gaudio iuxta finalem utilitatem. Quinta tristitia, quia feria sexta gentes cum tristitia incedunt discalciatæ, & multi ieiunant in pane & aqua, sed hodie gentes incedunt cum magna lætitia benedicturæ portantés ramos in manibus suis, & signat victoriã quã habemus de inimicis nostris ex passione Christi. Sexta tristitia, quia tunc passio canitur sine processione & ordine, imò Apostoli fuerunt dispersi, separati & diuisi, sed hodie fit solennis processio, & unus omnes congregati & ordinati, quia ex passione Christi omnes sumus vniti & cõgregati. iuxta illud Ioã. 6. Christi⁹ moriturus erat vt filios Dei qui erant dispersi, cõgregaret in vnũ. Ideò cõmamus cum lætitia, Benedictus qui venit in nomine Domini. Tertius punctus est de via quã tenuit Christus veniendi in Ierusalẽ, quæ quidẽ via cõprehenditur in sex punctis. Primò Christus hodie mane recessit de Bethania, & venit in Bethphage. Secundò de Bethphage in montem Oliueti. Tertio, de monte Oliueti descendit in vallẽ Iosaphat. Quarto de valle Iosaphat venit in Ierusalẽ. Quintò de Ierusalẽ iuit in templũ Dei. Sextò, de tẽplo iuit in Bethaniã cum 12. Apostolis, vt habetur Mar. 11. In quo apparet & fecit sex stationes. Et significant viã nostrã quã facimus peccando, & ad gratiã redeundo per viã penitentia. Primò per peccatũ nos recedimus de Bethania quæ interpretatur domus obedientia à qua recedimus quandocunq; præcepta Dei frangimus pro aliquo bono lucro habẽdo, in quo recessu debet esse fletus. Sic quando Christus recessit de Bethania à Magdalena, Martha, & Lazaro, faciendo eis gratias, quia multoties receperant ipsum in domo sua, tunc Maria Magdalena incõpit flere, dicens Christo, Domine, quò vultis ire? quoniã iam cõclusum est in Ierusalẽ vt vos occidant. Ideò teneatis hĩc festũ paschæ, & mäter vestra veniat huc. Idem dicebant Apostoli, Martha, & Lazarus qui timebant. Respondit eis Christus, Oportet implere voluntatẽ eius qui me misit. Magdalena & oēs alij flebãt dicẽtes, Fortè nunquã amodò videbimus eũ. Ecce fletus in recessu de Bethania, in quo ostenditur & homo quãdo recedit à domo obedientia debet flere. per contritionẽ, iuxta prophetiã Hier. 2. Scito & vide quia malum & amarũ est reliquisse te Dominũ Deũ tuum, & nõ esse timorem eius apud te. Ecce prima statio. Secundò venit Bethphage, quæ interpretatur domus buccæ siue domus oris. Ecce hic oris cõfessio postquã recessisti de Bethania. i. de domo obedientia cũ fletibus cõtritionis, oportet te venire Bethphage. i. ad domũ oris peccata cõfitendo. Bethphage autẽ erat villa sacerdotũ. Sic cõfessio habet fieri sacerdotibus, quia nullus alius quantumcunq; sanctus, potest remittere peccata: quia solũ presbyteris dicit Christus. Quorum remisistis peccata, remittuntur eis. Ioã. 20. No remittuntur eis, nõ dicit remittentur, quia illa eadẽ hora in qua remittuntur à cõfessore

Bethania domus gratia, obedientia, vel afflictionis, à Beth domus, & hanc gratiam esse, siue ab anab affligere

etiam remittuntur a Deo. Et quorum remiseritis, scilicet non absol-
uendo, quia nolunt a peccatis abstinere, vel quia nolunt restituere,
vel quia nolunt iniurias remittere, retenta sunt a Deo. Ecce secunda
statio. Tertio de Bethphage ascendit in montem Oliueti. Ecce operis
satisfactio. Mons Oliueti habet tres condiciones in quibus signifi-
cantur tria opera satisfactoria. Prima, quia mons Oliueti est asper.
Ecce hic asperitas iuniorum, vigiliatum, &c. Secunda, quia est altus.
Ecce altitudo orationis, quæ secundum Damasc. est eleuatio mentis
in Deum. Tertia, quia ibi crescebat oleum, quod est medicinale. Ecce
eleemosynarum largitio. Facite ergo fructum dignum penitentiae.

A saba Luc. 3. Quarto de monte Oliueti descendit in vallē Iosaphat. quæ in-
phat iu- terpretatur Domini iudicium. Ecce debitorum remissio, quia Domi-
dicauit, nus iudicabit irreuocabiliter quod quilibet restituat debita, licet sis
Siah in monte Oliueti per opera satisfactoria, oportet te etiam descendere
Deus. in vallem Iosaphat, restituendo ablata dupliciter, vel spiritualiter, vel
temporaliter. Spiritualiter descendit in vallē Iosaphat Ecclesiasticus
qui obtinuit per simoniā, Prælationē vel dignitatē vel beneficium,
quia furtū fecit. Ioan. 10. Qui nō intrat per ostiū in ouile, sed ascendit
aliundē, ille fur est & latro. Ostium est electio pura sine assensu tuo,
vel tractatu, vel prouisio pura est spiritualis, quia Papa te ibi posuit
sine scitu & tractatu tuo, aliās si vis saluari oportet descendere in val-
lem Iosaphat remittendo di. Domine, furatus fui hoc, ideo restitui
in manibus vicarij vestri. Temporaliter descendit etiam in vallem
Iosaphat ille qui furatus fuit castrium, villam, domū, agrum, vel pos-
sessionem siue pecuniā, vel alia quando restituit illud, Oportet enim
descendere de malo statu, nullus vos decipiat. Item si diffamastis ali-
quem, oportet descendere ad restituendum sibi famam si non sit ve-
rum quod dixistis, vel erat occultum & secretum. Si dicatur verecun-
dia erit reuocare vel periculum. Respondeo, non est curandum de
hoc, quia non remittitur peccatum nisi restituatur ablatum. 14. q. 6. si
res. Quinto, de valle Iosaphat venit Ierusalem quæ interpretatur pa-
cifica. Ecce hęc iniuriarum remissio. Tunc homo pacificat se cum in-
mico. Ideo Dauid, Rogate que ad pacem sunt Ierusalem, & abundan-
tia diligentibus te. Fiat pax in virtute tua, & abundantia in turribus
tuis. No. abundantia, quia nisi habeant pacem maiorem cum mino-
ribus & econuerso, & maiores inter se non abundabunt, imò erunt
pauperes, & terra erit sterilis. Ideo Apostolus dicit, Pacem sequimur
ni cum omnibus & sanctimoniam, sine qua nemo videbit Deum. Heb.
12. Nota, pacem & sanctimoniam simul coniungit, quia aliqui ha-
bent pacem, sed non sanctimoniam, sed malitiam & peccatum sicut
latrones inter se. Ienones cum meretricibus. Item emptor, venditor,
& curator habent pacem, sed non sanctimoniam quando fraudant
se inuicem. Sexto, de Ierusalem intrauit templum Domini. Ecce
hic

hic Eucharistiæ communio. Postquam feceritis prædictas stationes, vadatis ad templum Domini ad communicandum, nec expectetis quod Dominus veniat ad vos in infirmitate, &c. Gen. 24. Ingredere benedicite Domine, cur foris stas? & appositus est in conspectu eius panis quod allegoricè dicitur cuilibet Christiano. Ecce via Paradisi quam Christus veniendo in Ierusalem nobis ostendit. Ideo benedictus qui venit in nomine Domini.

Feria II. post ramos Palmæarum. Sermo vnicus.

Venit vox de cælo, dicens, Et clarificauit, & iterum clarific. Ioan. 12. In isto sancto Euangelio breuiter presentato inueni quatuor magnos honores Domino Iesu Christo factos, propter quatuor rationes.

Primus per dilectionem specialem.

Secundus per admirationem intellectualem,

Tertius per deuotionem specialem,

Quartus per locutionem caelestialem.

De quarto honore dicit thema, Venit vox de cælo di. Quantum ad primum honorem Christo factum ex deuotione speciali trium sanctarum, & deuotarum perionarum. s. Mariæ Magdalena, Martha, & Lazari. De quo dicit principium Euangelii, Ante sex dies Paschæ venit Iesus Bethaniam vbi Lazarus fuerat mortuus, quem suscitauit Iesus. Fecerunt autem ei cœnam ibi, & Martha ministrabat, Lazarus verò vnus erat de discumbentibus cum eo. Maria ergo accepit libram vnguenti nardi pistici pretiosi, & vnxit pedes Iesu, & extersit pedes eius capillis suis, & domus impleta est ex odore vnguenti.

Nota hic bona secreta. Ante sex dies Paschæ, quia illo modo Pascha Iudæorum fuit in die Veneris sancto. Ideo hoc conuiuium fuit sibi factum die sabbati præteriti, quando Christus exiit ciuitatem Effrem, quæ erat iuxta desertum, in qua Christus passus fuit multas misérias, & cum Apostolis venit Bethaniam, vbi erant Maria Magdalena, & Martha, & Lazarus, & multæ aliæ deuotæ personæ quæ præparauerant Christo cœnam, non prandium. Dic præcticè quomodo cum magna sollicitudine Martha ministrabat, licet esset nobilis domina, tamē reputabat sibi ad magnum honorem quod posset seruire Christo. Etiam Angeli reputant sibi ad gratiam, & honorem. Mat. 4. Accesserunt Angeli, & ministrabant ei. Lazarus etiam nobilis homo dedit sibi aquam super manus. Cogitate quomodo Christus totus humilis faciebat se deprecari. Deinde Christus benedixit mensam di Oculi omnium in te sperant Domine. Hæc benedictio venit à Christo ad Apostolos, ab Apostolis ad Martyres, & deinde ad nos. Et quãdo posuerunt se ad mēsam, Lazarus voluit seruire, sed Christus noluit, sed quod comederet. Ideo dicit Euāgelista quod Lazarus erat vnus ex discumbentibus. Modò scimus quid faciebat

Martha, quia ministrabat, & Lazarus quia comedebat, Maria Magda-
 lena quid faciebat, de quo illa seruiebat Christo, dicit Ioannes, quod
 de illo de quo iam alias sibi seruierat, portauit unguentum pretio-
 sum, sicut fecerat quando fuit conuersa in domo Simonis leprosi, &
 lacrymis lauit pedes Christi. Noluit aquam de rosa marina. Et sicut
 in conuersione fuerat ex peccatorum contritione, & sic tunc fleuit ex
 Christi conuersione dei. O qui iustitias totum mundum, & incedis hum-
 militer sustinendo labores, &c. Et illo unguento unxit pedes Iesu, &
 capillis eius terxit, quos ante portabat tanquam reliquias. Et dicit Ioan-
 nes, quod tota domus impleta est ex odore unguentum. Ecce primus
 honor. Moraliter. Sicut tunc Christus ante sex dies Paschæ venit in
 Bethaniam, ubi fecerunt sibi dictum conuiuium, ita ab hoc die, in
 quo legitur hoc Euangelium usque ad festum Paschæ, sunt sex dies.
 Et Christus hodie venit in Bethaniam, id est, in personam obediens-
 tem, quæ venit in penitentia. Bethania interpretatur domus obe-
 dientiæ. Persona autem quæ obedit primo præceptis Christi dicens,
 Penitentiam agite, &c. Mat. 4 dicitur Bethania in quam uenit Chri-
 stus per gratiam, & præparatur Christo cœna. Non etiam hinc quomo-
 do aliqui dant Christo prandium, & cœnam. Quidam non dant sibi
 prandium nec cœnam. Quidam dant prandium solum, sed non cœ-
 nam. Quidam sunt qui dant solum cœnam. Prandium dant Christo
 penitentes, qui manent in principio Quadragesimæ inciperunt fa-
 cere penitentiam, & etiam dant sibi cœnam, quando ipsam continuant
 usque ad finem Quadragesimæ, quia penitentia est cibus, & refectio
 Christi. Ioã. 4. Meus est cibus, ut faciam voluntatem eius qui misit me.
 Et loquitur de penitentia, & conuersione peccatorum. Dicit illis qui
 dederunt sibi prandium, & cœnam. Vos estis qui permansistis mecum
 in tentationibus meis. Et ego dispono uobis sicut disposuit mihi pa-
 ter meus regnum, ut edatis, & bibatis super mensam meam in regno
 meo. Luc. 22. Non permansistis, id est, perseveranter mansistis, & stetitis in
 tentationibus meis. Tentationes nostras dicit esse suas, quia eius esse
 etiuæ sunt, quas ipse dat nobis ad augmentum meritorum, sed nostræ
 sunt subiectiuæ, & patienter. Quidam nec prandium nec cœnam dant
 Christo, excusando se de penitentia, &c. Quibus dicit Christus, Ec-
 ce serui mei comedent, & vos esurietis. Ecce serui mei bibent, & vos
 sitietis. Ecce serui mei lætabuntur, & vos confundemini. Esa. 65. Ideo
 ad minus detis sibi cœnam, id est, finem quadragesimæ. Quidam dederunt
 sibi prandium, sed non dant sibi cœnam, quia modo deficit eis cor in
 fine quadragesimæ. Tales qui se sic excusant false, excludentur a cœ-
 na Christi. De qua Luc. 14. Dico uobis, quod nemo virorum illorum
 gustabit cœnam meam. De qua Apoc. 19. Beati qui ad cœnam nuptia-
 rum agni uocati sunt. Qui autem non dederunt Christo prandium
 in principio quadragesimæ, ad minus deat sibi cœnam, id est, finem qua-
 dragesimæ,

dragessimæ, istam hebdomadam sanctam. Sed oportet quod sint tres
 tres persone. s. Martha, quæ interpretatur irritans seu prouocans, &
 significat contritionem quæ non est nisi irritatio, & prouocatio do-
 loris propter peccata. Secundò oportet quod sit ibi Lazarus, qui in-
 terpretatur adiutus à Deo. Ecce oris confessio. Ratio est, quia sicut
 Lazarus qui erat mortuus, iuuante Deo surrexit de morte ad vitam,
 ita spiritus qui iacet mortuus propter peccatum in monumento cor-
 poris, iuuante Deo, suscitatur à morte culpæ ad vitam gratiæ in con-
 fessione. Ideò dicit scriptura sancta de illis qui benè confitentur, &
 clarè. Sepulchrum patens est guttur eorum. Psalm. 5. Tertio, oportet
 quod sit ibi Maria Magdalena cum alabastro vnguenti pretiosi. s. af-
 fectio corporalis medicinalis quia sanat omnes plagas peccatorum
 notorum. ergo isto vnguento pretioso vngamus pedes Iesu. Caput
 eius est principium quadragesimæ. Corpus, tempus sequens, sed pe-
 des sunt vltima hebdomada, sic tota domus implebitur odore vn-
 guenti. Vnde dicit Apostolus 1. Corinth. 2. Deo gratias, qui semper
 triumphat nos in Christo Iesu, & odorem notitiæ suæ manifeſtat per
 nos in omni loco, quia Christi bonus odor sumus. No. de murmu-
 ratione Iudæ dicentis, Vt quid perditio hæc potuit enim venundari
 multò, & dari pauperibus, &c. Vtinam non sit inter nos aliquis Iu-
 das, qui de vnguento pretioso afflictionis corporalis, & pœnitentiæ
 murmuret, & dicat, Verè melius valeret facere eleëmofynam quàm
 ieiunare. Vos vt Iudas dicitis, vt quid perditio hæc, &c. Bona est
 eleëmofyna, sed in suo casu melior est pœnitentia corporalis. Vnde
 sicut vulneratus qui timer punctiones, & dicit Medico, Recedatis, nō
 sanatur, & malè dicit, sic etiã peccator qui dicit, quia melius est quod
 faciam eleëmofynam, male dicit. Non curatur vulnus luxuriæ à pla-
 ga luxuriæ, nisi per scopam de pane, & aqua. Idem de guloso qui dē-
 mittit ieiunia dicens, quia dabo eleëmofynā. Secundus honor Chri-
 sto hodie factus venit per admirationem intellectualem. Sciendum
 est, quod omnes Iudæi congregabantur in Ierusalem ratione festiui-
 tatis Paschæ. Et quando populus audiuit tam magnum miraculum
 de suscitatione Lazari tam publicum, & notorium, & tanti baronis,
 cuius mortem sciuit tota patria, ex admiratione tanti miraculi dicit
 Ioannes, quod veniebant gentes non propter Iesum tantum, sed ve
 viderent Lazarū quem suscitauit à mortuis. De quo dicit Augustin.
 quod narrabat mirabilia quæ viderat de alio mundo, scilicet quomo-
 do damnati sunt omnes qui sine fide Christi moriuntur. Narrabat
 etiã diuersitatem pœnarum inferni. Item de Purgatorio. Item de
 pueris cum originali peccato decedentibus Item de Paradiso, de or-
 dinibus Angelorum, quia illi de inferno vident beatos. Item dicit
 glo. quod discipuli Christi quæsierunt multa ab eo de alio mundo,
 propterea omnes volebant Lazarū videre, & ipsum audire, & ex ve-

bis suis multi conuertebantur ad Christum, propter quòd Principes Iudæorum cogitauerunt etiam occidere Lazarum. Et ex isto miraculo populus ciuitatis Ierusalem recepit Christum venientem in die Ramorum cum tanto honore, & solennitate di. Benedictus qui venit in nomine Domini, &c. No. hic secretum allegoricum, quia Lazarus quatrduanus fuit à Christo suscitatus. Ideo ex admiratione populus fecit sibi istum honorem. Secundum nota hic quatuor dies à principio mundi vsque ad finem. s. vsque ad diem iudicij.

Primus dies legis naturæ,

Secundus legis scripturæ,

Tertius legis gratiæ,

Quartus legis iræ.

In quibus Lazarus. i. humanum genus iacet mortuus. Primus dies legis naturæ fuit de Adam vsq; ad Moysen. Dicitur autem lex naturæ, quia tunc gentes se gubernabant intellectu naturali, quia tunc non habebant libros, nec doctores, nec magistros. Et dicebatur dies propter claritatem intellectus. De isto die dicit Apost. Rom. 2. Cum gentes quæ legem non habent naturaliter ea quæ legis sunt faciunt, eiusmodi legem non habentes, ipsi sibi sunt lex, qui ostendunt opus legis scriptum in cordibus suis, testimoniũ reddente illis conscientia ipsorum. Ecce prima dies. Secunda dies. s. legis scriptæ fuit à Moysen vsq; ad Christũ, & durauit ultra mille, & quingentos annos. Et tunc gentes gubernabant se, nõ solum intellectu naturali, sed etiã per scripturas quas Deus voluit dare, quia gentes malè se gubernabant solo intellectu naturali. Ideò ista dies fuit clarior prima die. Prouerb. 6. Mandatum lucerna est, & lex lux, & via vitæ increpatio disciplinæ. i. vitiorum. Ecce secunda dies in qua Lazarus. i. humanum genus iacet mortuum. Tertia dies. s. legis gratiæ est iste dies in quo sumus modò, à Christo. s. & ista dies erat necessaria, quoniam lex Moysei non loquebatur de alio mundo sicut ista quæ loquitur de Paradiso, de inferno, & Purgatorio. Et scimus quid fuit, quid erit: ideò iste dies est clarior aliis prædictis. De ista die dicit Christus, Si quis ambulauerit in die, non offendit, quia lucem huius mundi videt. Ioan. 11. In ista etiam die Lazarus. i. humanum genus iacet mortuum in terra, quia nondum venit resurrectio generalis. Quarta dies post hunc diem gratiæ venit citò, & breuiter. s. dies legis, iræ, & corruptionis Antichristi qui corruptet, & destruet totam legem Christi. de quo dicit David, Constitue Domine legislatorem. Glo. Antichristũ super eos, peccatores. Vnde Ecclesia, Dies illa dies iræ, dies calamitatis, & miseriæ, &c. Etiam in isto quarto die Lazarus, id est, humanum genus iacet mortuum, corruptum & fetidum, quia totus mundus scaturit peccatis & mollitiis, sed in fine huius diei venit Christus in Bethania. i. in hunc mundum, in quo tunc seruabitur sibi obedientia, quia

mortuo Antichristo totus mundus conuertetur ad Christū. Et sicut
 in suscitacione Lazari clamauit dī. Lazare veni foras, & statim iurre
 xit, sic clamabit tunc dī. Surgite mortui, venite ad iudicium. Tūc bo-
 ni resurgēt cum ramis palmarum in manibus in signum victoriæ,
 quam habuerunt de mundo per paupertatem, de diabolo per humi-
 litatem, de corruptione propria per caritatem, & veniēt obuiā Chri-
 sto cantando & dicendo, Benedictus qui venit in nomine Domini.
 De hoc dicit Io. Apoc. 7. Vidi turbam magnam quam dinumerare ne-
 mo poterat, & omnibus gentibus, & tribubus, & populis, & linguis
 stantes ante tronum in conspectu agni amicti stolis albis, & palmās
 in manibus eorum & clamabant, scilicet, Benedictus qui venit, &c.
 Tertius honor Christo factus venit per deuotionem specialem, de
 quo dicit euangelium. Erant gentiles quidā qui ascenderant vt ado-
 rarent in die festo. Hi ergo accesserunt ad Philippum dicentes, Do-
 mine volumus Iesum videre. Venit Philippus, & dixit Andræ. An-
 dræas rursus & Philippus dixerunt Iesu. Iesus autem dixit, Venit
 hora, vt clarificetur filius hominis. Amen amen dico vobis, Nisi gra-
 num frumenti cadens in terram mortuum fuerit, ipsum solum ma-
 net si autem mortuum fuerit, multum fructum affert. Dic quomodo
 gentiles, i. genti tales, quia incircumcisi quales genti erant etiam ex
 deuotione, veniebant adorare in Ierusalem tāquam sapientes, & dis-
 creti, videntes quod Iudæi adorabant vnum Deum. Ideo secretē ve-
 niebant in Ierusalem adorare Deum. Multi etiam veniebant ad vi-
 dendum Christum propter magnam famam miraculorum. Et dixe-
 runt Philippo Apostolo quem inuenerunt primò, Domine volumus
 Iesum videre. Et nunquid videbant ipsum quando predicabat? imò,
 sed hoc dicebant, quia volebant loqui cum eo, quia non loquebatur
 cum aliquo nisi ex magna necessitate. Ideo dixit, Ego palām locutus
 sum mundo. Ego semper docui in synagoga, & in templo quo om-
 nes Iudæi conueniunt, & in occulto locutus sum nihil. Ioā. 18. Philip-
 pus autem dixit Andræ, & simul ambo dixerunt Christo, qui respō-
 dit ei dic. Venit hora, vt clarificetur filius hominis. i. cognoscatur à
 Gentilibus, & Paganis quod esset verus filius Dei. Apostoli autē tūc
 intellexerunt quod tunc statim clarificaretur. Sed Christus declara-
 uit eis tempus & modum dī. Amen amen dico vobis, Nisi granum
 frumenti cadens in terram, &c. Tunc comparauit se grano frumenti
 cadenti de cælo in terram, scilicet, vteri virginalis in incarnatione,
 quod si mortuum non fuerit, scilicet, per passionem, ipsum solum ma-
 net. s. saluum. Si autem mortuum fuerit, multum fructum affert. s. res-
 demptionis, & saluationis. No. illi gentiles volentes videre Iesum di-
 xerunt Philippo, & Philippus dixit Andræ. & ambo simul dixerunt
 Christo. Quare Philippus non dixit Christo, cum esset ita discipu-
 lus, & familiaris Christo sicut Andræas? Responso, ad ostendendum

tres gradus qui sunt in visione, & cognitione Dei, &c.

Primus per scientiam Physicalem,

Secundus per scientiam Theologicalem,

Tertius per scientiam beatificalem.

Primus gradus visionis, & cognitionis Dei est per scientiam Physicalem signatum per Philippum, qui interpretatur os lampadis. Talis est scientia Philosophiæ, quæ habet magnum os ad inftar lampadis, & infra habet paruum lumen, id est, paruum cognitionem de Deo, quia solum cognoscit quod est vna prima causa, & vnus primus motor. Vnde Philosophi in scholis probabant vnum esse Deum, & in templo adorabant idola. Sed scientia Philosophiæ habet magnum os ad disputandum, arguendum, & respondendum. Ideo Gentiles veniunt ad Philippum, i. Philosophum, vt viderent Christum, ideo parum sciuerunt de Deo. plus scit modò de Deo vna vetula quæ scit, Credo in Deum, &c. quam antiquitus sciuerunt omnes Philosophi, ideo oportet quod Philippus, i. Philosophus veniat ad Andream, qui interpretatur decorus, qui significat Theologiam, siue Theologiam pulchrum, & decorum, qui est sine macula erroris, quia scientia Theologiæ est pura veritas, sed nec ista, sufficit, quia modò in hoc mundo solum in figura, & speculo videmus Deum. 1. Cor. 13. Videmus nunc per speculum in ænigmate, tunc autè facie ad faciem. Speculum sunt creature quæ representant creatorem. Ver. gra. Terra cum arboribus representat potentiam Dei. Aquæ quæ abluunt, & mundant, representant misericordiam Dei, quæ lauat, & mundat à peccatis, & sic de aliis. Et in ænigmate, i. per figuram, ergo nec Philippus, nec Andreas sufficiunt, nec scientiæ Philosophiæ, nec Theologiæ sufficiunt ad videndum Deum clarè, sed oportet ire ad Christum, per gloriam beatificam in Paradiso, & tunc facie ad faciem videbimus eum sicuti est. Vnde ergo dixerunt Gentiles, volumus Iesum videre. s. tanquam librum gloriæ habentem duas chartas. s. diuinitatis, & humanitatis, in quibus consistit tota gloria 1. Ioan. 3. Scimus quoniam cum appa-ruerit, similes ei erimus, quoniam videbimus eum sicuti est, vbi non est speculum nec figura aliqua, sed visio clara & aperta. Quartus honor, & maior alius fuit per locutionem celestialem, quia Deus pater fuit locutus Christo audiente populo, & hoc quando Christus eleuatis oculis in cælum dixit, Pater clarifica filium tuum. Et venit vox de cælo dicens, Clarificaui, & iterum clarificabo. No. clarificaui, i. clarè demonstravi quod tu es filius meus. s. in miraculis per te factis, in quibus ostenditur diuinitas mea & iterum clarificabo. s. in passione, resurrectione, ascensione, & in generali iudicio. Turba autem quæ stabat & audiebat, dicebat, Tonitruum factum est. Alij dicebāt non, sed Angelus ei locutus est. Quibus dixit Christus, Non propter me hæc vox venit, sed propter vos, quia Christus iam sciebat voluntatem

tem patris, quia in quantum Deus, eadem est voluntas patris & filij. Etiam in quantum homo sciebat voluntatem patris, sed illa vox venit propter illos vt crederent in filium Dei. De illa voce dixerat iam David Psal. 28. Vox Domini super aquas, Deus maiestatis intonuit. Ibi septies dicitur vox Domini, propter septem clarificationes filij Dei. Primo dicit, Vox Domini super aquas, s. lachrymarum Christi, qui mortuus fuit lachrymando. Heb. 5. Cum clamore valido & lacrymis se onerens, exauditus est pro sua reuerentia. Super aquas virginis Mariæ & aliorum deuotarum personarum fuit clarificatus, quia Sol fuit obscuratus. Secundo, Vox Domini in virtute, propter clarificationem quam habuit in inferno, quando dixit, Attollite portas, quia virtute diuina statim portæ fuerunt apertæ. Item fuit clarificatus in limbo, in quo sancti patres ibi Christum expectantes viderunt diuinitatem clarissimè. Tertio, Vox Domini in magnificentia. Ecce clarificatio resurrectionis, quia magnificè surrexit, & sanctos patres liberauit. Quarto, Vox Domini confringentis cedros, i. Apostolos omnibus aliis sanctis altiores & maiores, sed fuerunt tardi & duri ad credendum Christi resurrectionem, vt patet de Thoma. Sed hanc duritiam Christus fregit, quando eis apparuit, & crediderunt firmiter suam resurrectionem. Quinto, Vox Domini intercidentis flammam ignis, s. Imperatorum Romanorum, qui faciebant edicta, leges & ordinationes contra Christianos. Sed hæc flamma furoris fuit intercisa in conuersione Constantini Imperatoris. Sexto, Vox Domini concutientis desertum, i. cælum empyreum, quod dicitur desertum. Luc. 15. in parabola ouium quas Christus dimisit in deserto i. in cælo, quia cælum est desertū à malis Angelis & hominibus. Sed quando Christus ascendit in cælum, totum cōmotum fuit in gaudium & lætitiā Angelorum & hominum. Septimo, Vox Domini præparantis ceruos, s. die iudicij quando de cælo & de inferno saltabunt animæ ad recipiendū corpora sua in generali resurrectione. Deinde data sententiā finali à Christo, simul cum carne & anima saltabunt mali ad infernum, boni verò in cælum empyreum. De hoc dicit David in persona cuiuslibet boni, Qui perfecit pedes meos tanquā ceruorum, & super excelsa statuens me. Psal. 17.

Feria III. post diem Palmarum. Sermo vnicus.

Bonum erat ei si non esset natus homo ille. Mar. 14. & in passione Domini statim lecta scribitur verbum istud. Verbum propositum habet magnam difficultatem in Theologia, ideo in præsentī sermone volo ipsum declarare. Sed primò salutetur virgo Maria, &c. Bonum erat ei si nō esset, &c. Pro huius verbi declaratione, & materiæ prædicandæ introductione sciendum, quod secundū diuersitates, &

tes, & conditiones peccatorum & victorum debent esse diuersi modi correctionum. Sicut secundum diuersitatem & conditionem infirmitatem & plagarum sunt diuersæ medicinæ, quia vna medicina non esset bona omnibus infirmitatibus. Ita nec modus correctionis omnibus peccatis. Non ergo tres modos peccatorum, seu plagarum.

Quidam enim peccant ex ignorantia, credentes bene facere, quia si scirent se male facere non facerent. Tales indigent medicina scientiæ, scilicet, vt declaretur eis malum quod faciunt, & corrigatur, vnde ad plagam de ignorantia, propria medicina est scopa de scientia. Et istum modum tenuit Christus erga Apostolum Paulum, qui peccabat ex ignorantia persequendo Christum, & Christianos, de quo dicit Iplimer, Prius ante, scilicet, conuersionem fui blasphemus & persecutor, & contumeliosus, sed misericordiam Dei consecutus sum, quia ignorans feci in incredulitate. 1. Tim. 1. Sed curatus fuit à Christo medicina scientiæ, quando in terram prostratum circumfulsit eum lux, &c. Et sicut ab extra apparuit claritas, ita etiam intus in anima fuit illuminatus. Ideo conuersus dixit, Domine quid me vis facere? Act. 9.

Quidam peccant ex fragilitate seu impotentia, quia bene vellent cauere à peccatis, sed habita occasione peccant, vel amore carnali, vel timore corporali, quia sunt fragiles, tales indigent medicina amoris Dei, vt suo amore corrigantur ab illo peccato. Hoc modo Christus correxit Petrum Apostolum qui peccauit negando Christum, non ex ignorantia, quia ipse dixerat, Tu es filius Dei viui. Mat. 16. sed ex fragilitate & impotentia, timore temporali, & timore mortis. Dicit Lucas, quod conuersus Iesus respexit Petrum, & traxit ipsum ad penitentiam, quia egressus foras fleuit amarè. Quidam autem peccant non ex ignorantia, nec ex fragilitate, sed ex malitia propria & iniquitate cordis. Tales indigent alia medicina, scilicet, timore damnationis, & timore iudicij ad amouendam malitiam & iniquitatem à corde timore æternæ damnationis, vt correctio diuinæ gratiæ, possit intrare in cor. Et istum modum tenuit Christus in correctione Iudæ Scarioth, qui peccabat non ex ignorantia, quia bene credebat Christum esse verum Deum & hominem, ex miraculis quæ viderat, nec ex fragilitate, sed ex propria malitia & iniquitate & effusione vnguenti quam Christus sustinuit, quia non fuit venditum vt ipse fuisset furatus inde tertiam partem. Christus ergo in correctione Iudæ accepit medicinam timoris damnationis ad sanandum cor Iudæ, vt corrigetur, sed tamen volebat corrigere liberum arbitrium, sed dixit, Vnus ex vobis me tradet qui manducat mecum. At illi cœperunt cōtristari, & dicere ei singulatim, Nunquid ego? Qui ait illis, Vnus ex duobus decem qui intingit mecum manū in catino. Vt autem homini illi per quem filius hominis traderetur. Marc. 14. Ecce quomodo quærebat sanare cor Iudæ, sed tanta erat malitia in corde eius, quod non potuit in-

erare gratia Spiritus sancti, quia pauci cōuertuntur de illis qui sic peccant per malitiā, secus de illis qui sic peccant ex ignorātia, vel fragilitate, tunc Christus ad terrendum Iudā ne peccaret, dixit verbū thesauris, Bonum erat ei, &c. patet thema. Nota, quod in sacra Scriptura inueniuntur tres natiuitates.

Prima est natiuitas de formatione interiori,

Secunda natiuitas de productione exteriori,

Tertia natiuitas de adoptione superiori.

De qualibet istarum potest verificari thema propositum, Bonum erat, &c. Prima natiuitas est de formatione interiori, quæ à doctribus vocatur natiuitas in vtero. quoniā doctrina est theologice in glo. super Leuit. 12 c. quod postquā mulier cōcepit, tunc corpus formatur in vtero, & si est masculus corpus est formatum in 40. die, & tunc creatur anima, & creando infunditur, si femina. 80 die, quia est irigidioris cōplexionis, Talis formatio corporis, & creatio & infusio animæ in sacra Scriptura dicitur natiuitas in vtero. Dic ad hoc similitudinem de nucleo in terra plantato, quando in terra tumescit, siue inflatur di. vulgariter, iam est natus, licet extra terram nō appareat, Idē de prole in vtero matris, quæ quādo venter ingrossatur, tunc di. mulier est grauida, & illud vocatur natiuitas interior auctoritas, Mat. 1. quæ Ioseph erat admirans, & secum disputans de inapregnatione virginis Mariæ sponsæ suæ Angelus autē Domini apparuit ei dicens, Ioseph fili Dauid, noli timere accipere Mariā cōiugem tuā, quæ enim in ea nātū est, de Spiritu sancto est. Ecce hic natiuitas interioris formationis. Si de hac natiuitate volumus loqui, benè pōt dici thema. Bonū erat ei. Iudæ, si natus non fuisset, id est, formatus in vtero matris. s. quod nunquam corpus fuisset formatum, nec anima creata, Et iuxta hunc intellectum dicit hic glo. Melius fuisset Iudæ omnino nunquam fuisset, quā damnatum esse. Sed posset aliquis arguere contra glo. Melius est esse aliquid quā nihil, sed esse damnatum est esse aliquid, quia esse substantiale vel esse hominem includit quod est aliquid bonum, & nihil esse nullum includit, ergo malè dicitur. Istam rationem faciunt multi, sed nihil valet. Pro responsione ponatur talis casus. Quid esset melius, vel nihil habere in hoc mundo, vel habere vnum castrum, quod valet quolibet anno mille florenos de redditibus, sed oportet soluere pro illo castro centū millia florenorum quolibet anno de redditibus sub pœna mortis. Simpliciter loquendo, melius est habere castrum, quā nihil habere, sed multò melius est nihil habere quā habere castrum cum tali onere & obligatione. Itē simpliciter loquendo aliquid esse melius est quā nihil esse, sed esse cū tali onere & obligatione s. damnationis æternæ semper esse in ira Dei & in pœna melius est nō esse, quia multò magis est hoc malū esse dānatum æternaliter, quā istud esse bonum substantiale solum, & nihil

*Difficilē argu-
mentū,
pud
scholasticos.*

hui esse non est malum, sed damnatum esse est maius malū quod potest esse. Propter hoc Christus dixit de Iuda damnādo, Bonum erat ei. No bonum, propter priuationem mali, culpæ, & pœnæ, &c. Et cōcordat scriptu. di. Melior est mors quān vita amara, & requies æterna quān languor perseverans. Eccl. 3. No. melior est mors quæ sciat nō esse, quān vita amara. s. damnatorū & requies æterna. Non loquitur hīc de requie glorię, sed loquitur iuxta Philosophū, qui dicit quod quies est cessatio vel priuatiō motus, ideō requies æterna. i. non esse quod est cessatio pœnarū, ideō melius est nō esse quān languor perseverans, ideō dicit B. Ioā. q̄ dānati desiderāt mortē, & apperunt non esse, sed non possunt mori. In diebus illis quærent homines mortē & nō inuenient eā, & desiderabunt mori, & fugiet mors ab eis. Apoc. 9. Moraliter hīc notate ex quo tam dura & aspera pœna inferni est, cauēatis pro tēpore ne vadatis eō, quia in voluntate uestra cōsistit propter liberum arbitrium, quod nō cogitur à Deo ad hoc vel ad illud. Eccle. 15. Deus ab initio constituit hominem, & reliquit illum in manu cōciliū sui. Si dicatur, Ergo omnes ad Paradisum ibimus, quia omnes volunt ire, igitur. Responso, quod mentimini per medium gula, quia licet dicatis ore quod vultis Paradisum, tamen opere aliud facitis & dicitis. Sic viator qui dicit se ire Argentinam verbo, tamen facto recipit viam Colonię, talis mentitur & truffatur. Item superbus se dicit ire ad Paradisum, tamen de facto recipit viam inferni. Idem potest dici de aliis peccatis. Ideō Isa. 30. Hęc via. s. Paradisi est humilitas, vel misericordia, &c. ambulate in ea, & non declinetis ad dexteram, neque ad sinistram. Iudas autem ex peccato auaritię iuit ad infernum, quia ex auaritia vendidit Christum, vt avari, vsurarij, simoniaci, fures, &c. Dicit enim Iudas, Quid vultis mihi dare, & ego vobis eum tradam. Secunda natiuitas est de productione exteriori. Et ista est magis communis & vsitata. Exemplum quando nucleus exta terram apparet visibiliter, tunc dicitur esse natus. Idem de muliere postquam peperit, dicitur, natus est filius. Ioan. 16. Mulier cum peperit puerum, iam non meminit pressuræ propter gaudium, quia natus est homo in mundum. Non dicit in vterum, quia iam est extra. Si de hac natiuitate volumus loqui, etiam vesum est thema. Bonum est ei. s. Iudæ si natus non fuisset. s. in mundum, quia melius fuisset sibi si mortuus fuisset in vtero matris, quia tunc solū habuisset peccatum originale. Et est doctrina Theologiæ in 2. sen. dist. 31. quæst. 2. art. 1. quod pro peccato originali datur mitissima pœna, quia solū habent pœnam damni s. non videre Deum, sed non habent pœnam sensus, imō dicit S. Tho. in 2. sen. dist. 31. q. ar. 2. quod illi pueri qui decedunt solū cum peccato originali. habent magnas consolationes ad inuicem, disputando intra se de philosophia, quam sciunt magis quān Philosophi sciuerunt in hoc mundo, nec tristantur, nec displicet eis, quia

qui non habent Paradisum. Sicut bubulcus non tristatur, quia non
 est Rex Romanorum, quia bene scit quod sibi non competit, nec tu trista-
 ris, quod non habes alas ad volandum, quia non competit tibi volare sicut
 aquila. Sic etiam illi pueri non tristantur, quod non habent regnum Dei,
 quia sciunt quod non debetur eis, quia si tristerentur iam haberent pec-
 nam sensus. Ideo bonum fuisse Iudæ, quod nunquam fuisset natus in hoc
 mundo, sed quod in utero matris fuisset mortuus, quia tunc solū cum
 peccato originali decessisset. Ideo modo fuisset cum illis pueris filiis
 Christianorum, Iudæorum, & Agarenorum, qui moriuntur cū solo
 peccato originali. Dic quomodo peccatū originale non est peccatū fa-
 ctū a creatura, sed receptū sicut de imagine auri vel argenti, quæ cadit
 in luto, ita anima est ad imaginē Dei facta, vt ponatur in templo glo-
 riz, sed cadit in luto carnalis generationis, quia si faceret Deus homi-
 nem aliter, non haberet peccatū originale. Et ideo quia non est pecca-
 tum factū a creatura, non dat Deus creaturæ pœnā sensibilem ex illo
 peccato solo. Sed nunquam videbit Deum ex quo moritur cum illa
 macula, licet posset venire vsque ad portam Paradisi quærēdo ingres-
 sum, quia nunquam fecit aliud peccatum. Et respondet Christus, Re-
 spicias maculam quam portas. Respondebit, Domine, ego non feci.
 Ad quam Christus, ideo non do tibi pœnā sensualem, sed quia ha-
 bes maculam, vadas ad limbū cum aliis. Vel si vis dic similitudinem
 de Rege qui committit militi castrum fortissimum & inexpugnabi-
 le, qui tanquam proditor tradidit castrū inimico Regis. Prius autem
 Rex non vult occidere militem proditorē, licet possit, sed iurat quod
 nunquam aliquis de suo genere intrabit suam curiam. Et ita seruat.
 Si dicatur, In quo demeruerunt filij militis nondum concepti, nati,
 nec geniti? Responso quod sunt filij proditoris. Sed quia nunquam
 fecerunt aliquid mali, ideo Rex non facit aliquid pœnale, sed non
 vult eos in sua curia. Sic Deus in principio mundi castrum forte &
 inexpugnabile Paradisi terrestris, quod secundum Bedam ascendit
 vsque cælum Lunæ, militi Adæ, & Eux vxori suæ commisit vt cu-
 stodirent illud. Genesio secundo, Posuit Deus hominem in Paradiso
 voluptatis, vt operaretur, & custodiret illum. Et in illa eadem die tra-
 diderunt ipsum diabolo inimico Dei consentiēdo peccato, propter
 quod Deus iurauit, quod filij Adæ nunquam intrarent curiam, nec
 regnum. Vnde de hoc auctoritas, Ipsi verò non cognouerunt vias
 meas, quibus iuravi in ira mea, si introibunt in requiem meam. Psal-
 mo. 94. Si dicatur, Et nunquid nos sumus filij Adæ? Dico quod non,
 Vnde ante baptismum fuimus filij Adæ, sed in baptismo facti sumus
 filij Dei & matris Ecclesiæ. Ideo iam est mutata generatio in nobis,
 Ioānis. 1. Dedit eis potestatem filios Dei fieri. Semen est verbum Dei.
 Luc. 8. Item Spiritus sanctus, inquit Paulus, reddit testimonium spi-
 ritui nostro quod filij Dei sumus. Si filij, & heredes, heredes quidem
 Dei,

Dei, coheredes aut Christi. Ro. 8. Ideo qui moritur ante baptismum non potest intrare Paradisum, quia est filius Adæ & Eue, quibus iuravi in ira mea, &c. Sed quia non iuerunt in proditione, imo non datur eis poenitentia. Imo Iob in persona dånati di. Quare non in vulua mortuus sum, egressus ex viero non statim periit? Quare exceptus genibus, cur lactatu. Verberibus, nunc enim dormiens filerem, Iob 3. No. filerem. s. cū ams pueris in limbo, quia in inferno damnatorum non est silentiū, sed tumultus & clamores, ppter dolores. Moraliter nota illi pueri cū solo pñō originali decedētes & in limbo existentes ex vna parte regnantur Deo, quia sunt liberati de pñis inferni, & ex alia parte quando vident gloriā beatorū cōqueruntur Deo, & clamant dicēdo accusationes septē. Primò cōtra patrem vel matrē, si ex culpa eorum sunt mortui sine baptismo, quia aliqui malè tractant suas vxores, vel verberant, ideo faciunt abortiuū, vel proles moriuntur absq; baptismo. Imò petunt iustitiā a Deo. Secundò clamāt cōtra matres stultas, quæ quando sentiunt se grauidas, & benè possunt cognoscere infra mensē, debent cū magna diligentia custodire thesaurum eis cōmissum, ne peridatur saltando, equitando & non currāt tanquā stultæ, &c. Tertio clamant cōtra viduas, vel montales, vel puellas seu essent maritatas quæ cōcipiunt non de vitis propriis, ergo interficiunt proles ne cōfundantur, recipiendo medicinas vt occidant proles, &c. Quarto petunt iustitiā de omnib⁹ qui cōsenserunt in morte eorū. s. de medicis & apothecariis. No. illud quod dicit medic⁹ regis cuidam moniali petenti, quid faceret ne cōciperet, respōdit qnō cōiungeret se viro. Si sacerdos cōsentit in morte illorum, est irregularis. Quintò clamāt cōtra mulieres matres quæ post partū stant diu ad baptizandum & interim opprimunt vel suffocant creaturā cū vberē grosso. Dic modū lactādi. Sextò accusant sacerdotes vel laicos, qui in periculo posunt baptizare si errant vel murant baptisimū, ostēde hic formā baptizādi. Septima accusatio est quādo Christianus dormit cū Iudæa vel Agarena, & cōcipit & parit, & remāsit filius cū filia infideli, quia pater non curat. Tales resurgent in die iudicij in ætate 30. annorū, & cognoscēt parētes & petent iustitiā a Deo, ideo caueatis. Tunc dånati faciēt plāctum di quare de vulua egressus sum? Qui urinā cōsumptus essem ne, &c. Iob. 10. Tertia natiuitas est de adoptione superiori. Et ista fit in baptismo in quo creatura adoptatur & legitimatur, vt cōsequatur hereditatē Paradisi quia non ex prima natiuitate, nec ex secūda acquiritur ius habēdi Paradisum, sed solū ex ista tertia natiuitate de qua dixit Christus Amen amen dico vobis, nisi quis renatus fuerit ex aqua & spiritu sancto, non potest introire in regnū Dei. Io. 3. De ista natiuitate est thema. Bonū erat ei, &c. id est, si nunquā fuisset baptizatus, in quo a Christo fuit adoptatus in filium. Imo propter ingratiuitatem de tāta gratia a Christo sibi facta, bonū fuisset ei si non fuisset

*Irregu-
laritas
supra
modū a
sacerdo-
tibus vi-
tanda.*

fuisse à Christo baptizatus, quia ex hoc habet maiorem poenā, quia quando vita Christiani est mala, maiore poenā dānationis habet q̄ infidelis, qui nō baptizatus fuit. Nota ad hoc miraculū q̄ legitur in vitis patrū & liber est approbatus ex decreto Gelasii papæ, de B. Machario, qui cūdo per desertum inuenit antiquissimum caput cuiusdā mortui, & quia personæ spirituales statim cogitant spiritualia, secus de personis carnalibus, sic ille cogitauit de anima illius capitis di. Si scirem q̄ anima huius esset in Paradiso, tenerem caput istud pro reliquit, si in purgatorio, orarem p̄ ipsa, si in inferno, vellē scire pro quo peccato est. Et dū ista cogitaret subito anima fuit in capite & locuta fuit sibi di. Quæras quia ego respōdebo tibi. Tūc Macharius interrogauit eā di. Cuius cōditionis fuerat, vtrum Christianus an paganus? Respōdit q̄ fuit paganus. Interrogatus in quo loco erat? Respōdit q̄ in inferno c̄ternaliter dāmnatus. Et erat profundius in inferno q̄ à celo vsq; ad terram. Hoc nō intelligitur per distantiam localem, sed per immensibilitatē, seu immensitatē poenalē. Interrogatus vtrū erant aliqui profundiores? Respōdit q̄ ita, Iudæi. Ratio, quia habuerunt scripturas & p̄phetas, & nō crediderūt. Interrogatus vtrum erāt aliqui profundiores Iudæis. Respōdit q̄ sic, mali Christiani & reprobi, qui tantas receperunt à Deo gratias, & tamen Deū malis operibus negauerunt & blasphemauerūt. Ideo ex ingratitude sunt p̄fundiores. Notate hic bene ad propositum quomodo peccatum ingratitude Iudæ est magnū. Cū enim Iudas recepisset à Deo tot gratias tamen eum vendidit. Primò, quia sibi remisit omnia peccata à poenā & culpa, remisit sibi mortem filij regis Scharioth, & mortem patris sui quē occidit, & incestum matris quā duxerat in vxorē, vt habetur in historiis. Item declarauit sibi scientiam ad prædicandum, & potētā faciendū miracula, & fecit ipsum discipulum suum & Apostolum procuratorem societatis suæ, baptizauerat eū, & ipsum cōmunicauit cum aliis. Omnes istæ gratiæ assignant sibi poenā. Ideo bonū erat ei si natus. i. baptizatus nō fuisset. Et cōcordat propheta Dauid in persona Christi di Si inimicus meus maledixisset mihi, sustinuissem vtiq;. Et si is qui oderat me super me magna locutus fuisset, abscondissem me forsità ab eo. Tu verò homo vnanimis dux meus & notus me^o. Qui mecum dulces rapiebas cibos in domo Dei, ambulauimus cum cōsensu. Veniat mors super illos, & descendant in infernum viuētes, &c. Psal. 54. quasi dicat, In hoc mundo non est aliqua poena sibi sufficiens. Moraliter super hoc. Mecū dulces capiebas cibos. Nota de cōmunionē ad quam omnes tenentur pueri etiam. 12. vel. 14. annorū in die pasche. De quo die dicit Apost. Pascha nostrū immolatus est Christus. Itaq; epulemur. s. cōmunicando. Dicunt aliqui. Nunquid melius esset communicare in die Louis sancta in qua hoc sacramentum fuit institutū, & adhuc homo est in poenitētia? Respōdeo, quod decreta-

lis dicit in Pascha, quia tunc debemus cōmunicare, licet non dicat in die Paschæ. Sed q̄ intelligitur de die Paschæ, patet per euidentiā facti, quia Papa qui fecit decretalem de facto opere, declarat q̄ illa decretalis intelligitur de die Paschæ, quia in die Paschæ cōsecrat plures hostias in pelui de auro. Quoniam sicut vox mea intrat in omnibus auribus vestris, ita verbū Dei patris in quamlibet hostiā consecratam, Et illa die Papa cōmunicat manibus suis omnes qui veniunt ad eum. Hoc opus declarat quomodo Papa intellexit decretalē illā. Nota etiā de litera Cardinalis Missa inquisitori, quæ dicit hoc idē q̄ supra, quod intelligitur de die Paschæ. Item ad hoc est similitudo de Rege qui in bello campali habet victoriā, quia illa die victoriæ vult intrare castrum vel ciuitatem quam tenebat obsessam. Idem de Rege Christo, qui in die Paschæ cum victoria seruaui seu tenuit campum, quem intrauerat in die parasceues. Ideo illo die vult intrare castrum tuum, hoc est, in animā tuam. Honor est Christi, sed utilitas est tua. Ideo in die Paschæ cōmunicetis, nisi de consilio cōfessoris sit abstinendum ex aliqua causa rationabili. Sed nullus propria auctoritate debet hoc mutare, nec dimittere quin cōmunicet in die Paschæ ad rationem mulierum dicentium quod in die Paschæ habent ornare, &c. Hæc ratio valet, nisi intelligatis quod in die Paschæ facietis ornamenta in peccato mortali, quia in tali casu nec in die Iouis sancta, nec in die Paschæ debetis communicare, quia estis in peccato mortali, ex quo habetis voluntatem peccandi. Sed si ornatus sit absq̄ peccato mortali, quia quilibet secundum statum suum potest se ornare modestè, cogitando quod sicut sacerdotes ornant & præparant altaria, sic & vos isto respectu potestis ornare & præparare corpus vestrū tanquam altare Christi. Illi autem qui indignè communicant, vt Iudas, qui statim postquam communicauit, Christum tradidit. Item ingrati cum Iuda damnabuntur. 1. Corinth. 11. Qui manducat & bibit indignè, iudicium sibi, scilicet damnationis, manducat & bibit, non diiudicans, id est, discernens corpus Domini ab aliis cibis.

Feria IIII. post ramos Palmarum. Sermo vnicus.

Domine, memento mei dum veneris in regnum tuum Luc. 23. Sermo hesternus fuit de iusta damnatione Iudæ, hodie sermo erit de iusta saluatione latronis. Hæc fuit sermo de causa instrumentali passionis Christi, quæ fuit Iudas proditor. Hodie vero erit de causa finali passionis Christi, quæ fuit vt omnes homines qui erant in terra nati & nutriti & conseruati haberent gloriā Paradisi. Sed primò saluaretur virgo Maria. Domine memento, &c. Verbū propositum pro fundamēto nostri sermonis est quædā oratio quam fecit Iatro, sed est magnæ efficaciz. Et vt videatis & intelligatis efficaciam huius sermonis, sciendum quod oratio quæ est Deo magis placens

gens & gratiosa, & homini magis cōueniens & proficua, est quod homo petat regnum Dei. Ratio est duplex. Prima ratio, quia talis petitio cōcordat cum ordinatione finali propter quam Deus creauit hominem. Causa finalis propter quam Deus creauit hominē, est vt habeat gloriam Paradisi & reparetur ruina angelorum. Vide supra hoc Magistrum sententiarum in 2. dist. 1. Quare Deus voluit formare hominem? Non fecit nos vt remaneremus in hoc mundo finaliter, sed vt veniamus ad gloriam Paradisi. Nec aliquis potest homini auferre hanc finem, nisi peccatū mortale, non paupertas, non diuitiæ, nec dolor, nec miseria, nec sanitas, nec infirmitas, sed solum peccatum mortale. Ideo dicit Christus in die iudicij illis qui erunt sine peccato, Venite benedicti patris mei, percipite paratum vobis regnū a constitutione mundi. Mat. 25. Nota benedicti, quia peccatum mortale facit hominem maledictum: a constitutione mundi, id est, creatione, vel ordinatione. Et tunc intelligitur sic, a constitutione, id est, æternali ordinatione. Ecce est hæc causa finalis, quare Deus fecit hominē, ideo petere regnum Dei multum placet Deo, quia & conuenit & concordat cum diuina ordinatione. Secunda ratio est, quia talis petitio includit & præsupponit omnem aliam petitionem. Bonā petitio est petere humilitatem, castitatem, vel misericordiā Dei, sed omnes istæ includuntur in petitione regni Dei, in quod non intrant superbi, nec avari, nec peccatores, &c. nisi faciant pœnitentiam, nec infideles nisi conuertantur. Item bonum est petere perseverantiam finalem in bona vita, sed tamen illa includitur in petitione regni Dei, quia non datur nisi perseverantibus in bona vita. Ideo Christus, Lu. 12. & Mat. 6. Primum querite regnum Dei & iustitiam eius. Patet ergo duplici ratione quod propria petitio Deo magis gratiosa, & homini proficua est petere regnum Dei. Ideo latro ille qui erat crucifixus ad dexteram Christi, non petiit à Christo liberationem corporis, nec vindictam inimicorum, sed petiit regnum cœlorum dicens, Domine, memento mei, &c. Et illa parua oratio fuit tantæ efficaciz, quod obtinuit regnum cœlorum. Non legitur quod latro ille vnquam fecit aliquod bonum, nec ieiunia, nec eleēmosynas, nec peregrinationes, nec orationes, nisi solam istam paruam orationem, ex qua obtinuit saluationem. Patet thema. Nota quod in sacra scriptura inueniuntur tres modi habendi regnum cœlorum.

Quidam emunt regnum cœlorum rigoroſe.

Quidam furantur ſecretè.

Quidam inueniunt à eſu.

Et hoc tertio modo habuit ipſum latro qui in via inuenit regnum Dei, quando dixit Christo, Domine, &c. Dico primò quod quidam emunt regnum Dei rigoroſe, vt dando pretium iuſtū. Isto modo habuerūt regnum Dei S. Martyres, qui propter hoc ſuſtinuerunt perfe-

*Satisfa-
ctio seu
meritū
ad æ-
qualita-
tem, &
iuxta
propor-
tionem.*

cutiones, tribulationes tormenta, & finaliter mortē. Isti dederūt pre-
tium iustum. Nō tamen intelligatis quod martyrium sit precīū iustū
per æqualitatem vel æquiparantiā, sed proportionem & conuenien-
tiam, quia nullum genus pœnarum martyrum esset iustum precium,
nec pro vna sola hora essendi in Paradiso, tāta est excellentia huius
gloriæ. Ideo Apostolus qui illam gloriam vidit: dicebat, Non sunt
condignæ passiones huius temporis ad futuram gloriam quæ reuelā-
bitur in nobis. Rom. 8. Non sunt condignæ, s. per æqualitatem vel
æquiparantiā, sed sunt condignæ per proportionē vel cōuenientiam
quoniam ex quo persona dat pro Deo maiora bona mundi, s. bona
temporalia & corporalia, corpus & vitam sicut fecerunt sancti mar-
tyres, ideo iterum est conueniens vt Deus det illi maiora bona quæ
sunt in alto mundo, s. regnum cœlestē. Ista est proportio & conueniē-
tia quasi dicat, Christus, Da mihi illud quod habes secundum poten-
tiā tuā, & ego dabo tibi quod habeo secundum meā magnificentiā.
De hac proportione, siue iustitia dicit Christus, Beati qui persecutio-
nem patiūtur propter iustitiam, quoniā ipsorum est regnum cœlorū.
Mat. 5. Et ad literam loquitur de martyribus. Et sub isto nomine per-
secutionē, cōprehendit omnes tribulationes & passiones martyrum.
No. propter iustitiā, Christus nō restringit meritum nostrū solū veri-
tati fidei, sed largo modo qui moritur pro quacunque virtute manu-
tenenda, martyr efficitur. Nam qualibet virtus dicitur iustitia. Prou.
8. Iusti sunt omnes sermōnes mei, id est, omnes virtutes sunt iustitia.
Vnde B. Ioannes Baptista martyr est. Vnde Ecclesia. Præpotens mar-
tyr. & tamen non fuit mortuus pro fide manutenenda, sed pro vir-
tute castitatis & honestatis. Idem de sancta Duilla ancilla cuiusdam
militis, de qua tenetur in Calendario in vigilia natiuitatis Domini.
Si Christus dixisset, Beati qui persecutionem patiuntur propter fi-
dē, prædicti nō fuissent martyres. Idē de S. Tho. de Cantuaria, qui nō
pro fide, sed pro libertate ecclesiæ manutenenda occisus fuit, & est
tamen martyr. Idem de fratre B. Thoma de Aquino qui in fauorem
ecclesiæ reprehendit Imperatorem, propter quod fuit occisus & mar-
tyr effectus, secundum quod reuelatum fuit B. Thomæ. Et sic de plu-
ribus aliis. Ecce quare dicit propter iustitiam, & nō propter fidem. Et
cōcordat alia auctoritas quæ dicit, Si quid patimini propter iusti-
tiā, beati 1. Pet. 3. O quo modo possunt habere multi bonum forum
de Paradiso, manutenendo iustitiam siue virtutes. Sed modō iam vi-
detur completa prophetia Esaię 39. Non est qui inuocet iustitiam, ne-
que est qui iudicet verē, sed cōfidunt in nihilum & loquuntur vani-
tates. Conceperunt laborem, & pepererunt iniquitatem. Oua aspidū
ruperunt, & telas aranæ texuerunt, nō est qui inuocet iustitiam, id
est, iustitia non habet aduocatum, sicut magni domini qui in quali-
bet villa vel curia habent suum aduocatum, & procuratorem per-
so-

Honoratum, id est, precio conductum, qui diligenter aduocant & pro-
 curant pro ipsis ex illa modica pensione, id est, pro modico precio,
 sed Deus non habet aduocatos, nec procuratores in suis negotiis, quia
 non est qui inuocet iustitiam. Ratio, quia non statim vident pensionem,
 id est, precium. O benedictus esset ille qui vellet esse procurator & ad-
 uocatus Christi contra peccata notoria quae tangunt honorem Dei,
 sed nullus curat, omnes dormiunt in his quae Dei sunt. Sed si aliquid
 fit contra aliquem dominum terrenum, statim ille procurator se eri-
 git & defendit dominum. O maledicti homines, nonne Paradisi glo-
 riamatus precium est quam totus mundus? & tamen si tanguntur iu-
 ra vel redditus Domini, vel possessio Domini, statim aduocatus defen-
 dit, sed quando tanguntur iura diuina, vel redditus. In festo tenendo
 forum, nullus curat nec defendit. Nota oua aspidum quae sunt mor-
 tifera, significant peccata notoria, quae sunt mortifera, infraque vene-
 num corrumpens, & destruens communitatem, sed ista oua frangun-
 tur faciendo ordinationes & exclamationes cum poenis contra pec-
 cata notoria. Sed dixit Propheta quod telas araneae texuerunt, quae
 capiunt & retinent paruas muscas, sed non magnas aues. Ita ordina-
 tiones quas modo facitis, solum capiunt & retinent simplices & pau-
 peres laboratores, sed non magnates, ciues & milites, nec barones, imo
 dicunt rectores, forte quando essem extra officium istud, darent mihi
 vnam bonam gladiatam. Dic quomodo ordinatio debet esse ad instar
 retis piscatoris, quod contrario modo se habet ad telam araneae, quia
 accipit & retinet magnos pisces, & parui fugiunt. Idem debet esse de
 ordinationibus, quia debent corrigere maiores, & tunc minores reti-
 nentur sub virga. Et si ex hoc aliquis de rectoribus persequitur, vel oc-
 ciditur, hoc est salarium a Deo promissum ex hoc. Sapient. 5. Iusti au-
 tem in perpetuum viuunt, & apud Dominum est merces eorum.
 Ideo accipient regnum decoris & diadema speciei de manu Domini
 Dei sui, quoniam dextra sua teget eos, & in brachio sancto defendet
 illos. Ecce primus modus habendi Paradisum. Secundus modus ha-
 bendi regnum Dei est furando secretè: quia pium furtum & benedictum.
 Vnde sciendum, quod fures siue latrones secretè vadunt ad domum
 diuitis ad furandum. Hoc modo habent regnum Dei personae quae
 in hoc mundo secretè faciunt poenitentiam, timentes vt latrones, ne
 audiantur vel percipiantur, vel sint discooperti. Ideo secretè faciunt
 multa ieiunia, elemosynas, orationes, & multa alia bona, & extra ni-
 hil sentitur. Intus portant cilicium, & extra ostendunt pulchras
 vestes, dormiunt in terra, surgunt in nocte ad orandum. Sic secretè
 furantur regnum Dei, quia nullus scit bona opera ipsorum, quousque
 sunt in alio mundo. & tunc dicetur, Nunquid ille est talis religiosus?
 O quantam poenitentiam fecit ille, &c. Item de presbyteris & laicis.
 de istis dicit Augustinus, quando audiuit famam sanctitatis An-

toni Surgunt indocti & ceterum raptent, & nos cū scientiis nostris ad infernum demergimur. Nota cælum rapiunt. s. secretè per opera penitentæ. Et nos. s. qui dicimus, & non facimus. Surgunt, rectè tangit modū quem tenēt larrones quando volunt rapere aliquod castrū qui surgunt de nocte, & obseruant custodes & secretè cū silentio scalant castrum quousq; sunt alius, quia tunc clamāt. Ita persone penitentes surgunt de nocte, & secretè scalāt castrum paradisi, ascendentes per scalā penitentæ, cuius gradus sunt opera penitentialia. Vel scala est quædā virtus, cuius sunt opus illius virtutis. Verbi gratia, deuotio est vna scala cuius gradus sunt orare, contemplari, audire missas, sermones, & communicare, &c. Misericordia est alia scala cui⁹ gradus sunt septem opera misericordiæ corporalia, & septē spiritualia. Castitas est alia scala cuius gradus sunt gubernatio quinq; sensuū, cauere à concupiscentiis oculorum, ab auditu auriū, de illa materia carnis, &c. cauere à mala societate, ab occasionibus. Illi ergo qui secretè faciunt ista opera virtutum, scalant secretè, & cum silentio castrū regni cælorum iurant ideo dicit, surgunt, De hoc Dauid, Beatus vir cuius est auxilium abs te, ascensiones in corde suo disposuit in valle lachrymarum in loco quem posuit. Psal. 83. Nota exemplum in vitis patrum li. autentico de Eucharisto & vxore sua, qui cum quatuor scalis. s. virginitatis, penitentæ, deuotionis, & misericordiæ, scalabant paradysum. Iste modus est bonus pro personis mundanis, quæ secretè faciunt suas deuotiones & penitentias, sicut sunt viduæ domicellæ, talibus dicit Christus, Nolite timere pusillus grex, quia complacuit patri vestro dare vobis regnū, s. cælorum. Luc. 12. Nota si placet, hic dicere circa illud cū dicitur, Nos cum scientiis nostris ad infernum demergimur. tres conditiones scientiarum. s. Nigromantiæ, Iuris & Theologiæ. Prima mala de se est & sunt ex cōmunicandi omnes qui illam student, & practicāt. Secunda est iuris. s. Canonum & Legum, quæ de se bonæ sunt, sed possunt esse malæ ex mala intentione, quando pro mala voluntate studentur & exercentur, tunc enim peccant mortaliter, & totum est in peccato, sed debent ordinare intentionē, vt pro bono cōmuni & iustitia conseruanda. Idē de iure canonico. Si student vt habeant beneficia, peccatum est, quia finis est malus. Idem si ratione studij dimittunt horas. Theologia est de se optima, sed si mala intentione habetur, vt ascendatur per hoc studiū supra alios, nihil valet, quia de scientia facit mortem æternā, quando dicit, Ego ero magister, intangibilis, sed quando studet vt cognoscat suum creatorem, talē ducit tale studiū ad gloriā. Ideo Apostolus Heb. vlti. Doctrinis variis & peregrinis nolite abduci. subdit, optimū est gratia stabilire cor. Tertius modus est habendi regnum à casu, quemadmodum bursa cum pecuniis inuenitur à casu in via, quia non cogitauerunt de ipso, nec petunt ipsum, nec fortè ipsum credunt, sicut sunt illi ho-

mines qui viuunt in peccatis & vitiis in tota iuuentute, & in senectute, & quando sunt circa portam inferni, Deus dat eis tantam contritionem & dolorē de peccatis, quod inueniūt Paradisum. Hoc modo ille latro inuenit Paradisum, qui semper tenuerat maiā vitā. De quo dicit Leo Papa, q̄ nunquā fecerat aliquod bonū; sed quando fuit circa portā inferni, quia iā erat crucifixus, & debebat mori, habuit tantam contritionē quod vix potuit formare verba, Domine memento mei, &c. cui respondit Christus, Amen dico tibi, hodie mecum eris in Paradiso. Ecce quomodo à casu inuenit Paradisum. De quo nunquam curauerat nec crediderat. No. hic humilitatē latronis in petendo, & largitatem Christi in dando. Latro nō petiit regnū cœlorum, quia se non reputabat dignū ex peccatis, sed petiit, Domine memento, &c. & sicut sum socius tuus hic in patibulo, ita sim socius illorum qui erunt à dextera tua in iudicio. No. dum veneris in regnū tuum. Non assignat certum tempus quando, q. d. in iudicio recipiatis me in regnum vestrum. Sed ecce largitas Christi, Amen dico, &c. & dimisit sibi omnia peccata, quantum ad culpam, & quantum ad pœnā. Tamē nō intrauit statim in Paradisum cœlestē, nec terrestre, imō descendit in limbū vbi vidit diuinā essentiā, & habuit Paradisum essentia: sicut qui est videre Deū. Moraliter credo q̄ quilibet vestrū isto modo vellet habere Paradisum inueniēdo ipsum, nō curādo de bona vita, nec de pœnitentia, sed viuere ad libitū, dicēdo, sicut Deus pepercit latroni, sic & mihi. No. quomodo in tota scriptura non legitur de aliquo, q̄ malē vixerit & bonū finem habuerit, nisi de latrone. Ratio quam assignant doctores aliqui deuoti, quare latro qui erat suspēsus à dextris Christi, fuit conuersus, & nō ille qui erat à sinistris fuit vmbra brachij Christi, quę ipsum tetigit, dic quomodo crux Christi erat altior ac si Christus fuisset capitaneus latronū, quæ vmbra fuit tantę virtutis, q̄ ipsum illuminauit. Nec mirum si vmbra Petri erat tantę virtutis q̄ sanabat infirmos, vt legitur Act. 5. Ideo per locū à minori arguendo, &c. Est tamē prophetia ad hoc Osee. 14. Conuertentur sedentes in vmbra eius, &c. Sumus ergo stulti, quia hoc miraculū solū semel fuit factū, & nos cogitamus & nobis euenire, multa alia miracula leguntur de Christo, sed de ista materia nō legitur nisi istud. Ideo caueatis vobis ne accidat vobis sicut militi stulto. Dic parabolam de Rege qui ædificauit nobilem ciuitatē, quam voluit populare solū de personis generosis, qui fecit præconizari, quod cuique generoso venienti in ciuitate habitare volenti ipse daret sibi pulchrā domum & bonā prouisionem, duo milites socij audita præconizatione voluerunt ire ad dictam ciuitatem ad habitandum. Vnus parauit se bene, & ornauit se, & recepit sibi necessaria pro itinere. Alius noluit aliquid recipere pro expensis, sperans, & confidens, quod in via inueniret bursam plenam pecuniis. Cui dixit alter, Non confidas de hoc,

quia rarissimè cōiugiu inuenire buriam cū pecunia in via, sed ille nō curabat verba istius. vnde postea in via habuit vendere equū & vestes, &c. Nunquid iudicatis ipsum fuisse stultum: verè sic stultus fuit. Hic rex potentissimū est Dominus noster Iesus Christus, qui est rex regū, & Dominus dominantium, Apoc. 19. qui ædificauit nobis ciuitatem Paradisi. De qua Dauid, Gloriosa dicta sunt de te ciuitas Dei, Psal. 86. quā vult populare solum de personis nobilibus, s. de sanctis, iustis & bonis, & de hac fecit legē & præconizationē. Præcones fuerunt Apostoli & prædicatores. Duo milites sunt duo status gentiū, s. ecclesiasticorū & laicorū, qui vadunt ad Paradisum. Quorū vnus portat secum & recipit expēas pro via. s. 10. florenos. i. obseruātiā decē præceptorum, vel. 12. florenos. i. 12. opera pænitentiaia quæ sufficiūt pro via. Primum est peccatorū cognitio. Secundum cordis cōtritio. Tertium emendandi propositum. Quartum malæ locteratis vitatio. Quintum oris cōfessio. Sextum corporis afflictio. Septimum humilis oratio. Octauum eleēmosynarum largitio. Nonum debitorum restitutio. Decimum iniuriarum remissio. Vndecimum famę reparatio. Duodecimum eucharistiæ cōmunio. Qui has pecunias habet in bursa conscientiæ, tali dicit rex in porta ciuitatis, Euge serue bone & fidelis, intra in gaudium Domini tui. Mat. 25. Alius qui nō vult recipere pænitentiam dicendo, sicut Deus pepercit latroni ita mihi, quia & Deus misericors est nunc sicut tūc, &c. Hoc est dicere, nō curo de expensis, & ego inueniam buriam, &c. s. misericordiam Dei. Sed nō semper inuenit ita, cui dicit Christus in porta ciuitatis, Seruum inutilem eicite in tenebras exteriores, ibi erit fletus & stridor dentium. Mat. 25. Si dicitur religioso inueni, quō itis? Respondet, ad Paradisum, & quādo quæritur, portatis expensas? statim respōdet, quādo ero senex inueniam buriam plenam. Item de presbytero & laico. Faciamus ergo opera bona Christiani, alias nō intrabimus. Mat. 7. Non omnis qui dicit mihi Domine Domine, intrabit in regnum cælorum, Ergo dum tempus habemus operemur bonum. Galat. 6.

Feria III. post ramos Palmarum.

Sermo II.

Propter scelus populi mei percussit eū. Esa. 53. In præsentī sermone vobis declarare aliquas vtilitatis passionis Christi, quia hoc requirit tempus & thema propositum. Pro huius verbi declaratione & materiæ prædicandæ introductione sciendum quod regula est generalis & certa & vera in sancta Theologia, quod omnia mala pœnæ sunt à Deo. Secus de malis culpæ quia Deus non potest peccare, sed omnia mala pœnalia facit Deus, sicut infirmitates, dolores, tribulationes, mortalitates, &c. Quidquid est ergo pœnæ, est à Deo, & quidquid ibi est culpæ, est à creatura. Et ratio quare mala pœnæ sunt à Deo quod nostra vtilitate ad sanandum & curandum animas nostras. Non credatis, nec intelligatis, quod Deus lætetur vel gaudeat de nostris malis.

malis penalib⁹, sicut nec medicus letatur quādo dat purgationē amarā, sic nec Deus quādo dat dolorosas pœnas, seu purgationes amaras infirmitatū. Ideo oportet sustinere patiēter, quia sic sanātur vulnera peccatorū. Dic cōtra illos qui impatiēter suscipiunt mala pœnalia, ideò nō curantur, sed damnantur à Deo, propter eorū impatiētiā & murmur cōtra Deū. De quo dicit Esa. in persona Dei, Ego Dominus, & nō est alter formās lucē, & creās tenebras, faciēs pacē & creās malū. Ego Dominus faciēs omnia hæc. Esa. 45. Itē Amos. 3. Si erit malū in ciuitate quod Dominus nō fecerit, interrogatiuē, q. d. Irē Eccle. 6. Bona & mala vita & mors, paupertas & honestas à Deo sunt. Ex ista respōsione sanctę personę quę habent aliquod malū pœnę, cōfortando se totū Deo attribuunt, vt patet Iob 1. qui postquam omnia bona sua perdidit, cōsolando seipsum dixit, Dominus dedit, Dominus abstulit, sicut domino placuit ira factū est. Cū tamē dicit textus quod illa mala fecerunt satanas & inimici Iob, quod totū attribuebat Deo, sciēs quod omnia mala sunt à Deo, quia diabolus & inimici solū erāt causę instrumentales. Idē debetis vos facere in vestris tribulationibus, cogitando quomodo sunt à Deo istę tribulationes, peccata verò & defectus sunt à nobis, ideò de illis debemus dolere & trīstari. Ad propositū de passione Christi cōsideranda sunt duo. s. culpa & pœna. Culpa fuit Iudę proditoris, Iudęorum & Pilati, sed pœna fuit à Deo pro medicina peccatorū nostrorum. Hoc dicit Deus pater in themate. Propter scelus populi mei, s. sanādum, percussit eum, patet thema. Et quomodo passio Christi quantū ad pœnā fuit ordinata à Deo patre, inueni in sacra scriptura, q̄ passio Christi est optima medicinā contra peccata, iuxta tres species medicinę quas medici faciunt, s.

Medicina curatiua.

Medicina confortatiua.

Medicina p̄seruatiua.

Et pro qualibet istarū dicit the. Propter scelus populi. Quantū ad primū dico, q̄ passio Christi fuit medicina curatiua peccatorū nostrorum, quia secundū doctrinā Aug nunquam ante passionē Christi, nec post, fuit aliquis curatus à peccatis, nisi ex passione Christi. Si dicatur & quomodo ante, quia nondum erat facta? Respōdeo q̄ sicut modò passio Christi sanat à peccatis, ex fide quā habemus de passione Christi facta, sic antiquitus saluabantur à peccatis ex fide passionis Christi faciēda. Quod notatur Mat. 21. vbi legitur q̄ qui p̄ibant, s. ante Christū, & qui sequebātur, omnes clamabāt, Osanna filio Dauid. Qui p̄ibāt, vt Adam, Noë, Abraham, &c. & qui sequebātur vt nos omnes, habemus saluationē & sanitatē à passione Christi. De hac nota figuram Num. 11. De serpente æneo factō à Moysē de mādato Domini Dei pro medicina curatiua à moribus. In quo patet q̄ Iudæi ante passionē per mille & 500. annos iam adorabāt crucem. Quia à serpente qui tentauit Euā peccata in hunc mundum intrauerunt. Et morsus illorū serpentū in deserto

figurabat morsu tentatione dæmonâ. Ideo si aliquis sentit se mor-
 deri à serpente Leviathâ per superbiam, pompam, &c. si vult curari, respiciat
 Christum oculis mentis humiliter in cruce pendentem. Ito modo
 curabitur à plaga superbiam. iuxta illud Phil. 2. Hoc sentite in vobis
 quod & in Christo Iesu. f. fuit. Idem de serpente Mâmona per auaritiâ,
 respice Christum nudum & pauperem in cruce pendentem. Ideo dicitur Mi-
 cheæ. 1. Super hoc plangam & ululabo, vadam spoliatus & nudus. Super
 hoc factio. f. passionis Christi. plangam. f. auaritiâ meâ, ululabo. f. resti-
 tuendo, & per consequens incedam spoliatus & nudus. Idem de morsu
 serpentis Asmodæi per luxuriam, respice Christum cruentatum in cruce
 pendentem. Esa. 1. A planta pedis vsq; ad verticem non est in eo sanitas. Et
 dices, Domine, nolo delectationes in corpore meo, quia vos Domine
 pro me tot dolores sustinuitis in corpore vestro. Idem de morsu ser-
 pentis Beelphegor per gula, respice Christum in cruce pendentem quo-
 modo fuit passus simum, & qualiter fuit felle & aceto potatus. Idem de
 morsu serpentis Baalberith per iram, respice Christum in cruce penden-
 tem quomodo orauit pro crucifixoribus, di. Pater, ignosce illis, quia
 nesciunt quid faciunt. Idem de serpente Astaroth per acidiâ, respice Chri-
 stum in cruce quantam habuit diligentiam in oratione quam fecit, quia
 decem Psalm. dixit, vt dicit Hiero. f. 150. versus. Ergo inspicere serpentem
 æneum, id est, Christum. Quoniam sicut serpens æneus habebat formam ser-
 pentis, & nullum habebat venenum, sic Christus est homo verus, sed non
 habuit venenum peccati, quia venit in similitudine carnis, sed non in
 carne peccati. Idem de peccato inuidiæ, respice Christum in cruce penden-
 tem propter charitatem & amorem nostrum. Ideo dicit ipse, Hoc est præce-
 ptum meum, vt diligatis inuicem sicut dilexi vos. Ioan. 15. Ecce quomodo
 passio Christi est medicina curatiua peccatorum nostrorum. Aug. Ioan. 3.
 Sicut Moyses exaltauit serpentem in deserto, ita exaltari oportet filium
 hominis, vt omnis qui credit in ipsum non pereat, sed habeat vitam æter-
 nam. Et 1. Pet. 3. Christus semel pro peccatis nostris, f. curandis, mor-
 tuus est. Ideo dicit Deus pater in thema, Propter scelus, &c. Dico se-
 cundo, quod passio Christi est medicina confortatiua. Quoniam sicut
 boni Medici dant medicinas ad confortandum sanos, sic passio Chri-
 sti non solum est infirmis ex peccatis medicina curatiua, sed etiam sanis,
 id est iuuis, bonis, & perfectis personis medicina confortatiua, vt sint
 fortes contra tentationes. De hac nota figuram Exod. 15. vbi legitur de
 aquis Marath, de quibus cum non possent bibere filii Israël. propter
 amaritudinem, Moyses orauit Dominum. Qui ostendit sibi lignum,
 dicens quod ipsum mitteret in aquas. Quod cum misisset in aquas, in
 dulcedinem versa sunt. Dicit textus, q; figura fuit passionis Christi,
 qui aqua Marath, id est, amara, sunt tribulationes mundi huius, mis-
 serunt, infirmitates, tentationes, &c. Lignum dulcorans istas aquas est
 lignum crucis, quod mittitur in aquas tribulationum, per memoriam
 passionis

passionis Christi cogitando tribulationes, dolores & miseras quas Christus sustinuit in sua passione. Isto modo sustinebitis dulciter amaritudines & tribulationes. Vnde dicit Greg. Si passionē Domini ad memoriā reuocemus, nihil est tam durū & amarū quod nō æquo animo toleremus. Ideò sicut passio Christi est medicina curatiua septem peccatorū mortaliū, ita est medicina cōfortatiua septē virtutū. Primò virtutis fidei, cogitādo quomodo in Christi passione Sol obscuratus fuit, & terra tremuit, & petræ scissæ sunt, qualiter creaturæ intellibiles testatæ sunt Christū esse verū Deum & hominē. Isto modo virtus fidei cōfortatur in corde. hoc modo confortatus fuit Cenerio quando dixit, Verè hic homo filius Dei erat. Marc. 15. Secundo virtus spei isto modo. Si Christus tantum fecit, tanta passus fuit vt saluaret nos, ideò possum securè sperare, si volo facere pœnitentiā de peccatis quod remittet mihi peccata, & dabit mihi gratiam in presenti, & gloriā in futuro. Rom. 8. Qui proprio filio suo nō pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illū. Quomodo nō etiā cum illo omnia nobis donauit? Sic cōfortatur virtus spei. Tertio virtus charitatis cogitādo q̄ Christus à nobis debet amari, qui tanta pro nobis voluit pati. Cogitare si aliquis vestrū esset incarceratus & ad mortem iam sententiatus, si per aliquē esset liberatus, quantū illū semper diligeret, quādū viueret. Sic omnes nos eramus in carcere peccati detēti & ad mortē & furcā inferni sentētiati. Sed venit amicus noster Christus qui nos liberauit, quia ipse solus voluit suspēdi, ne aliquis sibi credens & obediēs suspēderetur in furca inferni. Ideò Ber. Super omnia reddit te mihi amabilē, ô Christe, calix passionis quem bibisti, opus nostrę redemptionis. Quarto cōfortantur quatuor virtutes cardinales. Primò prudentia, cogitādo quomodo Christus prudenter voluit redimere mundū, quia licet essent aliī modi infiniti ad redimendum, tamē voluit seruare modū prudentiæ, vt sicut totū malū generis humani venit à muliere virgine despōsata, per malū angelū informata, fructu vetito satiata, sic voluit Christus q̄ totū bonū humani generis veniret à muliere virgine desponsata, ab angelo saluata & informata. Ideò cantat ecclesia, Hoc opus nostrę salutis ordo depoposcerat, multiformis proditoris ais vt artem falleret, &c. Et cōstruitur sic, Ordo nostrę salutis opus hoc depoposcerat, vt ars, id est, prudentia Christi, artem, id est, prudentiā diaboli multiformis proditoris falleret. Quintò cōfortatur iustitia. Arguunt Iudęi dī. Si Christus erat Deus & homo, quid oportebit ipsum pati? quia benè fecisset remissionē generalē sicut faciunt quādōq̄ domini. Respondeo, Et nisi fuisset sua iustitia quæ est sua essentia quia in Deo virtutes nō sunt qualitates aduentitiæ sicut in nobis, sed virtutes in Deo sunt sua essentia, imò in redēptione generis humani voluit seruare modū, in quo apparet sua infinita misericordia, quia ipse q̄ nō obligatur voluit portare onus, &

etiam sua infinita iustitia, quia ipsum pretiū sufficiens, & superabundans ipse voluit soluere, quia voluit capi & ligari, vt sibi credētes & obediētes saluaretur, & sic de aliis. Quoniā iustus dominus & iustitias dilexit Christi⁹. Sexto cōfortatur virtus tēperantię, quādo exemplo passiōis Christi homo se tēperat in prosperis, diligit cibis, ornamentis, recipiedo tantū necessitatē corporis, iuxta illud. 1. Pet. 2. Obsecro vos fratres, tanquā aduenas & peregrinos, abstinere vos a carnalibus desideris, non dicit necessarius. Septimō conformatur virtus fortitudinis, cogitando quomodo Christus fortiter sustinuit clauos, & coronā, inclinādo se ad derisiones dicentiū. Alios saluos fecit, sed fuit fortis vsq; ad mortē, dādo nobis exemplū standi fortiter in bona vita vsq; ad mortem. Iuxta illud 1. Cor. 15. Obsecro vos fratres, stabiles estote, & immobiles. ecce quomodo passio Christi est medicina confortatiua. 1. Pet. 2. Peccata nostra ipse pertulit in corpore suo super lignum, vt peccatis mortui iustitię viuamus. Ecce medicina curatiua, & etiā medicīna cōfortatiua vt viuamus. Dico tertio, q̄ passio Christi est etiā medicīna præseruatiua. Sicut boni Medici tempore pestilentię faciunt aliquam medicīnā præseruatiuā infirmitatis. Ita fecit Christus de sua passiōe, quādo tot sunt infirmitates peccatorū tan ex tentationibus diaboli, & occasionibus mundi, quā etiā ex inclinationibus carnis, quod oportet nos habere medicīnā præseruatiuā, quæ est Christi passio. Nota ad hoc pulchrā figurā. Ioan. 1. Dic historiam de Propheta Iona nauigante, & de nauī ex tempestate periclitante. Qui dixit nautis, Mittite me in mare, & cessabit mare a vobis. Scio enim quoniā propter me hæc tēpesta venit super vos. Tulerunt ergo Ionā, & miserunt in mare, & cessabat, & stetit mare a feruore. Nota ibi historiā, quia figura fuit passiōis Christi. Vnde genus humanum factū est ad instar nauis. In principio fuit strictū solū habens duos postes, id est, duas personas. s. Adam & Euā. Deinde creuit paulatim, & dilatātū fuit. Gal. 3. Venit plenitudo temporis. Sed iam modo in fine mundi stringitur ad instar puppis nauis. Ideo de natura humana dicitur, Facta est quasi nauis institoris. Prouer. vlt. Item, Hoc mare magnū, & spatiosum manibus, illic reptilia quorū nō est numerus. Animalia pusilla cum magnis, illic naues pertransibunt. Psal. 107. Mundus est mare magnū in quo sunt plures fortunæ & tempestates. Si ergo vultis præseruari a morte peccati mortalis, mittatur Iona in mare. Iona interpretatur columba, & significat Christum habētem simplicitatem columbinam, qui mittitur in mare amarum per memoriam suæ passiōis, cogitando deuotē quomodo ad instar Ionæ in nocte passiōis dixit, Quem quæritis? Si ergo me quæritis, quasi dicat mittite me in mare amarum. s. amarę passiōis, & cessabit mare a vobis, id est abstinebitis a peccatis, cogitantes quomodo, & quanta passus sum ego. Isto modo homo refrænatur a peccatis, & præseruatur

naturā a morte culpæ, & gehennæ. Ecce quomodo passio Christi est medicina præseruatiua. ideo dicit Leo Papa, Agnosce, ô Christiane, dignitatem tuam, & diuinæ consors factæ naturæ, noli in veterem vilitatem degenerare conuersatione redire. Memento quia pretium redemptionis tuæ sanguis Christi est, &c.

In cæna Domini.

Sermo vnicus.

Hoc facite in meâ cõmemorationem. 1. Cor. 11. In hoc præsentî sermone cõcurrunt tres magnæ solennitates. Prima est de cœna quâ Christus voluit facere cum discipulis suis recipiēs valet ab eis. Secunda est de ablutione pedū Apostolorū, quia Christus qui erat Dominus, & Rex & Magister voluit lauare pedes Apostolorū humiliter, vt nobis daret exemplū humilitatis. Illæ duæ solennitates tanguntur in Euangelio, de quibus fiet sermo post prandium. Tertia est de S. Sacramento altaris, de quo loquitur epistola hodierna. De quo licet fiat sermo in die Corporis Christi, & de mirabilibus utilitatibus sacramenti, hodie tamen est propria materia de institutione huius sacramenti. s. quare, & quomodo hoc sacramentū a Christo institutū est, & ordinatū. Sed primò saluterur virgo Maria. Hoc facite, &c. Ego quæsiui in sacra scriptura modū, & rationem quare Christus verus Deus, & homo voluit instituere, & ordinare hoc sanctum sacramentum. Et inueni quinque rationes principales.

Prima propter ostensionem memorialem.

Secunda propter orationem perpetualem,

Tertia propter refectionem spiritualem,

Quarta propter curationem medicinalem,

Quinta propter promotionem celestialem.

De prima loquitur Christus in themate presbyteris, & generaliter omnibus Christianis dicens: Hoc facite. s. sacrificium in meâ cõmemorationem. s. celebrādo, offerendo, sacrificando in meâ cõmemorationem, nō in pecuniæ acquisitionem, nec ad vanā gloriam, vel hypocrisis ostensionē. Et vos laici hoc facite. s. audiendo Missam, assistendo, cõtemplando, & cõmunicando in meâ cõmemorationem. Prima ratio institutionis huius sacramenti est propter ostensionem memorialem. s. ad ostendendum quid sit adorandum ab homine. Hanc rationem possum fundare per regulā philosophiæ dicentē, Nihil est in intellectu quin prius fuerit in sensu, sicut potest exemplificari de ecclesia quæ habet quinque ianuas, de qua est verū dicere, q̄ nullus est in ecclesia quin intret per aliquā harū portarū, & nihil est in intellectu quin intret per aliquod horū. s. sensuum corporaliū, vel secundū proprietatē vel secundum diuersitatē rei, vel secundum conuenientiā vel differentiā rei, vel secundū quātitatē, vel qualitātē, vel secundū actionem, vel passionē. Deus autē in sua essentia est substātia imperceptibilis aliquo sensu corporali, quoniā non potest oculis corporalibus vi-

deri,

deri, nec auribus audiri, nec manibus tangi, &c. Propter hoc Deus à principio mundi vsq; modò semper voluit adorari sua aliqua forma, seu figura visibili. Certã enim est quod Deus apparuit Adã, Abrahã, & aliis sanctis Patriarchis qui nõ viderũt Deũ in sua essentia, sed viderunt formã vel figurã quẽ nõ erat Deus. Et adorabãt nõ formã illã vel figurã, sed Deũ in illa forma vel figurã. Et sic Deus per illã formã vel figurã intrabat in intellectum illius cui apparebat. Deinde venit tempus Prophetarum, inter quos Moyses fuit primus. Cui apparuit Dominus in formã ignis, quãdo custodiebat oves lecto foceri sui. Et Moyses adoravit nõ ignẽ, nõ rubũ, sed Deũ in illa figura, per quã intrabat in intellectũ Moysi. Itẽ quãdo Deus Exod. 20. dedit legem in monte Synai, ibi Deus apparuit in forma ignis, & Moyses, & populus adoravit nõ ignẽ, sed Deum in illa forma in qua voluit adorari, ad ostendendũ suã aeternitatẽ in puniendo, vt ipsos terreret, idẽd dicit Moyses populo, Nolite timere, vt enim probaret vos Deus, venit, & vt terror illius esset in vobis, & nõ peccaretis. Exod. 20. Deinde præcepit Moysi, vt faceret arcã, intus & extra deauratã de auro purissimo, & desuper erant duo Cherubim qui tenebant propitiatorium, id est, mensam auri, & intus in arca erant duæ tabulæ legis, virga Aaron, & amphora mãnã, & totus populus Iudaicus adorabat, non lignum arcæ, nec aurum, sed Deũ, quoniã in illa forma seu figura voluit adorari. Ratio est, sicut arca custodit illud quod cõtinetur in ea, ita Deus custodiebat, & conseruabat illum populum, quandiu sibi credidit, & obediuit. Et quando portabatur, populus adorabat, & modò Iudæi derident nos, quando adoramus Deum in hostia. Deinde tempore Regum, postquã Rex Salomon ex præcepto Dei edificauit templũ, & arca fuit posita in templo in sancta sanctorum, nec poterat videri, Deus voluit adorari in alia forma sive figura nubis, Reg. 8. Dominus dixit, vt habitaret in nube. Et Salomõ, & omnis populus adorabat nõ nubẽ, sed deũ in illa forma. Ratio, quare in forma nubis voluit adorari, tũc, quia sicut nubes refrigerat cõtra calorẽ Solis, sic tempore Salomonis Iudæi habebant magnũ refrigeriũ quietis & pacis cum omnibus inimicis. Deinde venit Deus, & recepit formã humanam in vtero virginali, & quandiu Christus vixit, adorabatur Deus in forma humana. Sed quãdo Christus volebat recedere ab isto mundo per mortẽ corporalẽ, postquam iam ordinauerat alia sacramenta, Christus ordinauit aliam formam, seu figuram sub qua Deus voluit adorari, nec ignis terribilis, nec arcæ, nec nubis, sed panis qui est melior prædictis figuris, & vitam dat: quoniã vita hominis conseruatur in pane principaliter, quia alii cibi sunt de benẽ esse. In quo ostenditur, quod Deus dat vitam gratiæ & gloriæ sibi credentibus, & obedientibus. Ecce ratio quare vult modò adorari sub tali forma vel figura, quia nos non adoramus panem nec illam albedinem quæ re-

præsentat.

præferat diuinam puritatem, nec rotunditatem quæ repræsentat di-
 uinam æternitatem, quæ caret principio, & fine, sed Deum cõtentum
 ibidem. Auferantur sacerdotes ne hostia sit angularis vel maculata.
 Ecce quare dicit Christus, Hoc facite in meam cõmemorationem, s.
 passionis meæ. Osee. 14. Conuertentur sedentes in umbra eius, viuēt
 critico, & germinabunt quasi vinea, memoriale eius sicut vinum Li-
 bani. Etiam: quid mihi vltra idola? umbra Christi fuit lex Moysi.
 Item de nouo testamento auctori. Quia per incarnati verbi, &c. Se-
 cunda ratio institutionis huius sacramenti fuit oblatio perpetua.
 Pro cuius declaratione sciendum quod Deus à principio mundi vo-
 luit, vt omnes homines offerrent sacrificium. Ratio, quia ipse est prin-
 cipium quod dat omnia nobis, ideo vult, vt faciamus sibi aliquã ob-
 lationem, sed mutabat oblationes sicut etiã mutabat figuras seu for-
 mas adorationis. Cain enim obtulit de frugibus terræ, s. de peiori.
 Abel autem de gregibus, s. de meliiori. Melchisedec autem corã Abra-
 ham obtulit Domino non grana, nec agnos, sed panem & vinum.
 Gen. 14. etiam infideles qui habitant in terra Chanzan, antequam fi-
 in Israël habitarent in ea, offerebant filios suos, & filias idolis. Dic-
 modum quomodo calefaciebant idolum de ere, & cum magno tumul-
 tu filios traxerunt per ignem, & obtulerunt illi idolo, ne pater sentiret
 pforare filium suum, &c. De quibus Dauid. Immolauerunt filios suos, & fi-
 lias suas demoniis Psal. 107. Sed malum fuit sacrificium, & reprobatum,
 ideo præcepit Deus filiis Israël quod offerrent, nõ filios nec filias, sed
 animalia, boues, oues, vitulos, agnos, turtures, &c. Et hoc durabat vs-
 que ad Christum, qui debebat mutare sacrificium, & dimissis omnibus
 aliis sacrificiis, & modis sacrificiorum s. Cain, Abel, Aaron, &c. Elegit
 sacrificium Melchisedec qui obtulit panem, & vinum, qui erat sacerdos
 Dei altissimi. Iuxta Prophetam, Iuravit Dominus, & nõ poenitebit eum,
 &c. Psal. 109. Nõ dicit secundam ordinem Aarõ qui obtulit animalia. Ec-
 ce hic oblatio perpetua, & est tantæ virtutis quæ in toto mundo non
 remansit aliud sacrificium nisi istud, quia isto adueniente omnia alia
 sacrificia debebant cessare. Ideo modò nec Agareni, nec Iudæi, nec
 alij infideles habent aliquod sacrificium, quia tanta est excellentia huius
 sacrificij, quæ Deus nõ permittit quæ fiat aliud sacrificium in mundo. Et
 est completa prophetia Malach. 1. Non est mihi voluntas in vobis, dicit
 Dominus exercituum, & munus non suscipiam de manu vestra.
 Ab ortu enim Solis vsq; ad occasum, magnum est nomen in gentibus,
 & in omni loco sacrificatur, & offertur nomini meo oblatio munda.
 Et loquebatur sacerdotibus veteris legis. Hæc auctoritas debet
 scribi literis aureis. Nota in omni loco, Iudæi verò non audebant fa-
 cere sacrificium nisi in Ierusalem sub poena mortis. Et dicitur obla-
 tio munda, secus de oblatione Iudæorum imunda. Sacerdotes enim
 Iudæorum carnifices, &c. sed oblatio Christianorum est munda.

Auferantur

Auſentur ſacerdotes ꝓ mappa altaris, & corporalia ſint mūda, & hoſtia ſit munda, & vinū, calix, &c. In hoc ſancto ſacrificio Deus deſcendit quolibet die, & tamen nō recedit de cœlo, quemadmodū radij ſolares deſcendūt, & intrāt per omnes feneftras apertas, & tamē nō recedunt à Sole nec à cœlo. De hoc dicit Chriſtus Apoſtoliſ, quādo deſcendit aſcēdere in cælū. Ecce ego vobiſcū ſum omnibus diebus uſq; ad cōſummationem ſæculi. Mar. vii. Gl. in ſacrificio altaris. Hoc facite, &c. Terra ratio inſtitutionis huius fuit reſectio ſpiritualis. Vnde certum ſit vobis ꝓ nulla creatura viuēs nec corporalis nec ſpiritualis poſteſt viuere, nec durare in eſſe ſine cibo, quod de creaturis corporalibus patet ad oculū. De creaturis autem ſpiritualibus. ſ. Angelis patet, quia etiā indigent cibo nō corporali ſed ſpirituali. Auſto. Dixit Raphaēl Tobit, Cū eſſem vobiſcū, per voluntatē Dei erā. Videbar quidem vobiſcū māducare & bibere, ſed ego cibo inuiſibili, & potu quī ab hominib; videri nō poſteſt, vtor. Tob. 12. Ideō Deus tanquā bonus paterfamilias prouidit de cibis corporalibus corporibus, quādo dixit Adē in Paradīſo exiſtētī, Ex omni ligno Paradīſi comedetis, &c. Ecce primus cibus. Nō dedit licentiā comedēdi carnes & piſces, nec bibēdi vinū uſq; ad tempus Noē, & trāſuerunt vltra. 1500. annos. Si aliquis diceret, modicā cōfortationem dabāt fructus. Reſpōdeo, imō tūc māiorē cōfortationem dabāt fructus cū aqua, quā modō capones, gallinæ, & vinum. Vnde dicit Deus, Ecce dedi vobis omnem herbam afferentem ſemen ſuper terrā, & vniuerſa ligna quæ habent in ſemetiſiſ ſementem generiſ ſui, vt ſint vobis in eſcam, & cunctis animantibus terræ. Geneſ. 1. Deinde poſt diluuium tempore Noē, quando lauit mundum ab immundis mutauit eſcas, quoniam aqua diluuij ita deſtruxit terram, quod ex tunc fructus non fuerunt ita boni, nec tantæ virtutiſ ſicut prius, ideō modō non eſt bonum ſolūm comedere fructus, & bibere aquam. Ideō poſt diluuium Deus dedit licentiā comedēdi carnes, piſces, & bibēdi vinum dī. Cuncta animantia terrę, & volucres cœli, & piſces maris manui veſtræ traditi ſunt, & omne ꝓ mouetur, & viuut erit vobis in cibum. Gene. 9. Deinde in deſerto vbi filiis Iſraēl deſecit cibus prædictarum eſcarum, Deus prouidit eis de manna, quod quolibet die deſcendebat de mane ad inſtar grani coriandri, quod durauit quouſque fuerunt in terra promiſſionis, ideō Dauid, Oculi omnium in te ſperant Domine, & tu daſ eſcam, &c. Sed nondum prouiderat de cibo ſpirituali pro animabus quæ ſunt ſpirituales, & anima eſt principalior pars hominiſ. Ideō Dauid planſendo dicebat, Eſurientes, & ſitientes, anima eorum in iſiſ deſecit. Sed venit Chriſtus quī ordinauit eſcam, & cibum ſpiritualē pro animabus, ſcilicet, hoc ſanctum ſacrificium quod non ſolūm eſt pro oblatione, ſed etiam in reſectiōnem ſpiritualē, & in iſto cibo anima recreantur, & fortificantur in deuotione, & virtutibus. Nec credatis,

datis q̄ iste cibus descendat in stomachum corporis ad recipiendum
 ibi degeſtionē, ſed in ſtomacho animæ. ſ. memoria. De hoc cibo pro-
 phetauit Dauid di. Et pluit illis manna ad manducandum, & panem
 cœli dedit eis, Panem Angelorum manducauit homo, cibaria miſit
 eis in abundantia, &c. Pſal 77. Primò loquitur de manna Iudæorum
 ibi, Pluit illis manna, ſ. de nubibus, & non de cœlo empyreo, ſed de
 cœlo aëreo. Deinde dicit de iſto ſacramento, Panem cœli dedit eis,
 panem Angelorū manducauit homo, &c. Non loquitur de manna ſi-
 cut dicunt Iudæi, quia Angeli nō comedunt de manna. No cibaria,
 hoc nō poteſt intelligi de manna, quia nō erat niſi vnus cibus, ſed de
 iſto ſacramento in quo eſt corpus Chriſti, anima, diuinitas, virtutes,
 & influentiæ omnium bonorū. Ideò dicit cibaria, ideò cantat eccl̄ ſia,
 Panis angelicus fit panis hominū, dat panis cœlicus, figuris terminū.
 O res mirabilis, māducat Dominū ſeruus pauper & humilis. Dic pra-
 tice quō Chriſtus hodierna die in cœna accepit placentulam panis
 azymi, propter hoc nos cōſecramus in pane azyimo. Et eleuatis ocu-
 lis in cœlū benedixit, & dixit illa eadē verba quę nos dicimus in cō-
 ſecratione. Et dictis verbis nō remāſit ibi ſubſtātia panis, quia cōuer-
 ſa fuit in corpus Chriſti, & quia erat corpus in viuū, ideò erat ibi ſan-
 guis, & anima & diuinitas, ſed Apoſtoli nō videbāt ibi corpus. Et cō-
 municauit primò ſeipſum, ſicut ſacerdos primò ſe cōmunicat. deinde
 alios, nec frangēdo placentulā frangebatur corpus Chriſti, ſicut mo-
 dō frāgitur imago in fractione ſpeciali. deinde cōmunicauit Apoſto-
 los di. Accipite & manducate, hoc eſt corpus meū. Domine, dixit Pe-
 trus, iſte panis eſt corpus veſtrū? Petre, dixit Chriſtus, non eſt panis,
 ſed eſt corpus meū. Ideò cōmunicat. Dixit Petrus poſtquā cōmunica-
 uit, O Domine, iſte cibus me cōfortauit totū, & animā meā illumina-
 uit. Tunc dixit Chriſtus ſibi, Ego do vobis poteſtatē idem faciendū.
 Comunicauit enim Iudā, qui in deuotē, & malē paratus accepit &
 equaliter peccauit malē cōmunicando, & Chriſtū prodēdo. Si dica-
 tur quare Chriſtus cōmunicabat eū quē ſciebat eſſe in peccato, & ma-
 lē paratū. Reſpōdeo, quia nolebat ipſum publicare, quia peccatū ſuū
 erat occultū. Sic nec curatus debet negare cōmunicationē illi quē ſcit
 ſecretū peccatorē, ſi ponit ſe cū aliis ad cōmunicandū, quia diſſamaret
 ipſum. Dic quō quilibet Chriſtian⁹ debet cōmunicare in Paſcha, &c.
 Pueri 12 vel 14. annorū. ideò dicit Chriſtus, Hic eſt panis qui de cœlo
 deſcēdit. Ioā 6. Nō de cœlo aëreo, ſed empyreo. Dic quō tēpore Apo-
 ſtolorū Chriſtiani cōmunicabant omni die. Erāt aut̄ perſeuerātes in
 cōmunicatione fractionis panis. Act 2 Panis Glo. Eucharistię. Dein-
 de fuit ordinatū cōmunicare in qualibet Dominica. Deinde in qua-
 tuor feſtiuitatibus præcipuis an. Poſtmodū fuit ordinatū q̄ ſemel in
 anno. ſin Paſcha quilibet cōmunicaret. Sed de bono cōſilio bonū eſt
 cōmunicare in quatuor feſtiuitatibus præcipuis. Ioan. 6. Amē, amen

dico vobis, nisi māducaueritis carnem filij hominis, & biberitis eius sanguinem, nō habebitis vitā in vobis. Quarta ratio institutionis sacramenti fuit, propter curationem medicinalem. s. ad curandū plagas nostras tā corporum q̄ animarū. Vnde omnia mala, tribulationes & miserie, & finaliter mors habuerūt ortū & venerunt ex cibo, & comestione Adæ cōtra præcepta Dei. Ex illo cibo porta fuit aperta omnibus malis, quia alias gentes habitassent in Paradiso terrestri sine miseriis & pœnis quibuscunq;. Et postquā ibi vixissent iuxta diuinā ordinationē, Deus dixisset Michaēli, Descende in Paradisum terrestrem, & oēs qui sunt ibi talis ætatis ascendāt huc, & sine dolore & morte illuc ascendissemus ad gloriā, sed ex peccato Adæ, &c. Ideo dicit Grammaticus, Mala mali malo mala cōtulit omnia malo. Constructio, mala. i. maxilla, mali. s. Adæ, malo. i. propter pomum, omnia mala cōtulit malo, supple mundo. Quia licet Eva comedisset de illo cibo, si Adam nō comedisset, nō fuisset obligati ad ista mala, nec fuisset concepti in peccato originali, sed sola Eva fuisset punita. Videns Dominus Deus quod diabolus ita ordinauerat q̄ ex fructu veniret omne malum, ipse oppositū ordinavit quod ex fructu. s. arboris Mariæ, cui dicimus, benedictus fructus ventris tui, veniret omne bonū toti mūdo. Sicut diabolus arte sua tātum sciuit facere, q̄ ex fructu oēs gentes plagavit & vulneravit, per oppositum ego faciā medicinā vniuersalem cōtra oēs infirmitates tam corporū q̄ animarū. Ideo cantat ecclesia, Hoc opus nostræ salutis ordo depoposcerat, &c. Quæstio est hic, quia multi infirmi & vulnerati in corpore cōmunicant, qui tamen nō curantur in anima à peccatis imō peccata augmentatur, quō est ergo medicina curatiua? Respondeo q̄ Medici dātes aliquā medicinā infirmo, cōsiderant duo. s. dispositionem infirmi & utilitatem eius. Primō cōsiderant dispositionē infirmi. Ideo anteq̄ dent purgationē fortem infirmo, miscent sibi syrupū ad preparandum & disponendum. Item attendunt & cōsiderant utilitatē finalem, quia licet possent curare infirmum, tamen nolunt, quia esset occasio mortis, vt patet de quodam rege. Requiritur etiā in patiente dispositio & utilitas finalis. Et si aliquid horum deficit, non est culpa medicinæ. Idem in proposito si aliquis indispositus & malè paratus recipit istam medicinā. seu purgationē sine syrupo prævio disponente. quatuor cochlearia syrupi ad disponendum sunt cordis cōtritio, oris cōfessio, operis satisfactio, & corporis affectio cum aqua calida lachrymarum, sic anima curatur à peccatis. Idem de corpore, quia Deus scit quod infirmitas corporis est proficua animæ, quia ideò Deus dat infirmitatem corporis pro salute animæ, quia ergo sanitas & curatio illius esset nociua animæ, ideò nō dat sanitatem, quam alias daret infallibiliter si esset utilis. Sine dubio ergo teneatis quod si homo sit benè dispositus & benè paratus, & recipit istam medicinam, tam corpus q̄ anima recipient sanitatem, ideò

Sic facerdos, Hæc sacrosancta commixtio corporis & sanguinis do-
 mini nostri Iesu Christi fiat mihi & omnibus sumentibus talis men-
 tis & corporis. Ecce ratio quomodo fuit institutū pro medicina vni-
 uersali. Aucto. Altissimus de terra creauit medicinam, & vir prudens
 non abhorrebit eam. Eccle. 38. No. creauit, videtur tamen quod ista
 auctoritas includit contradictionem, quoniam creare est de nihilo
 aliquid facere secundum Philosophum, sed quando de aliquo fit ali-
 quid, illud nō dicitur creare, sed facere. Cum ergo dicitur, Altissimus
 de terra creauit medicinam, non videtur creare, sed facere. Respon-
 deo, quod in hoc sacramento non est propriè generatio, nec altera-
 tio, nec transmutatio, quia in alteratione & transmutatione substantia
 si subiectum manet idem, etiam de illo quod fit per generationem
 aliquid remanet, vt patet in cinere. Sed in creatione non est ita, quo-
 niam in re nouiter creata non est aliquid quod prius fuerit, vt patet
 de anima à Deo nouiter creata. Ita in hoc sacramento intra illam ale-
 bedinem est substantia, seu materia panis, & quando fit transubstan-
 tiatio totum mutatur, quia nihil remanet de materia vel substantia
 panis. Ideo magis appropinquat creationi, propter hoc quia fit à sola
 potentia diuina. Ideo dicit, Altissimus de terra, i. de substantia terre-
 na creauit medicinam, non dicit generauit, fecit, seu formauit, quia
 in istis semper remanet aliquid de termino à quo in terminū ad quē,
 quod non est in ista transubstantiatione. Et vir prudens nō abhorre-
 bit eam, quia cōmuniter fastidiosi abhorrent medicinas. s. purgatio-
 nes seu pillulas, quia nolunt ipsas recipere. Sed prudēs Medicus coo-
 perit medicinā cum melle, vel aliquo bono, ne videatur, nec sentia-
 tur. Ita facit Christus optimus Medicus qui in hostia cooperit carnē
 suam, quæ non videtur, nec sentitur. Ideo dicit vir prudens, &c. Chrī-
 stus posset benè facere q̄ videretur in hostia consecrata, sicut videtur
 imago in speculo. Sed talis hostia non debet sumi à sacerdote, vt di-
 cunt Doct. quia abominabile esset comedere visibiliter carnes homi-
 nis, ideo Christus nō videtur, imò stat coopertus sub illo velo albe-
 dinis, sicut rex infra cortinas, ideo dicit Esa. cui hoc sacramētum fuit
 reuelatum, Verè tu es Deus absconditus, Deus Israël saluator. Esa. 45.
 Quinta ratio institutionis fuit propter promotionē cœlestialē, vt. s.
 possimus ascendere in cœlū, quoniā per naturā nullus potest ascendere
 in cœlū, nisi Deus. Cœlū cœli domino, terrā autē dedit filiis hominū.
 No. cœlū. i. gloria cœli, Domino supplē cōpetit per naturam. Terram
 autē dedit filiis hominū. Ideo si nos volumus ascendere in cœlū, indi-
 gemus promotore & adiutore quo ascendamus, quia dicit Christus,
 Nemo ascendit in cœlum nisi qui descendit de cœlo, filius hominis
 qui est in cœlo. Ioannis 3. Hoc verbum nisi benè intelligatur, esset
 occasio desperationis. Nemo ascendit in cœlum, ergo nec innocen-
 tes, nec pœnitentes, nec Martyres, nec Confessores, &c. quia nullus

ipforum descendit de cœlo, & cœ intelligitur sic, Nemo ascendit in cœlum, supple virtute propria, sed bene ascendit homo in cœlum virtute corporis Christi in hoc sacramento cœtenti, sicut nebula, quæ iacet de mane super terram quæ de se non potest ascendere propter gravitatem quam habet, sed quædo venit Sol qui ipsam caleracit, tunc Sol facit ipsam ascendere sursum. Idem de nobis qui sumus terrestres & graues. Ideo virtute propria non possumus ascendere in cœlum, sed venit Sol iustitiæ qui est in hoc sacramento, cuius virtute possumus ascendere. Ideo dicitur viaticum, i. cibis viatorum. Dic mihi aculū Huiusmodi de sancto Victore, qui quando cōmunicauit dixit, Ascendat filius ad patrem, & spiritus ad Deum, qui dedit illum. Et expirauit, & anima cum Christo ascendit in cœlum. Hoc fuit figuratum in Propheta Elia dormiente. Ecce Angelus Domini terigit eum, & dixit illi, Surge & comede, grandis enim tibi restat via. 3. Reg. 19. Sic quædiu homo est in peccato mortali, dormit sicut Propheta in deserto cum periculo leonum & luporum inferni, Et dicitur sibi ab Angelo i. Sacerdote, Surge qui dormis, & exurge a mortuis, & c. comede. s. cōmunicando. Et attribulauit in fortitudine cibi illius quadraginta diebus, & quadraginta noctibus vsque ad montem Dei. In sacra scriptura dies signat prosperitatem, & nox significat aduersitatem. Præcepta autem diuina sunt decem, quæ seruanda sunt quadrupliciter. s. corde cogitando, ore loquendo, opere faciendo, & perseveratè implendo. Quaterdecies sunt quadraginta, & sic intrabimus in montem Dei, in regnum cœlorum. Amen.

In die Parasceues. Sermo vnicus.

Nos legem habemus, & secundū legem debet mori. Habetur verbum istud. Ioan. 19. & recitatum est in passione domini hodierna. Quotidie per totam septimanam fuit facta representatio & memoria passionis Iesu Christi, sed multū diuersimodè nūc quàm aliis diebus. Representabatur enim tunc vt res diu præterita. Et propterea dicentes Missam tunc dicebāt, In illo tempore, & c. Sed hodie recitatur vt præsens & oculariter visa. Et ideo hodie non dicitur, In illo tempore, sed hodie dicitur, Egressus Iesus, in præsentia. Et est ratio differētiae, quia res præsens plus mouet corda hominū quàm res præterita, & plus pungit nunc ictus muscæ, quàm olim vulnus datum. Et ideo vt sentiamus dulcedinem & compatiamur animis nostris morti Christi, ipsa nobis repræsentatur hodie vt de præsentia, & ita fit officium & sermones sicut si nunc Christus videretur esse in cruce, vt sentiamus secundum quod dicit Deus, Recordare paupertatis & transgressionis meæ absynthi & sellis. Thren. 3. No. paupertatis, quia nudus crucifixus fuit. Et respondet Propheta in persona populi Christiani, Memoria, memor ero, & tabescet in me anima mea. Ibidem. Memoria, s. præteritorum, memor ero, ac scilicet si esset de præsentia,

præfenti, ergo sicut dixi loquamur, vt si nunc videremus Iesum Christum crucifixum. Ita & de dolore virginis Mariæ. Sed scis quod personæ dolorosæ non sit saluatio, nec audeat quis dicere verba gaudij personæ constitutæ in tristitia. Ideo non salutabimus eam more cõsueti, quia crescerent sibi dolores, diceret, **Quomodo dicitis, Ave,** quia imò iam plena omni mœre & dolore, amantissime & miseria, &c. Si diceremus Dominus tecum, diceret nec est Dominus mecum, quia abstulerunt eum mihi & crucifixus est, si diceremus benedicta, diceret, & quomodo dicitis mihi benedicta, quod omnes me maledicunt, & ideo non salutabimus eam. Sed ne prædicemus sine deuotione, reuertamur ad Deum pendentem in cruce crucifixum dicendo, Adoramus te Christe, & benedicimus tibi, quia per crucem tuam redemisti mundum, &c. Nos legem habemus, &c. vt supra. Pro aliquo verbi propositi declaratione & materiæ prædicandæ introductione, sciendum est quod in sacra Theologia est talis quæstio, Vtrum aliquod aliud opus Christi sufficiens esset ad redimendū humanum genus præter eius mortem, & an esset de necessitate mortuus. Et ista quæstio deciditur per sanctos Doctores theologiæ per duas conclusiones. Prima conclusio est, si loquamur secundum dignitatem suæ diuinæ personæ, & secundum sanctitatem suæ diuinitatis & humanitatis, dicitur quod quodlibet opus & quodlibet tædium, etiam sine morte sufficiens erat ad redimendum genus humanum. Et ratio est, quia Iesus Christus in quantum Deus, habebat in operibus virtutem infinitam. Idem etiam propter sanctitatem humanitatis, in quantum quod vna oratio vel lacryma, vel gutta sanguinis præter mortem, erat sufficiens ad redimendum genus humanū habendo respectū ad prædicta. Et istā conclusionē intellexit Dauid, in Psal. 138, qui incipit, Domine, probasti me, &c. ibi cum dicit, Confitebor tibi, quia terribiliter magnificatus es, mirabilia opera tua, & anima mea cognoscebat nimis. Loquebatur Dauid in spiritu prophetiæ Regi Messie. Et dicit terribiliter, & hoc propter infinitū posse diuinitatis, & magnificatus propter humanitatē. Secunda conclusio est, quod si loquamur de Iesu Christo secundū ordinationē Dei insertā in lege Moyfi & Prophetis, tunc erat necesse q̄ moreretur vt moyses morte redimeretur, quia postquam homo traditus erat morti propter peccata hominis. C. Adæ, & postquā Christus liberare volebat genus humanum, necesse erat vt moreretur. Vnde Christus morte sua à duplici morte nos liberauit, scilicet à morte animæ spirituali per baptismum & à morte corporis in fine mundi post resurrectionem. Hoc reuelauit Deus Moyfi in lib. Num. 35. quando præcepit quod si homicida à casu confugeret in ciuitatem refugij, quæ erat sex, tres citra Iordanem, & tres ultra Iordanem, quod ibi expectaret quousque moreretur summus Sacerdos, quo mortuo poterat redire liberè. In quo videtur quod dabatur

*Prima
cõclusio
maxi-
mè in
hac ma-
teria ad
notanda.*

*Secunda
cõclusio.*

occafio defiderādi mortē fummi Pontificis. Dicit tamē textus, Manēbitq; ibi donec facerdos magn⁹ qui oleo fancto vnctus est moriatur. Nu. 35. Sed quæritur quis est ille homicida, & quæ sunt iſtæ ciuitates refugij, & quis est ille fummus facerdos. Dicendū quod homicida eſt quilibet peccator in veteri teſtamēto. De quo Ezech. 18. dicitur, Anima quæ peccauerit, ipſa morietur, & eſt peccator homicida à caſu & non voluntarius, nec à propoſito, quia ille qui facit ſuperbiā vel alia peccata, nō intēdit occidere animā ſuā, quia nemo reſpiciēs ad malū operatur. Sed peccator habet complacentiā in peccato, vt puta ſuperbia vel alio peccato, ex quo peccato ſequitur occasionaliter mors animæ.

*Ad ma-
lū qui-
dā, qua-
re nō ma-
lū: quia
malū nō
eſt appe-
tibile.*

Iſte peccator eſt homicida, quia principalē partē hominis interfecit, ſ. animā. Ergo non poteſt intrare ciuitatē Ieruſalē illā, ſ. quæ ſurſum eſt mater noſtra, i. cælum, ſed oportet ipſum confugere ad ciuitatem re-
fugij. Quia omnes iuerunt poſt peractā poenitentia ad limbum, & in ciuitatē Ieruſalem ire non poterāt, quantumcunq; iuſti eſſent, donec fummus facerdos qui eſt Dominus noſter Ieſus Chriſtus, moreretur.

*Vide
quo di-
ſtet pec-
catū per
Ione, à
peccato
totū hu-
mani ge-
neris.*

*Et quod
pro illo
aliquis
potuerit
ac poſſit
ſatisfacere,
pro
iſto ve-
ro nulla
para cre-
atura.*

De quo Dauid dicit, Tu eſ facerdos in æternū ſecundū ordinē Melchizedec. Quia cælum clauſum fuit, quia Gen. 3. dicitur q; poſt peccatum primi hominis collocauit Deus Cherubin, & flammeū gladium atq; verſatilē ad cuſtodieudā viam ligni vitæ. Vnde S. Tho. 3. pa. q. 49. ar. 5. vbi hanc figurā proſequitur, dicit ad primū q; patres antiqui per bona opera meruerūt introitum regni cælorum per fidē paſſionis Ieſu Chriſti, ſecundum id Heb. 11. Sancti per fidem vicerūt regna, operati ſunt iniuſitiā, per quam etiā à peccato proprio purgabantur, quantum pertinebat ad emendationē propriæ perſonæ. Non tamē alius fides vel iuſtitia ſufficiebat ad remouendum impedimentum, quod erat per reatum totius humanæ naturæ. Quod quidē remotum eſt per effuſionē ſanguinis domini noſtri Ieſu Chriſti. Ideo ante paſſionē Chriſti nullus intrare vel ingredi poterat regnum cæleſte adipiſcendo, ſ. beatitudinē æternā quæ conſiſtit in plena Dei fruitione, quia Chriſtus meruit nobis introitū regni cælorum. Hæc ille ibidē. Patet ergo q; abſolutē nō erat neceſſarium Chriſtum mori, vt dicit prima cōcluſio, quam etiā dat B. Tho. in 3. p. q. 45. ar. 1. ponit, quia homines alio modo liberaffet Sed ſecundum ſuā præordinationē quam per Prophetas expreſſit, & in lege antiqua per figuras præmōſtrauerat, neceſſe erat Chriſtum mori vt ſcripturæ impleverentur. Et hoc eſt quod dicitur Luc. 22. Filius hominis ſecundū q; difſinitum eſt, vadit. Et Luc. vlt. Hæc ſunt verba quæ locutus ſum ad vos cū adhuc eſſem vobiſcū, quoniā neceſſe eſt impleri oīa quæ ſcripta ſunt in lege Moysi & Prophetis & Psalmis de me. Et quoniā ſcriptum eſt, quoniā oportebat Chriſtum pati & reſurgere à mortuis. Hæc Tho. ibid. Et ergo thema iſtud proponitur nō in perſona Iudeorum mortē Chriſti procurantiā iniuſtē, ſed proponitur in perſona oīm Prophetarū qui dicūt.

Nos legē habemus, quia in lege eorū scripta, serpens & agnus paschalis figurę erāt mortis Christi, ergo vt scriptura impleatur, & regnum celorū aperiat, Christus secundū illā legē debet mori. Patet ergo the. Modò oportet declarare quō passio Christi fuit pro nostra redēptione & recōciliatione. Pro quo sciendum q̄ sicut in pręuagatione Adę fuerūt .6. circumstātię seu cōditiones, sic in passione Christi fuerunt .6. circumstātię, vel cōditiones correspondētes pręuagationi.

prima fuit refectio corporalis,

secunda legatio personalis,

Tertia damnatio humanalis,

Quarta compassio socialis,

Quinta defunctio temporalis,

Sexta sepelitus terrenalis.

Primum quod fuit in passione Christi fuit refectio corporalis, quia Christus ante suam passionem voluit cenare cum Apostolis. Ratio, quoniā sicut pręuagatione Adę incepit a refectioe, quando Adam comedit de fructu vetito, sic Christus ad ostendendum q̄ venerat ad reformādum malum Adę, voluit comedere cū Apostolis. Dic practice quō Apostoli. s. Petrus & Ioānes, vt patet Luc. 22. dixerunt sibi, Rabbi, vbi vis paremus tibi comedere pascha? quia illo anno pascha Iudæorum fuit in die Veneris sancta, & in nocte de sero incipiebat solennitas, & comederunt agnum paschalem cum lactucis agrestibus. Ideo dixerūt sibi Rabbi, vbi vis paremus tibi comedere pascha. Qui respondit eis di. quod irent ad ciuitatem. s. Ierusalem, ad domum cuiusdam boni hominis discipuli sui secretē, & misit Petrum & Ioannem Luc. 22. Dic quomodo Petrus & Ioannes dixerunt domino domus, quod Magister eorū Christus mittebat ipsos ad eum. Et ille respondit, O benedicti vos qui estis discipuli Saluatoris, & quid vultis? Qui dixerunt, iam scitis quomodo Magister noster licet sit Dominus omnium rerum, tamē vult esse pauper, & mittit nos vt in domo vestra faciat pascha, qui regratiatus fuit Deo de tanto honore quod Saluator vellet facere pascha in domo sua. Et ostēdit eis cōnaculum magnum quod parauerat pro se, di. q̄ ipse volebat soluere omnia necessaria & parare, vt vos reuertamini ad eum, & auisitis eum ne veniat de die, quia Principes dederunt sententiam mortis cōtra eum, & volunt ipsum capere. Ideo Christus venit hora tarda & secretē intrauit ciuitatem. Cogitate quomodo ille bonus homo dominus domus orauit Christum in suo ingressu sibi regratiādo, quia placuit sibi venire ad domum suā, & volebat seruire Christo, & dare aquā ad manus, sed Christus noluit. Deinde Christus dedit benedictionē mēstrę, Oculi omnium in te, &c. Et posuit se ad mensam cū Apostolis. Dicunt aliqui. s. deuori cōtemplatiui, quia Euāgelistę nō dicunt q̄ ipsa Virgo fuerit in cōna, sed benē dicunt quod fuerit in passione, & quia virgo

Maria in die Pasche fuit in Ierusalē & etiā in passione Christi, quia
 hoc dicit Euāgelizā. Ideo creditur verissimiliter & etiā voluit esse in
 cena cum filio suo, qui recesserat cū Apostolis in ciuitatē Esmē iuxta
 desertū. Ideo Virgo cogitās & filius suus esset in templo Pasche in Ierusa-
 lē sicut cōsueuerat, ideo nocte preterita cū gaudio venerat Ierusalē
 lem sperās audire sermonē filij sui in die Pasche, & statim iuit ad do-
 mū Mariæ Magdalene querēs quid erat de filio suo. Quæ dixit quō
 erat in domo cuiusdā ciuis cū discipulis suis. Dixit virgo Maria, Ro-
 go quod vadamus ad eū. Magdalena autē quæ sciebat totū negotiū,
 volebat ipsam retinere vsq; in crastinū, sed Virgo omnino voluit ire,
 & Magdalena, Martha, Lazarus, &c. associauerūt ipsam vsq; ad diē
 domū, & Magdalena pulsauit ad portā. Cogitate quō timere potuit
 ille ciuis ne essent Iudæi veniētes capere Christū, qui dixit Christo,
 quō mater sua volebat intrare, & placuit. Et ingressa Virgo dixit fi-
 lio, O fili, multū desiderauī videre vos. Et reprehendit Ioannē nepo-
 tem suū, q nō intimauit sibi noua de filio suo, qui excusauit se di. quō
 fuerunt in loco separato. Christus verō inuitauit matrē vt comede-
 ret sicut fecit. Sciens Christus q passio sua appropinquabat, in fine
 cenæ dedit vale matri suæ ne esset præsens, sed ipsa volebat omnino
 remanere cū filio suo, sed Christus nō sustinuit. Tunc Virgo inuita-
 uit ipsum cum Apostolis ad prandium in crastinū, quia ipsa faciebat
 magnū festum, quia Pascha, & quia tali die. s. Veneris ipsa conceperat
 eum. Christus autē sciens prandiū quod sibi parabatur, noluit dicere
 expresse matri ea quæ erant futura altera die, sed benignē respōdens
 dicit, Mater vos & ego comedemus cras simul in eadem mensa. s. pas-
 sionis Christi, & de eisdē cibis. s. doloris. Sed ipsa mater non intelli-
 gens hoc, tota consolata & læta recessit. Cogitate quō Magdalena
 quæ totū sciebat, dicebat, Domine, cras malū prandiū est pro nobis &
 vobis. Et si ab Euāgelistis nō dicuntur, quia tamē nō sunt cōtraria Euā-
 gelio, & deuoti Doctores & sancti ista scribūt hoc modo facta, ideo
 pte credenda sunt quia etiā verissimile est, q ita res fuerint gestæ. Post
 recessum matris Christus fecit quatuor. Primō dixit Apostolis suam
 passionē, vt dicit Luc. dicēs, Desiderio desiderauī hoc pascha mandu-
 care vobiscū antequā patiar. Dico enim vobis quod ex hoc nō mādu-
 cabo illud, donec impleatur in regno Dei. Et accepto calice gratias
 egit & dixit, Accipite & diuidite inter vos. Dico enim vobis q non
 bibā de generatione vitis, donec regnū Dei veniat, Ecce manus tra-
 dentis me hęcū est in mensa. Et filius quidē hominis secundū q diffi-
 nitū est vadit. Vt autē homini illi per quē traderetur. Luc. 22. Cogitate
 quō Apostoli a audito tali verbo fuerunt tristes & desolati, & quilibet
 dixit, Sum ego? q d. Citius me occiderē, quia minorē pōnā haberē.
 Christus autē noluit publicē reuelare peccatū Iudæ, quod erat occul-
 tū, sed secretē ipsum reuelauit Ioāni querēti, Domine, quis est qui tra-

det te? Dixit Iesus quod tunc cui daret buccellam panis, &c. d. Fuit
 quidē hominis vacit sicut scriptum est de illo. Dico etiā vobis plus,
 quod omnes vos scandalū patiuntur in me hac nocte. quia scriptum
 est. s. per Zachariam prophetā, Percutiā pastore, & dispeigentur oves
 gregis. Tunc Petrus ardētior aliis dixit, Et si oēs scādalizati fuerint
 in te, ego tamen nunquā scādalizabor, credēs dicere verū, quia tunc
 habebat bonū cor, sed ex fragilitate postea peccauit. Cui dixit Chris-
 stus, Amen dico tibi, antequā gallus cātet, ter me negabis. Tūc Chris-
 stus dixit Petro cōsolando eum. Ego pro te rogavi Petre, vt nō deficiat
 fides tua. s. finaliter. Tunc Petrus fuit cōsolatus. Secundō Chris-
 stus surrexit de mēsa, vt dicit Io. & prācinxit se, & posuit aquā calidā
 in peluim ad lauandū pedes Apostolorum. & venit ad Petrū primō.
 Domine dixit Petrus, tu lauas mihi pedes? Respondit Iesus & dixit,
 Quod ego facio tu nescis modō, scies autē postea. Cui Petr⁹, Nō la-
 uabis mihi pedes in aeternū. Cui dixit Christus, Si nō lauero te, non
 habebis partē meū. In quo ostendit quod lauare debemus immūdi-
 tias affectionū temporalīū. Tunc dixit Petr⁹, Domine non tantū pe-
 des, sed & manus & caput. Ad quem Christus, qui lotus est. s. per ba-
 ptismum, non indiget nisi vt pedes lauet. s. affectionum terrenarum,
 sed est mundus totus, & vos mundi estis, sed nō omnes. Sciebat enim
 quisnam esset qui traderet eum. propterea dixit, nō estis mundi om-
 nes & lauit pedes omnibus apostolis stentibus, etiam Iudæ a quo in-
 cepit, vt dicunt aliqui, vt ipsū inclinaret ad penitentiam. Deinde
 dixit eis, Vos vocatis me magister & Domine, & benedicitis, sum
 etenim. Exemplum enim dedi vobis. s. humilitatis, vt quēadmodum
 ego feci vobis, ita & vos faciatis. Tertiō instituit hoc sacramentum
 altaris, volens dare finē sacrificio veteris legis, & instituere sacrificiū
 nouæ legis, quia post lotionem pedū adit ad mensam & recepit pla-
 centulā panis azymi & cōsecrauit & communicauit primō seipsum,
 deinde apostolos, sicut facit sacerdos, quia primō communicat se, de-
 inde alios, de hoc dicit textus Mat. 26. Cœnantibus illis accepit Ie-
 sus panem, & gratias agēs benedixit ac fregit, deditq; discipulis suis
 & ait, Accipite & comedite, hoc est corpus meum quod pro vobis
 traderur. Cui dixit Petrus, Domine iste panis est corpus vestrum? Re-
 spondit Christus, Petre nihil est ibi de pane, imō est corpus meum,
 comede, qui postquā cōmunicauit dixit, O Domine totū me confor-
 tauit, nunquam anima mea inuenit tantum saporem in aliquo cibo.
 Communicauit etiā omnes apostolos, etiā & Iudā, & tūc diabolus
 intrauit in eū ad plenius possidendū. quia qui indignē communicat,
 diabolū recipiet, & dixit Iudæ, quod facis fac citius. Et apostoli nō in-
 tellexerūt, credētes q̄ de aliquo opere faciēdo loqueretur sibi. Tunc
 Christus ordinauit apostolos, & fecit eos presbyteros di. Hoc quo-
 tiescunq; feceritis, in mei memoriā facietis. Similiter & calicem post:

quam cœnauit accipiens, gratias egit, & dedit illis di. Bibite ex hoc omnes hic est sanguis me⁹ noui testamenti, qui pro vobis & pro multis effundetur. Quarto processit ad dandum apostoli aliqua bona doct. inas, quod a Ioanne vocatur testamentum eius di. Modicum & iã nō videbitis me, &c. ideo sustineatis paciēter tribulationes & persecutiones, quia si me persecuti sunt, & vos persequentur, &c. ego mitā vobis spiritū veritatis. Et factō sermone, orauit pro eis di. Ego pro his rogo, &c. Et Apostoli stebāt semper. Ecce hic restitio copotalis pro nostra reformatione, sicut fuerat in præuaricatione. Et fuit completa propheta Moyfi de ista cœna di. Edent carnes nocte illa assas, &c. Exod. 12. Edent. s. Christus & Apostoli carnes, &c. Secūdo fuit in Christi passione ligatio personalis, quia fuit capt⁹ & ligat⁹ in personam horto Rō, quia sicut in præuaricatione post resurrectionē Adā fuit ligatus per peccatū in horto Paradisi terrestri, cū ante fuisset liber in iustitia originali, ideo Christ⁹ ad ostendendū q̄ venit ad reformationē præuaricationis Adæ, voluit capi & ligari. Dic practicē quō hymno dicto. i. per gratiarū actiones. s. memoriā fecit mirabiliū suorum, &c. Fecit etiā gratias domino dom⁹, quia Christ⁹ nō est ingratus di. q̄ perseueraret in bona vita, & q̄ ipsum reciperet in domo glorie sue, & egressus Iesus cū discipulis suis trās torrentē Cedron, sic dicitū ad arborib⁹ cedrinis. No. quō vallis Iosaphat est inter montē Oñ ueti & Ierusalē. Et per mediū vallis Iosaphat trāsfit torrens Cedrō, & introiuit in hortū in quo multoties iauerat. Et luna erat plena iuxta legem. Exod. 12. quia semper erat Pascha in plenilunio. Dicit Marcus q̄ tunc Christ⁹ cœpit pauere & rædere. Et hoc ad ostendēdum suā verā humanitatem, quæ naturaliter refugit mortē. Quod videntes apostoli dixerunt sibi, O Domine quid est hoc? Christ⁹ dixit, Tristis est anima mea vsq̄ ad mortē, & hoc propter fugam Apostolorū, propter dolores matris & destructionē Iudæorū, ppter hoc dixit, Tristis est, &c. ideo remedium est orare. Ideo vigilate, & orate vt nō intretis in tentationē: quia idē faciā. Et elōgauit se ab eis quantū iact⁹ est lapidis, & orauit ter propter tria quæ petebat. Pater oīa possibilis sunt tibi, trāsfer calicē hūc a me. In hac oratione Christ⁹ ostēdit se habere verā humanitatem quæ naturaliter refugit mortē, sed Christ⁹ prōptus erat ad mortē, dādo nobis exemplū, vt in tribulationib⁹ cōformemur nos diuinæ voluntati. Secūdo petiit suā resurrectionem di: Pater trāsfer a me calix iste. i. passionis mensuratę a Deo patre, trāsfer. i. solum doret per tres dies, & veniat resurrectio gloriosa. ideo dixit, Pater trāsfer a me. Super hoc dicit Hilarius. Nō petiit quod nō veniat, sed quod trāsfer ab ipso ad martyres, vt. s. fortitudo & patientia sui martyriū trāsiret ad martyres, & essent fortes & paciētes ad sustinendū martyriū propter eū. Et ex hac oratione sancti martyres, Laurentius, Vincenti⁹, Catharina, Agnes, & alij fuerūt fortes ad sustinendū martyrium

Cedrō. nomē lo ei est, quod interpretatur de migratus, tristis, a verbo cædar, seu hie dir, ob tenebra nit, denigravit.

tyriū patienter. & dicit Lu. q̄ tunc fact⁹ est in agonia, nō sensualitatis cōtra rationē, quia talis agonia nunquā fuit in Christo, talis solū est id nobis. Sed agonia fuit sensualitatis cōtra obiectū. s. passionis, quia Christi⁹ vidit principaliter oēs dolores passionis suę quos sensualitas refugiebat. Ideo venę se strixerunt, & inde in sanguinem proruperūt ex memoria passionis. Tunc venit Angelus ad cōfortandum eū, nō quod ipse indigeret eo qui fortior est angelis, sed Angelus fecit obsequium suū quod debuit facere erga dominū suum, sicut facit surifer cōfortans dominū suū multū forte prælū intrātem. Qui dixit Christo secundū mentem deuotorū sanctorū doctorū. Domine hæc passio nō est cōtra voluntatem vestrā, vosmetipse ordinastis cū patre & spīritu sancto pro saluatione credentiū, & obedientium. Ideo sancti patres lecti expectant vos in limbo; & ex ista passione magna gloria est vobis parata, quia propter ipsam eritis iudex vniuersalis supra omnes creaturas. Post recessum Angeli venit Christus ad discipulos, & inuenit eos dormientes præ tristitia, & dixit eis, Surgite eam⁹, spirit⁹ prōptus est, sed caro est infirma. Et venerunt Iudæi cū gladiis & fustibus, Tunc Petrus dixit Christo, Domine, si percutimus in gladio? Respondit Christus q̄ nō debemus nos defendere armis, sed paciētia. Tunc traditor Iudas q̄ dederat eis signū osculī, ne caperēt loco Christi Iacobum similit̄ Christo, dixit Christo, Aue Rabbi, & osculatus est eū, quia hæc erat consuetudo Christi osculari discipulos nouiter venientes. Christus verò auertit faciē suā & dixit Iudæ, Iuda osculo filiū hominis tradis? q. d. miser cogita damnationem tibi hodie paratā, & venit obuiā Iudæis di. Quē queritis? Respondērunt, Iesum Nazarenū. Qui volens ipsos humiliare dixit, Ego sum, q̄ est propriū nomē Dei. Quo nomine audito oēs Iudæi ceciderunt in terrā. In quo Christus ostendit q̄ nō potuissent ipsum capere nisi voluisset capi. Cogitate quō apostoli gaudebāt quādo Iudæi ceciderunt di. quod Christi⁹ nō caperetur. dicit Chry. Cōsidera Christiane, quāta virtus est in Christo iudicaturō, q̄ tantā habuit iudicādus solo verbo virtutē. Ideo dicit, Nemo tollit animā meā a me. s. inuito. Io. 10. Et a Christo licentia: tū surrexerunt. Quib⁹ dixit Christus iterum. Quē queritis? Respondērunt, Iesum Nazarenū. Dixit eis Iesus. Dixi vobis q̄ ego sum. Si ergo me queritis, sinite hos abire. At illi manus iniecerunt in eū, & tenuerunt. Quib⁹ dixit Christus, tanquā ad latronē existis cū gladiis & fustibus cōprehendere me, quotidie erā in tēplo docens, & nō me tenuistis, sed hæc est hora vestra & potestas tenebrarū. Tunc Petrus quasi desperatus volens mori pro Christo, euaginato gladio voluit occidere vnum de illis ministris, quia auertit caput & abscidit auriculā eius dextram. Cui dixit Christus, Mitte gladium in vaginā. Calicē quē dedit mihi pater, non vis vt bibum illum, quō ergo implebuntur scripturæ? Sed restituit sibi aurem. Tunc apostoli videntes Christum

captum

capum & ligatum fugerunt, timentes ne etiam caperentur. Cogitate quomodo dicebat quilibet ipsorum, O miser modo completam esse scandalum quod dixerat, O miser sic dimitto magistrum meum, & sine reuipsum desero. O miser dixit Ioannes, quid dicam matri suae. Et rediit ad Christum. Videns Petrus quod Ioannes redibat, etiam rediit, & sequebatur a longe ut videret finem. Dicant aliqui quod quando Christus captus intrauit per portam ciuitatis Ierusalem, imagines lapideae imperatorum Romanorum quae erant ibi sculptae, inclinauerunt se Christo. quod Domine homines rationales vos ligauerunt, & nos insensibiles vos adoramus. Ecce hic ligatio personae Christi. Et fuit completa propheta. Thren. in persona omnium prophetarum dei. Spiritus oris nostri Christus Dominus captus est in peccatis nostris. Cui diximus, In umbra tua viuemus in gentibus. Tertio fuit in passione Christi damnatio humanalis, quia coram quatuor iudicibus Christus fuit condemnatus. scilicet coram Anna, Caipha, Herode, Pilato, Ratio, quoniam propter peccatum Adae humanum genus fuit condemnatum ad corrumendum sub quatuor elementis, quia si Adae non peccasset, ignis nobis non nocuisset, nec aer malas impressiones dedisset, nec fecisset tempestates contra nos, nec aqua nos submersisset, nec terra nos lesisset operando vel ambulando in ea. Immo Christus ad satisfaciendum pro nobis, ut post diem iudicii sumus liberati ab his corruptionibus elementorum, voluit condemnari coram quatuor iudicibus predictis. Dic practice quomodo Christus captus & ligatus fuit ductus. Primo coram Anna pontifice qui erat socer Caiphae, qui erat pontifex anni illius qui erat maximus inimicus Christi. De quo gaudius fuit Ioannes qui erat sibi notus, quia portauerat sibi encenia piscium, quia pater Ioannis sibi mittebat, quia tanquam malus iudex libenter recipiebat illa seruitia, ideo ancilla ostiaria permisit Ioanem intrare, qui fecit cum ea ut permitteret Petrum intrare. Cui dixit ancilla ostiaria. Numquid tu ex discipulis es hominis istius? Qui negauit eum timore captiouis, sed posuit se a se igne cum aliis. Tunc Annas interrogauit Christum de duobus. scilicet de doctrina & discipulis dei. Et numquid sufficit doctrina Moysi, videntur quod tu sis sapientiarum Deo, &c. & facis te capitaneum Gentium, quare haec Christus respondit ad primam questionem de doctrina dei. Ego palam locutus sum mundo, ego docui in synagoga, & in templo, quo omnes Iudaei conuenerunt, & in occulto locutus sum nihil, quid me interrogas? interroga eos qui me audierunt, qui locutus sum ipsis. Etiam respondisset ad secundam questionem, sed non habuit locum, quia seruus pontificis a lapa ipsum percussit dei. Sic respondes pontifici? Et prostrauit ipsum ad terram. Qui dixit illi postquam surrexit, Si male locutus sum, testimonium perhibe de malo. Si autem bene, quid me caedis? quod d. Tu nescis quem caedis, sed scies in iudicio. Videns Petrus quod Christus sic percutiebatur, flebat. Cui dixerunt, Numquid tu ex discipulis eius es? Qui negauit dei. Non sum. Dixit vnus ex seruis pontificis cognatus eius cuius abscidit Petrus auricu-

auriculā, Nōne ego te vidi in horto cū illo? Tunc Petr^o nō solū nega-
uit Christū, sed etiā iurauit & anathematizauit dicens, q̄ nō nouisset
eū, O Petre vbi sunt verba tua promissa quæ dicebas? Ego tecū para-
tus sum incarcerari, & in mortem ire Et si oportuerit me mori tecū,
nō te negabo, & c. Si oēs scādalizati fuerint, ego nō scādalizabor. O
uale seruati promissum. Et gallus cātavit. Et cōuersus Christ^{us} respē-
xit Petrum, q̄ d. Petre tu me negasti. Tunc Petr^{us} egressus foras fleuit
amarē. Dicit hic magister histo. q̄ Petr^{us} abscondit se in quoddā sepul-
chrum, & quādo cūq̄ gallus cātabat Petr^{us} semper flebat. Imō por-
tabat iudariū. Cum tamen solo timore Christū negaret, quid erit de
te, qui ipsum negas & renegas ex malitia? Tunc Anna viso q̄ gall^{us}
cātauerat, cōsiderans, q̄ erat alta nox, dedit sententiā vt Christ^{us} duce-
retur corā Caipha, sicut factū fuit. Cogitate quō Christ^{us} fuit ibi rece-
pit, vbi erāt cōgregati inimici Christi di. Ribalde quoties cōfudisti
nos in tuis sermonib^{us}, & multi falsi testes surrexerūt cōtra eum. Cū
dixit iudex, Audi quāta aduersum te dicunt testimonia. Iesus autem
nihil respondebat. Rō, quia in iudicio calumnioso melius est tacere,
quā aliquid dicere. iudex iterum dixit. Cur nō loqueris? Adiuro te,
si iuramēto, vt dicas nobis si tu es Christ^{us}. Tūc Christus ne videretur
despicere nomen Dei, dixit, Tu dixisti, supple, verū, quia ego sum fili-
us Dei, & Messias saluator mundi. Et amodō videbitis filiū hominis
sedentē à dextris virtutis Dei, & vententē in nubibus cœli. Dixerūt,
tu ergo es filius Dei? Qui ait, vos dicitis quia ego sum. Quo audito
Caiphas in signū blasphemie scidit vestimēta sua, di. Blasphemauit,
audistis blasphemiam? quid vobis videtur? & cōdemnauerunt eū esse
reū mortis. Tunc expuerūt in faciē eius, & dabāt sibi alapas, & sic te-
nuerunt ipsum per totā noctē. Et hodie mane hora prima duxerunt
eū ad Pilatū, tradētes ipsum curiæ sæculari vt moreretur, accusantes
eū & dicētes, Hunc inuenimus subuertentē gentē nostrā, & prohiben-
tem tributa dari Cæsari, & dicentē se Christū regē esse. Lu 23. Pilat^{us}
interrogauit eum di. Tu es rex Iudæorū? Christus respōdit, tu dicis,
supple verum. Ait Pilat^{us} ad Principes sacerdotum & Scribas, Nihil
inuenio causæ in homine hoc. At illi inualescebāt dicentes. Cōmo-
uit populū docens per vniuersam Iudæā incipiēs à Galilæa vsq̄ huc.
Tunc Pilat^{us} interrogauit, an homo Galilæ^{us} esset, vt cognauit quod
de Herodis potestate esset, remisit eum ad Herodē, qui & ipse Hiero-
solymsis erat illis dieb^{us}, qui diu desiderauerat Christū videre, p̄pter
miracula, & gauisus est valdē. Non ex deuotione, sed sperabat ab eo
aliquod signum videte vt à ioculatore. Et iuxta desiderium suum fecit
Christo multas quæstiones Prim^o dixit sibi, Audiui q̄ tu scis con-
uertere aquam in vinum, ideo facias corā me, & fecit portare magnū
vas aquæ, dicens conuertras, sed Christus sibi nihil dicebat, sed tan-
quā stultum ipsum despiciebat. Deinde Herodes dixit, Audiui quod
tu scis.

tu scis multiplicare panes, facias corā me, & c. & nihil fecit, Itē audiū
 q̄ ambulas super aquas, facias corā me, sed Christ⁹ nihil dixit sibi. Di
 xit Herodes ei. Nescis quia potestātē habeo liberādi te? & Christ⁹ ei
 nihil respondit. Spreuit autem illū Herodes cū exercitu suo, & illū
 indutū veste alba, & remisit eū ad Pilatū. Et facti sunt amici Herodes
 & Pilatus ipsa die. nā antea erāt inimici adinuicē. Pilatus autem cō
 uocatis principib⁹ sacerdotū, & magistratib⁹, & plebe, dicit ad illos,
 Obtulistis mihi hominē hunc, quasi auertentem populū, & ecce ego
 corā vobis interrogans nullā causam inueni in isto ex his, in quibus
 eum accusatis, sed neq̄ Herodes, nā remisit illum ad nos, & ecce nihil
 dignū morte actum est ei. Videns diabolus magnā Christi patientiā
 & sanctorum patrū in limbo lætitiā, volens impedire passionē Chri
 sti, apparuit in somnis vxori Pilati adhuc in lecto dormiēti, vt sic me
 diate muliere nostrā impediret redemptionē, & minat⁹ est ei, nisi sua
 deret viro suo q̄ nullo mō occideret hominē illū bonū, & iustū. tunc
 Pilatus tā amore mulieris q̄ etiā sui, quia sciebat q̄ per inuidiā ipsum
 tradidissent, laborauit vt Christū liberaret, salua tamē benivolētia Iu
 dæorū. Vnde quadrupliciter voluit eū liberare. Primō propter Christi
 innocentiam, quia ad partem secretē Christum examinauit, si prohibe
 bat tributa dari Cæsari. Christ⁹ respōdit q̄ nō, imō, dixerat, Reddi
 te quæ sunt Cæsaris Cæsari. Item si erat rex Iudæorū. Respōdit Chri
 stus, Regnum meū nō est de hoc mūdo, & c. imō Iudæi voluerunt me
 facere regē post cōuiuium qd̄ ego eis feci, sed ego fugi. Tunc dixit Pi
 lat⁹ Iudæis, Ego nullā causam mortis inuenio in homine isto. At il
 li clamauerunt di. Crucifige crucifige eū. Secūdo Pilat⁹ voluit Chri
 stū liberare per gratiā quā Iudæi habebat ex priuilegio Imperatoris,
 q̄ in pascha possent liberare vnū vinctum, quemcunq̄ petissent. Ra
 tio quia tali die popul⁹ Israël erat liberat⁹ a captiuitate Ægypti, ideo
 in memoriā illius liberationis obtinuerunt illud priuilegium, imō
 Pilat⁹ tractabat de illo priuilegio, vt Christ⁹ liberaretur di. Est cōsue
 tudo vobis, vt vnū vinctū dimittā vobis in Pascha, vultis ergo dimit
 tā vobis regē Iudæorū? Clamauerunt rursus oēs di. Nō hunc sed Bar
 rabā qui erat Iarro & homicida. Tertiō voluit Christum liberare ex
 cōpassione. Cogitauit Pilat⁹ q̄ inuidiā & malitia cordis vincitur ex
 miseria illius cōtra quē est inuidia, Ideo Pilat⁹ dixit Christo, Video
 totum populū cōtra te motū ex inuidia: ideo flagellabo te, vt sic tran
 seat malitia ipsorū ne moriaris. Respōdit Christ⁹, Facias quidquid vo
 Iueris. Tūc Pilat⁹ apprehēdit Iesum, & fecit ligari nudū ad columnā,
 secundū magistrū in historia, adeo spissam q̄ man⁹ manū, ad spaciū
 duarum palmarū nō tāgeret, sed corrigiis trāhebatur, & ligabatur,
 & ita miserabiliter flagellabatur, q̄ a plāta pedis vsq̄ ad verticē, nihil
 manebat illæsum in suo benedicto corpore, nisi solum lingua, qua p
 peccatorib⁹ & latrone in cruce oraret, atq̄ testamentū faceret. Et im
 plet⁹